585.

In f. Pii II pontificis maximi ac Caesarii oratoris romani exat. familiares epistolae. Novemb. 1481 Indicis aliquot folia desunt.

BIBLIOTEKA UNIW. W POZNANIU
Inc. 205 Q.6
INKUNABUŁY

Ow
3155 5

Conventus S. Vincentij Wratislaviae Ordinis Praemonstratensis Catalogo inscriptus. 10. B. VI.

Petit regi neapolitano cõmendari. cclxvij.
Reprehendit cõsolari nolẽtẽ sup morte filij. cclxviij.
Refert grates congratulatori promotionis sue. cclxix.
Laudat industriam viri et nouitates rescribit. cclxx.
Refert summum pontificem bene valere. cclxxj.
Suadet regem bohemie postulare vt cancellarius suus ecclesie pragñ preficiat̃. cclxxij.
Admonet cõmissa diligenter exequi. cclxxiij.
Offert operam suam quoad potest. cclxxiiij.
Petit cesarem induci ad bellum cõtra thurcos. cclxxv.
Nouitates ytalie scribit. cclxxvj.
Informat amicum de gestis in rebus suis. cclxxvij.
Preconia regis aragonum enumerat. cclxxiij.
Refert metum de thurcoꝝ feritate. cclxxix.
Refert noua regi scripsisse. cclxxx.
Equo anio fert fortune ludum. cclxxxj.
Nouitates ytalie. cclxxxij.
Pollicetur rogatu operam dare. cclxxxiij.
Refert bella ytalie. cclxxxiiij.
Cõmendatur nuncius pape captiuos redimendus. cclxxxv.
De eodem. cclxxxvj.
De eodem et consolatur super morte amici. cclxxxvij.
Petit ad possessionẽ episcopat⁹ varinienſ ꝑ ꝓcuratores suos ĩduci plerisq; captãs beniuolẽtiã regis. cclxxxviij.
Recõmẽdat illis ecclesie ratispaneñ prouentus. et eum qui electus succubuit. cclxxxix.
De eodem. ccxc.
Grates refert de promotõe et efflagitat iterum promoueri annectit etiam nouitates vrbis. ccxcj.
De eodem. ccxcij.
Hortat̃ vice sua ꝓmotiões p̃ncipũ ad regẽ poloĩe ĩpet̃re. ccxciij.
Petit patrocinari vt promotio regis impetretur. ccxciiij.
Hortat̃ cõcordie ĩperatoris et regis vngarie intendere. ccxcv.
Petit auxilio esse vt promotiones impetrentur. ccxcvj.
Pollicet̃ pecunias cõcedere pro redimendis lr̃is. ccxcvij.
Significat cõcordiã factã et exorat auxilio esse pro possessione ecclesie assequenda. ccxcviij.
Credentiarum littere. ccxcix.
Commẽdatorie littere. ccc.
Cõtra negãtes auc̃tẽ sũmi põtificis a xp̃o ĩstitutã eẽ. cccj.
Preconizat scripta alterius. cccij.
Ex humilitate se indignũ cardinalatu cõfert. ccciij.
Spondet commẽdato ꝓficere et sibi prodesse. ccciiij.
Prologus in epistolam Johannis crisostomi. cccv.
Epistola Johannis crisostomi in exilio constituti. cccvj.
Preconizat scripture ornatum. cccvij.
Refert nouitates ytalie. cccviij.
Refert grates de rescriptis materiam scribẽdi querẽs. cccix.
Cõquerit̃ de odio imꝑialis cãcellarij ⁊ petit ꝓmotiões ꝑ cãcellarium austrie committi. cccx.
Excusatoria q̃ prepositurам non impetrauerit. cccxj.
Arguitur de negligentia. cccxij.
Hortatur in rebus suis non ita negligenter agere. cccxiij.
Cõquerit̃ ꝓmotiões suas a cãcellario neglectas. cccxiiij.
Etsi se tãta laude ĩdignũ sciat mauult laude q̃ vituꝑio trãsgredi. cccxv

Doublette der Raczyńskischen Bibliothek.
BIBLIOTEKA PAŃSTWA ZAKŁADU KIERN. RACZYŃSKICH
KAISER-WILHELM-BIBLIOTHEK POSEN
BIBLIOTEKA GŁÓWNA w Poznaniu Uniw. im. A. Mickiewicza
55 1
Inc. 205
14/3199

585.
In f. Pii II pontificis maxime ecc.
Eneas silvius nomen erat. familiares
epistolae. Nuremb. 1481 Indicis
aliquot folia des. Id.

[illegible] Epl.
[illegible] Solun. [illegible]

IV F d 3.

Petri Jenckwicz

foll. Hain 151 [Hain
[151]

Zeilenzahl 5
aber auch
und hinw
Im Reg. ausw

BIBLIOTEKA GŁOWNA
UNIWERSYTETU im. A. MICKIEWICZA
W POZNANIU

19

Conventus S. Vincentij Wratislaviae Ordinis Praemonstratensis Catalogo inscriptus. 10. B. VI.

Petit regi neapolitano cõmendari. cclxvij.
Reprehendit cõsolari nolẽtẽ sup morte filij. cclxviij.
Refert grates congratulatori promotionis sue. cclxix.
Laudat industriam viri et nouitates rescribit. cclxx.
Refert summum pontificem bene valere. cclxxj.
Suadet regem bohemie postulare vt cancellarius suus ecclesie pragñ preficiat̃. cclxxij.
Admonet cõmissa diligenter exequi. cclxxiij.
Offert operam suam quoad potest. cclxxiiij.
Petit cesarem induci ad bellum cõtra thurcos. cclxxv.
Nouitates ytalie scribit. cclxxvj.
Informat amicum de gestis in rebus suis. cclxxvij.
Preconia regis aragonum enumerat. cclxxiij.
Refert metum de thurcoꝝ feritate. cclxxix.
Refert noua regi scripsisse. cclxxx.
Equo anio fert fortune ludum. cclxxxj.
Nouitates ytalie. cclxxxij.
Pollicetur rogatu operam dare. cclxxxiij.
Refert bella ytalie. cclxxxiiij.
Cõmendatur nuncius pape captiuos redimendus. cclxxxv.
De eodem. cclxxxvj.
De eodem et consolatur super morte amici. cclxxxvij.
Petit ad possessionẽ episcopat⁹ varinienſ ꝑ ꝓcuratores suos ĩduci plerisq; captãs beniuolẽtiã regis. cclxxxviij.
Recõmẽdat illis ecclesie ratispaneñ prouentus. et eum qui electus succubuit. cclxxxix.
De eodem. ccxc.
Grates refert de promotõe et efflagitat iterum promoueri annectit etiam nouitates vrbis. ccxcj.
De eodem. ccxcij.
Hortat̃ vice sua ꝓmotiões p̃ncipũ ad regẽ poloĩe ĩpet̃re. ccxciij.
Petit patrocinari vt promotio regis impetretur. ccxciiij.
Hortat̃ cõcordie ĩperatoris et regis vngarie intendere. ccxcv.
Petit auxilio esse vt promotiones impetrentur. ccxcvj.
Pollicet̃ pecunias cõcedere pro redimendis lr̃is. ccxcvij.
Significat cõcordiã factã et exorat auxilio esse pro possessione ecclesie assequenda. ccxcviij.
Credentiarum littere. ccxcix.
Commẽdatorie littere. ccc.
Cõtra negãtes auct̃ẽ sũmi põtificis a xp̃o ĩstitutã eẽ. cccj.
Preconizat scripta alterius. cccij.
Ex humilitate se indignũ cardinalatu cõfert. ccciij.
Spondet commẽdato ꝓficere et sibi prodesse. ccciiij.
Prologus in epistolam Johannis crisostomi. cccv.
Epistola Johannis crisostomi in exilio constituti. cccvj.
Preconizat scripture ornatum. cccvij.
Refert nouitates ytalie. cccviij.
Refert grates de rescriptis materiam scribẽdi querẽs. cccix.
Cõquerit̃ de odio imꝑialis cãcellarij ⁊ petit ꝓmotiões ꝑ cãcellarium austrie committi. cccx.
Excusatoria q̃ preposituram non impetrauerit. cccxj.
Arguitur de negligentia. cccxij.
Hortatur in rebus suis non ita negligenter agere. cccxiij.
Cõquerit̃ ꝓmotiões suas a cãcellario neglectas. cccxiiij.
Etsi se tãta laude ĩdignũ sciat mauult laude q̃ vituꝑio trãsgredi. cccxv

Doublette der Raczyńskischen Bibliothek.
BIBLIOTEKA PANA ZAKŁADU KIERN. RACZYŃSKICH
KAISER-WILHELM-BIBLIOTHEK POSEN
BIBLIOTEKA GŁÓWNA w Poznaniu Uniw. im. A. Mickiewicza
55 1
Inc. 205
14/3/99

Conqueritur litteras promotoriales per cācellariū neglectas. cccxvj
Preposituram amico impetrauit. cccxvij.
Excusat quare non scripserat. cccxviij.
Consulatur cōquerētibꝫ grauamina vrbis cōtra alamanos. cccxix.
Petit se cesari ꝓmēdatū fieri ob neglectas lr̄as ꝓmotoriales. cccxx.
Benegatā dispensatōz vt in sacris ꝓstitut⁹ nubat significat cccxxj.
Cōmittit diligentiā sui ꝓfect⁹ et indulgentias impetrauit. cccxxij.
Notificat animum de se sentientium. cccxxiij.
Excitat ad satagendū tpe cōgruo et instanti. cccxxiiij.
Hortatur vt rex fidens cōuersetur bis quos longa ex
experientia nouit. cccxxv.
De eodem et petit regis nuptias esse faustas. cccxxvj.
Cōmendat se foueri in causa varinieñ episcopatus. cccxxvij.
Petit creditum sibi restitui. cccxxviij.
Creditum repetit vt fideiussoria liberetur. cccxxix.
Cōgaudet redempto ex vinculis et se totū pollicet. cccxxx.
Pollicetur ꝓmotionē. cccxxxj.
Excusat se de gestis contra varadieñ. cccxxxij.
Compatitur merenti super morte amici. cccxxxiij.
Dispensationem super bigamia obtinere non potuit. cccxxxiiij.
Pollicetur germanice nationi proficere non nocere. cccxxxv.
Magnifacit venia ex amore mittentis et mallet
facto q̄ verbis gratus esse. cccxxxvj.
Excusat se. q ꝺ ꝓmēdatū sn̄iam ꝓtulit iusticia exigente. cccxxxvij.
De morte diui Ladislai regis. cccxxxviij.
Hortatur circa plura de diligentia et cura. cccxxxix.
Admonet promotionem regis sponsi exigere ad regem
polonie vt episcopatum varinieñ cōsequatur. cccxl.
Indignatur papa episcopo herbipoleñ propter pecuniam
sublatam et besler iniuritatuz. cccxlj.
Littere credentiaruz.
Laudat diligentiam legati et mandat concordiam inter im
peratorem et regem vngarie coronati. cccxlij.
Deliberatione habita pollicetur respondere. cccxliij.
Hortatur notabilibus rationibꝫ ad concordiam cū impe
ratore et excusat se de rn̄oribꝫ ag̃uatōis germanice natōis. cccxlv.
Cōsulat̄ meliorē esse pacē certā q̄ desperatā victoriam. cccxlvj.
Petit adiuuari ad cōsecutionem episcopatus varinieñ. cccxlvij.
Emittunt̄ pl'a apostolica scripta contra murmurantes
de grauamine nationis germanice. cccxlviij.
Hortatur ad excusationem grauaminis germanice natōis. cccxlix
Hortatur audire suo nomine loquentem. cccl.
Excusatoria grauaminis germanice natōis. ccclj.
Murmur grauaminis germanice nationis reseratur
et rationibus notabilibꝫ eneruatur. ccclij.
Destinatur legatus apostolicus ad nuptias ladislairegis ccclij.
Hortatur legatum q̄celeriter nuptias regis adire. ccclij.
Scribit se bene valere nec superfluis curis augi velle. ccclv.
Negat se altiorē g̃dū ābire z collaudat poetice metrificātē. ccclvj.
Dest⁹ ex morte amici cōsolatur bis medijs. ccclvij.
Mortem amici denunciat. ccclviij.
Pollicet opas suas aīco 7 ꝓcordatis eccl'ie mīme drogare. ccclix.

Pollicet aice sexigētos florenos ꝑ dote aut īgressu religionis. ccclxj.
Refert mortem amici et se cōmendari orat. ccclxij.
Cōcordatis ecclesie promittit operam dare ne violentur. ccclxiij.
Excusat se cōtra cōcordata ecclesie fecisse. ccclxiiij.
Captata beniuolentia petit amicum suo nomine audire. ccclxv.
Instruit de mente sua apud principem exequenda. ccclxvj.
De pallacio budeñ. et aliqd ꝯ basilieñ conciliū. ccclxvij.
Cōmendat causam suam et spondet operas suas ī reciprocū. ccclxviij.
Excusatio precū nō exauditarum. ccclxix.
Annuit p̄cibꝫ et petit se excusare de g̃uamīe germanice natōis. ccclxx.
Frustra conat̃ impetrare vt clerus cōmunitatis Seneñ. pro cō-
firmatōe studij vniuersal' ꝯtribuat ⁊ auisat d̄ exercitu ꝯgregato ccclxxj.
Petit ꝑ captiuo vt bñfacta cū malefactis pēsatis libꝝ emittāt. ccclxxij.
Captat beniuolentiam. et offert cōmēdatū nepotē suū. ccclxxiij.
Refert noua ytalie et vrbis romane. ccclxxiiij.
Cōmendatoria singularium amicorum. ccclxxv.
Gratulat̃ de liberatione episcopi varadieñ. cuius nomine
regi scripsit et ab apostolico scribi impetrauit. ccclxxvj
Familiaris vt bene valeat. ccclxxvij.
Consolatoria super morte filij. ccclxxviij.
Post regiam maiestatem recōmendatū refert grates de epi
scopi varadieñ emancipatione. ccclxxix.
Captat beniuolentiam et capellanum suum commendatū facit ccclxxx.
Mere familiaris. ccclxxxj.
Refert noua ytalie et se quātulus sit in toto pollicetur. ccclxxxij.
Excusatio contra murmur g̃uaminis germanice natōis. ccclxxxiij.
Cōgratulat̃ ep̄o varadieñ e vinculis emācipato. ccclxxxiiij.
Excusatoria de grauamine nationi germanice illate ⁊ p̄cat̃
pacē cū ladislao inire ⁊ ꝯ thurcos gladiū vibrare. ccclxxxv.
Excusat ratione se p̄ces non posse exaudire. ccclxxxvj.
Certiorem reddit amicum ex honoribꝫ collatis si largum
complacendi esse animum. ccclxxxvij.
Respondet francorum regi super materia ep̄atus tornaceñ. ccclxxxviij.
Ad eundem in eadem causa. ccclxxxix.
Hortatur burgundie ducem oratoribꝫ principum Asie
votiuum prebere auditum de passagio ꝯ thurcos conātes. cccxc.
Hortat̃ ꝯ thurcū agere bellum. et refert quanto auxilio poten
tissime irl'm obtinere et eum regem terre sancte cōstituere. cccxcj.
Assertio premissorum. et declarat ligam orientalium princi-
pum contra thurcum. cccxcij.
Assertio predictorum. cccxciij.
Oratio legatorum orientalium principum ad ducem burgun-
die ad bellum contra thurcum congregandum. cccxciiij.
Conatur ducem burgundie instigare contra palatinum
reni et ep̄m mogūtinū ꝓpter triū principū captiuitatē. cccxcv.
Hortatur ducem burgundie vt voto et promissis satisfaciat
et secum bello intersit contra thurcos. cccxcvj.
Respondet excusationi et minis palatini. cccxcvij.
Notificat parisiensibꝫ se papam electum et precatur pro
se orare vt digne subministret. cccxcviij.
Vocat personaliter cōgregationi montuane interesse. aut
legittimo impedimento oratores cum pleno mandato illac mittere cccxcix
Responsio regis francie. cccc.

Collaudat de collisione pragmatice constitutionis et hortatur contra thurcum bellum inire. cccclj.
Responsio ludouici regis francie. ccccij.
Dat priuilegia transeuntibus per terras et dominia principum vt sint liberi a grauaminibus. ccccijj.
Copia cuiusdã breuis ad eundem. ccccijjj.
Breue ad episcopum vintemilien gubernatorem Perusij quemadmodum exigat steuram ab illis. ccccv.
Respõsio ducis mediolani. et pollicet in ꝑria ꝑsona ꝓ thurcũ ire. ccccvj.
Hortatur rationibus ne prohibeat virum ire contra thurcos. ccccvij.
Mandat electũ episcopũ assumere. et nullis aduersis cõtraire. ccccviij.
Penitet olim ꝓposuisse tractatũ de duobꝫ se amantibꝫ. ccccix.
Referat thurco fidei nostre veritatem. et collidit errores machumet atq; sectam suam. ccccx.
Oratio pij pape in cõuentu mantuano edito. ccccxj.
Bulla de profectiõe in thurcos. et de prerogatiuis eiusdẽ passagij. ccccxij.
Oratio Enee ad Calixtum papã offerendo imperatoris obedientiã ccccxijj.
Oratio Enee coram sanctissimo et senatu cardinalium imperatore coronato presente et eius noie ad passagium inducendum. ccccxiij.
Excõmunicatus denunciat Gregorius beymburg. ccccxv.
Absoluit wratislauien z namslauien a iuramento homagij Georgio bodyebrat regni bohemie nomine prestito. ccccxvj.
Refert gtes de munere oblato et poesim ꝓconizat Lõfertq; de wladislao q̃ iure regnũ vngarie occupauit cõtra ladislaũ verũ regni heredẽ. ccccxvij.
Addidit litteras summo pontifici presentandas. ccccxviij.
Significat bohemos rokezanam petere in archiepiscopũ. ccccxix.
Determinat ꝓgruũ tẽpus veniẽdi ad dietã i noua ciuitate celebrandã atq; refert post nouitates ytalie obstacula ne ꝓ thurcũ ꝓgregati ꝓcludãt ccccxx.
Conuigit dyalogũ confectum in quibusdam punctis. ccccxxj.
Excusat se q̃ paulũ vergeriũ aliter misit q̃ prius statuisset. ccccxxij.
Non vult in orthographia se quenq̃ sequi. ccccxxiij.
Cur captus sit pedagogus Ladislai regis. ccccxxiiij.
De balneo naturali dominoꝝ de baden q̃uoluptuosum sit. ccccxxxv.
De cõdemnatione Iheronimi heretici i concilio Constantẽ. ccccxxvj.
De crudeli amoris exitu Siuisgardi et Sigismunde Tancredi solerni tanorũ principis filie. ccccxxvij.
Vindicta illate violentie. quam de se extorsit lucretia romana speculum pudicitie. ccccxxviij.
Cõmendat fratres minores de obseruantia. ccccxxix.
Reprehendit scribentem insolito latino. ccccxxx.
Tractatul9 de educatione liberorum per Eneam siluium editus. ad Ladislaum nobilissimum vngarie et bohemie regem. ccccxxxj.
Refert grates promotori singularis amici. ccccxxxij.
Cõclusio epistolarum metrico carmine de laudibus beate Marie virginis ihesu christi gerule. ccccxxxiij.

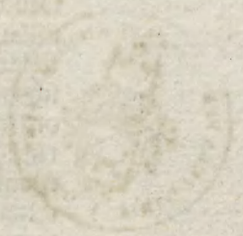

Preconizatio Enee siluij poete laureati.

Omnibus et singulis humanitatis studio deditis. sequentesq; epistolas i-
specturis Nicolaus de vuile sacri lateranēsis palacij auleq; impialis cō
sistorij Comes Salutē plurimaz dicit. Eneas siluius de Senis ex nobili
sanguine cretus oratorieq; ac poetice sciētie admodū doctus. In concilio Basilien-
si cuidam p̄lato seruiuit pauper. Ibiq; dn̄s Caspar Schlick: diui Friderici tercij, p-
tunc Romanoꝝ regis: ac Austrie ꝛc. ducis: cācellari⁹. vir omniū humanissimus et
singulari prudētia pollens: hunc Eneam inscribaz et secretariū romane cācellarie cō
duxit. Rexq; illū ob eius scientiā ꝛ doctrinā excellētes: statiz in Poetaz laureatū cre
auit. Qui exinde cācellarie ānis ꝯpluribus nō sine labore maxīo inseruiēs: diuersas
litteras et missiuas hincinde ad principes: p̄latos: magnates: amicos et fautores su
os latine arauit. adeo comptas ornatas et elegātes: vt magnā inde laudē ꝯsequeret̄
Demuz v̄o post multos habitos labores: opa et adiumēto regis p̄dicti. Episcopatū
tergestinēsem nactus est. et ex eo loco in episcopū Senensis ecclesie postulatus. vnde
per Nicolaum papaz quintū ad fastigiū Cardinalat⁹ est assumptus. Ac deinde statī
post: defuncto nicolao: in Summū pontificē canonice electus. et Pius secūdus appel
latus. Ita ꝙ hic hō paup. breui tpe in ditissimuz. et scriba modice reputatōis in om
nium dignissimū virum et in caput vniuersalis ecclesie ꝓpere creuit. Huius ego epi-
stolas quas ip̄e (vt supra dixi) hincinde ad principes ac suos amicos et fautores ob-
signauit. in vnū collegi et impressum iri fideliter ordinaui. Et poti⁹ illas q̄ aliorum
oratorum epistolas. quia etsi eorundē vt Tulij Petrachi: Leonardi aretini: Gua-
rini: Pogij: Guilelffi: Casperini: ceteroꝝq; epistole: elegantes compte et ornate ex-
istant. He tñ epistole Enee. in stili claritate et latini familiaritate videnť antecellere
Quare illas duxi amplectendas: et homībus huius artis studiosis cōmunicandas
fore: vt ip̄i his insudātes: ex earundē frequenti lectione habitū in seipsis: huiusmo-
di latinitatis et ornatus adipisci queāt et vestigia Enee imitari. Attento ꝙ Seneca
dicit. Certis ingenijs immorari oportet si velis aliquid trahere qd̄ fideliter sedeat.
Si igiť quis stilum hui⁹ homīs clarissimi imitať: credo hūc citius euadere in virum
ornatus stili scium: q̄ si quibusuis alioruz ingenijs immoraretur aut sese traderet du
cendum. Ualete.

BIBLIOTEKA PUBL. ZAKŁADU ED. HUMAN. ... KRAKÓW
BIBLIOTEKA GŁÓWNA w Poznaniu Uniw. Im. A. Mickiewicza

Congratulat̃ amico de ꝓsperitate successus. **Epistola prima.**

Vlianus cardīalis sancti Angeli apostolice sedis legatus. Doctissimo viro domino Enee siluio de senis Amico carissimo Regis Romanoꝝ secretario. Salutez dicit. Amantissime Enea gaudeo te esse apud Serenissimū dn̄m regez in loco honorabili et te digno. Licet (vt animi mei affectū fatear) mallē te esse ī ytalia in loco etiā tua virtute digno. Cōgratulor cancellarie impiali: que talē viruz sortita est: cui⁹ ingenio nō paꝝ florebit. Jam locus ille latinā redolebit facūdiā Ego te ꝓpediē videbo et amplexabor: simulqz redarguā ꝙ iussisti me sub ꝯditione salutari. Si scires q̄ntū te sp̄ dilexi et diligo: q̄ntūqz tuis afficior virtutibꝫ: ꝓfectomisisses ꝯditionē illā. Et cū ꝑ officium cui prees ad me comode venire non poteras: scripsisses saltī more tuo litteras suauissimas. Sed ignosco modestie tue: ⁊ quicquid facis ip̄e mecū in meliorē accipio partē. Sed deinceps velim te mecuz ꝯfidētius agere: et nō obliuisci eius: que inter nos semp̄ fuit beniuolētie atqz amicitie. Familiarez hūc meū vt celerit̃ expediat̃ adiuua. Cupio ꝑmaxīe mox esse apud cesarē vt aliquid ꝓ quiete hui⁹ regni possiz efficere: quo melius faciliusqz expeditio militaris cōtra thurcos: fidei catholice seuissimos hostes instituta parari possit. Ad hec em̄ duo sanctissima opa: iuxta legatōis apostolice mihi iniūcte officiū. totus āhelo ac ferueo quēadmodū in rebus Bohemicis oliz me feruere conspexisti. Vale.

Cilie comes imperatori reconciliatus est. **Epistola secunda.**

Neas silui⁹ Salutē. p. dicit Reuerēdissimo ī xp̄o patri dn̄o Juliano Cardinali sc̄ti Angeli apostolice sedis legato. Nō cogit me necessitas: ꝫ amor scribē. Litteris ianqz vr̄is quas ex buda ad me designastis ꝑ magnificuz Cancellariū satis factū est. Nihil em̄ ex me ille petebant nisi vt creationē cuiusdam palatini comitis promouerē. In ꝫ quid factū sit: ⁊ qd nō. ex Cācellario cognoscetis. Ego illud adijcio: fecisse mihi verba super hac re Nicolaū castellanū cū hac trāsiret: meqz id respōdisse qd̄ nūc secutū est. Sic prīcipes sunt fere omēs: cū opinionē aliquā induerūt: magna opus est arte vt sententiā mutēt. Persuasuz ē regi inutilē esse hanc Comitū creationē. Nec omīno errat. Quis em̄ nō vitu paret vsqz ad mercatores sordidasqz artes: hoc decus egregiū descēdisse? Rex tamē dū ꝓhibere vult quod fieri nō debet: id etiā vetat qd̄ fuerat faciendū. Seruādus est in oībus rebus modus. ⁊ quaz philosophi ponūt mediocritas quedā tenenda. Sed hoc magnis autoribꝫ ꝑsuaderi debet. Mihi nō plus fidei est q̄ꝫ pecunie. Idqz tolero pacienter: quādo et me maiores eodē haberi modo tractariqz video. Sed de his finē facio: ne dum loqui ꝓpono videar oblocutus. Nouitates quoqz vix vlle sunt que ꝑ me scribi debeant. si qd erat Cancellarius p̄occupauit. Vnū tamē qd̄ ille preterijt ex me notū habebitis. Comes em̄ Cilie qui diu et viēne et hic fuit: petita erratoꝝ venia: gratiaz regis meruit. omninoqz in cōcordiam redijt. Nec aliquid regia maiestas ex eo voluit: qd̄ nō ex integro reportauerit. Senior comes nūc in greciā venire debet regiqz se ꝓsternere et omnia filij facta comprobare. Debebat rex citius illuc ꝓficisci: ꝫ plures eū occupatiōes de-

tinuere. Nunc scio (si vera sunt que ipsius ab ore cadunt) iturum ipsuz ante septendi um: qz reuerti euz viennam ad res bohemicas infra mensem oportet. De cathelanis mutatis gallicisqz variatis nihil scribam. qz ex alijs ꝯfluere ad vos noua ñ ambigo Deus nobis vnionē ꝯcedat q̄liscunqz ea fuerit tandē: qm̄ si a deo erit: mala esse nō poterit. Ex ytalia miror nl̄laz insignē ꝑ hos dies nouitatē missaz. Frisingēsis ep̄s qui vester amic⁹ nō vulgaris fuit. pret̄ opinatū oīm vita excessit. Rex successorē optat germanū eē dñi cancellarij. Res ⁊ ī capitulo et apd̄ Eugeuiū ⁊ apd̄ cōciliū ꝑ diuersos ventilat̄. nec certū adhuc nec verisil̄e hēo quis dēat voto potiri. Ego desiderijs meis omībꝫ germano cācellarij maxīe faueo. Det de⁹ illi vt scd̄a sint vniuersa. Ualete optime diuqz ꝯmendatum habete.

Imꝑator p̄latos suos reuocauit ex cōcilio basiliēsi ꝓpter fed⁹ eugenij pape cum rege arogonuz ⁊ duce mediolaneñ. **Epistola. iij.**

Neas silui⁹ poeta. S. p. d. Reuerēdissimo in xp̄o pr̄i dño Juliano cardinali sancti angeli. Nō op⁹ est Reuerēdissime pr̄ ⁊ dñe mi colēdissime: mlt̄tis ī p̄sentiaꝝ agē. qz qd̄ alijs lr̄is eutrusco sermone: ⁊ mihi iam ob lr̄ato scriptis optauerā. diligēti opa ꝑ vr̄am reuerēdaz pr̄nitatē curatū est. sicut et maiestati regie ⁊ dño cācellario: Tum ꝑ vos: tū ꝑ serenissimū dominum regē polonie scriptū vidi. Solū aliq̄ scitu digna vr̄e reuerēdissime pr̄nitati mō referā. Scio nanqz ꝙ apd̄ vngaros nō quēadmodū apd̄ vos ytalice nouitates sciunt̄: ⁊ tñ nat̄ale est de pr̄ia velle ꝑcrebro sentire. Nec em̄ aut alpes iulie. aut danubius sic̄ arbitror amorez pr̄ie ex vr̄o pectore ademerūt: Sed puto idē ꝯtingere vr̄e reuerēdissime pr̄nitati qd̄ mihi. qz q̄nto lōgi⁹ a pr̄nis recedo laribꝫ: quātoqz diuti⁹ suauissimo ausonie celo priuor: tāto magis desidero nat̄ale solū videre. ibiqz viuē et mori. Scribam igit̄ pauca de patria nr̄a ⁊ magna et vera. si vera sunt que magni viri ad cesaris nr̄i deducūt noticiā. Primum est Bononiā more suo q̄ sup̄ mercurio fundata est motū fecisse. Franciscūqz piceninū ī viculis cōiecisse. Antea q̄z soror illi⁹ Janua et sb̄ eodē astro ꝯstructa: thomā vulgosiū ducē suū de tribunali in carcerē traxerat eiqz raphaelē ad vrnum suffecēat. Sed hec paululū ātiqora sunt. Credo recentiora cupitis nosse: nec ista desunt. vberez sp̄ materiā nouitatis hz ytalia. Eugeniū senis eē ñ ignoratis. Is cū rege arrogonū et duce mediolani: ac Nicolao picinino. ⁊ cū tota factione illa fedus ꝑcussit. Cuius rei vigore reuocaturus ē rex suos ex basiliēsi cōcilio prelatos. Ea lege vt in eugeniana curia suis dignitatibꝫ potiant̄. q̄uis antea gallici mīati fuer̄t. vlteri⁹ se nō prestaturos obediētiā eugenio: nisi is apto bello regē illū impeteret. Ueneti q̄z florentini: Januenses ⁊ bononiēses: nouā in ter se ꝯfederationē fecerunt. Janqz florētinoꝝ ⁊ venetoꝝ copie bononiā ingresse sunt. Nec spes ē illā posse ꝑ picininū recu ꝑari: tametsi adhuc eius nomīe arx defendat̄. Marchio ferrariēsis. qm̄ filiā regis arroganū despōsatā hz: armigeros venetoꝝ ꝑ suū territoriū trāsire ꝓhibuit. q̄ res eū suspectū valde reddit. Illi aūt nauigio rauēnaz applicuer̄t atqz illinc ī emiliā ꝓfecti sunt. bononiamqz ingressi. Circa quā soli aloysi⁹ de verme ⁊ dñs fauētie castra metebant̄. Sed fauētin⁹ iā ad sua tutāda reuersus ē: ne se absente ꝑ florētinos q agros fauentīos populabant̄: expugnari vrbs posset. Nicola⁹ picinin⁹ circa castenellā. ⁊ comes Franciscus circa sct̄m seuerinuz castra tenēt: q̄si sortiti ꝓuīcias deuastādas. eaqz lex sit vt iste vnā ille aliā exhauriat ꝓuinciā. Et sic misera funditus ytalia lacerat̄. que vnica solum causa facit vt exiliū quod mihi ad tēpus delegeram breue: diutius protrahaz. quoniam minus grauia sunt aliquātulum que audiūtur q̄ que videntur mala. Hec scripsi ne scriberē nihil vestris humanissimis litteris ꝓuocatus. Non vt exinde mentem vestrā ꝑturbē. que in viro sapiente qetissima est: sed vt mihi potius leuamē aucupari narrando possem. Ualeat optime vestra reuerenda paternitas meqz vt facit seruorum suorum in numero semper habeat.

BIBLIOTEKA GŁÓWNA w Poznaniu Uniw. im. A. Mickiewicza

Litteras studē suadet quia maxīe decorāt. **Epistola. iiij.**

Neas silui⁹ poeta. Nepoti suo anthonio salutē. Retulit mihi nānes pr̄tu⁹: te dū puer adhuc fores miro lr̄aꝝ amoē fuisse incēsū postq̄ vo ex ephebis excessisti: neiez eē. q tibi ampli⁹ vt studeas queat ꝑsuadē. q̄ res nō mira tm̄ mihi: sed stupēda fuit. Ceteri em̄ puericiā sil' et stulticiā deponunt: virilē togam ⁊ prudētiaz induētes: Tu ꝯ sapiēs puer: stult⁹ vir cupis videri. Et barbā q̄si vmbraculuz vtutis recipis. Boleo certe tui cā: nec qd de te factuꝝ sit scio. Iubet cicero vt q libet ī adolescētia viaz eligat et genus vite honestū q̄ vti debeat. Idem hercules facti tauit. Nam cū ꝑ qetez due sibi mulieres sup̄ humanā formā venuste apparerēt. ⁊ altera sibi voluptatē. laborē altēa ꝓmitterz: hāc secut⁹ ē sciēs q ꝑ⁹ laborē p̄miū certamīs datur. Nec coronat̄ (vt inqt apl's) nisi q legittime c̄tauerit. Tu vo vt audio: vagari vis sp: nec aliqd gen⁹ vite saltē honestū āplecti studes. Lr̄as q̄s puer amasti. iaz vir odio hēs. pudet me tui causa. Nescio em̄ qd eē possis absqz litteris: nisi asinus bipes Quid em̄ hō ē absqz doctrīa? q̄ntūuis diues? q̄ntūuis potēs? Quid int̄ hoīez illr̄atū et marmoreā statuam interest? Nō dux: ñ rex: nō impator alic⁹ precij ē litteraꝝ ignarus. Uidem⁹ nr̄i seculi prīcipes. qm̄ rudes sunt. et nedū latinū. ꝫ maternuz q̄dāmodo ignorātes sermonē: q̄nto despectui sunt: quō negligūt̄: quō vitupant̄: q sigs eoꝝ obediētiam in subditis hēt. nō amor ꝫ metus id facit. Qui (vt Cicero ait) Nō ē diuturnus mgr̄ officij. At vbi met⁹ abest: mox deserunt̄. Interdū etiā neci dant̄. Quid ergo tu miser studia despicis lr̄aꝝ? q paup es: q nisi ꝑ magnam vtutē euadere ī viꝝ claruz nō potes. Quid facis obsecro? qd speras? Reris ne sp iuuētutis florē tibi durare? an nescis? qr tanq̄ flos agri iuuentus ē: q mane nitet: vespe vo arescit. Nihil ē velocius tpe. nihil qd magis fugiat. volat semp irremeabile tp̄s. Tu tibi pulcer videris. dum etas robusta: dū iuuēt⁹ florida viret? Nō cogitas instaē senectutē? nō vides qr dies q̄libet aliqd detrahit forme tue? Aliq̄ forsitan formosa puella tuo capta nitore: te cepit: teqz q̄i cathenis ligatū retinet. Tu eius delicias seq̄ris: beatūqz te putas dū in amplexus venis illius. ꝫ lōge deceptus es. Nam duz formā isti⁹ miraris formosiorez deseris adolescentē. Non em̄ lucifer aut hesperus tā pulcer est: q̄ sapiētia que studijs acqritur litteraꝝ. vnde ⁊ dicē Plato solebat. q si videri ei⁹ forma posset: mirabiles sui amores excitaret. Tu tñ hec oīa deseruisti (vt tu⁹ geitor dixit) vicit te (vt opīor) impetus iuuentutis. Sed cogita mi anthoni: qr nō semp iuuenes sumus. Redi obsecro in viam et teip̄m vēdica. Linque ineptias iuuētutis. ⁊ viꝝ te esse memēto. Omīa hec p̄teriūt qbus modo letaris: etas: valitudo: forma: delicie: voluptates: Sola nos si semel recepta fuerit. vsqz ad mortē sapiētia comitat̄: et post mortē vitam aliā beatissimam prebet. Hanc igit̄ rogo mi anthoni: vt omībus rebus alijs post tergū positis adipisci studeas. qd tunc demuz facies. si philosophie dederis operam. et qd assidua lectionē didiceris: in op⁹ deduxeris. Ad quā rem iam tēpus est vt te accīgas: nec cū hodie possis bene viuere: cras dicas incipiam. Uale.

Agricultura lau datur. **Epistola. v.**

Neas siluius Salutē plurimā dicit Johāni Ptholomeo patruo suo. Elegisti vt audio senectuti tue cōueniētissimā vitā. Ortulis quidē rigādis et rei rustice studes. Res ē te digna. et senio tuo dulce ꝫ ociuz est: honestū negociū: modesta voluptas. Iam nō armis aptus es: grauis galea esset: molesta lorica: Intolerabileqz scutum. Rursus quoqz in reꝝ ciuiliuz versari fluctibus. Carere somno: cibum nō sumere in tempore: mortifera res est senibus. At rusticatio vitam quietem: liberā: honestā et frugalitati cōuenientem prebet. Nec tu primus ex sapientibꝰ viris. In hoc viuendi genus ex rebuspublicis conuolasti. Nulla voluptas maior fuit Oratio: q̄ rure sese recipere. quo cū venisset: vix illinc poterat Octauiani cesaris: et totius mundi domini iussibus euocari. Cuz vo in vrbe foret: miro desiderio ruris assidue tenebat̄. hinc ad macenatem scribens: O rus inquit quando ego te aspiciaz.

Perlege epistolas senece: quid illic magis q̃ agroꝝ cultus collaudat̃. Plantauit il-
le platanos sua manu. piscinas fodit: aquas deduxit: nullibi libẽtius q̃ in agris erat
Quid in cathone maiore cicero scribit? q̃s vtilitates ex agricult̃a ꝑcipi oñdit. q̃ vber
rimos q̃st⁹: quãtaꝫ illic voluptatẽ ꝯsistere: q̃ntã mentis qetem. q̃ntã curaꝝ remissionẽ
quãtaꝫ nat̃alẽ oblectationẽ? Hoc genus vite solũ nature hoĩm vsuiqꝫ ꝑcipue ẽ accõ-
modatũ: qđ omĩa ad victũ cultũqꝫ nr̃m spectãtia nobis suꝑpeditat. Sapis equidem
qui hãc vitã delegeris a tẽpestatibꝫ ciuilis insanie remotissimã. hinc potes tãq̃ ex al
tissima specula nos curialibꝫ negocijs implicitos q̃i naufragãtes despicẽ. hic potes ti
bi soli vacare: te colere. te frui. Dyoclecian⁹ cui orbis parebat. depositis imꝑij fasti-
bus. in villa salone agriculture studijs sese t̃didit. Fecisset idẽ august⁹ vt qdaꝫ scribit.
nisi timuisset insidias. Cirus ꝑsaꝝ rex gloriari pl̃imũ solebat: cũ veniẽtibꝫ ad se ortũ
ostenderet suis manibꝫ ꝯsertũ ⁊ arbores in ordinẽ positas. Sed ne mortaliũ tm̃ exẽ-
pla seq̃mur. Deus ipe cũ hoĩem primo creasset: vbi nam illũ posuit? nisi in ortis deli
ciarum. Et illũ cũ illinc expulit. q̃ nã obsecro nisi in agros misit? Facis ḡ mi Johan-
nes qđ te decet. quod et ego si potero aliqñ faciam. Naꝫ degẽtem rure hominẽ cõmẽ-
do: Curã laudo reꝝ rusticaꝝ ꝯserendi plantãdiqꝫ solertiã ꝓbo. Moneo tñ vt labor le
uis sit: q corp⁹ nõ atterat. sed exercitio quodã corroboret. Ibi modeste viues: integri-
tatem vite seruabis. Non ibi curiositas suꝑuacua ⁊ anxia te tenebit solicitudo. vt qc
quid vbiqꝫ gerat̃ ꝑnoscas. nõ tibi somnũ adimẽ poterunt cure: inuidie: pestilentia. et
edaci carebis liuore. Nulli fraudi locus erit. Nulli sceleruꝫ officine patebit accessus
Sꝫ dulcis securitas: qes trãquilla: ociũ frugi. vita officio plena vrbanis honoribus
atqꝫ diuitijs omnibus ante ferenda te habebit. Sequere em̃ vt cepisti. ⁊ agrum simul
et teipsum ita excultum redde: vt cum egredi e vita oporteat. ad ortos illos perueni-
as: quibus nec pluuia nocet nec estus. Vale.

Conuersationẽ suam notificat.

Epistola. vj.

Aspar nouariensis. S. p. dicit Enee siluio poete ꝑceptori suo. Nihil lr̃is
meis ꝑterq̃ singularẽ q̃ndã dilectionẽ quã in te hẽo significare studeo. In
tellexisti tñ ꝓfecto vt opinor iã dudũ me tibi illã hr̃e tametsi nll̃o effectu ĩ-
dicari. Sꝫ qd res mea atqꝫ ꝯditio vsqꝫ hãc in diẽ effici passa fuit. vt effectu ipo volũ-
tatem meã patefacerẽ. solũ ꝫ mihi de te ꝑmissuꝫ fuit: vt ad te nũq̃ irem qn doctior abi
rẽ. Idcirco te accedẽ sepi⁹ sũmope conabar: ⁊ id mihi ope ꝑciũ fuit. tuoqꝫ frui cõsilio
vsqꝫ oblectat⁹sum ⁊ me (vt ita dixerim) te mgr̃o versificarẽ puto. Nec qdẽ recessum
tuũ vidẽ facile fuit. q tã ⁊ ꝯsilio ⁊ re ipa ꝓderas. nẽpe vt ꝑsens mẽtis mee suauiũ eras
absens tristicia ipi⁹ fact⁹es: atqꝫ vt comici nr̃i v̄bis fruar. haud veꝝ ẽ qđ vulgo dici
solet: diẽ adimẽ egritudinẽ hoĩm. Nã mihi quottidie ñ de filio vt ipe ait. sed de te ma
gistro et pr̃e integrescit dolor. Vnũ tñ est qđ mentẽ meã lenit. tui vicꝫ status augmen
tum: qđ in cõmodo meo interdũ eqparo. ⁊ ipe mee mẽtis archano tibi stationẽ facio
mecũqꝫ talit̃ mãducas et bibis. Et qm̃ de tuis v̄sibꝫ q̃s indies suauiores facis: null⁹
ad me venit. Expedit me qñqꝫ q̃s feceris fingere ⁊ inde tanq̃ tuipse eos feceris illis
gaudere. Nouissime aũt vnã (et ego illã eglogaꝫ voco) feci. In q̃ martinũ gallũ felci-
anũ ꝯsecretariũ tuũ tecũ altricantẽ merito qdẽ introduxi. Illũ qꝑpe p⁹te in mgr̃m me
um decreuerã me hĩtuꝝ. illoqꝫ pauculos dies potit⁹suꝫ. ꝫ cõfesti cũ felice nr̃o ab hac
vrbe decessit. Stephanũ deinde auũculũ meũ altricatiõis nr̃e iudicẽ statui. Et id du
as ob cãs factũ ẽ. Primũ eqdẽ vt nec ipe arbitraret̃ memoriã ei⁹ apđ me ꝓrsus ꝑijsse
siue vilez effectã eẽ. Altera v̄o vt illos v̄siculos nõ tanq̃ a vobis: ꝫ a discipulo vr̃o edi
tos ipe corrigeret. priusq̃ in alienas ꝑtes diuulgant̃. Hẽs nũc oẽꝫ vsqꝫ a ꝑncipio cãm
q̃re hec ꝯdita sit egloga in hũc modũ. Vale vt opto ⁊ me ama vt soles: atqꝫ age vt nõ
diu rñsum expectẽ. Si qd tibi qđ rei mee cõuenire iudices euenerit: mei memĩeris q̃-
so: itidem et cesaris medico coytalico nr̃o quem verbo meo saluere iubeas: veliꝫ: sup
plico. Cupio quidẽ tecũ esse. Iterum vale.

Represalia dissuadet. **Epistola.vij.**

Neas silui⁹ poeta. S.p.d. Johãni orlãdo viro magnifico. Reddidit mihi familiaris tu⁹: tũ ex te: tuz ex petro Juliani lr̃as ĩ eum finẽ tẽdẽtes. vt apd̃ magnificũ cãcellariũ rẽ tuaz curarẽ. feci id libẽter. Sed minĩe opus erat currẽti equo calcar admouẽ. sua etei spõte tãtũ ipe cãcellari⁹ inclinat⁹ erat: vt omnes apd̃ euz p̃ces supflue viderẽt̃ et essent. Diligit em̃ te sũmo corde. libent̃qz se ĩ his exercet que tuũ respiciũt cõmodũ. Itaqz adhibita ẽ ĩ tuo negotio sũma diligẽtia. Factus est cũ rege ⁊ cũ cancellarijs de eo ꝑmo ꝓlix⁹. Quid aũt inde hr̃i potuerit. ex litteris cãcellarij percipies. puto bonũ ꝯsiliũ eẽ qd̃ de plũbino dat̃ ⁊ tu al's aperuisti. Nam ex illo recupares debitũ tuũ: ⁊ maiestatis regie gr̃az ad maiora nãsciscereris: quãq̃ putẽ regũ ⁊ pr̃icipũ gr̃as tibi iã esse fastidio: q p⁹ martinuz nll'm es nisi onẽosũ exptus dñm. Intelligo ex lr̃is tuis: te ad ius rep̃saliaꝝ velle recurrere. Id ẽ incertũ et ꝑiculosuz remediũ mlt̃ũqz iniusticie secũ defert. cũ hi sepissime luãt penam q sunt exptes pcti. Tũ v̄o id incitamẽtũ est belloꝝ. qm̃ q ledũt̃ rursus se vlcisci volũt. totqz vndiqz rep̃salie fiũt donec aptũ exardescit bellũ. Tu tñ qd tibi ꝯueniat magis scis Ego dicã sic̃ ad curionẽ scribit cicero. Aut te in meã sentẽtiã ducã: aut certe testatuz apd̃ aĩm tuũ relinquã qd senseriz: vt si qñ displicere tibi tuũ ꝯsiliũ cepit: possis meuz ĩmouerius cãcellarij recordari. Atqz de his satis. Respõdissez petro iuliani. nisi nũcius tu⁹ iteꝝ illũ ad regẽ arragonũ ex ꝑte ducis mediolanẽsis sig̃ficasset. Ubicũqz tñ sit. gr̃as sibi refero ꝓ suis hũanissimis lr̃is. eiusqz filium tibi efficio ꝯmẽdatum. Uale optime mei memor.

Amicitiam ⁊ dilectiõez notificat ⁊ se excusat ꝙ raro scripsit. **Epi.viij.**

Neas silui⁹ poeta. S.p.d. Nicolao amidano iuriscõsulto. Si numerum epl'aꝝ vltro citroqz missaꝝ pẽsamus. nihil ẽ qd̃ tibi debeaz. Quippe cum lr̃is vnis dumtaxat vsitati fuerim⁹ inuicẽ. Rursus v̄o si v̄ba ꝯputem⁹. teneor tibi mlt̃a rescribẽ sic̃ multa significasti. Accedit huc ꝙ amicitia ñ est ꝯputatrix bñficioꝝ vt q̃ nõ ad numeꝝ vel q̃litatẽ: ꝫ ad effectũ retribuit. Scribã igit̃ siue obligatus siz siue solut⁹. Rñdeboqz tuis lr̃is q̃ potero breuit̃ ⁊ succĩcte: ne vl' tibi lect̃o: vel mihi scribẽti sim molest⁹. Cõgaudeo primũ ꝙ domũ g̃uissimi ⁊ oĩm doctissimi iuriscõsulti reuerẽdissimi dñi cardĩal' banormitanẽsis intraueris. ibiqz mgr̃atuz susceperis Nam id tibi admodũ ꝓdẽit. q ex illi⁹ vberãtissimo sciẽtiaꝝ fõte dietim potãs doctior euades ⁊ mihi vtil' eris gr̃az quã in sua. R.p. repi ꝯfirmans ꝯtinuãsqz: Taceoqz ꝙ sub ei⁹ vmbra ad magnas tibi dig̃tates patebit accessus. Reliquũ ẽ vt horter ad ꝑseuerãtiã quã demũ adipiscẽis: si mlt̃e patiẽtie te t̃dideris. qd̃ vnicũ ẽ r̃mediũ ꝯ ĩuidiã valentissimã. Uterer maiori cohortatiõe si tua v̄tus mihi ꝑspecta nõ esset. Sed noui q̃ sis aduersus q̃slibet fortune impet⁹ tuis dotib⁹ et philosophie institutis armatus. Qꝛ v̄o ad archip̃sbitẽatũ elect⁹ fuẽis. id ita demũ laudo si absqz desertiõe nr̃aꝝ ꝑciũ potes eo ꝑuenire. qd̃ nisi possis: meli⁹ est officio q̃ fide carere. Arbitror te sentire de autoritate ecclesie. ñ qd̃ mlt̃i: ꝫ qd̃ boni doctiqz sentiũt. Ita mihi dũ basilee fui: de te ꝯcepta opinio ẽ. ⁊ tũ ꝓpter mlt̃as v̄tutes: tũ ꝓpt̃ ꝯsortiũ fidei: maxĩe te dilexi. ita ꝙ nõ puto ep̃atuz: ne dicã p̃sbitẽatũ posse te nobis aufferre. Placet tamẽ qd̃ scripsisti te viam inueĩsse ꝑ quã et fidẽ possis ⁊ dignitatẽ tenere. De tuo in me amore. nihil ẽ qd̃ te scribere oporteat. Illũ em̃ ñ solũ vidi ocl'is: ꝫ palpaui ⁊ manib⁹. atqz hinc factũ ẽ vt te germani diligã loco: qd̃ mihi q̃ tibi ẽ longe facili⁹. Ego em̃ fr̃ib⁹ careo: tu fulcit⁹ es. Sed spero tuos meos fore. Nihil plus de amicitia dicã. ea em̃ ñ verba ꝫ facta cupit. Alid̃ est ĩ tuis lr̃is qd̃ ad me scriptũ de glicerio magne voluptati fuit duz amoris ꝑseuerãtiã exprimis mirãqz fidẽ. Ea em̃ hmõi sũt vt etiã si vera ñ sint: titilationẽ tam̃ q̃ndaz p̃ se ferãt ⁊ pachos excitãt. Es tu qdẽ meo iudicio sapiẽs q tibi talia facile persuades libentiusqz in bonã q̃ ĩ malã interp̃taris partẽ. nam quid ꝓdest seip̃m affligere. Mea semꝑ opinio fuit. his in reb⁹ que mlt̃ũ fellis parumqz mellis habẽt sapiẽ-

tissimi hominis esse: quod dulce est excerpere: ⁊ quod malũ foret lippis oculis preteri re. Atq; idcirco nunq̃ quesitũ ire placuit qđ inuentũ molestiã afferret. Teq; exortatũ volo. vt serues hãc ꝯsuetudinẽ. placita dũtaxat queras. Acerba vo ꝑtermittas: Quibus obuiare neqrez ⁊ tristari possez. De glicerio ista quã tibi tueq; fidei q̃i animalã ⁊ corculũ meuz cõmendatũ scio. Si qñ stephani aut frãcisci iuriscõsultoꝝ scenas ingressa fuerit. finge te id nescire ⁊ totũ mihi claude. Nametsi scio nihil ab iguine illoꝝ esse tutũ: decipi tamẽ meip̃m volo ⁊ ignorãtia poti⁹ delectabili q̃ sciẽtia molesta frui. Ultimũ ẽ qđ de nouitatibꝫ tetigisti. Ille ⁊ si auditu grate fuerint. nõ tñ facient vt tibi gr̃as agã. qđ ẽ int̃ amicos absonũ. Nihil enim amic⁹ amico facẽ põt quod nõ sit debitũ. atq; idcirco expers gr̃e. Rogo tñ vt sepe sic facias. Tu nũc audi ex nobis qd noui sit. Ladislaus rex polonie q̃uis adolescẽs vngariã hẽt: magnũq; conatum belli aduersus thurcos xp̃iani noĩs ꝑpetuos hostes fieri ꝓcurat inde fauorẽ suarum ꝑciũ q̃rens. Nam cũ sciat se regnũ iniuste possidere. fauores hoĩm sub coloẽ bonoꝝ opeꝝ querit. Sortitusq; ẽ hanc ad rem optimũ instrumẽtũ Cardinalẽ sancti angeli: viꝝ ⁊ fama ⁊ eloquẽtia potentem. qui sub colore passagij ꝑtes suas tueri studet. Sed nõ ꝯsueuit h̃ homo fortunat⁹ eẽ in bellis: sicut bohemia oñdit. Deus tñ op⁹ nõ finẽ spectet ⁊ xp̃ianitati poti⁹: q̃ cupiditati hoĩm. Reliq̃ ex ꝑegallo nostro q̃re. Reuerendissimo dño cõmuni me dedi ⁊ amicoꝝ qcqd hẽo meo nomĩe saluũ dicito. Tu vale et amicicie nostre tãto tenatior esto quanto sumus remotiores.

Excusatoria cur nõ visitauerit amicum.

Epistola. ix.

Neas silui⁹ poeta. Reuerẽdissimo in christo p̃ri dño Leonardo patauiensi episcopo. S. p. d. Qꝛ me tuo conspectui nõ sepi⁹ offero. q̃q; tuas edes nõ visito: nec suꝑbie nec negligẽtie mihi dẽs ascribere: q̃ruz alteraz abhominor: alterã semꝑ fugi. Rursus q̃z nec occupatiõibꝫ impedior meis: cui mltũ ẽ ocij. Quid igit̃ est qđ me retrahit: dicam si scire vis. Nimiũ magni dñi locũ tenes: nõ cõuenit mihi cũ tãta dignitate. Ueniũt principes: comites: barones: milites. Illis ptz ianua tua. Nil mea toga inter tot aureas vestes momẽti hz. Pudet me illis admissis ante ostiũ stare ⁊ expectare. Et fateor iustuz esse illos p̃ferri. Quid ḡ supest: nihil ne tecũ cõmunicabo. Nõ sic agã. ꝫ qđ voce dicturus erã: scriptis exprimã. Audio ab futurã esse idq; breuit̃ p̃rnitatez tuã reuerẽdã. Unũ dũtaxat ex illa expeto. vt si quid sit in absentia tua. eius qđ mea cura possit absolui nec mihi nec meis laboribꝫ ignoscas. ꝫ vt mancipio tuo me vtaris. Hoc dictur⁹ erã cũ hodie ad te venirez. Cunq; intrantibꝫ alijs retrocederẽ. Sed nõ min⁹ ẽ scriptũ q̃ dictũ. Cũ illud fugiat h̃ maneat Illud negari: h̃ ꝑpetuo possit ꝓbari. Suscipe igit̃ cirographũ hoc: q̃i me erga te fidei vadem. Et sicuti scribo: ita de mea mẽte meoq; aĩo ꝯfide. quia ⁊ sum ⁊ esse volo ꝑpetuo tuus. Uale.

Quales magistratus esse debeant.

Epistola. x.

Neas silui⁹. S. p. d. dño Lupo đ portugal: legũ doctori fr̃i optĩo. Eximie doctor ⁊ amice carissĩe. lr̃is tuis q̃s basilee suscepi. iaz ãn⁹ ẽ. ñ potui tũc respõdere: qꝛ mox cesarẽ suz secut⁹: ab eo in secretariũ recept⁹. Postea ꝑ quẽ scriberẽ nll's affuit tabellari⁹. Sz reuertit̃ nũc ad dñz suũ blasi⁹ alfansi i decretis baccalari⁹. q apđ regiã maiestatem: infãtis petri ducis cornubie fuit orator. Is si valet hãc meã epl'az tibi reddet sibi em̃ cõmissa ẽ. Nõ tñ nũc tãgenda sũt q̃ dudũ scripsisti Illa em̃ oĩa immutata sũt. Tñ volo scias: Me solide tua gaudia gaudẽ: magnamq; mihi leticiã attulisse nũciũ: q̃ te p̃sidẽ olisboñ significasti. Libuit em̃ id mihi vehemẽter. Tũ ꝙ amico bñ cupio: tũ ꝙ in te viro ex oĩ parte ꝓbato q̃libet dignitas optime sedet. Scio nãq; nõ te ꝓpter dignitatẽ: ꝫ illã abs te illustrari. laudoq; ex h̃ regij gubernatoris circũspectionẽ. q bñficia sua bñ locare scit. ⁊ ad rẽpublicã gubernãdaz viros aduocat sapiẽtie studiosos. Utinaz oĩbus principibꝫ idẽ anim⁹ esset: qꝛ nõ sic omnes

ignorātie plene forent prouincie: nec sūmi magistratus ꝓpter iusticiā officialiū detur-
parent̄. Sed d̄ h̄ satis. Cōsilij basiliēsis qs status sit. iam te arbitror audisse. Rex ar-
ragonū q more prīcipū nō regnū fidei. ꝫ fidē regno seruare vult: p̄latos suos ex basi-
lea iussit abire. In oībꝫ rebꝫ preclarus prīceps: in hac mirabilis. Rursus gallici: ve
neti ⁊ florētini: q pōtificē suū Eugeniū q̄si deum venerātur excluso ex appulia renato
rege. fidē aliā induerūt. Mira rerꝫ mutatio: q ante fauebāt cōcilio. iā impugnāt. Et
q impugnabāt: modo fauent. Lusus iam ecclesia est. q̄lez de pila fieri videmus dum
huc atqꝫ illuc impellit̄ lusorꝫ ictibꝫ ꝑcussa. Sed aspicit illa exalto deus: ⁊ q̄uis raro
in terris expēdere homīes digna supplicia coget. nullū tñ in sup̄mo eiꝰ iudicio maluꝫ
impunitū relinqt. Liberꝫ arbitriū nobis dedit. viuere nos vt libet sinit. laxas dimisit
mortalibꝫ habenas. rationē tñ rerꝫ oīm dū iudicabit orbē exacturus est. tumqꝫ vide-
bunt prīcipes an propter eos regna fuerūt instituta an ipsi ꝓpter regna. q suis omīa
seruire libidinibꝫ volūt. Spero tñ ī h̄ ecclesie negocio ꝑ cesarē nostrꝫ et electores im-
perij bonos terminos inueniri q ad vnionē ⁊ pacē ecclesiastici ordīs totis viribꝫ ope-
ras nauāt. Et puto in ꝓximo nurembergensi cōuētu. q ad festuꝫ sancti martini indi-
ctus ē. nouū cōciliū cōuocari nomīariqꝫ locū. deus faxit vt euētꝰ hēat res ecclesie sa-
lutares. Tu scis vbi terrarꝫ sum ⁊ q̄ntū potestatis in me habeas nō ignoras: nisi me
vsus ꝓ arbitrio fueris. nō mādatarij ꝫ mādantis culpe ascribēdū erit. Uale taꝫ mei
magis memor q̄ a me remotior. Ego ꝓ veteri familiaritate te colo obseruoqꝫ.

De superbia gallicorum.

Epistola. xj.

Neas siluius poeta. S. p. d. Caspari nouariēsi adolescenti primario. Re
cipio libēt̄ sꝑ tuas lr̄as. ⁊ qꝛ te amo: gaudeo q̄ indies limatior fias ⁊ docti
or. Expurgationē quā de gallo fecisti ꝓno aīo admitto: ⁊ vt scribis ita es
se cōfido. Et q̄uis illū tibi esse hūaniorē vellē tue vtilitatis cā: letor tñ opinionē de il-
lo meā apd̄ te reprobatā fore. Cuiꝰ supbiā nō idcirco admiror qꝛ pr̄nū viciū est. Mi
hi em̄ vt credas velim: nll̄aꝫ esse gētē q̄ gallorꝫ superet ambicionē. nr̄i p̄terea inimici
sunt. nec vnq̄ nostri sanguinis hominē diligūt. Nam cuꝫ sint ip̄i pleni fastu: videriqꝫ
optimi velint potiꝰq̄ esse: ytalos oderūt: maxīe q se p̄cellūt. Et qꝛ eos virtute neq̄unt
imitari: inuidia ꝓsequūtur. Et qbus ip̄i potissimū habūdāt vicijs ea genēi nr̄o ascri
bunt. Sꝫ de his satis: q̄ nō scribo vt publices. Nam hec scribere (q̄uis vera sūt) ple
num discrimīs ē nobis: q papā habemꝰ gallicū. al's loqueremur liberiꝰ. Nūc ista apd̄
te sepulta sint. sufficiatqꝫ tibi soli scripsisse. aut Stephano viro ⁊ optīo ⁊ doctissimo
tm̄ cui vt me cōmēdes peto. Te aūt cōfidas mihi esse carissimū. eamqꝫ meaꝫ fore in-
tentionem vt eo animo inter nos simus absentes q̄ p̄sentes fuimus: quod de te semꝑ
sperare de me p̄stare possum vt Ciceronis vtar verbis. Carmina hēo nulla nunc edē-
da: qꝛ orationi solite operam his diebus p̄stiti. Uale ⁊ me reuerēdissimo dn̄o Cardi
nali nostro effice cōmendatum.

De cicilia an sit duplex.

Epistola. xij.

Neas siluius poeta. S. p. d. Alberto malecte papiēsi Comiti atqꝫ doctori
Magnifice comes ac doctor eximie. Serenissimi regis Arrogonū cuiꝰ p̄
claras virtutes nō solū hoīes ꝫ ip̄a facta loquūt̄. epl'am q̄ndam cesari nr̄o
N. Marchionis tabellarius reddidit. sicut et tu mihi futuꝫ significasti. In ea titu-
lus ēat q vtriusqꝫ Sicilie mētionē efficiebat. quā rez satis suꝫ demiratꝰ. Legi nāqꝫ sa
tis mltas historias: Cosmographiam quoqꝫ ꝑscrutatꝰ suꝫ: nec vnq̄ siciliā reperi nisi
vnā q̄ tū sicania tū trinacria dicta est quā nōnll'i ex vetēibꝫ ꝯiūctā oli ytalie tradunt
fuisse: ꝫ ipulsu ꝯtinuo supi atqꝫ inferi maris disiectā esse terrā q̄ regiū plerorūqꝫ ꝯiū
gebat moxqꝫ scille atqꝫ caribdis int̄ abrupta montiū ⁊ immania antra locuꝫ mōstris
fabulose datuꝫ. Qꝛ vero ea ytalie porcio que quōdā magna grecia dicebat̄: sicilie no-

men habuerit. nec legi vnq̃ nec audiui nisi nunc: qd̃ mihi absurdum videt̃: nec satis
mihi cãe p̃bz q̃ reges sicilie q Neapoli tenuer̃t duo regna fecer̃t: alterꝝ vltra farꝝ: alte
rum citra. Naz h̃ regnũ apulie: illd̃ sicilie dicebat̃. ñ vtrũqz sicilie. Hoc quo ad litte
ras regis. Nũc ad tuas venio. Scribis te velle mihi rñdere duabꝫ epl̃is meis quas
diuersis tẽporibꝫ suscepisti. Perlegi oĩa q̃ scribis. nihil inuenio q̃ meis petitis respõ
deas. De rebꝫ nãqz ecclesie q̃s tibi ꝯmẽdaui nullũ facis verbũ h̃ oĩs sermo tuꝰ in mar
chiõis cã v̄sat̃. Plꝰ amas vt vidꝰ tuũ p̃ncipẽ q̃ putarẽ. Cũ eĩ sua ĩgredẽis negocia: ni
hil est qd̃ amplꝰ recorderis: vtinã ille sciret tuã fidelitatẽ. Naz cũ sit in oẽs bonꝰ: in
te optimꝰ esset. Suades mihi vt rem suã cordi habeã: ñ loq̃ris muto: suz tui sil̃is: nõ
minꝰ q̃ tu cupio Marchioni ꝯsultũ esse. Tũ ꝓpter mlt̃as eius virtutes qbꝫ nr̃m or
nat secl̃m. Tũ qz eũ fauere ingenijs ⁊ scio ⁊ gaudeo. Curã meaz studiũ ⁊ solicitudinẽ
vniuersam apud cãcellarium ⁊ apud regẽ adhibui. si cãm egissem meam. nec taz ar
dens fuissez nec taz facũdus. Cancellarꝰ non indiguit stimulo: ip̃e sibi calcar erat.
Qd̃ noui habitu ẽ: h̃ est vt mille aurei q venire q̃t annis incensũ petebant̃ in pãnos
aureos: vt argẽtea vasa ꝯuertãt̃. ne sordida videat̃ pecuniaꝝ prestatio. Nihil plus ẽ
qd̃ p̃cibus sit ꝯcessuz: vos nũc ꝯsulite quod in rez vr̃am sit. Ego ñ tãti facerẽ qd̃ muta
ri potest. Q̃ mea deuotio. N. dño marchioni sit nota p̃caꝝ ẽ si modo ⁊ sua erga me
caritas extẽdat̃. Cupit em̃ oĩs dilectio redamari. qd̃ tũc in me fiẽi sciã: cũ mihi scri
pseris. Gaudẽs silui: qz ex munificẽtia mei p̃ricipis pingue nactꝰ es bñficiũ. Vale et
iocis vt iocis vtere: seria vti sunt recipe. Dñz danielẽ si qñ ad te venit. aut si qñ ei scri
bis meis verbis saluum facito.

Epistola. xiij.

De ladislao rege.

Neas siluiꝰ poeta. S. p. d. Reuerẽdissimo in xp̃o pr̃i Dyonisio archiepi
scopo strigoniensi sc̃te Romane eccĩe p̃sbitero Cardĩali. Res noua pr̃ co
lẽdissime et fortasse mira videbitur q̃ ego tue pr̃nitati scribaz: q nihil ha
beam tecũ negocij: quiqz nec nomine nec corpe apd̃ te sum notus: Sed pꝰ facio ista
dũ me ꝯplacituꝝ tue reuerẽdissime pr̃nitati ñ ambigo. Nanqz cũ ptes serenissimi do
mini regis ladislai inter primarios teneas defendasqz: qs dubitat g̃tum tibi fore il
lius audire sospitatẽ. quẽ toto conatu defendis? Ego qdem certus sum. p. t. R. nihil ĩ
terris magis desiderare: q̃ puerꝝ illũ bñ optimeqz valere. De q̃ re cũ dubia mens tua
ex viẽna recesserit. ñ ẽ ab re meis lr̃is scribi. qd̃ oculis vidi meis: vt ꝯfundãt̃ q passiõi
ꝯsultãtes sue nõ rei verba h̃ verbis rẽ aptare nitũtur. Scribã igit̃ tue dignatiõi: q̃ nu
per in stiria res pexi. Qd̃ nisi verꝝ fuerit: subijcio me cuiusuis iudicio. etiam inimici:
meqz ascribo pene quã falsi testes merẽtur. Janqz rem ꝓsequor. Stirie fluuiꝰ ẽ q ex
alpibus p̃cipitatus dranuz influit amnez: ac exinde p hystꝝ fert̃ in põtũ. quẽ murã
incole vocitant. Prope hanc ripã oppidũ iacet gentile noĩe Gretz dictuz. Hic ex me
dio cãpoꝝ equore ingens cumulꝰ surgit. p̃ruptis vndiqz scopulis liber. Cuiꝰ cacumẽ
arx tenet: et nat̃a loci ⁊ opis humane p̃sidio munita ad regiaz q̃z fastigiata magnifi
centiaz. Hic spes austrie: vngarie desideriũ et bohemoꝝ cura nutritꝰ rex Ladislaus
puer. quẽ idibꝫ septẽbris in aula regia coraz Friderico cesare patruele suo magna ba
ronum stipãte caterua suz ꝯtẽplatus. Adhibe obsecro aures tibiqz ⁊ puerꝝ et mores
describã: nec sine voluptate (vt opinor) q̃ referã audies. Annos natꝰ tres erat puellꝰ
ianqz attigerat q̃rtũ. h̃ etatẽ maturiorẽ: tũ ꝓceritas pueri: tũ intellectꝰ mẽtiebatur.
Tu eum aliquando in vlnis habuisti. quando coronaz regio imponens capiti. Nũc
dimittis domine seruum tuuz dixisti: quia viderunt oculi mei salutare tuũ. Sed alia
nunc pueri facies est. Aspectus eius omnes qui aderant. incredibili voluptate reple
uit. Incedebat nãqz per aulam tanq̃ sciret se regem esse: deberiqz sibi ab omnibus re
uerentiam: oculosqz nunc huc nunc illuc non sine maiestate quadam deflectens.
Candidulam manum porrigebat astantibus: tantaqz lucebat in eo puero grauitas:
vt sepe mĩorẽ grandeui reges p̃ se ferãt. Anteq̃ patruelis adesset: nutricẽ percontatꝰ
est sepe vbi nam esset. At vt venientẽ didicit: in honorantis modũ suapte caput suum

inflexit:et tanq̄ sciret ducalis dignitas quantum ab impiali distaret. Aliter Sigis-
mundo duci:aliter cesari se obuiam dedit. Dum hinc atq3 hinc in circulo interpellēt
(ethiopē forte vidit)morq3 ī cesaris fugiēs sinū:heu q̄ inqt deformis. Demiratus ē
cesar ꝯfugiētis ad se pueri ꝯfidētiā:q priori tpe nūq̄ in eū dirigere lumīa voluisset.le-
tusq3:nouitatē circūstantibꝫ exponebat. Tum magnificꝰ cācellariꝰ Caspar. Ne mi-
rere inqt impator. Numē in puero ē.nec regiꝰ sanguis diuini spūs tutela caret. Ma
trem hūit cū te antea spreuit. Nūc illa defuncta:p̄ter te hꝫ neīem. Ideoq3 tibi tanq̄
patri alludit. Tu illi pr̄.tu mr̄.tu auꝰ es. In te illi spes:in te subsidiū:in te salus est
Scit h̄ puellus. Et qꝛ pupillus ē orphanusq3.auxiliū tuū implorat. Te sibi pr̄on ū
petit:tutorē:aduocatū:ꝓtectorē. Ego desertus suꝫ ait. huic poloni vngariā occupāt:
huic bohemi nouas res moliri studēt. Etas mea ꝯtēnit̄. Et qꝛ annos nō hēo:nec ius
credor hr̄e. At si tu me cesar iuueris: maxīa hec duo regna mihi obediunt. Nec p̄ter
te maiorē regē q̄ ego ero Europa videbit. Sī desēis. Ex rege corōato puulꝰ fiā dux.
Ex qbꝫ r̄bꝫ:altēa domū nr̄aꝫ tollꝫ ī altū:altēa ī ꝓfūdā merget. Sꝫ obsecro vt curā mei
hēas cesar vt fāilie nr̄e hōori cōsulas ⁊ tuā serues dig̃tatē.ne ius meū alieni vsurpēt
meaq3 abutāt̄ etate. Hoc vult puer o cesar:cū ad te veīt.h̄ ille plāditie postulāt. Hoc
est qd̄ ad te ꝯfugit.nō sine aliq̄ diuītatis instigatione Tu pueri:tu pupilli ⁊ orpha-
ni ⁊ sanguinis tui miserē. Mouer̄t cesarē: tū pupilli blādimēta: tū Casparis verba
At pꝰ morulā. Non deseram inqt Caspar sanguinē meū:nec si romanū impium:aut
austria qcqd poterit ꝑiclitari:iusticiā pueri sustinebo. Sicq3 locutꝰ patruelē brachijs
eleuās media frōte suauiatꝰ ē. Erat puer vltra q̄ dici possit formosus:nasus aui ma
terni ⁊ frōtē susceperat. oculꝰ ex pr̄e mutuatꝰ fuerat pectus ⁊ hūeros ex vtroq3.cetera
mr̄is erāt.ore puo malis ad gr̄am tumescētibꝫ succi plenus:⁊ plus lactis hn̄s q̄ san
guinis. Capillis crispis:⁊ in auri fulgorē nitētibꝫ. Risu cū verecūdia mixto. Nihil
in puero emēda dignū. Si nudū solūq3 in nemore qs repisset:regiū genꝰ in puero co-
gnouisset. Nec aut illi canis aut lupa defuisset nutrix : sicut de Ciro referunt atq3
Romulo. O si pueruꝫ hūc viderēt vngari tui:qui tecū in fide māserūt. O si eū tangē
aut audire possent:quos animos sumerēt? quas acies ducerēt? que bella gererēt? q̄s
ederent hostiū strages: Stupebam olim ego cū legerē macedonas cū illiriensibꝫ pre
liantes:quoniā pr̄ia pugna succubuissent. sequēti die certamē instaurasse. infantēq3
ob cuius regnū certabāt ad bellū iacētem in cunis detulisse:quo viso tātus ardor in-
uaserit milites q̄ hinc leones:hinc pecudes crediti fuerint p̄liātes. Accēdit nāq3 vir
tutem ꝯmiseratio pueri:qm̄ indigne priuari regno cernebāt. Versi ergo in fugaꝫ illi-
rij victoriaꝫ hostibꝫ reddiderunt. Recognoscētes priori certamine nō vires illis aut
animos:h̄ regis auspicia defuisse. Que cum mihi prius fabulosa viderent̄:ladislaus
puer auitis regnis spoliatus credibilia prebuit. Nam si ego alienigena sub imperio
natus romano:cōmoueri viscera ⁊ oēs mutari affectus ex aspectu pueri sensi. Quid
inqnam facturi sunt illi quibus hunc natura dominū tradidit : quos pater eius et
mater et auus rexere:qui eum inter se nasci viderūt:qui caput eius adhuc infans dy
ademate cinxerūt.qui iureiurando promiserunt obedientiā. Nempe si veruꝫ mea sen
tentia fert.nō solū fideles presentia pueri cōmoueret: sed ipsos etiam qui fidē cuꝫ for
tuna mutarunt ad cōmiserationem traheret:immo ⁊ ip̄os hostiū truces animos frā-
geret.nec telum esset tamasperum cuius acies in puerum posset adeo generosum:nec
vllius oratio tantum momēti haberet ī populos:quantum seipsuꝫ puer in medio mlt̄
titudinis erigens:siue is esset quem admirabantur athene. siue quem vniuersi seque
bantur quirites. Habet em̄ latentem quandam energiam regis facies. Nec vllus est
tamdurus:tamasper:taꝫferus aut inanis:qui regibus indigna ferentibus non com
patiatur. Sed nunc precipue misericordia crescit:cuꝫ his qui patitur: suam calami
tatem effari per etateꝫ nescit.at vbi flendū esset:risu diffunditur.vbi ridendum:plan-
ctu:qualem cernimus ladislaum qui etsi maximaꝫ habeat plorandi materiaꝫ:sepul-
to pr̄e:orbatꝰ ⁊ mr̄e.ac regnis nudatꝰ.alacritatē tn̄ oñdit.equū ascēdit ligneū:totaꝫ
q3 letabūdꝰ obeqtat aulaꝫ. O generosum puerum .qs ē qui te spernit regem:quis est

qui tibi nolit ſubeſſe? Que illi nobilitas ſatis erit. cui tua minor videtur? ¶Nemo eſt orbe toto. qui te generis claritate precellat. nemo par ẽ. mltũqz diſtet neceſſe eſt: q tibi ſcõs ponat. Fabulant gallici troyanã ꝓſapiã. ſed illa iaz diu defecit. terqz p̃ fracoꝝ in galliã trãſitũ regiã ſtirpem gallici variarũt. Aiũt anglici brutũ quẽdam euerſo illio ad ſe veniſſe vñ reges eoꝝ trahũt originẽ. qõ null⁹ hyſtoricoꝝ tradit preter anglicũ quendã paꝝ eruditũ. q volẽs romano generi inſularẽ eqre ſanguinẽ: qõ liui⁹ atqz ſaluſti⁹ graues autores de enea nazrãt. finxit de bruto: quanq̃ et poſtea ſarões britaniam magna vi inuadẽtes pulſis prioribus incolis: nouos cultores induxerunt: ac reges et linguã mutarit. At tecũ Ladiſlae nihil oportet fingẽ: vtinã veritati ſatis faceret calamus: nr̃aqz poſſet oro fieri vero cõformis. Sed ſupat oẽm ſermonẽ tua nobilitas. ¶Nãqz vt preterea nobiliſſime auſtralis dom⁹ originẽ. ad altũ vſqz Julij ſãguinem repetẽdã. genitorẽ tuuz romani: vngari atqz bohemi regẽ ſuũ venerabantur Cuius opa totũ in orbẽ vulgata ſunt ꝓ tutela fidei et augmẽto nomis xp̃iani geſta. Auus tu⁹ iſdem prefuit regnis: thurcos plimos: plimis prelijs laceſſiuit. Sirthas plurios domuit: oibus infidelibo terrori fuit: Sciſſã eccliaz treſqz colẽtez pontifices in cõſtantienſi cõcilio trazit ad vnionẽ. Gallos anglicoſqz infenſiſſimos hoſtes compoſuit. Hiſpaniã pactauit. Ytaliam ter intrauit coronãqz ceſareã ſuſcepit. Cui⁹ fratres reges fuerũt. ꝑ illi karolus q̃rtus fuit. Et illi auus heinric⁹ ſeptim⁹ ceſarum q poſt theodoſiũ regnauere. Tuz ſapiẽtiſſim⁹. tũ glorioſiſſimus. Sub q̃ germania 7 ytalia q̃i colũbe ſub aquila tremebũde tulerũt impiũ. Cui⁹ maiores longa ſerie romanam rempublicã gubernarũt: quã nũc et tu⁹ patruelis fridric⁹ adminiſtrat. O ſplẽdidũ genus pueri. O gloriam et laudẽ. vbi nã ſanguis illuſtrioz. vbi nã ſeries tãte nobilitatis? Obſcuritatẽ q̃rũt q poſt tantã genezoſitatẽ aliũ petũt regẽ. ¶Dira res. ſi tãtũ ſplendozẽ vngari fugiũt: quẽ nec macedones nec babiloni nec romani cõtemnezẽt. ß vltro ſibi regẽ depoſcerẽt. Cui⁹ egregia indoles ꝓſagiuz facit paternã in eo fortitudinem: auitam prudentiã et vtriuſqz liberalitatẽ renatã. Nec tantã de ſe ſpez vt aſcanius enee. aut hectoz priamo. aut alexander philippo ꝓbuit. q̃ntuz in hac etate Ladiſlaus ſe viſentibus exhibet. Hũc ceſar ꝓdiẽ in auſtriã ſecũ adducet vngarieqz vicinum ꝓbebit. vt videri ab his poſſit q amant: et timeri ab bis q odiũt. Fauit deus vita eius vt illi lõgior ſit. vt 7 neſtoris equet annos: 7 auguſti felicitatẽ ſupet. Hec habui q̃ de Ladiſlao nũc ſcriberẽ. q̃ cũ ſcirẽ tibi iocũda: ſilẽ nolui. Tu ſi viſuz fuerit: 7 amicis 7 inimicis hec cõmunicare poteris. illis ad gaudiũ: iſtis ad penã: q̃z tãdẽ oculos diuina pietas adapiat. vt ad cor reuerſi. dñz ſuũ agnoſcãt eiuſqz poti⁹ veniã q̃ vlciõez expectent. Tu vale felicit̃: bonoqz aio puelli regis etatẽ tolera. q̃ virilem togã ſumẽte: 7 tu 7 tui omẽs plus inuenietis leticie q̃ ſpare fas fuerit. Ex Bretz.

Reꝓbendit̃ de mendatio. fingens ſe ſcripſiſſe. **Epiſtola. xiij.**

¶Neas ſilvius poeta Impialiſqz ſecretari⁹. S. p. d. Fraciſco de roma advocato cõſiſtoriali. Quereris mi fraciſce q mihi pluries dederis litteras. et a me nullas ſuſcepis. Sed ſolet eẽ iſta negligẽtiũ cautela: q q̃tiẽs nihil ſcribũt. totiẽs ſe iactãt multũ ſcripſiſſe. Ego tuas lras recepi nullas: vide an me vel te decipias. ¶Nõ credo tuis litteris magis q̃ alijs clauſuz eſſe iter. Letẽoꝝ eñ lre ad me omẽs deferũtur. ß mitte obſecro hanc quezelã apud me. qui calleo has vezſutias. Cum alijs biſce vtere. 7 me ſi vis ſcribẽ ſcribe: 7 nunq̃ impune me viſitab. Be re quã nũc poſtulas. hoc habe. me velle 7 cõmodo 7 honori tuo ſemp ꝓſuleze. Sed cauſa nũc occurzit nulla pinguis. hec ꝓ qua nũc agit̃: nihil habet ꝑter onus. Ideo te q aliquid lucri queris: nolui facere grauatũ. q̃n materia ſe offert nõ ezo ũmemor tui: qz te amo et tibi cupio bene eſſe. Vale.

De filio ſuo. **Epiſtola. xv.**

¶Neas ſilui⁹ poeta Beitori ſuo Siluio ſalutẽ. Letẽis an doleas: q mihi ſobolẽ dñs dederit: incertũ te ſcribis pater. At ego leticie cãm video. doloꝛis ñ video. Quid ei dulci⁹ in hũanis eſt q̃ gignere ſibi ſiles tanq̃ extẽdere ſa-

guinem ⁊ habere quem post te relinquas? Quid in terris beatius. q̄ natos videre natorum. Mihi equidem ingens voluptas est. q̄ semē meum fetificauerit. qō q̄z antē q̄ moriar aliqd de me supstit. grāsq̄z dño refero: q partū femie figurauit i marē. vt apō te prem meāq̄z matrē aligs paruꝰ ludat eneas ⁊ solacia pstet auis. q̄ debebat pr̄ impendē. Q̄ si tibi genitor gaudio fuit meꝰ ort? cur filiꝰ meus mihi nō sit letitie? An ne te q̄z letificabit infātuli vultꝰ: cū meā videbis in illo effigiē. Nūqd tibi iocūdū erit. cū puulus pēdebit ex collo eneas? puerilesq̄z blādicias agitabit. Sed ais fortasse dolere meū crimē: q̄ ex pcō genueri filiū. Nescio quā de me fixeris tibi opiniōez. Certe nec lapideū nec ferreū genuisti filiū: cū esses tu carneꝰ. Scis q̄lis tu gallꝰ fuēris. At nec ego castratꝰ sum: neq̄ ex frigidor̄ numero. Nec sum ypocrita: vt videri bonus. q̄ esse velim. Fateor ingenue meū errātū q̄ nec sanctior sum dauid rege: nec salomone sapiētior. Antiquū ⁊ vetꝰ ē ꝑ delictū: nec scio q̄s ꝑ careat? Late ptz hec pestis (si pestis est nāe libo vti) quā q̄ nō video: cur tātope dānari coitꝰ dēat? cū nāa q̄ nihil ppriā opāt oibo ingenuerit aīantibo hūc appetitū. vt genus cōtinuere hūanū. Sz dicis vt arbitror. certos eē limites. inē q̄s ꝑ liceat: nec ex legittimos mr̄imonij faces ꝓgredi debet hic appetit?. Ita ē sane: ⁊ sepe inē ipa nuptiaꝝ claustra scelꝰ admittit. Et bibēdi q̄z comedēdi ⁊ loq̄ndi certi sunt termini. ꝑ q̄s seruat illos? q̄s tamiusꝰ vt septies in die ñ cadat? loq̄t ypocrita. seq̄z nulliꝰ culpe sciū dicat. ego nullū meritū in me scio. solaq̄z mihi diuia pietas spē facit misēdie q̄ nos labiles scit: ⁊ ad lasciuiā ꝓclines. Nec nobis q ptz oibo fontē venie claudet. Sed de ꝑ satis: Nūc q̄ ꝓiecturas petis: ne alienū ꝓ meo nutrias. quō res se habuēit paucis exponā. Nōdū anni duo efluxer̄t: ex eo tēpore q̄ argetie gerebā oratoris munꝰ. Quīq̄gesima tūc current q̄ ante ꝓriaz ptēitaz fluxit. Ibi cū ociosus diebo eēz ꝓlibo: mulier ex britania veniēs diuersoriū meū petēs in vnis edibo mecū fuit: ñ inuenusta. nec etate ꝓfecta. Hec q̄ sermonē y talicū egregie norat. me verbis salutabat etruscis. q̄ō illa i regione tāto magis placuit: quāto rarius erat. oblectatꝰ sum facecijs femie. cꝰ i ore marīꝰ lepor erat. Assoreq̄z in mētē venit cleopatre facūdia. q̄ ñ solū antbonīū. ꝑ iuliū q̄z cesarē eloquētia inescauit. Mecūq̄z: qs reꝓbendet inquaz: si ego homūcio factā q̄ō marī viri ñ sunt aspnati. Interdū moysen int̄dū azestotilē: nōnūq̄ xp̄ianos in exemplū sumebā. Quid pla? vicit cupido incalui: mulierē azi: mlr̄isq̄z blādimētis adorsus sum. Sed vt aspis cātibo vnda repellit freti. sic verba mea hec cōtempsit: triduoq̄z suspendit. Erat illi filiola āno q̄z quā milinthꝰ pater hospiti nostro ꝓmēdauerat. verebaq̄z mulier ne quid hospes p̄ fētiret: filiāq̄z posthac q̄ morīs materni abdicaret. Instabat nox: sequētiq̄z die mulier recessura erat: timeo ne abeat pda. Rogo i noctē ne ostio camere pessulū obdet. dico me i tēpesta nocte vētuz. negat nec spē vllā facit. Insto: semp idē rñsuz est. Itur dor mitū. Mecū ego. qd scio: an illa vt iussi fecerit. Recordor zime florētini. forsitā illiꝰ amicam hec imitabit. Temptādū est inquā. Postq̄ silentiuz vndiq̄z sentio. thalamū mulieris accedo. Clausū ostiū ē. ꝑ nō obfirmatū. a pio. ingredior. muliere potior. hīc natus est filius. Mulier elizabet vocatur. Ex idibo februarij vsq̄z ad alias idus nouembris: mēses curr̄āt q partui dant. Hec mihi dixerat mlr̄ dū basilee postea erat. Ego q̄uis ipam nō pecunia ulla ꝑ maximis emissem pcibo (vt ē azs femiaz) credebā hec auri corrodēdi cā dici. nec obis ꝓbui fidē. Nē q̄ eā ꝑ asserē. q̄ñ nihil spare a me pt̄ q̄ñ nomē queīt tp̄sq̄z. puez meū puto: teq̄z mi pater rogo vt nepotē suscipias. alesq̄z donec grandiusculus factus ad me valeat proficisci: meisq̄z imbui disciplinis. nec puta feminam diuitem mentiri velle in filio. Nunc alia prosequar. Scribis te senio cuz matre confectum. hoc mi pater tibi sibiq̄z iocūdum esse debet: q̄ eos annos attigisti. quos optabas iuuenis. ianq̄z libere et expedite potes deo seruire omnibus spoliatus passionibus que mentes iuuenum a deo alienant. Nec mihi direris: omnia fert etas aīmq̄z: vt ex hoc aīm petire putes q diuinus est atq̄z īmortalis. sed voluit poeta significare etatis cursu vigorē illū animi tepescē: q ē i iuueibo ardēs. ꝑ ille magis ad vicia q̄ ad ōnutes iclīat. In seibo purgatꝰ ē aīꝰ: nihil pt̄ hōestū cupiēs: q̄lez tibi et mr̄i mee

ſpero eſſe q̄uis illa nunq̄ mundanis deſideriis inbeſerit:ſed heroyca quadaz virtute ſolum deo ſeruire beatuz durerit.hoc fit vt ſenio vro minus triſter .Si eñ iuuenes eſſetis:timerē de vobis magis.Quod de filiis ſororis lādomie ſcribis : certū eſt apd me gratūqz.tuū eſt curare vt lris diſcāt:que ſole hoies extollūt ſuper alios.Ego cuz ſtatum meū firmiorē videro.alteq̄ mihi aſciſcaz. Jacobus ptholomeus frat ſi ad me ſcripſerit reſpōſo nō carebit.puocari litteris nō expectet.totiens eñ neceſſario ſcribo:vt nihil ad libitū vacz.lectura eius ordinaria ſolarioqz letat9 ſū:famāqz ſuā indies creſcere cū leticia percipio.Bartholomeo cum p̄ſentibus litteras do.nec eius obliuiſcor vnq̄ p ſuis erga te matremq̄ meritis.Et qz catherinaz matris mee ſororez cōiugem ſuā vnice amat:matrēqz tibi cōmēdo tueqz fidei: deumqz rogo vt patriā petens ſuperſtites omnes inueniā:Conuentum nanqz cū leticia celebrabimus.Et quoniam id qd reſtat vinamus ſpaciuz ex tuo tranſigemus arbitrio . nec mihi in te vlla erit cōtroverſia .Johannē et landoniā vrorē iube ex me ſaluas eſſe.Filiolum ſuſcipe et quicquid egeris mihi reſcribe.Vale .

Pena pacient ferēda eſt pro culpa. **Epiſtola.xvj.**

Neas ſiluius poeta Caſpari de fara adoleſcētuli primario ſalutem dicit. Oblectant me ſemp littere tue quas et familiariter et ornate ſcribis. De vo nouiſſime cum ornatu facecias quoqz attulerunt atqz idcirco magis placuere.Vnū tamē in illis ſum demiratus quod triduanū ieiuniū:idqz interpellatum tantope erborrueris.nec pfecto aliam cauſaz interp̄tari poſſum niſi cardinalis nimiā facilitatē:q tibi Jacoboqz nimis indulget.voſqz muſcipulaq̄ ex more q̄ tomagis demulcimini tāto alti9 caudā eleuatis.loquor tecū libere.qz tute vis: duz me magiſtrum vocitas:q̄ nomine oneratū me ſentio.Sed loquamur obſecro libere. recipiamus ſaterā delictūqz cū pena trucinantes.An cardinalis magis:an tu erraueris videamus.Bucit mulier clanculū in edes vt amatori coniaceat iacobo. Nequit exire vt introiuit.occulte pandit tibi ſcelus.Tu cauſaz amici ſuſcipiēs emittēdi mulierculam ſtudio vacas remqz pficis.Cadialez celas.Scio te illius eſſe prudētie ne te ꝓſulente adduci potuerit mulier .Idqz eñ q̄ue delictū erat et pditio quedā in dñm cui9 honori mltū poterat detrahi.poſt ſcel9 ꝓmiſſuz:amico ꝓſulē n fuit erroris:niſi pl9 dño q̄ amico debuiſſes.Amicicia eñ nullius iuri derogat.nec aliquod admittit turpe . b dic te omino decuiſſe amici delictū tegere.Sit ita: nēpe vt tibi honor amici ſic cardinali proprius cure eſſe debet.Tu cardiali Jacobū ptuliſti. cur nō te cardial' ſibi p9ponat:ſeqz pponat tibi?Tu ei9 ſeruitor es.eius panē comedis vinūqz bibis .Cur ſi peccas ī eū n puiaris?Sed ais penā duriorē z iudicē aſpeq̄ eſſe.Elide q̄ inique agis q̄qz ſiniſtre cardialē incuſas . Sciuit petm cueſtigio cardialis. nō tn ſtatiz cognoſcē cauſamqz punire voluit. Cur b? nēpe nedū ira ferueret:ratiois tramitē iudicādo p̄teriret .Quid hoc:nūqd ſoroziū ē illi platonis facto:q aduerſus deditū petri ſeruum ira partitus vocato ſororis filio ſpēſippo.abi ingt hūc verberato.nā ego nimia eragitor ira. Architas tarētin9 ſūm9 pbus:ex bello rediēs: cū agq̄ inultū ſqualētēqz offē diſſz.accito illi9 villico:niſi irat9 forē lugeres ait.tiebat qppe vir ſapiens ne ira animū a cognitiōe vera reuocaret: vlcionēqz differēdā in tps durit. Jdē cardialis factitauit q cōpto ſcelē noluit pus ad punitiōem pcedē q̄ ira triduo ſedareť.viq̄ certe quē prīſca etas inť pbos numēaſſet vidimus.modūqz pcedēdi ad iudiciū. Sentētiā nūc videam9:qd duq̄:qd aſpeq̄:qd acerbū b mādauit?Ali9 familiares ſuos hmōi ppetrātes:aut domo expuliſſet:aut vgis cedi mādaſſz:Cardialis ſcti euſtachij ſepe ob minores reatus cōpedes dedit.At b vir māſuetus:q iuuētutis vicia nouit:z q̄ difficile ſit aculeos carnis ꝓrumpē n ignorat:nihil boq̄.At tibi caſpar triduanū ieiuniū indixit. Tu b g̃ue z inſupportabile iugū reris .Nēpe ſi ita pgis caſpar,ſuadeo ne curias ſeq̄ris. Nā ſi b tāmite impiū ferre n potes:nllm poteris ferre.Nō ſūt(mihi crede)duriora caſtra q̄ curie p̄cipū:vbi inuidie.ſimltates:detractiōes:odia:inimicitie:ꝓtumelie:iurie:pene infinite. Que res nullo mō q̄ p patiētiā vinci poſſūt . De res in curiis

principum ecclesiasticoꝝ prelatoꝝ tanto minores sunt: quanto q in illis versant sūt doctiores. ingeniaqꝫ sua nō in bonū sed ī malū plerūqꝫ vertūt: q si tu ieiunare nō potes. nec illa sufferre potes. Ego te scio tñ viꝝ robustū eē: q ꝫ iediā ꝫ siti tolleare q̄s Sꝫ nihil apō te difficili⁹ē q̄ aiꝫ domare. Naꝫ cū sis iuueis facis vt iuueis: c⁹ ꝓriū ē sp velle vicere. At iuuenes nō pñt puenire q̄ volūt: nisi iuuenes eē desinant. seqꝫ aliqñ vinci paciant. Ideo ꝫ ego tibi suadeo mi Caspar vt aīm flectas tuū: tibiqꝫ tuipe dñeris. ꝫ alios aliqñ dñari sinas: maxime viros pstantes: qlis ē Cardialis ꝫ auūculus tu⁹. nec velis oīa ex tuo capite facē. ß ex alioꝝ sensu aliqñ viuas. Nos em̄ maxie qñ iuuenes sumus paꝝ nobis videm⁹. nihilqꝫ ē tuti⁹ q̄ ex iudicio amātis viuere. nec tu mihi famē tuā allegas: q si ß pseueraberis agē: te dicā viꝝ nō eē. q ex vino paneqꝫ neq̄s triduo viuere. Ego ea q̄ tu nūc etate es. diebꝫ duodecim ex pane aquaqꝫ viri. ꝫ diuci⁹ virissēꝫ nisi voti fuisset finis. Nec de⁹ille opifex rex nostriqꝫ sator ꝫ alitor: aliud a binitio nobis alimēti pbuit. q̄ glandes ꝫ aquaꝫ: qō si nīa postmodū luxuria alia inuenit cibaria. nō tñ nature bonitas pterijt. qn adhuc illis possim⁹ viuere cibis q nostros aluerūt pentes. Tibi illud plus oblatū ē qō ante vineā noe nō erat. ideo rogo vt querelā pones teqꝫ cardinalis subijcias sentētie: quā tanto iustiorē fatearis: quanto durior tibi est visa. de alijs q̄ scribis alīs agemus. Tabellari⁹ fugiens scribere pl'a nō sinit. Cardiali me recōmenda. ꝫ Jacobū saluū dicito. Vale.

Hortat amicū vt pro se possessionez beneficij accipiat. Epistola. xvij.

Neas siluī⁹ poeta. S. p. d. Johāni Vnach canonico tridētino ꝫ pfri suo. Qz tibi nō scribo sepi⁹. cā ē tua ī rebꝫ meis diligētia. Ita em̄ res meas curas vt nihil sit op⁹ scribere. nisi velim gr̄as tibi agē: q̄ ꝓ factis nō ē digna recōpensatio. Nec nūc aliqd scriberē: nisi nou⁹ casus submersisset: q tuo indiget auxilio. Credo te scire plebē sarātane vallis. p dñm decanū nr̄m meo noīe acceptatam esse. In ei⁹ pociūda possessione vis fit. nec absqꝫ timore sum: q alius illic se intruserit Tu ꝓcuratoris mei officiū geris pson⁹ me⁹ es: aduocatus: ꝓtector: sicut in pbenda fecisti. ita ī eccia facias rogo. Pater me⁹ dñs frāciscꝰ te admonebit. si q̄ in re opus sit adminiculo tuo: illi obsecro ausculta: ꝫ in oī meo negocio ipm q̄ me audi q nō soluꝫ in rebꝫ meis: ß ī corpe ꝫ aīa ius hꝫ. Ego qz nihil ꝓ te possuꝫ: nihil facio. animꝰ adesset si facultas pberē. Tu si scis emolimēto aliq̄ bonori: voluptati: beneplacito tibi me esse posse iniuriam feceris amico ni cōmoueris. Vale.

Exhortatoria ad vnionē ecclesie. Epistola. xviij.

Neas siluī⁹ poeta. S. p. d. dño Ade de muli anglico aplice sedis pthonotario pr̄i ꝫ amico optimo. Quo in statu sit respublica xp̄ianoꝝ vides. lacerata ecclesia ē: nec ī ꝓlo nec ī clero paꝝ ē. dolet sup his inuictissim⁹ Impator nr̄: ꝫ vt aduocatū decet eccie opaꝫ nouare cepit vt suborta scisma possit eradicari. Ad ß null⁹ aptior videtur mod⁹ q̄ generale cogi cōciliū. hūc ipe āplexus ē. ꝫ sup eo ceteris regibꝫ ac ꝓcipibꝫ scribit. Int̄ alios vo ꝓcipuā spē hꝫ ī serenissimo ꝓcipe dño tuo meoqꝫ rege anglie ꝫ francie. eūqꝫ rogat vt secū ad vniēdaꝫ ecclesiā velit cōcurrere sicut ex lr̄is ad eū missis ꝓspicies. qō tō ad te scribo. vt cū sis vir bon⁹ et plat⁹ optim⁹ adiuuare dñi nr̄i impatoris ꝓpositū velis ꝫ pacē ecclesie ꝓmouē. ad quā rē hortarer te pl'ibꝫ vbis: nisi zelus tu⁹ ad ꝓmune bonū esset mihi pspectus. Scio nāqꝫ volūtatē optimā tibi nequaq̄ deesse. Sꝫ nec ptas abest. Intelligo em̄ ex oībꝫ q ad nos veniunt ex anglia teqꝫ noscūt: p̄mū te viꝝ eē aut prīo ꝓrimū ex his q regie serenitati sunt cari. qō tū ꝓpt̄ puatā q̄ tibi affectioꝝ amicitiā: tū ꝓpt̄ ꝓmūez vtilitatē tū mihi placet q̄ tu is necessarijs dꝫ placere. Ad ime nāqꝫ dubito qn eo loco sblimat⁹ scte mr̄i eccie mr̄tū ꝓsis. ꝫ nūc pserti cū via apta est. ad ꝓciliū ꝓ pace xp̄iani ꝓli celebrādū. Qō si apud maiestatē regiā sicut spero ꝓmoueris. summā laudē ꝓseq̄ris: nec pl'a. In ß tātū hortor vt ea pazes mediteris. Cogites que eē in eo plato dñt q scit afflictā eccliaꝫ ꝫ oppressaꝫ miserijs tpibꝫ nr̄is ac pditis hominum moribꝫ. ꝫ cupit vt in pstinaꝫ dignitatem ꝫ

libertatem vendicari possit. Ego apud cesarez nostrum secretarij locum teneo: quod tibi ideo significatū facio. vt si quid sit qđ me velis. Enea tuo ꝓfidenter vtere: q cū eti am plus ꝓtenderim q̄ possim: min⁹ tñ faciā q̄ debeā. Ac te singulari numero ꝓpellarim. scio tibi nō eē molestū q z ytalioꝝ morē z oīm veteꝝ ñ ignoras cōsuetudinē. Vale. z nullatenus id omitte vt p latorē p̄ntiū de regia intētione mihi nō rescribas.

Accusat locoꝝ mutationē z amicitie officiū aperit. Epistola. xix.

Neas silui⁹ poeta Imperialisqz secretari⁹. S. p. d. viro optio z fratri suo amātissimo Richardo de valentia scriptori aplico. Et plurimis lr̄is q̄s ad te mitto vne saltem ita felices ex̄ūt vt te cōueniāt. Nā quid est mi Richarde vt cū Mediolani te q̄ro. Basilee sis. Cū rursus te basilee peto: mediolanum abisti. Credo more hoīm te agere. q ea q̄ assunt. nihili curant. que absunt: maxīe: et nullibi minus esse volūt q̄ vbi sunt. Ytaliā habēs. germaniā cupis. Jn germania vo ytaliā optas. Et sic fit vt z tu nunq̄ gescas et ego te meis lr̄is reperiri nullibi possim Sz faciet forsitā de⁹ tui nūc copiā. qñ aliena negocia tue cure ꝓmissa: mediolani te tenent. Jd sperans hāc epistolā dño laurētio de Rocella vtriusqz nostr̄ amātissimo: tibi obsignatā ꝓmisi. duas ob cās. alterā vt scias nō eē me tui oblitū. c⁹ memoria mihi sp ē iocūdissima. Alterā vt ī re mea p̄positē p̄onū te facerē. Res ē tibi nota: ideo illā nō repeto. Scribit ꝓ me regia maiestas nexuoseqz rogat vt mihi eccīa restituaē. nescio q̄ntū, ꝓderūt regie p̄ces. illud aūt scio: nisi adiute fuerint nihil agerēt. Littere semel tm̄ loquūtur. aliq̄n etiā nūq̄. maxīe in ducali curia vbi epistole vndicūqz veniāt p secretarios aperiunt̄: etsi libet ill̄. duei oñdūtur. sin vero. aut cloacas incidunt: aut tabernas aromatū piper aut crocū ꝓtenture. Jdeo mihi opus ē auxilio tuo vt littēas iuues. quoꝝ copiā tibi oñdet dñs laurēti⁹. Noti sunt tibi vniuersi et amici z inimici mei. Illis vtere: his resiste. Et fac vt tui laboris sentiā fructū. Nisi scirē quantuz me ames: efficati⁹ scriberē: Sz nolo videri amicitie nr̄e diffidē. quā tāti facio vt te mihi horresce z me tibi piladen arbitrer eē: nec cipionis aut lelij aut siculoꝝ amicoꝝ q̄s alij pictagoricos vocāt nr̄e benivolētie p̄ferā amicitias. Satis ē tibi nosse qđ veli. Jn calce epistole illō subiūgendū ē. vt alteꝝ te philippū meū. meis vbis saluū dicas. Et noua riceñ antistiti ꝓmuni dño me cōmendes z cām meā: studiū meū ī tuis obsequijs offerre ius nr̄e amicitie non fert: qz nec oblationes nec p̄ces amicitie cancellas ingrediunt̄: qbo in rebo vtilitati possim tibi esse. Si scis et me nō vtēis tua ē culpa z meum esset detestabile viciū nisi morē tue volūtati gererē mihi note. Vale.

Que sit homini patria et petit promotionis auxiliū. Epistola. xx.

Neas silui⁹ poeta. S. p. d. dño Hieronio ꝓciui suo z amico pcaro. Antique sūt apō me Hieronime amātissime lr̄e tue qbo bacten⁹ ñ rñdi. Nā iturum te ī apuliā sensi. Nūc qz potes iam redisse. hec pauca ex me habe. nihil dubito mi bieronime te fortunā omēz meā z honores si q̄s bēo sp oblectare. Scio eī qz me amas. z amātis ē amati ꝓspitatē dicē suā. Jtidem ego erga te facio qcqd boni de te audio (sepe aūt audio) mirūmmodū me letificat qđ hortaris studio lr̄aꝝ vt seduli⁹ incūbā: facio q̄d possū: dū ociū pmittit. Sz distrabūt me. tū occupatōes mee. tū cure diuerse: qđ supest totū lr̄is dedo: ne poete titulum inanit̄ videar suscepisse. De p̄tia qđ ais memorie teneo. ß mihi crede: oē solū forti p̄tia ē. Ego qdē malo eē patriā bñ vicē. q̄ ī p̄tia male. nec nos in era. ß ī celo p̄triaz optet ingrē: Socrates cū alī qñ interrogat⁹ fuisset. qd z vñ esset. Mūdanū se dixit. Nos si melī⁹ rñdere velim⁹ celestes nos dicem⁹ eē. qz illic originē ducim⁹: z illuc li bñ vixēim⁹ reuertemur. Sz nimiū ōba extendo. Unū restat qđ ex te volo. Causa mee ꝓpositure tibi notissima ē. in illa scribit, ꝓ me regia maiestas. Solicitator erit laurēti⁹ de rotella. quē optie nosti. Ei p̄cor vt assis etsi forte idē ꝓpeditus fuerit rem totaz in te suscipias: z ad calcez deducas. Pauca amico sufficiūt: sat est te nosse desideriū meū. Vale.

Regem arogonũ laudat

Epistola.xxj

Neas siluius poeta Impialisq; secretari⁹ dño Johãni campisio philosopho p̃stanti. S.p.d. Reddiderũt me certũ lr̃e tue: iam te senas tutuz ⁊ sospitẽ adueisse: qd̃ voluptati mihi fuit timẽt ne viaꝝ discrimĩa incidisses. Cupiũt lr̃e tue: d̃ rebꝫ quas andree d̃ merano ꝯmẽdasti scire quid factũ sit ꝑcõtatus suz ex matheo pisano sic̃ iussisti. Is refert illas iã dudum ligatas ꝓut reliqueras itineri ꝯmissas: ianq; se reri venecias ꝑuenisse: ⁊ se tibi ꝯmẽdat. Que apud insubres gessisti: om̃ia facta eẽ cũ cõsilio nõ ambigo: q̃uis illa ꝑte attigeris pollitico rũ liberos ex arẽtini traductõe ꝯuersa inuenisse te gaudeo: coemereq; institui. Et si minori p̃cio q̃ scripseris haberi nequeũt: Iubet id auri ꝯferre. Rogaui matheũ apd̃ sigheriũ galleranũ vl' iohãnez hãc pecuniam persolui vt faceret q mox lr̃as scripsit. Canitq; vt q̃ primũ illuc libeꝝ miseris pecunia det̃. etiã cum solutõe vecture. Tuũ est ergo mi iohes. mercatorẽ aliquẽ in curia repire: q on⁹ mittẽdi mediolanũ hos libros suscipiat: ibiq; aurũ r̃cipiat. Scio te amicoꝝ tantũ habere vt facile hoc sit tibi Quod si Johes tolner vir p̃stãs ⁊ summ⁹ amic⁹ magnifici cancellarij on⁹ mittẽdi librum suscipe vellet. ꝑ venecias mitterez sibi pecuniã cũ om̃i onere vecturaꝝ: ꝑ p̃mũ de quo ip̃e ꝯfideret mihiq; scriberet. Ido si eum nosti eius aĩm tempta. idq; agito vt opa tua polliticũ assequar arestotelẽ quoniaz id magnope suasisti ⁊ ne timor pecunie te afficiat: potes si vis anteq̃ libꝝ mittas expectare lr̃as vni⁹ illoꝝ mediolanẽsium q te certiorẽ reddat se tuo noĩe aurum possidere. Scis nũc desideriũ meũ ⁊ quõ tue indẽnitate possis ꝯsulẽ. cura te vt amicum qui es ostẽdas. De petro nostro noxetano nihil te scripsisse mõstri simile est: cũ scias me auidũ eius nosse fortunã. Rogo me instruas quid illi obtigerit: quo aĩmo heri mortẽ ferat. quo cum viuat. qd officij gerat: qua spe sit ⁊ quo i me aĩo: qñ nihil ad me scripsit: etiam meis lr̃is ꝓuocatus regẽ arogonũ tãtuz extẽdisse alas suas: nescio an italie ꝯducat: quanq̃ illa tãfessa ẽ vt respirare sub quocũq; desideret. Videãt tñ nr̃i ne serpẽtem in gremio nutriãt. alta est dñandi cupido nec terminis claudit̃ vllis. Hanibali ñ satis affrica fuit: que ꝑs orbis tercia credit̃. alexãdro in moduz carceris ãgusti: fines mũdi videbant̃. Nemo existimet generosum aĩm vnius regni terminis ꝯquiescere. Ego tñ illi faueo qui fortune impet⁹: ꝑseuerantie clipeo domuit: cõtinuãdoq; id fecit vt aduersam exptus secudissimam iã sit adeptus fortunã. Faxit deus vita vt illi cornicis sit ⁊ qualẽ theofrastus moriẽs exoptauit. Tu vale: ⁊ rescribe: nec ampli⁹ legez taciturnitatis inter nos serua.

Cõmendat salutẽ anime.

Epistola.xxij.

Neas silui⁹ poeta reuerẽdo in xp̃o pr̃i Bartholomeo ep̃o nouariẽsi ⁊ comiti. S.p.d. Magna ⁊ innumerabilia sũt bñficia q̃ a te recepi. nec ego illis ꝯdignã possez vicẽ repẽdere. etiã si mille ãnoꝝ mihi vita donaret̃. qd̃ tñ possũ id facere nõ obmittã. Nihil ẽ aĩa p̃stãti⁹. hãc colere. hãc curare p̃ ceteris debem⁹ alia caduca sũt: fluxa: mortalia hec ĩeternũ mãet: cui si bñ studuerim⁹: eterna gaudia si male vacauerim⁹: eternos cruciat⁹ ꝑ illã sẽtiem⁹: q̃ ꝯsideratõe duct⁹: statui tibi copiã lr̃aꝝ destinare: q̃ nũc ad curiã regiã ex oriẽtalibꝫ ꝑtibꝫ misse sũt. q̃ꝝ tenorẽ velis animaduertere ⁊ monitiones audire vt ea faciẽs que in illis suadentur eterne vite beatitudinem assequaris. Vale.

Quales scribe cancellarie.

Epistola.xxiij.

Neas silui⁹ poeta Bertholdo lunẽburgñ. viro libali ⁊ semi ꝓdigo. Scribe ĩpialis cãcellarie. S.p.d. Accepi⁹ epl'az tuã q̃ nos cenatũ vocas. acceptam⁹ on⁹: vẽtresq; nr̃os paremus. tu videris ne vacuos eos remittas. Hospitẽ abesse nihil cure est: si ei⁹ vicez p̃dices caponesq; implerit. Hospitã videbim⁹ libenter amplexamurq;. si quid plus licuerit ñ erimus inertes: q sp malũ habem⁹ ⁊ q̃i muli

et equi ferimur ī libidinē. Tu si qd iuris illic hēs caue ne ꝓmuīces. Quicqd eīm ī me diū venerit: ꝓdiū eē ꝺsinet. Scis michael' manꝰ q̄ sūt adūce. volsgāgi liguā nosti: q̄ ꝑsuadere sciat. venczeslai cauda nihil furioſiꝰ eſt. Jacobꝰ fingit ſe puerꝝ. tu tn̄ lazdū ne ꝓmiſeris muſcipule etiā si q̄dragesīma fuerit. ludouicꝰ nihil dicet: ſed muris ī modū oīa foramīa ꝓtēptabit. Si g̃ vis nos hr̃e: aut oīa ꝓmunicatu fac: aut nihil vnum tn̄ remediū ē. ſi vini tantū ꝑbueris vt ſomni magis q̄ veneris cupido ſit. nos tn̄ veni emꝰ etiā ſi ꝺficiētibꝫ reliqs te ꝺuoraē ꝺbeamꝰ. Vale.

Epiſto. xxiiij.

Hortat vt ſnīa impatoris equo nō feȝat.

Neas ſiluiꝰ poeta. S. p. d. Johi Frund inclite ciuitatis coloniēſis ſecretario. Tabellariꝰ tue inſignis celebriſqꝫ ciuitatis: nō ſic optabas: ꝫ vt curie viſū ē expeditꝰ ad te redit. meo tn̄ ꝑſidio nō cazuit: qz libēter gero tibi ī oīb⁹ morē. Vir q̄ꝫ doctꝰ dn̄s hartingꝰ auxilio fuit. ꝫ nō licz ī republica plus hoīes cō tēdere q̄ꝫ ꝑbare poſſint rōnibꝫ. Tuuz ē qꝺ ſup eſt ita regere: ne q̄ indignatōe rubigo: aut hinc aut illinc oriat. qz nō facile extinguit vt accēdit ignis. Ceſaria poteſtas nulli ī tpalibꝫ ſubeſt. qcqd ab ea manat: ꝺcet cū reuerētia ꝺuotōeqꝫ ſuſcipi: etiā ſi durū videat. qm̄ calix ī manu eiꝰ plenꝰ mirto poteſtqꝫ illi ꝺare: illi negare. nec oīb⁹ ꝑbas ē ī paſtorē erigere cornua. Tu te iſta ſcis: rō pedē retrabo. fac vt ꝺfēſurū cām ī curia te q̄ꝑmum viſā. qz z michael tuꝰ z ego tua ſuaui ꝓuerſatōe inuiti carem⁹ nec te vultꝰ vllⁱ⁹ teneat. Nā z auſtria poteſt qꝺ placeat ꝺare. Vale et veni.

Epi. xxv.

Diſſoluit argumēta ꝑ pte Eugenij facta.

Neas ſiluiꝰ Impialiſqꝫ ſecretariꝰ. S. p. d. reuerēdo pr̄i dño iohi Carnaia oratori aplico atqꝫ iuriſcōſulto. Erat animꝰ meꝰ poſtq̄ ex baſilea receſſi ſu p rebꝫ eccl'ie ꝑpetuo vti ſilētio cū eas nō diuini ſpūs ductu regi. ſed hoiz gubernazi paſſiōibꝫ videre. Tu nūc me cogis aliqua dicere: q armatū eneā imitazi me ſuades. vellē tacere poti⁹ q̄ loq qm̄ nulli pciū ſermo meꝰ placitur⁹ ē: ſic z nulla ꝑs mihi placet. Tu vis vt dicā: parebo. ꝫ vide ne audias qꝺ nō vis. tu ptis vniꝰ tue zis ius. qd ego tibi placitū dicā nullā ptē laudās. obſeqz tn̄ ſilētiūqꝫ rūpā. qm̄ id optare videris. Longum mihi miſiſti cirographū vt cācellario legerē: factur⁹ ſū qn̄ illi ꝑ ociū licebit. Mihi tn̄ iaz ꝑſperi totū. Rogas q̄ a te ſcripta ſūt laudē tuaqꝫ. faciaz id: ſi mō vez te dicere agnouero. vbi aliter videro: nō faciā. parmenoſū plenuſqꝫ rimaz. Nō potero tacere ſi qd nō vez audiā. Tu mihi amicꝰ es: fateor ꝫ. ꝫ veritas ꝑ ferēda ē. tu vera oīa putas q̄ ſcribis ꝫ ego ꝺ tua ꝓbitate credo: n̄ tn̄ ita ē vt reris: qꝺ tibi paucis oñdā. Dicis baſilcā cepto ꝓcilio legatōz pape expoſuiſſe. nō eē ſperādū de illiꝰ ſinodi, pgreſſu, ꝑē vicina bella z alias cauſas. ꝫ nūq̄ ſinodꝰ pape nazrazi iuſſit. Dicis plus papā germaīe principibꝫ ꝓceſſiſſe z ſe humiliaſſe: q̄ vnq̄ ſit ꝺ romanis pōtificibꝫ auditū. Ruſticis hec z hiſtoriaz ignaris nazrāda ſūt. Adrianꝰ papa z leo romaīs impatoribꝫ ius ordinādi aplicaz ſedē z epos ꝑ impiū nominādi ꝓceſſerūt. Leo ille ſcs quē tu z doctores euāgelij tubā appellatis: cū vellet ī italia ꝓcilium hr̃e: ī q̄ ples poſſet de occidētalibꝫ ptibꝫ ꝓuenire. Adarciano ceſari ꝓciliū ī oriēti poſtulāti: ānuit. Tūcqꝫ ſinodꝰ calcidonieñ habita ē. Refers dn̄m ſcē crucis miſſū eſſe vt papā purgaret: ꝓciliūqꝫ germāis offeret. Nō dicis ꝑatē habuiſſe cardinalē illum ſbeundi ſnīaz poſtq̄ ꝑbata fuiſſēt crimīa. Vis romāos pōtifices ſolitos eē dicē. Si qd aliq volūt: ad aplicaz ſedē veniāt. Petrꝰ ꝑmꝰ pōtifex īcrepatꝰ q̄ ad gētes itroiſſet vltro ſe purgauit. Leo q̄rtꝰ ſcribit lodouico auguſto. Nos ſi aliqd icōpetent egumꝰ z ī ſbditis iuſte legis ēmitē ñ ꝓuamꝰ: vzo ac miſſoꝝ vzoꝝ cūcta volumꝰ emēdaē iudicio. biſpanoꝝ legatōz hortatu pape baſileā veniſſe ꝓtēdiſ. vtꝰ potēas dicē ples ne illuc. izēt aplicis lr̃is fuiſſe regſitos. Vniuēſos r̄ges ꝑ ꝓſiliariū ſtatuū, ꝓhibuiſſe baſileum ne papaz ꝺponerēt dū aſſeris: vide ne te ꝺcipias. Refers tres cās eē qbꝫ ꝑs miꝰ pt̄ inuita maiori ꝑte vniuēſitatis aliqd agē. ꝫ facta capl'oz z vniuēſitatū q̄ ſupioz bnt non ſunt equanda geſtis conciliorum vbi ſolum ꝺcꝰ eſt ſupioz z a qbꝫ non appellat. Dicis in conſtañ concilio plenam poteſtatem ꝺatam eſſe romanis pontificibus lo cū eligendi. in quo aliud concilium celebrari ꝺbet. In caſu noſtro ſpecialiter reſer-

nata fuit electio loci ꝓcilio: sic̄ ꝙuentões cū grecis habite manifestant. ℙretēdis sā citū esse basilee: ne ꝓpter locū oriri differētia possit. Inane argumētuz est. ¶Nazrat ꝺ cretū nō placere grecis basileā: velleqz aliū locū dicit sinod⁹ nolle ꝓpter locū. i. ꝓpter basileā tātū bonū omittere. Qui aliter sentit a ꝺecreto recedit. Tu vis me bis ꝓsētire nō possū. Dicis me ex ꝓposito errare. ¶Mihi aduers⁹te magis opitulabit allegatio. nihil ad me qꝫ obtineat. Imperatori seruio q vnionē ꝓcurat. illā cupio. illā ꝓmoueo. ꝓ hac magnis laboribꝰ me exponerē. Tu ꝯ ps tua vnionē velles. sed mō tuo. maneat papa tu⁹ pontifex ⁊ vnio sit. Idē etiā ps altera cupit. nemo pacē. nemo vnionez aspnat. ¶Nēo tñ pacē amplectit que sibi ꝺetrahit. Oēs volūt vincere: nemo se flectit dure ceruicis boies. Est ne subiecta eccl'ia. vt ꝓpter hūc vl' illū boiez tā varie verari ꝺebeat. Si nō potes pascere. sine aliū eē pastorē. Sed nō ē ꝺ pastu ouiū questio: ℔ ꝺe lana nō tātū litis erat dū paup eccl'ia erat. Scio te mihi iā izasci: qm̄ dicta tua expel lo quasi videaz aliā tueri ptem. ¶Ne rere ℔. dixi tibi vtrinqz mihi odiū esse. ¶Nō placz mihi Animoñ electio. Abhorreo gallorū leuitatē. ¶Minime bis ꝓsētio: dū sedē apl'i caz volūt auferre romānis. ¶Nō ꝓbo cū ꝺecreta q̄ faciūt: ipi nō seruāt. Cardinalis scti petri viri sācti ⁊ grauissimi snia mihi placet: q neqz hos neqz illos laudare solebat. Clos conciliū rome vultis. sed illa iā in angulo ē xp̄iani orbis. Ui basilee manere vo lūt: at hec vbs multis odiosa est. Tu tñ ꝺeliberazi illic putas. an numerosius ꝺebe at ꝓciliū ꝙgregazi sperāsqz id obtineri ꝓplacereqz cesari. alij aliud sentiūt: videriqz putare nō eē absqz ꝓsensu regū alioꝝ ꝓcilium ꝓcedēdū quasi cesarē pacē facias ceteris gd pacē: imo ⁊ minorē oñditis qñ regi frācie offertis ꝓciliū. cesari nō vultis ꝓcedere ¶Nolite hec secreta putare: oēs hec sciūt. sic ⁊ alteri⁹ ptis ꝓsilia nota sūt. Ego oēs ꝓmēdarez: si videre pacē bis atqz illis placere etiā cū icōmodo suo. Quia nō nobis: ℔ rei publice nati sum⁹. nec pl⁹ velle ꝺebem⁹: q̄ sēsus ꝓmunis nobis ꝓmittat. ¶Nō q temē dignitatē: sed q ponere vult magis laudat. ℙriſci viri sācti qꝫ nunc ex alio amouent. Bon⁹ aīmus ingenuūqz benignū non quō dimitteret: sed q̄cito dimiteret studiū haberz. hec volui tibi dixisse cū vema tua Quia aut ñ loquor: aut verꝫ loquor. hic est armat⁹ eneas. hūc gerā. ille mihi anchises erit: quē vniuersal' eccl'ie ꝓsēsus ꝺederit. dū germana q̄ orbis xp̄iani maior ps ē heret. dubi⁹ sū pato tñ aīmo sū ꝓmuni snie auscultare. nec mihi ī reb⁹ fidei soli credā. Vale.

De noua ciuitate ⁊ aliquid ꝺe amicitia.

Epistola. xxvj.

¶Neas silui⁹ poeta. S. p. d. magnifico dño suo Caspari Schlick imperiali cācellario. ¶Nihil noui p⁹ tuū recessū emersit qꝺ ī epl'az cadere dignū sit: nisi ꝺ hodie vētur⁹ ē pāgrati⁹ tu⁹ quē aiūt eqtes secū qnqginta ductuꝝ. Rex tñ minime illū expectare voluit. ℔ hoc māe añqꝫ dies eluesceret ad ortos hesperidū ꝺlicia ꝝ padisū iter arripuit. Ignotis fortassis vbis vtor. Ortos nāqz hesperi dū poete vl' atlātē ī africa sitos finxē. Sed hos nra etas hē ī ciuitate noua stirie vr be. vbi ppetuū phiatū autūn⁹ē: ⁊ oē gen⁹ pomi suapte gignit. Iō rex hūc vnum amat locū. Recte sane vbi tot aquaꝝ scaturigines. tot viridātia prata: q̄ vemi tpe florum splēdore ridere. videt. huc se nūc rex ꝓtulit. qñ illic abitur⁹ sit: tā certū est qꝫ antixpi aduēt⁹. q ꝓ hos dies oēs xp̄o suo rumore ꝺeterruit. opa tñ tua q ꝓceribꝰ curie: ipiqz regi rē fictā aut saltim dubia ꝓ certa exposuisti. Dū hec scribo allatū ē nūciū Regē balnea petijsse. vbi ad dies octo māsur⁹ sit. ne c nos ibi diuersoriū hre possumus. In nouā itaqz vbē recta via migrabim⁹. Si tñ pāgratiū ire ad balnea lensero: me ꝯ il luc ꝓferā vt ꝺ re tua possim curare: nec obmittē ex mādatis tuis vnū dū vires erunt Uūt regē carniolā petiturū aut saltē carinthiā. post ꝺo atbesim. Exinde spes sit nu rēberga peti ꝺebere: qꝺ tñ ex mgro thoma pleni⁹ itelliges. Cōsiliarij regij adhuc sūt hic: ipos ꝓsulā qꝺ facere nos opteat. Be frisingēsi eccl'ia nihil ē qꝺ nō fuerit pus tibi notū. nemo ex curia veit. ¶Mgr̄m thomā ꝓmonui vt ꝺe pecunijs nurēberge recipien dis instructoꝝ hret: q me pñte mgr̄m curie pcontatus est: rñsumqz habet. Scriptu ras sibi ꝓsignā oēs quas mihi dimisisti. Capitl'a vetex repi extraxiqz. Bñs auditor

ad nos iter facit: plen⁹ querimoniaꝝ: ꝙ in recessu tuo te nõ repit. Para aures tuas vt q̃ hic auditur⁹ fuisti: illic audias. Hõ tu⁹ est ⁊ amic⁹ vtilis: q solet pl⁹ honesto placere. hec em̃ amicitia hodie viget cui vtilitas est annexa. Stoicoꝝ illa: sola virtute gaudẽs. iã dudũ explosa est. Nõ puto has lr̃as cito ad te vẽturas. qꝛ nec tu ad eas festinabis: ip̃i nurẽbergã vsq; ꝓficiscẽt. sed tu eo nõ veniẽs vti opinor: nisi vxoris pri⁹ aut licẽtia. aut sacietas intercesserit phisic⁹ regius. Ego inqt si meã semel vxorẽ attigero qñ illinc abdicet nescio. vide ne itidem tibi ꝯtingat. Regis negocia curare hẽs Nõ bñ ꝯueniũt: nec ĩ vna sede morãt̃ rerũpublicaꝝ cura ⁊ amor vxori⁹. Tu tñ illaꝫ ducere potes eo loci vbi ꝓpinque sit curie sepeq; possit ĩ amplex⁹ venire tuos. Ego ex his sũ q melius scio p̃dicare q̃ facere: si loco tuo essem aliter sentirem. Vale optime ⁊ disputatiões dñi auditoris ad magistruꝫ thomã remitte vt equũ sit vtrũq; certamẽ.

Regratiatoria ⁊ aliqd de studio hũanitatis.

Epistola. xxvij.

Neas silui⁹ poeta. S. p. d. magnifico ⁊ generoso comiti Galeatio de archo. Aggressus est me nudiusterci⁹ vir suauis ⁊ tui amantissim⁹ Jacobꝰ de ladrono miles: tuasq; ⁊ magnifici germani tui comitis francisci lr̃as apuit: q̃ mihi magno testimonio fuerũt amoris erga me vr̃i. Cũ in vtrisq; multa salute iussus esset me iacobꝰ imptiri. qd̃ ⁊ si ꝑsuasũ antea mihi foret: qꝛ nosco aĩ vr̃i ꝯstãtiã. iuuit me tñ cernere qd̃ meditabar. Sed ne pl̃ibꝰ immorer: scire vos volo nõ truncum a vobis coli q nõ sentit: neq; asinũ q nõ intelligit. sed hoĩeꝫ q̃uis pusillũ: bñficioꝝ tñ memorẽ ⁊ q nũq̃ aĩo est ingrato. Nõ est qd̃ scribã nũc ampli⁹: ne pel ag⁹ ingrediar qd̃ nõ facile egrediar. Nã cũ affeceris me dudũ desiderio tuo nimis multa essez scriptur⁹ si vellẽ aĩo satisfacere que oĩa melius corã exponã. Spero eĩ cesarẽ ad vos ꝓpediẽ migraturꝫ quẽ sequar vt soleo. Et si de⁹ dabit: te ꝯueniã. Rẽ tuã bñ absolutã eẽ: tũ ex lr̃is iacobi: tũ ip̃o facto intelliges: Plus em̃ gr̃e in oculis regis habes q̃ reris. Comiti frãcisco postq̃ me dederis: dicito ei⁹ musã q̃uis suaue. scrinia regis incolere ibiq; delitescere. qꝛ nõ sapit hec seges nec scit toga barbara versus. Sepultũ ẽ qc qd hmõi huc porrigit̃. Studia nãq; humanitatis eaꝝ hñt extra italiam domicilium scis qd appellẽ studia humanitatis. Hoc em̃ noĩe volũt nostri oratorias ⁊ poeticas lr̃as designari q̃ latinũ late patẽt: apud alios plerũq; ignote. ꝫ vale iã tãdẽ: q̃uis man⁹ nũc cessꝫ ⁊ calam⁹ papiro hereat vt quẽ tecũ loq delectat. at mihi nõ suꝑpetit ociũ. Et regi magis q̃ meo seruiẽdũ est aĩo: qꝛ ñ sũ liber dũ alienũ comedo panẽ. Iteꝝ vale: ⁊ tu cessa manus vt lingue supersit qd dicat dum tridẽti erimus.

Hortat̃ ad rescribendum.

Epistola. xxviij.

Neas silui⁹ poeta. S. p. d. Nicolao amidão Canoĩco mãtuano ⁊ amãdo fr̃i. Paꝝ tecũ negocij habui nicolae amãtissime dũ basilee fui. sed nec pl⁹ habuisse voluerim. Nãq; si modice ꝯsuetudis cã: tantũ molestie fero te priuat⁹ qd tandẽ facerẽ: si salis vt aiũt modium tecũ ꝯsumpsissẽ. Mirũ immodũ grauis est mihi absẽtia tua: atq; iõ lõge grauior: qꝛ inter exteros sũ meos modos meũq; viuẽdi morẽ penit⁹ abhorrẽtes. Sed statui oĩa ferre: dũ sperẽ mihi bñ esse. Vt tñ facilius tollerare possim: obsecro ne tibi calamus plumbeus sit neq; papirus aurea quã dissipare formides. Multa sunt que mihi dietim posses scribere valitudinem tuam peregaliq; nouitates passim illuc defluentes. Et quid in concilio quidue in curia fiat. Et si desint cetera: glicerium saltem materiam potest dare: de qua nunq̃ tantum scribis quãtuꝫ audiam libenter. Effice igitur quod cupio. me autem affectanter scripturum tibi extimes: quod intelligere potes ex eo quia prior do litteras. Nec plura modo. Nos vlmam pergimus: deinde in isbruck. post carinthiam petituri. In certũ est an nurenbergam venturi simus. Jaꝫ vela ventis solui: ⁊ in intimum mare deuoluor dietim a te ceteris meis caris remotior. Vale.

Redit in beniuolentiam.

Epistola.xxix.

Euerēdissimo ī xp̄o patri dño frācisco de picleo passis archipsuli mediolañ. Eneas siluius poeta.p.d.S. Si cui vnq̄ libēter scripsi: ꝯplitudini qdē tue libētissime. Bū essem basilee nā te dñi z p̄is habebā loco. Ademierā q̄ pluriū tuaꝝ ī me meritorū: q̄ sane mēte mea nūq̄ excidet. At cum viderim te lr̄is meis nō rñdere: arbitrat⁹ sū id qđ erat te scz offēsā basiliēsibꝫ rebꝫ: nauseāq̄ inde cape. destiti. igit̄ diuq̄ silui: tū ne tibi imprudēs displicerē: tū q̄ graue erat tot lr̄as respōso indignas mittere. Sed q̄uis scribere obmiserim: amare tñ nō omisi. Cupiēs sp̄ ī eū gradū res restitui: ex quo vicissitudines lr̄aꝝ p̄curē posset. Idq̄ nūc arbitror euenisse qñ me neq̄ querētē neq̄ somniātē qdez cesar nr̄ fridericꝰ augustꝰ i suū secretariū accersiuit. Cui iā seruio ī statu graduq̄ minime ī honerato: q̄ ex loco scribēti mihi. nō arbitror te rñsiōz negaturꝝ. Nāq̄ si recte itelligo: idē est cesaris qđ tuū desideriū: nulli ex p̄tēdentibꝫ magis fauēs q̄ alteri. Cupit em̄ vnire z reītegrare laceratazꝫ eccl̄iazꝫ atq̄ ad id opā dat. Et spero p̄spere vt voti ꝑpos existat. Et licz his diebꝫ basilee fuerit. z que tuā dignitatē arbitror audiuisse fecerit. Nihil tñ in hāc magis q̄ illā pēdet ptē: z id ipm florētie feecisset si tā illic fuisset ꝓpinquꝰ. Secutusq̄ est sigismūdi exemplū. z sequet̄ in hac re vniōis vsq̄ ad calcē. Tu ergo p̄ optime scribe mihi aliq̄n cū vnꝰ ex indifferētibꝫ factꝰ sim: nec qđ animi habeā q̄rito. dū verba z opa mea a volūtate p̄ncipis mei nō discordēt. Ad cuiꝰ intētōz captinare volo ingeniū meū. Repetemꝰ igit̄ veterē p̄suetudinē: emācipatūq̄ filiū iā readopta: z vt solebas vtere ꝑ tuo. Ego itez ad p̄ez z dñm redeo quasi ex postlumīe. Beī de si vides me poetā subscriptū nō mirere: qm̄ me talē Cesar ee voluit. Et si archipsbiter papien. z ysidorꝰ de rosate totaq̄ illa nebulonū turba iurisc̄sulti nomē sibi arrogāt auroq̄ cingunt̄. Cur ego poete titulū verebor assumere. Libet et mihi inter alios insanire: quāq̄ z hec dignitas maiorꝭ ad studiū vigilātie cā erit. Nicolaꝰ tuꝰ fr̄ meꝰ: libellū q̄ndā meū ñ limatū neq̄ vt optebat ruisū. secū ad tuū eramē ōtulit: neq̄ rmisit vnq̄. Opto illi⁹ custos sit fiduscq̄ neq̄ edat rem impfectā. Nouū em̄ opus vti scis: iubet Orati⁹ ī nouū pmiamiū. Vir maturꝰ z sensu z etate mathe⁹ de vngrano si q̄n ad te venit meo nomine saluꝰ esto. Id q̄q̄ de cādido dixerim eloq̄ntie fluuio. Sanifortī ducali secretario ap pme merito. Cui sup̄ re mee p̄positure scribo. Rogo vt me aliq̄n ꝓmissū facias quā ꝓuincīā nicolao delegaueris spero libenter faciat. Vale optime mei memor.

Epistola.xxx.

Commendat causam suam.

Neas siluiꝰ poeta. S.p.d. dño Guinisorto vtriusq̄ iuris doctori ducaliq̄ secretario āmico p̄cipuo. Ea sublimatio statꝰ tui vir āplissime quā nup mediolanēsē p̄ncipē fecisse intelleri: tāto mihi iocūdior fuit: quāto illā vitreo tuis ōtutibꝫ tuisq̄ studijs magis q̄uenietē. Nāq̄ sic mihi videt̄: neq̄ ducalis cācellaria aptiorē rectorē hz̄e poterat: nec tibi palestra q̄uenietior dari: quāq̄ nō dubitē plꝰ illā ex te habiturā ornamēti: q̄ te ex illa susceptuꝝ honoris. vez ī hac tua exalta tōe rogo ne idē facias q̄ ex humāo ingenio plerīq̄ faciūt oēs pꝰ se dispiciētes cū ipi sblimati sūt. Serua mihi ozo aliquē locū ī amicicia tua vbi me ponas. nō postulo ī pmis aut scōis. ß saltē in vltimis. Nāq̄ si cetera desūt q̄ amicitiā inter nos ꝓstare debeant: illud sufficere dī officioꝝ. s. ꝓfessio eadē: qz z ego cesaris nr̄i fridericī secretariꝰ sū. q̄uis longe indignꝰ. Hec tñ res fac̄ vt beniuolētiā tuā obtinere nō desperē: sed q̄si iā illā nactꝰ sim: statui amicoꝝ more absq̄ p̄fationibꝫ qđ mihi necessariū sit tibi appūre: tuūq̄ ꝓsiliū z auxiliū exposcere. Vacauit alias ī basilieñ ꝓcilio ꝓpositura sācti laurētij mediolañ. eāq̄ mihi scta synodꝰ: quā tūc oēs recognoscebāt i llico ꝓtulit. Pr̄ceps mediolañ. aliū ex domo lādrianoꝝ elegi fec̄ z dari ei possessiōez. Eugenⁱ⁹ cuidā leonardo vertelleñ de illa ꝓuidit. Veni ergo mox mediolanū fauoreq̄ amicoꝝ z egr̄a p̄ncipis: excluso q iā erat intrusꝰ possessionē obtinui. solutis tñ ita vt fiebat tode scbino quinquaginta aureis: moxq̄ iussu ducali Basileam repeti. Ab hinc trienniū

pestis magna ꝓciliū inuasit. dux su⁹ reuocauit. Ego q̄ bonū officiū ibi habebā rece
dere nō potui: morbū incidi. subitoq; orta fama est me mortē obijsse. Scitū ē id me
diolani. leōard⁹ cui eugeni⁹ ꝓuiderat: sblatū me de medio gaudēs: possessiōq; ꝓposi
ture postulat obtinetq;. Ego postmodū ꝙualescēs ⁊ audiēs me spoliatū scribo lr̄as
ad amicos. facio fidē me viuū eē: peto restitui. Sed q̄ basilee erā nūq; obtinere po
tui. Credoq; nūq; ꝓncipi fuisse rē exposita. Quare cū tu eo i loco sis quo te cupio et
gaudeo. rogo obsecroq; vt apire ista ꝓncipi velis supplicareq; vt eccl'iaz meā mihi
restitui faciat. ⁊ si aduersari⁹ dicat se ius hr̄e. nō fugio iudicē mediolan̄ archiepm vi
rū sanctissimū. aut nouariēse pontificē integerrimū pr̄em dūmō quod iuris est añ oia
restituat in statū pristinū. Jā aūt nō pt̄ dici q̄ de obediētia alia sū. q̄ regi seruio q̄ ē
oīno indifferēs. Pl'a scribere si mihi cū hoīe min⁹ pito res esset. Tibi aūt oē pax su
fic̄. Ade tā habes. Jfecissez regē scribere: nisi rē paruam putarē. Si tñ ita ꝓsulis neq;
aliter fieri pt̄: nō vnas sed cētū habeo lr̄as. Tu obsecro mihi q̄d speres ⁊ qd facto sit
op⁹ rescribe ⁊ iuua vt potes. Scies q̄ neq; ingratū ꝓmouebis amicū. Vale: ⁊ me
sic fruere vt strēnuo milite ⁊ doctore eximio dño Jacobo de castro romano veteris. ⁊ ā
te tñ minus quāto ⁊ scio ⁊ possū minus: ⁊ tanto plus quāto plura mihi q̄ illi licent.
Jterum vale.

Gratulat̄ beniuolētiā magni viri se nactū esse. **Episto. xxxj.**

Euerēdissimo in x̄po pr̄i dño .N. cardinali Cracouiēsi Eneas silui⁹ poe
ta. S. p. d. Epl'am meā reuerēdissime pr̄ ⁊ dñe colēdissime quā ex franck
furdia. p. v. trāsmisi. libēter audio in vr̄is oculis gr̄az inuenisse. si tñ ita
est vt spectat⁹ miles Jacobo apl'ic⁹ nuncius mihi retulit: q̄ nō solū placuisse lr̄as me
as. ß ⁊ me iam inter familiares viros admodū caros eē ꝓfirmauit ānumeratū. qō
magni mūeris recepi loco. Adultūq; illinc letat⁹ sū. Adea nāq; snīa est: vt nihil inter
mortales feliti⁹ sit. q̄ ꝓclarox hoīm familiaritate potiri. ab hisq; diligi ⁊ obseruari
qō cū mihi intelligā apud. v. p. r. ꝓtigisse gaudeo mecū ꝑsepe. ⁊ q̄si thesaux magnus
recepim voluptate fruor ingēti. Nec ab re hac vtor ꝓpatōe. Nā q̄ thesaux inuenit. ni
si potēs sit. illū custodire sepe defraudat̄. ⁊ aut principis rapaces man⁹ aut acutos
furis vngues sp timet. Jtidē mihi accidit. quo nāq; pacto vr̄az seruare beniuolētiaz
possim. nō plane video. Conciliatrix nāq; beniuolētie virt⁹ ē ⁊ custos. neq; absq; hac
potest vllū amicicie vinculū ꝓpetuū esse. At hec in me aut nulla ē aut minima. Quid
igit̄ faciā vt vr̄a erga me volūtas maneat: q̄ via in hac gr̄a ꝑseuerabo: quo mō hec
caritas alligabit̄: pitura ē breui vt video hec mea voluptas si ad me tm̄ respicio. At
si vr̄az. R. p. intuear: spes ē māsux diu ⁊ solidū ac firmū eē hmōi gaudiū. benignitas
em̄ vr̄a q̄ amaze (vt audio) accepit māsura ē q̄diu viveritis. Faxit aūt de⁹ vt longissi
mo ac nestoris euo fruam̄. Ego vo curabo eūdē me sp exhibere q̄lis erā dū hec orta
beniuolētia ē. Et si q̄d potero āplius pstare: nō subterfugiā. Asseruit aūt idē Jaco
bo auidā eē. v. r. p. vt q̄s nosse nouitates sibi rescribere. Parebo libēs. ⁊ q̄cūq; emer
serit nouit̄ his i ptibus scriptu digna. epl'az claudā breuitate. ne vl' legēti tediū vl' sc̄
bēti labore nimiū pareat. Nazratōis caput redit⁹ regis dabit q̄ ex reni ptibus februa
rio mēse i austriā r̄meauit. Et⁹ aduētū oēs accole admirati sūt. Nec ei arbitrāb̄at fieri
posse. vt regū diadema tāfacile ꝑseqret̄. Sz admiratō hec reuerētia pepit. Adore em̄
hūano accidit vt illos magis veneremur: q̄x opa demiramur. haud alit̄ nūc actū ē.
Albert⁹ dux austrie quāq; diu infens⁹ fr̄i suo regi fuisz. bellūq; secū apte gessisset: vt
eū audiuit ad eē. ad sextū (vt romā dicebāt) lapidē obuiā pcessit. vnaq; secū iuenā
igress⁹ ē vrbē. Paucis diebus itex regē adiēs cū i noua ciuitate foret. Refectis oīb cō
trouersijs. i fr̄nā recept⁹ ē societatē. Hec sūt q̄ mihi scribēda d nouo occurrūt. omissis
nugis ⁊ alijs leuib rebus. d q̄bus i vulgo sp ē rumor. Affert dñs Jacobo epl'az q̄ndaz
ex meis. q̄s his diebus edidi. Eā rogo vt vidcatis iudicetisq; qm̄ cū tioze d rebus fidei
scribo. Libraz⁹ q tr āsscripsit nō erat valde pit⁹. Jtaq; pl'a vicia possūt in ea esse q̄
ego posuerim. Jdeo velit. v. r. p. reprehensiones mihi prestandas cuz eodem diuidere
meq; semper habere carum et in memoria.

Vocat cum desiderio amicum.

Epistola.xxxij.

Neas silui⁹ poeta Johi campisio. S.p.d. Ex lr̃is pluribꝫ reuerẽdissimi dñi cardinalis sc̃ti angeli ad regiã maiestatẽ directis: ꝑcepi te fore apud ipi⁹ r̃uerẽdissimã p̃rnitatẽ. Nã ⁊ tua manu sc̃pte erãt: ⁊ tuã dicẽdi suauitatẽ redolebãt. Id q̃z ⁊ pt⁹ modũ vir suauis ⁊ tui amãtissim⁹ Nicola⁹ d̃ ciuitate castellis ꝯfirmauit. Que res mihi maxĩe voluptati fuit: sperãti te ꝓpediẽ vidẽ deosc̃lari atq; ãplecti. qd̃q; dulcissimũ int̃ nos eẽ solebat: officiũ ĩstaurare ac d̃ medicĩa nõ nihil ꝯferre. Cui⁹ te arbitror pl̃es dieti lectõens audire: cũ vbiq; medicoꝝ sit copia. Expecto itaq; te mi cãpisi mag̃ cũ animi alacritate ⁊ gaudio. Et q̃uis te pluribꝫ ãnis p̃uat⁹ fuerĩ ⁊ absq; te viuẽ didicerĩ. Nũc tñ nescio qd factũ sit. vt postq̃ te vẽturũ sensi: miserã mihi existimẽ vitã dũ tu⁹ differt̃ aduẽt⁹. Quapropt̃ si me amas vt soles cura vt veĩas: ego te veteri ex amore obs̃uo coloq;. Nec ꝓpt̃ silẽtiũ qd̃ int̃ nos diutinũ fuit amori meo detractũ ẽ aliqd. Seruaui nãq; legẽ int̃ nos dictã vt amicitiã nostrã: quã aĩoꝝ ꝯformitas ⁊ moꝝ sil̃itudo ꝯflauerat: lr̃aꝝ obmissio ñ abolẽt. Qd̃ ita a me factũ ẽ vt putẽ auctã poti⁹ q̃ diminutã eẽ beniuolẽtiã meã. Nec alit̃ opinor de tua caritate q amicitiã ñ more puerulorꝝ variãdã existĩare solebas: s̃ ph̃oꝝ legibꝫ ĩmutabilẽ. Qꝛ at̃ ĩ his ꝑtibꝫ eẽ me audis: nolo vt admireris. Vocat⁹ eĩ ꝑ regiã maiestatẽ fui: ĩ secretariũq; r̃cept⁹. Et qd̃ mihi g̃uissimo ẽ oneri: lauriati poete titul̃ adornat⁹. Qd̃ nomẽ lz mihi sit lõge ĩpar. ñ tñ a r̃ge datũ debuit r̃futari. Apd̃ hũc igr̃ p̃ncipẽ me repies: ad quẽ cũ ĩ hac tẽpestate eccl̃e accersirer: tãq̃ ĩ tutissimuz portũ libẽt̃ me ꝯtuli: vt ꝓcul ab hmõi p̃latoꝝ dissensiõibꝫ agã vitã: ⁊ meip̃o fruar. Vale.

Dolet de amici ⁊ patris absentia.

Epistola.xxxiij.

Neas silui⁹ poeta. P.d.S. Georio andrẽcio senẽsi amico ꝓbo ⁊ ꝯstant. Lr̃is tuis q̃s plurimũ accepi: vtor iocũdissime. q̃s lectitasse millies ne qc q̃ sat ẽ. Scis eĩ cũ p̃sentes essem⁹ nullã potuisse diẽ p̃t̃ire sine colloqo nr̃o Nãq; aut ego te vl̃ tu meip̃m q̃ritabas: q̃ magis tecũ me viuẽ fiebat q̃ cũ alijs oĩbꝫ. In p̃sentia v̄o lr̃e tue illo officõ fungũt̃ q̃ tu olim vtebare. Cũ eis vitã duco: he mihi Georiũ: he mihi te p̃mũ int̃ oẽs affert̃. his fruor. has ãplector deosculorq;. Ex illis solaciũ si qd̃ habeo ad me ꝓueĩt. Cũ legi (deũ testor) nõ valui lacrimas ꝯtinẽ. Fleui fateor: Itez atq; itez fleui. En inquã vbi amic⁹ ille me⁹ dulcissimus. dimisisse ip̃m certo scio: si qñ reuisaz nescio. Vrgebat nãq; ad lacrimãdum p̃cipue qd̃ de genitore meo siluio narrabas: tũc eĩ visuz ẽ ignaro qd aculei corculũ meũ tetigisse. Meminerã pat̃ni amoris. ꝑticipabãq; cũ p̃re amaritudinẽ. Sz de his omittam⁹. Nã cũ incido ĩ hãc rẽ videor prorsus emori. Te at̃ p̃ri meo adoptatũ g̃tissime tuli. vñ intelligo vt illi⁹ furorẽ diminutũ ⁊ te germanũ acq̃siuisse: qbꝫ rebꝫ nõ potui r̃ndere plurimũ. Alij nãq; ilico receptis lr̃is. Nũc mediolani me scias ꝯmorari. p̃stoq; germaniam postulabo. Itaq; si q̃s lr̃as ad me vis dare: iubebis exponi basilee. Cet̃a nõ habeo q̃ scribã. Adreocio petrucio nr̃o lr̃as dedo ãplissimas: genuã eiusq; cũctos mores ꝓ ĩgenio ꝯp̃hẽdo: q̃s tibi oñdi meo noĩe exorab̃. Vale atq; itez vale: oẽsq; amicos nostros iubeto saluẽ. Et si qñ genitorẽ meũ offendã verbis tuis solabere quoad potes.

Magnificat beniuolentiam.

Epistola.xxxiiij.

Neas silui⁹ poeta. S.p.d. Johi aurispe sic̃lo. Nescio qd cause sit Johes mi dulcissime: q̃ nequeã etiaz ꝑuo tpe ĩmo breuissimo mom̃to ĩmemor eẽ tui: esq; ĩ mẽoria sp mea. Et ip̃a r̃cordatõ g̃tissima ẽ: q̃ te absente nihil habeo dulci⁹. Hoc dũ sepi⁹ ꝯsidero vñ ꝓcedat: mlta cũ enũerare possim. hũanitatez tñ tuã potissime rat⁹ iũ dedisse cãz. Nã cũ e patauo redirẽ senas. subsisterẽq; ferrarie ñ nullis diebꝫ: tãtũ ĩ te vrbanitatis eẽ cog̃ui tãtũ caritatis ac beniuolẽtie ĩ oẽs etiã ĩ ĩfirmos. vt opiner te nullũ fore benigniorez faciliorẽq;. Nã ⁊ me voluisti int̃ amicos tuos ꝯnũerare. hac de re tãto amore tibi afficior: vt si q̃s ad te profecturos cõperiam

sine litteris meis vacuos nõ possum dimittere. In presentia vo cũ reperissem Nicolaum illustris marchionis nunciũ de te diligẽter interrogaui. Et cũ iocũda oĩa retulisset. lõge gauisus sum letorq; vehemẽter. Si qd ẽ tibi cordi ac iocũditati. Nihil ẽ em̃ qd magis affectẽ q̃ te sanũ hilarẽq; eẽ: ⁊ me tibi carũ fore vt ex ꝯiectura capio: ĩmo exp̃sse ĩtelligo. Vnũ itaq; oratũ volo. vt oñdas scz tuã erga me beniuolẽtiã extĩctã nõ esse: quã rem scribẽdo sepi⁹ efficies. Vale ⁊ mgr̃o hugoni ⁊ natis suis me cõmendatum facito.

Nimphiplexim libellum se effecisse significat.

Epistola. xxxv.

Neas silui⁹ poeta. S. p. d. Sozimo medico p̃stãti ⁊ amico optĩo. Quatuor iam mẽsibꝫ ad te lr̃as dedi: q̃s num habueris: certi nihil habeo. Sẽtentia tamẽ earꝫ fuit vt opusculũ eẽ ꝑfectuz scires: q̃ me de baptista sepi⁹ rogaueras editurũ. Qd ideo feci: nõ vt idoneũ me fore existimarẽ ꝯdendis operibꝫ autorẽ: sed vt intelligẽs amoris erga te mei: tantã eẽ vim: ne qd tibi negare valeam. Absolui ꝯ libellũ hũc tuo nomini dedicatũ versuũ vltra duo milia: quem appellaui Nimphiplexim d laudibꝫ baptiste tue: profuse loquẽtẽ. Eũ vidit nicolaus nostrarũ lr̃arꝫ lator. Cui videduz tribui: q̃ testis esset idone⁹ q de visu referre possit vt nr̃e leges imperitãt. Libri aũt memet latorẽ spero: quoniã istuc breui ꝓficiscar. habeo em̃ multa de baptista tua tibi recẽsere: que nõ erãt lr̃is inserẽda. Vale ⁊ genitori tuo et Johanni me cõmendato verbisq; meis germanũ tuũ iubeto saluere. Iterũ vale.

Excusat yronice non scribentem.

Epistola. xxxvj.

Neas silui⁹ poeta. P. d. S. Petro de noxeto amico p̃mario. Mirabar dudũ qd rei esset q̃ ad me nihil scriberes. ꝫ herẽtez me iacturis atq; ancipitem vir suauis ⁊ vtriusq; nr̃m amãtissim⁹ Nicola⁹ ⁊c̃: ex dubio mouit: qui te diuitẽ factũ retulit. Quo audito. At at inquã subito: hinc illa int̃missio lr̃arꝫ hinc illa mei obliuio lõgissima. More em̃ hominũ euenit vt ditiores effecti paupiores negligãt. Sz nõ ẽ mihi molesta hec taciturnitas tua qñ ex causa tua vtili ꝓuenit longe nãq; dulci⁹ mihi ẽ te locupletũ eẽ tacẽdo q̃ scribẽdo inopẽ. Oro tamẽ si facultates tue ociũ aliqd prestẽt: mei vt memor sis. Nãetsi diuitie occupatões dãt maximas: tẽpusq; auferãt. pauperi tñ copiã submistrãt. Cui⁹ si quolibz mẽse paginã vnã ad me tinxeris: magnã gr̃am facies amico tuo: ⁊ duplũ recipies. Scriberẽ tibi harꝫ ꝑtiuz nouitates: nisi nicola⁹ instruct⁹ veniret oĩm: quẽ libẽti⁹ audias q̃ meas lr̃as leges. Accepi te vel patrẽ factũ vel breui factuꝫ eẽ: qd mihi voluptati est: mirorq; noluisse te hui⁹ gaudij me fore ꝑticipẽ: q nihil significaueris tuo enee. Ego tñ cũ filiolũ in scocia suscepi: mox te reddidi certiorẽ. ꝫ ille iã e vita decessit. deũ oro vt tuũ viuere sinat: p̃ris similẽ. Verꝫ ne oĩno existimes te meis carpi ꝑmõibꝫ. Illd etiã te scire volo: qz tuarꝫ lr̃arꝫ vnas suscepi: ꝑ oratores regios q florẽtie fuer̃t: q̃s ꝓ magno munere habui: tãetsi pluriũ ãnoꝝ paꝝ sit vna epl'a ꝯpẽsare silẽtiuz. Vale ⁊ me reuerendissimo dño ꝯmũi ⁊ viro singl'aris doctrĩe mgr̃o thome ⁊ ceteris amicis effice ꝯmẽdatũ.

Preceptum bene viuendi.

Epistola. xxxvij.

Neas silui⁹ poeta Joh̃i perigallo scp̃tori apostolico. S. p. d. Rẽ lõge maiorẽ q̃ poliz p̃stare: q̃ttidiano conicio ex me petis: breuẽ vt tibi bñuiuẽdi p̃ceptõez ꝯscribã. Tẽptatõ illa ñ ꝯsultatõ ẽ. Quid ei fieri pt̃ vt meis monitis tu ĩdigeas? q studiosus ph̃ie sp fuisti. Cui si aliqd deest: p̃sto assunt diuini atq; hũani iuris doctores: q basileã q̃i athenas ornatũ reddũt. Illos ꝯsulẽ ⁊ facili⁹ erat ⁊ vtili⁹. In austra at̃ de nẽtis ẽ q̃rẽ romã: aut platonẽ apd hũgariã iuestigare. Nõ tñ ꝓp̃tea tibi ñ rñdebo. Tãta ẽ ei tuoꝝ erga me mag̃tudo meritoꝝ. vt ñ solũ petitõibꝫ tuis q̃s serio: ꝫ etiã q̃s ioco facis tẽptatõibꝫ parẽ obnoxiũ me existimẽ. Satis faciã igit̃ breuit̃ peticiũcule tue: nec ph̃oꝝ more p̃cepta dabo. ꝫ vt p̃familias cũ filijs solent: agã tecũ. Norma est succincta quam si seruaueris recta in celuz via transibis.

Nescio si vnq̃ ingressus es mare. illic si vnq̃ fuisti: scio te cũ ꝓcellis istari pelag⁹ z naugiũ ipeti cõtrarijs vẽtis cernebas: multa deo vouisse. Si q̃ vis fieri salu⁹. rectecq̃ viuẽ: q̃ ꝓmisisti dũ tẽpestas i mari fuit: ea fuato. Qz si fretũ nũq̃ ascẽdisti: carcerẽcq̃ aliquãdo ptulisti: cura vt egressus talis sis: qlẽ te futuꝝ si exires spõdebas i carcere At si necq̃ ꝟ necq̃ illꝟ expert⁹ es: remediũ terciũ supest. Nõ dubito quin aliqñ egrotus fueris. Quis em̃ ẽ: q tricesimũ annũ absq̃ graui aliq̃ valitudie attigerit? Adulte pestes hũano imminẽt corpi. Adinimaq̃ res ẽ q̃ nos vel tollit e vita vel morbis deterrimis afficit. Ademẽto igit̃ mi Johes cũ lectulo resupin⁹ iaceres: cũ renes arderẽt: cũ ilia ruperẽt: cũ fauces arescerẽt: dũ te sitis incẽdẽt: dolor pulsaret: sacietas tibi offendẽt. qd tecũ ipe dicẽs. qd deo ꝓmittẽs: si tibi sanitas restitueret. Cert⁹ sũ qz te mõ viuẽdi sepi⁹ cogitasti. z vicia dimittẽ: vtutes vo amplecti spopondisti. Nunc igit̃ qz diuĩo munẽ sospes es: stude vt ipleas q̃ ꝓmisisti egrot⁹. hec regula ẽ bñ viuẽ di breuis z certa hãc fuato. Sz accipe etiã aliã breuiorẽ. Si vis recte agẽ vitã: nihil facias qd deũ videẽ ñ putes. nihil secreto eroptes qd pẽsente ꝑro optare nõ audeas. Iuuenalisq̃ nr̃i memineris q ait. Optãdũ ẽ vt sit mẽs sana i corpe sano. Leta ex alijs q̃re. Ego qd dicẽ possem breui⁹ ñ habui. Vale z me qñ id reciprocũ est ama.

Epistola.xxxviij.

Significatõ h⁹ dictõis turpis ꝑ antifrasim.

Neas silui⁹ poeta. S. p. d. Johi campisio phõ pstanti z ornatissimo. Be miratus es Johes mi amãtissime: versus meos cũ legẽs. Adulierẽ turpẽ ꝑ deformi positã eẽ. Cũ vsurpatissimũ apd oẽs autores peque sit vt animi virtũ poti⁹ q̃ corpis turpitudo demõstret. Sic ẽ illꝟ Iuuenalis filiolã turpi vetule ꝓducẽ turpẽ. z alibi. Breue sit qd turpiter audes. z itez. Nec fedaz aliq̃ nec ẽpe putarẽt. z boz exẽploz mille. Licero q̃z i officiõz libris ꝟ turpe sic logẽ vt ꝟ re q̃ bone sto oponit̃. Honestatẽ aũ nõ in corpe ꝟ i aio locauit. vñ z ei⁹ ꝓtrariũ qd ẽ turpitudo animũ intueꝝ. At ego nec rõe nec autoritate careo. Licẽ mihi videꝝ vt quẽadmodũ ꝑ pulcro honestũ ponit̃. Ita z turpe ꝑ deformi nõnũq̃ recipiat̃. Virgili⁹ ei z corpe honesto ingt. qd Serui⁹. i. pulcro exponit. Rursus apd Ciceronẽ i ipsdẽ officioz libris: qd sigficet decoz scis. Iuuenalis tñ id ad corp⁹ retulit: tãti ẽ q̃rẽda cura decoris. Qz si decoz ad corp⁹ animũq̃ ꝓducim⁹: cur ñ ẽ eadẽ de turpi licẽtia? Sed ne te multis morer: autoritatẽ subijcõ inẽ eximios poetas. Ouidi⁹ ñ inferiori ẽ loco: quẽ lactãti⁹ igeniosũ vocat. Is i eo q ꝟ fastis libro iscribit̃. hos ꝟsus ponit. Utq̃ fere vidz turpes i pelice vult⁹. h⁹ i amplex⁹ iupit̃ ingt eat. logẽ aũ de caliſtone q̃ i vrsã puersa ẽ cui⁹ vult⁹ turpes dicẽs nihil aliꝟ sigficare voluit q̃ deformes. Nec virgilij nob autoritas abest. q ꝟ apibꝟ loq̃ns i georgicis: z puluẽ turpes dixit. nec tũc animũ ꝟ corpusculũ denotauit. Hos ego secut⁹ sũ: q si aristotel' iimic⁹ culparet. i imitari poti⁹ vel lẽ nasonis atq̃ maronis doctã negligẽtiã q̃ illi⁹ obscurã diligentiã. Vale.

Epistola.xxxix.

Damnat verbosa volumina.

Neas silui⁹ poeta. S. p. d. Adariano Sozino senẽsi. Attulit mihi vir canus z pbenign⁹ ludouic⁹ tuas lras: z q̃ sibi ꝓmisisti serioſe retulit. Libi libẽter ipm tui cã: z tuas lras q̃ vnice post meũ ex te receſſuz apd me sunt auide legi. Qd mihi mãdasti ñ potui absoluẽ vt forsitã cito voluisses: ꝓpt̃ receſſuz regis festinũ: q raro vno i loco morat̃. Indies tñ ero tui memor: z quid faceꝝ oporteat alijs lris tibi significabo. Res ei hmõi lõguz habẽt tractũ: ꝟ postq̃ cepte sunt: nõ facile dimittunt̃: nec tantã habent variatõez vt nostre. Tu tibi psuadeze debes me tum semp esse cupereq̃ morẽ tibi in omib⁹ gerere. Et vtinã in loco esses: quo te z tui doctrina vti sepi⁹ possem. Gaudeo te patrẽfamilias factum: z rogo diuinam maiestatem vt soboles ex tuis lũbis orta: similis sit tibi. Cõmẽtarios tuos sup decretalib⁹: z si facũdos arbitroz miramq̃ sciam pre se ferẽtes. Videre tñ nõ cupio qz terruit me laboz numer⁹ cũ eos i quatuoz z vigiti volumĩa distinctos scripseris. Ados ẽ legistaz vt lõgi sint. hic Ouidi⁹ verbosas dicit leges. Et Iuuenalis ꝟ causidicis scri-

bens libellos inq̄t eos infaste seq. Tu tñ ⁊ oratoris ⁊ poete ⁊ iuriscõsulti locũ ĩples debẽs ista metiri ⁊ modũ pagine facẽ: ne scribẽs ĩ immẽsũ. qꝛ ⁊ scribẽti labor ẽ: ⁊ legenti fastidiũ. Tuas sortes si qñ ad me miseris auide videbo. qꝛ illoꝝ codices non dixisti admoduꝫ eẽ numerosos. De rege aragonũ q̃ scripsisti ex alijs q̃ꝫ audiui. Deus illi iter faciat ad suũ desideriũ: qꝛ vir ẽ victoria dignꝰ. nec q dñetur par ẽ in orbe sibi. Ego illi afficior ꝓpt̃ suas v̄tutes: nũq̃ tñ vidi eũ. Si possꝫ italia suo pacari sub dominio: magis ꝓbarẽ q̃ sub cõitatibꝫ. qꝛ cor nobile regiũ v̄tutes p̃miat. Tu vale ⁊ andreã iuris int̃pretẽ hugonis filiũ: quẽ apud te eẽ audio meo noĩe saluũ dicito.

Promouet conducendum in officium.

Epistola. xl.

Neas siluiꝰ poeta. S. p. d. dño Johãni Mayers Cãcellario austrie bñfactori suo honorãdo. Alloquet̃ te vir bonꝰ ⁊ honorãdꝰ lodouicꝰ lator presentiũ. In re quadã dñi Mariani Sozini senensis vtriusq̄ iuris doctoris excellẽtissimi: q libẽter ĩ hac tẽporis tribulatõe ad germanie ꝑtes se trãsferret: ⁊ ius wienne legẽt: q̃re si vides ad eã rem esse modũ: supplico vt me instructũ facias ⁊ ego regi referã. Mihi eñ res videt̃ vtilis ⁊ vniuersitati ⁊ patrie ⁊ regi. Naꝫ cũ ille sit ex p̃mis italie doctoribꝫ: multi remanebũt wienne: q nũc baduã studij cã vl̃ papiã pergũt. Et oĩs bauaria sueuia franconia ⁊ bohemia ac etiã vngaria iuris ediscẽdi causa wiennã petẽt. Rex v̄o in his q̃ iuris sũt ꝯsulẽ ip̃m poterit. Et si qñ opꝰ fuerit: ducet eũ quocunq̄ voluerit. Ideo si vides viã ad h̃ patere: fac me certiorẽ: ⁊ ꝯfide qꝛ hominẽ ꝑliberalẽ ꝓmonebis: nõ doctũ in iure solũ sed oĩs doctrine peritũ. Eius virtutes ex lodouico prefato planiꝰ pernosces. Me plura dicẽ cõmunis patria vetat et amicitia q̃ illi sũ iũctꝰ: ne has res p̃ferre veritati videar. Sꝫ ꝯfido mlt̃os eẽ ĩ germania q virũ noscunt: qui eiꝰ discipuli fuerũt qui me subcumbẽ nõ sinent. Tu ꝯmunis boni amator ⁊ regalis honoris ꝓmotor es: quod in hac re potes ostende. Vale.

Dat fidem scriptis.

Epistola. xlj.

Neas siluiꝰ poeta Strenuo militi dño ꝓcopio bohemo. S. p. d. Sũt mihi certa q̃ scribis: nec vnq̃ aliter ratus sum. Nosco eñ mores militũ int̃ quos magni fit fides: que ex eo est dicta vt cicero vult: quoniã fiat vt dicitur. Tu v̄o vltra militiã etiã litteras es sortitus. quaꝝ magna pars fideꝫ cõmendat: decipere aũt inter vicia ponit. Scio igit̃ te retentũ esse cũ sperares ꝓficisci: nec ego aliud ratus sum. Sed ꝯmendo te qui rescripsisti causaꝫ remissionis ⁊ felicez te puto: qui neq̄ montes neq̄ lutum neq̄ glaciem aut niues experiri voluisti: quanq̃ hec oĩa tolerabilia existimarẽ. si bachus apud has gentes tractabilis esset: qui rudis est: asper: indomitus: amarus: nihil habẽs in se suauitatis. Vetustas bachum q dulcis esset ⁊ hominẽ affabilem redderet: in numero deoꝝ collocauit. Hic v̄o inter eumenides cũ cerbero ⁊ ydra locãdus esset. Quid tibi de mulieribꝫ dicam? Comprimo me ne fiam odiosus: ne aliqui ex nostris socijs qui rutilam credunt lucreciã. me molestam arguant quasi eoruꝫ amori derogauerim. Sed amor cecus est. Ideo papi florentinus lucernaꝫ quãdam adamauit vt pendẽtem ex cingulo quocũq̄ iret ferret secum: ⁊ obuiantibꝫ quibuscũq̄ ostentans: nũquid pulcra lucerna esset ꝑcunctabat̃ Sic iuuentus vestra ethiopem quasi niue sit candidior colit. Facit hoc inopia. Nã ⁊ monoculus rex est inter cecos. satis dixi: tu wienne degis vbi veneris chorus late patet. Sꝫ caue ne vincaris v̄bo aut blãdicijs alicuiꝰ. qꝛ postq̃ inescatꝰ ẽ hõ. derelinquit̃ estq̄ derisui. Nullã ames priusq̃ ꝓbaueris. De pecuniola mea mea laudo. illã apud cãcellarij fratrẽ deponas. Regi ero tuꝰ fidel̃ nũciꝰ: ⁊ hodie vt puto: Nec mihi h̃ erit ꝓ te facẽ arduũ. Vtinã seruire tibi amplius possem: nam meritus es vt te omnes promoueant. Vale ⁊ intra bohemiam noli tamdiu esse vt obliuiscaris nostri. Quod responsum rex dederit per alias litteras efficiam tibi notum. Iterum vale.

De incerto curialium statu.

Epistola. xlij.

Neas siluⁱ⁹ dño Laspari schlick cācellario imperiali. S.p.dic. Jn lr̄is alijs quas cū p̄sentib⁹ mitto significaui tibi maiestatē regiā diem sancti Georij delegisse: in quo vellet petē nurenbergā. ⁊ sic in p̄silio p̄clusum est Sed nō est sibille foliū: aut imutabile fatū: quod in p̄silio decernit. Viuim⁹ nos indies qđ heri placuit hodie displicet. Jta gestū nūc ē. Termin⁹ ei qui erat ad sanctū Georiū receptus: nūc in ascēsionis diez ꝓmutatus ē. Mihi hec mutatō suspecta est vereo: qz ne derisui sit p̄cipib⁹: qui dietas almanoz infinitas aiūt. Puto aūt regez idcirco terminū hūc āplerū: qz mox instet ali⁹ cū bohemis recept⁹ ad natiuitatē beati Johānis: q̄si p hūc modū intēdat rex vnū mēsez nurēberge mozari: imperij ⁊ ecclesie facta termīare: atqz exinde pragā ire. Nescio tñ an bñ metiti sūt tzminū: q hunc excogitarūt. Ego reoz neqz regē ad diē vētuz: neqz mēsez ad tot negocia sufficē posse vereoz qz ne dū vno itinē duo negocia volum⁹ absoluē: negligam⁹ vtrūqz. Sed faciat me dⁱ falsuz vatē potⁱ⁹ q̄ verū cū tāto damno. Ex his video diete ꝓtinuatōez nō habiturā locū: sic apud vos erat statutū. qz nimis durū esset tādiu expectare. Exinde intelligo chimeñ epm huc vocari ⁊ te etiā accersiri. Et qz epus huc q̄cito vētur⁹ est: suadeo vt ⁊ tu nihil tardes. Scis qđ expediat ꝓter eccl'iaz frisingeñ. Tu potuisti sentire qđ sit anim⁹ chimēsis i hac re puto vtile foze vt ñ sit tardi⁹ tu⁹ q̄ su⁹ accessus. Credo me sane ꝓphētis. Comes Gozicie iā triduo h ē: eiusqz ꝓzes. dispar ꝓtugium vna ingressi sūt: vnas edes icolūt: vna p opidū pgūt. si sic se amāt vt foris significant bīa societas ē mirādūqz spectaculū. Nup vix vroz captiuū habuit i viculaqz piecit. ac bozrēdi crimis reū dixit. Nūc vn⁹ lect⁹ vtrūqz recipit ⁊ vna pascit mēsa. Adiza res si tātū odiū tācito poni pt. Jnt alios si h accediſz: nec vir vroz fidē recōciliante dabit: nec vroz viro iniuriaz vltōz verita. h h fortasse ñ vt volum⁹ h vt qm⁹ agēdū ē. Exitus q sit vtriusqz mēs patefaciet. Albert⁹ regis fr̄ tardi⁹ sperato venit. Js ei nescio q̄ ob cāz petz cottrā suū cācellariū appēdit ⁊ piectū i viculis ꝓpedib⁹ ferreis alligauit. sic vir infelix m'troz labor fert pmiū. Nemo ē q speret ipm liberādū. Principes nāqz hmōi fere oēs sūt vt q̄s capiūt: nūq̄ dimittāt. Aut ei re⁹ ē: q capt⁹ ē ⁊ luere penā debet: aut inocēs: ⁊ vt videat nocēs teneāt ne p̄ncipis crimē pateat. ne vl' ille dimissus iniurias q̄sluz eat ⁊ vlcisci studeat. Beati q pcul a curiaz tumultib⁹ degūt: ⁊ ꝓtenti sūt q̄ adest fortuna. Nos aioz impulsu cecaqz cupidie ducti: regū atria petim⁹ p̄ncipū i oculos ꝓsari volum⁹: qbus si miliēs cū pericl'o capitis fuieris. modicū vo oberraueris mox pisti. Nihil ei violēti⁹ ē aure tyrāni. Suspicios si oēs sūt: tū curiales iuidi ꝓmptiqz nedū si assit: h si absit q̄z crimiari delictū. Pericrūt oia fuitia si semel ñ recte spueris. Et sūt nōnulli: q tūc citⁱ⁹ fuū pdūt: cū maioza sūt obsequa. Nā cū videant se mīta illi debē: potⁱ⁹ delictū cupiūt q̄ obsequz pmiare. Sūt tū pluzes q ducis Alberti factū ꝓbāt: ⁊ mihi q̄z ita psuasū ē. Nā p̄ceps ille: tū sapiēs ē: tū mitis. nec absqz magna causa in tantū virū iniecisset man⁹. Sed cottre vtili⁹ fuisse plebē suā curasse Nūc querit q̄ pacto sibi illa auferat. Et aiunt quidā irregulare esse hominē priuan dūqz ecclesia in q̄ vellet nūc (vt existimo) petrus deo seruire. Sz qr dū facultas fuit volūtas defuit: nūc volūtatez facultas deserit. Nemo ꝓtent⁹ viuit sorte: quo plus habem⁹: plus volum⁹. Ille beat⁹ ē q cupiditati terminū posuit. Qui vo nimios optat honozes ⁊ nimias poscit opes: is sibi excelse turris tabulatū erigit vñ alti⁹ cadat: maiozēqz det ruinā q̄ opionē. Faxit dⁱ⁹ vt sic nūc ñ habeo: sic ꝓpetuo fugā. Tu vale ⁊ q̄uis hec reditū tuū videant disuadē: q̄ꝓmū redi. qz rex nr̄ nihil tyrāni habet. Et tu non cum eo sed cū alio creuisti: nec nunc augere sed ꝓseruare statum queris.

Rex aroganū se cīgit i auxiliū rhodis ꝓ thurcū. Epistola. xliij.

Neas siluⁱ⁹ dño Laspari schlick cācellario imperiali. S.p. dicit. Adue nerūt deniqz lr̄e aplice p guidonē allate: sic ex curia septuz erat bas apō me habeo: nouē nūero. Sūt i forma plena ⁊ sufficiēti. Nūc op⁹ est vt q̄ tocⁱ⁹ fuerit amī qz vt spero possessiōz assegmī ꝓcupitā. nūcⁱ⁹ q attulit lr̄as r̄sert thadeū marchiōez besleñ p nicolaū piceninū cū mille eqtib⁹ itceptū missūqz r̄gi aragonū:

Qui rex venetis scripserit pacē: aut belli poscēs inducias. Naz duas ⁊ quadragīta galeas armauit. intēdens Saracenoꝝ qui ꝯtra rhodū venerant insultātibꝫ obuiare. Nihil adhuc de respōso scitū est. Athesini legatos habēt venecijs auxiliū postulantes: qđ ne fiat timor ē. Libēter nāqꝫ veneti aliqđ illis in mōtibꝫ piscarenť: ne venari cesar ī mari eoꝝ posset. Habebitis ⁊ vos lr̄as đ venecijs ꝑ q̄s ꝯgnoscetis somniū eē de pecunijs: nisi alia incedatis via Comes goricie hic abcessit: abnegatis sibi feudis. Dicūt em̄ austrie duces id p̄uilegij habē: ne qs ī territorijs suis princeps degat vexillo inuestiēdus. Uxor eiꝰ adhuc ē hic. Manēt vetera pacta q̄ comes cilie ꝑcussit. Oīa vir tenet. Uxor vnū castrū hꝫ ⁊ ibi libras centū. Et rursus tricētas ānuas ex viri camera susceptura ē. Sꝫ ꝯiacere illi nō teneť. hoc virū male hꝫ. vxorē ꝑua ꝓuisio grauat. Comes cilie ⁊ dux albertꝰ ambo ī ꝯsiliū regis sūt recepti. Et his diebus iurarūt. Itaqꝫ nō oīno hic nihil ē actū. Reliqua ex lr̄is dn̄i heinrici sencietis. Ego maximopere cupio titum liuium vestri itineris esse comitem vt meus sit in curia aliquando socius. Ualete ⁊ me vestro ex amore cōmissum habeatis.

Nouitates de turcis.

Epistola. xliiij.

Eneas siluius poeta. S. p. d. summo ph̄o Johāni Campisio. Uliorꝫ lr̄as que ad me scribūť semel dūtaxat lego: idqꝫ cursim. Tuas cū recipio nūq̄ satis legisse videor. Redeo iterꝫ atqꝫ iterꝫ nūc istā nūc illam ꝑticulā attingo. Egre illas e meis manibꝫ abire sino. facit hoc ornatꝰ scribēdi ⁊ caritas tū q̄ cū illis tanq̄ cū teip̄o loquor: quo nemo mihi suauior ē. Nūc cū guidio tabellarius tuas mihi lr̄as reddēt: quātū voluptatis acceperim nō possuꝫ ꝯiūctim expromē: ꝫ ꝑtes epl̄e tue singl̄as referētē me magis ītelligas. ⁊ quātū attuleris gaudij itueberis meliꝰ. Preteo res ī subres. Nec eī mihi suasuꝫ ē: te qcq̄ absqꝫ ꝯsilio facē: tametsi iocās magisq̄ arguēs de ꝑcitate fecerim v̄bū. Qđ de politicis scribis: admodū placet nec te mirari optet si tibi libꝫ empturo ꝓspicē volui. Nō eī diffidē ē amicitie ꝫ ꝯsulere: qn̄ viā on̄dimꝰ ꝓuādi argētū. Qđ v̄o ad nūmos me paulopost nimis affectū dicis q̄ oporteat: facis amice: q me admones ne qđ auaritie ī me sit: te q̄ꝫ ī h̄ ph̄m prebes: cuiꝰ ē animū vicijs purgare. Sꝫ scis oēs nos cū senescimꝰ (vt terencij sentētia ē) ad rē fieri attētiores: q̄uis ab re sit: q̄ minꝰ restat itineris: eo plus (sic̄ cicero ait) q̄riť viatici parare. Credo id accidē: qꝛ multas ꝑpessi calamitates ī iuuētute: illarū meminerimꝰ timemusqꝫ vt reuertamur ī eas. Animꝰ iuuenis sāguīe feruēs: ebulit: furit: īsanit: nil pēsi hꝫ: nō pecuniā pēdit qm̄ se facile lucratuꝝ sperat. nūc bella metiť: nūc mercaturā cogitat: nūc regales curias meditať. Credit amari: credit sibi ab oībꝫ subueniri si opꝰ fuerit. Uetulꝰ sp̄ūs scit: q̄rare sūt amicitie: q̄fallaces amores q̄difficilia lucra. Scit tēporalia bona (sine qbꝫ negat arestoteles plenā felicitatē) ī manu eē fortune: q̄ si amiserit: illa īuita recuꝑare ñ pōt. Ego mi ioh̄es satis multa ꝓbaui: pecunias q̄si fimū ꝯtēpsi. Nūc cū illas vellē: nusq̄ apparēt. Uideo verꝫ eē qđ iuuenalis inqt. haud facile emergunt q̄ꝝ v̄tutibꝫ obstat res angusta domi. Si mihi puer vt virgilio ⁊ tolerabile fuissꝫ hospiciū: potuissez ⁊ ego cātare sub antropierio: qđ nūc pť sane pauꝑtas facē. Mihi curādū ē vt viuā atqꝫ auro ñ careā: q̄ nocte dieqꝫ corpꝰ eget. Ba igiť veniā si emptor q̄ minimū dare cupiā. Nā ⁊ q vendit q̄ maximū optat vēdē. Age tñ vt vis fiat: nullibi ero tibi aduersus: tametsi disputare interdū placeat. Tuū ē curare vt arestoteles veniat: q̄uis p̄cio emptꝰ. Nec doleat h̄ ph̄s vēdi. Nā ⁊ platonē venūdatū legimꝰ: quāq̄ vēditō hec quā peto: etiā Ciceroni ⁊ virgilio sit accepta. Nā q scribūt nil aliud volūt nisi vt pꝰ obitū q̄sepissime vēdāť. Tu tñ alijs lr̄is īuenisse te aiebas: venalē ph̄m: nūc te inuētuꝝ dicis. Sꝫ ille forsitan senis māsit: iō aliū q̄ris. Qꝛ mihi scribis te v̄ba ex sūmo pōtifice audisse qbꝫ spem ꝯcipis fortune melioris: mag̃ leticia ītellexi. Scio eī honore atqꝫ bono q̄uis te dignuꝫ. Tu tñ scis diuitias plerūqꝫ indignos comitari easqꝫ (vt ph̄i volūt) q minꝰ sūt digni possidēt. iō tibi minꝰ spero. Sꝫ pť sūmꝰ pōtifex fatū vīcē: ⁊ p̄sertim si vt scribis adiutor tibi sit reuerendissimꝰ dn̄s tuꝰ meusqꝫ. Dico meꝰ qꝛ vetꝰ mihi apđ illū noticia ē ⁊

putaui me aliquãdo ab eo diligi. idẽq; nũc puto: nisi vl' su⁹ mutat⁹ sit anim⁹: vl' que intercederũt negocia me sibi alienarũt. Credo te meũ sermonẽ capere. Ego tamen quicqd sit illi afficior virtutẽq; suã ⁊ miror ⁊ colo. Nec ex eo aliud peto: nisi vt tuuz bonũ querat: q vno verbo statũ tuũ põt mutare. Ipse phus ẽ nisi phm amat desinit esse qd ẽ. Nec ego tãti eũ faciã. Oportet nõ nunq̃ fortunã vincere eiq; resistere ꝓ viris claris. De noretano satis fecisti desiderio meo. Nõ solũ eni qd officiorũ gereret mihi exposuisti: sed ipm quoq; ad me scribere cõpulisti. Ago tibi ꝓpterea gratias ĩgentes. Uideo tamẽ nõ cõcordare que scribis. his que ab ipso accepi. Is se inopem scribit: cũ eũ diuitẽ dicis. Sz credo te ad veritatẽ loq: ipm ad opinionẽ. Nemo eniz diues ẽ cui⁹ cupiditati nõ ẽ satis. Tu qd sufficere homini reris. id diuicias ais. Is qr nõ hz auri mõtes: pauperẽ se putat. Ego plus tuis litteris de eo: q̃ suis sum gauisus. Nã si te nõ audiuissem pri⁹: moleste tulissem ei⁹ scripta. Diligo nanq; ipm et omnis acerbitatis sue sum particeps: sz tu leuas me magnis angustijs: qñ bene esse illi dicis. Nõ dicã plura ĩ hoc qr sibi scribo. Et puto eũ apud te risurũ. quãdo expuentes miseriã deambulatũ itis meiq; memores estis. siue coliseũ pietatis siue põtem emilũ vel cũ termas visitatis diocleciana aut illa sanctorũ tẽpla. Jacobũ caluum resaluto ⁊ bene illi esse cupio. Nã mei aliquãdo amic⁹ fuit: ⁊ nũc ẽ nisi amicicia possit frangi. Multa mihi de Cõte nostro senensi venerabili cubiculario aplico scripsisti: que omnia iãdudũ mihi ĩuienne retuleras. ⁊ ego vera esse scribã. q virũ illũ nobilẽ cõterraneũ meũ a teneris ãnis noui. Puto tñ te illa p̃sente ipso scripsisse q tãefficax fuisti. Sz quid dixi puto certa res ẽ. Nã tuipse ĩ duobꝫ corporibꝫ vnam eẽ animã dixisti. Quod igit̃ scribis nedũ illo p̃sente scribis: sz ipse scribit. Nõ dicaz ergo sibi vt aliud significes. Nã qd de te dico. de ipso dico: si tu me habes. ⁊ ipse hz Aristophanes tu⁹: regiũ mihi salutes dicere voluptati ẽ. Nã ⁊ illi⁹ memor sum: sz optassem que fortũa sit ei⁹ sicut de petro scire. Timeo nãq; sibi. nã oẽs poete iacẽt: surgũtq; theologi. quorum iusticia sũma putat̃ sciẽtia. Poeta vo exurit intactã paridi ni vẽdat aganẽ. Arbitror tamẽ qr pi⁹ ẽ vir: deũ illũ respicere ⁊ aliqd iã tribuisse. quo sit sibi tuta senect⁹ a tegete ⁊ baculo. Nihil modo pl⁹ esset scribenduz nisi q̃ te scire volo reuerẽdissimũ dñm cardinalẽ sancti angeli cũ rege polonie atq; dispoto iã intrasse bulgariã: quo ĩ loco bassa thurcorũ cũ vigiti milibꝫ equitũ obuiaz venit. Premissisq; leuis armature militibꝫ xp̃ianorũ exercitũ ĩfestabãt. Tũ Johãnes trãsiluanorũ dux. q vngarica lĩgua dicit̃ vainoda receptis decẽmilibꝫ equituz. Morauam flumẽ traiecit: relictisq; ĩpedimẽtis bassaz petebat preliũ initur⁹. Timuit bassa recessitq;. Johãnes vo vrbẽ nisam ꝓfectus est eãq; militibꝫ cĩxit. nec magno negocio expugnauit. Exĩde relatũ ẽ Bassam cũ exercitu reuersum bellũ poscere: quo accepto: obuiã Johs prexit: atq; vt in propinquo fuit structis aciebꝫ certamẽ inijt. Mira res: ex thurcis duo milia cesa dicunt̃: capta quatuormilia. Ex christiaĩs solum decẽ cecidere: qbus ꝓ xp̃i nomine certãtibus bene putandũ ẽ obuenisse. Signa militaria nouẽ ĩtercepta sunt: multa p̃da asportata ⁊ spolia ditissima. Reliq quot fuga morti eripuerat incolarũ ĩsultu perijsse dicunt̃. Hec acta sunt ad diẽ terciũ nouẽbris sicut regi nostro ꝑ ipsum cardinalẽ ⁊ regijs litteris scriptũ ẽ. Aiũt hoc magnuz esse initiũ. ⁊ spem hic suscepi: qua thurci ex europa pellant̃: qd faxit deus. tũ ꝓpter xp̃iani religiõis augmentũ. tũ ꝓpter nomẽ ⁊ gloriã cardinalis ipsi⁹: quẽ dignũ honore quouis deputo: cũ fidẽ catholicã defensurũ tãtis se discriminibꝫ obiectat. Uale ⁊ amicorũ quicquid habeo saluuz dicito.

Quõ vxor ducẽda ⁊ prĩcipibꝫ seruiendũ sit.

Epistola. xlv.

Neas silui⁹ poeta viro p̃stanti fratriq; colẽdo Petro noretano. S. p. d. Magnas habeo gratias cãpisio nostro: q te mihi scribere cõpulit. sz maiores tu illi hr̃e debes. q ei⁹ opa ad te reuersus es. Nãq; cũ soleres oĩum esse hũanissim⁹: diu extra te fueras nihil mihi scribẽs. Qua re nescio que potuerit ĩmanior esse. Sz viuat felix cãpisius q te hũanitati reddẽs me vita donauit. Erã. n.

iam exanguis mortiq; primus: nihil tuarū suscipiēs litterarū. sz iā rediuiu⁹ sū factus scriptis tuis. tametsi nō nulla scribas rācida. Nā qcqd tibi molestū ē. id mihi q̄q; acerbū esse dz: sz credo pl⁹ alijs q̄ tibi de te. Facis enī vt virū prudētē decet. q ō se parce loquit̄ z omia sua īminuit: vt nō miles traso auget. Tu te pauperē dicis. Eā pisius te diuitē asserit. nec castellan⁹ negat. In ꝟ tamē duplex rō esse pōt. Aut enīz nimis appetis: aut iactātiā vitas: ne te diuitē scribēs venari gloziā videaris. Ego si ue paup siue dines sis tātundē te facio. Nō enī vnq̄ fortunas tuas sz te amaui: z illā quā ī te sītā virtutē cognoui. Si dines es petr⁹ es z virt⁹ tua ē eadē. nec ista īmutata sunt si paup es: qz nulla ex virtute spolia casus ducit. Qz vō patrez tibi esse atq; sobolē dicis: credo vt scribis: z pietatis ē bis subuenire. Qui ꝟ nō facit. is iā nec pius ē nec bon⁹ nec hō: sz īmanis belua. Quid enī īmani⁹ dici pōt q̄ illi opē negare a quo susceperis vitā. O mi petre nimis ē arctū patri quo sum⁹ obnoxij vinculū: q̄uis aliquorū vesania eo ꝓcedat. vt nō solū negare parētibꝫ victū audeāt: sed eos et vinciāt. cedāt atq; trucidēt. sed hec ꝑtereo. Illud autē mihi risum excussit. qō ō philorcio scripsisti: siue hāc volum⁹ antipholā dicere. Ulisus suz cū terēcio log: dū tuas plegi lr̄as. Nūc mihi pāphilus nūc eschin⁹ nūc cilnia videbaris. Sz accidit tibi credo nō siniſtre: quādo bñ morata virginē sortit⁹ es: que tuis cōuenit moribꝫ: que non ad suā sed ad tuā sit victura cōsuetudinē. Nec tu mihi de pauptate dixeris: vrorem. nanq; ducturꝰ nō aurū sz feminā sibi maritat: vrorē casta: formosam z fecūdā volo. hec si assint nihil plus exigo. Sūt (crede mihi) mi petre. multa cū diuitijs vicia. alie temulēte sunt. alie supbe. cōtumaces. adultere maliloque. nunq̄ vizis pacē dāt. Alie deformes. egzote. steriles. hec tua nō habet mala. Quid mīmū queris vbi sunt maxima. Tute illā ꝓbas. z solū accusas inopiā. Superis sit laus q̄ tibi satis ē. q; q; officijs lucrosis prees. Marchio saluciarū vt nobiliū z potentū fastidia fugeret. porcariā puellā. quā ī ne moribꝫ venatiōi dās operam repit. matrimonio sibi cōiunxit. Cui⁹ vita omnes illustres feminas īferiozes se foze monstrauit. Quid tu dicas. aut agas. qñ prīcipes nō verenē paupis dom⁹ āplecti cōnubia. Ego tibi mi petre. si sic ē vt dicis. Si tibi morigera ē puella z tuo gustui cōueniēs. nō suadeo vt nupcias ꝑ trabas. Tibi nieli⁹ q̄ alijs euenit. q periculū feciſti anteq̄ nuberes. Alij sepe decepti sūt. vxozes ducūt anteq̄ ꝓbent. z esto videris z faciē laudēt. Adulti sūt occulti defect⁹ q post primos himeneos ī lucē veniētes. ꝑpetuis cruciatibꝫ viros affligūt. ego de me facio cōiecturā. plures vidi amauiq; femias. quarū exīde potit⁹ tediū magnū suscepi. Nec si maritādus siez vxozi me iungā cui⁹ cōsuetudinē nesciā. Loquoz tecū apte. Scio quoq; aī tui ptē. q sepe mihi dixisti. Eā te velle cōiugē ducere. que se tibi debere pluria fatereē. Ecce iā habes totū qō mēte petisti. vide vt tibi sis cōformis. Ego si qñ dulces reuisaz lares z amenā italiā repetā. qō mihi dubio ē. nihil me fecisse putabo. nisi z te cōueniā z vxozē z liberos z pueros z domū z equos tuāq; omnē supellectilē videā panisq; tui aliq̄ edā. Nec te terzeat me⁹ honorific⁹ aduētus. Nō enī bis sū q pōpā ducē possim. Nō arridet tantū mihi hera fortuna vt cū fastu z gloria sperē me patriā posse remeare. satis mihi fuerit nisi mēdic⁹ redeam. Sat erit si mea pecunia viaticū coemezo. qō mihi sperē nihil ē. z ī ꝟ habeo supis gzam. Suasisti exīde vt pti tue faueā si nō alia ex cā saltē ꝓpter te. hec ē adiuratio quedā. que non suadet tñ. sz etiā cogit. Tu tñ nosti me prīcipi fuire. q nullarū ē ptiū. q; mediū tenēs vniōi studet. nec fas ē fuos aliō velle q̄ dñi cupiāt. Adibi sanctū vr regis ꝓpositū. cui vt faueat de⁹ suplex ozo. nec si mēs regia locū habuerit. sors tua deteziox erit. Sz quēadmodū puto lōge meliox. qz tūc dines ē curia z officiales opulēti. qñ ē vnio quā si de⁹ dazet. posses z me z te vocatū facē. sz nescio qñ ꝟ erit īterī me regi īsinuabo regi parebo regē seq̄r. qō is volet z ego volā. nulla ī re aduersꝰ ero. nec attigā aliqd qō statū meū ñ rspiciat. qz piculosū ē ō aliēa repu. curā gerē. Ego pegrin⁹ sū. ꝓsul tū mihi ē gnatōis officiū suscipe. aiūt. aio. negāt nego. ipi si fuēit sapiētes laudem ferēt. si stulti eoz q̄q; ōdec⁹ ēit. nlli⁹ iuidio glaz z nlli⁹ dolē īfāia volo. q mādatū fuēit scribā. ñ addā qcq̄. nec videī volo prudēs nez stulto. tacebo z pebo libēs. si sec⁹ agere ñ eēt mihi ex vsu. nec te vlle scio aliqd me agē qō possit obeē statui meo ne q ē pu⁹

fiat nullꝰ. ℳNō dicā plura nisi q̄ te rogo de magistro Thoma aliqd mihi scribas'. ⁊ quid de nupcijs sequatur. Vale.

Epistola. xlvj.

De monte veneris.

ℳNeas siluiꝰ poeta. S. p. d. Heozio iurisconsulto fratri suo. Venit ad me hac hora latoꝛ p̄sentiū ex me quesitū. an veneris montē apud italiā scirē: nā ibi magicas artes tradi dicebat: cuiꝰ auidꝰ esset berꝰ suus q̄ saꝛo ē sū mus astꝛonimꝰ. Dixi me scire poꝛtū veneris q̄ ē ꝓpe lunā iter ligusticos mōtes: q̄ i loco tres noctes egi dū basileā peterē iueni etiā apud siculos mōtē foze: q̄ heriꝛ apellatur veneri sacer. Sz i his locis nihil accepi magicū tradi. Inter cōferendū aūt venit i mentē lacū esse i vmbꝛa que ꝓuincia ducatuꝰ dr. nō lōge ab vꝛbe mirsia vbi p̄ruptus mōs igentē spelunca facit q̄ quā aque fluūt. Illic memi audisse me stꝛiges esse ⁊ demōes: ac nocturnas vmbras vbi q̄ audaces aio sūt: spūs videt allocūturq̄ ⁊ artes ediscūt magicas. hec nō vidi nec vidisse curaui. nā qō peccato discit melioꝛ ē ignoꝛasse. Sz Sauinꝰ iuris ciuilis pitꝰ q̄ apud camillā iter publica diuersoꝛia domum hūit. hec mihi vera esse asseuerauit: locū nominauit ⁊ locū descripsit. Sz ista ex memoꝛia fugerūt q̄ labilioꝛ ē anguillis. iō te rogo. si sauinꝰ viuat: hūc virū vt ad se ducas sibiq̄ eū cōmendes. ℳNā ⁊ mihi ipse ⁊ tu i ꝑ rē gꝛatissimā facietis. Is enī q̄ nunciū hūc mittit: medicꝰ ē ducis saꝛonie: hō tū diues tū potēs. ℳPost hec opꝰ esset me nō nihil scribere patri ceteriscq̄ cōsanguineis: sz tēpus nō patit ⁊ occupatiōes ipediūt. Tu tamē mea eris ſꝛa: diceſq̄ omnibꝫ mihi bñ esse ⁊ sospitē me ducē vitā. ℛogabis etiā patrē meū vt filiolū mihi florētie natū: de q̄ mihi scripsit tollat alatq̄. ℳNā multa cōcurrūt ex qbus meū puto: sicut patri scripsi: nescio an lr̄as meas susceperit. iō hec tibi scripsisse volui vt meū aīm sentiat ille p te. ℳNouitates. q̄s mihi scripsisti itelleꝛi ad summū. Qō dicis papā fuisse senis dū scriptū ē cesari i rebꝫ ecclesie. scio qd significet: sz id nō satis facit. qꝛ nihil gerēdū ē qō postea sit excusanduz. ℳDe puto plane habes. Genitrici tue ⁊ patri scis qd veli meo noie dici: tibi arbitriū do. Idq̄ de oībꝫ. ℳDa ternꝰ amoꝛ ⁊ soꝛoꝛia dilectio qd petāt vti ego nosti. Fige te esse me: ⁊ qd tūc velles id facito. Vale.

Epistola. xlvij.

Refert gꝛates q̄ cōmendatū habeꝝ negociū suū.

ℳNeas siluiꝰ poeta. S. p. d. ℳNicolao d̄ arzimboldis doctoꝛi p̄stāti ac ducali cōsiliario. Suscepi (nō sūt multi dies) lr̄as tuas qbꝫ mihi spez facis velle te curā suscipe vt ꝓpositura mea mihi restituat: q̄ cōficta morte spoliatꝰ suz. Id mihi carissimū fuit: nec aliter de tua erga me caritate putabā memor noticie nostꝛe florētie ⁊ alteriꝰ cōsuetudis quā habui mediolani tecū. ꝓinde cū sis magnifico cācellario fꝛatris loco: ⁊ ego illi nō nihil acceptꝰ sim. Credidi ꝑ q̄q̄ mihi ꝓdesse. Accedit illustrissimi p̄cipis ducis mediolāi honoꝛ. cui nō pōt ad laudē cedeꝛe me seruulū suū q̄ sibi nō vulgariter i multis rebꝫ officiosus fui tāipie spoliari. ⁊ tūc ꝓserti q̄n tāto p̄cipi ꝓuio quātꝰ ē impatoꝛ: apō quē possuz nōnūq̄ eidē duci vtil esse. si passeris ē aliqd officiū apud aglas. ꝑ credidi ⁊ te aīaduertere: nec decepꝰ sū quātū video ⁊ quātū mihi scribis: q̄ velle curare rē meā dicis. Ego magnā spē babeo in te. vt qō fcto ē opꝰ ꝓ tua sūma prudētia ꝓseq̄ris vtq̄ oīno studeas vt ꝓpositura mea ad me redeat. qō nisi opa tua fiat. nulliꝰ alteriꝰ auxiliū spero. Scribit maiestas regia i fauoꝛē meū iurta copiā quā bis iclusā mitto. cū hac poteris audactiꝰ meuz negociū aggꝛedi. Scriberet tibi mei cā ipse cācellariꝰ si adesset. Sz iaz mēsibꝫ tribꝫ abest missus ad dietā nurēbergēsem. meq̄ ꝑ suo loco dimisit. Is autē infra mēsem reuertet. ℳNā dieta illa ꝓrogata ē ad die ascēsiōis: ⁊ rursus cōuocati sūt p̄cipes. ꝓmittitq̄ rex oī remota exceptiōe i eā die ꝓsonalē accessuz. ℳNoua autē que libenter cupis audire nō habeo multa. nisi q̄ reuerēdissimꝰ dñs cardialis sancti angeli q̄ apō vngaros militat. lr̄as p̄ bos dies maiestati regie misit. quarū tibi copiā facio. vt eas illustri p̄cipi cōices meq̄ sibi cōmēdas. Si qd vlteriꝰ emerserit. ñ negligā tibi signi-

ficare: z maxie vbi sciueriz vel ipsi pricipi vel tibi me cõplaciturum. Vale.

Epistola. xlviij.

De rebus tridentinis.

Neas siluius. d. Fracisco bossio doctori eximio. S. p. d. Accepi te mediolanũ petisse: quoniã tridẽti nõ erat tutũ esse. Probo cõsilium tuũ. Iz mihi dãno sit. Sz maior fuisset cõmodũ meũ si qd illic tibi detrimẽti cõtigisset. fugiẽdi rumores sũt z maxie citatis illis: que tot hz volũtates quot homies. Nihil iaz illic erat qđ p te geri posset: qz nõ exaudiunt leges iter arma: nec vox advocati inter tubaz cõcent⁹ resonat. iã ibi classicũ itonuit. Venerũt athesini ad tria milia hominuz: z agros vastare tridẽtinos ceperũt. nõ tñ absqz cruore iuriati sũt. Ceciderũt ex athesinis q̃plures captiqz z vulnerati nõnulli dicũtur. Rex auxiliũ tridẽtinis mittit. spesqz habeẽ nepharios emulos conat⁹ nõ trãsituros absqz pena: qz nulla temeritas tuta ẽ. z nulla iuria stabil'. Sz ỏ his satis. Ego vellẽ istrui lris tuis quomõ res meas dimiseris: tũ de plebe tũ ỏ pbenda: z quomõ hui⁹ ãni reddit⁹ sint exposite. vt sciã vroz dñi Jaco. an debitũ habuerit. Vellẽ q̃qz certiorari qd p me vltra⁹ sit gerẽdũ dũ babes. Exinde scribit rex illustri pricipi duci mediolãi i fauorẽ meũ: petitqz p̃positurã mihi restitui. peto velis ꝓmotor rei esse. scribo. d. Nicolao de. N. q sua gza me adiuturũ se spopõdit. hũc adire velis: z i meã cãm hortari. sic z. d. Bonifortũ secretariũ: cui al's scripsi. vt vel vna vel alia via finis deẽ. Ego tñ tibi cõmitto: qcqd feceris ratũ apud me erit. Laurẽtius ỏ rotella multa ꝓmisit: sz nunq̃ rescripsit. Credo eũ pl⁹ verborũ habere q̃ factorũ. Tua ẽ alia cõsuetudo. pl⁹ facis z min⁹ dicis. iõ mihi satis ẽ significasse qd veli psuadere nõ ẽ op⁹ psuaso. Reuerẽdũ patrẽ. d. Nouariẽsem spero mihi auxilio futurũ. Ipsi vt me cõmẽdes i spe habeo. Vale.

Epistola. xlix.

Leges dicit esse vaziabiles.

Neas siluius poeta. S. p. d. Johãni cãpisio pho. Meas lras ad te iã arbitror venisse: qs p venetias (mẽsis ẽ) ad te misi. In ill' te rogatũ feci politi cũ Vresto. vt mihi coemeres sic ibiẽe iterlocuti fuẽam⁹: credo id tibi mẽte esse. iõ breuior suz: tantũ expecto cupide vt volumẽ veniat. Vidi bullas eccle. frisingẽsis cãcellario missas: que illo absente mihi redditę sũt: ea res multũ ꝓderit pti vestre. Nã liberalitas iter ceteras virtutes maxie homies allicit. Nõ erit immemor cãcellari⁹ hui⁹ rei. Ita dicito reuerẽdissimo. d. cardinali tarẽtino: cui etiã me commissum facito. Habebit põtifex maximas: z ipse cardialis i reditu cãcellarij lras re gratiatorias. quanq̃ magis sint facta q̃ verba spectãda. Sz nec facta deerũt. Obligat⁹ est cãcellarius manibꝫ pedibusqz recognoscere hoc beneficiũ. z nisi falloz id faciet. Ita velis tu suadere cardialibus z pape. Exinde meis verbis poetã vegiũ saluum dicito: z petrũ noretũ cui do lras. ac amicorũ quicqd me habere scis: tũ presertim cõterraneũ meũ contẽ. Et caue ne ãplius legẽ taciturnitatis obserues: qz ipsi leges seruiũt z iurta oportunitatẽ mutanẽ. Ego nolo legẽ meaz maioris esse roboris q̃ sinodales sunt sanctiones: que dietim infringunẽ. Nulla ciuitas municipalia iura imperpetuum seruat. Et spartani z athenienses z romani indies cõtrarias ediderunt leges. quod inter omnes variatur inter nos nõ decet immutabile vt sit. Vale z quantum tacẽdo ptermissum est sermonis: tantũ scribendo restitue.

Epistola. l.

Relegat continentiam ad phos.

Neas siluius poeta. S. p. d. Petro de noreto scriptori apostolico z fratri amantissimo. Satis ad te superioribus diebus scripsi: tum de mea erga te voluntate: tum vroze quam eras ducturus. Nunc addendum nihil est nisi q̃ te rogo vt rescribas successuz rerũ. Et an adhuc vir sies. Nam si sic est. dabo tibi onus vt me quoqz virũ aliqñ facias: si qd iueneris mee opiniõi ꝓueniẽs. ego nõ intẽdo vitã oẽm extra italiã degere. Et adhuc caui ne me sacer ordo inuoluẽt. Timeo. n. ꝓtinentiam que licet laudanda sit. verbis tamen q̃ factis probabilior est. z

philosophis magis q̄ poetis conueniēs: qcqd sit rescribe petitionibꝫ meis. ⁊ me tui status sciū facito. Et cōsidera me nō tantū mei q̄ tui boni cupidum esse ⁊ gaudere oī tua fortuna. Postremo iuestiga oēs vias si que iueniri possint vt aliquādo theutonicus eneas fiat italicus. Vale.

Epistola.lꝯ.

Laudat cōstantiam amicorū ⁊ aretinū defunctū.

Neas siluiꝰ poeta Johānī cāpisio īsigni phō ⁊ amico singulari. S.p.d. Vellē tibi p singulos dies aliqd scribere: nec mihi vel stilꝰ grauis: vel pciosa videt papirꝰ. Jā enī penitet me legē tacituꝛnitatis ꝓmulgasse vt fit quia nihil mūdanū ppetuo placet. ſz cogit me vti silētio raritas nunciorū. Perpauci sunt q ex his oris ad te veniāt: aut si veniūt ignoti sunt mihi. Vix quater ī anno q ad te ꝓficiscanē inuenio. hac re factū ē. vt litteris tuis īuitus distulerim respōdere. nūc iā qꝛ tabellarius certꝰ romā petet: habebis ex me respōsum: eneāqꝫ tuū log tecū accipies. Scribis te meis litteris recreatū: quas apud basilicā sancti Petri noꝛetanus noster tibi restituit. Placet te cōsolationē recepisse: sed īdiguisse cōsolatiōis nō placet. Nollē enī aliqd tibi accidere qđ molestū foꝛet: egeretqꝫ medico. Qđ amicicią meā cōmendas solidāqꝫ dicis nō audio īuitus. Nā ⁊ si me noli aliter laudari: qꝛ nō sum laude dignꝰ. hoc certe sine ruboꝛe dicere possum: me postq̄ amare accepi: ptinaciter cōtinuare. Nō sum ī capiēdis amicicijs facilis: nec quēcūqꝫ dignoꝛ accipere in amicū. Superbus sum fastidiosiqꝫ stomachi: nisi melioꝛ me sit nemo me habebit amicū. Sz vt tarde ī amicicią venio: sic recedo sero. tenax sum amicoꝛuz. Neminem adhuc amaui quē nūc habeā odio. Sētio itaqꝫ tecū dū me stabilē dicis amicū: teqꝫ certum facio nunq̄ me tuā beniuolentią exiturū vel noꝛetani: quos mihi piladis ⁊ hoꝛestis loco delegi. Scio tamē tecū vēturū esse contē q pars ē altera tui. Sz neqꝫ būc vito: qꝛ ⁊ cōterrane meus ē ⁊ virtute plen ⁊ alter tu. Qđ mea scripta ꝓbas extollasqꝫ facis amice. Ego qui oīa dico ⁊ scribo que vel ī animū vel in buccā veniūt nō arꝛogo mihi tantū: ⁊ qppe si alteri scriberē nō essem adeo verbosus. Tibi cū scribo nihil vereoꝛ: qꝛ tu lima es ⁊ quod eꝛratū ē: aut emēdas aut tegis. Amicis omnia nuda sunt. Cū de ꝓphetia legerē que scribis: cepi dolere ⁊ īuasci fortune: que semp cecis ābulat oculis ⁊ eos potissime facit locupletes: q mīnꝰ sunt digni. dicebāqꝫ ī eā En pfida: cur nō aliquādo apis oculos: viroſqꝫ bonos ꝓuehis. Cāpisius iā ānis quattuoꝛdeci curias sequit. vir prestās tū litterarū picia tuz virtutis opibus: qđ tu hūc ꝓteris negligisqꝫ. An tibi dignꝰ videt quez semp pauptate premas: ⁊ vbi oꝛo melioꝰ q̄ in hoc viro collocabis diuitias. Nō hic aurū claudet: sed vtet in vsusqꝫ tū necessarios tū vtilesqꝫ exponet. Ad hec audiui vocē mihi respōdentē. Ne mirere silui: nō fortuna ē: que viros bonos pecunijs priuat. ſz habēt ipsi nummi nescio quid sensus. Sūt enim ābicioſi ⁊ honoꝛis cupidi: nō teneri sed tenere volūt. Hic tuꝰ cāpisius nō vellet auro subesse: neqꝫ argentū veneraret: sed essent apud eū pecunie q̄si ancille. nūc huic rei nūc illi seruiētes. At ipse quietem amāt. libēteqꝫ apud auaros sunt. qui eos scrinio claudētes. singulis hoꝛis visitāt ⁊ honoꝛāt. nec alibi coꝛ habent q̄ cum eis. Displicuit mihi voꝛ q̄uis vera caneret. Sz vbi epłam tuā iterius legi. melioꝛē spem reperi. quā impleri nō minꝰ q̄ tu cupio. Timoꝛ tamē nunq̄ aberit nisi postq̄ mihi scripseris. Gaude mi enea. qꝛ iam sum ex numero beatorū. Aristotelē vt habeā q̄celerrime cura. Cognoui te librariū cōduxisse iamqꝫ illū ad mediū scruptum esse. q vt ī calcē finitꝰ erit ex iudicio Johānis tolner viri bōi ⁊ amicissimi nostri ad me mittet. Nō laudabo diligentią tuā. que ⁊ si maxima ē. nō tamē maioꝛ ē q̄ postulat amicicia. librū auide maneo. Si mitti vienna pōt. id exit mihi acceptꝰ. vt ex nurēberga reuersus hic reperiā qđ diu quesitū ē. Quātus sit noꝛetanꝰ ⁊ nunc cognosco ⁊ alꝫ audiui. Vellē tuā manere priozē sentētiā. qꝛ nullo bono īdignꝰ ē. Ipse me rogauit vestre vt fauerē parti. si ñ alia ex cā sua saltē q ex officijs curie viuit. Sz miroꝛ illū iā mee oblitū esse fortune. Nā q̄ vobiscū nō sum vestri cā facio vt secū dioꝛ sit vobis fortuna. dū partē sequoꝛ aduersaz nihil aduersi tulistis. Si ad vos deficiā.

mor fortune impetū sētietis. qz ñ vult esse vbi ego sū. Suade igit̄ Petro ne petat qđ sibi nociuū sit. Ego pcīs meis essez rogādus īmicicias tenere. Nouit b Petr⁹ duz basilee simul essem⁹. Elegiū iuenisse pōtificis sūmi grāz gaudeo: ne cogat̄ aganē pa ridi vēdere q̄uis sua clio sicut z mea caliope desertis aganippe fontibꝰ iā migrarit ī atria. Sz respiciat illū ozo mitiozi lumīe: si nō fortuna his q fortune impat de⁹. Si qs gall⁹ datari⁹ esset: neqz pcussaz leuā gereret nec auro gēmisqz careret. Que ō cardinale. s. angeli scripsisti z andrinopoli capta: cognoui nō fuisse apō vos certa. sic enim dicebas. sed illa apud nos sōnia reputanť. nā z si magna fuerit nostrozū victoria: nunq̄ tamē andrinopolim puentū ē: nec tamē īsignis tūc triūphus fuit q̄ nunc ē met⁹ ingēs. Aiūt enī thurcos magna vi reuerti nec mō expectare sz īferze bellū decze uisse. Qua re factū ē. vt vngari q pri⁹ supbissimi erāt: nūc paululū humiliati īduciās ivienales cū cesare fecerūt: que z illis vtiles sūt: nedū thurcis resistunt a tergo timeāt. z nobis accōmode. nedū petim⁹ nurēbergā tumultibꝰ patrie reuocemur. In nurēberga qd futurū sit neqz dicere neqz cōiectari possuz. qz quot homies tot sententie. Rex īfra decēdiū itur⁹ putať. Albert⁹ z Sigismūdus austrie duces comes cilia cus z dñs de walse p̄ter familiā solitā regē sequētur. Omīs germania illuc cōueīet. velit supi vt bonū sit qđ tāto conato querit̄. Sozoz regia hodie huc venit māsura apud viennēses dū rex abest. Res athesis ex placito partū nurēberge cōponi dz. idē z suitēses. Leonardū aretinū ex te primū sensi obīsse. dent ei⁹ vmbre tenuē z sine pudoze terzā supi. spirāteqz crocos z ī vrna ppetuū ver. q latinū ornauit lr̄is. q̄ nemo post lactātiū ciceroni ꝓximoz fuit. Gaudeo pogiū ei⁹ locū apud florētinos tenere. Sz maluissez poti⁹ locū nō vacasse ne tāto splēdore caruisset hetruria. Multos ad huc grecos nobis dare latinos potuisset. Sz ista oībus suus dies nec doctū nec īdoctū mors p̄terit. felix q sic viuit vt nihil timeat mori. vētus ē hec vita mi Jobs. Jam me tedet mūdi huius. nec aliud opto nisi vt me mihi vindicē tecūqz sim vt philosophemur inuicē. q̄uis te neges phm. Credo si simul fuerim⁹ aliquādo stoicos p̄ceteris īmitari ꝓuderem⁹. q sunt euāgelio ꝓpinquiozes. Sz timeo ne ꝓ quiete laborantes semp labori subīciamur. Reuerēdissimū herū tuū cardinalē tarētinū me amare mihiqz bñ cupere maxīmi facio. illiqz vt me dedas peto. sibiqz dicito me tunc ab illo diligi cognituru. cū te suis fauoribꝰ vel ditatū vel extra miserias positū sensero. qz qđ tibi p̄stiterit. z mihi datū putabo. Lōti z Jacobo caluo etiā si tacuero salutes vt dicas volo. qz ī medio cordis mei sedēt. Tu vale z Arestotelē cū tēp⁹ fuerit mittito nulla pecuniarū anxietate pturbatus.

Epistola. lij.

Bello thurcozum z hūgarozum rex polonie z cardinalis. s. angeli ceciderunt.

Illustrissimo pricipi ac excellētissimo dño. d. Philippo marieanglo duci mediolanēsi papie anglarieqz comiti ac Janue dño. d. suo p̄cipuo. Eneas siluiꝰ poeta imperialisqz secretari⁹ humilime se cōmendatū facit. Et si fauoris mihi nō multū hacten⁹ tua celsitudo impēderit que post traditā mihi ecclesie sancti Laurētij maioris mediolanē. possessionē spoliatozē meū p̄ter ius z contra lr̄as regias ī meū fauozē sepi⁹ scriptas tueť. intantū tamē illustri celsitudini tue sum dedit⁹ vt p̄termittere nullaten⁹ possim gn nouitates ad nos delatas eidē significē. Que tametsi ñ h⁹ mōi sint. vt audiri libēter debeāt. expedit tñ z secūda z aduersa cognoscē. Accipe igit̄ ex Puulo tuo. nō tñ apō tuā illustrē domīationē ꝓ Puulo reputato. que apō nos noua referūtur. Quīdecī aut eo plures sūt dies qbꝰ huc fama delata ē. Fama malū inq̄ q̄ nō aliud velocī⁹ vllum mobilitate viget. z que vires (vt virgili⁹ ait) acgrit eūdo. Nec igit̄ ladislaū polōie regē. q regnū vngarie occupauēat ac serenissimū pricipē ladislaū vngarie ac bohemie regē. patruo z auito regno spoliauerat. ī bello cū toto exercitu ꝓstratū vulgauit. Quia cū mille venerāt lr̄e nullusqz cert⁹ autoz habebať. ficta res credita ē. Nec multo post. epl̄e ex vngaria misse sunt. Regē polōie supatis cōflictisqz thurcis victozē reuerti. Eratqz ñ pua trepidatio ne

sicut ē victoria sui naka insolēs ⁊ supba. Rex idē cū vngaris aduersus austriā ⁊ sti
riā castra moueret. Jāq; vir magni nois dyonisi⁹ archiepūs strigoniēsis ⁊ alij q La
dislai regis ptibꝫ sauēt. auxilia rōnoꝫ regis afflagitabāt. Studuerāt. n. q regē polo
nie apd vngaros manutenebāt: pflictuꝫ ei⁹ tegē. Siue q redemiti ex bello regi q̄uis
fugato pſulē volebāt: siue q statū suū eo meli⁹ interi putabāt posse dirigē. Sꝫ nihil
ē mēdacio instabili⁹: nihilq; vtate pſtāti⁹. Aduenert. n. hodie (mirabile dictu ē) ex
diuersissimis remotissimisq; regiōibꝫ vna ī hora diuersi nūcij: ñ tñ diuersa: ß eadem
noua portātes. Scripsit illustris cilie comes. Scripserī ex ptibꝫ trāsiluanis alij: ⁊
rursus alij ex vngaria barones nouitates istas regie maiestati: q̄ lꝫ xp̄iano pplo lu
gubres sint ⁊ admodū nociue: ñ tñ tacezi debēt. Sꝫ tāto diligēti⁹ int xp̄icolas diuul
gari: qnto catholice fidei mai⁹ immiet piculū: nisi religiosissimi pncipes in vnū pue
nientes d medio resistēdi scē crucis ūimicis ⁊ hostibꝫ xp̄i cogitauerit. Noua igr ista
sunt. Aiūt oēs nūcij vno ore regē poloie cū cardiale scti angeli miſisq; vngaris ⁊ plu
ribꝫ walachis ⁊ bulgaris atq; rutheis ī rumaniā vsq; pfectos: tot bellādo successus
habuisse vt ñ lōge ab andrinopoli castra posuerit: qd̄ p⁹ q̄ thurcoꝝ impator accepit
collecto ī asia exercitu q̄dragita milia pugtoꝝ mare traiecit. Classis nāq; ī elespō
tū ad pbibēdū ex asia ī europā trāsitū. hac estate pterita missa vt isti referī iā retro
cesserat: patronis ei⁹ pecuia ⁊ asiatica gaza corruptis: qd̄ mihi ñ ē dubiū: nec pſuade
ri mihi potuerit. tāta pfidia vsus illos fuisse vt xp̄ianū sangnez machometistis au
ro vēdiderit. Illd̄ aī credibili⁹ ē. deficiēte pmeatu classez vlteri⁹ ñ potuisse pcedē: sic
iā suis lr̄is timē se Julian⁹ cardiaľ significauerat vtcūq; sit libeꝝ mare thurcis pa
tuit: q trāseūtes ī greciā iūctiq; suis cis mare manētibꝫ cū mag exercitu xp̄ianos ag
gressi sunt. Nec nr̄i dectauē certamē: ß ī ipa scti martini festiuitate bellū pmissuꝫ ē:
qd̄ tamatroꝝ ⁊ aspeꝝ fuit. vt ratio int mortales tale fuisse puteī: diu plū āceps erti
tit: diuq; viribꝫ vtrinq; paribꝫ ē pugtū. Atq; dū nr̄i p xp̄o ⁊ illi p machometo pte
dūt: tāti acies vtriusq; ptis animi fuerī. vt celis int vtrūq; exercitū circit. xv. milibꝫ
hoīm cū pugna par eēt adhuc cessare noluerī. ß q̄ pl⁹ sanguis fundebaī: eo ferotio
res vtriq; acies turmeq; pliabāt: defeceī tñ vtrisq; vires: fessisq; brachijs nec dsari
gladios ampli⁹ nec arc⁹ tēdē valebāt. Que res gescē ābas ptes ad magnā horā coe
git: donec resūptis dibꝫ ac spiritibꝫ redeūtibꝫ: instauratū ē plū. Jn q̄ vicit ad extre
mū thurcoꝝ exercit⁹: siue dt⁹ fuerit siue fatū siue q nūero plres erāt. Affirmātq; q ex
bello fugerī: patꝫ nr̄oꝝ memoria: nullū tota ī europa tam cruētū bellū eē pmissum.
Nec paucōres ex thurcis q̄ ex xp̄ianis cecidisse. Et rumor ē. lxxx. milia viroꝝ in hac
pugna eē cesa. De rege poloie īcerta vor ē. Quidā occubuisse eū ferūt: qdā captū pu
tāt. Illd̄ tñ int oēs pstat regē poloie ad vngaros ñ eē reuersuꝫ. Nec desunt q eū ī fa
cie vuln⁹ suscepisse int pliāduꝫ asserāt. q̄ fit vt adolescēti tamnobili tātiq; animi ad
modū pdolendum sit: qui nō suo iudicio (Non. n. ppt etatē aliena regna cupiebat)
ß suoꝝ suasu: ex pacifico regno in alienū: ñ ad pacē ß ad bellū: ñ ad opes possiden
das: ß ad mortē vel captiuitatē ē tract⁹. Murmur etiā ē in ß plio virū nr̄i tpis tum
eloquentissimū tum prudentissimū Julianū cardinalē sancti angeli cecidisse: ac illū
suū nobilissimū spiritū ad omīa quecūq; ageret diuinitus aptuꝫ exalasse. Quidam
astruūt eū cuꝫ Jobe vaynoda transiluano: ⁊ nisi timiditate vict⁹ aufugerit animo
sissimo cū paucis euasisse: qd̄ magis optauerim. ß mors sua mihi pbabilioꝝ ē: qz nō
fuit ī bello fortunat⁹. nā ⁊ aduersus bohēos cū exercitu pfect⁹: fugat⁹ ē: nisi fortitā
⁊ idē sibi nūc accessisse arbitrari velim⁹. Sꝫ assueuit fortūa q̄s vno ex bello fugatos
fecit ī alio interemptos reddē. Quecūq; sors ei⁹ fuerit: ñ puto male actū cū eo: q pp
xp̄i fide pugnuit: p q̄ si mortu⁹ ē (vt isti ferūt) nlli dubiū eē dꝫ qn ad eū trāsierit cui⁹
causaꝫ tutabaī. Occisi cum eo sunt Agrien. ⁊ varadien. epi. Stephanus de vader
Johannes de lasimꝫ Nicolaus de perin Hainric⁹ de thamasij. Multiq; alij baro
nes: q̄z nondū noia sunt transcripta. Plures in hoc prelio illustres aīe vel in celū
vel ad inferos trāsierī. Jnsignis ē hic ann⁹ miſtis cladibꝫ. nā ⁊ sivitēses apd basileā
cesi sunt. Et delphin⁹ q̄ plures alamaie ciuitates occupauit. Et rex frācie tullū ver

dunũq; cepit. Nicolaus piceninus vita functus est. Et alij q̃plures magni viri mor
tui sunt. Qui vestre illustri dñatõni q̃ mihi sunt notiores Hũgari iã incipiũt Ladi
slauz regẽ repetẽ. res noua est ⁊ recẽs: nec magis explicãda q̃ tradita sit. Noua cer
tiora indies mittẽt: q̃ ñ omittã scribẽ: si sciuero meas lr̃as ĩ ꝯspectu celsitudinis tue
acceptas eẽ. Et ñ magis aduersariũ meũ q̃ me in eccĩa scti Laurẽtij q̃ mea ẽ ꝯfouẽ.
Ex noua ciuitate die tredecima decẽbris. Anno dñi millesimo. cccc. xliiij.

Lamentat̃ ecclesiam suam alteri collatam
ꝓpter fictam sui mortem.

Epistola. liij.

Llustrissimo pricipi ⁊ dño dño Philippo marieanglo duci mediolanẽ-
si papie ⁊c. dño suo p̃cipuo. Eneas siluius poeta imꝑialisq; secretarius
humilime sese ꝯmendatũ facit. Si essez mortuus sic̃ de me aduersarij mei
tuã celsitudinẽ instruxerũt minime has lr̃as mõ scriberẽ: nisi ⁊ mortui etiã scribãt.
Ego tñ ex dĩno munẽ adhuc aura fruor: sumq; serenissimi dñi nr̃i Regis rõnoꝝ se-
cretarius: q̃ in loco si ñ cõmodo honori certe magno esse possim tue claritatis: meq;
tota fere xp̃ianitas in basilieñ. ꝯcilio laudes tuas ꝯmemorantẽ audiuit. Nũc mor-
tuus fingor: q etiã mortuꝰ magis viuerẽ: q̃ ille viuẽs: ⁊ honori essez tue sublimitati.
Quo fit vt siue iusticiã siue expediẽtiaz seq̃mini melior eẽ debeat ꝯditio mea: quia ⁊
ius habeo lucidũ ⁊ ꝓdesse magis possuz. Quas res suꝑplico vt tua clemẽtia velit cõ
siderare: mihiq; eccĩaz meã sancti Laurẽtij mãdare restitui. vt obnoxiꝰ sim maĩbus
⁊ pedibꝫ ꝓ tuo honore ⁊ statu sicut cor meũ desiderat laborare. Quod faciẽs nõ so-
lum me emptũ habebis: ß Regi etiã nostro q ꝓ me scribit ꝯplacebis. Ego siue p̃po-
siturã habeã meã siue nõ: semꝑ tuus ero: ß tantomagis si habeã: quanto celsitudinẽ
tuã ⁊ iustiorez ⁊ mihi videro benigniorez. Datũ ⁊c.

Pacez ecclesie. ꝯciliũ. ⁊ nouitates exponit.

Epistola. liiij.

Neas siluius poeta. S. p. d. magnifico dño Caspari Schlick cãcellari o
imꝑiali. Sex ⁊ decez dies apud nos est Caspar: quẽ tu ⁊ college tui suꝑ
rebꝫ eccĩe ad regiũ culmẽ destinastis. Is regez in oꝑpido Gretz ꝯuenit. ⁊
qa illic absolui negociũ suũ nequerat: vsq; huc secutus ẽ curiã: neq; adhuc finem hz
vllũ. Grauia nãq; negocia magnũ hñt tractũ ⁊ in vltimis reseruãt̃. Ego per ipsum
Casparez epl̃as tuas recepi: qbꝫ nũc rñsurus: breuis esse nõ possuz. Nã ⁊ referen-
da sunt gesta plura: ⁊ tu de multis instrui cupis: q̃ paucis v̄bis ꝯplecti ñ queo. Nec
enĩ ego ille suz cuiꝰ hodie festũ colimꝰ q apocalipsim scribẽs tot v̄ba posuit q̃t snĩas
Sed accidit mihi qđ Oratio q dũ breuis esse laboro obscurus fio. atq; idcirco ꝓli
xitatẽ in me rep̃hẽdit potius q̃ obscuritatẽ cupio. Scribo. n. vt intelligar: nec mihi
solũ scribo: ß his q legũt. Et qꝛ plures sunt daui q̃ edippi sermonẽ aꝑtũ habeo: q̃uis
longũ: ß iã veniẽdũ ẽ q̃ volumꝰ. Binas lr̃as ĩ re frisingeñ. eccĩe scripsisti regie maie
stati: easq; ambas sibi reddidi rñsuz exigẽs. In p̃mis qd accesserit rescripsi. Secũ-
das p̃nte magr̃o Ulrico ĩ regias manꝰ dedi: q̃ mox legẽde Ulrico dedite fuer̃t: ⁊ vi-
di regẽ ĩ eaꝝ ditõne satis attẽtũ: q ⁊ hec v̄ba subiũxit: Cõsiliarij mei dicũt ꝑiculosuz
eẽ ĩ h̃ negocõ qcq̃ agẽ. ß oꝑtet nõnũq̃ etiã cũ ꝑiculo res aggredi. qđ dictũ spez mihi
fecit possessiõis hñde. Ulricus q̃ admodũ letatꝰ ẽ: sperãs oꝑa sua rẽ hãc concludi.
Ultĩo dixit rex. velle se ad ꝯsiliũ h̃ deducẽ. Sz qꝛ ĩ crastinũ abiturus erat: nihil illic
factũ est. Scis ꝑ hos mõtes ñ eẽ diuersoria vt ĩ vrbibꝫ insignibꝫ: nec escaꝝ hr̃i copiã
cãcellarieq; nr̃e malũ iter patẽ int̃ milites. Hoc fecit vt nr̃e ꝑ diẽ pꝰ Regez ꝓficisci
vellẽt. Ego v̄o timẽs ne intereũdũ res frisingẽsis tractaret̃: putãsq; bonũ eẽ p̃ntiam
meã: vt ambirẽ ꝯsiliarios ⁊ amicitie tue memoriã facerẽ. accersito Jacobo ⁊ vno fa
miliari: regia castra secutꝰ suz. Sz nihil ĩ via gestũ ẽ: qm̃ nusq̃ rex qeuit. At cũ esse-
mus ĩ burgo iudeoꝝ: vidẽs qꝛ ꝯsiliũ tenebat̃: ꝯmonui regẽ tui vt memor eẽt: q postq̃
inqt qeti erimꝰ me ꝯmonefacito. Hoc aũt infra triduũ erit: ⁊ sic vsq; huc ꝓducti su-
mus re infecta. Ego interim auisamẽta nõnulla ꝯfeci: q̃ Michael ex latino vertit ĩ
theutonicũ: heriq; regi obtuli petẽs vt in ꝯsilio legi iuberet: rẽq; frisingẽsez expediti-

oni daret. Cōuenerā antea ꝓsiliarios ꝗsqꝫ singulatiz ⁊ ꝏbis q̄ mihi idonea videbāt
suz allocut⁹. Sz verū ē qꝺ dici solet: bonos ꝓsulares malū collegiū. Oēs vno se ore
⁊ tuos eē ⁊ causas tuas cordi hr̄e dixerūt. Cōsiliarij ꝺo pntes hi sunt. Magr̄ came-
re. Johānes de eberstorff. walterus zebinger. Leupoldus aspach. Ceteri absunt.
Int̄ hos res gesta ē. legitqꝫ magr̄ Ulricus instructōes q̄s feci ⁊ q̄z copiā cū pntib⁹
magnificētie tue trāsmitto. Relatus fuit etiā lr̄az tuaz tenor. ß oia in vanū transie
rūt. Hoc. n. mihi demū rnsum ē. Regez in pntiaz certis ex causis velle supsedē. ro-
gareqꝫ tuā magnificentiā ne egreferet: qz boni respectus eēt. mādatūqꝫ est Ulrico vt
lr̄is regijs te ad curiaz aduocet. Hac in causa frisingeñ. ꝓsuadeo mihi tuā absentiā
his in rebus admodū nocuisse: quia pnti datur: absenti detrahit. Et verū est tritus
sermone ꝓuerbiuz: Facies hoīs facies leonis. Omēs hodie simulati sumus amici:
amare fingim⁹ nō amamus. Atqꝫ idcirco vbi ades: subseruio tibi: obseqr: qcqd iu-
bes facio vt videar te diligē. vbi absis nihil te pendo: qz vel nō redibis vel si remea-
ueris: dicā me fecisse oēz diligētiaz ⁊ alios i culpa fuisse: q̄ res ex tua nō sit expedita
snia. Ita ē certe: adulatores sum⁹ ñ amatores. nec fictus amor int̄ absentes aliquid
hz vigoris. Credo me plane intelligas. Sz fingēdū ē postq̄ oēs fingūt. Nā ⁊ Jhūs
finxit se lōgius ire. vt hoīes sunt ita vtamur. Extrahēdū ē ex petra mel ⁊ oleū ex sa-
xo durissimo. Existimo in tuo reditu cūcta resarciri. Luz. n. regius anim⁹ bon⁹ sit
necesse est vt reliq̄ subsequāt̄: qz quod illū velle sciūt. ñ audēt dissuadē. Que aūt caus-
sa sit ꝓpter quā rex dicat se nūc supsedere: ñ scio nisi ꝓpter mutatōz athesis. forsitan
intendit bauaros duces aduersus plebē illaz in sui fauorez trahē: ⁊ ob eā rez ñ vult
nūc ipsis displicere si tibi possessionez prebuerit ⁊c. De bullis apostolicis quas pu-
tabas iam esse in austria nihil subodoro. quod si verū esset iam hainricus me cōmo-
nisset. Sed videt̄ mihi rursus instandum apud dñm Johannē caruajal vt lr̄e ve-
niant. Ego feci vt rursus rex scripsit concilio vt circa confirmatōnez partis aduer-
se supsederet: Idqꝫ ad ꝓpositum venit. Obijt. n. per hos dies Gregorius brixinēsis
epūs: ⁊ qui mane sospes erat in sero sepultus est. Gen⁹ mortis felicissimū si bñ illi
cū deo fuerit. Si min⁹: miserrim⁹ transitus. Sz qs tamiustus est vt ꝓfessiōe ñ egeat:
quis mūdus a peccato ē? Nihil mihi ꝓscius suz apl̄us inqt nō tñ i ß iustificat⁹ suz:
Quid nos dicam⁹? absit a nobis mortis subitanee casus: deturqꝫ spaciū pnie tāto
magis quantoplus delingmus. Ob hāc necē scriptū est ⁊ ꝓcilio ⁊ pape metropoli-
tanoqꝫ. ne circa ꝓuisionē brixineñ. h⁹ eccie qcquid agāt: ꝓusqꝫ cognouerint in quem
ꝑlatū regius anim⁹ inclinet̄. Neue electū aut postulatū ꝓfirmēt aliquez. Ego puto
eccias illaz duos habitarā sponsos: nec tercius forsitan aberit. Illi. n. canonici eli-
gent: nec papa carere suo iure volet. Et in ei⁹ inuidiā ꝓcilū dabit terciū. felix vxor
tot maritos habitura. Si mō id pōt fieri vt nō sint adulteri: Hoc malū facit eccles-
astica diuisio: ad quā tollendā nimis sum⁹ torpētes. Audi qd reges scribūt ex copijs
lr̄az nec despero rē posse bñ ꝓduci si aggredi velim⁹ negociū. Oib⁹. n. vt vides dis-
plicet scisma: oēs abhorret̄. Etiā aūt sopiēdi ß malū Carol⁹ rex francie nisi fallor ⁊
tutā ⁊ breuē oñdit vt fiat q̄etus principū vl̄ eoz oratoz i cōi aliquo loco ibiqꝫ vna
recipiat̄ ꝓclusio ꝑ omēs. Ad hoc aūt pagendum opus esset rursus scribere cunctis
regib⁹ principibusqꝫ vt oratores suos Argentinā vel Cōstantiaz mitterēt pleno mā
dato suffultos ad pacez eccie ptractandā. Fienda esset rursus expensa: que āno pte-
rito facta ē vix tricētoz aureoz. Paulopl⁹ ꝓstātin⁹ i ꝓgregatōe niceni ꝓcilij exposuit
Nec via ñ possz impediri: nec papa vel ꝓsiliū reniti possent: tāq̄ ß absqꝫ ipis fieri ne-
gret. Licet. n. pricipib⁹ secularib⁹ ꝓueire inuito clero: ⁊ tñ illic vnio fieri possz. Nā
ille papa indubitat⁹ eēt cui oēs pricipes obedirēt. Non video clericos q velint pro
ista vel illa pte martiriū ferre. Oēs hāc fidē hēm⁹ quā nri pncipes: q si colerēt ydo-
la ⁊ nos etiaz coleremus. Et nonsolum papam ß christū etiā negarem⁹ seculari po
testate vrgente. Quia refriguit caritas ⁊ oīs interijt fides. vtcunqꝫ sit pacem deside-

raremus: que sine p aliud ꝓciliū vel p ꝙuētū principū cēt nihilipendo. ℔ō. n. de nomine ß re ꝓtendendū est. voca panez si placet lapidez z da mihi dū fameſco. ℔on vocaꝫ ꝓciliū voceꝫ ꝙuentus voceꝫ ꝓciliabulū ꝓgregatio synagoga: nihil interest duz ſciſma depellat. Ideo mihi admodū placet quod rex francie ſcribit eiuſq; ſnie inhere rem. ℔ā videꝫ Regi nr̄o ꝓmittere bui⁹ ꝓgregatōnis vocatiōez. nobilis ille qui ſecū fuit: cui z inſtructōnes dediſti reuerſus eſt: ß nlꝫas attulit lr̄as. ℔ūc ad res athesis reuertor q̄ turbulentiſſime ſunt: z neſcio an regē moueāt. ℔ā ſp̄ vnius eſt vultus: lz res ſua gerat incerte: cui⁹ minimū interest immo nihil: niſi regis cauſa maxie ꝓturbant. Oratores ex athesi Gretziū venerūt. Eoꝝ petitio fuit: vt Sigiſmūdus z theſaurus remitterent: quia iam p̄terijſſet inſcriptōnis tp̄us. poſq̄ in athesim veniſſet Sigiſmūdus ꝓſiliarios dare ſibi patria vellet z iureiurādo aſtringē: Dūq; ſi cum eoꝝ ꝓſilio Sigiſmūdus vellet patriā ſuā regi ꝓmittē: vel duci Alberto: pazituri eēnt. hec legatio eoꝝ fuit. Dis rn̄ſuz eſt. Regez nō teneri ad hec: ſecūq; Sigiſmūdū vna nimē fore. miſſos eſſe oratores i athesim hac de cā q̄rū rn̄ſuz expectarēt. Cupe tn̄ regez vt athesim mitteret aliq̄s cū poteſtate tractādi ꝓcordiā ne res i tali diſturbio p ſeuerātes magni alicui⁹ mali foret origo. Cūq; bis remiſſi ſunt oratores: p̄uenerat eos Cōſtañ. ep̄us: q ſe mediatorē interponē cupiebat. Huic lz ñ magna fides ſit p̄bita p̄ fratrē q nouādis rebꝫ cām dedit: Multa tn̄ ſunt ꝓmiſſa eiq; mādata ē ꝓcordie practica: Jāq; in athesim ſe recepit: qd egerit ñ p̄t ſciri. Oratores regq nō ſunt admiſſi: ß expectāt in Rubeoburgo vbi clauſura ē. Guilhelm⁹ illic nūerat piſces q p̄ flumē tranſeūt. Multū. n. ocij hz. Idipſuz z college faciūt: q̄q̄ z aliq̄n ludit alea p̄ noctē. Ruſtica illic plebs in armis ē. Et aditū q̄i ſepulchr̄ dn̄i cuſtodit: ñ tn̄ dormit vt Pilati ſatellites: ß die noctuq; bibit. Receperūt. n. atheſiz ducales reddit⁹ z cū his plebē i armis alūt: nulluſq; aditus caret cuſtode. Sētētia cibꝫ vna ē: aut Sigiſmūdū recupare: aut in libertatē ſe vēdicare: q ſi ñ ſatis ſua ſpōte inſanūt Suitēſes inſtigatores bñt q ſe adiutores nefandi ꝓpoſiti repromittūt. Tridētini adhuc i fide manēt: q̄uis p alios dietim ſtimulēt. dicūt ſe id acturos qđ eps eoꝝ iuſſerit. Ex cui⁹ iuſſu adhuc Regi vſq; ad mēſes q̄tuor ſunt obnoxij. Rex tn̄ ad eos ñ bz aditum niſi p dominia venetoꝝ: z p̄ viā hāc mittēt nūc oratores illuc. Dicūt alig comitē galeazeum cū peditibꝫ q̄dringētis tridenti fore z ꝓtes regis tueri: qđ tn̄ mihi ñ eſt lucidū. Sūt q putant obitū brixinēſis epi accōmodū eſſe: qm̄ is occulte mala hec fuerint exorſus. Ide alia ſnia tenet. Arbitror. n. ueſtigio p̄cipes factōis accurriſſe bri xinā. Ibiq; opam dediſſe vt eoꝝ ſnia fiat ep̄us interea vo iaz arces cuſtodiri p eos. Sz licet cuilibet opinari: vaticinari paucis: qm̄ futuroꝝ euentū ſolus deus nouit. hūane mētes in tenebris degūt: nec videre ß argumētari p̄t ex ꝓteritis z inſtantibꝫ quid ſit futuꝝ in eo q̄ ſepe fallūt: vt q p̄ vitrū vltra inſpiciūt: aut i ags iactāt viſuz. Hec ſcripſi ad. v. kalēdas Januarij putās me ſtatim miſſuꝝ litteras. ℔ūc qz ſupeſt ſpaciū adꝺiciā reliq̄. Junior comes cilie huc heri aduexit. duꝝ Albertus horatim expectat. Similit z comes Goricie cū eius vxore. Accepi goricie comitez feuda ſuſceptuꝝ: quod ſi ſic erit: nōnihil ad cancellariā veiet. cū his vt ꝓiecto vtq; ꝓcepi tracta bit de modo intrādi atheſim. Aiunt. n. quidā p terras goricie acceſſuz patere athe ſinoſq; timere comitē cilie. Ageꝫ q̄z vt ſubodoro: q hic ciliensis i curia pſeueret. Sz his in rebꝫ nemo vtilior eēt tua magnificētia. ℔emo h̄ eſt q ſciat quales ſint habiti tractatus cū comite ipſo z ad regiſtꝫ recurrit. Comitis goricie vxor: q̄re huc aduenīat neſcio: niſi queſtura iniurias viri. quē aiūt vltra q̄ dici poſſit iniuriū. Qz ſi eo minus licet qz vir etate ꝓfectus z forma ineptus ꝓſortez pene diuinam ſortitus fuerat. Qua ſi bene vſus fuiſſet nemo eēt beatior eo. Inter hūanas nāq; felicitates hec vel maxima eſt vt ꝙngez qs pulchram ſortiat z bonam. Tum quod eſt tritū ſecundam ſicut banc eſſe referunt. Quidaz rentur eam oīno diuorciū petituram: qa vite ſue timeat. q̄uis ꝙunx mirū immodū ſibi blandiat. dum ambo hic erunt altius rem

inuestigabo. Hec satis ad res carinthianas. Nunc in vngariaz pergo. Scripsi tu-
dum tibi dietam certam indictam fuisse p vngaros vt ambe partes Bude conueni-
rent ac de regni cõmodo transigerent: quod mihi admodũ displicebat: ꝓpter locum
quo nil agi posse cernebam nisi ex arbitrio regis polonie: timebamqz nostruz infan
tulum iure priuari suo. Sed respicit illum deus: z quia humana destitutus est ope:
ex alto reperit auxilium nondum perdita spes est. Nec tam felix est aduersari⁹ q̃ fa-
ma predixit. Cum essemus nup in via huc venientes: obuios oratores vngaros apõ
pruggam habuimus: qui vsqz in Luben regiaz secuti sunt maiestatez. Hi attulerũt
litteras ex parte cõmunitatũ quas optime nosti. Ac ex parte strigoniensis archie-
piscopi Giste z Ladislai bani. Hi fuerunt etiam hoc anno apud wiennam: vn⁹ est
quem gischa tunc misit. Alter missus fuit per cõmunitates Caschonie quez nomie
Philippũ dicunt. Hi retulerunt partem regni que obedit Ladislao nullatenus con
sentire voluisse in dieta Budensi. Sed cõtenti sunt oẽs vt duo ꝓuentus fiant. Pars
quidem polonorum Bude conueniat. z pars Ladislai apud strigonium. Idqz i pu
rificatõnis festo proximo. Petunt quoqz Ladislai te vt rex ad strigonium oratores
in presixa die transmittat nec velit res tantas negligere. Postularũt etiam regem
suum ad contermina regni deduci sicut eis promissum esset. Orator giste retulit do-
minũ suum q̃ uis vxorem partis alterius haberet stabili mente Ladislai ptẽ tueri.
nec timere aliquez nec debere illum sic esse vxorium vt propter feminaz regem dese-
rat. Sed viaz sibi per hoc patere qua sibi attrahat alienos. Mulieremqz viro sub-
esse: nõ virum mulieri. Et hoc coniugium non parum conducere Ladislao. Hoc re-
sponsum est regis: Ladislaum nondũ missum: quia egrotus fuisset: sed mittendũ eẽ
q̃primũ rex in austriam reuerteretur. Oratores futuros in dieta vt petitum esset: z
super hoc rectoribus austrie scriptum est vt oratores ipsi mittant. Gratie acte sunt
q̃ in budensi dieta non sit consensus prestitus. Scriptũqz est castellano gretzensi vt
puerum his oratoribus ostendat: z hoc modo dimissi sunt vngari in wienna. Cõue
tus habeꝫ patrie: eoqz Johannes niperg missus est qui nondũ rediit: nec quid si tge
stum scitur. Nũc tempus cẽt res italas ingredi: sed nihil habeo illinc scriptura di-
ghũ. Fama est comitẽ Franciscũ mille quingentos equites amisisse quos piceninus
bello suscepit. Id tamen dubium est. Eugenius rome manet. Partes ille sic se hñt
vt nosti. Nihil innouatũ audio. Nemo huc oratores mittit: z nos illuc neminẽ de-
stinamus. Montes niuosi z nimis alti intersecãt aditus: nec tu me pẽdis nec ego te
magnifacio vt volũt principes sic existimãꝫ. Vigilare laborare currẽ pluzima optet:
si qs velit hñi magnus: quidaz modico sunt ꝓtenti z recte sane: si ad naturã viuẽtes
deum respiciant z quieti sunt animi. Ille nõ est laudandus qui multa cupit z aggre
diẽ pauca. Oportet nanqz z aĩm z opa conuenire si quis ꝓmendari debeat. Miror
venetos hic ꝓinquos nullũ misisse. Aut nos ꝓtemnũt: aũt maioribz sunt occupati
negocijs. Ego nñi causa optassez marie illoz aduẽtũ. Sz trãseo hec: vt ad res eccie
reuertar q̃ bucusqz dilate finẽ hodie susceperũt. Res i pcilio hec gesta ẽ: lre in pmis
tue plecte sunt: tum oratoz: tum regũ. Post alia scripta ordinẽ habitũ apõ vos refe
rentia nihil aliud disceptatũ est nisi an veniendum esset Nurembergaz. Sed postq̃
discrimen imminere ostensum est nisi veniretur. placuit aduentum polliceri: totaqz
disputatio de tempe mansit. Alijs purificationis diem. alijs mediũ quadragesime.
alijs festũ Martini. alijs sancti Georij placebat eligẽ: obtinuitqz tandez vltia snia.
Scribitqz rex tibi z principibz quibz alis scriptũ est: velle se oĩno i die sancti Georij
apud Nurembergaz videri: sicut ex eis lris ꝓgnosces. Rogãtqz pncipes vt interim
maneãt indeclarati de ꝓtinuatõne diete vsqz in tempus illud nihil est dictũ. Sz ap-
paret ex taciturnitate totũ remitti ad vos q dietã tenetis. Multa visa sunt placere
tuz regi tũ pfiliarijs via quã rex frãcie aperuit: z Chimẽsis eps illã i q̃dã sua cedu-
la plurimũ ꝓmẽdauit. Mibi etiam vt supra diri si quid video plibens est: exquo pn
cipes germanie nõ sunt vnius voti. Tibi autez seorsum scribiẽ vt oĩno reuertaris:
quod mihi his rõnibz psuasuz est. Primũ ꝓt ecciaz frisingẽsez vt interi ꝓideas
possessionez habere. quia sequaẽ postea quicqd velit. res tua i vado erit quanq̃ non

video q̄ hec ecclesia manus possit effugere tuas si velis instare. Naz vt lr̄e regū canūt. oēs Eugenio parent: illūqz venerant̄ ⁊ colūt. Et impossibile est declaratōez aduersus eū fieri nisi maius scisma suboriat̄. Idcirco ꝑseuerare in snīa debes: ⁊ hāc ecclesiaz ꝓsequi q̄ tua est: vel rex vt puto aduersus erit dictis suis. Solet. n. qđ ꝓmittit ratū esse: nec verbū regiū facit irritū. Et ob hanc rez venire oīno debes: ne ꝓpter absentiaz tuā aliqd innouet̄ ꝑ aliquos qui huc dietim veniūt ex bauaria. Rex preterea multū tui est nūc indigens. Et tunc bonū est seruire principibꝫ cū res pret̄ sententiā eunt. Te res athesis: cilie: vngarie: bohemieqz deposcūt. Nō dico italas: qa illaꝝ ñ est cura. Sūt tñ ⁊ sueuica negocia siue alsacie vnde legatō huc venit auxiliū aduersus Suitenses postulās: alioqn tacite interminant̄ ducez Burgūdie fore accersiendum. vides quia necessarius est tuus aduentus: vetere occasione data: qz rebus tuis admodū conducit. Exinde cum sicut scribis necessariū sit regez ascendere Nurembergāqz petere: ꝑnecessarium est te penes regem esse: vt instes cōmoneas pericula demonstres ⁊ ꝑsuadeas. Nanqz si tu ades: poterit rex illuc trahi. aliter v̄o timeo: ne qđ nūc scribit̄ euanescat: ⁊ sit error nouissimus peior priori. Scio non nullos esse qui libenter viderent te semꝑ abesse. sed tuum est desideriū potius regiuz intueri ⁊ tuū cōmodum q̄ illoꝝ volūtatez. Non scripsi adhuc tibi q̄exaltatus sit magister Ulricus: qui assecutus est plebez illā que ꝑtinebat ad vniuersitatez wiennensem que qngentos aureos annuatim prebet. ß dignus est hoc bono: vtinaz nlli minus inconuenient̄ beneficia cōmitterent̄. Ego q̄uis indignus sum bono. auid⁹ suz tñ boni ita vt fit. Naz qui pauciora meret̄: plura cupit. quia nemo se vt est extimat. Hoc facit vt scribam quid mihi obtigerit in plebe Sarantane vallis: quā tuo bñficio rex mihi concessit: vt si possibile sit ⁊ consiliū offeras ⁊ opem. Vicarius tridentinus receptis litteris quas a rege obtinuimus mei causa (nam me mutuo diligit) in vallez saratane se ꝯtulit possessionez petijt tm̄ apđ parrochianos egit vt possessio sibi meo nomīe tradita sit. Sed oportuit eū ꝓmittere ꝯsensuz ducis Sigismūdi subsecutuꝝ fore: alioqn possessio vim amitteret. Ita scribit mihi vicarius p̄fatus ꝑ tres lr̄as: suadetqz vt habeā lr̄as principis dñi ducis ꝑ quas appareat eum fore ꝯtētum de his que rex fecit. Interim v̄o possessionez hz. Mihi res visa est impetratu g̃uis ī hac reꝝ turbine. Sed expectabam reditū tuū: Interea magister Ulricus qui suam saratanā nimis tuetur. meqz sui causa spernit: verbū ex ꝑte regis hoc ad me habuit Inquit. n. regez cupere me saratane fratrē siue is nepos est quietū dimittē: mihiqz ꝓmittere ecclesiaz primā que vel in austria vel in sueuia vel in athesi vacaret. Stiriam. Carinthiam ⁊ Carniolam excepit. Mihi res visa est admodū suspecta. Tum ꝓpter hanc exceptōz. Tum q̄ ego possessor sum habēs ius reseruatōis ius ordinarij ⁊ ius patronatus. Alter nullū ius nisi primariaꝝ precū pre se fert. Durū itaqz putabam dimittere. ⁊ nō parere regi durius. Tandez ꝯsiderans q̄ ꝑ mediū tuuz ius patronatus habueraz indignū putaui aliquid agere: nisi te prius consulerem. Respondi ergo me velle reditum tuum manere: qui me promouisses: ⁊ quicqd tu consuleres id agerez. Sic res se hz. Nunc precor vt velis regi suadere ne me destituat. ne velit alteri plus q̄ mihi affici. ne iusticiā meaz illius iniusticie preferat. Naz ⁊ sua interest vt ius patronatus in illa ecclesia maneat: nec decet bñficiū prīcipis mutari. Ego v̄o etsi parui redditus illa eccīa sit: tñ ꝯtentus sum canonicatūqz illic habeo. ⁊ vellez aliqñ me sequestrare ab huius mundi turbinibꝫ deoqz seruire ⁊ mihi viuere. haberez illic ducatos ducētos cum can onicatu annuatim possemqz honeste viuere. Ego iam sum vesperꝝ pretergressus ⁊ non semꝑ potero huc atqz illuc discurrere: si faciam hoc per sex annos satis est. postea quiescere me oportet: ⁊ vtinā locū habeaz vbi qniescam honestū. Sum animi tui: plus mihi placet hodiernū ouuz q̄ gallina crastina. Nescio quid vesper vehat: quod habemus tenendum est. Ideo tibi supplico in hac re vt me iuues vel scriptis vel verbis si redieris quod omnino curare debes. Non mei causa hoc dico. Ego enim parui momenti sum: sed propter rationes predictas: ⁊ vt tristes sint qui te abesse sunt leti. Non potui adhuc scire per quam viam tibi redeundum sit: sed sciens mox scribam. Nam si Rex rediret in Au-

ſtriã aliud iter eſt. aliud ſi ſe ſuperi⁹ transferret. De litteris arelateñ alias tibi ſcripſi cum illarum videbis copiam: Credo me nõ magnopere dices erraſſe. aut ſi error eſt veniã mereꝫ. Tu vale optime cũ liberis ⁊ ꝓiũge qbꝫ relictis ad nos reuerti cura.

Remediũ ad reſartiẽdã eccleſie pacem. **Epiſtola .lv.**

Euerendo in chriſto patri dño Silueſtro epõ chimenſi dño ſuo precipuo Eneas ſiluius poeta. S.p.d. Non miror q̃ ad me nihil ſcribis: quia nihil me indiges. Illud mirandũ eſſet ſi ego ad te nõ ſcriberẽ quia ⁊ gratia tua ſemper egeo: et beneficia plura ex te accepi. Una res tñ me reddit excuſatuz: qa inaniter ſcribere hominis eſt abutẽtis otio et lris: hac de cã tacui bacten⁹. Nunc vero res ſe obtulit que mihi ſcribendi materiam ꝓbuit. vidi nuper litterarũ copias quas reges imperatori noſtro ſcribũt ĩ rebꝫ eccleſie. ꝓpendiq̃ oñs egreferre ſciſma. quo x̃pianus ꝓplus in p̃ſentiarũ cõturbaꝫ: multũq̃ demiratus ſum regis francie iudiciũ qõ cũ tuo concurrere cognoui. Memini enĩ cuz alꝫ ſimul eſſem⁹: deq̃ hac ipa re sererem⁹ ꝑmonem quo nã pacto pacari eccleſia quiret diriſſe te. Ego ſi ceſaris eſſem loco. vellem cunctos rogare p̃ncipes. vnũ vt in locũ mitterent oratores q̃ plenã poteſtatẽ haberẽt res eccl̃ie cõponendi. Nã quod p̃ncipes facerẽt ⁊ popul⁹ ſequeretur: ⁊ clerus Ecce qa rex francie viã huiuſmodi recipit. qs dubitet reliquos omẽs aſſenſuros ſi natio germanica ꝓſentiat. Jam ꝓmittit rex francie ceſari nr̃o cõgregatõnis huiuſmõi vocatõnẽ: vos q̃ habetis rem in manibꝫ amplecti hoc debetis. Regiq̃ noſtro ⁊ electoribꝫ ſuadere ne oblatã negligãt viã: quia ſalus hinc pẽdet maxima. Nec hic oportet vel papã requirere vel cõciliũ: nolint velintq̃ illi cõuenire p̃ncipes poſſũt ſeq̃ in hãc vel in illã ptem declinare. Vt nõ erit hoc ꝓciliũ. non ſit. qd ad nos: non de noie ſed de re q̃ſtio eſt: Satis eſt ſi ſciſma de medio auferaꝫ: vocet quocunq̃ nomine q̃ aufert ſciſma. Stult⁹ qdem ſenis debitorem in iudiciũ traxit tanq̃ is negaret debitũ qui ſolidũ ſe ſuſcepiſſe fatebatur: Cũ ſtultus duodecim denarios peteret apud ſe neñ tum idem eſt ſolid⁹ qõ et denarij duodecim. Sic in re noſtra: ſtult⁹ erit qui tolli ſciſma per cõuentũ p̃ncipũ negauerit quia cõciliũ nõ vociteꝫ illa ꝓgregatõ: vocet ſinagoga vel cõuenticulũ non curo dũ pacis exinde ſequaꝫ effectus. Sed tu et college tui in campo eſtis vbi hoc geritur bellũ: et in hac area vbi hec palea teritur. videte vt fabam bene cudatis nedum ſciſma eccleſie tollere curatis diuiſionẽ in imperio inducatis. Hoc nõ dico veſtri cauſa: quia rectũ ſcio ꝓpoſitũ veſtr̃ ſed vt elaborẽtis q̃ germania vni⁹ animi ſit: vnũq̃ papam colat ⁊ in vni⁹ fidei ſinceritate gradiaꝫ. Hec voluj ſcripſiſſe: quia gauiſus ſum regis francie ſententiã cõuenire cũ tua. tu tamen ſtude vt illi ſit locus: niſi quid melius interi cogitaſti. Vale optime ⁊ me extra memorie ſinum noli abijcere: quia tuus ſum quantuluſcunq̃ ſum.

Prohibet ne de epatu Friſingeñ ſine ꝓſenſu imperatoris cuiq̃ ꝓfiteaꝫ. **Epiſtola .lvj.**

Eneas ſiluj⁹ poeta Johãni tolner ĩ romana curia ꝓcuratori viroq̃ bono S.p.d. Veniet ad curiã vꝛaz latoz p̃ſentiũ: quẽ regia maieſtas ĩ factis eccleſie Brixineñ deſtiat. Rogo te ſic̃ ſoles regio deſiderio vt faueas ne qs ad illã eccliã ꝓmoueaꝫ anteq̃ rex noũauerit quem voluẽit. nec ĝueris q̃modo res trãſeat me inſtruẽ. Scribo tibi ꝓfidẽter ſciẽs amicitiã q̃ inter dñm cãcellariũ et te viget Et cũ ego illius ſeruitor exiſtã: nõ puto meas preces apud te incaſſum ire. Poſt hec ſcire te volo eundez cãcellariũ abeſſe: qa per regẽ deſtinat⁹ eſt nurembergã. ſed mox reuerteꝫ. quia iam ſibi vt redeat ſcriptum eſt. Js ſi nunc adeſſet: ſcriberet tibi quid opus ſit in facto friſingenſis eccleſie: ſed quoniã ipſe abeſt opus eſt me oĩa ſignificare. Nã ille me in ſuo loco dimiſit et barũ rerũ cõmiſit curã. Res ergo ſic ſe hz. Aduerſarius q̃ fuit p̃ capitulũ elect⁹: Jã adept⁹ ẽ poſſeſſiõz omniũ eoz q̃ apud bauaros ſũt: et dictum iſtat vt caſtra q̃ rex tenet ſibi dentur: et omnes bauarie duces eius cauſã tuenẽ. regiq̃ moleſtiſſimi ſũt. Rex aũt dediſſet iã caſtra dño heinrico ſi bulle veniſſent aplice: ſz qa nõ veniũt ſuſpedet. Et timẽdũ eſt ne bauaroz p̃cibꝫ ĩ alteri⁹ ptis fa

uorem mutet. Ideo admodū miror has lras nō esse ex curia missas: qa nō min⁹ inter est pape z curie vre dnm heinricū hāc sortiri eccl'iam q̄ dni cancellarij. Ipe enī reperit honorificā cōcordiā z ꝓmittit sibi alius ep̄at⁹ ꝓ fratre Sz oia refutat ituitu pape q sibi tā benign⁹ fuit. Ego tñ timeo ne cogatur necessario ex quo bulle nō mittūt: qa tātū impetū sustiere non pōt. Rex vo sibi ꝓmiserat possessionē castror q̄ bz visis bullis. Nūc oia ꝓpter bullas depereūt. Vo velis supplicare cardialibꝫ (Naz ipi sūt ipedimēto sicut accepi) ne ꝓpter vnā annatā centū pdāt z illā nō habeant. Et rogo dicas tarentino q cancellariū diligit q̄ prudētis ē aliq̄n scire pdere. nec dicat spem p̄cio nō esse emēdā qa inescādi sūt nōnunq̄ boies sicut pisces z aues et ferarū gen⁹. nec tm̄ qō ante pedes ē respicē dem⁹ ꝫ futura etiā intueri. Te etiā hec causa tangit q ꝓpter hāc ꝓmotiōz insignē eccl'iaz pruckeñ ꝓsequris: iō labora vt bulle mittant q̄s potes p būc nūciū mittere: q est capellan⁹ regis et fidus. non dico plura: tu me plane habes. hic rē amici. rē tuā. et rem geres cōmunē. Rescribe mihi qd in re sit que spes habeat. vt cancellariū et fratrē qui tui sunt cūctoz certiores efficiā ac vale optime.

Epistola. lvij.

Laudat legatū q̄ pecuniā rennuit.

Neas siluius poeta dño Thome baselbach sacre theologie mgro. S. p. d. Lras q̄s ad me nup misisti. regie maiestati ostensas feci vt q̄ fore erga te mēs illi⁹ ꝓsentirē. Placuit regi diligētia tua dixitq̄ te melius fecisse q̄ bi'q datōnē pecunie suspenderūt. Is vt nosti pauca loqt. ꝫ ex his paucis plura colligi q̄unt. Naturā eius nosti et mores cogites qd hec vba importēt. Tu tñ nullatenus desitare debes: qn bene agendo ḡtus ꝓncipi sis. Fecisti ei vt vix decet bonū et cōmunis cōmodi zelatorē q rempublicā sue ꝓfert. Potuisset scādalū ḡnde ꝓtingē si remansisses pecuniā exspectādo. Cū oia munumēta apud te fore q̄bz i cōuentu agēdū erat Nūc res bene directa est: et iā pecunie tibi misse sūt: z ampliores mittent. Quomodo aūt i reliquū sit ꝓcedendū ex apicibꝫ regijs cognosces. Vale et me tui amoris partici pē facito: quanq̄ non putem me fore illius expertem.

Epistola. lvij.

Laudat amicū qa diligenter rem cōmissā curauit.

Neas siluius poeta Francisco bossio iurisco̅sulto. S. p. d. Accepi tres litteraz tuaz vni⁹ tenōris. Exponebāt ei omēs rē gestā apud saratanos Deinde suadebāt vt cōsensū illustris ꝓncipis dni sigismūdi circa ius p̄onat⁹ ipetrarē: qa sic res mea in vado fore. Ego tuū erga me animū qualis esset iā duduz habebā ꝓspectū: ꝫ tu dictim superas opinionē meā. z nedū querele mihi locū eripis ꝫ facultatē q̄z referendi gras aufers. Gaudeo tñ ego me talē amicū esse fortitū: cuius plura sūt erga me beneficia q̄ neduz ꝓmiare possum: ꝫ etiā numerare. Tu autē cōscientia tua letari debes qñ sic amici negociū geris vt tuū putet. Rata sunt apud me oia p te gesta: nec vllus ḡuat me sumpt⁹. Miroz q̄z te nō plura exposuisse. Volui qō suadebas a sigismūdo ipetrare: ꝫ terruit me nouitas apud athesinos orta. Timuiq̄z ne rex egreferret tanq̄ qō esset a se gestū rueret. putauiq̄z differēdū donec cācellari⁹ reuertēt. Interi ex pte regis rogat⁹ sū hāc plebē vt aduersario dimitterē. qa de meliori vellet sua maiestas mihi ꝓuidere. Hoc rex ad p̄ces aliq̄z fecit. Respōdi me velle cācellariū expectare qui me promouerat et facturū qō ille uberet. Sic nūc se res habet. Sed hoc sepultū esse oportet ne qd prochiani p̄sentiāt: qō studeī deuotiōe fuare Ego aduenīete cācellario qd successerit tibi scribā. Miserā lras ad te z ad parrochianos ac alios vt suasisti: ꝫ audio nuncios regios q illos deferebāt nō esse admissos. Arbitroz q̄z lris meis trāsitū nō patere. Ideo has ꝓfeci vt scires me tuas suscepisse et quo in statu apud nos esset negociū. Quid vero vlteri⁹ expediat nihil dicā qa suis nō est mineruā docere. vnū tibi notū volo vt scias res capitulares. meli⁹ dirigere dicetā scz nurēbergensem ad festū ascensionis prorogatum esse. quo tempore iturum se personaliter rex per suas litteras significat. Vltra non dicam plus: nec hoc dicerem nisi iam hic publicatum esset. Vale et me concanonicis commissum effi-

ce. Cum deus volet erimus sil' et vitā ducem⁹ beatā ext̄ curie clamores atq; miserias

Epistola .lix.

Diuitibꝫ nō expedit cōdicere bellū.

Neas siluius poeta Nicolao veneto canonico tridentio. S.p.d. Scribo dño francisco bossio lr̄as quas cū his mitto. Sed accepi virū terrore perculsum tridento abijsse patauumq; petisse. quia nō placet sibi vrbem incolere plenam tumultibꝫ sicut nunc tua ciuitas est: que obsidionē expectat. Laudo ego consilium suū. Nā qui potest in pace viuere: is dānandus est si se ingerat bellis. Nemini bellum est vtile: nisi cui status presens est g̃uis Frācisc⁹ vir diues est: et sua fortuna cōtent⁹. sapit certe rumores fugiēs et lites fugit: ex quibꝫ nihil lucrari potest. Scit aliud esse hoc iudiciū q̄ illud ex quo ditatus est rote Nā hic manibꝫ causa defēdit̄: ibidem lingua. Tu scis vbi est: ideo rogo meas litteras sibi vt destines ⁊ in ei⁹ absentia me tuearis ne quid innouetur in canonicatu quem illic habeo. et sic te in re mea habe sicut de tua probitate et amicicia spero Non puto has tribulationes diu māsuras: qa ītēdit rex nob̄ auxilio esse atq; fauori. Vale ⁊ me tuū puta vbicūq; sim.

Epistola.lx.

Cōmēdat pugnātē ꝓ sanguine claro et ꝓ iusticia.

Neas siluius poeta magnifico Galiazio Comiti de archo. S.p.d. Accipio te venisse tridentū militariq; manu regis partes tueri. Id q̄ rex accepit ac ꝓpterea te amat colitq; maxime. Res huiusmodi tibi et domui tue honori erit ⁊ vtilitati q̄ntū sentio. Perge igitur et dū occasio adest virū qui es te demonstra. Multorum virt⁹ iacet: qa campus deest vbi se ostētēt. Tibi facultas ē quatū animū tum ingenium patefacias tuū. Res quā tueris iusta est et ꝓ sanguine claro aduersus plebem et īcertū vulgus pugnā habes. vide vt ꝑiculū facias: nō tui. mōstresq; sanguis illustris q̄ntum obscuro p̄stet. Si is qui credideris. Rex de te bene sperat: opinionē suā imple et omniū qui apud se sunt. Sic cū sis magn⁹ poteris fieri maxim⁹. Hec scripsi quia te amo: et vidēs bonū tibi nomē esse. Cupio vt illud maneat augeaturq;. Fratri tuo me dede et mihi vt soles amorē tuū ꝯmunicatū fac. Vale.

Epistola.lxj.

Secretari⁹ appellat̄. ideo multa scribēda obticet.

Neas siluius Johanni peregallo Scriptori apostolico fratriq; amantissimo. S.p.d. Veteres sunt apud me littere tue: quibꝫ nō respōdi: quoniā nunc in Stiria: nunc in Carinthia: nunc in Carniola inter medios barbaros seuasq; nationes cōstitut⁹. Nūc apud hystriā et super oras supi maris cū tergescinis versat⁹: nullum habui cui cōmittere litteras possem ad te perferēdas. Nūc quia nūcius dat̄ basileā petitur⁹: statui non nihil ad te scribere vt et me viuuz scias et hospitem ac tui memorē. Nec enī possem obliuisci cui: semperq; tua dulcis imago menti heret mee. Habe igit̄ has ex me litteras: et illū timorē quē de aduentu familiaris tui indueras abijce. Nihil est enim qd̄ ampli⁹ illinc vereare: vidiq; eū et sanum esse cognoui: apud quē tui causa visus amice sum. Vult eius socius quantū ītelligo vos reuisere: ipse manere decreuit. Ego vtriq; abitū ꝑsuasi: ac vbi nō ꝓfeci: liberꝫ dimisi arbitriū. Quia nihil iuuat calcibꝫ murū tundere aut eos ventis dare: fiat qd̄ eis placz nihil ē qd̄ ī dānū vergat. Tu⁹ ille fr̄ caut⁹ ē: sibiq; magis q̄ voluptati viuit nec breue gaudiū longe p̄ponit vtilitati: Tu te mirare si hoīez cerneres. Si qñ cōbibit nihil ꝑiculi est. Nem⁹ magnū est ꝑuienne multeq; inter diuersas q̄rc⁹ ad fontē sūt vie. obloq pōt alqs eloq nō pōt. Hec tuis dictis amicicie ⁊ monitorꝫ plenis dicta esse volo: q̄ntū famulo ꝯueniūt. De me aūt tibi vt bene ꝑsuadeas cupio. Nec enim aut gr̄a minor aut spes deterior est solito. qd̄ mihi scripsisti de absolutiōe cuiusdā homicidij sicut philipp⁹ nr̄ optabat: nō pōt nūc īpleri. Veniat hō nurēbergā. illic ꝑfici res poterit. Nec iā hic dubiū fit qn rex vadat. Quo in loco spero res vniuersalis eccl̄ie sic dirigi vt et tu et omēs q bonū cōmune cupitis. ex sentētia vos iudicetis exauditos. Idq; mei noīe dici cupio. Reuerēdissimo dño meo cardinali sancti calixti viro

bono et veri amantissimo. cui vt me cõmendas peto ⁊ vna viris theologie plenis frã cisco et andree minoris ordinis, pfessoribꝫ. Quibꝫ si nõ lacius scribo: vt veniã dẽt oza ga officio meo parere me cõuenit. Nec em̃ alia de causa secretarius vocor nisi vt que audio queq; video digna silentio in abditis mei pectoris claudã. Satis eis est q; bonã spem facio. Scriptorie officiũ qꝺ illic habeo si emptorẽ reperit: preciũ mihi rescribe vt si fieri põt vtiliter illo me leuẽ: quia nõ sum eius animi vt ad vos redeã. De tri dento arbitror te audisse. Non nihil hic fama ẽ atbesinos obtinuisse tridentũ. Veritas adhuc nubilosa est. Frãciscꝰ noster decanꝰ illinc abijt. quoniã postq; vidit sapien ti sue sententie locũ nõ esse: recedere potiꝰ irrisus voluit q; manere damnificatꝰ. Ego nõ spero illã rem mihi vtilẽ esse nec vsq; in rebꝰ ecclesiasticis sum fortunatꝰ. Laurentius de rotella nihil mei casua mediolani obtinuit: nõ sua culpa. meã em̃ causã exacte pmouit. Sꝫ nosti patrie mores: nolo in illum dicere qui põt pscribẽ: longe sunt manꝰ pncipũ atq; timende. Sed etiã pncipes priuatorꝫ hominũ sũt indigni. Ego nullum faciã pluris q; me putem teneri. Tu vale et mihi sepe scribe meq; sepe visita: quia nihil est quod tuis scriptis in oculis meis extet acceptius. Andreã de panigallis ⁊ Jacobũ de ceruetꝫs. Ac omne bonũ nr̃m tã affectuose meo noie iube saluere q; me scis illos amare. Lasparẽ nauarieñ arbitror cũ auunculo repatriasse: si tamen istic sit: ne mee salutationis expers maneat facito. Jterum vale.

Epistola. lxij

Suadet moribꝫ coaptare nõ iuris subtilitate vtẽdũ eẽ.

Aeas siluius poeta dño Stephano cacie nauarieñ iurisc̃sulto. S. p. dic̃ Reuersus ex vindelicis inueni munera q̃ i viennã barbatꝰ ex te detulerat. tã pciosa vt mittente magis q; recipiente sint digna. Adios hic Alexandri fuit: q dona semp ex se metiebat. Ago itaq; tibi gr̃as: quanq; ferre tale ornamẽtũ vbi mos nõ ẽ minime deceat. Scis qa nõ regiões nob aptãde sũt: sed nosipsos regionibꝫ pformare debemꝰ. Ego tibi ad ß vsus mediolanũ scripserã: qa te religisse conciliũ rumor erat. Nũc vo admonitꝰ peregalli lr̃is. basilee te fore pcepi: qꝺ mihi eo gr̃ius est: quo te possum meis scriptis sepius visitare q; id tibi et honorabilius et vtiliꝰ puto qa frugifer illic campus ẽ ⁊ pauci messores Et quanq; plures essent. tibi tñ priores semp debent partes. Obtuli me alias curaturũ vt regis aduocatus fieres: si res frisingeñ apud vr̃am dimocraciã bene transiret. quã cõditionẽ scis nõ esse cõpletam: te q; fuisse patronũ partis aduerse. Quo fit vt solutos pmisso siem si iuris apice velim frui. Sed scio quia summũ ius sũma est iniuria. Ego pterea tibi non vbis ß animis suꝫ ligatꝰ. Scioq; me nunq; tantũ conari tui causa posse: gn vltra sim debitor. Qua propter etsi durũ sit obtinere qꝺ spopondi: spero tñ me voti compotẽ fieri vt tibi gerat mos. Sed est moderator et arbiter omniũ tẽpus. Rogo itaq; te vt parũper expecte s mihiq; fidem habeas. qa aut eneas esse desinam aut tue cupiditati parebo. Nec me gallico more loqui censeas: q paruã morã q̃tuor et decẽ annos cõputãt. Credo prophetas imitari cupiunt: qui cito venturũ dicebant q annis post q̃ngentis venit. Ego nõ annũ sed paucos menses petam vt rem tibi cõfectã donem. Vale ⁊ amicis salutes dicito: dominis vo me commenda.

Epistola. lxij.

Nouitates hungarie et de cõuentu nurẽbergeñ.

Aeas siluius poeta dño Johãni frund agrippine ciuitatis secretario. S. p. d. Nõ habeo qd tibi scribã et cupio scribẽ: vt iter meas eplas tuũ quoq; nomẽ iueniat. Dedicabo q̃ materiã ⁊ nouitates q̃ apud nos sunt tibi significabo. qs tñ vti reor: nõ iuuatꝰ audies. Cõdueũt ei ad res nuremberge tractandas Scis te sepe veritũ eẽ nõ pestẽ aliquã vngaria pareret q̃ regẽ i his pribꝫ detinẽt. Hic iã timor abest. Inducias nãq; biennales habemꝰ qs quõ sumꝰ venati paucis aduerte: docebo. Miserat rex polõie lr̃as q̃sdã cesari nr̃o: formãq; dederat iuxta quã pacẽ deposcẽt. Nõ libuit cesari qꝺ petebat: formãq; aliã dictauit: p quã nõ solũ austria stiria atq; carinthia cũ carniola ß oĩs etiã obedientia regis ladislai comprehendeba-

tur. oratoresq; cū eadē mīsit: quibꝫ regē polonie petētibꝫ post expositōnē legatōis: certi deputati sūt viri cū qbꝫ pferrēt. Inter ꝗs Juliā⁹ cardinal' Nicola⁹ decan⁹ cracouiensis et Laurenti⁹ palatin⁹ vngarie fuere. Inter hos cuꝫ leeta esset forma p̄ cesarem data magnus rumor exortus est: quoniam ladislaus rex vngarie vocitabat. Ex hoc inquit decanus: Jam se cesar partialem facit: qui regnū vngarie attribuit ladislao. Nos ergo nihil amplius tractabim⁹ secū. qd cesar in vngarie regno manū extendit: Ad hec oratores vos inquiūt nodū in sirpo queritis. Quid vīa interest si cesar suuꝫ patruelē regalibꝫ ornat titulis. Dñs vester se vngarie regē scribit: nec cesar suas respuit lr̄as: quoniā nec vīa scripta ius auferūt ladislao: nec apices regū si qō habetis vobis ius adimunt. Ad hoc retulit palatin⁹: At ladislaus ver⁹ est vngarorū rex nō par ratio est. Tū oratores haud hic loc⁹ est de iure disputandi. Postq̄ vnita fuerit eccl'ia: ius poterit in hac causa discuti. At ego palatin⁹ inquit z cor̄a sūmo pontifice et cor̄a cardinalibꝫ nihil negocij habere hāc tueri causā: qa plana et pspicua res est. Nec tā inops sensus est qspiā qui regnicolis auferat eligēdi regis potestatem. Nō disputaturi venim⁹ inquiūt oratores: sed de pace acturi. Si pacez vultis pacem dam⁹: si bellū pl⁹ placet nō detrectem⁹ certamē. Vestrū est eligere quid boꝫ malitis. Hinc decanus non sic exhausti sum⁹ inquit neq; tāuecordes vt tāignominiosaz pacē velimus amplecti: Vires adhuc sunt nob et animi nec quenq̄ timem⁹. Tū oratores nec nos arūt aut iopes sum⁹ aut exangues. Si aliena inuadere nō possum⁹: at tueri nr̄a cōmode valem⁹. Idq; bonis viris sat est. Nob a tergo tuta sunt omīa. In fronte vos habem⁹ qbꝫ potentes sum⁹ resistere si malignari volueritis. Vos inter nos et thurcos estis medij: videte ne retro z añ feriamī. Tū palati⁹: Scim⁹ cesarē vr̄m opulentum esse: sed regnū etiā hoc plenū est. Nobis nemo terrori est: pacē vestrā vobiscū referte. Referim⁹ inquiūt oratores: abinuicēq; discedere volūt. Exinde Julian⁹ cardinalis per dei oro viri magnifici cōplectimini pacē. si progredi aduersus thurcos volumus pax necessaria ē. Sinite vt hoc paup regnū respiret. Nolite campos x̄piani sanguinis vnda cōmaculari. Sed frustra vociferatio eius fuit. Abitū est re infecta. In crastinū tū nunciatū est oratoribꝫ ne discederēt qa nō regis noie respōsū eis fuisset. Expectatū est iterūq; disputatū. Postea res in camera regis trucinata est. Tandem venit in publicū vox: et in hūc modum vngarica lingua locutus est. Reuertimini oratores ad cesarem: salutemq; sibi meo nomine dicite. Post referte. Nos pacem p̄ eū missam q̄uis nō indigeamus illa sui causa vt sibi ꝓplaceam⁹ libenter accepraſſe. Et in omnibꝫ eius articulis sicuti iacēt esse cōplexos. Sup qua re litteras nr̄as infra octendium possonij recipietis: vbi et cesarios apices esse curabitis vobis esse tradendos: sic q̄ ꝓclusa res est. Et agūt vngari iam inter se q̄ pacto formidabiliores in thurcos p̄ficiscant. Venecijs quinq; et viginti triremes armant que per mēsem iunij i elespontum trajici debent. Cesari nulla est alia cura nisi vt q̄ festinanter et q̄ honorifice nurembergā petat. Puto ab hinc dies qndecim eius erit recessus. Albertus et sigismūd⁹ duces sequēt: etvti sub murmurari sentio Comes cilie iunior z dñs de valse vtcūq; sic bene actum putabo si eius tñ persona illuc venerit. qō iam mihi non est magni dubij. nisi qa futuri nulla ē certitudo. In cā tua m'tū verboꝫ pdidi nil video qō fieri q̄at: nisi postq̄ nurēberge fuerim⁹ vbi artibꝫ erit vtēdū z nouis et maioribꝫ. Aduersari⁹ tuus ante diē obijt filioq; nullā hereditatē p̄ter lites reliquit: ōs illi misertus sit sine iusta fuit eius causa sine iniusta. Philorcium quā hic amasti tumiduꝫ ventrē gerit: siue is ventus ē siue cibus nimius. Johannes secretarius nurēbergen⁹ vtrē putauit illius vētrē vino plenū. Ascēditq; supcalcauit p̄ssit ouūq; nirus est vt vinū deprimeret. ꝫ nihil p̄ter ventū exiuit. O si lacrimas cerneres et planctus audires qbꝫ misera post tuū abitū se macerauit. Certe nisi iohānes opē tulisſz aiam eralasſz misella. qa nesciūt muliercule vt viri flāmas amoris ferre. Sz abijt nūc q; iohānes nescio qd actura sit infelix: mihi si esset theutonicus sermo: adirem feminā. solarer. z blandis ōbis recrearē. Sed nihil mihi cū viris almanis p̄ter tactū ē: Ipse insipidus ē nisi z ōba sint Subdelegabo igit̄ michaelem nr̄m q et ōbis vlixes est et factis

achilles. Tu vale ⁊ mei memoriam gesta.

Epistola. lxiiij

Laudat eloquētiā. eāq; ad britanos vsq; profectā.

Eneas siluius poeta Reuerēdo patri dño adam de molin anglico ⁊ apostolice sedis ꝓthonotario. S. p. d. Regius tabellari⁹ ex anglia dudū reuersus tuā mihi epl'am reddidit. cui⁹ tot sentētie fuerūt qđ v̄ba. Legi cupide que scripsisti: miratusq; sū romanā facūdiā in britaniā vsq; ꝓfectā esse. Sed fuerūt et alij apud anglos tuliane cultores eloquētie. Inter q̄s venerabilē bedā nemo nō ponit. Petrus blesensis longe inferior fuit: cui⁹ epl'is hāc tuā ꝑbreuē antepono Congratulor tibi et anglie: qa iā verū dicēdi ornatū suscepistis. Sed magne ob hanc causā referēde sunt grates clarissimo illi et doctissimo p̄ncipi Clocestrie duci qui studia humanitatis sūmo studio in regnū v̄rm recepit. Qui sicuti mihi relatū est ⁊ poetas mirifice colit. et oratores magno ꝑe venerat̄. Hoc nimirū fit vt plures angloruz eloquentes euadant. Quia quales sūt p̄ncipes tales et ciues esse ꝯsueuerūt et mutāt̄ ſui studio dñoꝝ. Perge igit̄ mi adam mi here. Eloq̄ntiā quā habes tene atq; amplifica: tibiq; honorificētissimū puta in ea re prestare hoīb⁹ in qua ceteros animantes homines ipsi p̄cellūt. Magna res ē facūdia: ⁊ si verū fateri velim⁹. Nihil ē qđ tam regat orbē q̄ eloquētia Quoniā qcqd agim⁹ in republica: ꝑsuasi v̄bis agim⁹: et illi⁹ ī populi sentētia manet q melius nouit ꝑsuadere. Tute ista scis ideo missa facio. In reb⁹ eccl'ie q̄lis sit anim⁹ tuus et tabellari⁹ idē vt voluisti mihi retulit. et ego franck furdie prius senserā. Laudo te qui pacē preponis bello ⁊ pacatā videre cupis eccl'az Audio te nurēbergā petiturū: ibi latius inuicē colloq̄mur. Cesar iā itineri se accīgit Infra futurū mēsem illic vt spes est inueniemur. Bux albert⁹ frater et sigismūd⁹ patruelis eo q̄ se ꝯferent. Utinā pax vt optam⁹ fiat: finisq; tandē neutralitati det̄: vt sciam⁹ vbi agnum comedere debeam⁹. Mun⁹ tuū q̄ mihi g̃tissimū fuerit: nec scribere nec dicere possem. quia nec os nec calam⁹ satis animi pōt explicare conceptū. Faxit deus vt bene sit illi v̄gini nepti tui p̄nobili que talis est operis opifex cui nec penolpe nec arague fuerit cōparāda. Eueniat illi vir dignus tanta virtute et sobolē illa ꝓgeneret matris imitatricē. Oblationib⁹ tuis vterer q̄tiens res exposceret: nec min⁹ in ope q̄ in verbis apud te inuenire putarē. Idem tibi vt de me ꝑsuadeas cupio. Vale dignitate parēs etate frater dilectōeq; socie: et me vt facis ama: ſ nō vt facis vtere.

Epistola. lxv.

Taciturnitatē excusat et neutralitatē difficulter tollendam dicit.

Uliano Cardinali sancti Angeli patri reuerendissimo Eneas silui⁹ poeta. S. p. d. Nunq̄ veniret ad te nuncius meis lr̄is nō onust⁹: nisi magnific⁹ cācellari⁹ me p̄ueniret: q tāseriose et accurate tibi omīa refert vt nihil mihi relinq̄t scribēdū Quo fit vt tacere potius q̄ scribē malim. Nā res notas iteꝝ significare obtūdētis est. Inania v̄o attingē ⁊ nihil nisi v̄ba dare demētis. Hoc oro vt et tua. R. p. animaduertat mihiq; veniā det tacēti poti⁹ q̄ inutiliter scribēti. Satis ē si me tuū esse scis mācipiū. si me habes ad oīa mādata volūtariū ⁊ ꝓmptuz. Scribe mi qñ res exp oscit et iube parato parere. Noui nil est qđ scriptu arbitrer dignum. Nr̄a ytalia parūper respirat: sed nescio qd paritura sit illa cōtentō senis habita q̄ nōdū dissoluta. vtinā martini aliqñ ne dicā saturni redirent secula: vellē. et ego reuisere patriā ⁊ ossa parēti reddē. Nihil pl⁹ timeo q̄ ī pegrina terra iacē: q̄uis vndiq; tātūdē ē ⁊ ad inferos et ad superos vie. Sz hz min⁹ nescio quō doloris īter vlnas fratꝝ soroꝝ filioꝝ atq; nepotū mori. et licet ibiq; amici cōparari possint: nulle tñ familiaritates tā dulces aut stabiles sunt q̄ in patria. Si pacē haberet ecclesia de pace ytalie magis sperarē: Nescio qd allatura sit nurēbergeñ dieta: qa diuisi animi sūt Neutralitas difficulter aboleri poterit qa pluribꝫ vtilis ē. Pauci sūt q veꝝ seq̄nt̄. omēs fere qđ suū ē q̄rūt. Placet hoc nouū neutralitatis aucupiū. qa seu iuste seu īiuste qs teneat repelli nō pōt. Et ordinarij ꝓ suo arbitrio ꝯferūt bñficia. Non ē facile (crede

mihi) ex ore lupi p̄dā eripere. Sz q̄ntū sentio tota xp̄ianitas eugenij seq̄t̄ ptes. Germania tm̄ diuisa est quaz ego se vnitā videre vellē meq; illi cōformare qa multū tribuo nationi huic: q̄ nō metu ꝫ suo libito suoq; iudicio ducit̄ q̄cūq; rex cū electoribꝫ se īflexēit eo ⁊ animala mea seq̄t̄. nec mihi plꝰ q̄ alijs credā: hec volui scripsisse ne oīno nihil scriberē. ⁊ vt ī futurū excusatior siz tacitur⁹. Vale felicit̄ ⁊ me ꝓ tuo placito vtē

Suadet seruari aurum et priuata negocia cōmēdat.

Epistola. lxvj.

Neas siluius poeta Johanni peregallo fratri amātissimo. S. p. d. Recepi duplices tuas epistolas q̄s martinus regie cācellarie notarius attulit: cognouiq; te bene valere. q̄uis inani marsupio. ꝫ illud q̄ aliq̄n implebitur si sperata vnio det̄. Cupis scire anthoni⁹ luscus in meas ne man⁹ venerit: venit et apud me est mihi carissim⁹. Tu rogo gr̄as meo noīe prestanti et facūdissimo theologo francisco de fuste dicas meq; sibi offeras: qa nō ero deses in oībꝫ qbꝫ possim morem sibi gerere: magniq; muneris loco recipiā si qd me posse conari sciā eius desiderio gratū. Mun⁹ q̄ stephani mihi redditū est: sicut eidē rescribo Aureos illos quatuor q̄s velle ꝑ barbatū mittere scribis: suadeo vt apud te habeas: qm̄ mlta possunt accurrere ꝓpter q̄ illis in mea cā opus sit. Scis qa tridentina p̄benda īpetit̄. tuq; defensor es cause. nihil ē qd absq; argēto romana curia dedat. Nāetsi ipe man⁹ impositōnes ⁊ spūssancti dona vendunt̄. Nec peccatoꝝ venia nisi nūmatis īpendit̄. Serua igit̄ aurū vt cū opus sit p̄sto reperias. De officio scriptorie cognoui tuū cōsilium. Mitto ꝓcuratoriū tibi vt illud q̄nti pluris potes vendas. Tu tn̄ id cautele habeas vt exitū nurēbergenꝭ diete maneas. Si ꝑti nr̄e bene succedit vt spero. noli alienare officiū qd vel mihi vel meis possit aliq̄n frugiferū esse. Si aliter euenit et placitū superis sit partē aduersā obtinere. vende vt tibi videt̄. Circa prepositurā mediolan̄ qd suadeas plane ꝑcepi laudoq; sententiā tuā. Sz nescio an fieri possit: qa nō habeo ꝓmotores. Si obediētia restituēt̄ ꝯcilio: vellē te causā īchoare: qa tua res erit si potēit obtineri. Q̄ reseruatōez expedieris sup bn̄ficijs eccl̄e tridētin̄ admodū ꝓbo. Cupio enim vt illic sis vt cum quiescere velim⁹ vna illic seniū ꝑagam⁹ cū francisco nostro: quanq̄ illius ꝓpositū mutatū verear: q bellū timēs illinc abijt nec postea reuersus ē Et forsitan cū vxore potius q̄ cū eccl̄ia viuē cupit: Qd si sic sit. vellē suū ꝑsētires animū. vt de suo decanatu aliqd inuicē ꝯsultarem⁹. si qd tibi ⁊ mihi posset ꝯducē. Laurētius de rotella nr̄ prepositurā pinguez ī administratōz recepit ī patriarchatu aquilegiensi Intenditq; illic religionē ꝓfiteri si possessionem nancisci possit. Ego quia sibi fauore sum ꝑsuasi sibi vt ante canonicatū tridentū tibi resignet. Mihi vo ipe sua pte vult eccl̄iā parochialē resignare. Si res athesis in nurēberga sicuti credim⁹ cōponant̄ aliquid boni poterit nobis euenire. Ego nō desinā sic te ꝓmouere vt meip̄m qa meritus es. Reuerēdissim⁹ dn̄s aqlegien̄ in extremis laborat: praua vite sue spes ē minor sanitatis exanguis est: spūs iā nō corpus videt̄. Cogitare patres debēt quez sibi in patriarchatu sufficiant et in omnibꝫ regium desiderium exequi ne frisingen̄ iniuriam innouent. In ecclesia brixinen̄ quid optet rex scitis omnes. Rogo cōsulo supplico ne plus athesinis q̄ maiestati regie auscultetis: quia in nuremberga nulla vox est athesinorum. Regis autem nutu omnia fient. Hec vt reuerendissimis dominis arelaten̄ et sancti calixti dicas posco me his facias commendatum: Nollem aliquid fieri quod mentem regiam perturbaret. Nos in breui ascendemus quia iam inducias biennales cum rege polonie et vngaris sibi obedientibus nacti sumus. nec aliud in presentiarum agimus q̄ nos vie accingere. Mihi iohannes amantissime bene est bene habeo et bene spero: quod mihi non tam mei causa iocundum est: quia paucis essem contentus q̄ vt tibi et amicis ac necessarijs ceteris possim aliquādo prodesse. Andream de pauigalijs et ceteros amicos meo nomine saluos dicito. Vale optime.

Epistola.lxvij

Dolet de amici capt̃a et morte cardinal' aqlegiens̃. Eneas siluius poeta. Johanni peregallo. S.p.d. Obsignauerã tibi has lr̃as nũcioq; in crastinũ cõmittere anim⁹ erat. Sz accidit inopiat⁹ ⁊ acerbus casus q et epl'am retinuit ⁊ mẽtẽ affecit dolore. Laurẽti⁹ nãq; nr̃: quẽ velle religionẽ ĩgredi scripserã nõ claustrũ ꝫ carcerẽ ĩgressus ẽ. Poloni em̃ vt cardĩalẽ moritur̃ viderũt: man⁹ in laurẽtiũ iniecerũt nulla penit⁹ autoritate freti. Tu inq̃unt argentũ heri impignorasti. nõ exibis nisi luat̃ septuaginta et ducẽtarũ marcarũ argẽtũ ẽ qd̃ alberti habẽt basilee: hoc volũt vt laurẽti⁹ redimat: obligatũ ẽ ꝓ septingentis aureis q̃s cardinalis accepit. indigna res est vt ꝟuus es alienuz exoluat. Sic lex barbara iubet. Ego nitor hoĩem iuuare q̃a cõpatior viro ĩ aliena terra capto et amico. Sz q̃d tu facias? vbi nulla vox audit̃ nisi auri cũ tu sis inops. Ille adhuc de p̃hẽsus ẽ nescio q̃d futurũ sit: nulla excõmũicatõ ꝓdest nulla fideiussio dũ res sic stat Anima illa que in cardinalis acqlegiensis corpore diu alligata filo vl' cera detinebatur abruptis retinaculis carcerẽ euasit. Obijt ille quarto nonas iunij hora post meridiem q̃rta. Nullas extorsiones passus ẽ nullos cruciat⁹ sed tanq̃ dormitur⁹ animã exalauit. Uiderat medic⁹ mortẽ instare: suasitq; testamẽtũ fieri: sic ⁊ amici astantes. Ille vos me deficere censetis inquit: at ego robust⁹ sum nec in me q̃cq̃d sentio deficere. nec post hec v̄ba mediã vixit horã. Eius corpus ꝑ alteraz diẽ seruatũ est ostensũq; oĩbꝫ. Tercia v̄o luce apud sanctũ stephanũ et ad dexterã altaris dextri sepultũ est funus iuxta morẽ germanie magnũ ⁊ honorificũ fuit. Apud ytalos nõ fuissent tãto viro exequie digne. Pile⁹ rube⁹ ob neutralitatẽ nõ ẽ ꝑmissus mortuo: q viuo nõ negabat̃. Sermo ante funus habit⁹ est: nescio q vir fuit v̄ba hoĩs laudo. Est hoc ãno his in regionibꝫ maxĩa siccitas: nescio an iter̃ feton currus phebi ducẽ ceperit. Frumenta oĩa sũt exusta magna caristia timet̃: nulle pluuie sunt: calores p̃ter solitũ admirãdi: dicebãt plebei nõ pluit q̃a excõmunicat⁹ est cardinalis. Orator igit̃ q ante fun⁹ verbũ fecit. Uos inq̃t iudeis similes estis: q cũ xp̃m honorificẽtissime recepissent: aduenientẽ postea ꝑsecuti sunt: ⁊ crucẽ subire coegerũt. Uos hũc legatũ cupide recepistis ⁊ mirifice honorastis ingredientẽ: nũc q̃a peccatis v̄ris iratus deus nõ pluit: causam in ipsũ v̄tebatis. Ecce iam triduũ mortuus ẽ cardinalis: cur nobis pluuia nõ p̃betur sceleribꝫ v̄ris denegat̃ humor nõ illi. et in hũc modũ plura locutus ẽ. Ego cardinali epithaphiũ feci qd̃ tibi cũ presentibꝫ destino. Iterũ atq; iterum vale.

Epistola.lxviij

De morte cadinalis aquilegiens̃ et de rebꝫ cõcilij. Euerendissimo ĩ xp̃o pr̃i dño Johanni Cardinali sancti Sixti Eneas siluius. S.p.d. Pauci dies sunt q̃bꝫ lr̃e tue mihi fuerunt reddite: q̃ annum ĩ via ꝯsũpserũt vel min⁹ paulo. Illis ergo nihil respõdebo: q̃a nil ẽ iam in eo statu quo tunc fuit. Solũ attingã nouitates aliq̃s ex quibꝫ posset ad res cõciliares vigilãtius et vtilius intendere. Regia maiestas sedulo operam dat vt q̃celeriter nurẽbergã petat: nec puto his in partibꝫ diu manebit. Res ecclesie aliquem finẽ nũc suscipiẽt. Deus illũ det: nec sinat ampli⁹ tenebraꝝ p̃ncipẽ dominari. Cardinalis aqlegieñ die secũda iunij migrauit ex hac vita. Nullũ testamẽtũ cõdidit. Uerũ est q̃ dici solet: Sicut viuis ita morieris. Qual' vita talis mors. funus eius non tã dignitate q̃ vita dignũ fuit. Non em̃ puto magno detrimẽto esse concilio mortem eius: q̃a nõ multũ vtilis vita fuit. Sui nanq; legatiõe abutebãt̃. Nec papa id agit quod hic faciebat. omnia enim plana erant. Itaq; murmur erat aduersus ꝯciliuz quale dix queam dicere. Tu scis q̃mũdas manus habere oporteat qui aduersarios hz. Si aliq̃d deerat Superuenit marcus boni filij ꝓuid⁹ dispensator: quem famosa legatio apud poloniã gesta recõmẽdat. Is nũc lr̃as ante obitũ cardĩal' obtinuerat cũ oĩ ptãte: quã cardinalis habebat. Itaq; legat⁹ legatũ creabat. Ego vidi et legi has lr̃as reprehendiq;. quia nõ põt de latere facultates suas spirituales super quibꝫ ĩdustrie ꝑsona electa est alteri delegare. Sed frustra clamaui. q̃a nullũ est apud fatuos cõsiliũ. Nescio

quid nūc factur⁹ sit marcus Aiūt enī adhuc velle poloniā petere. forsitā facultatib⁹ vti vult etiā post mortē mādantis. Is laurentium ꝓdidit captureq; sue structor fuit Me nūc ꝓ liberatione studere oportet. Nihil formidabilius est q̄ homo bilinguis: nihil terribilius q̄ hostis familiaris. At hic beneficia ex laurentio plura susceperat neq; huc venisset nisi expensas ille fecisset. digne patiť laurenti⁹: qa bñfacere malis malefacere est. Vestrum est cogitare ne apud polonos marci loquacitas atq; cupiditas fauorē ꝯcilij obnubilet. Venerabili et doctissimo viro theologo francisco de fuste refero gr̄as: qui Anthoniū luscū ad me misit. Andreā cōtheologū et cōfratrem eius saluū dicito. Neuter eoꝝ mereť si nō voco domīos qa nemo dñs absq; dominio. Mē dicātib⁹ autē nedum dominiū ꝫ omnis proprietas est interdicta. Valeant igitur ipi ⁊ me ꝯpauperē amēt. Tu q̄ me vt soles dilige ⁊ īter famulos habe fidos. Ex wiēna.

Promotoriales littere.

Epistola. lxix.

Neas siluius poeta magnifico dño Caspari Schlick cācellario. S. p. d. Cū recederes heri ex wienna putaui me hodie tuū iter secutuꝝ: qa in balneis me velle operiri dixeras. Hoc mihi voluptati erat. tuꝫ ꝙ in balneis recreor: tū ꝙ tecū libentius q̄ vsq; gentiū sū. Sed aduenit heri circa meridiē hartungus nr̄ q ait te hodie nouā ciuitatē petiturū: sicut Chiemensis epūs sibi dixerat. Nā regia maiestas omnino te visere cupiebat: deq; nōnullis cōferre tecū. Qd̄ vt audiui ratus sum nō expedire me balnea petere. qa sine te inutiles sumpt⁹ facerē. Reddidit enī me certum idē hartung⁹ me nō īuēturū tuā ibi magnificentiā. Deliberaui igiť hic manere donec aliud mihi significares. Interī venit vlcus nescio qd̄: in sinistrā tibiā quo maxīe crucior et ab heri vsq; hodie mirūimmodū creuit Crus ip̄m sinistrū a genu in femur rubeū est et sanie plenū: Oportet me vti emplastris. nescio an īfra triduū possū fieri robust⁹ eqtandiq; potens: nūc nullaten⁹ possū nisi supra dextrū pedē cōsistere. Mira res q̄ celerior egritudo venit quāq̄ tarde recedit. Qui nūc san⁹ erat: in hora egrotabit. Nihil sub celo stabile nihil securū. Spero tñ me nō esse nūc ex his q diu iacēt. Et qꝑe si meū ad te iter tā necessariū q̄ volūtariū putauissem: mox equum ascēdissem. etiā si vna p̄uatus tibia veniendū fuisset: qa libēti⁹ tecū cū vno pede forez q̄ cū duob⁹ sine te. Si ergo mea p̄sentia vlla ī te op⁹ est rescribe: qa omī dubitatione posthabita curabo ad te ꝓficisci Iterū sicut tibi dixi de simone p̄sbitero misneñ vicario apud sāctū michaelē. supplico. vt causā eius recōmissā habeas: ꝺbūq; regi facias vt is possit illic ꝑseuerare qd̄ eēt illi ecclesie admodū vtile. Nā edes ruinā minantur vinee inculte sūt: qa cū rector nō arbitratur se māsurū rapit qd̄ pōt et cetera negligit Hic vult domū reparare ianq; ex amicoꝝ subsidio in hoc opus pecuniā cōparauit. Vult etiā vineas colē et agros reformare sicuti iam ceperat. Itaq; multū expediret illi ecclesie hui⁹ homīs ꝯfirmatō. Preposit⁹ sancti Stephani hꝫ annuatī ex sancto michaele libras octo. et quadragīta dāť alijs qbusdā ꝓ vicario. Supsūt libre sexagīta vel circa. ex qb⁹ teneť q̄tuor capellanos: vnū choralē: vnū clericū: vnū ꝓcuratorē. et se nutrire. Itaq; maiores sūt expense q̄ redditus. Sed hic homo si ꝯtinueť ītendit vineas sic meliorare vt fruct⁹ maiores sint. Nec ꝫ bonū est ꝙ aliqs illic nō ꝑpetueť. Nā rex albert⁹ antecessorē illi⁹ vicarij ꝑpetuū eē voluerat. rogo igiť et supplico vt tā pro bono illius ecclesie q̄ meo intuitu: quia virum illum diligo: velis efficaciter regē orare vt hnnc ꝑpetuet. Qd̄ si hoc nequeat obtineri saltē trienniū aut bienniū sibi impetres ne homo expensas quas pro vinearum reparatione fecit omnīo ꝑdat: in ꝫ mihi gratiam q̄maximam facis. Vale.

Fama nō ē contemnēda.

Epistola. lxx.

Neas silui⁹ poeta Johāni tuskom Secretario ciuitatis pragensis amico p̄mario. S. p. d. Epl'aꝫ tuā dū legi atq; relegi: modestiā cū doctrīa pugnātē vidi. Nāq; cū ornatissime scribas verēi te tñ ais ad me lr̄as dare mi⁹ cōptas Sed

obsecro te ne deinceps tali vtaris ꝓncipio: qa nihil ad me potes nō elegāter scribere: etiam si ornatus qui tuus in scriptis elucet maxim⁹ nullus foret. Amicitia nanqꝫ nō eloq̄ntiā sed rem expetit. Tu vō et mihi amic⁹es et ego te in paucis amo: Itaqꝫ sup plet amor quicquid facundia negat. Que excusatio nō minus mihi q̄ tibi conuenit. Tu nanqꝫ dū iperit⁹ videri vis: doctissimū te ostēdis. Ego dū aliqd sapere me iacti to: impericiam ꝓdo meā. Quo fit vt meis in lr̄is arrogantia cū iusticia certet. Non tā honeste q̄ ī tuis certare dixi cū doctria modestiā. Sz ꝓtereo iā hec: tuisqꝫ optatis respondebo. Vis te cupere si qd noui ederī tibi vt cōmunicē. Vererem tuo desiderio morem si tā libenter rescribere q̄ scribo. Mihi tū id viciū est vt pl⁹ q̄ sat nihil scribā Plura p⁹ tuū abitum cōpilaui: Sigismūdo duci patrueliqꝫ regis nostri: nō paruaz epistolā destinaui: plurima illic bene viuēdi p̄cepta tradēdo. De passiōe dñi ymnuz cōfeci regiqꝫ dono dedi. Litteras nūc ad istū nūc ad illū misi. Copias omniū wenceslaus noster hz. Is te potest participē facere. Sibi plumeus mihi plumbeus est cala mus. Manus illi velor mihi tardior. Quod ex me cupis ex illo pete. Nihil noui ex mea manat officina: qō ipe nō antea exemplariz reticat. Si ergo ignorantias meas tantopere cupis: satis habeto ex me doceri quomō voti compos fias. Notū in bohe mia eueam nō inuitus audio: qa melius est nomē bonū q̄ diuicie multe. Sz vtinā sta bilis sit quā de me famā ꝓdicas. qō ita demū erit: si fūdamētū bene iactū ē sub petra veritatis. Ego mihi cōscius sū nō me talem esse q̄lis ꝓdicor. vtunqꝫ est: Laudari po tius indigne q̄ vituperari digne cupio. Est enī laus virtutis excita mētū. Quis enī tā malus est q virtutē illā nō assequi studeat de qua se peipit laudari. Mihi sane ma gnos stimulos ad eloquētiā capescendā adhibet is quē de me dicis inter bohemos es se rūor. Et vtinā aliqñ possiz tal euadere q̄lis credor. Tu tū vide ne van⁹ laudator in ueniaris. Si qs me casus ꝓxagā detulerit vbi mea ꝓsentia nomē obumbret ī armor tuor descriptiōe ꝓbebo quā optas operā wenceslaoqꝫ ꝓuinciā demandabo. Cui nu bil est tui causa durū facere. Francisc⁹ regie cācellarie vet⁹ mācipiū multa mihi de te cum laude retulit que non abs voluntate cognoui. Farit deus vt secundi ora sint q̄ diu vixeris: tua tuorūqꝫ fata: tibiqꝫ nunq̄ medo et francisco nunq̄ deficiat merum. wenceslaus et ego colmum bibemus vbertim. Vale.

Epistola. lxxj.

Promotoriales littere.

Neas silui⁹ poeta et michael de pfullendorff. S.p.dicūt et sese dedūt Re uerendo in christo p̄ri et illustri ꝓncipi dño heinrico episcopo Cōstācien si. Viros bonos et lr̄az amatores tue dilectioni dilectos esse nequaq̄ am bigim⁹: quia similis est amare simile: et omis ꝓbis afficit ꝓbis. Nec virt⁹ pōt non placere virtuti. Hoc facit vt iohannē ciliū qui tuo indiget auxilio: nō multis tibi ver bis recōmendem⁹. Nā cū sit ille probitate plenus z omni ex parte laudand⁹. Satis ī se presidij habz ad tuū fauorē nāciscēdū. nec recōmēdatōe nr̄a magnope idiget Ne tū ī suis necessitatibz ōba tibi nostra defuisse arbitret Scire te volum⁹ magni būficij loco nos susceptur⁹ quicquid in eū te boni cōtulisse ꝓcepim⁹. Amam⁹ enī hūc: z in amicitia nr̄a terciū habem⁹. Nec sibi qs̄q̄ ꝓdesse pōt quin et is nob ḡtificet. Non tā pilades horestem Aut peritheum thesus dilexit quā nos in alterutrū fernam⁹ amo rem. Hinc regia munificentia primariarum precum ius prebuit. Capitulumqꝫ Ju uigen tue diocesis pro eo rogatum fecit Janqꝫ in canonicū est receptus. Prebēdaz autē assequi nō potest: quoniā alius sibi impedimēto est. Habet igitur honorē absqꝫ cōmodo. Alius forsitā libenti⁹ cōmodū absqꝫ honore suscepisset: quia vulgus vtilita tem prefert honori. Vera tamē philosophia nil vtile censet quod non sit honorificū Vtcūqꝫ sit noster iohannes optat honori suo miscerī cōmodum: quia caduca res ē mundialis honor nisi pecunia substenteť. Tu ergo qui illic ep̄us es: in cuius manu calix est musto plenus: quiqꝫ potes ex hoc in hoc miscere. Juua hunc amicū nostrum et fac vt nostras preces illi sentiam⁹ fuisse ꝓficuas: Quod si feceris vt de tua huma nitate confidim⁹: non solum illū et nos tibi obligabis: sed imperialis etiā vastigij er-

ga te gratiã efficies promereri. Uale.

De dietis germanicis.

Epistola. lxxij

Neas siluius poeta. S. p. d. Reuerẽdo patri dño Johãni Caruaial iuris cõsulto et apl'ici palacij causaꝝ auditori. Accepi cupide te germaniã repetisse: quia et te reuisere spero cũ quo loquor et cõuiuo libẽter: q̃uis inter nos sepe de rebus eccl'e cõcertatio sit. Illa nanq̃ nõ pertinax aut rãcida est: sed qualis ĩter phos esse consueuit. qui non vt appereãt sed vt ĩueniãt veꝝ disputãt. Nec rursus ego is sum q me velim huiusce diuisiõis participẽ facere. theologoꝝ est hec disputatio: mihi satis sentire fuerit qđ plures senserint. Petis ex me de cursu diete vt qd sperẽ tibi renunciẽ. Satis facit desiderio tuo quãtũ põt cancellarius. Me nec scire neq̃ significare plus eo phas est. Si me tamen diuinare vis: qa poetarum est p̃sagia scribere: pauca subiungã. Ego vt tibi veꝝ fatear: nõ puto dietã hanc alijs esse sterilio rem. Scis qd hoc v̄bo sentiã? Fecũde sunt omnes diete quelibet ĩ ventre alterã habz Apud arabes auis est fenix: carminibꝫ poetaꝝ illustris. Hec dũ fatũ sibi instare sentit: qngentis enĩ et. xl. annis viuit rogos suos instruit cimiamis. Ex cui⁹ cineribus mox altera surgit et semp vnica fenix est. Tu hoc vt vis accipe. Annis iã pluribꝫ dietas habem⁹ nec statim finis: res turbulente sũt: diuisi animi. quosdã dilectat neutralitatẽ vigẽ: qa nouũ est aucupiũ. possessores vniõis sũt hostes: qa nulli ius reddi vellẽt Serpentẽ q tibi suspectus erat vidi audiuiq̃ nec ali⁹ fuit q̃ rebar: tu si morsus ei⁹ p̃senties p̃isti nisi antidotũ habeas. Uix mitridates aduersus hoc atonitũ tutus iret. Habes qd sperem quodq̃ possum preter iniuriam mei offitij dicere. Tu vale ⁊ si quem tibi non in omnibus cõsonantem amas me etiam ama.

Promotoriales littere.

Epistola. lxxiij.

Neas silui⁹ poeta. S. p. d. magnifico dño Caspari Schlick Cancellario ĩperiali. Attulit tibi sicut oppinor hartũgus lr̃as meas: quibꝫ magnopere postulabã vt amicũ meũ Simonẽ misneñ regie maiestati recõmenda res pecuniunculã suã super vicariatu sancti michaelis ꝓmouẽdo. Nihil exĩde mihi respõdisti puto qa nõ suppeditabit tẽpus. Ueꝝ cũ amici causa nõ sit deserẽda nisi ad finẽ vsq̃ pducat̃. Iterũ atq̃ iteꝝ p̃cor vt mei desiderij memoriã habeas: Et hãc vnaz mihi gr̃am ĩpetres: qa ꝓ magno munere suscipiã. Ego nũc or̃onẽ vnã edidi q̃ nouã papiri implet. quã cũ videris dices me tũ tibi tũ tuo germano officiosũ esse. Itaq̃ rogo vt ꝓ mercede illi⁹ mihi simonẽ promotũ reddas: qa digna ẽ or̃o sic p̃miari. Meq̃ iudice mltomagis. Ideo velis hãc postulationẽ mihi ĩpetratã reddere: meq̃ sup h̄ certiorare. De me v̄o quicqd fieri iusseris id fiet. Intellexi tũc apud te oĩa esse p̃cij g̃uioris: ideo h̄ manebo q̃diu nõ vocabor: qa sp mea sentẽtia fuit noue ciuitati iuiennã esse preponendã quãq̃ apud vos iudeoꝝ ⁊ monachoꝝ plus sit: nec me nouus bñdictinorũ habit⁹ siue bernhardini sunt oblectaret: q̃uis fama est crucẽ aureã fore adiunctã que de collo cuiusq̃ monachi pendet. Uale optime et nisi nurẽbergeñ cura diete nimium regem teq̃ grauat nõ nihil mihi rescribe.

Aduocatũ nouũ denũciat.

Epistola. lxxiiij.

Neas siluius poeta Imperialisq̃ secretari⁹. S. p. d. Stephano d̄ Cazijs nouarieñ iuris vtriusq̃ doctori amico primario. Laurẽti⁹ de rotella vir ꝓbus et tibi notus vt fert hera fortuna ꝑ familiã p̃iarche aqlegieñ. dum ille in vltimis ageret apprehẽsus ĩcarceratusq̃ fuit. Ego tũ ꝓpter amicitiã tuz ꝓpter patriã tum qđ iniuste detineri eũ vidi pro sua liberatõe laboraui obtinuiq̃. Cãcellario tamen et me pro ipso fideiubẽte. Hac de causa oportuit me ire ad regem qui est ĩ noua ciuitate ab hinc per dietam semotus. Postq̃ illic fui. acta re laurentij: tuam aggressus sum. Janq̃ impetraui te regiũ aduocatũ fieri. nec aliud restat nisi litteras confici: quod faciam vt primũ curia ĩsimul erit. Nunc nequeo quia sigillo caremus.

Tu te tamen scias aduocatum esse: et p regē libienti animo receptū. Nanq; vt is de tuis virtutib; certior factus ē. Stephanus inquit me rogat qđ enm rogari a me par fuerat: Cognosce ergo regis animū: et qa iā suus es: causas eius suscipe cōmēdatas Nūc de aquilegiñ et tridentine ñ agetur eccl'ijs. vide ne qd fiat qđ preter regis sit mentē. Reuerendissim⁹ dñs arelatēn cui rex scribit tibi aperiet quid sit opus. Ego tuas litteras curabo quātotius expeditas ad te mittere. Vale.

Promotoriales littere. **Epistola. lxxv.**

Neas siluius poeta. S. p. d. magnifico Caspari schlick Imperiali cancellario. Insignez lr̄az militem procopiū de Rabensteyn quanti faciaz quā qz amem multis signis potuisti intelligere. His nūc ecclesiā Budonicen sem germano suo conferri petit. Episcop⁹ alius bohem⁹ dicit eā sibi promissam. Adhi cōstat hūc ep̄m nō vacantem sed vacaturū impetrasse. Et qa tunc nō vacauit vana fuit eius impetratio. Potestqz regia maiestas vt vult disponere. Adhibi cōsulcius vi dr̄ procopij fratrē q̄ illū ep̄m promoueri. Adulta sentio que scriptis nolo cōmittere Tu amas procopium et ab eo amaris: ideo non expedit me multa dicere: si quid tñ p̄ces mee valere ,p eo possunt. scito me omni conatu et integro corde ipsi⁹ cōmodum cupere. Hospes noster vellet ad te proficisci tuoqz auxilio p̄ntiam regis habere si sal tem triduo in noua ciuitate rex sit mansur⁹. Qđ si huc vētur⁹ sit expectabit̄ eius ad uent⁹. Tu velis me qd fieri debeat īstructū facere. Dum tergesti p̄terita hyeme fozez exposui potestati regie inanos fuisse: quas p mediū tuū pro meis familiaribo regias preces impetrauerā. Quia nō erāt vere collationes. pecijqz alias p̄ces si loc⁹ vacās repereť. Annuit rex p̄seti wilhelmo Tatz, ptbonotario. Nūc dicit mihi iacobo locū esse vacuū quem ī cedula tibi significo. peto vt p̄mittas pro iohāni familiari meo ad collationē istam preces expediri: quia ex hoc magnū me beneficiū recepisse putabo: q̄is tot sunt tua erga me merita vt silere poti⁹ q̄ ampli⁹ petere debeā. Sz facio sic rustici q postq̄ vidēt se non posse obligatōibo satisfacē. curāt vt obligationes ip̄e q̄ maxime sint. dñi qz id solent querere vt seruos suos q̄ obligatissimos habeant Vale et me tuum tuissimum facito.

Littere promotoriales. **Epistola. lxxvj.**

Neas siluius pota. S. p. d. magnifico dño Caspari Schlik Lācellario īperiali. Guido tabellari⁹ aplic⁹ ad me hodie venit: lr̄asqz mihi ex roma reddidit iohānis campisij z petri noretani. q mihi ex tota hūani generis societate sūt amicissimi. Hi venerabilē z ornatissimū virz bartholomeū rauarell̄ se cretariū z cubiculariū aplicū magnopere conmēdāt. vtqz res suas iueni nō suadent tm̄ cogūt: q̄le negociū sit nō scio. Sz id magnificētie scribit̄ tū p eundē bartholome um tū p alios. Audio illū tui germani causā toto conatu ,pmouisse: dū res eccle fri singen rome tractabať. Aiūt p̄terea hūc esse apud sūmū pōtificē magno loco: virūqz fozez lr̄is z ōtutib; ornatū: qbo ex rebo si qd apud te roboris meis ineſt precib; peto supplex ozo vt rē hui⁹ viri expeditā reddas. si modus ē qui possit īpetrari. Nā z gr̄az boī reddes bene merito z amicis meis: q tui sunt serui plus ꝓplacebis q̄ si montes auri tradideris. Sic eos in hāc rē affectos video. tuum est morem seruare vetustum q felicitatē tuā soles ī acquirēdis amicicijs collocare. Recessū regis suūqz transitum sicut iussisti Et baustumij et ceteris socijs significaui. Sebaldus in balneis est. Ho spes dubius est. venturus ne ad te sit Ego disuasi qa z tu venire itēdis. Vale optie.

Probat verā sciētiā discere mori. **Epistola. lxxvij.**

Neas siluius poeta Imperialis secretarius viro et amico cōstanti Fride rico tergestino cancellario. S. p. d. Questus es me tibi non scribere q̄is mihi scripseris aliquando: dicisqz id esse signi nec constantis nec veri amici me fungi officio. Sic enim referunt qui ex te huc proficiscuntur. Facis

ſicut mācipia ſolent: que vbi peccarūt ꝑus clamare ⁊ vociferari incipiūt: q̄ dñi. cri
menq; aliq̄ excogitāt qđ heris aſcribentes obliuionez ſuoꝝ pc̄oꝝ inducāt. Sz er
ras: nō patiar tuā negligētiā inultaz: nec ꝓterea excuſatus eris qr ꝑius conque,
raris. Scio ego has artes: noui has ỽſutias: calleo has tegnas. ¶Nihil agis mi fri
derice dū me accuſas q nunq̄ ad me ſcripſiſti poſtq̄ abs te receſſi niſi paucula ỽba
q̄bus amici tui cauſā ꝓmēdabas. Ego ỽo ad te ſepius ſcripſi ⁊ anteq̄ irē romā ⁊ p⁹
q̄ reuerſus ſum. Si ḡ me vincere vis, non querēdo ꝫ ſcribēdo id facies melius. ¶Nūc
tamē miſſa hec facio veniāq; do: ſi mō in futuꝝ aliter agas. Ego nūc qđ ad te ſcribā
nō habeo aliud niſi me tuū dixerim. tibiq; velle ꝓplacere: te colē: te amare: ⁊ obſua
re vnice. tuūq; bonū ſtatū, valitudinē optimā. ⁊ tuoꝝ felicē ſucceſſuz optare. Sz iſta
vetera ſunt ⁊ tibi notiſſima ⁊ iter amicos minime repetēda: q magis factis q̄ ỽbis
ꝓgnoſcunt. Cauſa tuoꝝ ciuiū nōduz ē termīata. Ego libēter videz̄ baꝝ litiū fineꝫ q
vbi tergeſtine ac ciuibꝰ oīibꝰ ſum affectus. ¶Nec placet mihi videre bonos illos vi
ros ac ſui reipublice amatores totiēs huc trahi. ¶Nec rurſus libent audio poſtponi
negociariq; nr̄o p̄cipi que debent. Quod ſi eſſent mediatores q ſtudio pacis intēti
eſſent que ſunt pacis ꝓſulerēt: nō tamdiu res iſta pendēt. Adeli⁹ ē (crede mihi) ỽ ſuo
iure aliquid tradē cū pace. q̄ totū litigādo ꝓſeq. At iſta viderīt q plus ſapiunt. Ego
mihi viuere volo nō ſp alijs. Jā regia maieſtas beneficia mihi largita eſt q̄bꝰ poſſuz
honeſte viuere: ſequeſtrabo me tandē ab his curiaꝝ miſerijs. Et qr ſenectus adeſt vr
getq; moꝛs: cogitabo qūo bene moꝛiar. Jd em̄ eſt dēniq; recte p̄bari: id ē ſcire. i. eē ſa
pientez. ¶Nā q iura nouit ⁊ aſtroꝝ curſus ⁊ pluuiarum ventoꝝq; cauſas ⁊ argumētā
di rationes ⁊ mēſurā terre ⁊ carminis ⁊ ozonis vires ⁊ omnē armoniā. is tamen ni
hil ſcit: niſi moꝛi ſciat. Ultimus humanoꝝ actuū moꝛs ē. Qui oīa recte fecit ⁊ in fine
deficit. is fruſtra opatus eſt. Inſulſus poeta eſt q actū gntū negligit. Sic q moꝛtē ne
ſcit bene ꝓcludere: demēs ē. Curādū eſt ḡ mihi vt finē bonū faciaz. Satis luſi: ſatis
puer ⁊ iuuenis fui. ſatis mundo fuiui: immo nimis. Jam hoza me admonet: redeū
dum ē in viā: factā niſi falloꝛ. Jdē ⁊ tibi cenſes faciēdū: q̄uis in eaz rē iā dudū accī
ctus fueris ꝫ pſeuera. Cōiugē tuā ꝓbā mulierē ⁊ honeſtiſſimas filias tuas atq; fili
um tuū adhuc adoleſcētez ⁊ que iuuentus imperitat faciētē iubeo ſaluē ⁊ icolumes
eſſe cupio. Jdē iacobus facit: q iā ē plebanus inſignis eccleſie. ¶N. ſeq; tibi ꝓmendat
Vale ⁊ bononiū vām aꝑpiū vī ſenatus p̄cipē meis ỽbis ſalutato.

Epiſtola. lxxviij.

Hortat legatos regni hungarie vt la
diſlauz abſq; ꝓditōe regez recipiāt.

Joniſio ſancte romane eccl'ie cardinali archiepo ſtrigonien̄ patri ⁊ dño
colendiſſimo: Eneas ſiluius poeta. S. p. d. Si qs me roget p̄ſtantiſſime
pater. Cur ego natus in hetruria de ſtatu regni hungarie loq p̄ſumā. Re
ſpondebo me hominez eſſe ⁊ vt terentian⁹ ille Cremes dicebat. Humani nihil a me
alienū putare. Dicam me italū ſcire plures mei generis hoīes in regno vr̄o ⁊ opi
bus ⁊ honoꝛibꝰ auctos: ad magnā gloziā euaſiſſe. Dicā me legiſſe hyſtorias vr̄as: in
uenisſeq; hungaros multis victoꝛijs claros nomē ad aſtra tuliſſe. Atq; idcirco ſicut
natura iubet eoꝝ me ỽtutibꝰ affici. Quid plura x̄pianū me dicā: ſolicitudinēq; habē
vt x̄piana religio in tuto colloceē. Qđ ſane fieri nō p̄t niſi ⁊ murus eius q ē hunga
ria ſit incolumis. Sū igit̄ auri⁹ nec aliud ꝫ tpe opto: q̄ vīe largitōi bonū finē īponi
Deꝝ dū hec mecū ſepi⁹ agio r̄uoluo: ml'tū ꝫ er tua ⁊ collegarū tuaꝝ volūtate diſpoſi
tōeq; pēdere r̄perio. ¶Nā cū vbiq; id eueniat vt tūc res bñ ꝓcludāt. cū nūcij q eas tra
ctāt volūtarij ꝓniq; ſunt: q̄nto ꝫ magis nūc ſperādū ē. Si vos incliati ⁊ affecti ſitis
q nō ſolū legati eſtis regni: ꝫ ipm̄ q̄dam mō regnū in p̄ſate habetis. Quia qđ p vos
fieri ꝓtigerit: nemo dubitat apud alios q̄z noie veniſtis hāc ratū. Sūt igit̄ he cauſe
que me tue. R. p. nōnulla ſcribē ꝓpulerē: q̄ ⁊ in bonā p̄tē recipi p̄coꝛ ⁊ alijs collegis
tuis ꝓmunicari. Quia ⁊ ſi vām acre iudiciū q regno vr̄o ꝓducāt optie videat: nō tam
quod exteri ſentiunt negligendum eſt. Loquoꝛ autem cum tua dignatione tanq̄ cete
ri ex collegis audiant. In principioq; meoꝝ verboꝝ illud fundamenti loco re-

cipiam. ¶Quicquid homines ex suo arbitrio faciant: id sibi vtile iudicare. ¶Nam qđ sibi damno sit: nemo sciens volensq; facit. ¶Vos igitur hungari viri clarissimi. q huc venistis. in conuentu pestiensi prius fuistis. ac cum ceteris regni baronibus ⁊ accolis ladislaum regem expetere decreuistis: nunc legatōnem explentes: dari vobis regem cum sancta corona deposcitis. ¶Coronari deniq; regem vultis homagia sibi preberi: ⁊ ipsum exinde in aliquo regni loco sub tutela friderici cesaris sui patruel' cōstitui. Hec est si recte teneo summa vestre petitōnis. quod minime excluissetis: nisi ⁊ regno ⁊ vobis singulis id putaueritis expedire. ¶Quid ad hec responsurus sit cesar ñ scio. Illud autem scio quia ⁊ suam quoq; vtilitatem ⁊ patruelis cōmodum cesaria maiestas ituebitur. ¶Nec scienter aliquid promittet: quod suo ac patruel' statui possit obesse. Siquis ergo vult inter cesarem ⁊ vos plenam fieri concordiam: is ea media offerat que sint vtriq; parti accōmoda. ¶Nemo eñ sermonis ornatu ac verborum lenocinio plus suadet q̄ vtilitas. ¶Cum ergo his in rebus que nunc aguntur: ⁊ vos hungari vestrum cōmodum sequamini ⁊ australes suū. libet mihi pauca de statu cōditioneq; vestri regni in mediū referre. Sic enim que sint vobis vtilia melius intuebimur. ¶Nam ⁊ apud australes in eandem sententiam sepe ratiocinatus sū. Vos qđ ex pura mente sinceroq; corde promitur: benigna frōte ⁊ letis animis audite: ⁊ que vobis sint vsui (q̄uis longe melius q̄ ego prospicitis) me referente notare nō pigeat Status regni hungarie proh dolor nō sine graui damno totius christianitatis: cōfractus: quassatus: lacerus: ⁊ omni splendore nitoreq; pristino denudatus est. Tāta q; mutatio in regno vestro a paucis annis citra facta est. vt siquis procerum anti quor iam ab inferis resurgeret. hungariamq; intraret: nullatenus suam patriaz recognosceret. Apud hystoriacos veteres reperi vestrum regnum florentissimum q̄ndam fuisse ⁊ hominibus ⁊ opibus beatum. ¶Cuius tanta latitudo longitudoq; fuit. vt ⁊ a constantinopoli mariq; pontico vsq; ad austriam ⁊ a polonia vsq; ad sinus adriaticū protenderetur. In cuius ventre septem amplissima regna claudebantur: que a corona hungarie tanq̄ feuda dependebant: vt merito quidam non tm̄ regem sed archiregem hungariam habere dixerint. ¶Nec sat fuit tot gentibus hungaros impare: ꝫ ex se quoq; populos emiserunt: qui omnem illam italie partem que olim gallia trāsalpina vocata est: hodie óo ab ipsis hungaris longas barbas ferentibus lombardia dicitur occupauere. Ex vobis insuper duces exierunt qui ⁊ almaniam ⁊ galliā ⁊ hispaniam inuaserunt. ¶Nec gens fuit orbe toto. que vestrum tunc regnum lacessere auderet. taz venerabile ⁊ clarum erat vbiq; terrarum hungarorum nomen. At nunc q̄ lacerum sit vestrum regnum ipsi scitis: circūspicite totum. Veneti qui quondam pro fundo ciuitatis sue tributa pendebant. iam dalmatiam magna ex parte tenent. thurci qui trans elespontum formidare vestros arcus solebant: in ipsis hungarie visceribus crassantur. ¶Poloni quodammodo regni vestri censebanť: moldaniā sui iuris fecerunt. ¶Nec thurci sine portōe vr̄oz dn̄ioz sunt: nec bohemi nec theutonici. Quid scismaticos ⁊ hēticos referā: p hungariā debachātes. Quid tristia bella: p vos cū thurcis gesta. Quid aīas pene infinitas ex regno vro q̄tānis exportari: Quid abigeri pecora ⁊ oīa ī pdā duci: Quid mōasteria magniq; di tēpla vbiq; apō vos ruē: O regnū olim opulētissimū. O aureā ꝓuinciā. O terraz dec⁹: quo sic ex tenitor oīs abscessit: quo sic abūt color optim⁹: Vbi vigor ille tuoz hominū: vbi reuerētia: quā tibi oēs gētes impendebāt. vbi maiestas regis: vbi gl'ia: Quid tibi tot victorie ꝓfuerunt si tācito ī triūphū duci debebas: Quid romanoz ducū restitisse potētie iuuit: si nūc illoz vicinoz ineptos inept⁹ ferre potes. Heu fortūa. heu rez vicissitudo. q̄cito impia variāť. q̄cito mutanť r̄gna. q̄repēte dilabūť pīates. Regnū hūgarie cui vix simile vidit sol. sic dissipatum est vt vix inter se partes vlle cohereant. Que autem sit tante mutationis ac ruine cā. non est intueri facile: quia occulta sūt iudicia dei. ñ min⁹ hodie q̄ oli fertiles agri sūt: ñ min⁹ fecūda pecora asiūt vineaz ꝓuēt⁹: r̄ddūt vsurā effose auri ⁊ argēti minē. Sēsati boies sūt īdustrij. magnimes-

multarũ rerũ experti: lr̃e tam vigent q̃ vnq̃. Nõ possuz ego de ceteris loqui q̃s ñ vi
di. de vobis q̃ h̃ estis. illud possuz dicẽ qd̃ de q̃uis hominũ genere dici p̃t. Video em̃
vos forma ꝓceros: corpe decoros: viribꝫ robustos: ſmone g̃tos: ⁊ ĩ om̃i oĩ acceptos.
Quid igit̃ ẽ qd̃ regnũ vr̃m tantope dep̃ssit: cũ nec vires vr̃is homibꝫ desint nec inge
nia: sicut ex oĩbꝫ audio q̃ vr̃am regionẽ ꝑagrarũt. Sunt fortasse nõnulla pcta q̃ deꝰ
punire vult: quẽadmodũ in veteri testamento factũ nõnũq̃ legimus. Ob quã rẽ ꝯsi-
derandũ ẽ diligent̃. vt si quid erratũ ẽ emendet̃. vt ꝑ opa pietatis d̃ina maiestas mi
tiget̃. quã ꝓpter iniqtatẽ aliquã ꝯstat iratã eẽ. Nec miremur si dixerim int̃ vos ali-
qd iniqtatis eẽ. Nã nulla ẽ om̃ino ꝓuincia iniqtatis expers. Ceterꝫ cũ his pie ac mi
sericorditer deus agit quoꝝ delicta in h̃ mũdo punit. Deus em̃ hoĩes ꝓ filijs habet
⁊ q̃s diligit arguit ac castigat. ⁊ ꝑ mlt̃as aduersitates ad opa v̄tutis inducat. q̃s at̃
nihili facit: delicate ⁊ deliciose patit̃ viuẽ. qꝛ nõ illos emẽdatõe sua dignos. Cũ autẽ
regnũ vr̃m deꝰ multis plagis afflixerit signũ ẽ qꝛ vos amat ⁊ saluos esse desiderat.
Nũc vr̃m ẽ vt emẽdetis in qbꝫ cogitare potestis offensaz eẽ maiestatẽ d̃inã. Int̃ alia
v̄o que deus egretulit: forsitan illud est. qd̃ ẽ regi ladislao infanti orphano sine cri-
mine nõ vti par fuerat fauorabiles extitistis. Nã q̃uis plerique vr̃m ex mag̃ cã ipsuz
reliquerũt: q̃niã sibi qsq̃ ꝯsulẽ debet. regnũ tamẽ totũ excusari nõ p̃t. qd̃ li vnitũ pro
iusticia pueri fuisset: nunq̃ polonus ex aduerso intrassz. Utcũq̃ sit. videndũ ẽ vt de-
us placet̃ vbi offensus ẽ. vt inde medela ꝓdeat vnde vulnus fuit illatũ. Nempe q̃n-
tum ego imaginari possuz: ex deo datũ ẽ vt regnũ hungarie qd̃ sub adulterino rege
ꝑiclitatũ ẽ. iã ad suũ verꝫ ⁊ legittimũ regẽ ladislaũ reuertat̃. sub cuius auspicijs rein
tegrari possit ⁊ ad pristinũ reduci nitorẽ. Bona ẽ eqdem vr̃a deliberatõ: ꝓbãda: re
cta: salutifera. Verũ qꝛ ⁊ ante desertũ ladislaũ immo ⁊ diu añ sigismũdi p̃tatem re-
gnũ vr̃m declinare cepit. nullã g̃ causã vr̃e ruine maiorẽ fuisse arbitror q̃ discordias
vr̃as. Nãq̃ sic̃ res vr̃e ꝑ ꝯcordiã creuerũt. sic ꝑ discordiã sunt diminute. quoniã nul
la durare p̃tas valet vbi dissentio regnat. Romani tamdiu magni ⁊ rerꝫ d̃ni fuerũt:
q̃diu in caritate vixerũt: vbi v̄o ciuilia ⁊ intestina bella suborta sũt. mox ⁊ maiestas
romana defecit. Sic ⁊ athenas ⁊ spartã ⁊ carthaginẽ domestica deleuer̃t odia. Ci-
uiles autẽ dissensiones inuidia ⁊ ambitio alũt. q̃ pestes ĩ regno vr̃o crassãtes: om̃iũ
intentõnũ vr̃arꝫ maloꝝ ⁊ oĩm cã fuẽ. Et vtinã etiã nõ hodie inter vos hi eẽnt morbi
Nãq̃ si depositis simultatibꝫ ĩtestinisq̃ odijs ꝯcordes eẽtis. ⁊ vnanimi voto ad cõ-
mune regni bonũ intendẽtis. nihil ẽ qd̃ vr̃i vicini ꝯtra vos auderẽt. Nec em̃ ꝓuĩcia
vlla ẽ: q̃ si viros hz ⁊ hi sint vniti: suũ nõ tueri possit statũ. Difficile monumẽtum est
amor ciuiũ. ĩexpugnabilis ẽ ciuitas quã vnitas ꝓpl̃i tuet̃. Qꝛ si ꝑua regna: sterilia:
pauꝑcula: ꝑ ꝯcordiã sese tuent̃. nec vicinoꝝ impetus timẽt: q̃ntomagis gl̃iosuz r̃gnũ
vr̃m amplissimũ: ditissimũ: ⁊ omniũ rerꝫ copia habũdãs: insultãtibꝫ resistẽt hostibꝫ
si om̃es in vnũ barones regnicoleq̃ cõcurrerẽt. Sz sunt ꝯnexe inuicẽ nescio q̃uo iu-
sticia atq̃ ꝯcordia: nec vsq̃ altera sine altera reperit̃: nisi forsan ad modicũ tp̃s etiaz
in malo q̃dam ꝯspirauerint. Sz hi nõ possunt esse diuturni: qꝛ nullius crimĩs ẽ lon-
geua societas. Qui diu ꝯcordiã appetũt. hos necesse ẽ in v̄tute iacẽ fundamẽtũ. Di-
cã plane qd̃ sentio: nec vos egrelaturos puto. qd̃ in bonũ finẽ eloq̃r. Liqdũ est apd̃
me: idcirco vr̃m regnũ ĩ magna ꝑte vastatũ eẽ. qꝛ ꝯcordia caruistis. Cõcordia v̄o ꝓ-
pterea vos deseruit. qꝛ iusticiã nõ amastis. Uosip̃i potestis reminisci multis ĩ locis
apud maiores vestros iusticiã fuisse neglectã. Nostris v̄o tempibꝫ magnũ illud fu-
it. qd̃ ladislaũ deseruistis infantẽ. ⁊ nullũ habentem q̃ suũ ius tuerẽt nisi deũ. q̃uis
nõnulli vestrũ necessitate magis q̃ voluntate ab eo defecerint: quibꝫ nihil est impu-
tandum si metu graui perculsi vite sue consulere voluerunt. Nec em̃ hi hodie sumꝰ
qui pro iusticia capita nostra ponamus. Diximus iam causarum aliquas. regno q̃
vestro obfuerunt quantum nos opinare valemus. Apud deum fortasse motorẽ om-
niũ in cuius manu sunt oĩa regna mũdi. alie sunt quas ignoramus. Nunc de reme-
dijs transigendum est. vt eam inueniamus quam querimus vtilitatem. Nempe viri
prestantissimi si regnum vestrum vultis instaurare (vultis em̃ non ambigo) contra-

rūs artib⁹ euitandū est: querenda iusticia est: habenda ꝓcordia: iūgendus amor ladislao: qui verus rex est repetēdus: iuuandus: fouendus: vt violata in eo iusticia resartiat. Dicitis forsan frustra sic loqueris cū iam ob eā causam hic simus. Sed h̄ haud satis est. Nam ⁊ legatio vestra ꝓditiones quasdam habet: q̄s possibile est cessarem non admittere. Quid tunc facietis? quid si non detur puer ad albam regalē. q̄ non videtur cesari faciendum? Quid si negeť coronatō noua. an infecto negocio recedetis? Hic h̄ deliberandum est. hic ꝓsulendum. hic videndum est: ne iusticia deseratur. ⁊ ne quod expedit regno vestro negligať. Scitis q̄ iusgentium est: neq; electionem neq; coronationem regnum dare sed successionem: quod si quibusdam i r̄gnis electio regē facit: id certe apud vos non ē. Nam ⁊ apostolice sedis sententia ē successionem in regno vestro locum habere. sicut ⁊ bonifacius diffinuit ⁊ vetus obt̄uatō docet. Est igit̄ vobis ad iusticiaz ꝓseruandā ladislaum in regē habendus: qui Sigismundi nepos. alberti ⁊ elizabeth filius. auito paterno ⁊ mr̄no iure regnū vendicat Ninus patri viuo successit apud assirios: apud macedones philippi successor alexander extitit. Apud hebreos salomon patris dauid solium tenuit. Apud romanos cū ple careret iulius. adoptiuū filium augustum successorem habuit. Apud troyanos laomedontam patrem secutus est priamus. Apud francos pippini sedem post obitū karolus magnus accepit. Apud gothos autem qui ⁊ ipsi vestri generis fuere almal patri suo gapt successit. Sic ⁊ alberto regi vīo par est ladislaum successorez filiū succedere. nisi ⁊ pietatez ⁊ humanitatē omniū ꝓp̄ior gentiū nationūq; iura velim⁹ peruertere. Verū ne propositi nostri metas egrediamur. cū iustū sit ladislauz apō vos regnare: videamus an etiā vtile existat. Stoicor sententia est nihil vtile fore qō nō sit idem honestum. nec vt mihi videť false arbitranť stoici: q̄ nihil est vtile qō turpe sit: videri potest vtile: esse autem nō potest. Nā turpia ⁊ viciosa caduca sunt. mutabilia. fluxa: curas sp atq; molestias afferentia. Que iusta sunt ⁊ honesta ea manēt nec vnq̄ mentem turbāt. Sed differamus hec alio mō. Sūt vt accepi nōnulli: q nec vocandum ladislaum rentur. nec cum cesare quicq̄ practicandum. Quidam vō honestum aiunt (vti iam factum est) vocari ladislaum: quod si non detur per aliuz modum regno ꝓsulendum censent. Apud hosce homines minima est de iusticia mentio vtilitatem solummodo sectantur. Sed nesciunt quia nulla est sine virtute vtilitatis possessio. Discutiamus ergo istor opiniones respondeamusq; contrariantib⁹. Ego quidem tunc vtile putarem regno vestro negligi ladislaum. si sine ipō ⁊ ꝓcordes esse possetis ⁊ ab hostib⁹ regnū tueri. Q̄ si hec absint: quid vobis vtile eē queat? Examinemus ista. Si pacē in regno ⁊ concordiam vultis habere aut populare regimē aut regale habendū est. Dimitto nunc illam aristoteť quā in politicis de mō regendi ꝓsideratōnem habuit. Nam ad hec duo possunt omnia referri. Quid vos obsecro inē hec eligetis? quis vestrum est qui populare regimen audeat suadere? Omnes vos qui hic estis nobiles estis. at in regimine populari oīs nobilitas suspecta. Surgūt plebei ⁊ equato iure rempublicam administrant quicqd excellit amputant. Respicite ciuitates que in communi gubernantur: nullus in atrio nobilis est: mercatorum sunt omnia. Ego non puto quenq̄ vestrum sub artificib⁹ potius esse q̄ sub regibus Ad hoc est q̄ vestrum regimen vsq; in hoc eui semper sub auspicio regum gubernatum est. Nec reor nouitatem vos velle nunc agere: que mater erroris esse consueuit Exinde cum regnum vestrum vndiq; bellis flagret: necessarium est regem habere ad quem omnia referuntur. Vbi pax est multitudo regnare potest: vbi sunt bella nisi vnus sit qui dirigat: omnia corruunt. Cum Cimbri cum tricentis milibus armatorum italiam peterent. vrbes italie que tunc erant libere. sponte sua romanū sibi populum prefecerunt. Romani autem marium ducem omnium constituere. Nec eniz sine principe frementib⁹ armis possunt prouincie defendi. Vos ergo qui cū thurcis assidue bella geritis: necessariū est regem habere. Sz h̄ q̄z de rege deliberandum est Aiūt nonnulli multos esse in regno ex sanguīe claros ⁊ virtutibus preditos: quos reges esse nequaq̄ dedeceat. quod ego non negauerim. Naz ⁊ ex vobis q hic estis nō

irem inficias. corona dignū aliquē fore: siue claritas generis. siue forme decus. siue animi magnitudo ⁊ ꝓbitas regrat. Verū cū nō possit nisi vnus rex fieri: Inter vos aūt plures sint vyademate digni. sitq; magna equalitas ĩter vos: qs nō videat magnā inuidiā nasci: sigs vīm in regē sublimet. Inter pares nunq; inuidia cest. nec eq̄ aio sui silez sibi p̄ferri sinit. Sūt int̄ vos diuerse volūtates. Et vt comicꝰ ait. Quot capita tot sniē. Quis vnq; sibi suadeat tot p̄latos: tot ꝓceres. tot ciuitates. tot inco las in vnū ꝓsentire: q ex hungaria p̄ficia t̄ in regē. Addite q̄ inimici vīi circūstātes thurci. vires mor vīas ꝓtemnerēt audiētes ex vobis eē creatū regē. Cū ꝓpterea scirent vos ab oīb⁹ x̄picolis destitutos ⁊ a germanis p̄sertim. q̄z sāguinē iniuriā religisetis. Quid vltra. an putādū ē regē bossine dispotūq; rassie ⁊ alios hungarie magnates: q vir sigismūdū ludouicūq; regē sup̄ se ferebāt: iā vnū ex vobis eq̄ aio sibi dñantem pati? Taceo domū austrie ⁊ comitē cilie q nunq; ab obediētia pueri recederēt. Quo circa nō video qūo ex vobis elegi rex possit: q ⁊ hostes repellat ⁊ regnicol' pacem p̄beat. Venio ex̄ regnū nec q̄ pacto ex alīs gentib⁹ regē hz̄ possitis video. Nec eñ adeo deductos vos arbitror. vt ex infidelib⁹ reges accipiatis: q multis nō dicam annis sed seculis fidē x̄pi ꝓprio sanguine ꝑ infideliū impetus defendistis. Polonia q̄ vobis regē dare voluit. in eo iā statu est. vt vir sibi regez inueniat. In almania q; cūq; sunt p̄incipes regio digni fastigio ladislao regi arctissima iūcti sunt ꝓsāguinitate: nec q̄sq; ē tāregendi cupidus. vt ꝓprīū sanguinē ledat. Bohemia ladislaū respicit Cetē natōes remotissime sunt: ex q⁹ si regē velletis vocare: ⁊ si psonā hz̄etis: auxilium tamē p tot regiōes tot gētes tot terraz marisq; spacia nō possetis hz̄e. Sz̄ pceda mus esse aliquē vel ī germania vl' alibi q vīo vocatu regnū accipiat. vt sit verꝝ quod vsurpare cesar solebat ex euripide. si violandū ius est: regnādi cā violādū ē. in ceteris reb⁹ pietatē colas. In ꝓpterea pacē hēatis: an thurcis resistē poteritis: an vtilitatē quā vultis ꝓsequmini? Nūc hinc australes inde thurci regnū vīm īfestabūt. Nū ptes in regno erūt q̄ nihil ociose fieri p̄mittēt. Sane viri p̄udētissimi ⁊ alto sāguīe nati: si pacē in regno vultis hz̄e inimicosq; thurcos ꝓcul arcē: nec populare habēdū est regimen: nec ex vobis rex assumēdus. nec ī alia gēte querēdus. Quoniā ī austria hic ē de q̄ locutus sum ⁊ quē vos accersitis ladislaus alberti filius. In q̄ si nobilitatē q̄ritis: nemo ē eo in orbe toto nobilior. Cuius paternū gen⁹ ab ipa iulij cesaris stirpe dirinat. Sic eñ domus austrie initiū hz̄. In q̄ plurimi romanoz reges fuē: q̄ ⁊ bohemie ⁊ polonie ⁊ alīs regnis psepe reges dedit. Adrnū genus ex regib⁹ vīs ꝓdit. Adr̄ illi regina vīa elizabeth fuit. Vnus sigismūdus īpator. ꝓauus karolus q̄rtus. Exinde iohēs rex bohemie ac hainricus septimus cesaz: q p⁹ trāslatōem imperij apud germanos excellētissimi fuē. Vbi nā tāta nobilitas tātaq; sāguīs claritudo? Certe h̄ potissime ex oīi x̄pianitate dign⁹ ē. q vobis generis claritate pollētib⁹ cē rex debeat. Hic inter vos natus ē ⁊ in ipa infantia coronā vīam adeptus. Nemo in regno vīo ius hz̄ nisi puerulus iste. Hic vobis theutonicos oīes amicos reddere pt̄. atq; bohemos ꝓiungē. Hic pacē vobis intrisecā reddet. h̄ dispotū ⁊ comitē cilie in vnū vobiscū ꝓiunget. h̄ vob fridericū cesarē patruelē suū affectissimū faciet. Hic omnia dñia austrie. Hic ducem burgūdie ꝓsanguineū suū ⁊ francie dñm sibi ꝓiūctū in vīm auxilium cū opus fuerit aduocabit. In h̄ puero regia maiestas relucet. Jaz in pueril etate liberalitatē ostēdit ac p̄udētiā pre se fert singularē. Forma illi egregia ⁊ plus q̄ dici possit decora. Jam paternā magnanimitatem ⁊ auitam sagacitatē indicat: breui tpe grandiusculus erit ac p seipsum loqui equitare ⁊ gubernare poterit. Cum h̄ extirpare scismaticos de regno poteritis: cuz hoc thurcos repellere: dalmaciam vendicare: ⁊ quicquid alienatum est ad coronam reducere: paceq; sancta ⁊ optima frui. Quocirca cum tanta ⁊ tameuidens vtilitas appareat: si perseuerare cū ladislao rege volueritis. q̄uis non vtputo vos vllo pacto absq; desiderata ꝓclusione recessuros: vt tamen oratiuncule mee festinatum finem imponam. circunspectiōes vestras oro. precor. obsecro. ⁊ obtestor: vt hec tot tantaq; regni cōmoda considerantes. cum cesare nostro omnino conueniatis: nec in eo vim faciatis: si quid est quod

vestris petitionibus diminuatur: dummodo rex in regni vestri aliquo loco sit: maiestati cesarie accepto. Nam nec cesar ipe quod iustum fuerit denegabit quia etiaz de sua vtilitate agitur: cum regnum vestrum amicum habet. Nec moueant vos instructiones in peste facte. Nam z vosipsi potissimi autores earum fuistis. Nemo moleste accipiet si quid p vos pro regni pace fuerit immutatum. Palatinus autez z qui cum eo sentiunt allegare pestienses ordinationes nullo modo possunt: qui ab eisdez multis iam modis recesserunt. Sumite igitur animuz viri prestantes: cōcludite cū rege quocūqz potestis. dicite demū. nullius vos regis nisi ladislai dñatuz passuros Amplectimini iusticiā pueri: recipite que vobis vtilia esse ostendimus. Efficite vt z hungaria tota p vestram operā se quietaz z pacificam intelligat redditā: z puer ipe ladislaus vester hungarus: suum regnum per manus vestras: vestraqz studia recuperasse cognoscat: z cum virilem togam acceperit. te cardinalē qui eum baptizasti. te vesprineñ episcopū qui patri suo seruiuisti: te nicolaum vainodā qui militē eum fecisti: te ladislaum banū qui sanguine sibi coniungeris: te griskona qui eius ptes indefesso animo semp defendisti: te emericum q auo suo carissimus fuisti. z vos oms legatos presentes tanq̄ suos tutores suos defensores suos parentes venereť: ac honoribꝫ dignitatibꝫ opibus z omnibꝫ officijs z beneficijs super ceteros regni procēs singulari quadā affectione z animi iocūditate ꝓsequať.

Congratulatur promoto in episcopum z qualiter viuat admonet.

Epistola. lxxix.

Euerendo patri z claro principi dño iohāni ď aich. electo eystettensi domino suo p̄cipuo eneas siluius impialis cancellarius. S. p. dicit. Seqz ipsum totum exhibet. Fecisti benigne pater optime. q in lr̄is tuis q̄s huc ad amicos misisti de tuo successu mei quoqz memoriam habuisti. Nec em̄ eneam tuum que tibi obuenerant bona ignorare noluisti: quem sciebas tua gaudia solide gauisurum. Ego igitur vir prestantissime gratias in primis optimo z maximo deo refero: qui te dignis honoribꝫ extulit. Post h̄ laudo magnopere capitulum tuū singulosqz canonicos qsue prouisuri ecclesie: nō vt pleriqz faciunt indoctos imperitos inexpertos inertesqz sibi assumunt: sed te virum scientia iuris z omnium lr̄arum peritia clarum. in rebꝫ agendis diu versatum apud principes z singulari solertia preditum elegerunt. vtinam hoꝝ exēplum z alij sequerentur. Nempe non sic laycorum impressionibus ecclesie tererentur: si eorum gubernacula apud eos essent quos studere sapiētie ꝯtigisset. Postremo tibi admodum regratior qui factus maior non despicis me minorē vt plerūqz fieri solet. Mos em̄ hominum est vt que infra se sunt sp ꝯtemnant. Hinc vulgo ꝓuerbium est. Societatem hominum dirimi. quotiēs alius alium dignitate vel opibus excedere cepit. Sed ista inter plebeos ꝯtingūt: q nō ī v̄tute sed in vtilitate oēz vite rōnez ponūt. viri autez boni z virtutis amatores vt magis eleuanť eo magis amicoꝝ meminerūt. Nec em̄ affrican⁹ iunior lelij vnq̄ oblit⁹ ē: aut eū ꝑuisecit: q̄uis z ipe duos ꝯsulat⁹ cuz sūmo ꝓpl'i desiderio suscepisset. Ille v̄o candidatus ex petitōe deiect⁹ fuerit. Nec perithe⁹ architā neglexit: q̄uis ipe fortūatus. Ille v̄o captiu⁹ eēt h̄ libertatē amico impeťuit. Amicitia nāqz q̄ inť v̄tuosos est nec varietate fortune: nec tpe diminuiť. Ita z inťesse video bonitate tua: q licz iā inter antistites eccl'iaꝝ z seculi principes sublimat⁹ sis: q mō p̄uat⁹ fuisti nō tñ memoriā ponis. Sz inť varias occupatōes q̄ in p̄ncipijs dignitatū adeptarū euenire solent: inť magnas curas: interqz diuersos strepitus de me scribē nō neglexisti. Iudiciū ē h̄ mihi maximū firmā esse stabilē ꝑpetuā z īmortalē beniuolētiā tuā. Ueꝝ p̄sul amantissime q̄uis ego mihi ꝯgaudeo q amicū honoribꝫ auctū z in sublimi positū video: tibi tñ an ꝯgaudē debeā hereo. Nā tuā dignitatē tuasqz diuitias multe cure multe anxietates ml'ti met⁹ sequēť. Nec em̄ augeri opes p̄nt: qn z labores crescant. Omnis potētia subiecta ē īuidie. Qui ep̄s ē ī specula sedet: omniūqz ocl'os in se conuersos hz. Si bñ facit: fecisse debitū dr̄. Si male liguis oīm carpiť. Adde q nemo tā sancte viuē pť qn aliq se offensos reputēt. Nihil ē mihi crede in hac vita mortali du-

rius q̄ pontificatum gerere: in quo si deo places hominibus displices: seruare medium arduum est. Vtcunq; sit nauigandum est hoc pelagus. pro salute communi seruiendum est reipublice. ¶Nec enim nobis nati sumus vt plato dicebat: sed ortus nostri partem amici partem patria vendicat. Ego autem addo partez quoq; deberi ecclesie: & si nos totos obligatos sibi dixerim: que nos christo regenerauit: non erraverim: exinde cum te intus & in cute norim: moderationemq; tui animi sciam. ¶Nullus mihi dubium est: quin tuus bonor perpetuus sit. cum tua sit virtus eterna. Et quia magistratus virum ostendit: vt bias ait: in hoc beneficio tuo prestantes animi dotes que latebant manifestabis. Sed omnia hec cum labore multo diuersisq; anxietatibo facies. In omnibus his tamen moneo te. precor. obtestorq; ne magis populo q̄ tibi viuere studeas: metire tempus tuum: & aliud reipublice tribue: aliud tibi retine. Relaxa nonnūq̄ curas animūq; oblecta. Scipio leliusq; de quibus supra memini q̄is magni essent viri. & rempublicam suis ingenijs ac studijs sustinerent: nō nunq̄ tamen in laurentem agrum ereūtes sic se ocio quietiq; dabāt. vt conchas vmbilicosq; legentes ad magnam dei partem iactu lapillarum oblecterentur. Oportz sic agere (mihi crede) presul insignis. ¶Nam qui semper seria tractat q̄is non est mortuus. tamen viuens moritur. Tu ergo qui iam maximam dignitatem adeptus es. effice ne te magis dignitas: q̄ tu illam in potestate habeas. Multi sunt modi quibus animus relaxatur. Interdum venatibus ac piscationibo: multi sunt mentis secessus. ¶Cura vt fideles comites habeas: cum quibus non aliter q̄ tecum loquaris. Inter omnia hominum oblectamenta nulla maior voluptas est. nulla iocūdior nulla securior q̄ cum fideles amici inuicem cobeunt. deniq; ita est nullius boni (vt seneca dicit) sine socio iocunda possessio. Quanto quisq; maior est. quanto ditior. quāto potentior: tanto fideli amico magis indiget. Tibi hec pluribo verbis dico q̄ opus sit. Tu hoc partiz legendo partim inter homines viuendo didicisti. Fac ergo vti facto opus scis. Ego mihipsi congratulor q̄ te sic sublimatum audio. Scripserā tibi nuper de miserijs curialium longam epistolam: sed tu iam eo in statu es vt his scriptis non indigeas. ¶Curabo tamen vt epistolam videas. ¶Nam q̄tomaiores sunt illorum anxietates qui principibus seruientes tedia subeunt curiarum: tantomagis letaberis cum te is liberatum videbis. Apud italos antonius massetanus ex ordine minorum magnus verbi dei predicator fuit. cuius sermo tam populo acceptus erat vt ad magnam dei partem absq; cibo audiretur. ¶Callebatq; homo & in grecis & in latinis litteris. Hunc sua virtus generalem ordinis magistrum fecit: post episcopū massetanum. non tamen tot dignitatibus auctus: sermones deseruit. De presente semis predicare de paupertate cepit multaq; incommoda pauperum multasq; miserias in medium adduxit. Exinde quid dicam inquit: tot sunt paupertatis tedia vt nihil supra. Ego quidam gratias deo refero qui per episcopatum bis liberatus sum. Sic ergo & tu dicere potes. ¶Nam episcopatus ex miserijs curialium te extraxit qō tam mihi iocundum est q̄ tibi vtile. Tu vide vt diues factus non sis pauper. Jaz tibi facultas est: quia potes q̄ multos ditare. ¶Cura vt homines dignos promoueas. ¶Non tamen sic te hac lege astrinxeris: quin etiam pro tuo libito aliquibus benefacias. Is cui scripsisti de tua promotione multum in te sperat. vir bonus est & tui amātissimus. Fac vt eius noticia non sit apud te infructuosa. Inter alios autem ḡs dignos & virtute prestantes ad beneficia ecclesiastica promoueris. Si vnum vel alterz indignum aliquando aliquo beneficio subleuaueris non erit reprehēdendum: quia non vituperatur qui semel errat sed qui magis errat q̄ benefacit. Concedendum ē aliquid amicitie atq; consuetudini: non tamen cum preiudicio veritatis: q̄is Aristoteles platoni veritatem preferit: meo iudicio magis fame q̄ veritatis amore. Vale & mihi aliq̄n scribe.

Epistola.lxxx.

Peti insigne regis anglie pro amico.

Neas siluius poeta. reuerēdo patri adam de mulin apl'ice sedis ꝓthono
tario ⁊ serenissimi regis anglie secretario. S.p.dic̄. Tantū ē int̄ nos ter
raꝝ maris montiū fluminūq̄. vt raro inueniā q vel ad te vel abs te veni-
ant. Sic fit vt nec tu meas lr̄as vt vellē crebras accipias: nec ego tuas vidē possum
est mihi h̄ graue. Nā sūmope qd rerū agas: qdue fortunaꝝ habeas scire cupio. Nūc
cū lator p̄ntiū vir ꝓbus ad te venturū se dicēt: statui hāc breuē epl'aꝫ ad te destinare
Ex q̄ si nō multa intelligēs tuū saltē eneā bene valē ꝯgnosceres. Verū qꝛ nulla peti-
tio amici cā refutāda ē. Cū vir lr̄atus mag̃q̄ vtute preditus. N. secretarius impia
lis mihi amātissimus diuisiā serenissimi principis regis tui deferre cupiat: sitq̄ hoc
munē dignissimus. Te p̄cor hortor obtestorq̄. vt h̄ sibi apud regiā maiestatē impe-
tratum reddas: lr̄asq̄ mihi trāsmittes regias ꝑ q̄s ei talē diuisiaꝫ ferre liceat. Qd̄
si feceris mihi singularē ꝯplacentiā gr̄amq̄ ꝯferes ⁊ hominē dignissimū ꝓmouebis
q diuisie regie nō minus honori p̄stabit. q̄ ipa sibi diuisia decus p̄beat. Scis em̄ ta-
les res illis ꝯmitti deberi q tueri eaꝝ honorificētiā possint: sicut is ē ꝓ q̄ tibi scribo.
Tu fac vt p̄ces mee sicuti ꝯsueuerūt apud te bene r̄cepte efficacesq̄ sint. Vale mihi-
q̄ oino rescribe. In rebꝰ eccl'ie breui ꝑcipies q̄ maiestatis impatorie mens existat.

Epistola.lxxxj.

Hungari spreto ladislao regni herede vero.
regis polonie filium intruserunt.

Euerendissimo ī xp̄o patri ⁊ illustri p̄ncipi dño leonardo ep̄o patauieñ
dño suo colendissimo. Eneas siluius secretarius imperial' seipsū recōmē
dat ac. S.p.dic̄. Quis res hungaricas post obitū diui sigismūdi partiꝫ
videris partim audiueris vsq̄ in hāc diē q̄ pacto sint geste. Scriptur⁹ tamē ego nc̄
aliqua d̄ hungaris cui magis q̄ tue dignatōi talia dirigā nō scio. Nā ⁊ si vera scri-
psero autoritatē epl'e dabis: ⁊ si falsuꝫ aliqd intercederit lima tua eradet̄. Referā ḡ
breuissime qd̄ mēti sedet: vt sciāt posteri ⁊ a qbꝰ impug̃tuꝫ ladislai r̄gis hūgarie ius
fuerit ⁊ a qbꝰ defensuꝫ. ac ip̄e postea cū grādiusculus fuerit nr̄a legēs scripta si qñ il-
la in manus suas deuenerit. q de se bene ⁊ qui male sint meriti sciat: vt illis p̄mia et
istis si se humiliauerint veniā tribuat. ꝑtinaces aūt in penā rapiat. Est em̄ p̄ncipis
officiū parcere subiectis ⁊ debellare superbos. Sꝫ ne modū ꝓposite breuitatis exce
dā: narratōis h̄ p̄ncipiū erit. In hungaria mortuo sigismundo gener eius albertus
dux austrie regnū suscepit. q dū varijs belloꝝ strepitibꝰ fatigat̄: dūq̄ caloribꝰ insue-
tis se miscet. ꝯtracto morbo relicta elizabeth vxore pregnante breui tp̄e extictus est.
Hungari more hominum q nouitatibꝰ oblectātur reginā adeūt. regnū amplissimuꝫ
multisq̄ hostibꝰ circūdatū rege carē nō posse dicūt. Viduā q̄ nubē admonēt. Extor-
quent deniq̄ wladislaū polonie regē adhuc ephebū vocari. Illa ⁊ si partū expectare
cupēt: vbi tamē p̄cibꝰ locū furor negat. oratores mitti annuit. q wladislaū accersant
Eāq̄ legē adijcit vt si marē interea pareat: nulla legatōni vis insit. Dū legati viā fa
ciūt p̄usq̄ wladislaū ꝯueniāt: pariēte regina ladislaus alberti filius nascit̄. Scitul⁹
infans ⁊ in orbe toto nobilissima ꝓgenies. Scribit̄ legatis ne qd vlteri⁹ attingant:
ladislaus apud albā regalē ex dyonisij strigonieñ archiep̄i manibꝰ coronā quā bea-
ti stephani fuisse sacrāq̄ putāt inūctus recepit. Nicolaus aūt vainoda trāsiluanus
militiā illi ꝯtulit eūq̄ gladio cinxit. Legati in poloniā missi spretis regine iussibus
siue corrupti auro (qs em̄ non munē vincit̄) siue theutonici nomīs odio (Nam rara
inter vicinos ꝯcordia ē) tāq̄ nihil de puero scirēt wladislaū accedūt ꝓmissoq̄ r̄gno
secū in hungariā ducūt: sibiq̄ budā in aduētu tradūt. Scindit̄ euestigio regnū. ⁊ hīc
regina pueꝝ defendente inde polonis impugnantibus infinite rapine cedesq̄ fiunt
Nicolaus vainoda trāsiluan⁹ siue nouaꝝ cupidus reꝝ: siue regine lacessitus īiurijs
quā em̄ nō fidē ꝯtemptus frāgit ad polonū deficit. Et qꝛ vbi fortuna fauet: illic ⁊ fa
uor hominū se inclinat. Intra paucos dies maior proceꝝ ꝑs wladislauꝫ seq̄t̄. Erat
wladislaus adolescens q̄uis facie ⁊ corpe deformis: liberalitate tamē ⁊ animi ma-

gnitudine dignus laude. Alloquebaꝫ populum absq; interp̃te: quos virtute prestantes viros nouit. muneribꝫ sibi conciliauit. Plura donauit q̃ sibi retinuit. Itaq; dines in modum regis videri tamen pauper poterat. Nulli rei difficili atq; piculose se ipsuꝫ negauit: quibꝫ artibꝫ ꝛ vulgi ꝛ nobilium animos cõciliauit. Fit ergo ꝓuentus regnicolarum apud budam: vocãtur vtriusq; partis p̃lati atq; barones. tanq̃ de communi totius regni vtilitate sit transigendum. Et ne quis venire formidet: lr̃e saluiconductus quibꝫ libet accedentibꝫ exhibenꝫ: sub quaꝫ fiducia ꝛ dyonisius archiepiscopus ꝛ ladislaus banus de gara budam ꝓficiscunꝫ. Sꝫ nulla est regni societas (vt Ennius inquit) nulla pietas fidesq; locũ habꝫ vbi dominiũ querit. Capiũt igit archiep̃s banusq; licet centum ꝛ amplius sigill' sese tutos arbitrarenꝫ. Et nisi mortem subire velint: alter coronare nouum regez: alter iurare ꝛ fidelitatem polono ꝓmittere cogit. Quod si neq; catho fecisset neq; regulus q vitam submittebant honori: nõ tamen imꝓperandũ hoc est nostro tempore si ꝓpter vitam facimus que non videtur facienda. Nec enim hi hodie sumus qui ꝓ. iusticia capita nostra ponamus: q̃uis ꝛ stultum est ꝓpter iusticiam mori si nullum iusticie ꝓmodum nullũq; iuuamẽ mors ipa contulerit. In regine ptibꝫ albertus dux austrie: vlricus cilie comes cõsilio maturus Bisskra bohemus incõcusse vir fidei cũ nõnullis ciuitatibꝫ ꝛ aliquibꝫ baronibꝫ ꝓmanserunt. Sed regina cum se debiliorem vidit imparemq; polono: filiũ puulum cũ corona ad fridericũ cesarem trãsmittit: sibiq; patruelem ꝓmẽdat. Archiep̃s autem banusq; vt primũ libertati redditi sunt ad reginã redeũt (qz nõ potest esse diuturnũ quod violentũ est: nec stabile fieri potest qõ aĩmis ꝓmittit inuitis). Intiecto deinde tempe cũ regina ad colloquz cũ polono venisset: nõnullaq; pacis federa pcussisset. ex matricis dolore qui sibi familiaris erat vitam ꝛ regnũ amisit. Quidaz eam veneno extinctam putauẽ (vt sunt hoĩes in malas suspitões prõpti ꝛ ad criminandũ magis q̃ laudandum nati). Post hec cũ iam fridericus ex reni ptibꝫ (acceptꝫ dyademate) remeasset. Julianus sancti angeli cardinalis vir ꝛ ingenij ꝛ animi dotibꝫ singularis: qui tunc apostolice sedis legatus pacem in regno componere. ac exercitum contra thurcos excitare iussus erat: maiestatem cesareã apud vienną cõuenit: quem secuti sunt vuarienſis ep̃s ꝛ decanus cracouienſis regis polonie oratores. alter humilitate precipua: alter fastu maximo memorabilis. hortatiq; cesarẽ sũt vt ꝛ contra thurcos auxilia mitteret ꝛ vt de pace cum rege polonie cõueniret: quez regem bungarie appellabant. Sed qz nec leges pacis offerebanꝫ que ladislao r̃gi ꝓducerent: nec tutum erat id bellum iuuare in quo rex polonie principatũ teneret: q̃ post triumphũ sicut insolentes homines victoria facit. aduersus austriam signa ꝺteret. infectis rebꝫ iulianus atq; college remissi sunt. Facte fuerũt tamen paulopost ad biennĩ inducie. quibꝫ cautũ est nec partibꝫ ladislai regis per vladislaum suosq; dari nocumentum: nec rursus turbari debere qui polonum sequerentur. Siquis violatoꝛ federis esset hunc ambe partes compescerent. Rex autẽ polonie iuliani suasu ꝛ instigatõne regnicolarum. cum exercitu in thurcos traĩcit. Cunq; ad flumẽ venisset quod morauam incole vocitant: auditum est in propinquo exercitus hostium delitescere. Itũ ẽ igitur in p̃liũ ac cum basso ꝓlictatũ. Quo victo duo milia hominũ cesa sunt. q̃tuor milia capta: inter q̃s ductores tredecĩ fuere. sig̃ militaria nouẽ. Sic ei iulianus suis lr̃is cesari q tũc in carinthia fuit significauit. q̃uis vladislaus more polonoꝛ q de magnis maiora loquũt trigita milia hoĩz cedisse suis eptis ãnõtauerit. Tũ q̃ ꝛ sophia vbs bulgaroꝛ nõnlla opida ꝛ castellaho stiũ i deditiõez r̃cepta sũt. Exide cũ fame laboraret exercit⁹. nec angustias romanie trãsire licet. Nã thurco milite custodiebãt: dimissis copijs budã ruetũ ẽ: quã vladisla⁹ cũ mag̃ toti⁹ p̃li leticia q̃ triũphatoꝛ intrauit. Sꝫ h⁹ victorie p̃ter auspiciũ nihil ad eũ ptinuit. Nã solus iohãnes vainoda trãsiluanus rei militaris exp̃tissimus. cũ decem milibꝫ expeditorum militum ß bellũ ꝓsecit. Fracti hac pugna thurci: nam ꝛ in asia ꝓfligere cogebantur. Inducias petunt quas traditis quibusdã artibꝫ iureiurando firmatas obtinuerũt. Sꝫ audito paulop⁹ classis aduẽtu quã põtifex maxim⁹ eugeni⁹ ac philip-

pus burgundoꝝ dux in eleſpontū trāſmiſerat. tanq̄ ex aſia in europaꝫ trāſire thur-
cos ꝓhibitura foret. Elati p̄rioris victorie ſucceſſibꝰ hungari: ſuadētecꝫ Juliano q̄
treugas nullius momēti foꝛe dicebat in iuſſu ſedis ap̄lice: cū hoſtibꝰ xp̄iani noīs fa-
ctas: pacē ruperūt. Collectocꝫ grādi exercitu terras hoſtiū ingrediūt vaſtātecꝫ fer-
ro ⁊ igne quecūq̄ obuiā fiūt. Nō longe ab andrinopoli caſtra locāt: qꝫ cognitis ⁊
ipe magnus thurcus ingētes copias ꝓgregat. At ſi vera ē fama centūmilia viroꝝ
exercitū ꝓflauit: traiectocꝫ mari vt qdā volūt circa boſſoꝝ tracie (nō ſine magna ia-
nuenſiū infamia) in europā venit. Nā ⁊ q̄dā ianuenſiū naues p̄buiſſe trāſitū illꝝ re-
ferebāt. Cuiꝰ tamē veri p̄iculū ad me nō recipio. Nec mihi p̄ſuaſum eſt tāta quēq̄
auaricia foꝛe vt xp̄ianū ſanguinē pecunia vendat niſi quē dyabolus in modū iude ſi
bi ſubiecerit. Aduētus thurcoꝝ tāſubitus fuit: vt p̄us veniſſe viſi ſint hoſtes q̄ audi
ti venire. Ubi ergo in ꝓſpectu fuē viſacꝫ multitudo eſt pugnatoꝝ longe maioꝛ q̄ pu-
tareꝫ. Ingens terꝛoꝛ xp̄ianos inuaſit (vt fit qñ ex inopinato pugnandū eſt). Nō tñ
detrectauē certamē hungari: nec regio ſanguini defuit aīmus. Sꝫ ſtructis ordinib
aciē educūt: ꝓmittiq̄ durū ⁊ atroꝛ p̄lū. At dū noſtri ꝓ fide ⁊ illi ꝓ p̄fidia pugnāt
tantū ſanguis vtrinq̄ effundiꝫ (vt in modū lacus campi ſtagnarēt) Diu certatū eſt
equis viribꝰ: dū xp̄iani ſuas acies ōtute ſuſtētāt: thurci vō numero ſuppl̄ēt. Cūcꝫ per
plures horas nūc illi nūc iſti cederēt: ad extremū inclinata xp̄ianoꝝ acie victoꝛes
euadūt thurci. Juramētacꝫ nō ſolū domeſticis fidei ß etiā hoſtibꝰ ꝑuāda demōſtrāt
In ß p̄lio clarus adoleſcēs aut captus eſt aut occiſus rex polonie. Nec eī adhuc eq̄-
ta ē noticia veritati. Penas tamē certū ē eū dediſſe vſurpati alieni regni: q dū ſpoli-
are p̄no regno ladiſlaū querit. ſuū amittit. Ceca ē nimirū cupiditas hominū q nō
ꝓtenti ciuitatibꝰ dñari: ꝓuincias q̄runt poſt regnū. Nec ſic expleti etiā regnis: r̄gna
cumulare nitunt. Neſciētes q: pua res ē q̄ vitā eripit homini ⁊ oīb pōpis ac dñ̄js
nudū in momēto reddit. Coꝛpuſcula nr̄a vbi ſp̄ūs euolauit modico ſartofago ꝓtētāt
Et tā leta ſunt inter aurū gēmaſcꝫ recondita q̄ inter feces hoīm feraxcꝫ collocata.
Qd̄ ſi vladiſlauꝰ aīaduertiſſet: getus ī regno ſuo (Nam ſatis diuitiaꝫ poſſidebat)
nūq̄ hungariā attigiſſet. Sꝫ ſecuti ſunt eū varadienſ ⁊ agrienſ epi q regnū in diuiſio
nez adduxerant: pluresq̄ alij proceres dñiq̄ potētes: q dū incōſultiꝰ q̄ audaciter p̄
liant hoſtiū gladijs occubuerūt. Ceſa ex ambab ꝑtib circiter q̄draginta milia re-
ferunt. Nā ⁊ cruēta lugubriſcꝫ victoria hoſtibꝰ fuit: q vt erāt numero plures: ſic eē
ex ſuis plures ceciderūt. Julianus cardinalis ī bello vulneratꝰ ē: ac dū fugit amiſ-
ſo ſanguine defeciēs apud paludē quādā impijs bungaroꝝ manib ñ ex volūtate no
bilitatis ß ex furoꝛe plebis occiſus eſt. Clarūcꝫ illū ſpiritū emiſit q q̄ndā ſuaui oꝛoe
generale ꝓciliū cūctoſcꝫ p̄es baſilee ꝓgregatos ex arbitrio ſuo gubernauit. Pauciſ
ſimi ex tanto exercitu ſupfuerūt: eoſcꝫ ñ tātū fuga libeꝛauit q̄ntū hoſtiū timoꝛ. q duꝫ
ſe victos arbitrāt̄ pſeq̄ fugiētes negligūt. Diu poſt moꝛs vladiſlai ⁊ iuliani incredi
ta fuerat. Quidā nanq̄ vt inuicte ōtutis illos ſciebant: ſic ⁊ immoꝛtales eē rebant̄:
q̄ res p̄ plures mēſes abſcꝫ nouitate regnū ſuſpēdit. Laurētius p̄terea Palatinus
hungarie: acri vir ingenio: nouas indies lr̄as ꝓfingebat: qꝫ populi mētes paſceret
Nūc vladiſlaū in polonia ſoſpitē eē: nūc intra dies paucos venturū aſſerēs. At vbi
demū ꝓpta mēdacia auctoꝛi obꝛogarūt fidē (ſic em̄ plectit mēdaꝛ: vt dū credi ſibi fal
ſa vult etiā in veris repellaꝫ) quentū regni hūe placuit. Et q: palatinus budā clau-
ſerat in peſte q locus ps bude trans danubiū cenſeꝫ ꝓgregatō facta ē. qꝺ vt accepi lo
ci noīe ſum exterritus. Sicut ⁊ pompeiū cū in cipꝛū veniſſet chato baſilea deterruit
qꝺ mala regina interp̄taꝫ. Mihi qdez in peſte qꝺ in malū ſonat nihil boni videba
tur poſſe ꝓcludi: nec adhuc melioꝛē ſpem habeo. Illic p̄lati baroneſcꝫ regni ꝓueniē-
ꝑ ꝓmuni pace faciūt: ⁊ oꝛatoꝛes nomināt: q ad ceſarē petituri puerū deſtinent. Pla-
cet tamē in poloniā mitti inueſtigariq̄ regem ac certo tempoꝛe noticiam expectari.
Nuncius in poloniam miſſus matrem regis allocutus nihil certi reperit. Labitur
expectationiq̄ terminus. Tum oꝛatoꝛes iter arripiūt: ſed interim Sunzenſes bun-

gari qui plura latrocinia in dominijs austrie ꝯmiserant. crudeliores sese dietim oñ-
dentes: mansuetudinem cesaris ad iracũdiam prouocarũt qui preparato exercitu i-
tra paucos dies eos in muris clausit: obsidione cinxit: ⁊ ad deditiõem ꝯpulit. Quo
cognito. maturatur oratoꝝ aduentus. Interuenientibusq; tractatibꝫ cesar q̃ budaꝫ
vsq; cum exercitu ꝓfecturus fuerat: audituros hungaros dimissa militia wiennam
redijt. Jam giscra bohemus rerum omniũ gnarus: anteq̃ cesar in campo foret: no-
uam ciuitatem intrauerat ⁊ que facturi essent hungari p̃dixerat. Js p̃sentiã r̃gis la
dislai desiderauit: ad quẽ cum venisset puerulũq; conspexisset conlacrimatus est. Et
heu quantos inq̃t ꝓ te labores subij? q̃t adiui ꝑicula? quantũ sanguĩs perdidi? Sꝫ
tu hec per etatem non intelligis: vtinam tantũ mihi vite detur q̃ tu sensate loq̃ pos-
sis ⁊ qui tibi cũ fide seruiuerunt cognoscere. Nonnullaq; munera puero ꝯtulit. Tũ
iohannes magister camere imꝑialis q̃ tunc forte aderat: hic inq̃t. Serenissime prin
ceps diu tuas partes in hungaria tutatus est. hic tuus dux tuus tutor tuus defensor
tuusq; rector est. Cur non sibi stipendiũ prebes. Ad hec puellus diuino quodã spiri
tu ductus apertis loculis qui iuxta filacterias iohãnis pendebãt sex nummos rece-
pit Giscreq; tradidit: quos ille filo aureo ad collum suspendit: ⁊ vsq; in hanc diẽ ob
memoriam puerilis liberalitatis secũ defert. Sed remeante ab obsidione cesare: ex
his qui regni legati fuerãt deputati. Dyonisius cardinalis archiep̃us Strigonien
sis venit magne prudentie ⁊ integritatis pater: cũ eo ⁊ ladislaus bannus profectus
est magni generis vir. Nicolaus autem vainoda palatini verbo retentus q̃tuor ex
amicis suis transmisit. Cum istis ⁊ giscra tanq̃ regnicolã se ꝯiũxit. Interea comes
georius: comes croaceñ: osiwaldus de rosgen ad cesarem ꝓfecti sunt scituri res hun
garie quẽ exitũ sortirent̃. Petitio legatoꝝ fuit: qꝛ regnum in peste ꝯueniens ladisla
um alberti filium in regẽ delegit. Oramus te cesar hunc ad albã regalẽ cũ sancta co
rona nobis assignes. Nam ⁊ ibi coronare eũ volumus ⁊ sibi vt par est homagia pre
stare. post hec satis erit si eũ in regno coronamq; habuerim⁹. v̄ba alia fuer̃t sñia tam̃
ista. R̃ñsum est. qui coronatus sit. eũ non ampli⁹ coronandũ eẽ: ladislao ⁊ paterno
⁊ auito ⁊ materno iure regnum deberi hungarie. Bene tamen fecisse hungaros q̃
verum suum heredem non alium elegerant. Quod in regno puer teneatur non esse
inuitum cesari: q̃uis ⁊ alia regna eum respiciant ⁊ alia dominia. Pluraq; alia di-
cta sunt vt est in curijs principum mos. ad ostentationem magis q̃ ad veritatem.
Cum pluribus vtrinq; tractatibus habitis: nulla concordia inueniri posset: Nico-
laum vainodam accersiri placuit. Ad quem ladislaus bannus ⁊ nonnulli alij missi
sunt. Sed is nescio qua diffidentia motus venire noluit nisi ⁊ aliqui ex cõsilio cesa-
ris ad eum mitterentur: ob quã causam vlricus comes de schauenburgk adolescẽs
supra etatem prudens. cuius pater ob singl'arez sapĩaꝫ alberto regi acceptissim⁹ fu-
it: ⁊ modo apud fridericũ cesarez percarus ẽ. In q̃uis magno negocio ꝯsult⁹ habet̃
Tum ⁊ caspar schlick cancellari⁹ ingenio celeri. consilio g̃ui. ⁊ in hungaria notissi-
mus cũ plerisq; alijs destinati sũt. Hi apud sopronium ꝯueniẽtes: Nicolaũ in q̃dã vil
la ꝯmorãtem accesserunt. Multis v̄bis ac ꝓmissiõibꝫ vt wiennam petet induxerũt.
Nullius tamen v̄ba magis eũ mouẽ q̃ casparis quez ip̃e cũ sigismũdo ⁊ alberto ce-
saribꝫ potentem viderat ⁊ in primis acceptũ. Js ergo in celebritate diui Hierony-
mi wiennam ingressus est. Comites illi erant Mathias episcopus vespruneñ anti-
quus regni cãcellarius vir corpe breuis: ꝫ honesta facie atq; canitie venerabil'. Ade
rat ⁊ emericus d̄ marcellis. curie q̃ndã regie mgr̃: antiq̃sq; regibꝫ carus: plures etiã
alij venerãt domi nobiles eq̃tat⁹ circit̃ q̃ngẽtaꝝ ꝑsonaꝝ. Fuerũt loricati ducẽti: qua-
drige quatuor atq; viginti. Cesar illi cuꝫ om̃i militia sigismũdoq; duci viuaci ⁊ ani
moso iuueni ex̃ portas obuiã iuit. In p̃missis q̃ vainodã mouerẽt ne in ꝯspectu suo
equũ descenderet nescit̃. Sic em̃ hodie imperij dignitas attenuata ẽ. vt vix illi comi-
tes caput inclinẽt. cui maximi reges sese solebãt ad terrã ꝓsternẽ. Sꝫ ẽ omniũ pote-
statũ finis. Nec romanũ imperiũ vt virgilius credidit sine fine datũ ẽ: qd̄ sic iã vide
tur egrotum vt de sepultura magis q̃ de medico sit cogitãdum. Põposus ergo Ni-

colai aduentus fuit. Cui ⁊ cesar obuiã ꝓcessit ⁊ omnis ciuitas quasi ad spectaculũ effusa est. Hungarozꝝ ꝯz intuitu ladislaus puer q tũc in arce schadivieñ vbi stiriaz austria terminat. tanꝯ in munitissimo loco tenebaꝫ vsqz in lachsenburg ꝺeductus ẽ. Postqz finitis solennitatibꝫ ad tractatus reuentũ ẽ. Nicolaus eadẽ postulauit q̃ cardinalis atqz college ꝓius petierãt. Bũ varie locutões habenꝫ: hungari q ꝓsiliũ regis intrabant cũ alijs hungaris vsqz ad ꝓbzũ ꝓtenderẽt. Giscra ꝯz nicolaũ iurgio aggressus est: q is noua q̃dam cozonatõe: se q fidẽ mutauerat iustũ oñdẽ vellet ⁊ alios q fidẽ incõcussaz tenuerãt reꝓbare. Bolebat eĩ Giscra q ampliꝰ ĩ ꝓsilio hungarorũ nõ recipeꝫ ꝫclam eo singula fierẽt. Itaqz postea in cesareo ꝓsilio receptꝰ est. Et q̃uis industria casparis cancellarij ⁊ alioꝝ amicoꝝ reconciliatus Nicolao fuerit. hungarozũ tamẽ ꝓsilijs noluit interesse. Post hec cũ iã hungari in ꝓuinio cũ cesare fuissent: pluraqz tractata inuanũ viderenꝫ. Vltimũ rñsuz postulatũ ẽ: qꝰ in hãc fere sententiã cesar ꝺedit. Cozonatõez nouã q̃uis necessaria nõ eẽt vnctione omissa pro pace ⁊ vnione regni pmissurũ se foze. Velle tamẽ publicis regni lr̃is caueri: ꝑmã ꝓterea nullatenus violari cozonatõez. Securitatemqz ꝺari ⁊ puez ⁊ cozonã pꝰ bec sibi restitui: qs in posonio q ẽ regni locus insignis nutrire vellet. si noie pueri cuius est arx sibi ꝓsignareꝫ. Obligatõem quã hungari petebãt: absqz volũtate vicariorum regni puerũ nõ abduci fieri nõ ꝺecẽ. Quia cesari solũ tanꝯ ꝓximo ꝓsãguineo ⁊ per mr̃em ⁊ alios ꝓmendatus ille fuisset. Promittebat tamẽ lr̃isqz firmatuz cesar dicebat: ꝺeficiente puero nec cozonã nec castrũ posonij alienari a regno. videriqz sibi bonũ dicebat ꝑlatos ac barones regni apud posoniũ ꝓuenire vbi ꝺe modo celebrãde coronatõis cũ securitate: ꝺeqz regno gubernando ꝓcluderẽt. Sup qbꝰ rebus si ꝑfatez hungari haberẽt regni noie statim se cũ eis ꝺetermiatõez factuz aiebat. Sin aũ bozatus ẽ talia ad ꝓmunitatẽ regni ꝺeduci: respõsumqz mitti. Nouitates aũt fieri magnopere diſuasit: ꝑdicẽs eis verũ hungarie regẽ esse ladislaũ: nec sine ipo pacẽ inueniri posse: cuius fundamentũ ẽ iusticia. Quo rñso ꝓturbati hungari mox se recessuros aiebãt. Sz q̃primũ ad diuersoria redierũt. vocato vlrico cilie comite viro cozdato atqz sagaci: q ꝓter huiusmodi tractatus aduenerat. Casparũ ꝯz cancellariũ appellauere (nã ⁊ sibi magnã fidẽ habebãt) Tum q̃ industriũ vizũ ꝓgnoscebãt: tuz q̃ eũ cesari acceptũ putabãt. Ex rñsionibꝫ q̃ fere oñes ex ipsius oze ꝓnũciebanꝫ. His aiũt hungari respõsum cesaris iniustũ esse: futurũqz regno ingratũ. Contra caspar atqz vlricus oñia eq̃ ꝺicũt q̃ cesar rñderit mirariqz se hungaros tam aridos sterilesqz veniſſe vt neqz vnã regni arcẽ assignari ladislao possent. in q̃ pꝰ cozonatõez iuꝫ ꝺecus regiũ habitaret. Quid multa? Nolumus ingunt hungari sic nudi recedẽ. Sunt etiã alia si vultis in qbꝰ ꝓuenirꝫ ꝑt. Arx posonij in ꝑfate nr̃a nõ est. Sz albã regalẽ cesari trademus qui eam dũ cozonatio celebraꝫ suo arbitrio muniat: nec plures introire permittat q̃ velit. Nos q sumus hic er hungaria ⁊ tu comes cilie cũ giscra fiꝺez cesari ꝺemꝰ puerũ celebrata cozonatõe ad hamburgã qꝰ ẽ austrie oppidũ restituere. Cozonã in manibꝫ vicarioz regni ꝑuari volumꝰ. Aut si hoc non placet sub tua custodia ponetur vlrice. Tum quoqz ⁊ alba regalis Nicolao vaivoda reddẽda erit Referuntur hec Cesari. Quidam laudant: quidam improbant. Comites croacie et hi quorum longe diuersa sententia fuit: aiunt hungaros humiles factos non nulla iusta promittere: multa tamen plura promissuros si propositum teneatur. Exinde quod semel responsum est minime placet mutari. Nam quod reges dicant firum et solidum esse ꝺebere contenditur inconstantiam cum in priuatis hominibus vitãda sit. in regibus ꝺetestabilem esse quorum verba pro legibꝫ recipiuntur. Kursus hungari que supra retulimus offerunt adjciuntqz. Cozonam quoqz in manus Cesaris se reddituros. Caueri tamẽ volũt ne vel pueri vel Cesaris morte a regno possit alienari. Cesar in consilio postq̃ hoc audiuit. Graue est inquit viri consulares. Si hungaris non confidimus regnum puero perdere. Sed granius est confidendo regno pueruz amittere. Consulite in medium mihi iurati fideleſqz estis. Nam ꝺefecerunt q dicẽt regnũ maiestẽ pꝺẽdũ eẽ nisi fides bẽaꝫ. ō puero dubiũ eẽ nec videri eaz cur

puerꝝ regnicole ꝑdituri crederent. Nihil tñ in ꝯsilio plus reꝑiri potuit q̃ pri⁹. Sic re infecta vngari recesserẽt. q̃s cesar ex̃ vrbem comitat⁹ est. Cum rogaret̃ nicola⁹ regem suum visere: q suo ꝓximus erat itineri. Nescio adhuc inqt quem regem sim habitur⁹. Nec puerꝝ hunc venerabor: nisi p̃us sciuero meũ esse dñm. Quidam ex vngaris aiebant Ladislaum se regẽ hr̃e nec sibi qcq̃ imputandũ: q ꝑ etatem loq nõ possz. Ac ꝓpterea ꝯplures eorꝝ suum regem adiuerẽt. Muneraqꝫ puero t̃dideret̃ ⁊ q̃si diuinũ aliqd̃ numen intuerent̃: genibꝫ flexis multas lacrimas añ ip̃m effunderẽt. Vespruneñ antistes. O inqt generosissime puer. dabit ne vnq̃ de⁹ vt p̃us te in regno videam q̃ hec senect⁹ deficiat. Cresce puer cresce. Nemo te viuo regnũ vngarie tibi surripiet Byonisi⁹ at̃ cardinalis magnam auri copiã in man⁹ regis dedit. Osculatusqꝫ puerꝝ heu q̃t inqt labores ꝓ te subiui: q̃t damna sustinui: q̃t me ꝑiculis subieci. ꝫ oĩa mihi dulcia forent si te sel̃ in regno viderẽ. Mansitqꝫ triduo pt⁹: apud cesarẽ. Sic res cũ vngaris acta est. Accepi exinde ꝯuentum regni apud albaz regalẽ breui habendum esse: vbi rñsum cesaris ad noticiam regniculaꝝ deducat̃. Faxit de⁹ vt qd̃ pestis reliqt infectũ: alba ip̃a ꝑficiat: ⁊ ꝓ regni salute ⁊ ꝓ iure pueri de q̃ re non despero. cũ dispotus restie: Comes cilie: Giskra: archiep̃s Strigonieñ. comes Geori⁹ rosgonieñ: tã firmit̃ pueri ꝑtes teneãt. vt nulla regnicolaꝝ possint suasione nullaqꝫ violẽtia mutari. Nec video quẽ possint vngari regẽ hr̃e nisi Ladislaum puerꝝ: q ⁊ auito ⁊ p̃rno atz mat̃no iure vngaris impare dz. Ex vngaria pt⁹ hec nouitates allate sunt Johem vainodam trãsiluanũ aduersus thurcos ꝯflictasse ⁊ q̃uis felici bello q̃dam castella p̃us obtinuisset ad extremũ tñ mutata fortuna q̃ nulli ꝑpetuo bona ẽ: ingentẽ gl̃iam quaz p̃oribꝫ annis adept⁹ pugnando fuerat: victũ occisumqꝫ maculasse. Veritas tñ rei adhuc in obscuro ẽ. Classis eugeniana quaz in ponto fuisse dixim⁹: ꝑ histꝝ ꝯ̃ fluminis impetũ nauigando xp̃ianis dum hec fiebant opitulabat̃. Nunc qd rerꝝ agat incertũ est. In bohemia ꝑ eos q paꝝ fidei hñt noue res pant̃: q̃ nisi p̃pediant̃ in earꝝ ortu postq̃ creuerint difficile poterint emendari. Malũ cũ nascit̃ cũqꝫ recens ẽ absqꝫ negocio radit̃: cum adultũ est difficile extinguit̃. In ytalia ꝯ̃ Franciscum comitem Eugenius armis regis aragonũ pugnat estqꝫ supior: ꝫ oĩs euent⁹ belli dubi⁹ est. Sepe q vict⁹ videt̃ victor exurgit. Nemo vere vicit nisi q domũ r̃uersus sibi suisqꝫ subditis pacem fecit. Bononieñ pt⁹ occisionẽ Anibalis beutinolij ⁊ baptiste ꝑ ducẽ multi obsidione cincti sunt veneti ⁊ florentini eos iuuãt. Si cesar cũ aliq̃ exercitu ytaliam peteret: oĩm haꝝ rerꝝ moderator existeret: ꝫ nõ sapiunt hec nobis. nec nos alijs sapim⁹: vt homines impare sciunt: sic subditos hñt obediẽtes. Nisi vos germani ad q̃s impium translatũ est maiorẽ reipublice curam habueritis: timeo ne diues illa ⁊ insignis ytaloꝝ tellus. q̃ q̃ndam imperij caput fuit ⁊ adhuc sub impio se fore fatet̃: in alias deducta man⁹ ⁊ nomẽ mutat ⁊ iugũ. Hec fuerẽt q̃ nunc tue. R. p. scribenda putabam. Cetera q̃ apud nos agunt̃ ex ꝯsiliarijs regijs q nunc in sueuiam mittunt̃ audire poteris. Naz ⁊ ꝑ patauiaz vt arbitror viam facient. Ego me tue. R. p. ꝯmissum do. Cui sum assidue parere ꝓn⁹.

Fortune q̃litas cur non omnibꝫ est eq̃lis.

Epistola. lxxxij.

Neas silui⁹ poeta Johi Campisio p̃stanti pho. S. p. dicit. Attulit mihi tandẽ lr̃as tuas guido tabellari⁹: ꝫ illas p̃us secũ coloniam detulit totãqꝫ belgitam regionẽ illis oñdit. Itaqꝫ si viaꝝ longitudinẽ penses miraberis tamcito mihi restitutas fuisse. si ꝑicula itineris cogites mõstri sil̃e est: eas me potuisse ꝯuenire. In altero igit̃ guidonis diligentia. In altero celeritas ꝯmendanda est. In vtroqꝫ fides. Sz credo eloq̃ntiam q̃ꝫ hoĩs adiumẽto fuisse: q mollire latronũ feroces aĩos potuerit: multũ q̃ꝫ sue vestes iuuerint inopiam p̃ se ferentes. Cantat em̃ vacu⁹ coram latrone viator: vtcũqꝫ sit gr̃as illi habeo q tua mihi scp̃ta reddidit: qqꝫ oĩa q̃ in ytalia gerebant̃ retulit. Idem faciet ad te reuersus qcqd renenses agant. qcqd bauari. qcqd australes. bohemi. saxones. poloni ex eo scies: imo ⁊ prutenoꝝ ⁊ lituanoꝝ act⁹ tibi exponet. Qꝛ si daciaz norbegiam ⁊ ip̃am barbaraꝝ gentiũ mr̃em Scãciaz insulam ex q̃ gothi digressi vniuersam terrã inuasere: volueris noscẽ. ⁊ qd illinc agat̃ scire. guidonẽ ꝑcõtare. Non maior illi rñdendi q̃ tibi q̃rendi labor erit. Quis

em facundus ⁊ sciens dicendo laborat. ¶ Da gna hui⁹ est eloquentia: scientia maior. ¶ Nihil interrogabis ex eo frustra sic ē imbut⁹ pitusq; oim. Sunt pterea multe in eo rime. Itaq; fluūt ex eo nouitates passim ⁊ nō q̄rentibꝫ q̄z vltro se ingerūt. ℔ de guidone satis quē cū audies: nt ampli⁹ ex meis lr̄is desiderab. ¶ Ideo ex tuis lr̄is meas ept̄as in qbꝫ de sūmo penitētiariat⁹ officio reuerēdissimo cōi hero nr̄o collato ꝓgaudebam ad te minime puenisse. ¶ Naz plura in illis tetigi ad q̄ non rn̄des: sil'r ⁊ tuas aliq̄s mihi scp̄tas arbitror q̄ man⁹ meas nō attigerīt. qz non sunt oēs tabellarij guidoni sit̄es. Agnoui te senas ituz visuzq; pbandi domū vtinaz potuissem illic esse tecū dulcēq; patriam visere ⁊ amicos vetēs. O q̄les ampler⁹ ⁊ q̄ ōba int̄ nos fuissent dū veteris amicitie mentō incidisset. ℔ non sunt hec fata nr̄a vt sil' possim⁹ viuē. Tu rannisiam arguis q; tibi nō multa largit̄ tibiq; nō arridet vti pleriscz indoctis ignauisq; viris. ℔ vide an bñ facias. ¶ Mihi sepi⁹ hui⁹ dee quā fortunā dicim⁹ acta ꝓsideranti altior q̄dam cogitatō nata ē: vt illaz ñ cecā sic poete finxer̄t esse censeam. ℔ admodū oculatā ¶ Naz q; aiūt eaz iniquā rez hui⁹ seculi dispēsatricē: non video rez esse. dicūt em industrios hoies pauptate ḡuari: ignaros aūt fortune bñficio maximas opes possidē. Sz mihi nō sic videt̄: ponāq; in te exemplū. Ego te ditiorē puto: nō dicā cosmo medico: ℔ pluribꝫ regibꝫ. Diuitie nāq; maxime sunt lege nature ꝓpositā pauptas. Ego scio mi iohes: multo tibi plus videri. xxx. aureos q̄ alijs qbusdam. xxx. milia. Fortuna ig̃ non ignara ꝓditōis humane: q̄s videt aptos modico viuē: non curat in eos multa ꝓgerē: qz non indigent. At ignaui nisi pecunijs habundēt: despectui sunt: abiecti: miseri: qbꝫ cur vitupet̄ fortuna subsidia pbens haud scio: ℔ cui hecipe dico. ¶ Nēpe q ea meli⁹ multo me nozit: q ñ pmutaret cū opibꝫ credi sciam suā. Vnū h̄ addaz tumq; iudiciū expetā. Cōmunis pborz ni fallor opinio ē: animi bona ex̄ fortune ptatē existē. ¶ Quero ego an ℔ elidi q̄piam rōe q̄t: si tuū acumē admoueris: scio dices ñ eē absq; fortune benignitate q̄sdaz magna intellect⁹ luce vigē. ¶ Naz nisi talia sibi ozgana fortuna mīstrasset ⁊ nisi bñ alit⁹ fuissz illis: q̄uis postea sepe inuerit nunq̄ talis euasissz. Sint ḡ ꝓtenti. hoies docti: si absq; magnis opibꝫ magnā sciam sunt adepti. ¶ Nāq; si ex duobꝫ altez dūtaxat bñdum sit: nemo sapiēs doctrine diuitias añponet. loc⁹ est h̄ altior q̄ ep̄laris brevitas q̄t amplecti: atq; idcirco taceo q̄uis tecū pol pauciissimis op⁹ sit. ¶ Nemo ꝓtent⁹ ē mi iohes nisi q deo se dedit: ⁊ in illo iactauit cogitat⁹ suos: q mōdo fuiuit: quātisuis diuitijs honoribꝫ potētijsq; fruant. sp̄ tñ paupes sunt anxij: timidi: miserijsq; īfinitis exposit̄i. Delatorē illū si fugitas ꝓbo laudoq;. ¶ Nā qd det̄ tibi aut qd opponat̄ tibi ad linguā dolosam: venenū aspidū sub labijs eoz q̄ pūt oim bñficioz merita vno momēto extinguē. Inueniet ille tñ aliq̄n q vicē reddat. nec scio an mitridatis antidoto poterit vti. q ñ solū p̄uata negocia ℔ etiā publica labefactat. De politicis arestotil' iamdiu tibi scp̄serā: ℔ qz nō habuisti lr̄as. Sic res se hz. Volumē ē vsz ad octauū libz ꝓpletū. Itaq; magnū mihi mun⁹ erit si finē mihi trās miseris. Petz noxetanū laudo q romanos calores ⁊ vroris ignes fugiēs florētiā p̄rexit: q̄uis ⁊ vror secuta fuerit. Res eī letifera ē ī augusto si rome sis vrori opaz dare. At ꝓptea bñ fecer̄t vetēs q sacdotū curiā illic collocar̄t: vroribꝫ ei carēt. Curiā ceteris quā vrorati sequūt̄ in septētrionē trāsferri par fuit. ¶ Caluū tā ꝓmēdo q̄ inuenat vsidiū si mechoz notissim⁹ olim stulta maritali iaz porrigit ora capistro. Sapiēti⁹ reuerēdus p̄ Contes nr̄ q se religioni dedit: vbi ⁊ sibi ⁊ deo fuiat (¶ Nā cetera vana sunt flura caduca) hunc me ꝓmēdes volo: sil'q; richardo nr̄o: e⁹ ni fallor mānu tua ept̄a scp̄ta fuit. De nouitatibꝫ hazq; ptiū nt̄ est qd̄ scribā. nisi dux ludouic⁹ bauarie senior quē fili⁹ in carcerē piecit mortuo crudeli nato spauit se libez eē: ℔ incidit man⁹ marchionis alberti q eū duri⁹ tenet. ¶ Nūc de sua liberatōe tractat̄. docēt nos hec ⁊ armāt ad patiam: q̄n tamīsignes p̄ncipes ruere videm⁹: ⁊ nūc exiliū nūc carcēs exilio pe iozes pati. ¶ Null⁹ hoīm stat⁹ firm⁹ ē. nemo sibi crastinū p̄promittē p̄. ¶ Quid nos mozte accusam⁹ q̄ nos mille pict̄a subituros liberat. Lōga dies lōgas miserias pit. agoingētes ḡtes reuerēdissimo dño meo adriēsi q vt aio ob mei mēoriā te ꝓuinio excepit nā q̄uis sibi ex teipo carissim⁹ sis: facile tñ tibi do fidē meā ob cāz q̄s plusculū te amari. Sic ei de sua erga me hūanitate pcepi dū rome fozē. Ex eo p̄coz sciscit̄eris an su-

as lr̄as ꝑcepit ⁊ an g̃te fuerint. Nam si aliqd mutandum est id ꝓpere fiet. neqꝫ diffi-
cultas erit nec mora in me: ꝫ in cesari minor q libent̄ tanto pr̄i morē gerit. Cōmenda
me sibi ⁊ dede q̃ntulus sum. Reuerendissimis dn̄is meis Tarentino ⁊ Cumano.
Credo etiā si taceaꝫ me ꝯmendabis ⁊ q̃ noua scribo ꝯn̄icabis: q̃uis ꝑui momēti sint
apud vos q more hoīm solū q̃ ꝓpe sunt ⁊ q̃ vel ꝓdesse vel obesse pn̄t magnifacitis. Ue-
gio salutes dicito q̃s nosti oportē. naꝫ vet⁹ amicicia extincta non est. nec pt̄ extingui
dū viuim⁹. Nouarien̄ antistitē puto repatriasse ⁊ eaꝫ ob rē non sibi lr̄as horestē quē
misit non accepi. Nec latorē mōchum vsq̃ vidi. q̃uis in curia sp̄ fuerim. Medicum
illum nr̄m credo dietim fieri mediciorē donec vena incidat̄. Mira est hec vinea q̃ tot
flores facit ⁊ nunq̃ vuas. Julianum ne p̄tereas quē in calce epl̄e pono vt magis me-
morie incideat. Uale ⁊ scribe vt soles.

Consolat̄ amicū sup̄ fuga amasie.

Epistola. lxxxiij.

Neas silui⁹ poeta dn̄o Johanni frund secretario insignis ciuitatis Co-
lonie. S. p. dic̄. Plura tibi ꝑ hos dies scp̄si: si lr̄as meas suscepisti letus
sum. ꝙ si sec⁹ accidit egrefero: Multa eī ferunt q̃ alienas man⁹ incidē no
luissem: vtcūqꝫ sit pauca mō vt me recipias velim amicoꝝ more q tristia dolent ⁊ leta
gaudent q̃ amicis accidunt. Johes secretari⁹ nurembergen̄ vir bon⁹ doctusqꝫ ⁊ tui
amantissim⁹ ad nos iaꝫ reuersus est: aitqꝫ te mestū reliqsse. Naꝫ ⁊ capitolina clades
te q̃dam affecerat. Nescio qd ex capitolio fugerit qd̄ aīm ꝯturbarit tuū. His retulit
suo in recessu te adeo dolentē fuisse vt ne v̄bum effari posses. Non intellexi ego viꝝ.
Dicebat em̄ in capitolio fuit. Illuc ibat iohes sepe delitias ibi hūit. Aufugert̄: dolu
it: non inueniunt̄: nimis ꝑplexe locut⁹ est. Non potui qd reꝝ essꝫ agnoscē: solū te me-
stum ꝑcepi nec ꝯsolatōꝫ recipe velle. Mi iohes ego te viꝝ esse noui vbi iam mutatus
es. qd est qd̄ te q̃at sic alienare. Uiri ē sic suas rōnes ꝯstituere vt nihil noui possit ac-
cidē. Animaduertenda sunt oīa futura. ⁊ p̄ꝑandus ē anim⁹ ad ea ferenda si accidāt
mala. Nam q̃ p̄uisa sunt min⁹ ferunt iacula. Si amic⁹ mortu⁹ est morituꝝ scire debe-
bas. Si ꝑdite opes sunt. sciendum erat ꝫ fortune bona ad nutū fortune ponēda fore.
Si amica recessit. ꝯsideranda fuit instabilitas mulieꝝ q̃ꝝ voluntas in horas mutat̄
Nihil incerti⁹ aīo femineo. Nullus amor femine diu durat. Fallax est aīal mulier.
varium: crudele: absqꝫ fide: plenum dolis. Ueꝝ cū oīb⁹ infideles sunt femine: senib⁹
qdem infidelissime sunt. Tu mi iohannes in vesp̄um mecum ꝑgis: nihil est qd̄ vel ti
bi vel mihi cum feminis ꝯueniat: derisui sum⁹ ⁊ fabule. Nulla nos seqt̄ nisi q̃stus cā
absit ꝫ maledictū a nobis gen⁹: qd̄ ⁊ bursam exhaurit ⁊ aīam occidit. Nempe mihi
iohannes si abijt femina non te lesit ꝫ alium lesura recessit. Gaude qꝛ fugit. Ego hec
dico: qꝛ mihi sic videt̄ dictum iohis nurembergē iudicare: nescio an veꝝ sit: si sit alid̄
teip̄m cura. Nihil est tamacerbū qd̄ tp̄s non minuat. Consule tibi mi iohes ⁊ mero
rem pone. Nam q tristat̄ ob rem ꝑditam seip̄m cruciat: ⁊ tn̄ qd̄ ꝑdidit non recupat. ⁊
vt tusti dicunt. Centum libre mesticie vnciam debiti non exoluunt. Uale.

Et si se indignuꝫ laudis dicat ꝓfitet̄
tamen ex laude iocundari.

Epistola. lxxxiiij.

Neas silui⁹ poeta dn̄o Johanni scindel singulari astronomo viroqꝫ ꝓba-
tissimo. S. p. d. Reuersus nunc ad cesarem insignis miles ꝓcopi⁹ de Ra
benstein: tui meiqꝫ amantissim⁹ retulit. qd̄ mihi summe voluptati fuit. me
tibi dilectum esse measqꝫ lr̄as q̃s sepe ad amicos scribo: tuo iudicio admodū ꝯmen-
dari: vtrūqꝫ apud me miꝝ est. Quid em̄ in me est qd̄ a te viro laudatissimo diligi de-
beat? Quid rursum epl̄e mee in se hn̄t qd̄ laude dignuꝫ videat̄? Nihil ego vnq̃ erga
te boni opat⁹ sum. Mores mei ꝯmunes sunt: viuo vt vulgus hoīm facit. nulla singu
laritas in me est: nulla p̄stantia: nulla v̄tus q̃ non alijs ꝯmunis sit. Epl̄e mee plane
sunt: aptum stilum hn̄t. currenti calamo picti sunt. nihil his ꝯmissum est qd̄ in s̄mo-
ne vulgari non cadat. Non est in illis ornat⁹: non lepos: non g̃uitas. Nude sunt ⁊
solum animi mei indices. Cur ḡ vel me colas vel illas magnifacias non scio: nisi ꝙ
homines sunt qdam tanta bonitate p̄diti vt omnia ꝯmendent. Econtra q̃ꝫ malicia

tanta quorundam est: vt omnia q̄ vident queq; audiunt vituperent. Tu inter primos numerari vis z sapis certe: q laudando poti⁹ q̄ vituperando vis excedē. Vex tua laus quam mihi ascribis z si meritum excedit meum: mihi tñ iocunda est. Quis em̄ non poti⁹ indignam laudē q̄ indignum vitupium ferat. At qz laus ea demū dulcis est q̄ a laudato viro, pcedit magno me munē donatum arbitror dum tuis me ōbis extolli audio. Sum⁹ e ī oēs cupidi laudis z vt cicero dic̄: optim⁹ q̄sq; cupiditate gl'ie tangit. Leniculus ille demoscenes etiam susurro muliercule aquam ferentis oblectari se dicebat dū audirēt se trāseunte h̄ est ille demoscenes q z senatū z theatr̄ sue ozonis vi moderar̄. Oblector ḡ z ego dum me tuis ōbis pmendari pcipio. q̄uis non sum his quē tu iudicas. Pleriq; h̄ vituparēt vellentq; poti⁹ ptemni q̄ laudari. Vex ego has laudes tuas non ad iactantiam qz mihi sum pscius: h̄ ad incitamēta vtutum recipio datur⁹ opam vt talis sim q̄lem me pdicas: ne fama quam de me vulgo pbes omnino sit irrita. Plura in hanc sniam dicē possem: h̄ absit h̄ loco disputatio: facessant argumenta. Agam⁹ inuicē vt amicoz est. Nunq̄ ego te vidi neq; tu me vti arbitror vidisti h̄ tua fama facit vt te vnice obseruem. Nam seculi nr̄i pcipuū dec⁹ censeris: q z sidez cursus z futuras tempestates z pestes z steriles z fertiles ānos vnic⁹ vere pdicē noris. Hinc te amo colo obseruo: sumq; tuus. Nam vtus hmōi est vt z qs nunq̄ vidim⁹ amare nos faciat. Hinc vetes illos fabios scipiones fabricios corū canos ceteroscq; vtute pstantes q multis añ nos seculis vitam exuerūt etiam mortuos diligim⁹. Sic fundatores nr̄e fidei vel apl'os vel martires singulari deuotōe z affectu veneramur. Virtus nanq; sui natura amabilis est. vicium vo odibile. Tu ḡ vir pstantissime iure a me ameris: q tua singulari ac pstanti vtute nr̄m ornas seculum. Ade cur tu diligas non scio: vt tñ diligē non cesses oro z obsecro. Magnifacio nanq; tuum amorez z ornari me tua dilectione non ambigo. Perseuera igr̄: nametsi non sum quez reris is tñ sum q diligentes me reciproce diligo totisq; viribo amo. Vale.

Epistola.lxxxv.

Refert gtes de biblia compata.

Neas silui⁹ poeta. Impialisq; secretari⁹ dño Johāni tulkoni viro pstanti. S.p.dic̄. Procopi⁹ eques bohem⁹ cui de Rabenstain cognomen ē. vir singularis modestie bibliā quā ex te pcupiui ad me detulit. Ago tibi gras ingentes. volumen nanq; id ē qō circūferri pmode possit. Preciū vo min⁹ fuit q̄ tanta septa merereñ. Fecisti vt amicū decet. Rem meam q̄si tuaz curasti. Pecuniā ego statim procopio numerau. q eaz tibi restituet. Nihil plus qō in hac re dicē sit neciū Inter amicos nanq; phibita est vbositas. Tu scis q siez. Si qd est qō me velis iubē potes: nunq̄ tuis optatibo me repugnantem inuenies. Vidi quam scripsisti cancellario cedulam in rebuspublicis. Is nunc abest in sueuiam missus. Summam scptorum tuoz q̄ten⁹ opus fuit regie maiestati exposui. Sz nihil ad rem qō mihi placeat rñsum est. Ego suadeo vt sibi qsq; psulat. Neminem tñ pscutio q̄uis maxima ex recto fidei tramite depellat. Venceslaum nr̄m si qñ vides meis ōbis saluum iubeto. dicitoq; nullum sacerdotium tanti esse vt calamum sumere dedigneť. Vale z me vt soles ama.

Epistola.lxxxvi.

Suadet pacem pticularem vbi vniuersalis haberi non pt̄ z phibet mēdacijs vti.

Neas silui⁹ poeta magnifico z generoso viro caspari schlick Impiali cācellario. S.p.d. Leonhardo eqti nobili q in saxoniam missus est ōbosas lr̄as commendaui: ex itinere vt tue magnificentie transmitteret. tuncq; singula scripta digna recensui: siue rempublicam siue puatam tuam concernerent. Spero illas in manus tuas delatum iri. nisi iam delate fuerint. Non igitur que tūc scripsi hoc loco repetam ne sim verbosior. ne dicam tedioscor. Post hec dum essem in aula regia casu. pperi franciscum strasoldium insignem eqtem tuicq; obseruantissimuz Percontatus sum ex eo qd cum pancratio gestū esset. Is ait ventuz se ad me relatu-

rumqꝫ omnia ex ordine. Sic actū est. Conuenit me homo in cancellaria legatōemqꝫ suam ⁊ pancīj rñsionem exposuit: nec ꝓtent⁹ his vt ē vir diligens ⁊ amic⁹ amici: suscepto calamo lr̄aꝫ oīm reꝫ indices ad te referendas dictauit: mihiqꝫ ēdidit. q̄s cuꝫ pñtibꝰ trās̄mitto. Nec plura in ꝑ dico: qz ex francisco plenissimam instructōꝫ recipies. Solum ꝓsulo vt q̄ pacis sunt amplectaris ⁊ ꝓsidēs negciam tpis. Non em̄ vt volum⁹ ꝑ vt possum⁹ viuendum est. Coaptanda est tpi vita nr̄a. Mihi ex integro non videt vngaria nr̄is tpibꝰ pacem habitura. Qz si q̄ via est vt ꝓuatim sit pax in bonis tuis: id ꝓbo: ꝓmendo: suadeo. Tabellari⁹ q ex vngazia venit ait. In festo diui nicolai ꝓuentū regni apud albam regalē esse habendum venturumqꝫ illuc polonie regem vt est hoīm audacia ꝓfirmauit. Mira res si tanto tpe vl̄ mozs vel vita vni⁹ hoīs ignozari pt̄. Quibusdaꝫ mentiri vtile est dum se sic exaltant. Florentinoꝝ puerbium est dū bella vigent vtendum esse mendacijs. Nō palatin⁹ nr̄ non negligit. Sꝫ sunt omnes pusillanimes vicios⁹ pfidi sceleſti q mendatō se poti⁹ q̄ veritate defendūt. Socrates in iudicio reus mori poti⁹ voluit q̄ falsitatis plena eschinis oꝛone liberari. Abiecte ꝓditōnis est homo q ne qd dignitatis vel fortunaꝫ amittat ad mendatia ꝓfugit. Vir fortis ⁊ bon⁹ nunq̄ timet dicē fateriqꝫ reꝫ. Sꝫ mitto ista. Viuiana nr̄a in iudicio est ꝑ bartholomeum veroneñ: cui⁹ causa plurimū vocillat. Et si refutato impiali iudicō austrie tribunal nacta sit: qō forsitan sibi in damnum verget. Confessa iam est bona se plurima q̄ fuer̄t domini. H. obtinuisse: q̄uis illa ex mariti successione ad se venisse ꝓtenderit. Ego sibi ꝓpatioꝛ quam video vndiqꝫ spoliari. Sꝫ magis bartholomeo saueo quem suam amittē pecuniam iniquum esset: cuiqꝫ nihil omnino est. ⁊ sozozem hꝫ annis nubilem: ⁊ forma pulcram. Judicium crastina die hñdum est. Ego multum hortat⁹ sum ad ꝓcordiam vt femina inclinareť ꝑ durioꝛ est adamante. Credo spem victozie sibi datum esse. ꝑ faciat coacta qō voluntarie recusauit. Alia nunc scribenda non occurrunt. Recōmendo me tue magnificentie tuisqꝫ collegis. Jussibꝰ tuis obedire paratus. Ex vienna.

Epistola. lxxxvij.

Delphin regis Frantie fili⁹ Alsatiam obsedit. Suitenses apud Basileam miserabili clade ꝓstrauit.

Neas siluī⁹ poeta. S. p. d. dño Johanni Gers regio ꝓthonotario viro pstanti ⁊ amici amico. Scio te optare lr̄as meas: vt qd reꝫ agam⁹ noscas Est em̄ human⁹ anim⁹ semp nouitatum cupidus. Ego aī scꝛsissem tibi iā diu si certos habuissem nuncios. Sed cum alīq a te veniunt: q̄si de industria me fugiunt ne fasticulis lr̄aꝫ onerenť meaꝫ. vt sunt hodie hoīes ad ꝓplacendū tardiusculi Sed decreui has lr̄as fortune ꝓmittē: vt si possint te adeant: teqꝫ nouaꝫ q̄ nūc maxime sunt efficiant certiozem. Credo te volucri fama ꝓcepisse gallicoꝝ aduentū. Sed accipe nunc ex me certitudinē ⁊ qō tibi scribo tanq̄ euangeliū potes referre. Si mō id affirmatuꝫ in mea inuenias epl̄a. Venit p hos dies ludouic⁹ delphin⁹ vienneñ ac ꝑmogenit⁹ regis frantie cū magno exercitu infra limites imperij. Opidumqꝫ obsidione cinxit: cui nomen est mons belligardi: qō ab impio Comites de wirtenberg hñt in feudum. Ibi cū aliq̄diu delphin⁹ maneret. cū castellanis tandē ꝓuenit: vt sibi ad certum tps opidum ēderet: q̄ lapso id libē restitueret. Nam alit vi decreuerat expugnare vt locum hꝫet in q̄ morari posset. qz nō decebat regis filiū in campis degē absꝫ tecto. Postq̄ delphin⁹ biligardi potit⁹ est: famaꝫ vndiqꝫ sui aduent⁹ publicauit: ꝑ nō vno mō apud oēs. Apud aliq̄s nanqꝫ se in auxiliū nobilitatis venisse ꝑdicabat tanq̄ in germania p ꝓuitates esset oppressa. Apud alios vo vocatū se dicebat p romanoꝝ regē ꝛ Suitenses. Nonnullis aī se velle vendicare iura dom⁹ frantie asseuerabat. q̄ vsꝫ ad renum ꝓtendi dicebat. Ex hac causa vrbem argentinam obsessuꝫ se affirmabat. Dicebat em̄ etiam ⁊ ꝓpt̄ ducem sigismundū se venisse. Et has rumozes vbiqꝫ publicari studebat. non q ita esset: ꝑ q fauoꝛē ob eam cām sese putabat habituꝫ. Cum hec fama sic ꝓcurrit. Nobiles alsatie qbꝰ ḡuioꝛ videť Suitensium dominat⁹. oratores ad delphinum mittunt: eumqꝫ rogant vt pfidia ꝛ Suitenses ꝑbeat. De delphini exercitu varia dicta sunt: qui maioza sequuntur. lx. milia hominum in ei⁹ comitatu

fanť haberi. Qui minora ꝓbant. v. ꝛ. xx. milia. Medij vel. xxx. vel. vj. ꝛ. xxx. milia cē-
sent esse. Concordatum inter delphinum ꝛ alsatieñ. v. ꝛ. xx. milia hoim ex suo exerci-
tu p hanc hiemē in opidis alsatie recipi debē. Ipseq; delphin⁹ ꝛ thuriceñ ꝛ alijs ob-
sessis ferre opem ꝓmittunt. Cleniebant iam delphini gentes q̄ vulgo vocanť arme-
niaci in subsidium cuiusdam castelli qō suitenses ꝓpe basileam obsidebant. Suiten-
ses vt ꝫ sensert: non expectatis hostibꝫ ad viam pgunt ꝑmasq; armeniacoꝝ turmas
inuadunt: stragem dant: plurimosq; neci ꝑbent. armeniaci retro pedetētim fugiētes
ad maiorem exercitum se recipiunt. Illi sanḡnis cupidi ꝛ auidi victorie: dum gl'iam
q̄runt ꝓriam. salutem amittunt. Clentum erat ad hospitale sancti Jacobi: qō vir q̄-
tuor stadijs a basilea distat. Ibi vniuersa multitudo armeniacoꝝ in suiteñ irruit. nō
nullis añ portas basileñ positis: q exeuntes obꝑuarent cederētq;. Cōmittiť atror ꝛ
miserabile ꝑlium: ceduntq; ex vtraq; pte q̄plurimi. Horrendum audita est. Cuelle
bant sanguinolentos ex corpibꝫ suis sagittas suiteñ ac trucatis manibꝫ in hostes ir
ruerunt: nec ꝑus aiam exalabant q̄ occisorem ipi occidissent. Quidam hastis ꝓfossi
ꝛ onusti telis inť armeniacos currētes necem suam vindicabant. Erant q̄tuor arme
niaci q suiteñ vnum inseq̄banť. Janq; illi telum ꝓfossum strauerant ꝛ sup corp⁹ cras-
sabanť: tum ei⁹ comes arrepta bipenni in q̄tuor illos ferť. Ex qbꝫ duos obtrucauit
Alios vo in fugam dedit. ac deinde semianimū corp⁹ sup humeris recepit ꝛ inuitis
hostibꝫ portauit ad suos. Erat retro suiteñ murus qdam orti sancti Jacobi q illi se
tutos ab vna pte rebanť solumq; in fronte pugnabant. Sz theutonici q cum armeni-
cis erant intrantes ortum: murꝝ ꝓdiunt: suiteñq; a tergo ferunt q̄ res magna cau-
sa ruine suitensium fuit. Pugnať tum añ tum retro. Jam viro vir imminet nec iam
eminus ꝫ comin⁹ ferꝝ stringiť. Suiteñ q̄i leones p oēm exercitū inuictores vaganť
cedunt sternūtq; omnia: vt q iam non in spem victorie ꝫ in mortis vitoez se pugnare
sciunt. plium a ꝑncipio diei vsz in finē tractum est. Ad extremū non victi suiteñ: sed
vicendo fatigati inť ingentes hostium cateruas cecideť. Victoria lugubris atz cru-
entissima armeniacoꝝ fuit. campusq; liber eis mansit non vtute ꝫ multitudine su-
pantibꝫ. Ex suitensibꝫ q plures occidisse iurant q̄tuor milia: q min⁹ mille ꝛ qngētos
viros cecidisse aiunt. Ex armeniacis dicūt alij plures desideratos esse q̄ ex suitensi-
bus magna cedes equoꝝ fuit. Plures theutones dum vlcisci suiteñ volunt vitā ami
serť. Suiteñ ať nulla res magis extinxit q̄ magnanimitas siue illa temeritas fuit.
Nam dum hostes paruipendunt eo deducti sunt vñ exire nō potuere. Qui sapit nec
nimis timet hostes nec ꝓtemnit nimis. Dum hec agunť Rex romanoꝝ oratores ad
delphinum mittit epm augustensem ꝛ iohem de aich doctorē. non nullosq; milites p-
scrutatum: qd cause sit q̄ impium cum exercitu sit ingressus. Redeunt oratores ꝛ cū
his delphin⁹ suos ad regem destinat qnq; viros p̄stantes. Interim ex pte ꝓcilij basi-
liensis cardinales duo arelatensis ꝛ sancti Calixti pluresq; alij doctores delphinum
adeunt: ꝛ cum his ciues basilieñ: de ꝑcanťq; ne vel ꝓcilio vel ciuitati noceat. Is rur-
sus suos basileam cum his nuncios mittit: q adhuc ibi sunt: hñtq; diuersos ꝓcordie
tractat⁹. Nam ꝛ oratores pape felicis ac ducis sabaudie totiusq; suitensium factio-
nis illic ꝙueneť. Rumor est potissime vrbem basilieñ tanq̄ regni frātie sibi restitui:
qō si fiat magna ꝓuilegia illi ciuitati polliceť. Oratores ať delphini q ꝫ sunt: aiunt
delphinum vocatu regis ꝓ suiteñ veniss: dicūtq; se iaz strauisse magnam inimicoꝝ
manū suaq; ope remotam ex thurego obsidionem. Petuntq; firmari pacta cū nobi-
libꝫ alsatie pcussa: stationesq; in hanc hiemē erigunt: q̄ sibi si negent: non posse se di-
cūt abstinē qn noceant. Hñt iam Lauffenburg secgingen ꝛ alia q̄daz opida. ꝫ illa ñ
sufficē ꝑdicant. Brisacū ꝛ friburgū volunt adiungi. Exinde sigismundū austrie du-
cē ad ꝓsummandū mrimoniū cū filia regis francie delphiniq; sorore trāsmitti q̄runt
Nihil adhuc rñsi est datū. Ciuitates ꝛ ꝑncipes nō ꝓsultandi sunt. Faxit de⁹ vt finis
sit bon⁹. Nam murē in pera nutrire q̄ tutū sit, puerbiū docet. Anguis torpentē frigo
re hermaciū domi suscepit: q calefact⁹ extēsis pēnis anguē domo pepulit. Clideāt nri
ꝑncipes vt ꝓsulti faciāt: ne post factum dicē habeant. nō putauim⁹. Habes ex me vir

ꝑbatissime qd in rebꝫ armeniacoꝝ gerat. In factis ecclesie nulla adhuc est recepta ꝯclusio. Sunt ꝫ q̄tuoꝝ electoꝝes Moguntin⁹ Triuerēsis Bux saxonie ⁊ Marchio brandenburgensis. Palatin⁹ ꝓpter armeniacos indultum ꝫ ne veniat tueaꝫ patriam. Colonien'sis archiep's in obsidione Susatensiū occupat⁹ venire hucusq̄ non potuit: ꝫ nunc ꝑ oratoꝝes regis factis inducijs vētur⁹ dī. Sunt hic ambaꝝ ptiū oratoꝝes ⁊ qlsq̄ suā rē tueꝫ. Eps virduneñ ex pte ducis burgundie huc venit. magnopeq̄ suadē nitit vt maiestas regia cum tota natōne ꝑ papa eugenio se ꝺclaret: q hodie coꝝam toto cetu magnam oꝫonem hūit. Hec sunt q̄ nunc scribē possum. Tu vale cū ꝓsorte tua magis bona q̄ fortasse ꝓudente: qꝝ inē feminas non solet regnare ꝓudentia. Itez vale ⁊ me ama. Ex nurēberga anno. M°.cccc°.xliij.

Mori ⁊ si oīb formidabile sit oīb tñ nēce ē.

Epistola.lxxxviij.

Neas silui⁹ poeta. S. p. dic dño iohāni Gers regio ꝓthonotario. Bedi ad te lr̄as ex nuremberga scr̄sq̄ tibi armeniacoꝝ aduentum credens tibi ꝓplacuisse. Nam ⁊ sic mihi abs te dum ꝺescendisti p̄cepas. Nunc autē rursus ꝫ inueni nescio q̄re molestе tulisti. q in epl'a calce scr̄tum erat. ꝓthoꝝalem tuā vt iubēs saluē. adiunctis ꝏbis qbꝫ eam ꝓbioꝝem q̄ sapientē videbar sensisse. Hoc vt accepi tu egretulisti: nescio an credam is q mihi hec insinuarūt. Nam ꝫ non wienne ꝫ inē wiennaz ⁊ nouam ciuitatē ac inē eqtandum mihi relatū est. qꝺ si wienne id ꝓtigisset: ꝏbis potiꝰ q̄ lr̄is apud te purgassem. Vtcūq̄ est. mihi non fit verisile te vitꝫ etate matuꝫ ⁊ moribꝫ ꝓprobatū: ꝏba q̄ nunc attigi non bono animo tulisse. Naz qd ego dixi: laudaui ꝓbitatem diminui sapiam. Scio qꝝ non ignoraꝝ eccl'iasticis ꝏba. Vlix de mille vnum repi mulierem ex oīb non inueni. Sz qd ego de mulieribꝫ cū ⁊ in viris laus sit ꝓbioꝝem esse q̄ sapientē. nāq̄ sic ad chorinthios inqt paulus. Stultam facit de⁹ sapiam hui⁹ mundi. Ac iō in euāgelio dñs. Nisi ꝓuersi fueritis inqt ⁊ efficiamini sic̄ puli non int̄bitis regnum celoꝝ. Non em̄ sapiam hui⁹ mōi ꝫ coꝝsimpler ⁊ mentē puram diligit dñs. Et his dotibꝫ pollē ꝓiugem tuam scr̄si: Non em̄ eā corneliam graccoꝝ mr̄em oratricem dixi. aut calphurniam in causis patrocinantē: ꝫ talem p̄dicaui quam ꝺeus ip̄e non aspernareꝫ: ⁊ q stulta hui⁹ mōi ꝺelegit ⁊ sapiam ꝓdidit sapientum. Sz dixerit aliqs fortasse de vxoribꝫ q̄lescunq̄ fuerint tacēdum eē Hoc si apud vos moris est: fateoꝝ me vr̄e ꝓsuetudinis inscium peccasse: ꝺandamq̄ erranti veniam esse. Nam ⁊ paulus veniam meruit eccl'iaz ꝺei pseqns: q se bñfacē credidit. Priſci aī q̄s legi plures solent ad amicos scribētes multa de ꝓiugibꝫ scribē. legе Hietomū Ciceronem Senecam Ouidium de tristibꝫ. Multa ibi de alienis vxoribꝫ etiam cum gr̄a maritoꝝ scr̄pta repies. Adducerem plura in hunc effectum. Sed neq̄o arbitrari te virum. tum doctum tum ꝓudentem animum induxisse vt ista pensites. sil'q̄ pestis q̄ apud nos acerbe crassaī facit. vt magis de mō moriēdi q̄ cogitē vt epl'as dictare curem. Nanq̄ cum audio nunc illum nunc istum efferri tradiq̄ sacerdotibꝫ. Deus tu inq̄ enea nec tu scis qñ certatoꝝ assit q te ad tribunal vocet. vbi nec aduocato nec ꝓcuratoꝝe tueri te possis ꝫ tua te opa iudicabunt. Terribilis est eqdē mi iohannes huiusce rei recordatio. Bebem⁹ tū gr̄as agē creatoꝝi q nos vocatis pluribꝫ alijs p̄monet. nec erga nos facit vt ad Thessalonicen̄ scribit paulus q ventuꝫ ꝺominum sic̄ fur in nocte affirmat. Sz vtiī nobiscum illa clemētia de q̄ in Apocalipsi meminit Iohannes. Ecce ego sto añ ostium ⁊ pulso. si q̄s audierit vocē meaz ⁊ aperuerit ianuas introibo ad illum ⁊ cenabo cū eo ⁊ ille mecū: vtinam ꝺe⁹ adaptet oculos nr̄os ⁊ ꝺet nob⁹ seculi blandimēta: illecebraſq̄ ꝓtēnē ⁊ ad phiaz pueniē p quā dicam⁹ cū paulo cupio dissolui ⁊ eē cū xp̄o. Mira res vt hoies peius in hac vita hūt eo difficili⁹ egrediunt. Bur⁹ forsitan ꝫ p̄mo videbit: ꝫ audi ⁊ cognosce me vera dixisse. Quis est obsecro q misere viuit nisi q peccatis est ꝺedit⁹? Hec snia est theologoꝝ ⁊ phoꝝ. Nam cicero in paraꝺoxis hoc ait. omnem malum seruum. ⁊ apl'us q̄z peccati seruis peccatoꝝ ac serui peccati. Hi sunt qui egerrime moriuntur. Nam sem-

per in peccatis vellent ꝓuolui. Et hi ñ pcta dimittunt: ꝫ a pctis dimittunt qñ moꝛs adest. ¶Nos igr̃ si sapem⁹ reconciliarem⁹ nos creatoꝛi nr̃o q nob vitã dedit: illãq; sibi qñcũq; reposcet libẽti animo reddẽm⁹: ꝫ tenet nos cecitas pcoꝝ q̃ obuelauit oculos mentis nr̃e. Deus nr̃i misereat̃ 7 extendat erga nos pietatem suaꝫ. detq; nobis aĩm vt quãdocunq; nos vocet ꝓmpti sim⁹ 7 hilares. ¶Nanq; siue sponte siue inuite: moriẽdum est tñ. ¶Nec nos moꝛs ꝑteribit q̃ pꝛiscos reges atq; cesares non ꝑterijt: q̃ nec ipsi creatoꝛi onimũ deo postq̃ humanitatem induit pcẽ voluit. Omnia nata occidunt 7 oꝛta senescunt: stat sua cuiq; dies breue 7 irrecupabile tẽps. ¶Nemo nat⁹ est cui non sit moriendum. ¶Nos igr̃ ad hanc accingam⁹ moꝛtez vt cũ venerit tanta mĩ⁹ acerba sit: q̃ntomagis ꝑcogitata. ¶Moꝛs qdem non mala est: ꝫ finis poti⁹ teterrimi carceris: his q bñ moriunt̃: hinc celestis vox audita Johi: Beati moꝛtui q in dño moriunt̃. Vtinam de⁹ q q̃s vult eligit 7 q̃s vult repꝛobat: his nos iungat cum fati dies affuerit: vtinaꝫ coꝛ meũ ad hec q̃ scribo sese disponat: vtinam nõ alia inueniat̃ mentis coꝛgitatio quã signat harundo. Fateoꝛ me multa scribẽ in bonũ q̃ non operoꝛ: ꝫ in oĩb⁹ misereat̃ mihi dñs. q mõm pt̃ de inũdo facẽ. Tu vale mei mẽoꝛ 7 amatoꝛ vt solebas

Spondet ꝓmouere causam quoad se vires sue extendunt.

Epistola. lxxxix.

¶Neas silui⁹ poeta. S. p. d. Johi frund secretario ciuitatis Colonien⁹. Fuit apud me tu⁹ familiaris q hollãdrinoꝛ negocium multis mihi ꝛbis ꝓmendauit. Ego vt sum tu⁹ cupioq; tibi relꝛ in oĩb⁹ moꝛem gerẽ: cepi curas admouẽ nitiq; vt ad metam qꝺ optabas ducereꝫ. Sꝛ inueni ꝓmo in limine magnas difficultates: q̃s cũ vellẽ amouẽ pluꝛioꝛes offendi. ¶Non possum scribẽ qd impedimenti fuerit: si vnq̃ te videro plani⁹ oĩa dicam. Satis est tibi qꝺ in mediatoris locum vel tractatoꝛis non sum visus ydone⁹. ¶Nunci⁹ ipe tibi plura dicet. Ego nihil magis cupio q̃ tuis optatib⁹ satisfacẽ. Sꝛ tua humanitas non exigat plusq̃ ꝑstare q̃am. Rem minimã de ꝓmissione cause tuoꝛ amicoꝛ impetraui facile: sum em̃ bõ ad pauca nat⁹ 7 in minimis reb⁹ benignos ꝓncipes inuenio: si qd ponderis hẽ videt i alias man⁹ transferꝫ. De reb⁹ vngarie puto te iam audiuisse Ladislaum regem cuꝛ voto toti⁹ regni postulari. Credo te etiam audiuisse me romam ꝑfectum: mirariq; id circo. Sꝛ scis pendũ eẽ ꝓncipib⁹ aut cedendũ curie. ¶Nemo vt vult apud ꝓncipes vixit. ¶Mancipia sum⁹ 7 fortasse iumenta: q alienum panẽ moꝛdem⁹. Viuunt oẽs infelicit̃ q oꝛbem incolunt: nulli⁹ tñ vita miseꝛioꝛ est: q̃ coꝛ q ad alienũ comedunt appetitum: ad alienũ sitim bibunt 7 ad alienũ somnũ doꝛmiũt. Hac de re scpsi nup epla⁊ admodũ longam. Ideo nũc ꝫ ptereo. ¶De⁹ itus ad ꝛbem honestã ob cãm fuit. ꝑt vnionẽ. ¶Q. 7 ꝑt illa q̃ nuremberge ꝓclusa fuerꝫ. Quid aꝫ ꝑportauerim franckfurdie videbiꝫ: q̃uis 7 ipa taciturnitas indicat qd allatum sit. ¶Nunc in franckfurdia res transigenꝫ. Ego nihil magis vereoꝛ q̃ nationis diuisionẽ. Valde nanq; turpe est ne dicam inutile germanos q diuisam eccl'iam iam qnq; annis vnire satagebant. in se tandẽ reddi diuisos. ¶Dea opinio fert tanti ponderis tantiq; nos⁊ esse germaniam. vt in quãcunq; ptem reliquam xp̃ianitatis poꝛtõez ad se ẽbat. dũmodo integra sit. ¶Non dicam plura tu me ꝓmendatũ fac reuerẽdissimo dño meo archipsuli colonien⁹i eiusq; germano dño traiectens⁹i antistiti. Et quia te audiũt: vnum ex me dicito: mihi adhuc nihil videri vtili⁹ ad pacem eccl'ie resartiendam 7 autoꝛitatẽ eccl'ie ꝓfuandã. q̃ viam illam tueri q̃ nuremberge fuit apta: si modo itez possit haberi. firmarem ꝫ multis rõib⁹ si coꝛã eẽm. ꝫ absentẽ me ñ decz nec expedit oĩa ꝓmittẽ calamo. Vale.

Refert gr̃es de muneribꝫ oblatis.

Epistola. xc.

¶Neas silui⁹ poeta dño Johãni tuschoni ciui pꝛageñ 7 amico ꝓbato. S. p. d. ¶Munera tua q̃ nupeꝛ ad me transmisisti: suscepi libenter. tum ꝓpter rem q̃ mihi iocunda fuit: tum ꝓpter mittentez cui⁹ memoꝛia sp heret mẽti mee: non sine leticia singulari. Tum deniq; q illoꝛ poꝛtatoꝛ honest⁹ adolescens maꝛ coꝛpe q̃ etate pliberalis mihi visus est 7 dignus q regi ꝓuiret quemadmodum

postea factum est. Nam ⁊ ad regiam cancellariam susceptus est. In quo loco si ꝑse-
uerauerit vti spero. claꝝ in viꝝ surget. Ego illi qꝛ v̄tute p̄dit⁹ est: ⁊ tu eū mihi ꝯmē-
dasti nunq̄ deero vita comite. ß in me si qd est artis: si qd eloquij: si qd industrie to-
tum sibi ꝯmunicabo: qꝛ non sum auarus hmōi reꝝ. Nec vt pecunie sic ⁊ scientie con
ſuatrix est auaritia. ß q lr̄as suas magis abscondit: is eas magis adnihilat: q̄ vicio
studui sꝑ carē. Nec plus in secreto tenui q̄ in publico. Idq; faciam q̄ad spūs hos re
get art⁹. Atꝫ de ß satis franciscus vir mitis nulliq; noxi⁹ ß oīb⁹ quoad pt̄ frugi bohe
miam repetit. Credo in patria ꝯtentari modico: q̄ multo int̄ gentes exteras vult: ⁊
fortasse plus sibi pragensis ceruisia placet q̄ vinum iuiennense. Habet em̄ magnam
vim ad retinendos hoīes natale solum. Ueꝝ cum montium accole lacte tm̄ nutriti ⁊
aq̄: nesciant alibi viuē q̄ inter oues ⁊ boues cum qb⁹ sunt nati. Franciscum mirari
non debem⁹: si nat⁹ in patria nobili bohemoꝝ solo feraci ⁊ oīm bonoꝝ copiam suꝑpe
ditanti: ad suos reuerti vult. ⁊ illi terre q̄ dedit corp⁹ reddē. Quis em̄ non molli⁹ atꝫ
suaui⁹ iacē hoīm corpa pt⁹ mortem arbitret̄ in humo natiua q̄ in aliena. Laudo ego
franciscum ⁊ mihi si par ꝯditio foret: esset non impar voluntas. Is ad te venit boni-
tatem viri tibi ꝯmendo. humanum est hoīem homini auxilio esse. De biblia emenda
ß est desiderium meuꝫ. Si papiria est octo florenos dabo. Si est in ꝑgameno duplū
videto tn̄ vt correcta sit ⁊ digna p̄cio. De libris alijs alio tꝑe tibi scribam. iuenceslaū
nr̄m si vnq̄ vides meis v̄bis saluū dicito: cui facili⁹ erat in ocio q̄tuor mihi v̄ba scri-
psisse q̄ me in negocio v̄bosas epl̄as destinare. Sꝫ do veniaꝫ homini si scp̄turam iaꝫ
odit in q̄ vitam ꝯsumpsit. Uellem ip̄m mei cā repetē curiam vt essꝫ mihi cū q̄ nonnū-
q̄ miserias spuerem: sibi tn̄ non audeo ꝑsuadē: ß puto eum viam optimam delegisse:
q̄ non possit ab eo ineternum auferri. Uale meq; vti ꝯsueuisti dilige quod mutuum
est. Ex iuienna.

Commendat vitam aggrestem ⁊ ꝯmoda ruris.

Epistola. xcj.

Neas silui⁹ poeta. S. p. dicit Johanni luterbach sacerdoti ⁊ viro ꝓbissi-
mo amicoq; optimo. Credo te qd agam ⁊ vbi sum ex multis ꝑcontari. cū
me apud regem non esse cognoscis. Sꝫ nemo tibi ß meli⁹ exponet q̄ meus
calam⁹ q libenter desiderio tuo morem geret: sciens qꝛ me amas. Audi ḡ qd accide-
rit nobis in nouaciuitate ꝑ prius: deinde qd faciam ⁊ vbi sim breuiter edoceberis.
Eram⁹ nuꝑ in curia cesaris apud viduam q̄ndam ſmonis gnaram ytalici. Nam ⁊
in domo illoꝝ de scala ſuiuerat dum v̄guncula fuit. Hic p̄mum mango q ministra-
bat equis: egrotare cepit ac septima die decessit e vita. Moxq; ali⁹ ex familia vir ro-
bustus epedimiam ꝓfessus est se ꝑpeti: cui⁹ morbi tanta vis fuit vt eum triduo inter-
fecerit. Exinde mox hospita dolere caput ⁊ ancilla febricitare ceperunt. Germanus
q̄ magnifici domini Casparis cancellarij vertiginem paticbat̄: pauere atꝫ de fuga
omnes cogitare cepimus. Accessit cancellarius regem licentiamq; fugiendi mortife
ram luem suscepit. Atꝫ sicut hodie sunt octo dies huc ꝑuenimus: sumus hic in ple-
be reuerendi patris domini electi frisi ngeñ: opidum notum tibi arbitror prug nomi
ne: inter duas aquas muram atꝫ murꝫam q̄ hic ante opidum copulant̄ ⁊ vnum faci
entes flumen. in Sauum ferunt̄. Hic nundine sunt que ꝑ octauam diui Martini
solent ꝑdurare. Ego remissis omnib⁹ curis. nunc merces que vndiq; huc afferunt̄
contemplor: nunc in agros egredior montesq; apricos ⁊ siluaruꝫ latibula ac lucidas
fluminis limphas: non absq; singulari mentis oblectatione intueor. Habes nunc
⁊ vbi locoꝝ degam ⁊ quid rerum agam. Nunc illud te volo scire: beatum mihi vide-
ri qui vitam ab negocijs ꝓcul publicis sibi delegit. sicut prisca gens mortalium con
sueuit. Quis em̄ non felicem illum dicat: qui nullo fenore aut ere alieno obligatus
paterna rura suis bob⁹ exercet. Audi q̄ beatus sit. Nempe non truci excitat̄ classi-
co quo bellum petere ac pugnam iubeatur inire. Non horret iratum mare: forum vi-
tat ⁊ litigantium iurgia. Non visitat suꝑbia diuitum atria. Non fastidiosis curia-
lib⁹ est suꝑplex. Sꝫ aut altas ꝑpl̄os adultis viciū ꝓpaginib⁹ maritat. aut ī secreta re-

ductaq; valle errantes boues ⁊ armenta pascentia ꝓspectat. Interdum ramos inuti
les falce resecat: ac felitiores inserit. Int̄dum mella q̄ p̄ssit: puris recōdit amphoris:
aut oues tondet lanasq; recipit. At cum autumnus decoꝝ caput mitibꝫ pomis ꝑa-
gros extulit. magno afficit̄ gaudio. pira ex arboribꝫ decerpēs q̄s sua manu inseruit.
Int̄dum ⁊ purpureas vuas colligit ⁊ aut suspendit in vsum hiemis: aut mustum ex-
p̄mit. Libet illi iacē mō sub antiq̄ ilice: mō in tenace g̃mine. Labunt̄ aq̄ ex altis ru-
pibꝫ. Querunt̄ aues in siluis. Obstrepunt fontes manātibꝫ limphis: somnosq; leues
inuitant. Ut v̄o hibern⁹ aduenit ann⁹ ⁊ imbres niuesq; dominant̄. Aut apros multo
cane inobstantes detrudit plagas. Aut rara rhetia leni amitte seu furca ꝯ edaces
turdos suspendit: aut pauidū leporē ⁊ aduenā gruem laq̄o captat. Q̄ si pudica muli
er illi fuerit q̄les olim fuer̄t Sabine. seu de qbꝫ iac̄ scp̄ta meminit. Sara. rebecca vl̄
rachel q̄ solibꝫ ꝑusta domum ꝟuet. ⁊ dulces nutriat liberos: multo beatior fiet cū illa
in aduentū lassi viri vetustis lignis sacꝝ extruat focum: claudēsq; textis cratibꝫ letū
pec⁹ distenta siccabit vbera: ⁊ dulcia vina dolio ꝓmens dapes ineptas apparabit.
Quis hanc non laudet ac desidēt vitaꝫ? Non me ampli⁹ lucrina conchilia aut ram-
bi vel stari ex q̄uis mari vel flumīe q̄siti pisces inuerint q̄ leta de pīguissimis ramis
arboꝝ oliua decerpta aut agna quam pascalibꝫ festis rustici mactant. vel hedus ab
ore p̄rupt⁹ lupi. Naꝫ q̄ntū iuuat int̄ rusticales epulas micia poma: ⁊ castaneas mol
les ac ꝑnas ⁊ caseū: pastas oues vidē cū domū ꝓperant intueriq; fessos boues inuer-
sum vomerē collo t̄hentes languido. Multa sunt ruris gaudia q̄ nunc singula ꝓseq
non est epl̄aris angustie. Ideo vale ⁊ hec multa ex paucis notans amorem ruris ali
q̄n indue. Iteꝝ vale mei vt soles memor.

Epistola. xcij.

Increpat eum q non bono ꝓposito amicam nuptui dedit ⁊ suadet castitatē.

Neas silui⁹ poeta Impialisq; secretari⁹. S. p. d. dño Iohi freund insi-
gnis ciuitatis agrippine ꝓthonotario ⁊ amico suo ꝑcaro. Pauci dies sūt
qbꝫ tuas recepi lr̄as. ornatas qdem ⁊ multa ꝯtinentes. Quibꝫ r̄nsur⁹ ne-
scio qd p̄mū attingam: ꝫ tuū ꝟuabo morem. De puella tua p̄mo dicam quā viro t̄di-
disti. laudo in ea re fct̄m tuū. Quid eī meli⁹ est q̄ nuptias ꝯiungē ex qbꝫ soboles fiūt
⁊ replent̄ liberis ciuitates. Q̄ at̄ pt⁹ factum doleas: ꝯ naturaꝫ est. Nec em̄ solet alic⁹
opatio v̄tutis pniam h̄re. q v̄tuose agit let⁹ est: dolet q crimen ꝯmisit. Quō ḡ fit vt tu
doleas q actum fecisti v̄tutis. Nempe arbitror qꝛ bonum fecisti ꝫ non bn̄ fecisti. Ad-
uerbia sunt mi iohannes q̄ nos beant: non v̄ba nomina vel ꝑticipia. Non qd homo
faciat ꝫ quō faciat q̄rendum est: ⁊ in oībꝫ rebꝫ finis expectat̄. Si iō puellam manife
stati vt ꝓbro leuaueris: bn̄ fecisti. Si et̄ ad rem illaꝫ timor accessit dei. at si solum qd
hoīes loq̄rent̄ ꝯsiderasti: non satis est. Non em̄ hoībꝫ tm̄: ꝫ deo placē debem⁹. Quere
ris remedia nec poeticum vis Anthidotum. Recipe euangelium. Quid est fornicatō
aliud q̄ mors. Tu beat⁹ es si te cognoscis q materiam delinq̄ndi a te abiecisti. Qui-
esce obsecro neq; vlt̄ memineris tue iuuentutis delicta. Scio dices ecce q̄ seuer⁹ est
eneas. nunc mihi castitatem p̄dicat: in ivienna ⁊ in nouaciuitate alit̄ mecum loq̄bat̄
Non nego iohannes mi amantissime: ꝫ labit̄ tp̄s dietim: seniores sum⁹. appropinq̄t
mortis dies: cogitandum est iam non quō viuam⁹ ꝫ quō moriamur. Miser homo ē
⁊ gr̄e dei expers q non aliq̄n ad cor reuertit̄: q non se recognoscit: q vitam non emen-
det suam: q non cogitat pt⁹ ꝫ seculum qd in alio sit. Ego mi iohannes satis erraui ⁊
nimium satis. Iam me recognosco: ⁊ vtinam nō sit tarde. Nunc q̄dragesimale adest
tp̄s: nunc dies salutis: nunc tp̄s miscd̄ie. Pone ex̄ mentē tuam puellaꝫ. Finge mor-
tuam esse: nunqd velles viuē? Quid est qd̄ cum ea possis h̄re solacij q̄ breuis est volu
ptas q̄ cum mulieribꝫ haurit̄: q̄ momentaneum gaudium. An non satis stult⁹ est q
ꝓpt̄ tꝑalia ⁊ momentanea ꝑdit et̄na. Hec dico ꝟm theologos: qꝛ non vis q̄ poete di-
cunt audire. Hoc est remedium qd̄ h̄ in apothecis inuenit̄ ivienne. Tu obsecro ven-
dica te tibi: nec vna te puella vincat quē vix impator suꝑaret. Turpe est in ꝑuis suc-
cumbē q in magnis victor fuit. Nec tu mihi de successore nouo v̄bum facias qd̄ fuit.

Ouidij remedium. ¶Nam qd est vna muliere relicta amare aliam: nisi ex igne in ignē saltare. Fuge obsecro omne femineū genꝰ relinq̄ hmōi pestē. cū feiam vides dyabolū esse credito. Sz qd ego tecū hec serio: scio frustra me fari: ōbis meis abesse fidē. ¶Nā tu me pleno stomacho reris ieiumū ꝓmēdare. Fateor amātissime frat. ¶Plenꝰ sum stomachat⁹ sum. ¶Nauseā mihi venꝰ fecit. Tū q̄z z illud vex ē lāgescē vires meas: canis aspus sum: aridi nerui sē: ossa cariosa: rugis corpꝰ aratū ē. ¶Nec vlli ego feie possum eē voluptati: nec voluptatē mihi afferre feia pt. Bacho magis q̄ veneri ꝑebo. vinū me alit me iuuat me oblectat me beat. h̄ loq̄r suauis mihi erit vsz ad mortē. Sz h̄ q̄z pcīm est si ad iocunditatē magisq̄ ad nccitatem biberim. Tu mi iohes si fortis es si sanḡne succoq̄z plenꝰ. si neruis vales: non miror te amare: q̄uis pluriū te ōboꝝ eē credam q̄ opm. si vel etates vel occupatōes vires dem̄ūt. Sz esto vt ais robustꝰ caliḡus ꝓmptꝰ intrepidus: tūc bonū est crimē abūcē cū tu illud relings: non teipm fugit. ¶Mihi hercule paꝝ meriti est in castitate. ¶Nāq̄z vt vex fatear magis me venꝰ fugitat q̄ ego illam horreo: Sz ago deo gr̄as: qz non est maior appetitꝰ q̄ pr̄as. Dicis tñ de te: non esse añ plium deferendū q̄ hosti victoria cedat. Qō vex non est in eis bellis ī q̄ vincit victor. Veneris plia q plura ꝓfecit. is sese pluribꝰ affecit cladibꝰ. Sz qd ego tamseuerꝰ sum. Omnes qdem cū valemꝰ recta ꝓsilia egrotis damꝰ. Sic mihi replicare potes. z illud terētianū obijcē. Tu si h̄ sis alit sentias. Sensi aliq̄n qō nūc sentis. Sz z tu aliq̄n senties qō ego sentio qn̄ huc eui venies. Qō si nūc facēs tanto laudabilioꝝ esses q̄nto difficiliꝰ nitereris: ciceroniscq̄z tibi ōbum illud ꝓueniret. Quo difficiliꝰ eo clariꝰ. ¶Possem plura in banc sniam dicē. Sz neq̄z tu ista vis audire. ¶Nec iohannes nr̄ nurembergeñ ꝓmittat scribē seria: q vulturis in modū cadaueribꝰ nutritꝰ in capitolino campo venari vellet: nec iam pip emē formidaret dum feras hz̄et q̄s posset condire. Is te amat vnice tuiq̄z sepe non sine laude mentōez hz. cupitq̄z vt huc venias. Qō michael z ego maxime deslderamꝰ vt loq̄mur aliq̄n sil' rideamꝰ bibemꝰ canemꝰ. Et qō lr̄e non p̄stant solamē inuicem recipiamꝰ. ¶Nimis remote a nob vitam ducis. ¶Raro exinde nuncij veniūt qbꝰ lr̄as demꝰ. ¶Neq̄z oia ꝓmitti p̄nt. Be cōuentibꝰ q sup rebꝰ eccl'ie fiunt tuam sniam, pbo. ¶Nec em̄ dieta fit q̄ dictam non piat. Credo qz femineū est nomē libenē impḡnari dictas ac pturiē. Sz ne hec ꝓsuetudo piret: ꝓcilū nurembergeñ qō erat inditū neutri generis qō non poterat ꝓcipe qz fortasse finē dedisset in rebꝰ eccl'ie sublatū est. Et ad dictas reuentū ꝓficantes vt inet-nū fiant ꝓuentōes maneatq̄z neut'litas: dulce ac non nulloꝝ aucupiū. ¶Dix̄ est tam pue cure teneri eccl'iaz. Fortsitan sic deo placitū est. cꝰ ꝓsilia humano neq̄unt ingenio deꝑhendi. Ille hinc aliquam venaē vtilitatem nobis incognitam. Res ḡndes z totius reipublice statum ꝓcernentes: desursum ordinaē. ¶Nec qs̄q̄ est q futura sciat. Cogitant homines: deus aī disponit. Unum scimꝰ beati petri nauiculam quam eccl'iaz nuncupamꝰ: z si fluctibꝰ agitet: quatiaē ventis innumeris: vexet ꝓcellis: submergi tñ non posse: qz futuram secum eam saluatoꝝ noster ih̄s xp̄c vsz ad ꝓsummatōz seculi repromisit. Qz de regis coronatōe apud te p̄dicari dicis: minime vex est. neq̄z adhuc ōbum fieri audiui in loco autentico de tali coronatōe. qō tñ me non fugēt: q̄uis z h̄ etiam multi multa loquanē ex opinione magis q̄ ex snia. ¶Noua h̄ alia non sunt nisi q̄ vlricꝰ Lilie comes: ptꝰ diutinam obsidionem castri attilie qō est in vngaria. ac p franconem germanum marchionis bani tenebaē: tādem victoria potitus est: vnoq̄z illius occiso filio alium cum vxore z omni gaza secum in captiuitatem abduxit. Siskra in campo est cum magno exercitu ꝯ pancratium. Itaq̄z tota vngaria trepidat. Conuentumq̄z habet apud albam regalem: spesq̄z optima est hungaros omnes ad obedientiaz Ladislai reuersuros. Cum michaele ꝓueni de modo quo res de qua scribis expedire p̄t. Is ad te latius scribit. ¶Deam curam z diligentiam nulla in re vnq̄ tua denegabo. Tu me vtere vt tuo vale optime: z si qn̄ facultas daē reuerēdissimo z. L. p̄ncipi dño meo dño colonienſi eiusq̄z germani dño traiectenſi ꝓmēdatum me facito, mihiq̄z scribe sepiꝰ. nam tuis lr̄is iocundissime fruor itez vale.

Epistola.xcvij.

Neas siluiꝰ dño Jobi Campisio pspicaci phō. S. p. dic̄. Urgent me res vngarie tibi vt sepiꝰ scribam. Naz ⁊ tu illas nosse desideras q Ladislao regi bñ cupis ⁊ ego libent̄ illa ꝓscribo q̄ scio esse vt sciant̄ vtilia. In meis aūt septis plurimū int̄est cū vel affirmo aliqd factū vel refero qꝺ audiui. In altero nāq̄ veri piculū ad me recipio. In altero fidem regri apud autores volo. ß aūt iō dixi. qz rumoꝛē ꝺ fuisse tibi significaui regē bossine p q̄sdam vocatuz esse vt vngarie potiret regno. Que res minime secuta est. Nec famaz veritas adequit. Sz nunc q̄ pacto int̄ vngaros ꝓuentum sit ex me audi. Nam certum ē qꝺ nunc scribo. Tu hec reuerēdissimo dño nr̄o cardinali tarentino ꝓmunicata facito: vt p eū nōsolū sac̄ collegij aures: ß ipiꝰq̄ sanctissimi summiq̄ sac̄dotis adire pntiaz q̄at. Nam ⁊ sacerrimi illiꝰ senatus int̄est. qd in regno gerat̄ vngarie pnoscē: cum murꝰ sit illa regio xp̄iane religiōis ⁊ nr̄e fidei solidus pies. Credo igr̄ te accepisse, pceres illos vngarie: q estate decursa cum cardinali strigonien̄ ꝺ fuer̄t rebꝰ infectis recessisse. Naz neq̄ regi eoꝝ oblatões satisfeceř nec eis rursus regis rñsum placuit. Significaui tunc oīa tibi. Ptꝰ hec cum in vngariam rediisset nicolaꝰ vaiuoda trāsiluanꝰ plurima ptemptauit. Sz regnicol' nulla via psuaderi potuit q̄ Ladislaum excludēt. Conuenit igr̄ alteꝝ vaiuodam Johannē: Ladislaiq̄ ius tueri insil' pepigerť missisq̄ clanculū ad cesarē nr̄m nūcijs: ꝓfirmatōemq̄ suoꝝ officioꝝ obtinuerť: ac rursus facultatē q̄ndaz cuiꝰ vigore ceteros regnicolas ad obedientiaz Ladislai reducētes officia dig̃tatesq̄ possent illis ꝓfirmare. Conuentūq̄ regni apud albam regalē in ß tps indixerť. Janq̄ plures illic sinit reliq̄s expectātes. Sz laurentiꝰ palatinꝰ non immemoꝛ suaꝝ artiū: vbi iaz sibi figmētuz polonicū minime amplꝰ ꝓdesse ꝓpendit. Naz moꝛs ꝛvladislai polonie regis oīb ꝑ suasa est: qꝝ non pt̄ diu latē: nouū deceptōis genꝰ excogitauit. Rumoꝛē nāq̄ in pplos diuulgat se iam cū duce Burgundie ꝓuenisse vt eiꝰ filium in vngariaz nauigio trāsmittat. eiusq̄ rei mediatoꝛem q̄ndam hispanū fuisse asserit. q classi pontice noīe pbi lic̄pi ducis ꝑat ⁊ nup bac trāsiuit romam petiturꝰ. Sz nemo est q palatino fidem habeat. Nec eñ ptꝰ tot mendatia dignꝰ cui credať est. Sciunt insuꝝ oēs duce burgū doꝝ vnicum dūtaxat hꝛe filium. quē minime ire ꝓditum vellet. cum sit diues ac potentissimꝰ ⁊ regi Ladislao sanḡne iunctꝰ. Cui non est putandū nobilē pncipem iniurias ri. ⁊ maxime cū eiꝰ dñia ab vngaria remotissima sint. nulloq̄ possint vsui esse vngaris: q̄ res palatinum nedum mendacē ß delixq̄ reddūt. hinc ipe cū suos conatꝰ incalsum ire ꝓpendēt: ꝓuentumq̄ apud albaz teneri. Janq̄ vaiuodā Jobez illic pgē ⁊ ad viceſimū lapidē esse in vicinia. missis lr̄is ac nūcijs iobi indicat insidias sibi apud albaz structas eē nicolaūq̄ velle in eū manꝰ inꝟcē: q̄ si velit captiuitatē euadē aut moꝛtē: albā ne petat instruit. Jobes territꝰ ß nūcio: minime vlteriꝰ pgit. Accipit ß nicolaꝰ vocatisq̄ ꝓceribꝰ nimis multis ingt fraudibꝰ vtť palatinꝰ. sua ē hec tegna q̄ ad nos Jobes venire timet. Sz adibo ego eū nec timebo eū q me timet. Expurgabo qꝺ mihi ingeriť crimen. nec de alijs cogitabo qꝺ ipe in alios ñ cogito: neq̄ saluū ꝓducti nec fidē peto vllam. Satis tuta innocētia ē. Si qd tñ ptez spez euenerit viros vos eē ꝓmoneo: meā vt vindicetis iniuriā. atz sic nicolaꝰ cū paucis Jobem accessit. Interea gisera vir magfic̄ꝰ nr̄iq̄ seculi non paruū decꝰ. q ptes Ladislai apud vngaros aut solus aut certe cū paucis vsz in hāc diē tutatꝰ ē. Cū panc̄tiꝰ stantibꝰ inducijs qꝺdam sibi castellū p insidias eripuisset: vltur̄ iniurias exercitū coegit. atz cū octo milibꝰ pugnatoꝝ ingressi panc̄tij territoriū qꝺdamq̄ munitissimū eiꝰ opidū obsidione cinxit. Accersito comite geozio vt sibi auxilio foret. Nā his q̄ panc̄tij vicinꝰ atz inimicꝰ fuit. Geozi⁹ ꝺo moꝛ viennaz venit. auxiliūq̄ regis rōnoꝝ petijt. mittisq̄ ꝺbis rogauit vt añ caleriū qꝺ ē opidū magfici casparis cancellarij opidū ad nouū castꝝ ptinens ß a panc̄tio occupat̄ obsidiōz ponerēt australes. Que dū sic agunť: panc̄tiꝰ q ātea dudū cū lr̄is securitatis accersitꝰ ꝓuentū vngaroꝝ accedē recusauerat: nec cētū sigilť credē voluerat timoē postposito vngaroꝝ. Nā maioꝛ gisere instabat metꝰ: cū. vij. comitibꝰ

albam ꝓrexit in manusq; ꝓcerũ se tradens. Querit̃ se giscre conatibꝫ oppzimi. petit q; auxiliũ. ℔Nã se regi ladislao fidẽ dare ꝓmittit: nec se aliũ velle hr̃e: testatq; ladislaum postꝙ mortuus ẽ rex polonie cui sese astrinxerat. Sitr̃ et oratores ad regẽ romanoꝝ destinat se pacẽ cũ austria ꝓpetuaꝝ habiturũ nulliq; alteri q̃ ladislao in vngaria tanq̃ regi pariturꝫ asserit. ℟Rogatq; scribi giscre ne se infestet. ℔Barones vngarie audito pancratio: sub tutela sua eũ recipiũt. ꝑsertim nicolaus vaiuoda ⁊ dyonisius cardinalis strigonien. scribũtq; cesari ne deinceps Biscram insultare permittat pancraciũq; vexare. quẽ vigore mandati sui cũ omnibꝫ eⁱ⁹ bonis ad gratiam ⁊ obedientiã ladislai suscepissent. ℔Hic apud cesarez rñsum est comiti georio. australes nõ posse ante diẽ scti georij castrametari: tũ ꝓpter impedimẽta pluuiaꝝ: tuz q; in cãpis nulle sũt herbe. Sz aduenietẽ vere: nisi interim qđ debitũ ẽ pancraciⁱ⁹ fecerit: patos esse austrie ꝓceres ĩ campuz exire temeritatẽq; pancracij ꝓpesc̃e. ℔Interim vo tricẽtos eqtes sibi ex austria ĩ solaciũ vẽturos. ℔Exinde rogati sũt oratores pãcracij. ℔Nunqd ĩ mãdatis hr̃ent cũ cãcellario giscraq; rẽ ꝓponẽ: q̃z bona pancraciⁱ⁹ iuasissz Lũq; negassent: dictũ ẽ eis: ad herũ suũ vt redirẽt. cui si opⁱ⁹ eẽt maiestas regia p suos nũcios rñderet. ℟Proceribꝫ aũ vngarie rñsum ẽ placẽ cesari qđ ad ladislai obediẽtiã pancraciⁱ⁹ venissent: q̃q; sibi venia sit data. ℔Nõ tñ sic ei ignosci dz vt aliena cũ iniuria teneat oppida bonaq; ꝑlima. nec eã esse vnq̃ facultate ꝓcessaz: missurũ tñ cesarez oratores suos ad eoz ꝓuentũ: ac taz sup ꝟ q̃ sup alijs regni negocijs rñsurum. Sic res vngarie vsq; in hũc diẽ acte sũt: q̃s p̃coz vt singulari dño meo epõ adrien. quẽ iam ĩ rauẽna assumptũ esse audio ⁊ gaudeo coicatas facias: sibiq; me cõmendes q; sum ꝓpetuo suus. ℟In rebꝫ ecclie hec sũt. ℔Chiemen. epꝰ in rhenũ iuit electoresq; ꝓuenit. ℟Jamq; hac die cũ eis habitur⁹ est in franckfurdia ꝓuentũ. bonãq; fidez facit ad vnionẽ ⁊ pacẽ ecclie. ℔Nescio qd seq̃tur. ℔Hic magna ẽ admiratõ de tarditate legati vr̃i. ℔Nã ꝑm ꝓuenta iam pluribꝫ diebꝫ in hac cura se debebat oñdere. de quo nihil hic sentire mõstruz ẽ. ℟Ingeriq; magna suspicio q̃ possit aliqd mali parere vt scire pñt q ꝓuentões nozũt hic habitas. ℔Ex basilea fuerũt apud nos oratores q̃ruz petitio fuit q; cesar auctem ecclie iurta declaratõez pstantie factaz ⁊ basilee renouatam tuere ⁊ manutenere. vtq; dietã nurẽbergen mãdaret teneri: ad quã suos oratores basilien. ꝓciliũ cũ plena pte mitteret. sup oñibꝫ q̃ ad pacez ecclie ptinerent. ℟Petiuer̃t ⁊ saluũ ꝓductũ. cui⁹ vigore dietã illã mittẽdi oratores tute possent accedẽ sibi etiã redeũdi securitatẽ postularũt. ℔Ad ꝑmã petitõem data rñsio ẽ. Cesari semp curã fuisse ⁊ adhuc eẽ. vt auctas ecclie cuz pace ꝓpli xp̃iani sic declarata repit̃ in sacris lr̃is. ac p sctos doctores ⁊ ꝓcilia generalia vna cũ pte sce sedis aplice in suo vigore ꝑmaneat. ℔Ad sctm dictũ ẽ rzgẽtibꝫ causis dietã nurẽbergen. esse postpositã: sicut ꝓncipibꝫ electoribꝫ Chemen. epꝰ intimaturus erat. ac sic ꝺ saluo ꝓductu illuc eundi nõ eẽt opⁱ⁹ vba facẽ: ꝟ eis cum q̃ recederẽt nullatenⁱ⁹ eẽ negandũ. Sic in effectu rñsum ẽ: q̃uis ⁊ ornatiⁱ⁹ ⁊ vbosius. Tantũ ẽ qđ ex bis ptibꝫ tibi possum scribẽ. Vnũ addo qđ mirabere. Jaz ego sbdyaconⁱ⁹ suz qđ olim valde horrebã. Sed recessit a me illa animi leuitas q̃ inter laicos crescẽ cupiebã. Jamq; nil magis amo q̃ sacdotiuz fiamq; deo dante infra octendiũ dyaconⁱ⁹ ⁊ suo tpe sacerdotalẽ recipiã dignitatez. ℔Hoc si noretano nr̃o ⁊ iacobo caluo dixeris scio tecũ mirabunt̃. Sz eligendũ ẽ aliq̃ñ viuẽdi genⁱ⁹ qđ inter xp̃icolas duplex ẽ: laicoz ⁊ clericoz. Et illa rursus vt nosti distinguunt̃. ℔Adibi ĩ ordine bti petri manẽ decretũ ẽ. Jn quo gratiã mihi deus elargiatur vt que sibi placent solum cupiam faciamq;. Vale.

Suitenses supbi nõ se iusticie coaptant ꝟ ipam iusticiam sibi famulari volunt.

Epistola. xcviij.

℔Neas siluⁱ⁹ poeta dño iobi de caruaial iuris interpti ⁊ oratori aplico viro pstanti. S. p. d. Scripsisti mihi bis ex via. ꝟ qđ scripsisti id tacuisse melius fuisset. ℔Nã nihil mihi sigficasti nisi te vento sitem germaniaz fugẽ. Vltime lr̃e tue ex teruisio misse fuerũt. De te postea nihil accepi: vtinã q̃ tibi incũbebãt piene absolueris. Jã em̃ tps ẽ viã retrometẽ. ℔Nã te oẽs expectamⁱ⁹. verũ qz irũdo recessi-

sisti reuerterisq; bene tardior. Scribam tibi aliqua q̃ post tuum recessum ꝯtigere nec tam parcus verboꝝ ero tecuꝫ q̃ tuipse mecũ. Audi ḡ que secuta sunt. Chiemeñ antistes iter suũ absq; mora ꝯtinuauit. Jãq; nũcios hẽm⁹ q eũ ex magũcia recedentem ire coloniã viderũt. Itaq; puto eũ iam eẽ in reditu. Cancellari⁹ scribit mihi ex constañ nullã spez eẽ ꝯcordie cũ suitẽsib⁹. Nã supbi nat̃a hoĩes nõ se iusticie coaptãt: ꝫ ipsaꝫ sibi iusticiã famulari volũt. Justũq; id putãt qđ eoꝝ fantasticis ẽ ꝯforme capitibus. Beneq; inquit comicus homĩe imperito nihil quicq̃ iniusti⁹ est: q nihil rectum putat nisi qđ ipse facit. Ungari inter se dietaꝫ habuerũt: nihil tñ ꝯtra ladislaum concludere potuerũt. Discordant inter se admodum: atꝫ vt magis diuisi sũt sic ⁊ paupiores et miseriores in diẽ redũtur. q̃uis ex iudeoꝝ more messiã expectẽt. De basilea lr̃as vidi quaꝝ hic effect⁹ ẽ. Sperãt pr̃es illi trib⁹ in reb⁹. Nam ꝑ ⁊ spm̃sctm̃ qui presidet in eccl̃ia nõ relinq eam cũ se futurũ dñs dixit cũ ea vsq; ad ꝯsummatiõez scl̃i. Tuꝫ rex romanoꝝ qui ꝓtector ⁊ aduocat⁹ est eccl̃ie. recordat⁹ tandẽ officij sui accipiet arma ⁊ scutum: et veniet in auxiliũ mr̃is sue q̃ est eccl̃ia. Post hec in ꝯuentõne nurẽbergensi erunt viri et sancti ⁊ lr̃ati qui iusticiam et auc̃tem eccl̃ie tanq̃ meridiem elucidabũt. nec ampli⁹ sinent caliginib⁹ eẽ locũ. Tu vide si qd habes aduersum. Nã te vocat iste labor. Hec habui q̃ tibi nũc scriberẽ q̃ vt reuerẽdissimis dñis meis camerario ⁊ morieñ. ꝯmunices. peto si eos oblectat qđ meũ fuit legẽ: q̃uis nihil sit qđ gallicis atꝫ italicis ex me theutonico possit placẽ. Si possez ita vt serenes epl̃as ad vos mittẽ forsitan res almanicas nõ dedignaremĩ. Sꝫ qđ mitti ñ pt̃ iocũde tñ retinet̃. Uale ⁊ hũc virum egregiũ doctorem q has defert lr̃as recipe inter tuos: Juuaq; quod scis me cupere non neglexeris quid actum sit in eo scribe.

Hungari ladislaum quanto rẽnuunt. tanto inter se discordant vt eligant alium.

Epistola. xcv.

Neas silui⁹ poeta. S. p. dicit p̃stanti pho dño iohi cãpisio amicoq; optimo Accepi ex tuis lr̃is cardinalem virũ excellẽtissimũ cumanũ. q ⁊ tibi ⁊ ni fallor mihi erat affect⁹: ḡuib⁹ febrib⁹ exhaustũ eẽ: pl̃ibusq; timorẽ mortis iniecisse. ꝫ ꝯualuisse tandẽ singulos amicos eẽ solatũ. Mihi postea ex basilea scriptum ẽ iam eũ obijsse mortẽ: simulq; cardiales alios tres: qđ mihi sũme eẽt molestie. Nã cumanũ quasi pr̃em dñmq; dilexi: Ideo p̃cor te vt q̃ntoti⁹ veritatẽ rescribas. q̃uis puto magnã valitudinẽ rumorẽ mortis fecisse: sic̃ de me quondam basilee factum est: qñ ꝯmunicat⁹ atq; inunct⁹ p̃ter spez omniũ ꝯualui. Jamq; in ãnos octo vitã duco: vtinã saluti mee ꝯducat vt spaciũ vite ad meliorem degendã vitam susceperim. De tuo bñficio et heri nr̃i ꝯmunis ampliori dignitate satis gratulat⁹ sum. Alijs lr̃is de politicis scripsi tibi defectũ notauiq; locũ si nõ hũisti lr̃as iterũ scribã. In rethorica arestotel̃ ꝑ trapesondã trãslata. Inuenio ĩ exẽplis ciceronẽ noĩari. Nescio cur id egerit trapesonda. Nã cũ ad verbũ fieri trãslatões soleãt vt si snĩe trãsferãt danda ẽ opera vt ad verbum facte videant̃. Nescio cur cicero noĩetur in arestotelis opib⁹ q nõduꝫ natus erat dum volumen editũ ẽ nisi cicerones etiam ante arestotelem fuerũt. Quid rei hic sit ex te scire cupio. Noua apud nos nõ sũt Ungari sic̃ nõ ꝯcordarũt cũ cesare nr̃o ita inter se ꝯcordes nõ sunt: nec aliqd possunt ꝯcludẽ qđ ladislao p̃iudicet. Sic enim infantulus ab hoĩbus desert⁹: a deo iuuamen hꝫ. Polonus adhuc spez sui reditus facit q̃uis est mortuus. Forsitan aliqs polonoꝝ in modũ orphei ĩmites poterit flectere cautibus vmbraꝝ dños ⁊ p̃ces supplici vt ꝟladislaũ reddãt. Sꝫ videãt nedum reducendũ cernere ꝓperat illum imꝑpetuũ ꝑdat. Nunci⁹ ad inferos missus est: q herculẽ reuocet. Audiem⁹ an noctis eterne chaos aperiat̃ receptasq; semel vmbras remittat. Cũ suitensib⁹ albert⁹ dux austrie bella gerit: magnisq; eos virib⁹ p̃mit: non tñ eorum ꝑtinatia vinci põt vt iusticie viam amplectant̃. Cuꝫ athesinis magna spes ẽ ꝯcordie. Dux sabaudie ĩ aperto bello est ꝯtra domũ austrie: Juuatq; suitẽses qđ pr̃i ñ ꝓderit q has lr̃as defert. Alia noua tibi q̃ subticeo referet. Ip̃m velis dño nr̃o cõmuni ⁊ me ꝯmẽdare. Richardũ valere iubeo: dño comiti me dede. Julianũ saluũ cupio. Petro

de noxeto et iacobo caluo salutes ex me dicito. Dicerem vt. R.p. dño adrieñ. me cõmendares nisi timerẽ mulctare illum cena cui⁹ non possuz ꝑticeps esse. Sed vale cuz eo ac dño francisco suo ⁊ francia librarioꝝ principe. Ex wienna.

Epistola. xcvj.

Persuadet legationis fungi officio.

Euerendissimo ĩ xp̃o pr̃i ac dño dño iohi sancti angeli cardinali dño suo colendissimo: Eneas siluius poeta imperialisq; secretarius. S.p. dicit. Grauis mihi calamus est: grauior caroꝝ absentia dñoꝝ: grauissimũ est nihil scribere p̃cipuis patribꝫ cum est ociũ. Cũ ḡ venissem in affricã quam vos seuaz potestis interp̃tari remoratus sum plusculos dies. Nec em̃ sanctis diebꝫ homini p̃sertim rome sanctificato videbat̃ faciundũ iter. Remãsi ḡ. ꝓcopio florentiã misso dũ hic sum. Quid inquã? nihil hero tuo cardinali tuo legato tuo scribes: vict⁹ sum scribẽ. Sz qd scribã nisi iocer: nihil ẽ scriptu dignũ: et iocari vel granitas cui scribit̃ ei⁹ vel tp̃s vetat. Quid igit̃ faciã? data est inter equitandũ mihi scribẽdi materia. Obui⁹ fuit nob̃ apud sc̃tm. N. ex familia gruneiwaldi quidã. En ecce materiã. Cũ nomĩo gruneiwaldũ magnũ aliqd suspicamini: magnũ ẽ hercle. Is obuoluto capite facieq; more gentis ꝯtecta: interrogat⁹ est ꝑ iohem meũ cui⁹ esset ⁊ vñ veniret: Frisingeñ. suz inqt: ⁊ ab ep̃o meo frisingeñ. venio. paulopost a me repertus itidẽq; interrogat⁹. vbi me nouit: ex venetijs inqt venio: et si vlterius q̃ris: ex nurẽberga. nec quicq̃ vlteri⁹ respondens vexato calcaribꝫ equo: festino euasit. Ingessit hõ suspitõez cũ aliud mihi aliud iohãni retulisset nec libẽter mihi rñderet. Audiuerã in via fratrẽ cancellarij mortẽ obijsse atq; hinc ꝯiectat⁹ sum venire hoĩem sui heri cãm ꝓmoturũ. Dicet hic aliqs qd tua interest illo mortuo sup̃ eccl̃ia frisingeñ. Mea nihil ꝫ regis interest. Ob quã cãm rogo p̃cor obsecro ne quid innouari ꝑmittatis sine lr̃is regijs: nolite p̃ncipẽ offendere: nolite etiaz homĩ inimico vr̃o pl⁹ credere q̃ expediat. Veteres amici semper nouis sunt p̃ponendi. Vana ẽ amicitia quã met⁹ facit nõ amor. Nescio si vera ẽ mors frisingeñ. q̃ dicit̃: ꝯfingi põt. Si vera ẽ in oculis regẽ hr̃e optet. Sin ꝯficta ⁊ regẽ ⁊ cancellariũ Nos ego. v.p.r. q̃ad possum facio recõmissos. Si adest cardĩalis bononieñ. sibi q̃z rem hãc ꝯmendarẽ q regẽ venerabat̃: cancellariũ amabat: ⁊ me q̃z caꝝ hẽbat sed nescio quõ in assumptõe pape illũ amisim⁹: multũ sup̃bi ⁊ insolẽtes eram⁹. cũ duos ĩ curia cardinales q nos diligebãt haberem⁹. Nec em̃ quicq̃ erat qd̃ impetrare tantis ꝓmotoribꝫ nõ possem⁹. Nã qd̃ vr̃a prudentia obmittebat: supplebat bononieñ. diligẽtia. Nũc sola ẽ. v.r.p. vbi nõ ꝓficitis vos. nihil ẽ qd̃ ãpli⁹ spare possum⁹. Ob quam rem vexabim⁹ ampli⁹ nos nec qescere vnq̃ sinem⁹. Si vultis apd̃ nos apd̃ gerse nr̃az q̃z wiennã bñ recipi. curate ne qd rome ꝯ nos fiat: ⁊ oĩa q̃ petim⁹ fiãt: ac deficiẽtis bononieñ. vices supplete. Sz intelligo vos: cauebim⁹ dicitis: nec almaniã reuidebimus Nam ꝙ legati fuerimus in germaniam designati. non eo tendit vt veniamus illuc: ꝫ vt pascam⁹ vos ṽbis vtq; vos hinc expellerem⁹ q ante ꝓnunciatõez legati nolebatis abire. Quis velit ĩ almaniã venire dietas innũeras adire: p̃dones timere: semp̃ pacẽ inter hoĩes tractare q saxo duriores sunt: ⁊ ab alijs iura eccl̃ie romane petere: q̃s saciare impossibile ẽ. apud qd̃ nulla honestatis ꝫ dehonestatis maxĩa ratio ẽ. Bñ atq; optĩe reuerẽdissim⁹ ille pr̃ morineñ. deliberauit q ꝓuintiã rẽnuit nec agrũ ille sterilẽ colere vult neq; illuc ire. Vñ rarus ẽ cũ honore redit⁹. Sz ille ꝓnũciare noluit caut⁹ ⁊ sapientissim⁹ pr̃. Nos et si noĩati sum⁹. nõ ibim⁹ tamẽ. Prim⁹ sapĩe gradus fuerat nolle nominari illũ: qz non tenuim⁹: a scd̃o nõ excedim⁹ q ẽ nõ ire. Sic arbitror dicẽ p.v. reuerendissimã. Sed nihil facitis: nam ꝫ est qd̃ volũt almani. Nõ em̃ datur⁹ sed receptur⁹ ẽ legati aduent⁹. Ideoq; ⁊ si nunq̃ fiat nõ dolebũt. Ip̃is ꝓuisuz ẽ. tuti sunt in securo sunt. Vos si vendicare iura vultis apl̃ice sedis vt veniatis oportet. Qz si labores fugitis nihil est qd̃ iuuet nõ venire. Nam lr̃is ⁊ petitõibꝫ nr̃is pl⁹ rome. p. vr̃am obtundem⁹ q̃ in germania. Nulla die nulla hora nullo momẽto sinem⁹ qescere p. vestram. Semper cause theutonice vos occupabunt. His accedent hispani quibꝫ vt morem geratis oportebit: atq; hi non precibus sed minis vrgebũt. Nec veneti nec

florentini nec gen⁹ vllũ italorũ impulsatã relinquẽt. d. vr̃az. Ibitis papã rogatum et nihil obtinebitis. Hoc tormentũ ẽ q̃ nullũ sicilie tyrãni duri⁹ inuenerũt. In tenebrosis aulis cubiculisq; vitã inertẽ felicẽ ducetis. Q; si germaniam cito peteritis nosco naturã vr̃az: ip̃i vos agri saltusq; feraꝝ intereundũ flãmam lac⁹ montes oblectarent et saluberrimus aer. Sed nolo plura dicere ne cupiditatẽ nimiã veniendi obiectem q pro meo cõmodo nescio vbi magis. R. p. vr̃am esse cupiam rome an in germania. Valete et me vt sum recognoscite vestrum. Ex sena.

Epistola. xcvij.

Amicitie dissolute causam exponit.

Neas silui⁹ poeta. S. p. dicit michaeli de pfullẽdorff regie cancellarie prothonotario. Sequebar magnificũ virũ dñm casparẽ cancellarium ex nurẽberga recedentem. cum inter equitandum rogasti me vt tibi patriam tuã reuisuro aliquid scriberẽ. Nam sic potissime recõciliatũ me tibi censeres. Ego tũc nõ rñdi me scripturũ nisi tue ad me lr̃e prius deuenissent. Nũc cũ diu expectarim scp̃ta tua iamq; mihi satis ꝑsuadeam. inuanũ me manere vt scribas. Deliberaui tuo desiderio morẽ gerẽ prioresq; meas lr̃as ad te dare. ꝙ si verũ audire vis (debes at̃ velle) nõ tantũ tui cã faciã quantũ mea. Veniũt ad me plures querũtq; diligẽter ex me cuz inter te meq; turba fuerit. Nota eniz om̃ib⁹ erat amicitia nr̃a ⁊ q̃si pictagoreos amicos nos oẽs arbitrabant̃. cũ et liberi et bona om̃ia inter nos ꝯmunia viderẽt. Ac cũ postea seorsuz inceperim⁹ viuẽ: sciscitant̃ om̃es: cur h̃ distidiũ intercesserit. ⁊ aliqui te aliq me incusant: nõnulli vtrũq;. Ac ego cũ mihi de re hac verbũ fit: expurgo meip̃z ⁊ cãm meã sine aduocato defendo: sicut ⁊ te facẽ nõ ambigo. Nã ⁊ ꝓcopi⁹ bohem⁹ vir p̃stans nr̃iq; amantissim⁹ ita tuis v̄bis ꝑsuasus erat. vt orõne magna op⁹ fuerit ante q̃ ei⁹ opinionẽ mutare potuerĩ: qꝛ tu eũ imbueras. Existimabat em̃ hõ me poti⁹ q̃ te peccauisse. Sz auditis tandẽ rõnib⁹ meis sn̄iam variauit. Jamq; vt ẽ nõ me amicitie ius violasse h̃ te sicut ẽ putat. Sz ẽ mihi ꝑmolestuz vnicuiq; poscenti reddere rõnem. Namq; vt diuturnior nr̃aq; beniuolẽtia fuit eo notior oĩb⁹ fuit. Sz venit in mentez qd̃ papi⁹ florẽtinas fecit. Is cũ pulliũ olei pauxilio maculasset: qꝛ se ꝑ vrbẽ euntẽ singuli ꝑcontabant̃ q̃dnam eẽt ꝙ palliũ deturpasset. Cũ grauiter oĩb⁹ rñderet: cedulaz ꝑgameni pallio ꝯsuit in q̃ scriptũ erat oleuz. Nec p⁹ hac voce cuiusq̃ vexat⁹ ẽ. Occurrebat em̃ interrogatõi cuiuslibz cedula. Ita ⁊ mihi faciendũ est. Scribam ad te cãs cur ex tua me sb̃traxerĩ amicitia. Si q̃s deinde scrutat⁹ me fuerit ad epl̃az hãc remittam: ex q̃ poterit q̃sq; ⁊ cãs dissolutõnis amicitie nosse ⁊ nõ me culpandũ h̃ te potius fuisse. Et satisfaciã tibi qui meas lr̃as te cupere significasti. Fateor em̃ me priorẽ fuisse in amicitia dirimenda: cũ viderẽ nõ elegisse me virũ q posset in amicitia mea esse diuturn⁹. Nec ꝓpterea mirari quisq; debet ꝙ beniuolẽtia nr̃a biennalis fuerit. Nec em̃ anni duo verã amicitiaz oñdunt: h̃ vix etas hoĩs satis ꝯprobat amicitiam. Plures sunt q nobis ab initio placidi et humiles vident̃: h̃ hi successu temporis q̃les sint appareant. Possunt eniz aliqui nature vicia ad tp̃s tegere imperpetuum tegere non possunt. Necesse est eniz vt sese aliquando quales sint demonstrẽt: qd̃ cuz fit soluitur amicitia: quia ꝑditum est quod amabat̃. Jam te arbitror quo pergã intelligere. Nõ insimulo te alicuius vicij. sed aio te alium esse q̃rebar. Putaram te meorum esse conformen morum: ideoq; te amaui. Et certe finxisti te nature mee admodum similem. Nunc quia non continuas nec ille es qui antea fuisti: nec amor meus erga te ille est: ego vt vixi ab initio tecũ sic perseueraui semper. Itaq; si nunc non suz amandus nec in p̃ncipio diligendus fui. Nec ista dico ꝙ me bonũ te malũ arguaz: aut mores meos sinceros dicã ⁊ tuos impuros. Potest esse vt tu bon⁹ sis ego mal⁹. vtcũq; ẽ. nõ potest amicitia ꝑdurare vbi mores dissil̃es sũt. Sz ne rem illã faciam⁹ lõgiusculã: dicaz tibi quid est qd̃ me nõ sinit esse amicũ tuũ. Et quib⁹ in reb⁹ iniuriat⁹ sis mihi exponã. Moꝝ diuersitas ẽ i h̃ ꝙ tu multoꝝ es: ego paucoꝝ. tu pecunijs studes: ego eas ꝑuifacio. tu lr̃is aliquando ad lucrũ vacas: ego ad quietẽ animi sequor eas. Tu rigid⁹ ⁊ atrox: ego lenis ⁊ facil̃. tu cibis plusq̃ venẽ oblectaris: ego pl⁹ venerẽ amo q̃ cibos:

Tu nocte adueniente nunq̃ dormire ⁊ nunq̃ mane surgẽ vis. Ego pt⁹ cenã paululũ postq̃ quieui dormire vellẽ. ⁊ añ lucis aduentũ surgẽ. tu clar⁹: ego humilis. Sunt he inter te meq; differentie: qd̃ si fateri nolis eoꝝ iudicio. stabo q te meq; vsu cognoscũt At certe cũ primũ inter nos sunt iacta amicitie fundamẽta: q̃ certe male iacta fuerẽt: tu haud calẽ te monstrabas: sed eras mihi admodũ moriger⁹: ita vt qcqd mihi placeret: idez ⁊ tibi videret̃ cordi: taliq; arte me inuasisti. Sz mutasti postea modũ viuẽdi ⁊ ad p̃orẽ naturã tuã redisti. Qd̃ si tu vitã mutas decet ⁊ me amorez mutare. Dicis quid est? qd̃ tibi obfuerit. Multa sũt mihael: ne vereare: lacessisti me lĩgua. dixisti pluries inter ꝯmensales me leuẽ multisq; vicijs me insimulasti. Que si fortasse vera fuerint (Scio eĩ me miserijs inuolutũ) decebat te nõ int̃ alios: ꝫ int̃ te meq; corripere. ⁊ si me nõ emẽdassez sic̃ euãgelij lex iubet. adhibẽ vnũ poteris vel duos: ac postmodũ eccl̃ie dicẽ. At tu me corã semp laudasti blanditusq; mihi magnope fuisti. post tergũ v̄o monstrasti me digito atq; sb̃sanasti. Sunt noti tui meiq; ex qb̃ sepe audiui hec. Nec tu negare potes qn ꝯmediã meã carpseris quã de criside feci nurẽberge. nõ est mihi cura. q̃ mea scripta tuo iudicio reprobent̃: q̃uis magnũ ẽ. Nec ego laudari musaz meã ex te volui: qr nõ ẽ digna laus q̃ ab hoĩe ac rei imperito venit. ꝫ noto animũ tuũ. Preterea si qd vicij inerat decebat te me admonẽ vt limassez at tu nedũ carmen ꝫ autorem q̃ irridebas me leuẽ accusabas q comediã scripsissem tanq̃ non laudi Terenci⁹ ⁊ plautus habiti sint q comedias scripserũt. Sz mitto hec. Alia sunt q̃ fame mee plus obfuerũt. Quiq; ⁊ vigĩti aureos mutuo mihi dedisti. magnũ officiuz ⁊ amico dignũ. Naz cui⁹ tu fidẽ in pecuĩa cognoueris tuto illi oĩa credas. argentuz est alt̃ sanguis. Subuenisti mihi fateor in re ncc̃ia. nec ego vnq̃ inficias ibo me tibi ꝓpterea obligatũ fore. Repetisti ex me mutuũ nõ ꝯmutaui verbũ. Sz cum ip̃e pecuĩa vacuus essez ex alio mutuat⁹ suz q̃ tibi restituerẽ. Bñ hucusq; actũ est post dies exinde aliquos cũ ex me nõ nihil peteres qd̃ prestare nõ poteraz. dixti me tibi succensere: ac ꝓpterea succensere q̃ tuũ es repetisses. Magna ꝓfecto hec iniuria fuit. Nã qs pt⁹ ꝫ mihi nũmos credat: si repetẽti irascar: magno me crimĩe insimulasti tantoq; meuz aĩm offendisti magis: q̃nto ab ea intentõe eoq; vitio magis abfueraz: veri⁹ dicere poteras. Ideo erga me ali⁹ est eneas qr non nihil sibi detraxi: Aut qr nõ affui sibi in ꝑsecutõne bibaliũ. Aut qr sibi detrahẽtes nõ redargui. Hoc me mihael mirũ immod̃ turbauit. Qr si dicis antea q̃ me tibi fuisse solito grauiorẽ nõ negabo. Sciebã nanq; me tuis morsib̃ lacessitũ. Sz erãt illa vulnera q̃ nõ egre curari poterãt. si alia ñ supuenissent. Et qꝓpe q̃ tu dicebas me ꝓpter repetitõez pecuĩe ꝯmotũ: facile põt refutari Nã et anteq̃ pecuniã repeteres cognitis q̃ de me dixeras clanculo: non eram tibi ex ꝯsuetudine prisca ꝯiũctus: paulatimq; studebam me disiungere: memorq; Ciceronis snĩe nõ rumpere beniuolentie vinculũ ꝫ soluere nitebar. Qr aũt postea truncaui amoris funẽ tua culpa fuit. Cũ me corã alijs ꝓpter pecuniã tibi molestũ assereres. Feci ḡ tũc vt naute faciũt: q aduenĩẽte ꝑiculo nõ soluũt nauẽ ꝫ retinacula incidũt. Hec credo satis fuisse ad amicitiã dirimendã. Naz q̃ cistã mihi comodatã vendideris iacobo nr̃o: q̃q; tuos libros repetieris ⁊ meos retinueris nõ vitio do ꝫ indignationi iam suborte tribuo. Si qd me ꝫ mentitũ putas redarguere potes mihiq; rescribere. Ego alienũ poti⁹ q̃ meũ iudiciũ seq̃r: Et hãc epl̃az honoris mei tutricẽ oĩb̃ dabo q de nostra sepatõne quesiuerit. Inter me aũt ⁊ te primus amor parq; caritas reuiuere non poterit nec amicitia esse q̃ fuit: nisi ⁊ mores ⁊ ꝯuictus redeant q añ fuerũt. Famazq; meã videam restitutã. Vale et si durius scribo q̃ ferre queas memẽto ⁊ te de me locutum fuisse acerbi⁹ q̃ inter amicos deceat. Ego te poti⁹ solũ solusq; arguẽ volo q̃ int̃ alios de te aliqd dicere qd̃ tuo possit honori vel vtilitati detrahẽ. Nam ⁊ si soluta est amicitia: nõ tñ que inter homines esse debet cum honestate societas est extincta. Iterum vale. Ex wienna.

Epistol. xcviij.

Grates refert de pl̃imis bñficijs susceptis.

Euerẽdissimo pr̃i dño leonardo ep̃o patauieñ. Eneas silui⁹ ⁊c̃. Reuerendissime pater post humilem recommendationem et obsequiorum meorum per

promptã exhibitõez. Speraui meo in reditu. P. v. r. apud viennaz perisse qđ mihi iocundissimũ fuisset vt de rebz eccl'ie nõnullisqz alijs retulissem. Ac pterea familiari meo iohi quẽ ad eccl'iam destinaui meã nihil fraruz remisi. v. r. p. signandarum. At nũc cũ oratores regũ patauiã sint petituri: dignatõez qz vraz allocuturi: statui pauca scribere: qbus memoriã vestri ex me nõ posse deleri sciatis. Nec eñ is sum q bñficiorum acceptoz vllo tpe valeam obliuisci. Scio nãqz nõ esse viros nec etiaz boies. sed atroces imanesqz feras. q nõ his semp afficiunt a quibz bñficia receperũt. Stulti q̃dam fugiũt eos q de se benemeriti sunt eozũqz respectũ horrẽt quibz repẽdere vices ne queunt. Quidam vo plus hũanitatis habentes bñfactores suos assidue comitãtur z gratitudinẽ quã in factis pstare nequeũt vbis oñdunt: nec absurde. Nemo est eniz tampaup vt bñfactori suo gratus esse nõ possit. qz nec auro nec argento ceterisqz rebus pciosis gratitudo prestatur sed aĩmo: Animus aũt tam mendico q̃ opulento bonus esse põt: hũc vt ex me suscipiat. v. r. p. supplex oro. Scio me plus debere q̃ possim psoluere. Sed ß me scire: spes ẽ quedã solutõnis mee. Facultates corpꝰ meum vita ac postremo animꝰ in vra ptate sunt. Nihil ĩ his amplioris habeo. sic me vris benefi cijs deuinctũ tenetis. Sed de his alꝫs. nũc pauca dicẽda sunt de statu romane curie: Caput illiꝰ eugeniꝰ fuit dũ ad eũ veni satis sospes si possũt senes eẽ sospites. In meo recessu podogra: ciragraqz debilioz factꝰ ẽ. petitõi regie nõ ãnuit. Concilio nãqz in almaniã nec dedit nec datur ẽ. Si qd aliud regia maiestas cupiuisset optata retulissz ß nihil postulatũ est nisi q̃ pacẽ eccl'ie procernebat. q̃uis ille nõ pacẽ sed maiorẽ q̃ri seditõez diceret. Rex aragonũ simultates primo. pꝰ apertũ odiũ cuz eugenio hũit: et ne qd ex regno in vrbẽ veheret, phibuit. At hec aĩ meũ ex curia recessuz proposita sũt. Et in gram vtrinqz ruzsus ventũ est. Panormitanꝰ apud eccl'iaz suã cum tedio vitaz exspuit. Cardinales in curia plures sũt. ß nõ vt solebant diuites. Nã z omia officia diminuta sunt z aduocatoz pserti. Ac pterea ex his quidã alijs se rebz exercẽt. Genesius de la porta iam in legatõibz questũ facit. Nec eñ nũc rome fuit. quia tridentum missus erat. Forsitan nõ sic ei succedit: mortua piuge sicut ãtea duz illa virit. Adulti eñ hũc in aduocatũ patronũqz hre vt ipm domi conuenirent z mulierẽ honesta facie ac sermone blãdo possent alloq. Fuit nanqz magni ingenij femina: q̃ nũc modesto nunc molli nũc pcaci vtebaꝫ ozone. In cuiꝰ facecijs atqz salibz plurimis lepos inerat. Sed hec dũ ex nouria romaz petẽ festinat priꝰ morbo absumpta ẽ q̃ itineri se pmittẽt. Vir eiꝰ z piugẽ simul z amicitias z eloqntiã pdidit. Nec ex roma plus ẽ qđ queã scribere de filio ducis venetiaz noui ambigo vram. r. p. aliqd audiuisse: q venetias fugiens: tergestuz venit: fama ẽ eum reipublice psilia mediolañ. duci reuelasse: ac pterea lese maiestatis crimine damnatus ẽ. Reliqua in aduentũ. p. v. reseruo cui nõ minꝰ auide parerẽ requisitus q̃ qui eidem. r. p. assidue astant. Valete.

Vxorẽ pstitutam viro suo peciliare conatur p mediam psonã modo congruo

Epistola. xcix.

Neas siluiꝰ poeta imperialisqz secretariꝰ dño benrico scoter plebano in plettenberg. S. p. d. Inter alia pietatis opa maximũ est vxorẽ viro suo piungere ne separe viuãt: q duo eẽ dñt in carne vna. Qui vo disiũgit mrionio iũctos is dei aduersaꝫ pceptis. Scriptũ est eñ: quos deus piunxit hõ non separet. Dez mariti quidã adeo duri asperi crudeles feriqz reperiunt vt nõ sociã diuẽ z hũane domꝰ vxorẽ suam putent: ß etiã tanq̃ seruã et vile quoddã mancipiũ teneãt: nũc iniuriãtes verbis nũc factis. Cedũt pauperculas feminas lacerãt cruciant mortemqz minantur. Hinc plures suos viros deserũt. Cũqz victu careant: alioz viroz a qbz alanꝫ pmercia suscipiũt. Que res nõ tm ipis mulieribz (Nam leues sunt fragiles timide) quantum ipsis viris imputandũ est: qs oportet esse pstantiozes et in re qualibet meliozes. Nunc cur hec scribam paucis absoluam. Accepi nup sociũ meuz quẽ habeo in franconia. Cunqz in oppido quodã p aliqs dies fuissez occurzit mihi mulier quedã forma egregia statura tm breui. Hãc basilee viderã sepiusqz fueram allocutus. Nam cõtri-

bulus quidam meus eam maxime dilexit. Interrogo quid faciat vti valeant quem habeat amatorē. Ait se artificio sericeo vitam ducere: bene sibi esse: amatorē nullū habere. Ducit me domū: ostēdit vestes et opa que fecit. vnicamq; hz ancillā. Et quā tum suspicari possum vita est vtriq; pudica. Tū ego num tu inquam viruz habes? vtinam nō haberē respōdit. Nā sic et ego aiam ⁊ ille pdimus. Cū interrogassē vbi nā esset vir suus. dixit in basilea vocariq; hermānus aspel. cū q̄ iam pluribꝫ ānis ñ fuerit. Nā vir seuꝰ ē inqt: q me die noctuq; nūc pugnis nūc fuste cedebat. Ad extremū etiā aūt mihi mortē minabat̄ quā ego fuga euasi. Tūc ego en bona mulier. Si iā te ille recipe vellet tecūq; viuē vt virū cū vxore decet. an ad eū r̄uerti velles? vtinā inquit mulier: ꝫ noui hoīem qz nō faciet. Amat em̄ aliā femīaz: eāq; domi ꝯcubinā hz: cui sūt ex illa plures filij. Quid tu scis inquā ego. forsitā eū iā pcti penitet: ⁊ si te repiret alacri suscipet aīo vitāq; suā emēdatā ageret tecū. Vis ne vt suscitē eiꝰ animū? Tum illa. Hic sepe ad me venit postq̄ ab eo fugi. nec me qrebat: ꝫ res meas: itidem nūc timeo. Veniret em̄ vt puto. et q̄ nūc habeo secū asportaret: mihi aūt sola verbera ⁊ cicatrices aut liuores relinquēt. Nō sic faciet inquā ego. Nā ꝑ mediam fidemq; ꝑsonā scrutabor aīm suū: et si bonꝰ erit suadebo vt ad te veniat vtq; te recipiat ⁊ finē pctis ponat. Ad hec mulier p̄cor te inqt expiaris. Nā meo cū viro libenter viuerē vt aīam lucrifacerē suā meāq;. Hec ꝑtim ꝑ me ꝑtim ꝑ interp̄tem sū locutꝰ Nūc ergo reuerēde pr̄. In hoc ope pietatis vt ꝑtes vr̄as int̄ponere velitis p̄cor. vt si fieri pt̄ viro suo restituat̄ mulier. Velitis ergo informari qs sit ipe hermānus. an viuat. an cōcubinā habeat. an morate viuat an crimīose: qd̄ si adhuc ī pcto ē ⁊ adulterā domi habet. Ingerite sibi ꝯsciam: incutite timorē. Exponite q̄brevis sit humana vita q̄fallax q̄incerta. q̄certa mors instat. q̄incerta mortis hora: vt bñ viuētibꝫ ꝓmissa sit eterna felicitas. male aūt opātibꝫ suppliciū sempiternū. Ignis edax pena sine fine. Exhortamī vt ad seip̄m reuertat̄ ⁊ ad creatorē suū deū: q eū ꝓprio sanguie redemit: suadete sibi vt dū viuit memor sit dei. vt cū moriat̄ memoriam sui habeat deus. Inducite vt exclusa cōcubina quā cū pcto tenet. legittimā cōiugem recipiat domiq; teneat quā cū mercede hr̄e poterit et deus illi benefaciet nec relinquet eum in tpe oportūo. Hūana res ē peccaē: angelica emēdare: dyobolica ꝑseuerare. Recognoscat se tandē: et ad deū reuersus dicat. Erraui sicut ouis que perijt: require seruū tuum quia mandata tua nō sum oblitus. Misereat̄ ip̄ius misereat̄ coniugis exulantis. Parcat cōiugi peccata sua vt cōiunx q̄z sibi ignoscat: sciat se ita obligatum vxori sicut ⁊ viro est vxor. Non supbiat et dicat: ego vir sum. Naz ambo creature sunt dei tam vir q̄ femīa.. Apud deū nō est distinctio sexus. tam ꝓ femīa q̄ ꝓ mare natus est passus crucifixus ⁊ mortuꝰ dñs. Si prudētior est vxori: dignum est eos qui plꝰ sapiūt impfectū tolerare minus sapiētis. Nam ⁊ aplus paulꝰ iubet alterū alteriꝰ onera portaē: et om̄es vnū esse in xp̄o. Qz si hermānus ipe acqescere vult vestris monitis vxorēq; ꝓpriā recipe: ac cum ea caste pie et sancte viuere. dimissis pristinis iniurijs atz odijs: scribite mihi statim. et ego tunc significabo locum in quo est mulier: cui nomē est katherina: ⁊ faciā q ip̄a veniet ad virū suum: aut si vir voluerit poterit ad eam venire et cum ea manre. Nam ip̄a multū lucratur arte sua manuali et sericea. et si ambo erunt simul poterūt vitam honestam et hilarem ducere. et aīmas cum corpibus saluas facere. In om̄em aūt euentū scribite mihi q̄primum quid sit de ip̄o hermāno quid agat et quid intendat facere: qd̄ ego ꝓ singulari munere recipiam: q libenter vellem hoc apud deum ꝓmereri. vt dissoluti matrimonij. reintegrator forem. vtq; duas ꝑsonas in peccato viuentes ad frugē vite laudabilis reduxerim. Nec em̄ ambigo rem fore deo acceptā magnūq; sequi exinde p̄mium. Cuius et vos ꝑticipabitis si diligenter ꝓinde libenter et accurate rem hanc aggrediamī. Et qz lr̄e sp suū ñ hūt cursū pꝰq̄ sel mihi scp̄seritis ñ pigeat iterꝫ atq; iterū r̄scribē. vt p̄stet diligētie sedulitas qd̄ viaꝝ īsecuritas auertit. Si eī vna tādē ex vr̄is eplis ad me ꝓueniet: exinde possū qd̄ volo ꝑdiscē. Valete optīe amate me vt soletis et cām istā totis viribꝫ ꝑficiendā suscipite. Cum aūt ad me scribitis in curia regia reddi mihi lr̄as iubete: nam illuc reuertor.

Epistola.c.

Grates refert defendenti honores suos.

Neas si lui⁹ poeta Secretarius regius. S.p. dicit ornato doctoq; viro Johāni tuskoni ꝓthonotario inclite ciuitatis pragēsis. Video sꝑ legoq; voluꝑe tuas lr̄as. Nā et amiciciā ꝯfirmāt nr̄az et prudētiā testanť tuā. Accepi nuꝑ que mihi scripsisti de Johāne notario phueñ. q me mōstris ꝯpauit. vide q̄ sibi respōdisti: grauiť amici cām defendisti: ineptias īcrepasti: veritatē iuuisti: viri boni funct⁹ offici es. Nā ⁊ absenti ꝯsuluisti: nec amicū ī vltimis terraꝝ agētez indefensū reliquisti. Amicitia vera nō magis pñti q̄ absenti fauet: q amic⁹ ē etiam mortuū diligit: nō corp⁹ amici: nō res: nō famā ledi patiť. Hoc abs te factū eē amice gaudeo: tātoq; tibi obnoxiorē me sentio: q̄nto id tꝑis abs te erā remotior. Rome vt opinor tūc fui cū meo noī detractū ē. Sz quāq̄ tibi refero gr̄as: illi tñ nō irascor q me carpit. Scio imꝑfectū meū: ignorātie mee sū ꝯsci⁹. Sapiētissimus socrates et oraculo ꝓbat⁹ delphico: vnū se scire aiebat qm̄ sciret nihil. qd ḡ inquā? Sentio cuz tuo iohe: nec scio qcq̄: nec noīe sū aliq̄ dign⁹. Scribā tñ illi pauca ne se scire petet: q̄ tu atz ego nescim⁹. lr̄as his adiūctas habebis q̄s sibi dirigo: simľ q̄z interp̄tatōez epľe quā lōgo desiderasti tꝑe. paruissez antea tue cupidini nisi absens fuissez. Anni iā duo sūt qbꝫ assidue obequito. nūc rome īuenior: nūc franckfurdie: nunc wienne: nulla mihi quies dať: Nūc etiā ad electores imperij deleger īfra trimestre minime hic reperiar. Vale et me vt soles ama atz obserua.

Epistola.cj.

Persuadet polonos et australes cōcordari tali medio.

Euerēdissimo ī xp̄o pr̄i ⁊ dño dño Sbigneo ep̄o Cracouiēsi sc̄te romāe eccľie cardīali electo Eneas silui⁹ poeta. S.p.d. Quis ego reuerēdissīe pr̄ et dñe p̄stātissime iā dudū vr̄e dignatōi affect⁹ fuerī eiusq; statū felicē ac successus ꝓsperos sedulo ꝯcupiuerī. Quia tñ indies v̄tutum vr̄aꝝ maiores laudes maioraq; p̄conia ī meis auribꝫ ꝑstrepūt. Logor et ip̄e dietim magis ac magis venerari nomē vr̄m ac deuotōez: qua vr̄am paternitatē reuerēdissimā ꝓsequor augere. Sic em̄ virt⁹ exigit. Lui⁹ ea vis ē vt q̄s nūq̄ vidim⁹ hoīes amare nos vrgeat. Verū qd ego de me loq̄r q nō sum dign⁹ inť hoīes cōputari qñ maximi viri īmo et regia sublimitas p̄stantiā vr̄am et venerenť et amēt. Est equidē in hac regali curia ꝑcelebris fama vr̄aꝝ dotiū: nec vnq̄ sine singľari laude vr̄m nomē audiť. p̄cipue tñ inť alios mag̃fic⁹ dñs cācellari⁹ ꝓbitatē vr̄am extollit ⁊ p̄dicat: q nūc ꝯsiliū nūc liberalitatē nūc vite mūdiciā nūc magnanimitatē qbꝫ p̄dita ē. v.r.p. enarrat. Nuper v̄o cū ī ꝯspectu regie maiestatis mag̃ baronū ac nobiliū stipāte caterua de p̄latis ac magnatibꝫ regni vr̄i mētio et ali⁹ aliū laudaēt: assurgēs cācellari⁹. Clari sunt inqt viri q̄ꝝ memīstis: nec ego eoꝝ v̄tuti detraxerim. Nemo tñ adhuc vr̄m q sint oculi regni polonie mōstrauit: nec oīa illoꝝ attigit q p̄stat oībꝫ. Nā et si p̄stantes sunt hi q̄s ꝯmēdatis. Ubi tñ Cracouieñ. ātistitē reliqstis: c⁹ tāta ē ꝓbitatis fama vt nec laudando crescere nec vituꝑando minui possit. Ego p̄latū hunc noui: aliqñ allocutus sum: ⁊ in pluribꝫ tractatibꝫ sum exꝑtus. Nihil tam graue ē tanq; arduū qd̄ is non stati intelligat videatq; finē. Anim⁹ illi magn⁹ ē ꝫ rect⁹: ñ solū q̄ pñtia sūt disponē nouit: ꝫ fuťa lōge p̄meditať. Neq; ꝓdig⁹ ē vt īdignis largiēdo facultates eccľie dissipet: neq; auar⁹ vt īdigētibꝫ nō porrigat manū. Sz ē elemosine dispēsator: domusq; sua claris hospitibꝫ sꝑ patet. Quicūq; poloniā īgrediūť oratoēs aut viri p̄stātes hunc adeunt hūc patronū habēt. Ab ꝫ honorāť donāťq;. In qbꝫ rebꝫ vera liberalitas recognosciť. Est ī eo clara facūdia: multe ī ore ei⁹ facecie: multusq; lepos: non elat⁹ ē: nō iracūdus: nō exactor pecuīaꝝ: nō vindicte cupid⁹. Sz benign⁹ māsuet⁹ ꝑiculi decliator atz ꝯtēptor: amator patrie sue et aliene nō inimic⁹. Nihil est qd̄ illi melius pace cōmuni videatur. om̄ia eius cōsilia quietis sunt. Non tñ bellum disuadet cum ꝓ tutela regni suscipiendū ē. Sed arma nō ꝓꝑter victoriam neq; ꝓꝑter iniuriam vindicādam sumēda dicit: sed ꝓꝑter pacem obtinendam. Finem belli non

rapinam vel gl'iam: ſed getem eſſe debere. Scit ꝓterea qbꝫ artibꝫ curia regenda eſt qbuſqꝫ modis gubernandus exercitus. Et q̃uis ꝓlat⁹ ſit ſacraꝝqꝫ religionũ guarriſſim⁹. nõ min⁹ milicie q̃ in ſenatu ẽ vtilis: nec egreferas Laſpar ſi bũc vnũ tanti facio. Nãqꝫ ſi ei⁹ ſp ꝓſilia apud reges polonie valuiſſent. aut par optima int̃ auſtriam poloniãqꝫ viguiſſet. aut in bellis q̃ poſtea fuer̃t maior polonoꝝ impet⁹ fuiſſet audit⁹. Que cũ magfic⁹ Laſpar finiuiſſz: Fmonis finẽ oĩm circũſtãtiũ aſſenſus cõprobauit. Laſpar vo his auditis vtinã ingt talis dñs ĩ ꝓſilio meo ꝓſiſtẽt. Vt ſic vario circũſtantiũ Fmone. v. p. r. eas ꝓmẽdatões accepit q̃s me audiuiſſe antea ñ memini: gauiſus ſum dũ talia pcepi. morqꝫ ĩ aĩm venit: hec vt ſigficarẽ vẽ dignatõi: ñ vt ꝓpt̃ea gloziemi. Scio ei moderatõz animi vẽi: qz ñ patefacitis aures adolãtibꝫ ß vt nomẽ bonũ teneatis cuſtodiatiſqꝫ: z ſi poſſibile ẽ augeatis. Nec eñ cũ diuitijs ꝓmutãda ẽ fama celebris. Diuitie cũ cozpe ſiĺ pdunt̃. fama comes aĩe pt⁹ obitũ durat: quã q negligit crudelis ẽ. Et fortaſſe cũ has lr̃as audietis: gd ẽ dicitis ĩ q̃ velit eneas meũ nomẽ augeri. Dicã breuit̃ q̃uis ñ ambigo id vtiz ꝓdẽtia p ſe meli⁹ ĩtueri. Sz dõm ẽ ne fruſtra videar calamũ recepiſſe. Int̃ auſtriaz z poloniã. R. p. mlte bacten⁹ ſimultates. multa odia z apta bella viguer̃t. q̃ res z auſtrali dñio nocuer̃t z polonie ñ ꝓfuer̃t. Jaz tps cẽt his diſcidijs imponi finẽ. z aliqñ in amicicias grãmqꝫ r̃uerti. Naz gd pei⁹ ẽ q̃ regnũ aduerſus regnũ inſurgẽ z regiũ ſangnẽ inſidiari regio ſangni. Lũqꝫ vſus bẽat r̃ges int̃ ſe frẽs vocari. Quid abſurdi⁹ ẽ q̃ frẽz inſectari frẽm: ciuile bellũ ſtruere ac picidiũ meditari. Jcta ſt̃ hec iã dudũ: ß cũ dãno ãbaꝝ ptiũ. Jtaqꝫ iaz tps cẽt vt admonite cladiũ ſuaꝝ ptes inimicicijs modũ ĩponẽnt. Sz iſta mouẽi neq̃unt niſi magni viri manũ apponãt. z q̃pe dũ ego hec aio reuoluo: ñ poſſuz arbit̃ri qs ali⁹ ſit ĩueniẽd⁹ huic rei ydoneus q̃. v. r. p. Jtaqꝫ loq̃r apte dicãqꝫ qd ſentiã. Bue ſt̃ vie qbꝫ finiri diſcidia int̃ auſtriã poloniãqꝫ pñt. Una ẽ ſi vel auſtriã poloni deleãt ferroqꝫ ſibi ſubijciãt: vel econ̄ poloniã bello ſuparent auſtrales. Altera ẽ ſi reuentũ fuerit in gr̃az z vtrĩqꝫ renouata ſit amicitia. Prioz via ad modũ difficilis ẽ. Et lz ĩ ea mlt̃is iaz ãnis elaboratũ ſit. Adhuc tñ z auſtrales ſuũ z poloni ſuũ impiũ tenẽt. z alt̃ alteri⁹ inſidias conatuſqꝫ timet. Nec video q̃ pacto euo nõ: altera ps alterã poſſit exẽminare: qz vtrimqꝫ magne ſunt vires. z multũ ſangnis effundẽdũ eẽt: multaqꝫ boũm centena milia neci dãda: multe ciuitates delẽde: multi agri cremãdi z infinita mala faciẽda eẽnt: anteq̃ vna ptium in pt̃atem alteri⁹ veniret. At via ꝓzdie vt ſalubzioz ẽ ſic etiaz facilioz. Querit̃ q modi ꝓzdie ſint. Nẽpe facili⁹ bñficio q̃ gladio vincit̃ inimic⁹. Nõ iniurie adijciende ſunt iniurijs neqꝫ mala malis cumulãda: ß purgãda pmo ptumacia ẽ. pt⁹ dãna reſarcienda: exĩde bñficia ſubiũgẽda. Qui ß egerit is iaz ñ inimicũ ſibi placabit ſolũ: ß recõciliabit incozpabitqꝫ ſibi z ſociũ ex aduerſario: amicũ ex inimico: frẽm ex hoſte faciet. Jn hac igr̃ re videdũ ẽ vñ poz iniuria ꝓpit. z illic medela veniat vñ vuln⁹ illatũ ẽ. Nõ ei q fert ß q ĩfert iuriã emẽdare dz. Hic q̃ videdũ ẽ q̃ pacto inicẽ ꝓuenia m⁹: nedũ ego leſas auſtrales ꝓtẽderi. v. r. p. inficiet̃. Libz igr̃ mihi ſcribẽ qd ſentiaz vt cozrigatis ſi falſum fuerit. Loq̃r ingenue clare apte. vt int̃ amicos fieri dz. ñ vt regno vzo qõ ẽ nobiliſſimũ dr̃haz: ß vt eo meli⁹ inueniri cã poſſit q̃ vulnera magis detecta fuerint. Ufa vo. r. p. libertati mee veniã dabit: ſi qd ẽ qõ offendat: qz in bonum loq̃r: nolo alti⁹ erozdiri. Sz rei pncipũ wilhelm⁹ dux auſtrie dedit. huic filia regis Ludouici q vngariaz poloniamqꝫ poſſidebat in matrimoniũ ꝓũcta fuit. Regnumqꝫ polonie in dotẽ datũ. nec diu pt⁹ poloni nulla iniuria laceſſiti: niſi q̃ imperiũ theutonicoꝝ ferre nolebant: wilhelmum regno expulerẽt: ac nõ ſolũ regnũ ß nuptam q̃ ſibi abſtulerẽt. Nec ꝓtenti ß abhominandũ aggreſſi facin⁹: memoriaqꝫ nr̃a inauditum ſcelus adozſi: reginã q̃ alteri nupſerat: nouo regi ꝓiunxere: q̃uis illa poris mariti memoz: nunq̃ volẽs nouo nupto ꝓiacuerit. Jn ß nõ ſolũ leſi ſunt auſtrales regno ꝑuati qõ ex dote veniebat: ß ĩ hõze q̃ verati ſunt: dũ nupta eoꝝ in ꝓcubia tu tenet̃. Pt⁹ hec tanq̃ parum fuiſſet wilhelmum abieciſſe. cum albertus dux au-

strie bohemieqz vngarie rex et ipator romanoz: sigismūdi regnū qō sibi atz vro
ri i bohemia obuenerat armis vēdicaret: poloni pr̄ociniū taborita7 seqciū susce
perūt iūctiqz ipis alberto bellū itulerūt. Et q̄uis p̄sidiū illoz iduerit magno tñ se
crimie polluer̄t: dū aduersus iusticiā auxilia talibz p̄buer̄t. Polonoz q̄ opa fc̄m ē
vt regnū suū albert⁹ ꝓseq totū ñ potuēit: neqz ꝓsci taborita7 furoz: q ob tutelā po
lonoz vsqz i hāc diē i ptinacia manēt. Aliqñ vo aut iā reducti essent aut ertermia
ti: q̄uis et antea sigismūdo ipante cū bohemis nōdū eccl̄ie vnitis fed⁹ p vr̄os bohe
mos pcussū fuerit missusqz cōtra sigismūdū vezū bohemie regē alē sigismūd⁹ koribu
ti. In q̄ re ñ solū austrie nocumēta illata sūt q̄ sigismūdo successura noscebaī. ß au
ctozitas q̄z eccl̄ie 7 ipa fides catholica lesa ē: totaqz respublica xp̄ianoz: pcite sic lo
q̄nti. Sic expoī ei res dz vt gesta ē: mibiqz sic r̄latū ē. P⁹ hec cū iā ō medio sblatus
eēt albert⁹, i ei⁹ filiū crassati sūt debachatiqz vr̄i poloni. Nāqz lz elizabeth r̄gia fili
um ladislaū ex alberto pepisset ac vti moris ē dyademate apō albā r̄galē decoraszz:
poloni vr̄i p q̄sdā vngaros icitati rursus noua bella suscitar̄ mittēteszqz vladislaū
r̄gē suū admodū iuuenē 7 inocētē: r̄gnū vngarie vsurpaē conati sūt. c⁹ magnā ptez
iuaserūt. veri r̄gis infantis pupilli 7 orphani iuribz insultātes. Nesciētes tñ qō dū ali
enū regnū q̄rūt suū negligūt: ac gētibz 7 pecuia exhauriūt. Hic secutū ē q̄ dū regno
vngarie volūt diuti⁹ potiri Adolescētē regē ꝓ thurcos armāt: q̄uis federa cēnt idu
ciaz iuramēto firmate. Itur ad bellū ꝓmittit̄ plīū. Ibi seu capt⁹ ē seu occisus vla
dislaus penasqz nō sui crimis (Nā ipe p etatē nō erat accusād⁹) ß suoz ꝓsiliarioz
delicti dat. Sic nobilissim⁹ iuueis r̄galisqz sanguis pl⁹ mali icidit ex suoz suasu q̄
australes sibi vnḡ optauerūt. Sic res acte sūt nisi fallor: q̄ꝓpt̄ ñ australes ß polo
ni poti⁹ factū sūū emēdaē debēt. Queritis forsitan q̄ possit mēda repiri. Nā tot illa
sūt p polonos australibz dāna vt nec ipa polonia recōpēsare q̄at. Ita ē: nā et bo
hemiā 7 vngariā vsqz i hāc diē adipisci australes ñ poterāt ꝓpt̄ ipedimēta polonoz
imo 7 ipa polonia p̄uati sūt iuria. Quid igr̄ fiet nēpe sat erit australibz si finis tā
dē nocēdi fiat. quātū sētio quātū capio quātū viri h⁹ curie magni me illruūt: ñ petūt
australes magnū aliqd ex polonis: ß vt nocē delināt. Sic ei reintegrari beniuolen
tia sepositis posset odijs. At ß. M. p. nō min⁹ polonie ꝓducēt q̄ austrie. Scio qz ex
vetustis bellis paz lucri polonia sensit. Nāqz ex vngaria nec ex bohemia qcq̄ auri
vl'argēti i poloniā delatū ē. Sz ipa polonia vltro 7 pecuia 7 boies (q sūt ei thesauro
nobiliores) ēnsmisit. et i vngaria nup suū regē pdidit. Accepi pterea introit⁹ regni
vr̄i p maioze pte ipignoratos eē. intātūqz ꝓne erariū defecisse vt vix repiri possit q
regnū vr̄m suscipere velit. Tātaqz nūc rez mutatō facta ē. vt q regnis alijs dae re
ges volebatis: iā nō facile possitis inuenire q rex int̄ vos eē cupiat. Essent igr̄ ista cō
siderāda qz nō sunt absqz iudicō dei q supbis resistit 7 hūiles extollit. Qz si vr̄i po
loni ātiqs odijs p⁹ tergatis. salutē sui regni solūmō q̄rerēt: die noctuqz cogitarent:
q̄ pacto i australiū amicicia fraternitatēqz reuerterenī. Eaqz sibi via ñ minus q̄ au
strie ꝓsulerēt. Scriberēt bohemis vt suū regē peterēt: illiqz soli seruirēt ladislao al
berti filio. Scriberēt vngaris ne ampli⁹ cū australibz dissentirēt ß regē suū repete
rēt: q ius hz successioīs nec de vladislao curarēt: q vel mortu⁹ ē, vl' si viuit satis hēat
i polonia vbi regnare possit. Erinde significarēt regi romanoz se hacten⁹ in bohe
mia 7 vngaria restitisse australibz nō odij causa ß vt suo regno ꝓsulerēt. Nūc vo itu
ri se. qz nō bñ fecerūt: velleqz factū corrigere pstando auxilia si opus sit: q hz ladisla
us et vngariā possit et bohemiā vēdicare. Sic posset optima pax inueniri: sic regnū
vr̄m tutissimū redderet. qz bis artibz extinguī furoz: ira vincī: inimici placār 7 bo
stes reddūt amici. Hec dixi lati⁹ forsasse q̄ expediēt apō. v. r. p. q̄ oīa melius nouit
Letez ñ ambigo qn, p defensiōe vr̄i iuris vāiqz honoris mlta possitis dicē. Hec q̄ fa
cta dixi non tāq̄ intfuerim retuli: ß tanq̄ audita recēsui. Ura īsignis 7 reuerēda
p. scit qūo res se hēat: vteūqz sit: certū illō ē regna meli⁹ defendi beniuolētia 7 amo
re q̄ viribus. Adibi cōsultū videt. cū poloni aliqñ cū australibz amici poti⁹ esse ve
lint q̄ inimici: qz vbi est odiū ibi metus est: vbi met⁹ nulla trāquillitas nullaqz par

esse pt̄. Sine pace vo nulli⁹ regni stat⁹ pt̄ eē diuturn⁹. Nūc ḡ tp̄us est vt sup̄ his ha beat̄ cogitatō. Ueꝝ nisi vr̄a. r. p. ista curet: q̄ ali⁹ mētē adhibeat scio nemīem. Vr̄m ē igit̄ hec aggredi tū ꝓ salute cōi: q̄ ñ pñt he due dom⁹ sine domo toci⁹ xp̄ianitatis inuicē dissidere. Tū ꝓpt̄ pacē ⁊ boni regni vr̄i: tū deniq̄ ꝓpt̄ augmētū noīs fameq̄ vr̄e: q̄ me pri⁹ ad scribēdū īpulit. Potissime at̄ vt ex h̄ magis ac magis auctori pacis placeatis. dū pacis studio ītēditis. Plura possem dicē: s̄ essent īcassum oīa apd̄ vr̄am. d. q̄ peritissima ē. Ego me recōmēdatū do illi cupiētem sibi ī aliq̄ re morē gerere. Hieronim⁹ canonic⁹ wratislameñ vir prudēs vr̄iq̄ amātissim⁹ hic fuit nec vr̄aꝫ famā neglexit. His si illuc reuerteret̄: q̄le sit apud nos vr̄m nomē multomeli⁹ referret q̄ ego scribere queā. Noui q̄d hic sit nō ē scribēdū: q̄ incertū ē multa dicūt̄ sine autoritate veraci. Vngari hic sūt ⁊ tractāt de regno cū maiestate impali noīe ladislai regis. Bohemi q̄ cōuentū ī breui sūt habituri. Res feliciter dirigūt̄. Nec ad ladislai ⁊ cesaris statū et gl̄iam. Ualeat optīe vr̄a. R. p. cui me humilit̄ facio cōmendatum. Ex wienna.

Epistola. cij.

Hoīes varijs vsib⁹ delectāt̄ differēti mō.

Neas silui⁹ poeta Impialisq̄ secretarius. S. p. d. magnifico viro dño Caspari Schlick impialis aule cācellario. Diuersa hoīm studia sunt q̄bus et se principib⁹ insinuāt et vitā agāt. Quosdā iuuat ī stadio currere et olimpicū colligere puluerē ac feruidis rotis curruū palmā nancisci nobilē. Qui semel et ī theatro clamore vulgi sublatus: qui vel luctāto vl̄ hasta feriēdo vicit emulum: haud ꝑduci pt̄ aliam vt vitā sumat. Attalus rex pergamenoꝝ qui romanum populū sibi fecit humilem: de agricultura diligēter scripsit. Si q̄s eū secutus multum frumēti cōdidit horreo ac semel gauisus ē findere sarculo pr̄nos agros: nunq̄ dimoueri pt̄ nec ꝑsuaderi vt nauta fiat et trabe ciprica mirtoū secet pelagus. Verum cū aduersi aliquid suo in studio quisq̄ ꝑpessus est: mox alteri⁹ vitam laudat: nec tñ accipit illā. Mercator postq̄ luctātes ventos ī medio mari exptus ē et instātem ꝓcellam timet: ocium laudat ⁊ opidi rura sui vēturūq̄ se in patriā nusq̄ se exiturum deiurat. At vbi cessauit tempestas mox quassas reficit naues et indocilis pauperiem pati rursus se mari credit. Sunt qui diem totam bibendo assumunt et nūc membra sternūt sub viridi arbuto: nūc ad fluentē leniter aquā caput collocant Quosdā castra iuuāt ⁊ tube sonit⁹ ꝑmixtus lituo siue cornu recuruo ac bella detestabilia matrib⁹ venator cui⁹ fideles catuli ceruam viderūt. Aut cui⁹ teretes plagas validus aper vt est apud marsos rupit nocte tota sub Joue frigido quem nos aerem dicere possumus manet immemor domus et tenere ꝯiugis. Quid singula referam Me nihil magis delectat q̄ hedera quod p̄mium est doctarum frontiū. Me gelidū nemus oblectat cū musis esse nō cum populo placet mihi. Exhibeat mihi tibias euterpe quam bene delectantem interp̄tamur ⁊ organū suū in modum lire cōpositum quod barbiton appellāt polimia mihi tradat que vel multe laudis vl̄ multe memorie dicitur musa nō erit in posteris meū nomē obscurum. Et potissime si tu mihi Caspar fauebis vite p̄sidium ⁊ dulce decus meum. Uale.

Epistola. ciij.

Inundatō danubij ⁊ grādo ī quātitate oui.

Neas silui⁹ poeta. S. p. dicit Leonardo filsecher p̄stāti militi amicoq̄ optīo. Annis plurib⁹ inauditū est tot aq̄s inundauisse. quot his diebus nosip̄i vidim⁹ apd̄ nouaꝫ ciuitatē excreuisse. Tu res bellicas cōpabas wiēne q̄b⁹ maiestas regia vsura erit ī castris: nos tuū reditū opiebamur vix duaꝝ horaꝝ tēpestas īcubuit: s̄ adeo īgēs fuit vt ītra menia vrb̄ excurrē danubi⁹ crederet̄ Nā neq̄ vici⁹ domū accedē vicini audbat Grādo e celo ī modū oui cecidit vbiq̄ choruscatōes videbāt̄. Audiebāt̄q̄ toītrua. Per id tp̄s pu⁹ torrēs q̄ wiēna meīa p̄terlabit̄ ītātū excreuit vt plerasq̄ domos cū p̄rib⁹ ⁊ failijs asportauēit. ī bauaria c̄ca strau bing ⁊ armēta virosq̄ tēpestas occidit. Agri ꝯplures q̄ flumib⁹ ꝯtermini fuerāt fru-

gibꝫ atꝫ ſupficie inuelati ſũt. ℙlurimũ deus niuis ⁊ dire grãdis e celo miſit. Ac rubẽte dextera iaculatꝰ ſũmas tẽploꝝ arces ꝓꝛos ⁊ vrbes terruit. Veriteꝫ ſũt gẽtes ne redirent graue ſeculũ pirre atꝫ dentalionis Siue ⁊ nr̃i volũt noue qñ ſup oĩes mõtes diluuiũ inũdauit: qñ noua maris mõſtra viſa ſũt ĩ terris ⁊ qñ ꝓtheus deus pelagi vti gẽtiles voluere oĩs pecus piſciũ altos egit mõtes viſere. qñ ĩ ſũma vlmo cethe ſtetit vbi nota fuerat colũbarũ ſedes. ac qñ pauide damne in equoꝛe natabãt ſup terras effuſo imperãte quõdam auguſto retertis flãmis tiber vndis ſuꝑ littus etruſcũ creuit: atꝫ vſqꝫ ad monumẽta numen pompilij regis tẽplaqꝫ veſte ꝓfectꝰ ẽ: ſicut et poſtea ſepi⁹ fecit. Sic̃ adhuc inſcripti lapides apud frẽs minerue rome oſtẽdũt. Tũc arbitrabant romani fluuiũ quaſi numẽ hr̃et vlciſci velle Julij mortẽ ĩ cõſolatõem ilie romuli atꝫ remi matris. ex quoꝝ genere ceſar deſcẽdebat. ℕec deerãt q putarẽt iliam ſiue ream veſcalẽ virgĩem ex cõpreſſu tiberis peperiſſe: q̃uis ꝺ maꝛte vulgatioꝛ eſſet fama. Itaqꝫ putabãt amnis vꝛoris iniuriã vlciſci velle. Quidam ꝺo excremẽtũ ciuilia q̃ poſt fuerũt bella ꝓtendere opinabãt. Inter anthoniũ nãqꝫ ⁊ auguſtũ apud acciũ pugnatũ ẽ. cũ bꝛuto et caſſio ĩ grecia. cũ ſexto pompeio ĩ ſicilia. ℕos aũt leonarde futuri ſpeculatoꝛ quidnã dicemus hec diluuia ſibi velle. nũq̃ rem ĩſolite abſqꝫ magni alicui⁹ mali ſignificatõe ꝓueniũt. Sz nũq̃ rurſus malũ eſt vniuerſale. ℕã qꝺ vni nocet alteri ꝓdeſt. Frideric⁹ ceſar iã ꝓfect⁹ ẽ cuꝫ exercitu aduerſus vngaros: Jã territi hoſtes pacẽ petũt. Jam trãſigit niſi cõueniat int̃ partes et hoc tecũ arbitroꝛ tempeſtas illa deſignaſſe. Vale et me vt ſoles ama.

Epiſtola.cuij.

Triplicis ꝓbleumatis reſolutio.

Berat nuper ceſarea maieſtas multoꝝ baronũ ac nobiliũ ſtipata catherꝛis: dum mihi hoc in loco vir p̃ſtantiſſime diſputatoꝛ vehemẽs atꝫ ſubtilis: inter alios tria ſi recte memini obtuliſtis ꝓbleumata. Fuitqꝫ tũc auditoriũ iſtud tam doctoribꝫ q̃ diſcipulis frequẽtiſſimũ. Ex illis primũ fuit. Vtrum prudẽtia ſit idem habitus cum ſcientia morali tradita in libꝛo ethicoꝝ: politicoꝝ et iconomicoꝝ et in libꝛis canonũ et legum. Secũduꝫ. Cur poete noſtris temporꝛibus ſint adeo pauci cũ videãtur multũ vtiles ⁊ neceſſarij. Terciũ qꝺ in cãcellaria fortaſſe notã excogitatũ eſt aut riſus cauſa propoſitũ. Cur viles cutes cadauerum et antique camiſie cum cera ĩ cãcellarijs vendũt̃ ꝓ optimis mũeribꝫ. Hec ſunt niſi falloꝛ q̃ vr̃a ſingularis prudẽtia magr̃ et diſputatoꝛ iſignis ex me pcontata ẽ. Que ſierũt ⁊ alij duo q illic aſſident quedã alia vt moris ẽ in diſputatõe q̃ de re qualibet habetur: illa ego memorie nõ teneo. ℕecq̃ em̃ Lineas ſum ille pirrhi legatus. q alꝛa die qua romã intrauerat vniuerſũ ſenatũ ⁊ equeſtrẽ ordinẽ ꝓpꝛijs noibꝫ ſaluauit. tãta eũ fuiſſe memoria tradũt hiſtorie. ℝeſpõdebo igitur his tm̃ tribꝫ q̃ r̃tuli ꝓbleumatibꝫ. ℕec vereboꝛ me dicere imperatũ fuiſſe cum illa quereren̄t. ℕam ⁊ demoſcenes qui omnũ grecoꝝ p̃cipuus oratoꝛ fuit: interrogat⁹ inſſuſqꝫ ſentẽtiã in ſenatu dicere nõ erubuit imperatũ veniſſe reſpõdere. Quidã adeo cupidi glorie ſunt. vt ex tẽpoꝛe velint cuilibet interrogaciuncule ſatiſſacere. Sed bis ſepe dũ gl̃ia q̃rit: ingens ignominia creſcit. ℕec em̃ hũanũ ẽ cuilibet interrogãti bñ reſpondere. ℌ eſt huiꝰ auditoꝛij tanta modeſtia vt data ſit vnicuiqꝫ ad cogitãdum moꝛa: qua nũc ipe vſus paratus adueni veſtris petitõnibus magiſter oꝛnatiſſime ac hꝰ vniuerſitatis clariſſimũ iubar nõ ſolum reſpondere ſed etiam vt opinoꝛ ſatiſſacere. ℕihil tamẽ dicam quaſi veſtram doctrinã inſtruẽs: ſed tanq̃ meã ignoꝛãtiam erudiẽs. verbum habeo. daboqꝫ locuꝫ reſponſis veſtris quibus me melius et rectius admonueritis.

Cum igitur queritis vtrum prudentia ſit idem habitus ſicut ante dixi. ℕegatiuã ꝑtẽ amplecto: quã ⁊ vr̃m argumẽtũ tuetur: qꝺ ſecũdo loco poſuiſtis. ℙrudentia nãqꝫ viros bonos facit. Sciẽtia ꝺo illoꝝ libꝛoꝝ etiã malos comitatus: ergo non eſt idem habitus. Aggrediamur tñ hoc altius: diffiniamuſqꝫ ſciam atꝫ prudentiam. Omnes em̃ vt cicero in libꝛis officioꝝ dicit que rõe ſuſcipit̃ de aliqua re inſtitutio: debet a diffinitõne ꝓficiſci. vt intelligat̃ quid ſit id de quo diſputetur. Sciẽtia igit̃

vt Isidorus tradit est cū res aliqua certa ratiōe ꝓcipiť. Prudētia est cū discernunť a bonis mala. Id si sic se hē laudabilioꝛ ē scīa q̄ prudētia. Plura eñ ꝓplectiť. Nec cicero ob hoc dissentit dum in rethoꝛicis ait prudētiam esse reꝝ bonaꝝ ⁊ malaꝛum ac vtraq; scīētiam. Sed aliter aug. in li. ō moꝛibꝫ eccl̄ie diffinit. Sic eñ ait. Prudētia est amoꝛ eoꝝ quibꝫ adiuuať in deuꝫ ab his quibꝫ impeditur sagaciter eligēs. Et alibi sic diffiniť. Prudentia est reꝝ bonaꝛū malaꝛumq; cū alteraꝛuꝫ dilectione ⁊ reliquaꝝ detestatiōe scīētia. Ꝟm has diffinitiones q̄ prudens est. Idem q̄ꝫ vir bonus est cum bona diligat malaq; detesteť. At scīa libꝛoꝝ aristotilis ⁊ iuris q̄uis bona malaq; noscat: nō tñ hec odire ⁊ illa diligere cogit. Plures eī periciā illius hñt qui sūt ⁊ auaricie ⁊ alioꝝ viciꝛum serui: quia nō mutat affectum cognitio sp q̄uis instruat intellectum. Nam ⁊ salomon q̄ sapientissimus fuit ac bonum ⁊ malum nouit. tā q̄ vilissimum pec⁹ luxurie sese tradidit: inter vꝛores trecētas ꝓcubinasq; septuagītas maceseēs. Est eñ scīa ꝓgnitio reꝝ moꝛtuaq; voluntatem mutare nō potest vt vel bonum cognitum amplectať vel malum fugiat. At prudētia radius vn⁹ est a vero sole ꝓcedēs. que nō illuminat intellectum sed etiā calefacit affectū. Quod si quis neget ꝓbari potest. Certum est eñ aristotilem tulium Senecāq; ceterosq; pꝛhos inter ō tutes numerari prudētiam. Si virtus est que sunt virtutis facit. Virt⁹ aūt viꝛ bonum reddit. ergo ⁊ prudētia virum bonuꝫ reddit. Q̄ aūt virt⁹ boieꝫ bonū efficiat ex diffinitiōe liquet. Sic eñ augu. eam in li. de quantitate anime diffinit. Virt⁹ est eq̄litas quedam vite vndiq; ꝓsonans rationi. Senece q̄ sñia est beatos virtute fieri homines: q̄ si virt⁹ beatos efficit boies. ⁊ prudētiam q̄ virt⁹ est idē facere necessarium est Scīētia ō iuris tociusq; moꝛalis pꝛhie minime opať: ergo virtus non est. Si nō est virtus nec prudentia est quam constat esse virtutem. Querit fortassis aliq̄s quō fieri potest vt sciens bonum non petur: Facilis responsio est. Plurimi sunt qui in gignasijs musicā docēt. q̄ cantare vel minimū versiculū in eccl̄esijs ignoꝛaret: sic apud atheniēses temistocles. q̄ in puluio recusasset liram habitus est indoctioꝛ. Nec oēs medici q̄ practicam legunt mederi sciunt. At vsus ꝓmunis apud quē: vt flaccus ait aꝛbitriū est ⁊ vis ⁊ noꝛma loquendi. Prudētes ō nō qui bonum a malo discernūt: sed qui bonum operanť appellat. Erit igiť prudēs qui scit vult ⁊ agit que bona sunt Scioli aūt moꝛalis pꝛhie Juriscq; periti. cū aliq̄ñ sceleratissimi sint. nō possūt appellari prudētes. Plus inq̄: nam ⁊ si operenť q̄ in eoꝝ libꝛis didicere. nihil vltra querētes: extra tñ prudentium numerum remanebunt. Prudētes nāq; nunq̄ exāt: sp eī que bona sūt opanť. Qui ō p oīa sequiť aꝛestotilē: cum is semp deos nominet in eoꝛe manebit. In iure ciuili nō desunt ineptie: nam ⁊ eoꝝ libꝛi aiūt legem quāq̄ duram esse seruandam. In iure pontifico dietim mutationes fiunt. vt sepe quod iustū ē hodie cras fiat iniustū. Nec possibile ē vt iura ⁊ aꝛestotiť scꝛipta ꝓcipiāt simul viuere: q̄ sunt inuicē sepe ꝓtraꝛia. Si qs igiť prudenť viuere vult: eū pꝛa scire optet q̄ libꝛis hmōi ꝓtineať. Ex quo liquet pīciā illoꝝ quos dixi libꝛoꝝ nedū prudētē hoiem mīme facere: sed nec oīa docere q̄ sūt prudētie necessaria. Aliud igiť est prudentia ⁊ aliud rursus moꝛalis scīa. Nec obstat aꝛgumentū vr̄m loco pꝛioꝛi positū. q̄uis eñ prudētia circa ea verseť que sunt ad vitam hūanaꝫ bona: ac circa eadē scīa moꝛalis ꝓsistat. nō tñ idēptitas seq̄ť. nam modis inuicē diuersis se hñt. Scīētia eñ soluꝫ intelligit quod est bonū: prudentia ō posteq̄ nouit etiā operať vt añ dixi. Astronomia ō celi ꝓuersiōe stellarūq; cursibus noticiā pbet. Idē facit astrologia: qꝛ hec tñ supstici osū qd habet dū sideꝝ cursu necessitates hoīm ⁊ moꝛes ꝑdicare conať: aliud astronomiā eē ⁊ aliud astrologiā dicim⁹. Et hec ad ꝑmā positōꝫ. Trāseo aūt quātū ad interꝛogatōꝫ secūdā: Cur tā pauci sūt nr̄is tpibꝫ poete: cū videanť multū vtiles ⁊ necessar̄ij. In qua re vir doctissime ago vr̄e prudētie ingētes gr̄as. q̄ mihi occasionē dedit de poesi publice log. Sūt eñ pleriq; boies q̄ poeticā ignoꝛātes inuidoꝛum moꝛe poetas ꝓtēnunt: atq; vt soli oīm litteratissimi reputētur ea solum pꝛobant que ipsi sciunt. Quod vicium late patet vbiq; terrarum. Istoꝛum ergo iusticiam atq; impudentiam ꝓtundere menti erat mee. sed non ingerebat se tēpus commodum: qō nūc

mihi datuz esse admodum letor. Verum ego magister clarissime paucos esse nostris
temporibꝫ poetas nõ miror. Semp̄ em̄ pauci rarissimiq̄ fuerũt. Quia nõ dat̄ passim
cuilibet diuina poesis. sed eos despici atq̄ ꝯtemni nedũ miror. sed indignor stimulor
turbor etatiq̄ nr̄e ꝯdoleo que tamsplẽdid uz iubar tantumq̄ decꝰ humane atq̄ diui-
ne scie tamnecessariũ munus a deo datum nihili faciat. Nam priscis tp̄ibꝫ cũ sapien
tia virtusq̄ viguit: tantꝰ honor huic doctrine impendebat̄. vt sicut post victoriã impe
rator: sic ⁊ post ꝯsũmatũ studiũ poeta laureatꝰ p̄ vrbem triumphali curru sequẽtibꝫ
ciuilibꝫ ac festũ agentibꝫ duceret̄. Hinc et iulius cesar romani fũdator imperij ⁊ au-
gustus successor eius ad magnã sibi laudẽ reputarunt ĩ collegio recipi poetaꝝ. Nec
egretulit Julius cũ sibi collegiũ intranti nõ assurgeret acciꝰ quẽ poetã norat se esse p̄-
stantiorẽ. Scipio affricanꝰ maior: poetam enniũ adeo dilexit vt eum viarũ suaꝝ om-
niũ comitẽ hr̄e voluit: eiusq̄ statuã in suo sepulcro collocari mãdauit Lisander lace-
domonioꝝ imp̄ator dũ obsideret athenas qꝛ ꝯperijt poetam Sophoclẽ interisse: cor-
pusq̄ suũ adhuc inhumanatũ esse inducias dedit vt poete magno ꝯgrue fierẽt exeq̄e
Alexãder amice filiꝰ rex macedonũ: Pindaꝝ poetã ap̄prĩe dilexit. Archilaus q̄ ei suc
cessit: Euripidi tragico ꝯsilioꝝ summã credidit. Alexander magnꝰ cum trãsisset ĩ asi
am vidissetq̄ tumulũ hectoris. O fortunate inquit adolescens quẽ talis tuba decan-
tauit. Voluisset nempe ⁊ ip̄e homeꝝ alteꝝ habuisse qui suas laudes cecinisset: sed nõ
fuit adeo felix. Cherillũ tñ poetam multis donauit mũeribꝫ ⁊ si fuit ineptus vt flac-
cꝰ inquit. cũ ergo tales tãtiq̄ viri poetas amarint ⁊ honori habuerint eosdẽ. nr̄is tp̄i
bus ꝯtemni nõ indigne miror. Veꝝ qꝛ dicitis ĩ questiõe vr̄a mgr̄ grauissime. poetas
videri vtiles ⁊ necessarios: ꝯstat ex hoc vr̄am prudẽtiaz nõ nihil detraxisse dignitati
poetice. Nõ em̄ vt sũt poetas vtiles dicitis: sed videri vtiles. Plura nãq̄ videt̄ vtilia
que nõ sunt. Est igit̄ huic p̄ti obuiandũ: monstrandũq̄ poetas ⁊ vtiles ⁊ necessarios
fore. Quod paucis agam. Nempe oĩs doctrina que vitã erudit humanã vtilis est. hu
iusmodi est poetica: ergo vtilis. Dubitabitis fortasse queritisq̄ quo nã pacto erudiat
hoĩes poesis. Sz audite obsecro p̄rez sãctissimũ ⁊ oĩ reuerẽtia dignũ Galiliũ. Ego
inq̄t ille a quodã viro q̄ ad vestigandas poetaꝝ mẽtes acutissimus habebat̄ audiui:
Cum diceret totam homeri poesim laudez esse virtutis ⁊ eo potissimum loco dũ nau-
fragum ⁊ nudum vlixem refert quãdoquidez p̄ vestibꝫ virtute illum dixit esse orna-
tũ. Quid em̄ tunc aliud clamat homerꝰ q̄ o hoĩes sit vobis cura virtutis que etiam
cum naufrago simul enatat. Quid sibi vult alius virgilius dum ait ascanio eneas.
Disce puer virtutem ex me. fortunam ex alijs. Et iteꝝ. macte noua virtute puer. sic
itur ad astra. Est igit̄ vtilis poetica que laudando virtutes in eaꝝ amorem allicit ho
mines. hinc illud iuuenalis. Nobilitas sola est atq̄ vnica virtus. Est ⁊ iteꝝ vtilis.
quia vicia detestatur. arcetq̄ ab his hoĩes. Quod tribus verbis Juuenalis pulcer-
rime facit dum ait. Nemo malus felix. Est et aliter vtilis poetica. Nam dei nostri
laudes nullo pacto suauius aut melius decantari possunt q̄ versibus poetarum. Hic
omnes apud hebreos psalmi vt inquit Isidorus: metrico carmine constãt atq̄ in mo
rem flacci romani ⁊ greci pindari: nunc iambici sunt versus: nunc alcaici: nũc saphi
ci. ob quam causam ⁊ dauid regem sacrum poetam appellamus. Salomon quoq̄
cuius sapientiã tam nostri q̄ iudei magnopere dimirantur in numero poetarum fuit
Tres enim quos lingua sua composuit libros parabolas ecclesiasten et cantica can
ticoruz: exametris atq̄ penthametris versibus currere voluit. sicut Josephus Hie-
ronimusq̄ testantur. ysaias quoq̄ canticum suum eadem metrorum quantitate cõ-
scripsit Nec Jeremias poete nomen abhorruit: qui sicut Isidorus ait. pleraq̄ ex su-
is opibus diuerso metro composuit. Que idcirco retuli. vt videat is etiam domesti
cos fidei: poetice nauasse operas: quos et xp̄iani secuti sunt vti damasus Ambrosiꝰ
Gregorius ⁊ alij qui postea diuersis poetaꝝ mensuris imnos scripsere. Nam qui d̄
Johanne baptista canit̄ Imnos saphicum carmen habet. Ut queant laxis resona-
re fibris. Transeo boeciũ seuerinum: q̄ lz philosophus sãctus fuerit. nullum tamen
genus carminis neglexit. Duoq̄ tantũmodo referã exempla quibus vtilem constat

esse poeticam. Inter atheniēses ⁊ megarēses de ꝓprietate Salamine insule ꝓpe vsq; interitum armis dimicatuz fuerat. Post multas clades capitalis eē apud atheniē ses cepit. Si qs de iudicāda insula legem tulisset: quā rem solon cū aliter nō posset insuetis sibi versibꝫ ꝑturbauit: atq; aīos ciuiū arte poetica sic cepit. vt exemplo bel lū aduersus megarēses decerneret: insulaq; deuictis hostibꝫ atheniensiū fieret. Re fero aliud. Inter messenios atq; lacedemonios bellū erat. dux lacedemonioꝝ thir theus: poeta atheniñ claudꝰ fuit. Cūq; mlta sinistre ꝑpessi eēnt lacedemonij. ne ꝯtra fortunā pugnādo maiora detrimēta ciuitati inferrēt reducere exercitū voluerūt. ꝫ ī teruenit thirtheꝰ q ꝯposita carmina exercitui ꝓ contiōe recitauit. In quibꝫ hortamē ta virtutis damnoꝝ solatia belli ꝯsilia scripsit. Itaq; tātū ardorē militibꝫ iniecit vt commisso p̄lio mox victoriā obtinuerint. Sic due clarissime ciuitates sparta ⁊ athe ne que duo totius grecie oculi putabant. ꝯsilio ⁊ ingenio poetaꝝ releuate sūt. Nūc an sint poete necessarij videamꝰ. Nempe dici necessarium debet illud sine quo bñ nō possumus viuere. sed absq; poetica nulla respublica bñ viuit. ergo necessaria est. Di cūt aliqui ⁊ sine poetica pl'es bñ vixisse fuisseq; sāctos. Sed ego nō vnicuiq; necessa riā poesim dico: sed in ꝯmuni reipublice. qr nō bene viuūt ciuitates nisi sint q bene mores suadeāt ⁊ vicia ꝯfutēt. quod ꝓpriuz poetaꝝ est. q mille modis milleq; artibus sciūt hoc ꝓbare ⁊ illud redarguere. Instabit rursus diceturq; melius hoc oratorē fa cere. cui verboꝝ milia suppeditabūt. Nō nego. Nam q sermones habēt ad populum q̄uis theologi sint. in ea tñ parte oratoris fungunt officio. Et nisi p̄ceptis vtant ora torijs que quibusdā vl' sine arte natura ministrat. paꝝ ꝓficiūt. Sed oratoris dicta ñ herēt mēti. Et qr soluta sūt facile dilabunt. Poetice sn̄ie breues sunt. ligateq; pedi bus. absq; negocio retinent. Hinc est qd ī om̄i genti q̄ntūcunq; barbara inhumana fera poete repiunt. si nō latini saltē vulgares q versibꝫ sentētiosis graues materias sub breuitate ꝯcludūt. Qui ⁊ si nomē poetaꝝ illustre tātamq; dignitatē ferre nō va leāt. poetica tñ vtunt. Addite q elegātia sermōis lux expolicio. breuitas. grauitas hr̄e nō potest nisi ex poetaꝝ fontibꝫ hauriat. Hinc Hiero. Lactancius Augu. Am brosiꝰ Ciprianꝰ Leo ⁊ ceteri qui lr̄as sacras ornatissime ꝯmētati sunt. studio si fue rūt poetice: sicut eoꝝ scripta demonstrāt poetaꝝ dictis vbiq; referta. In arestotilis voluminibꝫ oēs scitis q̄ crebra ⁊ incultata sint testimonia poetaꝝ. Quis moder ni doctores nō sine graui dāno catholice fidei poeticā spernāt. que ꝓculdubio neces saria est. Sed tibi ferre gr̄as deo suasq; laudes pulcre cātare debemus. Nec em̄ alij sūt q psalmodiā dulcesq; hymnos ac suauissima d̄ deo suisq; sāctis carmina recte cō ponere norint nisi poete. quos tāutiles et vt mōstratū est necessarios mirandū est di gnis honoribꝫ nō efferri. Et maxime cū eoꝝ doctrina (sicut Cicero tradit) ⁊ ph̄iaz et alias scias vetustate p̄cedat. Cuius repertores museus atq; orpheꝰ reputant: q vici ni fuerunt saturni temporibus. Nūc tempus est vt eorum argumēta dissoluam. qui poetice solēt detrahere poetasq; carpe. Sic em̄ aiunt poetaꝝ libri deos esse plures af firmāt eosq; discordes. Plura quoq; in his adulteria ⁊ nephanda crimina ꝯtinent ac nūc amorē suadēt illicitū: nūc alia vicia ꝓbant. Quod si beatꝰ Hiero. idcirco se ce sum ab angelo narrat. qr ciceranꝰ esset cū tñ cicero totus moralis existat. quibꝫ tan dem verberibus afficiendus erit qui poetarū lenocinijs oblectat. Plato quoq; ī his quos edidit de rep. libris: poetas censuit ex sua quā ordiuit ciuitate pellēdos vt blā dis orationibꝫ viribꝫ aīos demollirēt: sic Cicero in tusculis refert ⁊ ꝓbat. Hec sunt que aduersus poesim ꝯmuniter dici solēt. Quibꝫ nō erit mihi arduuz respondere. si vobis facile fuerit audire. Namq; in poematibꝫ de dijs mentio fiat nō poetaꝝ cul pa sed tempore fuit quibꝫ idola colebantur. Nec em̄ soli poete de dijs loquunt. ꝫ ph̄i ⁊ om̄es scriptores illi secl'i p̄ter iudeos deos nūcupant ⁊ illos se venerari vatent. Qr autem crimina referant nō est rep̄hensibile. quādo id agūt. vt homines. ab his deter reant. Nam ⁊ theologi idem factitant. Qui vō vicia probant rarissimi sunt. nec qd duo tresue faciunt in ꝯmuni trahendū est. Nec idcirco vituperāda est poesis. qa q dam poetaꝝ errores tuent. Naz si sic pergimꝰ. nullā doctrinā sequemur. sed ipsam

scientiaꝝ matrē phiaꝫ ꝯtēnem⁹. Naꝫ ⁊ ipsos ꝯstat errasse phos: Quid em̄ molli⁹ aut languidi⁹ dici potest epicuri sentētia. q oēm felicitatē ī voluptatib⁹ collocauit ⁊ aīas negauit īmortales existere. Pithagoras inferos esse negauit ⁊ aīas hoīm post mortez in alia putat aīantia ꝑtransire. Auerrois vnā in oībus corporib⁹ aīaꝫ eē rebat̄. Quid theologi quos hodie p̄ ceteris veneramur. nūquid plures errauere. Quid arrius: quid eutites. quid nestori⁹. qd alij pene infiniti vnitatis eccl'ie diuisores. Quid euo nr̄o Johes|huß at hieronim⁹ q ꝯstātie cremati sūt. Nec em̄ vnq̄ tot hereses semīare potuissent. nisi theologoꝝ titulis se ornauissēt. Veruꝫ sicut irrep̄hensibilis est theologia. q̄uis multi theologoꝝ oberrēt. sic incorrupta est poesis: licet poete nōnulli vicia tueant̄. Nec em̄ malū dici potest quo possem⁹ vti bene. Alioquin nec liberales artes nec mechanice probāde viderent̄: cū his vti male possimus. Qꝛ aūt d̄ hieronimi ꝑcussioīb⁹ obijcit̄. Si quis hieronimū attēte ꝑuoluerit nō ꝓpter ciceroīs lectionē accidisse ꝯperet: sed quia sic hieronim⁹ eū legebat vt sacras lr̄as fastidiret: quod ego nec laudo nec ꝓbo: Sed ita legēdos poetas dico vt eoruꝫ imbuti coloribus. scripturaꝫ sacraꝫ ornatissime sciamus proferre. Nec em̄ sequēdi sūt aliqui qui ex floribꝫ nihil sumunt preter odorē atq̄ colorez. sed imitande sunt apes que mel etiaꝫ exinde norūt excerpere. Ad ciceronez venio qui sciētiaꝫ platonis de poetaruꝫ exclusiōe commendat. Quid hic dicemus: quibusue armis tuebimur? Magnus est testis cicero: sed is nō ex proposito locutus est: sed quasi ꝑ transituꝫ irritatus: Naꝫ mox poetas excusauit dicens ad ipsū philosophos facere de quo fuerat poetas insimulatus. Is alibi extēsius loquit̄ multisq̄ verbis nititur vt architā poetaꝫ ciuitate donēt. magnā eos propterea ⁊ laudē ⁊ vtilitatez cōsecuturos affirmans. vt extat eius oratio pulcerrima. Plato v̄o cuꝫ poetas exclusit: etiā seipsuꝫ excludenduꝫ asseruit. Naꝫ ⁊ ip̄e inter poetas locuꝫ habuit: cuius apud macrobiuꝫ versus extāt. Duꝫ semihulcosamo meū puellū samor: ⁊ alij plures. Atq̄ vt dicaꝫ quod sentio poetaruꝫ maxīa laus est ex ciuitate platonis excludi. Quis em̄ vir bonus in ciuitate platonis domicilium velit? vbi sicut Arestotiles in politicis tradit: Om̄es femine in cōmuni habentur. promiscui more bestiaruꝫ concubitus: incerti filij ignorati parentes. Atq̄ ista platoni sufficiāt respōdisse. Veruꝫ vt de poetaruꝫ lectione in ꝯmuni aliquid dicatur. Beati hieronimi in epistola: ad oratorez verbis instructio seruanda est qui de litteris secularibus figurā eē in deutronomio dicit: duꝫ captiue duci in matrimoniū per hebreos prohibentur nisi capite raso ⁊ vnguibus āputatis que de dijs verba fiūt: ⁊ abrasis amatorijs blādimentis vbi laudantur virtutes sublimanturq̄. vicia sine scrupulo recipiātur. Cui ⁊ magnus basilius astipulatur qui sil'itudinez de apibus posita. Nec em̄ inquit ille pariter om̄es flores adeunt: nec si quos adeunt totos absumunt. sed eo ablato quod operi suo sit aptuꝫ. reliquuꝫ om̄e valere sinunt. Et nos quoq̄ si sapimus in poetaruꝫ libris cuꝫ receperimus quod veritati amicuꝫ consentaneumq̄ sit: cetera om̄ia transgrediamur. Cuꝫ igitur ex testimonio magni basilij sanctissimiq̄ hieronimi: etiaꝫ veteres gentilesq̄ poete recipiendi sint: Cuꝫ antiquissima disciplinaruꝫ sit poetica. Cū magni ex ea ⁊ necessarij fructus resultent: Cū philosophi sanctiq̄ doctores pleni sint autoritatibus poetaruꝫ. Cuꝫ cesares atq̄ reges om̄esq̄ maximi viri poetas suis tēporibus honorifice susceperunt. Cuꝫ diuine laudes a nullis melius q̄ a poetis decātari. Non immerito sicut ab initio dixi miranduꝫ est nostro tempore vilipendi poetas: q̄uis in italia iaꝫ resurgere ceperint et pariter cuꝫ theologis honorari. Nunc absoluenda est questiuncula. Cur tampauci sint nostris temporibus poete: quod non solum etate nostra sed omnibus priscis temporibus contigit: plus tamen hodie q̄ vnq̄: Idq̄ cur sit nunc absoluam. Quatuor mihi huius rei videntur cause. si plures sunt nihil est curmouear. Prima causa est quia multa ⁊ varia scire oportet eum qui sit: poeta. Nanq̄ cum bella gesta suum sit scribere. cum tempestates: cuꝫ tempora cum locorum situs. cum personarum conditiones. cum maris stratus: ante oculos hominum ponere habeat cum virtutes laudare viciaq̄ reprehendere

debeat. Quis nõ videt̃ ad hec bñ tractãda multis artibꝫ opus eẽ. multas aũt artes pauci sunt q assequant̃. idcirco ⁊ pauci sũt poete. Secũda causa est qꝛ nemo poeta ẽ nisi cui hoc singl̃are mun⁹ ex alto traditũ ẽ: vt caut⁹ ⁊ sentẽtiosis versibꝫ hũanos act⁹ ꝯscribat. Singl̃aria aũt mũera excellẽtia paucis dant̃: iõ pauci sunt poete. Poesis nãqꝫ vt cicero in orõne ꝓ archita dicit. Mun⁹ est dei nec arte vl̃ imitatiõe pt̃ hr̃i nisi vera dicẽdi regula det̃ ex alto. Ex quo fit sic̃ idẽ cicero asserit: vt nõ solũ nr̃is sed om̃ibꝫ tp̃ibꝫ rarissimi poete fuerũt. Tercia raritatis cã est. qꝛ successu tp̃is crescẽtibꝫ hominũ vicijs virtutibusqꝫ peũtibꝫ. sic̃ alie discipline diminute sũt: sic ⁊ poesis ad nihilum videt̃ redacta. Nã sicut nemo mihi vl̃ augustinũ vl̃ hieronimũ dabit. sic vel virgiliũ vl̃ ouidiũ dabit nemo. Quarta cã est ⁊ in h̃ vltimo loco. qꝛ nõ reddit̃ poesi suus honor: iõ pauci sũt poete. Nãqꝫ vt cicero dic̃ honor alit artes. oẽsqꝫ incẽdimur ad studia gl̃ia. Ubi v̄o deest honor ibi ⁊ studiũ deficit. Ac sic fit vt pauci nr̃is tp̃ibꝫ poeticã assequant̃: qꝛ nõ putant hoĩes honorari ex ea. atqꝫ idcirco negligũt illã. Absolutis duabꝫ prioribꝫ questionibꝫ: Instat ridicula. tercia inq̃sitio cur viles cutes cadauerũ atqꝫ ãtique camisie cũ cera in cancellarijs vẽdunt̃ ꝓ optimis muneribꝫ. Tangit me hercle ista questio q vn⁹ sum ex cãcellaria: postq̃ diuus fridericus cesar in secretariũ suũ me recepit. Soluam igitur questionem ex meo ingeniolo: quo in loco vnum dicendũ est iocosum. Uiam solus asinus ibat: suasqꝫ secum miserias querebatur: qui vinum portans aquam biberet. frumentumqꝫ in horreis ponens fenum manderet: sed hec leuia reputasset: nisi ꝙ etiam post mortem ex ei⁹ coreo cribri fierent atqꝫ timpana. Quẽ sic querulosũ audiẽs varius pariũ aĩal. Tace inq̃t asine: opus est post mortẽ labori. Nã isti qui dicunt̃ hoĩes: cũ aliquẽ volũt sapientẽ facere. coreũ meũ adhuc pilosũ recipiũt. frontẽqꝫ illius adornãt quẽ volũt eẽ sapientẽ. Doctores em̃ creãtes meis eos pellibꝫ vestiũt: meqꝫ qd̃ est rerꝫ oĩm difficilimũ ex magnis bestijs viros optet sapiẽtes efficere. Sic em̃ coreũ meũ fata disposuerũt. quod ẽ mihi grauissimuꝫ ⁊ molestissimuꝫ. Audiuerũt hec rectores cancellarie vidẽtesqꝫ in corijs cadauerꝫ magnas eẽ virtutes. nõ cẽsuerũt illa ꝑuo p̃cio danda. Sed ea atqꝫ camiseas cũ cera sicut equũ erat magno p̃cio ceperũt vẽdere. Imitatiqꝫ sacerdotes q sonũ campanarũ ⁊ fumũ ⁊ aquã ⁊ verba dantes magnis vtunt̃ emolimẽtis. coria sua nõ putauerũt gratis danda: ac vt omissis iocis ad seria redeamus. Añ carte ⁊ membranarꝫ vsũ: in dolatis ex ligno codicillis epl̃arꝫ alloqa scribebant̃: sicut ⁊ cicero ⁊ damasus ⁊ ysidor⁹ attestant̃. Exinde tã greci quã tusci supinducere ceras inceperũt. Illasqꝫ graphio ferreo inscripserũt. Post hec cartarꝫ vsus apud egiptũ cepit q̃ ex decerpto papiri tegmine ꝯficiebant̃: ac postmodũ ex lineis pãnis iã ineptis alijs vsibꝫ. Exinde reges pergami mẽbranarꝫ vsũ excogitarunt que ex membris pecudũ detrahant̃: ⁊ adhuc ꝓpter mẽoriã loci ꝑgamena dicunt̃. Quia igit̃ in cartis que ex vetustis fiebant camisijs ⁊ in cutibꝫ pecorꝫ ad vsũ scribẽdi paratis res magne maximeqꝫ notant̃: non est iniuria hoc si magno p̃cio vendunt̃. Nõ em̃ res que ꝯtinet sed que ꝯtenta est in extimationeꝫ venit. At sic tribꝫ questionibꝫ vestris excellentissime magister hec respondisse sufficiãt. Uestro graui ⁊ optimo iudicio nihilomin⁹ saluo.

Tibizando poete scribũt ex rõe et̃. p̃ncipibus.

Epistola. cv.

Illustrissimo principi ex sanguine cesarꝫ sato. dño Sigismũdo austrie ⁊ c̃ duci. Tirolisqꝫ comiti dño suo secũdario. Eneas siluius poeta regalisqꝫ secretari⁹. S. p. d. In cesaris curiã q̃primũ migraui magna me cupido ĩcessit tibi vt aliqd scriberẽ. Sed veritus suꝫ moderni seculi morẽ. cui nihil placet nisi quod est sui similimum. Om̃es hodie fere qui scribũt: q̃uis vnum alloquant̃. numero vtunt̃ plurali tanq̃ multiplicãdo personas plus honoris adijciant reuerentioresqꝫ videantur. Que consuetudo late in germania patet. Et apud italos aliq̃diu viguit. At postq̃ franciscus petracha omisso temporis sui squalore. priscam cepit eloquentiam imitari. plerisqꝫ sic loqui placuit vt castior etas locuta est veterum. Uenit ex gretia post hec iohannes chrisolaras qui constantie sepultus est vir plurimum litterarum. cuius maiores orti rome constantinum magnum post translationem im-

perij bizantium que nunc constantinopolis dicitur secuti fuerant. Hic italos iam scabrosi ⁊ obuoluti sermonis penitētes. nō tñ plus habētes luminis q̄ frāciscus attulerat. ad veram eloquentiam reduxit: ita vt similis videat̄ hodie italoruz facūdia illi que octauioni temporibꝫ viguit. Si qs Leonardum arentinum. Guarrinum veronēsem. Poggiuz florentinum. Aurispā siculum. Anthonium vicētinum ⁊ alios legeret: qui nūc viuētes apud italos florēt. ī quibus ⁊ tuliane fluuius eloquētie ⁊ lacteus titiliuij patauini riuus elucet. Hi nūc eos ad quos scribūt singulari compellunt numero. quia tam grecos q̄ latios sic locutos fuisse cōmemorāt. sicut socratis ⁊ demoscenis ac ciceronis ⁊ macenatis epistole ad maximos viros scripte testant̄. Nec gētiles solum sed eos quos colimus quos veneramur sāctos viros imitari se dicunt Hieronimuz. Augustinū. Ambrosiuz. Gregorium. qui nō solū homines sed ip̄am diuinazque om̄ia nutu suo regit maiestatez adorsi sermonibꝫ. presta inquiūt. da. fac. ꝯcede. miserere. largire. Qui tamen multo ornatius pluralitate vti nouissent q̄ nos Sed visuz est illis recte loquēdi ducibus ornatum om̄ez atqꝫ leporē ꝯfundi. si vt modo fit locuti fuissent. His ego quoqꝫ ꝯsentio nec meo nomine scribēs aliter quempiaz cōpello. Ad te tamē daturus litteras quid agitam subdubito: veritus ne tuoꝝ hoīm plus ꝯsuetudini tribuas q̄ meo iudicio: ⁊ arbitraris forsitā regibus atqꝫ prīcipibus nō aliter scribēdum esse q̄ ipsi scripserunt. Quibus mos est vti pluralitate. Mandamus inquiunt: volumus: facim⁹. Sed hoc quod ab humilitate traxit originem nephas est ad iactantiā ducere. Reges nāqꝫ cuz scribunt ⁊ si dñatum habeant vt quicquid eis placet legis vigorē habeat. Ea tñ moderatione vtūtur cum scribūt vt precipiētes aliquid nō se solos videri velint fecisse sed cum alioꝝ ꝯsilio. Nec te moueat q̄ principes inferiores scribētes supioribꝫ pl'ez numeꝝ tāq̄ supbie fomitē abijciāt. sicut ad cesarē imperij principē misse lr̄e manifestant. Scribit em̄ dux mediolani. Supplico peto rogo me vr̄e maiestati cōmissum facio. Nam ⁊ hoc rationem habet aliaz q̄ arbitrere. Et quia inferiores potestates a superioribus diriuantur: nō ab re est pluralitatem deponi cuz inferior scribit: tanq̄ dicat inferior ad te loquens. O superior aliorum vice vti nō possum. quia tu illos mihi cōmisisti. quos erga alios represēto. erga te minime. quia tu illos ⁊ me representas. Qꝫ vo regibus ac magistratibus cōsuetudo sit pluralitatem offerre nihil te vrgeat. Nam id est quod stomachabar mō. Quis em̄ idcirco pluralitatem principibus dedat q̄ ip̄i ea propter moderationem vtantur Nō honorare hoc est. sed deprimere atqꝫ contemnere tanq̄ nil ip̄i sine subditis queant. Quibus si vellemus reuerentiam impartiri q̄ ipsi modeste faciunt nos honorifice fugeremus. Nec enim quia romanus pontifex seruorum dei se seruum appellat: idcirco nos sibi scribētes eundem sibi reddimus titulum: sed pro seruo seruorum patrem dicimus patruz. Hec fortasse nimiuz longe sunt repetita principio que me a ꝓposito remotius abduxerunt. Spero tamen his factum esse vt vel mecum sentias vl' sequenti magnos autores mihi des veniaz te singulariter alloquenti. Quod si alia ratione nō facies: tua saltem singularis benignitas ⁊ innata te monebit humanitas. Nūc quid sit quod maluerim scribere absōluendum est. Nanqꝫ cum in hanc patruel' tui cesaris curiam veni: multa mihi de tua prestāte virtute sunt dicta. Ali⁹ benignitatem precipuam referebat. Alius mirificaz honestatem atqꝫ modestiaz. Alius prudentem vltra q̄ etas ferret te predicabat. Alius te liberalem ⁊ iusti amantissimum affirmat. Ali⁹ qd raro inter h⁹ etatis p̄ncipes reperitur: te latini sermonis obseruātissimuz commemorabat. Quibus ex rebus ⁊ mirari te simul ⁊ amare accepi ⁊ tanq̄ monstrum putabam adolescentez principem tot virtutibus elucescere. Non tamen statim credulus fui: nec om̄i voci prebui fidez: accessi alios percontatus sum vniuersos. Reperi omnes vno ore loquentes. Nec ista apud me satis: adhesi lateri tuo et inter coronas nobilium tanq̄ explorator ingressus. mores tuos duz adhuc me ignorares sū speculat⁹. attendi gest⁹: sermonē: vultū: nihil ñ plustraui vidi modestū īcessū: latinū īcorruptū. Nōui famā res ip̄a vicit. ñ potui mihi ñ credē. ꝫ ocl'os meos et

aures tuarū virtutuꝫ teſtes admiſi. ⁊ eaꝫ factus ſum ꝑdicator quaꝫ antea fueram inquiſitor. ¶Nec me iſta in aſſentoris modū referre cenſeas. Ante omnia eī tibi ſuadeo vt oīne genus adulatoꝝ quaſi peſtem teterrimā fugias. vt nullos homines magis deteſteris q̄ eos qui tibi blandiūtur qui te coram laudāt: qui oīa que facis ꝓbant: qui vbi negas negāt ⁊ vbi affirmas affirmāt. Aiunt aio apud terenciū inquit gnator: et Iuuenalis ſi dixerit eſtuo ſudat. ¶Nam hoc ē gen⁹ hominū peſſimuꝫ: quod principes maxime deiecit ⁊ ꝑcipitat. Timendū non ſolum adoleſcētie ſed etiā ſenectuti. Cur tamen te palam ꝓmendauerim nō tacebo. Elucēt ſane ī te quas ꝓmendaui virtutes: ſed illas nō retuli vt glorieris: non vt te iactes ſuꝑbias vel inſteris. Solum hec ſcribo vt cuſtodias tantū bonū. vt ſerues ⁊ amplifices hunc theſaurū: vt ſic te habeas q̄ virtutes tue cū etate creſcāt. ⁊ fias indies virtuoſior: ne in viciū aliquorum incidas qui boni fuerūt iuuenes ⁊ peſſimi ſenes. Et vt eſt in ꝓuerbio: bon⁹ pullus mala gallina. Ego em̄ cupio vt ex bono adoleſcēte fias vir optimus. Quod eo tibi facilius erit quo melius es nutritus. Et ſane debes ante oīa genitori tuo clariſſimo principi grates referre: qui tuū animum excolendū putauit: qui te ſub diſciplina tenuit ⁊ ꝓceptores tradidit eruditos. Hec em̄ ampliſſima eſt ſuppellex ⁊ hereditas q̄ principatus melior. Opes em̄ ⁊ potēratus ⁊ hui⁹ honores ſeculi bona fortune ſunt: flura: mutabilia: caduca. Que vt fortuna vult. huc atq̄ illuc feruntur. Illa em̄ mortale genus quaſi in ludo habet ⁊ būc deprimit hominē: hūc extollit. ¶Nec em̄ magnū eſt ex figulo regem ⁊ rurſus ex rege figulū facere. Hinc ē iuuenalis verſus Si fortuna volet fies de ꝓſule rethor. ¶Dagn⁹ alexander ſubiecta india vt quantuꝫ poſſet oſtēderet. Ortulanū quēdam ad regni faſtidiū erexit. Dyoclecianus ꝺo cū ortis baberet imperiū: deꝓſita purpura ⁊ faſtibus: rigandis ortorum oleribꝫ ⁊ plātandis arboribus operam prebuit. At animi bona que ſunt: cōtinentia: caſtitas: fortitudo: iuſticia: moderatō: intellect⁹: ingeniū: memoria: ſtabili quodam nexu adherent homini: nec auferri a nobis niſi cum vita poſſunt: hec vere noſtra ſūt bona: hec dum luce inter mortales fruimur vitam preſtāt ſuauiorē. poſtq̄ migram⁹ ex hoc ſeculo ſpem dant felicitatis eterne. Cum g̃ has dotes natura tibi ꝓeſſerit ⁊ parētes cura in te illas auxerit: monitū te eſſe volo vt ſerues bonū qꝺ eſt ī te. Ad quā rē maxime neceſſariū cenſeo litteraꝝ ſtudiū quo iam iniciatus exiſtis. ¶Quia tamen iam illas videris quaſi aliquod iugum abieciſſe. ¶Non erit ab re ſi te ad eas coner reducere. ¶Non em̄ vt aliqui arbitrātur. idcirco principes diſcunt lr̄as vt latinū ſciētes principare cū alienigenis queant. ¶Nā et ſi hoc frugi eſt: alia tamē nobilior ratō ē. Quoniam em̄ omnis bene viuendi norma lr̄arum ſtudio ꝓtinetur. ideo illas expedit noſſe. ¶Nec ſat eſt imbuiſſe principia niſi ⁊ vltra progreſſus fiat. Seculi tamē pricipes noſtri plerūq̄ illas ad pbos relegāt aut iuris interp̄tes tanq̄ principes non deceat bene viuere. Oro igit̄ te ne bis auſcultes quoniā nemo in clarū viruꝫ aut famoſum principē poteſt euadere niſi cū nature dotibꝫ adiunctā habeat doctrinā. Oīnes ſane qui ſuperioribꝫ ſeculis claruerūt principes. ſtudioſi lr̄arum fuerunt. ¶Philippus macedo alexandro nato gauiſus eſt. q̄ eo tempore filiū habuiſſet quo florebat areſtotiles. ¶Nec alexander hac qua tu nunc es etate lr̄as a ſe relegauit. Sed profect⁹ in aſiam areſtotilem ⁊ caliſtenē magiſtros ſecum duxit: nec audire pbiam inter armoꝝ ſtrepitus ac tumultus ceſſauit. Felix nimiruꝫ ſi vicio vinolentie caruiſſet. Alcibiades ⁊ temiſtodes qui apud grecos illuſtres habent ſtudioſi fuerūt pbie. Epaminūdas thebanus. qui grecie princeps eſt habitus: nō minorem lr̄is q̄ armis operā tribuit. Tranſeo ad romanos. Quid limatius. quid eloquentius ſcribi poteſt q̄ ea cōmentaria que Julius ceſar de ſe condidit. Is enim cum in gallia bellum gereret diem armis. noctem lr̄is dedit. Heres eius auguſtus ⁊ orationem ſolutam ⁊ carmen optime dictauit. Ertātq̄ adhuc e⁹ elegātiſſime ꝺ̄ſus ī eneyden laudē. Quid fabios cornelios aut catbones referā. Quid de pompeio dicā q tā affect⁹ lr̄is fuit vt egrotā tem poſſidomū pbm q̄ uis ꝓſul ipe foret nō omiſerit ī cbado viſitare. Catbo cū eſſet latina plenus doctrina lr̄as grecas diu contempſit: poſtea propoſiti penitens quod

iuuenis ſpreuit ſenex concupiuit. ¶Nec dubitauit ſenium ſuū lr̄is peregrinis imbue re ⁊ ad grecā volubilitatē os contorquere. Recte hi quidē qui ⁊ ſi principatū habe rent dn̄arentq; populis: ſeruire tamen lr̄is voluerūt. Sed norant illi platonis vo cem que dicta diuinitus: tum a cicerone tuz a boetio refertur. Beatas ſcz fore reſ publicas ſi rectores eaꝝ ſtudere ſapientie ꝓtigiſſet: que ſapiētia haud dubiū ex phie fontibꝫ haurīt. Tu tamen fortaſſe fabuloſa reris que de antiquis ſunt ſcripta: qui ⁊ in ocio negociū ⁊ in negocio ociū diligēter referūtur curaſſe. Sed hanc opinionē pn̄t tibi auferre nōnulli viuentes. qui etſi reipublice p̄ſint ⁊ munera rogant arduiſ ſima. diſciplinas tamē non negligūt. Leonellus marchio Eſten̄ tamelegāter ſcribit vt nihil inter eius ⁊ ciceronis lr̄as putes diſtare. Soroꝛia de marchione ſaluciarū dicūtur Adarchionis mantue filꝫ ⁊ arma tractant ⁊ lr̄as colūt. Alfonſus rex ara gonū: cui ⁊ cilia paret. ⁊ illa italie pars obedit que olim magna grecia dicebaī. qui totiens victus tandē vicit: ⁊ aduerſam fortunā in fauorem ſui cōuertit: nunq; in ca ſtris eſt ſine libris: quocūq; it. illuc ⁊ bibliotheca ſequīt. Siue in tectis eſt ſiue i ten torijs manet: ſingulis diebꝫ aut legit aliq̄d aut audit. Egredior italiaz ⁊ penit⁹ toto diuiſus orbe britanos petam vbi dux eſt cleoceſtrie: qui regnū quod modo anglicū dicimus pluribꝫ annis gubernauit. huic tanta lr̄arum eſt cura vt ex Italia mgr̄os aſciuerit poetarū ⁊ oratoꝝ interp̄tes. Vides ne quia ⁊ hoc ſeculuz p̄rincipes lr̄atos admittit. Inter hos ⁊ tu poteris numerari ſi qd̄ cepiſti ſtudiū fueris ꝓſecut⁹. ¶Nec em̄ ideo lr̄atum te dicam q̄ latinū ꝓnuncies. ¶Nam etſi hoc pulcrū ē: coruis ⁊ picis dabī. Victo anthonio cū rediret octauian⁹. edoct⁹ latinū coruus: ſalue inqt auguſte Ceſar imperator: huic perſianū illud. Qui expediuit pſitaco ſuū there picaſq; docuit nr̄a vba conari ⁊ addit cām mgr̄ artis ingenijq; largitor neutri. Quid tn̄ tibi videt cū venit vngar⁹ aut ital⁹ aut gallic⁹ latineq; fatur. cum tu adoleſcēs illos intelligas alij ſenes tanq; ſurdi audiāt. Pulcri⁹ tn̄ erit ⁊ tūc te lr̄atum vocitabo: eū oratores in telliges cū phos noſces: cū poetas tuapte pcurres. Hoc tibi fortaſſe grande videt ⁊ arduū nimis. haud ſic eſt. ¶Nolo te noctes dieſq; libros voluere. Sed vnam dūtarat cuiuſlibet diei horā exposco quam lr̄is p̄beas. Illud aūt cure tibi eſſe volo. vt doct⁹ ſit quem audias: ⁊ prudens quē ſumas mgr̄m: nec te vana tituloꝝ ambicio fallat. ¶Non em̄ ꝓterea doctior eſt aliquis q̄ magiſterij nomē aut pariſius eſt aut athenis ſortitus. Ille aūt peritus ē qui naturali preditus ingenio vigili cura perſcrutat⁹ eſt mgr̄os arcīū autores: qui cū multa viderit atq; legerit librorꝝ volumīa. tum memo rie plurima ꝓmendauerit: qui nō ſolū diuinis lr̄is ſed etiā ſecularibꝫ ſit imbut⁹. Ex his vnū apud te vellē degere: quo cū pro tuo loq̄reris arbitrio: qui temp⁹ docēdi nō ex ſe ſumeret ſed tua ex volūtate: qui cū velis legat: cū nolis taceat. Sed tuū erit q̄t diebꝫ velle aliquid. ¶Nāq; poſtq̄ biennio hūc modū ſeruaueris. nimirū plus te lucri ex lectione coꝛroſiſſe putabis q̄ ſi ꝓuinciam aliquā ſis adeptus. Ego quidez laudo edes tuas militibꝫ plenas eſſe. Vi em̄ ſunt qui tutant̄ patriam ⁊ decoꝝ eſt armoruz gloria p̄rincipē cinere: ſed nullū apud te fore vir̄ doctum nec laudo nec probo. Si cut em̄ milites paſcis ita ⁊ doctrinaꝝ inſtitutores nutrire poſſes: qui te iuſti ⁊ iniu ſti differētias ⁊ limites edocerēt. virūq; redderent ex omi pte pfectū. ¶Nō decet te il los ſequi. qui vt ſumpt⁹ minuant doctores excludūt leones tamen paſcūt. ſicut eſt il lud Juuenalis. ¶Non habet infelix munitor quod mittit amico. Quintilie qd̄ donet habet nec defuit illi vnde emeret multa paſcēdū carne leonē iam domitū. Et yroni ce ſubiūgit. Conſtat leuior belua ſumptu. ¶Nimirū ⁊ capiunt plus inteſtina poete. Sume igit̄ tibi grandis doctrine aliquē virū nec parcas expenſis vbi ingens redun dat emolimētū. Queris fortaſſe qd̄ emolimētū. Edicā paucis ne lr̄aꝝ vtilitatē ꝓtē nas. Poſtq̄ em̄ viriles attigeris annos ꝟ tibi honoris ⁊ ꝓmodi erit: vt te i ꝓſilio lo quēte ceteri ſileāt: cū tu vn⁹ plus oibꝫ ſapias. ¶Nemo te decipe poterit: nemo dicē au debit ꝟ equū ⁊ hoc iniquū miſi verū id eſſe manifeſte cognouerit. Si qs p̄ſumpſerit inhoneſti aliq̄d ſuadē p̄ſto eris: rōmbꝫ p̄futare. Si affari volueris ꝓpm. q̄ pacto lo quēduz ſit lr̄e te inſtituēt. Si aī laudare aliquē aut vituperare volueris ⁊ quitilian⁹

et cicero te docebit. Si bellum suscipiēdum erit ⁊ armis opera danda Vegecius mo
dum ostēdit ⁊ liui⁹ ⁊ Quint⁹ turci⁹ ⁊ iustinus ⁊ lucius florius ⁊ suetoni⁹ ⁊ salustius
crispus. ⁊ historicoꝝ cuni⁹. In quibꝫ ⁊ alexandri magni fortitudinez ⁊ Hanibalis
calliditatē ⁊ Fabij versucias. ⁊ scipionis prudētiam ⁊ Julij cesaris disciplinam mi
litarem. ⁊ Sertorij ac Marcelli audaciā. ⁊ Jngurte sagacitatem. ⁊ omniū qui res
bellicas gesserūt artes inuenies. ¶ Nunq̄ tam multa experiūdo videbis q̄ multa legē
do perdisces. Si quomō rempublicam gubernes scire volueris. legēdi erūt tibi po
liticorum libri quos arestotiles composuit ⁊ leonardus arentinus latinos fecit. Ele
terem aūt translatōem tibi nequaq̄ assumes: quia ⁊ eloquētiam viciat ⁊ intellectum
minus verat. Ad regēdam familiam ⁊ teip̄m. vtilis erit yconomica ethicaq̄ aresto
tiles: tum de officijs cicero: ⁊ epte Senece omnesq̄ libri ip̄ius. Quomō regenda sit
vxor scripsit franciscus barbarus venetus. Quomodo liberi educādi plutarchus.
Quomō te cum amicis habere debeas ⁊ quomō in senectute arpinas cicero. Jdem
quoq̄ de mortis ꝓtemptu ⁊ aliaꝝ passionū scripsit in tusculanis. Morales vtutes
quomō amplectēde sint ⁊ bi quos modo retuli autores: ⁊ post eos macrobius facū
de tradiderūt. Vis agriculturā cognoscere: virgilius georgicoꝝ te admonebit. Vis
orbis situm mētis oculis plustrari ⁊ diuersaꝝ ꝓuinciarum situs ac mores intueri.
⁊ quid queq̄ regio ferat ⁊ quid queq̄ recuset: assit ¶ Plinius de naturali historia: as
sit ptolomeus: solinus: ysidorus hispaleñ. Vis celi sidera ⁊ planetaꝝ cursus ⁊ grā
dinis ⁊ pluuiaꝝ ⁊ fulminis causas scire: ad arestotilem redito: senecā virgiliū. Vis
regum mores ⁊ fastidia p̄cipātium perscrutari ꝑm senecā in tragedijs legito. Vis
plebeos homies ⁊ milites glorioſos ⁊ lenonum insidias ⁊ seruoꝝ deceptōes vt eui
tare illas possis intelligere. plautum tibi ⁊ therenciū assumito. Vis quomō fulmi
nanda sint vicia edoceri Horacius: iuuenalis ⁊ persius in ꝓmptu sint. Vis pasto
rum cōsuetudinem cernere bucolicon virgiliū habeto. Vis fabulas genciū ⁊ fastos
⁊ tristium miserias ⁊ amātium epas ⁊ amoris remedia nosse. ¶ Naso te versibꝰ ezu
diet. nec Staci⁹ thebaidos vel archileidos inutilis erit sentētijs gravibꝰ vbiq̄ refer
tus. ¶ Post hec ꝺō vt fias pfectior ⁊ cum de religione cogites: tum de salute aīe: hiero
nimi libros euolues: augustini: ambrosij: gregorij: lactācij: cipriani: leonis. Scriptu
ram sacram semp̄ domi habebis: ⁊ nūc vetus nūc nouum intueberis testamētū. Hec
que nūc scribo: si quis doctus extra italiam legeret me maxime argueret: q̄ inter au
tores legēdos nō numerauerim Hugonem de sancto victore: aut Alexādrū de ales
vel magnū Albertum: vel ¶ Petrum blesensem ⁊ ¶ Nicolaū de lira ⁊ Alanum: ⁊ banc
nouaq̄ turbam. Sed tu caue ne istos audias. ¶ Nāetsi docti sunt: docere tamen alios
nequeūt. Ego tibi id suadeo quod p̄ me rectū puto: nec somnio. Sed viros toti⁹ ita
lie pitissimos in hāc sentētiam habeo ꝓcurrētes. Crede mihi nihil discēdum ē quod
dediscere oporteat. sed illis ī autoribꝰ te exerce qui sunt ꝓbatiores. Suscipere nāq̄
semp̄ optima debemus ad imitādum. Tu ergo bos sequeris hos audies hosq̄ leges
quos tibi p̄nominaui. Si vis ⁊ multarū rerum scius ⁊ princeps toto in orbe secula
ris ⁊ mirādus haberi. Jnterueniēdum tamē nō suadeo vt ꝓiunctus hominū fugias
¶ Nec te solitariū esse volo: nisi cū meditari aliquid volueris ⁊ in secessum mentis ꝓ
gredi ad aliquod tempus: imo suadeo vt sis affabilis vt ꝓmunis omnibꝰ vt te vide
dum prebeas. vt nūc hos nūc illos alloquaris: vt consilia ingrediaris. vt conciones
adeas: vt populo te exhibeas ⁊ p̄ te loquaris. Scio nāq̄ frugi eē que boies lris di
dicerūt exp̄imēto comprobari. ¶ Nec ego hos boies laudo qui sic se lris dedunt vt res
ceteras paruifaciāt: qualem fuisse Demecritū diogenēq̄ cōstat: qui sibi dumtarat
vixerūt. Jlli sunt oīi laude ⁊ preconio digni qui ⁊ reipublice seruierūt ⁊ lrarū stu
dia nō omiserūt: vt ⁊ platonē ⁊ arestotilē ⁊ demostenē ⁊ Julium ⁊ Ciceronē ⁊ pli
nium ⁊ macenatem ⁊ augustinum feciſſe comperim⁹. Hi nāq̄ quod ex litteris hau
serant in administranda republica exercebant. Jdem ⁊ tu facies si vir et princeps
optimus esse volueris: lris suum tempus: ⁊ suum reipublice dabis. ¶ Nunc iudiciuz
facies nūc tenebis ꝓsilium nūc arma tractabis. nūc rem familiarē respicies. ⁊ ī his

omnib⁹ quid sic valeant experieris ⁊ ocij vtilitatē cū negocij cōmodo ꝓiungens:mi-
ram omnib⁹ de te spem facies ⁊ vel solus vel cum paucis orbe toto mirandus habe
beris princeps. ¶Nec tam splendor forme tue qui ē egregius:nec vestes auree aut or
natus crinium ⁊ equor⁹ pompa tantum te honestabit.quātum ipsa⁹ decor sa⁹ et
virtutū fama. ¶Quor facies si videri posset(vt arestotiles inquit)pulcrior est q̄ lu-
cifer aut hesperus.ad hec aūt sicuti mihi videt iam tuapte incensus es. ¶Luz em̄ sub
diti tui nuper ex athesi venientes maiestati regie supplicarunt vt te ad regendam p⁹
uinciam mitteret. ¶Non sum dixti adhuc adeo maturus vt gubernare patriā possim
Bigna vor que tuo ꝓgreditur ex ore ⁊ quā omnis laudatura sit etas. ¶Conuenit em̄
quid ferre recusent ⁊ quid valeant humeri quēlibet meditari cum aliquid est geren
dum.quia cui leta potenter erit res sic demū recte se habebit. ¶Nam quod bias ait:
¶Magistratus virum ostendit. ¶Nos rectissime de principatu dicemus. In quo qui
moderatōnem seruat dijs est q̄ hominib⁹ similior. ¶Nec em̄ arduum est in pauperta
te seruare cōtinentiam.sed vt ¶Marcialis ait.difficile est opibus nō tradere mores.
¶Magna peccandi facultas sequitur principatū:adest irritamen gule:copia vini et
quesitor⁹ vndiq⁹ cibarior⁹ ⁊ laute gloria mense.vt verbis vtamur lucani. Sūt mu-
lieres formose que tum oculis tum verbis tum osculis tum ampleribus adolescen
tulor⁹ mentes ⁊ oculos fastinant.assunt corruptores adulatores ioculatores histrio
nes qui arcem adolescētie vndiq⁹ nitunt̄ expugnare. Ille auaricie cultor venalē iu-
sticiam facit. Suscipe inquit hoc ⁊ ꝓmendatū habe. Qui dat perliberalis est homo
⁊ habet multū qō det.ali⁹ ad irā,puocat:in te ingt peccauit:suscipe gladiū vindica
scelus. Tu princeps iniuriā feres quā nec priuat⁹ impunitā relinq̄ret. ¶Mulier ali-
us ingt formosa te amat ⁊ amore tuo morit̄: cur non compateris ⁊ misereris adole
scētule ⁊ gaudes cū ea. ¶Eam⁹ venatum ait vir robustus qd torpes:ceruor⁹ greges ⁊
apror⁹ clausi sūt. Spectaculū tibi pulcru⁹ prebebo. Veni mitte hos senes respubli-
cas tueri. Tu letus esto dū tp̄us fert. At hi quib⁹ ī palatō viuēdi est causa. qd stas
inquiūt princeps:iam epule allate sunt ⁊ frigescunt:veni dum accipenser calid⁹ est
⁊ anteq̄ fumare lepus desinat. Squilla est optima ⁊ aper ⁊ poletus in mensa.quid
stas ⁊ voluptatis tantū amittis. ¶Adulti vicia suadent:pauci virtutes. ¶Quid faciet
adolescens:cui⁹ etas parū per se roboris habet ⁊ cui⁹ anim⁹ a natura procliuis ē in
libidinem. Elix grandeui homines resistere tot blandicijs potuerint ne dicā adole-
scentes. Sed aiūt aliqui ¶Consiliū habebit princeps.maiores natu astabunt:qd sit
agendū. Primo res patrie censebūt:scitū est.sed omnes qui principē coronant face,
re illū amicū studeut. ⁊ nō que sunt apta sed que iocūda putant in ꝓsilio dicūt:⁊ ni
titur per se quisq⁹ vt carior sit:nec est qui libera proferat animi verba. ¶Et q̄uis ps
bene consulat:liberū est adolescenti quos vult sequi. ¶Et quia inexpertus est:parū-
q⁹ pēnsi habz.non quod expedit sed quod libet plerūq⁹ amplectitur. ¶Et quippe quē
admodum mea fert opinio. Aut maturū esse principem oportet ⁊ suo ꝓsilio fretum
Aut adeo rudē vt in modū trūci nihil p se disponat: sed quod maior ps suadet exe-
cutioni mandet̄. ¶Nam qui aliquid scit:minus tamē q̄ satis est: periculosus est rei
publice. ⁊ imperia sepe subuertit:cū nō ad ratōez sed ad libidinē regat. Hic est qō i
libris regū puellū octo annor⁹ bene rexisse comperim⁹ siue is septē ānorū fuit Joas
fili⁹ Ozechie. ¶Non em̄ is rexit:sed ci⁹ satrape regnū admīstrarūt. ¶Est aūt principa-
tus irritamētū quoddā vicior⁹ ⁊ admodū pauci reperiūtur qui nō aberrēt. ¶Cū fre-
nis omnib⁹ sunt soluti a saul vsq⁹ ad sedechiā nouem ⁊ triginta reges in iuda ⁊ isr̄
fuerūt. inter quos solū octo boni ꝓnumeran̄.reliqui vo ignari.impiti.indocti.ipo-
tentes:auari.superbi.iracūdi.crudeles.libidinosi:adulator⁹ ⁊ stulticie fui.q ambiti
one nescio q̄ effrenata tāq̄ ad pestē mortaliū nati idolis seruientes:bellis semp indul
serūt:pacis atq⁹ ocij hostes fuerūt. ¶Et hi tū ī populo dei regnabāt. ⁊ hor⁹ plerisq⁹ p
seruos dñi,ꝓphetas fuerūt vncti. ¶Nec salomon q̄uis sciētiā ⁊ sapiētiā a deo fuisset
secut⁹ pseuerare potuit.sed adamauit mulieres alienigenas.⁊ his copulat⁹ ē ardē-
tissimo amore. ¶Fuerūtq⁹ ei vxores quasi regine septuaginte ⁊ concubine trecente.et

auertẽrunt mulieres eoꝝ eius vt sequereꝫ ꝺeos alienos. ¶Nec Dauid q̃uis esset electus a ꝺo vicijs caruit. siquidẽ 7 homicidium simul 7 adulterium ꝑpetrauit. qꝺ nõ fecisset dum pastoꝝ erat:sed cum licẽtia regni ꝓuocauit. Quiꝺ aliꝰ faciat cui minus sit roboris. quiꝺ iuuenis: quiꝺ adolescens: an est aliqs qui annis teneris ꝺominium censeat ꝓmittendũ:cum sepe robustioꝝ etas sub illo ꝺeficiat. ¶Prudẽter tu qꝺẽ qui patrueli 7 sanguini tuo potiꝰ q̃ alijs credidisti: nec ꝺominatũ ꝓius suscipere q̃ periciam voluisti. Alius fortasse aliter fecisset qui opinione inflatus sui: qꝺ aꝺ me ꝺirisset obediẽtia ista. ego iam libeꝝ esse volo: iam scio bonũ 7 malũ: qꝺ meliꝰẽ q̃ ipe rare:ꝺicam illi face 7 faciet. Jam vt euolem tẽpus est. Sic ꝺedali filius vt est in fabulis. ¶Nãq cũ pater alarum remigiũ sibi 7 filio cera 7 pice coaptasset vt laboꝛinti carcerẽ fugeret: liquidũ pecijt aerem 7 sequere me inquit icare: nec a me quoq̃ receꝺas. ¶Paruit ille tamꝺiu quoꝺ timoꝛ artis mãsit ignote, vbi ꝺo iam se volãꝺi sciũ putauit: nec se amplius rectoꝛe ꝺeꝺit inꝺigere: iussum patris egressus: percussis amplius alis: vagari cepit: 7 modo huc modo illuc ꝺiscurrẽs. ac ꝓtinuo alcius euolans: regionẽ igniferam attigit: vbi ꝺissolutis alarũ compagiꝫbꝫ 7 omni pẽna sẽlis ardoꝛe perusta ruinam fecit 7 nuꝺus in mari cecidit. quoꝺ aꝺhuc eius ex nomiẽ vocatur icariũ. ¶Prosequoꝛ iterũ fabulas. ¶Pheton filiꝰ phebi: patrẽ rogauit. sibi vt quã peteret rem ꝓcꝺeret. Jurauit per stigem pater nihil se negaturũ. Filius currũ solis sibi regenꝺũ ꝓmitti postulauit. penituit phebum ꝓmissi: scientẽ tanti regimis impotentẽ natum: sed quia iurarat negare nõ potuit(Quis cicero in officijs ꝟ iuramentũ pocius rescinꝺẽꝺuꝫ putasset) Ascenꝺit currũ pheton: gloziabunꝺusq̃ loza recepit: tũq̃ 7 se regem 7 ꝺeo similẽ arbitratus est: vbi ꝺo aꝺ mediũ celi est ventũ: cũ solis equos inhibere nõ posset: illiq̃ vagarẽtur 7 munꝺũ omnẽ ignibus ꝓfragarent iouis fulmiẽ ictus est 7 in heriꝺanum p̃cipitatus. Hisce figmentis aꝺmonent quẽli bet poete: vt anteq̃ ꝓsit 7 ꝺominetur. vires suas regiꝺe menciatur ne sub pondere ruat: quoniam onus est nõ voluptas alijs imperare. Si mõ iꝺ volumꝰ cũ rõe efficẽ 7 eũ finem regere, ꝓpter quem reges sunt instituti. Leges romane que ab athenienſibus 7 spartanis quas tradiꝺerunt ligurgijs 7 solon sunt orte pueros vsq̃ in annum quartũ ꝺecimũ sub tutela esse voluerunt. ¶Post hanc etatẽ in annuꝫ .xxiiij. curatoꝛes aꝺolescentibꝫ ꝺabant. ¶Nam ante hoc euum infirmã censebant etatẽ. Eam ob causam cũ ꝺuo Scipiones a carthaginẽsibꝫ in hispania fuerũt occisi. 7 hanibal armis italiam ꝑmeret: iterũ secum exercitũ in hispaniam patrẽ 7 patruũ vlturuꝫ. Scipio affricanus maioꝝ reꝓmittẽs ꝺiu per senatũ reiectus est q̃ quartũ 7 vigesimũ dũtaxat annũ esset natus. Tandẽ cũ esset alius nemo qui se ꝺiceret profecturũ, puinciam, necessitate magisq̃ voluntate senatꝰ obtinuit. Carthaginẽses eoꝝ impatoꝛe ꝺefuncto amiltare imperiũ filio qui iuuenis erat ꝓmittẽ recusarũt. ¶Nec hanibal priꝰ ꝺux penoꝝ creatus est q̃ anno esset occisus q patri succesꝛat. Rex numiꝺie massinissa filios suos moꝛiẽs: qꝝ iuuenes erãt romano populo 7 presertim coꝛnelie familie ꝓmenꝺauit. Quiꝺ tibi gentiliũ gesta ꝓmemoꝛo? ¶Prohibẽt sacri canones añ. xxiiij annũ fieri quenq̃ pbiterũ aut pontificẽ ante trigesimũ. Referamus aliquiꝺ ex veteri testamẽto. ¶Nam 7 ibi quoq̃ ꝓsilia iuuenũ aꝺ regimen p̃ie immatura viꝺẽtur. ¶Doꝛtuo salomone qui sup ꝺuoꝺecim tribꝫ regnabat: venit filiꝰ eius roboam i Sichem vbi congregatus erat omnis israbel aꝺ pstituenꝺũ eum regem. Et ꝺixit multituꝺo: pater tuus ꝺuriſſimũ iugum imposuit nobis. Tu itaq̃ nunc imminue paululuꝫ ꝺe imperio patris tui 7 ꝺe iugo ꝺuriſſimo 7 seruiemus tibi. Qui ait ite aꝺ terciũ ꝺiem 7 reuertimini aꝺ me. Cũq̃ abijsset populus inijt consiliũ rex cũ senioꝛibꝫ qui responꝺerũt. Si obeꝺieris hoꝺie populo huic: 7 petitõi eoꝝ cesseris. locutusq̃ fueris aꝺ eos lenia erũt tibi serui cunctis ꝺiebꝫ. At ille reliquit ꝓsiliũ senũ 7 aꝺhibuit aꝺolescẽtes qui nutriti fuerũt cũ eo: qui ꝺixerũt ei. Sic loqueris populo huic: minimꝰ ꝺigitus meꝰ grossioꝝ ẽ ꝺoꝛso patris mei: 7 nunc pater meꝰ posuit sup vos iugũ: ego aũt aꝺꝺã sup iugũ vr̃m. pf meꝰ cecidit vos flagellis: ego aũ cedã vos scoꝛpionibus. ¶Fecitq̃ sic 7 irritato populo receſſerũt ab eo ꝺcẽ tribꝫ: q pstituerũt sibi regez

Jeroboam filiũ nabach. Scissusq; ẽ israhel imꝑpetuũ: qꝛ inexꝑtus rex consilia iu-
uenum recepit. Melius fuerat illũ iuuenem infantem fuisse. Nã tũc ochozias filiꝰ
Joran duos ⁊ viginti natus annos regnũ accepit in israhel ⁊ afflixit populũ dñi et
fecit qđ malũ erat corã deo. Nec aliter se habuit achaz filiꝰ ioatan qui viginti anno
rum erat cuz regnare cepit ĩ iuda. Nemo peior q̃ manasses inter reges fuit qui. xij.
etatis anno suscepit imperiũ. Similis ei filius amon fuit q regnũ. xxij. etatis anno
inchoauit ⁊ a seruis suis ꝓpter scelera qbꝫ ĩplicatꝰ erat occisus fuit. Quid ioachim
referã ⁊ duos ioachim patrẽ ⁊ filiũ. aut Sedechiam nominẽ qui ꝑdita ierosolima
captus a caldeis priꝰ ante se natos suos occidi vidit: postea priuatꝰ ẽ oculis. Hi oẽs
infra. iij. ⁊. xx. annũ regnare ceperũt: ⁊ quoniã inexꝑti erant. malũ coram deo geren
tes: ⁊ se ⁊ suos populos pessundarũt. Quoꝝ stulticie ꝯtraria est adolescẽtia tua. q̃
licet quãtũ in hac etate potest esse multũ prudentie sortita sit. spemq; maximã đ sua
sapientia prebeat: nõ tamen prius ad regendã ꝓuinciaz mitti voluit q̃ ⁊ robur eta-
tis ⁊ rerum assequeret experientiã. Sciebas nãq; tuapte ingenio quoniã non rectu
rus sed regẽdus ires. quod sub patruele tuo cesare nostro sapientissimo potiꝰ q̃ sub
alijs tolerare voluisti. vt interim dum etas crescit regiã maiestatẽ secutus intersis
consilijs: iudicia noscas. res arduas videas. viros sapiẽtes audias. dietim fias re-
rum experientia doctior. At cũ his seruanduz est quod supra dixi vt temporis aliqđ
spacium concedas lr̃is. que reliquas v̄tutes tuas condiant ⁊ illustrent: quibꝫ si fue
ris vt te spero futurũ rite imbutꝰ: cũ ad regendũ venies nõ par alijs sed omniũ prin
cipum eris speculũ: teq; vicini omnes suaꝝ litiuz moderatorẽ ⁊ arbitrũ facient. Et
quẽadmodũ ad visendam sapientiã salomonis regina saba ⁊ alij orientales concur-
rerunt: sic te totus occidens venerabit̃ ⁊ septentrio. ⁊ ad famam tue prudentie infi-
niti visuri te venient. Eris eniz quasi Josias alius filius amon. populũ tuum recte
gubernans. nec ad dexteram neq; ad sinistram declinans. Age igitur princeps opti
me ⁊ adolescens clarissime dum tempus habes: imcumbe lr̃is: edisce sapientiam et
studio te prebe. Nec sit tibi cure si res alique in athesi sunt innouate. illas eñ patru
elis tuus componet ⁊ pro sua eximia tum sapientia tum bonitate pacabit. teq; cum
tempus aderit ⁊ dñio ⁊ virtutibꝫ actum remittet in patriam. Interea regimen re-
cte illi commissum est: quia indiget athesis regio fauore ꝓpter finitimos plures qui
tuis inhiant terris ⁊ aꝑtis faucibus expectant quõ tuũ possint patrimoniũ deuora
re: nec aliud verentur q̃ nomen regium imperialẽq; dignitatem. Et licet non nulli
aliqua in p̃sentiaꝝ temptent. melius tamẽ regio q̃ ducali nomine compescent̃: qui
si tu regeres adolescentiam contẽnentes tuam acerbius affligerant terram. Sz mit
to hec quia tu te scisti quid esset agendum ⁊ te regi cõmendasti. Meum est te horta
ri vt lr̃aꝝ quanta sit vtilitas quantusq; fructus nosceris. Non nihil horarũ studio
tribuas: quod iam tibi satis arbitror ꝑsuasum. Non eloquentia mea que nulla est:
sed bonitate tua qui ab ip̃a natura sitire videris amorem scientie. Sed facio iam fi
nem: quia rumor vociferatio ⁊ strepitus in quo sum non fert vt plura dicam. Uenio
enim inter clamores qui rumperent somnum druso vitulisq; marinis. Unicum ẽ to
ti cancellarie receptaculum. Complures sumus vnis in edibus cõmensantes ⁊ cõ-
bibentes. Nec formice tam presse in suis antris q̃ nos vna in auleola degimꝰ. Apes
distincte cellulis ĩ aluiaribus delitescunt. nos vno in conclaui velut oues in septis
alter alterum premimus: nec spuere quisq̃ potest nisi alterius cõmaculet vestẽ. Tã-
tũq; inter nos seruamus silentium vt picas in nemoribus vel cornices aut in palu
dibus ranas audire censeas te. Miror mei qui tantũ exprimere tibi potuerim. Sz
hoc forsitan nimis est tibi. qui iam lr̃as quasi iugum aliquod abiecisti ⁊ nũc magis
vocandus es ad studium q̃ trahendus. Illud mihi molestum est q̃ ad te scribẽs int̃
vexationes plurimas perpolire non potui quod te legere speraui. At tu veniaz da-
bis ⁊ loco ⁊ ingeniolo meo: quod tam hebes est vt nedum in tumultu sed vix ĩ quie-
te ornare queat quod scribit. Uale iam tandem ⁊ me quãtum cesar ꝑmittit tuũ ha-
beto. Ex Gretz.

Neas siluius poeta Nicolao uartēburgensi .S.p.d. Quezebaris mecum nocte p̄terita q̄ amori operā dares. ne delibutū ac vicitū animuz ſoluere posſes. Dixisti te nec virginē nec nuptā nec viduā amaē: ſz mulierē q̄uis pulchrā meretricē tñ q̄buslibet viris p̄cij cā ſeſe ſubsternentē. Id tibi moleſtū eſſe aiebas libēterq̄ amorē hūc velle te poſtergare: ſed viā modūq̄ neſcire quo fieri liber et amore vacuus poſſes. Nā ſi plures ſacerdotes cōſulueris: neminē tamē remedia que tibi viderētur efficacia ꝓtuliſſe dicebas. Rogasti igit̄ me magniſq̄ p̄cibus eſſlagitasti egritudini tue vt aliquā efferē medelā. ac iter oſtenderē tibi quo poſſes ardē tis amoris flāmas effugere. Parebo deſiderio tuo. Salubria prebebo tibi remedia ſi ea amplecti volueris. Nec vereboz medici culpā mihi aſcribi. ſi tu obediētis egzoti perſonā ſuſceperis: q̄uis arbitroz quos cōſuluiſti ſacerdotes ſatis tibi feciſſe ſi p̄cepta tenuiſſes que illi dederūt. Sed tibi viſa fuerunt fortaſſe grauia. Nā cum dicerent fuge illā. nihil ſibi loquaris. nihil de illa audias: durū verbum viſuz eſt: Ac febricitans quoq̄ inuit⁹ audit frigida pocula ſibi negari. Si tamē ſanari vult q̄ medicus mādat diligēter obſeruabit. Tu ergo mi nicolae ſi vis amorē euadere liberq̄ fieri. prepara te vt que precipiā facias. Noſcito egzotū te fore maximaq̄ infirmitate detentū. z propter ſanitatē dura z aſpera eſſe plura ſubeūda. Nempe egrotus eſt mi nicolae omnis enim qui amat. Ac ne duz egzotus: ſed ſeruitute etiā captus atq̄ inſanus z amens. De amore inquā illicito. Nā deū colere z amare parētes vzorem z liberos virtutis eſt nō vicij: ſanitatiſq̄ nō egritudinis. Ac tu amorē illicitū ſequeris. Quid tu eſſe amorem illicitū de quo iam loquimur credis? Veteres putarūt illum ex venere vulcanoq̄ natum puerū cecum alatum ſagittam in manibus habentem: quibus viros ac mulieres feriens ardorem dilectionis infunderet. Apud Virgilium legimus. Nunc ſcio quid ſit amor duris in cautibus illum iſmarus aut rodope aut extremi garamantes nec generis noſtri puerum: nec ſanguinis edunt. Sz erzor hic mortalis populis fuit: qui veritatem attingere non potuit amor. vt in tragediis inquit Seneca. Nihil aliud eſt: niſi vis quedam magna mentis. blandusq̄ animi calor inuenta gignitur luxu ocio z inter leta fortune bona nutritur. Hic mētem hominis eripit: iudicium omne peruertit: ſenſum ebetat: animū extinguit. Nāq̄ cū mulierem diligis: nō in te ſed in illa viuis. Quid igitur peius eſt q̄ viuentē nō vincere: q̄ ſenſum habentem nō ſentire: q̄ oculis preditum nō videre. Equidem qui amat in alium mutatur viruz: nec loquitur nec facit que ante ſolebat. Hinc pmeno apud therencium. Hij boni quid hoc morbi eſt adeon homines mutarier ex amore non cognoſcas eundem eſſe. Putat comicus morbum eſſe amorē: nec male putat. nā z apud Macrobiū. luxuriam que vel mater amoris eſt: vel filia teterrimi morbi ꝓtem ypocras eſſe dicit. Hic morbus plerumq̄ iuuenes aggreditur. ſed viros quoq̄ ſeneſq̄ vexat: tantoq̄ periculoſior z riſu dignior eſt. quanto perſona que capta ē eta te aut ſciētia cenſetur preſtantior. Luz ergo Ypolite captus ſis amoriq̄ ſeruias: ſcias te morboſum eſſe. Si morboſus es liberari ſtude. Nā quis morbum patitur qui curari nō velit. Sane vt morbus grauior eſt acerbior periculoſior: eo morboſi maior eſt de ſanitate cura. Tua infirmitas magna eſt. ſit z cure diligētia magna. Cogita mi Nicolae quo in ſtatu es. Tu nihil te extimas: quicquid tibi eueniat leue ē. Solum ſuper amicā anxius eſt. Nō parentes: non neceſſarios: nō benefactores: magnifacis. Solus tuus animus in amica eſt. Illam amas illam promoues illaz ſomnias de illa cogitas de illa loqueris de illa ſuſpiras: nihil agis quin memoriā eius habeas. En ſtulticiam amenciam morbumq̄ teterrimū. An non eſt petenda cura. Quis non hoc morbo ſanari velit. Ceterum ad ſalutem tuā hec ſunt neceſſaria Nicolae: que ſi feceris ſanus eris. ſi neglexeris ſepelieris in morbo tuo. nec te quiſq̄ iuuari poterit. Cogita primū q̄ remote a p̄ceptis dei receſſiſti: qui cū debeas deum ex toto corde diligere creaturā amaſti. z in ea oēm tuā delectationē z oblectationē po

fuisti: sic enim fact⁹ es idolorū cultor. ¶Nā qui creaturā deo ꝓponit idolatra ē. ¶Negabis te idolatrā esse q̄si nō ꝓponas creatori creatū. At si verū fateri vis. pl⁹ tuaz amicā diligis quā deū. ¶Nā que de⁹ mādat negligis: postergas: cōtemnis. Que vult amica summa cū diligētia curas adiplere. z hoc nēpe ē preferre mulierem deo. Heu q̄ magnū est malū: q̄ piculosuz. q̄ detestabile creaturā sic amare. vt deū puifacias. Deus cū esses nihil te aliqd esse fecit vt posses scire diuina sacramēta z viā qua itur in celū. Ipse quoq; de⁹ cū ob culpā primi parētis tu z ceteri homines padisuz amiseritis: nasci ꝓ te voluit fieri hō: capi: cedi: vituperari: crucifigi. mori: ac suo te ꝑcioso redimere sanguine. En q̄ magna ingratitudo ē iniqtas. ihumanitas. feritas. hūc qui tāta ꝓ te fecerit ꝓpter vilē reliquere mulierculā. hoc satis te ceteroſq; xp̄ianos movere dz ab amoribz illicitis. deo soli seruire. Sz cogita vlteri⁹ qd agis nicolae. Pulcra tibi videt amica tua. credis ne sic semp pulcra erit. Res ē forma fugax vt ingt tragedi⁹. mulier que hodie formosa ē cras deformis erit. Quid tua bona ppetua et imutabilia ꝓ caducis mutabilibusq; pmutas. Sit vt putas spectabili forma mulier. leue hoc bonū est. ¶Nihil forma mulieris ē nisi moribz adiuta. Castitas est que feminā laudat nō forma. Tu nō castitatē sequeris: formā soluz amas. Forma hec vti vt flos agri decidit. Rosa mane rubet: sero lāgueſcit. ¶Nihil formosi⁹ est virtute atq; honestate: si hāc ituereris multo tibi formosior videret quā tua sit amica. Eteni nec lucifer nec hesper⁹ tā decor⁹ ē q̄ ipsa facies honestatis: quā q relingt ꝓpter mulierē extima oro q̄ sit delir⁹ z amēs. Ceterū nicolae vt tecum nō multis vtar. Nec quā amas mulier nō tua sola ē: sed cōplures eā habent. ¶Nec ipsa te soluz amat: sed alios quoq; diligit. Quid tu ī turba vis facere. Cogita te iā esse ī vespore iā senē: iā meriti ꝓximū. Vis ne cū iuuenibus contendere: vis cum robustis pugnare. Quid tibi in eo prelio queris ī quo victor succūbes. Magna res ē virū senē a iuuenibz extorquere mulierē. Sis tamē potēs vt extorqueas: quid viciſti. cū preliuz huiusmōi sit vt vincens succūbat. Quid ē oro mulier. nisi iuuētutis expilatrix virorū rapīa: senū mors patrimonij deuoratrix. honoris pnicies. pabulū diaboli. ianua mortis. inferni supplementū. Cogita ¶Nicolae quot mala p mulierē obuenerit. cū salomō. cum holofernes. cū sampson p mulierē decepti fuerint. ¶Nō te credas sic fortem esse vt nō illudaris. Sed quanto viris illis debilior es: incautior: imprudētior: tanto te ab eo loco semoue in quo potes decipi. ¶Nihil est mulieris amor qui cū peccato fit. ¶Nō ē ī muliere stabilitas: que nunc te amat cras aliū amabit. Quid tu hunc amorē extimes q in plures diuisus est. ¶Nulla mulier tā fixe aliquē amauit. que venētē nouo ꝓco noiseq; precibz vel muneribz. nō mutarit amorē. Mulier ē animal impfectū: varium: fallax multis morbis passionibusq; subiectū. sine fide. sine tiore. sine cōstātia. sine pietate. De his loquor mulieribz que turpes admittūt amores. ¶Nūq̄ he stabiles sūt. ¶Nāq; vt semel a recto tramite recesserūt. iā se liberas arbitrant. vt quocunq; velint vagent. nec amplī⁹ vel mariti vel amici timorē habēt. Credo equidē illā coeūdi fetidam voluptatē tibi qui iā senio exhaustus es parū placere. ¶Nā qd ne dū tibi antiq̄ z aridō. sed iuueni humecto illa inepta z spurcida voluptas cōferre pōt. quam mor penitudo consequit: an non magna res ē ammonitio illa ac citatio sine cōmutatio quedam. que post peccatum euestigio mentem hominis cruciat. q̄ iniquus est homo qui totiens ammonitus non quiescit: qui punitus non emendatur: qui correct⁹ nō efficitur melior. Quid ille actus carnalis operatur: nisi carnis interitum. vtinaz solam carnem interimeret z non occideret animam. At duo cum inuicem cocunt virq; femina. quasi duo vasa testea mihi videntur. que inter se confricent donec rumpantur z ad nihilum redigantur. Tu tamen non in coitu: sed in visu sermoneq; forsitan oblectaris. Quid obsecro in visu est tam pulchri vt non inuenias aliquid pulcrius. Pulchritudo quam debemus querere in celo. est cui nulla potest res mundana comparari. In illa omnis perfectio est. mundana semper diminuta sunt. Illa ppetua: hec caduca. Illa fixa: hec flura. hanc quam tu miraris formam pauluz quid febris eripiet: aut si morbus abfuerit: senectus nō deerit que illā teretē succi plenāq; faciem: rugosam crispāq; reddat. Sicut illa que nūc miraris mēbra ō cursu tpis

arida:nigra:squalida:fetore ac spurcicia plena. Nõ oculi splendorem vndiq; serua bunt. Fetebit os:collũ incuruabitur. Corpus vndiq; sicco ⁊ arido trunco fiet simile. Cogita hec ⁊ auerte spem:priusq; fuge q̃ priueris. Multo enĩ meli⁹ est rem contemnere q̃ perdere. Jam v̄o de sermõe sua dulci placido ⁊ mellifluo quo te dicis oblectari admodũ miror. Quid enim sermo muliebris in se dulce habet? Quid dicit tibi amica? Nempe aut querit̃ aut plorat aut minat̃. aut tibi inanes refert fabulas. Dicit quid cum vicina fecerit:quid somniauerit:quot oua gallina peperit. quibus floribus serta cõponãtur. Omnis sermo mulieris de re vana leuiq; est. In quo qui oblectatur. ⁊ ip̃m leuem esse oportet. Narrat. tibi nõnunq̃ ⁊ cũ alio amatore ⁊ quo pacto iacuerit:quid doni receperit:quam cenã habuerit:quib⁹ voluptatibus fuerit vsa. Que res non gaudiũ tibi:sed cruciatũ afferunt. Sed accipe que velis gaudia ĩ sermone amice. eris ne amens ratõisq; inops vt non magis in alicui⁹ docti viri verbis sermonibusq; leteris. Resume omĩa simul que in amore sunt gaudia: rursuq; te dia. multa ista:pauca illa reperies. Verãq; illius sententiã dices qui paruz mellis ĩ multo fello mersum inquit amorem esse. Cum ergo nicolae totus amor d̄ quo loquimur vanus:asper:amarus :dãnosusq; sit. ⁊ hominẽ morbo grauissimo teneat:curandum est vt ab eo libereris. Cura autẽ ea est vt menti tue ꝑsuadeas malũ esse amorez. Post hec declines amice sermonẽ. ocium fugias:ĩ negocio semper sis. viros bonos qui te instruant sequaris. nulli ludo. nulli cõuiuio intersis. Si quid largita ẽ amica abs te abijcias. Nihil penes te sit qd̄ illi⁹ fuerit. puta illã esse nunciũ dyaboli q te perdere velit. Sint ĩ memoria christi beneficia que tibi impẽdit. Cogita quot bñfacienti premia in celestib⁹ sedib⁹. ⁊ quot malefaciẽti supplicia apud inferos preparata sunt. Cogita dies tuos assidue fieri breuiores:instareq; semꝑ vltimuz. Cogita quia irrisui est q amat ⁊ presertim vir euo maturus. Cogita ĩstabilẽ mulieris aĩm: cogita perditionẽ tẽporis quo nihil est preciosius. Cogita dissipationẽ bonorũ. Cogita vitã quã viuim⁹ breuissimã in h̄ seculo:q̃uis voluptatib⁹ sit dedita ⁊ ĩ alio mũdo quẽ inqrimus nullũ esse finẽ. Hec si tecũ sedulo cogitaueris preceptaq; ista tenueris amorẽ quo cruciaris a te breui tẽpore relegabis. virũq; te prestabis deo gratuz celoq; dignum. Vale.

Epistola. cvij.

Frisingeñ episcopat⁹ despõsat̃ Hainrico schlick.

Neas silui⁹ poe. Reuerẽdo patri. d. Hainrico Schlick electo frisingeñ. S. p. d. Heri dũ casus nescio qs in curiã me duxisset. Johs niperg litteras quasdã ducis bauarie Alberti. sibi ⁊ walthero Zebĩger destiatos ꝓduxit. wolfgãgoq; nostro legẽdas dedit. In his scriptũ erat Johãnẽ cardinalẽ sancti Martini in episcopũ frisingeñ electũ. ac rite cõfirmatuz fuisse. nec aliud sibi obstare ad possessionẽ adipiscẽdã nisi regẽ ⁊ casparẽ Schlick. qd̄ sibi iniustũ tũ. tũ inhumanũ videret̃. cũ ille ius haberet. caspar nihil tituli posset ostẽdere. Rogabant̃ ḡ illi duo. magnisq; p̃cibus orabãtur vt cardinali essent auxilio. regẽq; hac infamia liberarẽt quẽ tot⁹ orbis iniuriari ⁊ vim facẽ Johãni cardĩali cognosceret. Cardialem v̄o iã esse ꝓpositi regẽ visere. Sz cũ hi duo quasi regij curr⁹ aurige forẽt. rotas voluere deberẽt. ⁊ obuiare ne cardinalẽ oporteret venire iniurias questũ. Hec ergo ꝑtim ĩtellexi dum legerent̃. Nã arrigo aures cũ frisingeñ ecclesiã audio nominari. Partim v̄o exposuit mihi wolfgãgus. Nihil illi ad hec respõderũt. Sz id bonã ĩ ꝑtem suz ĩterpretat⁹ quãdo lectura cõmissa ẽ nostro. Si qd enĩ male mẽtis illi habuissent nõ ꝑmisissent nos hec scire. Nã q nocere vult eos fugitat q possunt obsistere. he v̄o lr̃e cur scripte sint ⁊ cui⁹ suasu tãto magis existimare potestis. q̃ ego. quanto iudiciũ vestrũ ẽ ad cõiecturã q̃ meũ sagaci⁹. Mihi nõ ẽ verisimile h̄ fuisse scriptũ nisi ex hac curia cõmonitio ꝓcessisset. Oportuit nanq; pri⁹ scitũ esse q forẽt ⁊ apud regẽ auditi ⁊ vestre ꝑtis defensores. Ac mira res vt eadẽ dies res cõtrarias tulerit ⁊ nũc mesticiã nũc leticiã dederit. Verũ ẽ qd̄ dici solet. Multa dies variusq; labor mutabilis eui. Retulit ĩ meli⁹ nemo diẽ laudet aut dãnet nisi aduenĩẽte sero. Hec mane

cõtigerunt. Sero autẽ ad me venit tabellarius apostolic⁹ qui te queritãs afferre litteras tue promissionis se dixit. Suscepimus eũ omnes gaudio pleni. Et in cena nobiscum habuimus. Is qz nõ reperit te. statuerat se vienã venturũ laturũqz litteras. Sed amonui sibi hãc mentẽ retinuiqz apud me litteras ꝓuisionis. que sunt numero nouem duas clausas ad te remitto z missiuas omnes que tũ tibi tum cãcellario diriguntur. ¶Nõ vsum ẽ mihi tutũ pricipales litteras maiori dimitti piculo. Scitis qa insidie sunt. z tã notũ erat pluribꝰ ĩ hac curia hũc aduenisse nũciũ. Satis ẽ tibi has lras in cãcellaria fore. ¶Nã z huc rediture essent cũ petẽda possessio sit. Littere pleni sunt prouidẽqz tibi ꝓ reseruationẽ. Et date sunt omẽs senis ex die tibi noto. Ego h̃ mane id regi dicã nõ petens possessionẽ. quia nihil ꝓficerẽ z stultũ ẽ petere quod impetrari nõ potest. Scio hoc reseruari in aduentũ cãcellarij. Sed volo regẽ scire nihil falsi ꝓ cancellariũ sibi scriptũ fuisse de litteris. ¶Nũc mihi cõsultum videt vt cancellario mox scribã. z vt hanc meã epistolã sibi destines ne qd ignoret ne vel aliũ in curiã mittat nunciũ. z vt q̃ festinanter veniat puto possessionẽ haberi posse. Ego litteras diligẽt asseruabo. ¶Nõ esset forsitã absqz vsu certũ nũciũ illi rursus mittẽ. tu tñ fac vt lubet. Et me si qd ãpli⁹ acturũ vis scribe. qa ꝓna ẽ obedietia mea. Vale optie.

Somnium de fortuna. **Epistola. cviij.**

¶Neas siluius poeta. S. p. d. dño Procopio de Rabẽstain militi litterato z pstanti. ¶Noctu pterita pri⁹ q̃ me quieti cõmitterẽ. multa mecũ de te locut⁹ sum. ¶Mirabar tuis virtutibꝰ nõ dari locũ ꝓuientẽ. qz licet acceptus sis cesari. nõ tamẽ vt par esset efferri te video. ¶Nã cũ reluceat in te nobilitas z probitas. nõ video cur inter primores poni nõ debeas. Accusaui ergo fortunam que tũ honoris tũ diuitiarũ creditẽ dispẽsatrix pluraqz mecũ stomachatus dixi vt que viros ꝓmeret bonos. extolleret malos. nec finẽ feci donec altus me somnus oppressit. Inter dormiendũ vero mira per quietẽ sum contẽplatus que tibi nũc referre decreui. Tu arrige aures resqz tum miras tũ stupẽdas agnosce. Jã noctis decurso spacio sideribꝰ dubijs postq̃ pigri boete frigida sarzata circũegerãt visionẽ hãc habui. In locos letos z amena vireta deueni. gramine⁹ cãpus ĩ medio fortunati nemoris erat riuo cictus z muro. due illic porte. altera cornea. altera cãdẽti nitẽs elephãte. ¶Duri altissimi ex adamãte cõstructi. Riu⁹ imense ꝓfunditatis. ¶Nulli accessus ad portas nisi ꝓ põtes. q tñ catbenis eleuati pauci aduenientibꝰ dimittebanť. In ripis e regione portarũ existẽtibꝰ. ingẽs virorũ ac feminarũ turba ꝓsedebãt. tendẽteszq man⁹ orabãt trãsmitti. Territ⁹ hac nouitate dũ hac z illac circũcurso. Pluẽs mihi obuij danť q̃rũ facies agnoscebã. nescio tñ q̃re factũ sit vt nemo mihi ꝑmonis copiã faceť. Elẽi ad corneã portã. ĩ cui⁹ sũmo hec ꝏba lẽis ãtiqs ĩ scripta ꝓspexi. paucos admitto. Puo pauciores. Quid⁹ nosse qd foret ĩteri⁹. Junenẽ q supra turrĩ erat magnis ꝑcibꝰ obsecraui. (icassũ tñ) mihi vt fores pãderet. Tũ forte adolescẽs vẽit magn̄ comitãte catherua. Cognosco habitũ. ex reni ptibꝰ erat. Quisnã h̃ ẽ inq̃ accedit me vir togatus credo me italũ nouit ital⁹. z Ludouic⁹ ẽ h̃ ait dux bauarie. prceps elector. qui trãs illũ murũ nos ducet. at ego mi vir ĩpetra z mihi trãsitũ. si qd iuris hz cõis iter nos pria. Faciã igt ille. virqz locuti eram⁹ cũ põtibꝰ dimissis Lodouic⁹ ingressus ẽ z vna secũ q̃ plures alij q̃s ianitor noiatiz appellauit. Ego vt explorator sub palio principis q Lodouico hẽbat z vn⁹ ex brãdẽburgeñ. marchiõibꝰ vis⁹ ẽ latitãs itraui. Illic florea prata. riui tũ lacte tũ vĩo currẽtes. frigidi fõtes. lac⁹ piscibꝰ plẽi. balnea suauissima. dẽsi luci. vieta sp vuis onusta. arbores ppetui autũni. q̃les ort⁹ hesperidũ vel pheates habuisse credũť. Jpõa q̃rũ solo pastaris odor ꝓ siluas. fer mãsuete captu faciles. Volucres z esui z cãtui nate. vnic⁹ ẽ apũd ethiopes loc⁹ eliotrapeza nũcupat⁹. opiparis epul' sp refert⁹ qbꝰ idiscreti oẽs vescũť. apũd quẽ lac⁹ tenuis laticis hausturisqz aureis onerate. ¶Nullũ valernum comparari vino põt quod ex viuo saxo illic manat. ¶Della passiz fluũt. arũdineta succaro plẽa. Dẽ gen⁹ aromatñ ex arbore cadit. Auri z argẽti iexhauste minere. Lapilli ꝑciosi tanq̃ ceruſa ĩ nemoribꝰ pendent.

venuste puelle. elegãtesq; iuuenes ppetuas ducũt coreas. Quicqd musicũ ẽ illic resonat. Nõ tam voluptuosam suis sequacibꝫ padisum machomet⁹ repromisit. q̃ hic videres. Bispẽsatores huc ⁊ illuc discurrebãt bachus ceres ⁊ ven⁹. Silua mirtea cõcubitus admittebat. Jã ego ex palio prodierã cupidusq; videdi p medias letantiuꝫ turbas ibã secur⁹. Tũ vegius poeta laudẽsis me aggredit. Et o inqt enea quo huc pacto venisti. amplex⁹ amicũ exposui casum. Tũ ille voluisseꝫ te vocatũ fuisse. Nã hic pter iussuꝫ here nemo manere põt. Illa si te viderit mox iubebit expelli. Tũ ego que nã ẽ hec domina cui⁹ expectaꝫ vocatio. Vera fortuna respõdit vegi⁹: cui⁹ mune re omẽs q sum⁹ hic felicit viuim⁹: illi tot⁹ obedit orbis: qcqd hec iussit factũ ẽ. Tuꝫ ego: ergo tu ex felicibꝫ vnus es q solebas esse q̃ miser. Sum inqt vegi⁹: dilexit me tãdem hec dña. summiq; põtifices mihi gram cõciliauit: canonicũq; basilice. s. Petri fecit. Da inquã ego: iã incipiã colere tuã dominã si quos bonos euehit. Ego sepe eã inuect⁹ sum q malis bonã ⁊ malã bonis eã videbam. Scis q̃ bon⁹ fuerit socrates: nunq̃ illi arrisit. Platonẽ q fuit phorũ maxim⁹ i seruitutẽ redegit. Pittagoꝛã semper vagari cõpulit. Liceronẽ q̃uis ex rethoꝛe consulẽ fecerit. in man⁹ tamẽ postmodũ inimicoꝛũ dedit ⁊ anthonij gladi⁹ interemit. Scipionẽ in exiliũ misit. Fabriciũ in catino terreo seu ligneo comedere fecit. Primũ cathonẽ pauptate grauauit: sibi vt man⁹ cõsciret alterũ iussit. Aspice viuẽtes. Quid iuliano cardiali sancti angeli tot virtutibꝫ ornato repẽsum vides. Quid iobãi sancti Petri. Jobãi sancti calixti: ac Jobãi tarẽtino eiusdẽ ordinis viris. Quid ẽ bis qõ vel probitati vel scietie coꝛrespõdeat. Quis dicere põt. Casparẽ cancellariũ q̃uis ducẽ sibi coniugẽ copulauit. dignas laboꝛũ retributiones tulisse: q iã triũ cesarum cãcellarius fuit. wilhelm⁹ de lapide miles insignis: nõ minus lrarũ q̃ armoꝛũ scius: qui mundũ virtutis agno scende cupidus peragrauit: quid suis meritis dignũ ẽ assecutus. Campisius noster pbia plen⁹. qui sedis apostolice seruitijs etatẽ suã consecrauit pauperioꝛ codro est. Unicus miles est. aut si comites habet vir quatuoꝛ sunt. Procopius bohem⁹ in curia cesaris qui licet litteras amet colatq; indocti tamen atq; bebetes sibi pferũtur. Nolo referre quos asinos viderim exaltatos sup cedros libani: qui etiam hodie florent homines sine lris. elingues sine sensu. vir manus dextra quot habeat digitos norunt. Securi⁹ ẽ mortuos q̃ viuẽtes carpere. Quid deteri⁹ aut horribilius monstrum nerone fuit. Quid tiberio sceleratius. his tamen imperia q̃ vespasiano ⁊ tito pijs cesaribus diuturni ora fuerũt. Quid domiciano turpi⁹. bestiam tamẽ illã mundi ceruicibus imminentẽ pluribus annis ptulit orbis. Jouinianũ quia religiosus clemensq; fuit oppressum fumo carbonuꝫ mox amisit. Quot crispinus villas erexit monstrũ a vicijs nulla virtute redemptũ. Spado claudij neronis popbides tot diuitias possedit. vt edes suas ornatioꝛes ⁊ ampliꝛes capitolio cõstrueret. Sabrinus cremoneñ. vij. dominos suos iteremit: quibus in fetida sepultis cloaca dominatum suscepit. Nõ possum viuentẽ aliquẽ nõ tangere patrẽ philippi ducis qui nũc Burgũdiam tenet. in presentia regis francie ppositus parisieñ securi pcussit. Js nũc in provincia quietissimã habet vitã: pinguibꝫ agris donat⁹. Hic tamẽ ⁊ homicidiuꝫ fecit ⁊ publicã fidẽ fregit: qui miser ille secut⁹ fuerat. Hec mihi bilẽ sepi⁹ cõmouerũt. At postq̃ te virũ probũ ⁊ doctũ iã fortune blãdimẽtis video delinitũ: fio mitior illi: putoq; te nõ solũ ex bonoꝛũ numero gratũ esse huic matrone. sed duc me oꝛo vt illã intuear. Ita est inquit vegi⁹ plures boni sunt i hoc cõuentu q̃uis mihi non arrogo qõ tu nomẽ das. Scio me peccati reũ esse: indignũq; gradu meo: sed ita placitũ ẽ tũ fortune tũ meo põtifici: atq; vt agnoscas bonos quoq; huic dñe gratos esse. Audi me parũper nolo Cõstantino magno Nerue troiano duobusq; theodosijs ipsiq; primo augusto quãta felicitas arriserit quia probi fuerũt nũc disputare. Ad diuos venio. Quid tuo cesari religiosissimo. Quid meo pontifici sanctissimo. Num blandã fortuna ostẽdit. Regẽ aragonũ quis eleuauit nisi fortuna. Quis ducẽ clocestrie magnuꝫ fecit. Quis colonieñ ⁊ treuereñ antistites. magna est boꝛũ virt⁹: ⁊ tamẽ fortune flatu sunt sublimati. Diceret moguntinus: meum genus erexit me. Sic ⁊ saxones et

bauarie duces dicere possent tanq̃ nihil in eis fortuna fuerit opata. Sz qs eos tam alte nasci fecit nisi fortuna. Poterat hec si voluisset regis hispanie vel anglie me loco supponere. nulla vtute nostra sz casu generis nãciscimur claritatẽ. Qz si plures sunt virtuosi quos fortuna pterit nemo irasci dz. Pot enĩ hec dña que sua sũt bona cui vult elargiri. Homies in mundũ nõ ad opes possidẽdas aut pfruẽdas delicias: sed ad labores nascunt. viuereq̃ in terris nõ tanq̃ icole sed vt aduene peregriniq̃ debent: futurãq̃ patriã p opera vtutis ingrere. in magna vo fortũa nõ facile virt9 reperit. qõ animaduertẽs theban9 ille phus ingẽs auri põdus i mari cõiecit vt expeditiorẽ se traderet phie. Xp̃us saluator deusq̃ noster diuitias tanq̃ spinas z tribulos docuit fugiẽdas. eius discipuli pauptatis amatores fuerũt victũ z vestitũ habẽtes. his cõtenti erant. Nec Hiero. q̃uis doctissim9 in tenui gaza fortunã accusauit. qz nõ illã domiam: sed christũ dominũ sequebat. trãsitoria p ppetuis spernẽs. Anthoni9 abbas qõ fortuna dederat spõte reiecit. Qz si sane mẽtis essem9 odiũ poti9 q̃ fauorẽ appeterem9 fortune: cui9 blãdicie maximũ prestãt impedimẽtũ ad eterne vite cõsecutionẽ. Rarusq̃ est z coruo rarior albo. qui z fortunã simul z iter in celũ sequi valeat. Sz cõprimo me ne huic domie videar detraxisse cui9 amplexibꝰ iã delector. Tu tamẽ caue ne procopiũ vel alios quos nominasti virtutis amatores: dicas experte fortune. Nec enĩ vel carnales vel milites essent vel generosi nisi fortuna inuisset. Sol9 cãpsius ẽ ex quo nihil suũ põt fortuna repetere. Sed eam9 si stat sentẽtia propius. videamusq̃ dominã istã regnorũ atq̃ iperij motricẽ. Eam9 inq̃ ego: z si forsitan hospes iuisus ero. vir quantũ velox ex arcu sagitta volitãs curzit vie pfteram9. Tũ apprehendẽs vegius dextrã meã: respice inqt dextrorsum enea. ibi mirsia ẽ domina. Tẽtoria illic purpurea erãt margaritis ornata: que centum iugera cooperiebãt. In medio soliũ erat peraltũ: lucẽs claris smaragdis: miri pterea lapides ebur soliũ vestiebãt. Sagada gẽma que i pfundo eufratis carine nauis se solet adnectere iocũdissime virẽs. Adirthites coloris mirre q p ad colorẽ attrit9 nardi odorẽ spirat. Aditridas que sole pcussa varijs emicat coloribꝰ. Tũ pirites qui se teneri non sinit vehemẽtius Chalachias grãdinis candorẽ preferẽs. ethites vipereas habẽs maculas dyonisias: q sui natura fustus est q mixtus aqua si cõterat vinũ flagrat. Solis gẽma pcandida ad speciẽ fulgidi sideris veneris crinis q rufozũ criniũ faciez pfert. Selenites fulgore cãdido trãslucẽs piropus q flãmas imitat. Adecenites papaueza exprimẽs. Adirmites reptantẽ formicã. Calcoptõgos vt era pulsata resonãs. Siderites certis maleficijs incãtatus discordias excitans similis ferzo. Flogites q intra se quasi flãmas extuãtes ostẽtat. Antracias vt stella coruscãs. Enchidros erudãs vt clausam i eo putes fontaneã scaturiginẽ. Adelochites arabic9 crassi9 smaragdo vizẽs infantũ piculis resistẽs. Iris i mari rubro repta que aeris repcussa celestis arcus ex se speciẽ iacit. Adradamas nitoris argẽtei animozũ talẽtum ipetus molliẽs z tumẽtes refrenãs iras z cõtra molestias neruozũ: vtilis pederos aspectu eburneo z grazũ cõciliator achates. Incredibile ẽ gẽmarũ que illic plucent si qs referat multitudinẽ. Ipsa fortuna grãdis matrona duplices aspect9 blãdo vultu nunc terzifico. Vestibꝰ auratis gẽmatisq̃ altiorẽ chor tenebat oculis grãdiozibꝰ. Sz plerũq̃ clausis in auribꝰ ceras vidi: illa de naui petitas quesiculos caut9 effugit remige surdo. Ladeceũ i manu tenebat. In dextera eius domiatus sedebat honor. fauor. splẽdor. gaudiũ officiũ. festus. risus. amor. cõiugũ. vigor. robur. dec9. cãtus. potus. Nec minor loco. fama. glia. victoria. nobilitas. reuerẽtia. par. leticia. potẽtia. forma. lausgza. suauitas. iocũditas. hilaritas. dignitas. elacio. põpa. pstantia. familiaritas. clientela. rapina. vlcio. supbia. libido. arrogãtia. obliuio. nupcie. cõsultatio. Ad pedes eius quasi ancille siue pedisseque. diuitie pecunie. delicie. blãdicie. voluptatesq̃ stabant arrectis auribꝰ si quid iussisset hera audituree factureq̃. In gramine vo locoq̃ decliui selle plurime cernebant orchestra tecte. vbi plurimas vmbras sedere conspexi. Perlucebãt enĩ corpora sedentiũ q̃uis palida erãt. versusq̃ ad vegium. Qui sũt hi obsecro sedentes viri reuerentia digni subtristesq̃. Hi sunt inquit vegi9 quos hec domina ab initio nascentis mundi dignata est magnos facere. Sed iam satis fuerit

huc venerunt. ⁊ vt quisq; maior fuit: sic fortune ꝓximior est. Nec hic ex virtutib⁹ lo
cus datur ꝫ ex felicitate. Primus hic est Augustus cesar diuini genus: quia aurea
condidit secula: quiq; super garamantas ⁊ Indos protulit imperium. Alexander
secundus est. Tum Julius cesar. Post Scipiones duo. Inde Pompeius. Alius
quem luscum vides Hanibal est. Tum Fabius maximus. Emilius. Paulus mar-
cellus. Alcibiades. Priam⁹. Hector. Agomenon. Achilles. Ulixes. Darius. Xer
ses. Ninus. pretereo multos. Ille quem vides signo crucis munituꝫ Constantinus
est. hunc sequitur Constantius. Constans. Constantinus. Valentinianus. Theodo
sius. Sunt ⁊ iuniores. Carolus magnus. Pippinus. Arturus: mitto vetustiores.
Sigismundum tuipse nosti ⁊ Albertum generum: qui post socerum non diu regna
uit: fortunam tum secundam tum aduersaꝫ expertus est. Hic Albertus ex duce rex
factus vngariam bohemiamq; recepit. Nec diu post imperium est assecutus: vt ta-
men cito creuit ita cecidit repente. vix annis tribus regnauerat cum morbo absum
ptus spiritum deo reddidit. Tum ego quo nam modo inquam felicitatem recipis.
Ego apud Juuenalem legi: neminem malum esse felicem. ex his quos nominasti
pessimi plures fuerunt. Scis q̃ Hanibal seuus q̃fallax q̃cupidus fuerit: tu tamen
hunc felicem dixti. Ad hec Vegius. non vt sapientes nomen felicitatis suscepi. sed
vulgi morem sum secutus: apud quos felix dicitur cui plurima ex sententia veniunt
siue bonum est siue malum quod optant. Iterum ego. Non est mihi Vegi de mortu-
is cura: viuos rogo mihi ostende. Respice inquit Vegius illam plagam. vides ne
iuuenem albis comis planisq; nondum annos triginta natus est: rarus in ore ri-
sus: grauis incessus: viro verba pauca: pudor ante faciem: longo vultu: statura
plusq̃ mediocri: lato pectore. Video inquam: sed quis est? herus tuus Fridericus
cesar inquit Vegius. Tum ego: agnosco dominum: sed cur is fortune refugit vul-
tum. Quenam verba loquitur domina: audio vocem. verba non teneo. Dicam tibi
Enea refert Vegius: Non tam Venus Odonem dilexit q̃ mea domina tuum he-
rum. Is tamen refugit nec aspiranti annuit. Vultus fortune vt cernis blandus est:
Friderici torui sunt oculi. vixq; fortunaꝫ intuent̃. Nescio quid sibi sit menti: verba
fortune hec sunt. Mane Friderice ⁊ te mihi crede: Nemo regũ te felicior erit: si mi-
hi auscultaueris. Q̃ si tu fugeris: ego etiã fugiam. Vides ne Silui vt manum ad
scapulas cesaris fortuna posuit: colliriũq; vult prendere. Nescio an se capi sinat ce
sar: qd̃ superi faxint: si fauentẽ fortunã spreuerit fugeritq;. Scio morẽ dñe nũq̃ sibi
blandior erit. Supba est: rogari potius vult q̃ rogare. Nũq̃ vidi hãc heram tam se
alicui blandã prestitisse q̃ nũc est tuo dño. Felix ille si fortunã sequat̃: miser si fugi-
at. Tum ego: qs ille ꝓximus Friderico q eleuata ceruice gradit̃: passumq; maiorẽ
facit: paululuꝫ fuscus. German⁹ eius inqt Vegius Albertus dux liberalis: vastiq;
animi. eũ sequit̃ patruelis Sigismũdus incessu celer: ingenio ꝓmpt⁹ ⁊ manu. Post
hos Ulric⁹ ciliaceus comes. mortalis pugne magr̃: amator ñ taꝫ fidelis q̃ felix. Il-
le matur⁹ euo grãdiq; corpe: si qs sit q̃ris: vide ad pedes ibi calce⁹ dic̃: dñs de walse
ego suꝫ. Hos sequũt̃ viri p̃stantes Chiemeñ. ⁊ Gurceñ. epi. Cãcellari⁹ herus tuus
Caspar: q vt dicis min⁹ hꝫ q̃ mereat̃. Magr̃ camere Zebinger marescalc⁹. hi dire
cte sunt Nurembergã petẽ: si petierint ĩ patria remanebũt. Leonardus patauieñ.
epus. Comes de schaunburg. Magr̃ curie Nitperg. Et alij plures q omẽs fortune
sunt filij: q̃uis singuli suã querant̃ sortez. Rursus ego. que naꝫ horꝫ fortuna ẽ oĩm
bona? inqt Vegius. Si tu⁹ herus fortune vocib⁹ auscultauerit varia si obaudierit
Duꝫ sic famur video parua statura viꝝ nigro vultu letis oculis q man⁹ in capillos
fortune ꝯiecerat: arreptaq; coma. Sta tandeꝫ dña meq; respice dicebat: q̃ me fugis
iaꝫ annis duodecim capta es: siue velis siue nolis vt me respicias optet: satis mihi
aduersa fuisti. Nũc aliũ vultũ prebebis reor: aut mihi blanda eris: aut oẽs tibi cri
nes euellã. Cur me fugis: pusillanimesq; sectaris. Fortũe q̃ ĩ eũ vox erat: vicisti fa-
teor: nec me ampli⁹ expieris aduersaꝫ. Tũ ego. qs h̃ ẽ inquã vegi. q fortũe vim fac̃?
Alfontius refert ille rex aragonum: qui cum fratrib⁹ apud Stãciã capt⁹: Philip-

poꝙ ducis mediolañ dat⁹ dimissus veniꝙ nouis se plijs immiscuit. Aduersamꝙ
dñam insecutus. tantū instando pseuerandoꝙ fecit. vt victaꝙ pudore fortunā iaꝫ in
suū fauorē reuocauerit. Alius quez vir tribꝰ a fortuna distante passibꝰ cernis bur-
gundionū dux est: ꝛ cū eo ꝓiunx cordata. Longus ille ꝛ ab domine tardus. qui vir
vocez exprimit in subtribꝰ preest huic bera sepius arrisit. Sz nō audiuit vt par erat
domine vocez. ideo minus agri possidet minusꝙ posset nisi minas fortune na-
ture liberalitas confregisset. Ille in armis letus Johānes est vainoda trāsiluano-
rum: cuius virtute fracti turci vngariā reliquerūt. Hic niger Hiskra est cuius ar-
mis defense sunt Ladislai ptes. Hic caluus bohemus fisco est. vir sensatus volūta-
te varia. Ante būc piceninū videre potes cuius virtutē mirari magis q̄ referre pos-
sumus. Apud euz Franciscus cotunala stat magis fortune fauore q̄ suis virtutibꝰ
in hanc diez magnificatus. Inter hos ego matrimonialez habitū cernēs. Et q̄ naz
inquam illa est femīa que ante alias tribꝰ passibꝰ pgens tamfastuosa videt. Hec in-
quit Vegius venetia est que pecuniaꝝ fortune claues hz: tarpeiamꝙ custodit. Alia
est burgensis ciuitas. Tercia colonieñ ciuitas: Nuremberga subinde. Argentina
sequit. Vienna q̄z inter has est nō vltima. Florentia venetijs primat. Sed timeo illi
qui pluribꝰ iam annis fauorez fortune minorez sentit. tua senas floret nūc. ß minas
nescio quas audio. Bachinoua ꝛ valentia florent. Iundonie q̄z splendide sunt vt vi-
des. Tum ego. video togatos quosdaz: qui nā sunt hi. Primus est meus pontifex
inquit vegius. Num Eugenū nosti. Proch inquam ego. etiā res eccīasticas fortu-
na versat. Non minus q̄ tempales inquit vegius. Exquo nostri sacerdotes domia-
ri ceperūt ꝛ mūdalia potius q̄ spūalia curare. Felix post eū ser gradibꝰ sedet imus.
quia principes nō sequūtur euz. Illi cardinales sunt: tu omēs noscēs si vultū intu-
eberis. Tres electorez altiorez accumbūt chorīs. patriarche paupes sunt taz lati-
ni q̄ greci: ideo retro. Ille vidue pullatis indute vestibꝰ que post Alexādrū Hercu-
lemꝙ iacent vrbes sunt que quondaz splendide nūc solo equate sicut iussit fortuna
cernunt. Illa in montibꝰ sita Carthago: altera sup cusratē babilon Troia columē
asie int Xantum ꝛ Simeontez diruta. Ille amphionis thebe. Tum mater musaꝝ
cetropis ꝛ armis quondā potēs lacedemonia. Post ego. qui nam obsecro illi sunt q
se nostris horrent miscere. Prior ille Soldanus est ingt vegius: cui paret egiptus.
Alius thurcis impat. Tercius parthis. Quartus afris. Ille nudus brachijs tm
indutus ꝛ armillis. cui dives ex collo torques pendet Indoꝝ hz domīatū. Post hec
ad sinistraz me verti. Ibi pauptas sedebat ignominia: terisus: iniurie: morbi: sene-
ctus: tormēta: carceres: fames: dolor: stridor: timor: pudor: odiū: inuidia: despatio:
caritas: bellū: pestis: solitudo: verbera: cure: ꝛ mille malox noīa campi sitiētes nu-
di ac lapidibꝰ tecti. Et quid naz rogo sibi vult hec vastitas vegi. Hic habitāt inquit
ille. q ex alto gradu ceciderūt postq̄ fortune fauorē amiserūt. Elides ne sublimē illā
matronaz septē callibꝰ q̄i pedibꝰ subsistentē. Hec aurea quondaz Roma iam lutea.
Capua eaz seqt Siracuse prime. Tuz Genua: lune pisa: luca: parisius. Inter ger-
manos florēt adhuc vrbes: sola Praga splēdor terre declinat. Cōstātinopolis tra-
cū caput morti ꝓpinqt. Dia tpus domat: nec vlli fortūa ppetuo bona ē. Hic mestus
submisso capite renatus est: quē fortuna ex apulie finibꝰ pepulit. Ille Thomas ful
gosius est q ex ducali solio tractus. in carceris iacet pedore. Hic Pancratius vnco
teneꝫ: q solebat cū omibꝰ tum marie cancellario tuo infestissim⁹ esse. Bozbonij dux
ibi est q regno francie dicebat leges. nūc dominij ptes mulctat⁹ ex regiā esse iubeꝫ.
Elides ne senē ꝓcex cana ꝛ dimissa barba. hic Ludouicus dux bauarie quez filius
dñatu priuatū domi clausuz seruat. Bū sic loquit vegius: rursus in dextrā fezor. Hi
deo campū nube candida tectū: dūq̄ introspicio seu vera figura fuit seu ficta. Ladi-
slai puellū diademate ꝛ vestibꝰ ornatū regijs visus sum videre: pluresq̄ secuz infan-
tes ludere: petoq̄ vegiū. Qui nā sunt hi nube cana circūuoluti. Hi sunt ingt vegi⁹
quibꝰ fortūa fauorē spōdet: si fatoꝝ munere vixerint. Dix ista locut⁹ erat vegius. cū
dea in me oculos ꝓtorsit: cōtractisq̄ supcilijs: qs te huc accersiuit ingt enea? Nemo

inquam ego: ꝑ auidus te visendi introgressus suꝫ: noli mihi succēsere. Vidi regnū tuū: iaꝫ abibo. Vnū tñ ex te peto supplex mihi vt paucis rogatibꝫ respōdeas. Faciā inquit illa: ꝓpone. Tum ego: q̄diu es homibꝫ blanda? Nulli diu rñdit. Iterꝫ ego: Quibꝫ artibꝫ pōt tuus fauor acquiri? Nullis inquit illa. nisi solꝰ importunitatis remedio. Quis te plus alijs retinet? Qui meū imperiuꝫ maiori sustinet aīo. Quis tibi odiosior? Pusillanimus. Quis te tute spnere pōt? Sapiens. Qñ mihi blādior eris? Cū te vocabo. Sum ne vocādus? Scies postea. Quis tibi ex omibꝫ viuentibꝰ est acceptior? Qui me fugat: nō qui fugit. Satis habeo: vale. Et tu vale: nec te mei gregis esse negaueris inqt fortuna. q̄uis tibi nō dederim auri mōtes. Nā q̄ te pleriqꝫ amāt tibiqꝫ benefaciūt meū est. Retuli grās atqꝫ abij. Vegius añ portā me dimisit. Ibi inter porrigentiū manꝰ turbā pegallū inueni amicitiorez amico ⁊ parē sibi michaelez sueuū tum wenceslauꝫ ⁊ Jacobū cancellarie glebis ascriptos. q vt me viderūt circūfusi ꝑcontabant̄ qd vidissem. Sꝫ dum illis refero visuꝫ: mox somno solutus sum. Tu vale ⁊ quid hec sibi velint sagaci tuo ingenio discute mihiqꝫ aperi. Iterꝫ vale mel meū: olus Epicuri: ac Pictagore legumen. Ex wienna. vj. kalendas Julij. Anno. M.ccccxliiij.

Prosperitatē sui status deuūciat cū desiderio eiusmōi successus.

Epistola.cix.

Neas siluiꝰ poeta Impialisqꝫ secretarius Caspari nouarieñ. amico fido ⁊ docto. S.p.d. Accepi voluppe tuas lr̄as qbꝫ te sospitem cognoui ⁊ mei memorē. Nō possuꝫ vt vellez q̄ mihi obtigerūt postq̄ te dimisi offerre scires me multas passuꝫ miserias: vtcūqꝫ sit. eo iaꝫ in loco suꝫ de quo deo grās ago: scio id tibi iocundum esse. Naꝫ que mea fortuna est ⁊ amici est. Noui q̄ me amas: neqꝫ impune amas. Vt tuus eram Basilee sic hodie sum. Vellem te opibꝫ atqꝫ honoribus auctum audire. Sed non omīa vno tempe veniūt. Da opam vt facis virtuti: dilige litteras: iunge te bonis: nō deerit auxiliū dei. Et cuꝫ minime putabis tunc maxime exalteris. Jacta cogitatū tuū in domīo ⁊ ipse te enutriet. Q̄ si neqꝫ diuitie neqꝫ honores assint: nō tñ despanduꝫ est. Nec.n. ista sunt que beare hoīes possunt. Virtꝰ sola ī celo p̄bet aditū. q̄ si eo anhelamꝰ. hec astruēda ē scala. Breue ē q̄ ī terris viuimꝰ tp̄us. siue diuites sumꝰ siue paupes spnēdū ē. Si mō ī celū domiciliuꝫ p̄parꝰ: qd̄ te facē q v̄tutē colis ñ ambigo. Hec nūc scribēda fuerūt. Clarissimū viruꝫ patruū tuū siue is auūculus ē. Stephanū nouoriensez vt meis verbis saluere iubeas opto. Vale ⁊ vt facis perge me amare.

Consolat̄ amicū merentē ex morte ꝯiugis sue.

Epistola.cx.

Neas siluiꝰ ep̄us tergestinꝰ dño caspari schlick impiali cācellario. S.p. dic̄. Eger ē animꝰ tuꝰ ⁊ cor tuū vulnē grādi vulneratū: nec ab re. Letissimo nāqꝫ ⁊ iocūdissimo ꝯiugio p̄uatꝰ es: nec scio an opam medicātis expectes. Nā ⁊ ego q̄ꝫ q medicinā p̄paro medico suꝫ indiguus. Egroto te ⁊ tue suꝫ particeps calaītatis: nec sine me licet te miserꝫ eē. Scribūt mihi amici tui ex austria feīarū decꝰ illustrē ꝯthoralē tuā dū partū vult ī lucē edere: cū partu diē obijsse. O grauē iacturā. O inextīabile dānū. O dolorē acerbissimū. Expostulāt q te diligūt: meis vt te lr̄is soler. Sic apd̄ vetēs vsurpatū ē: funebres epl̄e scribebāt̄. mltūqꝫ ꝓfuit amici scriptū amico turbato. In euāgelio q̄ꝫ legimꝰ ex hierosolymis ꝯplures venisse iudeorū q marthā atqꝫ mariā bethaīa sup mortē lazari ꝯsolarēt̄. Cōturbāt̄ sepe hoīes ex ꝯiugū filiorꝫ parētū ceterorꝫqꝫ nc̄ciorꝫ mortibꝫ: ⁊ nisi vel v̄bis vel lr̄is recreent̄ amicorꝫ: pl̄imi sepe tabescētes doloribꝫ interirēt. Arbitrāt̄ igr̄ q te saluū cupiūt epl̄as meas vtiles tibi fore: vtqꝫ te mestū ⁊ acerbo casu ꝯsternatū v̄bis soler hortāt̄. At ego tecū patior: tecū excrutior: tecūqꝫ ꝯsolatore indigeo. Nec.n. tibi qeq̄ molestū ē qd̄ ñ sit idē mihi. Eq̄ tuo vulnē vulneror: ⁊ q̄cūqꝫ doles pit̄ doleo. Nec qsq̄ ē q tua damna q̄ ego meliꝰ norit. Sciebaꝫ ꝯiugē tuā inter castas esse castissimā: int̄ prudētes prudētissimā: ⁊ q̄uis alto sanguine natā: int̄ humiles humilimā. Fuit ī illa delectatō: fuit vtilitas: fuit honestas: vna tibi cū ea mēsa: vnū marsupiū: vnꝰ lectꝰ. Quicquid tibi

placuit. illi corde fuit. ex tuo vultu risum fletumq; sumpsit. Notū est mihi p multis: quāta tibi ex eius obitu calamitas acciderit: z qz tibi afficior marie: nō possuz tecū nō dolere. Letez dū me aio magis magisq; recolligo: inuenio z hoc dolozis solami na: q tibi mihiq; simul cōmunicabo. Frustra sane plequmur lacrimis qđ amissuz re cupari nō pōt: que ventura oīno mors est incassuz timet. Lex nature est certa atq; i euitabilis mori omēs qui nati sunt. Potuisset priugis tue longius vita trahi: si plus staminis dedisset lachis. Mortalis tñ erat: nec illi fortasse amplius viuere cōduce bat. Inspicit ex alto deus hoīm vitas: z nō que iocūda ß que sunt vtilia homīb; im partit. Stulti sumus turba mortalis qui rē dietim parituraz sic possideri posse q̄ ppetua sit arbitramur. Sapientissim⁹ ille qui nunciata filij morte nō lacrimas no eiulatus emisit: ß sciebaz inquit me genuisse mortalem. Alius cū dilectissimam sibi mors priugez eripuisset. hac ait pditōne accepi vt pderem. Multis modis amittitur vxor: ß nullo melius q̄ morte. Unius priugez sic longa valitudo deturpat: vt perisse potius sit expetendū. Alteri nuptaz subtraxit adulter. Per has nouissime dies vxo rem amantissimaz illustri croacie comiti seuissima barbaroz man⁹ abduxit. Quis numerare queat varios fortune casus: quib; ludens būanū effligit fortuna genus. O beatū cui nullo priunx exilio: nulla fraude nullaq; manu hoīm. sed diuino dūta rat impio subripit. Beatior quez vsq; in senū casta fecunda z placida pseq̄ vxor. sed pauci quos equus amauit Jupiter huius sortis existūt. Tecū bñ actum est Las par: qui etsi non es beatissim⁹: felicez tñ pellare te possum⁹. Tibi nobilissima cō iunx nupsit ex generoso ducum Slesie sanguine. formosa erat z honestatis specimē pre se tulit: tuo fuit aio semp morigera: plem tibi vtriusq; sexus pulcherrimā pepe rit. Sed abscessit ais nempe. decem aut viginti annis ante opinatum tempus. esto ita. Moriendum tamen illi erat z multe poterant incidere calamitates que obitum eius optabilez reddidissent: non que optatur sed que timet felitius mors venit. At vrorez dicis amisi. Nō amisisti Laspar: sed premisisti: seq̄ris. n. cū tempus aderit. Tria sunt omīb; pstignata homīb; loca: vnū patrie: alterq; pegrinatōis: exilij terciū Patria celū est. Peregrinatōez in terris agimus. Exiliuz qz duplex est. alterq; per petuū: temporaneū alterq;. Hoc purgatorio illud inferno cedit. Insulsi ē animi ma nentē in terris exquirere ciuitatez. Si Paulū sequi volumus: si christo credere sal uatori patriam in celo queramus. Vita breuis est homini: q̄ somniū fugax. Nulli crastina dies certa est. Quid nos sumus nisi ventus z vmbra. Ubi nūc incliti reges Quere nūc Priamū z Agamenonez: quere Juliū: quere Pompeiū: apud inferos cruciant. Vidi imperiū superaltatum sup cedros libani z transiui. z ecce non erat quanta nuper gloria pollebat Philippus maria mediolanensiuz dux: quem captis hispanie regibus terra mareq; formidabant. Is vbi mortez obijt vix habuit qui cor pus tumulandum ferrent: funebres abfuerunt pompe. Et q̄uis in modū ydoli aut sancti alicuis corporis in sublimi loco maiori immunens are tumulet: fetidus tamē paulopost deponit atq; int illos collocat quoz ad effigiez nō tñ mereze fas est. At carissima tua coniunx Laspar: ga nō in terra vbi fures effodiūt: sed in celo vbi neq; tinea est neq; rubigo suū thesauz collocauit. pegrinatōne finita nō exilio damnata sed celesti patria donata est: vbi te expectās multo lucidior: multoq; formosior q̄ hic fuit. iam est immortalitate vestita z cum beatissimis spiritibus glorie conditoris as sistit. Jangz deo gras agit: quia nō ē diutius pegrinari pmissa. Quid tu reris La spar: an nō est magna pars beneficij cui pegrinatio est centuz annoz: si medio tēpe reuocetur. Sic actum est cum tua coniuge. Nam cum corpore in humano vitaz du ceret angelicam. iam eo vocata est eius anima. vbi semper animus fuit. Illic omia suo desiderio consonant. quicquid optat presto est. At tu desiderio eius tabescis. Inique agis: congaudere illi debes que omia que vult habet. Beatitudinē suaz tu solus minuis. Ad plenam felicitatem vno te caret: nec te semper carebit. Orat eni altissimum dies nocteq;. tuos vt gressus dirigat: teq; in celum aduocet vbi secum perpetua leteris beatitudine. iam impetrauit vt opinor. Hinc. n. sunt aduersitates

tue: viristi hactenus vbi nosti voluptati deditus: totus fuisti carneꝰ: totꝰ terrestris: nihil habuisti celeste. Tolerauit ꝟ equus ⁊ misericors deus. Nūc te sinistris admonet casibꝰ: Unde vrtica hec: nisi vt conuertaris. Saluum te deus cupit. Hinc ecclesie frisingen. diu cōtinuata conflectatio. hinc manus lesio. hinc impositе calumnie. hinc ad extremum dulcissima coniunx mortua vt te viuum faciat. Precessit illa seq̄mur omēs: atq; vtinam bene sequamur. Tedere iam te opinor vite huius. quaz tot molestijs plenam cernis. Inuidere est nō amare si vxorez in terris potius viuentez q̄ in celo regnantez cupis. Filioꝝ fortasse curam geris. Ne dubita celi aues ⁊ bestie terre alitorez habent. Jacta cogitatuz tuum in domino ⁊ ipse te atq; illos enutriet. Filij regum sine parentibus sepe exteres fuerunt. Ciro canem. conditoribꝰ vrbis lupam referunt vbera prebuisse. Antiquis aliquando fuit matribus caruisse. humana mens sibi sepe noxia querit. Deo maior est nostri cura q̄ nobis: a gadibꝰ hercules vsq; aurorам ⁊ gangen quid sibi sit vtile nouit nemo: nisi qui voluntatem suam dei voluntati submittit. Ne cupiamꝰ obsecro plurima. mentem sanaz vōtaxat optemus in corpore sano. Forsitan ⁊ hoc ambitiosum est quod de corpore dixim⁹. Naz ⁊ filiolam beati petri in egritudine sedentem legimus: quoniaz sanitati mentis aduersa erat corporis sanitas. Fac mi Caspar quod tuum est de filijs: enutri eos ⁊ bonis imbue moribus: cetera deo committe. In omnibus que agimus queq; optam⁹. nullum est consilium sanius q̄ dei ordinationi bene placitoq; quiescere. Js filioruz loco nos habet. ⁊ vt filios corripit atq; castigat. Ille inuisus ē deo qui delicate atqz desidiose sinitur viuere: quia non putat hunc deus sua correctione dignum. veniet eius dies: exactisq; voluptatibus perpetuo cruciandus apud inferos sepelieē. Qui bo in anxietate viuūt in terris. ⁊ nunc hac. nunc illac decoquuntur aduersitate. per patientiam sanamq; tolerantiam celum acquirunt: vbi cum angelis cumq; ipo deo felices euo fruentur sempiterno. Tu ergo mi Caspar in tot tantisq; rebus aduersis: In iactura fortunarum: in honoris damno: in lesione corporis: inq; morte coniugis vt boni consulas rogo. Nam ⁊ ego in bonam recipio partem tuarum particeps miseriarum. q̄ in me belli impetum labi video quo multatus sum agro ⁊ oñi priuandus ere. Idq; nec hactenus potui nec modo possuz vitare. At sic tibi ⁊ mihi supintendere diuinam censeo pietatez nostre salutis cupidam ⁊ vires nostras ī aduersitate probantem. Hec habui modo que repente ad te consolatorie scribere. Cetera ex teipso collige: qui vt es sapientissimus. sic humanos ferre casus sapientissime nosti. Vale optime. Ex pisino histrie oppido. Idibus Septembris. millesimo. cccc. xlviij.

Epistola. crj.

Poesim laudat ⁊ iuris scientie prefert.

Neas siluius poeta dño wilhelmo de lapide militi litterato ⁊ strenuo. S. p. d. Venit ad me hodie tuꝰ Michael meusq; immo noster. Et deus inquit Enea: vir abhinc hora me aggressus est. qui se tantam iuris peritiam iactat habere. vt nullius Italici disputationem formidet: nec Panormitano: nec Ludouico romano si viuerent palmam daret. Linum: Bartholum: Baldum: Johannem Andree: Jmolensem: Butrium: Fulgosium: omnesq; nouos legum interpretes post se facit. Et inter scevolam vulpianum neruam pompeium paulum seruiumq; se locat: multorum verborum est: sed quantū salis habeat non scio. Qui eū sequūt audire magis q̄ loqui pñt. Horis plus q̄tuor secū fui: nūq̄ mihi vacuum tempꝰ pbuit quo aliqd dicerē. Cicada ē. q̄ vt tacta fuerit semel nūq̄ siler. Scis qualem cicadaz: non vt in regnis sunt que iussu Herculis tacēt. Sed vt locrenses sunt que vltra ceteras strepūt. Js poeticam ptemnit: nec si dy musas ei oēs infunderent gras ageret. qz pter insciuile nulla sciētia ē nlla doctrina: oēs artes mancas pt legū pitiā pdicat. Poeticā vo, prsus inutilē eē ptēdit: q̄ nec panē lucrat nec vestitū. Solꝰ Justianꝰ ⁊ Ypocrates marsupiū implēt. Jeiunꝰ cātat Lucanꝰ mortis ⁊ sat ē cū dic oraciꝰ destomachatꝰ suz. Bū hec audio wilhelme militū dec⁹ nec me ꝓpmē possū gn

bilem expuam: si non cum alijs saltem tecum qui iudicium habes rectuz. Nō vitu-
pero leges vt ille musas: q̄uis Ouidij verbis vsus verbosas leges dicē possez. Sūt
enī vtiles q̄ ꝯstringūt hoīm vitas: ⁊ qꝛ ñ pōt qlibet esse phus vt qd vitādum quidqz
sequendū sit agnoscat: edite leges sunt ⁊ ante hoīm oculos posite tāq̄ cancelli qdaz
vltra que transgredi nullus audeat. Legibꝫ tamen nemo ꝑfectus fiet nisi phie stu-
dijs incubuerit: quia nō possunt omēz casum complecti leges. Ideo princeps mode-
rator est legis epichaiamqꝫ hz vt duram mollificet: laxam vo sanctōnez restringet.
Quod nunq̄ recte princeps ageret nisi magistraz vite expultricē vicioꝝ secutus fu-
erit phiaz. Sz hic noster monarcha vel bipes asellus potius inflatꝰ opīone sui: ci-
uilez scientiaz omibꝫ prefert: matrē filie postponit ⁊ fluminibꝫ mare. Is est ex illis
cecis ⁊ obtusis homibꝫ. q postq̄ leges q̄tuor aut decē memorie ꝯmēdarūt: iaz ñ am-
plius hoīes ꝫ deos se putant: legesqꝫ diuina cēsent oracula que vel Appollo vel ap-
polline maior deus ipse ꝑ Moysen tradiderit: aut qualia sunt xp̄i respōsa que nos
euangelia nūcupamꝰ. Ac p̄terea si qd egisse cesarez audiūt quod iuri scripto ꝯtrari-
etur: id irritū garriūt nulliusqꝫ eē momēti: q̄i obnoxiꝰ sit princeps termios curie ⁊
stilū seruare ligatusqꝫ legibꝫ sit: qd nec ipse leges volūt: q̄ legis vigorē dicūt habere
quicqd principi placuit. Sz nesciūt hi stulti atqꝫ dementes eqtatez plus in principe
locū habere q̄ rigorez. Qꝛ si nō iuri scripto cesar nōnūq̄ obtempat satis ē: qꝛ sequit̄
equitatez apud phos late descriptā. quā nulli iuriste discernē pn̄t nisi ad fontez ve-
niant vbi leges scaturiūt: imitēturqꝫ peritissimos illos iuriscōsultos: quoꝝ scripta
⁊ phiam ⁊ oratoriaz redolent. Sed nostri panis questores ⁊ auri corrosores vix in-
telligūt ornatū iuriscōsultoꝝ sermonez. neqꝫ quid illi vellēt quouis pacto scirēt nisi
ꝯmentatores sententiaz textuū exponerēt hoc dicit ista lex hoc illa: quos isti sequūt̄
vt ceci ductorē suū. Dicerē plura in hāc ꝑtez: ꝫ vocat me defensio poesis quā noster
rabulus non desiderat. Credo equidem: nam nec sues margaritas curant. Gallus
esopi iaspidem contempsit: escamqꝫ magis q̄ iacinctuz inuenire voluisset. Contem-
nis asine poesim: spernis musas bos: fugis humanitatis studia caper. Contemnit
⁊ poesis te: nec te choros suos intrare permittet. In omnibus cum sis fatuus: mi-
ror in hoc vno te esse sapientem: qui cum videas obseratam tibi atqꝫ abditam poe-
sim. nolle te suum cōmercium dicis: sapere hoc est. Nunc teipsum philosophum vi-
deo: quia non cupis quod non potes habere. Stultum est desiderare quod assequi
nequeas. Tu tamen vltra progrederis scientiarumqꝫ omnium splendorem vocas
ineptias. Vidit pendentes aselli testiculos vulpecula ⁊ prope casuros credidit: se-
cuta est predam sperans: at postq̄ diu frustrata est: quia non cadebāt testes: o q̄ in-
quit nigri sunt: nunq̄ illos esse potuissem. Nigra est tibi poesis stulte: quia cando-
rem eius obnubilatis oculis non vides. Non sapit egroto vinum: quia lesus est gu-
stus. Non est de pane lucrando dicis. Tibi nunq̄ panem lucrari poesis posset. qa
crassis ingenijs nubilosisqꝫ mentibus non potest fructum prestare. At Virgilio fru-
gifer fuit. Oratio admodum pinguis: qui frui partis optabat. Opianus qui nomi-
na piscium naturasqꝫ descripsit magnas opes est assecutus. Quid nouis Leonar-
dus arentinus: Aurispa. Panormitanus. Anthonius luscus. Guarinus: pluresqꝫ
alij: his ⁊ patrimonia sunt ampliata ⁊ opes accumulate q̄plures: qa poesim ⁊ ora-
toriam sunt secuti. Nec tibi vnq̄ tantum auri Speculator prebebit quantū Quinti-
lianus Arentino tribuit. Qꝛ si apud hanc tuam germaniam non sunt in precio va-
tes: non poesim sed principes potius argue. quibus leuissimaꝝ rerum maior est cu-
ra q̄ litteraꝝ. Apud italos autez florent huiusmodi facultates: nec erubescūt prin-
cipes ⁊ audire ⁊ nosse poetriam. Ideo spero quanq̄ tu nolles ⁊ in germania futuꝝ
aliquando: quia ⁊ olim viros doctos hec terra tulit: ⁊ iam plerosqꝫ noui dicendi pe-
ritos: qui te inuito: etiam si tibi rumpantur ilia eloquentiam inter germanos semi-
nabunt. Nec enim inutilem rentur vt tu asseris poesim. Sciunt ex hac maximum
gigni fructum. Quomodo enim pacari prouincie ⁊ amicitie vel cōflari vel integra-
ri possent nisi facundia foret: quam poesis alit. An nescis quantus est epistolarum

vſus:q̃nt⁹ hiſtoria⁹:q̃nt⁹ orationum. Rex regi p lr̃as conciliat̃ ciuitates federa p
cutiunt:abſentes cum abſentib⁹ fabulant̃:hiſtoria nobis res geſtas refert: q̃ teſtis ẽ
tpm lux veritatis eſt vite mgr̃a oratores ſenatum regunt pl̃os ducunt leges ſuadẽt.
Sz qs hec bñ agat niſi poeticis 7 oratorijs imbut⁹ diſciplinis. Quas p̃terea g̃tes re
ferre homẽo dñt greci atz troiani:q iã duob⁹ ãno⁹ milib⁹ mortui adhuc viuũt. No
uit q̃nta ſit vtilitas poeta⁹ Alexander magn⁹:Cui p aſiaz iter facienti cũ obuiaz cu
mulus achillis fieret. O fortunate inqt adoleſcens quem tanta tecantauit tuba ho
meri ſez muſam teſignans. Alexander ammite fili⁹. Rex macedonũ pinda⁹ poetaz
lirium appme dilexit. Archila⁹ei⁹ ſucceſſor intantum poetas amauit: vt Euripidi
tragico pſilio⁹ ſummaz t̃det cui⁹ ſup̃ma nõ ptent⁹ ,pſeq ſumptu funeris crines fon
ſus eſt 7 merorem quem animo ꝓcepat:vultu indicauit. Affricanus p̃or q̃nti Ennij
ſtatuam ſepulcro ſuo iuſſit imponi. Liſander lacedomo⁹ dux cum obſedẽt athenas
q⁹ ſophoclis inhumatum corpus iacebat:inducias tedit vt ꝓgrue.7 digne poete exe
quie fierent. Julius ille ceſar q nobis romanum impium peperit non ſolum poetas
amauit:ß fieri etiam 7 dici poeta voluit. Idem 7 Auguſt⁹ 7 Octauian⁹. Ac p̃terea
mortui viuunt:nec vlla iſto⁹ etas immemor erit. Q⁹ ſi nonnulli p̃ncipes eq̃s potius
7 canes alere q̃ poetas volũt:7 multa carne leones vaſoſq paſcunt inteſtinis poeta
rum nihil p̃bentes:talis erit eo⁹ obitus q̃lis equo⁹ 7 canum:nec pt⁹ mortem maius
erit iſto⁹ nomen q̃ vſi atz leonis. Integri morient̃: nec beneficia muſa⁹ famam ſi
bi vendicabunt:quos tuo ex more nihil curauer̃t. Antiqtas ,pnida tanti poeticam fe
cit:vt tam poetas pt⁹ editum opus q̃ impatores pt⁹ victoriam triumphare 7 curro
magnifico duci p vrbes voluit. Cõmunemq illis dignitatis inſigne p̃buit lauream:
qm̃ ſicut ab hoſtib⁹ impatores liberant ciues:ſic vicia fulminantes 7 vtutes excellẽ
tes poete ciuitates cuſtodiunt 7 amplificant. At tu maio⁹ Alexãdro magno. Liſan
dro victorioſio⁹. melio⁹ Scipione. prudentio⁹ Julio. Auguſto fortunatio⁹: 7 omni
antiqtate ſapientio⁹:inutilem poeticam dicis:q⁹ nihil panis affert:nil auri:nil diui
tia⁹. Eſto qõ ais:non tamen idcirco legib⁹ tuis poetica cedet. Nanq dum tu au⁹
petis auare fecis amato⁹ mundi cultor:poeta honorem famamq q̃rit at. Et cantans
ſuperum laudes vtutiſq excitans amorem iter ſibi facit in celum: tu cum auro 7 di
uitijs q̃s ſeq̃ris quaſq ſolas dare beatitudinem putas in terra manebis 7 animam
ſimul 7 vitam pdes. Non eſt(mihi crede) noſcere leges q̃ poeticam mai⁹. Scio q⁹
non credis:ß ſtulti credulitas nec dat ve⁹ nec auſert. Licero q fuit lingue latine p̃n
ceps ſemp poetas fuiſſe raros teſtat̃: qm̃ hec facultas donum dei eſt:qõ non omnib⁹
dat̃. Artes cetere ſtudio diligentia preceptionibuſq p̃nt apprehendi. hanc nemo aſ
seq̃t niſi diuino munere p̃ditus. Tu te vides iuriſta⁹ greges inter quos plures ex
cellunt habenq doctores 7 legum interp̃tes:q⁹ mores nihil a brutis diſtant:q res
humanas minus q̃ capre norunt. tu nõ fateberis b:q⁹ fortaſſe capriot es capris. Ego
polinum noui mediolanen q lumen habit⁹ eſt iuris ciuilis. Is facturus edificium:
mgr̃os ꝺduxerat trabes in edium medio erant qb⁹ laq̃ar aule conſtrui debebat: tp̃s
cenandi fuit. Ite inqt polinus comedite:ego interim aliqd opis faciam. Illis amo
tis trabes metit̃ q̃ longas vult ex pete in pietem: menſura recepta: nec qõ int̃ mu
rum ligni ps eſſe deberet animaduertit:ſcinditq trabes 7 pdidit edificiuz. Is tam̃
iuris p̃ceptor erat:multiſq annis cathedram rexerat. Quid tu mihi hanc diſcipli
naz iuris tantopere laudas 7 omnib⁹ p̃fers:cui⁹aſini p̃nt eſſe p̃ceptores. Orator atz
poeta ſi Liceroni pluſq̃ tibi credẽ volum⁹:nullus erit:niſi 7 prudens 7 bon⁹ multa
rum ſcientia⁹ peritiam fuerit aſſecutus. Atq idcirco rari ſemp poete rariq orato
res fuere. in q⁹ numero facis ſapienter ſi non deſideras eſſe: q⁹ non potes. Stulte
ſi ꝓtemnis qõ tanti viri ꝓmendauerunt. Nec ad nr̃m aſellum ſint dicta. Tu vbi bel
me diſciplinarum amator: ſi vnq̃ hoſce homines audiueris. ſuſcipe poetice partes
7 oſtende te hui⁹ diuini muneris cultorem. vides q̃ facile ſit has picas ꝓuince. Nos
tanq̃ pulices inter vngues comprime: nec ſine vt diuinam poeticam. q̃(vt Licero
tradit)omnium doctrina⁹ eſt prior inuenta. pollutis arguunt labijs. Defende hãc

pulcerrimam dñaz. Cui si p̄sidio fueris nomen habebis eternum: ⁊ non solum inter meas epl'as: q̄ tamen non sunt cito casure: ꝫ inter scripta potioꝝ vatum inueneris legendus. Vale ⁊ illustrissimo p̄ncipi dño duci alberto me ꝯmendatum facito. Et qꝛ consiliarius eius es. admone illū ne litterarum studia contemnat. Iterum atqꝫ iterum vale.

Epistola. cxij.

Zozini excellentissimis nature dotibꝫ prediti rogatu. tractatum de duobꝫ se amantibꝫ composuit.

Agnifico ac generoso militi dño Caspari schlick dño noui castri cesareo cācellario ac terraꝝ Egre cubitiqꝫ capitaneo dño suo p̄cipuo Eneas siluiꝰ poeta Impialisqꝫ secretariꝰ. S. p. dicit. Marianꝰ Sozinus Senensis ꝯterraneꝰ meꝰ vir tum mitis ingenij: tum lr̄aꝝ multaꝝ cuiꝰ adhuc sil'em visurus ne sim hereo. Duos amantes vt sibi descrieberm: rogatum me his diebus effecit. Nec referre dixit. rem veram agerem: an more poetico fingerem. Scis qꝛ vir siet. Mirabere si tibi hoīem expendam nihil ei p̄ter formam natura inuidit. Homuntio est: nasci ex mea familia debuit cui paruoꝝ hominum est cognomen. Vir est eloq̄ns: Iuris vtriusqꝫ consultus. Historias omnes nouit. poetice p̄itus est. Carmen facit ⁊ latinum ⁊ tuscum. Phie tam sciꝰ q̄ plato Geomiter q̄si boetius. In numeris macrobio similis. Nullum instrumentum ignorat musicum. Agriculturam q̄si Virgilius nouit. Nihil ciuile ignotum viro: dum iuuenales adhuc stabant in corpe vires. alter Sitelles erat: luctandi mgr̄. non cursu non saltu: non cestu poterat supari. Preciosiora sunt interdum parui corpis vascula vt gēme lapilliqꝫ testant̄. Nec ab re fuerit illud in hūc referri: qd̄ de thideo scribit Statiꝰ. Maior in exiguo regnabat corpe v̄tus. Bij formaz huic homini ⁊ immortalitatem si dedissent: is etiam erat deus: ꝫ nemo sortitus est omnia inter mortales. Nullum adhuc noui cui pauciora q̄ huic defuerint. Quid ꝙ minutissima etiam didicit q̄si alter appelles sic pingit. Nihil emendatiꝰ est: nihil lucidius q̄ sua manu scripti codices. Sculpit vt praxiteles: nec medicine ignarꝰ est. Adde virtutes morales. q̄ alios regunt ducuntqꝫ. Noui meis diebꝫ plerosqꝫ studijs lr̄aꝝ deditos disciplinis: q admodū habundabant: ꝫ hi nihil ciuilitatis habebant: nec rempublicaz nec domesticam regere norant. Stupuit paglarensis ⁊ furti villicum accusauit. qui suem fetam vndecim porcellos: asinā vnuz dumtaxat enixam pullum retulerat. Gomicius mediolaneñ: grauidum se putauit: diuqꝫ p̄tum veritꝰ est: qꝛ se vxor ascendit. hi tñ iuris maximum lumen habiti sunt. In alijs p̄terea: vel fastum: vel auaritiam īuenies. hic p̄liberalis est. plena illi semp̄ domus est honestis hospitibꝫ. Nulli aduersus est: populos tuetur. egros solatur. pauperibꝫ subuenit. viduas iuuat. nulli indigenti deest. Vultus eius quasi socraticus: semp̄ est idem. In aduersis fortem animū p̄bet. Nulla fortuna inflat̄: versucias non vt exerceat: sed vt caueat quaslibet nouit. Ciuibꝫ dilectus est. p̄egrinis amatus. Nulli odiosus est: nulli grauis. At homo tātaꝝ v̄tutum cur nunc rem leuiusculam exigit: non scio. Hoc scio nihil me illi negare phas est. Eum nanqꝫ dum senis essem vnice dilexi: nec diminutꝰ est amor: q̄uis separatus sit. Is q̄ꝫ dum esset ceteris nature dotibꝫ p̄ditus: cum hoc maxime bono pollebat vt nulliꝰ erga se sterilem esse amorem sineret. Huiꝰ ergo rogatus non censui respuendos. Scripsiqꝫ duoꝝ amantium casus nec finxi. Res acta senis est: dum Sigismundus imp̄ator illic degeret: tu etiam aderas: ⁊ si verum his auribꝫ hausi. operam amori dedisti. Ciuitas veneris est. Aiunt q te norant: vehemēter ꝙ arseris. q̄qꝫ nemo te gallior fuerit. Nihil ibi amatorie gestum te inscio putant. Ideo historiam hanc vt legas p̄cor. ⁊ an vera scripserim videas: nec remīsci te pudeat si qd hmōi nō nunq̄ euenit tibi: homo em̄ fueras. Qui nunq̄ sensit amoris ignē: aut lapis est. aut bestia. Ille vtiqꝫ vel p̄ deoꝝ medullas non lateat igneam fauillam. Vale.

Prologus in eundem tractatum. **Epistola.cxiij.**

Neas silui⁹ poeta Impialisq; secretari⁹. S.p.d. Mariano sozino vtriusq; iuris interp̄ti ⁊ cōciui suo. Rem petis haud ꝯuenientem etati mee. tue v̄o ⁊ aduersam ⁊ repugnantem. Quid est em̄ q̄d vel me iam pene q̄dri genarium scribere: vel te qnq̄genarium de amore ꝯueniat audire. Iuuenes animos res ista delectat ⁊ tenera corda depascit. Senes at̄ tam ydonei sunt amoꝝ auditores q̄ prudentie iuuenes. Nec qcq̄ est senectute deformius q̄ venerem affectat sine viribꝫ Inuenies tñ ⁊ aliquos amantes senes: amatum nullum. Nam ⁊ matrimonijs est ⁊ puellis despectum senium. Nullius amore tenet̄ mulier: nisi quem viderit etate florentem. Si quid aliter audis deceptio subest. Ego v̄o cognosco amatorium scp̄tum mihi non ꝯuenire q iam meridiem p̄tergressus in vesperam feror. Sed non min⁹ me scribere q̄ te poscere dedecet. Ego tibi debeo morigerus esse: tu vide quid postules. Nam quanto est natu maturior tanto equius est parere amicitie legibꝫ: quas si tua iusticia non veret̄ mandando infringere: nec stulticia mea trāsgredi timebit obediēdo. Tua in me sunt tot beneficia vt nihil negare petitionum tuaꝝ queaz: etiam si admixtum sit aliqd turpitudinis. Parebo igr̄ petitioni tue iaz decies multiplicate: nec ampli⁹ negabo quod tanto conitio postulas. Non tamē vt ip̄e flagitas fictor ero: nec poete vtemur tuba: dum licet vera referre. Quis em̄ tamnequam est: vt mentiri velit cum v̄o se pt̄ tueri. qꝛ tu sepe amator fuisti: nec adhuc igne cares. Vis tibi duoꝝ amantum vt historiam texam. Neqcia est que te non sinit esse senem. Ero morigerus cupiditati tue. ⁊ hanc iguinis egri caniciem prurire faciam: nec fingam qñ tanta est copia veri. Quid em̄ est toto terraꝝ orbe amore ꝯmuni⁹: q̄ ciuitas quod opidulum: q̄ familia vacat exemplis? Quis trigesimum natus annum: amoris causa nullum pegit facin⁹. Ego de me facio ꝯiecturam quem amor in mille picula misit. Ago superis gr̄as q̄ structas insidias millies fugi: felitior astro martis q̄ vulcan⁹ cum venere iacentem ferreo illaq̄auit ridiculo: deridendumq; dijs ceteris ostentauit. Sed alienos q̄ meos amores attingam nedum vetusti ignis cinerem euoluo: scintillam adhuc viuentem repiam. Referam at̄ miꝝ amorem peneq; incredibilem: q̄ duo amātes: ne dicam amentes inuicem exarsere. Nec vetustis aut oblr̄atis vtar exemplis: ꝫ nr̄i tp̄is ardentes faces exponaz. Nec troianos aut babilonios: ꝫ nostre vrbis amores audies. Quis ex amantibꝫ alter sub artheo natus fuerit celo: forsitan ⁊ hinc sugere aliqd vtilitatis licebit. Nam cum puella q̄ in argumentum venit: amatore pdito interplorandum mestam ⁊ indignantē exalauerit aīam: alter v̄o nunq̄ pt⁹ vere leticie pticeps fuerit. Cōmonitio q̄dam iuuenibꝫ erit: his vt abstineant nugis. Audiant igr̄ adolescentule: ⁊ h̄ edocte casu. videant ne post amores iuuenum se eant pditū Instruit hec historia iuuenes ne militie se accingant q̄ plus fellis hz q̄ mellis: ꝫ obmissa lasciuia q̄ homines reddit insanos: v̄tutis incūbant studijs: q̄ possessorem sui sola beare pt̄. In amore at̄ quot lateant mala: si qs aliunde nescit hinc poterit scire. Tu vale ⁊ historie quam me scribē cogis attent⁹ auditor esto.

Historia de Eurialo ⁊ Lucrecia se amantibꝫ. **Epistola.cxiiij.**

Rbem senas vnde tibi ⁊ mihi origo est. intranti Sigismūdo cesari: q̄t honores impensi fuerint iā vbiq; vulgatuz est. Palatium illi apud sacellum sancte marthe. sup vicū q ad chophoꝝ ducit portaz structū fuit Huc postq̄ ceremonie pacte st̄: cū venissz sigismūdus. q̄tuor maritatas obuiā hūit: nobilitate: forā: etate: ornatuq; pene pes: ñ mōrles ꝫ deas qsq; putauit Si tres dūtaxat fuissent illi videri poterāt q̄s referūt paridē p qetem vidisse. Erat sigismūdus licet g̃ndeu⁹ in libidinē pn⁹: matronaꝝ alloquijs admodū oblectabat̄ ⁊ femineis blandimētis gaudebat. nec suaui⁹ illi qcq̄ fuit illustraꝝ aspectu mlieꝝ. Ut ḡ has vidit: desiliens eq̄. int̄ man⁹ eaꝝ except⁹ est: ⁊ ad comites v̄sus. Sil̄es ne his femias vidistis? Ego dubi⁹ suz an facies hūane sint. angelici vult⁹ sunt: celestes certe.

Ille oculos humi deiciẽtes vt verecundiores fiant: sic pulcriores reddunt. Sparso nanq; inẽ genas rubore: tales dabant ore colores: q̃les indicum ebur ostro violatum aut q̃les reddunt alba immixtis purpureis rosis lilia. Precipuo tñ inẽ eas nitore lucrecia fulsit adolescentula: non dum annos. xx. nata: in familia camilloꝝ. Menelao p̃diuiti viro nupta: indigno tñ. cui tantũ dec⁹ domi fuiret: ß digno quem vxor decipet. Et sic nos dicim⁹ cornutum q̃si ceruum reddẽt. Statura mulieris eminentior reliqs. Come illi copiose ⁊ aureis lamenis sil'es. q̃s nõ more ǒginum retrosusas miserat: ß auro gẽmisq; incluserat. Frons alta spaciosq; decẽtis: nulla infecta ruga. Supcilia in arcũ tensa pilis paucis nigrisq; debito intuallo disiuncta. Oculi tanto splẽdore nitentes: vt in solis modũ respicientiũ intuit⁹ ebitarẽt. His illa ⁊ occidẽ q̃s voluit poterat: ⁊ mortuos cũ libuisset in vitam resumẽ. Nasus in filum direct⁹: roseas genas eq̃li mẽsura discriminabat: nihil his genis amabili⁹. nihilq; delectabili⁹ visu. Que cũ mulier risit in quam vtrimq; dehiscebãt foucam. Nemo has vidit q non cupet osculari. Os puũ decensq; labia corallini coloris ad morsum aptissima. dentes puuli ⁊ in ordinem positi ex cristallo videbanť: q̃s tremula lingua discurrẽs non fmonem ß armoniaꝝ suauissimã mouebat. Quid dicaꝝ mẽti spẽm aut gule candorem: nihil illo in corpe non laudabile. Interioris forme iudiciũ faciebat exterior. Nemo hanc aspexit q viro non inuidẽt. Erant insup ei⁹ in ore multe facecie. Sermo is fuit q̃lem rumor est gcoꝝ: mfem habuisse corneliam siue ortesij filiaꝝ nec suaui⁹ aliqd ei⁹ ore nec modesti⁹ fuit. Non vt plerecq; tristi facie honestatem oñdebat ß alacri vultu modestiam. Non timida non audax: ß tpatum verecundie metum: virilem aĩm femineo in corde gerebat. Uestes illi multiplices erant: non monilia: non sibule: non balthei: non armille decrant. Redimicula capitis mirifica: multe vniones adamãtesq; tum in digitis: tum in serto fuere. Non helenam pulcriorem fuisse crediderim: q̃ die paridẽ in puiuiũ menola⁹ excepit. nec ornatiorẽ Andromachẽ cũ sacris hectoris initiata est nuptijs. Inť has ⁊ katherina petrusici fuit: q̃ paulopost die functa cesarem in funeribꝫ hũit: q ⁊ natũ ei⁹ militia añ sepulcq; donauit: q̃uis insantẽ. Hui⁹ dq; mirabiles forme dec⁹ elucebat: inferior tñ lucrecia erat. omnis de lucrecia fmo audiebať Hanc cesar hanc ceteri pmendabant intuebanťq;. Quocunq; illa ǒtebať: eo ⁊ oculi seq̃banť astantiũ. Et sic orphe⁹ sono citbare siluas ac sara secuꝝ ferť traxisse: sic ista boies suo q̃cunq; videbat intuitu ducebat. Un⁹ tñ inť omnes plus eq̃ in illaꝝ ferebať curialus franco. quẽ nec amori forma nec diuitie reddebant ineptum. Duor ⁊. xxx. annoꝝ erat nõ eminẽtis stature: ß lete gteq; habitudinis: illustribꝫ oculis magis ad gram tumescentibꝫ ceteris mẽbris non sine q̃dam maiestate decoris nature corresp̃dentibꝫ. relig curiales ꝓpter longinquã militiaꝝ oẽs auro excussi erant. Hic qr domi habũdabat ⁊ ꝓpť amicitiaꝝ cesaris magna munera recipiebat: indies ornatior ꝓspectibꝫ hoim reddebať: longũ famuloꝝ ordinem pene ducebat. Nũc auro illitis nunc muricis tiri sangne tinctis. nũc filis q̃ vltimi legunt se res textis vestibꝫ vtebať. Tã eq tales illi erant: q̃les in fabulis est ad troiam venisse mennonis. Nihil huic ad excitandũ illũ blandũ animi calorẽ: magnãq; mẽtis vim quã vocant amorẽ ꝓter ocium erat. Sz vicit iuuẽta ⁊ lux⁹ tam leta fortune bona qbꝫ ille nutriť. Nec potens curialus sui. vt lucrecią vidit: ardẽ puellã cepit. berensq; vultu nihil satis vidisse putabat. nec impune dilexit. Mira res. mlti egregia forma iuuenes: ß vnũ hũc lucrecia: ples honeste corpis mulieres. ß hãc vnã curialus sibi delegit. Non tñ hac ipa die vl in se flãmaꝝ lucrecia cognouit curiali vl' ille lucrecie: ß amare se frustra vtq; putauit Et igr ceremonijs sacro cesaris capiti patis mod⁹ fuit: ⁊ illa domũ reuersa: in curiã tota: ⁊ in lucreciã tot⁹ curial⁹ ferebať. Quis nũc tisbes ⁊ pirami fabulã demireť. inť q̃s noticiam pmosq; gdus vicinia fecit. ⁊ qr domos habuere ꝓtiguas tpe creuit amor. bi nunq; se p⁹ viderãt: nec fama cognouerãt. Hic franco. illa etrusca fuit. nec lingue pmerciũ intcessit. ß oeul' tñ res acta ẽ: cũ alť alteri placuissꝫ. saucia q̃ gui cura lucrecia ⁊ igne capta ceco: iã se maritatã obliuiscit: vix odit ⁊ alẽs venereũ vuln⁹ ifixos pectoe tenet curiali vl'⁹. nec vllã mẽbris suis getẽ pbet. secũ (nescio qd obstat)

ait: vt amplius herere viro nequeam: nil me iuuant eius amplex⁹: nil oblectant oscula: fastidium verba ingerunt. ℙeregrini semp ante oculos est imago q̄ hodie ꝓpior erat cesari. Excute ꝓceptas e casto flāmas pectore si potes. Infelix si posses non eēm egra vt sum. ¶Noua me vis in vitam trahit. Aliud cupido suadet: aliud mens. Scio q̄ d sit melius: qd deteri⁹ est sequor. O ciuis egregia ac nobilis: qd tibi cum pegrino e st: qd in extraneo vreris: qd thalamos alieni ꝓcupiscis orbis. Si vix fastidis: hec etiam dare p̄ terra quem ames. Sed heu mihi q̄ non illi⁹ est facies. quam non moueat eius forma: etas: gen⁹: ōtus? Certe mea pectora mouet. Et nisi fert opem despero. Bij meliora dent. Vlach ꝓdam ego castos himeneos meq̄ aduene: nescio cui credam: q̄ vbi abusus me fuerit abeat virq̄ sit alteri⁹ ⁊ me pene relinq̄t. Sz non his est eius vult⁹: non ea nobilitas animi videt: nec gr̄a forme illa est vt timeam fraudes ⁊ amoris obliuia nr̄i ⁊ dabit ante fidem. Cur tuta timeam accingar ⁊ omnem timore pellem. Ego q̄z ita sum pulcra vt non me min⁹ ille velit q̄ ego ip̄m cupiam. Semp se mihi debebit: si semel ad oscula recept⁹ fuerit mea. Quod me ambiūt ꝓci quoq̄ ꝓgo quot rurales ante fores excubant meas: dabo amori opam: aut h̄ manebit: aut me secum abitur⁹ abducet. Ergo ego ⁊ matrem ⁊ vix ⁊ patriam relinquam. Seua est mr̄. ⁊ meis semp infesta gaudijs. viro carē q̄ potiri malo. ℙatria illic ē vbi delectat viuē. At famam ꝓdam: qd mihi rumores hoīm quos ipsa non audiam. ¶Nihil audet q̄ fame nimis studet: multe h̄ fecer̄t alie. Rapi voluit helena non eam inuitam aspor tauit paris. Quid adrianam referam vel medeam. ¶Nemo errantem arguit qui cum multis errat. Sic Lucrecia: nec intra pectus minora incendia nutriebat eurialus. medias inter cesaris curiam ⁊ domum Lucrecie edes habuit. ¶Nec palacium petere eurialus poterat q̄n illam ex altis sese ostentationem fenestris h̄et in oculis: h̄ erubuit semp Lucrecia cum eurialum vidit: q̄ res cesarem dedit amoris conscium. Naz cū ex sua ꝓsuetudine nūc huc nūc illuc eqtazet ⁊ hac sepe trāsiret. animaduertit mutari feminam eurialj aduentu: q̄ sibi q̄si Octauiano macenerates astabat. Ad quem versus. En eurialē siccine vxis feminas: mulier illa te ardet. Semel vō tanq̄ inuidēt amanti vbi ad edes Lucrecie ventum est. eurialo oculos pileo ꝓtexit: nec videbis in q̄t q̄ō amas: Ego h̄ spectaculo fruar. Tum eurialus. Quid h̄ signi est cesar? nihil mi bi cum illa est. Sz h̄ facē incautum est ne circūstantes in suspitōnem adducas. Erat eurialo spadix equ⁹ ardue ceruicis argutiq̄ capitis. queq̄ ⁊ breuis aluus ⁊ obesa terga spectabilem reddebant animoso pectore: thoris luxuriantem: q̄ sonante tuba stare loco nesciebat. ¶Nutabat auribꝰ ⁊ collectum frenum voluebat sub naribꝰ ignem tensa iuba ⁊ dextro iactata recumbebat in armo ⁊ cauans tellurem solido cornu g̃uiter sonabat vngula. Similis illi fiebat eurialo viso lucrecia: q̄ licet dum sola fuit claudē viam destinasset amori. vt tm̄ illum asperit: nec modum flamme nec sibi ponebat: h̄ vt sicc⁹ ager q̄ admisso igne comburit̄: si chori pfluent alti⁹ flāmescit: sic infelix Lucrecia exardescebat. Ita est sane vt sapientibꝰ videt̄. Humiles tm̄ gazas inhabitat castitas solaq̄ pauperies affectu sano teneť: ⁊ q̄ domo se coberet modico: diuites edes nescit pudicicia. Quisq̄s secundis rebꝰ exultat luxu fluit semp̄q̄ insolita appetit: delicatas eligit domos ⁊ pennates magnos. dire fortune comes libido. Intuens igr̄ eurialum q̄ssepe transeuntem Lucrecia. nec ardorem compescē potens: diu secū cogitauit cui se patefaceret. ¶Nam q̄ tacit⁹ ardet magis vrit̄. Erat inter viri Ꝟos sorias theutonic⁹ senex heroq̄ fidus: cui iam diu seruiebat liberalit̄. Hunc aggredit̄ amans: plus nationi q̄ homini credens. Ibat magna ꝓcer̄ stipante chaterua p vrbem cesar: iamq̄ domum Lucrecie ꝓteribat: q̄ vbi adesse cognouit eurialum. Adesto ingt sosia paucis te volo. Respice deorsum ex fenestra vbi naz gentium inuentus est huic similis. vides vt omnes calamistrati sunt erecti eminentibꝰ humeris. Aspice ce saries ⁊ madido tiro ꝓtortas crines. o q̄les facies oēs lactea colla ferūt q̄ forti pectore. Aliud est h̄ hoīm gen⁹ q̄ terra nr̄a ꝓducat. Semen h̄ deor est. aut celo missa ꝓgenies. O si mihi ex his vix fortuna dedisset. nisi testes oculi essent: nunq̄ tibi h̄ narranti credidissem. Et si fama fuerit omnibꝰ gentibꝰ prestare germanos

credo subiectam boree plagam ex frigore magno albedinem mutuari. Sed nosti tu aliq̃s: q̃ plurimos inq̃t sosias. Tum lucrecia: franckonem eurialũ: nosco tanq̃ me ait sosias. Cur tñ h̃ rogas? Dicam inq̃t lucrecia: scio q̃ in aptum non ibit: hanc spẽ mihi tua bonitas facit. Ex his q cesari astant: nemo mihi est eurialo g̃tior. In hunc animꝰ meꝰ ꝯmotꝰ ẽ. Nescio q̃bꝫ exuror flãmis: nec illũ obliuisci nec mihi pacẽ possundare: nisi ei me facio notam. Perge oro sosia ꝯueni eurialũ. dic me ip̃m amare: nil volo ex te ampliꝰ. Nec tu frustra h̃ nunciũ facies. Quid audio refert sosias: heccine me flagitia facẽ aut cogitare. Hera ꝓdam ne ego dñm meũ. Janq̃ senex incipiaꝫ fallere q̃d inuenis abhorrui: q̃npotiꝰ clara ꝓgenies huiꝰ vrbis ex turba nephandas flãmas e casto pectore ne obseq̃re dire spei. Extingue ignem. Non egre amorem pellit q̃ p̃mis obstat insultibꝫ. Qui dulce malum blãdiẽdo nutrit: duri ⁊ insolẽtis dñi ꝟuituti se dat. nec cum vult excutẽ iugum pt̃. Quid si h̃ rescierit maritꝰ. Heu q̃bꝫ te ille laceraret modis. Nullus diu latẽ pt̃ amor. Tace inq̃t lucrecia: nihil loci terrori est. Nihil timet q̃ non timet mori. Quẽcunq̃ dederit exitum casus feram. Quo misera ꝑgis sosias retulit: domũ infamem reddes. solaq̃ tui generis eris adultera. Tutum esse facinꝰ reris. Mille circa te oculi sunt. Non sinet genitrix occultũ scelus: nõ vir non cognati: non ancille ꝟui vt taceant. Jumẽta loq̃nt̃ ⁊ canes ⁊ postes ⁊ marmora te accusabunt: atꝫ sic vt celes hec oĩa: q̃ videt oĩa celare nõ potes deum. q̃d pena p̃ñs ꝯscientie pauor ⁊ animꝰ culpa plenꝰ: seq̃ ip̃m timens: negata est magnis sceleribꝫ fides. ꝯpesce obsecro impij amoris flãmas. Expelle facinꝰ mente casta horridũ. metue ꝯcubitos nouos miscẽ thalamis mariti. Scio rectum esse q̃d dicis retulit lucrecia: h̃ furor cogit seq̃ peiora. Scit animꝰ q̃ntũ p̃cipitium instat ⁊ ruit sciẽs: vincit ⁊ regnat furor potensq̃ mente tota dñat̃ amor. Stat seq̃ q̃d regnũ amoris iubet. Nimis heu nimis reluctata sum frustra. Perfer si mei te miseret nũcium. Ingemuit sup̃ his sosias p̃ q̃ has dixit canas senectute mee comas fessumq̃ curis pectꝰ ⁊ fida q̃ p̃bui generi tuo ꝟuicia: p̃cor supplex siste furorem teq̃ ip̃am adiuua. Pars sanitatis est velle sanari. Tum lucrecia. Non oĩs ait ingenium reliq̃t pudor. parebo tibi sosia amorez q̃ me tegi non vult: vnicũ effugium est huiꝰ mali morte vt p̃ueniam nephas. Extritꝰ hac sosias voce: moderare inq̃t hera mẽtis effrene impetꝰ. coherce aĩos: nunc vita est digna: q̃ te nece dignam putas. decretũ est ait lucrecia mori. Admissum scelus collatini vxor glodio vindicauit. Ego honestiꝰ morte p̃ueniam ꝯmittẽdum. Genꝰ leti q̃ro ferro laq̃o p̃cipitio veneno: vendicare castitatem licet. vnũ horꝫ aggrediar. Non patiar inq̃t sosias. At lucrecia: si q̃s mori ꝯstituit ꝓhiberi nõ pt̃. At portia cathonis filia mortuo bruto: cum ferꝫ sibi subtractũ esset carbones ardẽtes ebibit. Si tãprotꝰuus inq̃t sosias imcũbat menti furor: tue vite q̃ fame ꝯsulendũ est. Fallax sepe fama est: q̃ malo melior bono peior nõnunq̃ dat̃. Temptemꝰ hũc eurialũ ⁊ amori opaꝫ demꝰ. meꝰ erit iste labor: tibiq̃ ni fallor rem ꝯfectam dabo. His dictis incẽsum aĩm inflãmauit amore: spemq̃ dedit dubie mẽti. h̃ nõ illi animꝰ erat vt q̃d dixerat essꝫ sacturus. Differre aĩm feie q̃rebat furorẽq̃ minuẽ. vt sepe tp̃s extinguit flãmas ⁊ adimit egritudinẽ. Existimauit sosias falsis gaudijs puellam ꝓducẽ donec vel cesar abiret vel mens illiꝰ mutaret̃: ne si negasset aliꝰ nũciꝰ q̃reret̃: aut in se manꝰ mulier inijcẽt. Sepe igr̃ ire atꝫ redire se finxit ⁊ illũ gaudẽ amore suo: ⁊ tp̃s ydoneum q̃rere q̃ inuicem affari possent. Dixit interdum nõ fuisse loq̃ndi oportunitas: nõnunq̃ se mitti ex̃ vrbem studuit: atꝫ in reditũ gaudia distulit. Sic diebꝫ multis egrotum pauit aĩm: ⁊ ne p̃ oĩa mentiret̃: semel tandem adorsus eurialum: O q̃ h̃ dilectꝰ es ait: si scires: nec illi q̃d h̃ esset q̃renti vlt̃ rñdit. At eurialus certo cupidinis arcu ꝑcussus: nullaꝫ membris q̃etem dabat. igne furtiuo populante venas: q̃ totas penitꝰ vorabat medullas: non tñ sosiam nouit: nec lucrecia missum putabat: vt oẽs minꝰ spei habemꝰ q̃ cupiditatis. Hic vbi ardẽ se vidit: diu prudentiam suam miratꝰ est: seq̃ multotiens increpauit. Euriale q̃d sit amoris impium nosti: longi luctꝰ breues risus: ꝑua gaudia magni metus. Semꝑ morit̃ ⁊ nunq̃ mortuꝰ est q̃ amat: q̃d tu his nugis instas iterꝫ. At cum se frustra niti vidẽt q̃d tandẽ ait? Incassum miser amori repugno: nũ me lice

bit qꝫ Julium licuit: qꝫ alexādꝝ. qꝫ hanibalem: ß qd viros armatos refero. Aspice poetas: ogilius ꝓ funem tract⁹ ad mediam turrim pependit: dum se muliercule spat vlnꝝ amplexibꝫ: excuset qs poetam vt laxioris vite cultorem. Quid de phis dicem⁹ disciplinaꝝ mgris ⁊ artis beneuiuēdi ꝑceptoribꝫ Aristotelē tanꝯ equū mulier ascendit freno cohercuit ⁊ calcaribꝫ pupugit. dijs eq̄ ꝑas est cesaris. ¶Non ē vexꝝ qꝫ vulgo dr̄. ¶Non bñ ꝓueniūt nec in vna sede morantꝫ maiestas ⁊ amor. ¶Quis maior est amator ꝙ nr̄ cesar: qtiens ḃ amori dedit opam. Herculē dicūt q fuit fortissim⁹ ⁊ certa deorum soboles pharatris ⁊ leonis spolio positis colū suscepisse passumqꝫ aptari digitis smaragdos ⁊ dari legum rudibꝫ capillis: ⁊ manu q̄ clauam gestare solebat ꝙrā te fuso duxisse fila: naturaꝫ est hec passio. Sentit ignes gen⁹ aligerꝝ. ¶Nam niger a viridi turē amaꝫ aue: ⁊ varijs albe iūgunꝫ sepe colūbe. Si ꝏbꝫ memi q̄ ad pharaonē sicculum scribit sapho. ¶Quid q̄drupedes referam: mouet ꝙ ꝓiugio bella iumentū. timidi cerui ꝓlia poscunt ⁊ ꝓcepti furoris dant signa mugiētes vrunꝫ hircane tigrides Ululic⁹ aper dentes acuit. ¶Deni q̄tiunt terga leones. Cum mouit amor ardēt insane ponthi belue nihil immune est nihil amori negatum. odiū pit cū iussit amor iuuenum feroces ꝓcitat flāmas: senibusqꝫ fessis rursus extinctos reuocat calores. Virginum ignoto ferit igne pect⁹. ¶Quid ego nature legibꝫ renitar: Amor vincit oia ⁊ nos cedam⁹ amori. Hec vbi firmata sunt. lenam q̄rit cui ceras ad nuptam ferēdas ꝓmittat. ¶Risus huic fidus comes erat baꝝ rex callidus mgr̄: ḃ ꝓuinciā suscipit: mulierculamqꝫ ꝓducit cui lr̄e ꝓmittunꝫ in banc sn̄iam scripte.

¶Prima epl'a Euriali.

Alutarem te Lucrecia meis scptis si q̄ mihi salutis copia foret. Sed oīs tum salus tum vite spes mee ex te dependet. Ego te magis ꝙ me amo. nec te puto latē meū ardorem lesi pectoris. Juder tibi esse potuit vult⁹ meus sepe lacrimis madid⁹: ⁊ q̄ te videte emisi suspiria. Ifer benigne te ꝑcor si me tibi apto Lepit me dec⁹ tuū vinctūqꝫ tenet eximia q̄ oibꝫ ꝑstas venustatis gr̄a. Quid essꝫ amor añ hac nesciui: tu me cupidinis impio subiecisti. ¶Pugnaui diu fateor. violentum vt effugerez dñiuz. Sz vicit meos conat⁹ splendor tuus: vicer̄t oculoꝝ radij qbꝫ es sole potentior. Captiu⁹ sum tu⁹: nec iam mihi ampli⁹ ꝓpos sum. Tu mihi ⁊ somni ⁊ cibi vsum abstulisti. Te dies nocteſqꝫ amo: te desidero: te voco: te ex pecto: de te cogito te spero: de te me oblecto. tu⁹ ē anim⁹ tecū sum tot⁹: tu me sola fuare potes solaqꝫ pdē Elige boꝝ altexꝝ: ⁊ qd mētis habeas r̄scribe. ¶Nec durior erga me ꝏbis esto ꝙ fueris oculis: qbꝫ me colligasti. ¶Non peto rem gndem: vt alloq̄ndi te copiā habeā postulo: ß tm̄ volūt be lr̄e. vt q̄ nunc scribo dicē possim corā. Hoc si das viuo ⁊ felix viuo. Si negas extinguit̄ cor meū: qꝫ te magis ꝙ me amat. Ego me tibi ⁊ tue ꝓmendo fidei. Vale aīe mi ⁊ vite subsidiū mee. Has vbi gēmas sig̃tas accepit lena. festino gdu lucrecią poscit: Eaqꝫ sola inuēta: hanc ingt epl'am tibi tota cesarea nobilior ⁊ potētior curia mittit amator. ⁊ vt tu sui miseriaris magnis ꝑcibꝫ rogat. Erat lenocinio notata mr̄: nec illud lucrecią latebat: ꝓmolesteqꝫ tulit infamē feiaz ad se mitti. atz ī eaz ꝏsa: q̄ te sceleſta in hāc domū audacia duxit. q̄ te demētia mea adire pñtiaz suasit Tu nobiliū edes īgredi tu mr̄onas tēptaē potētes ⁊ violare audes legittimas faces Vix me ꝓtineo qn capillos inuolue tuos: tu mihi des lr̄as: tu me alloq̄ris tu me respicias: nisi pl⁹qꝫ me dez attēderē: ꝙ qꝫ tibi ꝓueit efficerē. hodie ne posthac vnꝙ tabellas amatorias ferres. oci⁹ venefica tuasqꝫ lr̄as ꝏfer imo da vt lacerē potiusqꝫ igni dedam. Arripiensqꝫ papixꝝ in ptes diuersas scidit ⁊ calcatam sepe pedibꝫ atqꝫ ꝓsputaz in cinerē ꝓiecit. At sic ꝏ te ait sumi supplicū lena debēt. igne ꝙ viuo dignior. Sz abi oci⁹ ne te vir offendat me⁹ ⁊ q̄s tibi remisi de te poscat penas: cauetoqꝫ admodū ne añ ꝓspectū redeas meū. Timuisset alia mr̄: ß bec mr̄onaꝝ nouerat mores: ⁊ inr̄ se ingt: nūc vis maxīe qz te nolle oñdis. ¶Dorqꝫ ad illaz pce ait dña: putaui me bñ facē tibiqꝫ ꝓplacitū iri. Si sec⁹ est da veniam imprudētie mee: si ñ vis vt redeā pebo Tu quem despicis amatorē videris atz his dictis e ꝓspectu recessit curialoqꝫ inuento. Respira inquit felix amator: plus amat mulier ꝙ amatur. Sed nunc non fuit

rescribendi ocium. Inueni mestam Lucreciam. ac vbi te nomino tuasq; lr̃as dedo: hilarem vultum fecit: milliesq; bapiꝝ basiauit. Ne dubita mox responsum dabit: ⁊ abiens vetula cauit ne ampli⁹ inueniret̃: ne ꝓ v̄bis r̃ferret v̄bera. Lucrecia v̄o postq̃ an⁹ euasit: fragmẽta ꝑqrẽs epl'e: ꝑticulas q̃sq; suo loco reposuit ⁊ lacera v̄ba ꝯtexuit: ianq; legibile cirog̃phum fecerat: qd̄ postq̃ millies legit millies q̄ꝫ deosculata est: tãdemq; inuolutum sindone inter p̃ciosa iocalia collocauit: ⁊ nũc ꝫ repetens nunc illd̄ v̄bum maiorem horatim bibebat amorem. Eurialoq; r̃scribi statuit atꝫ hunc in modum dictatam epl'am misit.

Rescriptum Lucrecie.

Esine sperare qd̄ asseq non licet euriale. Parce nũcijs ac lr̃is me vexare: nec me illaꝝ ex grege credito q̃ se vendũt: nõ sum quã putas: nec cui submittẽ lenam debeas: q̃re aliam incestandam. Me nullus amor nisi pudic⁹ sequat̃: cum alijs vt libet agito. Ex me nil postules temẽ atꝫ indignũ. Uale. Hec epl'a q̃uis durior visa est eurialo ⁊ ꝯ lene dicta. Uiam tñ oñdit vltro citroq; lr̃as missitandi Nec dubitauit eurialus credẽ cui fidẽ Lucrecia p̃buisset ꝫ angebat̃ qꝛ ꝑmonis ytalici nesci⁹ erat. Ideoq; feruenti studio curabat addiscẽ. Et qꝛ sedulum faciebat amor breui tpe doctus euasit solusq; dictauit epl'as: q ꝑus ab alijs mutuabat̃ qcqd etrusco ꝑmone scribi oportuit. Rñdit ꝗ Lucrecie. nihil succensum esse sibi q̄ infamẽ submiserit feminam: cum id se ꝑegrinum latẽt: q alio vti nuncio non potuerat. Missionis amorem fuisse cãm q nihil q̃reret inhonesti. Credẽ se fore ip̃am pudicam castissimamq;: atꝫ idcirco maiori dignam amore: insolentem feminaꝫ honorisq; sui ꝓdigã: nedum se non diligẽ ꝫ maximo odio ꝓseq. Pudicicia nanq; amissa nil esse q̄ in femina ꝯmendet̃. Formam fore delectabile bonum ꝫ fragile atꝫ caducum. Et cui nisi pudor assit nihil p̃cij det̃: q̃ pudiciciam forme adiunxerit eam diuinã esse mulierẽ. ip̃am vtraq; dote pollentem scire: ac ꝓꝑtea coli a se q nil ab ea petẽt libidinosum aut offensuꝝ fame. optare se tm̃ alloq vt aĩm suum q scriptis plene oñdi neqt v̄bis aperiat. Cunq; his lr̃is munera misit non solum materia ꝫ ope etiam p̃ciosa.

Ad hec Lucrecia sic rescripsit.

Ccepi lr̃as tuas ianq; nil ampli⁹ de lena q̃ror. Qꝛ me amas nõ magnifacio: qꝛ nec p̃m⁹es nec solus quem mea forma decepit. Multi ⁊ amarunt ⁊ amãt me alij: ꝫ vt illoꝝ sic ⁊ tu⁹erit vacuus labor. Habere v̄ba tecum nec possum nec volo. Inuenire me solam ni fias irundo nõ potes. Alte sunt dom⁹ ⁊ adit⁹ custodia clausi. Munera tua suscepi: qꝛ oblectat me op⁹ illoꝝ. Sꝫ ne qd tuum g̃tis apud me sit: neue ꝫ pignus videat̃ amoris. remitto ad te anulum quem mr̃i mee vir dedit vt apud te p̃cium q̃si sit venditoꝝ iocalium. Nec em̃ minoris est gemma eius q̃ munus tuum. Uale.

His Eurialus sic replicauit.

Agno mihi gaudio fuit epl'a tua q̃ finez q̃relis fecit de lena. Sꝫ angit me q̄ amorem paruipendas meum. Nam ⁊ si plures te amant. nulloꝝ tñ ignis cõpandus est meo. At tu ꝫ non credis. qꝛ loq nequeo tecum: id si daret̃ nõ me ꝯtemneres. O vtinam fieri possem irundo: ꝫ libenti⁹ transformari in pulicem vellez ne mihi fenestram claudẽs. At ego non q̄ neq̃as: ꝫ q̄ nolis doleo. Nam qd ego nisi aĩm r̃spicio. Ach mi lucrecia qd dixti te nolle: an si posses me nolles alloq q tu⁹sum totus. q nihil cupio magisq̃ tibi gerẽ mores: q̃ si iubes in ignem ire citi⁹ obediam q̃ p̃cipias. Mitte obsecro v̄bum hoc. Si nõ dat̃ facultas: assit tñ voluntas ne me verbis eneca q̃ vitam mihi oculis p̃bes. Si non placet me alloqui. petere: quia non sit impetrandum obsequar. Sꝫ muta sniam illam qua meum laborem vacuum dixisti futuꝝ: Absit hec crudelitas: mitior esto amanti tuo. Si ꝑgis sic loq fies homicida: nec dubita. Facilius tu me v̄bis interimes q̃ quis alius gladio. Desino iam plura poscẽ: vt redames tm̃ postulo: nihil hic est qd̄ abijcias. Nemo potest hoc te ꝓhibere. Dic te me amare ⁊ beatus sum. Munuscula mea quouismodo apud te sint ẽ g̃tum. Illa te aliqñ mei admonebũt amoris. ꝫ ꝑua illa fuer̃t ⁊ mĩora sunt q̃ nũc mitto: tu

tamen noli spnere quod amator donat. Maiora q̃ indies ex patria mihi dñt afferri. cum aderunt ex me recipies. Anulus tuus nunq̃ ex digito meo recedet: ⁊ illum vice tua crebris osculis reddam madidum. Vale delicium meum ⁊ mihi quod potes solatium dato.

Sic frequenter cum replicatum esset: in hunc tandem modum Lucrecia dedit epistolam.

Ellem tibi Euriale morem gerere teq; vt petis amoris mei ꝑticipem facẽ nam id tua nobilitas meret̃ ⁊ mores tui deposcunt vt incassum nõ ames: taceo q̃ntũ mihi placeat forma tua ⁊ plena benignitatis facies. Sz mihi non vsui est vt diligam. Nosco meipsam. Si amare incipiaz nec modum nec regulã ꝑuabo. Tu diu h̃ esse non potes: nec ego te postq̃ in ludũ venerim possem carẽ. Tu me nolles abducẽ: ⁊ ego nollẽ manẽ. Monẽt me multaꝝ exempla q̃ ꝑegrinos amantes deserte sunt. ne tuũ amorem seq̃r. Jason medeaz decepit cui⁹ auxilio vigilem int̃emit draconẽ vt vellus aureũ asportauit. Tradẽdus erat these⁹ in escam minothauro: ꝫ adriano ꝯsilio fret⁹ euasit. Illam tñ desertam apud insulam dimisit. Quid dido infelix q̃ ꝓfugum recepit enenam: nũ illi ꝑegrin⁹ amor interitum dedit. Scio q̃ntum ꝑiculi sit amorem extraneũ admittẽ: nec me tantis obijciam discriminibꝫ. Vos viri solidioris estis animi: furoremq; magis ꝯpescitis. Feĩa vbi furẽ incipit sola pt̃ morte asseq terminum. Non amant ꝫ insaniunt mulieres. Et nisi correspondeat amor: nil est amante femina terribili⁹. Postq̃ recept⁹ est ignis nec famã curam⁹ nec vitã: vnicũ remediũ est si copia sit amati. Nam q̃ magis carem⁹ magis cupim⁹: nec discrimẽ timem⁹ vllum: dum nr̃o libidini satisfiat. Mihi ḡ nupte: nobili diuiti ꝯsultũ est amori viam p̃cludẽ: ⁊ tuo p̃fertim q non potes esse diurn⁹. Ne vel redopeia phillis dicar vel altera sapho. Ideo te oratum volo ne vlt̃ meũ exposcas amorẽ ⁊ tuũ vt paulatim ꝯp̃mas extinguasq;. Nam id est viris q̃ feminis multo facili⁹. Nec tu si me vt dicis amas. id ex me q̃rere debes qd̃ mihi exitio sit. Pro tuis donis remitto auream crucẽ margaritis ornatam q̃ licet breuis sit: non tñ p̃cio caret. Vale. Non tacuit Eurialus his acceptis. sed vt erat nouis scriptis incensus. calamum suscepit atz sub hac forma dictauit epistolam.

Euriali rescriptum.

Alue anime mi Lucrecia q̃ me tuis lr̃is saluum facis: ⁊ si non nihil fellis immisceas. ꝫ h̃ spero me audito det̃hes. Venit meas in manus epl̃a tua clausa ⁊ tua gemma signata. Hanc ⁊ legi sepe ⁊ deosculat⁹ sum sepi⁹. Sz hec aliud suadet q̃ tuus videt̃ animus fuisse. Rogas me vt amare desinam: qꝛ non expedit tibi ꝑegrini flammas amoris seq: ⁊ ponis exempla deceptaꝝ: ꝫ h̃ tum ornate culteq; scribis: vt mirari magis ⁊ amare tuum ingeniũ debeam q̃ obliuisci. Quis ille est q tunc amare desinat qñ prudentiorem ⁊ sapientiorem animaduertit amicaz. Si meum minuere volebas amorẽ. non oportuit doctrinam tuam oñdẽ. Nam h̃ non est incensum extinguẽ: ꝫ ignẽ maxĩm ex ꝑua ꝯflare fauilla. Ego dũ legi magis exarsi videns forme tue p̃clare ⁊ honestati ꝯiunctam esse doctrinam. Verba sunt tñ qbꝫ rogas vt amare desistam. Roga mõtes vt in planũ deueniant vtq; fontes sua repetant flumina: tam possem te non amare q̃ suũ relinq̃re phebꝫ cursum. Si pñt carẽ niuibꝫ sithie montes. aut maria piscibꝫ ⁊ feris silue: poterit ⁊ obliuisci eurialus tui. Non ẽ ꝓnum viris vt reris lucrecia flãmas extinguẽ. Nam q̃ tu nr̃o sexui ascribis pleriq; vr̃o assignant. Sz nolo h̃ certamẽ nũc ingredi. Ad ea me rñdẽ oportz q̃ in aduersuz retulisti. Idcirco em̃ nolle te mihi correspondẽ amãti sig̃ficas quõ multas ꝑegrin⁹ amor decepit: exemplaq; ponis. Sz possem ego q̃ plures referre q̃s femine reliq̃rũt Troilum sic̃ nosti p̃ami filium Criseis decepit: deiphebũ helena ꝓdidit. Amatores circe suos medicamẽtis ꝺtebat ĩ sues atz aliaꝝ terga feraꝝ. Sz iniquũ ẽ ex paucaꝝ ꝯsuetudine totũ vulg⁹ censere. nam si sic ꝑegrin⁹ vt tu ꝓpt̃ duos tresue malos aut et̃ decẽ viros omnes accusabis: horrebisq;. ⁊ ꝓpt̃ totidẽ feĩas cetere oẽs erũt odio mihi

Quinpotius alia sumamus exempla. Qualis amor anthonij cleopatreq; fuit. ⁊ aliorꝫ quos epl'e breuitas referre non sinit. Si tu ouidium legisti inuenistiq; pt⁹ troiam dirutam achiuorꝫ plurimos dum remeant pegrinis retentos amoribꝫ nunq̃ in patriam reuertisse. Heserunt nanq; amatricibꝫ suis: carereq; poti⁹ necessarijs domo regnis ⁊ alijs q̃ sunt in patria cuiq; g̃tissima voluerũt: q̃ amicas relinq̃re. hec te rogo mi Lucrecia cogites: non illa q̃ nr̃o sint amori aduersa ⁊ q̃ pauci fecerũt. Ego ea mente te seq̃r vt ꝑpetuo te amem simq; ꝑpetuo tuus. Nec tu me pegrinum dixeris. Magis nanq; ciuis sum q̃ q hic nascit̃. Nam illum casus facit ciuem: me ꝺo electõ. Nulla mihi patria erit nisi vbi tu sis. Et q̃uis ꝯtingat me aliquando hinc abire: reditus tñ festin⁹ erit. Nec ego in theutoniam reuertar nisi res meas ꝯpositur⁹ ordinaturusq; vt tecum esse q̃diu possim. Facile manendi apud te repiet̃ occasio. Multa his in ꝑtibꝫ negocia cesaris sunt. hec mihi ꝯmitti expedienda curabo. Nunc legatione fungar: nunc mun⁹ exercebo. Vicarium in eutruria cesarem hr̃e oportet: hanc ego ꝓuinciam impetrabo ne dubita suauium meum Lucrecia meum cor spes mea. Si viuere absq; corde possum ⁊ te relinq̃re possum. Age iam tandem miserere amãtis tui: q tanq̃ ad solem nix eliquescit. Considera meos labores: ⁊ modum iaꝫ diuq; meis martirijs statue. Quid me tamdiu crucias. Miror ego mei q tot ꝑpeti tormenta potuerim: q tot noctes insomnes duxi q tot ieiunia toleraui. Vide q̃macer sum. q̃pallidus sum. Parua res est q̃ spm̃ corpori alligatum detinet. Si tibi aut parentes aut filios occidissem non poteras de me maius q̃ hoc suꝓplicium sumere. Si sic me punis qꝛ te amo: qd illi facies q tibi damnum dederit aut malum. Ach mea Lucrecia mea hera mea salus meum refrigerium suscipe me in gr̃am: demum rescribe me tibi caꝝ esse: nihil aliud volo. Liceat me dicẽ ꝟuus lucrecie sum: ⁊ reges ⁊ cesares amant ꝟuos vbi fideles norũt. Nec dij dedignant̃ redamare q amant. Vale spes mea meusq; met⁹. Vt turris q̃ fracta interi⁹. inexpugnabilis videt̃ exterius. si admot⁹ aries fuerit mox ꝯfringet̃: ita Euriali ꝺbis Lucrecia victa est. Postq̃ em̃ sedulitatem amantis aꝑte cognouit: ⁊ ip̃a dissimulatum patefecit amorem: atꝫ his lr̃is Eurialo se aperuit.

On possum tibi vltra aduersari nec te ampli⁹ Euriale mei amoris exptẽ hr̃e. vicisti. Jamq; sum tua. Me miseram: q̃ tuas suscepi lr̃as: nimiũ multis exponenda sum ꝑiculis: nisi me tua fides ⁊ prudentia iuuet. Vide q̃ ꝟues q̃ scripsisti. In amorem iaꝫ tuum venio: si me deseris ⁊ crudelis ⁊ ꝓditor ⁊ omnium pessim⁹ es. Facile est femellam decipe: ꝟ q̃ntofacili⁹ tantoturpius. Adhuc res integra est: si putas me deserendam dicito: anteq̃ magis amor ardeat. Nec incipiamus qꝺ postmodum incepisse peniteat. Omnium reꝝ inspiciendus est finis. Ego vt feminaꝝ est paꝝ video. Tu vir es. te mei ⁊ tui curam hr̃e oportet. Do me iam tibi: tuamq; ꝓseq̃r fidẽ: nec tua eẽ incipio nisi vt sim ꝑpetua tua. Vale meũ ꝑsidiũ meeq; ductor vite. Post plures epl'e misse vtrinq; sunt. Nec tam ardent̃ Eurialus scripsit q̃ feruent̃ Lucrecia rñdit. Vnum iam vtriusq; desiderium erat sil' ꝯueniẽdi. Sꝫ arduum ac pene impossibile videbat̃: oĩm oculis Lucreciam obꝟuantibꝫ. q̃ nec sola vnq̃ egrediebat̃ nec vnq̃ custode carebat. Nec tam diligent̃ bouem iunonis argus custodiuit: q̃ Menelaus iusserat obꝟuari Lucreciam. Vicium hoc apud ytalos late patet: feminam suam q̃si thesauꝝ qsq; recludit: meo iudicio min⁹ vtiliter. Sunt em̃ fere hmõi mulieres omnes vt id potissime cupiant quod maxime denegat̃: q̃ vbi velis nolunt: vbi nolis cupiunt vltro: he si liberas hñt habenas minus delinquunt. Exinde tam facile est inuitam custodire mulierem: q̃ inferuenti sole pulicum gregẽ obꝟuasse. Nisi suapte casta sit nulier: frustra maritus nitit̃ ponere seram coibe. Sꝫ quis custodiat istos custodes. Cauta est ⁊ ab illis incipit vxor. Indomitum est animal mulier: nullisq; frenis retinenduꝫ. Erat Lucrecie spurius frater. huic tabellas commiserat Eurialo deferendas: ⁊ hunc em̃ sui amoris conscium fecerat. Cum hoc igitur conuenitur Eurialum vt clam domi suscipiat. Habitabat hic apud nouercã suam Lucrecie matrem: quam Lucrecia sepe visitabat ⁊ ab ea sepius visitabatur.

Nec eñ magno interuallo distabat. Ordo ergo his erat vt clauso in conclaui euria-
lo: postq̃ mater ecclesiasticas aditura cerimonias exiuisset. Lucretia suq̃ueniret tan
q̃ mrem domi ꝓuentura: q̃ non inuenta reditum expectaret. Interim vo apud euria-
lum esset. ꝑt⁹ biduum statut⁹erat termin⁹: at hi dies tanq̃ anni visi sunt amantib⁹
longi: vt bñ spantib⁹ hore ꝓducte: male timentib⁹ correpte. Sz non arrisit amantiũ
desiderijs fortuna. Presensit nanq̃ insidias mr̃: at vt dies venit: egressa domum: p̃
uignum exclusit. Qui mox eurialo triste nunciũ tulit. Cui non min⁹ q̃ Lucretie fuit
molestum. Que postq̃ detectos agnouit dolos. Hac non successit ingt alia aggredia-
mur via. Nec potens erit mr̃ meis obsistẽ voluptatib⁹. Pandalus viro affinis erat
quem iam Lucrecia fecerat archanoꝝ scium. Nec eñ poterat ignit⁹ anim⁹ gescere.
Significat igit̃ eurialo hunc vt alloquat̃: q̃ fidus sit ꝛ ꝓueniendi viam possit mon-
strare. At eurialo non videbat̃ tutum illi se credẽ: quem menelao semp bezentem in-
tuebat̃ ꝛ subesse fallaciam verebat̃. Inter deliberãdum at̃ iussus est eurialus romaz
petẽ: atz cum pontifice maximo de coronatione transigẽ. Que res tum sibi tum ami-
ce molestissima fuit. Sed oportebat cesaris impium ferre. Itur ꝙ: mora duoꝝ men-
sium fit. Lucreciã interim domi manẽ. venestras claudẽ mestas induere vestes: nũq̃
exire. Mirari omnes: nec causam noscere. Seue ipe vidue videbañ ꝛ tanq̃ sol de-
feciss̃et cuncti se putabant in tenebris egere: domestici q eam sepe incubantem lectu-
lo ꝛ nunq̃ letam videbant egritudini imputabant ꝛ qcqd remedioꝝ afferri poterant
ꝓquirebant. Sed nunq̃ illa vel risit vel thalamum exire voluit: nisi postq̃ redire eu-
rialum ꝛ illi cesarem obuiam esse cognouit. Tunc q̃si egra somno excitata: lugubri
veste posita. ꝛ ornamẽtis redimita poꝛib⁹: fenestras aperuit: letabundaq̃ illum ex-
pectauit. Quam vt cesar vidit. Ne nega ampli⁹ingt eurialo detecta res ẽ. Nemo lu-
creciam te absente videẽ potuit. Nunc q̃ redisti auroraz cernim⁹. Quis modus assit
amori. tegi nunc non potest amor nec abscondi tussis. Jocaris mecum vt soles ce-
sar ꝛ me in risum ducis eurialus ait. Ego qd hoc sit nõ scio. Hinnit⁹ equoꝝ tuoꝝ ꝛ
plire barbe strepit⁹ tue illaz forsitan excitauit. Atz sic effat⁹ lucreciã furtim aspexit
ꝛ oculos iecit in oculos. Eaq̃ pt⁹ reditum ꝑma ꝓsultatio fuit. Paucis deinde int̃-
iectis diebꝫ: nisus eurialí fidus suus comes: dum anxi⁹ amice cause fauet tabernaz
speculatus est: q̃ pt⁹ menelai domum sita in lucrecie cameram retrusum habebat in-
tuitum. Lauponem igr̃ sibi ꝓciliat: spectatoq̃ loco: eurialum adducit: ꝛ hac ingt ex-
fenestra alloq lucreciam poteris. Media int̃ vtranq̃ domum cloaca fuit: nec homi-
ni nec soli accessa trium q̃ vlnaꝝ distantia fenestram lucrecie disterminat. Hic diu
consedit amator expectans si qs casus lucreciam oñdẽt. nec deceptus est. Affuit tan
dem lucrecia. cum huc atz illuc respicẽt. Quid agis ait eurialus vite rectrix mee: q̃
tendis lumina: cor meum. Huc huc dirige oculos p̃sidium meum: tuus h̃ eurialus
est. Ade me assum: me respice. Tu ne h̃ ades ingt lucrecia. O mi eurialе iam te allo-
qui possum: vtinam ꝛ amplecti valerem. At istuc ait eurial⁹ non magno conatu fa-
ciam scalam huc admouebo. Tu obsera thalamum: amoris nr̃is gaudia nimium di
stulim⁹. Caue mi eurialе si me vis saluam fenestra h̃ aderteram: vicinusq̃ pessimus
nec cauponi credendum est: q pua pecunia ꝛ te ꝛ me pderet: ꝑ alia incedam⁹ via. Sa
tis ẽ si huic ſmoni nr̃o patz accessus rñdit lucrecia. At mihi eurialus ingt mors est
hec visio: ni te simul amplector meisq̃ brachijs teneo mediam. Biuer h̃ loco tract⁹
est ſmo missaq̃ huic p arundinẽ sunt munera. Nec eurialus in donis q̃ lucrecia li-
beralior fuit. Sensit dolos sosias: secũq̃ frustra ingt amantum conatib⁹ obsto: nisi
astu ꝓuideo ꝛ hera ꝓbit ꝛ dñs infamiaz subibit. Er his malis sati⁹ est vnum auertẽ
Amet hera nihil nocebit si clam fit. Jpa p̃ amore ceca est. nec qd agit ꝓspicit. Si non
pt̃ custodiri pudicicia. satis est rumorem tollẽ. ne domus infamis fiat. neue paricidi-
um ꝓmittat̃. Adibo igr̃ ꝛ opaz p̃bebo meã. Restiti q̃ad potui ne ꝓmittẽt nephas id
qr̃ n̄ licuit: meũ ẽ curaẽ vt qd̃ pei⁹ agit occultũ sit: Paz ei refert n̄ agẽ ꝛ sic agẽ vt ne-
mo sciat: ꝓñe bonũ libido ẽ: Nec hõ est quẽ pestis hec n̄ agitet. ꝛ ille castior habetur.

q cauti⁹ agit. Dumq; sic fat̄. lucretiā eggressam thalamo videt: aggressusq; feminam
Quidnam est inqt q̄ nihil amoris mihi ꝯñicas. Eurialus tibi nihilomin⁹ dilectus
est: ⁊ me clam amas vide cui des fidem. Prim⁹ sapientie g̃dus est non amare. Secū
dus vt sic ames ne palam fiat. Sola h̄ sine int̄nuncio facē non potes. Quanta mihi
apud te sit fides longo iam tp̄e didicisti. Si qd mihi ꝯmittē vis: iube. Mihi maxia
cura est ne amor iste detegat̄: ⁊ tu penam luas ⁊ vir oīm oblocutōes ferat: Ad hec lu
crecia. Sic est vt ais sosia inqt: ⁊ tibi magnaz habeo fidem: h̄ tu visus es nescio quō
negligens ⁊ meis aduersus desiderijs. Nunc q̄ sponte te offers vtar obsequijs tuis
nec abs te decipi timeo. Tu scis q̄ntum ardeo: diu ferre non possum hanc flāmam.
Juua me vt simul esse possum⁹. Eurialus amore languet ⁊ ego morior. Nil peius ē
q̄ obstare cupidini nr̄e. Si semel inuicem ꝯuenirem⁹ temp̄anti⁹ amabim⁹: ⁊ tect⁹ erit
amor nr̄. Vade igr̄ Eurialoq; viam vnicā me accedendi dicito. Si ab hinc q̄driduo
dum rustici frumentū afferunt vectoris p̄sonam induat optusq; sacco triticum p̄ sca-
las in horreum ferat. Tu te scis thalamū meum ad scalas hr̄e hostium p̄mū: atz om
nia eurialo dicito h̄ diem manebo ⁊ dum erit tempus sola in cubili ero ip̄e hostium
impellat dum solus sit ad me ingrediat̄. Sosias q̄uis arduum facin⁹ esset maiora ve
ritus mala p̄uinciam suscepit. Eurialoq; inuento cuncta ex ordine nunciat: q̄ ille iu
dicans leuia libent̄ amplectit̄: seq; paratis accingit: nec aliud querit̄ q̄ nimiam mo-
ram. O insensatum pect⁹ amantis. O mentem cecaz. O animum audacem corq; in-
trepidum: qd est tamnimium qd̄ tibi non paruum videat̄. Quid tamarduum qd̄ pla
num non estimes: qd tamclausum qd̄ tibi non sit aptum. Tu omne discrimen p̄uifa
cis: tu nihil difficile censes: Inanis est apud te omnis custodia maritoꝝ. Nulle te le
ges tenent: nulli met⁹: nulli pudori obnoxius es. Omnis labor tibi est ludus tibi nil
obstat vsq̄. O reꝝ amor: domitor omnium. Tu viꝝ p̄matem cesari acceptissimum di
uitijs affluentem: etate maturꝝ: imbutum lr̄is: prudētia claꝝ eo p̄ducis vt posita pur
pura saccum induat: vultum foco tegat: ꝟuus ex dño fiat: ⁊ q nutritus in delicijs fu-
erat. iam humeros gustandis oneribꝫ aptet: seq; publicum baiulum mercede locet.
O rem mirandaz peneq; incredibilem: viꝝ aliqñ in ꝯsilio g̃uissimum int̄ catheruas
vectoꝝ cernē atz in colluuio illa fereq; hoīm ꝯtubernium habuisse. Quis trāsforma-
tionem q̄rat maiorem. Hoc est qd̄ Ouidius methamorphoseos vult. dum fieri ex ho
minibꝫ aut bestias scribit aut lapides aut plantas. Hoc ⁊ poetaꝝ eximius maro sen
sit dum Circes amatores in terga feraꝝ v̄ti cantabat. Nam ita est: ex amoris flāma
sic mens alienat̄ vt paꝝ a bestijs differat: linq̄ns croceum titonis aurora. Cubile iā
diem referebat optatum: moxq; suū rebꝫ colorem appollo reddens. expectantē recre-
at curialum: q tunc se fortunatum beatūq; censuit cū admixtū se vilibꝫ ꝟuis nulli no
scendum vidit. Pergit igr̄: ingressusq; lucrecie domū: frumento se onerauit positoq;
in horreum tritico: vltim⁹ descendentiū fuit: atz vt erat p̄doct⁹ ostium maritalis tha-
lami qd̄ in medio scalaꝝ clausum videbat̄ impellit: seq; intro recepit ⁊ reclusis fori
bus: solam lucreciam serico intentam videt: atz accedēs ꝓpi⁹. Salue mi anime inqt:
salue vnicum vite p̄sidium: spesq; mee. Nunc te solam offendi: nūc qd̄ semp̄ optaui
semotis arbitris te amplector. Nullus iam p̄ies: nulla distantia meis obstabit oscu
lis. Lucrecia q̄uis ordinem ip̄a dedisset p̄mo ꝯgressu stupuit: nec eurialum h̄ sp̄m se
vidē putabat vt q̄ viꝝ tantum ad ea p̄icula ituꝝ sibi non suadebat. Vt vbi inter am
plexus ⁊ oscula suum cognouit eurialum. Tu ne es inqt paup̄cule: tu ne h̄ ades eu-
riale ⁊ rubore p̄ genas fuso complexa hominem est arci⁹: ⁊ media fronte dissaniata
moxq; repetens ꝟmonez. Heu q̄nto te ait discrimini subiecisti qd ampli⁹ dicat̄. Jaz
me tibi carissimam scio. Jam tui amoris feci p̄iculum. Sed neq; tu me aliam inueni
es. Bij tm̄ fata secundent: ⁊ amori nr̄o p̄sperum ventum dent: dum sp̄us hos reget
artus p̄ter te nemo lucrecie potens erit: nec maritus qdem si rite maritum appello q
mihi inuite datus est: ⁊ in quem nunq̄ anim⁹ ꝯsensit meus. Sed age mea voluptas:
meū deliciū. Abijcito saccū hūc: teq; mihi vt es oñde. Exue vectoris spēz: hos funes
missos face: Eurialum me vidē credito. Jaz ille depositis sordibꝫ: ostro fulgebat ⁊

auro: ⁊ amoris in officiuz pronus ibat. Tum sosias ante ostij pulsitans. Cauete inquit amantes: nescio quid reruz querē menelaus huc festinat: tegite furta vestra dolisq; virū fallite nihil est qd̄ egredi putetis. Tū lucrecia latibulū inquit paruū substrato est: illic preciose res sunt. Scis tibi quid scripserim: si te mecū existēte vir aduentaret ingredere huc: tutus hic tenebris eris: neq; te moueris neq; screatū dederis. Anceps quid agat eurialus? mulieris imperiū subit. Illa foribꝫ patefactis: ad sericū redit. Tum menelaus ⁊ vna bertus assunt: cirographa nonnulla ad rempublicā pertinentia quesituri. Que postq̄ nullis inuenta sunt scrinijs. In latibulo nostro inquit menelaus forsitan erunt lucrecia lumenq; affer: huc intus querenduz ē. His exterritus eurialus viribus exanguis fit. Jāq; odisse lucreciam incipit atq; intra se. Heu me fatuū inquit. Quis me huc venire compulit nisi leuitas mea. Nunc deprehensus sum: nunc infamis fio: nunc cesaris gratiam perdo: quid gratiam: vti nam mihi vita supersit. Quis me hinc viuū eripiet? Emori certum est. O me vanuz ⁊ stultorum omnium stultissimum. In hanc sententiā volens cecidi. Quid hec amoris gaudia? sitanti emuntur. Breuis illa voluptas est: doloris longissimi. O si nos hec pro regno celorum subiremus. Mira est hominuz inscitia. Labores breues nolumus ꝓ longissimis tollerare gaudijs. Amoris causa cuius leticia fumo ꝯpare potest: infinitis nos oblectamus angustijs. Ecce meip̄m iam ego exemplū: iaz fabula omniū ero: nec quis exitus pateat scio. Hinc si me deorū traxerit auxiliuz: nusq̄ me rursus amor illaqueabit. O deus eripe me hinc: parce iuuentuti mee: noli meas metiri ignorantias reserua me vt hoꝝ delictorum penitentiaz agam: nō me amauit lucretia: sed quasi ceruum in casses voluit dep̄hēdere. Ecce venit dies meus: nemo me adiuuare potest nisi tu deus meus. Audieram ego sepe mulierum fallacias nec declinare sciui. At si nunc euasero nulla me vnq̄ mulieris tegna deludet. Sed nec lucretia minoribꝫ vrgebat̄ molestijs: que nō solū sui: sed amantis quoq; saluti timebit. At vt est in piculis subitaneis mulierū q̄ virorum promptius ingeniuz: excogitato remedio. Age inquit vir. Cistella illic sup̄ fenestra est vbi te nemini monimenta nō nulla recondisse: videamus an illic cirographa sint reclusa: subitoq; decurrēs tanq̄ vellet apire cistellā: latenter illam deorsuz depulit: ⁊ quasi casu cecidisset. Proch mi vir ait. adesto ne quid damni sentiamus cistella ex fenestra cecidit: perge ocio ne iocalia vel scripture disperiāt. Ite ite ambo quid statis. Ego hinc ne qs furtum faciat oculis obseruabo. Uiden audaciam mulieris nūc ⁊ feminis credito. Nemo tāoculatus est vt falli nō possit. Is dūtaxat nō fuit illusus quē cōiunx fallere nō temptauit. Plus fortuna q̄ ingenio sumus felices. Motus h̄ facto menelaus bertusq; vna repente in viculū se p̄cipitant. Domus etrusco more altior fuit multiq; g̃dus descēdēdi erant: hinc datū ē eurialo spaciū mutandi locū: qui ex monitu lucretie ī nouas latebras se recepit. Illi collectis iocalibꝫ atq; scripturis: quia cyrographa quibꝫ op⁹ erant nō repererāt ad scrinia iuxta que latuerat eurialus trāseūt: ibiq; voti cōpotes facti. Cōsalutata lucretia recesser̄t. Illa obducto foribꝫ pessulo. Exi mi euriale. Exi mi aīe inqt: veni gaudioꝝ sūme meoꝝ: veni foras delectatōnū meaꝝ scaturigo: leticie fauū mellis: veni dulcedo incōpabilis mea. Jam tuta sunt oīa: iam nr̄is ſmonibus libere camp⁹ patet: iā locus est amplexibꝫ tutus. Aduersari oculis nostris fortuna voluit: h̄ aspiciūt dij nr̄m amorē: nec tamfidos amātes deserē voluer̄t. Ueni iā meas in vlnas: nihil est qd̄ ampli⁹ vereare: meū liliū: rosarūq; cumul⁹. Quid stas? quid times? tua h̄ sum lucretia: qd cunctaris? lucretiā amplexari. Eurialus vix tandez formidīe posita seseq; recepit. Cōplexusq; mlierē. Nūq̄ me inqt tātus īuasit timor: h̄ dig̃ tu es c⁹ cā tāta gerāt̄. Nec istec oscula ⁊ tādulces amplex⁹ obuenire cuipiā g̃tis debēt. Nec ego vt veꝝ fateor satis emi tantū bonū. Si p⁹ mortē rursus viuē possez teq; p̄frui: emori milies vellē: si h̄ p̄cio tui possent āplex⁹ coemi. O mea felicitas. O mea b̄titudo: visū video an ita ē: teneo te an somnis illudor vanis: tu certe h̄ es: ego te habeo. Erat lucretia leni vestita palla: q̄ mēbris absq; ruga hēbat: nec vel pect⁹ vl̄ clūes mētiebat̄ vt erāt arct⁹ sic se oñtabāt: gule cādor niuale: oclꝝ lumē tā-

q̄ solis iubar: intuitus letus: facies alacris gene sicuti lilia purpureis admixta ro/
sis: risus in ore suauis atq; modest⁹ pect⁹ ap̄lū: papille q̄ duo punica poma ex vtro
q; latē tumescebāt: pruritūq; palpitātes mouebāt. ¶ Nō potuit eurial⁹ vlē stimulū co
hibē: ꝫ oblitus timoris: modestiā q̄ abs sese r̄pulit. aggressusq; feiaz. Jā ingt fructū
sumam⁹ amoris: rēq; ꝺbis iungebat. Obstabat mulier curāq; sibi honestatis ⁊ fa/
me fore dicebat: nec aliud ei⁹ amorē q̄ verba ⁊ oscula poscē. Ad q̄ subridēs eurial⁹.
Aut scitū ē ingt me huc venisse aut nescitū. Si scitū nemo ē q cetera nō suspicetur: ⁊
stultū ē infamiā sine re subire. Si nescitū ⁊ ꝫ q̄ sciet nullus: ꝫ pign⁹ amoris ē: emo/
rior prius q̄ careā. Ach scel⁹ ē ingt lucretia. Scel⁹ ē ingt eurial⁹ bonis nō vti cū pos
sis: an ego occasionē mihi ꝓcessaz tā q̄sitā tā optatā amitterē. Acceptaq; mlieris ve
ste pugnātē feiaz q̄ vincē nolebat abs negocio vicit. nec veneris hec sacietatē vt ha/
moni cognita thamar peperit: ꝫ maiorē sitim excitauit amoris. ¶ Demor tamē discri
minis eurial⁹ postq̄ vini cibiq; paulisper hausit: repugnāte lucretia recessit. ¶ Nec si/
nistre quispiā suspicatus ē nisi q; vnus ex baiul' putabaī. Admirabaī seipm curi
alus dū viā pgeret. Secūq; O si nūc ingt obuiū mihi se daret cesar meq; agnoscēt:
q̄ illi habitus ꝫ suspitōez facēt: q̄ me rideret: fabula oīb⁹ eēm. ⁊ illi iocus nunq̄ me
missuz facēt donec sciret qd sibi hec rustica vestis vellet. Sz fingerē nō hāc ꝫ aliā me
dicerē adisse matronā. ¶ Nā ⁊ ipe hāc amat nec ex vsu ē meū sibi amorē patē. Lucreti
am ꝓderē q̄ me suscepit seruauitq;. Dū sic loq̄ē visū achaten polinuruz cernit: eosq;
pit: nec pus ab his ꝓgnit⁹ ē q̄ domi fuit: vbi positis saccis ptesta sūpta rerum pādit
euentū. Dū qs timor ⁊ qō gaudiū inēcessit memorīē sez narrat: nūc timēti silis nūc
exultāti fit. Interueniēdū aī: heu me stultū ingt feie ꝓmisi caput nō sic me pē admo/
nuit dū me nullius feie fidē seq; debere dicebat. Ille feiaz aīal dicebat eē indominuz
infidū. mutabile. crudele. mille passionib⁹ deditū. Ego paterne inemor discipline vi
tam meā mlier cule tradidi. Quid si me frumēto oneratū aligs ꝓgnouisset: qō dede/
cus: q̄ nā infamia mihi ⁊ meis posteris euenisz. Alienū me cesar fecisz tāq̄ leuē et
insanū: potuisset hec ꝓtemnē. Quid aī si me vir dū scrinia ꝺsabat latētē ineniisz. Se
ua ē lex iulia mechis. Exigit tñ dolor mariti maiores penas q̄ lex vlla ꝓcesserit. ¶ Ne
cat hec ferro: necat ille cruentis verberibus quosdam mechos ⁊ mugilis intrat. Sz
putemus virum pepercisse vite mee. ¶ Num me in vinculis coniecisset: aut infamē ce/
sari tradidisset. Bicamus ⁊ illius me manus effugere: quia inermis erat: mibiq; fi/
dus ensis herebat lateri. Ut viro comitatus erat ⁊ arma ex pariete pendebant: ca/
ptu facilia. In domo longus famulorum ordo: clamores mox inualuissent ⁊ ostia fu
issent clausa: tum de me supplicium sumptum fuisset. Heu me dementem: nulla me
prudentia liberauit hoc discrimine: sed casus tñ. Quid casus immo ⁊ promptum
ingenium lucretie. O fidam feminam. O amatricem prudentem. O insignum ⁊ no
bilissimum amorem. Cur me tibi non credam? Cur tuam non sequar fidem? ¶ Mil/
le mihi si assint ceruices omnes tibi committam. Tu fidelis es. tu cauta. tu prudēs
Scis amare ⁊ amantem tueri. Quis tamcito excogitare potuisset viaz qua me que
rentes auerteret vt tuipsa excogitasti. Tu mihi hanc vitam seruasti: eandez ti
bi deuoueo. ¶ Non meum est sed tuum quod spiro. ¶ Non erit mihi durum per/
dere propter te quod per te teneo. Tu vite mee ius habes: tu necis imperium
O candidum pectus. O dulcem linguam. O suaues oculos. O ingenium ve/
lox. O membra marmorea succiq; plena quando ego vos reuisam? quando ite/
rum corallina labia mordebo? quando tremulam linguam ori meo murmuran
tem denuo sentiam. Papillas ne vnq̄ illas retractabo. Paruz est achates qō
in muliere vidisti hac. Quo propior est femina eo formosior est: vtinam mecuz
vna fuisses. ¶ Non tam tandali regis lidie formosa vxor fuit q̄ ista est. ¶ Non mi/
ror illum voluisse nudam coniugem socio demonstrare vt plenius sumeret gau/
diū. Ego q̄q; itidē facerē si facultas eēt. lucretiā tibi nudā oñderē. Alit aī nec tibi ef/
fari quanta sit eius pulcritudo possum: nec tu q̄ solidum q̄q; plenum meum fuerit

gaudiū potes ꝓsiderare. Sz ꝓgaude mihi: qz maioz fuit mea voluptas q̄ verbis q̄at exponi. Sic eurialus cū achate. nec paucioza secū lucretia dicebat. Eius tamē minoz letitia fuit q̄ taciturnioz aliꝭ fidē ñ habuit vt rē posset referre. Sosie non audebat p̄ verecūdia totū narrare. Baccarus interea pannonius eques: domo nobil' qui cesarē sequebaꝫ ardere lucretiā cepit. Et qz formosus erat: redamari putabat: solāq; femie pudicitiā obstare rebaꝫ. Illa sicut mos ē nr̄is dn̄abꝰ: oēs vultu blando intuebaꝫ. Ars ē siue deceptō potius. ne verus amoz palā fiat. Insanit Baccarus nec ꝓsolari potest nisi lucretie mētez ꝓsentiat. Solēt matrone seneñ ad p̄mū lapidez sacellū dīue marie: qꝺ in bethleem nūcupāt sepius visitare. Huc lucretia duabꝰ ꝓmitata ōginibꝰ z anu q̄dā ꝓficiscebaꝫ. Sequit̄ baccarus violā in manu gestās deauratis foliꝭ: in cuius collo epl'az amatoriā subtilibꝰ inscriptā mēbranis absconderat. nec mirere. tradidit em̄ cicero illā illiadā omnē ita subtilit̄ scriptā sibi oña fuisse vt testa nucis clauderet̄. Offert violā lucretie seq; ꝓmēdat baccarus. Respuit donū lucretia. Instat pannonius magnis p̄cibꝰ. Tū anus recipe inqt bera donatū florē: qd times vbi nullū ē piculū. Parua res ē: q̄ potes hūc militē placare. Secuta est lucretia amilem suasionē violāq; suscepit. Parūq; vltra ꝓgressa violā alteri ex ōginibus tradidit. Nec diu pꝰ. obuiā facti sunt duo studētes q ōgūculā vt sibi florē tradēt nō magno negocio indurer̄t: aptoq; viole stipite carmē amatoriū inuenerūt. Solebat ꝧ hominū genus ꝓgratū ee nostris matronis: ꝧ post̄q̄ cesaris curia senas venit: izri deri despici z haberi odio cepit: qz plus armoꝝ strepitus q̄ lr̄aꝝ lepoz nr̄as femias delectabat. Hinc grādis liuoz z simultas ingens erat: q̄rebātq; tegne vias oēs q: bus nocerēt sagis. Vt q̄ viole dolus patuit: ad menelauz moꝝ itur epl'amq; vt legat rogaꝫ. Ille mestus domū ꝓgit vxorē increpat: domūq; clamoribꝰ implet: negat se reā vxoz remq; gestā exponit z anus adducit testimoniū. Itur ad cesarez fit q̄rela: vocatur baccarus. Is crimen fateꝫ: petēsq; veniā nunq̄ se post lucretiā veraturū iureiurando ꝓfirmat. Sciēs tñ iouē nō irasci sed arridē piurijs amantū. sterilē flammā vt magis ꝓhibitus erat eo diligentiꝰ sequebaꝫ. Venit iems exclusisq; nothis solū boreā admittebat. Cadūt ex celo niues: soluit̄ in ludū ciuitas. Jactāt matrone ī vicos iuuenes in fenestras niuem. Hinc nactus occasionē baccarus: epl'az alterā cera īcludit cerā niue cingit. factaq; palā in fenestrā lucretie iacit. Quis nō oīa regi fortuna dicat? qs nō fauorabilē eius cupiat flatū fati. Plus em̄ valz bera benigni q̄ si te veneris ꝓmendet epl'a mariti. Dicūt qdā nil eē q ꝓ in sapiēte q̄at fortuna. ꝧ ego his sapiētibꝰ ꝓcedo: q sola vtute gaudēt. q z paupes z egroti z in eq̄ falaris clusi vitā se crē dunt possidē beatā: qualē nullū adhuc vidi vl' fuisse putarim: ꝓmuni vita hominum vita fauoris fortune indiget. hec q̄s vult eleuat z q̄s vult dep̄mit. Quis baccarū perdit nisi fortuna: nūqd prudētis ꝓsilij fuit in nodis viole clausisse tabellas: z nūc bñficio niuis epl'az trāsmisisse. Dicet aliq̄s fieri cautius potuisse: qꝺ si ꝧ ꝓsiliū fortuna iuuisset: z cautus ꝧ z prudētissimus iudicatus fuisset. Sz obstans fatum: pilam ex lucretie manibꝰ lapsaz apud ignem durit vbi solutis calore niuibꝰ liquefactaq; cera tabellas manifestauit q̄s tū vetule q̄ se calefaciebāt tum menelaus q aderat perlegerunt: nouasq; lites excitarūt: quas baccarus non excusatōne sed fuga vitauit. Hic amoz ex vsu venit eurialo. Nam dum vir gressus z actus baccari speculatur. insidijs eurialī locum facit verumq; est qꝺ dici solet. Non facile custodiri qꝺ a pluribꝰ amatur vl' impugnaꝫ. Spectabant amātes pꝰ p̄mū ꝓcubitū: secūdas nuptias. Eliculus erat inter edes lucretie atq; vicini artus p quē pedibꝰ in vtrūq; parietē pozrectis in fenestrā lucretie haud difficilis p̄bebaꝫ ascēsus. Sed huc ascēdere solum notu licebat. Menelao petendū rus erat ibiq; pernoctandum: qui dies ab amantibꝰ tanq̄ saturnaliozum expectabatur. Fit recessus. Mutatis eurialus vestibꝰ: in vicinū se recepit: stabulum illic menelaus habebat: quod eurialus docente sosia ingressus est: ibiq; noctem manens sub feno latebat. Tum ecce domo q erat Menelai secundus famulus equis prepositus: impleturus p̄sepia: fenū ex eurialī latē suscipit: eratq; amplius suscepturus ac eurialum furca percussurus ni sosias obuenisset: q

527

vt discrimen agnouit: da mihi hanc operã frater bone. Ego hinc pabulũ eqs p̃be-
bo tu interea loci vide an nobis cena instructa sit. Gaudẽdũ ẽ dũ herus abest. Me-
lius est nobis cũ dña q̃ cũ illo. Hec iocũda ẽ ⁊ ꝑliberalis. Ille iracũdus clamoros⁹
auarus difficilis: nũq̃ nobis bene est dũ ille adest. Vides ne vt ventres nostros ini-
quo castigat modio: qui semꝑ esurit vt nos fame cruciet: nec sustinet muscida frusta
cerulei panis ꝯsũmi: ꝫ hesternũ minutalẽ ꝟuat in mẽsez: vniusq̃ cene silurnos ⁊ an-
guillas salsas in alterã defert ⁊ numerata fila sectiui porri ne qd tangam⁹ signata
recludit. Miser q ꝑ hec tormẽta q̃rit diuitias. Nã quid stultius q̃ viuere pauꝑem
vt locuples moriaris. Quãtomelius hera q̃ nõ ꝯtenta vitulis nos pascẽ ⁊ teneris he-
dis gallinas q̃ turdosq̃ ministrat ⁊ vini copiaz melioris. ij dromo cura vt q̃ vncta
popina sit. Istud inqt dromo cure habebo. ⁊ mensã potius q̃ eq̃s fricabo. Herꝫ ego
hodie in rus deduxi: q̃ sibi male succedat nunq̃ mihi v̄bũ dixit: nisi vesperi cũ me re-
misit ad eq̃s. renũciariq̃ dñe iussit nõ se redituꝫ hac nocte. Laudo te sosia q tãdem
odire cepisti dñi mores: ego iã diu mutassez dñm: nisi me dña matutinis offell' reti-
nuisset. O velles: nihil dormiẽdũ est hac nocte: bibamus voremusq̃ donec veniat di-
es. Nõ tantũ ꝑ mẽsez lucrabit' her⁹ q̃ntũ nos vna cena sumem⁹. Audiebat ꝫ euria-
lus libens: tãetsi mores ꝟuoꝫ notabat: ⁊ idem sibi fieri nõ dubitaret cũ domo abeẽt
vtq̃ dromo recessit: assurgẽs eurialus. O q̃ inquit bt̃az noctẽ sosia tuo bñficio sum
habiturus: q me huc duxisti ⁊ ne patefierẽ ꝓbe curasti. vir bon⁹ es meritoq̃ te amo.
nec tibi nõ g̃tus inueniar. Aderat hora p̃scripta: letus eurial⁹ q̃uis duobꝫ ꝑfunct⁹
discriminibꝫ: muꝫ ascẽdit ⁊ aꝑta fenestra lucretiã iuxta foculũ sedẽtez: paratisq̃ ob
sonijs expectãtez reperit. Illa vt amantẽ agnouit: assurgẽs mediũ ꝯplexa est. Fiunt
blandicie: dant' oscula: itur in venerẽ: tensis vel' fessãq̃ nauigio cithareã nũc ceres
reficit nũc bachus. Heu q̃breues voluptates sunt q̃longe solicitudines: vix horã
eurialus letã habuerat: tum ecce sosias q reditũ menelai renũciat gaudiũq̃ ꝑturbat
Timet eurialus: fugẽ studet: lucretia mẽsis abscõditis obuiã viro pergit: reuersũq̃
salutat. Et o mi vir inqt q̃ bñ redisti: nã ego iã te villicã rusticatũ rebar: qd tu tñ ru-
re tamdiu egisti: caue ne quid olfaciam. Cur non domi manes: quid me contristari
absentia studes: semper dum abes timeo tibi. tum ne quã adeas formido. vt sunt in-
uidi vxoribꝫ suis viri. quo metu si vis me soluere nunq̃ extra dormias. Nec enim si-
ne te nox est mihi vlla iocunda. Sed cena hic iam post cubatuz ibimus. Erant tũc
in aula vbi familia prandere solet. ibiq̃ virum detinere lucretia nitebatur donec eu-
rialus abeundi spacium suscepisset: cui necessaria est morula quedam. Menelaus
autem foris cenatus erat seq̃ in thalamum recipere festinabat. Tũ lucretia: pa-
rum me amas inquit cur non potius domi apud me cenasti. Ego quia tu aberas nõ
comedi hodie nec bibi quicq̃. Venerunt tamen villici ex rosalia nescio quid vini
portantes optimum esse ferebant trebeanum. Ego pre mesticia nihil gustaui: nũc
quoniam ades eamus si placet in cellarium introrsum. gustemusq̃ vinum si vt
illi dixerunt tamsuauissimum sit. Hisq̃ dictis lucernam dextra virum sinistra
manu recipit ⁊ in intimum penu descendit: tamdiu nunc hunc nunc illum cadum
terebrauit ac cum viro pitisauit. donec Eurialum putabat abesse. At ita demum
ad ingratos himeneos cum viro transiuit. Eurialus in tempesta nocte domum
repetijt. Sequenti luce siue q̃ sic expediebat cauere siue suspicio mala fuit mu-
ro fenestram Menelaus obstruxit. Credo vt sunt conciues nostri in coniecturas
acuti suspicionumq̃ pleni. timuisse Menelaum loci comoditatem vtq̃ parum
fidebat vxori. occasionem demere voluisse. Nametsi nihil conscius erat illi: ve-
xatam tamen feminam multisq̃ dietim temptatam precibus non ignorabat: et
animum cognoscebat mlieris instabilẽ: c⁹ tot sũt volũtates q̃t sũt ĩ arboribꝫ frõdes
Sex⁹ em̃ femine⁹ nouitatis ẽ auid⁹ raroq̃ viꝫ amat c⁹ copiam habet. Sequebatur

ergo viã maritoꝝ ꝓmulgatã q̃ꝝ opinio ẽ ifortuniũ bonis excludi cuſtodijs. Exepta
ẽ hinc ꝓuenẽdi facultas nec mittẽdis lr̃is pmiſſa libertas ẽ. ¶Nã ⁊ cauponez q poſt
edes lucretie vinariã tabernã ꝺdurerat. ex q̃ ſolebat eurialus affari lucretiã at lr̃as
ꝑ arundinẽ mittẽ. ſicuti menelaus ſuaſit mgr̃atus expulit. ¶Reſtabat ſolꝰ ocl'oꝝ ĩtui
tus: nutuꝝ tm̃ ſe ꝓſultabãt amãtes neꝝ iſtac amoris extrema linea ꝓmode pfrui po
terãt. Erat ingẽs doloꝝ vtriꝝ cruciatuſꝝ morti ſil'is qꝝ nec amoris poterãt obliuiſci
nec ĩ eo pſeuerare. Dũ ſic anxius eurialus qd ꝓſilij capiat meditaꝝ. Venit in mẽtẽ lu
cretie monitũ qꝺ ſibi ꝺe pandalo ſcripſerat menelai ꝓſobrino peritoſꝝ medicos imi
tatus: qꝺ mos ẽ ĩ piculoſis egritudinibꝫ anceps adhibẽ medicamentũ. ⁊ vltia potiꝰ
expiri q̃ ſine cura morbũ relinq̃re. Aggredi pãdalũ ſtatuit remediũq̃ ſuſcipe qꝺ an
tea refutarat. Hinc igiꝫ accerſito ⁊ in penitioꝛẽ domꝰ ptez vocato. Sede inqt amice
rẽ grãdẽ tibi dicturꝰ ſũ. indigẽtẽ his q̃s ĩ te ſcio ſitas diligẽtia fide ⁊ taciꝫnitate. Vo
lui iã ꝺudũ hec tibi dixiſſe: ß nõ eras mihi adhuc plene cognitꝰ: nunc ⁊ te noſco ⁊ qꝛ
ꝓbitate fidei es amo ⁊ obſuo. q̃ ſi aliud ꝺe te neſcirẽ. ſatis ẽ qꝛ oẽs tui ꝓciues te lau
dant: tm̃ comites mei qbꝺ cũ amicitiã ꝓflaſti: ⁊ q ſis ⁊ q̃nti pẽdẽꝺ me certũ fecẽ. Er
qbꝺ te cupẽ meã beniuolẽtiã didici: cꝰ te iã facio pticipẽ qꝛ nõ minus illa es dignus
q̃ ego ſũ tua. ¶Nũc qd velim: q̃niã inꝰ amicos res agiꝫ paucis exponã. Tu ſcis mor
tale genꝰ q̃ ĩ amoꝛẽ ſit ꝓnũ ſeu ꝺtutis ẽ ſeu vicij. late patz iſta calamitas: nec coꝛ ẽ ſi
mõ carneũ ẽ q̃ aliq̃ñ nõ ſentiat ſtimulos. Scis qꝛ nec ſanctiſſimũ ꝺauid nec ſapiẽtiſ
ſimũ ſalomonẽ nec ſampſonẽ fortiſſimũ iſta paſſio ꝺimiſit ĩmunez. Incẽſi ꝓterea pe
ctoris ⁊ amoris inꝺibiti ea naꝛa ẽ. vt ſi qs ꝓhibeat magis ardeat: nulla re magis cu
raꝫ iſta peſtis q̃ ꝺilecti copia. fuerꝛ plures tũ viri tũ mlieres tã nr̃a q̃ maioꝝ nr̃orũ
memoria: qbꝺ inhibitõ duriſſime necis fuit occaſio. ꝙ ꝺo pleroſꝝ nouimꝰ q pꝰ ꝓcubi
tũ ⁊ amplerꝰ paſſim ꝓceſſos moꝛ furẽ ꝺeſinerũt. ¶Nihil ꝓſultius ẽ poſtq̃ amoꝛ oſſibꝺ
beſit q̃ furoꝛi cedẽ. ¶Nã q aduerſus tẽpeſtatẽ nitiꝫ ſepe naufragiuꝫ facit ⁊ q obtẽpat
ꝓcelle ſupat. hec iõ ꝺixi qꝛ te amoꝛẽ meũ ſcire volo: ⁊ qd mei cã ſis factus. Tñ quod
emolimentũ ꝺ ſit oꝛituꝝ nihil tibi tacebo: qꝛ iã mei coꝛdis alterã te reputo ptẽ. Ego
lucretiã ꝺiligo: neꝝ ß mi pãdale mea culpa ẽ factũ: ß regẽte fortũa ĩ cuius manu eſt
totꝰ quẽ colimꝰ orbis: mihi ñ erãt noti mozes vãi nec bꝰ vzbis ꝓſuetudies noꝛã. ¶Pu
tabã ego feias vãas: qꝺ oculꝰ mõſtrãt ĩ coꝛde ſentire: ß ineſcãt boies vẽe mr̃one ⁊ non
amãt. Hinc ꝺeceptꝰ ſuꝫ. Credidi nãꝝ amatũ me lucretie foꝛe ꝺũ me lumĩbꝫ ĩtuebaꝫ
placidis: cepiꝝ ꝙ diligẽ: nec tãelegãtẽ ꝺñaz ꝺignã putaui. cui vices ñ r̃ddẽnꝫ amoris
¶Nõdũ te noꝛã vꝫ tuũ genꝰ. Timaui putãs amari. Quis ei tãſareꝰ ẽ aut ferreꝰ: q non
amet amatꝰ. Sꝫ poſtq̃ fraudes noui neꝝ dolis irretitũ: ne meꝰ ſteril' eẽt amoꝛ: niſꝰ
ſũ oĩbꝫ artibꝫ illã incẽdẽ: vt par pari r̃fereꝫ. Ardẽ nãꝝ nihilq̃ vzere tũ ruboꝛ erat: tũ
anxietas aĩ q̃ me die noctuꝝ mirũ immodũ cruciabat: ⁊ erã adeo introꝛſus vt egre
di nullo pacto valerẽ. Factũ ẽ igiꝫ vt me ꝓtinuante par ſit amoꝛ amboꝝ. Illa icẽſa ẽ:
ego ardeo: ambo pimus: nec remediũ ꝓtelãde vite nr̃e videmꝰ: niſi tu ſis adiumen
to. Elir eã cuſtodit ⁊ fraꝫ. ¶Nõ tã vellꝰ aureũ puigil draco ſuabat: nec aditũ orcicer
berus q̃ illã ꝺiligẽ recludit. ¶Noui ego familiã vãaz. Scio qꝛ nobiles eſtis int̃ pri
mozes vzbis ꝺiuites. potẽtes. amati: vtinã nũq̃ nouiſſez bãc feiaz. Sꝫ qs eſt q poſſit
reſiſtẽ fatis. ¶Nõ elegi bãc ß caſus ꝺedit amãdã. Sic ſe res bz: tectꝰ adhuc amoꝛ ẽ. ß
niſi bñ r̃gaꝫ magnũ aliqꝺ qꝺ ſupi auertãt malũ pariet: poſſez foꝛſitã me ꝓpeſcẽ ſi bic
abirẽ: qꝺ q̃q̃ eẽt mihi grauiſſimũ. facerẽ tñ vẽe familie gr̃a: ſi ß putarez ex vſu foꝛe.
Sꝫ noſco illiꝰ furoꝛẽ: aut me ſeq̃reꝫ: aut manẽ coacta manꝰ ſibi ꝓſciret. qꝺ eẽt ꝺede
cus ꝑpetuũ vẽe domꝰ. Qꝛ igiꝫ te volebã teꝝ vocaui. nr̃i cã ẽ. vt obuiemꝰ bis malꝫ: ne
ß alia via ẽ niſi vt amoris nr̃i aurigã te p̃beas. cureſꝝ vt bñ diſſimulatus ignis nõ
fiat aptus. ego me tibi ꝓmẽdo: ꝺo: ꝺeuoueo: obſeq̃re furoꝛi. ne dũ obpugẽ magis icẽ
daꝫ. Cura vt ſiꝫ ꝓuenire poſſumꝰ: q̃ fcto moꝛ bũiliabiꝫ ardoꝛ tollerabiliozꝝ reddeꝫ.
Tu ſcis aditꝰ domꝰ: ſcis qñ vir abeſt: ſcis qũo me valeas introducere. Fraꝫ viri ad
uertẽdus ẽ: q ẽ ad bas res nimiũ pſpicax: lucretiãꝝ tã q̃ locuz germani teneat magꝝ
cura cuſtodit. vniuerſaꝝ lucretie ꝺba euerſas ceruices. gemitus. ſcreatꝰ. tuſſiz. riſꝰ

attente cõsiderat. hunc eludẽ ſnĩa ẽ. nec ſine te fieri poteſt. Aſſis ergo ⁊ qñ abſtur⁹
ſit vir me inſtrue. remanẽtemq; fratrẽ diuerte: ne cuſtos affix⁹ lucretie ſit: ne ve cu-
ſtodes adhibeat alios: tibi credet: ⁊ q̃ dij farint hãc fortaſſe ꝓuiſiõez tibi cõmittet.
quã ſi ſuſceperis ⁊ me iuueris (vt ſpero) iuuãda res ẽ. Poteris em̃ me clã dũ ceteri
dormient intromittẽ ⁊ amorẽ lenire furentẽ. Ex his q̃t emergãt vtilitates arbitror
te ꝓ tua prudẽtia palã cernẽ. Seruabis nãq; in p̃mis honorẽ domus: amorez teges
q nõ poſſet abs vĩa infamia manifeſtari. Sobrinã tuã in vita tenebis: menelao vxo
rem cuſtodies: cui nõ tã obeſt vna nor mihi ꝓceſſa neſcijs oĩbꝫ: q̃ ſi ſciẽte ꝓ'lo illã ꝓ-
diderit me ſequẽtẽ nupta ſenatori romano ſecuta ẽ ĩpia liddũ at pharon ⁊ nilũ fa-
moſaq; menia lagi. Quid ſi me domi nobilẽ atq; potentẽ lucretia ſeq ſtatuat: qõ de-
decus vãi generis: qs ꝓ'li riſus: q̃ nõdũ vĩa ß toti⁹ ciuitatis infamia: Dicẽt forſitã
aliqs: abſumẽda potius ferro aut extinguẽda venenis ẽ mlier q̃ id agat. Sz ve illi
q ſe hũano ſanguĩe polluit ⁊ maiori ſcelere vidicat minus. ¶Nõ augẽda ſunt mala ß
minuẽda. ¶Nos ß ſcim⁹ ex duobꝫ bonis meli⁹ eligẽdũ: aut ex malo ⁊ bono qõ ſit bo-
nũ: ß ex malis duobꝫ qõ min⁹ obſit. Oĩs via piculi plena ẽ: ß hec quã mõſtro min⁹
habz diſcriminis ꝓ quã nedũ tuo ſanguini ꝓſules: ß mihi etiã ꝓderis q pene ĩſanio
dũ mei cauſa lucretiã video cruciari. Cui potius eẽ odio vellẽ q̃ te rogare. Sz ß ſu-
mus. eo deducta res ẽ. vt niſi tuis artibꝫ tua cura ingenio atq; ſolicitudie nauis re-
gaẽ: nulla ſalutis ſpes maneat. Juua igit ⁊ illã ⁊ me tuãq; domũ abs nota cõſerua:
nec me putes ingratũ. Scis apud ceſarẽ q̃nti ſim: qcqd petieris impetratũ tibi effi-
ciã. Et ß tibi ante oĩa polliceor deq; fidẽ. palatinũq; comitẽ te futurũ: oẽmq; tuã po-
ſteriozitatẽ ß titulo gauiſurã. Ego tibi lucretiã meq; ⁊ nr̃m amorẽ ⁊ famam nr̃az: ⁊
tui generis decus ꝓmitto: tueq; mãdo fidei: tu arbiter es: oĩa hec in te ſita ſunt: vide
qd agas: ⁊ ſeruare potes iſta ⁊ pdẽ. Subrioſit his auditis pãdalus factaq; mora-
la: noxã hec curiale dixit. ⁊ vtinã nõ accidiſſent: ß eũ in locũ ſiĉ abs te dictũ ẽ res re-
dijt. vt neceſſe ſit me qõ iubes efficẽ: niſi ⁊ nr̃m genus affici ꝓtumelijs: ⁊ ſcãdalũ in-
gens cupiam exoriri. Ardet mulier ſicut dixti. ⁊ impotẽs ſui ẽ. niſi occurro ferro ſe
fodiet. aut ex feneſtris ſe dabit p̃cipitẽ: nec vite iã ſibi nec honoris ẽ cura. Jp̃a mihi
ſuoz ardorez patefecit. Reſtiti: increpaui: lenire flammã ſtudui: nihil ꝓfeci: oĩa pre-
ter te paruifacit: nihil niſi te curat: tu illi ſp in mẽte ſedes: te petit. te deſiderat. te ſo-
lũ cogitat: ſepe me vocitãs. Andi p̃cor curiale dixit. ſic mulier ex amore mutata ẽ vt
iã nõ eadẽ videaẽ. Heu pietas heu dolor nulla prius in vrbe tota vel caſtior vel pru-
dentior lucretia fuit. Adira res ſi tantuz iuris natura dedit amori ĩ mẽtes hũanas.
Adedendũ eſt huic egritudini nec alia cura eſt niſi quã tu mõſtraſti. Accingam me
huic opi: teq; dũ tp̃us erit ꝓmonefaciã: nec ex te gr̃az quero: qz nõ ẽ officiũ boni viri
cũ is nihil ꝓmereaẽ gr̃am poſcẽ. Ego vt vitẽ infamiã nr̃e imminentẽ familie ß age
qõ ſi tibi ꝓducit: nõ ꝓterea ſuz amãdus. At em̃ curialus inqt. Ego vl' ſic tibi gr̃az
habeo ⁊ creari te comitẽ vt dictũ ẽ curabo. mõ tu dignitatẽ iſtã nõ ſpernas. ¶Nõ ſper-
no inqt pãdal⁹: ß ne hĩc ꝓfecta ſit volo: ſi ventũ ẽ libẽ veniat: nihil ego ꝓditõnale fa-
cio. Si potuiſſet ß te neſciẽte fieri. mea vt opa apud lucretiã eſſes libentius egiſſez.
Vale. ⁊ tu vale retulit curialus. poſtq̃ animũ r̃ddidiſti. fac. finge. inueni. effice vt ſi
mul ſimus. Laudabilis pandal⁹ letuſq; abijt: tũ q̃ tãti viri gr̃az inueniſſet: tuz q̃
ſtrabat. Sũt em̃ boies qdã vt mlieres: q̃ cũ marie nolle dicũt: tũ marie volũt. Hic le
nocinij mercede ſortit⁹ ẽ comitatũ. ⁊ aureã bullã ſue nobilitatis poſteritas demon-
ſtrabit. Jn nobilitate mlti ſũt grad⁹ mi mariane. ⁊ ſane ſi cuiuſlibz originẽ q̃ras: ſiĉ
mea ſnĩa fert. aut nullas nobilitates inuenias aut admodũ paucas. q̃ ſceleratũ non
habuerit ortũ. Cũ em̃ hos dici nobiles videam⁹ q diuitijs habũdãt. diuitie óo raro
vtutis ſũt comites: qs nõ videt ortũ eẽ nobilitatis degenerẽ. Hũc vſure ditarũt. Jl-
lũ ſpolia. Proditões altũ. Hic veneficijs ditatus ẽ. Jlle adulatõnibꝫ. Huic adulte-
ria lucrũ p̃bent. ¶Nõnullis mẽdacia ꝓſunt: qdã faciũt ex ꝓiuge q̃ſtũ: qdam ex natis.
pleroſq; homicidia iuuãt. Rarus eſt q iuſte diuitias ꝓgreget. ¶Nemo faſtũ amplum

facit nisi q omnes metit herbas. ꝓgregāt hoīes diuitias multas. nec vnde veniāt ꝫ q̄ multe veniāt querūt. oīb⁹ his ⁹sus placet. Vnde has habeas q̄rit nemo ꝫ optet hē. Postq̄ ⁹o plena ē archa: tūc nobilitas poscit: que sic q̄sita nihil ē aliud q̄ ꝑmū inigtatis. Maiores mei nobiles habiti sunt. Sz nolo mihi blādiri. nō puto meliores fuisse ꝓauos meos alīs q̄s sola excusat antigtas: q̄ nō sunt in memoria eorū vicia. Mea sīa nemo ē nobilis nisi ⁹tutis amator. Nō miror aureas vestes. eq̄s. canes. ordinē famulor. lautas mensas. marmoreas edes. villas. p̄dia. piscinas. iurisdictiones. siluas. Nā hec oīa stultus asseq̄ ꝑt: quē sīgs nobilē dixerit ipe fiet stult⁹. Pādalus nr lenocinio nobilitatus ē. Nō multis post diebꝫ ruze int menelai rusticos riratū ē. z occisi nōnulli q plus satis biberāt. opusq̄ fuit ad res ꝓponēdas menelaum ꝓficisci. Tū lucretia mi vir ingt ḡuis es hō debilisq̄: eq tui grauit incedūt q̄re grauidarīū aliquē recipe ꝓmodatū. Cūq̄ pcūctaret vbi nā eēt aliqs: optimū ingt pandal⁹ ni fallor eurialus hz. z tibi libēs ꝓcedet si me vis petē. Pete ingt menelaus. Rogatus eurialus mox equū iussit adduci. Isq̄ sui gaudij signū ꝛcepit: secūq̄ tacite dixit Tu meū equū ascēdes menelae: ego tuā vxorē egtabo. Cōuentum erat vt noctis ad horam gntā ī vico eurial⁹ eēt: sperarētq̄ bñ: si cātātez pandalū audiret. Abierat mer nelaus iāq̄ celū noctis obdurerāt tenebre. Mlier in cubili tps manebat. Eurialus añ foꝛes erat: signūq̄ mozabat: nec cantū audiebat nec screatū. Jā ꝑterierat hora: z vt abiret eurialus suadebat achates delusūq̄ dicebat. Buz erat amanti recedē z nūc vnā nūc aliā cāz manēdi q̄rebat. Nō canebat pādal⁹. q̄ menelai frat domi māsenūc vnā nūc aliā cāz manēdi q̄rebat. Nō canebat pādal⁹. q̄ menelai frat domi māserat z oēs adit⁹ scrutabat ne qd insidiaz fieret noctēq̄ trahebat insomnē. Cui pādalus nūq̄ ne ingt hac nocte cubatū ibim⁹? iā nox mediū poli trāscēdit axē. z me ḡuis occupat somn⁹: miror te cū iuuenis sis senis hē nataz: gbꝫ siccitas somnuz aufert. nec vnq̄ dormīūt nisi paululū ꝛpe diē dū curr⁹ volui septētrionat elicos: cū iā tps eēt surgēdi. eamus tandē dormitū: qd sibi volūt he vigilie? Eam⁹ ingt agamenō si tibi sic videt. antea tū inspiciēde sunt foꝛes an satis firmate sint ne furibꝫ pateāt: veni enscq̄ ad ostiū nūc vnā nūc aliā serā admonuit z pessulū addidit. Erat illic ingēs ferruz qd vir duo potezāt leuare: q̄ nōnūq̄ ostiū claudebat: qd postq̄ agameno leuare nō potuit. Juua me ingt pādale admoueam⁹ ferrū ꝫ ostio: tū dormitū ibim⁹. Audiebat hos ꝛmones eurialus z actū ē tacitus ait. Si ꝫ ferramentum adiūgit. Tum pādalus: qd tu paras agamenō tanq̄ domus obsidēda sit firmare ostiū paras: an tu ti sum⁹ ī ciuitate. libtas hē z ges oīb⁹ eadē: tū hostes ꝓcul sūt qbꝫ cū bella gerim⁹ flozētini: si fures times satis clausū ē: si hostes: nihil ē qd hac in domo te possit tueri Ego hac nocte nō subibo ꝫ on⁹ q̄ scapulas doleo z infra sū fract⁹ nec gestādis oneribꝫ sū idone⁹: aut tu leua aut sine. Vlab satis ē ingt agamenō dormitūq̄ cessit. Tū eurial⁹ manebo adhuc hꝫ horā ait si forte aliqs adapiat. Tedebat achatē moze: taci tusq̄ maledicebat eurialo q se tādiu retinēt insomnē. Nec diu mānsuz ē: cū p rimulaz visa lucretia ē. paz qd lumis secū ferēs: ⁹sus quā pgēs eurial⁹. Salue mi aīme lucretia dixit. At illa exterrita: fugē ꝓmū voluit: eride recogitās qs tu es vir ait. Eurial⁹ tu⁹ ingt eurial⁹. Api mea voluptas iā mediā noctē te hꝫ opioz. Agnouit lucretia voce ꝫ q̄ sil'atōez timebat: nō ꝓus ausa ē apire q̄ secreta int se tñ nota ꝓcepit. Ꝑ⁹ hec magno labore seras remouit. Sz q̄ ꝓlima ferramēta foꝛes ꝛtinebāt q̄ man⁹ feinea ferre nō poterat ad semipedis dūtaxat amplitudinē ostiū patuit: nec ꝫ ait obstabit eurial⁹ extenuāsq̄ suū coꝛp⁹ ꝑ dextraz lat⁹ intro sese ꝓiecit mlierēq̄ mediā āplex⁹ est. Achates ex in excubijs māsit. Tum lucretia siue timore nimio siue gaudio exaīmata inter eurialī deficiens brachia pallida facta z omisso verbo ac oculis clausis: per omnia similis mortue videbatur: nisi q̄ adhuc calor pulsusq̄ manebat. Exterritus Eurialus subito casu quid ageret nesciebat: secumq̄. Si abeo mortis sum reus qui feminaz in tanto discrimine dereliquerim. Si maneo interuenerit agamenon aut alius ex familia z ego perierim. Heu amor infelix quā pl⁹ fellis q̄ mell' habes. Nō tā absinthium est amarum q̄ tu. Quot iā discriminibꝫ obiecisti: q̄t mortibꝫ meū caput deuouisti. Hoc nūc restabat meis in brachijs vt feiaz exaīmares. Cur me nō potius

interemisti. Cur nõ me leonibꝫ obiecisti. Heu q̃ optabili⁹ erat in hui⁹ me poti⁹ gremio q̃ istã ĩ meo sinu defecisse. Vicit amor virꝫ abiectaqꝫ ꝓprie cura salutis cũ femĩa mãsit: eleuãsqꝫ alti⁹ mutũ corpus atqꝫ deosculãs madid⁹ lacrimis. Heu lucretia inquit vbi nã gentiũ es: vbi aures tue. Cur nõ rñdes. Cur nõ audis: ap̃i ocl'os obsecro meqꝫ respice: arride mihi vt soles: tuus ħ eurialus assũ: tuus te amplectit̃ eurialus mi anime. Cur me ñ ꝯ basias: miror obisti an dormis vbi te q̃rã. Cur si mori volebas nõ me monuisti vt me occidissez vna tecũ: nisi me audis: en iaꝫ lat⁹ meũ ap̃iet gladius ⁊ ambos hẽbit exit⁹ vn⁹. Ach vita mea: suauiũ meũ: delicie mee: spes vnica: integra qes. Siccine te lucretia perdo. attolle ocl'os: eleua caput. Nõdũ mortua es video: adhuc cales: adhuc spiras. Cur mihi nõ loq̃ris. Sic me r̃cipis: ad hec me gaudia vocas: hãc mihi das noctẽ. Assurge oro reqes mea: respice tuũ eurialũ. Assum eurialus tu⁹. At sic fatus lacrimaꝫ flumẽ sup̃ frõtẽ ⁊ mlieris timpora fluit: q̃bus tãq̃ rosaꝫ aqs excitata mulier q̃si de g̃ui somno surrexit amãtemqꝫ vidẽs. Heu me inqt euriale vbi nã fui. Cur nõ me potius abire sinisti: bt̃a iã moriebar ĩ tuis manibꝫ: vtinã sic excederẽ anteq̃ tu hac vrbe decedẽs. Cũ sic inuicẽ fant̃ ĩ thalamuꝫ ꝑgũt vbi talẽ noctẽ habuerũt q̃lem credim⁹ int̃ duos amãtes fuisse: postq̃ nauibus altis raptã helenã paris abduxit: tanq̃ dulcis nox ista fuit: vt ambo negarẽt tã bñ int̃ martẽ venerẽqꝫ fuisse. Tu meus es gaminides: tu me⁹ ypolitus dyamedesqꝫ meus dicebat lucretia. Tu mihi pollixena es eurialus r̃ferebat: tu emilia tu ven⁹ ip̃a ⁊ nũc os nũc genas nũc ocl'os ꝯmẽdabat. Eleuataqꝫ nõnũq̃ lodice: secreta q̃ nõ viderat antea ꝯtemplabat̃. ⁊ pl⁹ dicebat inuenio q̃ putarã. Talẽ lauãtẽ vidit acheon in fonte dyanã. Quid his mẽbris formosius: qd cãdidius. Jã redemi ꝑicula. Quid ẽ qd̃ ꝓpter te nõ debeat sustineri. O pectus decoꝫ. O papille p̃mende: vos ne tãgo: vos ne habeo: vos ne meas incidistis manus. O teretes arctus. O redolẽs corp⁹: te ne ego possideo. Nũc mori facilius ẽ: qñ gaudiũ ħ ẽ recẽs neqꝫ int̃ueniat calamitas. Anime mi teneo te: an somnio: vera ne ista voluptas ẽ an ex̃ mẽtẽ posit⁹ sic reor. Nõ somnio: certe vera res agit̃. O suauia basia. O dulces amplexus. O melliflui mors⁹ Nemo me felitius viuit nemo beati⁹. Sꝫ heu q̃ueloces hore. inuida nox: cur fugis Mane apollo: mane apud inferos diu. Cur eq̃s tamcito in iugũ trahis: sine pl⁹ g̃minis edãt. Da mihi noctẽ vt alcumene dedisti. Cur tu tãrepẽte citoni tui cubile relinqs aurora? Si tãgrata illi esses q̃ mihi lucretia: haud tãmane surgẽ te ꝑmittẽt: Nũq̃ mihi nox visa ẽ hac breuior: q̃uis apd̃britanos dacosqꝫ fuerim. Sic eurial⁹ nec minora dicebat lucretia. Nec osculũ nec v̄bũ irrepẽsatũ p̃terijt. Strĩgebat ħ strĩgebat illa: nec p⁹ venerẽ lassi iacebãt. Sꝫ vt antheus ex t̃ra validior resurgebat: sic post bellũ alacriores isti rubustioresqꝫ fiebãt. Nocte ꝑacta cuꝫ crines suos ex occeano tollẽt aurora: discessuꝫ ẽ. Nec p⁹ mltos dies redeũdi copia fuit. Crescẽtibꝫ dieti custodijs. Sꝫ oĩa sup̃auit amor viãqꝫ tandẽ ꝯueniẽdi reperit q̃ vsi amãtes sunt. Interea cesar q iã eugenio recõciliatus erat: romã petẽ festinauerat. Sensit hec lucretia. Quid em̃ nõ sentit amor: aut qs fallẽ posset amãtẽ? Sic igit̃ lucretia scripsit eurialo.

Lucretia scribit Eurialo.

I posset anim⁹ me⁹ irasci tibi iã succẽserẽ ꝙ abiturũ te dissimulasti. Sed amat te q̃ me magis sp̃ũs me⁹: nullaqꝫ pt̃ ex cã aduersus te moueri. Heu mi cor: quid ẽ ꝙ mihi cesarẽ nõ dixisti recessurũ. Ille itineri se parat: nec tu hic manebis scio: Quid obsecro de me fiet: qd agã misera: vbi qescã. si me relinqs nõ viuo biduũ. Perago has lr̃as meis lacrimis madidas: ꝑ tuã dexterã ⁊ datã fidẽ si de te quicq̃ merui: aut fuit tibi quicq̃ dulce meũ. miserẽ infelicis amãtis. Nõ peto ꝙ maneas: sed tolle me tecum. Fingam me vespere bethleez petẽ velle: vnicamqꝫ recipiam anũ. Assint illic duo tresue famuli ex tuis: meqꝫ recipiãt: nihil negocij est volẽtez eripere. Nec tibi dedecori puta. Nam ⁊ filius priami ꝯiugẽ sibi raptã parauit non iniuriaberis viro meo. Js enim omnino me perditurus est. Nã nisi me abducas mors illi me auferet. Sꝫ noli tu esse crudelis meqꝫ morituraꝫ relinquere que te pluris semper q̃ me feci. Ad hec eurialus in hunc modum scripsit.

Responsio Euriali.

Elaui te vsq; nunc mea lucretia ne te nimium afflictares anteq̃ tempus esset. Scio mores tuos: noui te quia te nimis crucias. Nec cesar sic recedet vt non sit reuersurus. Ex vrbe postq̃ reuerterimus. hoc iter est nobis in patriaꝫ Q̃ si cesar aliã viam fecerit: me certe si vixero reducem videbis: negentq; mihi patriam superi: errabundoq; similemq; reddent vlixi: nisi huc reuertar. Respira ergo mi anime. sumeq; vires noli te macerare. qn viue potius leta. Quod dicis de raptu esset mihi tum gratum tum iocundissimum. Nec mihi maior voluptas prestari possꝫ q̃ te semper habere mecum ac meo ex arbitrio potiri. Sed consulendum est magis honori tuo q̃ mee voluptati. Exigit nãq; fides tua qua me complexa es: tibi vt consilium fidele prebeam: ⁊ quod in rem sit tuam. Tu te scis prenobilem esse ⁊ in clara familia nuptam. Nomen habes tum pulcerrime tum pudicissime mulieris: nec apd̃ italos solum tua fama clauditur: sed ⁊ theutones ⁊ pannonij ⁊ bohemi ⁊ omnes septentriones populi tuum nomen agnoscunt. Q̃ si ego te rapiam mitto dedecus meum. quod tui causa floccifacerem. Qua ignominia tuos afficeres necessarios: quibus doloribus tuam matrem pungeres: quid de te diceretur: quis rumor exiret ĩ vrbem. Ecce lucretiam que bruti coniuge castior menelopeq; melior dicebatur. iaꝫ mechum sequitur immemor domus parentum ⁊ patrie. Non lucretia sed ypꝑia est vel iasonem secuta medea. Heu me quãtus meror. cum de te talia dici sentirem. Nunc amor noster clam est: nemo te non laudat. Rapina turbaret omnia: nec vnq̃ tãlaudata fuisti q̃ tunc vitupereris. Sed mittamus famam: quicquid amore perfrui nostro non valeremus. Ego cesari seruio. Is me virum fecit: potentem: diuitẽ: nec ab eo recedere possum sine mei status ruina quod si eum desererem: non quireꝫ te decẽter habere: si curiam sequerer nulla quies esset: omni die castra mouemus. Nusq̃ cesari tanta mora fuit: quãta nunc senis. Idq; belli necessitas fecit. q̃ si te circũducerẽ ⁊ quasi publicam feminam in castris haberem. vide q̃ esset mihi ⁊ tibi dedecorum. His ex rebus obsecro te mea lucretia mentem vt vt istam exuas. boniq; consulas: nec furori magis q̃ tibi blandiaris. Alius fortassis amator aliter suaderet ⁊ vltro te fugere precaretur. vt te q̃diu posset abuteretur: nil futuri prouidus dum presenti satisfaceret egritudini. Sed is non esset amator verus qui libidini magis q̃ fame consuleret. Ego mea lucretia quod frugi est moneo. Mane hic te rogo: nec me dubita rediturum. Quicquid apud etruscos incumbet agendum cesari mihi committi curabo: daboq; operam vt te frui abs tuo incõmodo possim. Uale. viue. ama. nec meum q̃ tuus est ignem putato minorem: aut me non inuitissimum hinc abscedere. Iterum vale mea suauitas ⁊ anime cibus mee. Acquieuit his mulier ⁊ imperata factura rescripsit. Paucis post diebꝫ eurialus cum cesare romã perrexit: nec diu moratus illic febribus est incensus. Infelix penitus. qui cum arderet amore. febrium quoq; cepit ignibus estuari. Cunq; iam vires amor extenuasset: adiectis morbi doloribus parum supererat vite. tenebaturq; spiritus medicorum remedijs potius q̃ manebat. Cesar dietim ad eum veniebat ⁊ quasi filium solabatur omnesq; curas apollinis adhiberi iubebat. Sed nulla valentior fuit medela q̃ Lucretie scriptũ quo viuentem illam ⁊ sospitem cognouit. Que res febres aliquantisper imminuit Eurialumq; surgere in pedes fecit: qui ⁊ coronatõni cesaris interfuit. ac ibi militiam suscepit ⁊ aureum calcar. Post hec cum cesar Parusium peteret: is rome mansit nondum ex integro sanus. Exinde Senas venit q̃uis adhuc debilis extenuatusq; facie. Sed intueri potuit non alloqui Lucretiam. Epistole plures vtrinq; misse sunt rursusq; de fuga tractatum est. Triduo illic mansit Eurialus dũ sibi aditus omẽs videret ereptos: recessũ eꝰ amanti renũciauit. Nũq̃ tãta dulcedo ĩ ꝯuersãdo fuit: q̃nta ĩ r̃cedẽdo mesticia. Erat in fenestris lucretia: per vicum iam

eurialus equitabat: humidos oculos alter in alterꝫ iacerat. Flebat vnus: flebat al
ter: ambo doloribꝫ vrgebant̃ vt q suis ex sedibꝫ cor auelli violenter sentiebãt. Si qs ĩ
obitu q̃ntus sit dolor ignorat. duorꝫ amantũ separatõeꝫ ꝯsideret: q̃uis maior h̃ anxi
etas inest ⁊ cruciatus ingentior. Dolet animus ĩ morte qꝛ corpus relinqt amatum:
corpus absente spũ nec dolet nec sentit. At cũ duo inuicẽ ꝯglutinati ꝑ amoreꝫ vnius
sunt animi: tanto penosior est sepatio q̃nto sensibilior ẽ vtriusqꝫ dilectio. Et h̃ sane iã
nõ erãt spũs duo. ꝫ quẽadmodũ inter amicos putat aristophanes vni⁹ aĩe duo cor-
pora facta erãt. Itaqꝫ nõ recedebat animus ab animo: ꝫ vnicus amor scindebatur
in duos. Tũ cor in ꝑtes diuidebat̃. mẽtis ꝑs ibat. ꝑs remanebat. ⁊ om̃es inuicẽ sen
sus disgregabant̃ ⁊ a seip̃is discedẽ flebãt. Nõ mãsit ĩ amantiũ faciebꝫ sãguĩs gutta
nisi lacrime fuissent ⁊ gemitus. Similimi mortuis videbant̃. Quis scribẽ? qs refer
re? qs cogitare posset? illoꝝ mentiũ molestias. nisi q aliqñ insaniuit. Laodomia re-
cedente protheselao ⁊ ad sacras ylij pugnas exeũte exanguis cecidit. Eadeꝫ postq̃
viri mortẽ agnouit: viuere amplius minime potuit. Dido phenissa p⁹ fatalẽ enee re
cessum seip̃aꝫ interemit. Nec porcia p⁹ bruti necẽ voluit supesse. Hec nr̃a postq̃ euri
alus ex visu recessit in terrã collapsa ꝑ famulos recepta est. cubiliqꝫ data donec r̃su-
meret spiritũ. Vt ꝺo ad se redijt: vestes aureas purpureasqꝫ ⁊ omnem leticie reclusit
ornatum: vilisqꝫ tunicis vsa nũq̃ posthac cãtare audita ẽ: nũq̃ visa ridẽ: nullis face
cijs: nullo gaudio: nullisqꝫ vnq̃ iocis in leticiã potuit reuocari. Quo in statu dũ ali-
q̃diu ꝑseuerat egritudinẽ incidit: ⁊ qꝛ cor suũ abierat: nulliqꝫ menti dari ꝯsolatõ po
terat. inter multũ plorãtis brachia mr̃is: ac collacrimãtis ⁊ frustra ꝯsolatorijs ꝺbis
vtentis necessario indignantẽ aĩaꝫ exalauit. Eurialus postq̃ ex ocul̃ nunq̃ se visurũ
abijt: nulli intereũdũ locutus. solã in mẽte lucretiã gerebat. ⁊ an vnq̃ reuerti posset
meditabat̃. venitqꝫ tandem ad cesarẽ parusij manentẽ: quẽ deinde ferrariã mãtuã
tridentũ ꝯstãtiam ⁊ basileam secutus. ac demũ in hungariam atqꝫ bohemiam. ꝫ vt
ipse cesarem: sic eum lucretia sequebatur in somnijs nullamqꝫ noctem sibi quietam
permittebat. Quam vt obijsse verus amator agnouit. magno dolore permotus. lugu
brem vestem recepit: nec consolationem admisit nisi postq̃ cesar ex ducali sanguine
virginem sibi tum formosam tum castissimam atqꝫ prudentem matrimonio iunxit.
Habes amoris exitum mariane mi amantissime. non ficti neqꝫ felicis. Queꝫ qui le
gerint periculum ex alijs. faciant quod sibi ex vsu siet. Nec amatorum bibere pocu-
lum studeant: quod lõge plus aloes habet q̃ mellis. Vale. Ex ivienna. v. nonas iu-
lij. Anno. M.cccc.xliiij.

Epithaphium mittit episcopo patauieñ super mire laudis lapide tumbali.

Epistola. cxv.

Euerendissimo in christo patri ⁊ illustri principi dño leonardo episco-
po patauieñ dño suo magno ⁊ futuro maximo. Eneas siluius poeta im-
perialisqꝫ secretarius. S.p.d. Basilicã diui stephani ꝓthomartiris: cui
p̃sides in vrbe tua patauieñ cũ nup intrasseꝫ: mirarerqꝫ vetẽs sepulturas. Nihil in-
qt magnificus caspar cancellarius adhuc vidisti. Moderni ep̃i spectandus ẽ lapis
Sequẽtiqꝫ die cũ viri p̃stãtes aduenissent. Siluester chiemeñ ep̃s ac iohes mgr̃ re-
gie camẽ. Tu illos cũ cãcellario postq̃ solẽni prãdeo recreaueras: vt lapideꝫ cerne-
rent adduxisti. Nec dedig̃tus es me q̃ꝫ vna inter spectatores vocare. Vidi ḡ mirifi-
cum marmor: qd̃ tãsubtili ingenio sculptũ erat: vt vel phidie vel praxitelis op⁹ vide
ri potuerit: nec meo iudicõ (q tamen romanas statuas ꝯtemplat⁹ sum) altioris edi-
ficij qcq̃ huic opi poterat adiungi. Vera tua illic iacebat imago. Job ĩ vtrũqꝫ latus
erat insculptus. Sup pect⁹ tuũ crucifix⁹ residebat. In infulis q̃ꝫ circa bt̃aꝫ ꝺginem
bis tua effigies cernebat̃. Ad pedes tuos duo leones tã viuis sil̃es vt terrorẽ inijce-
rent aspiciẽtibꝫ. Angeli vndiqꝫ q̃i volãtes astabãt. Arma tũ tua tũ ecclesie in pleris
qꝫ locis visebant̃. Laudaui ergo te mirum immodum: qui ⁊ si altũ tenes dignitatis
gradum multasqꝫ possides opes: non tamen esse te hominem obliuisceris: sed quod
est hominis sapientis ⁊ mortalem te noscis ⁊ de morte sedulo cogitas. Quo fit vt te

non nisi iustū iudicare possim. ¶Nā q viuēdo morituꝝ se ꝓtinuo meditat: is ꝓculdubio ⁊ vitā ducit meliorē: ⁊ cū dies obitus adest: minus angit. ¶Quia ꝓuisa iacula (sicut gregorius ingt) minus nocēt: ⁊ facile ꝓtēnit hui⁹ mūdi blādicias ⁊ ingnamenta refugit: q semper cogitat se morituꝝ. ¶Unū tamē in tuo sepulcro dēfuit: qz nō erat ibi epitaphiū te ac tuis ōtutibꝫ dignū. ¶Uolui igit supplere dēfectū edidicq nōnullos elegos: q si placebūt in aliq ex lapidibꝫ sarthophagi tui poterūt insculpi ⁊ ad posterita tis dēduci memoriā: vt nōsolū pntes ꝫ etiā futuri populi q̄lis prelatus fueris ⁊ q̄ ecclesie vtilis recognoscāt. ¶Et q tibi succedēt nō locū dūtaxat ꝫ ⁊ ōtutes tuas habē ꝓcurēt. ¶Ualе optime ⁊ fac q tuus eneas si phas est dicere tuissimus fiat.

¶Epistola.crvj.

¶Promotoriales lr̄e.

¶Uerendo pr̄i dño ep̄o constañ. ¶Eneas siluius ⁊ michael de pfullendorff secretarij regij. S.p.d. ¶Reuerēde in xp̄o pr̄ ⁊ dñe. ¶Obtinuit supioribꝫ diebus honorabil. ¶Lucius a maiestate regia p̄mariaꝝ p̄cum lr̄as. ꝓ aliq bñficio ecclesiastico sibi ꝓferēdo ad tuā collatōem spectāte. ¶Nūc ó cū eisdē lr̄is ad tue p̄nitatis p̄sentiā ꝓficiscit. ¶sperās in oculꝫ tuis gratā ꝓmotionē inuenire. ¶Ueꝝ qz idem ¶Lucius nobis p plurimū ꝓuersatus est. nobisq retroactis tpibꝫ obsequiosuꝝ se p̄buit ⁊ acceptum. ⁊ eū semp honestū ⁊ ꝓbum inuenimus. ¶Non indignū putauimus has nostras litteras in eius recōmendatōez tibi ꝓscribē. ¶Quapropter licz nō dubitemus p̄nitatem tuā tū intuitu ōtutū suaꝝ. tū maxime ob reuerētiā regie celsitudinis beniuolā sibi ⁊ affectā esse. ¶Rogam⁹ tn̄ vt etiā nostro ītuitu ¶Luciū ip̄m recipias ꝓmendatū. vt p tui fauoris p̄sidia q̄primū regiaꝝ p̄cum sortiri possit effectū. In qua re reputabimus specialē gr̄az a tua p̄nitate recepisse viceuersa in nobis possibilibꝫ ad tua bñplacita nos offerētes.

¶Epistola.crvij.

¶Promotoriales lr̄e.

¶Otarij romane regie cācellarie. ¶Reuerēdo pr̄i ep̄o constañ dño suo. S.p.dic. ¶Licet merita nostra nulla p̄cesserunt q̄rū vigoze petē a te aliqd audē debeam⁹. ¶Quia tn̄ res iusta ē ꝓ q̄ intuenim⁹. ⁊ benignitatē tuā n̄ ignoram⁹. fiduciaz habem⁹ ꝓ ea q̄ querim⁹ libent audies ⁊ libēti⁹ adimplebis. ¶Nō aūt poscimus ꝫ est. ¶Uenit ad te ¶Luciti⁹ cū lr̄is regijs p̄maꝝ p̄cuz sup aliq bñficio eccl̄iastico sibi cōferēdo ecclie tue: q cū sit vir ꝛatus ⁊ bonis imbut⁹ moribꝫ. facile apud te optimū p̄ez gr̄az inueniet. ¶Nos tn̄ cupim⁹ vt nr̄e etiā sibi recōmēdatōes ꝓsint: cū eū diligam⁹ ⁊ suis exigētibꝫ meritis pcaꝝ habeam⁹. ¶Rogam⁹ itaq vt nr̄o ītuitu tuos sibi fauoꝛes impēdas. ꝓ ip̄e sētiat lr̄as nr̄as ad effectū sue r̄gie gr̄e ꝓseqndas n̄ modicū ꝓfuisse: quā rē nobis ad p̄cipuā ꝓplacētiā recipiem⁹. ¶Parati ecōtra ī oibꝫ possibilibꝫ tibi ⁊ ī cōmuni ⁊ in ptic̄lari ꝓplacē. ¶Batū ī noua ciuitate anno ⁊c̄.

¶Epistola.crvij.

¶Ladisla⁹ ꝓmēdat sūmo pōtifici ne emul suis regnum hungarie ꝓfirmet.

¶Ridericus dei gr̄a romanorum rex semper augustus. sanctissimo patri domino ¶Eugenio pape quarto. S.p.d. ¶Et si non dubitemus apostolicaz sedem tanq̄ veritatis doctricem. iustamq vite magistram. quorūlibꝫ iuribꝫ fauorabilē ee: nullicq ꝓsus iniuriā facē: qz qcqd ab ea⁹ solio manat: iusticie lācibꝫ libraī ⁊ eqtatis. ¶Nō tn̄ ab re fore putam⁹ aliq ꝓ nos scribi. b. tue: qbꝫ ius serenissimi p̄ncipis ladislai hungarie regis patrueli nr̄i carissimi: pueri: pupilli ⁊ orpha ni ꝓmendatū efficiam⁹: ⁊ eoꝝ q ficta ꝓ veris refezūt impijs resistam⁹ conatibꝫ. Scit em̄ tua b̄itudo patruelē nr̄m p̄fatū q p⁹ obitū diue memorie patrui ⁊ ātecessoris nostri alberti romanoꝝ atq hungarie bohemieq regis in vtero mr̄no postum⁹ r̄māserat. ¶Ut p̄mū natus fuit ⁊ sacri fontis vnda renat⁹: adhibitis ex amore solēnitatibꝫ verā hungarie ⁊ sc̄am suscepisse coronā. ¶Nūc aūt sic̄ accepim⁹ magnope qdā instāt vt tua sc̄itas titulum regni huius ī alium transferat multa illinc emolimenta: tum

sanctitati tue tum regno p̄fato ꝓueniētia dicētes. q̄ licz nullatenus apl̄icam moue-
re credamus: qꝛ nullū ꝯmodū ē tamingens ꝓ quo bñ vendi iusticia possit. Miran-
dus tamē est eoꝝ conatus q ex alieno incōmodo suū q̄rētes ꝯmodū. altissimi sangui-
nis pueꝝ ⁊ paterno ⁊ auito regno cupiūt spoliare. Iniquū ꝓfecto ⁊ abhominabile
scelus. Fecerit em̄ alius quis magnalia. sit potēs. sit apt⁹ regimini. sit ꝑ aliq̄s accer-
situs. Nolumus ista discutē: nec cū iniuria volum⁹ loq cuiusq̄. Nl̄la tñ ratō suadet
huic puero suū adimi regnū: q si ꝓpter se nō eēt magniputādus ei tamen p̄ter facta
paterna vniuersa xp̄ianitas fauorabilis eē debēt. Quis em̄ nr̄i tp̄is hō ē. q p̄ris hu-
ius gloriosos ꝯflictus tū ꝯtra thurcos tū ꝯtra hussitas nō audiuerit. Debēt p̄terea
⁊ huic puero fauorem p̄bere. Qui sui clarissima gesta ⁊ illa ecclesie vnio ꝯstantie re-
ꝑata: tū ꝺo ⁊ karoli q̄rti ⁊ hainrici septimi: quoꝝ vltimus h̄ sanguis ē memoria Ce-
sarū. Tacemus inclite domus nr̄e australis opa. tā ꝓ impio q̄ ꝓ ecc̄ia in fauorē fi-
dei ꝑ nr̄os ⁊ huius pueri ꝓgenitores edita. Quis tandē nō ꝯpati debēt innocenti
puero parentib⁹ orbato: vero hungarie r̄gi ac heredi. Insane ꝓfecto mētis ⁊ animi
trucis sunt ac totius hostes iusticie: q tāgenerosuz puerū regno p̄uare ⁊ ius tamcla-
rū ꝯculcare nitunt̄. Sciūt tamē ⁊ illi ip̄i q talia petūt. ĩhumanū eē qd̄ optāt. atq; id-
circo extinctū puerū ⁊ nusq̄ inueniri ꝯfingūt. vt vel hoc colore regni titulus in aliū
diriuet̄. Sed aliud repit̄. Viuit enim rex ladislaus. ac fausta ⁊ felici fruit̄ sospitate
Scitus puer atq; formosus. Is est ĩ noua ciuitate vicinus hungarie adiriq; ab ho-
minib⁹ potest q eius visendi sunt cupidi. Spes ⁊ nr̄a ⁊ omniū ē antecessoꝝ suoꝝ. v̄-
tutes in hoc puero reuicturas. Que oīa tue. H. recensemus. ne ꝑ sinistras suggestō-
nes aliquid ex curia tua valeat extorqueri. qd̄ huic patrueli nostro possit eē nociuū
vtq; puerū istū omnib⁹ imperij p̄ncipib⁹ sāguine iūctum apl̄ice sedis fauore tua san-
ctitas ꝓseq̄tur. Sit igit̄ h̄ rex pupillus ĩ tuo ꝯspectu recōmendatus. sit ante ocl̄os
tue mentis sua generositas: sua etas: sua puritas: suorum memoria p̄decessorum ⁊
huius iusticiam ex qua non inanis ⁊ ficta: sed vera ⁊ ampla vtilitas apostolice sede
redundare potest. amplecti atq; tueri velis. Datū ivienne ⁊c̄.

Epistola. cxix.

Consolat̄ merens super morte amici.

Oderati ac p̄stabilis ĩgenij viro Nicolao de vlm. insignis ciuitatis Es-
selingensis secretario. Eneas episcopus senensis. S. p. dicit. Ludouicus
imperialis cācellarie notarius homo frugi ⁊ nostri amans: tuas ad me
litteras attulit quas Michaeli de pfullendorff imperiali prothonotario dum viue
ret olim scripseras. Ex his redijt in memoriam obitus amicissimi hominis qui me
admodum turbauit. Quis enim naturale ⁊ commune sit omnibus mori neq; vita
ri necessitas mortis queat. humanum tamen est dolere ⁊ contristari amicos ex ami-
corum morte. fateor imbecillitatez meam cum Michaelis mentionem in tuis litte-
ris reperi: non potui non affici merore carissimi ⁊ dulcissimi amici. dum me consue
tudine priuatum esse memineram. Consolor tamen meipsum quando vt christianuz
decet obisse illum scio. Nihil est quod illi morienti defuerit ab ecclesia requisitum.
Vixit cum virtute: mortuus est cum pietate. Nusq̄ mala mors inuenitur vbi bona
vita precessit. Illud etiam ad felicitatem sibi: ⁊ mihi ad consolationez cedit: quia
in ecclesia mea senensi sepultus est. Cuius manibus quotannis parentari curabo.
Faxit deus cum illo apud christum saluatorez in promissa patria reperiamur: vbi
vere sunt opes: veraq; gaudia. Hic in terris nihil est solidum nihil perpetuo bo-
num: omnia senescunt: omnia occidunt. Michael noster vt mihi persuadeo illuc
reuersus est vnde venit: magnumq; illum diem letus prestolatur: in quo surgenti-
bus omnibus corpus suum ex puluere tollat: ⁊ gloria vestiat immortali. hec me
scribere epistola tua coegit. In qua nec grauitas deest neq; ornatus deseratur.
Sed vidi etiam picturam tuam: qua diuū Michaelē exp̄ssisti. Due in te res elucēt.

eloquentia et pictura. Sed hac magis in qua vel appelli vel Zeusi potes equari. In altera si pseuerabis gregē eribis et ad singulares venies. Amant eñ se artes he ad inuicē Ingeniū pictura expetit: Ingeniū eloquentia cupit. nō vulgare ꝫ altū et sum mum. Mirabile dictu est dū viguit eloquētia viguit pictura: sicut Demoscenis et Ciceronis tpa docēt. Postq̄ cecidit facundia. iacuit et pictura: Luz illa reuixit: hec ꝫz caput extulit. Videm⁹ picturas ducētoz annoz̄ nulla ꝓsus arte politas: Scripta illius etatis rudia sunt inepta incompta. Post petrachā emerserunt lr̄e. Post iotuz surrexere pictorū man⁹: vtrāq; ad summā iam videm⁹ artē pueniſſe. Laudo te quem pictura summum. eloquentia mediocrē habet. Et hoztor vt q̄lis es pictor talem te vē lis oratorē p̄stare. vt dicendi facultas que olim apud alamanos nō vilis fuit postea in exiliū acta est: te duce: priorē locū vēdicet. Beniqz qa meā videris amicitiā petere. cōcedo petenti libenter: qō recusanti vltro obtulissem. in eo iā tecū his lr̄is amicitie fedus. meqz non vulgarē amicū do tibi. vt me posthac ex arbitrio vtare. Scies quia non minus amaberis q̄ amabis. Vale ex noua ciuitate. Anno 7c̄.

Oratoria ars ex grecis in ytalos et modo ex ytalis in alamanos theutunosqz venit.

Epistola. crr.

Aeneas episcopus tergestinus Jurisc̄onsultissimo viro dño Gregorio bainburgensi. S. p. d. Licero cū adhuc iuuenis apud grecos mirificā oratiōz habuisset. admirabant̄ qui aderant omēs: mirisqz laudib⁹ nomini oratorē efferebāt. Senex autem quidam amantissim⁹ patrie. iter omniū leticiā atqz tripudium solus flebat: mirati circūstantes. Quid est inquiūt qō te letantib⁹ ceteris mero re conficit? Tum ille: omnes inquit grecorum artes in latinum migrarunt: vnica nobis et familiaris et carissima remanserat eloquentia. Sed hanc etiam Licero nobis aufert. atqz in ytaliā secum ducit: nunquid iusta est causa lacrimarum. Sic mihi hodie de te visum est. cum in regia de studijs que vocant humanitatis dissertares. Nam et legistam et theutonem superabas et ytalicam redolebas oratoriāqz facundiam. Sed quod fuit merori greco: mihi leticiam prebuit. Neqz enim si theutonia litteris claret: que illas tradit ytalia. minus habet litterarum. Sunt scientie sicut et lumina qui de suo lumine lumen accendit: sed sibi retinet lucem: et accipienti tenebras aufert. Inueni apud sanctum gallum quod sueuorum est opidum in veteri monasterio bibliothecam peruetustā: vbi et libros reperi ornatissime conscriptos: quorum autores fuerūt theutones: mirabar Cur hodie nihil eloquentie his in regionib⁹ eluceret. Sed venit in mentē apud ytalos q̄z tps fuisse quo sepulta dicēdi facultate barbaroz iusticia dominabat. Ante centū serme ānos et antea tricentisq̄drigentisqz nō inuenies q per ytaliā sermonem habuerit tersū et lucidū. Sic pingendi sculpendiqz accidit arti. Si ducentoz̄ tricētoz̄q annoz̄ aut sculpturas intueberis aut picturas inuenies non hominem: sed monstroz̄ portentorumqz facies: Priscis ꝺo seculis appellē atqz Zeusim. Pollicretū. Phidiam. et praxitelē: magnos fuisse comperim⁹: Et de statuarijs quidē ipsi videmus: 7 virgilio fidem habemus dum ait Credo equi dē viuos facient de marmore vultus. De pictoribus ꝺo testimonia sunt clarissimoz̄ virorum qui profecto minime tantis eos preconijs extulissent si picturam non aspernissent sculpture vel similem vel illa pulcriorem. Sed ecce iaz reuixerunt sculpēdi pingendiqz discipline. Reuixit etiam eloquentia et nostro quidem seculo apud ytalos maxime floret. Spero idem in theutonia futurum. Si tu tuiqz similes continuare et amplecti totis conatibus oratoriam decreueritis. Accepi apud nurembergam plebanum sancti sebaldi virum grauem: tua permotum suasione: multis lucubrationibus hystoriam atqz rethoricam persequi. Diligo ego vos ambos qui patriam moribus ornantes etiam litteris munire studetis. Ceterumqz de nilo fuit hodie nobis sermo: nō video quo pacto ex paradisi monti progredi possit. Paradisum nanqz terrestrem quam deliciarum vocant in oriente positam volunt: atqz ex ipa eufraten fluere: quē scriptura tigrim appellat: q̄uis et tigris alius in armenie regione caput tollat. qui Solino teste eufratem fluuium in persicum defert sinum. Nilus vero a monte in-

feriozis mauritanie qui occeano propinquat originem habet. Sic affirmare ferun
tur punici libri et iube regis scripta. Si solino credimus et hic nunc latens nunc ap
parens diuersis argumentis deprehenditur is esse qui irrigat egiptum et terminus ē
affrice atq; asie. Licz lucano huius origo fluminis icognita videatur: duz ait. Egēs
si qua iacet nascenti conscia nilo. Vale et quod verbis fieri debuisset scriptis accipe
Ex noua ciuitate pridie kl's februarum.

Grates refert de multis beneficijs
specialiter de equo velocj ꝓpinato.

Epistola.cxrj.

Plēdido z magnifico viro dño Caspari Schlick Imperiali cācellario Ene
as episcopus tergestinus. S. p. d. Logor sequi regem quocunq; iert duz
me poscit. Si manum retrahit longe fugiēdum est. Ago tibi gratias ydo
neum qui fuge equum ministrasti. Tua sunt innumerabilia in me beneficia. Expe
ctare vicem ex me non debes qui vix possem numerare quot me beneficijs cumulasti:
beneficia ante premiata sunt q̄ exhibita. In animo quisq; suo benefactor premiū
tulit. Quecunq; possidemus viuentes: heres nobis morientibus vel inuitis aufert:
sola fugiunt heredis manus auari que amico dispensantur animo. Reclusos in ar
cha thesauros fures expilant: predia latronibꝫ patent. Nihil tamrigide seruari po
test quod fortune non subiaceat. Extra fortunam est quicquid donatur amicis. quas
dederis solas semper habebis opes. Sic marcialis ait. Tua munificentia digna est
laudum preconijs sempiternis. Ignorant te tempora nostra. Sic est inuidia: viuen
tes vrit: calcat: exterminat. Rari viuentes laudati sunt. Recte noster oratius virtu
tem incolumem odimus sublatam ex oculis querimus inuidi. Sed viue tu diu inui
tis emulis: laudabere viuens Et si tacuerint alij. nostra loquar nō tacebit musa. In
uidia cessabunt fata. Non semper glacies geticis horret in agris. Nec semper mare
verant inequales procelle. Iaz diffugere niues: iam campis gramina redeunt et ar
boribꝫ come crescunt. mutant omnia vices que sub luna sunt. Nec felitia nec aduer
sa sunt immortalia: pruine succedit ver. Pomifer estatem sequitur autumn⁹. Quis
beatus es teipso et tua virtute contentus. speramus tamen beatiorem te cernere: soli
et stellis acceptiorem. Vincet inuidiam virtus. perpauci immo nulli sunt tui similes
Inhonoratam esse oportet curiam nisi tu quoq; honoreris. Addimus ista modo
Laurentius meus ex tergesto reuersus. Vit se in foro iulij rumorem excepisse. Iā me
diolani potitum esse franciscum fortiani. Venetijs esse oratores galliarum et magni
presbiteri legatos. In regem aragonum cuditur faba. Post laurentium alius ve
nit ab ytalia qui mediolani nouitatem cōfirmat. Nescio credere priusq; nr̄os audio
nuncios. Timeo tñ et dari nostris verba. Comiti facta suspicor. Sic sunt hominuz
ingenia ꝓpinquioribꝫ fauent presentia pericula formidant. Auxilia longinqua pa
rum habent spei. Rex noster hinc abiturus cras existimatur: nouamq; ciuitatem
repetiturus: et inde post triduum ingressurus stiriam. faustuz sit illi ꝓcor iter. Cōmē
do rem meam vestre magnificentie: tuisq; me presidijs fauoribusq; cōmitto: Fuit hic
magister bubarum ne dicam nugarum. verba secum nulla feci: nec ipse mihi mutuz
annuit. Noui nihil actum esse sic silentium indicauit. Vale optime: Certumq; me
tuarum reddito operarum. Ex balneis austrie. xv. kl's marcij. Anno 7c̄.

Assentit p̄cibꝫ et spondet efficē rogatū.

Epistola.cxrij.

Illustrissimo ꝓncipi dño Sigismundo duci austrie dño suo Eneas silui⁹
poeta Salutē plurimā dicit. Effla gitasti modeste a me pridie tibi vt ama
toriā alicuius epistolā mitterē: qua suadere posses virgini quam diligis
vt amare te sineret. Alius fortasse tibi hoc negasset timens ne prolabereris. Ego an
nuendum duxi. Scio nanq; humane vite conditionem. Nam qui non amat in ado
lescentia: in senio postmodum amat quo tempore derisui est ⁊ vulgi fit fabula: quoni
am etas illa amori inepta est. Nosco preterea amoris consuetudinem qui in iuuene

torpentes virtutes excitat. Hunc in armis exercet: illum in litteris. Et studet quisq; id agere propter quod amice placeat. Et quia virtutes nomen bonum faciunt: virtute dat operā qui amat, vt ante puelle faciem laudetur. Et quanq; hoc ineptuz virtutis premiū sit. probabile tamen est quacūq; ratione virtutes adipiscaris. Adolescentes insuper non sunt nimium cohibendi ne languidi et inertes fiant. permittendusq; bis est aliquis ludus: indulgendum est aliquantisper voluptati eozum vt animum et coz sumāt: vt sciant bonum et malum: vt versucias mundi noscāt: illasq; cuz viri facti fuerint: euitare sciant. Hac de causa gessi mozem voluntati tue et optatam epistolam hac cōditione tibi transmitto: vt amans non negligas studia litterarum. Sed quemadmodū apes ex floribo mella decerpunt. sic tu ex amoris blandicijs virtutem veneris. Vale.

Epistola plus audet viue vocis oraculo
referre mētis cōceptū de pulchra puella.

Epistola.crrij.

Anibal dux Numidie. S.p.d. et seipsum dat singulari domine sue insigni et formosissime virgini Lucretie regis epirotharum filie. Volui te sepius alloqui amoremq; meū tibi notū efficere: sed etas mea nimis adhuc verecunda est: que nō patit qō intra me sentio foras exire. q; primū incipio loqui mox rubor adest: timor impedit: et medijs vox in faucibus heret: nec cogitata possum effari. Timeo modestiam tuam ne me arguat. Vereor astantes ne me derideant. Horresco meipsum ne balbuciens fiam. Hac de re qō statuerā dicere: decreui litteris cōmittere. Quia epistola non erubescit: non suspirat: non timet quenq;. Forsitan arduum aliquid et perdifficile postulaturū me putas: parum est quod volo: hoc si mihi cōcesseris multum existimabo. Ego enī modestissima virgo fateor me tui amantem esse captūq; tui vultus splendore. nec aliud die noctuq; cogito q; te: tu mihi semper es in mente: te in corde et in animo gero: tu meum desiderium es: tu spes mea: tu quies: tu refugium. Cum te video quiescit animus meus et se oblectat. at cum abes nec te cernere possim. magnis vrgeor stimulis. nec aliud meditor nisi vt q; primum te reuisam: hoc multiplici causa factum est. Nā et forma et honestas in te cōcurrūt. Laudant belenā poete: Vt ego illam nō existimo tibi fuisse similem. Nec polixenam tibi cōparauerim. aut eā quā dilexit. hercules deianirā: tu omēs vincis et pulchritudine et moribo quasi altera philomena. A calce vsq; ad verticē nulla est in te menda. Crines tui splendorē auri superant. Frōs alta et spacioſa est. Supcilia in arcū tensa debitis spacijs distinguunt. Oculi tui tāq; duo emicāt sidera: ide sagittas emittis. et vulneras iuuenes: hinc qs vis occidis et quos vis viuificas. Nasus suis cōueniēs partibo faciem mirifice honestat. Genas cādore niuio respersas modestus rubor interscat. Quid labia corallina et cristallinas referā dentes: z omnes oris tui partes vnde melliflua manant ōba: hinc risus ille ꝓgredit qui me sepe ad intima penetrat. O virū felicē: qui labia illa mordebit: qui tales osculabit genas q mētū tuū et cādidiorē sithica niue gulā tuā poterit tangē. Nolo pectoris tui et illoz pomoz que ibi latent mentionez efficere: ne referēs nimis ardeaz. Tu te scis q; intra et extra formosa es. Ego mirari magis q; digne commēdare te possim. Hoc tm ga mores tui regio fastigio digni: z forma plus q; dici possit honesta: ex duce me fuū tuum fecerunt. Tuus esm sū nihilq; magis cupio q; rem gratā tibi efficere. Nec miror: Nā et phebo (vt ingunt fabule) licet esset Jouis regis crete (quē vetustas ꝓ deo coluit) filio: Admeti tregis filiā amans: pastorē se fecit z gregē pauit. Ego igit libēs seruio tibi: nec aliud a te postulo: nisi vt amare me sinas. et animo equo feras: si mei dicaris amatu: b est qō volo: peto: exigo: nil postulo pl9. Fer tu9 vt amator dicar. Nā z amator ero z fu9 tu modo annuas. Cōfitere dignā te fore: quā meliores et maiores q; ego sum amen Esset vir paris aut ypolitus dign9 amore tuo. Tu tū noli querere formā. Nā et qui pulchri sūt superbi etiā sunt: nec stabilem habent amorem. In me erit amor perpetuus: q nat9 in adolescentie mee flore cū etate crescēs ad seniū ꝓduceť dummodo tu mihi faueas et me adiuues: quem tamē non debes despicere. Nam et mihi non nega-

uit deus mediocrem formam. Sunt mihi preterea opes multe que omnes erunt tue si vicem amoris rependeris. Ach quid dixi nimium erraui. non vt amas peto: sed vt amare sinas: hoc si tua ex gratia impetrauero beat⁹ suz. Tu qd factura sis rescribe. Et vale animala mea delicie mee corculum meum.

Epistola. cxxiiij.

Redarguit ꝯsanguineũ auxiliũ a se petẽtem.

Entzeslaus regie Cancellarie scriba. S. p. d. Johanni de buchaw fratri carissimo. Pulsas me crebris litteris vt hospiti tuo panem soluã quez comedisti quasi tuus cibus mea pinguedo sit. At ego nõ inebrior vino qđ bibis: nec me tua pulmentaria iuuant. Tu da pecuniã quia cõsũpsisti cibaria. Ego meũ aurũ cur dem. quia vix tantũ scribẽdo acquiro quantũ sufficit. Thagus hispaniam preterfluit: pactolus asiam: qui duo fluuij harenas dicuntur aureas habere. huc tibi eundum est si aurum petis. Cancellaria regia inops est vixqz suos ascripticios nutrit. Ego plus tibi feci q̃ deberẽ: quia vestem quã emerã nouam dedi vt te ab hospite quasi captiuum redimerem. Martinus quẽ pannonia genuit. ytalia nutriuit gallia pastorem habuit. et omnis xp̃iana veneratur religio. nudo pauperi mediũ paludementũ p̃buit. Ego solidã dedi pallam. Nunc quereris nõ satis esse hãc: quid ad me: tu videris. Quod potui hoc feci nisi sufficit. querere aliunde quod sufficiat. Vir maturus es etate longeuus: non tibi honori est alienũ subsidiuz q̃rere: cuz possis ex tuo officio viuere: quod si tenue est: quid ad me? Proximus suz egomet mihi. ego mihi prouidebo. non curo quid hospes dicat. Vestem sibi non me dedi. vtatur vt libet si satis est habeat quod suum est. Si minus in te actio est. Me satis est vestem amisisse. Nihil ad me vxoris Job verba: nihil maledictio. Nemo leditur nisi a seipso. Cupiat mihi mala quicunqz vult. nisi opera faciã malo digna. inanum maledicitur mihi. Ego te rogo et alios omnes mei sanguinis homines. me vt iam missum faciatis: quia non sum in spem natus omnibꝫ qui vix mihi sum satis. Viuite vos vt potestis et me nunq̃ fuisse natũ credite. Cogitate om̃es quõ lucrifacere aĩam possitis: Id q̃z id curabo. Reliqua vana caduca nulla sunt Hodie sum⁹ cras non erimus. Ideo edificem⁹ illic vbi neqz tinea neqz erugo est: vbi nec fur nocet neqz latro. Illuc meus fertur cogitatus: Illic vt me queras volo: et vtinam inuenias. De libris alijsqz rebꝫ tuis fac quod iusti est. et aliquando cogita sine me posse viuere: qui possum et statim mori et multũ viuere. sed omnia in manu dei sunt: ideo illi seruiendũ est. Tu vale et desine me amplius lacescere iniurijs. Datum wienne.

Epistola. cxxvj.

Captat beniuolentiam et petit sibi aliquos libros accõmodari.

Neas siluius poeta Imperialisqz secretari⁹ Magnifico et generoso dño dño Enrico Comiti de lupsen dño suo. S. p. d. In scriptis veterũ tria inuenio que nostri partĩ negligũt. partim assequi non valent. Elegantiã eni et grauitatem sententiarũ ꝯbꝫ vetusti codices redolent. nequeũt nostri seculi hoĩes imitari: qđ vsitatissimũ euo p̃ori fuit. Allocutiões singulares enũciare. et se i epl'aꝝ capite ponere possent nr̃i. Sed supina quadã ignorantia decepti: Dum blandiri volũt: omnem orationis textũ cõfundũt. Vos p̃cor inqunt: vobis supplico cesar: vestraz maiestatẽ appello. vr̃m officiũ imploro vr̃am clemẽtiã obtestor. reddite iudiciũ inopi iudicate potentẽ. meam calamitatẽ ĩspicite. nemo vos magis q̃ iusticia mouet cesar. Et in hũc modũ infinita. Hoc et mihi facere liceret. ꝫ veterem morẽ magis cõmẽdo. Et cũ sũmos illos imitari sapientes ĩ eloquẽtie atqz philosophie studijs nequeã. In hac certe parte ipsorũ vestigijs ĩherebo. Ideo te q̃uis claro sanguĩe cretus et multa doctrina sis fret⁹ singulari appeltiõe saluto. Et sic̃ Julio cesari scribens cicero se añ ponebat. sic et tu eq̃ aĩo feres eneã tuũ ĩ ipso p̃mo epl'e angulo ĩtueri: qa ñ arrogãtis ẽ ꝫ veteres imitantis: quorum ignorantiam modernorum scientie prefero: Nũc quid ex te velim paucis accipe. Retulit mihi vir mitis et mihi amicissimus: immo alter ego. Michael de pfullendorff notarius imperialis te pluribus libris abũdare: q̃ꝝ noĩa etiã mihi p̃scripsit. Int̃ illos nõ nulli sũt q̃s visere cupio. ñ ꝙ ãtea nõ plegerim

sed ꝙ diu illis carui. Et sicut amicus post magnā temporis intercapedinē auidus ē amici vidēdi: sic mihi cupiditas est cōtubernales illos meos quibꝫ nimiū priuatus fui: in domū recipere et per aliquod tempus esse cum eis. Hoc potest mihi p̄stare humanitas tua vt me michael īstruxit. Est enī apud te Ouidius de tristibꝫ: de arte amādi et amoris remedio. Terentius q̄ꝫ comicus et Hieronimus in epl'is: quos tam expeto relegere q̄ꝫ nunc paschalem adesse diem. vt piscibꝫ atqꝫ oleribꝫ et oleo semotis. vesci carnibꝫ possim: quod desideriū si tua benignitas impleret: magno me tibi nexu retinebis obnoxium. Erubesco dum sic scribo. Nanqꝫ cum nulla inter nos vsura p̄cesserit nullaqꝫ notio: temerariū quodāmodo videt̄ me beneficiū ex te petere. Quisquis enī poscere aliquid cupit: ante omnia sese debꝫ metiri et an impetratu sit dignꝰ rigida trutinare censura. ne postulatis carēs et damno et irrisiōe mulcteť. Sed neqꝫ ego hoc pretermisi. Sunt enī nonnulle ratōnes que mihi spem faciunt te meis votis annuiturum: quas breuiter tibi exponā ne me temere atqꝫ incōsulte motum iudices Omnes qui libros cumulant aut oblectari illis et fieri legendo peritiores cupiunt. Aut videre amatores sapientie volunt vt transeuntes per viam digitulis monstrentur. Hi sunt qui magnas et preciosas habēt bibliothecas: In quoꝝ plateis Aristoteles: Plato: Cicero Seneca Uirgilius Liuius. et omnis vetustas delitescit. Priores quidem vt gaudiū perfectum habeant. opuscula cōmunicant. cōmodant: et in cōmodatum recipiunt: transcribi permittūt: et tanto magis exultant q̄nto vulgaciora sapientum viroꝝ volumina conspicant̄. Alij vo tanq̄ꝫ thesaurū libros recondūt ⁊ corrodi potius tinea et opizis muribꝫ ferunt q̄ꝫ in apertum dari velint. Nec tam diligēter vellus aureum draco costodiebat. aut aditū orci cerberus. q̄ꝫ isti suos libros: quorū dumtaxat marginibꝫ et aureis oblectant̄: nunq̄ꝫ quid interius sit aut legētes aut intelligentes. Qꝫ si tu ex his esses nunq̄ꝫ vel tibi scribere vl' te alloqui tēptassem. Sed aiunt omnes qui te norunt. similē prioribꝫ esse: qui poetas et oratores nō vt in tetro carcere claudas. sed vt ad tuam et cōmunem vtilitatem publices: emere cōgregareqꝫ studeas. Aiunt preterea te fore in omnibꝫ rebus liberalem: benignum: munificum: et tū in omnes homīes: tum in eos qui tuoꝝ studioꝝ amatores sunt largū atqꝫ beneficū His ergo allectꝰ moribꝫ: decreui has meas lr̄as ad te dare. teqꝫ hortari. rogare. obsecrareqꝫ. vt per aliqd̄ tempꝰ in vsū meū oratores et poetas quos p̄scripsi venire ꝑmittas: quoniā ad te nihilo peiores reuertent̄: sed potius ꝑ ridētia prata et florides agros verni tpe trāseuntes mecū postq̄ꝫ cōfabulati aliquantisper fuerint. tanq̄ꝫ recreati alacriores te repetēt. Quia nullus est tamgratus locus. nulla societas tamiocūda. cuius nō aliqñ emergat satietas. Missos igit̄ illos fac vt non solum mihi: sed vt ipsis etiā geras morem: Ad hec accedit michaelis que apud te est familiaritas: huic etiam placebis. Et is vadem cū dño wilhelmo racz ꝓthonotario regio et tui obseruantissimo se dabit. libros nō iturus esse sinistrorsum: ꝫ ad te pura fide remeaturos Addo et terciū quoniam mihi etiam libri sunt quoꝝ te potero cū voles participē facere. et sic vicissimi tu meis vteris opusculis et ego perfruar tuis. Ut ergo finem epistole donem Credo me non esse stulta petitione vsū. si id postulo qd̄ moribꝫ tuis est cōsentaneum concedere. Si tute mihi potes annuere: si tua etiam ī eo versat̄ vtilitas: si nō solum meā ꝫ etiam michaelis amantissimi tui cōmoditatez promoueo. Tu fac vt ratione pocius obtineaz q̄ꝫ ceca fortuna repellar: mihiqꝫ vti mācipio impera. Datū in noua ciuitate austrie quinto ydus aprilis. Anno. M.cccc.xl.

Epistola .cxxvj.

Heraldorū nomen et officium vnde exortū sit.

Neas dei gratia ep̄us Seneñ dño Johanni hinderbach Secretario regio et amantissimo fratri. S.p. dicit. Querere multi solent vnde sit heraldorum nomen exortum. Quis heraldos primos instituit: et quid officij genus hoc hominum inter mortales habeat. Que res mihi quoqꝫ aliquando fuerunt dubie. Sed cupienti plurima nosse vt est humanum ingenium. querentiqꝫ certior fieri. apud angliā q̄ olim britania dicebat̄. in sacrario nobilis edis sācti pauli lundoniens̄. vetꝰ hystoria in manꝰ venit. añ ānos sexcētos vt signatū erat ꝯscripta

que si vera est et mee pōt et alioꝝ satisfacere cupiditati. In ea qd inuenerim tibi scribere decreui vt acri tuo iudicio cū viro pmario et doctissimo dño vlrico de monte solis qd tenēdū sit censeas mihiqꝫ rescribas. Autor hystorie tutbides grec⁹ annotat⁹ erat: quē fama celebrē clarūqꝫ nouim⁹: trāslatoris nomē nullū inueni. Constat tñ peritū fuisse: q magnū illū et facundissimū autorē latīe lingue nō minorē ꝙ grec⁹ē reddit. ¶Non teneo ōba hystorie vt erant ꝓtexta: Sentētie memini in ea ad hūc fere tenorē scriptū erat. Heraldi sūt qui apud maiores nr̄os heroes vocitabant: quos maiores hoīb⁹ dīs minores fuisse tradunt. ¶Nā quē pristi rebꝰ gestis insignē videbāt gratū populis virtute sublimē in deoꝝ cetu colligebāt. Si modo miracula extabant quibus eū supra naturā aliqd opatū fuisse cōstaret At si miraculi nihil erat ōtus tñ admirabilis videbat: hunc neqꝫ deū neqꝫ hominē cōpellare phas putabāt: ꝫ mediū iter vtrūqꝫ sortiti vocabulū heroē vocabant ꝙsi semideū. sic heroes introducti a quibus corrupto vocabulo heraldi sunt appellati. Illos aūt instituit ꝑmus omniū dyonis⁹ qetiā ꝑmus armat⁹ et cū exercitu inuasit Indiam. ac rudes illos et agrestes hoīes corticibꝰ arboꝝ et crudis feraꝝ carnibꝰ vtentes in vrbes legit: boues aratro iungere. frumēta serere. deos colē: nutrire comā: mitram ferre. et vnctiones docuit vngentoꝝ: Fuitqꝫ his dator vini sicut et grecis: armauit eos armis marcialibꝰ et ad vsum vite cultioris erexit. Quibꝰ cōpositis cū vellet abire atqꝫ alias lustrare regiones: fuerūt cōplures ī eius comitatu q iā senio ꝓfecti. et assiduis attriti laboribꝰ. neqꝫ remanere volebant sine rege. neqꝫ seq ducē volebant. Recessumqꝫ pncipem lacrimis. et fletibꝰ obsecrabant vt sui misereret. Ad quos liber pr̄. ponite curas inqt cōmilitones fratresqꝫ mei: diu pugnastis diu me secuti estis: ego alia ex alīs in fata vocor: vobis iam parata ges est ⁊ hic ꝑmia laboris vos manent: Sistite hic et vrbem hāc terram quā vīi mihi lacerti quesiuerūt possidete. Ego vos hodie militie laboribꝰ absoluo. veteranos milites esse volo heroasqꝫ vocari. Adun⁹ vīm erit reipubice ꝓsulere. sontes arguere: laudare ꝓbos. ceteris muneribꝰ vacabitis. quocūqꝫ gentiū terrarumqꝫ veneritis. victū vobis reges vestitūqꝫ dabūt: honoratiores apud omēs eritis Xenia vobꝫ pncipes offerēt: suasqꝫ vestes ꝓdonabūt. Stabit fides dicto vīo: mendatia horribitis. ꝓditores indicabitis. q feminas male hñt hos īfames asseuerabitis. In omni terra libertas vobꝫ esto. securusqꝫ vobis transitus et īcolat⁹. Si qs vos vīmqꝫ ōbo factione angariauerit quempiā. gladio feriet. Ceterū ex amicis meis bachosissimum. Spartēbā vobꝫ regē indisqꝫ constituo: q vobis alimēta ꝓbeat et annuas stipes. Qui custodiat ꝑuilegia vīa. et honoratos vos habeat ex grege vīo ad regni fastigiū euocat⁹: vos illi ꝓsulite et posteris: Cui⁹si genus defuerit ex vobꝫ vestrisqꝫ liberis reges īdorū sinito. Atqꝫ sic adhortatus heroas dyonisius ex india duxit exercitū. Spartēbas aūt regnauit super indos qnquaginta et duos annos. Budāqꝫ filiū successorē reliqt qui cū regnasset annos viginti instituto filio cradena vitā finiuit. Ac post eū ꝑ duodecim generatōes heroū soboles vsqꝫ ad herculē regnauit in india. Hercules autē cuz domitis terraꝝ mōstris ac seuicia tyrannorū deleta penetrasset: Indiā regnū heroū in se recepit. ꝑriuilegia tñ his non ademit: ꝫ aurit eoꝝ numeꝝ cōscriptis iter eos q secū ab bispaniaꝫ mauritania militauerāt. et cōtra gerionē triplicis aīe et āteū terre filiū arma tulerāt longis itineribꝰ et senecta etate defunctis. Sꝫ cū veniss̄et ad morē multosqꝫ filios haberet (Adultis enī mulieribꝰ mr̄imonio iūct⁹ fuit) vnicā autem filiā sustulisset pādeā noīe: huic regnū cōmisit. Et vt ostenderet heroas qnti faceret ꝑ ceteris liberis. vnū ex numero heroū noīe iobarem vīe filie dedit. qui regē gereret quingentosqꝫ huic elephantes: quatuor milia eqtū et centū triginta milia peditū cōstituit quibꝰ regnū tueret. Ex hoc nat⁹ ē polimbotras a quo dicta est vrbs maxima polimbotra: Cui⁹ posteritas vsqꝫ ad alexandrū magnū ꝑ centū et trigita octo reges Indiā gubernauit. Ex qbꝰ ort⁹ ē por⁹: cui⁹ ōtutē mirat⁹ ē alexander. atqꝫ adeo dilexit vt victor victo regnū dignitatēqꝫ restituēit. Tū qꝫ alexander ex suis militibꝰ heroas legit senes qngentos. longa et laboriosa nimis militia cōtritos. qs porro commendauit. qbꝰ singulis annis ī singula capita viginti argenti talenta daret: adiecit

qz priuilegijs heroũ. vt auro et purpureis coccineisqz vestibus et paludamento vti possent: quin et arma regia et insigne deferre quouis gentiuz terrarũqz loco fuerint. Si quis hos manu pulsasset aut verbo lesisset. eum capitis reum eẽ: bonaqz sua fisco deberi. Sic tuthides vt ille refert qui transtulit: qui similia herodotũ et didimum et magastenem et xenofontem sentire cõtẽdit. Additqz demũ ex persona sua autor igno tus. Habemus igitur heraldorum nomen idem significare quod apud veteres hero um significabat. Dyonisiũqz primuz hoc genus hominũ apud indos instituisse. Of ficium eoz esse vt regibo assistant. vt consulant reipublice. vt virtutes extollant: vicia fulminẽt. ¶Nec aliud sunt q̃ milites veterani qui post multa egregia facinora multa qz bella mirifice confecta et amplissimos triumphos. exhausti viribo fessiqz senio a labore militari remittuntur et in curiã cõsulturi accersunt. Traditũ q̃z apud maio res ẽ huiusmodi homines semper honoratos fuisse. ac tum Saulis: tũ Dauidis: tũ Salomonis: tũ ceterorũ regũ hebreoz latera cõstipasse: quin et iter machabeos hec dignitas locum obtinuit. Legimus et Juliuz cesarem cum victo pompeio in egiptũ perrexisset hoc nomine et hoc honore pleroscz suos cõmilitones donauisse: qui secuz et in gallia et in britania et in germania et in grecia. forti pectore militauerant: iamqz torpente senecta languebant. ¶Nec octauian9 augustus hoc preclarissimũ genus ho minum neglexit: qui superato apud accium Marco anthonio: extincta cleopatra: cũ parthorum superbia timore posito veniam postulasset. ablatoqz Marco crasso cum preciosis muneribo signa remisisset: tum reges indorum ad famam tãti nominis mo ti vsqz ad hispaniam legatos misissent. ac vltro parere se romano imperatori obtu lissent Cum submerso cãtabro terra mariqz pacem romanus populus haberet: clau sissetqz denuo iam portas huiusmodi: fertur legẽ tulisse. Omnes idcirco mortales ex ercere se solent z obiectare periculis et aliquãdo pace frui quiete possint: ¶Nec labor est vllus q premia nõ expectet. Ea propter maiores nostri militibo qui bene pugna uissent: non solum stipendia quibus se suãqz possent nutrire familiã: sed honores am plissimos constituerunt: vt coronas. armillas. hastas. et alia virtutis insignia quasi solamẽ et premiũ laboris exacti. Similiter et nos facẽ decet q dijs fauẽtibo et magna ẽtute militũ rẽ romanã restituim9. et altã pacẽ toto reformauim9 orbe. ne milites q longa et durissima nobiscũ bella pegerũt: ac plurimũ sanguinis tũ sui tũ hostiũ effu derũt sine mercede tãti laboris euadãt. Quisqz ẽ per decennũ nobiscũ militaueris Si modo quadragenari9 fueris sine pedes sine eques stipẽdia mereueris: militia p9 hac et omi labore vocato heroes esto veteranusqz miles. ¶Nemo te ciuitate foro tẽplo hospicio domo. phibeat. ¶Nemo tibi crimen ascribat: on9 imponat: pecuniã ex te ẽrat Si qd peccaueris solam cesaris vindictã expectato. Quicqd turpitudinis admiserit boies. te iudicẽ palatorẽqz timeant seu puati seu principes fuerit. Quod dixeris af firmanerisqz: nemo falsũ arguat. Libera et aperta tibi oia itinera locaqz sunto. In edibo pincipantũ mensa tibi potusqz esto. Stipendia quibo te tuamqz domũ serues ex publico q̃tanis habeto: quã legittia face duxeris vxor: ceteris feminis p̃ferat: quẽ exprobaueris ifamemqz dixeris: hic reprobatus homo et ifamis esto: Arma isignia noia et ornamẽta heros ferto q̃ reges decent. Que dicere aut facẽ velis: vbi vis gẽtiũ locoz nationũqz facito. Si qs tibi iniuri9 fuerit ceruice careto vtqz senectuti tue ge tius cremonẽsiũ qui ꝑ vos anthonij ptes fouerũt agros tibi tuiqz similibo viritim di uidendos assignamus: qui si pauci fuerint addimus z mantuanos vt bona fide et al ta ẽtute pfuisse te reipublice gaudeas. Sic octauianũ veteranos suos honorasse con firmãt decreuerat idem pen9 hanibal facẽ nisi fortuna fract9 aduersa ãthiochi regis et prussie coactus fuisset. suplex tribunalia petere cõperim9 Athilã hunoz regem quis efferatũ et inanem gloriam. similia suis veteranis priuilegia contulisse. ¶Neqz theodericus gotthorum maximus et audentissimus rex heroas inhonoratos reliqt quibus et ciuitates et prouincias tributarias fecit. Carolus aũt magnus q primus post grecos apud romãos suscepit imperiũ. germanus hõ ex antiq̃ francorum prosa pia nat9 postq̃ saxones sepi9 rebellãtes mlta vi domuit: ac feces hunoz lõgobardos

BIBLIOTEKA GŁÓWNA w Poznaniu Uniw. im. A. Mickiewicza

ab infestatione romani presulis exterruit. suscepto cesaris nomine et augustus appel
latus. milites omnes qui tanti laboris comites fuerant: in hunc modum honore fer
tur et libertate donasse. Ite inquit milites mei. vos heroes vocabimini. socij reguz t
iudices criminũ. Viuite posthac laboris expertes. consulite regibz et publico nomi
ni turpia corripite: fauete feminis: iuuate pupillos: consilio circũdate principes: ab
bis victũ vestitum stipendiumqz petite. Si quis negauerit inglorius infamisqz esto
Si quis iniuriam vob intulerit. reum se maiestatis agnoscat. Vos autem caueritis
ne tantum decus tantumqz priuilegium iusto bellorũ labore partum. aut ebrietatis.
aut scurrilitatis aut alio quouis vicio maculetis. Ne qõ vobis largimur ad gloriã.
redundet ad penã: quam de vobis sumendam si forsitan excesseritis nobis et succes
soribz nostris romanorũ regibz perpetuo reseruam⁹. Hec sunt que de nomine et isti
tutione heraldorum quos heroas fuisse constat apud antiquos scripta cõperimus.
Cur autem nostris diebz qui nunqz militarunt et abiecti quidam hoies hoc nomen
assecuntur. nescio causaz nisi quia omnia degenerãt: nec est hominũ genus quod stet
suis legibz. Nam et indocti doctioris insignia recipiunt. et qui nudũ nunqz ensem vi
derunt militiã profitentur nitentqz calcaribz aureis: atqz vt de nostra dignitate dica
mus: absqz literis absqz moribz sermone leues atqz vita cathedram põtificalem au
dem⁹ ascendere: Quere religiones: pcurre mechanicas artes: omnes oberrant nihil ẽ
qõ suis legibz puris inuiolatisqz perseueret. Vale et si quid habes qd his cõsonet au
ctoritate dignum et fide: scribito nobis: nostri memor et amans: Cuius rei michaelẽ
pfullendorffiũ consecretariũ tuum et nostri diligentem doctrina plenũ. aut iudicem
aut arbitrũ experiemur. Ex vienna kl's Junij Anno dñi. M.cccc. qnqgesimoprimo.

Passagium qd difficile cõduci possit
ĩ effectũ arguitur pluribz ex rõnibz.

Epistola.cxxvij.

Ittere ad me tue amãtissime leonarde duplicate et triplicate peruenerũt
In omnibz doctaris me magnope ad rem bellicam instituendã pro mea
virili quãdo apud cesarem seruio operas nauem facis vt xpianũ decet et
hominem senis natum cuius est (nescio quare id fiat) quo minus põt eo magis de cõ
muni bono anxiũ esse. Laudo tuũ cogitatum: tuas curas probo. Vtinã tui similes re
bz maximis preessent. Credo multo melius xpianitati esse cõsultũ. Nãqz si verũ dice
re libet: nima ẽ iter orbis nri rectores somnulentia: aut aduersus officiũ aut pter offi
ciũ omnes itenti sũt. Arbitror te iã cognouisse que sũt apud ratispanã gesta et qñe
gligẽter eo cõuentũ ẽ. Ex y talia nulli cõparuere. Nã legati venetoz prius solutum
audiuere conciliũ quã bauariam ingrederẽtur. Vnus mihi videtur super omẽs lau
dandus pnceps philippus Burgundie dux. qui etsi esset britanico bello implicatus
vocatus tñ ad cõuentũ qui pro salute populi xpiani erat indictus: noluit excusari:
noluit reipublice deesse. Congregationem que cõmune bonum tractare videbat sua
presentia nolunt esse puatã. Venit igitur ratispanam iterumqz se cõtra thurcos ipso
na xpria pollicit⁹ est. Si vel cesar vel rex vngarie vel alius magnus princeps exerci
tum duceret. Si minim⁹ missurũ se quas posset copias: neqz bis in rebz excusatum
se habere voluit: nisi tale sibi superueniret impedimentum quod tota xpianitas legit
timum reputaret. Quis hunc satis cõmẽdare principem posset? Nemo est inter xpia
nos cui minus timendi sunt thurci et infideles ceteri qd duci burgũdie. Nemo tamẽ
est qui pro depulsandis atqz cõprimendis hostibz fidei solicitior eo reperiatur. Vn
de ista mens homini? Nõ cupido rapiẽdi hũc trahit: cui sũt opes infinite: nõ spes vl
la voluptatũ qbus frui victores putant: qui est iã cuo prefectior. Et si delicias amet
unusqz maiorez qd domi reperiat. Non augendi dominij ratio: q se nouit ĩ grecia aut
asia nequaqd regnare posse. Sz ẽ h religiosus pnceps: amat ecclaz mrem suã. Cupit
fidei nre psultũ eẽ: dolet cũ audit xpianũ nomẽ blasphemari. Miseret ẽ ifeliciby aiaby
que dietinus ĩ captiuitatẽ a barbaris rapũr. Pudet cũ ignomie quã thurci nobis ĩ
ferũt. Est em nobilis anim⁹. nõ potest mens alto sanguine nata: non alta meditari.
Nihil turpe ferre põt generosus spũs. Videt se dono dei amplissimis et populosissi

mis regionibꝫ prefectū: multisq; bñficijs cumulatū. Non vult ingratus videri. Re-
cognoscit munera in se diuina esse q̄ plurima vult pro sua facultate vices reddē. Me
minit Johannis patris sui: quem thurci pugnantem pro fide catholica captiua-
runt. Cupit vlcisci paternū vulnus: imitariq; maiorū suoꝝ vestigia: quos pro fide
orthodoxa constat fuisse ardentissimos. Huiꝰ igitur opa factū est. q̄ in cōuentu rati-
spanensi nōnulli articuli cōciperent̄ quoꝝ ego copiā rectoribꝫ nostre vrbis feci. Nec
me dubiū tenet quin tu illorū noticiā habeas. Nā et illustri dñio venetorū apud qd̄
nunc moram trahis articuli per suos legatos huiuscemodi missi sunt: quorū si fiet ex
ecutio nihil erit nostre religioni timēdum. Cesar eiusce rei cupidus nouū apud fran
ckfurdiā concilium indixit: Id futurum est tercio kl's octobris. Cesar aut eo se curiā
q; suam transferet aut presidentes plena potestate suffultos mittet: neq; negligetur
quātum in se erit cōuentus. Nunc quoniam de me multa dicis: reserabo tibi que mi
hi incumbunt. Optaui domū reuerti. visere amicos. consolari ac pascere quocunq;
tandem pastu valerem meas oues: supplicaui cesari: benignā mihi vt licentiam prebe
ret: qua patrios lares peterem: non obtinui. Ait enī sua serenitas: necessaria sibi eē
seruitia mea dum instat apud franckfurdiā dicta dies: Eā ob rem fero moleste meū
exiliū. vereorq; quod nuper sum expertus. Etenim cum ratispanā pergerem inuasit
me dolor pedum quem podogrā medici dicunt: que res mihi intereundum acerbissi-
ma fuit. Nō tñ neglexi cōmissum onus. Iter cum magno labore peregi: adeo vt pede
ad sellam suspenso vnius diei viam fecerim: cum inter asperrimas alpes non esset q̄-
drigis locus. Idem timeo ne mihi nunc accidat. si vt mentem ītelligo cesaris: vl' mit-
tar inter legatos: vel suam sequi serenitatē iubear. Sed quid agaz? quis ego sum q
tantum imperium effugere possim. Uideo insuper res maximas esse ad quas teneor
et vniuerse cristianitati vtiles. Quid in laborem pro facultate mea statui manere et
ad meum exilium paucos menses addere. donec franckfurdiñ consilium finiat̄. Im-
partiar meas operas in cōmune bonum. Et si nequeo grādes manipulos in areā fer
re dominicā: at saltē spiculas aliquot in horreū ecclesie referā. Neq; enī deus noster
tā facta hominū q̄ mētes inspicit. Et laudatā in euangelio mulierculā legimus. que
duo era minuta ī gazophilaciū obtulit. Illd̄ aūt oro Leonarde amātissime. ne vl' pas
sagiū ꝯtra thurcos īstituēdū ytalice pace cōpares: vel me monacho q illā ꝯclusit eq-
parādū putes. Nāq; si pulcerrime et vere dicis nullā eē psonā adeo tenuē p cuiꝰ ma-
nꝰ neq̄at si velit diuina maiestas res maximas cōficē. Et addis exēplū nr̄i tpis. Nā
pacis ytalice humil' et q̄dāmō despectꝰ heremitaꝝ sācti augustini monacellꝰ auctor
hr̄. Nō ē tñ eq̄ reꝝ et psonaꝝ ꝓportō. Pax eī ytalica etsi vt ais rome ad maturitatē p
duci nō potuit: adeo tñ ī alto illo sūmi p̄sulis igne cōsistoriali decocta fuit vt paruo
postmodū sole potuerit maturescē. Erāt ꝛ ptes q̄ cōtēdebāt lōge defesse bello cōtrite
atq; exhauste. ītelligebātq; nisi ꝯcordiā amplecterēt̄ vtrinq; fūditꝰ eē pereundū. Nec
plurima erāt capita q̄rū sensus cōbinādi ad ꝯficiendā ytalice pacē viderēt̄ At nego-
ciū hoc gerēdi ꝯtra thurcos belli: rude adhuc indigestū et pene ītactū est. Nec germa
nie aut gallie principes q̄rū potissime mētes excitande sūt satis ītelligē possunt: quid
sua mō intersit. cōtra thurcos arma mouē q sūt ab eis remotissimi Quis īsup galliā
aut germaniā armet nisi cerebra pene infinita ꝯiūgat. Adde q̄ om̄s ytalice vires ad
maritimā classem sunt vniende. Qualis deinde inter me et monachū ytalice pacis in
uentorē ꝯparatō cadit? Fateor qa nihil ē repertori ac rectori orbis factu difficile. vel
le illi ꝛ posse vnū ē. Nec īficias eo. spirare vbi velit spiritū dei: q ꝛ aliqñ infima mūdi
eligit vt fortia queq; ꝯfundat. Sz audi psonas q̄ dispares adnectis. Ego illū mona-
chū q ptes ytalie dissidētes ꝯposuit: crimīe mūdū: longa vite sanctimonia ꝯprobatū
doctrina plenū. Nihil miror si deus in īstrumētū elegit p qd̄ paccaret ytaliā. At istic
q̄uis turpitudinē ꝓdo meā longe a me absūt. Habz ī me deus mlta q̄ puniat: nulla
q̄ p̄miet. Quo igit̄ pacto me velud organo magnis ī rebꝫ vtat̄: Uereor vereor vt te ve
ra nō celem: ne dum me grandibus ingero negocijs: īpedimēto magis q̄ ꝓmotioni
reperiar. Tu desine de me tibi multa promittere: ac me domi q̄ foris malis cimbam
fortasse non inutiliter regam: Nauis magne si clauez tenuero et me simul et nautas

perdam. Franckfurdie si fuero naucleros inuenīa optimos: atqz ipse remigis officio fungens peccatorum meorū partem delebo. hec tibi de me volui dixisse. Nunc de ordine dato pauca disseram. Scripsisti vocandos esse multos ex ytalia ad cōciliū rationem spanense: putasti id futurū constañ simile ne dicā basilieñ quod in annos viginti prorogatum est: At nostrū exacto mense finem accepit. Indictū ee aliud: huc rursus vocātur ex ytalia rex Aragonū: Veneti: Januenses: Florentini: Seneñ: Lucani Comes quoqz franciscus: q̄uis nō est iuestitus de ducatu mediolaneñ accersitur et dux mutine Marchiones insuper mantue: montisferrati et saluciaz. Videbimus quantus erit nostroz feruor ytaloz. Regibo q̄z francie anglie bohemie vngarie polonie dacie sivecie norvegie scocie littere dantur vt ad cōuentum mittant. Principes alamanie adesse. comitates mittere legatos iubeñ. Si erit conventio grandis: spem bene gerende rei summā Si pauci conuenerīt obrigescam. Dices: Quid sentis: quid putes futurū: Mallem tacere. Mallem opinionem meam esse falsissimam ac mendacis q̄z veri prophete nomē. Dicā tñ q̄ meus presagit animus. Non spero qđ opto: nil boni menti mee persuadere possum. Quare inquis: Quare inquā. Ego bene sperem Christianitas nullū habz caput cui parere omēs velint. Neqz summo sacerdoti: neqz Imperatori que sua sunt danť. Nulla reuerentia: nulla obedientia est. Tanq̄ ficta nomina: picta capita sint: ita papam imperatoremqz respicimus. Suum queqz ciuitas regem habet. Tot sunt principes quot domus. Quomodo tot capitibo quot regunt christianū orbem arma sumere suadebis: Age dicito cōcurrere in bellum cunctos reges: Cui ducatū dabis: Quis ordo i exercitu erit: que disciplina militaris: que obedientia: quis pascet tātū populum: quis intelliget varias linguas: quis reget diversos mores: quis anglicos amicabit gallicis: quis ianuenses cōiūget arroganensib⁹: quis theutones vngaris bohemisqz cociliabit. Si paucos cōtra thurcos ducis facile succumbis. Si multos: confunderis. Undiqz sunt angustie. Perge vltra atqz ispice xp̄ianitatis vultū. Pacata in quis ytalia est: facile aduersus exteros arma sumet domi quieta. Nescio q̄ quieta. Inter regem aragonū et ianuenses adhuc belli relique manent. Nec ianuēses bi sunt qui cōtra thurcos pugnaturi credantur quibus tributa pendere dicuntur. Veneti cū thurcis fedus pcussere. Et q̄uis aiunt se sumpturos arma p nr̄a fide: si ceteri xp̄iani bellum thurcis indicāt. Quis hāc cōditiōz implebit: Vocare nūc rogare atqz excitare venetos oportebit: qui ceteros imitassent si par eis cū thurco non esset. Quid cū ytalis facies qñ due nauales potentie et qdē maiores desūt. Rex aragonū q̄uis est potentissim⁹ z ad cōmune bonū ardens: haud quaq̄ solus bellū nauale cōtra thurcos agitabit. Sūmi pōtificis q̄nta sit classis nō ignoras. Deficit igiť nobis altera belli pars. Nā cū terra mariqz thurcos vexare posituz esset: deficiētibo ytalis nihil est qđ de maritimo bello sperem⁹. Patebit alias nis ellespontus. Et si terra bellū gerať: infinitas ex asia copias in greciā thurci traducent. In bispania nosti q̄ multi sūt reges potentia regimine voluntate et opinione dispares. Neqz illi in extremo iacētes occidēti ad septentrionē trahendi sunt. Est qz qđ agunt cū ḡnatensibo domi. Rex francie et si toto regno pepulit hostē: marinas tñ oras ingetas habet: nec militē extra regnū audebit mittere: dū classes ex anglia repetinas timet. Anglici nil aliud animo gerūt q̄ vt repulsā ex frācia vindicēt. Scoti Dani Sueti Norvegq̄ in vltimis orb oris siti: nihil est qđ exť domū queāt. Theutones inter se diuisi nulla in parte coherent. Ciuitates cum principibo dissident. Ipsi inter se principes nullo cōcordie vinculo teneť. Sivitenses cum ducibo austrie vetus odium tenent Comes palatinus archiepiscopo moguntino infestus est, Ducat⁹ luczelbergensis inter regem bohemie et ducem burgūdie, litigiosus pendet q̄uis sūt ad kl's vsqz nouembris in eam rem inducie. Duces saronie de septuaginta castellis cū bohemis litem habēt. Wratislauienses requisiti p bohemie regem: homagium facere recusarunt: nisi ad se rex proficiscatur. Pruteni qui religioni sancte marie theutonicorum subiecti fuerunt: excusso priori iugo ad regem polonie defecerunt. Usqz nunc regionem ingressus cum coniuge sacramenta fidelitatis accipit. Lignicenses quos

Ladislaus rex gubernatori bohemie dederat: subire iugum recusant. Nec pudivicenses parere domino de rosis voluntarij sunt: q̃uis dono regis ad eum pertineant. In austria nihil quieti est. Baronem eyczinger dominantem spernũt: Ciuitates amãt: seditiones frequentes aguntur. Ivancho bohemus cum duobꝫ milibꝫ latronuꝫ regionem longe lateq̃ vexat. In ivienna crebra fiunt incendia: nec auctores in famam veniunt. In vngaria prelati et barones infensi sunt Johanni vainode: qui quondam gubernator fuit: nunc capitanij nomen tenet regniq̃ maximaꝫ partem occupat. Giskra bohemus inuestitus a rege de territorio sepusion in vngaria ad possessionem venire per iohannem impeditur. Dispotus Rastie q̃uis thurcis vnitus putetur. auxilia tamen regis vngarie petit et thurcos asserit bello paratos. Nihil tamen ad hec vngari mouent̃: sed habituri pocius inducias siue cõcordiã cum hoste q̃ moturi bellum credunt̃. Ede nunc in tanta rerũ varietate quid sperandũ aut timendũ sit. Intuere deinde mors hominũ ac nostroꝝ principũ facta cõsidera: quãtus auaritie sin⁹ patet: quanta iertia quãta voracitas. Nemo litteris aut bonaꝝ artiũ studijs intentus est. Et tu cũ hisce moribꝫ deleri posse thurcorũ exercitus putas: vtinam tu verax iueniaris: ego fallax. Utcũq̃ res sese habent. manebo ad dictã diem franckfurdien̄. ⁊ si non prodero reipublice xp̃iane. macerabo tamen meipsum et in vindictã meoꝝ delictorũ affligam corpus et mentem. Si quid in cõmuni redundabit boni tanto id libẽtius videbo: q̃tomagis p̃ter spem eueniet. Tu vale et me vt soles ama. et si amasti parum amorem auge. quoniã eo te pro tua virtute vehementer amo. Ex noua ciuitate die. v. Julij. Anno. M. cccc. xliiij.

Excusatio regis dacie q̃re ad dietã nõ venit.

Epistola. cxxviij.

Euerendissimo principi domino. F. diuina fauente clementia romanoruꝫ imperatori semper augusto duci austrie ⁊c̃. Cristernus dei gratia regnorum Dacie Norivegie saluorum gottorum rex: comes ĩ aldenborch et delmanhorst Salutem et triumphantis victorie continuum incrementum. Perlectis nouissimis imperialibus litteris nobis directis. merore cordis ⁊ mentis anxietate ĩdicibili vrgebamur. Cuꝫ videamus tandem virus pestiferum in xp̃ianam fidem dudum congestum: viperã illam halymamech thurcoꝝ tirannũ feraliter euomisse. ⁊ qd̃ in sue impietatis cõtẽtaculis fabricauit incentiuũ sue iam crudelitatis detexit. Hũc non ambigim⁹ imaginem bestie illius gestare: quã Johannes euãgelicus vates ascẽdẽtem de mari preuidit. terciã partem stellarum ad ima trahentem: immo Asiam ⁊ affricã et iã suis execrabilibus spurcitijs europe terminos defedantem videre videmur. serenissime imꝑator et frater carissime qd̃ cum singulari mesticia referimus statuũ omniũ et seruum omnium religionem fidem et vrbanos mores in populo cristiano adeo a iusticie tramite declinasse. q̃ diuinã non cessent irritare. et prouocare vindictã. In illos precipue qui aliorum vita et exemplo deberent merito esse ductores: vnde vltione cõdigna hoc nostro tempore quo peccata magis et vicia subrepunt. flagellis ⁊ plagis g̃uioribꝫ excribrant̃. Nullos enĩ christianorũ fines per vniuersi orbis machinã a peste cladibꝫ vel incursibꝫ hostiũ eximij videre aut cognoscere valeamus. omne quoq̃ solum vbi christi nomen colitur crebris agitari et oꝑpugnari contrarijs. Neq̃ ꝓpterea vllam diuine miserationis et pietatis recuperãde: maiorem adesse fiduciã: q̃ q̃ incipientes a capitibꝫ diuinis institutis et bonis moribus s̃m euangelicam legem resumptis: priorem culpam et noxas emendemus in melius. quatenus placata diuinitas suorum calcorum felicibus propitia non desit optatibꝫ. Hec sunt inuictissime cesar arma fortissima: propugnacula munitissima et secura presidia: quibꝫ aptius et facilius. immo felitius et fructuosius hostium vires et frontem superbie demoliri cõueniat: q̃ militaribꝫ cuneis q̃ bellicis munimẽtis. Hoc quidem exẽplarit̃ phisicis traditõibꝫ cõpat̃. q̃ medici satagentes noxiales a corporibꝫ chymos repellẽ ꝑ p⁹ãthidotis et cathaplasmate ꝯgruẽtibꝫ p̃paratas ad exitũ supfluitates dei de formato expellũt. Sic ḡ Imꝑalis maiestas erga deũ celi deuota: superioribus et

inferioribus suggerat melioris vite feruorem. Interioris enim conscientie peniten-
tia cilicio sacco et cinere. non auro vel argento. non exquisitis monilibus nec in arcu
fortium aut robore potentatus Niniuite diuinam contra se concitatam placure fu-
rorem. tunc augustalis maiestas superno adiutorio comite. cũ exercitibꝫ christianis
hostium castra penetrabit secura. omnesqꝫ barbarorũ constringet conatus ausus ar
mis et potentia vindicabit. Eruntqꝫ hostium vires angelo dñi cohartante sicut sti-
pula ante faciem venti et tituabunt pauore et timore sordescent. O saluberrimum et
iocundissimum omen si fata prestassent. Qꝛ regnorum nostrorum rebus cõpositis: q̃
varijs in presentiarum contrariorum detinẽtur anfractibꝫ cum proceribus nostris
quos numero et solertia militari ornatissimos obtinemus. cum vestre serenitatis cõ
tubernio pro fide catholica: pro gloria immortali: pro illius nomĩe qui nos suo sacro
cruore redemit: pro fidelium ibidem a thurcis oppressorum tutela: ĩ cesarea comiti-
ua adesse possemus. Testamur deum nihil nobis gratius nihilqꝫ optabilius q̃ ꝙ
in tam sancto opere adesse liceret. Condolentes ex ip̃is cordis visceribus imperiali
Constantinopolitaneñ vrbi. et venerande patriarchali ecclesie: quã constantinũ ma-
gnum primum post philippum orthodoxorum cesarem p̃decessorem vestrum: fortissi-
mis menijs obfirmatam suo nomine que prius bisancium dicta est et presentia legi-
tur decorasse. Ubi summa ecclesiastice et imperialis viguit xanctionis. Ibi fuerat
legum sacrarium: fidei viguit norma et religionis specimen institutis et obseruãtijs
religiosissimis preornata. Licet et ibi quãdoqꝫ sathan non abfuit: qui Arrium Sa-
bellium: manicheos: nestorium: macedonum dipstorum: Euthicem et ceteros susci-
tauit hereseon: qui in agro domini in tritico fidei zizania seminauit. Verumqꝫ im-
pedimentum huic nostro sincero proposito prestitit. ꝙ vestras imperiales litteras
dũtaxat decẽ diebus festum sancti Gregorij p̃cedeñ p̃sentate recepimus baiulo. Cũ
vero regnum nostrum dacie vbi residemus ad presens insulis interfecetur diuersis
vadis ponti a se distantibus inuicem et primo tempore parliamentum regni nostri
predicti: cuius cõsultatione in rebus grauioribus affectare solemus absqꝫ prolixi tẽ-
poris interuallis congregare minime poteramus. Tum etiam quia sumus in pro-
cinctu ad regnum nostrum nauigandi norivegie cum expeditione contra hostiuꝫ no-
strorum incursus quos frequentius sustinemus. Quo propterea cesarijs vestris desi-
derijs et hortantibus pronunc satisfacere minime potuimus. Si v̄o in prefata di-
eta pro sancto isto et pio opere celebranda aliqua salubria et vtilia concludentur:
de quibus nos cerciorari duxeritis. quantum nobis possibile fuerit. saluis regnorũ
nostrorum negocijs animo gratissimo faciemus. Ceterum in causa ordinis pruteno-
rum beate marie Jerosolimitañ litteris vr̃e serenitatis pleni⁹ itellerim⁹. Cuꝫ v̄o tal
iter ordinẽ militiã et patriã sit exorta discordia vt peiora magisqꝫ ĩdies nocitura ve-
risimiliter formidam⁹. Quo p̃terea indies tractat⁹ concordie magis difficultari veri
similiter timeam⁹: in quo ordini et p̃rie ex intimis ꝯdolemus. si tamen fuerimus req
siti obtentu vestraꝝ imperialiũ litterarũ omnẽ ad ordinis profectum et patrie con-
cordiamqꝫ et pacem efficacem operã libenti animo impendem⁹. Valete serenissime
princeps et frater carissime in illo qui habitat in celis et imperat: cuncta sua ordina
tõe gubernãs feliciter et longeue cui nos offerim⁹ gratissimo animo p̃paratos: affe-
ctantes a celsitudine fraternaqꝫ caritate vr̃a hanc presentẽ excusationẽ nostrã coram
illustribꝫ p̃ncipibus et serenissimorũ regũ oratoribꝫ et legatoꝝ aplice sedis: qui die-
te constitute p̃sentes extiterint legi et recitari. Datum in noua ciuitate nr̃a Rostil-
deñ die dñica palmaꝝ Anno a natiuitate dñi. M.cccc.liiij. nr̃o regali sub secreto.

A rege Aragonũ ad sacrũ collegiũ Car
dinalium. sponte cõtra thurcos ire.

Epistola. cxxix.

Euerendissimi in xp̃o p̃res ⁊ dñi amici nob̃ singulares post memoriam
nr̃am: Nihil ꝓfecto cecidisse recordamur qd̃ nos adeo cõmouerit aut tan
tã ĩdignatõꝫ aĩo iniecẽit: q̃ntã ꝯstãtiopolitãe vrb̃ casus ⁊ grecoꝝ miserãda
atqꝫ ĩaudita calaĩtas: neqꝫ v̄o ob id solũ ĩdignamur. ꝙ greciã q̃ mag̃ ps ẽ xp̃iãe gẽtis

amissa libertate oppressaz ac in manuz et seruitutem infideliũ: p xp̃ianorum negligẽtiam redactam ⁊ xp̃iano corpe distractã atqz discissaz videm⁹ (Quãq̃ est id grauissimuz quod ⁊ oĩm mentes atqz aĩos magnope cõmouere atqz excitare in vltionem debet) sed etiã qr turpissimam et indignissimaz notaz nomini xp̃iano ob eam rem iniustam cognoscimus. ⁊ que vix vnq̃ vllis cõsilijs piculis aut laboribꝫ aboleri posse videat̃. Quid em̃ tamindecens. tamturpe: tampudendum xp̃ianis. q̃ pati xp̃ianos a barbaris opprimi ⁊ acerbissimo seruitutis iugo subijci fidemqz nr̃az labifactari atqz funditus euerti. Pro q̃ tuenda atqz ꝯseruanda dubitare debet nemo q xp̃ianus re sit mortẽ impigre appetere. Sed hec ꝯmunis culpa sit. Dũ em̃ alij alios intuemur añ cõstantinopolis calamitatẽ si quis in eius defensionẽ arma capiat ⁊ obsistere iniurie. conetur: illa ciuitas interim capta est. ⁊ illa oĩs grecia cõcidit. Capite em̃ confracto ⁊ cetera membra cassata sunt. Cum aũt quottidie intelligamus ex multoꝝ sermonibus ac lr̃is ip̃m thurcoꝝ prĩcipem in eam insolentiã ac furorem ꝓuectũ esse. ob res scd̃as q̃ solent animos extollere atqz inflãmare: eumqz nõ cõtentuz grecie captiuitati ceteris xp̃ianis atqz e gretie claustris in ytaliaz velle erumpere. Imperiuz orbis terraꝝ sibi ꝓmittentẽ ⁊ xp̃ianam fidẽ euertere molientem. Instituimus animo: illi⁹ furori ꝓ viribus nostris obsistere: conatusqz ei⁹ nepharios quãtũ in nobis fuerit reprimere atqz infringere: Sperãtes xp̃o deo nostro autori atqz fautori. ꝓ cui⁹ fide defendenda hanc expeditionẽ gloriosam suscepturi sumus: vt ⁊ alij principes ⁊ populi xp̃iani vna nobiscũ ad salutẽ sacrosancte romane eccĩe exemplo nr̃o excitẽt̃ ac fore. illum atrocissimũ fidei hostẽ nõ solũ vlciscamur ⁊ intra gretie terminos cohibeamus. sed etiã recupata oĩ grecia ip̃m e tota europa depellamus: ac ne in asia qdem sua qui etum esse sineamus. Que cũ ita sint. R. p. vr̃as oratas esse volumus primuz. vt vos ipsi qui fidei xp̃iane duces estis in eam tuendã ⁊ ꝯseruandã omẽs vires ⁊ studia vr̃a conferatis. nec eam ruere patiamini. cui⁹ ꝓtectores acerrimi merito esse debeatis: vt alijs exemplo sitis q ad vos oculos referũt qcquid agitis intuent̃ cum ad vos primũ qui estis religionis capita acceptam iniuriam ⁊ cladẽ hãc ꝑtinere existiment. Deinde vt cũctos ꝓpl̃os principes ac reges xp̃ianos ꝑ legatos ac lr̃as q̃ad fieri possit exhortemini atqz excitetis. vt ⁊ ip̃i exemplo vr̃o nostroqz h̃ et necessariũ et maxime gloriosum bellum suscipiant. ⁊ ꝓ eo gerendo q̃s possint copias classes arma ⁊ comeat⁹ parẽt Si ꝓ fide nostra tuenda in q̃ est salus nr̃a reposita nõ depugnamus. ꝓ qua dimicare sustinebimus? Si feramus iniurias xp̃o deo nr̃o factas. cuius ille ymagines deleuit sanctoꝝ ac martiruz statuis euersis: reliquijs luto ꝓuolutis: sacris virginibꝫ incestatis: filiabus e cõplexu ꝑentũ ad stuprũ raptis: parẽtibꝫ ip̃is crudelissime necatis. Si has inquã feramus. cui⁹ tandẽ iniurias vlcissimur. Si religionẽ nostram ꝑ negligẽtiam ruere patimur. vt obmittamus ignominias: vĩcula: cedes: que xp̃ianis impẽdẽt Quidnam spare amplius de animaꝝ salute possumus? Multis sane ac sũmis principibus vt Constantinũ ⁊ Justinianum omittam⁹: tuz domus nr̃a q̃ barbaroꝝ semp oppugnatrix fuit. tũ aliaꝝ nationum ac gentiũ maxĩo honore ac gloriosum fuisse scimus. xp̃ianũ nomen auxisse ac diffudisse. Quanto igitur nobis omnibus honestius et gloriosi⁹ fiet illud ab ruina ⁊ manifesto interitu vindicasse. Qꝛ si nulli nobis adiutores fuerĩt ad tantaz iniuriaz vindicãdam malũqz ꝓpulsandũ. qd̃ existimare nõ possumus. Nos tamen ꝓpositũ nostruz exequi cõtendemus sperantes in xp̃o deo nostro rem prospe successuraz. In qua et si mori contigerit leto ⁊ cõstanti animo moriemur Datum in castro nostro Neapolis prima aprilis. Anno. liiij.

Epistola.cxxx.

Euerendissimo in xpo et colendissimo patri dño Johanni de Lazuial Sacrosancte Romane ecclesie scti angeli dyacono Cardinali. Eneas episcopus Seneñ. S.p.d. Quis apud bohemos aplice sedis legationem abieris et oes illius gẽtis mores opinionesq; noscas: tñ qr puersi quidam hoies nouos indies errores cudũt. Et ego nuper iussu cesaris in bohemia fui cognouiq; bonos et malos: et mlta cũ eis cõtuli. z audiui mlta q̃ sedẽ aplicam intelligere nõ ẽ inutile. Decreui q̃ hac in via mihi cõtigerũt tue dignatiõi pscribere. Nã si magnã papirũ impleuero. nõ tñ erit arguẽda narratio. qr res plumas nõ põt brevis epla cõprehẽdẽ. z cauẽdũ ẽ ne fiã obscurus: dũ breuis esse laboro. Pretermittã nihil. ominus locos illustriores. Adhibeat mihi benignas aures tua modestia boniq; consulat. si liberius scripsero q̃ tue dignitati par sit. Nam vetus noticia z vsura q̃ inter nos oli fuit. audacẽ me facit. Sed incipiã iam narrare. qr nulla ẽ mihi de tua benigñitate dubitatio: q̃ solet oĩa in partẽ recipe meliore. Cũ g̃ p hos dies de nouo domo versus pragam iter agerem: eẽntq; mihi college nobiles. Albertus de Eberstorff baro. Procopi⁹ de Rabenstain: et heiric⁹ Truchses eq̃stris ordinis milites Ex vsu visũ nobis ẽ (qr raptores z insidias timebam⁹) ad Thaboritas poti⁹ q̃ in aptis villis p noctare: ac lupoz magisq̃ lepoz seq fidez. Premisim⁹ igr̃ q thaboritas accederẽt atq; ab his ius bospitalitatis erpeterẽt. Acceperũt hec letis aĩs thaborite. dederuntq; fidẽ atq; obuiam venerũt. Res spectaculo digna fuit. rusticanũ z incõpositũ vulg⁹. q̃uis vrbani videi velit. Frig⁹ erat: pluuiale tps. Nã bohemia sepe miscet estati hyemez. Ex illis aliq nudi erãt solis tecti camisijs. Alij pelliceas tunicas induerãt. Alij sella carebãt. alij freno. alij calcaribꝫ. Alteri crus occreatũ fuit. alteri nudũ. Huic oculus defuit. illi manus. Et vt virgilianis vtamur verbis. Pedũ videre fuit populataq; tpa raptis auribꝫ z trũcas inhoneſto vulnẽ nares. Incedẽdi null⁹ ordo. loquẽdi mlta mo destia: barbaro z rusticano ritu nos exceperũt. Obtulerũt tñ xenia: pisces: vinũ cerui siam: Sic opidũ ingressi locũ vidimus. Quem nisi hereticoz arcẽ aut asilũ vocez: ne scio q̃ appellez noie. Nã q̃cũq; detegũt inẽ xpianos impietatis ac blasphemiaz monstra. huc pfugiũt. tutamẽtũq; habent. vbi tot sunt bẽses q̃t capita: z libertas ẽ q̃ velis credere. In exteriori ciuitatis porta duo fuerũt scuta. In altero picta erat angeli caliceꝫ tenẽtis q̃i coionẽ sub specie vini suaderet ppl'o. In altẽa zisca pict⁹ fuit bõ senex et vtroq; luie cassus. Hic olim dux thaborita fuẽat: z altez oculũ in puericia pdiderat. altez hostili sagitta cõfixus amisit. Ab hꝫ sepe victos fideles aũt. Sepe xpianorum cedes factas. Cõplures ciuitates erustas: diruta monasteria: sacras edes incensas. pstitutas virgines: sacerdotes occisos. Quẽ thaborite nõ solũ monoculũ hꝫ cecuz q̃z secuti sunt ducẽ: neq; absurde. Nã tali populo q nihil diuitatis intelligit. nihil religiõis tenz: nihil eq rectiq; vidz. qs ducatũ pbere debuit nisi cec⁹? Impletũ ẽ illõ salutatoris in eis. Si cec⁹ ceco ducatũ pbeat ambo in foueã cadũt. Hic dũ morti ,prim⁹ esset. psultarẽtq; thaborite quẽ p⁹se pricipẽ designaret. Postq̃ inqt anim⁹a me fugerit. excoriate corp⁹ meũ z carnes date volucribꝫ. Ex corio vo tipanũ facite atq; hoc i plio ducẽ bẽte. Nã q̃is locoz theutones sonũ eius audierit. mox terga dabũt. ziscaz in timpano formidantes. Hic postq̃ obijt: thaboritaz alij Procopiũ sibi ducẽ legerũt Alij intãtũ illi⁹ memoriã dilexerũt. vt neiem dignũ existimarẽt: q tãto duci succederet aspnatiq; pricipẽ orphanos sese vocabãt. q̃i pẽ carẽtes atq; orbatos. vt q cecitatẽ nõ viuam tm̃: sed mortuã quoq; colendã censebant: z ad inferos vsq; sequẽdam. Hunc aũt veluti numẽ thaborẽses habẽt. Et q̃is picturas oes abhoiẽt: hui⁹ tñ picturaz religiose colũt. z honorẽ quẽ xpo negãt cõtendũt zische. Hoz secta pestifera et abhominabilis est ac sũmo digna supplicatio. Romanã ecclesiã nolũt hẽ pmatũ. Aut ,pij clez hẽ quicq̃. Imagines xpi sanctorũq; delent. Ignẽ purgatoriũ inficiãt. Nihil sanctoz pces iaz cũ xpo regnantium ,pdesse mortalibus asseuerant. Festum diem preter

dominicam et paschalem non agunt. ieiunia spernunt: horas canonicas abijciũt. Eu
karistiam sub specie panis et vini ⁊ paruulis ⁊ dementibus prebent. Conficientes ni
hil p̃ter orationẽ dñicaz ⁊ verba ꝯsecratiõis dicũt. neqz vestimẽta mutãt neqz ornat⁹
assumũt aliquos. Quidaz v̄o eousqz desipiũt: vt nõ veꝝ xp̃i corp⁹ in sacramento alta
ris: sed rep̃sentationẽ quãdaz esse ꝯtendant: errantis berengarij nõ cõuersi sequaces
Ex sacramẽtis ecclesie. baptismum. eukaristiam. matrimoniũ. ordinemqz recipiunt.
De penitentia parum sentiunt. De cõfirmatione et extrema vnctione nihil. Mona-
chorum religionibus infestissimi sunt. inuentiõesqz dyabolicas asserunt esse. Bapti
sma simplicis vnde volũt. Nullã aquã bñdicũt. Cimiteria nõ hñt ꝯsecrata. Cadaue
ra mortuoꝝ in campis ⁊ vt digna sunt cũ bestijs sepeliunt̃. vanũqz censent orare pro
mortuis. Ecclesiaꝝ ꝯsecratiões derident: ⁊ in omĩbus locis passim ꝯficiũt sacramen-
tum. Nulla maior his cura est q̃ sermonis audiendi. Si quis negligẽs ẽ domiqz tor
pet: aut negocio ludoue vacat dũ sermo ẽ. virgis cedit̃ et intrare vt verbũ dei audiat
ꝯpellit̃. Est illis domus quedã lignea similis horreo ruris: hãc templũ appellãt. Hic
populo p̃dicant. hic legem ꝑ omẽs dies exponũt. h̄ altare vnicũ habẽt. neqz consecra
tum neqz ꝯsecrandũ: ex quo sacramentũ plebibus exhibent. Sacerdotes neqz coro-
nas ferunt neqz barbas tondent. His thaborite: frumẽto: ceruisia: lardo: legumini-
bus lignis ⁊ omĩ suppellectili necessaria publice domũ complẽt ⁊ addũt in singula ca
pita singl̃is mensib̄ sexagenã. Ex q̃ pisces carnes recẽtes etsi velint vinũ emãt: in al-
tari nihil offerunt. Decimas omnes damnant primitiaꝝ. neqz nomen neqz rem te-
nent. Non tamen concordes sunt in vna fide. Sed aliter isti: aliter isti sentiunt. velle
suuz cuiqz est. Nec voto viuit̃ vno. Hos tñ sacrilegos ⁊ sceleratissimos hoĩes. Sigis-
mundus cesar ciuitate donauit ⁊ quos extermĩare decebat: aut in vltimas terras ad
fodiendos scd̄osqz lapides humaĩ generis oĩ cõmercio priuatos relegare. liberos fe
cit minimo ebuto contentus. Que res non sibi tm̃ sed regno quoqz maximo dedeco-
ri fuit: quia sicut modicũ fermenti totam massam corrumpit. sic fex illa hominum to
tum nomen gentis bohemie fedat. Sed accipe nũc vrbis situm: quia fuisti loco ꝓri-
mus. Intueri menia potuisti: que duplicata cingũt vndiqz ciuitatẽ. munita turrib̄
et propugnaculis. Collis est in occidentez extẽsus. nll̃a ex parte vicinis altior cãpis
sed preruptis hincatqz inde rupibus tutus. hũc vno ex latere fluuius aluit: quẽ acco
le luznize vocitant. Ex altero riuus est tenuis aque sed profundus ⁊ aditu difficilis.
Is quasi vellet añ opidũ ingredi maiorem fluuiũ: in angustias vigiti passuũ collem
restrinxit. ⁊ penetrasset vt arbitror mõtez nisi saxis durioribꝫ impeditus iter flectere
coactus fuisset. Vertitur ergo ad dexteram riuus ⁊ ambiens opidi magnã partẽ. tã
dez fluuio qui reliquã portionẽ circũdedit finito collo miscetur. Sic ciuitas ex omni
parte rupibus et aquis munita. vno tm̃ loco per planum habet accessum. sed artum
et ingenti fossa et latiori muro defensũ. Tres hic porte sunt priusq̃ vrbez ingredieris
In priori v̄o propugnaculũ est: cuius muri viginti pedes latitudinis habẽt: altitudi
nis duplum. Machinas belli plurimas victis hostibus excisisqz ciuitatibus obtinu
erunt. Quas in foro ad terrorem vicine plebis ostentant. domorũ parietes aut lignei
sunt aut lutei. aut nullo platearum ordine distincte: sed ad casum posite. Nam sicut
olim tentoria passim locarunt: sic postea domos erexerunt. Multa illis et preciosa
suppellex est. et diuitie inter eos plurime sunt. Multarum enim gentium spolia in
vnum locum congessere: voluerunt hi quondam ecclesie primitiue in omnibus viuere
et in cõmuni tenebant omnia. Fratres seinuicẽ appellabant: ⁊ quod vni defuit alter
subministrauit. Nunc sibi quisqz viuit: et alius quidem esurit: alius aũt ebrius est.
Breuis feruor caritatis: breuis imitatio fuit: sed priores xp̃i discipuli. et qui nascen-
tis ecclesie fundamenta iecerunt: que propria prius habebãt fratribus cõmunicabãt
nihil alieni recipiebant nisi sponte et amore christi donatum. Thaborite v̄o heredi-
tates alienas expilabãt et que violenta manu rapuerunt: hec tm̃ in cõmune dederũt
Nec sic perseuerare potuerunt. Reuersi ad ingenium auaricie iam omnes student.
Et quia rapere vt olim nequeunt. Nam languidiores facti vicinos timent: lucris in

biant mercature: sordidosq; secũtur questus. Sunt in ciuitate ad quatuor milia viro
ruz qui possent educere gladiũ. sed artifices facti lana ac tela ex magna parte victuz
querentes: inutiles bello creduntur: predia nulla his erant. sed nobilium et mona-
steriorum villas inuaserũt: quas sibi postea Sigismundus. nescio an diuine legis
et humane peruersor idcirco dici posset. ꝑpetuo iure possidendas ascripsit. Intellexi-
sti que sit hec ciuitas. qui mores huius populi: qui situs opidi: q̃lis hereticoꝝ sena-
tus. qualis nequitie sinagoga. quale domiciliũ sathane: quod tẽpluz belial: quod re-
gnum luciferi. Hic ergo cũ pernoctassem et ab hospite meo cũcta que iã scripsi ve-
ra esse didicissez: hortabar hominẽ tantis vt erroribus renunciaret. Non erat hic oi-
no durus neq; monitiones aspernabatur. et habebat in penitiori thalamo beate vir
ginis et xp̃i saluatoris imagies: quas occulte colebat. Credo nisi timeret amissionem
bonoꝝ (Nam diues est) publice ab illa insania resiliret. Sed malũt animam pleriq;
q̃ opes perdere. et multi ꝓpter pecunias periere. Idcirco saluatoris voce facilius di-
citur. camelũ per foramẽ acus transire. q̃ diuites adipisci regna celoꝝ. In crastinũ
cum venissent ad nos tam sordide ciuitatis magistratus. et gr̃as agerent: qꝛ visitasse-
mus eos. et vrbani magis verbo q̃ mẽte viderẽtur. Dico ego ad collegas meos. pecca
uimus fr̃es genti peccatrici et inimice dei cõmuicauim⁹. Non putaui tantos hic esse
q̃ntos errores inuenio. Credebã soli⁹ rite coĩonis hũc populũ a nobis eẽ secretũ. sed
nũc exptũ hẽo. hereticũ eẽ ꝓpl'm hũc infidelem deo rebellẽ: nihil pẽsi nihil religionis
habentẽ. Quapropt̃ si volum⁹ ꝯsciẽtie satisfacẽ. necessariuz ẽ his aliq̃ dicẽ ne sua nob
facta placere putẽt ⁊ apud vicinos glorient̃. Romani regis sibi legatos cõmuicasse.
Assenciebat̃ mihi ꝓcopi⁹ ⁊ vtile ꝯsiliũ dicebat. Sz australibꝫ terrore plenis et lepori
no corde p̃ditis. ꝑsuadẽ sn̄ia mea nõ potuit. q̃uis v̄ba sic efferre ꝓposuissem vt nulla
irritatio ꝓpl'i timenda eẽt. Recessim⁹ g̃ ⁊ licet dies dn̄icus eẽt: diuĩa tñ officia neglexi
mus ne cõmunicarem⁹ hereticis. Erat anim⁹ mihi pragam videre. vrbẽ fama celebrẽ
regniq; caput. Sed pestis illic vigẽs crassabat̃: nec min⁹ q̃ ducenta capita ꝑ singulos
dies auferre dicebat̃. Ob quaz rem terrefacti ꝓceres q ꝯuenerãt. ꝯgregationem sol-
uunt et ad villã bn̄dicti sese trãsferũt. quĩq; ⁊ vigĩti milibꝫ passuũ a praga distantem
Interea ⁊ barbara imperatrix q̃ fuit Sigismũdi ꝯiũx. Friderici comitis Cilie soror
diem obijt: Cuius corp⁹ pragã delatũ in castro sepultũ est. Cordata mulier fuit: ꝫ fu-
ture vite vt aiũt paꝝ credula. Nũc si pie vixit mercedẽ hz. Sũt qui defunctaz bene et
vt xp̃ianaz decuit sup̃mũ spiritũ emisisse dicũt. Cũ venissemus ad villaz benedicti. re-
gni ꝯuentũ illic reperim⁹. Barones aũt erãt Jeorius de Constat et bodiebrat. Hein
ricus de rosenberg. Alscho. et zdenko: et petrus de sternberg. zdenko hak̃. Johãnes
de zimrik̃. Johãnes de chiabelis. zdenko kosk̃ka. Johes de maloiuicz. Johannes de
radoch. ⁊ barones alij q̃plures Ciuitatũ oratores aderãt. Ex praga. ex cuthnis. ex
pilzna. ex luna. ex Colonia. ex Glatouia. ex Gretz. ex lytomirzitz. ex Slana. ex satz.
ex Budiueik̃. ex Thabor. et erãt heretici et catholici simul mixti. Vidisses illud ysa-
ie completum illic vitulus et vrsus pascentur. simul requiescent catuli eorum. Proce
res regni ex magna parte sequũtur romanam ecclesiam. Ciuitates vt plurimum aut
thaboritas aut Rochezanam secuntur. Venerũt ad nos plurimi ex ambabus parti-
bus. et alteri alteros accusabant. Quia v̄o cõuentus ille nr̃i causa tenebat̃ vt audiret
q̃ cesar ad petitionẽ regni respõderet. Fuimus tribus diebꝫ in tractatu cũ eis. Quar-
taq; demũ die. ⁊ illi nr̃az intẽtionẽ ad vltimũ intellexer̃t. ⁊ nos illoꝝ ꝓpositũ cogno-
uimus: dimissumq; ꝯsiliũ est. Pri⁹ tñ allate fuerãt Marchionũ brãdẽburgẽsiuz lr̃e.
q̃ cõuentũ int̃ regni ꝓceres ⁊ legatũ apostolicũ sancti Petri Cardinalem petebãt ad
res eccl'ie ꝯponendas: placuit id nobis ⁊ apd̃ ambas ꝑtes v̄ba fecim⁹. q̃bꝫ ꝯuentiõez
suadebam⁹. Accepta adytõ ẽ. dies ad festũ diui Martini. Locus ꝯuentiõis in Lito-
mericia dict⁹. Mediatores inter Cardinalẽ ⁊ regnũ marchiones recepti. Faxit de⁹
vt finis discordiaꝝ fiet. vt refloreat in Bohemia fides: ⁊ erroꝝ plena religio vẽitatis
ignara. iã tandẽ ad vere religionis cãdidã lucẽ de ꝓfundo tenebrose sup̃stitiõis emer
gat. Ad quaz rem vt nos q̃z ꝓ virili nr̃a iuuamen adijcerem⁹: rogaui Procopiũ int̃

me atq; georium fidelis vt interpres esset. Nam magnũ illum et potentem virũ: quẽ regni pars maxĩa sequitur. Si ꝯcordie cupiduz inuenissez. adduci ceteros facile posse credebam. Fuimus diu simul: Que locuti fuimus adinuicem nũc referã. Utq; siz breuior neq; opus sit verbis: inquã. et inqt sepius vti proponam verbis meis nomen meum: ⁊ verbis illius nomẽ suũ. sicut et Ciceronẽ et plerosq; factitasse reperio q collocutores in suis opusculis introducũt. Sic em̃ me iudice breuior ⁊ dilucidior oratõ redditur. Sed audi iam dyalogũ. Eneas. Q̃ te alloq volui vir magnifice neq; p̃uata res est neq; parua: sed regni hui⁹ quietẽ tuiq; magnũ bonũ cõcernit: quã si vis audire mox tibi exponã. Georgius. Cupio audire: dicito quecũq; libet. Eneas At ego in caritate nõ ficta loqui volo que nihil reticet. ⁊ sũma vtitur libertate. Georgi⁹. Hoc expeto loquere. Eneas. Regnũ hoc olim florẽtissimuz fuit ⁊ inter occidentalia regna ditissimũ. Uiguerũt hic religiones ⁊ oĩm bonaꝝ artiũ studia claruerunt. Nunc inops regio est cõcussa lacera. Cur hoc sane? quia nõ põt veritas nostra mẽtiri: dũ apd̃ euãgelistã dicit. Om̃e regnũ in se diuisuz desolabitur. ⁊ domus sup̃ domuz cadet. Uos bohemi nõ solũ inuicẽ diuisi estis verũetiã ab ip̃a xp̃ianitatis maiori parte secreti. Nec romanaz auditis ecclesiaz. q̃uis mater est ⁊ magistra fideliũ: neq; mãdata ꝯsilioꝝ recipitis. q̃ si vnitatẽ eccl̃ie amplecteremini ⁊ in domo dñi ambularetis cũ cõsensu: facile regnũ vestrũ pristinã dig̃tatẽ splẽdorẽq; suũ resumeret. Tu ergo qui regni populos quo vis trahis. fac tibi nomẽ grande: fac vt te sedes apostolica diligat. redde sibi filios quos Sathã abduxit. Hauriat ex fonte riuus aquas suas ne p̃cisus arescat. Redibũt omẽs ⁊ romanam eccl̃iam venerabunt̃: si volueris. te Romanus pontifex. te Cesar in primis carum habebit. Cunq; Ladislaus in regnuz venerit: te tutorem: te patrem appellabit. tibi maximas gratias aget qui sibi pacataz prouinciam restitueris. erroribus expurgatam: pace quietam ornataz moribus: fide feruentem. Consequerisq; non tu solus gloriam. sed et posteri tui et nati et natorum et qui nascentur ab illis. ob eam rem semp̃ habebuntur honori. Eritq; memoria nominis tui sempiterna: et fixus tue familie status: qui vera virtute creuerit. Transiturus ex hac vita ad meliorẽ migrabis: lucidas sedes accipies: beatitudinẽq; p̃hennez immortalitate vestitus. Omnibus em̃ qui patriã ornauerint: auxierint: iuuerĩt: defenderint: certũ est esse in celo diffinitũ locum quo beati euo fruantur sempiterno. Q̃ si viam nosti quo rectus ad vnionem trames ducat edoctũ me redde. Nam sedem apostolicaz certiorem reddam. Uos iaz legato cõuentum p̃misistis. et recte quidem. Nam boni cupidus est ⁊ industrius pater doctrinaq; plenus. Inueniat nisi fallor cõueniẽtes ad vnionẽ modos: nescio tñ q̃ facultate p̃ditus est. Q̃ si scirẽ desideria vestra scriberem pontifici maxĩo. is q; prius q̃ dies ꝯuentionis adesset. de sua mente legatum ꝯmoueret. Georgius. Ago tibi gratias pater: quia nostri regni curam geris Regnum vt ais quassatum: cõpilatumq; ẽ. Nouit deus quoꝝ culpa est. Nos cupidi pacis sumus. neq; bellamus vt bellemus: sed vt pacẽ habeam⁹. Coacti gerim⁹ arma. coacti versamur in prelijs. Misimus olim legatos nostros ad Basilieñ cõciliũ. nõ nullaq; cũ patribꝫ: q tunc ibi p̃sidebãt. pacta p̃cussimus: q̃ si seruata fuissent. ⁊ cũ sede apostolica ⁊ cũ ceteris xp̃ianis pacẽ haberemus. ⁊ in regno nulla diuisio esset. Sz violant̃ federa nobis. Heretici et scismatici vocitamur. Si q ex nostris apd̃ vos moriunt̃. cũ asinis sepulturã accipiũt. Clerici nostri q̃uis docti modestiq; sint: nusq̃ cõsecrari possunt. Deridenť q de calice bibũt. Fuit apud nos Cardĩalis sancti angeli legatus: adiuerũt eũ nostri sacerdotes. fui et ego cũ eo. Petiuimus innouari firmariq; priscũ fedus: si nobis auscultasset. nõ secuta fuissent scandala. q̃ postea emersert̃ obaudiuit p̃ces nr̃as de ꝯpactatis. sic loq̃bat̃ q̃i nihil vnq̃ accepisset de illis. Nos tñ illa valida scim⁹ ⁊ autẽtica q̃ genẽale ꝯciliũ nob̃ admisit. priusq̃ dissoluẽt̃ ab eugenio q̃rto. Q̃ si nicola⁹ põtifex maxĩ⁹ nr̃i memor: nosq; sibi obsequẽtes cupit. iubet seruari ꝯuẽta ⁊ venerabimur eũ. Hic breuis ẽ ⁊ vnica pacis vnionisq; via. hac gradiẽduz est hac iter ad ꝯcordiã ptz. Eneas. Nos hoĩz ẽ vt paribꝫ paria referãt. Cur violari fedus ꝯq̃rimĩ. qd̃ p̃ores rupistis. Neq; eĩ sufficit vobis sub duplice specie ꝯmunicare.

nisi et sub vna sola cōmunicantes damnetis. Georgius. vbi damnamus. Eneas
Cum dicitis ¶Neminez saluari nisi comunicet sub duplici specie. ¶Nos omēs damna
tis: hereticos: perditosqz dicitis. Quod mirꝝ si viciū heresis in vos retorquem⁹: Tu
quentiones cū cōcilio factas refers et autēticas dicis autozitate ꝓcilij ꝓbatas: audio li
benē. Sed cōciliū de coione vtriusqz ꝫ speciei loquēs. opinioni vre ꝓriū est. qz neqz ad
salutem necessariā eē dicit. neqz xpi preceptū eē sub duplici specie cōmunicari popu
lum. Georgi⁹. Si nō ē sub duplici specie mandata coio: sub vna qdē. ¶Nā q sub spe
cie panis cōmunicari plebē iussit. z sub specie vini iussit z in vsuz dedurit. Eneas.
¶Nāqz xpc aplis nō plebi sacramentum prebuit. Sed nō refert temp⁹ ista discutē sine
me dicere qō institui. Georgi⁹. ¶Perge: ausculto. Eneas. Si voluerit legat⁹ in
nouare pactiones vras. quid miri est. Vobis indulta est sub vtraqz specie coicatio.
Jussi tñ sacerdotes vestri sunt. quotiēscūqz ministrāt ꝓlo sacramētū. ꝓmonere atqz
instruere oēs: ne sub duplici tñ specie: sed sub qualibet totū z integrū esse xpm intelli
gant. ¶Nihil faciūt. ¶Prohibiti sunt infantibus atqz demētibus eukaristiam porrige
re. porrigunt tñ. ¶Neminē coicare sub duplici specie debēt: cōpellūt. Sepulturam ne
gantes ni cōmunicēt. qui prius nō habuit hui⁹ cōmunionis vsuz. repelli ab his debz
Jpi aūt inuitāt: ꝓuocant: vrgent. Debēt vniuersalis ecclesie ritū tenere: postponunt
Diuinis officijs vulgaris carmini cōmiscentes. pulcra obediētia. pulcra federis ob
seruatio. que prohibent facere faciūt. q̄ iubent oīno postponūt. Cū g abutamī priui
legio: z trāsgrediamini leges patrū: ꝓuaricantes mandata ꝓcilij: baud iure legatum
accusatis cōpactata firmare nolentē. qz priuilegiū amisistis male vtentes. Georgi
us. In cōuentionibus nostris cautum est q̄uis aliqui ritū qui generaliē obseruatur
non statim reciperēt. non tñ pacis z vnionis impediri fedus. Eneas. Vera dicis
non si omnes: sed si aliqui dicunt federa ritū ecclesie nō reciperent cōpactata mane
re. Qz si omnes abijcerent ritus vt oēs abijcitis. vigoz conuentionibus auferē. Rur
sus q̄z de ritu fit mentio non de fide. ¶Nā si fidez violatis que possunt inter vos nosqz
federa robur hre. Vt vos quod pace tua sit dictū. fidē nostrā abijcitis: dū necessariaz
populis sub duplici specie cōmunionē astruitis. Georgi⁹. Ignota sunt ista mihi:
sed hoc dico tibi nisi pacta seruētur neqz paci locus erit neqz ꝓcordie mētio. Qz si ruz
sus arma sumpserimus offeretis vltra pactiones veteres neqz recipienē. ¶Non sum⁹
vt creditis pauci. multi sunt ī vicinatu q nobiscum sapiūt. ¶Nec aliud expectāt nisi vt
exercitum educam⁹. Scitis que supioribꝰ acta sunt annis. papa si sapiet non dispu
tabit. an perdiderim⁹ priuilegia ne vendicemus armis maiora. Arma teneti oīa dat
que iuste negat. Sūt fortasse q magna ꝓmittūt. q grandes pollicentur exercitus. qui
viam ad nos ense facturos se iactitant. ¶Nos vicinoꝝ mores viresqz nouim⁹. Ego si
pape ꝓsiliū dederim cōpactata seruauerī. Eneas. Vt video spem ponis in armis z
aīm tibi prioꝛes victorie cōgeminant. Sed vincūt sepe mali vt boni probentur. ¶Non
semper veritati victoria comes ē. Alta nimis et in ꝓhensibilia sunt iudicia dei. vi
cistis diu. Quid scitis si vester dies adest. Varius est euentus belli. neqz temptanda
sepius est fortuna. ¶Non is vobis fauor est qui prius fuit. ¶Multi a vobis defecerunt.
qui si exurgāt contra vos pugna z fronte ferient et a tergo. ¶Nam vestraz fidez irritā
vident: quam prius euangelicam sanctissimamqz rebantur. et quā tunc fauore: nūc
odio insecuntur. Sed mittamus hec: tu pacis sola federuz obseruantia stare putas.
¶Mihi tribus ex rebus concordia pendē videtur ex compactatis vt ais. ex bonis ec
clesiasticis que occupantur. ex archiepiscopi cōstitutōne q̄ nec parua sunt nec leuiter
componenda. ¶Nam compactata postq̄ violata sunt: rursus innoua re magnum est.
Qui bona ecclesiarum occupant inuite restituent. In archiepiscopo vosipi vim faci
tis qui Rochezanam petitis: neqz alium vultis. quem nisi me fallat opinio: nunq̄ se
des apostolica ad id fastigij promouebit. Georgi⁹. De compactatis diri tibi que
sentio. si durus erit papa durius regnum inueniet. nescio quis vincet. Scripturam
scio que dicit. Si fortis in fortem impigerit ambo coꝛruent. neqz nobis neqz vobis
vtilitati contentō erit. De bonis ecclesiasticis non est apud me grande pondus. ¶Naz

qui occupant nullo se iure defendunt neqz bis regnum fauet. Verum quia nõnullis prescripta sunt hec bona. et multa pro paucis iacent pignori. cum regni mos sit que bona singulis ãnis quiqz seragenas habẽt census: ea cẽtũ seragenis emi. hi aũt pcẽtuz seragenis 7 decẽ 7 vigiti 7 amplius impignoratas habẽt. Lõpelli poterũt ꝗs supꝑ ꝓsuetudinem census occupant. hos vt euestigo restituãt: reliqs teneãt donec redimãtur. Sic mox ecclesie restaurabũtur breuiqz post tps omia vendicabũt. Vel si placuerit melior modus inuenietur. De archiepo vo nescio. cur nobis tantope papa sit aduersus. Cur nobis Rochezanã rẽnuat cõfirmare. quẽ Sigismundo ꝓsentiente delegimus. 7 assistere sibi promisimus oẽs. Eneas. Sepius añ qstus es ꝓpactata cõuelli: nũc tu solus es qui federa rũpis. Georgi⁹. Quo nã pacto. Eneas. In cõpactatis ꝓmisistis oẽs seruare rit⁹ vniuersalis ecclesie pretq̃ in ꝓmissione calicis. Rit⁹ aũt latine ecclesie. c⁹ vos membrũ estis. hoc habet. archiepos aut eligũt capitula ecclesiarum autoritate aplica ꝓfirmãdos. Aut vacantibus ecclesijs Roman⁹ pontifex sol⁹pficit. Vos aliũ ritum nouũqz moduz inducitis. Postq̃ deuoluta ẽ ꝓuisio electi onem popularẽ facitis. Cunqz ritus ecclesie sit examiare electionẽ electiqz merituz Romani põtificis iudicio ꝓbari. Vos nisi Rochezanã habueritis nullum vultis seruare: ꝟ est aũt violare pactiones. Georgius. Si priuilegiũ regno est archiepm sibi eligere: cur nõ illõ papa seruauerit? Eneas. Seruaret si qõ esset. Sed vobis nulla est huiusmodi facultas. Georgius. Vetus ꝓsuetudo regni est: eligit archiepi scopum rogãte rege capitulũ. papa confirmat. Eneas: Non inficior: ꝟ nunc neqz capituluz elegit neqz potestas eligendi fuit. postq̃ diutinam vacationem prouisione deuoluta 7 persona quam vocatis electam grauibus testimonijs infamatur. Georgius. Alde iudice si papa Rochezanam confirmaret bonum opus efficeret. Multuz enim hic homo et apostolice sedi et regno et regi ladislao sua predicatione consulerz

Eneas. Potest fieri vt dicis: ꝟ neqz mihi neqz vt arbitroz pape suadenda res est. Aliud tuum est: aliud nostrum de hoc homine iudicium. Georgius. Veracem te iudico. Tot enim sunt qui Rochezanam q̃ris iniuria criminantur. vt nedum mihi negare fidem arbitrer. sed neqz beatum petrum audire rome putauerim Rochezane fauentem. Eneas. Admonet apostolus. ne ophicũ ne quis episcopum assumat: ne in supbiã elat⁹ in iudiciũ incidat dyaboli. At tu⁹ rochezana nõ nou⁹ in fide ꝟ nullus ẽ q sedẽ aplicaz suis sermonibꝫ carpit. erzareqz totã eccliaz dicit. dũ necessariũ oibus fidelibꝫ vtriusqz spei coionẽ affirmat. 7 aliqs veritates se habere ꝓtestat gbo romana eccia ꝓdicit. Sz fallax ẽ. 7 veritas ñ ẽ cũ eo. q vlt apõ temerarios cõnenasqz pragẽ si ne diuina dispẽsatione se preficit. q se ꝓpositũ sine vlla ordinatiõis lege ꝓstituit. Qui negãte xpi vicario epi sibi nomẽ assũmit atqz vsurpat officiũ. c⁹ ymo vt cãcer serpit 7 auditoꝝ cordibꝫ mortale virus infũdit. Sz ñ põtificalis: ꝟ pestilẽtie cathedra ẽ. quã tu⁹ occupat Rochezana. mgr erzoris 7 artifex corrũpẽde vtutis egregi⁹. q dereliquit fontẽ aq̃ viue 7 effodit sibi lacus detritos q nõ pñt aquã portare. Ioqr apte qõ sentio nihil reticeo. Quo pacto romanus põtifex huic tãtaz eccliaz ꝓmẽdare põt q cõfundit aplicaz sedẽ. Qui maledicit toti ecclesie: q nouos ritus inducit. Qui nllo se subijcere vult examini: qui pacez domini discordie furore corrumpit. Qui cum velit preesse q̃ multis: nulli vult ipse subesse. Siccine lupo cõmittemus oues: quid dicant ceteri de regno qui Romanam ecclesiam forti pectore 7 immobili corde nunc vsqz secuti sunt An nõ sic aggredi summũ pontificem possent si Rochezanam promoucat. Cui nos pater sancte cõmittis: Cui nos credis? Qui tibi fideles fuim⁹. hosti nostras animas occidẽdas prebes. Nunquid apud nos est quez possis ecclesie nostre preficere? Nos plẽs summ⁹ siue nobilitatẽ regni siue plebẽ aduertis. Quid iuuat nra fides. qd ꝓstantia? meliori loco apõ te sunt. q tibi aduersi fuerũt: beccine tuis fidelibꝫ ꝑmia reddis. Archiepiscopum illi habebunt qui consonem sub duplici specie tueatur. Nos qui sub vna communicamus orphani relinquemur. Non arbitror Georgũ fieri posse quod petis: vana Rochezane. vana spes vestra est. Qz si pacem queritis limite illum. Nec sigilla vos teneãt: qz ꝓmisistis assistere. satis ẽ diligẽtia ipẽdisse. Impossibiliuz

nulla obligatio est. ¶Nec vestrum est papam cogere. sequimini ritum ecclesie. et alioꝝ
xpianorum vos moribus coaptate. sic benignū papā: sic omnes vobis affectos inue-
nietis. Sic tranquilli felicisqꝫ regni bonis in pace frui poteritis. Georgius. Pla
ces mihi quia neqꝫ fictus neqꝫ tectus es. sed que corde geris ore ꝓfers. Ego tibi ꝓ
pemodū habeo fidem. ¶Neqꝫ de Rochezana sperandū ee ampliꝰ arbitroꝝ: in alios cu
ra vertenda ē. ¶Quia tñ regni voto electus est ille. cōmouendus et inducēdus erit ele-
tioni renūciare: tūc alīū ex apostolice sedis clemētia postulabimus. Eneas. Faci-
te vt libet dū Rochezana desistat. q si respuerit ꝛ būilitatē induerit. gꝝam inueniet ꝛ
apostolici culminis benignitatē experiet: quia nō est abbreuiata manꝰ eius etsi tu re
banc ad optatū ꝓduceres finē vt ante dixisti. honoribus ꝛ ꝑmio cumulaberis. ¶Mea
tñ sentētia est. ne vnū solū. sed pape ꝓces viros nomietis. ex ḡbus vnū doctrina ꝛ vita
ꝓbatū possit eligere. ¶Cetez quia de cōmunione duaꝝ specieꝝ deqꝫ ꝓcepto dñi sermo
incidit. neqꝫ ociū ē tāti sacri misteriū nunc exponere. q̄uis disputata Basilee decla-
rataqꝫ tibi ꝛ omi xpiano sufficere debeāt. Quia tñ vri sacerdotes nondū querisi sunt
suaqꝫ malūt prudēter ingerere q̄ nra patiēt audire. ¶Consulo tibi aduenīente Joha
ne de capistrano docto sanctoqꝫ viro: q̄ sunt apud te dubia sibi exponito. ꝛ oīa tue mē
tis archana patefacito. ¶Nam si operā medicātis expectas detegenda sunt vulnera:
inuenies si volueris sanitatē. Georgiꝰ. De Rochezana cogitabimus que paci re-
gnoqꝫ ꝓueniant. De Johāne Capistrano q̄ primū ad nos rumoꝝ venit dezeui q̄ nūc
dixisti ꝛ si nullus mones facere. ¶Neqꝫ em alta sentio ꝛ timeo ne offendam. neqꝫ mi-
hi cōfido. neqꝫ nr̄is sacerdotibus habeo fidez: sed vale. ¶Nam tempus est alia in ma
nus recipere. Eneas. Et tu vale nostri sermonis memoꝝ. Sic facto verbis fine dis-
iuncti sumus. Complura fuerunt inter nos dicta: sed hic sensus eoꝝ est que de re-
bus ecclesie disputauimus. Et q̄uis verba nō eadem fuerint. sententiaꝫ tñ immutila
tam inuariatāqꝫ refero. Intellexisti que cū Georgio de Podiebrat cōtuli. ¶Non sunt
vt mea fert opinio parui pōderis. ¶Nam Georgius apud bohemos magnū nomē ha
bet et potens est: ꝛ illius partis que sub duplici specie cōmunicat. ꝛ multi ex alia par
te in rebus bellicis iuncti sunt ei. Si quis est qui ciuitates ad vnionez trahere possit
georgius est. Sed transeamus nūc ad alia. ¶Postq̄ soluta cōgregatio est. Accessit
nos heinricus de Rosenberg. dixitqꝫ se pr̄is scripto monitū. ne q̄ pacto domuꝫ rede-
at nisi et nos secū adducat. Onerauitqꝫ nos multis precibo extorsitqꝫ tandē vt secum
irem⁹. ¶Cū prope thaber iter facerem⁹ essetqꝫ hora prādendi: exeuntes thaborite: hei-
rico vt ad se diuertat secūqꝫ prandeat ꝑces accumulant. Is q̄rit ex me ituꝝus ne sim
Bico nolle me amplius apud hostes fidei diuertere. Tristat heinric⁹: ¶Naꝫ et visere
ciuitatem cupiebat. ꝛ me solū relinquere nō audebat et accusabant me omēs durūqꝫ
dicebant et in vrbanum et agrestem qui nollem nobili domino morem gerere. Tum
procopius Quin tu inquit ingrederis ciuitatē: ¶Nunc ea facultas erit dicere que pri
us voluisti. ¶Nunc tue conscientie satisfacere poteris. ¶Monuerūt me verba procopij.
intrauiqꝫ ciuitatem et neqꝫ comedi quicq̄ illic neqꝫ bibi. Repetiui tamen vetus ho-
spitium. ibiqꝫ mansi dum cetezi prandebant. virqꝫ curru descenderam cum sacerdo-
tibus opidi ad me venerant: ¶Nicolaus quem dicunt episcopum plenus ducuꝫ malo
rum: Johannes galeth qui nuper ex polonia fugerat ignē timens: et wenzeslaus to-
randa vetus dyaboli mancipium. qui sacramentum altaris solam figuram signifi-
cationemqꝫ esse cōtendit. Cum his fuerunt scolares et ciues pluzimi latinum edocti
sermonem. ¶Nam perfidum genus illud hominum hoc solum boni habet. quia litte-
ras amat. Horum consultatio in hunc fere modum fuit qui prescriptus est. ¶Gaudea-
mus pater quia ciuitatem nostram introisti: nosqꝫ visere dignatus es. suscipimus te
libēti⁹ aīs vtqꝫ nr̄is bois vtaris cupim⁹. Cū pus ḃ fuisti ñ te accessim⁹: qz ñ eram⁹ pñ
tes. ¶Nūc cū te videm⁹ ꝑcamur aliqd nob ꝓsolatōis edisseras fructūqꝫ vt nob aliquez
tu⁹ aduēt⁹ pariat. Tūc ego data mihi occasionē loq̄ndi let⁹ arripui dixiqꝫ ill. Qz me
voluistis accedē: Resqꝫ vzas obtulistis vrbana res ē ꝛ dig̃ suscipiēdi. Sī ei hospites
ꝛ oī būanitate fouēdi: sic apls ait. hospitalitatē aī ꝑseq̄ntes: neqꝫ sine cā vbū ꝓsecuti

adiecit. vt non leui et vsitato sermone atq; vt ita loquar. sūmis labijs hospites inuite mus: sed toto mentis ardore teneamus. tanq; auferētes se de lucro nostro atq; ꝓpēdio Ait ego hic nō facio prādiū neq; cibū ad noctē vsq; recipiā. Quia vo ꝓsolatōez ex me queritis: loquar vobis que mihi cōsolatoria videbūtur: eritq; sermo meus nō in sōli mibus humane sapiētie verbis. sed in sinceritate cordis puroq; mētis affectu: sobrie tatis et veritatis sensa deꝓmā. vtinā recipiātur verba mea sicut a me ꝓferentur aīo bono. Quibus dicētibus ⁊ audire libēter ⁊ audiri velle. Jussi eos cōsidere. Lupiens certare fortiter: sacramēti mei memor ⁊ fidei. Cetera q̄ secūtur quia dyalogi formaz habent. seruabo quē sup ordinē cepi. Tu si aures adhibueris et ineptias nras audi es ⁊ inter audaces senes puerilē pugnā spectabis. Eneas. Optatis ex me viri tha borite ꝓsolationē audire. Est igitur aliquid qđ vos premit. Nā miseros tristesq; con solari nō beatos solemus. Ait cū video vos in ciuitate munita bonis ꝑalibus habū dare: pacē cū vicinis habere. fruiq; sanitate. Nescio cur vobis cōsolatiōe sit opus ni si forte in his que fidei sunt vacillatis. ⁊ affligit spiritū vr̄z dubitatio. Quod satis mihi verisimile est. Nanq; cū multis in rebus ab vniuersali eccīa discordetis. necessa riū est mutare credulitatē vr̄am ⁊ aios tristari vestros. Ex si ꝓsolatoria ꝓpterea ver ba desideratis. obsequar petitōi vestre: certūq; solamē oñdam. Dubia que vos cruci ant ex sacris litteris oriūtur: neq; em̄ scriptura vnq̄ vlla sic aperta claraq; fuit. vt in diuersos flecti sensus negret. traxerūtq; sacris ex codicibus ortū oia que ab initō sur gētis ecclesie vsq; nūc fuerūt scismata. Sed norat hoc futurum deus: Idcirco cuz per famulum suum Moysen Jsrahelitico populo legem dedisset: ⁊ quid sectandum: qd ue fugiendum esset manifesta serie scripsisset. Scīes tū futuros esse qui legi sue disso nos sensus accōmodarent. Consulturus futuro seculo ⁊ obicez positurus hereticis: supremum tribunal in terra cōstituit. ad quod maiores cause ⁊ oēs afferri dubitati ones de lege deberēt. Ait em̄ in deutro. dns. Si difficile ⁊ ambiguum apud te iudici um esse: prosperis inter sanguinē ⁊ sanguinem: causam ⁊ causaz: lepram et lepram. et iudicium inter portas videris verba variare. surge ⁊ ascende ad locum quem elege rit dns deus tuus. veniensq; ad sacerdotes leuitici generis. ⁊ ad iudicem qui fuerit illo tempore: ⁊ queres ab eis qui indicabūt tibi iudicij veritatem. ⁊ facies quecunq; dixerint qui presunt loco quem elegerit dns et docuerint te iuxta legē eius: sequerisq; sententiam eorum. nec declinabis ad dexteram vel sinistram. Qui aūt superbierit no lens obedire sacerdotis imperio qui eo tempe ministrat dño deo tuo. et decreto iudi cis morietur homo ille. et auferes malum de israbel. Sic veteris testamenti sequaci bus dominus imperauit. ne quis sua seductus opinione scīdere populum peregrinas qz religiones introducere posset. Nam qui ambulant in errore cordis sui venient sup eos mala. Sed nec christus dominus noue legis ꝓditor. veritatis magister et salutis inuentor. superni refugium tribunalis omisit. Elegit enim petrū et in petro ceteros Romane sedis antistites: qui post eius in celum ascensionem vicariatum tenuerunt et in ecclesia primum locum. Cum claues regni celorum illi promisit ac ligandi sol uendiqz potestatem. et tandem pasturam gregis cōmisit dicens. Pasce oues meas. Cur hoc? Quid tunc opus erat pertum fieri pastorem. claues regni tenere: principa tuz accipere. xp̄i vicariatū gerere? nisi vt erzantes reduceret: ignaros instrueret. timi dos roboraret: pertinaces eliminaret. fidelibus subueniret. hereticis repugnaret. Si iusti essemus ac nostro ingenio verum videremus et sequeremur omnes. neq; le ge neq; principe opus esset. Sed quia insurgunt ingenia pernicioſa que doctrinas pestiferas seminant. funduntq; venena letalia et occidunt credulas animas: necessa ria fuit suprēmi tribunalis erectio. q̄ inter lepram et lepram iudicaret. Hoc autem est apud apostolicam sedem que cardo et caput vt factum est a domino. et non ab a lio est constituta fidelium. Et sicut cardine ostium regitur: ecclesie domino disponen te reguntur. atq; vt Calixti pape sanctissimi verbis vtamur. Nulli dubiū est q̄ apo stolica sedes mater sit omniū ecclesiaz. a cuius nos regulis nullaten⁹ ꝓuenit deuiare Vos igr̄ thaborite si q̄ vos fidei dubitatō tenet. ꝓsulite romanā ecciaz. audite vicari

um christi. Facite quecunq; dixerint vobis, qui p̄sunt loco quē dominus elegit. Bi-
cite cum Ysaia. Venite ascendamus ad montē dñi ⁊ ad domum dei Jacob, ⁊ docebit
nos vias. et ambulabimus in semitis eius. Quis ē mons dñi nisi apostolica sedes?
Que domus dei nisi ecclesia? Quis locus electus a dño nisi Roma: quā beatoꝝ pe-
tri et pauli martiriū cōsecrauit. Fugiebat petrus ex vrbe mortē timēs: sed cū obuiū
habuisset in via dñm, dixit ad eū: dñe quo vadis? ⁊ dñs sibi. Vado romaz iteruz cru
cifigi. Sic reuersus petrus cathedram summi pōtificatus erexit vbi crucis patibulū
subijt. Huc ergo recurrendū est. hinc doctrina sumēda ē: hinc veritatis hauriēdi la-
tices. Hic fons aque viue signatus scaturit: hic ortus cōclusus: hic archa dñi extra
quā non est salus: residet. ¶ Non pudeat vos thaborite que de fide sentitis apostolice
sedi referre. ¶ Naz paulus vocatus e celo segregatus ī euāgeliū xp̄i, securitatez nō habu
it euangeliū p̄dicandi. nisi petri et ceteroꝝ apostoloꝝ qui cū eo erāt fuisset sententia
roborat̄. Ea ꝓpter ad Galathas scribens: Iterꝝ inqt ascendi hierosolimā cuz bar
naba assumpto Tito. Ascēdi aūt ſm reuelationē ⁊ ꝓtuli cū eis euāgeliū. seorsuz aūt
cum his qui credebantur aliquid esse. ne forte inuacuum curzerem aut cucurrisse m.
Et diuus Jeronimus doctrina plenus et omnem scientiaz callens: cū fidei scripta di
ctasset ad damasuz, hec ē inquit fides papa beatissime quā didici in ecclesia: quanq;
semper tenui. In qua minus perite aut paz caute forte aliquid posituz ē: emendare
a te volo, qui fidē petri tenes et meritum. Sic et vos facere thaboritas exhoztor. Dñ
dite vos et doctrinā vestrā Romano pōtifici: facite que iusserit. neqz ad dextraz ne-
qz ad sinistraz declinātes. Sic ꝓsolationē spiritus: sic anime vestre quietez assequen-
tur et salutem. ¶ Nicolaus. Obediremus apstolice maiestati ⁊ omni deuotione sub-
iecti essemus. nisi legi diuine ꝓtraria iuberet. Eneas. In his que sunt fidei nunq̄
repta ē apostolica sedes errasse aut adulterinis acquieuisse dogmatibus. Galeth.
At fuit in agnete manifestus error. Eneas. Quam tu mihi agnetaz cōmemoras?

Galeth. Quam romana sedes feminā pro maze coluit. ⁊ in apostolatus apice col
locauit. Eneas. Istik neqz fidei neqz iuris error. sed ignorātia facti fuit. ¶ Neqz
certa historia ē. ¶ Nicolaus. At plēs romani pōtifices crimiosi fuerūt. q nunc dant
apud inferos penaz. Eneas. Nescio: si quis tū peccasse comptus ē. fragilitate dece
ptus: more hominū lapsus est. Sz hoc aulsim dicere Romanꝰ presul indubitatus ne-
mo vnq̄ inuētus ē false doctrine publicus assertor. ¶ Nicolaus. Sepe romanus pō
tifex legē p̄cessoris euertit: aut vnus ğ. aut alter errauit. Eneas. Inanis argumen
tatio tua est. Licet em̄ vetus decretum: nouus papa deturbet. non tn primi cōditoris
sententiam reprobat: qm̄ ſm tempora leges variant humane. ¶ Neqz ei qō semel vtile
fuit decretū: semp vtile perseuerat. ¶ Non errauit ecclesia primitiua que sacerdotibꝰ p
misit vxores. ¶ Nec errat moderna q̄ subtrahit. Et vos q̄uis multis in rebꝰ Romanā
impugnatis eccīaz. Cōiugia tn p̄sbiteroꝝ abijcientes neqz primitiuā eccīaz neqz ge
cam ß nzam sequimī. Quia vero mores hoīm tpe variant. decreta q̄ super his, pmul-
ganē ppetua ee nō pñt: sed vtilit sepe ꝓscripta lapsui tpis vertunt ad noram: ex quo
fit vt alteruē sit cōmendandus. ⁊ q primꝰ edidit. ⁊ q postea decretū abrogauit. Adoysē
nouimus mandato domini serpentem eneum fabricasse. quem christi figuram fuisse
doctores nostri testantur: Hunc tamen Ezechias lōgopost tempore sine culpa destru
xit. Sic et Romanus p̄sul antecessoris sui legē super moribus editā. ⁊ absqz suo po
test et absqz illius erzatu cassare. Qz si lex fidem respicit et aliquid in fide declarat i-
mutabilis ē. ¶ Nā vez fidei semp ē vnū: nec vllo potest vel loco vl tpe variari. Ideo de-
creta q̄ sunt de fide a sanctis patribus instituta: sūma veneratiōe recepta sunt et inu
tata. atqz inuiolata pdurāt. Galeth. Pergis romanā eccīam ab erzore defendere
In cassuz laborās. ¶ Nā ꝑ euāgeliū xp̄i p̄dicat atqz agit. Eneas. Ubi nāqz qbꝫ in
rebꝫ? Galeth. Ubiqz gētiū ⁊ ī altaris sacro. Eneas. Quo pacto effaē. Galeth.
Porrigi calicē ppl̄o vetat xp̄s iussit. Eneas. Ostende vbi iussit. Galeth. Apud Jo
hannem inqt dns: ¶ Nisi manducaueritis carnē filij hois ⁊ biberitis eiꝰ sanguinē n̄ he-
bitis vitā ī vob. Qui māducat carnē meā ⁊ bibit meū sanguinē habet vitaz eternam.

Magna ē audacia ne dicā temēitas apl'ice sedis: que potū sanguīs populo sbtrahit:
sine q̄ negat dñs habere vitā eternam. Sed accipe nūc in natali magni hui⁹ sacramē
ti que fuerūt xp̄i verba. Mathe⁹ sic rem gestaz exponit. Cenātibꝫ aūt illis accepit hie
sus panem et benedixit ⁊ fregit deditqz discipulis suis ⁊ ait. Accipite ⁊ comedite h̄
est corp⁹ meū. Et accipiēs calicē gratias egit ⁊ dedit illis dicēs. Bibite ex h̄ omnes:
hic ē em̄ sanguis me⁹ noui testamēti. q ꝓ multis effundet̄ in remissionē pctoꝝ. Vide
tur vt imperat omēs bibere. Sed audi Marcū: ⁊ mādūcātibus illis ait. Accepit hie
sus panē ⁊ benedicēs fregit ⁊ dedit eis et ait. Sumite hoc est corpus meū. Et accepto
calice gr̄as agēs dedit eis et biberūt ex illo oēs. ⁊ ait illis. h̄ ē sanguis me⁹ noui testa-
menti q ꝓ vobis effundet̄. Lucas prīo v̄o sic ait. Et accepto pane gratias egit fregit
et dedit eis dicēs. hoc est corpus meū quod pro vobis dat̄. hoc facite in meā cōmemo
rationē. Similiter ⁊ calicē postq̄ cenauit dicens. Hic est calix nouū testamentum in
meo sanguine q ꝓ vobis effundetur. Ostendūt euangeliste vt vides. qꝛ iussit dñs face
re qd̄ ipse fecit: verbo vsus impatiue facite. Qꝛ si quis existimat circa priorem dūta-
xat speciē stare p̄ceptū dñi: sicut Lucas testari videt̄. audiat ad Chorin. paulū. quid
ille: Ego em̄ accepi a dño qd̄ ⁊ tradidi vobis: quoniam dñs nr̄ hiesus xp̄c in qua no-
cte tradebatur: accepit panē et gr̄as agens fregit et dixit. Accipite et mādūcate: hoc
est corpus meum qd̄ ꝓ vobis tradet̄: h̄ facite in meā cōmemorationē. Similiter ⁊ ca-
licem postq̄ cenauit dicens. Hic calix nouū testamentū ē in meo sanguine: h̄ facite q̄-
tienscunqz biberitis in meaz ꝯmemorationē. Supplet apostolus paulus qd̄ euange-
listis defuisse videtur. p̄ceptumqz nō panis solū. sed calicis quoqz subiunxit. et Ma-
theus circa panē. Comedite inqt: et circa calicē bibite. q̄ sunt verba preceptionis. Cū
ergo paulus et euāgeliste simul iuncti manducationis preceptū et bibitionis ostēdūt
Quis romanaz hui⁹ mādati violatricē nō videt? q̄ ꝓpl'o xp̄i sanguinē interdicit: viāqz
salutis occludit. His accedit sanctoꝝ apostoloꝝ ⁊ alioꝝ obseruātia discipuloꝝ. q no
ue legis sensum nō ab hoīe. sed ab ore dñi didicerūt. Quoꝝ actio nostra instructio ē:
quos errasse nephas est opinari. Grecia quoqz litterarum mater et omnis disciplie
magistra traditionem pauli immutilatam hucusqz seruauit. qui panis edendi biben
diqz calicis auctor illi fuit. Sicut eius ad Corinthios scripta manifestant. Sunt p̄-
terea nōnulli doctores qui Johannis textum ad nostrum sensum accipiunt. et leonez
papam statuisse tradunt: vt qui sacramenti suscipiat vnam speciem. a calice non ab
stineat. Quomodo igitur romanam ecclesiam consulere ⁊ vocem eius audire serua-
reqz legez possumus. que tāmanifeste diuinis contradicit oraculis. Nūquid deo ma-
gis obedire oportet q̄ hominibus: christo q̄ pape: euangelio q̄ decretalibus. Ene
as. Multa et magna sunt que dixisti. Nam et facum veritatis habent et multos de
cipere possunt. qui sacrescripture sonum audientes sensum negligant. cuius misteria
non verbo docentur: sed spiritu reuelantur. Idcirco reuela inquit dauid oculos me-
os et considerabo mirabilia de lege tua. Nemo scripturam nisi spiritu sancto docen-
te cognoscit. Hinc paulus ministros ait. fecit nos deus noui testamenti non littera
sed spiritu. Littera enim occidit. spiritus autem viuificat. Est ergo necessarium si vo
lumus euangelium intelligere vt spiritu ambulemus. sicut ad Galatas doctor genti
um scribit. Verum ego quia peccator sum et iniquitate circumdatus. non credo mi-
hi neqz me puto sacra eloquia intelligere et altos percipere sensus. Ea propter respō
surus tibi nihil de meo. sed sancti doctores diuino afflati spiritu tradunt. et quod do-
cet ecclesia dicam. Nam sibi assistit cristus et suggerit omnia spiritussanctus. Cuius
maxima dignitas est sūma potentia īmēsurabilis autoritas: que neqz fallit neqz fal-
lit̄. Quā si qs docētē corripiētemqz ꝯtēpserit vt ethnic⁹ ⁊ publican⁹ habēdus ē. Atqz
vt Cipriani clarissimi ⁊ doctissimi martiris santētie ꝯsonem⁹. Alien⁹ ē. ꝓphan⁹ ē. ho-
stis ē. Hr̄e iā ñ pōt deū p̄rem: q ecclesiā ñ hz mr̄ez. Plurima sunt sacri codicis v̄ba.
q̄ diuersis accōmodari sēsibꝫ pñt. Quapropt̄ ñ alienū aut ext̄neū foris sēsū q̄rē dēm⁹
quē scp̄t̄e testimoīo ꝯfirmem⁹. Sz ab ip̄a script̄a recipiēdus est sensus veritatis quē

sola nouit et suis filijs exponit ecclesia. teneo te sortassis nimis pstringo sermonez et ad rem propero. Accusasti romanā ecclesiā que dum cōmunionem calicis plebi dene gat. euangeliū viciat: xp̄m negat: salutem adimit. Quatuor sunt vt video que nō te so lum sed omēs mouent. quos hussitaꝝ opinio ne dicam rabies ab ecclesia Romana se iunxit. Primū est Johannis testimoniū. Secundū est institutio sacramēti p tres euangelistas relata cū paulo. Terciū ē ecclesie primitiue grecorūqz praxis. Quartū est nōnulloꝝ doctorum ac romanoꝝ pōtificuz autoritas. Sunt ad hec omnia nobis parata ac clara responsa: que de penu spiritussancti recipit ⁊ ministrat mater eccle sia Negat iohannes vt ait īmo negat apud Johānez dn̄s vitam esse cuipiaz. nisi car nem suā comederit et sanguinem ei⁹ biberit. Quibus verbis nō minus vtriusqz speci ei cōmunionē: q̄ baptismatis vndā mandatū censes. vetus hec armenoꝝ insania fu it. qui natos vt in lucem veniebāt. mox baptisatos mox altaris sacramēto reficiebāt quod ⁊ vos aiūt facere. q dementes atqz infantes ad eukaristie libamēta vocatis. in honorātes diuinissimū sacramentū cōmunionēqz pauli despicientes. q ad Chorith. scribēs ait. Probet seip̄m homo ⁊ sic de pane illo edat et de calice bibat. Quō se par uuli ⁊ dementes ꝓbare pn̄t. qbus nec certus nec ver⁹ rationis est vsus. Sed nō est in euāgelio Johānis quē sibi sensus ascribitis. Nō bibitio sacramētalis illic p̄cipit̄ sed spiritualis insinuat̄. Nam sanguis xp̄i triplicē potū Alberti magni sentētia tradi dit. in eo sermone quē de xp̄i corpe nō minus subtiliter q̄ veraciter edidit. Est em̄ po tus sacramētalis quē soli sacerdotes accipiūt. Est intellectualis q plebibus xp̄ianis sub specie panis ministrat̄. Et est spūalis q̄ saluandi omēs vtūtur incarnationē pas sionemqz dn̄i pia ⁊ assidua meditatione recolentes. Et hanc bibitionē dn̄s apud Jo hannez p̄cipit. Sicut verboꝝ euāgeliste series luculenter ostendit. Nam cum dixisset dn̄s Caro mea vere ē cib⁹ ⁊ sanguis me⁹ vere ē pot⁹. Qui māducat meā carnē et bibit meū sanguinē in me manet et ego in eo. Multi audiētes ex discipulis eius dixerunt: dur⁹ ē hic sermo. quis pōt eū audire? Sciens aūt ihesus apud semetip̄m qz murmura uerāt de h̄ discipuli eius: dixit eis: hoc vos scandalizat. Si ḡ videritis filiū hoīs ascē dentem: vbi erat prius. Spirit⁹ ē q viuificat: caro nō ꝓdest qcq̄. Verba que ego locu tus suz vobis spūs ⁊ vita sunt. Sed sunt ex vobis q nō credūt. Declarat dn̄s his ver bis non carnalis esus aut potus illic: sed spūalis archana misterij cōtineri: dum ait spūs ē q viuificat: caro nō ꝓdest qcq̄. Et iteꝝ v̄ba que locut⁹ sū vobis spūs ⁊ vita sūt Vis apte cognoscē qm̄ de spūali māducatiōe q̄ fit p fidē loqtur euāgelista: aduerte q̄ dicit dn̄s. Qui māducat et bibit instātis nō futuri tp̄is sunt verba. Erant igit̄ dū sic loqueret̄ dn̄s. q māducabāt et q bibebāt eū: Nōdum passus dn̄s erat nec adhuc in stitutum fuit sacramentū. Quō ḡ māducabāt bibātqz xp̄m nisi spiritualiter p fidem et caritatē credētes in eū ⁊ faciētes opa eius. Nam ⁊ pri⁹ dixerat ego sum panis vite q venit ad me nō esuriet: et q credit in me nō sitiet vnq̄. Qui credebāt in eū ⁊ opa se ctabant̄ eius: hi carnē edebāt ei⁹: hi potabāt sanguinem. Atqz hic verior est euangelij sensus: quia aliter edi caro. aut bibi xp̄i sanguis nō poterat. Fuit em̄ figurata locutō domini. sicut et samaritane ⁊ in cruce sitire se dixit. quia fidem illius et nostram salu tem sitiebat. Sic glosator intelligit hoc euangeliū. Sic magnus Augustinus doctri na et verecūdia iusta nobilis. cuius tanta gloria est. vt nullius laudibus crescat. vitu peratione minuat̄. quo postposito. si quis ivicleff Rochezanamqz sequitur: luci tene bras: veritati mendacium prefert. quid plura? Nōne dominus in textu euangelij di cit. Ego sum panis vite q veniet ad me nō esuriet. ⁊ q credit in me nō sitiet vnq̄. Ec cum tibi panē cibus et potus est. q esuriem tollit et sitim. Cui tollit: et quō? Credenti tollit: per caritatē tollit. Nam q fidē rectā habet. ⁊ opa facit digna fide: h̄ est q carnē domini manducit ⁊ sanguinē bibit ⁊ acquirit vitam eternam: mundo mortuus. chri sto viuens. Sic quod de Johanne vobis assumitis. nostre sententie non vestre cōfert. Nunc ad reliquos euangelistas transeamus hisqz paulum adiungamus. Nam simul omnes integram referunt cenam christi et q̄uis in vno plus q̄ in altero sit. Nulla ta men discordia nulla dissonātia est. Sed quod vnus obmisit alter admisit. Et q̄uis

euangelistaꝝ nullus dicat ꝟ facite in meã ꝓmemoratõem nisi solus lucas: qui pꝰ panem benedictũ hec verba ponit. ¶Nec post calicẽ geminat. Tñ qz paulus ꝟ ad vtrãqz ſpẽm repetit tenẽdũ ẽ. et post panẽ et post calicẽ dixiſſe dñm. ꝟ facite ĩ meã ꝓmemoratõem. Ex qbꝫ vbis p̃cepta tibi vtriuſqz ſpẽi ꝓmunicatio videt. Et qz p̃cepta xp̃i ſeruanda ſunt: bis qui ſalui eſſe volũt. Quicũqz ſub ſpẽ panis ⁊ vini nõ acceperit ſacr̃m damnatõz incidit et in iuſta eſt aplica ſedes huiꝰ inimica p̃cepti. Sed audi rñſionez fateoꝛ ſic locutos vt dicis euãgeliſtas. neqz vbis pauli qcq̃ temo. ¶Nõ tñ idcirco eẽ p̃ceptũ intelligo ſub ſpẽ panis ⁊ vini ꝓmũicari plebes. ¶Nã vba q̃ retuliſti nõ oibꝫ fidelibꝫ ꝟ apoſtolis ſolũ dicta fuerunt. Qui vt ẽ ꝓnis ſentẽtia doctoꝝ: aut iã ſacerdotes. aut tũc ſacerdotiũ acceperũt. Oꝛ ſi p̃ceptũ id eſt. ꝟ facite in meã ꝓmemoratõez: preceptũ hoc nõ ſacerdotes: nõ plebẽ obligat eccleſiãqz ſimul collectã: non qõlibet eccleſie membrũ reſpicit: atqz vt tecũ neruoſus agã ⁊ argumẽtatõnibꝫ fortõzibꝫ vtar: aut ſacerdotes erãt aplĩ qñ mandatũ ꝟ acceperũt: ⁊ ad id ſoli ſunt obnoxij ſacerdotes: aut adhuc errãt laici. et tũc ñ ſumere tm̃ ꝟ ꝓficere quoqz ſacr̃m laicis eſt p̃ceptũ. Sz hoc tã vobis q̃ nobis abſurdũ eſt. Ergo ſacerdotes erãt aplĩ et ſacdotes tm̃ p̃ceptõ ligat.

Baleth. At paulus ad choꝛ. nõ ſacerdotibꝫ ſoluz ſed vniuerſi plebi clericis laicis maribꝫ feminis ſcribit. Eneas. ¶Nõ mandat illic paulus ꝟ dñi mãdatũ refert ⁊ rez geſtã. ⁊ quõ ſacr̃m inſtituit dñs exponit. ¶Cunqz nullus euãgeliſtaꝝ verba illa ꝟ facite in meã ꝓmemoratõem pꝰ ꝓmũionẽ calicis ponat. notandũ eſt quõ paulus loquat. Quid ille poſt panẽ ſacr̃m inquit hoc facite in meã ꝓmemoratõem. poſt calicẽ aũt. ꝟ facite quotieſcũqz biberitis in meã ꝓmemoratõez. Addit hic quotienſcũqz biberitis. Quid ſibi vult ꝟ q̃tienſcũqz biberitis inqt facite. ꝟ eſt qñ neceſſariũ erit de calice bibere. Qñ ꝓficietis. qñ ſacrificiũ offertis ꝟ facite in meã ꝓmemoratõem. Qõ ſolis ſacdotibꝫ ꝓuenit. Duobꝫ nanqz modis ꝟ diuiniſſimũ ſacr̃m ꝓſideramus. vt ſacramentũ ſolum. vt ſacrificiũ ⁊ ſacramẽtũ. In ſacrificio vtraqz ſpẽs exigit̃: qz imago eſt illius ſacrificij: in q̃ xp̃c aſſiſtẽs pontifex futuroꝝ bonoꝝ pamplius ⁊ pfectiꝰ: tabernaculum nõ manufactũ. id eſt nõ huiꝰ creatõnis ſeipm̃ ꝓ nobis ſacrificiũ obtulit deo pr̃i ĩ ara crucis. Idcoqz nõ ſolũ repſentari dr̃ xp̃c paſſus: ꝟ etiã q̃z paſſio xp̃i in q̃ ſanguis fuit a corpore ſepatus referenda. In puro aũt ſacramẽto qõ ad ſanctificatõem nr̃am requirimus. vt inuiſibilis gr̃a ſub viſibili ſpẽ nobis tradat̃: ſufficit repñtatio xp̃i paſſi quẽ panis ſpẽs abunde refert. Quia ⁊ dñs grano tritici ſe ꝓpauit q mortuus eſt. vt multũ fructũ afferret. Atqz vt altius de tãto ſacramento loquamur. Triplex eſt (vt ait noſter aquinas ſanctus ⁊ ꝓfundiſſimꝰ doctor) huiꝰ excellentiſſimi rei ſignificatio triaqz tpa reſpicit. Ex p̃terito ſignificat nobis dñicã paſſionem vocat̃qz ſacrificiuz. Ex p̃nti refert eccleſia ſticã vnitatẽ ⁊ ꝓmũio dicit̃. Ex futuro preſignat dei fruitõem. quã preſtolamur in celis. et appellat̃ viaticũ: qz viã prebet ad patriã. et r̃m ꝟ etiaz eukariſtia id eſt bona gr̃a nuncupat̃: Et ſacerdotibꝫ quidẽ ſacrificiũ ꝓuenit. ceteris vo ꝓmunio atqz viaticũ: in quibꝫ ſpẽs panis eſt ſufficiẽs ſignũ: qz ex multis granis ꝓficitur ⁊ pulchre denotat eccleſiaſticã vnitatẽ. et illũ panẽ angeloꝝ q̃ fruemur in celeſti bierlin. Baleth. ¶Multa ꝓuoluis ⁊ a ꝓpoſite queſtiõis ſtatu longe recedis. Hoc facite inqt dñs id eſt ꝓficite vt ego ſacr̃m: ſumite vobis. bibite et alijs date: hic nodꝰ eſt: hic vis. Eneas. ¶Pulchre de nodo locutus es. ¶Nã tu noduz in ſirpo queris. ſed nõ eſt hic nodꝰ quẽ ferũt alexandrum in curru Gordij reperiſſe. quẽ cũ ſoluere manu nõ poſſz. enſe recidit. Facilis eſt huius ſolutio nodi. ¶Neqz eñ inquit dñs quomodo ego feci: ſic vos facite. Sz hoc facite id ẽ hoc ſacramentũ ꝓficite in meam ꝓmemorationem. Oꝛ ſi notã precepti ſub illis latere verbis affirmas. Accipite ⁊ comedite ⁊ bibite. Dico q̃ prius ad ſacerdotes mandata referri: quia tunc apoſtoli ſacerdotiũ ſuſceperũt. Ceterũ ſicut mandatũ illud. Euntes p̃dicate euãgeliũ oñi creature. Sic eſt iſtud. Suſcepit eccleſia non ab omnibus: ſed ab electis miniſtris ac ſacerdotibus exequendum. Sic doctores intelligunt verba domin: ſic ſancta eccleſia docet. Oꝛ ſi xp̃s his verbis communionem calicis etiã laicis imperaſſet. nonſolum bohemis ꝟ alijs quoqz gentibus per tot annoꝝ curricula reuelatũ fuiſſet. Sed nulla ſcola ꝟ ſentit

nulla ciuitas probat: nulla extra bohemiam collegia tenent. ¶Mirabile dictu est. si multa fercula et mirta ceruisie vina ⁊ longissimi somni melius vobis scripturam exponūt q̄ ceteris abstinētie atq; vigilie. ¶Baleth. ¶Male nos arguis. ¶Nō em̄ nostrā sed apostoloꝝ doctrinam grecorumq; sequimur. ¶Eneas. ¶At illi nō dixerunt damnatos esse populos qui de calice nō acciperent. ¶Nec nos ad omnia tenemur que in ecclesia primitiua patres egerūt. ¶Complurima illi que ad perfectōnis statum pertinebant tanq̄ perfecti obseruabant. ¶Nec em̄ quicq̄ proprij possidebant. Sed vt in actibꝫ coꝝ lucas ait. ¶Omnes qui credebant erāt pariter. et habebant omnia cōmunia. possessiones et substantias vendebant ⁊ diuidebāt illa oīmbus prout cuiq; opus erat. ¶Nos autem non cogimur omnia vendere: et tamen saluamur. ¶Illi carnē cum sanguine non edebant nos comedimus et non damnamur. ¶Illis vrores fuerunt: nobis desunt et magis meremur. ¶Illi populum a communione calicis non prohibebant. nos arcemus et meritum inde recipimus obedientes ecclesie que communionem sub specie vini subtrahendam multitudini monente spiritu sancto decreuit. dicente apud Johannem domino. ¶Paraclitus autem spiritussanctus quem mittet pater in noīe meo: ille vos docebit oīa ⁊ suggerat vobis omnia quecunq; dixero vobis. ¶Cum enim ex precepto christi nō sit ꝓmunio calicis in populo. ¶Quis non videt in hoc sicut in ceteris que dominus expresse non iussit ecclesie standum esse iudicio. ¶Cuncta enim que sub precepto diuino non cadunt regentis ecclesie sunt dispositioni commissa. ¶Cuius mādata tanq̄ diuina recipienda sunt ⁊ omni deuotōne complenda: quādo precepto dei nō sunt aduersa. vel vtrum sint aduersa nō est certa cognitio. Sed nec tu tibi de Grecia blandiaris. q̄uis enim nō errant greci vetustam cōsuetudinem obseruantes. non tamen vobis excusatio est qui sub latinis nati educatiq; moribus. laudatum. securū. purum ecclesie romane ritum. auctoritate propria reiecistis. q̄uis ordinationeꝫ eius siue consuetudinem longo vsu probatam infringere peccatum transgressionis existat. ¶Nec scio quid vos in hac re grecā magis q̄ latinā ecclesiaꝫ imitari compellat. ¶Latinus certe senatus ⁊ mūdius ⁊ rationabilius ⁊ cautius agit q̄ grecus. ¶Nam tribꝫ de causis calicis potum plebibus interdixit. ¶Prima ne rudis populus sub duplici solū specie cōtineri xp̄m putaret. ¶Altera ne qō est liquidū multum. attrectatum manibus effunderet in terrā: ¶Quemadmodū nup in praga factum referūt vbi puerul⁹ vix anniculus ab vbere matris ad sanguinē domini raptus calicē ex manu minus ꝓsideranti sacerdotis arripiens. sacramētū sparsit in humum. ¶Tercia vt implerēt figura veteris legis. ¶Que licet populo ministrari de sacrificio iuberet: libamina tamē solis sacerdotibus leuitisq; reseruat. ¶Quid est grecam ecclesiam tātopere laudatis. ¶In non latinam ecclesiam multo florentiorem esse q̄ grecā cernitis: et nostram longe lateq; dominātem. ¶Illaꝫ machometi cultoribus seruientē. hanc vno sub capite gubernatā. illam multis scismatibꝫ implicatā: hāc templis sublimoribꝫ exornatam. illaꝫ omni splendore nudatam: hanc semper recta dogmata predicantem. illam sepius errori consentientem. ¶Nolo cum Ciceronе dicere. Romanis aut nihil a Grecis suscepisse: aut ab eis recepta fecisse meliora. Laudo et magnifacio grecos ex quorum fontibus nostri maiores hausere doctrinam: Sed consenuit Grecia. frigida est et non habet qui calefaciat eam. ¶Facta est sub tributo domina gentium et que fuit asianorum magistra: nunc est discipula latinoꝝ. ¶Quid est quod vos bohemos sub norma latina nutritos in communione calicis grecari compellit? ¶Cur nō ceteras quoq; grecoꝝ observantias amplectimini? ¶Cur nō panem fermentatum consecratis? ¶Cur religiones monachorum quas illi recipiūt aspernamini? ¶Cur vestis ornatus vt illi sacrificātes non recipitis? ¶Cur nō coniugio copulamini q̄ cum greca potestis et cum primitiua ecclesia facere nō decet. ¶Clos partim grecos partim latinos esse: aut calidū fieri oportet aut frigidum. Sed agite quod in rem vestram est. ¶Nolite plus sapere q̄ oportet. Audite docentem matrem. Amplectimini legem ecclesie que sancta est et honestate condita. ¶Nolite putare semper apostolos alioſq; christi discipulos ꝓmunionē calicis accepisse. q̄ post xp̄i passionē de calice rarus. de pane frequēs habet sermo. vt ē illud

Cognouerũt eum in fractione panis. et in actibꝫ apostoloꝝ. Frangẽtes circa domos panẽ. Et iteꝝ: ꝑseuerantes in fractõne panis. Quibꝫ in locis nullã repimus de vino mentõem. Sed nec moueri debetis ꝙ nõnulli doctores de ꝯmũione sacramentali loquẽtes illãqꝫ populo suadentes Johis verba recipiũt. Neqꝫ em̃ ꝓpterea illius loci vel talis verus est et ꝓprius intellectus. Sed ex quadã similitudine ꝯsonantiqꝫ ratõne trahit̃ inde sensus magis q̃ ducit̃. Et licꝫ doctoribꝫ oratorio more loquẽtibꝫ nũc figuris: nũc trãslatõnibꝫ vti. ex quo fit: vt sepe de signo loquẽtes trãseant ad signatuꝫ. Sed plurimũ interest an determinando docentes an ꝑsuadendo ꝯmouentes loquantur. Et aduertendũ est. ꝙ ⁊ si pleriqꝫ doctores incidenter verba iohannis ad sacramẽtũ altaris referãt. in ꝯtinua tñ expositõe nullus id agit: sicut in libro quẽ de textura euãgelioꝝ scripsit Zacharias Chrisopoletanus affirmat. Qd aũt de leonis decreto ꝯmemorasti. nihil impedit nostri ꝓpositi cursuꝫ. Nanqꝫ cũ manichei Leone sedente xp̃m nõ vero corpe sed fantastico et sine sanguine vestitũ p̃dicarẽt. neqꝫ resurrectõem eius crederẽt. neqꝫ die dñicum sanctificarẽt: Sumẽtesqꝫ xp̃i corpus sub spẽ panis vt suũ palliarẽt errorẽ: potũ calicis rennuerũt: Obuiaturus tãte nequicie pontifex statuit vt qui sub vna specie ꝯmunicasset ab altera nõ abstineret. Sic plurima sepe statuta sunt ex cã: ex ꝑsona: ex loco: ex tpe: q̃ ꝯsiderare oportet qui de illis iudicãt. ne priꝰ inculpẽt q̃ intelligãt: prius arguant q̃ sensu ꝑquirant. At cũ hodie alius sit reꝝ status Cum vestri nr̃iqꝫ ꝓgenitores sub vna specie ꝯmũicauerint: cũ multi doctores ab ecclesia recepti et in cathalogo sc̃toꝝ conscripti miraculis choruscantes retinendum plebi calicem dicant. Cum latina ecclesia id seruet. doceat. mandat: Suadeo vt vos illi obtempetis. custodiatisqꝫ legẽ matris: vt addat̃ gr̃a capiti vr̃o ⁊ torques collo vestro. Sicut salomonis v̄ba ꝓmittũt his q̃ sunt matribus obsequẽtes. Nicolaus. Est ne vllũ apl̃ice sedis aut generalis ꝯcilij decretũ ꝙ laicos sub vtraqꝫ spẽ ꝯmũicare ꝓhibeat? Eneas. Vultis obtemperare si decretũ oñdo. Nicolaꝰ. Obtemperabimus si nõ erit legi diuĩe ꝯtrariũ. Eneas. Lex diuĩa nulla est cui talis sanctio possit esse ꝯtraria. Nicolaus. Tibi sic videt̃. nobis lõge alia sentẽtia ẽ. Eneas. Vos ꝯñionẽ duplicis spẽi de p̃cepto dñi dicitis: Nos ꝯtra. Cui magis credẽduꝫ est: vobis an sedi romane? Nicolaus. Ei credendũ ẽ cui scriptura diuina suffragatur

Eneas. At vos dicitis legẽ diuinã sentire vobiscũ. Nos ꝯtra. quid mõ. Nicolaus. Qui verbis diuinis legis ꝓpinquior ẽ. hãc fidẽ digniorẽ puto. Eneas. Quid si est h̃ dubiũ: Quis obtinebit? Nicolaus. Xp̃s dñs iudicabit. Eneas. Nullũ ergo vt intelligo iudicẽ: nullũ in terra supiorẽ vultis q res dubias diffiniat. Sic neqꝫ romanũ põtificẽ caput eẽ xp̃iani ꝓpl̃i creditis. neqꝫ militantẽ ecclesiã honoratis: q̃uis est mgr̃a fideliũ: doctrix veritatis: inimica mẽdacij: mr̃ nr̃a que nos xp̃o regenerauit ⁊ alit atqꝫ nutrit in fide. Qꝛ si vos aliud nõ moueret: vr̃a vos paucitas exterrere deberet. Quot em̃ estis q aduersus viuos innũerabiles ⁊ mortuos infinitos linguas acuitis. Tota xp̃ianitas ꝯtra vos est. et tñ a sentẽtia nõ receditis. Que si vera eẽt omnes nr̃i ꝓgenitores cũ dyabolo et eiꝰ angelis arderẽt. q calicis expartes fuerũt. Naꝫ regnũ h̃ postq̃ sacramẽtis ecclesie relictis ydolis initiatũ ẽ. semp apl̃ice sedis ritu cõmunicauit. exceptis paucis annis eui nr̃i: in q̃ monitore iohanne huꝭ atqꝫ Hieronimo ab ecclesie vnitate recessistis. Galeth. Arguis paucitatẽ nostrã: sed xp̃s aduersus multitudinẽ iudeoꝝ paucis discipulis circundatus predicare nõ timuit: nec multi erant iudei ꝯsiderata gentiliũ multitudine qñ legẽ acceꝑunt mosaicam. Eneas. Xp̃s deus et hõ dñs et mgr̃. nouã daturus legẽ in mũdũ venit redẽpturusqꝫ populũ Qualis ꝯparatio lucis ad tenebras. Terre ad celũ: Xp̃i ad belial. Nõ tñ dñs sine miraculis creditus est. neqꝫ moyses absqꝫ signis legẽ tulit. At vos que signa facitis vt vestre paucitati credamus. vobiscũqꝫ simus. Galeth. Generatio praua ⁊ adultera signũ q̃rit. Nos paucitatis nr̃e tutorẽ xp̃m habemꝰ: q apud euãgeliũ dic̃. Vbicũqꝫ fuerint duo aut tres collecti in nomine meo: ego cum eis sum. Non indigemus humano fauore qui ducimur celesti ductore. Eneas. Apud Ciprianum martirẽ his sororia verbis nonnulli iactabant. Quibus ille sic respondit. Corruptores euange-

lij atq; interpretes falsi extrema ponũt ⁊ supiora pretereũt. partim memores partim subdole ꝓmẽtes vt ipi ab ecclesia scissi sunt. ita capituli vnius sententiã scindunt. Bñs em̃ cum discipulis suis vnanimitatẽ suaderet et pacẽ. Dico inquit vobis: quoniam si duo ex vobis ꝙuenerint in terra de oĩ re quãcunq; petieritis ꝓtinget vobis a patre meo qui in celis est. Ubicunq; em̃ fuerint duo vel tres collecti in noĩe meo ego cũ eis sum. Oñdẽs nõ multitudini: sed vnanimitati dẽpcãtiũ plurimũ tribui. Si duo ingt ex vobis ꝙuenerit in ẽra vnanimitatẽ pri⁹ posuit. ꝙcordiã pacis añ ꝑmisit. vt ꝙueniat vobis fidelit̃ et firmit̃ docuit. Quõ aũt pt̃ ei cũ aliq; ꝙuenire. q cũ corpe ipi⁹ eccie ⁊ cũ vniuersa fraternitate nou⁹ venit. ¶Notate ꝺba ⁊ sig̃te misteria. ¶Nõ ẽ cũ eis xps q ab ecclesia recedũt: In vna eccia fuim⁹ oẽs. pri⁹ vna fides: vn⁹ de⁹: vu⁹rit⁹ ⁊ vobis ⁊ nobis erat. ¶Nõ nos a vobis: ꝟ vos a nobis recessistis: faciẽtesq; vobis ꝙuẽticula diuersa: pegrina dogmata recipiẽtes: que nõ audiuerãt pres nostri: veritatis caput atq; originẽ reliquistis. Et si xpi pntiã cupitis ad sponsaz eius redeũdũ est. Saleth ¶Nos in ecclesia sumus neq; ab illa recessim⁹ vnq̃: Transire aũt ad vos dũ xpi legẽ violatis nulla ratõ suadet. Quia nunq̃ mistico xpi corpori iungitur. qui ab eius euãgelio sepatur. sed cur nobis retices. si qua est ꝓstitutio q̃ sumere calicẽ vetat. Eneas. Quia noluistis obedientiã pollicer̃i. Sed dicaz tamẽ. ego ita vos pitos arbitror vt ꝙsuetudinem vniuersalis ecclesie nõ minoris efficacie censeatis q̃ scriptam legem quia vis legis ex cõsensu resultat. Consensus aũt minor nõ inest ꝙsuetudini q̃ legi cõscripte. ¶Nam ꝙsuetudinem longus et approbatus vsus inducit: Que nullius impedimenta clamore. diuino magis q̃ humano videtur recepta cõsilio: leges aũt q̃uis tei nutu decerni credantur: sepe tamen vel populi vel senatus magna pte dissentiẽte tra duntur. Ob quam rem non minus plectendus est vetuste consuetudinis q̃ scripte legis preuaricator. Luz igit̃ iã pluribus sclis obseruarit ecclesia ne plebes de calice biberent: decebat et vos bohemos huius obseruantie tanq̃ paterne legis emulatores existere. que sicut ante dictum est. neq; noui neq; veteris testamẽti codicibus aduersat. sed ratõne magna ⁊ honestate subnixa est. Clerũ quia scripti decreti sanctionẽ requiritis. non frustrabor expectatõnem vestram. Euoluite Constantien̄ concilium atq; eius acta perquirite. Consuetudinẽ quã modo exposui ⁊ approbatã ⁊ ꝓ lege rectam ⁊ scripto firmaz repietis. In basilea quoq; dum generalis synodus illic erat. posteq̃ exacte visa sunt ⁊ diligenter excussa sacrarũ testimonia litteraz. magnoq; conciliorũ decretis. ac sanctoz patz ⁊ illustriũ doctoz traditionibus enucliate pensatis. decretũ promulgatum est. qõ apte declarat fideles laicos siue clericos ꝓmũicãtes ⁊ nõ ꝓficiẽtes. ad suscipiendũ sub specie panis ⁊ vini diuinũ eukaristie sacramẽtũ ex ꝑcepto dñi nõ esse astrictos. In cui⁹ fine subiungit. Laudabilis q̃z ꝙsuetudo ꝓnicandi laicalem populũ sub vna specie ab ecclesia ⁊ sanctis pribus introducta. ac hacten⁹ diutissime obseruata. ⁊ a doctoribus diuine legis sancta q̃ scripturã atq; canonũ multã periciã habentibus. iã longo tpe ꝓmendata: pro lege habenda est. ¶Nec alicui licitũ est eã reprobare: aut sine auctoritate ecclesie ipam immutare. Sic ergo ⁊ scripta cõciliorũ habetis decreta ⁊ vetustuz ecclesie ritũ. Saleth. Potest ecclesia vel ꝓcilium q̃ xps instituit sacramẽta puertere. Eneas. Nõ põt. Saleth. At sacramentũ hoc sub specie panis et vini xpus instituit. Cur puertit ecclesia q̃ panẽ solũ ad laicos defert. Eneas. ¶Nõ puertit ecclesia sacramẽtũ sed ritum mutat. Que sunt em̃ de necessitate sacramentoz immutabilia pseuerant. Que circa ritum sunt ũmutare ecclesia põt. Cuius ptãs nõ minor ẽ hodie q̃ sub apostolis erat. Potestas aũt ⁊ admiñstratõ ecclesie sicut doctores tradũt: tribus in rebus consistit. In ordinibus diuersoz prelatorum. In administratõibus sacramentoz. In diuersis preceptis subditoz. Ob quã rẽ nõ sine rõe putauit doctor insignis Aquinas. in arbitrio esse ecclesie diuersos gradus prelatorũ instituere ⁊ institutos pro rerum diuersitate vel tempoz amouere. Sic subdyaconi sunt ordinati: quos ecclesia primitiua nesciuit. Sic plati presbiteris episcopi: quos olim Hieronimus eq̃lis fuisse potestatis affirmat. Sic cardinaliũ sacer senat⁹ inuẽtus. eccie magnũ de⁹ ⁊ stabile firmamẽtũ. Põt etiã ecclesia in admiñstratõe sacramẽ-

torum abolitis prioribꝫ nouos ritus inducere ⁊ cerimonias nouas. Qua de re licet dominus discipulos suos facta cena communicauit: ecclesia tamē neqꝫ pransos neqꝫ cenatos fratres: nisi necessitatis causa tantum sacramentū pmittit assumē. Rursus quoqꝫ q̄uis amictus linthea xp̄s. quotidianaqꝫ veste indutus. hoc sacramentū instituerit. dixitqꝫ paucissima verba. ecclesia tamen ob eius reuerentiā. et ornamēta vestimentoꝝ sacerdotibꝫ dedit. ⁊ missaꝝ solennia. ꝓphetaꝝ ⁊ apostoloꝝ lectionibꝫ ⁊ deuotis orationibꝫ adornauit. Sic em̄ in veteri lege rubicatas pelles ⁊ rudia tabernaculi sacra sublimis gloria templi secuta est. Sic et in nouo testamēto post illa ecclesie primitiue rudimenta pedetentim splendor in cultu diuino et ritus sacramentoꝝ expolitior et maiestas sacerdotij maior successit. Tercio loco potest ecclesia statuta ⁊ ordinationes patrū que de moribꝫ agūt. put loco tempori ⁊ psonis viderit cōuenire immutare ⁊ abrogare: sicut et prius diximus. Sed q̄tum ad sacramentū ptinet qđ necessarium est tolli nō potest: quod necessitati nō subest et variari potest. et tolli. In eukaristia ꝺo sicut ante. platū est nō est vsus vtriusqꝫ speciei populo necessarius. adimi ergo altera species nō inepte potuit. qz non est hoc sacramentum variare. sed vsum.

Baleth. Sacramentum est sub specie vini quis neget: ergo qui vini speciem tollit sacramentuz tollit. Eneas. Haud recte infers. Septem sunt ecclesie sacramenta et si vos q̄nqz tm̄ recipitis. ex his vnum est eukaristia precellentissimum et maximū hoc semꝑ integrum. ⁊ vnum est siue sub vna specie sumī siue sub duabꝰ: et licet mille pticule panis fiant viniqꝫ totidem. vnus tamen est vbiqꝫ totus ⁊ integer christꝰ. Nec subtracta vini specie subtrahī sacramentum: quia totum in altera sumī. Recte igit̄ et sanctissime Romana ecclesia in huius obseruantia sacramenti sese habet. Quibꝰ ex rebꝰ si cōsolationem spūs cupitis. si quietem amatis. si veritatem queritis. si lucri facere aīas vultis: sedē apostolicam audite. sequimini traditiones eius. honorate illam quoniam sancta est immaculata sponsa xp̄i. columba pura et albissima: ex cuius ore felicis ramus olive dependet: qui pacez hoibꝫ polliceī. supbis bello minaī. His nitis sermonibꝫ istis assurrexit vnus de primoribꝫ thaboritaꝝ animo satis inflato Quid tu nobis inquit apostolicā sedē tot verbis amplificas? Nos papam ⁊ cardinales auaricie seruos nouimus: impatiētes: inflatos: tumidos. ventri ac libidini dedītos: ministros sceleꝝ: dyaboli sacerdotes et antixp̄i precursores: quoꝝ deus ventr est pecunia celum. Erat hic homo ventrosus crassus et multo abdomine pinguis: quē cū aspexissem admoui ventri eius leuiter manus ac subridens. Unde inquā tumor hic ventris est. Cur te ieiunio maceras ⁊ affligis inedia. Riserūt oīes magnisqꝫ illū cachinnatōibꝫ exceperūt. At ego cū animaduerterē sacerdotes illos magis studio contradicēdi q̄ voto discendi ad me venisse. posui modū verbis meis subtraxiqꝫ disputationi pedē. Intelleri em̄ quia facilius ⁊ leuius esset turbulenti maris cōcitos fluctus clamoribꝫ retundere. q̄ illoꝝ rabiē sermonibꝫ cohercere. Nam labor irritus et nullius effectus est offerre lumē ceco: sermonē surdo: sapientiaz bruto. Conuersus tamē ad eos dixi. College mei pransi sunt. et itineri se accingunt: hora est vt a vobis recedā: satis diu simul disputauimus. Eos tm̄ vt video nec meis verbis fidem ꝓbetis. nec ego vr̄is argumētatōibꝫ moueor. remaneamus oīs qđ ante fuimus. Existimaui ꝺ prius q̄ inciperē: nolui trāsilire vt mea taciturnitas opinionuz vr̄aꝝ fieret auctoritas. Nec quis posthac diceret: fuit apud thaboritas Seneñ. epūs: nec qcq̄ aduersus illoꝝ sniaz dixit: aut eos ꝺa sentire putauit. aut eoꝝ argumēta posse supare diffisus est. Qz si nihil aliud verba nr̄a fecerūt: ꝺ tm̄ prestant. q̄ me vr̄is opinionibus aduersantē oīs q astant intellexerūt. Eos tm̄ amplius et fortasse melius cogitabitis Tūc illi si tp̄s esset afferem⁹ huc libros ostenderemusqꝫ tibi: qz xp̄i sequaces ⁊ legis dei zelatores sumus. Sz vale. Ad q̄s ego: Nec vobis nec mihi ociū est. valete. Atqꝫ hoc modo a me eos dimisi et exeūte dño de rosenberg. cū eo Sybosłamiā veni. atqꝫ indecurnā insulā et seniorē de rosenberg dn̄m petiui: videbatur mihi vltra Sauromathas ⁊ glacialē occeanū fuisse. inter barbaros. inter ātropofagos. aut inter mōstruosas indie libieqꝫ gentes. nec sane in omni terra quā circuit amphitrites. gēs nulla est

monstruosior thaboritis. Ethiopes em̄ quosdaz et scitas ⁊ Trapobanos corporis vi
cio mōstruosos aiunt. Thaboritas v̄o deprauate mētis vicia ⁊ innumerabiles ani
me macule mōstruosos efficiūt. Ad quos om̄s hereses migrauere. q̄s ab initio nascē
tis ecclesie vsq̄z in hūc diē pestifera ingenia seminarūt. Sūt ibi nicolaite: sūt arria
ni: sunt manichei: sunt armeni: sunt Nestoriani: sunt berengarij: sunt paupes de lug
duno. Precipui tñ apud eos waldenses habentur vni⁹ xp̄i vicarij ⁊ apl̄ice sedis ini
mici. q dū frena sup̄ioritatis abijciūt: libertatēq̄z predicāt. nc̄c̄riū est vt om̄es errores
admittant. A q̄bꝫ dū exiuissez. ex inferiori videbar inferno reuersus. Nec me pri⁹ ad
supos recepisse putaui q̄ Budiviseos atq̄z vlricū de rosenberg ꝯueni. Nā ⁊ Budivi
sei nullis heresibꝫ inq̄nati sunt. ⁊ vlricus acerrim⁹ hostis hereticoꝝ verus eccie fili⁹
inter alios bohemie principes q fidē catholicā v̄bis armisq̄z tuent̄. anterior ē dign⁹
quē sedes apl̄ica inter caros habeat ⁊ inter primos honoret. Scripsi hec tue p̄stabili
tati festino ⁊ currenti calamo. Propante nāq̄z romā Johe meo quē ꝓbe nosti: malui
te q̄ mihi in hac via ꝯtigerāt vtcūq̄z narrata cognoscē. q̄ penit⁹ ignorare. Res altas
de fide disputātes ⁊ archanos scripture sensus attingē p̄sumpsimus. Scio qꝛ nō defu
erūt ineptie. Nam rudem et inexp̄tū tyronē hec me pugna suscepit. Sed nolui latrā
tes impune lupos abire: nolui deserere veritatē: nolui ecclesie deesse. et quoniā impe
ritie mee tenebras nō ignoraui. sup̄ne claritatis lumen intrepidus expectaui. iacta
ui super dominum curā meam ⁊ ip̄e adiuuit. sensi diuinitus assistentiam. nam verba
nescio quomodo suapte fluebant. quibꝫ miseri thaborite miserabiliter premebantur
benignus et misericors dominus: qui nec peccatorum voces obaudit. Credo ⁊ cert⁹
sum quia nō mea vita: sed mea fides meruit audiri. ne thaboritarum elenchis inuol
uerer aut sophismatibꝫ caperer. vtcunq̄z res acta est. Scio me plura tunc dixisse ⁊ mi
nimo scripsisse digna correptōne. Sed que tunc dixi corripi nequeunt. quia semel e
missum volat irreuocabile verbuz. Que nunc scribo facile poterūt emendari priusq̄
edantur. Ideo te ꝑ veterem beniuolentiam ⁊ quam mihi semper ostendisti caritatez
precor te et oro huic opusculo vt tuam limam summamq̄z manum admoueas: Neq̄z
prius in lucem sinas exire: q̄ tuo fuerit acri ⁊ graui iudicio comprobatum. Uale no
stri memor et amans. Quando deus et fata volent veniemus ad te. Ex nouaciuitate
.xij. kal̄. septembris. Sub anno dñi M°.cccc°.lj°.

.Lxxxj.

Oratio Enee de Constantinopolitana clade et bello contra Thurcos ꝯgregādo.

Onstantinopolitana clades Reuerendissimi patres. Illustrissimi prin
cipes. ceteriq̄z viri genere ⁊ doctrina prestabiles. q̄ Thurcorum gran
dis victoria: Grecorum extrema ruina. Latinorum summa infamia
fuit: vnumquēq̄z vestrum vt arbitror. tanto magis angit magisq̄z cru
ciat: quanto ⁊ nobiliores estis et meliores. Quid enim viro bono et nobili magis cō
gruit: q̄ curam gerere fidei orthodoxe: fauere religioni: christi nomen saluatoris pro
sua virili magnifacere atq̄z extollere. Sed amissa nūc Constantinopoli: tāta vrbe in
potestatem hostium redacta: tanto christianorum sanguine fuso. tot animabus in ser
uitutem abductis: vulnerata est miserabiliter catholica fides. Confusa turpiter no
stra religio: christi nomen damnificatum nimis atq̄z oppressum. Neq̄z si verum fate
ri volumus. multis ante seculis maiorem ignominiam passa est. q̄ modo christiana
societas. Retroactis nanq̄z temporibus in asia atq̄z in aphrica: hoc est in alienis ter
ris vulnerati fuimus: nunc v̄o in Europa id est in patria in domo propria: In se
de nostra percussi cesiq̄z sumus. Et licet dicat aliquis ante plurimos annos: ex asia
Thurcos in Greciam transiuisse: Thartaros citra thanaim in Europam cōsedisse
Saracenos herculeo mari traiecto haspanie portionem occupasse. nunq̄ tamen aut
vrbem aut locum amisimus in Europa. qui Constantinopoli possit equari. Est
enim ciuitas illa totius terre que cōmode colitur pene centrum. Portumq̄z habet
⁊ amplissimū ⁊ tutissimū: in quo nō dicaz naues ꝫ numerose classes armari sustenta

riq̃ possunt. atq̃ inde ꝑ bosforũ. hinc ꝑ helespontũ ad omnia mediterranei maris siue tuẽda siue vexanda littora trãsmitti. At hic locus tã cõmodus tã vtilis tã necessarius nobis tacẽtibus: ne dicam dormiẽtib⁹ amissus xp̃o saluatori: lucrifactus mahometo seductori ẽ. Quid ꝙ ibi ex duobus imperatoribus xp̃ianis alter occisus est Nonne ex duobus xp̃ianitatis oculis alterũ erutum. ex duabus manibus alteram amputataꝫ dicere possumus? Addite ꝙ ex quatuor sedibus illis patriarchalib⁹ p̃mis ⁊ p̃ricipalibus. q̃bus veluti solidissimis basibus xp̃iana subnixa fides: ĩ om̃em terrã ramos suos extendit. Maiores nostri duas simul cũ hierosolimitana. ꝑ ignauiaꝫ atq̃ secordiaꝫ perdidũert: nos terciam et illaꝫ quidẽ cui om̃es pruteni: mlti ad boream: multi ad orientẽ: thanaim iacẽtes populi seruiebãt: nõ minori desidia: maiori tñ infamia prorsus amisimus. Nimirũ principes si doletis om̃es ac de tãto xp̃ianitatis vulnere: q̃ cecidisse grecos: superasse thurcos: cõfusos eẽ latinos animaduertitis. cõsternati atq̃ attoniti estis. Sꝫ nõ ẽ minor diui cesaris friderici dñi nr̃i gloriosissimi q̃ vester meror. Vidissetis euꝫ cũ tanti mali factus ẽ primũ certior. in cubiculo flentẽ. in aula mestum. in cõsilio solicitum. ĩ ecclesia supplicẽ. ĩ quouis loco turbatũ ⁊ anxium. Verum cũ res xp̃iane nõ tam dolorẽ ⁊ lacrimas. q̃ vigorẽ ⁊ arma requirent (Nã thurci maiora indies mala minãtur) operepreciuꝫ existimauit sua serenitas. tum principũ. tũ ciuitatũ accersiri cõuẽtum. in quo ꝺ tuenda xp̃iana republica cõsilia cũperẽtur. Nã priusq̃ incipias cõsulta ⁊ vbi cõsulueris mature facto opus ẽ. Fuit itaq̃ cõcilium apud ratispanam cõuocatum. que ibi gesta sunt omnes tenetis. Ex autoritate illius cõgregatõnis hic nũc cõuentus habetur. Cur non fuerit apud nurẽbergam indicta cõuentia? ⁊ cur nequiuerit ad hec negocia Cesar ascendere. satis his diebus expositu ẽ. Ille quidem pro tanta xp̃ianitatis necessitate in hoc conuentu minime defuisset: si domum tutam relinquere potuisset. Sed cum eius desiderium ab his impediretur: quibus nõ tam pax ⁊ otium q̃ cõtentões ⁊ bella sunt vsui misit hosce p̃stantissimos et celeberrimos legatos. qui suum locuꝫ tenẽnt. suasq̃ vices implerent cũ plena ⁊ ampla potestate. siue res imperij siue commune fidei tuẽde negocium tractare libet presto erunt. Ceterum quia super articulis ratispane meditatis. hec potissimum congregatio cõsultura est: vosq̃ cesaris animum circa illos cognoscere cupitis: que sit eius mens: que sententia. que voluntas: apperire me nũc collegarum meorum autoritas iubet. Ego qui malo per obedientiam parum prudens q̃ per contumaciam videri sapiens. onus meis humeris pene intollerandum subiui confisus in eius auxilio qui victimis obedientiam pretulit. Nec timeo sub tanto fasce deficere. quando presto sunt qui cadenti mihi manum porrigant. Pareo quoq̃ ĩ hac re tanto libentius. quanto et cõspectum vestrum frequentiorem intueor. ⁊ mihi benigniorem autumo. Nec ego de omnibus articulis verba faciam: sed illum qui est p̃ricipalissimus aggredior. hoc est an cõtra thurcos. qui Constantinopolim per iniuriam inuaserunt: nobilitatem cum principe grecorum occiderunt: sacra nostra omnia polluerunt: et vltra vincula verbera cedes xp̃ianis omnibus minitantur: sit bellum suscipiendum. Quo persuaso. quantas habere copias necesse: quomodo legẽdi milites: que stipendia danda: que priuilegia cõcedenda: vnde cõmeatus habendi: q̃ bellica instrumenta paranda: quo tempore. qua via sit eundum facile cõcordabim⁹. Capitaneum quoq̃ seu belli ducem quem pristi romanorum imperatorem appellare cõsueuerunt. non erit arduum nominare. Neq̃ dubitabitis illum eligere in quo sit sciẽtia rei militaris eximia: virtus excellẽs. autoritas euidens. presumpta felicitas. qui sit laboriosus in negocijs: fortis in periculis. industrius in agendo: celer in cõficiendo. cõsultus in prouidendo. qualem reperire apud vos minime dubitauerĩ. Nec ꝺ pace domi tuẽda multũ laborabitis: si foris bellũ gerere decreueritis vt postea suo loco dicemus. Intelligitis iã p̃ricipes or̃o mea q̃b⁹ in rebus radices agat. ⁊ que sit causa in manibus videtis: de bello gerendo tota cõsultatõ ẽ. Ego q̃ noĩe cesaris bellũ venio suasurus. nequaq̃ hoc oneris accepissem: nisi rẽ dignã vr̃a ꝺtute. vr̃a nobilitate. vr̃aq̃ natõe. manifestissime pri⁹ intellexissez. Agite igit̃ audite ⁊ ꝯgscite an bel-

lum hoc ꝓ fide vestra xp̄iana suscipere debeatis. Om̄is senatus om̄isq; populus
cui bello gerēdo cōsultatio est. clarissimi p̄ricipes tria diligēter ac rigide ⁊ presse dis
cutere debeatis: ne quid agat cuius deniq; penitudo sequatur. Turpe est em̄ vt Sci
pionis prouerbium fuit: postq̄ erratum est dicere: nō putaram. Bellum ergo gestu
rus primo querat an sit iustum. secūdo an vtile. tercio an facile. Nisi em̄ hec tria cō
currāt: ñ est cur bonis atq; prudentibus viris belligerendum sit. Discutiam⁹ ⁊ nos
hec ex ordine p̄ricipes. Ac primū de belli iusticia cognoscamus. Bellum quod ꝓ tuē
da religione: ꝓ saluāda patria: ꝓ cōseruādis socijs: ex auctoritate supioris gereret̄
nemo vnq̄ veterum reputauit iniustum. Hinc moysi. hīc iosue. hīc saulis. hinc daui
dis. hinc machabeorum p̄lia cōmēdātur. Hinc illi demoscenis clamores. quib⁹ ple
num exultabat apud athenas theatrum ī marathane. ī arthemsio. in salamina pro
patria defunctos cōmēdātis. Hinc ex romanis oracij. decij. fabij. et alij pene innume
rabiles celebrātur. qui ꝓ salute suorum ciuium se deuouere. Hinc ex vestris germa
nis karoli. rolādi. raynaldi. cōradi. ottōis. heinrici. friderici. et̄nis p̄conijs extollūt̄.
Qui ꝓ tutādis xp̄ianoꝝ finib⁹. maximis se periculis obiectarūt. Nūq̄ tamē vestris
ꝓgenitoribus tam iusta pugnādi causa. q̄ vobis obiecta est. Nūq̄ illi tam attrocem
iniuriam tam insignem cōtumeliam ab infidelibus acceperūt. quēadmodum perpes
sa est hec nostro tempore xp̄iana cōmunitas. Repetēda est breuiter hoc loco cōstanti
nopolitana calamitas. Si em̄ ⁊ iniurie magnitudo nocior ⁊ belli iusticia manifesti
or erit. nulla pulsatus iniuria mahometus. Sic em̄ vocatur q thurcis imperat. Bel
lum grecis indixit. Cōstantinopolim obsedit. ac male defensaꝫ expugnauit. Vbi cō
stātinus grecorum imperator intrātibus vrbem thurcis. ī extremo patrie sue pericu
lo fortissime pugnās obtrūcatur. Caput eius lācea infixum spectaculo fertur. Fit mi
serāda grecorum cedes: occidūtur nō solum qui se tueri conātur: verūetiam qui ꝓie
ctis armis sese dedūt. Nec ego h̄ magni duco ī ip̄o furore p̄mi introit⁹ trocidatos eē
q̄plurimos. Illud horreo: illud abhominor. illd̄ om̄ino detestor. Capta ciuitate: de
positis armis: cōiectis ī vīculis ciuibus: tum maxime seuitum est: tum filij ante ora
parētum occisi: tum viri nobiles velut bestie mactati. : tum sacerdotes laniati: tū mo
nachi excarnificati: tum sacre virgines incestate. tum matres ac nurus ludibrio ha
bite. O miseram vrbis faciem. O infelicem populuꝫ. O sceleratū mahometū. Quis
talia fādo temperet a lacrimis. om̄ia luctu plena. cede. cruore. cadaueribus erat cer
nere. Mahometus ip̄e terribili facie. tetris oculis. terribili voce. crudelibus verbis
nephādis nutibus homicidia mādat. nūc istum nūc illum ad cedē poscit: manus in
sanguīe xp̄ianorum lauat. Om̄ia fedat. om̄ia polluit. Templa dei nostri pseudo ꝓ
phete tradūtur: diuina altaria ꝓterūtur. Ossa martirum ⁊ aliorum sanctorum iam
cum xp̄o regnantium. aut porcis aut canibus obijciūtur: frangūtur statue: picture de
lētur. Nec matris domini regine celorum gloriose marie virgīs ymagini parcit̄. qn
et ip̄m saluatoris xp̄i crucifixi simulacrum cum magno clamore: maiori irrisione p̄
cedētibus tympanis ac tubis ī castra d̄fertur: huc atq; illuc rapit̄: cōspuitur. luto ꝓ
uoluitur. O nephas inexpiādum. O ignominiam xp̄iane gētis. O dedecus nostri no
minis sempiternum. Huic signo in quo redempti et saluati sumus. thurcorum feti
dum genus illudit: ⁊ quasi nos signum ñ signatum colamus. Hic est inquit xp̄iano
rum deus. Sētio quia cōmouemini p̄ricipes dum saluatoris iniuriam refero. dum
tante ciuitatis damna cōmemoro: h̄ qs cladem illius vrbis: qs funera fando expli
cet aut possit lacrimis equare labores. horret animus talia meminisse luctumq; r̄fu
git. O nobilis grecia. Ecce nūc tuum finem: nūc demum mortua es. Heu quot olim
orbes fama rebusq; potētes sūt extīcte. Vbi nūc thebe. vbi athene. vbi nicene. vbi la
rissa. vbi lacedemon. vbi corīthiorum ciuitas. vbi alia memorāda opida: quorum si
muros queras nec ruinas inuenias. Nemo solum ī quo iacuerūt queat ostēdere: gre
ciam sepe nostri ī ip̄a grecia requirūt: sola ex tot cadaueribus ciuitatum cōstātino
polis superat: quem paruo ambitu bizantij a pausania quondā edita. per cōstātinū
primum imperatorem eius nomīs ī emulatōne romane vrbis erecta. tātum opum

mirabilium. tantũ armorum. tantũ litterarum. tantum glorie habuit. vt om̃ium ciui
tatum damna hec sola vrbs recõpensare ac resarcire videretur. hinc post pacem cum
Gratiano factam ⁊ a Theodosio cõfirmatam veniens Constantinopolim: rex Go-
torum Athanaricus. cum regie vrbis amplitudinem splendoremq; cõtemplatus eẽt
veluti stupens dixisse fertur. Vere deus terrenus est imperator hic habitãs. Et quis-
quis aduersus eum manus mouerit: ip̃e sui sanguinis reus existit. Et q̃uis post im-
periuz ad vos o germani trãslatum: sepe Cõstãtinopolis capta direptaq; fuerit: nũq̃
tamẽ ĩ potestatem xp̃i hostium: nisi modo deuenit: nũq̃ basilice sanctoruz dirute: nũ
q̃ bibliothece cõbuste: nũq̃ monasteria desolata: nũq̃ sacra nr̃a ex toto nisi nũc dele-
ta fuere. Itaq; mãsit apud cõstãtinopolim vsq; ad nr̃m tempus vetuste sapientie mo
numẽtum: ac velut ibi domicilium litterarum eẽt. ⁊ arx summe ph̃ie. Nemo latinoꝝ
satis doctus videri poterat nisi cõstantinopoli aliquãdiu studisset. qđq; florẽte Ro-
ma doctrinarũ nomẽ habuerũt athene. hoc tempestate nostra cõstantinopolis obti-
nebat. vñ et multa veterum sapiẽtum volumina susceperamus ⁊ in futurum suscipe-
re sperabamus. At nũc vincẽtibus thurcis ⁊ om̃ia possidentibus que greca potẽtia
tenuit: vereor ne de litteris grecis om̃ino sit actum. Neq; em̃ vt pleriq; arbitrantur
asiani sunt ab origine thurci. quos vocãt theucros ex quibus est romanorum origo
quibus littere nõ essent odio. Scitarum genus est ex media barbaria profectum. qđ
vltra ex euxinum pirrichiosq; mõtes vt ethico ph̃o placet ad septentrionalem occea-
num sedes habuit. gens immũda et ignominiosa. fornicaria in cũctis stuprorum ge-
neribus. que vt tradit vester otto frisingẽsis episcopus. nõ futulis auctor: regnante
apud francos Pipino mõtes caspios exiuit. ac lõgo itinere ĩ asiam se recepit. ibiq;
posthac morata est. Et q̃uis submitti celo ⁊ mũdiori terra per tot secula parumper
excultam se prebuerit. sapit tamẽ adhuc multum pristine deformitatis. neq; oẽm bar-
bariem detersit. Carnes adhuc equorum vesonciũ vulturumq; comedit. libidini ser-
uit. crudelitati succũbit. litteras odit. humanitatis studia persequitur. In cuius ma
nus venisse nũc doctam eloquẽtemq; greciam. nescio quis satis deflere queat. Sed di
citis milites. Quid tu nobis litterarum detrimẽta cõmemoras. quid nobis de litte-
ris. nos hastas gladiosq; versamus. Vos genus ignauum tecto gaudetis ⁊ vmbra.
Immo ꝺo fortissimi equites nullius q̃ vestri magis interest studia litterarum esse q̃
florẽtissima. Quid em̃ vos viri excellẽtes aliud queritis: cum prestanti animo ⁊ alto
corde prelium cõmittitis. q̃ fame dulcedinem. laudari vultis scio. ⁊ gaudetis cum đ
vobis bonos eẽ rumores auditis. Trahimur om̃es studio laudis. et optimus quisq;
gloria ducitur. inquit Cicero. Sed que laus vestra diuturna esse potest nisi litteris
cõsecretur. Breuissima est fama que humane vite spacio terminatur. Viuũt nomine
prohemij quos littere insertos habent fortunati ambo si quid mea carmina possunt.
nulla dies vnq̃ memori vos eximet euo. In eurialum et nisum inquit maro. Nec
nos aut Sampsonis aut Gedeonis aut iepte aut aliorum iudicium fortitudinem
regumq; magnifica gesta sciremus: nisi litteris edocti essemus. Quanto ergo quisq;
vestrum nobilissimi equites aut industrior est aut fortior animosior. tãto fauere inge
nijs ac litteris magis debet. Hec sunt em̃ que progenitores vestros virtute prestãtes.
q̃uis iam dudum mortuos: memorie tamẽ hominum quasi viuẽtes exhibẽt. ⁊ que ve
strum nomen si viriles fueritis ad posteros deferre cum laude queant. Senserat hec
alexander macedo. qui cum ĩ Sigeo sepulcrum vidisset achillis. O fortunate inquit
adolescẽs qui tue virtutis p̃conem homerum inueneris. Et vere inquit orator. Naz
nisi illi ars illa fuisset. idem tumulus qui corpus contexerat nomẽ etiam obruisset.
Themoscenes autem ille summus athenis vir. cum ex eo quereretur cuius vocem li
bẽtissime audiret. A quo summa virtus inquit optime laudatur. quo dicto nimirum
humanitatis ⁊ eloquẽtie studia magnope cõmẽdauit. At nũc cõtrita deletaq; grecia
quãta sit facta lr̃aꝝ iactura cũcti cog̃scitis. q latinoꝝ oẽz doctrinã ex grecoꝝ fontibꝫ
diriuatã ñ ig̃ratis Quid g̃ ĩ tãto dãno ĩ tãta ĩiuria dicẽꝰ p̃ncipes. An đ iusticia belli
aduẽsꝰ h̃ mõstra hoĩz dubitabĩꝰ q nulla hũaĩtatis studia colũt. q fedẽa nlla custodiũt

52

qui sanguinē nr̄m sitiunt: qui cedib⁹ saturari nō possunt: qui sacra dei nostri omnia polluunt et exterminā̄t. Fortitudo inquit ambrosius in officijs que bello tuet̄ a barbaris patriam. vel domi defendit infirmos vel a latronibus socios. plena iusticia ē. Q̄z si ordo ille naturalis paci accōmodatus augustino teste id poscit vt suscipiendi belli auctoritas atq; ꝓsiliū penes principes sit. neq; bellū alioquin iustū existimetur videte quāta ē huius belli iusticia. cuius nō solū papa et imperator duo maxima luminaria: duo primi in terra principes: ꝫ ipe rector orbis mūdiq; fabricator deus est autor. qui sponsam suam ecclesiā matrē nostrā vt pupillā ocul nobis tuendā cōmendat. Monstrauimus belli iusticiā fortasse pluribus verbis q̄ necesse fuit. Sz trahit me iniuriarū acerbitas. Parcite subirato. Date veniam leso. Nunc ex bello que sequatur vtilitas breuiter exponēdum ē. Cur em̄ se bello quisq; immisceat. nisi z bello se iuuat. Vos igitur principes si fructum huius belli cōtra thurcos suscipiēdi cognoscere cupitis. damna que toti xp̄ianismo imminēt. nisi thurcoz frāgat impetus pensitate. Audiuistis que passi sunt Constantinopolitani. Idem nunc multe ciuitates expectant: nisi dū tp̄us est opitulamini. Serpit indies hoc virus magis ac magis. nūc vna puintia nūc alia nobis deficit. Rascia iā nouissime occupata ē. Bispotus eius puintie cū coniuge et liberis in vngariam se recepit hungari qui hactenus nostri fidei clipeus. nr̄e religionis murus fuere: bis victi bello post mortē alberti regis. bis capti a thurcis sunt. centūmilia hominū aut eoplus duobus prelijs amisere. Nō tulerūt integri thurcoz̄ vires quō fracti ferent. Succubuerunt auxiliantibus polonis. quomodo vincent soli. Magna est thurcorum potentia et in asia et i grecia Thartarorū ferocem gentē fedare iunctā habent. Ducenta et tercentamilia pugnatorū ne dicā pluza in armis cogere possunt. Quis sint hungari strennui et potentes viri atq; omni laude digni: nō tamē tantis viribꝰ pares habētur. Siue vincit hungaria siue coacta iungit̄ thurcis: neq; italia neq; germania tuta erit neq; satis rex gallos securos reddet. At nōnulli quia suis diebus nō videre similia nec fieri posse cōfidunt. Nos aūt sepe thartaros ꝓtrita hungaria germanie fines ingressos ad renum vsq; debachatos nouimus. Hungari priusq; rp̄m colerent. sepe austriā bauariam. sueuiam. franconiā. saxoniam pcurrerūt. Attila rex hunoz̄ ab hungaria q̄ tūc pannonia dicebat digressus. quātas italie. quātas germanie. quātas remotiori galie atq; hispanie turbas intulerit. nō ignoramus. Quid gothos. quid vandalos. qd gepidas. quid herulos. quid longobardos. quid burgundiones referatur? Omnes hi populi per hungariā ab vlteriori Scithia venientes. hanc nr̄am xp̄ianitatē miris afflixerūt modis. Expectabimus igit̄ z nūc venire thurcos. atq; accersitis thartaris nobilē atq; potētem hungariā sui iuris efficere. ac deinde reliquam xp̄ianitatē locustaq; more corrodere. Pugnandū ē vobis omnino principes. si liberi. si xp̄iani vitam ducere cupitis. Existimate te nūc. an salus et integris socijs. an fractis atq; dimissis id agere magis expediat. Romani quos fama sapientissimos fuisse predicat. sociorꝫ tutelam semp suā salutē cē ducebāt. ac foris q̄ domi pugnare malebant. Nam foris si qua fuerit accepta calamitas emēdari potest. Que domi excipiuntur clades exitiales habētur. hinc hannibal maxim⁹ ille penorum imperator. cū regi Sirie antiocho aduersus romanos bellum suaderet. nō in asia siue in grecia: ꝫ in italia pugnā dū ē dicebat. Et nos ergo theutōes. si quēadmodū spero sapientes eritis maiores vestros imitabimini: qui remota semp a domo bella gerere. ac vicinorum fines nō minus q̄ suos tueri cōsueuerūt. Quod si vos germani hoc tpe hūgaros neglexeritis: nō erit deniq; cur vos ex gallis auxilia p̄stolamini: nec rursus illi apō hispanos opē inuenient. Atq; ita fiet. vt cū singulis semp gentibus pugnaturi hostes. facile qō cupiūt orbis imperiū assequētur. Q̄z si acceptis armis et hungaris et rastionis z aljs xp̄ianis. qui vicini sunt thurcoz̄ potētie opē tulerit̄is. nō solū vicinos vestros tuebimini: sed vosipos vxores ac liberos vestros ex maximo piculo liberabitis. Atq; hec est vt mihi videtur maxima vtilitas belli gerendi. Cum exploratum sit ad nos dieti thurcos properare: prius occurrite q̄ vestros fines ingrediuntur et auxilia vicinis

afferte. Nā tūc tua res agitur vt ille vt paries cū ꝓximus ardet. Or si certissimi eē-
tis nūq̄ illos ad vos eē venturos: ꝓ debito tñ baptismi vr̄i q̄ estis initiati. ꝓ maxi-
mis beneficijs qbꝫ vos diuina pietas cumulauit: aduersus hos euangelij corrupto
res ⁊ xp̄i ꝑfidos inimicos eiusq̄ crucis derisores bellū gerere deberetis. Equidez p̄-
stantissimi p̄ncipes cū oībꝫ v̄tutibꝫ affecti sitis. nihil tñ arbitror vos magis velle q̄
gratos eē atq̄ videri. Hec ē em̄ vna v̄tus ñ solū maxima ꝫ mater oīm v̄tutū reliqua
rū: Quid ē em̄ pietas nisi volūtas grata erga parētes. Qui sunt q libēti anīo ꝓ pa-
tria pugnāt: nisi q patrie beneficia meruerūt. Qui sunt qui fidē erga p̄ncipes inuio
latā custodiūt: nisi q eos in se beneficos recordant̄. Qui sunt q p̄ceptores honorant
nisi q se doctrinā ab his accepisse nō sunt obliti. Qui sunt q amicos om̄i studio ꝓse-
quūtur: nisi q fructū amicicie tenaci memoria tenēt. Or si erga patriā: erga parētes
p̄ncipes: p̄ceptores: amicos grati eē debem⁹: quātomagis erga deū nr̄m. ⁊ cui⁹ obse-
cro pignora q̄ dei nr̄i beneficia sumus experti. Ille cū nihil eēmus nos in eē ꝓduxit
neq̄ lapides aut arbores aut equos ꝫ hoīes rōis ꝑticipes nos creauit: nobis inge-
niū: sermonē: virtutē: vires corꝑis atq̄ aīe dedit. Et cū primi parentis culpa inferni
mancipiū facti eēmus: vt nos redimeret descēdit de celo. exinaniuit seip̄m: formā ser
ui accepit: hoīem induit: factus obediēs vsq̄ ad mortē mortē aūt crucis. inqt apl's.
Sub ip̄a aūt passione et cruce priusq̄ ad crudelitatē necis ⁊ effusionē sanguīs pue-
niret̄: q̄ ꝯuicioꝝ ꝓbra: q̄ ꝯtumeliarū ludibria tulit. sputamina insultātium excepit.
q sputo suo ceci oculos aperuerat: flagellatus ē q p̄tatē flagellādi demones habet.
Spinis coronatus ē q sanctos suos floribꝫ coronat eternis palmis. In faciē cesus ē
q veras palmas mūdū vincētibꝫ tribuit. Spoliatus ē terrena ⁊ caduca veste. q cele
sti atq̄ immarcescibili cādidas aīas vestit. Cibatus ē velle q se cibū hoī p̄buit. Po
tatus ē aceto q populo suo nectaria pocula repromittit. Agnus ille innocēs: immo
ip̄a innocētia: ip̄a iusticia inter facinorosos cōputata ē. pepēdit inter latrones deus
nr̄: viderūt faciē eius ⁊ ñ erat species neq̄ decor. A vertice capitis vsq̄ ad plātaꝫ pe
dis nō erat in eo sanitas: ꝫ passus ē vt nos redderet impassibiles: mortuus ē vt nos
redderet immortales. Passus quia ip̄e voluit. iniqtates nr̄as ip̄e portauit. O boni-
tatem. o clemētiam magni dei. miseratōes diuine pietatis incredibiles: q̄ maxima et
inextimabilia sint xp̄iano populo p̄stita beneficia. Sed corā sunt hec in oēs fideles
dona dei. Vos aūt o germani pecularior quedā honoris rō reddit obnoxiores. Nā
qui vobis imperiū dedit: Is vos oībꝫ populis gētibꝫ nationibus p̄tulit. Hec est em̄
prima in seculo dignitas. cui omnes principes: omnes reges cedunt. Quam salua-
tor ꝫm carnem nascēdo: peregrinādo: moriēdo dignam cēsuit quouis honore. Que
in prophetis promissa. in euangelio cōprobata. in apostoloꝝ scriptis magnifice cō
mēdata existit. Hec ē illa excellētissima dignitas qua stante: nō est cur antixp̄i formi
demus aduentum: quēadmodum et terculianus ⁊ ciprian⁹ ⁊ augustinus et multi
veterum ex verbis doctoris gentium Pauli colligere videntur. Hinc antiqui nost ri
spiritusancto pleni: q̄uis adhuc ydola colerent. Imperatores persequerenturq̄
xp̄ianos. Vitam tamen illis prolixam. imperium securum: domum tutam: exercitū
fortem: senatum fidelem: populum probum: orbem quietem optabant. Vos igitur
magni: vos incliti o germani quibus tanta dignitas credita est. curare pre ceteris
debetis: ne vobis imperantibus christiane religionis maiestas intereat. Sed quid
vos ad hec deo rependitis: immo quid nos omnes christiani pro tantis beneficijs
agimus: vbi tantorum bonorum memoria est? Principes vbi gratitudo est. viri po
tentes terram sacratissimam in qua visus est deus noster et annis supra triginta
homo cum hominibus conuersatus agareni occupant: officinas nostre salutis ma
homet⁹ obtinet sacrosanctū domini sepulchrum lectūq̄ illum veneratu dignissimū
in quo propter nos vita nr̄a obdormiuit in dño saracenorum impurateman⁹ obtre
ctāt: loca illa sc̄ta loca bñdc̄ta. loca p̄ciosa ⁊ agni īmacl'ati purpurata cruoē: dū nos

silemus hostes fidei nr̄i cōculcant. Et quid ad hec aitis principes. Cur hec accedisse
putatis: abbreuiatā ne manū dn̄i creditis: aut impotentē factū q̄ ē omnipotēs: Nū-
quid nō pōt mittere plus q̄. xij. legiones angelorū qui saracenos thurcos z tharta-
ros se blasphemantes exterminent: Aut certe tm̄ verbo dicere et fiat quod voluerit
An qui ferocitatem Sennacherib angelo dimicāte cōtriuit. qui furibundū holofer-
nē in manū mulieris vidue dedit: qui pcussit reges magnos et occidit reges fortes: q̄
clausit egiptis mare: qui sodomitis sulphur pluit et ignē: qui ventis imperat et ma-
ri: qui fecit celos in intellectu: mahometi superbiaz frenare nō poterit: omne subest
ei cū voluerit posse. Quid igitur opinamini: quid creditis principes: Temptat vos
dn̄s deus nr̄. experiri vult an se diligatis: an virtute p̄stetis: an religiosi: an grati si-
tis. quid inter nos si sit aliquis qui sapiat et intelligat ac requirat hec et indoleat vi
cē eis. Quid ḡ mozamini. quid statis. an nō ē hic maximus bellandi fructus. maxia
vtilitas vestra. si p̄liū aduersus inimicos crucis cōmittetis vos beneficij memores
oñditis. deo nostro placetis. aīas vestras lucrifacitis. et habituri cū angelis. triū-
phaturi cū sanctis martiribus. regnaturi cū x̄po celū acquiritis. Omitto hic princi-
pes id emolimenti quod plerīq̄ omnes milites nr̄i tp̄is ex bello querūt. aurū et ar-
gentū. teuromata. pictas tabulas. equos. vestes. seruos. ancillas. Naz q̄uis multa
hmōi hec expeditio repromittit. Nolo tm̄ vos x̄pi milites hec ambire. nolo vos rapi
nas querere. nolo vos spoliis gaudē. Pusilli ē animi lucris inhiare terrenis. Mēs
generosa et alta. celestes aspirat in thesauros. Breuis ē vita hoīs sup terrā. Fugit
animi nr̄i liciū vite nr̄e sunt aranearū tela: cito dirumpit. Festinat em̄ decurrere ve-
lox flosculus. anguste miserēq̄ breuissime vite p̄cio. dum vna cibos somniaq̄ posci-
mus obrepit nō intellecta senectus. nemo scit quid vespere vehat. Curriculū cui no-
stri incertū ē. Peregrini in terra sumus. spes nr̄a in celū tendēda ē. vbi euangelio te-
ste nec fures fodiūt nec tinee rodūt. Multe sunt vie que nos eo deducūt. Sed hoc p̄-
fecto tpe p̄cipes. nullū iter certius. nullū securius. nullū expeditius. nullū glorioſ
ē. quo possumus celū scandere. q̄ si cōtra thurcos celestis patrie nostre ciuitatis sup-
ne hierusalē perfidos inimicos arma sumentes puris et constantibus animis bellū
geramus. Cognoscitis vt arbitroz iā p̄cipes huius belli qō suademus nō ho-
nestatē mō. verūetiā vtilitatē. Nūc de facilitate gerēdi belli pauca subnectā. Hoc est
em̄ de quo tercio loco dicturū me promisi. Frustra em̄ iustū bellum. frustra cōmodo-
sum. pbauerimus. nisi etiā factu facile ne dicā possibile demōstremus. In hac parte
illud meo iudicio animaduertendū ē: optimi p̄ceres. ne maioz hostibus q̄ nobis sit
scientia rei militaris. ne frequētioz vsus. ne pecunia. ne copiosioz potētia. superioz ne
deus ipe fauentioz. quinimo neq̄ si pares vtrinq̄ vires fuerint belluz suaserim. Nā
teste Octauiano cesare. qui p̄lium sine certa p̄rogatiua cōmittit. similis ei ē qui ha-
mo piscatur aureo. facile nāq̄ plus amittere q̄ lucrari pōt. At mihi seu noua consi-
derāti. seu vetera mēte repetenti. inter omnes natōes quas bello y doneas iudicant.
nulla expeditioz. nulla fortioz. nulla peritioz. nulla audentioz q̄ vestra videt. Vobis
homines. vobis equi. vobis arma. vobis pecunie sunt. Nulla natio tamgrādis sub
celo est que habeat deos apropinquantes sibi sicut adest vobis dn̄s deus noster. Et
vbi obsecro tot clarissimi p̄cipes. tot generosi p̄ceres. tot fortissimi equites. tot po-
tentes ciuitates. tot diuitie. tot auri. tot argēti. tot ferri minere. vbi tanta populi mi-
titudo. tanta iuuent⁹. tantū animi. tātū roboris. Germanie fines vt veteres tradūt
ab oriente viscella fluuius et vngarie limes fuere. Ab occidēte renus. A meridie da-
nubius A septentrione occeanus et mare balteū quod prutenicū vocare possumus.
Nūc quātum extra hos terminos possideatis ipi videtis. vos angliam pulsis brita-
nis occupastis vos belgarū belneciozūq̄ fines electis gallis obtinuistis. Vos reciaz
et noziū inuasistis. vos vsq̄ in italiam pedē extendistis. vos bulmerigros qui nunc
pruteni vocātur ex manibus infideliū detraxistis. soli ex alienis in vestro solo bobe-
mi sedent potentissimi et nobilissimi populi. Sed et illi vestro imperio parē se aiūt.
Regēq̄ habent vr̄i sanguinis nobilissimū ladislaū. Vos igit̄ magni. vos bellicosi.

vos potētissimi. vos fortunatissimi ac deo accepti germani estis. qbꝫ adeo fines extendisse licuit. ⁊ sup omnes mortales romane potētie datū fuit obsistere. ¶Nā terraꝝ ille calcator omniū: ⁊ orbis domitor Julius Cesar. q̄uis subactis gallis sepe renuerit sed maximas i germania gesserit. Bellicosaꝝ tamē ⁊ asperā sueuorū gētem dimisit indomitā. Augustus octauianus cui ⁊ parthorū ⁊ indoꝝ reges munera miserūt: qui vnus omniū romanorū fortunatissimus credit⁹ est. de quo illa sūt metra. Augustus cesar diuū genus aurea cōdet. Secula q reuersus latio regnata p arua. Saturno quondā superat garamātas ⁊ idos ꝓferet. Imperiū iacet extra sidera tellus extra anni solisq̄ vias. vbi celi fer atlas: axē humero p̄mit stellis ardētibus aptū. Ille inquā felicissimus iperator nullibi vnq̄ nisi apud germanos succubuit. ¶Nā lollianaꝝ ⁊ varianā cladē in germania perpessus ē. Lollianā maioris infamie q̄ detrimenti: varianā pene exitialē: tribus legionib cū duce legatis ⁊ auxilijs omnib cesis. Lōgum esset referre quas itulerunt romane reipublice molestias germani. q ⁊ si romanorum fortune aliquādo cesserūt: postea tamē ⁊ ipsi de romanis. de gallis. de hispanis. de hungaris. deq̄ alijs diuersis gētibus sepenumero triumpharūt. ¶Nec romani cū rerū potirētur res magnas sine germanis auxiliātibus pegerunt. quorū tāta in bello virtus. tanta in domo fides fuit. vt cesarei corporis custos cohors ex germanis potissime legeret. Cōferamus nunc thurcos ac vos inuicē ⁊ qd sperandum sit. Si cū illis pugnetis examinem⁹ vos nati ad arma illi tracti. Vos armati. illi inermes. Vos gladios versatis. illi cultris vtunt. Vos balistas tenditis illi arcus trahunt: vos lorice thoracesq̄ protegūt. illos calcitra tegit. Vos equos regitis: illi ab equis regunt. Vos nobiles in bellū ducitis. illi seruos aut artifices cogūt. Vestri milites nati atq̄ nutriti in armis sunt. illi copias suas exceptis quindeciꝝ milibus pugnatorū quos expeditos habent. ex agris atq̄ officinis erunt. Vobis flectere ludos equos ⁊ tendere spicula cornu. Vos omne euum ferore teritis. vestra iuuentus torneamentis intenta est. aut quatit opida bello: nec tarda senect⁹ vestras vires debilitat mutatq̄ vigorē. Lanicie galea premitis. semperq̄ recentes bellorum habere causas cupitis: ⁊ viuere in armis: illis pictis croco ⁊ fulgenti mitre vestis desidieq̄ cordi sunt. Sūma voluntas est indulgere coreis. Solus machomet⁹ ⁊ quos diri quindecim milia expediti sunt. quos sonus delectat armorum. ⁊ anim⁹ in bella paratus exhibet audaces. Ceteros inexpertos timidos effrenatos nullius precij iudicetis. Q̄ si manus cū illis cōferatis nihil est qd de victoria dubitetis. Si modo quā gesturi estis pro deo pugnā. aduersus deū nō conuertatis mala mente procedentes. Cū ergo maiores vestri principes. omēs vicinos ac lōge positos populos armorum gloria supauerint. cū timētes ipsi nullos. omnib terrori fuerint. Cū vos ipsi nihilo minores vestris ꝓ genitoribus sitis. cū omnib his reb abundetis quas bello necessarias putāt. cū vobis fortissimi milites. pitissimi duces ac satis fortunati sint. cum deū in causa sua propitiū sperare par sit: cū vestri hostes lōge iferiores vobis existāt nō est cur tā honestū tamq̄ vtile bellū ꝓ deo vestro gerendū detractare quoquomō debeatis. Dicat hic fortasse quispiā. Rē non esse cū thurcis tm̄. sz cū thartaris simul ⁊ saracenis. cūq̄ omnibus gētib quas illi subiectas habēt. Hic ego cōtra insto. nec ego vos soli theutones iquā pugnabitis. Ex italia ex gallia ex hispania multi ꝓcurrent. nec būgari deerūt. nec bohemi fortissime gētes. Rastiani Bulgari. omēs Illirienses. omnes greci supta occasiōe cōsurgēt. Elicini quoq̄ i asia dabūt man⁹. Nolite existiare principes. Ita omnē asiā machometo parere. vt nō multi sint xp̄o seruiē tes. multi i cilicia. bitinia. capodocia. pōto. siria. xp̄iani sunt: q̄uis iugo seruitutis oppressi. hyberi q ⁊ georgiani vocant. Trapesuncij. armeni. xp̄m colūt. nec cunctabunt arma sumere si vos viderit audētes. Veneti quoq̄ ⁊ ianuēses potētes populi: q̄uis pacē cū thurcis habēt. ptes tñ vestras classib adiuuabūt. Coacti nāq̄ ne ciuitates oriētis admitterēt pacē facē. At qō homines iuiti ac necessario faciūt neq̄ diu neq̄ diligēter facē possunt. Veneti certe fidē impatori debere. facturos se qō deceat xp̄ianos: si bellū cōi fideliū cōsilio cōtra thurcos decernat. Ego ⁊ si certe scio ꝓceres vo

bis arma sumēt ibus ex tota xp̄ianitate affutura presidia. Nihilomin⁹ ⁊ illis domi manētib⁹: huic bello solā germania sufficē nō dubitaueriz. Scio enī Gotfridū q̄ fuit lothorīge dux. cū solis trāskenanis theutonib⁹ ⁊ aliq̄b⁹ gallicis paucis italis hūgariā ꝑcussisse. greciā penetrasse. hellespōtū trāsisse. asiā ꝑmeasse. Jerosolimā ex ptāte īfideliū vēdicasse: victis ac ꝓstratis oīb⁹ que occurrerēt ī medio gētib⁹: q̄uis ⁊ thurci ⁊ saraceni numerosi resistere conarētur. In ei⁹ exercitu ducēta milia pugnatoruz fuisse tradūtur. atq̄ multo maiores copias sola germania cogere pōt. Sz dicitis vt existio quomō foris bellū gerem⁹ q̄ domi cōtēdim⁹. nec portio ē germāie vlla q̄eta. Sit pax itus nō recusabim⁹ extra bellare. Pri⁹ thurci renū attingāt q̄ lites oēs exstirpētur. Id circo sapiētes illi q̄ Ratispane fuerūt. īdicēdas ī tota germania quinquēnales īducias putauerūt: id nūc explendū ē. Oēs q̄ cōtendūt īperij principes. ac vasalli aut subditi sunt. nisi cesaris mādata custodiāt: fidē frāgunt. honorē maculāt. rēpub. ledūt. sibipsis nocēt. Quod ego de tāta nobilitate mīme putaueriz. Nam q̄s erit adeo dur⁹. adeo obstinat⁹ bonis. adeo aduersus moribꝫ. vt treugas ꝓ cōmuni xp̄ianorū salute īdictas p̄summat īfringere. Est hic legat⁹ apostolic⁹. q̄ censuras ecclesiasticas īterponet. Legati cesaris impiale bannū ⁊ al's penas adimēt. Proch germani nobiles. gēs bellicosa. gēs alti cordis: an mō in tāta ⁊ vestra ⁊ omniū xp̄ianorū necessitate deficietis. eritis ne adeo īcauti adeo ceci. vt rane murisq̄ fabulā ī vobis īpleri si natis. qui dū īuicē se morderēt p̄da milui fuere. Nōne cernitis duz simul cōtenditis venientē thurcū ⁊ omīa rapientē: que vos litigare cōpellūt. Expellite pri⁹ cōmunē hostē. tū si pacē tenere. neq̄tis de terra. de dominio. de ceteris bonis. pugnate q̄ nō thurcis sz vestris filijs reliquere valeatis. Equidē si has īducias amplectimini prīcipes. nō ē mihi dubiū quin validissimū ⁊ copiosum exercitū cōparare possitis. quo educto pacē ī almania necessario relīquetis. latrōes enī ⁊ raptores omēs exibūt agricula ⁊ artifices domi manebūt. ꝑatum gen⁹ hoīm quēadmodū tempore Cōradi Cesaris euenisse cōstat: cū ille copias aduersus Saracenos ⁊ Thurcos eduxit. Et fortasse hec vna ē pacāde germanie via: nescio an vos al's habeatis. Sed dicitis q̄d cū prutenis agem⁹. q̄ rebellātes suis dominis relicta religiōe theutonica. ad magnū regē Polonie destinerūt. Tria hic remedia sūt: duo dicā: terciū ī aliud tēpus retinebo. Aut seruenē h̄ īducie sicut ī ceteris germanie litib⁹. Aut si h̄ durū religiōi videt̄: sinite fratres religiosos cū saxonib⁹ bohemis ⁊ alijs quos possunt allicē. suā ꝓuinciā vēdicare. Neq̄ enī ꝓterea vester exercit⁹ magnope īpedietur. Nā ⁊ imperāte Cōrado de quo paulo ante dixi. cū terci⁹ Eugeni⁹ roman⁹ pōtifex xp̄ianos excitaret ꝓ tutela terre sancte: quā Saraceni euertere conabātur. pruteni cū ceteris vlterioribꝫ ydola colebāt. ac crebris excursionib⁹. nūc saxoniā: nūc alios vicinos xp̄i cultores infestabāt. Cōradus autez dimissis saxonib⁹ aut ceteris vicinis q̄ domi cū prutenis ac reliq̄s barbaris decertarēt. ipse cū rinensib⁹. sueuis: franconibus: bauaris hierosolimam penetrauit. Idem ⁊ nunc vobis agere licet.

Ceterū q̄r nō nullos esse audio q̄ machometū deīceps q̄eturū existimāt. neq̄ vt ego dico tātope festinādū cēsent. Reserabo vobis aliq̄ de cōsuetudine ⁊ natura hui⁹ hominis. que mihi ꝑ eos nota sūt. q̄ secū aliquādiu cōuersati fuere. vt q̄d sperādum quidue timendū sit eo certius habeatis. Est autē machomet⁹ adolescēs ānos natus quattuor ⁊ viginti: animo truci ⁊ glorie cupido. robusto corpore ac laboris patiente neq̄ vino neq̄ cenis indiget: ⁊ q̄uis more gentis libidinosus. nō tamen inter vxores ritu languescit: coreas fugitat: vnguenta deuitat. raro induitur mollibus. non cantu nō sono delinitur. nō canes alit: nō aues nutrit vna ei voluptas est arma tractare. Honorat milites: eq̄s amat: naues: curros: machinas bellicas: formosis mulieribꝫ p̄fert. Et q̄uis ē natura barbar⁹: abhorretq̄ lr̄as. gesta tñ maioꝝ cupide audit. ac iuliū cesarē ⁊ alexandrū magnū oīb⁹ ātepōit. quorū illustria facta supare posse ꝯfidit atq̄ cōtēdit: nec se min⁹ aptū ad subiēdū orbē dic̄ q̄ illi fuer̄t: cū sua sit lōge maiora prīcipia q̄ illoꝝ referāt̄. Et q̄niā falso ꝓphete suo macho. ex q̄ Cōstātio. subiecit. ñ dubitat q̄n ad ro. submittē possit barbara temēitate ⁊ asiana supbia plen⁹. Hic est vr̄ hostis: ꝓcēs existīatote nūc. an talē nat̄az q̄escē sit verisimile. Sed quid

cõiecturis aut argumẽtis in rebꝰ vtimur manifestis. ¶Nõne hic victa Cõstantinopoli mox peraz deleuit: ꝓpinq̃s ciuitates oppressit. Ciclades īsulas maris egei magna ex pte diripuit. Bispotũ ex rastia pepulit. Et q̃uis essent cũ vngaris īducie: eorum tamẽ fines īgressus. nõ nullos agꝛos depopulatꝰ ẽ. Ecce pacẽ thurcorũ optimi principes. Ecce quietẽ quã sperare potestis. ¶Nolite cõfidere. nolite differꝛe. Cõsulite vobisipsis z vtilitati libertatiq̃ vestre dũ tẽpus habetis. Causa belli vt intelligitis. et iusta est. z necessaria. z maxima. vobis ad pugnã omia q̃ thurcis meliora supsunt. Orat vos cesar ne xp̃iane reipublice. ne vobisipsis hoc tempoꝛe desitis. sed quemadmodũ Ratispone cõdictũ ẽ. quos potestis milites equos arma curꝛꝰ instrumẽta bellica cõmeatus ꝓparetis. ¶Nã z ipe que sunt i sua potestate ad hoc opꝰ omia ꝓmittit. quecũq̃ sibi vt impatori romanorũ. vt austrie duci. vt religioso pricipi. vt homini xp̃iano incũbunt exequi. ꝓsto ẽ z valẽs. tm̃ vos pricipes in hoc loco de bello gerendo cõcoꝛdes sitis. ¶Nã si vnq̃ pugnãdi tẽpus fuit. ꝓfecto nũc est: qñ nõ solũ honoꝛ z status vester. sz ipsa libertas vestra. ipsa fides: ipa vita i dubio ponit. ¶Neq̃ enī si thurcos ꝓgredi ad vos sinitis: querendũ erit in quo statu: i qua fide viuere sz viuere debeatis. ¶Demẽtote patrũ vestrorũ gencrosi ꝓceres. ponite ante oculos illustria facta maiorũ: recolite quotiẽs ꝓgenitoꝛes vestri cũ magnis exercitibꝰ alpes italie tra siere. Alfonsuz lõgobardorũ regẽ Stephano pape molestũ Pipinꝰ coheꝛcuit deside rium eꝰ ꝓuincie regẽ. Adriano insultantẽ Carolꝰ magnꝰ cõpescuit. Romanos foꝛmoso põtifici rebelles Arnolfꝰ edomuit. Berẽgariũ qui se regẽ italie iactitabat: vocatu Johãnis pape otto primꝰ magno bello cõtriuit. Referꝛe quidẽ grauius fuerit quotiens vestri anteceſſoꝛes ꝓ romana ecclesia: ꝓ fide catholica: ꝓ salute cõmuni decertauerũt. Illi quidẽ dũ pato z foꝛti animo xp̃ianam religionẽ tuerenť Romanum imperiũ ad se traxere. Videte nunc quẽ vobis animũ suscipiendũ esse putetis: patres vestri ꝓ suis nõ dicã ciuibus sed agricolis paulo cõtumeliosius tractatis sepe bella gesserũt. vos vno impatoꝛe cũ tota grecie nobilitate crudelissime necato. nõ putabitis esse pugnandũ. Illi frequẽter suis ministris parũ reuerẽter cõpellatis nõ dubitarũt arma recipere. vos deo vestro ꝓbroſe cõtempto nõ armabimini. Illi pro amplectẽdis xp̃ianoꝛũ finibus durissimis se plijs cõmiserunt. vos ꝓ tuẽda religiõe fideq̃ vestra recusabitis arma capescere. Nõ est de rebꝰ leuioꝛibꝰ hoc bellũ. pro patria. ꝓ liberis. ꝓ vxoꝛibꝰ. ꝓ socijs. ꝓ libertate. ꝓ vita. ꝓ fide. ꝓ religiõe. ꝓ sanctis martiribꝰ. ꝓ magnis apostolis. pro gloꝛiosa matre dei aduocata nostra regia celi. Maria. ꝓ filio dei. ꝓ redẽptoꝛe. ꝓ saluatoꝛe. ꝓ maximo z certissimo deo vestro: pro spiritusancto directoꝛe. ꝓ patre eterno. ꝓ diuinissima trinitate: quã spꝛecidꝰ ille machometus psequit̃. cõmittẽdũ ẽ preliũ. Cogitate pricipes q̃ redacta ẽ xp̃iana religio quantũ i oriẽte: quãtũ i meridie diminuta ẽ nostra fides. Sumite alta coꝛda. īduite foꝛtes aīmos. defendite matrẽ vestrã ecclesiã que vos xp̃o regenerauit. Accingimini gladio supꝛa femoꝛa vestra potẽtissimi: occurꝛite inimicis xp̃i. ¶Nolite esse vltimi: q̃s iperij dignitas iubet exire priores. Carolꝰ rex frãcorũ z nobilissimꝰ z potẽtissimus pugnaturum se dicit si vos armemi. Que sit mẽs icliti ladislai regis vngarie z bohemie ex suis oratoꝛibꝰ audietis. Regis dacie suecie ac noꝛwegie lãas habemꝰ que mẽtem illiꝰ optimã exponũt. Alfonsus rex aragonũ z sicilie. nostri seculi clarissimũ sidus: etiã silẽtibꝰ ceteris hoc magnificũ bellũ: hãc gloꝛiosaz expeditionẽ ꝓ xp̃i nomine vltro suscepturũ se polliceť. Philipꝰ Burgũdie dux nõ minꝰ animo quã sanguine clarꝰ: potẽtatu ac domiatu par magnis regibꝰ: nõ mõ se iturũ ad hoc bellũ ꝓmittit. sed alios quoq̃ vt se accingãt magnope adhoꝛtať. Intueamini hos duos principes Alfonsum z philipp̃ maximos domios terꝛa mariq̃ potẽtes: ambo etate profecti sunt: ambo sexagesimũ annũ transiere. Ambo tamẽ certamini sese offerũt neq̃ ī ꝓpꝛijs psonis ꝓ deo suo pugnaꝛe recusant. Quid vos faciatis electissimi pricipes. q̃bus etas floꝛida ẽ: q̃bus ebulit sanguis: q̃bus marcius labor iocũdus quidẽ ludꝰ videri debet. En milites: en duces: en robustissimi iuuenes. sinitis ne senibꝰ maioꝛẽ q̃ vobis animum esse. dormietis ne domi cum illi foris militẽt. marcebitis ne ocio dũ illi in negocio vigent. Adnime de vobis talia suspicoꝛ. degeneꝛes animos timor ar-

guit. Vos autē erecto aīmo alacres ītueor. Incipio bñ sperare. Sētio iam titillare pectora vestra ac flagrare amore bellēdi. Nec miror vos etate ītegra milicie sectatores hui⁹ belli cupidos esse. Nā ⁊ ego ipē q̄uis senio grauis. q̄uis ecclesie dedit⁹. intēdor ⁊ estuo nimio feruore talis visende pugne. Veteribꝫ illis ex qbus vobis origo ē prīcipes. cū essent adhuc gētiles. nullū fuit graue bellū qđ ꝓ patria suscepissent. nl̄lam illi mortē miserā putauere que ꝓ repub. subiret̄. Sꝫ que respub. maior aut melior q̄ nostra xp̄iana: que patria dulcior aut nobilior q̄ nostra. illa celestis ad quā cūcti aspiram⁹ formosa hirl̄m. Illi cū ꝓ patria morerētur tū maxīe exulabāt. Nos cū morimur tū finim⁹ exiliū. tū patriā īgredimur. O felix mors que vitā p̄mit tēporalē cōcedit eternā. O faustū ac desiderabile bellū ī quo si vīcis ī terra siue vīceris. ī celo triūphas: qđ ni ergo ardēti pugnem⁹ aīo qbus tāta ꝓmittunt̄ emolimēta. Ecce dñs noster sanctissim⁹ xp̄ianorū sūmus pr̄ Nicola⁹ papa qntus. ouiū xp̄i pastor romanorū pōtifex: successor beati Pe. xp̄i dei nostri vicari⁹: oībus q hāc expeditionē sequentur. delicta remittit. culpas abluit. veniā p̄bet. celū ꝓmittit. Nec de ꝓmisso ē dubiū qñ his ē q potestatē hꝫ ligādi ac soluēdi. q locū illi⁹ tenet cui date sūt claues regni celorū. Ecce nūc celi apti sunt. ecce nūc iter ī patriā. ecce scalā q̄ sup oēs planctarū orbes scādere valeatis. atqꝫ ad ipsaꝫ galaxiā ꝑuenire que nos ad regiā magni dei recto tramite ducat. Qꝫ si oībus vt inqt orator q patriā allexerīt. iuuerīt. defenderint. certū ē ī celo esse diffinitū locū ī quo beati euo eterno fruant̄. Quid đ vobis putāduꝫ ē prīcipes nō q ꝓ terrena sed pro celesti patria pugnaturi estis. Quid dicā. Multa dicere possum. sed hoc tēpore apostoli Pauli doctoris gentiū verba ꝯmemorasse sat erit. Quia neqꝫ ocul⁹ vidit neqꝫ auris audiuit neqꝫ ī cor homīs ascendit que ꝓmisit dñs diligētibus se. Quales vos futuros esse o germani nobiles nemo dubitauerit. si hoc bellū vt impator admonet. papa petit. xp̄us iubet pro diuīo honore atqꝫ amore suscipietis.

Episto. cxxxij.

Gaudet bñualere amicū ⁊ se incolumē scribit.

Neas. Bartholomeo massano. Eximie doctor fili amātissime. inuētis tādē alis lr̄e tue ad nos cōuolarūt. Credim⁹ solas timuisse tā lōgū iter. nā simul ep̄le tue reddite sūt. Cōuenere apđ venecias vt arbitramur. siue alio ī loco Italie simul priusq̄ Germanie mōtes penetrarēt. īde facto cuneo fortioēs audētioresqꝫ trāsierūt. Intellexim⁹ te. nostrosqꝫ oēs bñ valere: qđ nobis voluptati ē. Qꝫ vo nostrū redditū suades esse celerē. cōsulis que nobis ī aīo sūt. stat sñia medio mēse octobris oīno iter arripe. Sic enī licētiā Cesaris nō sine labore obtinuimus. Vicariū nostrū speram⁹ nō recedē priusq̄ reuertamur. tuā prudētiā ñ dubitam⁹ ad id officij sufficiētē. Sꝫ nosti clericorū morē: q nō equo aīmo ferūt. laicos sibi iudices dari. De h̄ reuersi lati⁹ colloquemur. Anthoniā tibi gratā ⁊ morigerā eē gaudem⁹. Matrē ⁊ sorores nostras tue fidei cōmendam⁹. Bartholomeū cognatū nostrū tuū socerū optimū virū ⁊ frāciscū ei⁹ filiū saluere iubem⁹. De calculo cū ꝓcuratore facto ītellexim⁹. qꝛ redire ītendim⁹ cito nō plura dicim⁹. Valete optīe. Ex Grezio die. x. Augusti. anno. M. cccc. liij.

Epi. cxxxiij

Hortat̄ genitricē suā fouere ⁊ aīcū studio lr̄aꝝ ꝯducē.

Enerabilis dilecte noster. Cōquesti sum⁹ te nō scribere. neqꝫ sine cā. Nā lr̄e tue nobis mīme reddebant̄. Nūc vo ītelligimus te scripsisse. sꝫ lr̄as in via māsisse. Nūc enī aliq̄s ex his accepim⁹: qbus te plurimū facis excusatū. Suscipim⁹ verba tua bono aīmo. ⁊ ita cōfidimus esse vt scribis. Multa haberemus tibi rescribere. sꝫ quia mense octobrio proximo ad vos iter arripere constituimus. sic enim Cesar nobis annuit. non est cur multa modo dicamus. de cunctis tunc transigemus. Contentamur tibi ⁊ vicario nostro insimul bene esse ac facescere discordias. De frumento quoqꝫ que acta sunt cōprobamus. Cura vt facis diligenter negocia domus. vt redeuntes tuam solicitudinez: atqꝫ solerciam commen-

dare habeamus. d. Mariano Sizino vt nos facias cõmendatos cupim⁹. Nauẽ cognatum nostrũ vt officio suo accurate det operã nostro nomĩe hortare: de Notario apud villas nostras tenẽdo ꝓ reddẽda iusticia placet: vt que nobis scripsisti. d. Gregorio ⁊. d. Bartholomeo de Massa dicas vel alteri eorũ: ⁊ vt ipsi cõsuluerint nauim vti faciat nostro nomine impabis. Matri nostre: que vult. queqꝫ petit: nulla ratione neges. Scim⁹ enĩ cã nihil optare. nisi que cõsona sunt rationi. Anthonius nisi studiosus erit. nullã apud nos gratiã inueniet ⁊ penitebit eũ negligẽtie sue: si redeũtes indoctũ ĩuenerimus. Thomas capellan⁹ noster tibi recõciliatus erit ex nostro iussu. Uale ex Grezio Stirie die. x. Augusti. anno Millesimo quadringentesimoquinquagesimotercio.

Hortat̃ vices suas paulo lõgius complere aduentũ suum cicius spondens.

Epistola. cxxxiiij.

Enerabilis ⁊ eximie doctor dilecte noster. Scim⁹ nõ sine labore locũ nostrũ teneri a vobis. Tamẽ qꝛ cito redituri sum⁹ fauẽte dño Rogam⁹ breue hoc tẽpus equo animo feratis. Ac scd̃m annũ officij vestri velitis ĩplere. Nos enĩ ad mediũ mẽsis octobris hĩc recedere cõstituim⁹. domũ reuersuri. Sic enĩ Cesaris licentiã nõ sine labore obtinuim⁹. In rebꝫ que iusticiã cõcernunt. scitis quia vobis plenũ imperiũ cõmisim⁹. hortamur ita faciatis. sicut de vestra ⁊ doctrina ⁊ ꝓbitate cõfidim⁹. Nec plura ĩ p̃sentiarũ. Redeũtes autẽ plura vobiscũ cõferemus. Ualete in xp̃o optime. Ex Grezio Stirie. x. die augusti. anno quo supra.

Scribit nouitates ⁊ alijs referre iubet.

Epistola. cxxxv.

Euerẽdissime ĩ xp̃o pr̃ ⁊ domĩe mi colẽdissime post humilẽ recõmendationẽ. Magno merore cõfectã esse dignationẽ vestrã: ex clade Cõstantinopolitana nõ ambigo. Quis enĩ xp̃ianus nõ doleat tantũ vuln⁹ illatũ esse catholice fidei. Tristor ⁊ ego vobiscũ colẽdissime pater: ⁊ quidẽ si aliqd possem. studerẽ ꝓ mea virili: que xp̃iane reipublice putarẽ esse salubria. Sꝫ sum ego priuat⁹ hõ: nihil ad me magna pertinẽt. At vestra dignatio que ĩter senatores orbis locũ habet. summoqꝫ sacerdoti ⁊ assistit ⁊ cõsulit. Nõ dubito qn mõ sũmo studio ad ea nitatur. ꝑ que Thurcorũ furor ne vlteri⁹ ad nos ꝓgrediat̃ reprimi possit atqꝫ retundi. Nosco enĩ ⁊ zelũ ⁊ fauorẽ animi vestri. Quia nõ potestis qescere dũ respublica xp̃iana collidit̃. Noui quoqꝫ sanctissimi dñi nostri mentẽ ad cõe bonũ ⁊ solidã ⁊ ardentem. Itaqꝫ nõ sum oĩno spe vacu⁹. Cõfido adhuc aliqd fieri. ꝑ quod crudeli ⁊ enormi vulneri: nuꝑ apud grecos accepto medeat̃. Saue q sit anim⁹ impatoris in ea re suis ex lr̃is quas apl̃ico culmini scribit pleni⁹ ĩtelligetis. Nõ ẽ cur multa scribam. Hoc solũ dico. Nunq̃ de vlla re Cesarẽ aut frequẽtius loq. aut attẽti⁹ audire postq̃ sibi annis seruio decẽ animaduerti: ac tantũ ĩ hoc negocio. De bohemia misse sũt mihi littere ꝑ capitulũ pragẽse. Illas dignatiõi vestre remitto. vt de his dño nostro sanctissimo verbũ faciatis. ⁊ si visum ex vsu fuerit ad ꝯsolationẽ illorũ aliquid rescribatis. Res prutenorũ cũ suis ciuitatibꝫ ad. xv. dies post festũ sancti Michaelis suspensa ẽ: ꝓpter capturã legatorũ ciuitatis. Ego statuerã hoc mẽse domũ petere. ⁊ dignationẽ vestrã rome visere. Sꝫ tenuit inuitũ me Caspar ad eã diẽ. Exinde ꝓmisit mihi licentiã ad tẽpus dare qua domũ repeterẽ. viderẽqꝫ res ecclesie atqꝫ paternas. Legati predicti iã redditi libertati ferunt̃. Axamit q vngaros p̃mit dicit̃ ĩdies maiores clades regno ĩferre. Recõmendo me dignationi vestre colẽdissime: cui seruire paratus sum ex Gretz. die. x. augusti ãno. M. cccc. liij.

Ladislaum bohemiã ĩtrare coronã susceptur⁹ significat.

Epistola. cxxxvj.

Agnifice ⁊ generose comes: maior honorãde. Nõ ẽ mihi dubium. qn res Grecorũ magnas ⁊ tibi ⁊ toti Romano curie occupationes p̃beat. Ideo te paucis tenebo. Scripsisti mihi pridem vti suaderem Cesari. ne rẽ Patauieñ ecclesie amplius suspensam teneret. sineretqꝫ promoueri electum. Id feci ma

gno conatu ⁊ multis vicibꝫ. Sꝫ nihil ꝓfuit mea solicitudo. Cesar in suo ꝓposito ꝑseuerat: neqꝫ passurus ē quātū i se electū ipsuꝫ ꝓmoueri nisi humiliatū. Ille vo nescio qd secreti habeat suꝑbus ē. neqꝫ dignat̄ pricipi se submittē. Habes q̄mō res se habeat. Nūc vestrū ē cogitare ⁊ facē qd magis ex vsu sit. Neqꝫ aliud circa h̄. Nos h̄ neqꝫ pacē habem⁹ neqꝫ bellū: pēdet vtrūqꝫ. In hūgaria magnos mot⁹. aramit excitauit: neqꝫ adhuc rep̄ssus ē. Cōstātinopolitana clades hūgaris terrori ē. Rex ladisla⁹ ad festū michael' īgressur⁹ ē bohemiā: corone suscipiēde cā. Vale atqꝫ his paucis esto cōtent⁹. Veniā ad te cito. ⁊ si ꝑ curas tuas licebit agā verbis qd scripto deest. cupio. S. dñi nostri pedibꝫ cōmendatū me facias. Ex grezio stirie. x. die Augusti. anno millesimoquadringētesimoquinquagesimotercio.

Expetit sibi statū ytalie scriptis notificari. **Episto. cxxxvij.**

Enerabil' vir amice honorāde. Magna mihi cōsolatio ē. qꝛ mihi sepe d̄ rebꝫ curie scribitis. q̄uis aliqñ que noli audiā. Sꝫ significare oꝫ ⁊ bona ⁊ mala. qd vos accurate facē gaudeo. Qꝛ nō succedit d̄ anuata nō miror. Est enī necesse pauperē vt agā vitā: sic mea natura vult. Forsitā ꝓpter res grecoruꝫ: statuet papa ex oī clero decimā colligē. id deerit. duplici malo plectar dū vno cupio liberari. Verū puto me vt pridē scripsi breui ad vos venturū: tūc videbo: qd nā esse debeat de anuata ⁊ omnē fortunā tollerabo fortiter. Cesar annuit mihi post festum Mcihael' expedita re prutenica vt domū ad tēpus repetā. Acceptaui tēporaneā licentiā: ac cū domi fuero ꝑ lr̄as aliā manēdi facultatē: vel īpetrabo. vl' extorquebo: ne semꝑ curialē seruitutē seruiā. De patauieñ ecclesia non video q̄ ex hoc loco vnq̄ possit haberi cōclusio. Si tñ papa ꝑ se aliqd ageret: cupio ⁊ dñi Vlrici Sōnenberger ⁊ mei memoriā habeatis. Sꝫ puto mei īfortunij augēdi cā nunq̄ ecclesia Patauieñ expedieť. De pace oliꝫ tractata vt res se habeat scriptū ē a me. pēdēt adhuc oīa. Puthhaim q nobiscū pri⁹ fuit. iā hostis ē. ꝓpter stipēdia que vl' nimia petit vl' pauca offerunť. Tractať tñ de cōcordia secū. de q̄ nō ē magna spes. Sic semꝑ aut bellū est. aut belli met⁹. Inqeta ē hec terra ⁊ assiduis vexať turbinibꝫ. Rex ladislaus adhuc ē ī ꝓposito petēdi bohemiā ī festo michaelis corone suscipiēde cā. Scribo aliq̄ Reuerēdissimo dño meo sancti angeli de facto capituli Prageñ. scripsi ⁊ pri⁹ dño Firmano. Rogo petatis vt aliqd respōdeāt. De bello italie q̄mō sese habeat cupio. d. Stephani nostri lr̄is īstrui. Velitis eū vt scribat cōmonefacē. Alias dixi me habere lr̄as doctorat⁹ ꝓ amico dñi Assissim. eas mecū afferā sic ei meo nomīe dicē nō grauemī. ⁊ Valete optime. Ex Gretz die. x. augusti. anno vt supra.

Iterū h̄ expetit ⁊ quid papa ⁊ cardīales de clade cōstantinopolitana sentiant. **Episto. cxxxviij.**

Enerabilis ⁊ eximie doctor amice honorāde. Que nuꝑ scripsisti mihi de rebus italie cupide legi. notaqꝫ cesari feci. expecto ex te plura. Puto nūc de pace apud italos agi. cōmonitos clade grecorū. Apud nos enī fama ē Cōstantinopolim expugnatā esse a Thurcis: Perā captā: Naues pluris receptas magnā xp̄ianorū factā cedē. Nisi ergo nūc inuicē pacificamur. ac de mō resistendi Thurcorū furori cogitam⁹. actū de nobis ē. Quippe cesar ad eā rem q̄feruētissim⁹ est. Si mō papa ⁊ alij reges cōcurrere velint. Oro igiť te ne pigriteris mihi de omī statu Italie scribere quid agat in tāta nouitate sacer orbis senat⁹. Que mens sit sūmo sacerdoti. qd prudētes italie viri de tali cōcussione xp̄ianorū sermocinenť. Et si res ipsa quo gesta sit ordine scitur apud vos. cupio id mihi communicatum facias. Nos his in regionibꝫ nihil aliud noui habemus q̄ ista de Grecia allata nouiť horrenda ⁊ dolēda cuncto populo xp̄iano. Que vtinam tā falsa essent: q̄ vera timeo fore. Vale ⁊ me ama vt soles. Ex Grezio die. x. Augusti. āno Millesimoquadringētesimo quinquagesimotercio.

Congratulatur prosperitati successus ⁊ petit certior fieri de clade constantinopolitana. **Episto. cxxxix**

Euerende in christo pater: ⁊ amore frater. Fecisti probe ꝙ te possessionē habiturum ecclesie significasti. Jam. n. scripta nōnulloꝝ ad me venerāt qui se male tibi sperare aiebant. Que res mihi erat molestissima. Congratulor igit̄ tibi ⁊ gaudeo mihi. qa te pontificē nō titularem audio. Tua fortuna oīs mea est. neqꝫ sine me vel tristari vel gaudere potes. Uidebo te vt spero ꝓpediez. Nam cesaris voluntati domū ad dies aliquot repetaz. Et si deus annuet curabo in ecclesia ꝑseuerare: viuereqꝫ mihi ⁊ populo meo. Interdū ⁊ romam veniēs te conueniam: ⁊ dulcis nostre consuetudinis fructū capiaz. Quis talia iam ex grecia noua ferunt̄: que nullum xp̄ianū bonam habere mentez ꝑmissura vident̄. Apud vos nō dubito illa esse q̄notissima. Quare mihi feceris rem acceptam si vt negocia Constantinopolitana Rome dicunt̄ gesta: me docueris. Uale optime ⁊ Reuerendissimo dn̄o nostro cōmuni ꝯmēdatū me facito. Ex Gretz die. x. augusti. āno. M. cccclij.

Hortat̄ papā vt xp̄ianos ꝯ thurcos defendat. ⁊ innotescit q̄ p̄ manibꝫ sunt int̄ vngaros ⁊ australes.

Epistola. cxl.

Beatissime pater ⁊ clementissime dn̄e. post deuota pedū oscula beatorum ⁊ humilez mei recōmēdatōnez. Scripseram nup̄. S. vestre de perditōne Constantinopolis. Deinde noua hic fuerūt que ciuitatez illā adhuc per christianos teneri dicebant. Id mihi ad temp⁹ consolationi fuit. Sed nūc inuenio primū nunciū nimis verum fuisse. Quibus ex rebꝫ etsi mihi aliter nō ꝯuenit de tanta re loqui: tamen vt xp̄ianus tacere nō possum. Multa cum cesare de hac calamitate reipublice xp̄iane sum locutus. Inuenio mentez eius bonam: sed impossibile ē preclare agere eū cui desunt facultates. Oꝛ si vestra sanctitas: cui prīcipes auscultant ad hoc nauarit operas. Nō est mihi dubiū quin furor thurcoꝝ comp̄mi possit ⁊ xp̄iano populo bene consuli. Tanq̄ igit̄ vermiculus scripsi nup̄ ⁊ modo scribo: vti ad rē hāc vestra pietas viriliter assurgat oro velit: ⁊ toto pectore negocium fidei suscipiat. scribatqꝫ cesari suum ꝓpositum. qui ꝓfecto volens est. ⁊ aplica mādata totis conatibꝫ exequet̄: quemadmodū ex suis litteris cognoscetis. De rebus haꝝ partium hec referre possum. Ungari ad festum Bartholomei ꝓximū ꝯuentum habituri sunt apud possoniū cum rege suo. Ibi tria dicuntur agenda. Primum danda ē opera vt pax cum Cesare tractata ratificet̄. ad id australes cupientissimi sunt. Comes cilie alium aīm habet. Plus tamen valituri q̄ mali credunt̄. Secundum est vt Axamit ex vngaria eliminari possit qui multas strages vngaris dedit. Ferturqꝫ iā xiij. milia hoīm in armis habere. ⁊ ad eos iam ꝯfugisse Giskram nōnulli tradunt: sed hoc nondū certum est: q̄uis recessisse eum mali animi a rege Ladislao constet. Terciū est vt de facto thurcoꝝ ꝯsiliuz capiat̄. Hec de vngaris. De austria hec sunt Ueniūt nunc ad sanctitatē vestram legati Regis dicunt̄ acturi de censuris ⁊ de ecclesia patauieñ. De hoc vltimo scit vestra pietas quid Cesari ꝓmissum sit. Durum est offendere tantum principem. ⁊ ecclesiam semper vacare fortasse durius. Nescio quid dicam. vestra sanctitas meliorem ꝑtez eliget. Aiunt aliqui legatos illos etiaz de compactatis bohemoꝝ cum vestra sanctitate acturos. Nam rex illa bohemis ꝓmisisse fertur. Male vt intelligo res apud bohemos se habent: qñ heretici dn̄ant̄. Comes cilie paꝝ d̄ fide curat. Rex puer tātū cupit q̄ntū sapit. Nūc apd̄ Uratislauū int̄ regē polonie ⁊ Alberti filiā matrīoniū tractat̄: credit̄qꝫ iaz ꝯclusuz. Hec habui q̄ mō pietati vr̄e scriberē. Cōmēdo me pedibꝫ vr̄e. S. quā dīna pietas diu sospitem nobis p̄beat. Ex grezio Stirie. die. xj. augusti. anno q̄ sup̄.

Cōstātinopolitana clades veridice refert̄.

Epistola. cxlj.

Euerēdissime ī xp̄o pr̄ ⁊ dn̄e mi colēdissime: p⁹ hūilē recōmēdatōz. Dedi nup̄ dignatōi vr̄e lr̄as ꝑ q̄s aiebā noua huc delata eē: q̄ calaītatē ꝯstātīopolitanam denegarent. Ita equidez factū est. Nam de venetijs illa vana leticia veīt. Sz nūc ex pluribꝫ locis habem⁹ nimis veꝝ fuisse p̄mū nūciū. Nā ⁊ ꝯstātinopolis capta per thurcos in seruitutē redacta est: hominum magna cedes facta:

anime multe abducte sunt: ⁊ alia pleraq; loca occupata. Quibus ex rebꝫ verisimi-
le est superbum ⁊ crudelez hostez nõ quietuꝝ: neq; ꝑ ignauiaz ⁊ socordiã: tãtam vi-
ctoriam neglecturum. Incumbit ergo apostolico culmini: de tanti periculi auersio-
ne cogitare: admonere principes: ac populos instare: vigilare: festinare: nihil omit-
tere ex his que ad reipublice salutem pertineant. Ad quam rem licz sacrum orbis
Senatum ardentem non ambigo. Tamen dignationem vestram pro veteri serui-
tute mea his paucis onerare presumpsi. Quibus me veluti christianum de talibus
nouitatibus anxiuz esse: catholice religioni timere ⁊ prouisione optare. Neq; alia
super hoc modo. de rebus bohemicis aliqua nuper dignationi vestre significaui: si
per occupationes vestras licet: cupio responsum habere. Meq; vestre. P. reueren-
dissime quoad possum me facio commendatum: quacunq; in re possum illi seruitu-
rum. Ex Grezio Stirie: die. xj. Augusti. anno. M. cccclij.

Epistola. cxlij.

Auctez absoluẽdi impetrat vicario

Euerendissime in christo pater ⁊ domine mi colendissime post humilem
recommendationem. Assumpsit al's vestra reuerendissima. P. ad p̃ces
Imperatoris in suum vicarium honorabilem ⁊ modestum virum domi-
num Jacobum plebanuz in Stain: qui ⁊ cesari carus est ⁊ omnibus acceptus. Ue-
rum in litteris vicariatus nulla ei facultas commissa est: aut conferendi beneficia:
aut in casibus reseruatis absoluendi delinquentes. Sed hanc facultatez habere di-
citur episcopus pectineñ. que res domino Jacobo grauis est. Audire enim causas ⁊
corrigere excessus odiosuz est: nisi ⁊ potestas sit absoluẽdi ⁊ gr̃as cõcedendi. Credit
aũt ipse ⁊ mihi satis verisil'e videt̃. dignatõnez vr̃am id inaduertent̃ obmisisse. Ea
ꝓpter multũ desiderat vt officiũ suũ ampliare dignemi ⁊ ptãtez sup p̃missis sibi ꝯce-
dere. Ad quã rez qꝛ cesar scribit: nõ est opꝰ multa me v̄ba facere. Tm̃ testificor id fu-
tuꝝ cesari carissimũ ⁊ dñm Jacobũ ꝓ sua v̄tute h̄ honoris mereri. Cupiens etiam
meas p̃ces apud vestraz dignatõz sibi vtiles esse. In ꝑtibꝫ istis nõ habemꝰ alia no-
ua nisi illa horribilia ⁊ dolenda de Cõstãtinopoli ꝑdita. Que vt nos h̄ ꝯturbant. sic
⁊ dñm nr̃m ⁊ sacꝝ collegiũ merore afficere nõ ambigo. Uelit aũt pietas dĩna omibꝫ
xp̃ianis regibꝫ mentẽ dare. vt sup his cogitẽt. ⁊ ad obuiandũ thurcoꝝ potẽtie festi-
nẽt: de q̃ re paꝝ spero: nisi dñs nr̃ sanctissimꝰ eius rei se principez p̃bens dormiẽtia
hoĩm pectora excitauerit. Recõmendo me reuerẽdissime paternitati vr̃e. ad cuiꝰ mã
data ꝑatissimũ me sꝑ habebitis. Ex Grezio die. x. augusti. anno. M. cccclij.

Epistola. cxliij.

Excusat se cur patriã vt dixit reuisat.

Ximie doctor amice colẽdissime. Qꝛ ad me ñ scripseris ꝑ oratorem regis
tui: id arbitror cause fuisse: qꝛ ñ putasti me iã redisse ĩ patriã. Naz q̃ mei
oblitꝰ sis ñ cadit in mẽtez. Noui. n. qꝛ tenacit̃ amas: neq; pueroꝝ more
variaris. Miraberis g̃ cũ scripta hec recipies ĩ qbꝫ me intelliges adhuc germanuz
eẽ ac vitã in exilio ducẽ: cũ tibi me breui domũ velle repetẽ dum penas nos aderas
affirmauerim. At cã remãsiõis mee fuit bellũ tuscie: qđ rex aragonũ florẽtinis intu-
lit. Id. n. patriã meã ĩ turbine mlto tenuit: q̃ de re fuit mihi antiqus abesse. Nũc v̄o
qñ obnixe sumꝰ: põtifex paci faciũde opas nauat. Spero me breui eccĩaz meã repe-
tituꝝ: ac dulcibꝫ amicis ⁊ ꝓximis vsuꝝ: qbꝫ iã duobꝫ ⁊ vigĩti ãnis carui: q̃uis ali-
qñ paucis diebꝫ domi fuerim. Hec volui tibi velut amico scripsisse. cui oĩa ꝯsilia cõ-
municãda sunt. Que apud nos agãt̃ ex oratore regio pleniꝰ intelliges. Cesarea cõ-
iunx bñ valet: scitq; hoĩbꝫ vti sunt vti: magnũq; tota germaĩa pulchritudinis nomẽ
hz. ꝫ maiꝰ prudẽtie atq; modestie: vtinã ⁊ soror vna ex suis ad ꝑtes has nubẽt. Sic
enĩ soror sorori ꝯsolatõni eẽt: ad id ego q̃ntũ valeo tãtuz nitor ⁊ ꝯsilio. Rogo te sere-
nissimo regi tuo quẽ nr̃i seculi decꝰ magnũ eẽ ꝯfirmãt: ꝯmẽdatũ ⁊ deditũ me facias.
Dñm Lupũ si redierit saluũ dicas meo noĩe. ⁊ sil'r alteꝝ Lupũ: q quondã Basilee
mihi beniuolus ⁊ singularis amicus. Uale cuz ꝯiuge ⁊ liberis si q tibi adhuc nati
sunt. Ex Grezio Stirie die. xxiij. Augusti.

Promouet.B.pirkamer ꝓtra.B.pe.knorren de eccia sancti Laurētij in Nuremberga.

Epistola.cxliij.

Eatissime pater ⁊ clementissime dñe post deuota pedum oscula beatorū ⁊ humilem mei recommendationez. Quis meis litteris iampridez spectatum ⁊ doctū virū dñm Thomaz pirkamer i iure canonico licentiatū. vestre beatitudini cōmendauerim: sup lite quaz hz de ecclesia sancti Laurentij Nurembergeñ. cum aduersario suo. Tamen qa lis ipsa nondū decisa est. nō ab re puto eundē vestre pietati de nouo facere recōmissuz. vt in suo iure confoueaꝫ. Neqz enim aliud is petit q̄ iusticie ꝓplementū: quod etsi sperare omēs de summa vestre sanctitatis equitate possint: hūc tñ nōnulle prerogatiue certū reddere videntur. Nazetsi ambo collitigantes boni viri sunt docti: ⁊ bñficio de quo litigant digni: quia tamen vnius esse debet. nō duoꝝ: hic merito preferēdus est: q ⁊ possessor est: ⁊ ciuis ⁊ acceptus ꝓpo. Quodqz magis ponderandū arbitror: etiā cesarea maiestas huic affecta est: eumqz in sua ciuitate ꝫ bñficiū obtinere apprime cupit. quēadmodū ex suis līis vestra clementia plenius intelliget. Quibꝰ ex rebꝰ valde vtile putarez si fieri posset. q̄ in hac ecclesia predictus Thomas quietꝰ dimitteret ⁊ aduersario suo de aliquo alio bñficio p modum ꝓcordie ꝓuideret. Sic.n. vestra sanctitas illis ciuibꝰ nurembergensibꝰ de sede aplica bñmeritis specialissimā gratiā faceret: eccie bñ ꝓsuleret: virū bonū ꝓmoueret: ⁊ cesareo culmini cui res cordi ē ꝓplaceret. Hec ꝓ debito meo erga pietatē vestrā volui scribere: cui me itez atqz itez facio ꝓmendatū. Ex Brezio die. xxiij. Augusti. Anno. Mō. cccclij.

Epistola.cxlv.

Impetrat cuidaz gratiā cesaris.

Neas epūs Senen. docto ⁊ prudēti sacerdoti dño Johāni forster amico suo. S.p.d. Binas epl̄as tuas p hos dies accepi. In primis ꝓmendasti amici tui causaz. In alteris tuū negociū. Primis vt te latere ñ arbitror abunde satisfeci. Alteris q̄ gessi vt potui morez. Fui cuz cesare de tuo casu locutus. Ostendi tuā innocentiā: monstraui tuā fidē: de tua doctrina suz locut⁹. Supplicaui te in gr̄az recipet: velletqz te suis i dominijs tuto eē. Pñtes fuerūt Ulric⁹ sonnenberger ⁊ Jobes hinderbachi⁹ viri boni ⁊ tui amātes. Rndit cesar nihil se hr̄e aduersū te fauereqz tibi qñ velles ⁊ vbi velles in suis territorijs morā faceres. Bñs Jacobus tūc egrotus fuit neqz potuit sermoni interesse. Quātū tñ ad hanc ptem res tua absoluta est. potesqz cū voles tuto venire. De seruitio aūt nescio vbi nūc id tibi patere possit. Si venerit saltzburgeñ. antistes: ero tui memor studeboqz tuā pditōz efficere meliorē. apud me non vacat locus. Familia mihi equo maior est: ⁊ ego indies dispono domū repetere seruilemqz banc vitam reliquere. Hec ad causam dicta sint: tuas litteras probo ⁊ ꝓmendo: ⁊ suadeo vti pseueres. Doctus es fies breui doctissimus: neqz ōtuti tue locꝰ derit. Vale ex Brezio stirie. die. xxv. augusti. anno. Mō. cccclij.

Epistō.cxlvj.

Significat amico infirmitates suas.

Itteras tuas amantissime frater sanus accepi: quibus egrotus rndeo. que res valitudinis genus neqz ab re adeo nullum mihi ignotū ē. Nulla sunt corporis aut incommoda aut picula: que nō ptulerim. Febriū mille species sum exptus in vsu veluti quotidiano morbo assignatus sum. Calculi passio familiaris est mihi. Dolores yliorum rome duodecim diebꝰ me verarunt. Oculos peregi perdidi. Dolui dentes in vltima Britanie pte: quam nūc appellāt Scotiam. non sine cruciatu podogra quocūqz terrarum pergo me sequit̄. Quid stomachi debilitatē aut ventris torsiones refezā. Nulla mihi molestia corporis non est nota. Unum erat incommodum quod nondum attigeram. Urinarum profluuium ac vesice lassitudo: veluti q̄dā palysis. Jd nūc expior: nō sine corrosione carnis ⁊ fluxu sanḡnis. Credo te cū hec audies creditūqz me magnope afflictū eē neqz fallez si ita credis. Crucior.n. ⁊ torqueor nō corpe solū sed iam mente. Cuius enim tam ferreus

animus est vt dolente corpe nõ doleat. Coniũcta sunt hec duo corp⁹ ⁊ anim⁹. Neqꝫ
dũ gerũt hoĩem alteꝝ alterius ñ turbari molestia potest. Ueꝝ ego etsi angor: nõ tñ
ita consternatus sum vt ñ aĩm ad mentũ reuocem cogitẽqꝫ dolores istos aliqñ vel sa
nitati finiri vel morte. Medicus mihi vir bonus ⁊ mei amantissimus quem optime
nosti. Nobilis eques Jacobꝰ de ladrona spez salutis ꝓximã facit: cui ego multũ tri
buo: ⁊ ꝓpter doctrinam ⁊ ꝓpter fidez: quam scio in eo summaz esse. Itaqꝫ spero me
breui cõualituꝝ. Quod si deus dederit mox equo conscendo. ad te veniam domi qđ
supest vite consumpturus. Cogito tamen ⁊ in alterã ꝑtem res posse deflecti. Nãqꝫ
cum dubia vita sit beneualentis que non potest in egrotãte certitudo reꝑiri. Existi
mo fieri posse vt vel hoc augescente morbo: vel alio supueniente: vitam ei qui dedit
reddam. Neqꝫ in hoc mihi consolatio deest. Nam etsi mori extra patriam lõge a ne
cessarijs nõnulli miserum putent. ego qꝫ libentius inter meos q̃ inter exteros more
rer: Nescio enim quomodo mollius ossa cubent manibus tumulata suoruz: Teneo
tamen menti quod ille ait: non incelebratus philophus. vndiqꝫ tantundez esse ad i
feros vie. immo etiam ad superos ad quos me transiturum non despero. Nametsi
magna peccatorum sarcina premor: maiorem tamen esse diuinam misericordiam q̃
meam iniquitatem non dubito. In hac confido: in hac me totum resoluo. Nec ego
cum illis sentio qui post hanc vitam extingui animos putant: Ac propterea mortẽ
timendam negant: in qua nihil sit mali: mortemqꝫ dicunt esse totum quod ante nos
fuit: ⁊ quod nobis desinentibus est futurum. Nam quid homini molestius dici po
test: q̃ eum ita desinere morientem vt nihil omnino post mortem sentiat. Sitqꝫ ve
lut extincta lucerna: que neqꝫ priusq̃ accenderetur lumen habuit: neqꝫ cuz extincta
est habet. Hec enim si crederem terrere me profecto morituꝛum. Sed ꝑsuadeo mihi
verum esse quod magni philosophi tradiderunt: quod Christus saluator predica
uit: quod mater ecclesia docet. Exutis corpore animabus: vitam esse alteram ĩ qua
boni a malis seorsum habitent: ⁊ alij beatam ⁊ alij miseram vitam prout in corpo
re gesserunt recipientes. Hec mihi vera consolatio videtur: cum vita excedendum
sit: sperare in concilium migrare sanctorum: ascendere super sidera: intueri celum:
coniũgi beatissimis angelis: diuinitatis infinitatem intelligere: cognoscere trinita
tem: ⁊ omniũ que nobis in terra manentibus obscura videntur tenere causas: rati
ones inspicere: atqꝫ mihi ita nedum in morte nihil mali: sed multum boni esse ꝑsua
deo. His tamen quos christus ad se vocat. vocat autem omnes: qui cum vocantur:
libenter eum comitantur. Talibus ego inter egrotandum exhortationibus vtor.
Preparo me si vocer ad exituz: vt si forte vita pellar seculi huius. non tam hinc eie
ctus q̃ desuper citatus videar. Hec tibi pro egrotatione mea sint dicta. Uerũ quia
tibi nihil tacendum est. Non me solum valitudo mea commouet. sed etiam Petri
nepotis: qui febribus acutissimis detinetur. Jam tamen meliuscule se habet: extra
periculum positus fuit: non sine discrimine liberatur: non sine tempore. Libratim
vt aiunt morbi veniunt: vnciatim abeunt. Sed ista parentib⁹ suis occultanda sunt
curandumqꝫ est vt filium prius sanum intelligant: q̃ egrotuz fuisse cognoscãt. Nũc
ad id venio in quo me vehementer accusas: velut patrie: parentum ⁊ amicorum pe
nitus oblitum: qui nolim domum redire. Non sum Gregori vt estimas meoruz im
memor. Dies noctesqꝫ dulce solum patrie ante oculos habeo: Nũc matrem: nũc so
rores: nũc nepotes: nũc te mente reuoluo. Neqꝫ aliud cupio q̃ domum q̃primuz re
petere. Miror te posse opinari de me. Scribis etenim vbi ego vel dulcius: vel sua
uius esse possum: q̃ ea in terra que me produxit. ⁊ vsqꝫ in virum aluit: vbi amicorũ
copiam habeo ⁊ ꝓpinquorum. Et quod maximuz est: cum auctoritate ⁊ honore int̃
meos esse possum: An non putas me cupide ad ea colloquia reuersurum: que aliqñ
simul amici consueuimus. Ubi nunc Marianus Zosinus: Nunc Franciscus pa
tricius: nunc Georgius andrencius sermonem habeat. An nõ me delectabit: modo
Franciscum ptholomeum: modo Johannem campanium. iam mihi episcopali di
gnitate equatum audire loquentem. Pretereo dulces cognatos ⁊ affines. Festino

sane: neq aliud cogito: nisi vt q̄ totius ad vos redeam. Sed curo ne duz tuo meoq; desiderio satisfacere conor. Cesaris aīm offendam. Decimuz sibi iam annū seruio: inueni gratiaz in oculis eius. Creui sub eius vmbra. multū me sua benignitas extulit: do opam cū bona gratia. ab eo recedam. ne malus sit finis: vbi principiuz bonū melius q; medium fuit. Omniū rerum exitus extimari solet. Petiui per hos dies licentiam visendi domū: eamq; cesar ita mihi concessit: si prius inter prutenos iudicium ageret: cui dies. xij. kl'. nouembris dicta est. Illum ergo expectare non cesarea solum voluntas: ꝫ etiaz egritudo me cogit. Tunc autez si sanitas aderit: itineri me statim cōmittam. Interea te rogo meaq; rerum curam geras: matrez meā commendatam habeas. Hartholomeū cognatum: quez senio grauem accepi: meo nomine visites. vicariū horteris officium ad reditum cōtinuare. Hartholomeū ꝓcuratorē domestice cure solerter intendere. Amicis oīb; ex me multas salutes dicas. Senatui ciuitatis me cōmēdes: cui ex his regionibus paucas nouitates referre possuz Nam dolendū illud z acerbissimū Constantinopolitanū nouū: iaz vetus apud nos est. Stulte christiani principes egerint: nisi furentib; thurcis occurrere studuerint. Germani modo pacati sunt. z si quis eos ad eam rem excitaret: non apti modo: ꝫ etiam voluntarij reperirentur. Rex vngarie in Posonio conuentum regni hz. Tria ibi tractantur. De modo expellendi latrones qui regnum infestant. De pace cū cesare firmanda. Ac de modis inuenīdis p quos thurcoz conatus ne vlteri⁹ serpat ꝓprimi possit. Vale ex Gretz Stirie. Tercia die Septēbris. Anno. M. cccclūj.

Sperat Ladislaum regem vngarie cuz cesare pacem ꝓfirmare.

Epistola. crlvij.

Neas z̄. Heinrico senē. Venerabilis amice carissime. Frate sunt mihi semper littere vestre: ex quibus non mea solum negocia quem cursum habeant: sed etiā de statu curie: ac etiam totius Italie certus sio. Pro quibus rebus ingentes vobis gratias habeo. Intelleri que nuper egistis in recessu Cardinalis sancti angeli circa remissionem annate: obligatis me dietim magis: faxit deus vt aliquando vices rependere possim. De Constantinopoli cognoui q̄ scripsistis. Ego quoq; prius in ea re vobis litteras dederam. Calamitosa z deploranda res est. Sic nostre nequicie flagitāt: discordamus omnes: vulneramus nosipos intus cedimur: z exterius flagellamur: vltio peccatoruz est. Res male sunt: spes vo multopeior: nam que tanto vulneri medela paretur non intelligo: dormiunt nostri principes. de salute cōmuni nemo cogitat: nisi pontifex maximus: quez de pacanda Italia sollicitū ee accipio. Nescio quantū ei⁹ votib; Itali pareant. Sz z tanta res q̄nta ē thurcoz potētia ñ italos solū: ꝫ oīes ꝓra se xp̄ianos exposcit. Nos istis in ptib; geti sum⁹. Gregori⁹ de puchaim cesari recōciliat⁹ ē. Rex Ladislaus in possonio q̄uētū hz regni vngarie. sperat ꝓfirmaturus cū cesare pacem. Nā satis hz per se negocij aduersus Axamit: qui cuz magna multitudine latronū sepulsinos verat. Cogitare ꝫ de thurcis vltra omnes christianos reges habet: qui eis vicinus est. Promisit etiā bohemis ad festum Michaelis ꝓximū Bohemiā ingredi coronam recepturus. q̄ res forsitan faciēt pacē cū cesare vt libēti⁹ amplectat. Hec habui q̄ nūc ad vos scriberē. Finito negocio prutheno: cui⁹ cā manē me cesar voluit. domū repetā tum mq; vos visere curabo. Eius rei dies est. xij. kal'. Nouēbris. Valete ex Gretz die tercia Septembris. Anno. M. cccclūj.

Patauien. episcopus electus prepedit ꝓfir mari ꝓpter cesaris indignatōnez.

Epistola. crlviij.

Neas Seneñ. epūs. B. petro de noxeto. Magnifice comes maior honorāde p⁹ recōmēdatōz. Susceptis lr̄is tuis vna cum breuib;. S. dñi nr̄i: mox cesareā maiestatē adiui q̄ tūc forte i mēsa sedebat. Expectaui finem prādij: deide semotis arbitris: reddidi sibi aplica scpta: fingēs me nescire qd illa cōtinerēt. Cesar vt aperē: vtq; legerē iussit. q̄ scto remānsit aliq̄tulū trist⁹. diritq; alia ista scpta sūt: q̄ q̄ nup̄ accepi⁹. Cui ego. noua īquā cesar īpedimēta: nouaremedia q̄rūt.

Deinde prosecutus multa in eã ptez locutus sum vt mentẽ cesareã ad volũtatẽ dñi nr̃i sanctissimi ꝓducerẽ: petiui ꝙz dari responsum. Sz multuz animꝰ eius turbatus erat: duo potissime ꝓsiderãs. Vnũ ꝙ electus ꝓtra voluntatẽ suã ĩ ciuitate impialis feudi obtineret epatuz. Alteꝝ ꝙ tam manifeste z publice p oratores electi diffamatꝰ isset. Quibus cũ mederi verbis studerẽ. rñsumqz tandez deposcerẽ. Ait se velle reliquas ꝓsiliarios hr̃e atqz cũ his plenꝰ deliberare: iussitqz vt cũ illis veniẽ ad se. Res ẽ dilata p aliquos dies vt est modus curie nr̃e: que nihil absoluit sine mora. Luz reuentũ esset ad ꝓsiliũ: magr̃ vlricus sonnenberger z ego soli fuimꝰ qui ptes electi ũmus: conatiqz magnope sumꝰ cesaris mẽtez ad illũ inclinare. Sz neqz cesar flecti potuit neqz reliq ꝓsiliarij eius ꝓpositi erant vt electo mos gereret. Sic res impedita est: eo tñ deductũ negociũ est. vt placet cesari eccie patauien. ꝓuideri de quacũqz psona excepto electo: quẽadmodũ ex lr̃is impialibꝫ plene ꝓcipies. Neqz plꝰ hac vice obtineri potui. Facit sibi hoc incõmodũ electus ipse: qui nimis nisus est cesarem paruifacere. Misit. n. huc ex suis vnũ secretissimũ marescallũ. N. curie sue: p eũqz nõ decez milia vt mentiti sunt oratores sui Rome. ß duo milia tm̃ florenoꝝ obtulit si cesar sibi iniurias remittẽs ꝓ eo pape scriberet. Visum fuit cesari graue tanta iniuria ꝓ tam parua pecunia remittẽ: Ille aũt dixit se ad suũ dñm ituꝝ: reuersurumqz post dies aliquot cũ maiori potestate: sperareqz bñ posse negociũ terminari. Sic ille abijt: neqz vnq̃ reuersus est. Scripsimꝰ magr̃ vlricus z ego ipi electo. sperabamꝰ qz negociũ ꝓ miori summa posse ꝓponi: q̃ sex miliũ florenoꝝ. Neqz putabamꝰ rez illicitã: ꝙ ille pecuniaz daret ꝓ offensa dño suo facta. si gratiã mereri vellet. Est enim modus oĩm gentiũ vt damna pecunijs resartiant. Ille aũt electus qui pluries mihi scripserat z magr̃o vlrico vt causaz suã adiuuarem: neqz nunciũ ad cesarez remisit neqz ad nos rescripsit. Nescim̃ que causa eũ retinuit: nisi quia putabamꝰ habuisse eũ scripta de curia: p que certificatus sit etiã inuito cesare papã sibi ꝓfuturuz. Sic bonus vir sibipsi turbas facit. Et nũc ꝓcuratores sui cesarez publice diffamãt. Dõ q̃moleste sublimitas impatoria tulerit nequeo exp̃mere. Vtcũqz sit cesar ad id deue nit vt placeat ei eccie patauien. de q̃is psona ꝓuideri. dũmodo electus excludat. p hãc viã poterit dñs nr̃ eccias illã pacificare. Neqz. n. difficile erit aliũ repire: q suaz eccias electo tradat z accipiat patauien: si vel frisingen. vel brixinen ve Eystetenſ. vel augusten. vel alius quiuis requiratur. Mihi tamen hoc mediuz videtur magis quod subijciam videlz. Dr dominus noster sanctissimus onus hoc ꝓcordãdi electum cum cesare in se susciperet: z faceret ꝙ electus ratum se habere promitteret: q quid per suam sanctitatem determinaretur dandum cesari pro satisfactione iniuriaruz. Putarem enim hoc Imperatorem non recusaturum: z sic ille ecclesiam obtineret: alioquin non intelligo ꝙ papa possit sine indignatione cesaris hunc electum ꝓmouere: z possent in hac re nasci multa mala. Nec expediret inter papam z Imperatorem qui modo se summe amant nasci rubiginem propter banc eccleſiaz. Dr litteras meas legis z summo pontifici quatenus opus est exponis: maxime mihi voluptati est: multumqz idcirco tibi sum obnoxius. Neqz expeto vt rescribas semper qui tuas occupatões innumeras esse scio: satis superqz satis est: si scripta mea dignaris respicere: tua tamen humanitas oĩm laborez vincit: z mihi vel manu Auria rescribere nõ refugit. Est in te ꝓstans amicitia: neqz defluit amor tuus. Adhuc te basilien sem recognoscis. z vsure veteris memoriã tenes. Scis q̃ntas simul duximꝰ noctes: pauci ex academia supsunt: multi ex amicis veteribꝫ periere. Quanto numerus amicoꝝ restrictior est: tanto decet amorez esse feruentiorez. Quẽ te prestare i me summũ nescio dicere quantum me delectat. Tu te ipse melius cogitabis: qui meos mores egregie calles. De patria que scripsisti plene apud me nota sunt. doleo terram illam tot cladibus affici. Spero tamen sapientiaz summi pontificis id curare. vt nostris saltem diebus. vltimis pacem habeamus. Dr si christiani principes non tantum superint vt inter se lites finiant: Inuenient qui eos docebit thurcorum Imperatorez. Deꝰ tã-

tum facinus auertat. Verum vt de domo mea dicam: quis hoc tempore nō fuissem il
lic quieto aīmo vt ais: tamē illi ciues frequētibꝰ me litteris vocitant: meamq; moraꝫ
tamdiutinā egerrime ferre videnť. Nunq; ex tuscia nuncius venit absq; citatoꝛijs lit-
teris. Sunt modo preces modo mine qbus ad redituꝫ vocor. Nō video me posse am-
plius obsistere. Cognosco me senez ꝫ morbis q̄pluribꝰ grauē. Itaq; statuo si deo pla
cuerit in patria mori. Rogauiq; cesarē vt indulgeret me domū visere. Concessa ē mi-
hi licentia circa festū martini quindecim ante diebꝰ: eo tamē pacto vt redeā in curiā.
Dico me reuersurū si ꝓmoditas affuerit. Vt cū domi fuero p litteras me absoluam.
Neq; eīm meū est semp exulem esse: scio nō multos mihi annos supesse: ne dicā dies:
eos dignū puto inter dulces cognatos ꝫ affines ꝓsumere. quoꝫ mihi et magna ꝫ ho
nesta copia est. Hic puto multos esse qui ꝓpositū meum damnabūt: et illos potissime
qui me maioꝛē cupiūt. Dicent. Si mansisset Eneas apud cesarem: hoc illi et hoc eue-
nisset. Fateor petre amātissime: me pluris fieri dum cesari seruio: q̄ duꝫ maneo domi
Sed quid ad me falsa hominū eristimatio. Nolo ex alieno pendere. In me mihi sta-
bilitatem quero. Nolo semp seruire: mihi viuere aliquando decreui. Quis preterea
nouit si apud germanos manens melius habiturus sim. Ego de meipō iudico qō in
alijs inspicio. et que peiora sunt posse mihi accidere nō dubito. Preparoq; pect9 meū
aduersus omnes fortune ꝓtumelias: si contra me velit irasci: q̄uis in banc vsq; diez
nō habeo q̄ fortune accusem. Nam siue honoꝛes siue opes siue alia huius seculi bo-
na inter homines eque distribuanť: scio me plus virili pte assecutū. Itaq; nihil mi pe
tre cur nō bono aīmo esse debeā. Facio qō suades: letus sum. Gaudeo his que possi-
deo bonis. gaudeo in amicis. gaudeo in meipo. Vtinā in alio seculo mihi secūda sint
omnia: quantū in presenti fuere. Quis enim me miserū dicere possit: qui ꝫ summi pō
tificis ꝫ imperatoꝛis grām reperi: Magna ꝓsecutus sum tuo fauoꝛe. ꝫ Sanctissimi
domini nostri benignitate. neq; despero quin alia etiam maioꝛa ex vestra beneficen-
tia suscipiā. Non tamē id apud me firmum est: scio posse mutari apostolicam men-
tem ꝫ alia multa cōtingere ꝓpter que fallať opinio mea. immo vt veruꝫ fatear: ꝓsua-
deo mihi nihil futurū ex his que magna voce vel mihi vel cesari sunt promissa. Nō q̄
verba reputem data: sed quia mortales intelligo moꝛes: reuertar atq; domū vt his q̄
velit inter suos mori ꝫ iam se muneribꝰ huius seculi defunctum putet. si quid preter
spem euenerit: id cū Terentio nostro deputabo esse in lucro. Forsitan aliquis erit q̄
cum turbinibꝰ seculi eremptum me viderit: O Enea dicat solus scis viuere. sicut de
vaccia dictū scribit Seneca: et si illud nō probat. Hec volui apud te dixisse: ne mentē
me putes graue babere: qui iubes et bene iubes: vt animo bono sim: sum nō bono so-
lum: sed etiam iocundo. atq; eo magis leto q̄ te cito visuruꝫ me arbitroꝛ. De litteris
militie tue q̄primū cesari verbum feci: moꝛ commissa res fuit. Amat eīm te sua maie
stas: tibiq; gratam rē facere cupit: ac de tua virtute grauiter ꝫ magnifice loquiť. Ti
tulus litteraꝝ erit ille quē denotasti. Neq; deinceps tibi magnifico scribeť. Guberna
torē cancellarie nolui in hac re tua onerare: quem neq; in meis nunq; negocijs acce-
do: neq; eīm mihi amicus est. Sed habet cesar duas cancellarias: Imperialem et au-
stralem. Qui australē regant ad vnū oīes mihi beniuoli sunt. Ibi ego oīa expedio.
Illic est magister Jobes hinderbachius decretoꝝ doctoꝛ singulari beniuolētia mihi
coniunctus: huic prouinciā ꝓmisi. Is rem tuā libenter absoluit ꝫ animo volenti. Ita
q; littere tue p latorē pñtiuꝫ expedite ad te venēt. Cū hec scripsissem. placuit iobāni
hinderbach q̄ intra decendiū ad curiā venturus est: lr̄as tuas retinere ꝫ illas secum
afferre: vt cū aliquo munere ad te ꝓficisceret. Nec ego id sibi negare volui q̄ñ nullū
exinde p̄iudiciū fieri tibi cognoscerē. nisi decē dierū moꝛā interuenire. De beneficijs
patauieñ. ad eum modū distribuendis vt scribis. habeo tibi ingētes grās: pcoꝛq; id
solidū esse ꝓcures: si ꝓfirmari eū aut ꝓuideri sibi ꝓtingat. Post hec iam scripta. La-
ptata boꝛa magis felici allocutus sum itez cesarē sup facto p̄fati electi: dixiq; sibi me
timere ne tandē papa cogereť electo ꝓuidere. qz nō facile repireť: q̄ ꝓmouend9 esset
ad eccleſiam quam alius possideret. durumq; esset romano pontifici insignem eccle-

ſiam diutius vacantem dimittere ꝛ multoꝝ p̄ncipū ꝓ electo rogantiū ſpernere pre
ces: Q̄ ſi ille ꝓmouereť inuita ſua maieſtate. nimis ſibi ꝺedecoroſuꝫ eēt. Ex alia pte
ꝓſiderare me aiebā: Graue eē ſue ſerenitati ꝓſentire q̄ ſuꝰ inimicus nō recōciliatus
et q̄ nullā ſup̄ damnis ꝛ iniurijs ſatiſfactōem impendiſſet ad eccleſiā inſignē ſui feu
di ꝓmouereť. Ob quā rē retuli me reperiſſe vnū mediuꝫ ꝓ qō et ſanctiſſimo domino
noſtro pape et ſue maieſtati mos gereretur. Id aūt hmōi ꝓpoſui ſanctiſſimo q̄ ſna ma
ieſtas remitteret ad dn̄m noſtrū. S. plenū arbitrium ꝓponēdi ſecuꝫ ip̄m electum: et
inducendi eum ad ſatiſfactōem pro dānis ꝛ ꝓtumatia impedientē. et quicquid domi
nus noſter in hoc facto ordinaret. maieſtas imperatoria ratū haberet: ꝓuiſo q̄ ſimi
liter electus ip̄e dn̄i nr̄i arbitrio acq̄eſcēt. Confirmabā eñ ſperare me. S. dn̄m nr̄m
inductuꝫ illū electū ad ꝙuenientem recōpenſaꝫ et tūc ille ſine ꝓtrauerſia poſſet ꝓmo
ueri. Ad hec dixit ceſar ſe de dño noſtro clemētiſſimo plene ꝓſidere. Juſſit tamen in
cōcilio rem ꝓponi. quo facto oīs conſiliarij hoc mediū ꝓmendarūt. et ita cōmiſſum
mihi fuit. vt beatitudini dn̄i noſtri ſcriberē. Sic ergo dn̄s nr̄ digneť hoc negocium
in ſe aſſumere et inducere electū ad humilitatē et ſatiſfactionē: quoniaꝫ ceſar de ſuo
arbitrio cōtentus remanebit. Alioquin vo ſtāte illo ꝓtumace nunq̄ ꝓſentiret eum ꝓ
moueri quēadmodū plenius et aptius ſup̄ hoc de mandato ceſareo apoſtolico culmi
ni ſcribo. Nō fuit viſum certis de cauſis q̄ impator hoc ſcriberet. ꝫ veniet intra pau
cos dies ad curiā romanā ſup̄ vno alio ſatis magno negocio. dn̄s iohes p̄fatus ꝛ ip̄e
de hoc plenā habebit ptātem. Tamē ex nūc ceſar ꝓtentū ſeſe dicit in eo futurū eē. qō
S. dn̄i nr̄i inter ip̄m et electū duxerit ordinandū: ita tamē q̄ ille de dānis ꝛ iniurijs
illatis aliquā faciat emendā. tātis exceſſibꝰ ꝙuenientē. Habes qd in re patauien. per
me factum ſit: nō potui plus: ꝫ p̄ hunc modū exiſtimo negociuꝫ ip̄m bene ꝓſummari
poſſe. Vocet pietas dn̄i nr̄i ꝓcuratores electi q̄ dicūt multa impatori oblata. et vi
cat eis ſe velle negociū ꝓponere. ꝛ ſi bñt ptātem iubeat eos ſcribē dño ſuo ꝛ facultatē
querē eo mō aut res votiuā habebit expeditōem aut honeſtiꝰ illis reſiſteť. Pōt autē
S. dn̄s nr̄ ſcribere ceſari ſe hmōi mediū a me ſibi tranſcriptū eſſe de mēte et volūtate
ſue maieſtatis. ꝛ dicē q̄ id velit arbitriū acceptare. ꝛ tūc res erit planiſſima: ꝛ ſi vide
tur: bonū eſſet q̄ ſup̄ ꝫ lr̄e apoſtolice ad me mitterent anteq̄ hinc diſcederē. Sic eniꝫ
magis inſtructus ad vos venirē. nec alia mō. Vale optime ꝛ me ſummo p̄ſuli ꝓmen
dato curatoq̄ vt ſua erga me benignitas augeať potius q̄ minuať. Itidem ego ꝓ te
apud ceſarem facio ſedulo de tuis familiaribꝰ teneo que ſcribis. Valeo ex Bretz die
.xviij. ſeptembris. Anno. Mᵒ.cccᵒ.liij.

Epiſtola.cxlix.

Gratulatur de promotione amici in epum.

Euerēdiſſimo in x̄po patri domino Johanni de Agazoria eccleſie groſſe
tane pontifici. Eneas epiſcopus ſenenſis. S. p. dicit. Fuerunt mihi gra
tiſſime lr̄e tue ex quibus factus ſum certior non ſoluꝫ de tua dignitate: ve
rumetiam de ſumma felicitate. qua in hac promotione es vſus. Qui celerrime atq̄
vno impetu ad ſummum euaſiſti. Sentio me propterea de o gratum quando ꝛ ami
ci mei ſue pietati ſunt cari. Tres vno anno ex his quos in primis amaui exaltati ſūt
Nicolaus Amiclauus. eccleſiam Mediolanen ſortitus eſt. Johannes Campiſius
ad placentinaū vocatus eſt. tibi Groſſetana obuenit. Quis non me felicem dixerit
cuius amici ſunt fortunatiſſimi. Verum Johannes amātiſſime: duobus illis longe
a me poſitus vti non poſſum niſi lr̄is. De frui etiam preſente potero: feſtinoq̄. vt q̄
celerrime ad te veniā teq̄ ꝓplectar ꝛ vna viuaꝫ tecuꝫ. Nec ſcio qd hoc tempe ex diui
no munere magis optare potuerim. q̄ q̄ diuina pietas in te mihi p̄ſciuit. Ago ſedu
lo ſupis gr̄as. q me reſpicūt. dū meos amicos extollūt. Intelligo ex tuis ſcptis qōq̄
ceſſarij: noti. vincor veniēdū ē. Nā ꝛ ſi ceſari moleſtā rē facio: neq̄ ſūmo pōtifici me-

rem gero ex almania recedens: satis est quod ecclesie quod patri ipi satisfacio. Faces
sant omes alie species mihi viuere cum Johanne grossetano: pontifice: cum Mari-
ano Sozino: cum Francisco ptolomeo: cum Gregorio lollio: cũ patricio. Cũ ceteris
amãtissimis patrie mee ciuibus: mai⁹ duco q̃ pape aut imperatoris gratiã. diu curi
alem seruitutẽ seruiui. diu militiam secutus sum: mitti tandem debeo et inter vetera-
nos computari. Queris quãdo hoc erit: Ante martini festiuitatem hinc abire decre-
ui: q̃uis scribis non esse timẽdũ bellũ: q2 romanus pontifex paci operam nauat. Ego
tamen maxime anxius sum neq3 de pace magnaz spem habeo. nisi deus oculo mitiori
italiam intueatur. Accipiam tamẽ iter etiam cũ discrimĩe. Raro enim res mee sine
periculo fiunt. habeo deo grates q2 supare soleo quasuis difficultates. Idẽ nũc mihi
suadeo: et si frequẽter obiectare sese periculis q̃periculosissimuz sit: Quod sponte of-
fers in agẽdis ecclesie mee tuum auxiliũ accipio admodum libẽter. Nam id erit non
vtile solũ sed etiã nececessariũ. Germanum tuũ cupio bene valere et tu optime vale.
Ex Gretz die. xxv. septembris. Anno quo supra.

Promouit quendã in ꝯsiliariũ cesaris.

Epistola. cl.

Ximie doctor amice carissime. Nõ habui dudũ ex te litteras: nescio quo
pacto: vales cupio tibi bene esse te memoriã mei habere: tui ego nisi fortas-
se dormiens immemor esse nõ posse. hodie de te cesari verba feci qui libẽti
animo in consiliariũ suũ te accepit. Litteras eius rei in tua paucos dies accipies. ꝑ
dñm iohem hindernpach. qui ad curiã venturus est orator imperialis ei suis in rebꝰ
assistere te oratũ volo. interea viue nostri amãs et que geruntur in italia tuis litteris
me scire curato. Vale ex Gretz die. xxix. Aprilis. Anno quo supra.

Baro de puchaim cesari conciliatur.

Epistola. clj.

Agnifice vir maior honorãde: Scio te magnis vrgeri curis. tũ ꝓpter ne-
gocia italica: tum ꝓpter cladẽ Constãtinopolitanã. ideo te multis verbis
tenere nõ audeo: q2 tñ necesse est pontificẽ maximũ que apud nos gerunt̃
intelligere. Scribã tibi q̃breuissime harũ partiũ statũ. Tu deinde sue sanctitati ꝓ-
ut dignũ putabis scripta mea referes. Cesar baronez quendã quẽ vocãt de puchaim
supioribus diebus aduersantem habuit. Is modo reconciliatus est accepta quadaz
pecunie quantitate: super ceteris contentõnibꝰ arbitrio cesaris se submisit. In hun-
garia vt al's apostolico culmini scripsi. surrexit quidam latro nomine axamit. qui cũ
magna predonũ manu regnuz vexat. neq3 gubernator potens est euz regno depellere
Ob eã causam habet ꝑ hos dies rex Ladislaus om̃s regni ꝓceres. apud possonium
cõgregatos: Cunq3 his ꝯsultat. quo nam pacto regnũ expiare latronibꝰ possit. ivala-
chi quoq3 cõtra gubernatorẽ arma mouerũt: quẽ dominari sibi egreferebant. Est eti-
am quod de thurcis in eo ꝯuentu cogitet: quos proximos habet. et iã noua elatos vi-
ctoria plurimũ timet. Que res ꝯpulsura hungaros creditur: vt pacẽ quã diu cũ ce-
sare refutarunt: vltro deposcant. nisi malicia hominum magis ac magis excreuerit.
Idẽ rex Ladislaus in kl'. octobris ꝓximis bohemiã intrare promisit: ibi coronã rece
pturus. magni ob eã rẽ apparatus fiũt. Ituri cũ eo ferunt̃ Albertus austrie. Ludoui
cus bauarie duces: ac albertus marchio brandẽburgeñ. Bohemi offerũt quecunq3
bona ad coronã spectãt regi restituere: partẽq3 rerũ ecclesiasticaꝝ redimere ab his.
qui eas possident ⁊ pro regis arbitrio ecclesijs satisfacere. Credo res aliquãto mino-
res futuras q̃ fama ferunt̃. In partibꝰ reni qui dissidebãt principes cõpositi sunt pa
cemq3 tenent. Ludouicus bauarie dux eius ꝯcordie ductor: nomĩe. re autez marchio
brandenburgeñ albertus fuit. qui iam principũ auctor est. Res prutenicas arbitror
te nõ ignorare in nostro ꝯsistorio pendentes esse. Ciuitates tamẽ que cõtra religionẽ
fedus iniere nõ putant̃ iudiciũ subiture. Nã regis polonie vires sibi accedẽ sperãt.
⁊ armis magis q̃ iuribꝰ fidunt. Rex ille iã magistro prussie litteras dedit que suum
aĩm in cõmunitatũ fauorem erectum significãt. Cardĩalis quoq3 Cracouiensis: mi-

hi scripta direxit. ꝑ que ꝯprehendo polonos ip̄os ꝯmũitatũ ꝑtẽ adiuuare. hec habui que ad te scriberẽ hoc tempe. credo ꝯsultũ esse: ne festineť in processu cõtra ciuitates Prussie: qui modo apud nos agitãdus diciť: ne censure apostolice. sicut in Austria factũ est ꝯtemnanť. Nisi em̄ sp̄uale gladiũ materiale sequať. parũ est qđ populi formi dent. Uale et apostolice sanctitatis pedibꝫ me ꝯmendato. Post res prutenicas absolutas te visam. Sic em̄ licẽtiã cesaris habeo. Ex Gretz die. iij. Septembris. Anno M°.cccc°.liij°.

Spõdet ad p̄riaz suã redire etiã multis ꝑiculis obiectis. Domino Francisco Ptolomeo.

Epist. clij.

Ximie doctor frater amãtissime. Que ꝑ nos gesta sunt in facto clari viri Johannis petri: cõciuis nostri ex ip̄o cognosces. Noua italie q̃ scripsisti molesto ferimus aĩo. q̃uis frustra angimur: Ex his q̃ sine culpa nostra fiunt: sperauimus pacẽ ꝓcurante summo põtifice nõ defuturã italie. Nunc accipimus ardentius feruescere bella: neqꝫ spem esse ꝯcordie. Cupiebamus domũ reuerti ⁊ cupimus. Nescimus tñ qua via penetremus: vndiqꝫ bella tonãt. Peregrinũ induere nõ possum. Prelatũ agere ꝑiculosum est. Statuimus tñ ad vos ire: qñ vocibus citamur oĩm. neqꝫ lr̄a vlla ad nos venit nisi reditũ suadẽs. Quid dicam⁹ tãtis p̄cibꝫ: nisi vincite. etiã cũ nr̄o ꝑiculo. Scimus cũ quãto incõmodo reuertimur offendimus cesarẽ q licẽtiã p̄bet inuitus. Pape rẽ ingratã facimus. Mille nos h̄ tpe viaruꝫ ꝑiculis obiectamus: Ad p̄riaz redeam⁹ suspicionũ plenã. In ancipiti diu fuim⁹. At cũ viderem⁹ tot p̄ces ⁊ aliqñ minas cognataꝝ expiremur: succũbẽ nc̄ce fuit. Ueniemus igiť ita suadetis om̄s. Scim⁹ tñ te cũ nos audieris dicturũ. Hec si sciuissem nũ q̃ de reditu ad te scripsissem ꝑ h̄ tp̄us. De nr̄o ep̄o seneñ. Nos em̄ extra Senas episcopatũ habemus. Intelleximus q̃ scribis. Redeũtes de cã cognoscem⁹: videbimusqꝫ sibi an nobis mitria debeatur. Interea bonũ habe animũ ⁊ vicariũ nostrũ hortare vt viri cor se habere demõstret. Nos etiã sibi ad eam rem litteras damus. Uale. Ex Gretz die. xxv. semptembris. Anno quo supra.

Epistola. cliij.

Nouitates almanie notificat.

Nneas ⁊c̄. Cardinali sancti Angeli. Reuerendissime in xp̄o p̄r et dñe micolẽdissime: post humilẽ recõmẽdatõeꝫ. Reuocillatus sum aliquãtis ꝑ lr̄is vr̄is ex qbꝫ romanũ pontificẽ dare opam. intellexi. vt et nobis italia pacẽ recipiat: ⁊ insultantibꝫ thurcis xp̄iane vires resistãt. Nã me quidẽ Cõstantinopolitana clades magnope angit. Spero aũt si vocẽ apl̄icaꝫ orthodoxi ꝓrincipes audiuerint: thurcoꝝ rabiẽ retrocessurã: futuꝝqꝫ vt nedũ ꝯstantinopolis recupetur: verũetiã vt in suis sedibꝫ: thurcoꝝ ꝑfidia ꝯprimať. Oñdi cesari q̃ scripsistis: q vestre dignatõni gr̄as agit: oratqꝫ vt ad pacẽ italie feruẽti aĩo intendatis: qđ in rẽ fidei sua serenitas prestare poterit id nõ negabit. Pax illa olim ꝯclusa inter maiestatẽ suã ⁊ regẽ Ladislaũ nõdũ ratificata est. mõ in posonio hungari sunt magnũqꝫ ꝯuẽtũ hñt Agiť ibi de hac pace firmãda. de latronibꝫ regno pellẽdis: ac de modis ꝑ q̃s thurcorũ conatus rep̄mi possint. Exinde rex iturus in bohemiã ferť. coronaꝫ suscepturus. multa de bonis eccĩe restituendis dicunť: q̃ similia somno videnť. Duruꝫ est veteres possessores expellere. Res prutenica apud nos adhuc pẽdet. Timendũ tñ est. ne rex polonie ꝯtra religionẽ ciuitatũ ꝑtes tueať. Principes reni ꝯpositi sunt. Alia ex his ꝑtibꝫ scripto digna nõ occurrũt. Si dabitis pacẽ italie quã speramus: domuꝫ e vestigio repetã: et aliqñ dignatõem vr̄am videbo. qđ pietas diuina cito faxit. Litteras reuerendissimi patris domini Assissinensis expeditas penes me habeo. quas per certum nuncium ad eum mittam q̃primum occurrerit. Recommendo me dignatõni vestre reuerendissime. ad cuius mandata paratissimus sum. Ex Gretz die. iij. Septembris. Anno quo supra.

Offert se p̄ronũ volũtariũ in gerẽdis rebꝫ. Domino wilhelmo episcopo Tulleñ.

Epist. cliiij.

Euerendissime in xp̄o pater ⁊ domīe mi colendissime post recōmendatōez
Gratissime mihi fuerunt littere vestre. quas ex Ulma ad me scripsistis.
Intellexi nanq; domīatōem vestraz. R. bene valere ⁊ me veteri ex more di
ligere. Cognoui quoq; in Urbe roma pro me dicta esse a vobis que oportuit. Contē-
torq; dato responso. Circa nostras res hic pendentes nihil innouatū est. neq; innoua
bitur donec dicta dies assit. Uestri aduersarij nunq̄ hic fuerūt postq̄ recessistis: neq;
quisq̄ eoꝝ nomīe hic comparuit. Ideo nihil est cur vereri nouitates oporteat. Nam
et si venissent. nihil in vestrum preiudiciū sine vocatione fieret. Ita cesarem dispositū
⁊ inclinatos cōsiliarios inuenio. De me certe potestis vobis ꝑsuadere: quia ad vestꝝ
cōmodum vigilantissimus essem. Littere salui cōductus per familiarē vestrū. d. vr̄e
R. afferent̄. Scribit etiā cesar comiti Tullensi: quēadmodū desiderastis: q̄uis apd̄
homīes obstinatos parū valitura scripta putem: pro verbis verbera essent offerenda
Fiet tamen spero laudabilis finis ꝓ vobis et ecclesia vestra si aduersarij iudiciū sub-
ituri comparuerint. Alia nō occurunt. Recommēdo me dignationi vestre reuerēdis-
sime: cui seruire paratus sum quoad possum.

Passagiū ꝑsuadet ꝯ thurcos ex clade ꝯstantinopolitana. **Epist. clv.**

Euerendissimo in xp̄o patri et domino dn̄o. N. sacrosancte romane eccle-
sie. tt̄. sancti petri ad vincula presbitero cardinali ac pontifici Brixineñ.
domino suo colendissimo. Reuerēdissime in xp̄o pater et domīe mi coledis-
sime. Ueīt ad me ac ip̄a hora qua scribo vir bonus ⁊ vestri obseruantissimus. Herne
stus ꝓthonotarius impialis: ostēdens mihi litteras vestras: in quibus sibi de quodā
theolonio ecclesie vestre transmutando facitis mentōem. De q̄ re nō nihil simul locu
ti sumus. Nam et meam quoq; operā vestra dignatio requirere videbit̄. Non est qd̄
nūc ad hoc respondeā. quia nōdum cesari verbum feci. Decreui cū ceteris seruitori-
bus vestris quos in hac curia plures habetis: rem ip̄am cesareo culmini exponere et
cōmendare. Quid responsi habebo. illud vestre dignitati quātocius notū efficiā cui
seruire in om̄ibus sum obnoxius. atq; vtinā possem quātum vellem. Nec plura de h̄.
Propero ad alia Reuerendissimus pater archiep̄s Saltzburgeñ. quandam pridie
capelle fundatōz confirmauit in valle Murze in loco nō remoto a sancto laurentio.
vbi ꝑ inuocatōz diuini noīs ⁊ ꝑ merita scī Leonardi plurima dicunt̄ fieri miracula
Confirmaui et ego fundationē ip̄am ex auctoritate ꝯmissionis mee. vt q populi deuo-
tionem augendā magis ac magis existimaui. Deinde accepi diguatōem vestrā cuz ꝑ
id locoꝝ trāsitū faceret ꝓhibuisse ne capella vlterius edificaret̄ nec diuina illic offi-
cia celebrarent̄. Itaq; cum rustici et incole loci ad me redirēt atq; remediū peterent.
Dixi non decere me neq; posse ꝯtra tanti patris decretū aliquid agere remisiq; illos
a me vacuos. Ip̄i aūt post aliquot dies per nobiles de Stubenberg ad p̄ntiam cesa-
ris introducti. Grauiter questi sunt piū op⁹: diuinū: sanctūq; apd̄ eos ceptū impedi
ri. dixerūtq; murmur esse magnū in plebe. cuius deuotōni obuiā iret̄. Uocauit igit̄
me cesar ad se petiuitq; votis vt annuerē ⁊ nobiliū ⁊ populariū indulgerēq; capellā
edificari ⁊ diuina ibi celebrari officia. addēs: se magnā habere in sanctū Leonardū
deuotōem. At cū ego nō esse mei muneris affirmarē. vr̄e reuerēdissime p̄rnitatis fa-
cta rescindē: petiuit saltē ꝑmittē ad tres mēses celebratōem ibi diuinoꝝ haberi: vt in
terim vr̄a dignatō ꝯsuli posset: et ita feci: nescio an illi rustici adhuc miserūt ad vestrā
p̄ntiaz. Quomōcūq; aūt sit: p̄coꝛ rescribere mihi dignemī: q̄ cā mouerit vrāz mētem
ad hmōi int̄dictū. vt s̄m illd̄ ego q̄z excusare me possim. qꝛ nō auderē neq; vellē q̄uis
pacto vr̄is aduersari sentētijs. Mihi tn̄ in valle illa dictū est ⁊ affirmatū: nihil illic
esse mali ⁊ oīa ad laudē dei fieri ⁊ bonā esse populi rectāq; deuotōem. Sed plebanū
sancti laurentij ecclesie vr̄e canonicū. ꝓ suo priuato iure aduersari. Utcunq; sit meū
non est de vestris actibus iudicare: qui sequi debeo nō preire. nec alia de causa certi-
tudinem peto nisi vt excusare me cesari ⁊ alijs snp̄plicantib̄ efficacius possum. Nunc
ad nouitates venio. Pruteni de ordine sancte Marie theutonicorum sunt apud nos

in curia: petuntq; iudicium aduersus commũitates: que ligã contra se fecerũt. Pars
aduersa oratores miserat: sed illi apud morauiam latronũ patriam intercepti sunt:
spoliatiq; bonis om̃ibus: in vincula ꝯiecti: ꝓpter quam causam dicta dies iudicij ne
cessario circumducit̃. Nescio an illi poterũt in breui reddi libertati. Rex em̃ Ladis-
laus sub cuius saluocõductu capti sunt. ad eoꝝ liberatõez obnixe operam dat. Peti
uitq; iam Brũnam personaliter: propinquusq; est ei latroni qui illos detinet. Puto
in curia sua multos esse qui scelus hoc ne puniat̃ adiutant̃: vt sunt mores hominuz.
Alij amicicia alij pecunia muneribusq; deliniũtur. Quẽcũq; autez finẽ captiui habe-
ant. nõ video hac vice terminum cause pruthenorum imponi posse. Rex Ladislaus
in bohemiã iturum se ad festum Michaelis ꝓmisit q̃uis bohemi id citius expetiue-
rint. Georgius ibi plenam gubernatõem habet: multumq; Rochezane fauet. Catho
lici oꝑpressi sunt: heretici dominãtur. Minores monachi qui tpe Sigismũdi pragaz
redierãt: instãte rochezane denuo pulsi sunt. Dominus de rosenberg ⁊ alij qui fide-
les credũtur: parum votis habent. Temporalia regni Georgius. spũalia Rocheza-
na gubernat. Nescio quid fiet in aduẽtu regis. Puto quia tenẽtes tenebunt. Nã pu
er nõ poterit mutare regimẽ. In hungaria quomodo Johãnes Vainoda gubernat
Sed ibi latro quidã Aramit noĩe homo bohemus: cũ quatuor milibus hoim infe-
stare patriam cepit: Castella quedã expugnauit: munitões erexit: spolia multa ab-
duxit: resistẽtes hungaros aliquot cõflixit. Nunc aduersus eum totũ regnuz est occu
patũ. atq; hinc factũ est vt nos pacẽ habeamus. Nam licet Hungari tenere cõuenta
nolint. Nõ tamẽ audent alijs implicati bellis nos inuadere. Australes autem liben
ter pacem ratificarent: sed nõ audent inuitis hungaris. Quibꝫ ex rebus eo deducta
res est: vt pacem sine pace habeamus. De patauieñ. ecclesia silentiuz est. Timeo ne
diuturniorẽ vacatõem eius cõtingat. quãdo electus hũ iliare se cesari penitus respu-
it. Ego quid ibi dicam nescio: malo silere q̃ male loqui. Accepi regez Ladislaum in
ea re atq; alijs legatos suos romam missurum. Trãseo ad maiora que magis vrgẽt
Q̃uis res oriẽtis satis notas. ⁊ nimis heu nimis notas dignatõi vr̃e nõ dubitẽ: Nõ
tñ ab re arbitror de illis cũ vr̃a pietate ⁊ colloqui et ꝯdolere. Qui ꝑtes illas vidistis
⁊ quantũ inde xp̃iane religioni possit emergere preiudiciũ optime nostis. Quõ se ha-
beat. Grecia ad reliquã europã nõ ignoratis. Tracie situ scitis Cõstãtinopolitane
vrbis magnitudinẽ. muroꝝ molẽ: adiacẽtis maris ⁊ terre qualitatẽ pulchre tenetis?
Que sit thurcorum potentia: q̃ latinoꝝ negligentia. nõ latet vestram dignatõez. Sz
cur hec tamlongius ꝓsequor? Nempe qꝛ infelix: infaustum: durũ: horrendũ ad nos
delatũ est nunciũ. Constãtinopolim expugnatã. perã thurcis deditã: Classem xp̃iano
rum que opem ferre obsessis ibat victam interceptamq; esse. Aiunt em̃ qui de rascia
ad nos veniũt imperatorem Thurcorum pridie kalendas ianuarij ad vrbem Con
stantinopolitanam machinas bellicas admouisse: insultusq; trinos dedisse. Primis
duobus succubuisse. multosq; suorum amisisse. Deinde iratum omne milituz robur
Ducenta enim et amplius milia virorum in exercitu fertur habuisse. Muros adire
atq; conscendere scalas iussisse. Ip̃mq; inter pugnatores profectum alijs minatum:
alijs premia pollicitum. Tercium insultum magna vi summoq; conatu aggressum.
tandem fatigatis magis q̃ victis opidanis rupto cuisdam veteris porte muro vrbez
introisse. datis edictis vt a sex annis supra om̃es vtriusq; sexus persone necarentur.
Imperator Noue rome captus: mox capite truncatus asseritur. Sacerdotes ⁊ vni-
uersi monachi: diuersis tormentorum generibus lacerati necatiq; sunt. Reliquum
omne vulgus gladio datum: tanta sanguinis effusio facta vt riui cruoris per vrbem
currerent. Sic nobilissima vrbs per Constantinum primum cõdita in manus infi-
delium venit. Ab eius ꝯditione. anno. M°.c°.xxx. vel circa. Tantoq; tempore paulo
pluri Senior roma steterat: quando primũ a gotthis capta est. Athlaricus em̃ anno
ab vrbe condita: M°.c°.lxiiij. romam irrupit. At hic ne basilice sanctoruz effringerẽt
edixit. Quid aũt factura sit thurcoꝝ rabies in vrbe regia nõ scio? suspicari facile est
Inimica gẽs nr̃e religioni. Nil ibi sc̃tm: nil mũdũ reliquet. Aut destruet nobilia tẽ-

pla: aut certe ꝓphanabit. Heu templũ illud Sophie toto orbe famosissimuz. Nonin-
gentis quondam sacerdotibus celebratũ. mirabili ope. p̃ciosa materia ꝯstructuz. Vl'
ruine iã patet. vel mahometi spurcicie subiacet. Monachorum abdita. sanctorũ san
cta. lupanaribus seruient. Aut delebitur ciuitas nobilis aut in maius xp̃iani popu-
li detrimentum thurcorũ sedes efficietur. O insignis grecia: ecce iã tuũ finez. Quis
nõ tuã indoleat vicẽ. Plurime olim vrbes in grecia fuerũt fama rebusq; potẽtes. Le
gim⁹ thebanoꝝ res gestas lacedemonioꝝ ⁊ atheniẽsiũ illustria facta. Fuit corĩthio-
rũ nõ ꝯtemnẽda respublica. Clare olim micene. Larissa potens: pluresq; memorabi
les vrbes. quorũ si nũc requiras muros nec ruinas inuenias. Nemo solum ĩ quo ia-
cuerint queat oñdere. Sola ex tãta ruina vetustatis Cõstantinopolis supabat. Que
de paruo bizancij ambitu a pausania quondã ꝯstructa. ꝑ cõstantinũ cesarem in emu-
latõe vrbis Rome ad incredibile fastigiũ erecta. Tantũ mirabiliũ opũ. tantũ armo
rum. tãtum litterarum. tãtum glorie habuit. vt omnium ciuitatũ damna hec vrbs so
la recõpẽsare videretur. Hinc post pacem cũ graciano factã ⁊ a theodosio cõfirmatã
veniẽs cõstantinopolim rex gothoꝝ achanaricus. miratus vrbis regie splendorem
ac magnitudinẽ velut stupens dixisse fertur. Deus terrenus ẽ impator. et quisqs ad-
uersus eũ manũ mouerit ip̃e sui sanguinis reus existit. Et licet post diuisum impiuz
siue trãslatum ad frãcos vt melius loquamur. sepe cõstantinopolis in manus hostiũ
venerit. Vt tñ vestrã dignatõem dicere solitã memini. Nũq̃ illa vrbe xp̃iani noĩs ho
stes potiti sunt. neq; basilice sanctoꝝ destructe. neq; bibliothece cõbuste. neq; despo-
liata penitus monasteria. Itaq; mãsit vsq; in hunc diẽ vetuste sapiẽtie apud cõstan-
tinopolim monumẽtum. ac velut ibi domiciliũ litterarũ eẽt. Nemo latinorũ satis vi-
deri doctus poterat. nisi ꝑ tp̃us cõstantinopoli studuisset. Qđq; florẽte roma doctri-
narũ nomẽ habuerũt athene. id nr̃a tempestate videbatur cõstãtinopolis obtinere.
Inde nobis plato reddit⁹. Inde arestotilis. demoscenis. xenophontis. thuchididis
basilij. dyonisij. origenis. ⁊ alioꝝ multa latinis opera: diebꝫ nr̃is manifestata sunt.
Multa quoq; in futurũ manifestanda sperabamus. Nunc v̄o vincentibꝫ thurcis. et
omnia possidẽtibꝫ. que greca potẽtia tenuit: actum eẽ de litteris grecis arbitror. Nũ
q̃ mea sentẽtia maior greco nomini iactura q̃ mõ ꝯtigit. Xerses et darius qui quon
dã magnis cladibus greciam afflixere. bellũ viris non litteris intulerunt. Romani
q̃uis greciã in potestatẽ suam redigissent. nõ solum grecas litteras aspernati nõ sũt
ꝫ vltro amplexi veneratiq; referũtur: adeo vtctũ quisq; doctissimus haberet cuz gre-
cissimũ se ostẽderet. Nũc sub thurcorum impio secus eueniet. seuissimoꝝ hominum
bonorũ morũ atq; litterarũ hostiũ. Nõ em̃ vt quidã rentur Theucroꝝ sunt soboles
neq; persarũ qui nunc thurci dicuntur. Scitharum ex media barbarie genus profe-
ctũ est. Quod vltra eusinum pirrichiosq; mõtes ad occeanũ septẽtrionalẽ sedes pri⁹
habuisse traditur vt ethico ph̄o placet. Gens ignominiosa et incognita: fornicaria ĩ
cũctis stuproꝝ generibꝫ: lupanariũ cultrix. que abhominabilia queq; ꝯmedit. Igna-
ra vini frumẽti atq; solis. Nullũ diẽ festũ agens. nisi augusto mẽse quo cesari octa-
uiano censũ dedit in auro littorico. nõ coacta sed sponte sua. videns ceteras regiões
censum p̃bere. Sapiũt igitur adhuc aliqui originis licet in asia mlt̃is morati tp̃ibꝫ
aliquid pristine deformitatis amiserint. seq; nõ nihil excultos reddiderint. deuitant
enim adhuc vinũ. carnes equoꝝ. vesuncium. vulturumq; cõmedunt. In libidinez ꝓ-
uoluti sunt. litterarũ studia paruifaciunt. Incredibili fastu superbiunt. In quorum
manus venisse grecam eloquẽtiam. nõ scio quis bene mentis nõ doleat. vbi em̃ modo
facunda ingenia requiremus? Precisus est fluuius omniũ doctrinaꝝ. Musaruz de
siccatus fons. Nunc poesis. nũc ph̄ia sepulta videtur. Fateor multis locis apud la-
tinos studia litterarum esse illustria. vt rome. parisius. bononie. padue. senis. peru-
sij. colonie. wienne. salamantice. oxonie. papie. liptzk. erfordie. Sz riuoli sũt oẽs isti
ex grecoꝝ fontibꝫ deriuati. A fõte p̃cide riuũ. p̃cisus arescit. Quo pacto ĩ riuo r̃pias
aquã cũ fõtẽ ip̃m ĩueias aridũ. Nõ possũ ñ dolẽ scte pr̃ cũ talẽ fieri iacturã video lr̃aꝝ

maiores nostri putabāt que litteris mādarētur eoꝝ eternā eē memoriam. Inde poeta quidā nō insulse dixerat. Eripiūt quēuis a mortis dente camene. Et noster naso nūq̄ se moriturū opere p̄claro putauit dicēs. Iāq; opus exegi quod non iouis ira nec ignes. Nec poterit ferrum nec edax abolere vetustas. Et infra. Nomēq; erit indelibile nr̄m. Virgilius quoq; Eurialo et niso suis versibꝫ eternitatē elargiri posse putauit. Duz ait. Fortunati ambo si qd mea carmina pñt. Nulla dies vnq̄ me mori nos eximet euo. Nec flaccus aliter sensit: cū de seip̄o dicit. Exegi monumentū ere perennius regaliq; situ piramidū altius. Quod nō imber edax nō aquilo impotēs possit diruere: aut innumerabilis annoꝝ series et fuga tp̄is nō oīs moriar. Decepti om̄es sunt. Moriūtur etiā muse: labūtur e memoria poetarū scriptorūq; omnium queuis egregia opera. Quot iā poetas cū tp̄e nomē amisisse putādum ē. Nihil ē sub luna p̄petuū. Que principiū habent: his quoq; finis suus ē. Diu viuūt qui litteris ꝯsecrantur: nō tñ immortales fiūt. Surgūt noue secte: fiūt noui litterarū caracteres. emergunt ingenia diuersa. que oīa tollūt: quicqd ante se fuit ineptū putāt. Ecce nūc thurci litterarū et grecarū ⁊ latinarū hostes. vt suis litteris locū faciāt: nullū librū alienū eē sinūt. Hi nūc Cōstantinopoli capta quis dubet incendio queuis scriptoꝝ monimēta cōcedēt. Nūc ergo et homero et pindaro menandro et oībus illustrioribꝫ poetis secunda mors erit. Nūc grecoꝝ philosophoꝝ vltimus patebit interitus. Restabit aliquid lucis apud latinos. At fateor neq; id erit diuturnū. nisi mitiori nos oculo deus ex alto respexerit: fortunāq; vel imperio Ro. vel apl'ici sedi p̄buerit meliorez Cū sede romana viuūt: moriūtur latine littere. Sed hāc quo ī statu videam⁹. sup̄sedeo dicere de cōstantinopoli nō de roma sermonē inchoauimus. Cū qua cadēte grecas interisse litteras et dolemus ⁊ āgimur. Magnū ē hoc detrimētū. ꝫ multo maius illud. q̄ fidē xp̄ianā cōminui ⁊ in angulū coartari videmus. Nā que totū olim orbē occupauerat. iā ex asia libiaq; ꝓfligata. neq; in europa quiescere p̄mittit̄. Multū est qd̄ tartari thurciq; tenēt. citra Thanaym ⁊ hellespontū. Saraceni quoq; apud hispanos regnū occupāt: parū ē quod in orbe xp̄iani nomē obūbrat. Terrā in qua visus ē deus noster et annis. xxx. ⁊ amplius hō cū hominibꝫ cōuersatus. quā miraculis illustrauit. quā ꝓprio sanguine dedicauit. in qua primi resurrectōis flores apparuerūt. iā diu ꝓpter peccata nr̄a crucis inimici cōculcāt. Terra benedicta: terra ꝓmissionis: terra lac fluēs et mel: scelerate gētis imperio paret. En ip̄am dei viuētis ciuitatē: officinasq; nr̄e redemptōis: sanctaq; loca agni immaculati purpurata cruore. saracenoꝝ iā diu manus pedesq; polluerīt. An nō ip̄m xp̄iane religionis sacrariū sanctūq; lectū cōculcāt mahometi satellites. in quo ꝓpter nos vita nostra obdormiuit ī morte. karolus magnus multo sudore primū terrā illā vēdicauit. deīde perditā recuperauit Gotifridus. Ad quā retinēdā etiā conradus cesar. ludouicusq; rex frācoꝝ nō dubitarūt. coactis exercitibꝫ in asiā ꝓficisci. Ac cū postea nr̄i principes desidie se dederūt. neq; hierosolima. neq; anthiochia. neq; accaron in potestate nr̄a remansere. Quicquid in asia tenuimus turpiter amisimus. Fugiētes victoriā mahometo reliquimus. Ingens iactura: maximuz dedecus. Ueꝝ tolerabilius fuit ciuitates quas inter hostes habuimus amittere. q̄ his expelli vrbibus: que nr̄o ī solo fundate xp̄ianisq; cincte fuerīt. Quid ē qd̄ mō amisimus? Quippe regiā ciuitatem: oriētalis imperij sedē. Grece gētis columna. Secūdi patriarche soliū. Heu late patēs xp̄iana quondā religio quō coartaris et deficis ex quatuor maximis patriarchis: solus tibi romanus superat. Quo pacto iā stare potes. ex quatuor columnis q̄bꝫ om̄e stetit ecclesiasticū edificiū: tribus ademptis. Ex duobꝫ oculis alteruz amisisti. Nisi diuinate miseratio respicit: parū ē quod d̄ tua salute speremus? Quippe thurcoꝝ imperator Constantinopolitana potitus victoria. nō vt plerosq; veterū fecisse legimus desidie sese tradidit. Sed perā mox aggressus vicinam vrbem: et a liguribus longo tempore possessam in deditōem accepit. Classem quā summus pontifex Nicolaus cum venetis ac ianuensibus et cathelanis in auxiliū grecie struxerat. Siue tempestatibꝫ actū siue per ignorantiam locorum inclausaz. siue alio quouis infortunio male defensaz

vt rumor est intercepit: maximas ibi opes: bellicoꝝ instrumētoꝝ vim summā: armo
rū omnis generis ingēs pondus adeptus est. Puberes omnes occidit. Tātisq; nūc
cladibus xp̄ianū populū affecit: quātis antehac multis seculis inauditum arbitror
Triplicē ille sub vno tempore gerit triūphū: nos triplici cōflictu cōsternati iacem⁹
Ferunt qui de venetijs ad nos veniūt. oīa luctibus plena eē: nullamq; domuz vacare
merore. Hinc matrone: inde viri lugent. Alie maritos alie filios. alie fratres deflēt
nulli nō ꝓpinquus ademptus ē. Priuatim et publice lamēta audiūtur. Cōsternatus
senatus iā nō ponticā aut siriacā seu creticam solum: ꝫ adriaticā quoq; nauigatōez
amisisse vidētur. Neq; ab re albanie partē thurci tenent. Quid si nūc victoriam ꝓse-
quātur. quo pacto thurcoꝝ potentie durachium resistet. Cui cōstantinopolis pax eē
nō potuit. Inde brundusium ex parte italie vicinum. Quis tuebitur? Claudēt adri-
aticū sinum. Magna iactura veneti nominis: sed maior xp̄ianitatis: que superatis
venetis. nō habet amplius maris imperiū. Neq; cathelani aut Genuenses q̄uis po
tentissimi sunt. sine venetis pares poterunt eē thurcis. Satis erit illis affricanoruz
molestias et assiduos cōpescere impetus: q̄bus cum perpetuis cōtentōnibus agitan-
tur. Hec mihi pie pater et acerba et miserrima vidētur. ex quibus habemus de p̄teri
to que doleamus: et de futuro que timeamus. Ideo dolenti condoleo. Res mala est:
spes multo deterior. Videmus cladem grecoꝝ. Nunc latinoꝝ ruinas expectamus.
Exusta est vicina domus. nūc nostra prestolat̄ incendium. Qui sunt iam medij inter
nos et thurcos parum terre: parūq; nos hinc atq; inde disiūgit aquarū. Imminet iā
nostris ceruicibus thurcorum gladius. et nos interim intestina gerimus bella. fra-
tres persequimur. et hostes crucis in nos crassari sinimus. Theutones cū theutoni
bus irati furiūt. Italū sanguinē manus itala fundit. Neq; galli. neq; hispani inter
se conueniunt. Inter finitimos viget vbiq; simultas: immortale odium ⁊ male sa-
nabile vulnus. Oportunum thurcoꝝ ductor sibi tempus elegit. Tuto grecos inua-
sit. dū latinos inter se diuisos accepit. Auferat sibi mētem deus vadendi in nos vlte
rius: dum sumus discordes. Neq; frater fratri: neq; filio pater fidit. Actū ꝺ nobis
est nisi diuina pietas adiumēto fuerit. Sed vigilantibus atq; agentibus superi fa-
uent: ignaros fugiunt. Nisi se quisq; iuuet frustra diuinam petiuerit opem. Auden-
tes fortuna iuuat. timentes negligentesq; procul abigit. Ob quas res. licet sanctissi-
mum dn̄m nr̄m vniuersumq; sacri senatus ordinem ad reipublice xp̄iane salutē: sum
mo nunc studio intentum fore cōfidam. magnopere tamē optarem hoc tempore vr̄az
prudentissimā dignitatem eē rome. Scio currētem equum calcaribus vrgeretis: ne-
q; vllā ī tāto negocio negligentiā pateremini. Nūc istum nunc illū cardinalē alloq̄-
remini. Neq; apostolicas aures sineretis eē quietas. Sperarem vestra solicitudine
breui ꝓuisionem fieri. qua nō solum aduersus infideles xp̄iana res defendi: sed suis
in sedibus thurci quesiti. cōteri atq; deleri possent. Puto aūt in tanto negocio aut re
uocabitur ad vrbē vestra dignatō cōmuni vtilitati cōsultura: aut certe iubebit̄: susce
pta legatōne Germanicam gētem ad succurrēdum labēti fidei excitare. Or si neutꝝ
hoꝝ fieret licet ego mineruā instruere p̄sumam. optimuz tn̄ factu putarem vltro di-
gnitatē vr̄am summo pōtifici ac sacro collegio litteras dare. vt nunc in tanta reruz
asperitate totis assurgant animis. Neq; pecunijs neq; personis ignoscant. Dū no-
ua sunt vulnera remediū querāt. neq; putrescē per incuriā sinant vulnus. Vocēt re-
ges et prīcipes ī certū aliquē locū: dicāt ꝯueniēdi diē: mittant legatos de latē summi
pōtificis: exponāt mala q̄ passa ē mō xp̄iana respublica: mōstrent que futura timent̄
pericl'a. ꝓuidēdi modos aperiāt: inter xp̄ianos aut pacē aut inducias belli ꝯponāt.
Crucē p̄dicēt. remissionē peccatoꝝ polliceāt̄. Intonet apl'ica tuba. nihil negligat. ni
hil ꝫ tp̄e omittat. Nō ē mihi dubiū. si loc⁹ rebꝫ accōmodus noīet̄. quī reges aut veni
ant aut mittāt. bōisq; anīs ꝫ fidei negociū āplectāt̄. Ego q̄dē iā cesari n̄ clāculū. ꝫ in
publico ꝯsilio de hac ip̄a re n̄ pauca v̄ba feci. Inueni mētē ei⁹ ⁊ voluntatē et ap̄prime
ardētem. Sane multi ex senatoribꝫ q̄ aderāt duz me hortantē. Cesarēq; rn̄dentē au-
diuerit: vberes lacrimas emiserunt. Vidissetis senes venerāda canicie suas man⁹ ī

hanc expeditõem ꝓmpto corde offerẽtes. Et qui se mori beatos dicebant si militantes aduersus impiã barbariẽ caderent. Taceo robustos viros ⁊ seruẽti sanguine iuuenes. Quibus vnius diei mora in tali negocio annus eẽ videt̃. Arbitror ⁊ in aliorũ principũ curijs itidẽ inueniri. Neq; renensiũ nobilitatẽ neq; galloꝝ magnanimitatẽ. neq; prudẽtiam italoꝝ: neq; hispanoꝝ fortitudinẽ aut angloꝝ audaciã ĩ tali necessitate defuturã. vel rõ suadet vel animus timet. Quippe bohemos: hũgaros: polonos: ipa loci ꝓpinquitas admonebit. fiet mihi credite: fiet cõmuni oĩm xp̃ianoꝝ passagiũ. si romani põtificis hoc tpe surrexit autoritas ac bonoꝝ p̃dicatoꝝ. Inter quos eẽ vr̃am pietatẽ cõmune iudiciũ habet. fideles ac diserte voces in fines orbis terre sonuerĩt. Neq; necessariũ erit de matathia vel alijs exempla ꝓponere. q ꝓ paternis legibus cũ paucis aduersus hostiũ innumerabiles copias pugnãdo vicerũt. Est terra nostra fecunda virorũ fortiũ: exercitum innumerabilẽ ꝯponere põt. Robusta iuuenũ pectora in armis habere. siue viros siue equos siue arma requiras: supiores xp̃iani sunt thurcis. nihil ẽ quod nobis obsit. nisi vel negligẽtia vel dissentio nr̃a. Siue mari siue terra pugnãdũ ẽ. velimus solũ. victores erimus. Sola quondã italia greciam. asiã. libiã. egiptũq; armis vicit. Quid nũc adiunctis germanie gallieq; viribus agat. Scimus maioꝝ nr̃oꝝ memoria q̃tiẽscũq; latinoꝝ vires cõuenerũt orientaliũ populos ꝯtremuisse. sempq; nr̃os exercitus remeasse victores. nisi forsitan aliqñ peccatis ꝓpl̃i deus iratus vel pestilẽtia nr̃os vel fame cõtriuit. Nã marte manifesto semper victoria penes latinos fuit. Q; si nũc bonis animis xp̃ianus ꝓpl̃us. nõ tetre auaritie causa. nõ inanis gl̃ie cupidus: ꝫ dei solũ zelo accensus. ꝓ fratruz salute. ꝓ lege xp̃i. ꝓ augmẽto catholice fidei sumpserit arma. respiciet nõ ẽ dubiuz ex alto dñs plebẽ suã letusq; sup filijs hoĩm hereditatẽ suã tuebit̃. ac nõ solũ de thurcis si perseuerãtes erimus. sed de saracenis quoq; ceterisq; barbaris gentibꝫ. victrici dextera sua triumphũ nobis elargietur. Hec habui que nunc dignatõi vr̃e ꝯscriberẽ nimis fortasse p̃sumptuose. sed traxit me feruor animi simulq; putaui dignitatẽ vr̃az quecũq; a me dicũtur in partẽ accipe meliorẽ. Ualete in xp̃o meiq; nõnũq̃ veluti fidelis mancipij memoriã habete. Ex Grezio Stirie quod bauaricum vocãt. xij. kal̃. augusti. Anno M.ccccliij.

Epistola. clvj.

Littere promotoriales.

Neas ⁊c̃. domino cardinali Firmano. Reuerẽdissime ĩ xp̃o pr̃ et dñe mi colendissime post humilem recõmẽdatõem. Uenit ad me lator p̃ñtium georgius mayr. frater ordinis beate marie theutonicorum: exponẽs mihi q ipe al's cupiẽs dictũ ordinẽ intrare ac ꝓfiteri falso fratribꝫ ip̃ius ordinis accolitũ se eẽ dixit. Deinde recept⁹ in religione: neglectis minoribus ad subdy aconatũ. dya conatũ et p̃sbiteratus ordines ꝓmoueri se fecit: diuq; ministrauit in illis. Suscepit tñ postea minores vt ait ordines ab ep̃o Curcensi. Nec dispensatõez sup p̃missis obtinuit. Sup quibꝫ rebꝫ nũc tristis et dolẽs. vt sibi de remedio dispensatõis oportune ꝓuiderẽ lacrimãdo me rogauit. qd̃ cum sibi denegarẽ quia facultas mea ad id se nõ extẽdit. Petiuit vlterius sibi vt cõsiliũ quid actur⁹ eẽt p̃berem. Suasi g̃ ei vt ad romanã curiam se cõferret: ibiq; peccatũ suũ deflens misericordiam peteret. Ait id se libẽti animo facturũ. ꝫ cũ de licẽtia superioꝝ suoꝝ id agẽ nõ posset. petiuit vt sibi autoritate legatõis mee illã sibi ꝯcederẽ. Interrogaui cur licẽtiã nõ possit a suis maioribus habẽ. dixit q; vellẽt ꝓfectõnis cãm agnoscere. quã si eis aperiret: certus eẽt. qa ab eis ex ordine repelleretur cogeretur q; deinde ꝑpetuo mẽdicare. Motus hac rõne dixi me sibi licẽtiam ei dare quãtũ possem: quãtũq; mea sese facultas extenderet. atq; has litteras in eius rei testimoniũ sibi cõcessi. Supplico igit̃: vestra dignatõ eũ recõmissum habeat sueq; necessitati subueniat. Ex quo dolẽs ad cor reuersus peccata sua deflet. pia mater ecclesia nõ claudit redeũtibꝫ gremiũ: neq; mortẽ peccãtis ꝫ ꝯuersionẽ querit. Cupio p̃ces mee sibi apud dignatõem vestram ꝓficue sint. Nec alia super hoc modo. De nouitatibꝫ haꝝ partiũ nihil habeo qd̃ scriptura dignũ putẽ. Naz silere cuncta vidẽtur. Pacẽ habem⁹ ꝫ incertã de thurcis. Fuerũt hic nup horrẽda no-

na ex Rastia atq; etiã ex venetijs missa. Fuitq; vehemẽs rumor Constãtinopolim p-
ditã: classez xp̃ianorũ amissam. perã thurco traditã. Id cesari ⁊ om̃i curie sue mole
stissimũ erat. Quẽadmodũ sanctissimo dño nr̃o sup eo negocio non breuem epl'am
scripserim. Nũc feliciora relata sunt: aut nõ tamaspera noua. Dicit̃ em̃ presidiũ do-
mini nr̃i intrasse cõstantinopolim ac regiã vrbẽ defensaz eẽ. Perditas tñ nõnullas
naues. Itaq; mẽte quietiori sumus. Cesar ad inquirẽdum veruz nũcios misit: quos
prope dies expectamus. De Bohemia hec sunt que cupio sanctissimo dño nr̃o fieri
nota. Rex ladislaus ad festũ Michaelis eo se iturũ recepturũq; regni dyadema p-
misit. Georgiconẽ regni gubernatorẽ vsq; in diẽ coronatõis et vltra ad annũ recepit
Cõpactata vt aiũt cũ basilieñ. olim cõcilio facta cõfirmauit. Catholici in regno ma
le mẽtis sunt dolentq; se Georgicani vtriusq; speciei fautori cõmissos. Canonici capi
tuli Prageñ. ad me scripserũt vocatos se ad coronatõnem dicẽtes dicũtq; se nescire
quid agant. Si nõ eunt timẽt regis indignatõem. si pgant formidãt insidias guber-
natoris ⁊ rochezane. Uerenturq; ne cogãtur cõpactata recipe et rochezanã ĩ archi-
ep̃m admittere: petũtq; cõsiliuz meũ quia tp̃us adhuc longũ est. Scripsi eis velle me
de tali re. S. d. nr̃m cõsulere. Ideo hec supplico dignemini pietate apl'ice nota effice-
re vt sua sapientia p suo arbitrio puideat. Putarem bonũ eẽ capitulo ecclesie Pra-
geñ. in Pilzina ꝯmorãti. vnũ breue scribi. per. d. n. in quo mãdaretur illis ne quid ĩ
facto cõpactatoꝝ ad cuiusuis instãtiam attemptarent. Id sufficeret eis pro excusa-
tõe. Posset aũt hoc breue dirigi. Reuerendissimo dño meo sancti Petri et is vlteri
us facili modo ad pilzinã trãsmitteret. Hec cũ fiducia scribo. R. dignatõi vr̃e. quaz
rebus pijs affectã nõ ambigo. Cupio me sp eẽ ĩ mẽte dignatõis vr̃e reuerẽdissime ⁊
illi ꝟuiẽ. Ex Gretz die. xxvij. iulij. anno. M. ccccliij.

Cõsiliat̃ capitulo Prageñ. eccl'ie quõ se habeãt.

Epistola. clvij.

Neas ⁊c̃. Becano ⁊ capitulo eccl'ie Prageñ. Uenerabiles viri amici ho-
norãdi. Litteras vestras accepimus magnasq; illas mentium vestrarum
fluctuatões cognouimus. que nos inp̃ntiarum nõ sine causa exagitant ⁊
super quibus nr̃m cõsilium petitis. Respondebimus breuiter prudẽtie vestre q̃ mul
ta ex paucis cõprehẽdere nouit. Affecti fuimus semp ecclesie vestre: vtinaz potuisse
mus aliquãdo vt optauimus illi prodesse. Certe missi ad partes istas per. S. d. n.
anno prime preterito: sperauimus et bohemiã intrare: ad quã regionẽ legati de la-
tere sancte sedis apl'ice autoritatem habuimus et adhuc habemus. sed interciderũt
aliqua impedimenta ꝓpter que nostro desiderio locus esse nõ potuit. neq; nunc ĩ his
terminis sumus vt cum serenissimo rege ladislao ad coronatõem eius transire possu
mus: nisi aliud sanctitas dñi nr̃i nobis iniũgeret: cuius mãdatis parere cogeremur
Optaremus aũt vestri causa id itineris assumere vt vobis assistere et vestris rebus
cõsulere possemus. At si nos nõ veniemus: de qua re nullum madatum habemus.
forsitan alius veniet ex dispositõe romane sedis. cui⁹ directio et autoritas vobis vti
lior erit q̃ nostra eẽ potuisset. Atq; hec ad ea dicimus que nr̃m in bohemiã trãsituz
respiciũt. Nũc ad cõsiliũ qd̃ petitis respondere pergimus. Grauis res et ardua que
nobis imminet ⁊ maior q̃ p nos dirigi possit. Scimus vos eẽ prudentes nec dubi-
tamus: ex duobus malis quin id recipiatis: quod minus possit nocere. Tamen aliq̃
pro captu nr̃o bona fide et sincero dicemus aĩo. Sane pcipimus in vtrãq; ptem vo
bis imminẽ picula. Siue pragã intretis vocati siue recusetis ire. Si pgitis duo pi-
cula instãt. Unũ ne p insidias aduersantiũ ĩ mortis aut carceris incõmoduz rapia-
mini. Alteꝝ ne ꝯpactatis ꝯsentire ac Rochezane electõi subscribẽ cogami. Magna
sũt hec. ⁊ animi corporisq; discrimẽ ĩ se hñt. At si vocati nolitis ire: ꝯtẽpt⁹ regi⁹ oppo
ni vobis poterit: mlta ꝯ vos dicẽt. Forsitan et ĩ locũ vr̃m alij ponẽt: ⁊ implebit̃ nobi
lis eccl'ia scismaticis ⁊ hẽticis mĩstris. Quid h̃ ꝯsulam⁹: sane hẽm⁹. timemusq̃ ne sil
le voragibꝫ imergãdũ cupiger enitaẽ caribdi. Utcũq; sit illd̃ nob̃ p̃ma frõte suadẽdũ
vidr̃. Si vocat vos regia sb̃limitas ñ existimã⁹ d̃clinãdũ ĩpiũ: s̃ petẽdũ saluũ ꝯductũ
ad tp̃s ñ breue: q̃ r̃cepto poter̃t aliq vr̃m ĩtraẽ pragã: sp aliqbꝫ ex̃ manẽtibꝫ. ĩueĩetis

apud regē multos bonos viros. qui cause vestre assistēt: informabitis cōsiliarios eius vestrū dicetis. Credimus equidē plures erūt cause vestre effecti: q̄ Rochezane. Neq; putamus vos cōpelli ad rem aliquam iniustā ⁊ cōtra statū ecclesiasticū dum publice securitatis litteras habebitis. Q; si vobis aut de Rochezana in archiep̄m recipiendo. aut de cōpactatis amplectendis verba fiant: poteritis vos sp̄ ad dominū nostrū papā referre dicētes. Q; sine eius speciali mādato nihil ī talib; vos agere liceat: et ita vobis cōsulimus. Neq; nūc aliud dicendū videtur. nisi quia rogamus vt forti aīo temptatōes p̄feratis: quoniā virtus in aduersitate perficitur. Nos tam̄ hec que ad nos scripsistis sanctissimo dño nr̄o cuncta scripsimus. Supplicauimusq; sue sanctitati vt d̄ vobis vestraq; fidelitate paterno more cogitet. speramus aliquid sua sanctitas meditabitur: quod ad vestrū ac regni vestri ꝯsolatōnez ꝑtineat. Nametsi nūc super rebus grecorū afflictis multa disponere habet: nō tñ orthodoxorū qui sunt in bohemia oblitus ē. Xp̄c dñs noster vos tueatur. Valete et in diuina sperate misericordia que presto est cum sinceritate ad eaz recurrentibus. Datum in Gretz Stirie die. xxvij. Julij. Anno quo supra.

Epistola. clviij.

Hortatur fortiter aduersa eccl'ie tolerare.

Neas dño wenceslao d̄ Crumnaw decretoꝝ doctori. decano ⁊ administratori ecclesie pragens. Venerabilis et eximie doctor amice honorāde. q̄uis litteras vestras libēter accipimus. que vestrā memoriā recentiorem nobis fecerint. cōtēta tamē earuz inuiti audiuimus. quippe dolemus ecclesie vestre insignis negocia nō bene ac votiue succedere. simulq; vobiscuz timemus ne peiora emergant. Hortamur aūt vos: quādo vocati estis ī arcem solicitudinis. vt forti pectore cunctis procellis resistatis. vt vim oēm aduersantis inimici solido scuto fidei repellatis. assistet vobis dñs: et q̄uis vrgeri vētoꝝ turbinibus suam nauē patiatur. nō tamē sinit submergi. Cū magis tribulatur ecclesia: tūc fortior assurgit. Cōfidite in dño ⁊ viriliter pugnate ꝓ causa dei. Dabitur victoria legittime pugnātibus. Scribimus venerabili capitl'o vestro. quid nobis ī reb; vr̄is ex vsu videat̄. Quia legetis vna cū capitulo nostras litteras. nō est cur verba repetamus. Cōpatimur vestris laboribus: vellemus et ꝯsilio et auxilio eē. ꝫ tantū facimus quātū possumus. Scripsimus dño nr̄o: speramus sanctitatē suā res vestras minime neglecturā. Que nobis rescribētur curabimus vestre prudētie nota facere. et vbicūq; poterimus tā vestre persone q̄ memorabili eccl'ie Pragen̄. vsui studebimus eē. Rogamus nos magnificis dñis de rosenberg. patri et filijs quorū memoriā colimus et obseruam⁹ cōmendatos faciatis ⁊ ad vota eoꝝ offeratis. Valete ī xp̄o optime. Ex Gretz die. xxvij. Julij. Anno q̄ supra.

Epistola. clix.

Dux venetū reddit certuz imperatorem romanū de clade Constātinopolitana.

Erenissimo et excellētissimo dño dño Friderico diuina fauente clemētia Romanorū imperatori sp̄ augusto ac Austrie Stierieq; duci ⁊c̄. illustrissimo. Franciscus foscari dei gr̄a dux venetiarū ⁊c̄. Recōmendatōez ⁊ ꝓsperorū successuū incremēta. Nihil nobis attulerūt noui Serenissime princeps littere vestre cesarie maiestatis si quēadmodū ip̄a scribit: graui molestia ac merore commota ꝑstiterit cū primū innotuerit sibi acerbū ⁊ horrēdū nouū vrbis cōstātinopolis quā ꝑfidissimi theucri magna xp̄ianoꝝ strage suo impio submiserūt. Est siqdē casus iste infelix. tātū magnifaciēdus. vt nil supra tp̄ib; nr̄is ꝯtingē potuisset. At quoniaz vr̄a serenitas neq; ei indigne cupe vidr̄ eiusce nefande rei seriē a nobis certius ac ꝑticulari⁹ intelligē. et si hec referētes dolorē et amaritudinē renouem⁹: vt tñ maiestati vr̄e morē geram⁹: nūciam⁹ eidē. imꝑatorē thurcoꝝ q cū maxima potētia incredibiliq; apparatu terra mariq; ꝯtra vrbē ꝯstātinopolitanā castrametai⁹ erat die. xxix. Maij ꝑteriti. ciuitati ip̄i. quā circūquaq; obsessaz tenabat oīq; tormētoꝝ bellicoꝝ genē debellauerat. maximū ⁊ acerrimū bellū intulit. Tādēq; eā die ip̄a inenumerabili xp̄ia/

norum clade subegit: remq; vtiq; obscuram: calamitosam ac xp̃iano nomini summ̃ immodũ periculosam. Hec si quidem noua: vtinam tam falsa essent q̃ nũtiũ vera sũt ¶Nam ea accepim⁹ a capitaneo galearũ nostraz nup huc regresso: q ad illud viaguz ꝓstantinopolis z Romanie cũ nõnullis nr̃is triremibꝫ: more mercatorio ꝓfect⁹ erat. Qui ve cũ eisdem galeis ad tutandã vrbez illã vsq; ad vltimũ ei⁹ excidiũ ꝓstans pmã sit: ita vt magna ps hoim: triremiũ eazundẽ male pierit. ¶Nam partim trucidati partim in miserabilẽ captiuitatẽ abducti sunt. ¶Multi q̃z nobiles ciues et mercatores nr̃i q in ea vrbe aderãt cũ facultatibꝫ z bonis suis magni valoris: aut gladio pierũt aut ad seruitutẽ ipam crudelissimã deuenerũt: nec absq; magno ere redimi poterũt. ¶Preterea sbinde nunciatuz ẽ. teucrum ipm occupasse ciuitatẽ pere: z quedã alia loca finitima cũ magno xp̃ianoz excidio. De qua tñ re aliã certiorẽ noticiã nondũ accepim⁹. Eni mucro ꝓnceps excellẽtissime: hostis iste truculẽtissim⁹ adept⁹ est vrbem precipue Constantinopolis nobilissimã. z taz rõne situs: q̃ ex alijs dignis ꝓditõibꝫ aptissimã z mirũimmodũ accõmodatũ ad potentiã suã augendam: ita vt vbiq; terza et mari de hoc potentissimo hoste sit plurimũ dubitandũ. Et ꝓfecto nisi xp̃iane potentie alit̃ exciten̄. et huic morbo validis ꝓuisiõibꝫ occurãt. anteq̃ vlteri⁹ ꝓlabat̃: vidẽ videmur magna picula incũbere toti xp̃iane religioni. Quibꝫ non facile erit xp̃ianis principibus posse resistere. Datum in nostro ducali palatio die. xxvij. mensis Julij. Indictiõe prima. Anno. ¶M. cccclij.

Epistola. clx.

Supintẽdens yconomo instruit̃ qd agendũ.

Eximie doctor fili carissime. Sex mensibꝫ postq̃ Senis scripte fuerũt. restitute sunt nobis littere tue: quas licet veteres: tamen aude legimus: cum loqui tecũ quẽ habem⁹ carissimuz videmur. Est nob voluptati q̃ athoniã tibi placere ais: suosq; mores laudas: speram⁹ indies acceptiorez tibi futuraz: si mõ vestigia parentũ secuta fuerit. ¶Nãq; vt de sorore nr̃a taceam⁹ in q̃ ꝓmendanda: posset nos fallere sanguis. Quis bartholomeo p̃fe modestior: gs suauior: gs amantior: vtinaz iuuenescer̄et hõ ille. Sed nimis iam senio ꝓfectus est. Omia p etatẽ labũt̃: animus q̃z fit tpe debilior. Juuenescũt tamen in filijs z quodãmodo renascunt̃ homines. qñ paternos habitus sepe liberi refertũ. Tenes quid dicere velim⁹: athoniã sua virtus et imitatio paterna nõ sinet nõ esse grataz. ¶Nec plura de hac. De vicario cognouimus q̃ scripta sunt a te z a dño gregorio: qñ breui ad vos redire studem⁹: nõ est cur multa sup eo dicam⁹. Habet dñs gregori⁹ mentẽ nr̃am. ¶Multa tolerare oportet hoies: cõpati q̃z alterutrũ ꝓuenit. Cuiq; suum vitiuz est: viuendũ sine socio fuerit: q vitiũ babenti noluerint ꝓuersari. ¶Neq; corpa sine macula: neq; animi sine mẽda repiri facile possunt. Cũ dño bartholomeo, ꝓcuratore cupim⁹ ꝓpotũ fieri: ne cũ venerim⁹ ei⁹ rei curam habeam⁹: nouim⁹ eum bonũ esse virũ. Sed nemo est q nõ egeat adiutore. Jdeo te hortamur cum p occupatõnes licet superintendas domui nostre. De frumento sepe mentem nostram intelleristi: credimus vos q̃ meliora sunt agere viuimusq; animo quietiori dum te curare simul cum manne res nostras intelligimus. Cõmendamus tue fidei matrẽ et sorores nepotesq; ac neptes nr̃as. Bartholomeo socero vt nostro noĩe multas salutes dicas bonũq; aĩm facias optam⁹. quẽ loco p̃ris habemus plurimũq; videri optam⁹. Franciscũ ei⁹ filiũ saluere iubem⁹. Antoniũ nepotem: si qñ erzat: acriter corripito z ad studiũ incendito. Amicis nr̃is. d. Adriano sozino. Bergio andrencio. Francisco patricio Thomasio z anthonio ac guidoni picolomineis ne tedeat nr̃a vice salutes dicere: et vale optime. Ex grezio die. xiij. Julij. Anno quo supra.

Epistola. clxj.

Rata habet facta ab amico nomine suo.

Neas senen ep̃s dño francisco de tholomeis canonico senensi. Venerabilis et eximie doctor amice z frat̃ amãtissime. Tuas lr̃as postq̃ senis date sunt. Sex mẽsibꝫ accepim⁹. In qbꝫ de collatõe cuiuscũ eccl̃e mentõez facis: cupis-

q̃ tuũ ꝓbari factum. Quid ni ꝓbemus: aut qd a te fieri põt nõ ꝓbatu dignum placẽt nobis om̃ia que facis: laudamus ꝓbamusq̃ singula. Nametsi rõnem facti nullam afferas. vides quantũ ꝺtuti tue tribuim⁹: ipsa nos auc̃te moueres. Habeto bonum aĩm nõ est cur tua gesta rescindere cupiam⁹. Viuerem⁹ quippe securiores: si te vices nr̃as semp ducere scirem⁹: tibi namq̃ nihil honestate ⁊ aĩaꝝ salute nouim⁹ esse antiq̃us. Sz mittim⁹ hec qm̃ prope diẽ te visere atq̃ amplecti speram⁹. Interea cupim⁹ reuerendo pr̃i nouello ep̃o grossetano ꝯmẽdatos nos facias: cuius ꝓmotiõez auide intelleximus: etsi nemo ex nr̃is de re illa nobis scripserit. Vicariũ nr̃m tue caritati acceptũ esse ꝯmendatũq̃ cupim⁹. Cui cũ nouissime scripserim⁹: nõ fuit mõ ncc̃iuz lr̃as multiplicare. Vale ⁊ nos ama ⁊ nostra cura vt soles: scitoq̃ te nobis eẽ carissimum. Ex grezio stiriẽsi die. xiij. Julij. Anno millesimoq̃dringẽtesimoq̃nquagesimotercõ.

Ad nicolaum q̃ntum pontificez summũ de clade vniuersalis ecclesie orthodoxe et de situ et fertilitate vngarie ⁊ de aduersis prutenoꝝ ꝯtra cruciferos ordinis theutonicorum.

Epistola. clxij.

Nuitus quidez bt̃issime pater q̃ aduersa sunt scribo: sed ꝯpellit me debitum officij mei: qui iussu pietatis vestre germaniam incolens: quecunq̃ accidunt siue scd̃e siue aduerse sortis nouitates Apl̃ico teneor culmini notas facere. Sane ꝑ hos dies noua res in vngaria exorta est: q̃uis mala et aduersa paci bonisq̃ moribꝫ: tñ scitu digna ⁊ admirabilis. Quaz vestre sanctitati referre hac epl̃a breuit̃ institui. Vngaria sicuti vr̃e bt̃itudini ꝯstare nõ ambigo: et vltra et circa danubium latissimas terras occupat. Quod citra danubiũ est: olim pannonia fuit: q̃ ab oriente moesiã: ab occidẽti noricũ habuit septẽtrionẽ ei danubi⁹ Austꝝ illirici montes excepere. Quo ysidor⁹ magno errore vt mihi videt̃ decept⁹ apẽninos vocitat. Que trans danubiũ vngaria iacet: ꝑs scithie pri⁹ erat: duasq̃ gẽtes hũit Gepidas q̃ ꝯtermi germanis fuerunt: et dacos. Non qui nũc daci vocant̃: quorum rex ad occeanum germanicuz inter siveciam ⁊ saxoniam latissimo regno: sed palustri potitur. Nam hi daui melius appellantur. Sed qui ea loca tenuerũt: que nũc transsiluani occupant vicina tartaris in corone speciem montibus cincta. In hac parte vngarie: que gipidarum fuit adhuc territorium est: quod sepusium appellant. pro gepudio: vbi aque riuus habetur. in quo mersa ferri materia in cuprum vertitur. gleba illic frumenti ferax. Auri et argenti diuites vene: multum pecoris: aer salubris: terra optimis comparanda nisi sua se vbertate corrumperet. Verum latrones ex omnibꝫ ꝓuintijs per circuitum depulsos: ipsa soli inuitat fecunditas. Illic eniz velut asilum impunitatis habeant: omnes qui domo vel propter flagicium vel propter seditõnes exulant: armati sese recipiunt Censualesq̃ sibi accolas reddunt. Sepe illic dum sigismundus imperauit latronibꝫ receptacula patuere. Neq̃ alberto cesare raptoribꝫ ea regio caruit: sub rege Polonie pax miseris incolis ignota fuit. Hischra bohemus non alto loco nat⁹: multa vi animi et corporis eam prouintiam: magna sibi ex parte subegit: multa ibi prelia varia fortuna confecit. Sepe cũ paucis magnas hostiũ suoꝝ copias fudit sepe victor raro victus. Tandẽ vngarie ꝓceres ipsumq̃ regni gubernatorem mortuo rege polonie pacẽ ex se petere ꝯpulit. Ciuitatesq̃ regionis illius diutine ac miserande seruitutis iugo contriuit. Nouissime autem cum ladislaus alberti filius paternum regnum suscepisset Giscrazq̃ data pecunia sepusinis opidis cedere suasisset: spes erat quieturã terrã. atq̃ pt⁹ longas belli calamitates dulcis tandẽ ocij suauitatem fruituram. Sz minime ita visuz ẽ superis. Nou⁹ latro noua p̃lia miscet. Nempe int̃ montes ⁊ siluas: q̃ poloniã vngariãq̃ distermĩant: diu latrocinat⁹ est bohemus quidam obscura domo vilibusq̃ ꝑentibꝫ ort⁹: ꝫ audax hõ manu atz ingenio ꝓmpt⁹ laboris patiens. ꝑiculiq̃ ꝯtemptor. cui⁹ multa facinora referunt̃. Qui cũ sericeam duploidem dño cui ꝟuiebat olim furat⁹ esset: cognomẽto axamit appellat⁹ ẽ: qd̃ latine villosuz sericũ sonat. Hic postq̃ giscram sepusio amotum audiuit: terrãq̃ milite vacuaz agno-

uit. cõgregata nõ ꝑua latronũ manu quasi in eius locũ suffectus regionez inuasit.
duabusq; arcibus natura et arte munitis: partim vi ꝑtim dolo receptis. mox ruri-
culos in aptis villis ꝯmorãtes. ferro atz igne deterritos: mĩstrare victui necessaria
pecunias dare mẽstruas ad om̃emq; nutũ presto eẽ coegit. Cũq; munitões aliquot
locis oportunis cõstruxisset atz in his presidia collocasset. ciuitates q̃ munitas si-
bi tributarias reddidit. Deinde astutus homo quia in potẽti regno diu crassari si
ne magnis copijs: se nõ posse ĩtellexit. Ad ingeniũ bohemicũ rediens. pulcrã falla-
ciam cõmentus ẽ. qua latrones vniuersos ex ꝓximis regionibꝫ ad se traheret. Oĩ-
bus em̃ q sub eo militare vellent: stipẽdia publicauit: homĩ equestri in ebdomadaz
aureũ nummũ: pedestri mediã ꝑtem: ac tributoꝝ et spolioꝝ oĩm equã cuiq; distri-
butõem. Quicqd em̃ ex tributis rapinisq; corradit̃ in cõmuni reponit̃. Cũq; ꝑfini
tum diuisionis adest tẽpus. emerita cuiq; stipendia persoluũtur. Qd̃ suꝑat viritim
diuidit̃: atz vt mos bohemoꝝ est ad euãgelij corticem cũcta referre. Tantũ ꝯsequũ
tur qui vltima die mensis in societatẽ belli veniũt: quãtũ qui mensem integrum ar-
ma tulerũt. Sic em̃ euãgeliũ velle ait: in quo vltimi veniẽtes q prima hora venerãt
operarij cõparantur. Qua re cognita. om̃es quos flagiciũ egestas. conscius anim⁹
domo ꝓpulit ad Axamit cõfugiũt. Ex quibꝫ ille iam quiq; miliũ pugnatoꝝ ꝯflauit
exercitũ: ac iam nõ Sepusinnis tm̃ ꝫ vniuersis hungaris terribilẽ formidabilẽq; se
prebet. Neq; iohes himyad gubernator hui⁹ homĩs impetũ cõpescere pt̃. Qui et si
maiores sepe mot⁹ sedauerit: maioresq; hostes regnũ ingressos deleuerit: nõ tñ mõ
latronis hui⁹ obuiare conatibꝫ audet. Cui et nõnulli regni Barones clam manus
porrigere ꝑhibent̃: quibꝫ gubernatio iohãnis diuturnior grauiorq; videt̃. Ob quã
rem interpellatus est ladislaus rex. vt in hungariã aduersus latrones ꝓficiscatur
nisi regni magnos motus: subditoꝝq; varias clades audire velit. Hic aũt etsi Bo
hemis iturũ se pragã ꝓmiserit: tñ qꝛ maiori ꝑiculo prius occurrẽdũ putauit. exer-
citũ tota Austria atz morauia ꝯgregari mãdauit. Publice dictitãs aduersus Axa-
mit ꝑsonaliter se velle ꝓficisci. Persuaderi tñ ꝓpl'o nõ poterat Regem puerũ aduer
sus latronẽ ductare exercitũ. Sed opinabãtur nõnulli hãc esse comitis Cilie et Jo
hãnis gubernatoris hungarie tegnam: qui pacem cũ cesare tractatã habere ratam
nequaq̃ volunt. Nec militem cõgregare possunt: cupiẽtibꝫ ociũ australibus. Jõ q̃si
Axamit extermĩaturi: ingentes habere copias studebant. quas cõgregatas in cesa
rem verterent. Quidã v̄o altiori cõsilio rem pensitãtes: in caput Johis cudendam
fabam existimabant. qui parũ regi paret: nec amplius q̃ vigintiquatuor milia flo-
renoꝝ vt aiunt in annos singulos Regali erario cõtribuit. qd̃ superat sibi retinet:
regnũq; ꝓ suo arbitratu gubernat. Hunc extollens: illũ humilians: vt imperium
apud eum: regni titulus apud ladislaũ esse videatur. Judicabant igit̃ aliqui comi-
tem cilie locũ eius appetere: neq; posse ad eum ꝑuenire nisi Johãnẽ fraude circum-
ueniat. Eũ igit̃ cõmentũ esse vt ꝯuocent̃ om̃es ex hungaria: austria: morauiaq; Ba
rones in exercitum ad pñtiam Regis. causam cõuocatõis Axamit habũde ꝑbere
nõ posse. Johãnem nõ comparere. Cõparentẽ aũt in vincula recipi cõpelliq; regni
quecũq; bona sibi vsurpauerit: regi reddere. Tumq; comitem voti compotẽ fieri.
Que res mihi haud v̄o similis esse visa est. Neq; em̃ facile decipi gubernator potest
oculatus hõ et amicis prudẽtibꝫ circũdat⁹. Frustra quippe iacit̃ rethe añ oculos pẽ
natoꝝ. Utcũq; foret Australes insidias veriti sine cõuentu terrigenaꝝ delectum
habere militũ negauerũt. Comes aũt qui multis nõ ignorat inuisũ se esse: cõgrega-
tõem multitudinis veluti pestem vitauit: ne vt ante cesaris: sic et tũc suum iugum
excuteret. Itaq; carere exercitu maluit q̃ ꝯuocando populũ regimen suũ in dubio
ponere. Ne tñ nihil oĩno fecisse videretur mercenarios milites ere publico mille cõ
duxit. atz in hungariam misit q se copijs gubernatoris adiũgentes: in Axamit va-
derẽt. Qũo aũt res acta int̃ illos sit: nõdum exploratũ hẽo: timendũ ẽ ne fortuna la
tronibus faueat vt sepe malis q̃ bonis est melior. Interea bohemoꝝ legati wiẽnã

venere: petieruntq; regem ad eos q̄primum iter facere: coronamq; regni accipere. Nisi hoc ageret: mutatōes in bohemia timendas dicentes. His responsuz ē regem ad festū sancti michaelis iturum. prius etsi maxime velit nō posse: multis in austria morauiaq; negocijs occupatū et auro excussum: non hr̄e comitatum: regi ꝓuenientē. Cū tempe fieri oīa. Legati q̄ris responsi eos tederet: illud tñ in bohemiam relaturos se ꝓmisere. Interea fratres sancti franciſci: qui p sigismundū cesarem p⁹ multas hussitarum clades ad pragam reducti fuerant. conante rochezana repulsi sunt. Sacerdotes si qui bene de fide sapiūt infinitis ꝓtumelijs afficiuntur: oīa in manu hereticoz habenť: neq; illic x̄piana religio. postq̄ bohemi baptismū susceperūt magis vnq̄ oppressa fuit: q̄ modo: neq; predia: neq; corpora tueri possunt. Qui fidem orthodoxam secunť ex arbitrio pfidi ꝛ hominū qui viuunt sceleratissimi rochezane cūcta geruntur. Ladislaus em̄ rex georgio gubernatori p̄fatem regni in clericos laicosq; ꝓcessit. Is vo quia ꝓmunionis labem induit. Rochezane quē maxime timet: nihil cōtradicit. Tempalia solum curat. Spiritualia rochezane pmittit. Sic regnum illud nobile ꝛ olim opulentissimū ab hereticis ex integro gubernatur. quod ante hūc diem inauditum est. Quis enim hussitaz rabies primas in regno partes aliquādo possiderit. semp tamen aliquot ciuitates atq; barones ecclesie romane ritum seruantes. extra imperium illorum mansere. Nunc omnis nobilitas omnisq; plebs Georgio paret. Hic ꝓnceps: hic caput habetur. Nec dubiū est gn mores dn̄antis imitari seruientes studeāt. Inde malū ingens regno iminet ꝛ vicinis regionibz imensa calamitas: nisi rex ladislaus cito bohemiā ingrediať: rebusq; moduz adhibeat meliorē. Quod futurū multi sperāt. Ego cū videro tūc credā. Bolenda sunt hec q̄ modo narro. Sed ꝓtestatus sum ab initio de rebz aduersis me verba facturū. Pergā vltra. nō vt molestus sim vr̄e sanctitati: ß vti vr̄m soliū quantū valeo nihil ignorare simuz. que germanos inter agank. Dum bohemi atq; vngari q̄ dicta sunt gerūt. Pruteni q ad uersum mgr̄m ordinis sancte marie theutonicoz certū inter se nō laudandū fed⁹ pepigerant. Vocati ad iudiciuz cesaris. legatos ex se primarios homines delegerant. qui maiestatem cesaream accedentes: causam suam tuerentur. Sed fuit his iter per morauiam: latronibus inhabitatam terram: vbi tanto quisq; nobilioz ducitur: quanto spolia maioza ꝓmisit: ibi boies intercepti: excussiq; rebus oīb⁹ aliquib⁹ cozuz occisis: in captiuitatē deducti: q̄ris et cesaris et ladislai regis publice fidei lr̄as haberent. Sicq; dicta iudicij dies circumducitur. neq; spes est iusticie locuz fieri. Procedere nanq; aduersus absentes q ꝓparere nō possunt nulla rō patiť. Profiteri dies sine ꝓsensu partiū nō pōt: qñ ex ꝓmisso res agitur. Neq; procuratores magni magistri ꝓsensum progatōi adhibent: quo attamen cesar potest. ad ꝓcordiā nauat operas. Sunt em̄ aliqui ex pte ciuitatū: q et iuri stare nō possunt. Cōpositōnis tamē admittende p̄fatem habent. Neq; in hac re magna spes est ciuitates fedus dimittē. religiosi pmittere nolūt. Qz si rebz infectis hūc ptes abeant: magnū discidiū magnuzq; malū instat. Religio potens ē armis amicis auro habundās: neq; ciuitates nudae sunt. Quinq; z gnq̄ginta simul opida iūcta sunt. Ciuitates imperij q̄s vocāt flagrales: cū his sentiūt: opemq; pollicenť. Rex q̄ polonie vicin⁹ ciuitatū ptes adiuturus timeť. q sepe religioni et magno mgr̄o fuit infestus. Viri seniores cū vetera mente reuoluūt. admodū verenť: ne bohemis pruteni similes fiāt. Indeq; magnus ille ꝛ clarissimus theutonicoz ordo pellatur. Hec ad extrema germanie pertinent ꝛ ad occeanum versa. parum mediterraneos mouent homines. Sed quid illud horribile nouum modo allatum de constantinopoli: tremit manus dum hec scribo: horret animus: neq; tacere indignatio sinit: neq; dolor loqui permittit. Heu miseram christianitatē. Pudet iam vite: feliciter vtinā añ hunc casum obijssem⁹ ytalia: Germania: gallia et hispania magna ex parte salua: proh pudor ab effeminatis thurcis inclitā vrbē ꝓstātinopolī capi pmittim⁹. Credo hec iā vr̄e pietatis aures accepisse. egrediorz germaniā ꝛ ad greciā pgo. thurcoz imp̄atoz magnis militū copijs ꝓstātinopolim p-

rimis his diebus obsidione terra mariq; cinxit. Atq; admotis machinis et insultu
ter facto expugnauit: plm omez gladio extinxit. Sacerdotes diuersis tormentoruz
generibz excarnificauit: neq; serui neq; etati pepercit: quadragita et amplius milia
personarum illic occisa referunt. Qui res gestas ad nos ex rascia venientes enarrat.
Paleologum qui apud eos imperauit capite mulctatuz: filium eiz ereptum fuga: in
Pera modo obsessum aiũt. Nolo ista sigillatim psequi: que p alios z melius et verius
sanctitati vre pscripta esse nõ ambigo. Satis ẽ mihi cuz vra pietate de tanta xpiani-
tatis ruina dolere. Urbs: q̃ post pstantinum in annos. M. c. z vltra duraverat: neq;
vnq̃ in potestatez venerat infideliũ: spurcissimoz thurcoz hoc infelici anno directi-
oni patuit. Roma quoq; post suam cõditionem in anno. M. clxiij. per Gothorum
regem athlaritum direpta refertur. Sed hic ne templa sanctorum violarent edixit.
Thurcos aũt in eccliã dei seuituros: qs dubitet. Doleo templũ illud toto terraz or-
be famosissimum sophie: vel destrui vel pollui. Doleo infinitas sanctorum basilicas
opere mirando pstructas: vel ruine vel spurcitie machometi subiacere. Quid de li-
bris dicã qui illic erant inumerabiles: nondũ latinis cogniti. Heu quot nũc magno
rum noia virorz pibunt. Scda mors ista homero est: scdo platoni obitus. Ubi nunc
phoz aut poetaz ingenia requremus. Extinct9 ẽ fons musaz. Ultimã tantũ nob supa-
ret ingenij vt hãc calamitatẽ dignis vocibz deplorare possem9. Admodũ ista coz me-
um vrgent atq; expungũt sanctissime pr. Quideo simul z fidẽ et doctrinaz deleri. Idq;
nostra desidia accidit q solũ psentia respicim9. Qz si feruentiores ad rem xpi publi-
cam aios adhiberem9: hec pfecto nefanda clades inferi nob minime potuisset. Cer-
tus sum qz meroze magno vra scitas ẽ affecta: multũq; rei hui9 deplorat euentũ. Ne
q; ab re quidẽ. Nemo ẽ enim cui magis tanti mali fama: q̃ vestre pietati sit obfutura
Nam scriptores omes q apud latinos romanoz pontificũ gesta referent. cũ ad vrm
tpus fuerit ventum: in banc sniam de vra gl'ia scribent. Nicola9 papa quint9 natione
Tuscus. Sedit annis tot. Patrimoniũ eccl'ie ex tyrannoz manibz vendicauit: diuisã
eccl'iaz vniom reddidit. Bernardinũ senensez in Cathalogo sctoz ãnumerauit. Pa-
latiũ sancti petri pstruxit. Basilicã eius mirifice repauit. Jubileũ celebrauit: Fride
ricũ terciũ cozonauit. Pulcra hec z decora de vro nomie pdicabunt: sed illud omnia
funestabit: cuz in fine adjecit. At hui9 tpe urbs regia pstantinopolis a thurcis capta
direptaq; est: nescio an diruta incensaue dici poterit: q̃uis in manu hostiũ data mi-
nus exusta nob q̃ itegra possit obesse. Itaq; luet vra fama sine vra culpa. Qui z si to-
tis conatibz opem ferre misere ciuitati studuistis: non tamen xpianis regibz persua-
dere potuistis vt arma sil' capescentes pmune fidei negociuz adiuuarent. Negabant
tantũ esse piculũ q̃ntuz dicebat: mentiri grecos: mendicareq; pecunias arbitrabant
omnia ficta vanaq; reputabant. Fecit vra bitudo qd potuit. Nihil est qd vre clemen
tie possit impingi: b tñ impinget hoc vro nomi posteritas rez ignara: cum vro tempe
constantinopolim amissaz didicerit. Timui semp b bissime pater: cũ multa ex scia
vre glorie succedere animaduerterem. ne siniſtrum aliquid emergeret quod felicitatis
curſuz impediens. lacrimabilẽ afferret materiaz. Ecce qd timui ex duobz xpinitatis
luminibz altez iam videm9 erutũ. Orientalis imperij euersaz sedẽ: Grecam omnem
gl'am extinctã cernim9. Maiores nri hierosolimã: accaron: anthiochiã pdiderũt fa-
teor: ingens malũ: sed nulla clades moderne ruine companda est. in asia et in aliena
possessione nostri veteres vrbes amisere. nos in europa in nostro solo: inter xpianos
potentissimam vrbem: orientalis imperij caput grecie: columen litterarum domicili-
um ab hostili manu sinimus expugnari. Jam regnat inter nos machometus. Jaz
nostris ceruicibz imminet thurcoz gladius. Jam nobis clausus est euxinus et Tha
nays inaccessibilis factus. Jam walachos thurco parere necessum ẽ. Inde ad vnga
ros. Inde ad germanos thurcoz gladius penetrabit. Et nos interim domesticis q̃ti
mur odijs. Reges francie z angelie inter se litigant. Germani principes inuicẽ bel-
la gerunt. Raro hispania tota quiescit. Italia nostra pacis expers de alieno iure cõ
tendit. O quanto melius tantũ armorum tantũq; militie in hostes fidei verterem9.

Verum beatissime pater nō scio cui magis q̄ vestre sanctitati hec cura debeat. Urbi est iam assurgere: scribere regibꝫ: mittere legatos: monere: hortari principes atq; cōmunitates in aliquem ꝓmunem locum: aut veniant: aut mittant. Nūcq; dum maluz est recens xp̄iane reipublice cōsulere festinent: pacem aut inducias inter socios fidei ꝓponāt: atq; iunctis viribꝫ aduersus salutifere crucis inimicos arma moueāt. Spero equidem si vestra sanctitas suo ex more hoc negociuz feruido et ardenti animo toq; corde promouendū acceperit: et deum et homines assensuros: futurūq; breui vt insolentie sue thurcos peniteat atq; in altū xp̄iana fides emergat. Hec habui q̄ nūc ad vestram pietatem scriptōne digna putarem. Et q̄uis de tanto et tam arduo negocio maiores viros q̄ ego sim loqui deceat: quia tñ xp̄ianus sum: nihil a me alienū puto quod xp̄iane religionis vtilitatem ꝓcernat. Nec ambigo que ꝓ me scribuntur: cū ecta pietatem vr̄am in ptem accipere meliorem nec alia modo. Recōmendo me vestre pietati: quā pius et optimus deus felicem ecclesieq; sue statū diu ac votiue sospitem et letum ꝓseruet. Ex grezio stiriensi: die. xij. Julij. Anno. Mcccc. liij.

Epistola. clxiij.

Impator summo pontifici spondet auxilio esse contra Thurcos.

Patissime pater et dñe reuerēdissime. Cum nobis renunciatum esset his diebus constantinopolim grecie caput et orientalis imperij quondam sedem: ꝑ Thurcorū dominum expugnatam et in seruitutem redactam: multumq; ibi xp̄iani sanguinis fusum esse. Grauiter quidem vt debuimus et molestissime tulimus ꝓmunem xp̄iane religionis calamitatem atq; iacturam: intelligentes non de preterito solum quod doleam⁹: sed de futuro q̄q; quod timeam⁹ tante vrbis amissionem fidelibus xp̄ianis habunde ꝓbere. Namq; si verus ē rumor ad nos delatus: hoīm q̄dringinta milia cesa sunt. Anime plures in seruitiū miserabile ducte. Templa diuio nomini dedicata funditus diruta. Naues nō pauce capte. Amissa ciuitas famosissima et rōne situs et alijs ꝓditōnibꝫ ad tutelā xp̄ianitatis admodū neccia. In qua ꝑ multa secula et p̄riarchalis dignitas claruit et imperialis maiestatis insignia floruerūt: taceam⁹ ō lr̄is ac bonaꝝ omniū artiū studijs: q̄ veluti domiciliū ꝓtiū ex tota grecia constantinopolim habuere. Quibꝫ mō cū ciuitate cadentibꝫ nullū ꝓfecto credim⁹ cē xp̄iano noīe insignitū: q̄ de tante vrbis ruina sup̄ modū nō angat et doleat. Maximū certe atq; horribile vuln⁹ illatū est eccl'ie catholice nr̄o tpe. ac mai⁹ q̄ scriptis possit aut verbis exprimi. At cū potentissim⁹ hostis crudelissimus īmanissimusq; in manu victoriā hanc. locūq; nactus sit. ex q̄ fidei xp̄iane quā psequit̄ ꝑ sua libidine possit officere: qs non eū indies plura conaturū existimet quibꝫ xp̄ianoꝝ gentē in pniciem deꝺ solatōnemq; ducat. Quippe victoria sui natura insolens: etiam si ad mites venerit. feroces eos impudentesq; reddit. Quid cum his agat qui suapte ingenio soliti sunt seruire: an putare quisq̄ pōt iratorum hominum cupidorū atq; acerbissimorum quietiam esse victoriam. Enimuero. q ex illis ptibus ad nos veniunt: et peram aiūt xp̄ianis ꝓditam et alia pleraq; loca vicina constantinopoli ꝑ thurcos occupata qui primam quāq; victoriam non desidie aut socordie ducunt: sed instrumentum sequētis habent. studijsq; omnibꝫ enitunt̄ vt xp̄ianum nomen ad inteznitōnem redigant: nesciamus an vera sint que auctore non certo dicūtur. Timere tamen q̄ sperare multe nos vrgent ratōnes. Fama que de venturis thurcorum exercitibus erat. ciuitas regis ꝑ magnitudine sua parum populosa. hostium ꝓpinquitas: auxilij spes remotior: et infelix ac dolorosum nuncium optato et fausto semper credibilius. Quibus ex rebus et si nō dubitemus. S. vestram his cognitis excitatam esse ad cogitandū inueniendū q̄q; modos quibꝫ tam periculo et potenti hosti ne amplius noceat oportune resistatur. Tamen quia nos quoq; velut imperatorem et aduocatum ecclesie res ista cōcernit: baud abre credimus esse. Si clementiam vestram ꝑ ꝓmuni fideliū salute accensam: magis ac magis inflāmare nitamur. Neq; enim res est que vel negligi debeat vel differri: occurrere oportz priusq̄ vulnus altius infigatur aut veneni labes in corda de-

cendat. Ceterũ cũ tanto negocio nõ vni⁹ ꝓuĩcie: aut paucoꝝ principũ. ꝫ oĩm xp̃ianoꝝ regũ: seu certe magne ꝑtis eoꝝ: necessarie vires existãt. Dicem⁹ cõfidenť quod nobis ex vsu videť. neqꝫ dubitamus quin dicta nr̃a: vr̃a sanctitas in ꝑtem recipiet meliorẽ. Sane ꝓ tanto et tamnecessario ope optimũ factu censem⁹. clementiã vr̃aꝫ que locũ tenet in terris saluatoris nr̃i ihu xp̃i: cui⁹ res agiť: nũc exurgere: scribere regibus: legatos mittere: monere. hortari pr̃icipes ac cõmunitates in aliquem communẽ locum: aut veniant aut mittãt. Nunc dum malũ est recens: xp̃iane rei cõsulere festinẽt. Pacem aut inducias inter socios fidei cõponant: atꝫ iũctis viribꝫ aduersus salutifere crucis inimicos arma ꝓmoueãt. Qꝛ si vr̃a. S. toto pectore suoqꝫ more ad rem hanc tampiam ⁊ vtilem intenderit. nõ est nobis dubiũ quin plures et reges et principes: in qbus zelus domus dei et ardor fidei orthodoxe nõ est extinctus: ad mandatũ vr̃m volũtarios ⁊ obsequẽtes se p̃beant. Nos certe pietati vr̃e vt libuerit. et assistere et cooperari ꝓ nr̃i officij debito mĩme omittem⁹. Solũ precamur vt vr̃m in hoc negocio cõsiliũ et intentũ cõmunicare dignemini. Nanqꝫ si fuerit opus nr̃e rõnis et imperij sacri principes: ad hocip̃m cõuocare. et alia q̃ iuxta cõsilium vr̃m putauerimus oportuna implere nõ negligem⁹. Quia ꝟo ad hmõi negociũ maxime cõducere arbitramur. Italica bella q̃primũ sopiri: q̃uis beatitudĩem vestrã ad hoc conari ⁊ ꝑ se sufficere nõ ambigamus. Tñ qꝛ ãno ꝓxime decurso ⁊ Rome et neapoli ⁊ ferrarie ⁊ venetijs. de hoc plurimũ egim⁹: licet frustra: si pietati vestre in p̃sentiaꝝ quouismõ expedire videť. ꝙ oratores aut ad. S. vr̃am aut ad ꝑtes contendẽtes mittamus. siue alio mõ ꝓ pace celerius cõficienda laboremus: vt vr̃e sanctitati fuerit visum: eo mõ faciemus omniqꝫ cura et studio proni erimus ad ea intẽdere: ꝑ que pace tam ytalis q̃ ceteris xp̃ianis data: et furori thurcoꝝ resistatur. et xp̃iana religio in suo statu conquiescere possit et debito sub splendore foueri. Datum ⁊c̃.

Epistola. clxiiij.

Spondet se citius patriam visurum

Neas seneñ ep̃us dño Georgio Nicolai eximie doctor frater amantissime. Scripsimus tibi nuper de receptione tuarũ litteraꝝ: que nobis cumulatim reddite sunt. Ex quibꝫ ingratũ illũ et dolendũ tue matris amice nostre sanctissime femine cognouimus obitũ. Respondimus ad om̃ia que significasti. Non est cur multa dicamus modo. Solum illd̃ te scire volumus: supplicauim⁹ cesari paucis ante hunc diebꝫ: repetẽdi domũ ad tẽpus facultatẽ vt nobis daret His aũt q̃uis iubẽdi imperiũ habeat. tamen rogauit ad. xv. diem post festum diui Michaelis apud se maneremus. Instat em̃ eo tempore corã sua maiestate grande iudicium: inter ciuitates quinqꝫ et quĩquaginta prussie et fratres ordinis bt̃e Marie Theutonicoꝝ: In quo nõ vult nos abesse. Necesse est igiť ad illam diem vt ꝑseueremus. Exinde mox cõscensis equis ad vos veniemus: et anteq̃ intret aduentus dñi si deus dabit vobiscum erimus: deqꝫ rebus singulis transigemus. Fortasse medio tempore calamitas ꝯstantinopolitana nostros ytalos de pace cogitare magisq̃ hactenus admonebit. Ex Grezio Stirie. v. ydus Augusti. Anno Millesimo quadringentesimoquinquagesimotercio.

Eneam Siluium edita.

Jenna ambitu murorꝫ cingit̃ duorꝫ miliũ passuũ: ꝫ hꝫ suburbia maxĩa et ãbiciosa: fossa ⁊ vallo cincta. Vrbs aũt fossatũ magnũ hꝫ: inde aggerẽ paltũ. Menia deinde spissa ⁊ sblimia: freq̃ntesqꝫ turres et ꝓpugnacula ad bellũ ꝓmpta. Edes ciuiũ ample ⁊ ornate: structura solida et firma: vbiqꝫ forni-ces: aule late. Verꝫ his estuaria sũt loco triclinioꝝ q̃ ab his stube vocitãt̃. Nã yemis asperitatẽ ꝫ domitãt mõ. Fenestre vndiqꝫ vitree ꝑlucẽt: et ostia plerumqꝫ ferrea. In his plurime aues cantãt: In domibꝫ multa et mũda suꝑpellex. Equorꝫ: iumẽtorꝫ: ⁊ om̃is generis capacia stabula: alte domorꝫ facies: magnificeqꝫ visunt̃. Vnum id de decori est. ꝙ tecta plerũqꝫ ligna ꝯtegũt: pauca latere. Cetera edificia muro lapideo consistunt. Picte domus et interius et exterius splendent. Ingressus cuiusqꝫ do-mum: in edes te principis venisse putabis. Nobilium prelatorumqꝫ dom⁹ libere sũt neqꝫ ciuitatis magistrat⁹ ĩ his ius habẽt. Celle vinarie adeo ꝓfũde et spaciose sunt vt sb terra nõ min⁹ q̃ sup̃ terrã edisiciorꝫ apud iviennã eẽ ferat̃. Platearꝫ solũ stra-tũ lapide duro: vt neqꝫ plaustrorꝫ rotis facile cõterat̃. Sãctis celũ tenẽtibꝫ ipĩqꝫ ma-ximo deo templa dicata et ampla et splẽdida: secto lapide cõstructa: ꝑlucida et colũ-narꝫ ordinibꝫ admirãda. Sanctorꝫ plurime ⁊ p̃ciose reliquie: argento: auro: gẽmis vestite. Templorꝫ ingens ornatus: diuesqꝫ suꝑpellex. Sacerdotes abundãtes boĩs pluribꝫ. Qui clero preest apud sanctũ Stephanũ solo Romano principi subest. Ci-uitas in parrochia patauiensi ẽ: maior filia matre. Plures in ciuitate domus: con-secratas ecclesias habent: et proprios sacerdotes. Quatuor ordines mendicãtium ꝓcul a mendicitate ibi absunt. Scoti et canonici regulares sancti augustini admo-dum diuites habent̃. Monialesqꝫ sacre et sancte virgines. Ibi q̃ꝫ monasterium est ad sanctum Hieronimũ nuncupatum: in quo meretrices conuerse recipiũtur: que die ac nocte himnos lingua theutonica decantant: quarum si qua redire ad pecca-tum comprehensa fuerit: in danubium p̃cipitat̃. Sed agunt ibi pudicam sanctãqꝫ vitam. Rarus de his sermo malus auditur. Scola quoqꝫ hic est liberalium artiũ ac theologie et iuris põtificij. Noua tñ et ab vrbano sexto papa cõcessa. Magnus studentiũ numerus eo cõfluit ex hungaria ⁊ almanie ꝑtibꝫ supioribꝫ. Duos h̃ cla-ruisse compertũ habeo prestantes theologos. Hainricũ d̃ hassia: q parisius edoct⁹ huc in principio vniuersitatis aduolauit: primusqꝫ cathedrã rexit: ac plurima vo-lumina notatu digna cõscripsit. Alter fuit Nicolaus de dinckelspuhel sueu⁹ vita bona et doctrina multa clarus. Cui⁹ sermões hodie auide a doctis legunt̃. Est et il-le hodie Thomas haselbach nõ incelebratus theologus: quem scribere historias non inutiles aiunt: cuius ego doctrinam laudarem: nisi duos et viginti annos ysaie primum capitulum legisset: neqꝫ adhuc ad calcem venisset. Maximum autem hui⁹ gimnasij vitium est. ꝙ nimis diutinam operam in dyaletica. nimiumqꝫ temporis in re non magni fructus terunt. Qui magisterij artium titulo decorantur: hac vna in arte maxime examĩantur. Ceteruꝫ neqꝫ musice neqꝫ rethorice neqꝫ arismetrice cu-ram gerunt: q̃uis metra quedam et epistolas ab alijs editas imperite magistrãdũ compellant. Oratoria et poetica apud eos penitus incognita: quibus omne studiũ in elenchis est vanisqꝫ cauillationibus solidi haud quaq̃ multũ: qui libros Aresto-tilis aliorumqꝫ philosophorꝫ habeãt raros inuenies: cõmentarijs plerumqꝫ vtun-tur. Ceterum studentes ipĩ voluptati operam prebent: vini cibiqꝫ auidi. Pauci e-mergunt docti: neqꝫ sub censura tenentur: die noctuqꝫ vagantur: magnasqꝫ ciuibus molestias inferunt. Ad hec mulierum procacitas mentes eorum alienat. Ciuita-tis populus quinquaginta milium cõmunicantium creditur Consulatus octo et decem virorum eligitur. Tum iudex qui iure reddundo p̃est. Deinde magisterciui-um qui curam ciuitatis gerit. hos princeps assumit: quos in ciuitate sibi fideliores arbitrat̃: atqꝫ ab eis iusiurandũ exigit. Magistratus alij nulli sunt nisi q vini exi-gunt vectigal: ad illos omnia referuntur: quorum potestas annua est. Incredibile

videri potest: quot p dies singulos in ciuitatē victualia ingerūt. Quorū atz cācrorū multe quadrige aduenīūt: pistus panis. carnes. pisces. volatilia sine numero asserūt: vbi aduesperascit nihil venale ex his inuenies. Vindemia bis ad quadragīta dies ꝓtēdit: nullo nō die trecēti curr⁹ onusti vino bis terqz inferūt. Bucētos et mille equos indies ad op⁹ vindemiaz exercēt. Ex villis ꝓterea ad festū vsqz martini libertas oīibz est vinū in vrbem redigere. Incredibile dictu ē quāta vis inducatur vini. Qđ vel wiēne bibit. vel ad extraneos p danubiū cōtra cursū aque magno labore mittit. Ex vino qđ wiēne vēditur minutim decimus denari⁹ principi cedit. Ea res auri duodecim milia quotānis ad camerā defert: ī reliquū parū oneris ciuibus inest. Ceterū in tāta et tamnobili ciuitate multa enormia sūt: die noctuqz rixe admodū ꝓlij gerūt. ¶Nūc artifices aduersus studētes. ¶Nunc curiales in artifices. nūc isti opifices aduersus alios arma sumunt. Rara celebritas absqz homicidio pagitur. Frequētes cedes cōmittūtur. Vbi rixa est nō sunt qui diuidant contendentes. ¶Neqz magistratus neqz princeps custodiā (vt par esset) ad tanta mala adhibent. Vinū domi vēdere nihil extimatōi officit. Oīs fere ciues vinarias tabernas colūt. stubas calefaciūt: coquinā instruūt: bibulos et meretrices accersiūt. hisqz cibi aliquid cocti gratis prebēt vt ampli⁹ bibant. sed minorem mensuram bis dant. Plebs ventri dedita vorax. quicqd ebdomada manu quesiuit. id festo die totum absumit: lacerū et incompositū vulgus. Meretricū maxim⁹ numer⁹. Raro mulier est vno contēta viro. ¶Nobiles vbi ad ciues veniūt. vxores eoz ad colloquiū secretum trahūt: viri allato vino: domo abeunt cedūtqz nobilibz. Plurimeqz puelle patribz inscijs viros sibi delegūt. Vidue intra tempora luctus ex arbitrio suo nubūt. Pauci ī ciuitate sūt qz ꝓpuos vicinia norit: rare familie vetuste. aduene aut inglini fere oēs. Mercatores diuites senio cōfecti puellas ī mrimoniū ducūt: easqz breui dimittūt viduas. Ille int familiares domesticos cū qbz sepe ꝓsuetudiem adulterij habuerūt iuuenes viros accipiūt. ita q beri paup hodie dines iuenit. Cōtra qz hi supuiuētes: vxores alias accipiūt resqz p circulū ducit. Raro filius patri succedit. Lex apud eos ē. que supuiuēti cōiugi ptem defūcti bonoz mediā tribuit. Testamēta libera sunt. Ita et viri vxoribz et vxores viris bona testant. Captatores hereditatuz multi: qui senibz blādientes scribi heredes sese curāt. Viūt et mulieres eē admodū multas que viros graues vxoribz veneno auferūt. Constat sepe a nobilibz cesos eē ciues: q vxores suas verbo truerūt: qbz amatores ī curia fuerūt. Viuūt ꝓterea sine vlla scripta lege. Mores aiūt se tenere vetustos: quos sepe ad suū sensum vel addunt vel interꝓtant. Jus admodū venale ē: qui possunt sine pena peccant. Paupes atz amicos nudos iudicia plectūt. Juramēta que publica sunt tenaciter obseruāt: qđ negari iuratū potest. nullā vim habet. Mutuū dantes ad tēpus si quid detrimēti tulerint. elapso termino iureiurādo q̄ sūmam volūt extimāt: maximoqz damno debitores afficiūt. Pignora q̄ mutui causa dant: si quid afferūt nō extimāt vsuras. Excōmunicatōes tantū timēt quātuz infamāt aut damno tēporali sunt. Furta que apud furem inueniūtur iudici cedūt. Ad hec festa parū religiose colunt. Carnes. oi festo vendūtur. Aurige nullo vacāt die. In austria reliqua mīta opida sunt: nullū aūt magni noīs. Barones multi potētes et nobiles. Inter qs primū dignitatis locum obtinent Schaumburgē et Mautburgēses comites: opibz aūt supare credūtur de walse. de Liechtēstain: de puchaw. ¶Nec parum habent nomē Puttendorffer Starenberger. Eberstorffer. Eckertzawer. Hohenberger 7 alij q̄plures: Eytzinger licet nouissimi sint: potētia tñ hodie et autoritate int primos habēt. Monasteria q̄plima sūt 7 mag̃ et ditia. Eccīe ꝓterea cathedrales Saltzburgē Patauiē Ratispanē Frisingēsis. latissimas possessiōes ī austria castellaqz pla possidēt ac domos egregias qs ībabitāt. Sūt em oēs ꝓsiliarij ducū austrie hosqz veluti maioēs honorāt. Siue bellū gerē siue curiā letabūdi hre velint austrie duces 7 ꝓlatos 7 ꝓceres veluti reges in comitatu habent.

Tractatus pulcerrimus Enee siluij d̄ curialiū miserijs.

Eneas siluius Picclomineus. Salutez plurimā dicit dño iohi aich ꝑspicaci et claro iuriscōsulto. Stultos esse qui regibꝫ seruiūt vitāqꝫ tum infelicem tum miserrimā ducere curiales. vereor ne q me arguāt mihiqꝫ maledicant. si hac epl'a quā tibi suꝫ scriptur⁹ oñdero. Nec eñ deert q me p̄ncipibꝫ deferāt et hostē reddē curēt. q ñ videar hoīes ab eoꝝ obsequijs arcē. Nā qs p⁹ hac inquiēt illi reguꝫ atria frequētabūt. si se futuros illic miseros intellexerint. At ego nō id ago vt principibus derogē. sed illos poti⁹ magnis leuo molestijs. Instant assidue q̄plurimi et nobiles ⁊ magni viri. q regū aures obtundūt duꝫ in curiaꝫ p̄cibꝫ recipi postulāt. quos cum nequeūt reges aut vtiliter recipe. aut honeste repellere. in magnaqꝫ ꝓpterea sint anxietate. gr̄a mihi nō odiū haberi debebit si quē ex his monuero. curie regis vt suapte renūciet. Nec timendū est meis scriptis id fieri vt regū aule deserant̄: erit enim semꝑ stultoꝝ numer⁹ infinitus. q vitā beatā apud reges solūmodo iudicent inueniri Sed caue dicūt alij ne diuinis aduersere p̄ceptis dum regū suades euitari seruitia. cum petrus apl'oꝝ p̄nceps et caput eccl'ie subiecti estote dicat oīni creature humane ꝓpter deum. siue regi q̄si p̄cellenti siue ducibꝫ q̄si ab eo missis. Absit aūt a me scelus hoc vt apl'o ꝯtradicam vel regibꝫ dicam nō esse parendū. cū et veritas in euāgelio reddi q̄ sunt cesaris cesari iusserit ⁊ q̄ dei sunt deo. cūqꝫ ad romanos paul⁹ doctor gentiū dicat. Oīmis aīa p̄tatibꝫ sublimioribꝫ subdita sit: nō est enim p̄tas nisi a deo. Clamo et ego obedite p̄ncipibꝫ vr̄is oīmes populi. Subijcite vos sublimioribꝫ p̄tatibꝫ oīmes gentes. Sꝫ memineritis qꝛ petrus ꝓpter deū vt subijciamini iubet: nō ꝓpter opes potentias vel honores. At ista nō sunt ꝯtraria meis scriptis si cū ꝓpheta dixerim nolite ꝯfidere in principibꝫ in filijs hoīm in quibꝫ non est salus. Preterea q̄plures obiectōnes alias quibꝫ te responsorē ꝯstituo. si q sint qui velint me amplius impugnare. Ego ad rem ip̄am veniā si prius quid hoc me disputare ꝯpulerit paucis absoluero. Genitor meus silui⁹. q mortuo patre postum⁹ natus paternūqꝫ nomē tulit. adolescētie sue florem apud antiquū ducem mediolanēsem. hui⁹ philippi ducis p̄rem peregit. affectusqꝫ tandē curie tedijs. domū redijt vxorem duxit. filios genuit et vsqꝫ in hāc diem vitā quietā laudatāqꝫ degit. Is cum ad se duo senenses iuuenes admodū nobiles accessissent. ⁊ an regi seruire ꝯduceret ꝑcūctati fuissent: sic r̄ndit. Menippus cū adolescens apud homerū hesiodumqꝫ diuersa deorū scelera legisset. ea licita esse atqꝫ honesta credebat: nam qd̄ dij faciant qs non arbitret̄ honestum? Hic vir postea factus. cum illa tanq̄ turpia ꝓhiberi legibus aīaduerteret. incert⁹ animi ph̄os adijt. sciscitaturus ab eis q̄ nam esset optima vita. sed neqꝫ ph̄i satissecerunt. cum inter se dissentirent. et alij voluptatem. alij vacuitatē doloris. virtutē alij. quidaꝫ d̄o animi corporisqꝫ et fortune bona simul iuncta vitā dicerent p̄stare beataꝫ. Incertior igitur ille multoq̄ antea. vt verbis vtar terencij. cōsulere mortuos decreuit. ⁊ ad inferos penetrauit. ac ex thiresia qui ⁊ ip̄e vates diuinatorqꝫ fuit: vbi vita beata esset ꝑquisiuit. cui cum vates diu respondere negasset. in aures tandē insusurrās. apud p̄uatos inquit optimam vitā. hoc est felicitatē inuenies. Gyses quoqꝫ lydoꝝ rex. qui se p̄ ceteris fortunatissimū reputabat: Appollinē ꝯsuluit quis suo tempe felix esset. ꝯtempsit oraculuꝫ regias opes et appatus. atqꝫ aglaum quendā arcadē modici ruris cultorem. qui metas agelli sui cupiditate nunq̄ excesserat: felicez esse r̄ndit. Vos igitur o iuuenes si q̄modo viuatis optime q̄ritis. minime reges adibitis. nam cū ipsi felicitatis exptes sint. felices q sibi dicati sunt nullo pacto possunt efficere. quippe q̄ p̄ncipibꝫ seruientes nihil sibi libertatis relinquūt. vt ea ꝯsequi possint quibꝫ potiti multo sint q̄ antea miseriores. Virtutes eī o iuuenes felicis vite sunt effectrices. que a principū domicilijs excluse. si quādo casu aut errore limen ingrediunt̄: euestigio cogunt̄ fugere. ꝑterrite sinistris moribꝫ quibus in altis palatijs viuitur. q̄ si tempus disserendi daretur monstrarem vobis oīmes homines stultos esse. qui vitam habentes aliā. in q̄ possint honeste versari: in curijs principum se precipitant. Sed abest ociū. Ideo vos tm̄ mo-

neo. vt agrũ hunc histriones et adulatores ⁊ alios nebulones metere sinatis: qui ni
grum in candida vertunt. nullus est eñ viris bonis apꝫ prĩcipes locus. nulla emo
lumenta laborꝫ. ⁊ vt iuuenalis verba resumã. Adhuc est hodie res beri q̃ fuit. hec
eadem cras detrahet exiguis aliqd. Sic Siluius genitor. Illi vo ab insano ꝓpo
to reuocati domi manere ⁊ sibi ⁊ musis viuere decreuerũt. At paterna vox minus
in filio q̃ in extraneis potuit. nec eñ me pr̃ ab osequijs curie valuit auocare. q̃is
sepe multi ne me post principũ vesanias ire pditum admonuerit. Sed exptus sum
quod prius nõ credidi. verãq; pr̃is sniam inuenio. dꝛ q̃ libet me nũc in hac epla dis
sertare. grauiq; tuo iudicio remittere cũcta. nã et tu ãnis complurib; inter aulicos
canes latrauisti. Vidi te apud Albertũ cesarẽ honorato in loco. et cũ te primũ no
ui. oratoꝛ suus in Basiliẽsi cõsilio benedictõꝫ sibi ex patrũ cetu petebas. cum is re
gni vngarie dyadema mortuo socero suo Sigismũdo cesare suscepisset. atꝫ postq̃
is q̃ vita functus ẽ. nõ eñ triẽnio toto impauit. ad nepotẽ eius Albertũ austrie du
cem te cõtulisti cui⁹ es adhuc cõsiliari⁹. Quã rem nõ sum nescius apud ignaros re
rum mee sniẽ plurimũ detrahere. quis eñ infeliciter viuẽ curiales crediderit. cũ tu
qui vir haberis bonus et sapiens: solutus semel curie vinculis. iterum te vincieris
sed sum ego q̃ in eadẽ qua tu es causa. qui annis iam. xv. curialem seruitutem seru
ui. et nũc ecclesiasticos nũc seculares secutus sum principes. ⁊ q̃uis liber nõnunq̃
euaserim. mox tamen in vincula meapte redij. Itaq; posset aliquis opinari. vt sol⁹
vel cum paucis curie voluptatibus fruar. idcirco memor es curie coraz alijs detesta
ri sic apud mediolanum qui Bernardino predicatori cõtractus vsurarios accusa
bat. vt prohibitis ab his reliquis solus ipe feneraretur. Sed longe aliter ẽ. nõ ei qz
placeat mihi curia tõ versor ĩ curia. ꝫ ne leuitatis accuser. q gen⁹ vite receptũ nesci
uerim ꝓsequi. idẽ et te arbitror retinẽ. Accidit eñ nobis sicut cõingatis. Sunt eñ
admodũ mlti q viuẽte ꝓuge mrimoniũ dãnãt. ⁊ vxoris obitũ cupiũt libertatis amo
re. sempq; illi⁹ ad corinthios ꝑauli mãdati meminerĩt. Solut⁹ es ab vxore noli q̃rẽ
vxorẽ. At hi postq̃ libertatẽ sũt assecuti. mox alterã ducũt ꝓugẽ. vt vix qdã exegas
desũcte valeãt expectare. Sic eñ ẽ hoim calamitas. vt vitã quã viuũt. diuq; virerunt
etsi malã sciũt: mutare tñ aut nequeãt aut nesciãt. hĩc orati⁹ od eos q suã vitã dam
nãtes alienã laudãt. Jã faciã qõ vultis ingt. eris tu q mõ miles mercator. tu cõsul
t⁹mõ rustic⁹. hĩc vos hĩc mutatis discedite ptib;. eya qd statis volũt. Plima sũt mi
Johãnes q̃ nos cogũt pseueraẽ. ꝫ nlla est rõ prior q̃ ãbitõ. q̃ tanq̃ emula caritatis
oĩa fert onera q̃uis gruissima. vt honorib; secli ac ꝓlaribꝫ laudib; efferaꝫ. Qz si hu
miles essem⁹ ⁊ aiaz poti⁹ lucrari q̃ vanã venari gliaz studerem⁹. haud mlti ꝓfecto
ĩ hec tedia sese reciperẽt. Ad eos igr̃ q ꝓterea seq reges volũt qz plãtos ⁊ doctos in
curijs eẽ ꝓspiciũt. saluatoris nr̃i ibu voce obijciã voce Sup cathedrã moysi sederũt
scribe et pharisei q̃ dicũt facite ẽm opa eoꝝ nolite facere. ¶ Nõ igit qõ insignes viri
ac magr̃i vite faciũt. ꝫ qõ facẽ debẽt imitari oz. Expẽdat pri⁹ scipm q se dicaẽ vult
regib;. an toleraẽ labores. famẽ ppeti. sitim sufferre. ꝓtẽeliasq; valeat susstiere. Be
inde ꝓspiciat diligẽter vtꝫ ex curia ꝓseq possit qõ su⁹ desiderat aĩ⁹. mihi ⁊ ãgustie
apõ prĩcipes ĩfinite ĩtolerabiles eẽ videt. ⁊ que boies optant illic nullaten⁹ ĩueniri
quo fit vt veram pr̃is sniam arbiter de qua nũc trãsigem⁹. Repetẽda ẽ igit patet
na vox. qd ille stultos eẽ autumat singlos q ñ coacte prĩcipib; fuiũt. Clara vox du
ra tñ fortasse nõnullis vidr̃. Sz audiãt q̃ pacto ꝓbet. Stulti q̃ ad ꝓpositũ nr̃z tribꝫ
mõis dicũt boies. Stult⁹ ẽ q queritat qõ nequit ĩuenire. Stult⁹ et q q̃rit qõ nocet
inuẽtum. Stultus q̃z et ille est. q fine ꝓposito ad quem tẽdit. cũ plures habeat cal
les. deteriorem deligit ⁊ piculosiorẽ: vt si Romam petiturus cuz due sibi pateant
vie. altera breuis atz secura. altera longioꝝ plena latronib;: pgere vltimã velit. Cu
riales igit̃ homies aut primã stulticiã incidunt aut alterã aut terciã. Aut eñ qõ as
sequi nequeũt ĩuestigãt. aut qõ ĩuẽtũ detrimẽto sit querũt. aut semitã peioꝝ deligũt
q̃s res meli⁹ lõge ꝓgnoscem⁹ si q̃ sint curialiũ desideria et q̃s sibi ꝓstituãt fines ꝑui
derim⁹. Adhi videnẽ omes q regũ vel principũ latera stipãt. aut honoꝝes querere.

famāq; seculi. aut p̄otentiaz aut diuitias aut voluptates. ¶Nec inficias eo nōnullos esse qui se apud principes lucrari aīmas arbitrent. vt meritū tāto maius nāciscāt: quāto cū maiore piculo militauerint. De his igit̄ quiq; generibꝫ hoīm dicēdū ē nobis. q̄s tātū distare vt sapiētes sint oīdem⁹. vt facile quis eosdē deliros. amētes. insanos. ac stultissimos queat ꝯgnoscere. ¶Pri⁹ tñ q̄ hoc aggrediar. oēs oratos volo me quēpiam principū carpe censeat. aut q̄is pacto Serenissimo Diuoq; principi meo Friderico cesari detrahere. ¶Nam etsi dictur⁹ inter disputandū fuerim vicios os principes esse. et libidinū ac stulticie seruos: nō tñ id oīmbꝫ ascripserim. nec eīm me latet inueniri nōnullos vtutū ac sanctōnis cultores. q a principatu vicia diuino quodam munere sepent. quēadmodū boni apud gentiles principes August⁹ Uespasianus Titus Traianus et anthoni⁹ pi⁹ sunt habiti. z apud xp̄ianos Cōstātinus Arcadius Honorius Theodosius Carolus magn⁹ z quē Bāberga venerat Uericus sc̄us in qbꝫ si vel pietatē vel māsuetudiem vel pacis amorē vel iusticie zelum vel religionis affectū requiris. Fridericū nr̄m nulla in re minorē inuenies. Tātūq; abest vt meis sibi scriptis velim detractatū. vt eius laudes illustrare. et versibꝫ quoad possim z oꝛōne soluta decreuerim. nec me nūc eius curia detineret nisi sua me bonitas allexisset. Sed me quāta sit curialiū infelicitas ostēsurū. nō quid ipe et alij pauci q̄s equos amauit Jupiter. sed qd cōiter principes agant ferre oportuit. q̄ si oīa q̄ inferius mala recensen̄ in nr̄i principis inueniri curia dixerim. aptemētiar. nec minus mentiar. si nihil illoz hic esse cōtēderim. nec ego quenq̄ momordrim. quia sic est hoīm vita vt plus mali vbiq; q̄ boni repiatur.

¶Nostra intentio est fatuos esse qui principibꝫ herent disputādo monstrare. Jā igitur illos aggrediamur qui tanq̄ appetentes honorem principibus seruiunt. Aduersus quos cum iuuenali libet exclamare. O medici mediam pertundite venam. delirant enim qui propter honorem principibus famulantur. ad quorum purgandas mentes non meis scriptis sed elleboro potius esset opus. quis enim ī aulis principum verum honorem dixerit inueniri? Dantur honores in curijs non fm mores atz vtutes. Sed vt quisq; ditior ē atz potētior eo magis honorat. ¶Nā quē vnq̄ paupertās etsi pstanti virtute preditum. regum aliqs sublimauit? Audio q̄ obijcis. fuerunt nōnulli dicis obscuro nati loco atz inopes quondam. q nūc oībꝫ sūt plati. sic eīm principes voluerūt. sed quos oro sic prelatos ais nempe quos suis moribꝫ conformes inuenerunt. quibꝫ moribꝫ auaricie. libidini. luxurie. crapule. crudelitati. Sic est sane. Placet auaro regi qui pecunias vndecunq; refert. Gratus est libidinoso qui virgines atz maritatas sibi conciliet. Carus est ebrio qui conbibit Crudeli iocundus est qui sanguinem ꝯmultum effundit humanum. ¶Nemo acceptus est. nemoq; ex paruo statu prefertur alijs. nisi magno aliquo facinore sese principi conciliauerit. At hic non est verus honor et stabilis. qui ex radice venit non bona. Uera gloria vt inquit Cicero. ē illustris ac quagata multorumq; et magnorum. vel in suos ciues. vel in patriam. vel in omne genus hominum fama meritorum. quam nec principes assequuntur nec qui seruiunt eis. Cum vitijs omnes fere sint dediti. nec bonum aliquid agant nisi fortuito. At transeunti per vrbem tibi inclinabunt homines. denudabunt capita. cedent loco. salutes dicent. manus oscula buntur. Ita est certe. At vbi trasigeris. digitos retro tendent. subsannabuntq; tibi Et ille est inquient. qui principem nostrum seducit. qui bellum suadet. qui vectigalia auget. qui onera nobis importabilia cumulare facit. et etiam qui verso pollice quos vult ex nobis occidit. quem dij deq; omnes perdant. ne sub eius tyrannide diutius simus. Huiusmodi est honor curialium. qui si te quisquis es oblectat. non vereboz te stultum atz insanum affirmare. qui oblectationes tuas in re fallaci varia atz oīno falsa ponas. At pasitoz vocibꝫ qui te cenaz gra laudāt. quātū tribuat tu ipe nosti. ¶Preterea histriōes atz ioculatores z toti⁹ vulgi laudes. q̄s vir prudens pro nihilo reputabit. quia nulla est vera laus. nisi a veris proueniat laudatis. Adde q̄ omnes curie sequaces. non quibus presint. sed a quibus precedan-

tur inspiciunt. et altius semper euolare nituntur atq; cum reliqui precesserint. ipsis etiam regibus incipiunt inuidere. quia inexplebilis est humane glorie appetitus. Cui postq̃ te dedideris: semper illud Ciceronis in ore habebis. Quicquid est enim. q̃uis amplum sit. id certe parum est: cum est aliquid amplius. Est insup philosophoꝝ sentētia ac p̃sertim arestotil' in honoribꝫ nō esse finez ponendum. quia ⁊ res incerta est ⁊ in potestate alterius. et qui seruit honori ⁊ huius seculi fame. necesse ē vt mlta faciat inuit⁹. Interdū pl⁹ hoībꝫ q̃ deo seruire cogit'. Duo em̄ cū sint honores. alter viroꝝ bonorum. alter multitudinis. Stultus est q primū apud regē venat'. quia inueniri verus honor nō potest vbi virtutes nō regnāt. Qui vo alterum multo stultior est. quia ⁊ rem ꝑnitiosaz sequit'. ⁊ viciosā ⁊ instabilē ⁊ incertam. Atq; hi quidez ꝑpetuis cruciatibꝫ affligunt'. cum sibi p̃ferri plurimos ⁊ sepe indignissimos videant. nec qui honoꝝ est auidus vsq̃ magisq̃ in curijs angitur atq; iam satis de honore sit dictum. Nunc ad potētiā eamus. pulchꝝ videt' apud principē eē potētē. tutorē vocari regis. precipe alijs bellū indicere. pacez ꝯponere. posse obesse ⁊ ꝓdesse q̃pluribꝫ. Sed multi decepti sūt. dū posse apud reges plurimū q̃siuerūt. apud Tiberiū. Neronē claudiū tampotens Seian⁹ fuit vt impator apud Capreas cū rege Caldeo sedēte. solus hic impium administraret. secūdumq; illud totius orbis caput veneraret'. Et qꝑpe si ante ip̄m opp̄ssa cesaris senectus fuisset. hunc vnum populus augustū vocasset. Sed nulla est apud principes diuturna potestas. nulliusq; status debilior. nullius incertior. nullius infirmior est. q̃ eius qui apud principem videt' eē potētior. Sunt emuli multi. simultates. odia. Om̄is potētia magne inuidie subiecta est. Incidūt suspitiones. parantur insidie. perstrepūt vndiq; delatores. Atq; vt oculus ꝑua festuca turbat'. sic principum gratia offensiuncula vel mīma cadit Interdū etiaz nullo crimine ꝑdit'. tantum apud principes subdola lingua pt'. apud Adrionū impatorē delatoꝝ voces adeo valuer̄t. vt amicos quos ad summū prouexerat. post hostiū loco habuerit. Sz ad seianū redeo. vis ne salutari sicut Seianus. et tā esse potēs vt ille fuit. At hic vnica principis epl'a capt⁹ est. ꝑ vrbem vnco duct⁹ ad spectaculū. ⁊ in tibridis ripa truncat⁹. Oēsq; ip̄ius statue ex capitolio deiecte sunt. ꝑlege sacras lr̄as. quot Saul. quot Dauid. quot salomon ex his q apud se potētes erāt occidi iusserūt. Abimelech quia potētē vidit apud se Isaac ex regno repulit forsitā ⁊ interfici iussissz. nisi digit⁹ dei cū illo fuissz. Clitonē sue nutricis filiū philippi patris laudes ꝯpare fuisset. Alexāder Macedo sua manu interemit. Extāt nr̄i tp̄is admodū multa exēpla. que ꝯsulto fugio ne cui videar detraxisse. De magno r̄gni appulie senescallo nemo me dicere ꝓhibet. qa tuta est in mortuos rep̄hensio. Hic apud reginā Ioānā p̄mo in loco fuit. potētiamq; suā firmiorē putabat. quia ⁊ stupris sese insinuauerat. At regina ꝯuerso in aliū amore. ꝑcussores ad illū noctu trāsmisit. quo mortuo alios sibi ꝯcubinos substituit. Parati sunt q apud reges ꝑpetuo sint potētes Sepe q heri placuit hodie displicet. nullū est in atrijs principū maius studium. q̃ vt alios de gradu p̄cipitēt ⁊ se erigāt. potentū quilibet appetit. nulla inter curiales habitat fides. nō frater a fr̄e tutus inuenit'. nec patri filius fidus est. nec filius patrez seruat. quilibet sibi studet. om̄es p̄ferri volunt. om̄es mādare. Si qs potēs est. mille circa se oculos habet. ⁊ totidē linguas ad ruinā eius aspirātes. ⁊ vnus hinc alius illinc p̄mit. Nimiū multos timere habet q multū potest. ⁊ illū oēs oppugnāt q p̄ricipi gratior existimat'. Ruūt turres q̃ iuxta flumē site ꝑpetuū in se aque cursū recipiunt. qd tu facias q ex vni⁹ volūtate depēdes. ī cui⁹ amore nec ferro nec plūbo sed cera fix⁹ teneris. quā vel infrigidat⁹ amor excutiet. vl' ire feruor eliquabit. Nō oībꝫ tantū arridet fortūa. quātū cancellario nr̄i cesaris Caspi Schlick. quē vl' mirāda fati clemētia. vel singularis virtus. atq; p̄stātia (que in paucissimis hoībꝫ repit') apud tres cesares īter p̄mores potētē reddidit. Alios vo vix vnq̃ vidim⁹ in curia successoris tales esse. quales apud antecessorem fuere. Sed p̄cipitari cōplurimos ex gradu cernimus. ita vt quāto prius honoratiores ⁊ potētiores censebantur: tāto exinde debiliores ⁊ inhonoratiores fiant ⁊ sint inimicis gaudio. amicis vo ⁊ propinquis ⁊ sibi dolori. mo-

leſtie atq; de decori. Eſt aũt vulgatiſſimus eorũ finis qui apud principes vel honorem vel potentiaꝫ queritãt. quos in errore tammanifeſto cõprehẽſos ſtultiſſimos eſſe nemo negauerit. nec plura de potẽtia. ¶Nũc diuitias proſequamur. quas mirum dubiũ eſt ꝙplures mortales i curiales carceres attraxiſſe qui cũ Oratio ſe laborẽ ferre dicunt ſenes. vt i ocia tuta recedãt. quidam vo Iuuenalis referũt verba. qñ ego figam aliquid quo ſit mihi tuta ſenectus a tegete ⁊ baculo. Aduerſus quos poſſum Saluatoris noſtri ſermonem referre. qui tam difficile dicit diuitez intrare regna celorum. q̃ per foramẽ acus tranſire cameluꝫ. quo fit vt ſtultum ſit diuitias querere. ⁊ ſpem patrie celeſtis amittere. nec mihi quiſq̃ timorem famis adducat. quaſi ñ habeat xp̃c vnde alat pauperes ſuos. Apoſtoli nauim ⁊ retia reliquerunt inquit hieronimus. nec tamen illis quicq̃ defuit. Libertas chriſti pauperum ⁊ olera. Ꝙreſi diuitijs preferũtur. ſed iſta fortaſſe nimium religioſe dicuntur. nec talia ſunt que vulgo probari queãt. Agam⁹ igitur pingui minerua. cõſentiamuſq; Iuuenali ⁊ Ariſtotili ad felicem vitam opus eſſe diuitijs. quia nõ facile emergũt quorum virtutibus obſtat res anguſta domi. Sũt qui ſe poſſe putant diuitias cumulare principibus ſeruientes. at hi vt diuitias comparẽt libertatem vendũt. nec tamẽ diuitias aſſequuntur. nam ſi tibi princeps vel beneficia cõtulit vel feuda conceſſit. vel res alias. tãto magis ſeruire teneris quanto maiora ſunt dona. ¶Nõ ſi aliunde neſcis ex Gregorio diſcito. Cum eñ inquit ille augentur dona. rationes etiam creſcũt dominorũ. ¶Ꝛ ſi tunc ex curia velis abire cum dines es factus. mox omnia perdidiſti. Inuenitur cauſa. Submittit accuſator. cõuinceris reus. etiam nõ commiſſi criminis. auferuntur bona. ⁊ ne cõqueri vnq̃ poſſis eripitur ⁊ vita. Si vo in curia perſeueraueris. oportet ad q̃uis imperia regis eſſe paratum. ire in bellum. per latrões trãſire. nauigare in mari. manere in peſte. mille capitis adire pericula. Juſtum ⁊ iniuſtum exequi mãdatum. ridere ⁊ flere cum rege. laudare quem laudat. vituperare quez vituperat. nulla tibi i verbis aut i operibus libertas ſuperit. Quid igitur ſtultius eſt q̃ diuitias per tot tormenta cogere. cum ſit manifeſta freneſis. teſte ſatiro. vt locuples moriaris egẽti viuere fato. ¶Nõne preterea deliramẽtum eſt cum duo vel tres cumulauerint opes. cũes huius liberalitatis munificẽtiam expectare. ⁊ nõ potius infinitos reſpicere. q dum regibus ſeruiũt. ad extremaꝫ inopiam ſũt deducti. iam dabitur inquit Perſi⁹ iam iaꝫ donec deceptus et exſpes ne quicq̃ fundo ſuſpirat munus. in imo diuitibus nõnũq̃ dari ſolent diuitie. ſicut i mare feruntur aque. ¶Nemo pauper q̃uis diu ⁊ ad modum vtiliter ſeruierit. tantũ premij reportabit quantum diues ex obſequio paruo. ¶Nõ eñ ſeruitia in curijs principuꝫ. ſed perſone ponderanť. ¶Nam ⁊ pauos parua decẽt ⁊ magnos munera magna. ¶Nec donare reges ſolent. quod nequeãt cum libi do fuerit auferre. itaq; nec rem donatam ſi velis alienare poteris. nec in aliud regnũ trãſferre. nec ex ea quicq̃ diſponere quod regi nõ placeat. ¶Nõ ſũt igitẽ tue hmõi diuitie quibꝰ nõ potes vti ꝓ arbitrio. Quid q̃ neq; teſtandi facultatem habebis nanq; ſi liberis careas neme tibi nõ princeps erit heres. ſi adſunt filij. niſi ⁊ ipſi principi ſeruiant nõ ſuccedent tibi. Taceo quot diuites necati iuſſu eorum ſint qui eos diuauerint. Solent enim principes ſic nõnullis largire multa. ſicut ⁊ nos ſues paſcimus. vt eos poſtq̃ impinguati fuerint devoremus. Sic de ſeneca Longinoq; legim⁹ quos propter diuitias interemptos Iuuenalis affirmat his verſibus. Temporibus diris igitur iuſſuq; neronis Longinum ⁊ magnos ſenece prediuitis ortos. Clauſit et egregias lateranorum obſidet edes. Tota cohors. pierunt eñ ⁊ laterani propter diuitias. Scte igr̃ ſcriptum ẽ ⁊ vere q amat diuitias fructum nõ capiet ex eis. Adde q pauciſſimi reges q̃ ſua ſũt donãt. rapiunt eñ vt donent. que nec vera ſũt dona nec iuſte poſſidẽť. Cũ vix regnũ vllũ inueniať qõ nõ ſit vel ptũ vl̃ ꝓtinuatũ fraude. qd ẽ qõ largire iuſte ꝓncipes poſſint. vñ pecuie vñ iocalia veniũt q̃ apõ ꝓncipes ſunt. niſi ex raptu vl̃ vẽditõe iuſtie. aut ex ſpolijs eccl̃iaꝝ. At iſta ſũt inigtatis p̃mia. q̃ nec regi. p deſſe neq; tibi vtilitati ſi donata fuerint eẽ poſſint. Relinq̃m⁹ igr̃ hãc diuitiaꝝ cupiditatẽ. qñ ipleť auaꝝ⁹ pecunia. ⁊ auro vt ingt Hierõim⁹ ⁊ Seneca prius dixerat. tã deeſt quod habet. q̃ quod nõ habet Scimus ſcripturam dicẽtẽ qz nõ ꝓderũt diuitie in tempore vltionis. diues eñ cũ interierit nõ ſumet oĩa ⁊ nõ deſcẽdet cũ eo glia dom⁹

eius. Viuamus obsecro tanq̃ nihil habentes ⁊ om̃ia possidẽtes. victus atq; vestitus vt iterꝫ Jeronimi verbis vtar. diuitie xp̃ianoꝝ sũt. ⁊ has ẽ potẽs nobis dn̄s absq; ministerio principũ tradere. diuitias veras apud reges vel nõ inuenimus. vl' tales inuenimus quas longe melius fuerat nõ inuenisse. At hoc de diuitijs libasse sufficiat. Ex quibꝫ ni fallor mõstratũ est stulticie opaꝫ dare. qui ob opes principibꝫ famulantur.

Nunc tp̃s admonet vt de voluptatibꝫ disseramus in quibꝫ multi mortales beatitudinez posuerunt. Atq; in pr̃is Epicurus vir alioqñ magnus. quez ph̄i nostri tp̃is magis verbis q̃ factis reprobãt. nã quott⁹ est obsecro vl' theologoꝝ qui voluptatibꝫ nõ inseruiat. Qobrem si quem forte inueneris qui aspnet̃ oculis pulchritudinẽ rerum. nõ odore vllo nõ tactu nõ sapore capiat̃. secludatq; auribꝫ om̃em suauitatem. huic hoĩes ⁊ fortasse pauci deos ꝓpitios pleriq; aũt iratos putabũt. In oratiõe pro Marcello Ciceronem dominantem. inuenimus quibꝫ in verbis om̃es quinq; sens⁹ tetigit. quibus voluptates hauriuntur. Cũq; due vie sint quibus humana vita continetur. altera virtutum. altera voluptatuz: illa deserta inculta atq; interclusa frondibus ⁊ virgultis hec semꝑ hoĩm frequentia teritur. nec quisq̃ est qui voluptati nõ obsequatur. Suntq; admoduz multi qui tanq̃ voluptatibus fruituri obsequia principuz amplectunt̃. quodq; stultissimuz sit opep̃ciuz fuerit ostendisse. ac d̃ voluptate que primũ oculis percipit̃ primum dicamus. Oblectantur nõnulli dũ splendidos equites cõspiciunt. dũ bella geri exercitusq; ꝯcurrere vident. dum formosas cultasq; mulieres intuẽt̃. dũ cetus hoĩm ornatoꝝ. dũ ludos. dum iocos. dũ pulchros equos. dũ picturas. dũ sericeos pãnos. purpureos. aureos. duz mirificas vestes. insignes vrbes. egregias domos. alta palatia. marmorea templa. testudines. viridantia prata lucos. fontes. flumina. feras. serenuz aerem. montes apricos. amenas valles. armẽta. canes. ⁊ huiusmodi cetera cõtemplant̃. at hec om̃ia multo iocundiora sunt priuatis hominbus q̃ curie obligatis. naz qui seruitio regum mancipatus est. in bello nõ vt spectator. sed vt miles aderit. ⁊ huc atq; illuc cõcursabit. ac hostem ferire seq; tueri magisq̃ oblectare oculos cogitabit. Mulieres nõ intuebit̃ nisi cũ regi placuerit. tuncq; illas videbit que alijs grate sibi molestissime sint. ornati vestibꝫ hoĩes plus ĩuidie q̃ voluptatis prebebunt. ⁊ alienos equos ⁊ meliores ⁊ nitidiores q̃ sui nõ letabitur inspexisse. iocis atq; ludis perraro interezit. lateri regio semꝑ assistens. palatia d̃o tẽpla picturas facilius spectare mercatores atq; priuati hoĩes q̃ curiales possunt. Cunq; reges ꝑraro suorum regnorũ limites exeant. vrbes inspicere nõ nisi vnius regni poteris. nec quid apud alias gẽtes sit preciosũ videndi tibi copia dabit̃. ea quoq; que ĩ cãpis sunt visu delectabilia rarissime inspicies. domo clausus q̃ si captius nec vnq̃ exibis. nisi cũ rex vel venari voluerit. vel aliter animũ relaxare. quod cũ fiet cũ maxime velles domi manere cum niues agros cooperuerint. vel cum solis feruore mundus ardebit. Sed marcet plerũq; sub tecto squalida pulueribꝫ ꝑs maior curialium. nec in choreis atq; tripudijs feminaꝝ delectatio dat̃. cum tu illam respicias que in aliam fert̃. ⁊ te nedum spernit. sed etiam odit. Nulla dies est in qua res mille nõ videas que tuum conturbẽt aĩm. Semꝑ tibi ante oculos inimici sunt. osculariq; manum ꝑsepe cogeris quam velles truncatam videre. facileq; plus amaritudinis q̃ dulcedinis visus tuus ex curia reportabit. At in auditu dices magna est curialium delectatio. duz nouitates totius vrbis viros sapientissimos loquẽtes. dũ gesta viroꝝ magnoꝝ. dum cantus sonosq; audiũt musicoꝝ. Credo ⁊ hoc plerosq; d̃cipe. Sed medendum est etiam huic parti. ne quis oblectaturus aures curie se astrĩgat ac molestiam ꝓ voluptate percipiat. nam quod tu mihi de nouitatibus ais abs negotio ꝯfuto. cum plura illic displicentia q̃ grata audiant̃. Cum nunc ciuitates capte. viri p̃stantes occisi. spolia facta. rapine commisse. victores mali. victi boni sepi⁹ referant̃. Viros aũt sapiẽtes q de moribus ac secretis nature disputãt. quiq; hystorias referunt. nõ nisi ꝑ adulationes apud principes accipies. q̃ si nõnũq̃ oratores atq; ph̄i diserti curias adeũt. orationesq; coram principibus hñt. nõ tamdulce ẽ eos illic audire. vbi cũ metu magis loquũt̃: q̃ in scolis vbi sũt liberi. ⁊ ad veritatem. nõ

cõplacentiã fanꝫ. Hinc est q Athenis dũ libera ciuitas fuit ⁊ Rome dũ ꝓsules rem-
pu. gubernabãt. lr̃aꝫ studia maxime flozuerũt. In curĩs vo quilibet sermo p adula-
tõez habeꝫ. nihil ad vez dicit. Lomendant mali bonicꝫ vitupant. Sũt qui vetez
nazrãt hystorias. sed mẽdose atcꝫ puerse. clazis auctoribꝫ ñ credit: sed fabellis inani
bꝫ fides adhibeꝫ. ꝑl⁹ Guidoni ⁊ Lolumna q bellũ Troianũ magis poetice q̃ hy-
storice scripsit. Vel Mazsilio ⁊ ꝑadua q trãslatiões imperij que nũq̃ fuerũt ponit
vel vincẽtio morcho q̃ Liuio: salustio. Justino. Quito Gurtio. ꝑlutarcho. ac sue-
tonio ꝑstantissimis auctoribꝫ. credit. Citharistas vo ac cãtozes. q̃uis curia solet opti
mos hze plus cm̃ hoc gen⁹ hoim q̃ phoꝫ vel poetaꝫ prĩcipibꝫ placet. nõ ad tuaz sed
regis audies voluptatẽ. Lũcꝫ dormize aut aliud opus agere velles. tũ potissime iste-
rum sonis aut cãtibꝫ ingetaberis. Omnibꝫ hoc viciũ est cantoribꝫ ingt Gratius inter
amicos. vt nũq̃ inducãt aĩm cantare rogati. iniussi nunq̃ desistãt. Quo fit. vt cũ no-
lis audias. cũ velis nusq̃ appeant. Et tñ bis singul̃ kls aliqd cogeris elazgiri. Quid
q omia iurgiorũ atcꝫ riꝛaꝫ sunt plena. vnus alteri maledicit. increpãt se inuicem.
Blasphemie in deum sãctosqꝫ iaciunt. omes in ꝓfuso loquunt. tot clamozes sunt. vt
vix sociũ qui prope te est valeas audire. quilibet sua facinoza nazrat cũ derogatione
alterius. Illi suam p̃iam laudãt ⁊ alienã vitupant. Spurcissima vndicꝫ verba pso-
nãt. nulla ĩ verbis modestia. nulla reuerẽtia. null⁹ pudoz. Scurre semp audiunt vel
detrabẽtes vel ructãtes. Nam bis solis libertas est. quicquid vel facere velint vl̃ di-
cere. At hec si quis sapiat surdus potius esse velit q̃ audire. Jam de tactu pgam⁹
in quo venus potissime dñatur quam nõnulli rez ignazi blandissimam in curĩs esse
ꝓfidunt. Ex eo erzantes. q mulieres eos amare ꝓsueuerunt. qui vestibus sunt ornati
qui crines ventilãt. qui tozneamentis intersunt. qui canunt. qui chozeas ducunt. qui
semper leti atcꝫ hilazes inueniuntur. sicut curiales esse videntur. Sed minime ita ẽ
vt grata sit hic venus. nam si qua est mulier que hos amat. nõ tamẽ eis se credit. q̃s
loquaces agnoscit iactatores instabiles. plurium amatozes. nisi forsitan aliqua est
que famam pazuifaciat. tuncꝫ multi circa vnam ꝓcurzunt. nec vllam sine riuali di-
liges. hinc rixe. cõtentiones. odiosa verba. interdum verbera ⁊ homicidia. nullam
nutrire modico poteris. cui adsint qui multa ꝓmittãt. veniet alter te pulchrioz ⁊ ac-
ceptioz. nulla tamen fides est que vno ꝓtenta sit viro. sepe cũ amicam petes. aut ali-
um cum ea inuenies. aut isse illã ad aliũ repies. Q̃ si tibi grata obtigerit ⁊ fida pu-
ella. nõ poteris nisi raptim. ⁊ p furtum esse cum illa. neqꝫ em̃ seruire regi ⁊ amori po
teris. quia vterqꝫ insolẽs dñs est. ⁊ qui hoiez totum vult sibi. Adde q nedũ amicam
sed nec ꝓiugez in curia pudicam seruabis. tot sunt vndicꝫ proci. tot formosi iuuenes
tot promissozes. tot lene. vt nec castissima p̃iunx resistere tot impugnationibꝫ possit.
Q̃ si probissima fuerit. reserenda est tamen. cum indies curie principum moueant
Siue coniunx sit siue concubina tunc anxietas mentisqꝫ doloz. quia nec cum amica
remanere nec illam ducere tecum potes. ⁊ instabilitatem femine remanentis cui⁹ est
in horas mutazi semp suspectam habebis. Junge irrisiões ac detractões q̃ fiũt amã-
tibꝫ. Binumera discrimia. pondera suspitões. oia hec cũ sint ꝑatis q̃uia. curialibꝫ
ꝑportabilia. nec vsq̃ ĩ atrĩs r̃gũ tact⁹ oblectat. Sequũt alij duo sens⁹ odozãdi ⁊ gu-
stãdi q pti p̃ucti sũt ptim disiũcti. nãqꝫ dũ fercula r̃dolẽtia sapidaqꝫ ꝓmedim⁹ vterqꝫ
sensus letatur. Si quis aut flozum aut vnguentozum sequatur fragantiam nõ gu-
stum sed odozatum iuuabit. ⁊ officium suuꝫ odozatus amittet cum in palato cibus
masticabitur. At hi quibus in solo palato est causa viuendi stulti sunt. ⁊ pecudum
vitam nõ hoim sectant. Naꝫ ⁊ aplus eos vitupat qnozum deus venter est. rem nan-
q̃ damnatam sequuntur: q̃uis plurimi propterea velint regibus obsequi. vt bibere
atcꝫ edere maxime possint. ⁊ quia principes optimis vtantur vinis atcꝫ cibazijs. ve-
sci quoqꝫ se eisdem speraut. potatuzosqꝫ cum regibus se confidunt. ac sicut muscę pin
gues mẽsas sic isti vnctas dñioꝫ popias insectãt. q̃uis regalibꝫ epul̃ magis muscę
q̃ isti potiãt. Videam⁹ igz apd fastigiũ regale q̃tna sit curialiũ edẽdi atcꝫ bibẽdi vo-

luptas. que sane tūc optima est. cuz fames adest atqz sitis. cum nec illa nec ista ꝓtrahitur. At in curia perraro añ meridiem cibaria distribuuntur. quo tempore ñ famelici sed rabidi sūt homīes. quibusdam vo expectatio longa debilitatis spiritibus appetitum subripuit. alij modico pane vel caseo pregustato orificium stomachi clauserūt. quo fit vt alij vorēt quicquid apponitur ⁊ ad crapulam impleant. Alij vel minimum sumere nequeant. Interdum ī ortu diei et añ lucem fercula posita sūt. que nisi comederis vsqz in noctez ieiunabis.. nec tñ stomachus officium suū fecit nec appetit⁹ adest. cuz post meridiē prāsus fueris rursus post horaz cenā ponit. nūq̄ ī suo tēpore cibus affert. hīc subite mortes atqz intestata senectus. ⁊ orexis ⁊ vomitus ⁊ ilioruz dolor ⁊ calculus. ⁊ morborū oīa genera viuūt. qualis cena tamē vinū quod succida nollet lana pati. vt Iuuēalis ait affert. quod cum biberis insanus fias acetosum. aquaticum. corruptum. pēdulum. acerbū. aut frigidū. aut nimis tepidum. colore saporeqz malo. Taceo illos prīcipes qui tm̄ ceruisiaz ī potu prebēt. que cū vbiqz amara sit. ī curijs tñ ⁊ amarissima ē. Nec tibi aut ī argēto aut ī vitro dari pocula credas nāqz ī vno furtum timetur. ī altero fractura. Potabis igitur ex ligneo cipho. nigro ātiquo. fetido. ī cuius fūdo fex cōcreta est. ī quibꝫ sepe minxisse dñi cōsueuerūt. nec tibi vni ciphus dabit vt si velis vel aquam misceas. vel puruz bibas. sed ī cōmuī potabis. atqz ibi mordebis vbi nūc vel pediculosa barba vl saluiosum labium. vel immūdissimi dētes fuerūt. Interea vinum ātiquū ī tua presētia regi ꝓpinabitur. cuius tāta fragātia est. vt eius odore tota domus repleatur. Bibetis muscatellum. maluaticum. ex gallijs. ex matrigali. ex riparia genuēsi. ex vngaria. atqz ex ipa grecia sibi afferri vina iubebit. nec vnq̄ tibi vel nimium cyathū cōmūicauit q̄uis cardiaca passione crucieris. ꝙ si bonū vinuz añ te sit nō tñ iocūde sapiet. cum melioris fragātiam tue hauserīt nares. Velles nōnūq̄ bibere sed ñ audes nisi maiores īcipiāt. nec famuli vinū apponūt nisi post medium mēse. ꝙ si añ petieris ⁊ importun⁹ ⁊ petulās ⁊ ebriosus iudicaberis. nec sñ ignomīa quod postulas obtīebis. nec ad tuam sed ad maiorum sitim potabis. Vinū postq̄ ī mēsa fuerit ꝑ multas man⁹ trāsibit añq̄ ad te veīat. nec speres mūdari ciphum dum pincerne remiscēt. q̄uis ī fūdo fex hereat vel intus aliquis ructauerit. nam sicut ī templis aque bñdicte superinfūditur. sic ī atrijs prīcipū vinaria vasa quibus familie potāt ī āno semel euacuata mūdātur. Nec ī vino tm̄ sed ī aqua quoqz cruciatus inest. Nam si stomachus dñi vt iuuēalis īquit feruet. potuqz ciboqz frigidior geticis petit decocta pruinis. Quibusdā ī estatez seruatur glacies atqz hac ī feruoribꝫ vīa frigefiūt. nec tibi mīma portio dabit maioriqz siti cruciabis. qz vidēdo nihil gustab. Quid tibi de mappis dicā. nigris laceris vnctis que nedū tibi vastidiū moueāt. sed manibꝫ applicāt teqz sequūt. si qñ te volueris tergere ꝙ plures veriti madidas pīgui iure manus ī ꝓprijs desiccāt vestibus. hīc est illd abdomē ꝙ ī pectoralibus curialiū cernis. vt sati⁹ sit ī stabulis porcorū q̄ ī curijs comedere dñoꝝ. naz mēsalia illa mūda. sericia duplicata. solis prīcipibus seruiūt ⁊ indies mutātur. tua trūcis affixa tamdiu discerni a mēsa possint. Audi nūc cibaria ⁊ sume voluptatem si potes. nulla tibi alia mactātur aīalia q̄ boues. capre. porci. vel vrsi. nec ista recētia vl paululū trita. sed postq̄ fetere ceperūt dispēsatores emere solēt. nam quo minoris emūt eo magis furātur. Carnes tue frigide bis cocte īmūde īsipide. fetētes fumo ⁊ carboībus plene. nullis ꝯdimētis. nullis salsamētis. speciebusqz nullis apparate. Caules putridi. rape marcētes ⁊ muscide. legumīa semicocta. cicera. pisis. fabis. lētibus interdum pulueribus atqz cineribꝫ mixta. Caseus raro ad te venit. aut si venit viuus est plēus vermibus. vndiqz perforatus situ squalidus. saxo durior. butirum fetidum lardumqz rācidum tua fercula condit. Oua tunc apponuntur tibi cum iam pullos alūt. Pira ⁊ poma marcida. que nisi tu comederis porcorum esca fuissent. oleum quo tibi excoquuntur fercula de lampadibus sumitur vl lucernis. cuius fetore fugari serpētes possent. quale illud fuisse credendum est propt quod rome cuz bochare nemo lauari volebat. Ego magnifico hero meo Caspari cā-

cellario gratias ago. qui me hac ex sentina immunditiarꝝ detraxit. ⁊ ad lautã eiꝰ mẽ
sam deduxit. q̃uis nisi ipe fuisset iam curiarum tedijs renuntiassem. Sed prosequar
ceptum iter. pisces tui vel lucij parui vel carpones vel alletia. Si natalicium fuerit
poteris ⁊ renkam gustare luti in quo iacuit odore fetentem. vel anguillam colubre
cognatam. aut hosce pisces qui apud cloacas vrbium nutriuntur. Si quis tibi nobi
lior piscis apponetur quatriduanus erit. Panis tuus niger ⁊ adeo durus vt vix ge-
nuinis dentibus frangi queat. Et q̃uis eodez precio sepe niger ⁊ albus panis ema-
tur. ne tamen assuescas semper nigro pasceris. Voluntqꝫ dñi assidue inter se ac ser-
uos disparitatem notari. q̃uis neqꝫ voluptati nõnunq̃ neqꝫ vsui fuerit. Tua insup
fercula eadez sunt. facileqꝫ in annum quid tibi edenduz sit scire poteris. que res ad
moduz voluptatez diminuit que solet varietatibus irritari. Posset forsitan aliquis
hoc tollerare: nisi meliora pre se ferri continuo cerneret. sicuti curialibus accidit. qui
dum sordiduz panem terunt. dũqꝫ in morez equorum vel ordeuz vel speltaz vorant.
aut quas vocant caseatas. Interea domini piscem quez corsica misit. vel thauromi
nitane rupes. seuientia nanqꝫ guttura saciare nõ sufficiunt nostra flumina ne maria
dum piscatores proxima queqꝫ scructantur retibus. nec piscem sinunt in vicinia cre
scere. ecce mox alium qui longi latiqꝫ pectoris. necnõ Squillaz defert asparagis vn-
diqꝫ septam. cuius cauda neduz familiaz sed hospites quoqꝫ siqui affuerunt ꝯuiuas-
qꝫ despicit ille murenam adducit ex sicilia quaz inter Scyllam ⁊ Charibdim cepit.
duz auster se contineret. quid accipenseres. turtures temulas aut alios pisces enũe
rare. quicquid in aquis suauius aliter. ante principez atqꝫ id vel assum vl' oleo vene
frano vl' vino coctuz optimo inter odoriferas herbas intueberis. Maxima inter pi
sces tibi inuidia accrescit. nec minor inter carnes. Cũ ceruuz leporez apruz capream
castora fascianuz perdicez gruẽ pauonez oricẽ gallinaz turdos merulas ficedulas ar
deas Anseres edulos agniculos cuniculos. asperiolos ⁊ quicquid volat ⁊ quadru-
pedat saporis egregij vorantez principez videas. atqꝫ hec egregie cõdita pulmenta-
rijsqꝫ preparata suauissimis. que cum respicis nihil ex his que ante te sunt morde-
re potes. Sed expectas ⁊ ad comitez dicis ecce iaz dabit nobis semiesuz leporẽ aut
aliquid de clunibꝰ apri. iaz piscez assum. iaz congelatuz aromatico iure ad nos mit
tet. iaz pulluz gallinaceuz iaz duas auiculas destinabit. sed euanescit om̃is cogitatꝰ
tuus. naz curialibus nihil horuz porrigitur. nisi fortasse ad cruciatuz tuũ aliquid so
cio tibi assidẽti mitteretur. quo scires illũ te principi cariorez. nõnũq̃ ⁊ tibi tantillũ
dabitur nõ quo te satieris sed quo magis afficiaris tedio q̃suaues sint epule princi-
pis. sciens panem ante dominum niueuz ac molli siligine factuz aspicies ad quem
pistanduz proprius eligitur ⁊ magno stipendio retinetur artocopus. quez si tangere
volueris increpatus percutieris qui panez tui canistri nõ receperis. nec intactuz he
ri dimiseris. ꝙ si ver fuerit ⁊ optata tonitrua cenas maiores reddiderunt. raduntur
tubera terre ⁊ vsqꝫ a libya deferuntur. Boleti optimi. quales edere solebat claudius
ante illum in quo venenum vxor sibi porrexit. Curialibus aũt viles ⁊ ancipites fun
gi ponuntur. et in quibus sepe mors editur. Poma principis talia sunt qualia so
rores dicuntur Hesperides habuisse. ⁊ his solum oblectari potes. tam em̃ odorifera
sunt. vt non solum propinquos. sed longe etiam stantes odore suo perfundunt. tan-
gere tamen illa nõ poteris aut quouis pacto gustare. Caseus ex parma placentiaqꝫ
deducitur. Sudans cecus. pinguis ex ouibus factus. que solum serpyllum cum sua
uissimis herbis depaste sunt. Structorem interea saltantem per domum ⁊ chiromã
ta volanti cultello ante dominum diuersis gestibus leporem atqꝫ gallinam secantez
spectabis. ⁊ qui te nihil horum permittit tangere. quibus oblectareris. Quis est qui
rebus in istis voluptatem esse curialibus credat. quis nõ potius penam ingentem
cruciatumqꝫ maximum recognoscat. an non similimum est hoc tormentum illi qđ
poete finxerũt de Tantalo qui nec in aquis bibere nec in pomis edere potest. q̃uis
ad mentum vsqꝫ vtraqꝫ sibi pertingant. Quid ꝙ in mensa p̃nceps assidue fabulatur

atq; tacenda dicēdaq; fatur. cū tu nec loqui nec biscere audeas. nā si forte mutire p̄sumpseris aut nutu aliquid significare. quasi casus ꝑ plantas educeris foras. ac vl' latro vel fur vocaberis vl' adulter. Maxima queq; dom⁹ vt iuuenalis ait ꝓuis ē plena suꝑbis. ille panem magno cum murmure porrigit. ille indignat̄ ꝙ se aliquid poscas ⁊ quod se stante recumbas. aut nō vident famuli defectum mense. aut si vident negligunt emendare. Sepe tibi vinum vel panis deerit. nec tamen aliquod istorum poscere audebis. Si vel aquam vt vinum dones vel aeetum vt piscem mergas vl' sal vt carnes aspergas vnq̄ petieris importunus diceris. Enumero tibi sedentium tedia. sed maiora illorum sunt qui stantes seruiunt. ⁊ quotiens aliquid mordes ipi te cum hiāt ⁊ aerem solum capiūt. qui solis pascuntur cenaꝝ reliquijs. Sz accipe molestias alias. Sunt in curia diuerse dapes. nam raro minus q̄tuor ferculis cena paratur. at ista nūq̄ vt optares ex ordine dabunt̄. semꝑ quod vltimum velles erit p̄mū cum pane satur ⁊ vrsi plenus dorso fueris. tunc cibaria meliora porrigēt̄. vt vel stomachatus renuas vel ad crapulaz cum tuo maximo dāno ꝯmedas. ꝙ si quis casus meliores epulas initio mēse ꝯcesserit. mox ille ex oculis auferrēt̄. Est em̄ magna ministris diligentia ne diutius res p̄ciosiores esse in mensa ꝑmittant. nam ⁊ in ponendo tardiusculo. ⁊ in leuādo celerrimi sunt. Aspice insuꝑ in ꝑapside quot man⁹ enatant circa carnes. quot cultelli festinant. quale ꝑiculū illic manū aꝑponere nisi quis chirothecā ferreā recepit. Sic̄ apud Strigoniēsem archiep̄m illū qui ante p̄sentem scd̄us fuit florentinū quēdam fecisse ꝯmemorant. Contigit em̄ vt nōnunq̄ alienū qs digitum vel portiūculam manus acceperit atq; momorderit. vituli carnē vel bouis existimans. Mense in curijs vndiq; circūdant̄ edentibꝫ. Cibaria supra caput tuuz ⁊ humeros afferunt̄. sepeq; suꝑ te ius totum effundit̄. Hic te p̄mit is raptat ⁊ in faciem tuam vomit. inter ferculū ⁊ ferculū magna fit mora. tempusq; longū expectādo ꝯsumit̄. cum interim nec spuere nec screare potes. nisi scurraꝝ numero velis haberi Nunq̄ certa ꝯmedendi est hora. Si tamen in ip̄o mense initio nō affueris. cena mulctaberis aut iurgijs afficieris acerbis. Inter hec nec porros neq; cepe neq; alleū qꝛ venenum ab Oratio dicit̄ ꝯmedere poteris. Nec igit̄ que principes edunt. nam illa tuum ventrem dedignātur. nec que rustici vorant: quia vetorem dn̄is ingerunt. gustare ꝑmitteris. Crassis igitur illis ⁊ nullo sapore ꝯditis vteris dapibus. In quibꝫ si voluptas esset aliqua. cessaret tamen quia ꝯtinue sunt ⁊ immutabiles. nam voluptates vt iuuenalis affirmat rarior vsus cōmendat. At in his rebus tantū deest vt gaudium aliqd̄ intercedat. vt male iudicare non existimē. qui summā in eis miseriā summāq; cordis afflictōez posuerit. Sed stultum atq; impituz vulgus hec tedia nō aīaduertit. solūq; suspensas auro vestes ac sublimes respicit in equis milites. Et cū opes argentum aurum famuloꝝ cateruas ⁊ ornatum exteriorem intuetur. miserias interiores nequaq̄ considerat. At Seneca summa prudētia vir. Isti inquit quos ꝓ felicibus aspicitis. si non q̄ cernuntur sed qua latent videritis. miseri sunt. surdidi. turpes. ad similitudinem suorum ꝑietuz extrinsecus culti. quo fit vt curialibus qui ꝓpter irritamenta gule principibus seruiunt. nedum ciues priuatos qui cum iocunda coniuge inter dulces liberos caste ac ꝑce ꝯmedunt. vel ruricolas qui medias int̄ oues castaneas molles ⁊ mitia poma cum lacte vorantes. nitidi fluminis vndas exhauriunt. Sed ip̄os quoq; qui in crepidinibus petraꝝ vel in pontibus vel ad ecclesiarum valuas mendicant. sine cūctatione p̄ponam. Cum illis nec ex sententia succedat qd̄ aꝑpetūt. nec si successerit meliores ꝓpt̄ea beatioresue fiāt. Sūt igit̄ oēs stulti qui ob has causas in regiū famulatū sese recipiūt. Ceterū cum ab initio dixerimus quosdā esse qui tanq̄ aīe ꝯsulturi regalibꝫ sese dedūt obsequijs. extimāt em̄ ꝯsulendo regibꝫ vtilitatē reipub. ꝓmouēdo. pupilli ⁊ viduaꝝ tuendo causas afflictis ⁊ inopibus succurrendo. tanto magis deo placere quāto maiore tedio ista ꝑagūt. Respodendū est etiam his. ne qui stultiores sunt alijs. sapiētiores omnibꝫ videāt̄ q̄uis neminē adhuc ꝯgnouerim qui nō suū aliqd̄ tꝑale ꝯmodū apud reges insectaret̄. Fingamus tamē aliquē fore quem sola salutis aīe ratio mouerit. An ita ē vt h̄ in curia

sibi possit obtinere. cõsulemus ne nos viro bono in obsequio vt se regis immergat? Putabimus ne sic animam lucrefieri? Mihi Hercule nõ fit verisimile in curijs principum vbi tot vicia regnant. vbi tot irritamenta ab exercio virtutum subducunt. vi virum aliquem bonum posse pseuerare. Nãq; vt sessor bonus ī equo retrogrado vt calcitroso excucietur. dilabet̄q; tandem: sic vir bonus z iustus apud reges diffluet. vel īmunitus rerum licentia ac fluxu. z tot īmunditijs tum viciorum tum hominum circũuentus declinabit a via. z in scopulos ruet ventorum viribus actus z tempestatum. quod cum Plato in athenienſi curia perspexisset. fugere potius statuit q̄ inter tot viciorum inquinamenta morari. Cognoscito igitur teipsum qui sequi curiã statuis. z an platone sis maior. animaduertito an virium plus tibi q̄ illi sit ad resistendum male cõsuetudini. oportet in curijs obsequi omnib⁹ ꝓmunicare quod habes. fluire temporib⁹. versare naturam. z regere. Necnon teipsum huc z illuc torquere et flectere. cum tristibus seuere. cum remissis iocunde. cum senibus grauiter. cuz iuuenibus comiter. cum facinorosis audacter cum libidinosis luxurioſe viuere. Quod nisi feceris: nec magnus in curia nec diuturnus esse poteris. Sed replicabis mihi fortasse illũ ipsum Platonem quem fugisse curiam superius scripsi: Posteri⁹ tamẽ ad Dionisiuz sicilie tyrannũ peruenisse illiq; seruisse. Sic est vt ais. Sed vide quid obtigerit. nãq; vocatus ab illo per doctrine speciem. cum tyranni vicia corripuisset. tyranni fraude venũdatus est. Nec is solus ex sapientibus iram principis experti⁹ est. nam z Zenonẽ pbm senem admodum Pbararis tyrannus omni cruciatus genere dilacerauit. Anaragoras nobilis pbus ab Anacreonte Cypriorum rege occisus est. Boetius iussu Theoderici regis interijt. Longa mora essz si quos viros bonos necari principes iusserint enumerare voluerim. Nec mihi quispiam vel Adoysen vel Heliseum vel alium quẽpiam pborum ꝓmemorauerit. quasi z sibi liceat qõ viris diuinis permissum extitit. nec enim cum regibus illi manserunt. sed functi legatione quã deus eis mandauerat. abierunt. Solus Joseph apud Pbaraonẽ moratus est. quem ordinatio diuina pro salute populi illuc transmiserat z venũdatio fraterna. fateboz z Mauricium z Martinum militasse ac principibus seruiuisse: sed ille q̄ primum xp̄ianus cognitus est. cum tota mor legione thebea truncatus est capite. hic vt vir factus est z regia castra dimisit z in obsequium dei se sequestrauit. Sciebat enim vir sanctus quia pupillorum z viduarum cause ad principes nõ egre diuntur. quia nunq; apud reges causa pauperum defenditur. quia venalis est omnis iusticia. quia impudicus est omnis sermo quia nulla misericordia. nullus religionis zelus. nulla caritas. sed inuidia z ambitio tm̃odo dominatur. Quibus obsistere fortissimi fuerit z plus diuina q̄ humana sapientia. Et q̄is esset Martin⁹ ipse sanctissimus. posset̄q; sua virtute superare militiam. amplius tamen malitiam nec per se voluit sequi nec alijs imitandam suo exemplo demonstrare. Nec saluator noster xp̄c interrogatus quid faciendum esset ad vitam ꝓsequendaz: vade dixit z regibus seruito. sed vade inquit z vende omnia que habes z sequere me. nõ principez non regem. sed me. non curiam sed me inquã sequere. Videas igitur tibi vir bone q̄ ꝓter animã sequeris curiam. ne ꝓter curiã illam pdas. quia multi sunt ibi laquei multa offendicula. multe insidie dem̃onũ. Burum est ambitõez frenare. auaritiã cõpescere. Jnuidiã domare. Jram cohibere. Luxuriam coartare. dum semp inter ista verseris. Si quis tñ adeo sibi creditũ talentũ nouit vincere. vt ista possit z tang̃ sol īmaculatus in luto versari. si põt picẽ tangere z ab ea nõ inquinari. Si põt ignem ingredi z nõ vri: nõ illũ curiaz sequi prohibeo. nam meritũ tanto grãdius assequet̄ quãto piculosius militauit. Sed psuasuz ẽ mihi neminez esse. qui curie seruiẽdo nõ potius vincat̄ a vicijs q̄ vicia vincet. Bociles imitandis vt Juuenalis verba recenseam turpibus ac prauis omnes sumus. in genesi quoq; diuinũ oraculũ est in hunc modũ. Sensus em̃ z cogitatio humani cordis in malũ prona sunt ab adolescentia. nõ suaserim igit̄ vlli in curijs īmorandũ. nã z aia vt dixi discrimini magno supponitur. z vita sepe ante temp⁹ amittit̄. quoniã vel principum desiderio fauebis ac vltro

suis vicijs arridebis. ⁊ animā ꝑdidisti. vl' increpabis malos mores. accusabisq; scelera ⁊ in re iram principis expetieris. Cyrus persarum rex Arpalo familiari suo admodum ante caro. ob ꝛephensum in se vicium. filios epulandos in cōuiuio dedit Cambises eiusdam ex carissimis qui se de ebrietate corripuerat. filium sagitta trāsfixit. Nec tu mihi Aristotilem obijcias summū phm Alexādri magni castra sequētem. nescis enim qua volupte hoc egerit. ⁊ an sibi libertas fuerit aliter faciendi. At secuti sunt Alexandrum cōplures alij. calisthenes phus Critus frater Callactaneus Lysimachus miles ⁊ phus insignis. Calistenes dum adorari more psico Alexandrum ꝓhibet. trūcatis manibus ⁊ pedibus. effossis oculis ⁊ auribus amputatis miseram vitam in carcere ducere cogebatur. Cui cum Lysimachus in remedium erumnaꝝ venenum obtulisset leoni obiectus est. Crito cum Alexandrum Philippi patris laudibus detrahentem redarguisset. ab eodem vt supra retuli in conuiuio ē occisus. Sunt igitur stulti meo iudicio. ⁊ vt arbitror tuo Johannes amantissime. ⁊ qui ꝓpter superiores causas ⁊ qui ꝓpter animę lucrum seruicia principis ꝯplectūt. quoniā vel qđ querunt nō inueniunt. vel ꝑ viam spinosam ⁊ ancipitē pgūt. cū ad finem quē cupiunt tutissimis possint ⁊ quietissimis itineribꝫ ꝓficisci. Esset ḡ iaz satisfactum his que ab initio ꝓposuimus. possemq; iā epl'az claudere. Sz sunt adhuc alię ꝯplures molestę curialiū de quibus nō erit ab re ꝯbreuiter memisse. Plurima inter dormiēdum sunt tedia. Sepe in asseribꝫ dormiēdum est. in paleis. in lapidibꝫ. nudoq; solo. in vento. in pluuia. in frigoribꝫ. Si plumas fueris assecutus: ad pediculos. pulices. culices. ⁊ alias infinitas vel mordentes vel deterrime fetentes bestiolas te prepara. nunq; solus dormies. nisi cum sociū cuperes. Linteamina imunda. fetida. lacerata. ⁊ quibus nuperrime pestilētia sunt mortui tibi dabuntur. Comes adiūgetur scabiosus. qui se tota nocte fricabit. alius tussitabit. alius fetido flatu te perurgebit. Interdū ⁊ leprosus tibi coniacebit. Alius frigidus est ⁊ vestimenta ad se rapit. Alius febre calidus ⁊ lodicez cum oīi tegmēto supra te iacit. Semp vel ille tibi molestus erit. vel tu illi videberis tediosus. dormīt frequēter in ꝓmuni. vbi vl' r. sunt vel. rr. vbi vnus stertit alter pedit. alius calces iactitat. nunq; ante mediū noctis est silentiū. Veniunt ebrij dormitū. ꝓfabulātur. garriūt. raptant. riranť. pugnāt ⁊ seinuicem cedunt. Surgunt mingentes. sepe apud stabula sunt cubicula tua. et equos fremitantes vel se mordentes audis. nunq; scies vbi iacere debeas. nisi domini dormitum iuerint. Sunt in diuersorijs multi aduene. multi ignoti. ⁊ vita curialiuz plerūq; in hospitijs publicis statuitur vbi ꝓtinuo fures timēdi vel formidādi siccarij sunt. neq; res tuas vnq; tam diligenter custodies quin aliquid detractum repias. nā ⁊ ipsi fures in thalamo tuo dormient. ⁊ te sospito assurgent. resq; tuas sub te quoq; iacentes eripient. Adsunt meretrices. ancille lenones. ioculatores. lusores pasiti. qui iurgia cōtinuo ꝓludunt. tantusq; clamor exorit vt nedum dormire. sed nec qui ꝓpe te est loquentem socium intelligere queas. Adde loquacitatem eorum qui nocte ꝯlonga est nunq; quiescunt. Absentem cantat amicam vt flaccus ait. multa ꝓlutus vappa nauta atq; viator. Nulla dormiēti quies dať. q; si vnq; rumores ⁊ alia mala somnus vinceret. ac oculos claudere ceperis. euestigio reuocaberis. ⁊ aliq casu surgere ꝓpelleris. credo te ista millies exptuz. ideoq; sum breuior. Sed alia accipe que inter hospitandum sunt tedia. Adarescallus orandus est ac precio ꝓducendus. rogā dicq; serui eius ⁊ alliciendi muneribus: vt hospitium tibi tolerabile prebeant. quod si ꝓmiserint non tamen implebunt. teq; vel in remotissimis locis vel i fetidissimis ganeis collocabunt. Interdū ⁊ honestū locum quem dedit vt deseras ⁊ alteri cedas minis ac vi coget. Sed esset tolerabile fortasse Adarescallo caput inflectere cui⁹ est officiū non inhonestū: at sordidos homines sequi. atq; his supplicare ⁊ offerre pecuniam grauissimum est. Nec tamen hoc potes effugere nam ⁊ coquis ⁊ pistoribus et frumentarijs ⁊ bladi viniq; distributoribus humiliare te conuenit ⁊ ipsorum benivolentiam emere. Quid ostiarium referam. Deu quotiens ille vlnas in pectus detrudet tuum. quotiens te pugno vel calce repellet. quotiens vbi te viderit ve-

nientem portam que patebat statim recludet. Quotiens te excluso q̄uis aurum de
deris: vel mimum vel scurram vel emulum tuum intromittet. quotiens tibi vel do
mire principem vel in consilio esse vel egrotare mentitur. Quid de motu castrorum
dicam. quis tormenta que nunc incidunt possit enumerare. Quanta equorum est
cura. quanta armorum. quot vrgent angustie. Transeunda sunt alta flumina. pon
tes ancipites ascendendi. Equitandum in tenebris. in pluuia. in vento. in niuibus
in luto. in glacie. in fluminibus. in spinis. in nemoribus. in saxis. in precipitijs. in
abruptis collium. inter latrones. inter hostes. nunq̄ certus est principis recessus. ma
nõnunq̄ vagatur in crastinum esse castra remouenda. cūq; accinctus es vie mu
tatur opinio. q̄ si forte impatus fueris repente fiet recessus. ibitq; cum paucis. & se
qui pene festinantur omnes iubebit. idq; tunc potissime cuꝫ vel egrotabis vel medi
cinam sumpseris vel sanguinem diminueris. aut equi aut famuli tui minus dispo
siti fuerint. Si quis & standi vel recedendi certitudinem habere voluerit. ex caupo
nibus vel meretricibus melius instruetur q̄ ex alijs. nunq̄ quo sit eundum scies. ni
si postq̄ peruenieris. Creditur summa luce rex abiturus. tunc; omnes in equis ex
pectant & ad meridiē vsq; tam muli q̄ equi & currus onerati manent. sepeq; onera
tanq̄ decepti deponunt. cum do iter arreptum est in his locis potissime mansio fit.
vbi nec vina sunt nec cibaria. nec in quibus recipi queas diuersoria. vbi do vbertim
omnia suppetunt. nunq̄ post biduum castra manebunt. Est enim regibus tedium q̄
tiens multitudinem letam audiunt. contra do ex angustijs afflictioneq; plebis sola
tia suscipiunt. ideo nõnunq̄ mille passus proficiscuntur. Interdum quinquaginta
milia passus obambulabunt. Gaudebuntq; cum te vel familiarem perdidisse vel e
quum accipient. vel cum te precipitatum in flumina vel frigore obriguisse. vel estu
defecisse cognouerint. cum ipsi & contra frigus & contra calorem armati exierit. In
castrorum preterea processu. quot pressure sunt. quot calces. quot trusiones. quot ca
sus. quot irrisiones. quot blasphemie. nunc tuus equus alius cedit. & in te culpa re
fertur. nūc tuus ledit & afficieris dāno. Litigant inuicem famuli & in bellū descen
dunt dñi. interdū seruare ordinē optet. nusq̄ cedere loco licet. festinandū est cuꝫ alij
festinant. tardandūq; cū alij tardant. nec quepe te erit quē velis amicū nec ad cuꝫ vbi
sit poteris ire. Si quo casu ceciderit nemo te colliget. sed vniuerso exercitu calcabe
ris & tam tu q̄ equus in puluerem redigeris. nūc in locis palustribo & in luto castra
ponūtur. nūc in arena locoq; sterili. ex quo nec lignatum nec aquatuꝫ absq; magno
discrimine progredi queas. tunc aut estas erit & caloribus exureris cicadis obtun
deris. culicibus mordeberis. serpentibo intoricaberis. fetoribus ac exalationibus
pessimis cruciaberis. Aut est hiems & tecto atq; vestibus nudus peribis. q̄ si tu fo
san euaseris: famuli tamen & equi supesse non poterunt. Adde cum quepe sunt hostes
maiores molestias. nūc vitandos lapides nūc sagittas timēdas. nūc fures formidā
dos. nunc latrones. nunc insultus est faciendus in hostes. nunc cauendum est ne ho
stes ipi officiant insultātes. In armis edendum est. in armis dormiendum. semp in
vallo castroꝝ in portis excubie sunt habende. nūq̄ hora quieta est. nūq̄ in pace ma
nere licet. nūq̄ tube nunq̄ cornua tacent nunq̄ insidie cessant. Quotiēs itur ad mu
ros vel cum duo q̄currunt exercitus. quāta trepidatio est. quot clamores nūc erigū
tur machine. nūc ferunt tribuli. q̄currunt iacula fodūtur missilibo scuta. Corruscāt
enses. sub illo equus occidit. hic q̄fossus telo ruinā minat. Illi caput aufertur. huic
manus amputat. quidā calcant inter equos. quidā in foueis iacent exāgues. mille
facies mortis vbiq; vident. nō hic misericordia est. nō benignitas nō hūanitas. Dū
ille vir bon⁹. ille miles egregi⁹. ille fortissim⁹ credit imperator. q̄ plures sua manu ne
cauit. quiq; cruentū gladiū ex pluriū viroꝝ iugul' eduxit. Sūt equestres pugne. sūt
pedestres. sunt nauales sunt murales. vbiq; res sunt horrēde & facies inferni simil'.
nihil ibi lucrari absq; iniuria primi potes. nec tua sunt q̄ bellis q̄rūt iniustis vt fe
re sunt oia bella q̄ inter domesticos fidei p̄mittūt. Perdē aūt illic nedū res ꝫ vitaꝫ
& aiam potes. nec tute vitare posse bellum p̄fidas in quo tuus rex interfuerit. nemo

se mare vitaturū speret cum rex nauigauerit aut ꝓmitandus rex est. aut amittēdus inter tot tantasqꝫ difficultates. aut iuuenis es ⁊ sufferre insolitas res nō potes. aut antiquus ⁊ difficientibus viribus nec inediā nec sitim nec laborem sustinere vales. Pretereo morbos qui dum sic agimur nos aggrediuntur. quibus coacti vel in via deserimur. vel inter ignotos plerūqꝫ diem claudunt. qui domi manentes per multos annos viuere potuissent. Sed redeamus iam in vrbes. simus in amplo spacioso qꝫ loco quiescat curia. deerunt ne ꝓterea cruciatus. an non fient indies noua edicta ⁊ ꝓstitutiones noue. quibus vt te coaptes: singulis diebus de nouo incipies viuere Siue rex sedeat siue stet. tibi tamen semper erit standum. nec vllam tuis tibijs poteris dare quietez. Sed nōnunq̄ sedens temerarij iudicaberis. Quid dō in stipēdijs exigēdis. quāta morositas. quātaqꝫ diminutō ē. nūq̄ i tpe dat. nūq̄ integruz. nūc ad istū nūc ad illū remitteris. diuersisqꝫ mendatijs eluderis. multa sunt ꝓpter q̄ magnifico Laspari cancellario teneor: sed in hoc quoqꝫ sue magnificentie sum obnoxius. quia me non patitur solario meo frustrari sicut alios video. qui suum gemunt fraudari salarium. Nunq̄ stipendia recipiunt nisi distributorem donauerint. nec vllus est qui tam clara quentionis sue capitula faciat. vt ad voluntatem officialium non recipiant interꝓtationem. qui sunt omnes auri corrosores. Sed iā de necessarijs aliquid dicamus. qui ⁊ ipi curialium tormenta exaugent. nūc hoc nunc illud impetrari sibi petentes ⁊ siue durus sit siue absurdum qd optant. tamen impetrare te volūt Quidam potentes sunt qui ex grā principis ꝓmouere ꝓpinquos possent: sed tales sunt eius consanguinei. vt vel eis benefacere non audeat. vel si audeat infamiam populi ⁊ indignationem supra se dei sustineat. Quid q̄ amorem in se principis nemo verum assequitur. nanqꝫ vt Socrates in eo quem de regno scripsit libro testat. Principes neminem nisi in consulto quodam impetu diligunt. q̄ si quem amant: non vt amicū diligunt. Inter pares enim amicitia versatur. sed eo modo amant quo et canes ⁊ equos diligunt. fructum vt exinde suscipiant. Quid dixi errauj. certe multo plus equus aut canis q̄ homo diligitur. mortuo quippe viro mox vir ali⁹ adest qui locum defuncti magnis precibus sibi dimitti postulat. at canis vel equi mortui vice non supplebit alius nisi vel emptus precio vel gratia. Parum adhuc dixi. cum nedum non dolenda sed optanda mors tua principi sit. qui diutius seruisti. aut enim pro longis obsequijs non te remunerauerit. ⁊ soluitur obligatio morte tua. dulceqꝫ suo ex ore sonabit. Ach si mortuus non fuisset homo ille. magnis eum muneribus donassem. Aut largitus est tibi plurima que te mortuo recuperare se sperat. vir enim hodie dives aliquis moritur. cui principes non succedant. Sed audi iam quot immunent tibi molestie propter personam principis. raro nedum inter principes sed inter priuatos quoqꝫ vir bonus reperitur. Licero in diuinationum libris. Si que rarissime fiunt monstra putanda sunt. inquit magis monstruz erit vir bonus q̄ parturus mule. Astipulatur huic sententie Juuenalis. qui licet prius dixisset Rari quippe boni. vix numero sunt totidem quot thebarum porte vel diuitis hostia nili. Postea tamen quasi septem reperiri non possent amplius se restrinxit dicens. Egregium sanctumqꝫ virum si cerno bimembri vt monstrum puero et miranti sub aratro piscibus inuentis et fete comparo mule. Nec diuina scriptura remissior est. Si quidem apud Paulum prophete verba relata sunt. Est autem deus verax omnis homo mendax. Et iterum scriptum est. quia non iustus quisq̄ non est intelligens. non est requirens deum. Accursus. non est qui faciat bonum non est vsqꝫ ad vnum. Videres vt oratores ac poete cum sacra scriptura concordant. vides ne vt rari boni. mali vō infiniti sunt. Si ergo rex tuus malus fuerit dolebis eius infamiam eiusqꝫ vicijs cruciaberis. Si auarus est angeris. quia nec te ꝓmiat nec alios bñmeritos ⁊ qꝫ plurima negligit ne sumptū faciat. Si liberalior ē times ne ꝓfusione nimia obliniet erariū. Si crudelis. vereris ne ī te tuosqꝫ seniat. Si pius egrefers. qꝫ nō vlciscit iniurias. Si audax ꝓcula reformidas. Si vecors hostibꝫ iuuides qui sibi semꝫ insultāt.

Si loquar. multiloquiũ esse nõ absq; peccato cognosces. Si tacitus. dicis quia nec
amicos nec seruitores verbis scit retinere. Si vinolentus. accusas ebrietatẽ. Si vi
no non vtitur. q2 paꝝ sit letus grauaris. Si luxurie cultor est doles. quia plurimis
iniuriat̃. Si feminas fugit. dicis nõ esse viꝝ. Si paucos ad se admittit. displicet ti-
bi inter illos nõ esse. Si cõis est oĩbꝫ. irasceris ꝙ tam reliquis q̃ tibi sit familiaris.
Si omni ex parte bonus est qd̃ mõstruꝫ fuerit. cum tu sis malus doles quia tuis vi
cijs non alludit. Aut si tu quoq; sis bonus quẽadmodũ est difficile. dolebis principi
bono nõ arridere fortunã. sempq; anxius eris suo statui. egrotabis cum eo. quoniã
nõ tam filio suo pater afficit̃ q̃ bono principi bonus seruus. Cui etsi fortuna fauerit
nunc mutationeꝫ. nunc insidias times: nec dormies vnq̃. nec vigilabis in pace. Est
insup magna viroꝝ recreatio mentis secessus. cum se aliquis retrahit in solitariuꝫ
locum. ac vel meditatur vel legit vel scribit. totũq; se musis prebet. Et nunc Plato-
nem. nunc Arestotilem. nunc Tullium. nunc Virgilium. nunc alios doctores iam
dudum mortuos sed fama viuentes ⁊ scriptis alloquitur. Sꝫ hac voluptate priua-
ti sunt curiales. qui semper in ocio sunt. in clamoribus. in tumultibus. si tibi nõnũ-
q̃ particulam mense delegeris. in qua vel legas aliquid vel scribis. mox aliquis in-
stabit qui te vexet. Et si alij cessauerint. non aberit dispensator. qui prope te compu-
tum faciat. eraq; moueat. nusq̃ tibi angulus patebit quietus. in quo possis cum sci
pione dicere. nunq̃ minus solusq̃ cum solus. Oportet te priscis illis sanctisq; viris
carere. atq; inter homines viuere quos rectius bestias omni virtute carentes appel-
laueris. Sunt qui dicunt filios suos idcirco principibꝫ tradere vt mores ediscãt
fiãtq; virtute p̃stantes. Melius dicerent ad intelligendaꝫ maliciam turpitudinẽq;
discendaꝫ se filios transmisisse. Sunt em̃ in curijs viciosissimi iuuenes. ꝑmones in-
honesti. ille luxuriam cõmendat. ille voracitatem. nemo de virtute se iactat. sed aut
virginem violasse aut stuprasse. nuptam aut emulum occidisse aut rapina sese aliqd
nactum gloriabitur que scelera sic adolescentes imitantur atq; imbibunt. vt nunq̃
postea dimittant. nec te putes adolescentem pudicum sobrium verecundũ ⁊ bñ mo-
rigeratum apud principes inuenire. omnes hmõi sunt quales mgr̃i. Verꝫ est em̃. q̃
Terentius ait. ad peiorem plerũq; partez aĩm applicari. si quis ad eam rem mgr̃m
sortitus sit improbum. sic natura iubet. velocius ⁊ citius eos corrũpũt exempla ma
la cum aĩm magnis auctoribꝫ subeũt. Refero maximas deo grates. qui mihi iaꝫ
viro sequendi principes aĩm tradidit. cum iam a parentibꝫ virtutes aliquas sic ac-
ceperam. vt amplius amittere non possem. ꝙ si aliud nõ est. hoc saltem habeo quia
nõnullas didici lr̃as quarum essem oĩno ignarus. si pueritiã meam curia suscepis-
set. Est enim in curijs principum viciosum litteras nosse. ⁊ probri loco ducitur diser
tus. Est itaq; magna litteratorum molestia cum se contemni per omnia viderint.
et res maximas ab istis dirigi. ne dicam ego negligi: qui vix inter manus et pedes
quot habent digitos norunt. Sed est etiam illitteratis sua turbatio cũ viros in cu-
riam doctos ac latine loquentes venisse vident. quos ipsi nequeunt intelligẽ. Quid
preterea de conscientia tua dicam que semper inquieta est semperq; te mordet cum
tu te scias multis viciorum illecebris inquinatum. nullum grauius suppliciũ vt Se
neca scribit q̃ ꝯscientiam. hic Iuuenalis cum tamen hos tu euasisse putas. quos di-
ri conscia facti mens habet attonitos. ⁊ surdo verbere cedit. Occultum quotiẽs aĩo
tortore flagellum. penaq; tam vehemens ac multo seuior illis. quos ⁊ cedicus gra-
uis inuenit et rhodamantus. nocte dieq; suum gestare in pectore testem. Sed audi
obsecro Ciceronem pro sexto roscio. cuius hec si bene memi verba sunt. sua quẽq;
fraus ⁊ suus terror maxime vexat. suum quẽq; scelus agitat. amentiaq; afficit ma-
le cogitationes ꝯscientieq; animi terrent. Hee sunt impijs assidue domesticeq; furie
que diesq; noctesq; penas parentum a cõceleratissimis filijs repetant. Quaq; te ver
tis. oblocutiones de rege. de consiliarijs. de teipso fiunt. cum vel nimis subditi gra-
uantur. vel hostes instant dum curia in choreis est. aut in venationibus occupata.
Nullum inter res mundanas maius. munus est hominibꝫ a deo ꝯcessuꝫ. vt Cicero

dicit q̃ amicitia: At hoc bono tam suaui tã vtili tã necessario priuati sunt curiales. nanq; viciosissimi fere sint omnes. non amicitia inter eos esse ꝫ factio quedã et conspiratio põt. Inueniunt̃ nonnulli industri laboriosi curiales. at in his adumbrata non expressa sunt signa virtutũ. Uident̃ quidem liberales sed rapinam sequuntur. Si sunt casti ambitiosos ĩuenies eos atq; superbos. Si humiles ebrij sunt ⁊ nebulones In nullo virtus est aliqua. q̃ mille vicia non comitentur Arduum est in hac hominũ colluuie. virum amicitia dignũ reperire. q si quis inuentus fuerit bonus. vel regi non placebit vel magnatibꝫ. nec eius vti beniuolentia poteris. qa non licet in curijs habere cõmerciũ inter illos qui non sunt accepti. videbisq; nonnunq̃ illos quos diligis. et qui tibi sanguine sunt cõiuncti ad supplicium rapi. ⁊ q̃uis difficile sit tacere cum doleas. nec cõqueri poteris neq; hiscere. Sepeq; cũ illo cõuersari cogeris qui tibi vel patrẽ vel matrẽ occiderit. Si eius cõditionis fueris vt famulatũ possis tenere ĩuenies ꝓuitores tuos ebrios. gulosos. rixosos. ĩsolẽtes. ĩmemores. negligẽtes. ĩertes adulteros. homicidas. Si rursus tu alteri fãuleris. dñm auaꝝ q̃relosũ ĩuidũ temulẽtũ loquacem reperies. Discurre ꝑ omnes curie stat⁹. q̃ cõtenti cõciliarij sunt. suis cõsilijs non acquiescere principes. Quid aiũt cancellarij cum eoꝝ littere ad honorem regis et vtilitatẽ scripte transire non possunt. nisi correpte et ex bono in malũ mutate Quid magistri curie et marescalli: dũ obediẽtiã nõ inueniũt. qd magistri camare dũ eoꝝ cõputa corripiuntur. quid capellani dũ in celebratione diuinoꝝ officioꝝ suspẽdunt̃. qd medici dũ negligi sana et nociua recipi cernunt. qd milites qd cubicularij. quid tubicines dum stipendia sibi negant̃. quid coqui qui nil parare sine reprehensione pñt. nullus est cui non sint infinite molestie. Atq; vt breuiter dicã. ꝑ multas tribulationes intrant iusti in gloriã dei. curiales ꝺo cũ multis cruciatibꝫ acquirere sibi gehennã student. Nihil de clericis et religiosis dixerim qui cũ Joseph palliũ. cum Matheo theoloniũ. cũ Johanne sindonem. et cum samaritana cupiditatis ydriam iussi sunt reliquere. Taceo et illos qui necessario et inuiti secunt̃ curiam. nã vt Cicero pro sexto Roscio dicit qd̃ ego inuitus et necessario facio. nec diu nec diligenter facere possum. Credo iam me ꝓmissioni mee satisfecisse. qa stultos esse ꝓbatuꝝ dixi. omnes q aliã vitã habẽtes ĩ q̃ possint se honeste traducere. curiarũ molestias sequũt̃. Quod cum ita sit. relinquam⁹ hoc pelagus inquietũ. nosq; in aliã vitã redigam⁹ Nãq; si pacem cupimus. si ocium diligimus. si nobis viuere volumus. si salutem anime querimus: fugienda sunt nobis atria regum et aulici tumult⁹. in quibꝫ nec requies nec bonarũ artiũ exercitatio. nec virtutis amor aliquis regnat: ꝫ auaricia tm̃ libido crudelitas crapula inuidia et ambitio dominatur. quibꝫ vicijs qui sit deditus. nullo se poterit argumento tueri: quin apud viros doctos et malus esse cõuincat̃ et stultus Uale vir. nisi ex curialibus vnus esses meo iudicio prudens. Pridie kl's Februarij. Anno salutis. M.ccccxlv. ex Pruch.

Gaudet de reditu amici.

Epistola .clxvij.

Aspar schlick cãcellarius imperialis. S.p.d. Reuerendo pr̃i dño Johãni carnaial iuris cõsulto et apostolici palacij causarũ auditori. Uenit ad me nuncius tuus cum litteris quibꝫ mihi significas te iteꝝ nurẽbergam repetere. In qua re ꝓphetam me reddis. scis enim hũc reditũ tuum me tibi predixisse. quia dietas nostras p̃termittere non potes. Et sicut arbitror inter nos libenter viuis. nã et nos letis animis te intuemur. Sed vellem ego aliam ob causam te inter germanos cõmorari nec semꝑ hoc ecclesie negociũ in manibꝫ nr̃is nunq̃ expediẽdũ penderet. Longe nanq; plus mali secũ affert hec diuisio xp̃ianorum quia ĩuicem litigamus. q̃ thurcorũ impugnatio aduersus quos cuncti sentimus idem. Sed dabit deus his q̃ finem. Quod de diete cursu deposcis: non possũ cum certitudine scribere. hoc scio et hoc tibi notum facio nr̃m regem indies se instruere vt ad dietam ascẽdat. Diem certam recessus prescribere nequeo: sed omnis aꝑparatio fit vt q̃toci⁹ iter sumatur. Quid autem impedierit celeriorẽ recessum dicam tibi cũ presentialiter ver

ba serem⁹. nã et bohemoꝝ et ỽngaroꝝ res ĩnouate sũt. quas me referẽte pleni⁹ agno
sces. Tũ etiam quõ ĩ re frisingeñ succesſerit tibi aperiã. q̃q̃ iã audisti germanũ meũ
castrosũ et aduersariũ meũ castratũ esse. cui iã adẽpta sũt q̃ iuaserat castra. Sz mlte
nob ꝑ basiliẽses ĩferunt mine aduersus ꝗs op⁹ erit armis tuis ne iuri nr̃o ⁊ aplice se-
di fiat iniuria. ¶Noua bona q̃ scribis de afferre leto corde itelligã vt illic fruct⁹ aligs
emergẽ possit q te nosq; leticia cõpleat. Vale optime. Ex vienna. xx. maij.

Reprehendit cardinalẽ nõ scribẽtẽ Et iterũ **Epistola. clxvij.**
ceſarem scribit ad vnionẽ eccl'e tractatuꝝ

Aspar schlick cãcellari⁹ Impialis. S. p. d. Reuerẽdissimo ĩ xp̃o pr̃i dño
Juliano cardiali sancti angeli. Accedũt nos ĩdies ex buda diuersũ nuncij
nec vll⁹ ẽ q me tuis lr̃is cõsoleť. Quid cẽsit nõ scio solũq; mirari me restat
ĩterdũ etiã ꝓiecturis vtoꝝ. sepeq; mecũ dico. Aut nimis scẽde sũt res cardinalis q̃ fui-
tozũ obliuiõꝝ p̃stãt. aut nimis aduerse q̃s scribẽ nõ vult ne me ꝓtristz. Sz neq; h̃ quic
sco ¶Nã cũ tuã prudẽtiã et sũmã sapiẽtiã mẽti reuoluo scio qa nec ꝓsperis reb⁹ ifaris
nec ꝓr̃js succũbis. ℔ quẽadmodũ de socrate suo dicẽ rãtiꝑe solebat. ĩ oĩ fortuna vul
tũ eũdẽ geris. nec vultũ dũtaxat vt ille ℔ aĩm q̃. Cur q̃ aut vñ sit hec taciturnitas nõ
possũ agnoscẽ Je nũci⁹ q mõ palatini lr̃as ad me ỏtulit. epl'az meã ingt se tue p̃nita
ti reddidisse ¶Posset aliqs dicẽ latẽ te cũ aliq; huc venũt. id fit qa ñ ẽ iglitõ fcã ¶Nõ ad
mitto expurgntõz. aut altioꝝ cã q̃ gescẽ faciet. quã nec cogitare possũ nec sõniare. Ut
cũq; sit p̃coꝝ tuã dignitatẽ ne me ỏes obliuiõi. neue me tuis scriptis p̃uatũ facias. Cu
pio sciẽ sospitatẽ tuã regni vngarie statũ. ⁊ qd aduersus pfidã mahometi sectã pareť.
Scis itaq; nos eẽ ꝺdictos. vt et tu mihi vngarica. et ego tibi theuthonica facta renũ-
ciẽ. Inter oẽs hoies ꝟuãda sũt pacta. ⁊ hĩc fides dr̃. qa fit qõ dictũ ẽ. Si nõ ẽ apõ te
papir⁹. scribe more vetusto ĩ cereis tabul'et ego abbĩc nauẽ nõ papiro tm̃. ℔ etiã pga
meno ꝑ hystrũ tibi onustã mittẽ curabo. ¶Nũc me qõ reꝑhendo iꝑe faciã. significabo
qõ h̃ fiat. Dilatũ ẽ vsq; ĩ hãc diẽ iter ad ꝙetũ nurẽbergeñ. nõ sine magnis ⁊ arduis
cauť possũ dicẽ nõ eẽ itũ. Sz cur nõ sit itũ et si scio causas nõ possũ dici. Tu scis re-
gib⁹ q̃nte sint cure. ¶Nõ tã facile rex mouet castra. q̃ miles equũ ascẽdit. ¶Nũc iam tu
m⁹ ad iter accinti. ¶Nõ puto me ampli⁹ ex his locis. tue reuerendissime p̃nitati scri-
pturũ. Ex nurẽberga meas fortasse lr̃as recipies. Illuc sequũť regẽ albert⁹ ⁊ sigismũ
d⁹ austrie duces. Ulric⁹ cilie comes et dñs de walsee p̃ncipes teuthonie et oratoꝛes
coĩtatũ oẽs aderũt. Quid secuturũ sit ĩ reb⁹ eccl'ie. nedũ scribẽ ℔ cogitare difficultimũ
ẽ. Sũt eĩ iter se p̃ncipes admodũ discordes et alij huc trahũt. Johãnes carnatal vir
tũ doct⁹. tũ sensat⁹. et nicola⁹ cusan⁹ nr̃i sãguinis oculatissim⁹ illic sũt. et alter⁹ p̃tis
oratoꝛes. Jã tonitrua et corruscatões ĩcepert. Utinã pluuiã nõ g̃ndinẽ habeam⁹. Sũt
nõnulli q iudicia sua pluris faciũt q̃ toci⁹ orb̃ sniaz Voluisse ĩ ℔ ꝙetu tuã reuerẽdis-
simã p̃nitatẽ vt vidisse q̃le bellũ apud eos ỏbis gestũ sit. Jn q̃ certamie scio q̃ntũ va-
luisses. ¶Prelij̃ ꝓ ifideles. etsi militũ cohortatões desideret. ⁊ cõcilia matura manib⁹
tñ q̃ ỏbis magis gerẽdũ ẽ. nec p̃terea mi⁹ est vtile vnionẽ ĩ ciuitate tueri q̃ hostes pel-
lẽ ¶Quid ei pdest eos q ex̃ eccl'iã sũt ꝓmẽ si ab his q int⁹ sũt laceramur. Sz dirꝛ tã sa-
tis Ex ytalia nihil noui habeo nisi q̃ ille ꝙetus⁹ q senis ꝓ cõi toti⁹ ausonie pace diu-
ti⁹ sedit. reb⁹ ifectis dissolut⁹ ẽ. nec aĩ p̃cipũ ꝓiuctiores sũt q̃ añ fuerũt. Tibi fortitã
certi⁹ illi⁹ terre noua scribũť vñ tua origo ẽ. mihi qa solo mr̃no genẽ sũ ytalie ꝓiuctus
nõ tã diligẽter singula patefiũt. Vale optie et me q sp tuus fui et ero vita comite noli
scriptoꝝ tuorũ expertẽ facere. Datũ vienne die. xxiij. Junij Anno. M. cccc. xliij.

Laudat treugas ĩ regno vngarie fieri et aliq̃ de **Epistola. clxvj.**
vnione ecclesie ac de passagio cõtra thurcos inserit.

Aspar schlick cãcellari⁹ ipialis. S. p. d. Reuerẽdissimo ĩ xp̃o pr̃i dño Juli
ano cardiali sci ãgeli aplice seꝺ legato Erã dubi⁹ qꝺ cãe fozet q̃ ad me diu
ñ scripsisses Verebar nãq; neue mei eẽs oblit⁹ vl' alia tibi molestia ꝓtigis
set q̃ scribẽ ñ pmittẽt. cũ lr̃as tuas accepi ĩ die ascẽsiõis ex buda missas q̃ mihi ñ solũ
dubietatẽ ademerť ℔ magnã q̃pe voluptatẽ et leticiã p̃buẽ. Ex ill' nãq; sospitatẽ tuã i
telleꝛi. et memoriã mei sp mẽti tue herẽ Agnoui q̃ q̃ aĩo lr̃as cernis meas. qõ certe

ex amicicia ꝓuenit vt scribis: q̄uis aliq̄ inter ſuū et dñm nō amicicīā ß tm̄ dicant di
lectionē vigere. non est tñ de re ß de noīe disputatō. mihi tā seruī qui ꝓ salute dñoꝝ
q̄ dñi q; ꝓ seruoꝝ capite magnis sese obiectāt piculis veri videē amici: Quis ei ſuū
illū non vere amicū iudicet. q ob vindictā necati amici. penozū im patozē interemit.
capt⁹ ridēs crucē sicut et liuius scribit et cycero. nisi fortasse dicē volum⁹ ſuuz esse de
sinere q dñi nāciscīt amicicīā. cū amicus sit alter ego. et amicicia nihil sit aliud q̄ di
uinarū et humanarū rez cū sūma caritate cōsensio. Inter cui⁹ pomeria nec ſuitus in
trat nec dominū: ß siue hoc siue illud sentim⁹. mihi palam est ex amoze fieri q; epistо
lis meis benign⁹ est audit⁹ tuus. Et qa sic ꝓfido. scribo sepius tue dignationi. nec ve
reoz inepcias meas ostendere. et nunc res leues nūc irrisione dignas significare. duz
tui nō videar oblitus q sp sū memoz. Sed vtinā reuerēdissima p̄nitas tua. q̄ vultu. q̄
aīo. quaq; iocūditate et alacritate tuas suscipiā lr̄as. certe nō semestre ß omnis dies
mihi scripta tua differret. cū me scribē poscis ipe pot⁹ scriberes. Sz mitto ē sperās
cepturū frequentiozes epl̄as ex te me receptur⁹. Qō de treugis refers ꝓgnoui libē
ter: nā et ego in hac parte magnā opezā pbui vt reciperent. vt q vngarie tanq̄ patrie
mee bene ēe cupio. z illius videre qetē toti affecto pcordijs. nec exercitui cōtra thur
cos ituro vellē aliqd obstare. tum q; subditos meos pacis ꝓmoditate potiri desidero.
Sz timeo ne meū desideriū cuanescat et plus alijs q̄ mihi mea stultitia ꝓsit bene sit
q̄ alijs cōserim⁹ agros. Nā pācraciū satellites qui casilij sunt. non abstinent boldis
meosq; rusticos nō sinunt qescē: sed q̄uozes indies exactōes agitāt. Et tā vidē vide
ar treugas ipsas q̄ omīb⁹ sunt accōmode. mihi tātūmodo noxias foze nisi aliter ꝓui
deat. Ego certe apud cesarē nr̄m sūmo studio nixus. vt in agris magnifici palatini
boldarū cessat exactio. In q̄ reseriptū ē capitaneo iaurini q̄ntum opus est. nec illius
agricole ampli⁹ verabūt. Cōfido igit palatinū ipm̄ mihi vicissitudinē redditurū si
cuti sibi scribo. Sz ꝓderit etiā mihi diligentia tua cū ipo palatino si apud regē polo
nie z alios ꝓut res desiderauerit meā causā ꝓmoueris. Ad quā rē nō pozrigo multas
pces. quoniā viris prudētib⁹ et amantib⁹ satis est indigentiam denudasse. vulnusq;
medico dexerisse Solū peto vt treuge q̄ publice sūt vtiles. priuatim q̄; frugifere sint.
qa nec publica sine ꝓuatis sūt. nec sat est erariū ciuitatis vel principis abundare. nisi
et dom⁹ priuate sint opulēte. scrinia ciuiū plena. Magnope curādū ē vt he bienales
inducie rate sint et stabiles. qm̄ sicut existimas aliqd pariet hec tēpozanea pax. vt me
lioz possit habere et longioz. Nā sicut ex paruo bello mai⁹ sequit sic ex breui pace gi
gni diuturnioz potest. Mollificabunē ß bienio sicut putādū est trucis animi. subibit
iniuriaꝝ obliuio. cōmercia inuicē habita familiaritates parient ex quib⁹ facile si sic
diuine pietate placuerit vniuersalis cōcordia poterit iueniri. qō deus ꝓcedat. Nunc
res ecclesiasticas ingredioz. Laudas me q; in nurēbergeñ cōuentu labozes meos ꝓ pa
ce ecclesie et veritatis defensiōe sim⁹ posit⁹. Hoc nō me dignū laude ß indignū rē
bensione facit. qa obnoxij sum⁹ omnes q xp̄iano cēsemur noīe. matrē nr̄az eccliā ꝓso
lari. veritatē tueri. xp̄i vicariū honozare. apostolice sedi reuerētiā atq; obedientiā im
partiri. Qui sec⁹ agit dign⁹ ē obprobrio et anathemate. ac eccl'az labefactat. hos de
cet potissime isurgē q maiozi auctozitate z ptāte fruūt. Et hi maxie arguēdi sūt. si ne
gligētes aut desides crescē malū sinūt. et vir⁹ effūdi ampli⁹. Me qdē et mei silēs opoz
tet hozrari. rogare. istare. et icessabili vocis tuba clamitare vt pncipes euigilēt manū
ß opponāt. Qō ego ꝓ mea virili nō negligo. sperocq; si res nō bñ iuēit mihi nihil esse
iputādū. qa nec clau⁹ nec temo ī manu ē mea. Jā ibim⁹ nurēbergā. Nā rex et sui frēs
german⁹ z patruel itinē se accīgūt Puto qa circa iohānis festū exibim⁹ austriā Quid
secutuꝝ sit nec dicē possū nec opinari Tot ei capita sūt vt nihil difficili⁹ sit q̄ vaticia
ri q̄ illa diuertāt qt hoies tot sñie Audio pl'a q̄ me ꝓturbāt. Eltinā sic al's scripsi tua
reuerēdissima p̄nitas ī dieta fuisse qa z pcilio et auctozitate mlt̄ū ad pacē valuisset.
Quicqd seq̄t fortī aīo tolerādū erit. q̄uis nō putē id obtinē q; pauco ꝓ pfidia z ābi
tio q̄rit: ß tñ aduersus hos tua p̄nitas ꝓfuisse et cū regia maiestate z pncipib⁹ ele
ctozib⁹ de passagio tractare potuisset. Res ardua z magna. magnos ꝓmotozes de si
derat: nec tot pncipes ī vnū ꝓuenire q̄unt. nisi facūdia boni viri moneāt. Jp̄i p se pnci

137

pes nũq̃ ista somniãt. nec fidẽ p̃bẽt si qs ñ maxĩe auctoritatis velit psuadẽ. Ego certe reuerẽdissime pr̃ egregie qõ scribis cupio nec dubito cogitat⁹ tuos vt suspicaris. ß ꝓbo laudoq̃. nec scio ĩ q̃ re possis vtili⁹ q̃ in hac insudare. Quid ei vl̃ honesti⁹ vl̃ sancti⁹ ẽ q̃ nomẽ xp̃ianũ ãpliare. q̃ fidẽ seminare catholicã. q̃ aias dyabolica fraude deceptas ad lumẽ vitatis reducẽ Hoc ẽ sane qõ cardines dicet eccl̃ie. ß ẽ op⁹ eccl̃iastici viri. ß dignitati tue p̃cipue p̃uenit. ß mihi reuerẽdissime pr̃ ĩpossibile vr̃ tantũ op⁹ q̃ lr̃as fieri Cũ athenẽ bello ꝓmouerẽt. demostenes q tũc exul erat nõ lr̃is q̃uis scribẽ facũdissime sciret. ß lĩgua vniuersas grecie ciuitates ĩ fauorẽ p̃rie nouit. Idẽ mihi tue reuerẽdissime p̃nitati gerẽdũ videt. Suscipiẽda legato foret ad germaie gallie et britanie p̃ncipes. rogãd⁹ rex nr̃ vt sicuti regũ prim⁹ ẽ ita et belli p̃ncipẽ se ꝓstituẽt. Scio quia minerua doceo. sed non obest. Magna res vngaria est. multos viros habz mlt̃asq̃ vires. ß ad pellẽdũ thurcos. europãq̃ vindicãdã maiori potẽtia op⁹ ẽ. nec tu id ificiaris. q z germanos cõcurrẽ cupis z ytaloq̃ classẽ. Sz mihi nõ psuadeo tãta rẽ p lr̃as posse mouẽi. Ideo videt vellẽ reuerẽdissimã pr̃nitatẽ tuã p̃ncipes nr̃os adire cũ mãdatis et bull̃ aplicis et eoq̃ q pr̃etiũt lr̃is. q̃ casu nedũ de passagio grecią ex vngaria habz machumeti ß asią q̃ liberãdã sperarẽ. Nec volui dixisse cũ venia Cõmẽdo me tue p̃nitati reuerẽdissime Cesar tibi z vtuti tue. mirũ immodũ ẽ affect⁹. De⁹ secũdz iter tuũ et quod paras opus. Datum vienne. xxiij. maij.

Epistola. clxx

Expõit q̃ pacto eps patauiẽ. fridericũ cesarẽ honorauit

Neas siluⁱ⁹ ipialis secretari⁹. S. p. d. Johãni cãpisio pr̃stãti pho z amico veraci. Jubet lex amicicie oĩa iter ãicos eẽ cõmuĩa sive modesta sive iocũda q̃ p̃tigerĩt Te hec phia tã dudũ et a teneris vt aiũt vnguicul̃ edocuit. tõ nõ agã ß pl̃bo ß ad rẽ veniã. Magna mihi p hos dies oblata voluptas ẽ. ad cui⁹ plenitudinẽ sola tui p̃sentia defuit q̃ mihi omne gaudiũ solidi⁹ reddidisset. Sz cõmũica bo tibi lr̃is qõ vbis neqo. q̃uis et calam⁹ ipotẽs ẽ oĩa referare. Audi tñ et volupt̃atis mee porciunculã recipe. Fui nup apud viennã plũmũ mest⁹. qa cesarẽ nr̃m restitũ ecclesie tũ ĩperij timebã negligẽ. Nã qõ dictũ z scriptũ fuerat de cõuẽtu nurẽbergẽ. videbã q̃dãmõ postergari. Sz aduenerũt mox regia mandata q̃ nos seq regẽ iubebant quoniã is die iouis. ix. iulij ex noua ciuitate recesserat iter suũ versus nurenbergã cõtinuatur⁹ Letati omnes hoc nuncio sumus. Ego cũ magnifico cancellario Caspare tui amante regiam maiestatem biduo sum secutus Post cum rex opidũ suum quoddã extra viam positum visere vellet. nos anasum perrexim⁹ vbi olim ecclesia metropolitica floruit laureacensis dicta. Fuit enĩ laureata vrbs admodum insignis in ámpla campoq̃ planicie et super flumẽ qõ etiã anasum vocitant. Sed postq̃ acbilla rex hunoq̃ vrbem hanc deleuit vbi arx erat opidũ ex nomine fluminis restructũ est Sedes vero metropolitica in salczburgã translata. Hic vna nocte cõsedimus Postera die cũ duo miliaria teutbonica cõfecissem⁹ nemus supra collem transiuimus. castellũ conspicimus ecclesie patauienſ qõ alij apozũ planicierum montẽ appellant. Ibi prelatus insignis residebat leonardus episcopus patauienſ. qui suscepturus regem illic obuiam venerat Tu hominẽ nosti Nam et hic vienne fuit cũ tu cardinalẽ sancti ãgeli secutus regiam maiestatẽ iã annus est visitasti. vir elegantis stature. blãdi colloquij. ingenij prudẽtis ac liberalis. qui primũ in cõcilio regio locũ tenet. Hic vbi ex alta specula cancellariũ vidit aduemẽtẽ. marescallũ suũ obuiã destinauit qui nos ad secretã viã deduceret In publicis aũt diuersorijs p̃ceptũ erat ne qd nob venũ daret vl̃ ad hoiuz vel eq̃z vsũ. Et qa dispẽsatoz cãcellarij p̃uenẽat tãq̃ popinã armauẽat oĩa iussit eripi. nec vnũ ex familia nr̃a passus ẽ exĩ arcẽ eẽ. ß egs etiã pabula ministrauit. qõ vbi triduo fcm ẽ. Venim⁹ igit̃ ad ei⁹ ꝓspectũ. postq̃ h̃ diuina pegẽat nõ tã let⁹ herculẽ suscepit cuãder aut achestes anchisẽ. q̃ h̃ nr̃m cãcellariũ. Nã z illũ et nos singl̃os blãdo vultu z alacrib⁹ ocul̃ ad se ĩcepit. modestoq̃ risu q̃llibz ãplerabat ac dulcissimis ỏb ꝓsalutabat. z vt glz valẽt pcũctabat. nec nos vti Fuos q̃ ñ erat ipar ß vt filios vl̃ frres ptractabat. nemo crede mihi ẽ iobs amãtissime quẽ vnq̃ videri taz benign⁹ atq̃ hũan⁹ i suos hospites. tãmagific⁹ i edificijs tãsplẽdid⁹ i p̃uijs. tãlarg⁹ erga ꝓsonas miserabiles tã equ⁹ i subditos. tã iust⁹ i oẽs. q̃ istũ ꝑlatũ accepi hospita litatẽ magnificẽtiam ac liberalitatẽ egoiꝑe lũ cõtẽplat⁹. Neq̃ hic sicut plerisq̃ bona

nubiū ꝑ quē via ẽ ad mōtes q bohemiā reſpiciūt. pⁿ hos mōtes fluuiꝰ aliꝰ niger admodū plabiť. q ex bohemia veniēs oppidulū iudeoꝝ et terciā patauie ptē diuidēs ſub caſtro preſulis danubio q̄ſi ex oppoſito ẏno ſe īmiſcet. Itaqꝫ tria flumīa vno ī loco ꝓiūgāť. Ac ꝓptea locū iſtū qdā ōbo ytalico paſſū ħ ẽ trāſitū vocitāt. Nāꝫ ꝑ hūc locū mercēs ytalie ī bohemiā ferebāť. Et ſupiores theuthonici auſtriā vl̄ vngariā petebāt ſicꝫ hodie fieri videm⁹. ī medio vrbis tēplū ẽ diui ſtephani p̄mi ꝗmartiris hⁱ⁹ epat⁹ p̄oni. egregie ceptū ħ nōdū pfecm̄. choꝛ⁹ h admodū pulcer edificať. ħ qa pce nimis tū ciuitas tū capl̄m ad fabricā cōferebat. Leonard⁹ epⁱ⁹ magnā pecuniā ad h̄ op⁹ dedit. Adeo q̄ iā celeriť edificať. vt q̄driēnio puteť exitegro pfici poſſe Apud h̄ tēplū edes epⁱ ſunt ad eā ptē q̄ rſpicit ynū tū capaciſſime tū ſplēdidiſſime. In qbꝰ fridericū ceſarē ac ſigiſmūdū ducē aptiſſime collocauit. eēt iā admodū lōga epl̄a ſi tibi oēs ediū ptes vellē ꝺ ſcribē. ſi vel capelle reliqas ſāctas vl̄ aureos pānos qbꝰ vndiqꝫ muri veſtiti erāt oſtēdē ꝓtēderē neſcio qs p̄nceps ñ ſe is edibꝰ egregie hītare putarꝫ. egoꝝ regibꝰ ꝛ ceſaribꝰ atꝫ ipiſ eccl̄ie rōne ſūmiſ paſtoribꝰ ꝓmēdatiſſia l̄ꝓuenīētiſſia h̄ palacia iudicaueī niſi qs foꝛſitā huſſitaꝫ moꝛe nimiū ſūptuoſa hec ſacerdotibꝰ exiſtīauēit. ħ nec h̄ ſolū habitacula regibꝰ digna ſūt. Trās dāubiū due q̄ ſūt arces epⁱ. altera ī ſūmo mōtis cacumie. alt̄a ī radicibꝰ apⁱ aq̄s vbi danubi⁹ ꝛ niger bohemie fluui⁹ q etiā fert vniōes ꝓūgūť. ẽ ad ſblimioꝛē arcē g̃ndis aſcēſus atꝫ difficil̄ q̄ tm̄ ex vno ā̃gulo pōt oppugnari. Sꝫ tot ibi munitōes addite ſūt. tā muroꝝ q̄ foueaꝝ. vt expugnari poſſe nulla vi hoīm videať. ibi ꝛ aule ſūt et camere ſplendidiſſime. q̄s q videīt nec ornati⁹ aliqd nec munitⁱ⁹ vſq̄ eē putauēit. At vbi deſcēdēis ī arcē q̄ iſta iacꝫ. ornatū maioꝛē videbis. te ſtudiatas cameras ꝛ aulas q̄plēs. lectos ad regiū cultū ſtratos. Admirari ḡ potⁱ⁹ q̄ cōmēdari potui. Sūt meo iudicō teuthonici mirabiles mathematici. oēsq̄ gētes ī archi tectura ſupāt. At h̄ epⁱ⁹ p̄cipu⁹ ẽ ſiue ſuapte natura ī h̄ iclinat⁹. ſiue pitiſſimis mg̃is edoct⁹. Vidi ego q̄plūmas arces tū apⁱ ytalos tū apud alias gētes. Sꝫ et ille vel ad belliū ſuſtinēdū cōſtructe vel ad voluptatē pate fuerť Has ꝺo leonard⁹ epⁱ⁹ ad vtrāqꝫ rē miro artificō coaptauit. ita vt nec ad iocūditatē nec ad tutelā vlteri⁹ gcq̄ deſiderēt q̄ oīa cācellario et mihi oſtēſa fuerť dū patauie regē opperiremur Venit aūt rex die lune cū ſigiſmūdo duce. xij. kl̄. iulias. triduoqꝫ māſit quē patauieñ epⁱ⁹ cū oī familia tā copioſe q̄ſplēdide pauit. nec aliquē vl̄ p̄ncipē vel p̄batū hoīez q curiā ſeq̄reť paſſus ẽ patauie obulū exponē. cūctis ipe ſūpt⁹ q̄ libaliſſime p̄buit Si q fuerūt q ꝺecūdia ducti nollēt fercula petē ill̄ vſqꝫ ī domū ꝺbī edilia mittebāť. vina. nec potuit aliqs cibū mozdē q ñ ex epⁱ cogna veniſſꝫ. Cū rex monēt epm ne tātis ſe ſūptibꝰ onerāēt. tace ingt rex nolo cū hac vita miḡuēo p̄on⁹ me⁹ me arguat ſtephan⁹. q ſcit hec bona ſibi p tuos añceſſoꝛes elargita digneqꝫ tibi ex ill̄ honoꝛē ipēdi. Adminiſtri p̄tea eſculēta ꝛ poculēta. eq̄rūq̄ pabula tā volūtarie exhibebāť. vt tē ſe q̄ marie lucēri putarēt. cū effuſi⁹ diſpēſarēt. Ego mi iohāes ñ potui dū iſta cernerē ñ letari. Videbar videē p̄ſcos illos et admirabiles viros q̄s tātope cōmēdat ātiqtas. ſicꝫ de ſeneca ſcribť piſoneqꝫ gneo ꝛ cocta qbꝰ et titulis et faſcibꝰ maior fuit donādi gl̄a Fortunet ꝺs hūc p̄ſulē. vitāqꝫ coronicis p̄beat ꝛ ānos neſtoris. ſapiētiā aūt eā ſibi vſqꝫ ī finē vite preſtet quā mō hꝫ. Nā etſi miltos ſub ſe pl̄os tꝫ et caſtella vl̄ trigīta poſſidꝫ. ꝛ dioceſiꝫ ad trecēta milia paſſuū extēſa a ratiſpana ꝓpe vſqꝫ ī poſoniū qꝺ ẽ vngarie opidū regī Tāta ei⁹ tamē ē prudētia ſingulariſqꝫ ꝺt⁹. vt nihil dubiū ſit ſub ei⁹ gubnatōe p̄ſtātiſſimā bāc eccl̄iā taꝫ in ſpūalibꝰ q̄ ī tpalibꝰ ꝓſperari Vale campiſi optie et huius claziſſimi viri laudes reue rēdiſſimo dño tuo meoqꝫ cardinali tarētino et ceteris rōne curie ſenatoribꝰ exp̄ōe. q̄uis tarēti⁹ ipe p̄batū hūc ꝛ noſcat et amet. Ex patauia. x. kl̄. Julias. an. Ad. cccc. xliij

Epiſtola. clxxj

Conſulit que ſunt agēda in cauſa friſingeñ. eccl̄e.

Neas ſilui⁹ Caſpari ſchlik cancellario imperiali. S. p. dicit. Pauci admodum ſunt dies quibus per caſparem ſacerdotem nuncium tuum de ſingulis quoad potui plene ſcripſi. nec rē friſigeñ aut aliā ſcriptura dignam ꝓtermiſi. Volui nāqꝫ potius ſcriptis oīb⁹ lōgitudie tedioſus. q̄ ꝓtermiſſis quibuſdā breuitate odioſus eē. Sꝫ aduenit moꝛ german⁹ tu⁹ heīric⁹ friſingeñ elect⁹. ꝛ cū eo ſit

reuersus nyeperg. Ipse aũt electꝰ idcirco huc ꝓfectꝰ ẽ. qa lr̃is tuis ĩstructus erat vt ꝓ oppidoꝝ possessiõe instaret. ℳ Nã et tu regi ad eã rẽ scripseras. ß erat adhuc nescꝰ coꝝ q̃ gesta erãt nõdũ ei lr̃e mee ad eũ puenerãt q̃s sibi sup his scripserã. Retuli aũt ei se rẽ rerũ et regis respõsũ mihi datũ et sibi scriptũ quo p̃cepto agnouit electꝰ se frustra ꝓfectũ huc. Accessit tñ nyeperg tanq̃ singularẽ amicũ. quo cũ in via sepe ꝓtulerat de negocio. narrauit sibi q̃ in causa essent acta cõcilĩũq̃ pecij. Is dixit se velle regẽ allo qui et cuiꝰ mentis esset pscrutari an mutari snĩa posset. Accessitq̃ illũ heri cũ iaz nox ruisset celo. petijq̃ vtrũ in re frisingeñ vellet aliqd agere cũ fr̃ cancellarij adesset. Rex aũt iussit mox electũ accersiri. quo veniente surrexit ex cubili et nõnullis passibꝰ obuiã ꝓcessit. Tũ electꝰ dixit se huc venisse regratiaturũ maiestati regie ex cuiꝰ munere ꝓmotus eẽt. supplicaturũq̃ vt possessio dareť in plenitudine gr̃e et ad ß se monitum tuis lr̃is ingt. Rex vo habito ꝓcilio dixit se iã tibi in hac re rescripsisse teq̃ vocasse. t postq̃ reuerteris rẽ hãc absoluẽdã. Quas ꝓ respõso electꝰ egit. subiũxitq̃ se scire non nullos vẽturos eẽ etiã viros magnos q partẽ alterã ꝓmouerẽt: Ideoq̃ se supplicẽ petere ne qd in eius ꝓiudiciũ illis responderet. Ad hec dictũ est regiã maiestatẽ cãcellariũ expectare nec se velle ĩ eius absentia aut illo inscio de hac re ad cuiusuis istantiã aliqd agere. Dixerũtq̃ cõsiliarij heinrice licet scriptũ sit cãcellario vt veniat. tu tñ sibi rescribito et mittito ꝓriũ nũciũ omninoq̃ ipm adhorteris vt q̃ festinãter veniat. tñ ꝓ rebꝰ huiꝰ eccl̃ie frisingeñ. tũ ꝓ negocijs regijs i qbꝰ sua pr̃etia est necessaria. ℳ Nã multi casus p̃nt accidẽ q ꝓmũ nunciũ impedirẽt. Annuit heinricꝰ mihiq̃ dixit bonũ eẽ vt latoꝝ p̃ntiũ anderlinꝰ huic se itinẽ accingẽt. qõ mihi q̃ ex vsu visũ ẽ admodũ nccẽ riũ. qa nescio quã diligẽtiã habebũt college tui admittẽdũ lr̃as. Bũ hec agereť venit ex romana curia osilieñ eps pruteñ quẽ nosti. ꝓ hũc putabat heinricus bullas sue ꝓ missiõis trãsmissas sicut iohes tolner sibi pantea scripserat. Accessim⁹ q̃ diuersoꝝ eiꝰ pcontati sumꝰ an bullas afferret. Is retulit se fuisse ordinatũ vt ipe afferret sed cũ expeditõ eius longioꝝ videreť placuisse romano põtifici vt tabellariꝰ suꝰ guido noĩe ad te illas deferret. q cũ qndeci diebꝰ eũ p̃cessisset mirat⁹ ẽ nõ eẽ nob traditas bullas deditq̃ heinrico lr̃as sibi ꝛ tibi directas ex roma bononiaq̃ trãsmissas. Quibꝰ apris cognouimꝰ ꝏbũ eius vez fuisse. sicut et tu ex ip̃is lr̃is agnoscis. ℳ Nã ip̃as tibi cũ ꝓsentibꝰ destinamꝰ. ℳ Nos ꝏ opinamur bullas easdẽ ad te vel dñm iohanẽ carnatal quo lasse. ℳ Nã guido ille vt accepimꝰ ad apostolicos nuncios lr̃as habuit. Qõ si sic nõ est aut venetijs sunt apud mercatoꝝ. aut guido corruptꝰ aduersarijs eas vẽdidit. vel si ministri aliud accidit. Tuũ ẽ pcontari diligẽter. nã maxie expedit has lr̃as haberi in qbꝰ fundať tus. ℳ Nec putat heinricꝰ australes moueri posse vt castra tradãt nisi ostẽdãť bulle. Ideo curet tua magnificẽtia eas onĩo secũ afferre si apud nurẽbergã iueniri possũt. aliogn opꝰ erit itez eas ex curia suscipe. ℳ Qũe aũt ne miręis q̃ nũciũ ꝓriũ destinamꝰ cãs subiũgemꝰ. ℳ Nã ꝓma ẽ q̃ rex sic desideranť et cõsiliarij psuaserť. Scõa ẽ qa videmꝰ regi necessariũ eẽ reditũ tuũ in mꝫtis arduis negocijs q egreferet sibi te desse cũ opꝰ est. Exide q vult p̃ncipis gr̃am is in aduersis fuiat. ℳ Nã i scõis plures inueniũť fuitoꝝ q̃ sit necesse. Post hec videmꝰ istare piculũ i eccl̃ia frisingeñ nisi veneris cito. Qõ si veneris bene oĩa dirigi posse ꝓfidimꝰ. nã et rex bñ affectꝰ est et nyeperg adiutoꝝ. Adgr̃ aũt curie scripsit in fauorẽ tuũ: et sic̃ sepe dicit p̃ntia recipit. absentia pdit. Alterius scimꝰ dñm treuereñ vẽturũ. q cũ sit alter hõ q̃ solebat nec mul tũ tibi afficiať. timemꝰ ne qd i hac re sicut ꝓcerto itellexim⁹ aggrediatur. et i alijs q̃ possit tibi obesse. Scis qd velimꝰ dicere et q̃ alꝫ tẽptata sunt. Bñs etiaz alꝫ vocatꝰ ẽ vt nosti p alias lr̃as q̃s neutralitatis amatoꝝ et bauarioꝝ fautor nõ suadebit tibi dari possessionẽ. Dicet piculũ esse et qõ nõ poterit publice clã tractabit. nisi fortasse p te sit nurẽberge psuasus. Accedit ad hec alius tibi notus q et ipe clanculũ electo suo fauet et q̃uis nũc absit cito tñ reuerteť. nã in prouiciã nõ patuit sibi et suis collegis accessus. Itaq̃ oĩbꝰ his ex causis durimus mittẽdũ eẽ nũciũ vt si alie lr̃e negligãtur be saltẽ te cõperiãt teq̃ ad veniẽdũ inducãt qa nullatenus supsidendũ ẽ Intuẽ aliud qõ ingerit ad scribẽdũ. Allocutus ẽ heinricus quendã regiũ ꝓsiliariũ qui se ost. ndit

52

sibi affectū Sz q̄ntū ex eiꝰ dictis ꝓbēdimꝰ is magno ipedimēto fuit ad possessiōz ba
bēdā. Inqt enī nullatenꝰ se regi ꝓsultuꝝ possessiōz dare q pcialis videꝝ. ß suadē vellet
vt omēs custodirēt itroitꝰ hui⁹ eccl'ie et exide clā subuenirēt heinrico ad litē ducēdaz
donec p iusticiā termīarēt cā. Sz ꝓciliū q̄ pniciosū sit cernis. q̄si honestiꝰ sit pncipi se
culari bona eccl'iarū absq; vllo titulo detinē q̄ ius habenti cōcedē. Sz nō videt ocu
latꝰ bō q̄ntū dedecꝰ rei resultaret et q̄ntū infamie. et vt p hūc modū magis se odiosū.
bauaris redderēt q se hostē facēt et q̄ntis molestijs se subijcēt. Nā castritenēs nūc p ci
liū. nūc p electū. nūc p pncipes rogarēt restituē et iterī q; bona eccl'ie dissiparēt. Sed
addidit bō ꝓsiliū magis insulsū Vit enī si castra ī manu sint regis. p quacūq; pte de
claratō fiet ipetratuꝝ regē vt heirico eccl'ia ꝓferat. Qua re nescio an aliq̄ dici stultior
possit. nā ß manifestū ē ī ꝓriū agē. Solet ei q̄n fiūt declaratōes obediētiaꝝ illis ꝓsuli
g sūt ī possessiōe Et cū aduersariꝰ iā corpꝰ eccl'ie et dyocesis ī possessiōe habeat heinri
cꝰ bo nihil. qs dubitat meliorē futurā partis aduerse additiōz cū iura sp possessiōibo ha
beāt. Voluit īsup ille ꝓparatōz facē huiꝰ eccl'ie ad patauien. ꝓpter quā albertꝰ mlt̄as
expensas subiuit et tādē succubuit. Sz nō aduertit vir meo iudicō nō īprudēs et suo
valde saptēs. ibi albertū ei fauisse q nullū ius habuit. et se pape opposuisse. Nunc rex
habētē ius tueꝝ z papā secū bz ꝓcurrētē Post ß itelligo q̄sdā ee q tractare ꝓcordiā vel
let vt cederet heinricꝰ parti aduerse cū aliqbꝰ emolimētis et spe alteriꝰ eccl'ie. qō taz
decet te facē q̄ famā et nomē pdere. Nā cū grato aio erga te fuerit eugenius ac domū
tuā hac puisione decorauerit. et pter omnē cōsuetudinē bullas absq; obligatōe misēit
qō tn dicere poterit si eius grā relicta cū eius hoste durissimo recōcilieris. Plus hic
ignominie redundaret q̄ ex puisiōe receptū sit honoris Hec nō attīgo ꝓfundius ga
melius me nosti. et cū hic eris latius hec agitabimus Post hec mittit tibi heinricꝰ p
curatoriū ad resignādū pbēdā suā satisfaneē. Itaq; rogat vt q̄n illac redeūdo trāsis
capitulū accedas. rogesq; vt aliū germanū tuū eligat ī canonicū et liberās heinricuz
absolutōe statutoꝝ gesce velit vt solū frācisci noīe deꝝ pecunia. qō existimat p te non
egē ipetrari posse. q apud eos dilectōi es et reuerētie. De via bo p quā tibi rex cōue
niēdꝰ sit nō possumꝰ aliqd certi scribē. ß nobis expediēti⁹ vr̄ vienna vt ꝓficiscaris ad
regē de nouitatibꝰ scripsi ī aliis lr̄is oia Post illa venerūt ex finibꝰ vngarie regis po
lonie et dn̄i cardinalis epl'e. magnas et felices nouitates referētes. ß aliud rex aliud
cardinalis scribit. plꝰ ille hic castiꝰ. Exēplū eaꝝ tibi cū his mitto De ytalia nihil est
plꝰ noui nisi qō refert osilien ꝓuētū habēdū ee ī ter oēs pncipes z cōmunitates ytalie
papa z aragonū rege ī ter futuris. ß nōdū ē de loco ꝓuentū. Id si fiat nō parui momē
ti erit Nos illis de rebꝰ nihil olfacimꝰ. Vale feliciter et reuertē absq; mora viarum
discrimīa vt nosti astute cauēdo Suadz nyeperg vt oīno venias cito si tuū honorē z
exaltationem optas Heinricꝰ hodie vienna versus pergēs a nobis est abiturus. Ex
sancto vito die quinta Januarij. An. dn̄i. Mᵒ. cccc. xlij.

Epi. clxxij.

De coemendis politicis et aliqd de petro noretano.

Obānes cāpsiꝰ enee siluio ipiali secretario. S.p.d. Lras dedisti pdie ydꝰ octob. ex vienna ad me pferēdas ego illas rome ydibꝰ nouēb iobe nr̄o tol
ner r̄stituēte accepi. habeo gr̄as būanitati tue ō tua erga me beniuolētia q
vti saluti mee timuisti istic p̄iā z meos r̄petētis. ita z sospitati mee gr̄ulatꝰ es cū pmū
ex meis ad te lr̄is accepisti. senas me sospitē scias aduenisse. res meas fuisse tuteri cō
missas qō nō nisi tua diligētia z mathei nr̄i opa pactū estio īmo certū mihi psuadeo
me cogit vt īgētes tibi et illi gr̄as z q̄ntas ex aio possū agā. etsi ex venetijs nōdū ō ill'
geq̄ seseri. Scripsisti me pce res tuas apud īsubres attigisse ī q̄ nōnihil accusari a te
videor. scripsi cās cur mediolaun ñ accesserī. qppe q sciuigūfortū apō rōnā curiā cū
englio abeē. z itē cū nauariā ñ ierī. rō apō me fuit z ꝓciliū nō ꝓdēnādū. si mihi credis
me excusatū habeb. si miꝰ doleo te ex mea quā mihi ascrib negligētia molestiā vllā ac
cepisse. Tue tn būanitatis fuēit z nr̄e it nos veteris beniuolētie z failiaritatis venīā
mihi concedere. etiamsi minus vti vis in re tua ociosus fui desiderium tuum et
pollitica aristotelis conuersa q̄primum in tanta locorum distantia licuerit asse
quaris curabo ipsa alia aut alia via vt iubes explere. Nec me pecunie timor

afficiet. Utinā ñ me magis mea q̄ tibi vtinā soli nota eēt: ñ me magis inq̄ solicitaret
aut afficeret egestas A qua tñ si me sūmi pontificis dicta et heri mei amor et gr̄a nō
fallūt. magna ex pte leuari puto Et fortassis ipe de h̄ aliqd ex me senties p̄usq̄ he lr̄e
h̄ ad me ascēdāt. Sz ad rē nr̄az venio. Credidi bñ et qd̄ amici et mei officij essz facē si
te p̄us de p̄cio libri admonerē. vt et ipe diligētiā meā ī pqrēdo libro agnoscēs ⁊ ego cō
stātis aī tui lib̄alitatē cernerē. Si qdē istiusmōi libꝝ q me⁹ fuissz habuissē: iā dudū do
no ad te mittē curassē. Proīde ne credidēis voluisse me aut velle ī eo qd̄ mihi tecū sit
negotō īdēnitati mee ꝯsulē. Sz qd̄ ais si mīori p̄cio q̄ scripsēis habēi neq: libz id au-
ri ꝯferre. mī⁹ te q̄ voluissē lib̄alē ostēdis. nā v̄b ill' admōeor libꝝ illū q̄nti mīoris emā
qd̄ argumētū ē aī paulopl⁹ ad nūmos q̄ oporteat affecti. ego v̄o vt scias q̄ libē ī re tua
ꝓ vsu nr̄e familiaritatis agē possū. curabo ꝓ viribꝫ et īgenio meo vt libꝝ q̄ optimū
habeas. ita tñ vt me ñ īprudentē ēptorē iudicare possis Tolner nr̄ ita mihi not⁹ est vt
nota magis nulli dom⁹ sit sua. et iā cū eo ea de re locut⁹ sū libro reperto et empto cōsi
lium capiem⁹. et qd̄ melius visū fuerit vt desiderio tuo satisfiat sequemur. De petro
noxetano nostro nisi me fallat memoria. scripsi ad te aliquid posterioribꝫ quas non
dū acceperas. quasq̄ nūc ꝑ mathiā cāpsorem accepisse debuisti. qui ad reuerēdū dñm
meū legatū iā diu reuersus est. q̄ si nihil scripsi sil'e certe vt scribis monstri est. nisi
forte debilitas oculoꝝ meoꝝ id effecerit. Noxetan⁹ noster optime valet. indies ditior
et tñ vir melior et magis amicitie cultor euadēs. Heri mortē quā certe humāe et gra
uiter tulit fert sapienter Solus viuit vt idem corpore et animo liber. Edes ꝯductas
nō su ꝑbas ꝫ liberales habet. pueros q̄z et equos quibꝫ eū rome vti necesse est Quid
autē officij gerat me rogas. īmo qd officiorū rogare oportuit. Et scriptor apostolicus
ē ⁊ abbreuiator. ē lector ꝯtradictarū. causas nōnunq̄ solicitat Vñ lucra ex his oībus
capit. Est preterea in amicos lib̄alis ⁊ ociosus et adeo officiosus. vt inde me conscio
plura iaz damna et incommoda receperit. que tñ idem nihilipendit. In te v̄o me te
ste eo ꝑseuerat animo quo semꝑ fuit. fortunis tuisq̄ honoribꝫ tā letus q̄ dici a me nō
pōt. Sepe de te est inter nos amicus ꝑmo. sepe te presentē et cōciliorꝝ nostroꝝ parti-
cipem fieri optam⁹ Sepe dū a laboribꝫ laxare iuuat animos q̄ntū inter nr̄as occupa
tiōes licz. fiūt nob̄ ob tuā absentiā quā cōtinuo recolim⁹ iocūda solacia. Qd̄ ad te ni
hil scripserit tuis epl'is vt scribis ꝓuocatus. miror admodū et apud illā maximā de
hoc q̄relā ꝓponā. etsi forte in nr̄a taciturnitatis lege ꝯfidit. Deinde aduerti q̄ g̃uitas
de generoso aīo. scripsisti qualis fuit alexandri tui exitus. Itē que de hanibale q̄z bre
uiter scite tñ ad te dicta sunt. Vale feliciter et tibi felicē ac cornicis vitā (qualē theo-
frastus moriens et naturā accusans optauit que hoībꝫ tam breuē dedisset) tribuat oī
potens deus. Post hec noxetan⁹ nr̄ cū apud fratrē petrū querelā quā dixi ex me pro-
positā audisset. mlta hilaritate fusus a risui vix finē faciens ac verba tua iterū atq̄
iterū relegēs (ostēdi eī illi tuas ad me lr̄as) excusatū apud me fecit scripturūq̄ oīno
ad te pollicit⁹ ē. ꝯfessus palā binas dūtaxat ex te lr̄as accepisse. Vegi⁹ tuis ꝓsperis re
bꝫ exultās saluū te ex aīo iubz. Idē facit ⁊ iacobꝫ calu⁹ venerabilis vir cētes ciuis ⁊
canonic⁹ seneñ hō. q̄ natura neq̄ meliorē genuit neq̄ suauiorē. ī cui⁹ pect⁹ aīaz credo
ꝓsilysse meā. et ita vt aristophones poeta ait ex duobꝫ corpibꝫ vnā factā eē īter nos
aīaz Is inq̄ salutes tot tibi mittit (placz enī mihi sic apud te loq) q̄t sūt auis ī corpe
plume Hec ad te scripsi. mō rebꝫ sic exigētibꝫ. ⁊ vt tibi parerē q iussisti ne legē taciṫni
tatis nr̄e ꝑuarē. ⁊ q̄ntū licuēit scribā ad te crebri⁹ eo tñ pacto vt lex ipa taciṫnitatis fir
ma maneat. q̄ ē vt liceat nob̄ adiuicē nō scribē. Vale iterꝝ et me sine fine qd̄ etiā atq̄
etiā rogo atq̄ obsecro cōmēdatū fac magnifico caspari. in eiusq̄ amore et gratia ꝑ-
petua cōserua Rome ydibus nouembris. Anno domini. M.cccc.xliij.

Epistola.clxxiij.

Dubitat an vxorē ducat cū sit inops.

Etrus noxetan⁹ scriptor apl'ic⁹ Enee siluio poete ⁊ amātissimo fr̄i. S.p.d
Cognoui ex lr̄is q̄s estate decursa ꝑ nicolaū castellanū ad me dedisti. et itē
ex his q̄s nr̄ campisi⁹ ex te nuꝑ recepit. admiratū te fore q̄ tecū diu tacue-

rīdq̄ ꝑtēa fcm̄ putare videīs qa vir magn⁹ z diues euaserī. sic eī scrīb. ego vo ꝛrideī scriptis hmōi mererer. nisi tu⁹ erga me singlaris. amor mihi foret exploratissim⁹. nā ꝑ tua ī me bēiuolētia z caritate maria gegd ad me scrīb ī bonā recipio ptē si tn̄ vt tibi psuasū ē vir magn⁹ z diues eēz. ñ solū lr̄is ꝟ dōis q̄z te sp visitarē nec quēquē spnerē. z p̄ti quē plūmi facō atq̄ vt meipm colo amo z obꝛuo. ꝟ qa ꝓdito mea tā tēuis ē vt nec aīcis nec mihi ꝓdesse valeā. taceo nec amicoꝝ aures obtundē audeo nil preter verba offerr̄ valēs dū virit cardiaꝯ scē crucis cui⁹ mēoria nūq̄ ex me ꝺiebit̄. spes erat mihi n̄ mediocris. q̄ tota cū illo cecidit. scriptoriā sic nosti. z itē officiū ꝺdictaꝝ pecūys emi. q̄ ps aīcoꝝ fuit mutuo mihi ꝓcessa. et eā cū iā r̄stituissez z sparē aliqd ex is officijs cū mulare. ecce ifelix z iopiat⁹ cardiaꝯ obit⁹ q̄ humi ꝓstrat⁹ sū. oz nāq̄ ꝑys sūptibꝰ me vi uē z exsudōe māuū meaꝝ z p dei imortalē enea mi suauissime hodierna luc vir alimo niā p̄bēt. Nosti fluctuatōes curie Si pacata foret eccl'ia et itegrā dn̄s nr̄ habēt obedi entiā. viuē ex his officijs posseꝫ. Scribēs tn̄ ab ortu ad solis occasū tanq̄ copysta. In cūbūt ꝑterea mlta onera q̄ nō oēs norūt. Pr̄ adhuc viuit gndeuus et paup. qui a me nullo pacto ē deserēd⁹. Est z filia q̄ mihi florētie nata ē ex puella. quā nunq̄ cognoscē potui cū eēt ꝺgo. z optimoꝝ moꝝ nisi ꝑmissiōe data mr̄imonij. Et lz nec testis adesset nec anim⁹ occurrēt. vrget me tn̄ ꝓsciētia: z p̄serti cū itez gūida sit et ꝑpe partū ibuma nū puto eā deserē. Est enī bn̄ nata. honeste nutrita. z oēs bonas ptes habēt si adessēt opes. ꝟ paup ē. Existima nūc hūanissime fr̄ qbꝰ iplicer curis. Eqdē valeo respirare. Que oīa ad te scribē dimiserā ne te doloꝛe afficerē. Vltcūq̄ ē nō despero tn̄ nec despe rabo vnq̄. qa iuuat ꝺs in se cōfidētes. Ego te oro saltē mei cā q et aīo et corꝑe sū tu⁹. et ero dū viuā. parti vt nr̄e faueas quātū potes ꝑoteris aūt si voles plurimū. nec te penitebit ī posteꝝ. Quo aīo erga te sū cāpisi⁹ nr̄ tibi scribit. Ego tui tūc obliuisci po tero dū moriar. si sensus cū morte pereunt Senis vidi nobilē et clarissimū pēz tuum optimū et tibi hūanitate et ceteris natere atq̄ aī dotibꝰ silēz. mltaq̄ tū ipe tū ceteri ne cessaꝝ qbꝰ abūdas obtulerīt qa me tibi āicū sciebāt. fuisseq̄ is vsus si ncēitas icūbuis set tu si vnq̄ bas ptes r̄petas qꝺ dꝫ faciāt. etiāsi vir maxi⁹ sis casulā meā ir̄re dignabe ris. z qꝺ fuerit apositū ꝓmedes siue vrorē ducā siue ipa careā. Intēa si qd ad me scrīb ūnēsa medicorū exponi lr̄as iube et vale optie ex rō die. xviij. nouēb An. m. cccc. xlūj.

Pollicer̄ suā diligētiā ī rebꝰ apud senatū venetū. Epistola. clxxūij.

Ndreas donat⁹ eqs venet⁹ Enee siluio poete doctiss̄imo. S. p. d. Nupri me lr̄e tue mihi obsignate fuē qs libēt plegi et eo libēti⁹ q̄ clari⁹ salutē ma gnifici caspis ꝓcepi. q̄ mihi ꝑpe domū clarissima ē. vidi ꝑterea ex ipis lr̄is qd de re pecūiaria quā cū ꝟ senatu agē bz ad me scrīb. qd ve nūcij vr̄i huc ꝓfecti sapiēt attulerīt luculēti⁹ ꝓcepi. ds qdē mihi testis ē. quē aīuz quā mētē quā diligētiā ī oībꝰ cō modis ei⁹ sp habuerī. habeā z habitur⁹ siz. cetera p̄mittēs mō satisfacē z ifuire posꝫ sue magnificētie. cui ꝑ ei⁹ sūma ī me beniuolētia quā magnifacio obnoxi⁹ sū. nec me vll⁹ labor gūaret aut pōderis q̄titas aut ꝺoꝝ placio q̄ passiz maria ē in repu. er qbꝰ qñq̄ aures aliene obtūdūt̄ Oīa nā ī me ꝓcurrūt ad rē ipaz bn̄ z optie ꝓficiēdā. qa ni si a me ita magnū fiēi possit q̄ beniuolētie et dignitati sue gerē moꝛē mihi satis eēt: sed sic scit ei⁹ magnificētia q̄ nouit mores hui⁹ reip. cui⁹ volūtati maiores z mīores succūbt sū ciuis hui⁹ ciuitatis z q̄q̄ z auctis z dignitatis locū aliquē teneā. tn̄ deest mihi ptās aliqd faciēdi sine auctate z mādato h⁹ senat⁹ q regimī oīm p̄sidz. idulgeat g magnifi cētia sua si ita sufficiēt votis ei⁹ ñ satisfit. cognoscit ei rex cās qbꝰ res ipa deferr̄. qꝺ tn̄ diferr̄ ñ auferr̄. sp aūt ī ea re z ceteris me ꝓmptissimū habebit. q omnē opā curā z stu diū adhibē nūq̄ desistā. qꝺ reliquū qdē ē a nūcijs vr̄is sniaz. z optioꝝ meā clari⁹ viue vo cis oraculo sētes quā ei⁹ magnificētie referre potēis. cui me obnoxiū ꝓmēdatū facies Vale felix ex venecijs die xij Jānarij. An. Ꝺ. cccc. xlūj

Epi. clxxv

De politicis aristotil z ꝺ vegio poeta z leonhardi aretini mōte

Ohānes cāpisi⁹ enee siluio poete doctiss̄imo. ac sereiss̄imi dn̄i regis secretario S. p. d. Erā aīo nimis p̄bato. cū mihi hodie māe ad scolas basilice p̄ncipis apostolorum noretanus noster litteras tuas restituerit. presente conte nostro seneñ. vnico vite mee et angustiarū mearum solacio atq̄ refugio. Illis lectis non po

tui hilaris ꝑ id tꝑis nõ fieri. tũ ꝙ ex alijs tuis ex sancto vito ad vicesimũ sextũ decem
bris ad me lr̃is dubi⁹ fact⁹ extiterã. ne mee et noxitani ad te lr̃e minime ꝑuenissent.
tũ ꝙ ꝓpter scripta tua cũ te mihi attulerũt quẽ semꝑ optime noui. nã et amiciciã tuã
solidã eẽ ostẽdisti et libtatẽ loq̃ndi iter nos vt libꝫ ꝯstitutã eẽ ꝓbe atq; egregie decla-
rasti. Ex ipa q̃ verboꝝ tuoꝝ copia et facilitate et rerum pondere quas nescio an di-
cam grauius an ornatius an potius modo vtroq; attigisti. Exhibit⁹ es mihi rhetor
et poeta nobilissimus. dehinc quidem grauis doctissimusq; philosophus. Cum ite-
rum atq; iterum epistolam tuam relegissem. quinĩmo vt vnum dico qđ forte ridebis.
ꝓphetã te certis in locis epistole tue de meip̃o affirmare possem quoꝝ locoꝝ ꝓphetiã
libenter aperirẽ: sed omnia tam litteris mandare q̃ coram explicare licebit. Habeo
enĩ que vt verbo tuo vtar mihi expuenda essent que tamẽ apud noxetanũ non expue-
re non potero. quo cũ officium et omnes horas dicere et licet et iuuat. Nosti enim q̃
sit incelebrando officio et libens et religiosus. Libruꝫ polliticoꝝ vt al's ad te scripsi
senis inuenerã: ꝫ rome nondum inuenire venalem potui. et sic non illi inueniendo
exactissima diligentia intendere qđ mihi credas velim. Nõ est certe rome illa libro-
rũ venalium copia que florentie gentilium presertim et horũ maxime quoꝝ est noua
aretini traductio. Tu tamen certe habe me voti tui implendi gratia nõ quieturum:
nisi faxim vt librũ hunc q̃ primũ licuerit habeas. Et quia difficilimum experior in-
uenire venditorem. nec etiã facile est habere qui illuꝫ mihi nisi ad breue cõmodet sta
tui scriptorem inuenire qui librũ ipsum veloci manu bona tñ littera transcribat. Et
transcriptũ mediolanũ mittã ad sigheriũ vl' anthoniũ vt iubes. aut ꝑ aliam viam illũ
ad te deferri curabo. quẽadmodũ Johãni tolner melius videbit̃. Habeo gratias hu-
manitati tue q magna leticia intellexisti vt scribis cõcepisse me spem fortune melio-
ris. Verũ nimis poeta in postremo sermone fuisti. p̃sertim cum dixisti te mihi minus
sperare. De noxetano nr̃o sic ẽ vt scripsi. nõ muto sententiã: q̃q̃ nõ illis est fortunis
aut honoribꝫ quibus eũ dignum censeo. Tu recte aptissime locũ illũ de ip̃o facetissi
meq; attigisti. Verũ vti verius de homine amicissimo nr̃o accipias. ego etsi dixerim
me nõ mutare volo tñ moderari sentẽtiã. nã nõ ẽ res sua tãampla quãtũ forte ip̃e su-
perioribꝫ ad te lr̃is scripsi. vel tu ex eisdem accepisti. etsi vt affirmaui pueros et eq̃s
pascit. nã neq; sunt hoc tempore in curia huiusmodi lucra: ꝫ abundantia vt aiũt cor
dis locutus sũ. Caluũ nostrũ tui nomine resalutaui vt iussisti. Fuit illi resalutatio io
cũdissima et g̃tias habet ingentes et tuũ se esse ꝓfessus est. Contes nr̃ q̃iocũde lr̃as
tuas totas legerit. et de te q̃auide audiuerit. q̃ntoq; in ꝑmone de te fuerimus non est
vt vltra tibi aperiã qñ quidẽ iam tibi ꝑ me cognitũ exstat vnã esse illi⁹ et meam more
aristophanis animã Vegij nr̃i fortuna si ad eũ spectes aut admodũ tenuis ẽ aut nul-
la. si ad tꝑa nr̃a quibꝫ vere vt scribis dicere possum⁹. exurit intactaꝫ paridi ni vẽdat
aganen. Eam vel magnã dices vel m nimã. Nã preter id ꝙ sacras summi pontificis
edes et quadrã colit datari⁹ est. quod minus tñ haud est illi lucrosũ volenti se. qđ cõ-
stãter facit bonũ virũ cõseruare. Que res facit vt ex eo officio neq; ditior neq; diues
fiat. emolimenti tamen aliquid hꝫ ꝙ abbreuiator est. et nouissime sancti petri in vrbe
canonicus factus extitit. Hec vt dixi ad hominẽ parua sũt. Verũtamẽ vt maiora sint
q̃ que ipse post tot et tantos tamq; varios tot ãnoꝝ labores mereri potuerim q nihil
certe p̃ter dedecus et rerũ omniũ quibꝫ reliquã vitã tueri possim tenuitatem ne dicã
indigentiam possideo. Quo nemo certe est philosophior si modo ph̃i est bonoꝝ exter-
noꝝ omnino nihil habere. Ex his et ex p̃ncipio epl'e vbi me fuisse aĩo nimis ꝑturba-
to affirmaui. scio negaueris me ph̃m: et recte. Nametsi sapientũ amator sim et mihi
placeat ipsa sapientia. et philosophorũ studia me aliqñ delectarĩt ac delectarẽt si mi-
hi adessent facultates. tantũ tñ abest vt me ph̃m censeri ab vllo abs te etiã veliꝫ vt ni
hil a me magis sit alienũ Neq; illã stoycoꝝ aut ꝑipateticoꝝ sapiẽtiã attigisse me vl-
la ex ꝑte experior. vt vl' nulla qđ stoicorũ ẽ. vel moderata qđ peripateticoꝝ animi ꝑ-
turbatõ mentẽ attĩgat Sũ em̃ de nũero mortaliũ. q̃ꝝ vt qdã poeta apud ciceronẽ ĩq̃t.
Nemo ẽ quẽ ñ attĩgat egestas morbusq;. de rebꝫ legati et exercit⁹ pannonũ ĩ thurcos
iocũdissime legi. Tãetsi illa vobis iã diu vetera sũt. q̃ de euersione sophie ciuitatis ĩ

cinetes. noua certa accepimus. apud quos et fama est sed non dum certa captaz esse andrinopolim primã citra mare magni thurci sedem. captã q̃z z eius filiuz. ac ipsos thurcos adeo in fugã eẽ cõuersos vt finẽ nondũ facient fugiendi. De quibus rebꝫ iaz apud vos nũc fortassis idem rumor vt ita dicam volitat. Noritanꝰ ad te scribit. Vale rome die septima Februarij. Anno. Mcccc.xliij. hec iaz diu scripta et ad te ferenda fuerũt. Cerũ cõperi ex Johãne tolner nũciũ iã reuertisse. Vñ effectũ est vt postea vsqz in hãc diem tabellariũ nõ habuerim cui has ꝓmittere potuerim. Interea vo tẽporis cũ libꝛ politicorũ venalẽ nullomõ reperirez. tametsi mltoꝛ z maxie libꝛarioꝛ aures obtuderim. Vix inuenire licuit q libꝛum mihi cõmodatũ faceret nisi ad valde paucos dies. Decreui vt libꝛũ ipsuz politicorũ potiꝰ habeas qlẽcunqz ipz habere possum z id q̃cito. q̃ nimiũ differendo expectationem tuaz vehemẽtez z honestissimã offendere. Itaqz a cardinali de colũna exemplar habui z scriptorẽ satis eruditũ inueni q celeriter vt fidem dedit hoc opus absoluet. absolutuz curabo adiutorio tolner q nuncios patrie nouit z mozes vt q̃primũ illud habeas. Erit aũt liber hic in papiro Interea q scriptorẽ nondũ habere potui q in pgameno ipm scriberet ea lra z eo tẽpe quo cõueniret et opteret. Nã vt dixi non possum diu exemplar tenere. Scriptũ ergo mittaz z deinde si malueris alium pulcriozem habere q̃ munus meũ exiguũ tenet sa ciam vt iusseris. Sed reuera nihil mentior dũ tibi quas dixi in hac re difficultates p̃ dico. Ut aũt non ignozes qbꝰ in finibus me mea teneant facta. fui bactenꝰ nauigans inter spem et metũ fortune melioꝛis. Dexꝛ nũc q̃driduo spes redire cepit. z qdez pau lomaioꝛ q̃ adhuc apꝺ me fuerit. Nã cũ ꝓ me fortuna rogaretur audiui ãmotas esse feras z talia sunt respõsa vt credi possit me posse certius q̃ antea sperare. Sed vale. nam dũ tecũ libenꝫ loquoꝛ inepte inepteꝰ ineptissime tibi boi aptissimo scribo. Deruz dabis familiaritati nostre z mee de te fidentie veniã. Rome scõs marcij scriptor iaz dimidiũ libꝛ politicoꝛ scripsit. Cum absolutus fuerit tolner nr̃ vir certe bonꝰ curã hẽbit illũ ad te ꝓ nũciũ fidũ trãsmittẽdi. Vale. Datũ vtš. Clausis iã lr̃is meis et illis iam nr̃o tolner festinatis q illas ad te deferri curaret. reddite fuerũt mihi lr̃e tue data te ĩ labaco videlico vt scribis oppido. xviij. februarij. Qd de libꝛis politicorũ aresloti lis scire optas ex lr̃is meis pñtibꝰ intelliges. Ex hac cedula mozteꝫ leonardi accipies aretini et in eiꝰ officij locũ suffectũ esse pogiũ apꝺ illã florẽtinoꝛ democraciã. Placuit mihi z bñ a te fcm̃ è: q̃ de receptis bull' eccie Frisingeñ z de fuco optio imperialis cãcellarij aio cũ id rediẽs resciẽit aliqꝺ g̃uiter certe scripsisti: laudata etiã sũmi põtificis z sacri senatꝰ libẽalitate. Fui itaqz ĩ ea apꝺ dñm meũ. Is te vehemẽter de multis laudauit et cupe se dixit re ipa oñdẽ q̃ sit plimũ virtuti tue affectꝰ. et q̃ g̃to erat aio q̃ illũ ꝓstãtez amas. Quare si qcqd ex eo cupis fac vt sciat: inuenies te apꝺ eũ nõ puñ neqz postremũ locũ tenere. Et qm̃ iubes cauebo sũmope ꝓ viribꝰ ne legẽ nr̃e tacitni tatis obseruẽ: psertiz cũ sciam te mltũ hãc abiecisse cur a me seruari non dẽat. Vale. datũ rome feria ẽcia pꝰ diẽ palmaꝝ q̃ die lr̃as tuas accepi. Ex cõte nr̃o infinitas et gr̃as et salutes habe. Apꝺ vegiũ nõdũ fui. Ad noretanũ nr̃m nũc pergo vt ab eo litẽas ad te capiã si patas bũẽit. q̃s cũ his meis ad te mittã. Vale itez. Nõ põt ñ ꝓdesse mihi cũ ad me scripseris vt in lr̃is tuis aliqd adꝺicias vboꝝ qbꝰ veluti calcaribus gbusdã berꝰ me ad mihi benefaciẽdũ vrgeri a te velle videaẽ. etsi optio sit erga me aio Vale vt supza.

Fedus inter venetos z ducẽ Mediolani factũ esse. Epist. clxxvj.

Acobus de arzimboldꝰ doctor. Enee siluio poete singl'arizqz amico. S.p.d. Gratissimũ fuit nup ex tuis itellexisse lr̃is te eẽ sospitẽ: et eo dignitatis g̃du ꝓuectũ eẽ q̃ serenissimꝰ dñs nr̃ romanoꝝ rex dignũ te officio secretarij iudicauit. Et recte qdẽ vt cetẽa oĩa ꝓ sũma sua prudẽtia siue fidẽ siue doctrinam siue militaꝝ et mariaꝝ rex experiẽtiã fuerit ꝓtẽplatꝰ. Ego certe ita ẽ augmẽto tue dignitatis gaudeo: acsi eodẽ mecũ parẽte genitꝰ eẽs. qñ qdẽ ex ipo põtiz tpe vna viuẽtes familiari tatẽ z beniuolẽtiã diutina ꝓsuetudie z hõestis autoribꝰ hausimꝰ. Te semp germani

fr̄is loco dilexi. Potes igit̄ sūma ꝯfidētia omī opa mea vbicūqꝫ sensurā illā cognoue
ris ad augmētū aut ꝯseruationē rei vl̄ honoris tui ñ min⁹ vti q̄ fr̄e et optīo amico face
res. Ego qd̄ de p̄posit̄a mihi addidisti onus libēs ⁊ āplector ⁊ ad exitū vsqꝫ ꝑducam
vires aut ingeniū mō ñ defuerint. Interī curabo ea sarcina q̄ reliqas q̄sdā mee lega-
tōnis hꝫ me explicare. Dehīc qdqd fieri poterit qd ue facto fuerit: opus te meis red
dam certiorē lr̄is. Vale ⁊ vbi aliqd ocij fuēit si res digne occurrerīt q̄s dietī cumula
tiores euēt̄as ꝯfido: fac me ꝑticipē. Ego qd scribaꝫ nūc nihil alid̄ dignū hēo q̄ eē deo
iuuāte int̄ illustrissimū dn̄m meū ⁊ ducem illustrē ligā factā. ñ recōciliatiōis mō oīm
p̄teritaꝝ iniuriaꝝ rubiginē extergētē. sed societatē amicitiā: ⁊ qd̄ ip̄e ego desperabaꝫ
talē aīoꝝ vnitatē vt vnius incōmoda ab alteri⁹ dānis secerni ñ p̄nt. Vale ex medio-
lano die. xiij. octobris. Anno. M. cccc. xliiij.

.clxxvij.

Epistola iocosa.

Ohes pegallus scriptor apl̄ic⁹ petro gemīgero S. p. d. Philorciū q̄m hic
amasti tumidū vētrē gerit: siue is ventus ē siue cibꝰ nimi⁹ Johes nurēber-
geñ secretari⁹ vtrē putauit illi⁹ vētrē vino plenū. ascēditqꝫ sup calcauit p̄s
sit oīqꝫ studio nixus ē vt vinū deprimēt: ꝫ nihil pret̄ vētū exiuit. O si lacrimas cerne
res ⁊ plāct⁹ audires qbꝰ misera p⁹tuū abitū se macerauit. Certe nisi Johes opeꝫ tu-
lisset: aīam exalasset misella. qꝛ nesciunt muliercule vt viri flāmas amoris ferre. Sed
abijt nūc q̄ꝫ Johes: nescio qd actura sit infelix. mihi si eēt theuthonic⁹ ꝑmo adirē fei-
nam: solarer ⁊ blandis verbis recrearē. Sꝫ nihil mihi cū viris alemanis p̄ter tactuꝫ
est. Ip̄e insipid⁹ ē nisi ⁊ v̄ba sint. Subdelegabo igit̄ michaelē nr̄ꝫ q ⁊ v̄bis vlixes ⁊ fa
ctis achilles. Tu vale et mei memoriā gesta. Ex basilea. Anno dn̄i. M. cccc. xliiij.

Episto. clxxviij.

Petit cōfirmari priuilegia hēmi camalduleñ.

Ambrosius camalduleñ serenissimo ac sacratissimo imꝑatori sigismundo
semꝑ augusto. felicitatē ⁊ subiectiōem. Qꝛ ferraria tārepēte discessi: ne q̄so
negligētie ascribat aut ꝯtēptui maiestas tua. Fuit em̄ rōnabilis ꝓfecto cā
q̄ me vrgeret. ad exitū. satisqꝫ fecisse ⁊ officio ⁊ affectui meo visus sum. q ⁊ augustam
faciē tuā videre ⁊ miti illo tuo ac suauissimo eloqo frui meruissem. Accedebat q̄ sin-
gularis amoris tui vadeꝫ acceperā: cū priuilegium auguste memorie karoli p̄ris tui
sumptū ex manibꝰ meis q̄ tāt⁹ ille vir camaldulēseꝫ heremū ⁊ ordinē sb̄ protectōis sue
cura susceperat imitat⁹ maioresqꝫ suos ꝯfirmare. atqꝫ innouare te velle tua spōte be
nignissime pollicit⁹ eras. cū vicissiꝫ dulce amoris nr̄i pign⁹ crisostomi vitam a me cō-
uersam ex greco benigna suauitate suscepisses. nihil dedignat⁹ exiguū munus quod
pro dignitate materie maximū existimares. His ergo rationibꝰ auguste cesar indu-
ctus: cunctatus non sum necessitate impellēte maturare ad reditū. Litteras tn̄ dare
ad clementiam tuam consilium fuit. quibus et officiosissimū in te animum meū tue-
qꝫ maiestati deditum et penitus obnoxiū declararē. ⁊ postularē supplex vt innouatio
nem illā paterni priuilegij quaꝫ tanta libertate promiseras accelerari: gratisqꝫ expe
dire iuberes. neqꝫ enim vt coram excusaui argentum aut aurum mihi est emulo apo
stolice paupertatis quo litteras illas tamgratis indultas queam redimere si precio
taxetur ea gratia. Abs te igitur per serenitatem tuam dulcemqꝫ clementiam pe-
to cesar inuicte. vt id quodcunqꝫ est muneris imperij tui famulo digneris elargiri. q̄
fit et pietas nocior et vberior. Decet enim regiam maiestatem dono singularis liber-
tatis excellere id te institutum preter ceteros maiores tuos imitari solitum. atqꝫ am-
plexari magna constantia pergere. qꝛ mihi persuasum est ne agam pluribus vt quod
cupio impetrem ne diffusus videar eximie pietati tue Serenissimuꝫ dominum meum
tranquilla romani imperij pace fruentem et barbarice feritatis domitorem christus
dn̄s noster omnipotens seruare diutissime dignetur incolumē. et euo donare felici et
ex corde petimus et oramus. Bononie. xiij. septembris.

Littere promotoriales et cõmendaticie.

Epistola.clxxix.

Enzeslaus bohem⁹.S.p.d.canonicis ivratislavieñ ecclesie . Nihil dubij apud nos arbitror qn Johes plosq vir bonus 7 frugi plenũ ius et certum habeat in altari qđ sibi resignavi. Sũt tñ qdẽ adeo sitibũdi bñficiorꝝ.adeo ambitiosi atqꝫ nepharij: vt nihil pacificũ velit dimittẽ. ℔ nũc hos nũc illos molestent q̃z conati bo tãto diligẽti⁹ẽ resistẽdũ: q̃nto iniurias fiẽi ab eis noscim⁹ iniqores. Jdẽ agere vos sentio circa eccl'ie vr̃e bñficiatos q̃s aduersus molestatores cõsueuistis. sẽp tueri. Si tñ aliqd p̃ces mee apđ vos valent ozo: p̃cor: obsecro vt Johis iuribꝫ fauea-tis. eũqꝫ defendatis ne oppimi iniuste q̃at . q̃ in re 7 ip̃m 7 me ꝓsolabimi 7 in immen suꝫ obligabitis. Naetsi teneor vobis ꝓ vr̃is in me q̃plimis bñficijs . placitũ tamẽ ẽ vt etiã Johis causa vobis obnoxi⁹ maneã. quẽ veluti p̃rem optimũ diligo amoqꝫ.et cuius intuitu q̃cũqꝫ possem facerẽ. Nec pl'a circa ℔. Nova q̃ ℔ sunt libent vobis com munico. Hic ẽ vn⁹ legat⁹ sacri basilieñ cõsilij alexãder dux mazonie i cardialez p feli-cem creatus. Jntra nõ mlt̃os dies vẽtur⁹ẽ ali⁹ ex pte eugenij cardialis sancti angeli. Debꝫ ei in festo ascẽsionis dñice de pace regni hungarie trãsigi. Eugen⁹ senis ẽ recess sitqꝫ ex florẽtia cũ magna venetorꝝ et florẽtinorꝝ indignatiõe. in tãtũ vt p̃latos ab ei⁹ curia revocarit. Bohemi hic sũt vt scitis. qđ egerit ab eis postmoduꝫ redeũtibꝫ pno-scetis. Rex nr̃ ad vnionẽ ecclie reintegrãdaꝫ patus ẽ. totis conatibꝫ laborare. Valete optie me vt seruitorẽ vestrũ ꝓmendatũ suscipiẽtes ex wienna.

Dolet de amici absentia.

Epistola.clxxx.

Aspar novarieñ.S.p.d.Enee silvio p̃ceptori suo. Nihil lr̃is meis p̃terq̃ singularẽ q̃ndã dilectionẽ quã in te bẽo significare studeo. Jntellexi tamẽ ꝓfecto vt opinor iã dudũ me tibi illã hr̃e. tazetsi nullo effectu indicaveriz Sz qđ res mea atqꝫ cõditio vsz i hãc diẽ effici passa fuit. vt effectu ipo volũtatẽ meã patefacerẽ: Solũ ℔ mihi de te pmissuꝫ fuit: vt ad te nũq̃ venirẽ qn doctior abirez. Jd circo te sumope accedẽ sepi⁹ conabar: 7 id mihi ope p̃ciũ fuit. tuo q̃z fruor ꝓcilio vsqꝫ oblectat⁹ suꝫ: 7 me vt ita dixerim te mgr̃o versificatorẽ putẽ. Nec qdẽ recessum tuũ vi dẽ mihi facile fuit q 7 ꝓcilio 7 re ipa ꝓderas. Nempe vt p̃ns mẽtis mee suauiũ eras. ita absens tristicia factus es. Atqꝫ vt comici nr̃i verbis vtar . Haud verũ ẽ qđ vulgo dici solet: diẽ adimere egritudinẽ hoi. Nã mihi q̃ttidie nõ de filio vt ipe ait. sed de te mgr̃o ac pte integrascit dolor. Jnũ tñ est qđ mẽtem meã letatur. tui videlicz stat⁹ au-gmentũ . qđ incõmodo meo interdũ eqparo 7 in ipo mee mẽtis archano tibi stationẽ facio. Adeoũ taliter manducas et bibis. Et qm̃ de tuis vsibꝫ q̃s indies suauiores fa-cis. nll's ad me venit. expedit me q̃nqꝫ q̃s feceris fingẽ. 7 inde tanq̃ tuipse eos feceris gaudẽ. Novissime a ũt vnã 7 illã voco eglogã feci: in q̃ martinũ gallũ felicianũ ꝓsecze tazij tuũ tecũ altercãtẽ merito qdẽ introduxi. Jllũ qdẽ p⁹ te in mgr̃m meũ assumpse-ram. illoqꝫ paucl'os dies potitus sum q cõfesti cũ felice nr̃o ab hac vrbe decessit. Ste-phanũ deiñ anũculũ meũ altercationis nr̃e iudicẽ statui. Et id duas ob causas factũ est. Pria eqdẽ vt nec ipe arbitrarer̃ memoriã ei⁹ apđ me ꝓsus p̃sse sine vilẽ effectaz esse. Altera đo vt illos vsiculos nõ tanq̃ a me sed a discipulo tuo editos eẽ corrigeret priusq̃ in alienas ptes divulgarent . Habes nũc oẽm vsqꝫ a principio causam q̃re hec cõdita sit in hũc modũ. Vale vt opto. 7 me ama vt soles: atqꝫ age vt nõ diu rñsuꝫ ex-pectẽ. Si qđ tibi qđ rei mee cuenire iudices cuenerit. mei memineris q̃so. Lupio q̃ dez tecũ esse. Jterum vale ex Basilea.

Gzates refert de ꝓmotõe 7 reddit certi-orem de munere et litteris nõ presentatis.

Epistola.clxxxj.

Artholome⁹ epc̃s cornetan⁹.S.p.d.Enee silvio ꝓthonotario Jocũdissi-mis lr̃is tuis vir clarissime qbꝫ geneẽosi militis ac tua opa me assuptũ esse ad ꝓciliariatũ cesaris nũciabas: a duobꝫ mensibꝫ rñderã p alias supio-res meas lr̃as q̃s si habueris lector. Cognosces ei q̃ntã ex eo mihi iocũditatez attule-ris. vi debis 7 gr̃as q̃s huiusce rei nobis coopatoribꝫ offerebã ob hoc insigne munus

quod nosti. q̃to ego cũ studio flagitari dũ vna essem⁹ in germania apud regez. Post
hoc nll'is alteris tuis lr̃is qcq̃ de te ꝯcepi: nisi quẽadmodũ enũciat pegall⁹ nr̃ te vale
re. ⁊ apd̃ eũ cesarẽ indies pluris existiari ⁊ ad vtrãqz cãcellariã in ꝓthonotariũ ius-
su regio assũptũ. Quo g̃tulor cupioqz vt indies feliciores successus d̃ te sentiã. Uñ ne
h̃ meũ desideriũ frustra sit. stude p̃cor sp̃ vt cesareis rebꝫ intẽt⁹ sis ac illi cõtinuo mo-
rem geras. Qd̃ si effecẽis crede mihi meli⁹ secũdaberis ⁊ eos oẽs q̃s tibi amicos ha-
bes letos ⁊ piocũdos efficies. Uerꝫ vt ad rẽ meã r̃grediar. vereor ne lr̃as sup̃ ꝯciliaria
tu q̃s ex lr̃is iacobi ad me nuꝑrĩe obsignatis intelligo: fuisse t̃ditas wilhelmo de con
stãtia: vt illas aut ad me mitteret aut daret. ob ip̃i⁹ amiserĩ fortasse portitoris inuidi
am. cũ nũq̃ eas ad me miserit. ⁊ qd̃ me magis excruciat nec mittet ex causis q̃s tu te-
cũ ip̃e cõiectaberis. Nã ip̃e apd̃ ꝯstãtieñ ep̃z ⁊ nos abnegauit. Intelligis iaz qd ĩ ea
re actũ sit. ⁊ nisi tu iterꝫ iuueris priuabor munẽ h̃ ingẽti. Quare veliz sicqz oro te: vt
eas lr̃as vna cũ iacobo cui scribo renouari cures. qd̃ facile impet̃bis. Et cũ donũ ad
me mittes secretiori mõ ad man⁹ hoĩs boni assignari mãdabis. nec vsq̃ h̃ ingẽs obse
quiũ oblr̃abũt tp̃a nec etates. Nulla ex regionibꝫ ytalicis altẽa noua apd̃ nos sũt q̃
ad te scribã: nisi venetos ⁊ florẽtĩos p̃are maritĩas ⁊ t̃restres copias q̃ingẽtes. Rur-
sus apd̃ põtificẽ maximũ due practice sũt serenissimi regis aragonũ. ꝓ q̃ ad mensem
h̃ fuit reuerẽdissim⁹ nicen⁹ ac illustris comitis frãcisci nũci⁹. a q̃ missus ẽ thomas re
atin⁹ quẽ noscis ⁊ eũ vidisti apd̃ cesarẽ. q̃s t̃ctat⁹ ⁊ practicas põtifex nr̃ ex aĩo ⁊ corde
ꝯplectit̃. vt ex vtrauis haꝝ q̃bñ sperẽ ⁊ quẽadmodũ res ip̃a succedit etiã p⁹ intelliges
Rei iacobi nõ sec⁹ q̃ mee intẽt⁹ suz ⁊ ei scribo vbere. A q̃ scire valebis oĩa: aspiciesqz
ex bullis desup̃ cõfectis. Scito tñ pegallñ nr̃m ꝓ minuta ⁊ grossa p̃rĩe lr̃e dedisse pe-
cunias. Sepi⁹ ac sepius me cõmẽdatũ facias cesari. ⁊ iterato gr̃as ꝓ ꝯciliariatu sue
maiestati reddes noĩe meo: cui ero obseruãtissim⁹. ⁊ generosissimi noĩs sui p̃dicator
indefessus. Itidẽ et facies apd̃ reuerẽdũ p̃rez meũ chimeñ. Et tu vale ac amorẽ nr̃m
et amicitiã obserua corde. Uale iterꝫ Ex clausano.

Gratulat̃ de scripto sermone etrusco. et pollicetur promouere ipsum.

Epistola. clxxxij.

Ulian⁹ cardĩalis sc̃ti angeli apl'ice sedis legat⁹ doctissimo viro dño Enee
siluio de senis amico carissimo serenissimi dñi regis romanoꝝ secretario
S. p. d. Optĩe enea ñ min⁹ iuuit me videre epl'am tuã etrusco sermone cõ
scriptã q̃ si latina fuissz. Et cũ rara sepe delectẽt qz diu hmõi lr̃as nõ vidi delectat⁹ sũ
in eis nõ paꝝ. Mltũqz diligẽt̃ ꝯmissa mihi facis negocia magnifici cãcellarij. Recte
agis ⁊ debito tuo facis satis. Dign⁹ eĩ ẽ ꝓ meritis suis vt ⁊ tu ⁊ oẽs alij res ei⁹ cordi
habeatis ⁊ eas totis ꝓmoueatis viribꝫ. Quãtũ aũt ad psonã meã attinet id mĩme ne
cesse erat. Cũ eĩ eũ vt frẽz diligã: negocia sua mea eẽ existĩo. ⁊ mea spõte sine hortatu
cuiuspiã illa curare mẽito debeo. Qd̃ si h⁹ regni negocia ĩ meliori eẽnt statu: ⁊ maior
eẽt obediẽtia erga illos qbꝫ seruit̃: pl⁹ ip̃i cãcellario facẽ possez. Et qz sibi sup̃ his ple
ne scribo ⁊ tibi ĩnotescũt oĩa. ñ op⁹ ẽ ea repetã. Certuz eĩ facito: q̃ nihil ẽ tãg̃nde qd̃
ꝓ ip̃o ⁊ ei⁹ honorẽ ñ facerẽ: ñ sec⁹ q̃ si me⁹ german⁹ eẽt. Uale fidelit̃. Datũ bude.

Nouitates et iocos scribit.

Episto. clxxxiij.

Aspar schlick Cãcellari⁹ impialis. S. p. d. Dño Juliano cardĩali sc̃ti an-
geli apl'ice sedis legato. Scripsit mihi crebro tua dignitas ⁊ ĩ oĩbꝫ qdem
lr̃is hũanis nũc seria nũc iocos interserendo qbꝫ ita oblector vt sepe fasti-
dijs curie stomachatea⁹ꝝ lectiõe recreer ⁊ illaꝝ p̃sertĩ q̃ penl'time apd̃ me sunt qbꝫ nc̃
paucis respondebo. Primũqz res g̃ues attingã. post si videbitur satisfaciã salibus.
Tria sũt q̃ põdus hñt mai⁹. Primũ ẽ q̃ in fc̃tis meis actũ scribis. tũ d̃ donatione sco
le reuocata. tũ de verbis Pãcratio factis. Pro quibus rebus gratias agerez tibi ex
cuius hec officina prodisse non ambigo nisi ius beniuolẽtie violare videar que grati-
as nõ verbis sed factis rependi vult. Scio preterea tuã dignitatẽ altiorem expectare
mercedem q̃ ego possum referre. Nam cum rem dei agas in eo quoqz spem tuam

iactam esse qs dubitet. Hoc sapiẽtes faciunt q̃z extra numerꝝ nemo te ponit. Agsco ego qz prudẽter cogitas faciszq̃ spez in dño reponẽdo. Ille nãqz abũde retribuit nec vllũ frustrat̃ pmio virtutis. Nõ tñ idcirco ĩmemorẽ me esse decet erga tuã pñitatem cui⁹ affectũ magis põdo q̃ rem. Scõm ẽ qõ lr̃e tue deposcũt vt apõ regiã maiestatem suppler lr̃as impetrẽ apõ capitaneũ Jaurineñ: ne molestiaz comiti palatino in suis possessionib⁹ inferat. Jpmqz fuisse z eẽ amicũ meũ significas. Et primo loco apõ serenissimũ Polonie regẽ hr̃i. Mdktumqz expedire putas ad pacẽ hungaricã ptractãdaz sibi ꝓplaceri: cũ nauis hec clauũ regat z q̃ velit ratẽ impellat. Cõsona his verba maiesttati regie scribis. Ego tibi fateoꝛ postq̃ noui palatinũ (q̃ res iam ẽ vetusta) me semp eius virtute fuisse affectũ illũqz fratris loco z amasse z ꝓplerũ fuisse. Nec ab h̃ aĩo sum alien⁹: memor z suoꝝ erga me meritoꝝ nec meoꝝ erga ip̃m oblit⁹. Jtaqz pnus suz desideriꝭ eius q̃ad possuz parere. Ac cã ob causaz regiã maiestatẽ sup re sua nõ ꝓmuĩb⁹ verbis q̃ quib⁹ ꝓmoueri res amici solet sũ allocutus. Nec mateſtatẽ ipaz abhoꝛrentẽ inueni q̃ auidã. tum palatini cõmodis subuenire tum pcibus tuis annue re. Jõqz accersitis moꝛ iaurinẽsib⁹ qbusdã q forte aderãt. scrutiniuz sup negocio illo habuit repitqz nõ posse se ỏ reb⁹ q̃s poscis ad pñs intromittere. Possessiones nanqz palatini antea sibi sublate fuerãt q̃ regia maiestas pupilli noie de regno se intromitteret: q̃ tpe ꝓmisit bũgaris z theutonicis ad suã obedictiã veniẽtib⁹ tueri eos in possessionib⁹ vniuersis q̃s tũc tenerẽt. Nec aliqd innouare velle qõ vl̃ eis vl̃ pupilli iuribus p̃iudiciũ afferret. Nõ posset igit̃ rex ꝓmissis suis cõtrarius eẽ. Verbũ ei regium q̃i oꝛaculũ bẽt: firmũqz semp z ꝓstãs debet eẽ. Nam causaz h⁹ palatin⁹ aduersus regem q̃rele de gestis ante regimẽ suũ. Sed debet pot⁹ tolerare donec illa cõuẽtio fiat inter reges quã tua pñitas excogitauit. Tũc eñ aderit ipe. aderũt alĩ z ad ꝓcoꝛdiã nauabit̃ opa. Etsi pax regni ꝓcludi poterit: nõ derunt modi qb⁹ ipe palatin⁹ reddat contentus. Interim maiestas regia nihil inouare q̃ cũ fratre suo rege polonie bonam tenere amicitiã deposita est: nisi fuerit (vt sepius dictũ ẽ) ꝓuocata. Qõ si rem meam eũ hac parificare velles equũqz diceres. itidem mihi fieri rñderez nõ eẽ parẽ causaz eius q bellis interfuit vt alteram ptẽ secut⁹ alteraĩ impugnauit. cum illo q ciuili bello fragranti se subduxit: nec videre voluit ignẽ q̃ regnũ incẽderet̃ studio pacis semp intẽ tus. Tercio loco tuaꝝ litteraꝝ poscebas comitatũ palatinuz alberto de bonacossis ferꝛariẽsi ex regio ꝓcedi munere. Sũme p̃ces tuo noie serenitati regie facte sunt. Hz nihil ẽ qõ ab ea difficilius impetreẽ. Nemo adhuc dignitatez istaz obtinuit nisi viri magne nobilitatis regiqz visi z hi nõdũ q̃ttuoꝛ fuere. Vult in hac re ꝓfusam (vt opinoꝛ) Sigismũdi cesaris ꝓcessionẽ restricta z pca donatõe cõpẽsare. Nec sane indigne Nam (si verꝝ fateri volumꝰ) nimis passiz hec honesta z ampla dignitas repit̃ ꝓcessa Non tñ ꝓpterea desperãduz amico tuo direri. Naz si ꝓtigerit te rursus eẽ apõ hunc pricipẽ nõ negabit̃ (vt estimo) tibi qõ lr̃is tuis nõ est ꝓcessuz. Idcirco rem hãc in aliud tp̃us differas: qz nõ ẽ qõ epistolis tuis valeat impetrari aut p domesticos obtineri. Jamqz de seriis sat q̃z scopulis intromisset planũ pelag⁹ ingredimur facetiaꝝ. Jocat̃ mecũ tua paternitas. Audio libenẽ iocos: idqz nõ improbari a phis didici: q̃ medios inter rusticitatem z scurrilitatẽ iocos posuere ac dãnatis extremis media ꝓbant. Jocemur igit̃ audacter. Exercitus ingt indies struit̃ sed adeo lente vt verear ne aduenierẽte. Mdichaelis festo improꝛopes mihi qõ als ivienne dixisti vt cũ tp̃us venerit memineris eoꝝ q̃ dixi tibi quid ego dixi tibi. Nempe nõ exituruz hac estate aduersus thurcos exercitum. Tu contra tanta spe ducebaris. vt vir crederes tamcito budã attingere qn prius in armis omnis hungaria surꝛexisset hec tibi imꝓoperari times. Queris an potius mendax velim q̃ verus inueniri ꝓpheta. Utiliusqz h̃ mẽdacium q̃ veritatem putas. Nec ego alterius sum opinionis. Namqz (vt animi mei nucleũ pandam) cur ego nõ pot⁹ falsus cum xp̃ianitatis vtilitate z honore velim videri. q̃ verus cum damno z dedecoꝛe nominis xp̃iani. Non sum tãauarus fame mee nec rumores pono ante salutem publicam. Utinam falsus vates. vtinam falsus p̃dicator huius rei comperiar. Sed noui ego mores quorundam. Scio me multos hr̃e

amicos qbꝫ earioꝝ q̄ mihi ſuꝫ. Vereor ne illi plus mee q̄ ſue cupidi fame ſint. timeo ne vt meū nomē illeſuꝫ ſeruēt ſuū ꝓmaculēt. Ego illis afficioꝝ z illi mihi q̄ pilades z oreſtes. Ita ſuū ſeruare oreſtē pilades a piladē mallebat oreſtes cū altez occūbē optet. Int̄ nos nō fame: non vite certamē ē. Et alter alteri⁹ magis caripēdit honorē. z ſane magis me obtinē expediret tū regno hūgarie tuꝫ x̄piane reipub. q̄latiſſima ſit. nec ego q ſepe in expēditiōibꝫ bellicis aduerſus thurcos ꝓ ſalute hūgarie z facultates et corpus cū effuſione ſanguinis p̄ſto fui exponē: nūc pcerē fame dū res agit eadē. Sed cogoꝝ inuitus vt video videre z vates haberi z p̄dicatoꝝ v̄itatis admirādus qō ne in hac re fiat dū ſupplex itez atqꝫ itez poſco. Subiūgis magficū Joēm vaynodā etſi omēs dꝛficiāt ſolū velle eū trāſiluais aggredi hoſtes. Illūqꝫ iā egtes curꝝ bohemi co more inſtructos habere. ꝓ q̄z expeditōe q̄dragīta milia florenoꝝ expoſuerit. Ad quē iā iter feciſſes niſi peditū cōparādoꝝ curā tibi mādaſſet. Quos non facile apud nos dicis repiri. Subdelegareſqꝫ mihi diligētiā hāc niſi breuitas tpis impediret. qz ſtat ſentēcia q̄celeriter caſtra mouē. Nec ruſus in me fidē habes q in rē eſſem ꝓnus Tu wiēneñ times q tres galeas z loricas totidē dū ab eis recedeꝛes egꝛe aſptari tuleriūt. Be meo aīo iā dictū eſt nihil ē qō inde dubitare te opteat. Crede mihi q̄ nemo poloruꝫ q̄ ego in eā rem ꝓnioꝛ eſſet. Nec wiēneñ obſtarēt q̄ñ pecunias vbertiꝫ affeꝛri viderēt. Sꝫ noluerīt ꝓ re modica ſe intromittere. Vi em̄ iō tuis armis moleſti fuerūt: qz videbāt tribus loꝛicis nō poſſe europā tutari ß aduerſus auſtrales arcus tres hūgaros reddituros. Nō vo te tpe interſeris. id ego in ꝓriū ſuſcipio: qz meā ſolicitudinem z affectū q̄ ducor in ß op⁹noſti. Nō audes mihi mādare vt pedites ꝓduceꝫ. times nāqꝫ ne prius venirēt q̄ ceteri eēnt inſtructi exercitus. excuſaꝛiqꝫ poti⁹ ſup peditibus nō inuētis q̄ impatis aꝛgui vie. Libet iocari. libet ridere z aīm bis comitatiba relaxare. Nec int̄ ſales intēpeſtiue nouitates erūt. tu l̄ris qbꝫ p ſupioꝛa ſatis rūſum ē narꝛas cardialez venetiaꝫ aplice ſedis legatū, p claſſe maritima venetias aplicuiſe. iāqꝫ nauare ſue ꝓmiſſioni opam. mihi ex romana curia l̄re miſſe ſunt qbꝫ ſignificatur paꝛ ſpei foꝛe in venetis. Eaꝫ exēplū cū p̄ntibꝫ mitto vt plene oīa pōderes. Videt em̄ in regē aragonū ſpes ꝓuerſa nauigij ducēqꝫ Burgūdie ex incia miſſuruꝫ claſſem putāt. Ante cui⁹ aduētū ſatis ſpacij erit ad inuenīēdos pedites ſiue apō nos eos veꝛ q̄rere ſiue apō polonos. Optet nāqꝫ ex nitia ituros in belleſpōtū inferū maꝛe ptrāſire ſcilleis ſe gurgutibus credere. Tū creticū. Tū ioniū. Tū egeum pcurrere pelagus. Adulti ſcopuli vitādi. ceraunia fugiēda. radenda epyrus. circuēda peloponeſus. tuꝫ plyades hyadeſqꝫ timēde z ſidus helene pniciоſiſſimū nauigātibꝫ. Et nihil in hyeme foꝛmidabili⁹ maꝛi: qō q ingreſſus nō ē. neſcit qd ē ſic piculū. Et fruſtra. Neptunū accuſat q naufragiū patit̄. Videſ q̄ntū tpis ad ꝓducēdos pedites tibi elaꝛgioꝛ. Adite auꝫ mihi ſi nō ante aduētū claſſis ingētez miſero peditatū cruci me obnoxiū dedo

Ex baſilea q̄ꝫ nobis non deeſt materia ioci. Illi em̄ cardiales q tāto tpe autoꝛitatē eccl̄ie ac generaliū p̄dicabāt cōciliоꝝ vt mori ꝓ illa velle viderenē. vnis ſui regis l̄ris qbꝫ nō moꝛs ß p̄uatio bñficioꝝ mādabaī. Baſileā dimiſere. Sapiūt qppe. fide poti⁹ q̄ plebe volūt careꝛe. Nō tñ, pcul abieīt ß apō ſolotꝝ reſidēt ſcōos iuſſus expectātes Recedūt em̄ inuiti: ß magis ſtrīgit burſa q̄ honoꝛ. Quid em̄ ſaluis infamia numis. Credo iā ſatis luſuꝫ eē ideo z nouitatibꝫ z iocis facio finē: ſupplicās oīa ſalibꝫ aſcribi nihil ſcō matibꝫ: qz ꝓcul ab his ſuꝫ. nec mihi anim⁹ niſi ſale ꝓditus ē. Cōmēdo me. p̄nitati tue reuerēdiſſime ad cui⁹ mādata ſuꝫ meo ex coꝛde atqꝫ debito ꝓmtiſſimus. Batū in noua ciuitate. Ad. cccc. lxiij.

Epiſtola. clxxxiij.

Acceptat ānthoniū luſcū dono mittēdū.

Neas ſiluiꝰ. S.p.d. Frāciſco de fuſte theologo z oratoꝛi optio Anthonium luſcū ſup oratiōes cyceronis q̄tū deſideꝛauaꝛī baſilee dū eſſem⁹ intelleriſti: quez etiā manu mea trāſſcribeꝛe ſtatuerā ſi ociū fuiſſet. Sed obſtitit repētin⁹ me⁹ receſſus. Poſtea curaui vt ꝑ aliū mihi reſcriberet. Id q̄ꝫ negatū ē qz libeaꝛi⁹ nuſq̄ apō nos ꝓtus inuētus eſt qui hoc opus recte abſoluē poſſet. Nuper vo

scripsit ad me pegallus velle te mee auiditati satisfacere librumq3 mihi dono mittere. Quã oblationẽ si coram te eẽm nõ auderẽ suscipere. graue ẽ eñ boĩ prudẽti ab his donari de qbꝫ nihil se meritũ putet. Vere q2 epla vt cicero dicit nõ erubescit absens accepto qõ rẽnuissem psens. ¶Nec verebor a te p lras recipe qõ maxie cupio 7 aliter habere nõ possum. ¶Nec timebo ne sustinere tua vel innumerabilia ĩ me bñficia possim. Et q2 aĩ ẽ ingenui cui mltũ debeas eidẽ plurimũ velle debere: amplector libẽs tuum munus qõ apõ me pignus erit ppetuũ amicitie caritatisq3 nre. Tu si ex me aliquid volueris qõ possiz prestare nũq3 frustra postulabis. ¶Noua q apud nos sunt ex pegallo cognosces quẽ volo tibi cia ꝓmunicare. Vale optie 7 reuerẽdissimo dño nro ꝓmũi ac mgro andree si qñ mei memor ẽ me totũ dede. Ex wiẽna kl. iulij. ãno. m.cccc.xliij.

Epistola.clxxxv.

De transitu imperatoris in ytaliam.

Aspar schlick. S.p.d. ¶Nicolao de azimboldis amico optio. Recepi lras tuas qs sup facto plũbini ad me misisti petẽdo vt ꝓuiderẽ qõ aliqõ fundamẽtũ haberes quo mediãte tractare de feudo plũbini posses: ne innanũ inciperes. Oñdi lãs tuas regie sublimitati. obtinuiq3 vt tibi scriberetur quẽadmodu3 ex lris regijs intelliges qs tibi cũ pñtibꝫ mitto. suadẽs vt rẽ istã inchoes videasq3 an vrsin⁹ velit sũmã quã rex petit exbursare. cui ß psuadere potes pluribꝫ modis. ¶Nã cũ oñiũ illud ad impiũ devolutũ sit. nõ est dubiũ qn oẽs redditus regie maiestati debeãtur. Itaq3 reuerẽ ꝑ pluribꝫ annis. Exiñ debet ipe cõsiderare qõ 7 senen 7 florẽtini 7 alij illud oñiuz petũt. nõ paruã pecuniaruz summã offerẽtes. Etsi rex illis ꝓplaceret bñ scirẽt ipsi possessionẽ adipisci. Et plura alia dicere potes q animũ ei⁹ mouere habeant. cũ nulla potestas sit diuĩna q iuris careat fundamẽto. Si tñ oĩno vides summaz ꝓregẽ petitã obtineri nõ posse: videas an. xvj. vl. xv. milia ad min⁹ possint haberi. q2 ego modũ reperiã q regia maiestas gescat: 7 curabo q tibi exiñ satis fiat ꝑ tuis tribus milibus florenꝫ. sicut alꝫ tibi scripsit Jõoq3 velis in hac re tuas opas 7 solitam diligẽtiã imptiri q2 7 regi cõplacebis 7 tue vtilitati cõsules. ¶Nec desperes regiã maiestatem in ytaliã vẽturã q2 ß sibi multũ cordi est. nec res ytalas spnit ß videbis q̃ꝓsperũ res ecclesie cõposite fuerint. Et licet tu putes germanicos nõ curare ytaliã 7 ꝓpẽa ytalos germaniã nihilipẽdere dicis. Aliter res se habet. ¶Nos germani tardiores sumus ad motũ q̃ ytali: sed vbi incipim⁹ nõ tamfacile desistimus quẽadmodũ ytali. Hec nra natura est. Et boĩes sũt sic vti eis debem⁹. ¶Mihi spes est magna in rege nostro nec ambigo ipm ytaliã petituz. et iura vendicatuz imperij 7 totius xpianitatis ꝓsperitatẽ. Tu vale et me vt soles ama. Datũ wiẽne. xvj. octobris. ãno. ¶M.cccc.xliij.

Epistola.clxxxvj.

Excusatoria ducẽ mediolanũ nõ vocatũ ad congregationem ꝑ pcilio decernendo.

Aspar schlick Jmperialis cãcellari⁹. ¶Magnifico vnguetoni de contrariis: ducat⁹ mediolani gubernãti amico pcipuo. S.p.d. ¶Nõ putabã me nũc tuas lras susceptuz. ¶Nã cũ regimĩ ducali psis: innũerisq3 curis detinearis satis eẽ supq3 satis censebã inẽ tot occupatiões rẽ meã tibi fuisse studio. quã sicut ex lris de azimboldis agnoui egregie absoluisti. ita vt p⁹ illustrissimũ meũ principẽ dñm meũ ducẽ nlli magis q̃ tue magnificẽtie gras debeã. Sz supat oẽm bũanitatẽ tua benigtas. q̃ ñ ptẽta ẽ desideriũ meũ implesse: nisi etiã suauissimis lris suis me visitet. qs cũ magno munẽ penes me hẽo tanq̃ tui erga me amoris ppetuos testes. Illud tñ inbis mihi molestũ ẽ: q tue magnificẽtie digne rgrazi ñ possuz. ¶Nanq3 vt omittã facta. vix ỏba rpio q̃ mihi ad reddẽdã gram ydonea videanꝫ. Sz scio tuã prudẽtiã aĩm magis q̃ vires intuẽri. q certe talis ẽ vt nihil possibile sit neglectur⁹ qõ tibi eẽ nouerit cõmodo vl honori. Idẽq3 veli sp ỏ me tue magficẽtie psuasuz fore. ¶Nũc eã ptẽ epla tue attigã q̃ mirari videis serenissimũ regẽ nrm cetẽis xpianitatis prĩcipibꝫ scripsisse. ꝓ quẽtiõe ĩ festo scti martini iã prio tenẽda 7 solũ principẽ ducẽ mediolani neglexisse. cir ca quã rẽ ego q3 mirat⁹ sũ illũ eẽ neglectũ: q ĩt prios 7 noiatos 7 apõ regiã maiestatez dilect⁹ẽ. Sed stupui regios apices sibi ñ eẽ redditos. ¶Nãq3 cuz lre in orbem mitten-

describerent̃ :ianqꝫ p̃ceptũ esset potissime prefato duci scribi. affuit laurẽti⁹ de rotel-
la canonicus tridẽtin⁹ q̃ se latuꝝ regia scripta spopondit. :et ĩtra dies. xv. mediolani
futuꝝ. respõsũqꝫ remissuꝝ. Qui si lr̃as nõ reddidit aut malo cõcilio fecit aut aliq̃ im
pedimẽto p̃uent⁹ fuit. Et certe nos hic valde turbati sum⁹ rñsuꝫ nõ eẽ habitũ. cuꝫ ille
illinc circa vicesimũ diem Julij recesserit. Effectus aũt lr̃aꝝ erat ꝙ et dñs dux p̃fat⁹
ad tollendũ scisma qd̃ nũc viget ꝑ viã ꝯcilij generalis nouiter cõgregãdi cũ maiestate
regia ⁊ prĩcipibꝫ et electoribꝫ ꝯcurreret. tãq̃ imperij prĩcipis ⁊ coĩs vtilitatis zelator
de sua intentiõe añ festũ p̃dictũ rñdẽdo. Qd̃ si postea non habuerit p̃fatus dux. rogo
vt ista sue celsitudini reseres: ne se vl̃ neglectã putet vl̃ spretaꝫ. cũ regia maiestas sibi
vltra oẽs imperij principes tanq̃ cõsanguineo ⁊ imperij fidelissimo afficiatur. Eũqꝫ
adhortari velis vt oratores q̃s p̃elegerat trãsmittat et in facto ecclesie cũ voto regie
maiestatis qd̃ puꝝ et sinceꝝ ẽ ad vnionez eccĩe ꝓcurãdũ ꝯcurrat. Ex inde cũ videam
tuã magnificẽtiã rogatibꝫ meis ꝓnissimã: nõ erubescã postq̃ meã rem ꝑfecisti. vti hu
manitate tua regios seruitores ⁊ amicos eidẽ recõmendãdo. Est em̃ in cãcellaria nr̃a
regi⁹ secretari⁹ eneas silui⁹ seneñ mihi admodũ dilect⁹ ⁊ regie maiestati ꝑcarus: quẽ
leonard⁹ de lassarrata cleric⁹ vercelleñ p̃positure scr̃i laurẽtij maioris mediolani spo
liauit ip̃m basilee figẽdo. Scripsit ꝑ p̃fatũ laurẽtiũ regia serenitas duci. vt eidẽ enee
sua p̃positura restitueret̃. Nescio qd̃ secutũ sit. Nanqꝫ si lr̃e alie reddite nõ sunt. ne-
qꝫ iste verisimili⁹ p̃sentate. Ideo p̃cor tuã magnificẽtiã vt eneã ip̃m recõmẽdatũ suscipiẽs ducalẽ excellẽtiaꝫ informare de hac re velit. ⁊ regie maiestatis intuitu: q̃ iaꝫ pro
enea scripsit. ⁊ meũ ob respectũ rogare vt p̃positura restituat̃. Nouitates v̄o harum
ꝑtiũ al̃s in p̃sentiaꝝ scribere neq̃o: nisi ꝙ h̃ bohemi sunt in magno numẽo: petẽtes ꝙ
maiestas regia administrationẽ regni noĩe regis Ladislai pupilli sufficiat: cũ q̃bꝫ in
tractatibꝫ sum⁹ ꝯclusionẽ bonã auctore dño p̃stolãtes. Vale optime et me ducali ãpli
tudini facias recõmissuꝫ q̃ ad eius et tua mãdata ꝓnus sum et ero q̃ad vixero. Datũ
ivienne die. xij. decembris. Anno. M. cccc. xliij.

Epistola. clxxxvij.

Suadet regni hungarie pacem.

Aspar schlick cãcellarius imꝑialis. Magnifico viro laurentio palatino
hungarie. veteri ⁊ p̃stãti amico ac fratri. S. p. d. Intellexi tũ ex lr̃is tuis
mihi directis. tũ ex his q̃ regie maiestati scribis q̃rimoniã tuaꝫ quã facis
de dãnis tibi ꝑ capitaneos laurineñ illatis. Et ꝓ iure veteris amicitie nr̃e que in me
nunq̃ extiguet̃ viuo. Regie serenitati supplicaui vt sup his vellet ꝓuidere magnificẽ-
tiaꝫ tuã cõmendatã suscipiẽdo. Displicuit regi audiuisse dãnũ tuũ summeqꝫ sibi hec
genera iniuriaꝝ hĩcinde facta molesta esse respõdit. dolet qꝫ se nõ posse vt vellet ꝓui-
dere. Ait tñ in facto tuo velle se scrutiniũ habere. Et q̃cq̃d boni ꝓ te possit libenti aĩo
facere. Ego aũt sicut al̃s scripsisse me memini video sic res illius incliti hungarie re-
gni se habere: vt impossibile putẽ simgulares hoĩes pace gaudere nisi cũ vniuerso re-
gno: qm̃ hoc tempe dũ iste diuisiones sunt. mãdata regũ cõtemnũtur. Nulla obediẽ-
tia est: h̃ q̃libet sibi vult eẽ dñs. Qd̃ ego q̃ꝫ cũ magna iactura experior. Licet em̃ sere
nitas regis polonie pancratio ⁊ scole mandauerit: vt a rebꝫ meis manus retraherent
ego tñ ꝑ illos maiora indies patior detrimẽta. nec aliq̃s ẽ his ĩ ꝑtibꝫ supioribꝫ. quez
illi magis verent q̃ me. q̃i mãdata regis ĩ ꝯriũ int̃pretẽt̃. iussiqꝫ sint me vnũ impetere
molestare. ꝑseq̃. extirpare. Ego tñ sup his nõ regi polonie succẽseo h̃ ꝯditionibꝫ tp̃is
Sic ⁊ magnificẽtiã tuã hortor facere. qm̃ alia via nõ ẽ ꝑ quã possum⁹ q̃escere nisi per
pacẽ vniuersalẽ toti⁹ regni: quã ꝓcurare ⁊ ꝓ nr̃o p̃uato ⁊ ꝓꝯmũi bono tenemur. Ad
quã rem tãtomagis te rogo q̃to scio ꝯciliũ tuũ p̃ cetẽis magis audiri. Ego idip̃m ex
hac ꝑte faciã sꝑ ad tua ꝓmpt⁹ bñplacita. Datũ ivienne die. xx. octobris. M. cccc. xliij

Epistola. clxxxviij.

Consolat̃ principem infirmũ.

Aspar schlick. S. p. d. Illustri Johi frãcisco marchioni mãtue dño ⁊ affi
ni carissimo. Affers mihi lr̃is tuis singl̃are gaudiũ q̃tiens ad me scribis:
qꝛ ⁊ amorẽ erga me tuũ et hũanitatẽ q̃ me ꝓseq̃ris q̃i videns in illis lego.

Uellem tñ letiora audisse de sospitate tua. Nam cũ scribis te supioribꝫ diebꝫ egrotasse nec adhuc pristinã recupasse sanitatẽ: nõ leuẽ molestiã capio. q oẽ tuũ incõmodum meũ dico. Scio tñ necessariũ eẽ oẽs q viuũt. nũc validos nũc debiles fieri. nec status hoĩs firmꝰ ẽ. nec vlli dat̃ ꝑpetua frui alacritate. Nostꝝ itaqꝫ ẽ armare mentẽ ꝯ omẽꝫ fortune impetũ. scireqꝫ ⁊ sanitatẽ ferre et egritudinẽ. Et cũ patit̃ corpꝰ adiumẽta que possumꝰ illi ꝯferre. Qd̃ maxĩe decet pr̃icipes facere ex q̃ꝝ vita salꝰ multoꝝ pẽdet. Et q̃q̃ nõ dubitẽ te nihil omittẽ ex necessarijs. hortor tñ qꝛ amor impellit vt ꝯualescẽtie tue tãto amplꝰ studeas q̃nto plures sũt ĩ ꝑsonã tuã q dirigũt oculos. q̃s tua sospitate velis reddere ꝯsolatos. Int̃ q̃s me letũ efficies q optĩaꝫ tuã valitudinẽ nõ minꝰ libẽter audiã q̃ sentõ meã. Uide p̃ter hec quã diligẽtiã facis vt regia maiestas de nouitatibꝫ ytalie reddat̃ certior: in q̃ re plĩmũ sibi ꝯplaces: q tuo statui tuoqꝫ honori admoduꝫ afficiat̃. Recepi eĩ capitula fedẽis int̃. L. ducẽ mediolani ac venetos florẽtĩos. Eaqꝫ serenissimo dño nr̃o ꝑlegi: q tibi gr̃as agit ex instructõe hmõi. Cupide nãqꝫ agnoscit res ytalas: vt q suo tpe spat iura ĩpij vẽdicare. Cur aũt dux mediolani ad h̃ cõdescenderit nec scire possuꝫ nec imaginari. q causas vrgẽtes nll̃as intueor nisi ad hec palaꝫ veniãt. Ille tñ sapiẽtissimꝰ habet̃. nec putãdũ ẽ eiꝰ prudẽtiã absqꝫ rõe moueri. Aliqd latet alios qd̃ ẽ illi notũ. Sꝫ velit deus vt bñ oĩa cedãt. Nos h̃ nõ habemꝰ alia noua nisi q̃ his diebꝫ magni tractatus habiti sunt cũ bohemis q huc venerũt. Res optime absoluta ẽ: ita vt maiestas regia tutorio noĩe dñs illiꝰ regni censeat̃. Sup factis ecclie mittũt̃ oratores ad nurẽbergã. int̃ q̃s etiã sũ vnꝰ desigt̃ꝰ. Eroqꝫ ibidẽ d̃o dãte cũ alijs in festo sancti martini ꝓximo. Quid seq̃t̃ sciri adhuc ñ põt. qꝛ varie sunt volũtates. Ibi tñ aliq̃ ꝯclusio reperiet̃ q̃ vtinã salubris sit. Regie maiestati facio sepe de temẽtionẽ sp tibi illã affectã inuenio. Me ñ expedit vt offerã: qꝛ iãdudũ suꝫ tuꝰ. Mãdare potes in oĩbꝫ pato parẽ. Cõmẽdo me tibi supplicãs vt me sepe de occurrẽtibꝫ instructũ efficias. Ex iuiẽna die. xxiiij. octobris. Anno. M. cccc. xliij.

Epistola. clxxxix.

Hortatur ad pacem hungarie.

Aspar schlick imperialis cãcellariꝰ. S. p. d. Marikombano sclauonie et laurẽtõ palatino hũgarie magnificis fr̃ibꝫ ⁊ amicis carissimis. Gauisus suꝫ nõ modice vr̃is ex lr̃is mihi nouissime redditis internã illã et vetustaꝫ cog̃uisse beniuolẽtiã q̃ me ꝓseq solebatis nõdũ eẽ extictã. ꝫ potiꝰ tpe auctã. Nã id qd̃ ex ꝑte mea cõtigit q vobis indies magis ac magis afficior ⁊ ardẽtissimi amoris erga vos repẽdo vicissitudinẽ singulares virtutes vr̃as tãtũ amãs quãtũ demiror. Hĩc certissimꝰ suꝫ statũ ⁊ locũ quẽ apd̃ serenissimũ dñm romanoꝝ regẽ teneo vobis ꝯplacere ac fore gratissimũ. cũ optĩoꝝ sit fr̃m ⁊ amicoꝝ fr̃nos optare ⁊ libent̃ videre successus Nec dubitare debẽt mag̃ficẽtie vr̃e me ĩ q̃cũqꝫ statu ad icliti regni hungarie pacez et ꝯmodũ inuigilare ⁊ oẽ meũ studiũ ad eius vtilitatẽ ꝯuertẽ. Nãqꝫ cũ diu illo ĩ regno fuerĩ mltaqꝫ bñficia illic susceperĩ ing̃ti viri officiũ foret ñ eẽ ad ipiꝰ cõmoda studio suꝫ. ⁊ p̃cipue cũ regnũ illud xp̃ianitatis clipeꝰ ac murꝰ aduersus fidei hostes existat. Exq̃ sicutenꝫ bñ hꝫ. oĩa xp̃ianoꝝ reg̃ fructũ ꝑcipiũt: sic cũ opprimit̃ detrimẽtũ ꝯñe eẽ videt̃. Hoc ⁊ maiestas nr̃i regis apte cog̃scit: atqꝫ idcirco opaꝫ dat. vt dissensiões ⁊ ĩtestĩa bella ex regno tollãt̃. Qd̃ maxĩe possit fiẽi ꝯfidit si ad dietã illã ꝑ suaꝫ serenitatem ĩ ꝯfinibꝫ hũgarie aut austrie institutã vtriusqꝫ ꝑtis baroẽs ac p̃lati ꝯuenerĩt. ꝓut ⁊ võti sũt ꝑ r̃gias lr̃as: q̃ iã erãt expedite ⁊ t̃nsmisse añq̃ ego ad regiã curiã d̃ domo mea redirẽ. Itaqꝫ d̃ libatõibꝫ ill̃ neq̃q̃ interfui. ꝫ cũ rẽ vniuersã itellexi iustissimã illã sc̃tissimãqꝫ iudicaui. Quid eĩ vtiliꝰ qd rectiꝰ. qdue hoẽstiꝰ fiẽi pt̃ q̃ pacẽ int̃ xp̃icolas ꝓcurare. Nõ latẽt vos q̃t rapĩe tumltꝰ incẽdia vastitatesqꝫ in hũgaria fiãt ꝓpt̃ hãc q̃ ꝓchdolor orta ẽ d̃ r̃gno discordiã. Palã ẽ quõ oppidũ ꝯ oppidũ ⁊ nobiles ꝯ nobiles insurrexert̃. quoqꝫ modo inimicitiaꝝ gladij crassentur vbiqꝫ. Quibus malis obuiaturus rex nr̃ ꝯuẽtuꝫ indixit. vt q scit se ex debito. Romane regie dignitatis orphanos ac pupillos debẽ ꝓtegere. ⁊ vniuersorum regnorum paci ⁊ tranquillitati consulere: sperans per conuentionem ea omnia fieri posse ad que bono animo magnificentias vestras audio exhortari vt personaliter venire velitis. vobiscũqꝫ potestis q̃plurimos

prelatos nobilesq3 trahere vt tanto illic melius firmiusq3 hungarie vnio. perfici pos
sit vt vnusqsq3 in iusticia sua manuteneri q̃ plures dignioresq3 ꝯsenserint. Vos p̃ser-
tim q vna mecũ ab auo et p̃re dñi nostri regis Ladislai ⁊ honores ⁊ bñficia immensa
suscepistis. Hec em̃ cõuentio ẽ ꝑ quaz põt regnũ illd̃ pacari ⁊ ad pristinaz reduci for-
tunã. Vt nõ solũ resistere thurcis ꝫ eos lacessere q̃at. Nec ego vobiscũ sentio q ꝓpter
cõuentũ huiusmodi turbari passagiũ aduersus thurcos inchoatũ dicitis. Naz longe
aliter est. cũ nisi cõuentio hec fuisset indicta. iã maximus ignis arderet in hungaria.
Iamq3 nõ latrocinia. singularesq3 cedeas ꝫ grauissima p̃lia cũ seuissimis stragib9 ex
arsissent. Sũt em̃ pl'imi germanie barones ⁊ principes: q videntes serenissimũ regez
Ladislaũ ꝓpterea q2 puell9 ⁊ pupillus et orphan9 in suo iure opprimi. miseratiõe cõ-
moti ⁊ taz amore iusticie q̃ sanguinis ꝓpinquitate excitati: cuz validissimis auxilijs
hungariã petere disposuerant. Similiter q̃z ⁊ Bohemi q iaz in maxĩo numero baro
nes et nobiles ad maiestatem regiã in legatione miserũt. q̃ nũc iuiene ẽ ab illo ꝓposi-
to nõ dissentiũt. Quos oẽs ꝯuentiõis nomẽ retinuit ⁊ vsq3 in eius exitũ retinebit. qa
cũ rex romanoꝝ (vt dicitis ⁊ veritas ẽ) toti9 xp̃ianitatis sit caput. ⁊ ad eũ potissime ꝑ
tineat xp̃ianoꝝ iniurias ꝓpulsare. vidẽs sua maiestas thurcoꝝ insolẽtias nõ posse cõ
pesci: nisi xp̃iani prius vniti extiterĩt. ad pacẽ vt p̃dictũ est in hũgaria redĩtegrandaz
p̃dictam cõuentionẽ indixit. rem iudicio oĩ q absq3 ꝑtialitate existũt passagio de quo
faci s mentionẽ nõ vtilẽ tm̃ ꝫ penit9 necessariã. cũ nulla potẽtia resistere hostib9 possit
nisi munita fuerit vnitate. Pulcre si qdẽ apd̃ crispuz legim9 concordia ꝑue res cre-
scunt. discordia maxĩe dilabũtur. Ueꝝ de mantina classe ꝑ sc̃tissimũ eugeniũ ꝑanda
facitis mentõnẽ. Ego ita illi9 mentẽ fuisse dispositã cõcedere possuz. ꝫ doleo q̃m modũ
executionis nõ video. Classis em̃ si fieri dz venetijs paranda est. ꝫ iam inimicicie int̃
eugeniũ et venetos orte sunt. ꝓpter recessuz ex florẽtia factũ. In tãtũ vt ꝓhibiti sint
p̃lati venetoꝝ curiã seq. Que res maritimã expeditõnẽ ꝓculdubio ꝑturbat̃a ẽ Exerci
tũ aũt fieri vt scrib maxĩuz ĩ hũgaria cõtra thurcos apprĩe laudo cupioq3 vt felicẽ sor
ciat̃ euentuz. Qd̃ si fieri posset iteꝝ atq3 iteꝝ vos oro et obsecro vt de pace hungarie
prius cogitãtes cõuentũ accedatis. p̃dictũ. intestinas discordias vna cũ alijs q adert
sublaturi. Ad quã rem et ad passagiũ postea ꝑagẽdũ maiestatez regiã animatã ⁊ me
pusillũ paratissimũ semꝑ hẽbitis. Datũ in noua ciuitate. xvij. kalẽdas decẽbris. An-
no. M. cccc. xliij.

Epistola. cxc

Hortatur ad rescribendũ.

Ichardus valẽtin9 scriptor apostolic9. Enee siluio amico optĩo. S. p. d.
Tanta ẽ vis amoris in te mei vt iteꝝ adte scribere cogar Qd̃ tñ ꝑlibent̃
facio q̃q̃ tu ad me nũq̃ scripseris vl' meis lr̃is ꝓpulsatus vl' tuo nutu mo-
tus postq̃ ⁊ honore ⁊ dig̃tate ⁊ emolimẽtis ampli9es decorat9. Cui nõ eqdẽ inuideo
ꝫ cõgratulor poti9 felicitati tue. Precor aũt si aliqñ ꝑ ociũ licet saltẽ tua manu ad me
scribas ne inter nos ꝓbari videat̃ qd̃ nostra in patria vulgatũ est. Remotus ab ocl'is
remotus a corde. Reuerẽdissim9 p̃riarcha aqlegieñ q me suum cõmensalez et secreta
riũ fecit hic breui est recessur9 ad serenitatẽ romanoꝝ regis recta via primo. ac deind̃
ĩ regnũ polonis ac hũgarie ꝓfectur9. functurusq3 ibidẽq3 legatiõe sua. Reqritq3 me
aut vna secũ abeã aut ꝓ quibusdã ei9 negocijs mediolanũ accedã. Quã ꝓfectionem
arripiam nondum decretũ est. Cum dominatione eius libẽtius irem vt in tuum com-
plexum veniam. Attamen vbiuis gentiũ fuero tibi penitus dedit9 sum. Ex basilea
xxj. Aprilis Anno dñi. M. cccc. xliij.

Epistola. cxcj.

De vtilitate litteraꝝ.

Regori9 lollius seneñ. S. p. d. Enee siluio patrueli suo. Hieronimi vetus
ad modũ sentẽcia est ꝓbatissima. lr̃arũ inter ceteras hanc esse vtilitatẽ vt
absentes presentes faciãt. Preclare qdẽ. Nam absentes his loqmur vide-
mus trãsmarinos. animiq3 nr̃i cogitatio sine voce. notaꝝ picturis atq3 lineamentis
denũciat̃. q̃ certe vtili9 qsq̃ aut humano generi antiqus nõ facile inuestigari posset.

Verum cuz huiusmodi vicissim pfrui possumus vtilitati aut alteri⁹ fortune conscij le
tarent, altero tñ satis habes te scz virum huius p̃togatū pticipē. Est id qdē mihi ca
ruz. Sed m̄to cari⁹ si alternas mutuasqz exaraueris vt z tuas dñ legerē te alloq̄rer.
tuisqz pictas notulas digitis parētū oc̄lis offerrē q tātope obseruaui vt filiū tū vt pi
um decet. Be his bacten⁹. Vale ex senis.

Epistola.crcij.

Laudat fridericum cesarem.

Rancisco de picciolpassis dei gr̄a scē mediolanen̄ eccl̄ie p̄sul. Ornatis-
simo viro dño enee siluio poete laureato. S. p. d. Ingēti voluptate et gau-
dio eloq̄ntissime enea mi in x̄pi caritate dilectissime afficit me epl̄a tua da
ta in feltkirchen nonis decēbris. mihi reddita idibz eiusdē cū recēsione vetez tū p mo
re int̄ nos mutuaz scriptionū. tū ipa serie cōtentoz. Cunqz p lepore stili serie ac fa-
cultate dicendi z extiatione quā de te facim⁹ pqz cordiali erga te amore nō tua scri-
pta semp legerim: ñ min⁹ auide q̄ libēter etiā vbi fortasse ñ q̄ñqz resp̄derī. Hic ma-
rie nē q̄ñ qdē itelligā opante diuīa gr̄a eo te loci euectū: vbi sicut virtute p̄scēdisti ita
potēis ipa vtutis via pficē plurimū ad reipublice eccl̄eqz pacē glorioss̄imoqz prin
cipi. ñ modo tuū vez et vniuersoz. ac plimis tibiqz ipi et honori tuo pferre ñ modicū
Atqz q̄ñ te nouim⁹ tuūqz ingeniū desideriūqz: nō te supuacuo exhortamur ac p ista
trāslatione tua z aī dispositiōe pgratulamur. Itez atqz itez colletemur tibi cui pces
suz ē ex loco z officij dignitate vt te valeas demōstrare. si quā dabis opaz fideliť z p:u
dētez spero expeto z expecto. Dio em̄ rōe dispositō z diligent̄ ad bona vadēti oīa pspe
cedūt. Iusta nāqz desideria diuīa sp pietas comitať. Age itaqz et pseuera feliciter vt
mag̃ cepisti pncipio. Exerce ad pietatē q̄ fm apl̄m ad oīa vtil̄ pmissionē hz vite q̄ nūc
est z futē: vt asseqūris laureā verā. s. coronā iusticie z et̄nitatis. Dicas z cū apl̄o ad se
stū. Nō insanio optīe feste ß vtatis z sobrietatis vba eloq̄z. Do q̄ maximū incitamen
tū tibi et boī christiano z l̄rato corona laurea q̄m assūpsisti vt̄ accepisti. Ego vo de-
inceps crebriores expecto l̄ras tuas rez iudices tuiqz successus. neqz tard⁹ero in red
dēdo meas: dūmō intelligā ad te posse deferri. Nūc em̄ ad fortunā scribo. iōqz tardi⁹
q̄ debuerā. Nō facile ei pducūť incerta et fortassis etiā m̄to seri⁹ ad te pueniūt. liez
varijs z m̄tiplicatis l̄ris enitamur vt vt̄ saltē huiusmōi rescriptionū nostraz quicq̄
reddať q̄ñqz tibi. Nā sicut ambiguitas frustrādi laboris r̄ddit boiez pigrē ita p di-
ligētiā supeť necesse sit. Et qdē libēť scribo z scriptitabo intelligēs z p̄sideras tum ex
epl̄a tua tū ex alijs cōditionē dotis tā naťe q̄ vtutis et sac̄tissimā augustissimāqz intē-
tionem cesaris nr̄i pñtis q velut nouū q̄dā sydus emicuit. hac tēpestate necessariuz
vt speremus: velut august⁹ illi suo seculo pacē reddidit z fundauit. sic istū suo. Ego q-
dē ita mihi suadeo ñ incerta spei rōe. Est ei vt ī primis audio pnceps iste catholic⁹ et
pi⁹ etate florida. quā sapia ḡuitas. et vite integritas cōmittāť. Cani sūt ei sēsus boīs et
eta s senectutis vita imaculata. Corpe strēnu⁹. vegetusqz z robust⁹. apt⁹ z patiens ad
labores. fortis pstāsqz aī. sobrietatis cultor precipu⁹. Cū vt scribiť ī sapia sobrietatē
ei docē prudētiā z iustiam z vtutē qbz vtili⁹ nihil ē in vita boīb⁹ Attēde qz pmittit so-
brietatē q̄ huic pncipi maxīe insita ē. cetere subnexe sūt vtutes. Et catho ingebat ñ le
gisse se neqz vidisse boiez sobriū inuadētē rēpublicā ptez cesarē. Audio z hūc nr̄z pri-
cipē obf̄uātissimū ac pcissimū ita eē tēporis et vtilē locatorē: vt ne qdē pūctū terat qd
pontissime pat sobrietas. Estqz memor sapiētis. Nihil em̄ pciosi⁹ tpe qd nec auro nec
vlla potētia redimi pt̄ elapsuz. Soluspz sapiēs eo scit vti ī suā redigē pfatē z efficē q-
cūqz mag̃. etiā atqz etiā cū vulgo seu indoctis ociosus apparet. Est pterea libal' iuť
exig ētiā rez et tpm z p̄seq̄nť pmissoz suoz tū ī re dapsili tū ceteris z obf̄uātissim⁹
z vtil' dispēsator. qd vtrūqz r̄grit̄ pcipue ī pncipe. Nā bñ fca male lōta cycerone p:
bāte malefacta arbitrāť Ennī⁹. Quid ē ei violari pdari onēib⁹ itolēabilib⁹ subditos
t orq̄re: q̄ effusiōe splēdeas spargas z dissipes nisi glorieris in malis. z roboā filij et
regis successoris salomonis more pares ipse tui ruinam. Mendax vo omnis cum
impro betur vt scribitur execrabilior multo princeps. Iusti et magnatum et princi
pis est verbum tenere suum vt scriptum est. Verbum regis verbum veritatis sub-

ditos regere ꝓfouere ac tueri velut bonꝰ paterfamilias. vectigaliaqꝫ eo ordine diſpẽ-
ſare ne cogaꝫ inȳcẽ manus ĩ aliena : qꝺ ſemꝑ euitauit traianus ceſar ille auguſtiſſi-
mꝰ atqꝫ pȳſſimꝰ ḡtiſqꝫ ſeruire in ꝑrios vt facile gl'ioſus apꝺ alienos efficiaꝫ. In ma
lis ſeſeqꝫ ſil' ꝓdẽnet deo ꝫ mꝺo magis ingloꝛiꝰ ꝫ impotẽs ad oĩa factꝰ. Impoſſibile nã
qꝫ eſt vt ingt Ariſtotiles in ethicis aut certe nõ facile. ꝑclara ab eo agi cui deſunt fa-
cultates. ¶Nec dubiũ qn magno ſint adiumẽto diuitie in gerẽdis ḡuibus ei q libẽaliẽ
ꝫ probe ſciuerit vti. ſuiſqꝫ locis ꝫ tpibꝫ exinde diſpẽſare. Quũmmo ſecꝰ ab oi conatu
et gloria inchoatoꝝ cogeꝫ cũ ignominia reſilire. Qꝺ ſigdẽ prudẽs et magnanimꝰ nr̃
ceſar euitabit vt peſtẽ taꝫ ꝑrio ꝓſilio q̃ ſuoꝝ. gbꝫ vt audio ꝓmunit et eccleſiaſticoꝝ
et ſeculariũ excellẽtiũ inſigniũ ꝫ lr̃atoꝝ q̃s veneaꝫ ꝫ lateri ꝓgregat ſuo. iuꝝ moꝛẽ ceſa-
rũ et prioꝝ pr̃icipũ ꝑdeceſſoꝝ ſuoꝝ. ne ſibi obȳciaꝫ euãgelicũ illꝺ. Ecce hõ q cepit edi
ficare ꝫ ñ potuit ꝓſũmare: cũ ſit ipe puidẽtiſſimꝰ atqꝫ ordiatiſſimꝰ ĩ vita ꝫ ĩ oibꝫ geſtis
ſuis. Que cũ ita ſint ſuauiſſime mi enea: ceſaꝛqꝫ opibꝫ habundat potẽtiaqꝫ numero
hoĩm ꝫ copia gẽtiũ. etaſqꝫ prudẽtia ꝫ magnimitas ꝓueniat. q̃ ꝑcipua ſunt ad res ar-
duas capeſcẽdas. ꝺditioqꝫ tpum ꝫ plurima ſe offerãt q̃ ſuffragenꝺ. nõ dubito ſi volu-
erit dũmodo duxet ſupſtes iuxta dies naſe futuꝛũ in ꝑſate ſua vt pacẽ det eccie. ꝫ com
ponat nõ mõ pr̃icipatꝰ ꝫ oẽꝝ populũ xp̃ianũ ß ꝫ vniuerſuꝝ orbẽ ad vnicã verã fidẽ xp̃i-
anam ꝫ ſanctã deducat eccl'iaꝝ ad altiſſimi dei gloꝛiam ꝫ honoꝛẽ ſblimitatõemqꝫ tꝺo
ni ſui cũ laude ꝑpetua ꝫ eterna ſalute. Qꝺ vt diebꝫ nr̃is ꝓſpicẽ valeamꝰ pietas diuia
ꝓcedat. Sicqꝫ culmen diuine maieſtatis exhortare noĩe meo ꝫ me nimiũ cõmenda-
tũ fac ſue clemẽtie. deuotiſſimũ qdẽ ſeruulũ virtutũ ſuaꝝ ꝫ effice tãte: tamqꝫ ſeſe ſpei
auidiſſimã exꝑectatoꝛẽ. Preterea de re tua cũ ſereniſſimo ac doctiſſimo gumforto nõ
ſecretario ducali. ꝺbũ habuit nicolaus tuꝰ nr̃qꝫ. Lõuenies eũ domi q ſubſequẽt nobi
ſcũ fuit. Agitauimuſqꝫ q̃ eẽt incedẽdũ via. ꝑ honeſti tui deſideꝛij ꝓplemẽto. qui ita ſe
ꝑaptũ vt ĩ re, ꝑria offert. Bein deqꝫ arbitramur ſil'qꝫ arbitrati ſumꝰ vt lr̃as ceſaris
q̃s ei ꝓponis impetres ad illuſtriſſimũ pr̃icipẽ nr̃ꝫ nec tua ꝓfectas manu nec ſciptice
nr̃aꝝ. et mittẽ ſtudeas ad manꝰ ipiꝰ gũforti q ꝓmodiꝰ materiã ingrediaꝫ. Adeqꝫ vel
nicolaũ ꝓmonefacito cũ lr̃as ipas dederis q̃ ſolicitatõe nõ deſit nec diligẽtia. Ea ei
ẽ q̃ adempta perzara impetrari queũt. Libꝝ demũ tuũ dyalogoꝝ habuimꝰ et penes
nos ꝓſeruamus. De rebꝫ ytalie accipe. q̃ ad pñs ſic ſe hñt: romanꝰ põtifex nõ obſtan
tibꝫ publicis edictis ſeu enũciatiõibꝫ ꝓſcriptis de trãſlatione ad vrbẽ romanã q̃ de bu
it eẽ ſeptima Januarij, prime lapſi. etiaꝫ florẽtie ſedet: nec motui ſuo ſil'e videt qcq̃.
Rex aragonũ victor in regno neapolitano copias cõgregat tã eqtes q̃ pedeſtres. lon
go vt diciẽ numẽo vigiti miliũ eqtũ et peditũ in copia. Idẽ et hic illuſtriſſimꝰ pr̃iceps
nr̃ etiã pꝰ victoriã pcuſſerãt inuicẽ fedꝰ ſeu potiꝰ renouarũt. Et manent venetꝰ iuxta
ꝓſueta mgr̃i militie. reliq vt priꝰ tã iuꝝ inſubriã ſeu p lõgobardiã q̃ p picenũ ꝫ tuſciã
Duo tñ militie pr̃icipes ablẽ vt diu er pr̃ia iſta adiuicẽ cũctãtes ſeu male ꝓordeſ apꝺ
picenũ ꝫ pr̃iaꝫ puſinã ꝑrio vere detegẽt ea q̃ ꝑducẽ ꝓſueuit. Bũ apꝺ nos interiz bel
la ceſſant. ꝫ pr̃ia iſta ytalie flos reſpirat. ciuitas tua geſcit. Reuerẽdiſſimꝰ cardinal'
placẽtinꝰ vel mortẽ obȳt vel ꝑpe febribꝫ ꝫ etate decrepita corꝛeptꝰ apꝺ caſtellionẽ ſuũ
deſideratũ imo heri vt ordinatũ xp̃ianũ decet obdormiuit in dño. Vale felix in domi
no amantiſſime in chriſto fili. Datũ mediolani q̃rta februarij. Ad. cccc. xlij.

Petit reſcribere litteras.

Epiſtola. cxcij.

Obannes de bogania cardinalis ſancti calixti. S. p. d. Enee ſiluio viro
clariſſimo. Trinas ſuperioribus diebus tum ad nos tum ad dilectum no
ſtrum iohannem peregallus vidimus litteras tuas: que nobis prout ſem-
per conſueuerunt ſcripta tua gratiſſime fuerunt. et rei quam dirigi feliciter vterqꝫ
noſtrum exoptat nõ paꝝ proficue. Quare propter diligẽtiam atqꝫ virtutem tuam ſũ-
opere commendantes: precordiales tibi agimus gratias qui ſemper vt ꝓſueuiſti me-
moꝛes nr̃i. ¶Nec diſtãtia locoꝝ aut vl'l occupatõibꝫ ſeu laboribꝫ aſcribẽdo fr̃ẽ ß affi
due intimare ꝓcuras quod ad rem conducere poſſit de qua nũc agit. Tñ clariſſimuꝫ

de illa quã in te esse nunq̃ dubitauim⁹ fide capim⁹ expimentũ. Rogamusq̃ vt quẽad modũ cepisti ita in posterũ agere ꝑgas. Neq̃ te retrahat ab assumpto ope multitudo immensa laboꝝ quos subire indies ⁊ pati te optet. qm̃ ad hoc om̃es nati sum⁹: ⁊ eoꝝ ꝑcipue vtus extollitur q pectore firmo ꝑsistunt. Sz ne inter maxĩas occupatiões tuas nos h̃ esse ociosos existimes mittim⁹ eum pñtibꝫ glosaꝫ aurelianeñ. q̃ ꝯmuni ꝓuerbio ꝯtradicit textui ad rñsionez eugenij datã regijs oratoribꝫ atq̃ alijs ꝑ nos editaꝫ q̃ iudicio nr̃o nõ modicũ ad rez facit. ⁊ ꝑ quã emulis rñdere ꝑtesq̃ nr̃as tueri ac al's ꝓut expediens fuerit te iuuare poteris. publicãdo ⁊ coĩcando eã sic̃ videbit̃. Alia h̃ occurrentia ꝓuũc reticenda censem⁹. cũ nudiusq̃rtus ex medijs vt ita loq̃mur rebꝫ ad te accesserit reuerendissim⁹ cardinalis aqlegieñ ꝑ illas ꝑtes legatus de latẽ. et cuꝫ eo plures de his omĩbꝫ informatissimi. Ex quibꝫ intelligẽ poteris qd apud nos agatur quid ve de rebꝫ sperandũ sit. vale feliciter. Ex basilea. Anno. M.cccc.xliij.

Excusat se q̃ non scribat.

Epistola.cxciiij.

Encesla⁹ bohem⁹. Johi canonico wratislauieñ amico percaro. S.p.d. Debes veniã dare occupatõibꝫ meis si ad te vt cupis et ego optarẽ nõ sepe scribo. vix em̃ spaciũ somni cibiq̃ sumẽdi habeo. Ita me sup̃m⁹ cãcellari⁹ fatigatũ reddit. Int̃ oẽs tñ labores suꝫ mẽoꝝ sp tui. nec vnq̃ ex corde recedis meo. Etsi possem in aliq̃ tibi ꝓdesse ambabꝫ manibꝫ facerẽ. nouitates at̃ ⁊ ista leuia scribẽ nec ocium habeo nec curo. Si qd eẽt qd̃ te vellẽ mei cã facẽ. statim rebꝫ omissis alijs tibi significarẽ. Idez et facẽ te vellẽ erga me. Sz sumere calamũ gratis cũ tota die inuitis sit in manibꝫ nõ video cur me debeas adhortari. ne tamẽ hac vice retrograd⁹ tibi sim hec de nouo ad te deducã. bohemos scz cũ maiestate regia diuersos habuisse tractat⁹ tandẽq̃ ꝯuenisse vt ĩ festo sc̃ti michaelis alia h̃ teneat̃ ꝯuẽtio cũ eis vt res oẽs ꝑficiãtur qꝛ vt spes ẽ om̃ia bñ termĩabunt̃. Oratores regis polonie h̃ sunt ⁊ cũ eis cardinalis sancti angeli. Jamq̃ tractari de rebus vngarie hic debet. vale ex wienna. Anno domini. M.cccc.xliij.

Excusatoria taciturnitatis.

Epistola.cxcv.

Icolaus amidan⁹. S.p.d. enee siluio poete ꝑstãti et amico singl'ari. Credo te vehemẽter admirari enea dulcissime q̃ postq̃ istic abijsti lr̃aꝝ meaꝝ nihil suscepis: ꝑserti cũ ⁊ ego antea pollicit⁹ sepe fuerim me crebro ad te scripturũ de his q̃ apud nos indies agerent̃. et tu iam pridẽ vnas ad me lr̃as dederis. Ego qm̃ reuerendissim⁹ cardinalis sc̃ti laurẽtij in damasco ad serenissimos romanoꝝ ⁊ polonie reges legatus ꝑ hãc sacrã sinodũ destinatus crastino mane a nobis est recessurus et vna secũ laurẽti⁹ nr̃ cui pñtes ꝯmisi. Jamq̃ maxĩa ꝑs noctis effluxit. nõ possuꝫ excusatõnes meas ⁊ silentij cãs ad te scribẽ. ꝑcipue cũ multaꝝ rerũ plen⁹ suꝫ q̃s ꝑ lr̃as tecũ coĩcare libẽter vellẽ. Sz qꝛ ꝓhibẽte angustia tꝑis id efficẽ vllo mõ ñ possuꝫ. malo hoc modicũ tꝑis qd̃ mihi supest ĩ alijs scribẽdis q̃ in excusatõe mea ꝯsumẽ. Scio em̃ q̃ tu q om̃ibꝫ in rebꝫ grauissimo sp iudicio vsus es. silentiũ meũ in bonã ꝑtem accipias. Qd̃ si forsitã ⁊ culpabilẽ ⁊ punitõe aliq̃ me dignũ iudicaueris ꝑat⁹iaꝫ ⁊ ꝓmptus sum correctõez tuã oẽm subire. Quã etsi asperrimã aĩo tuo forsitã ꝯceptur⁹ sis: eam vnica ꝑegalli intercessione leniri posse ꝯfido. Quare nõ est qd̃ serenitatez tuam multũ formidẽ: qñ quidez certissim⁹ sum arma mihi ꝑata quibꝫ superare te facillime possim accipe igitur ex multis hec pauca. Vale ex basilea. M.cccc.xliij.

Commendat causam frisingeñ ecclesie.

Epistola.cxcvj.

Neas siluius. S.p.d. Reuerendissimo in christo patri et domino colendissimo Ludouico cardinali arelateñ. Recepi nuper litteras tuas admodum longas: et cum his fuerunt capitula pacis et lige inter Eugenium et regem aragonum concordate. Post hec significabas recessum illorum cardinalium ex basilea quos abijsse inuitos asseruisti. Cupiebasq̃ vt omnia maiestate regie reserarem Sed iam omnia ex ytalia erant sibi nota. nec latet regem nostrum plerosq̃ ꝑncipes

esse: qui magis sua querũt q̃ illa q̃ sunt ihu xpi. nõnulli tamen mirant in quoꝝ nũero meipm pono: qm gallici q ꝓpter regimẽ sicilie ptez alterã seqbant: nunc illa pdita in pristina snia pseuerãt. Cũ dici solet effectũ tolli cessante cã sensissem⁹ nos gallicoꝝ mentẽ si iohes ossenburgeñ lras ī franciam deferẽdas diligẽter misisset. Sz timeo ne fuerit piger in republica q solet in puata diligentissim⁹ eẽ. Scripsit nup serenitas cesarea sacro ꝑcilio in fauorẽ henrici viri optimi z lrati: vt eũ frisingeñ ecclie pficeret epm. Existimaui tantũ pncipẽ erauditum iri. ꝓter spem accidit vt pces eius reiecte fuerint. Interim elect⁹ẽ p capituluz siue iure siue iniuria cardinalis scti martini. Is recursuz ad vos habebit ꝓfirmatõis cã. rursus scribit cesareum culmen vt supsidere velitis ꝓfirmatõez qz differatis. Ego itidẽ suadeo z pcor itidẽ ꝓpter bonũ sacri ꝑcilij. ne spnatis hanc petitõnez sicuti primã. debetis ei hũc tãtũ pncipẽ ad quẽ ceteri oñes oculos dirigũt. quicq nec mũeribꝰ nec ꝑcibꝰ ad aliquã iniusticiã mouẽt. vob z ꝑcilio fauorabilẽ facẽ. Ne irritantes suã clementiã cogatis eũ iter flectere. Scis ꝓterita q̃n tum apud eũ possit magnific⁹ Caspar cancellari⁹. q si vobis fauerit: nihil est q alios timere beatis. Allicite igit hũc virũ z bñficijs deuincite. marie ß tpe q̃ñ quent⁹ nurẽbergeñ instat q p totaz xpianitatẽ est vulgat⁹. q̃ñ et carnaial z alij instant vt rex se ꝓ altera pte declaret. Et cardinalis scti angeli apud vngariã p viribus dñm suũ tuet. q̃ñ eugeni⁹ nec ꝓgregari aliud ꝑciliũ nec fieri declaratõem vult nisi p se fiat. nec enim ambigo qn rex aragonũ aliter rndissz in factis ecclie nisi p ipm fuisset pturbat⁹. Ei debitis in breui ꝓquentũ fieri ad quẽ si rex nõ iuerit ꝓut timet: saltẽ mittet plenũ mandatũ sicut ei⁹ lre in orbẽ misse decantãt. Etsi vota venientiũ ꝓsonauerint ad ꝓgregationẽ indubitati ꝑcilij ꝓcedet. Jo si nequeat obtineri: declaratõ fiet quã de⁹ bonã det Sz ad hoc optet nos pncipez hũc affectũ hre. eius preces eraudire z seruitores suos ꝓmouere. Adarieqz vobis ẽ op⁹ cãcellarij votis ãnuere: vt ei⁹ frater obtineat ecclias frisingeñ. nam si ꝓfirmatio cardinalis nõ maturet: aderũt vie q̃ vestrã ptez inuabunt plurime. z vos postea in quentu nurẽbergeñ maiorẽ fauorẽ hẽbitis. Et pertim si eo miseritis oratores q pratem hẽant regie maiestati ꝓplacere nõ aũt ꝛba dare q̃ ventrẽ nõ implẽt. Qd aũt suades vt facta ecclie regi ꝓmendẽ. ego nõ suz tanti. Jn eo tñ gaudeo q hũc pncipẽ religiosuz video z nulli⁹ mali auidũ. Electores eẽnt in bãc rez horz tandi q ꝓsultores sunt z mẽbra imperij. nõ eneas q vermiculus ẽ z cui⁹ ꝛba in fumuz transeãt. Vale et me vt soles inter seruitores ama. ex gretz.

Epi. cccvij.

Offert operas suas in causa frisingeñ ecclie.

Ranciscꝰ q̃drati⁹ aduocat⁹ ꝓfistorialis Enee silnio. S. p. d. Recepi mi enea lras tuas lõgo tpe expectatas qb plectis ex earũ pncipio pcepi nil aliꝰ nisi te credẽ me falsa psuasiõe vsuz. vsucijsq vacare. Da mi enea si ceteros versutos appellas q cũ veritate nitunt vsur⁹ero et ī bãc ptẽ vsucias trari. Jn pntiaz at cũ vatũ nũero aggregat⁹ sis nõ vsucias ß velie sciaz me captasse excogitare debes. quesiui ego illa ipa poemata q mume repire qui. Credo deliã oia traxisse q vt pmũ affuerit lirã reassumã. tuãq gliaz lauree imortalẽ reddã. Cetez mi enea lz tua epla in cã quã nosti nihil lucri asserẽt. ego tñ q̃ primũ vidi lras regis serenissimi a nemie ꝓmotas. expeditõem q rei p cardiali futurã. ac tres sacras disputatões p eo in vnũ ꝑcurrisse p serenissimo rege memet lz irreqsit⁹ opposui. cãmq sic pozaui vt ibi effectũ sit. vt expeditõ q celeris credebat retardatõez sortiret indies. Et p⁹ fcm totalr h ipedimẽtũ ẽ vsz ad aduẽtũ lraz ꝓfirmatõis facte p metropoliticũ. Si rões assigte ī lris regis vere sũt: electõ z ꝓfirmatõ nihil opitulãt. oia ruũt. Quã rẽ copiosi⁹ z serioſi⁹ scribo ca spari c⁹ negociũ agit. Jdcirco mi enea si ī dicta cã nullũ lucrũ ẽ: tñ restiti sine lucro qz ñ oia lucrũ petũt. Sz illd vet⁹ puerbiũ te mihi excusatũ reddit. neptunũ nayades reassumã: tibi insultũ dabo. Recõmissuz me velim regie maiestati serenissime cui me vt romanũ idies offer z strẽnuo militi caspari cui ad plenũ scripsi. necnõ eximio arti um medicine doctori iacobo cesareo medico. vale z me ama vt soles. Ex basilea. Jn no. Ad. cccc. xlvij.

Cõmemorat opas suas ⁊ ytalas nouitates.

Epistola.cxcviij.

Arian⁹ sozim⁹ Enee siluio. S.p.d. Olim nullas ad te dedi litteras qa nec intellexi aliquez de te recta via venientem. Tuas tñ ex gregorio frequentes salutatõnes accepi. A quo etiam intellexi felices successus tuos q mihi gratissimi et iocundissimi extitere. feliciorescq milies expecto. Ceterũ hic ludouicus qui serenissimũ imperatorem accedit. tui ꝯgnitõnem asseruit habere: quare quedam tibi exponenda cũ eo contuli. Tu igitur fidem adhibebis. meiq amore et ꝯtemplatione si illi officiosus esse potes id agas exoro. Ego isto anno lecture renũciaui. qm̃ aliquãdo viuere nõ semꝑ degere institui. tu ṽo cogitabis ⁊ operã dabis his que ab isto Ludouico mei ex ꝑte erunt exposita. Post tui vltimum discessum tres filij masculi mihi nati sunt. Ex quibꝫ duos habeo et indies alium expecto. Sup decretalibus commentarios edidi: et. xxiiij. tractatus ꝯposui. et nouissime opusculum de sortibꝫ ad reuerẽdissimũ cardinalem nicenum transmisi. q̃ om̃ia si tp̃s ꝯcessum fuisset ad te dedissem. sed dabo q̃ꝑprimum potero. Postremo nil aliud supest nisi vt valeas et nostri memor existas. noueris clarissimũ regem aragonũ et victoriosissimum ducem nicolaum picininum ꝑ sacratissimo domino nostro eugenio totam marchiam et patrimonium recuperasse. firmo atq esculo dũtaxat exceptis. ꝑtemq romandiole. plures enim ab eo ꝯductores defecerũt ex his quos fidelissimos arbitrabat̃. sanctissimus dñs noster. xvj kal̃. octobris hinc iocundissimus ⁊ letissimus abijt. eritq rome infra paucos dies. Vale ex senis.

Exhortat̃ ad responsum rescribendum.

Epistola.cxcix.

Dam de mulin anglicus apl̃ice sedis ꝓthonotari⁹. Enee siluio poete. S.p.d. Amãtissime socie modico iam supiori tꝑe delatas ad me p̃sentiũ ꝑ latorez dulcissimas epl̃as tuas libentissime recepi: earũq extigentiã ꝑ virili mea sũ secut⁹. ita q regia celsitudo inpñtiaꝝ bñ inclinata ẽ. habitoq auisamẽto sui magni ꝯcilij. id plene spero fiet de q̃ aim⁹ tu⁹ ꝯtent⁹ erit. Aperui mentez meã latori hui⁹. cui⁹ g̃uitas ⁊ industria plenã vendicãt adhiberi sibi fidẽ. quã mei ex ꝑte sibi q̃so dare vel̃ ⁊ noĩe meo ab eo dignãter recipe bursulã ꝑuulã quaz tibi mittit de manu sua laboratazꝫ ṽgo nobilis neptis mea. Optĩe mi enea significare q̃so digneris mihi ade tuo. si qd in anglia tibi gratũ fiendũ erit et ante oĩa accõmoda mihi sepe epl̃as tuas q̃s potero ad tui mẽoriaz in ꝯspectu p̃ncipis oñdere qm̃ tali adiutorio digne sunt. Rogo et iterũ rogo mihi sepe scribe ⁊ vale felix optĩe ⁊ antiq̃ socie. Ex lõdonijs. Anno domini M.cccc.xlij.

Agit gratias pro consiliariatu.

Epistola.cc.

Artholome⁹ eps̃ conetan⁹. S.p.d. Enee siluio seneñ poete clarissimo ⁊ amico p̃stãti. Dulce mihi admoduz ⁊ suaue ẽ vir clarissime q valeas dũmõ recte valeas. qñ te apd̃ tuũ cesarẽ honore p̃mũ ⁊ ꝯmodis ñ carẽ existimẽ. ß apd̃ euz indies te ob ingẽtes ṽtutes tuas ⁊ doctrinã magnipẽdi sciaz ⁊ intelligã. Scripsissem ad te crebri⁹ nisi ꝓuolut⁹ visitatõni ep̃atus gebenneñ. quã ob grauẽ meã penuriã vt viuerẽ sumpsi inuit⁹. Cũ eĩ vt solent visitatores ip̃o in exercitio ꝑ eã dyocesim curerez discolus: nõ potui nec crebri⁹ nec plus scribẽ ad te cui in scribẽdo ac oĩbꝫ ferme more ferreo stringor. Scias itaq me valẽ cũ om̃i familia q̃q̃ misere: suscepisseq ꝯciliariatus regij ad q̃s tu tantoꝑe laborasti. mihi qdẽ caras ⁊ g̃tas ⁊ inter res alteras cariores. Et ea ꝓpter cesari tuo primũ q tanta ĩ me hũanitate vsus ẽ. tibiq ac iacobo q et initiũ ⁊ incepte rei finẽ p̃buisti ago gr̃as indefessas. ñ recusans si mõ possim vr̃is. honori ⁊ ꝯmodo p̃bere vices. Restat alid̃ vt coĩ rei nr̃e tractãde nũc admotis calcaribꝫ totis viribꝫ te exhibeas ĩ mediũ ꝑ veritate neminẽ extimescẽs. Potes eĩ nũc q̃ g̃tulor rei nr̃e apꝓrime fauẽ. ⁊ vales ad cesarẽ ⁊ oẽs suos. Idcirco tãq̃ fortis atletha ac certator ĩ mediũ campũ occurras. ⁊ vt res successerit me certũ reddas. Etsi vt gliscim⁹ successerĩt apd̃ regẽ ⁊ suos rẽ meã q̃ tua ẽ singl̃ari affectu ꝯmẽdatã suscipies. vt sic videã te alterũ eẽ in re mea quẽadmodũ ⁊ ĩ tuis agerẽ indefessus. Vale ⁊ me ama vt ceꝑas

licet absentem ꝛ insudes gratificari tuo humanissimo cesari. Ex gebēnis tercia vie octobris. Anno. Mᵒ.cccc.xliij.

Epistola.ccj.

Refert quō ab imis ad altiora ꝓscendit.

Neas dei gr̄a epūs senensis dño petro noretano equiti ꝛ comiti palatino amico singl'ari. S.p.d. Pupugerūt cor meū littere tue q̄s nudiusquartꝰ ex orato re florentino accepi lacrimasq̄ meis ex oculis nō paucas excusserūt. Naz et tristes videbātur miseriā quandā p̄ se ferentes ꝛ manu tua scripte nescio qd latentis energie ad ꝓmiseratōez ꝓuocandā amplꝰ attulerūt. Videbar cū illas legerē teipsuz videre et alloq cui ꝓfero neminē ꝛ quē ante sex ānos nō vidissem. Legi ḡ scripta tua nō sine lacrimis. q̄s ꝓtim iocunda recordatō mutui amoris ꝓtim ꝓmiseratio tuarū aduersitatū ꝓuocauit. Lacrimas nob aliqñ insperatū gaudiū aliqñ inopinatus me ror extorquet. vtrūq̄z in cā fuit. Nam suauis epl'a tua nō spanti mihi reddita est que absentē carissimū amicū p̄ntem reddidit. ß te p̄ter opinionē mestū atq̄ afflictū ostendit. Itaq̄ cū primū tue manꝰ caracteres insperi oborte lacrime testimoniū leticie p̄buerūt. Cū tuam cognoui calamitatē merori meo astipulate sunt neq̄ em̄ cuz flente amico nō flere et cum dolente non dolere fas fuit. At postq̄ melius ad me redij cum aiaduerterem te rūsum exigē statui satisfacere desiderio tuo imo verius meo. Nam quō fieri pōt vt ego scribenti amico nō rescribaz qui neq̄z bis rūsionem soleo negare qui me oderūt. Adulta sunt petre amātissime in tuis lr̄is responsione egentia quibꝰ capitulatim annotatis. et tibi et mihi q̄ brevius potero morē geraz. Vis ḡ in primis ꝓmolestū tibi fuisse q̄ me alloq florentie nequeris. Credo equidez et eo mihi acerbius fuit quo magis p̄ter spem tuo colloquio sum p̄uatus. Acceperā nanq̄z bononie te roma reuersum florentie morā agere. atq̄ ideo spe plenus iter accelerauī. Cū veni florentiam didici ex roberto martello cōmuni amico te valitudinis causa in villa lanari. Scripsi ad te si ꝓmodo tuo posses in vrbez redires dum mandata cesaris apud magistratū ciuitatis erequerer. Demoratꝰ suz illic biduo ß neq̄z tu aduenisti neq̄z rescripsisti quicq̄. Venissem ad te in villa nisi putassem oneri me futurū homī q cū coniuge ac liberis secessisset. Abij ḡ rursum. Postea ꝓgnoui martellum cui lr̄as credidi nō fuisse in reddēdis illis vt ꝓmiserat diligentez. Senis aūt mansi apud nccios meos dies octo. neq̄z me tuꝰ bō ꝓuenit quē dicis a te missuz q me alloq̄rer. Cū eēm rome paucis q̄ ad me scripsisti abunde rndi. Et iteruz pr̄rūsum alteras ad te lr̄as vedi q̄s ꝓiecto tibi fuisse nō redditas qui nullā ea re mentōez facis. Existimaui deniq̄z cū redirem in germaniam te mihi nullo modo eripi posse quin florentie ꝓueniremus. Vale dixi romane curie et collectis sarcinulis. senas repetij eo aīo vt ordinatis ecclie mee rebꝰ ad impatorē q me reuocauerat q̄ primū redirē teq̄z in transitu florētie viserē. Sz q̄ plilia hoīm certa q̄ cogitatōes rate. obsistit votis meis caritas patrie que diutino afflicta bello. pacis egena. getis auida alphōsuz regē aragonū me petē hortata ē ab eo vt salutē sibi ꝓpetrarē. Frederic⁹ q̄ impator q cū nouisset iniusto bello senen circūuētos esse mutato reuocatōis mee ꝓposito de ꝓponēdis tuscie rebꝰ mihi mandatū dedit. vtq̄z romā ꝛ neapolim me ꝓferē ea de cā iussit. Ego q̄uis ī me nullū eēt in tanto negocio momentū: p̄rie tñ nō misereri nō potui. neq̄z impatori non obedire licebat. Redij romā ibiq̄z mēsibꝰ q̄tuor suz retentꝰ āteq̄ hinc darer exeūdi facultas. nūc ḃ mēses duos ago. Nescio qs erit rerū finis scio. qd vellē. video qō nollē. Sp illud vgili anū añ oc̄los mētis mee vsar. bella horrida bella ꝛ tybrim mꝛto spumantē sanguine cerno. At q̄ iam vis hec sideruz tam iniq̄ q̄ fatoz diritas. cū gesceret oīs ytalia p̄ria mea getez hr̄e nō potuit. qnq̄z male bellū senen ducūt. Et q̄ ciuitas tā opulēta ē q nō erhauriat erinaniat taz diutino belli malo. Nemo tā robustꝰ ē quē nō atterat ꝓtinua febris. Vicat aliqs. Babit deꝰ his q̄ finē. Scio eī neq̄z tēpestas ē quā nō segē trāgalli tas. At mꝛti pereūt pusq̄ positis vētis sternat equor. Oīm rerū vicissitudo est. Fateor ß nos interea patimur. Clerū hec moza nōsolū patrie cā mihi molestissima est ß ea q̄ ratiōe q tunc pacē quero neq̄z illā neq̄z te inuenire possum. fero tñ patiēter qō sine mea culpa accidit te q̄ p sapia tua idem facē velim. Sz pgo vlteri⁹. In tuis litteris

dicis te oñibꝰ in rebꝰ erga me vere amicitie officꝫ functū. Confiteor istud. Neqꝫ ego me amicū habuisse vnq̄ scio q te verior aut sincerior fuerit. Nāetsi solēt res scōe immutare hoīes te tñ nulla fortune āplitudo mutauit. Fuisti enee tuo sp idē. Nescio qd de te alij dicāt. ego te mihi alterū scipionē alterū piladem atqꝫ vt nr̄is vtamur exemplis alterū ionathā suꝫ ex ptus. Quecūqꝫ volui ex romano pōtifice te adiuuāte suꝫ cō secutus. Fores tue q̄ pre magnitudīe negotiorꝫ quibꝰ destinabāt sepe cardinalibus obserate fuerūt. nō mihi tm̄ verū ⁊ inter nūcios meis oñi tpe patuerūt. Cūqꝫ ego me satis a nicolao papa euectū supergꝫ satis eristimarē nihilqꝫ vltra peterē. tibi null⁹ in me collat⁹ honor sufficiens videbat̄ q̄uis eps ab illo creat⁹ esseꝫ ⁊ inᵗ pncipes eccl̄ie sederē. Cardinalatū quē ego mihi neqꝫ arrogabā neqꝫ optabā quidez enee tuo cepisti q̄rere. Cū tuipse credo ꝓiugio alligat⁹ id ꝓsequi nō posses me vnū a te dilectū eē q eo ꝓuehereᵗ q̄ tua te ōtus extulisset nisi mr̄ionū ꝓtraxisses. Arbitrabaris igit̄ q̄ntum sentio honorē q̄ ego fungerer tuū esse. ⁊ te dici cardinalē si tu⁹ eneas rubio pileo donaretur. Effectū est igit̄ tua opa vt impator a nicolao ꝓmissuꝫ sit. Nā ⁊ is me ꝓmoueri optabat inᵗ pmos q creādi cardinales ēnt eneā nullo pacto pteritū iri. Idqꝫ nicolaus ipe cesari affirmauit ⁊ mihi. Idem q̄ duo vberimi testes impatoꝛ suis lr̄is asseruerūt scī petri ⁊ scī angeli cardinales q̄ruꝫ scpta et quidē signata impator ipse mihi restituit. Sꝫ obijt ille ꝓmissi plenus. Credidit pl⁹ sibi vite supesse vt aiūt poete plus statuim⁹. Deceptus ē nō decepit pius ⁊ optim⁹ pr̄. Quē ꝓ sua integritate ñ ambigo celicolaꝝ chorꝛs annūeratū. Jamqꝫ nō cū ioue illo quē summū ceca dixit antiqtas. ß cū xp̄o maxīo ⁊ singulari deo nectarea pocula siccare ⁊ de genimine vitis in regno pr̄is bibere. sessurū in iudicio cū. xij. aplis. xij. tribꝰ israel iudicaturꝫ. At q̄uis ꝓmissa irrita sint inuanūqꝫ tui conat⁹ ierint. nō suꝫ tñ min⁹ obnoxi⁹. Voluntatē nō factū metioꝛ. Deqꝫ vt ipse dicis amicitie scē legibꝰ oñi tpe satisfecisse non eā inficias. Sꝫ quorsuꝫ ß mi petre. nunq̄ te accusaui nūq̄ de te male sensi. Quid igr̄ an tu forte ingratū me iudicas q nō suꝫ tui memoꝛ. q cū fortuna a te recesserim. Nam cur te ius amicitie fuasse dixeris nisi illud me violasse ꝓtendas. Nolim petre ita de me opineris. et ipe leges amicitie inuiolatas custodio. Sꝫ times fortasse ne mō in vr̄am beniuolentiā peccare incipiā. nec seqr̄ alios q tua ope magni potēteseqꝫ fecī nūc te psequūtur. Pessimū genꝰ hoīm genimīa viperaꝝ. semē dyaboli. Sꝫ late pꝫ vitium. In deuꝫ xp̄m q nos creauit ingrati sum⁹. qd miri ē si hoīes fallim⁹. Ferre nos optet q̄s de⁹ ipe sustinet. Nō sunt oēs accepti bñficij mēoꝛes. Magna ps hoīm eos perisse expetūt ex quibꝰ bñficia ꝓsecuti sunt. Sic eī se vinculo solui q̄ tenereᵗ. Neqꝫ id falsum oīno ē qō sigisinundū impatorē frequēti ſmone vsurpasse ferūt. Pecunie vel gratuitū mutuꝫ multos imeritos fecere. Pauci q̄s equ⁹ amauit iupiter aut ardēs euexit ad ethera ōtus bñfacti memoꝛes extitere. Inter q̄s ego meū nomē dare haud dubito. Nāetsi inᵗta me vitia occuparūt diua tñ mihi coopante gr̄a ingratitudinē tñ semp odiui. hisqꝫ totū me dedi q̄s mei amātes noui. Nūc tu me illis annūeres q te pt⁹ casuꝫ reliquere. Bispar ē illoꝝ ⁊ mea rō. Illi tū primū te colē atꝫ obseruare cepeᵗ cum prim⁹ esses in aplico palatō. pinguedinē mellio tāq̄ muscę seqbanᵗ. amicū pōtificis ñ petrū amauē officio nō homī alludebāt. Adutati sūt te mutato. abierūt vbi cessauit stillare fauum nō sūt iniurij nihil ē qō illis ꝰputes. Quesiuer̄t in te magnū secretariū et cū nō inuenissent alia de nocte. Lud⁹ h̄ fortune ē ⁊ h⁹ mūdi ꝓsuetudo. At ego te dilexi ātēq̄ patiū ingrederis. Dilexi paupez dilexi diuitē. quō nō diligam ad ꝓora reuersuꝫ. q̄q̄ nec ista ꝓora sūt nec tu paupes. Cur me tu⁹ casꝰ alienauerit cū tu⁹ ascēsus te minime trāsmutauerit. Nihil apō te petre variatū ē. Solida et incorrupta caritas q̄ tibi me semel ꝓmiserit. nūq̄ dissoluta beniuolētia ē. Sū hodie qō olim fui. nihil ē iminut⁹ amoꝛ nihil ignoro. nihil īmemori de tuis erga me officijs narras. Dia sūt añ oculos veteris querelatōis illi⁹ cū e plūbino soluētes corsicā circuuim⁹. cū nos pene ī africano tēpestas littoꝛe illusit. Subit adhuc recordatō q̄ tedio inᵗ nautas apud spediā ⁊ in portu veneti pernoctauim⁹ cuꝫ sentine corrept̄ sb dumo dormire maluim⁹ q̄ sub tecto q̄uis horrida seruiret hyems. Vidimus vna genuam ligurum metropolim. Superauim⁹

appenninũ ac transmisso pado philippum illum inclitum longobardoꝝ ducem apud mediolanũ ducẽ adiuim⁹. Transmisim⁹ celo vicinas alpes ⁊ formidabilẽ pontem et lucrinũ lacũ et campos eluetiorum. Venim⁹ basileam ⁊ sub dominio cardinalis tui que tũc sancte marie inuiolate cognomine fuit. nũc sancte crucis appellat̃. In ꝯsilio magno fuim⁹. q̃dulcis ꝯuersatio nostra fuit q̃suauis in om̃i fortuna societas. nihil mihi graue te comite videbat̃. Memini memini adhuc petre cũ simul vno cubiculo dormirem⁹ q̃tiens mihi ad multã noctez vigilanti ac nũc vnũ nũc alterum poetam legenti subridẽs dixeris. Quid te maceras enea. doctis eque ac indoctis fortuna cõsulit. At cũ dominico q̃uis eẽt is benign⁹ et optim⁹ pater cũ pauptate eo tpe p̃meretur pseuerare mĩme potuim⁹. disiũcti aliquot ãnis fuim⁹ sed iterum nos fortuna ꝯiunxit apud nicolaũ scte crucis venerandũ p̃rem ⁊ oĩm opinione sctissimũ. Qui cũ e florentia rursus mediolanũ petiuim⁹ ⁊ supato iouis monte p locũ lemannũ tonomuz venimus. mẽorandãqz illã repallie heremũ introiuim⁹. In q̃ dux sabandie amede⁹ detulit. habitu cultuqz scto cuipiã heremite simul quẽ viri decẽ equestri ordine seq̃bantur q seculo rennnciãs ꝓmissaz barbã et hispidũ pallium et retortuz bacillum mũdanis opibꝫ p̃tulerat. Inde basileã rediuim⁹ coloniã agrippinam petentes p belgas atrebatum venim⁹ ibi ꝯuent⁹ ille maxim⁹ celebratus ẽ. In q̃ pace galliaꝝ ꝯstituta philippus burgundie dux a britãnis q nũc anglici appellant̃ ad regẽ francie defecit. Vixim⁹ ibi sicuti et alibi ꝯcordibꝫ aĩs. nec nos lucelli cupido disiũxit. q̃uis ambo idẽ officiũ idẽ lucrũ sectaremur. Inde ego in vltimã britanniã q̃ hodie scocia dicit̃ missus suz. q̃ in itinere multa picula aduersa quippe q duodecim diebꝫ in ꝓfundo occeani fui terris nusq̃ apparẽtibꝫ ac vi tempestatis in vltimã ad septẽtrionẽ norwegiã act⁹ vix tandem bonitate dei destinatũ iter tenere potui. Sz nihil mihi graui⁹ videbat̃ q̃ q carebã cuius ꝯsolatõe in om̃i aduersitate leuari solebã. Reuersus ex britannia te basilee ꝯueni neqz ibi diu mansim⁹ p sueuos renos lacũ brigantinũ ⁊ tridẽtinas alpes bononiã indeqz mediolanũ repetiuim⁹ cardinalẽ nr̃m sicuti q de pace ytalie inter senatũ venetum ⁊ mediolanẽsem p̃ncipez acturus erat. Illic tercio disiũcti sum⁹ et tu quidez romanã curiã secut⁹ es. ego basileã reuersus in ꝯcilio pl̃ibꝫ annis pseueraui. Et iz int̃ romanũ pontificẽ ⁊ basilieñ synodũ graues inimicitie maligneqz lites intercidissent ⁊ tu põtificis ⁊ ego synodi ptes seq̃remur. nihil tñ beniuolẽtie nr̃e detractũ est publicam illaz finim⁹. Cuius rei epl̃e nostre vltro citroqz misse testes sunt in quibꝫ noster amor exp̃ssus est. Itaqz nõ dubito te ꝯfessum hr̃e dum latuim⁹ dum fuim⁹ ambo pauperes incõcussam stetisse amicitiã nr̃am. Tolerãt em̃ se facile tenues neqz miseriam cognoscit inuidia. Cũ v̄o ditatus es atqz in te vnũ q̃ntum põt fortuna ostendẽ voluit vnusqz palatiũ apl̃icum gubernasti. scio nõ arguis me leges amicitie reliqsse. Quis em̃ letam amici fortunã deseruit. Illud vereor ne me tibi cũ multa posses obsequẽtez adulari crederes. Est em̃ oĩs beniuolẽtia suspecta potẽtibꝫ. Minime igit̃ oblitũ me tui fuisse dices cũ felix habebaris. Sz accusas me forsitã qz pt⁹ euersaz potentiã tuaz te obseruare desierim. imo v̄o nihil est em̃ a me p̃termissuz qd̃ boni amici eẽt. q vt primuz cognoui nicolaũ papã quo cũ creueras nature debitũ psoluisse mox ex noua ciuitate austrie ad te scripsi bonoqz vt esses aĩo iussi. Nametsi pontificẽ maximũ fortuna tibi abstulisset. Fredericũ tñ impatorẽ reliqsset. apud quẽ si velles locũ te dignum inuenires qm̃ is te maximũ facẽt. Idqz nõ ex meip̃o ꝫ ex ore cesaris astruebã receptũ esse q ita me scribẽ iussisset cũ te illi ꝯmendassez. Nescio an hm̃oi lr̃e tibi reddite fuerint. nã de illis nihil significas. Cũ veni florẽtiaz q̃siui de te diligẽter vt sup̃ relatũ ẽ. In roma v̄o bt̃issimo calixto pape de te dixi q̃ de viro bono et amico optimo dicenda fuerunt. Et vbicunqz de te sermo habitus est tuas ptes egregie defendi. q̃uis pauci me coram te accusarint. siue quia graue est innocentem criminari siue quia sciũt omnes tuum honorẽ ad me tangi. tuamqz ledi quoq̃ modo famam. me minime passuruz esse. Persuade igit̃ tibi petre amantissime dũ spiritus hos regit artus animum erga te meum immutari non posse. Namqz neqz tu committes vt mutari oporteat. neqz is sum qui qnqz et viginti annorũ amicitiã sine causa dissoluam. Nec me turbatũ fugi-

entem videbis quocūqz me in statu fortuna tenuerit. Is ero erga te qui fui cum esse
mus basilee. Neqz tu dum petrus eris. eneas esse desierim. Neqz plura in accusati
onē tuā dixerim. Sequar alias epistole tue pticulas. Vis te putare que cū nicolao
pōtifice de me cepta sunt apud calixtum pfici debere. i. in cardīalat⁹ ordiem me su
sceptū iri. Idqz cupis et qz futurū speras gaudes meqz rogas postqz id factū sit vnū
ex tuis necessarijs vti capellanū admittā. Fortasse oīa q̄ scribis huc tēdūt. Amico
voluisti satisfacē. Et qz ñ es ea potētia qua olī fuisti scribis multa z īpetres pauca.
Opinaris em̄ q̄ prius vno verbo obtinuisses nūc vix plibz obtineri posse. Hoc for
tassis apd alios ita vsui eueit. apd me tua tāta ē auctas quāta oī tpe fuit. Ñdebo
tñ ad hec aliqd. Cardīalatū ego nō q̄ro ñ expecto q̄uis cesar mei cā solicit⁹ sit. Si
tñ qd nequaq̄ opinor id honoris sors aliq̄ ad me detulerit. nō ē q̄ roges ß aut illd
Nō mi⁹ tibi q̄ mihi mea dom⁹ obedict. Qd aī arbitraris in fūdamētis apud nico
laū factis edificiū supducēdū eē falleris mea sentētia. Lōge ei alit̄ pterita docēt No
u⁹ rex vt in ,puerbio nouā legē edit. Nā quotus successor inuēt⁹ē q pdecessoris aīcos
dilexēit qppe adeo nros añcessores odim⁹ vt certissimū argumētū putet. Hūc ponti
fex amauit q nouissime mortu⁹ est. igit̄ huic odio est q viuit. Et creasset hūc cardia
lē ille si āpli⁹ vixisset. nō igr̄ int̄ eos noīabit̄ q mō creādi sūt. Qd si fuisset aliq̄ cā q̄
me in eū ordiem assumēdū suaderet. hec satis ē ne assumat qm̄ ex illoz numero fui
quoz dignitas apud nicolaū āplificāda credebat̄. Qd aūt mei honoris augmētuz
cupias haud est apud me dubiū. Quis em̄ amic⁹ē z amici gliaz nō expetit? At ego
mi petre si hāc dignitatē expectem demēs sū q maiora meis hūeris īponi onera exo
ptem q̄ illi ferri queāt. Videarqz nō dico erga fortunā ß erga magnificētiā dei īgra
tus q lōge magis honorat⁹ q̄ par sit nō qescā. Etem̄ mi petre superos oro vt sileam
de maxīo deo a quo est omne datū optimū et omne donū pfectuz. quid est quod ego
de lege fortune aut fatorū queraz? Nam quē demū egredientē meliori statu q̄ me for
tuna ,pfecuta est. Nā q̄uis ānos sex et. xx. natus cū darē iuriciuili opā. exorto bel
lo patriā et studiū coactus sum relinq̄re. Accessi tñ grāde illd basilien. cōsiliū inue
niqz grāz i ocul' patrū. Scriba i synodo fui et lr̄az abbreuiator. et vn⁹ de duodeci
viris q mgr̄at⁹ illic q̄i cēsor⁹ hēbat̄. Neqz em̄ sine duodeci viris ad pfultādū d rebz
pfiliaribz gsq̄ admittebat̄ et admissi q nō inuenirēt̄ y donei his iubentibz cōmouebā
tur. Erant i cōcilio quatuor cōuentus q de putatōes appellabāt̄. de fide. et pace. de
reformatorio. de cōmūibz pfidētes. He suos singule singlis mēsibz elegerūt. In de
putatōne fidei in qua erā inscriptus sepe presedi. Inter collatores q̄z būficioz bis
sum electus. Legat⁹ ab ipo cōcilio ad cōplures pncipes missus. Cū pōtificatū ame
deus dux sabandie suscepisset felix nūcupat⁹. i secretariū sū ab eo accit⁹. Nec diu p⁹
vocat⁹ ad Fridericū i patoz̄ ,pthonotariat⁹ officiū ab eo sum adept⁹ (sic germani se
cretariatū appellāt) dū legatōes cesaris ab eo vniuersaz ferme germaniā circuiui.
Bisside bāt teuthones cū eugenio maximo pōtifice. At neqz illi neqz Felici obedien
tes neutrales vocabāt̄. Lōcordia plibz in cōuētibz agitata ē qbz iubēte cesare semp
interfui. Bis cum tractatu pacis ad eugenium veni. tercio nationis illius aposto
lice sedi obedientiam attuli. Secretariat⁹ et subdyaconatus honorem ab eugenio
et mox illo defuncto a nicolao suscepi. Cuius conclauis cum eligeretur cuz ceteris
principum legationibus custodie prefui. Lapsum est postea breue tempus in quo
me nicolaus tergestine ecclesie nihil tale merentem prefecit episcopum. quadrien
nioqz abinde decurso senensis vrbis vñ mihi ozigo est pōtificatū ad me detulit. Le
far do a quo in cōsiliarioz ordine susceptus essem neapolim me petē iussit. Quo in
loco matrimoniū int̄ ipm cesarē et leonoraī portugalie regis. sororē alphōsiqz neptē
cōtraxi. eandēqz imperatricē āno post nauigio vectā e pisis ad impatoz̄ senis agen
tem cōduxi. Cū id mihi vni ,mitteret. In cozonatōe cesaris q̄ rome celebrata ē no
sti q mee ptes fuerint. Quippe q me sepi⁹ impatorio noīe apd romanū pōtificem z
publice et priuatim loquētē audiuisti. Reuerso in germaniā legatio mihi aplice se
dis p bohemiam et oīes ,puintias austrie ducū cōmissa est. In conuentu germa

norum q ratiſpone habitus eſt. quo et philipp⁹ burgūdie et ludouic⁹ bauarie duces
et alij ꝙplures pricipes ⁊ reguli cōuenerūt de ſalute xpiane reipublice agētes. ipa
torias vices tenui. Sili mō et in frācforden. cōcilio vbi et germanos aduerſus thur
cos decernere bellū dicta oꝛōne ſuaſim⁹ ꝙuis poſtea negligētia ⁊ iſcicia eoꝝ q cun
cta ſibi decere putāt germani tepuerūt. Mortuo nicolao calixtum ſucceſſorem ei⁹
quē nūc imperatoꝛio noīe tanꝙ ſucceſſoꝛem verū chriſti vicarium recognouim⁹. In
hiſce nos honoꝛibꝫ petre verſati ſumus. Nec tñ intelligimus cur adeo diuina pie⁹
tas nr̄am prauitatem extulerit. nō doctrina. nō vite bonitas hec meruit. Cognoſci⁹
mus im pfectum noſtrum et noſipos ſepe cogitātes nō extollimur qdē. ꝫ magis eru
beſcim⁹ et cōfundimur. q ꝓ tantis bñficijs nō ſum⁹ grati.. Reſpicim⁹ aliqñ retro. ⁊
qu oniā multi viri nobilibꝫ oꝛti natalibꝫ. vtute et doctrina pſtabiles abiecti ⁊ inco⁹
gniti iaceāt cōſideram⁹. Fateoꝛ ꝙplurimi ſunt q opibꝫ et honoꝛibꝫ añcedūt ꝫ mlto
plures ſequūt. Pluribꝫ cōmiſereri ꝙ inuidē poſſū. Et illi qdē q me dignitate prece⁹
dūt etiā vtute ſupant. Ego bis q ſequūt nulla rōe ſū melioꝛ. O ąt viri ſūt q ñ cētum
aureos ānuis ex bñficijs eccliaſticis haurire poſſūt. Juris dīni atꝫ hūani inſpte⁹
quoꝝ nō eēm dign⁹ coꝛrigiā calciamēti ſoluē. Atꝫ ego ignaꝛ hebes atꝫ vitōꝝ mo⁹
le pſſus atꝫ inigtate circūdat⁹. q aliq̄ bñficiolo cētē⁹ extitiſſez: vl mimo. iaꝫ ānuos
mille aureos poſſideo. qōꝙ magis mirere dū germaniā petij epatū i patria cōſeq̄r.
Magna hec mi petre i gbꝫ nō mea ſolū puitas ꝫ magna vt⁹ geſcē poſſit. Vpō tres
epos et totidē cardiales dictādaꝝ epłaꝝ officiū exercui. Hi tres q̄ pōtifices mari⁹
mi ſecretarioꝝ collegio me aſcripſerūt. eugeni⁹. nicola⁹ et felix. q̄uis hūc adulteri⁹
nū dixerint. Vpō ceſarē nō ſecretariat⁹ mō ꝫ cōſiliariat⁹ et pricipat⁹ honoꝝ eucius
ſum. Neꝙ ego iſta foꝛtune imputo q̄uis neſcio cāꝫ. ꝫ ipi⁹ rectoꝛi et dñatoꝛi oīm reo
c⁹ ē in quēcūꝙ voluerit vſū vaſa foꝛmaē. Neꝙ būane coꝛruptōi ſubijciūt que libera
lūt. eiuſꝙ libertati gr̄as agē decet q dat oībꝫ abūdanter ñ ipropeꝛat. An nos igr̄ tā
ta miſeratione preuenti cardinalatum anxij expectauim⁹. atꝫ hūc queꝙ nobis ho⁹
noꝛē debeꝛi putabim⁹? Ultimā digtati quā ꝓſecuti ſum⁹ pares inueniamur. et ita qō
ſupeſt eui traducam⁹: ne qua poſſit i nobis igratitudo notari. Poꝛro cardialat⁹ fa
ſtigiū mai⁹ exiſtimam⁹ ꝙ nr̄is būeris ꝓmitti debeat. Ultimā ea dignatō bis credat
q afferꝛe illi poti⁹ ꝙ ab ea recipe gl'iam poſſint. q̄les nos eſſe nullo pacto cognoſci⁹
runt vt ſcripta tua edocent q̄ te cōturbauerūt. mala valitudo tua. et obitus nicolai
pōtificis. q̄ cū ipe cecidiſti. qua i calamitate cōſtituto nemo tibi aicoꝝ affuit. Egri
tudiem coꝛpis ⁊ oneroſam tibi et moleſtiſſimā fuiſſe nō miroꝛ. Vix em̄ qſq̄ repit q
nō moꝛbo ſuccūbat doloꝛibuſꝙ vincat. belle qdē tū multi cū valēt recta cōſilia egro
tis ꝓbent. ac ipi ſi doleāt mēte excidāt. Ita nata cōparatū eſt verbo ꝙ multi philoſo⁹
phant. re ipa admodū pauci. Utcūꝙ ſit nō opoꝛtuit vitā optare diuturnā niſi et ſe
neſcere vellemus. Cū ſenio aūt circūſilit agmine facto moꝛboꝝ oīe genus. quoꝛuz
ſi noīa queras. prompti⁹ expediaꝫ quot amarit ipia mechos. Parati ergo ad hec
eſſe debemus. et nūc ylium et nunc capitis doloꝛē expectare. et ad oīa mala noſipos
armare quibꝫ cōtribules nr̄os affligi ceꝛnim⁹. Si qd min⁹ accidat i lucro deputaē
Cū vo doloꝛ icipit. nō ab amicis ſed a nobiſipis ſolatia expetē. Nihil habēt certi q
ſunt i aliena ptate. q̄ noſipi poſſumus mutui nr̄o nūꝙ deſunt. Tibi ergo cū egrota⁹
res a teipo et cōſiliū expetēdū et auxiliū requirēdū fuit q̄ te video nō negleriſſe cum
deū tibi affuiſſe ꝓſolatoꝛē dicas. Optim⁹ hic ꝓcul dubio et certiſſim⁹ i oīi egritudie
medicus q nō coꝛpis tm̄ ꝫ mētis moꝛbos expellit. Eſtꝙ deus ſi ſenece credim⁹ qſq̄
ſibi. Nāꝙ dū nobiſipis recte cōſulim⁹ mētē nr̄am dīnitas incolit. At tu quāꝙ coꝛ
pe vales ñ tū adhuc mētis egritudiez poſuiſti. Eſt vuln⁹ adhuc aī recēs ⁊ amiſſi re⁹
gni foꝛtūam merēs. Mōſtri ſile mihi ē. te virū q mlta legeris et mūdi vices ſis con
tēplat⁹. idcirco angi qꝛ blandus foꝛtune vultus tibi mutatus ſit. Cogitaē te opoꝛ
tuit ꝙ primū aſcēderes. Neꝙ em̄ foꝛtūa quem̄ꝙ extollit. de quo reꝛciendi potestatē
non ſibi reſeruet. Hac conditione aſcendimus vt cū illa velit e veſtigio deſcēdam⁹

Nunc lõgũ tenet vua comas nũc popul⁹ vmbras inqt ille. Caduca om̃ia sub luna. quãto altius extollimur: tãto ꝑiculosius cadimus. Volubilis rota fortune ẽ. nemo illi clauum affixit. Incõstans et ĩfidelis hera fortuna. nulli ꝑpetuo bona ẽ. Alexãdrũ illũ macedonẽ quẽ mũdi dñm fecerat. in ip̃o iuuẽtutis flore veneno extĩxit. Põpeius magnus centies vicies semel octuagintatria hominum milia fudit. fugauit. occidit. in deditionem accepit. Naues octingentas quadragintasex piratarum depressit aut cepit. Castella aut oꝑida mille ⁊ quingenta trigintaocto in fidẽ recepit. Terras om̃es a meoti ad rubrũ mare subegit. Sz huic q̃ fortũa (q̃uis seni) abstulit caput. Cesarem dictatorẽ in senatu trucidauit q̃uis ei⁹ ductu vndecies centena nonagintaduo milia viroꝝ in prelijs interijssent nõ cõputatis illis q bellis ciuilibꝫ interierũt. In gayo mario quãtũ fortuna luserit nõ ignoras. quẽ mõ victũ apd̃ minotauros expectare suppliciũ. mõ victorẽ truci vultu quãtũ neces imꝑaret legisti Magna de lucio marcello ẽ opinio q̃si fortũa huic vni semꝑ arriserit. Fuit em̃ bis cõsul. dictator. magister equitũ. elephãtes prim⁹ ex prĩo punico bello duxit. In triumpho primarius bellator habitus. optim⁹ orator. fortissim⁹ imꝑator. auspicio suo maxime res geste. magno honore vsus summa sapiẽtia. sũmus senator pecuniã magnã bono mõ inuenit. liberos multos reliqt. clarissim⁹ ĩ ciuitate fuit. At is orbam lumibꝫ egit senectã amissis incẽdio cũ paladiũ raperet ex ede feste. mẽorabili casu ꝫ euentu misero. vt plini⁹ ait. Hui⁹ q̃ nepos metellus macedonic⁹ fortũati nomẽ habuit. q a quatuor filijs illat⁹ est rogo. vno p̃tore. tribꝫ cõsularibꝫ. duobꝫ triũphalibꝫ vno censorio. At hi ĩ flore dignatõis sue a catino labione tribunoplebis quẽ senatu censor eiecerat e capitolio ad tarpeiam rapt⁹ ẽ vt inde p̃cipitaret̃. Sz interceden te altero tribuno alumne erept⁹ alieno beneficio postea vixit. Sz octauianũ augustum fortasse obijceres q victor orbis ãnis sex et quĩquaginta imꝑauit. q sup garamãtas et indos ꝑtulit imperiũ. Exemplũ hic vnicũ hũane felicitatis esse videt̃. his qui eius secreta ignorãt. Sz multa huic aduersa apud auũculũ in magisterio equitum. repulsam tulit cõtra petitõem ei⁹ p̃lato lepido in p̃lio filipeo fuga notat⁹ ẽ. et in palude triduo latuit. Vita ei⁹ sepe insidijs petita ẽ. luxit liberoꝝ mortes. ⁊ adulteriũ neptis ac filie. afflixit eũ rebellio illirici. pestilẽtia vrbis. varia clades. fames ytalie. quadriduanã inediã sustinuit. moriẽdi cupid⁹ herede nõ suo filio vita excessit. Et vt ad nr̃a redeam⁹ saul regno potit⁹. victorijs clarus. ad extremũ insanie ⁊ in p̃lio victus serui manũ qua ꝑcutiat̃ supplex orat. Ab ouiũ custodia vocat⁹ ad r̃gnũ dauid. post claras ex hoste victorias a filio pellit̃. cõtra quẽ sumptis armis ñ satis intelligit vincere velit an vinci. Dicat aliqs salomonẽ sapientẽ ac pacificũ regẽ ꝑpetuo fortune afflatu beatũ. qui vsq̃ ad mortẽ quieto trãquilloq̃ regno potit⁹ ẽ. Sed neq̃ hic regnare sine fratricidio potuit et amicoꝝ sepe neces imꝑauit ac postremũq̃ cõcubino seruicio pressus. dijs alienis atz ip̃is demoĩbꝫ sacrificauit. In qua re miserrimũ eũ vel suo iudicio nemo dubitauerit. Euo nr̃o vnũ om̃es felicẽ philiꝑpũ mariã mediolaneñ ducẽ iudicauim⁹. q nõ florẽtinos mõ ꝫ venetos et vniuersaz ytaliam ꝯtriuit et regẽ alphonsum fratresq̃ cũ vniuerso ꝓcerum comitatu. nauali prelio superatos captosq̃ domi sue vidit. Verum hic ante obitum ianuam amisit. agri magna parte mulctatus. adeoq̃ venetorum armis attritus est. vt vix mediolani sese tueretur. Et q̃uis vltra citraq̃ montes regum auxilia imploraret. nullius tamen opem sensit. amisso visu. rege quem captiuum habuerat. herede instituto decessit. Francisco fostaro duci venetiarum diu adulata fortuna est. sub quo supra quinq̃ et viginti annos senatus ille populusq̃ venetus mirumimmodum auctus brixeam bergamum et maximam partem gallie transpadane in suam ditionẽ redegit Sed gloriam eius obfuscauit. felicitatemq̃ obrupit filius ob turpem causam bis ĩ exilium actus. Hec cum tibi notissima essent petre. non debuisti vel dolere vel admirari si et tecum suam consuetudinem fortuna seruauit. que iure suo veteri et in oẽs etates prescripto vsa est. Nihil de tuo tibi abstulit. quod suũ erat repetijt. potentiã quã ad tempus cõcesserat. in eo quez statuerat termino sbtraxit. Quid obsecro ẽ qd̃

de fortũa ꝓgraris? Quid tecũ illa dure egit? Nicolao pape vitã eripuit. At mortu
r ũ eũ iã prĩdẽ noueas. Illo mortuo et tua potẽtia mortua ẽ At nicolao cadẽte scie
bas te stare ñ posse. Nihil tibi aduersi accidit qõ ñ puideris. Preẽ spez vo si recte
iudicas ñ pauca bõ tibi fortũe bñficõ, siue vt melĩ⁹ loq̃mur dina mifatõe rĩcta sũt
Ex palatio salu⁹ exĩsti collegisti sarcinas tuas. Secretariat⁹ officiũ cũ ꝓuince cũ li
beris absq; vlla ꝓtũelia dimissus es. Hoc tu bñficiũ ñ põderas. qõ tãto mai⁹ ẽ quã
to rari⁹ accidit. Etei ãt mẽorãt q potẽtes ĩ palatõ p⁹ obitũ põtificis ñ maxias cala
mitates ĩciderĩt. Nepotẽ boifacĩ nomi mdicari panẽ nra etas vidit. quẽ vt edit⁹ĩ lu
cẽ fuẽat ĩ calatis rosaz obtulerãt patruo Adartio quito satis fũcto q fuerũt apud
eũ potẽtes. alĩ bois oĩbꝰ excussi sũt. alĩ ĩ carcerẽ rapti. alĩ ĩ exilio missi. alĩ i crucez
sublati. alĩ alio mõ necati. Neq; ego credideri oẽs q martino placuerũt pena fuisse
dignos. Sz ita mos ĩoleuit. odio hẽt successori qsqs añcessori accept⁹ fuit. At te ca
lixti clemẽtia ꝓfuauit. q te te sinistre credẽ noluit. q̃uis eẽnt q te accusarẽt: ñ pauci
hostes. i. mĩmi tui corona tua et qdẽ pcõsissima. Hoc ẽ petre q̃ iteger credit⁹ intact⁹
abĩsti. Hãc tu laudẽ ad posteros pene sol⁹ trãsmittes. nomẽq; tui mĩores ex te clazz
hẽbũt. Un⁹ ei ex palacio põtificis oĩ iudicõ existiat⁹ es q salu⁹ euadẽs. Fateor ñ tã
ta tibi erũt lucra quãta fuerũt nicolao viuẽte. Neq; iã tibi affulgẽt bois q̃cũz ieris
Sz ego tibi satis pecuiaz eẽ arbitror si ad vitatẽ nõ ad opionẽ vitã ducẽ volueris.
Querẽde pecuie null⁹ ẽ finis his q vulgo viuãt. Crescit amor nũmi quãtũ ipa pecu
nia crescit. Si volũ⁹eẽ diuites ñ pecuie adĩciẽdũ ẽ. ß cupiditati dẽbẽdũ. Cũ ꝓba
dicẽdũ ẽ. Diuitias 7 pauptates ne dederis mihi ß tm victui meo tribue necia. Nõ
habes opes cosmi. at marcelli habes. Nõ eris florẽtie prim⁹. at vel luce vl senis esse
potes tuoq; cũ oratio. At põor integra cũ mẽte nõ turpẽ senectã degere nũc cithara ca
rẽtẽ. Nec vo tu tibi sbtractos honoẽs dixẽis Adulatões ille ñ honores fuerũt. Po
tẽtie tue ñ tibi deterit turba caput. sepe manũ tuã osculata est q tuicã illã optauit.
Fum⁹ ille ac vẽr⁹ fuit q cũ fortũa ñ cũ vtute decurrit. Ech qd illa tua potẽtia mifa
bili⁹ fuit quã te tãtope amisisse doles? Recogita obsecro q̃ ex loco sis delapsus. nõ
ri trãqllũ portũ enauigasti. Nã qd ẽ romana curia his q sũmã tenẽt. nisi turpissimũ
pelag⁹ vẽtis vndiq; durissimisq; tẽpestatibꝰ agitatũ. Auaricie ibi atz iudicipccl
la vix quẽq̃ itactũ ptexit. laudãt ĩ faciẽ. a tergo ciconia pinsit. Quis tela enũeret q̃ ĩ
potẽtes iaciũt. Tot tibi retia mi petre. tot ĩsidie tẽdebãt. vt mortuo nicolao iure di
cere posses. Laq̃us ꝓtrit⁹ ẽ 7 nos liberati sum⁹. Nã obitu illi⁹ carcerẽ exiuisti. Nã
curiã miserã religisti ñ potẽtiã. Fuitutẽ posuisti ñ gliaz. bellũ effugisti ñ pacẽ Eras
ei mãcipiũ nicolai. nulla tibi edẽdi nulla dormiẽdi certa hora fuit. Nõ comites allo
qui ñ exire ĩ lucẽ poteras. In aere tetro ĩ puluẽ ĩ caloẽ i fetore latebas. Nunc q̃uis
libertate donat⁹ ex tuo arbitrio viuis. In hac vita nemo mortalĩũ felix. Bñ atz in
dulgẽter cũ eo agiẽ q vere dici ñ ifelix pt. Nã ãtus ẽ cui⁹ ñ plura mala q̃ bona iueni
as. c⁹ leticiã ñ supauit meror. nẽo viuit q felicit optet. Et mltos afflixẽ ĩpia. q̃ mul
tos pdidẽ diuitie 7 vltis iecẽ supplitijs. Adorĩedũ ẽ tãdẽ. nob vl iuitis. Duo nob ex
hac luce migrãtibꝰ ituneza occurrũt. alto celũ petim⁹. alto iferos Illic cũ dijs h cuz
sceleratis deputamur. Illic rgnũ. h supplicĩũ expectã⁹. Iter eligẽ lz dũ viui⁹. Ex vi
te merito pz via. p⁹ mortẽ nlla merẽdi facultas. Et nos q̃ amatissime petre dũ vita
comes ẽ ad opa pietatis exerceamur. Absint voluptates. illecebra odia simultates
Absit auaricia et honoz ũmesa cupido. satis nob de⁹ ipe. supq̃ satis elargit⁹ ẽ. Nec
tu mihi cardialatũ cupias. nec ego tibi optẽ potẽtiã curialẽ. Nimis ei potẽtes 7 ho
orati fuim⁹. tu apd romanũ pstulẽ. ego apd ipatorẽ. Nã si dtutũ ex eq̃ q vocant bõ
distribuãt. ñ tu mediũ ei⁹ qd obtinuisti accipias: nec ego q̃rtã ptẽ ei⁹ qd mihi dina
bõitas elargita ẽ ꝓsequar. Vale ex neapoli nonas maĩ Anno dñi. Acd. cccc. lvj. In
dittione quarta Põtificat⁹ sctissimi in xpo pris et dñi nri dñi calixti pape tercĩ an
no secundo.

Enee Seneñ. tituli scte Sabine cardialis epl'e felicit incipiũt Grates refert de ꝓmotõe ad cardialatũ.

Epistо.ccij.

Juo ĩpatori Friderico Augusto dño suo. Eneas sacrosctę rõne eccl'ie tituli scte sabine ꝑbr cardial' et epus seneñ. S.p.d. Qđ iã dudũ optasti ꝓ curastiqꝫ cesar ĩ ꝑsona mea nũc demũ ꝓpletũ ẽ. Habes tota qđ mẽte petisti. Nã qđ scte mẽorie nicolaꝰ pp̃ qntꝰ tue mãsuetudi sepe pollicitꝰ ẽ. bñissimꝰ põtifex marĩꝰ calixtꝰ tercius ĩpleuit. Qui nõ meis meritis. nulla ei me vtꝰ honoẽ dignũ esse cit. ß sua icredibili boĩtate q̃ vsqꝫ ad indignos ꝓtẽdit. z tua potissimũ intẽcessiõe his diebꝰ ad cardialatꝰ ordiez cũ qnqꝫ alĩs veneabilibꝰ z magne auctis epis me ꝓmerit Intelligo quãtũ debeo tue sblimitati. z vñ ꝑsoluẽ possim debitũ ñ itelligo Conabor tñ dũ spũs bos regit artꝰ. ita me gerẽ: vt oẽs itelligãt ad hãc me digtatẽ tuo fauore et ex tua curia ꝓuenisse. meqꝫ theutonicũ magis q̃ ytalicũ cardialẽ cẽ. Tuũ erit nihil mecũ remissiꝰ agẽ q̃ priꝰ. Nã ego ꝓ tua maiestate. ꝓ sacro ĩpio. ꝓ inclita domo austrie. ꝓ tuis qbuscũz caris nullos vsq̃ laboẽs. nullas curas effugiã. Nihil ei vn q̃ tue mãsuetudi negabit. qđ mea opa effici possit. Vale ex vrbe die. xxij. decembris. Ad. cccc. lvij.

Epistо.cciij.

De eodem

Erenissime ĩpatrici leonore auguste dñe sue. Eneas sacrosctę rõne eccl'ie tituli scte sabie ꝑbr cardial' z eps seneñ. S.p.d. Nõ meis mẽitis q̃ nll'a sũt ß tua ac ꝑsortis tui diui Friderici rõneqꝫ ĩpatoris augusti itcessiõe ad cardialatꝰ honorẽ supioribꝰ diebꝰ pietas aplica me ꝓmerit Multa ex tãt tua ĩ me bñficia. ß hꝫ marigz ẽ. q̃ hac digtate me dignũ iudicasti. z vt illã ꝑsequer nihil omisisti. Qñ z sũmo põtifici z sacro collegio z auũculo tuo regi aragonũ potẽtissimo me sepiꝰ ꝓmẽdasti. Habes igr̃ apđ sedẽ aplicã boiez tue magtudi deditissimũ. q ꝓ te tuo qꝫ splẽdore gl'ia ãplitudie oi tpe curiosꝰ erit. Neqꝫ ei vllꝰ me vnq̃ ḡuabit labor. quẽ tua cã suscepi. Tue maiestatis deiceps erit ita me vti. quẽadmodũ ĩgẽtia q̃ mihi cõtul isti beneficia deposcũt. Vale ex vrbe ro. die q̃ supr̃.

Epis.cciij.

De eodem

Erenissimo z potẽtissimo ꝓncipi Ladislao bũgarie atz bohemie regi. Eneas cardial' senẽs. S.p.dic. Qz me sũmꝰ põtifex his diebꝰ ad cardialatꝰ ordiez accersiuẽit. tua intẽcessiõe magr̃ ex pte fcteꝫ eẽ ñ ãbigo. cũ sepe nũero et lr̃is et nũciis aplice pietati me ꝓmẽdaueris. Scio igr̃ me obnoxiũ q̃ad vias et facultas adsit. tuis oĩb desiderijs mozẽ gerẽ. Neqꝫ id negligã qdẽ. Nã si qd ẽ qđ noua digtas mihi credita. vel tue ãplitudi. vel sbditoꝝ tuoꝝ vtilitati ꝓferre possit. ad tãtũ negabit quãtũ ipe regrẽ postposueris. Nec mihi res vlla iocũdior fuerit q̃ tue voluptati ꝓplacuisse. Tuisqꝫ regnis z religs ꝓncipibꝰ vsui aliqñ fuisse. Ex vrbe romana die. xxij. decembris. Anno. Ad. cccc. lxij.

Epistо.ccv.

Promotõem suã amico notificat

Neas cardialis senẽsis Jacobo picholomeo. S.p.d. Diuĩe boĩtati cuiꝰ ꝓfilia nob ĩscrutabilia sũt visũ ẽ honoẽs augẽ nr̃os. atz ĩ corde summi põtificis ponẽ vt nos ad cardialatꝰ ordinẽ assumẽt. z ita fcteꝫ ẽ. Sciꝰ tibi id futurũ gratũ. Illđ nobis tñ molestũ ẽ q̃ nos ĩpares tãto mũeri cernimꝰ. Vtcũqꝫ sit frẽm ista latẽ nolũꝰ. Tu deuz rogabis vt q digtatẽ tribuit. id ꝯꝫ ꝑstet p qđ dignitati satisfaciãꝰ. Insup qñ illustris dux mutine sp nob aĩcꝰ fuit singl'aris vt nos sibi ꝓmẽdes rogamꝰ. Et q̃ possumꝰ aut ĩ futurũ poteriꝰ excellẽtie sue pleno offeras ore. qz nos sibi pleno corde cupiꝰ ꝓplacẽ. Et hãc cardialatꝰ digtatẽ si qd hz vtilitatis magis suã eẽ volũꝰ q̃ nr̃az. Vale cũ ꝓsorte z libẽis. Ex vrbe ro. die. xxij. decbris

Epistola.ccvj.

De eodem et se totum offert

Neas cardial' iobi cardiali scti ãgl'i. S p d. Qđ ãnis iã plurimis fuerẽdissie pr̃ tuo filio ꝓcupiuisti q̃siuisticz nẽ demũ ꝓpletũ ẽ. sũma cũ ꝓcordia sac colle

gij calixtus pontifex maximus ad cardinalatus ordinem me vocauit atz assumpsit Scio quãto alti⁹ euect⁹ sũ q̃ merui. Sz ita suasiões tue p̃cesqz cesaris effecerũt. Nõ sũ ego q gr̃as agẽ possũ tue erga me caritati. nã qd p̃stare tãto dño ku⁹ possit volũtas mea iã dudũ tua ẽ. q̃cũqz postmodũ accessere illã sequũt̃. Fui tuus cũ eẽm paup p̃sbiter. neqz me maũ tua ep̃at⁹ eripuit. Sũ tu⁹ etiã cardĩalis. Habes ĩ collegio cõplures amicos et me seruũ. nisi me veluti mãcipio vtaris nihil ĩ me culpe fuit: ꝫ velut emãcipat⁹ fili⁹ aut manumissus ku⁹ nõ minus agam q̃ par fuẽit. Vale optime ex vrbe roma. die. xxij. decembris. M. cccc. lvij.

Epistola. ccvij.

De eodem

Neas cardĩalis Alphõso r̃gĩ aragonũ. S. p. d. Serui q mõ q̃cũz peculiuz augẽt rex serenissime ac potẽtissime ĩfideles dãnãdiqz fuerint. nisi dñis suis rõem lucri reddiderint. Eã ob cãm cũ hodie maxim⁹ põtifex calixt⁹ tercius me vl' mĩ⁹ merẽtẽ ad cardĩalat⁹ honorẽ ꝓuexit. peculiũqz meũ adauxerit. Officijqz mei eẽ putaui id tue maiestati c⁹ sũ mãcipiũ q̃uis ĩutile tñ fidele notũ efficere. Vt si qd ẽ ĩ ea dig̃tate mihi credita vl' decoris vl' vtilitatis. id totũ tuũ eẽ noueris. Ad me labor tm̃ molestiaqz suscepti officij ꝑtinebit In q̃ tãto magis affligẽdũ me scio: quãto indignior hoc muneris. sum ꝯsecut⁹. Ex vrbe ro. die. xxiiij. decẽbris. M. cccc. lvj.

Epis. ccviij.

Auxilio amici sperat on⁹ impositũ cõgrui⁹ ferre

Neas cardĩalis Johi cardĩali papieñ. S. p. d. Si q̃ mihi voluptas est ad cardĩalat⁹ honorẽ eẽ assũptũ Inde tãtũ ẽ q̃ tua dignatõ mihi collega et p̃r ꝛ dñs t̃dit⁹ ẽ q̃ cũ viuẽ dulcissimũ erat. Nũc tui laboẽs p̃mia suscepert̃. nũc tue v̄tuti qd̄ suũ erat creditũ ẽ. Scio qd lucri accepit sacer senatus ex tua ꝓmotõne Magnũ lumẽ romana suscepit eccl'ia Tua nobilitas tua doctrĩa meã ig̃rãtiã ꝛ ig̃bilitatẽ obteget. Sub scuto tuo ĩdign⁹ ego secur⁹ militabo. Veni igit̃. sitibũdi expectamus om̃es reditũ tuũ Jam satis alemania galliaqz et hungaria te tenuit. Italia nũc ꝛ ip̃a mr̃ orbis roma te ꝑfrui vult Nisi redieris cito et ip̃e tibris maledicet absentie tue Non fuisti ĩ bello ꝛ vicisti Scies que pugna facta ẽ cũ redieris Nulli vnq̃ cardĩales egri⁹ q̃ nos collegiũ ĩtrauere Jam em̃ rubigo cardĩes ita obduxẽat vt verti ostiũ ꝛ ap̃iri non possz Arietibꝫ ꝛ oĩ machĩaꝝ genẽ vsus est calixt⁹ põtifex vt valuas ap̃iret domũqz arte nõ modica belli seratas postes portasqz refregit. Vale ex vrbe romana. xxvj. die decembris Anno. M. cccc. lv.

Epistola. ccix.

Promotõem suã notificat amico singulari

Neas cardĩal' Nicolao listio legũ doctori. S. p. d. Quis cog̃scim⁹ nosip̃os impares dignitati cardĩalat⁹ ad quã vocati sum⁹ Qua tñ amicis oĩa ꝯñicare solem⁹ q̃ nob accidũt siue secũda siue aduersa sint Et nos te int̃ aĩcos habem⁹ p̃cipuũ ꝫ te latere nolum⁹ Vt si qd est in ea dignitate nobis credita vl' honoris vel vtilitatis. Itemqz dedecoris vel damni. id tibi nobiscũ cõe eẽ ñ nescias Naz nos legẽ amicitie q̃uis alti⁹ euecti nullaten⁹ p̃terire ĩtẽdim⁹ Nec nobis cardinalatus aut tuã aut alteri⁹ cuiuspiã beniuolẽtiã mĩorabit. Datuz rome. xxviij. die decẽbris. M. cccc. lvij.

Epistola. ccx.

De eodem

Neas cardĩalis Nicolao cardĩali sc̃ti petri ad vincl'a. S. p. d. Placuit altissimo ꝛ dño nr̃o pape calixto ꝑ hos dies me lõge ĩmeritũ ad cardĩalatus ordinẽ assumẽ Vr̃oqz sacro cetui aggregaẽ Scio quãtũ põderis sbiui Nec video q̃ pacto credite mihi dig̃tati satisfaciã nisi fortasse tua reuerẽdissima p̃rnitas ad curiã rediẽt Tũc eĩ instruct⁹ ab ea securi⁹ ĩ ꝫ ꝓcelloso mari nauigarẽ Precor igit̃ si p̃ces ꝟuitoris audiẽde sũt vt iã demũ ĩ patriã redeas Nã cardĩali sola roma p̃ria est Etiãsi apd̄ indos is nat⁹ fuerit. aut recusasse pilleũ oportuit aut certe receptum rome gestare. et matri oĩm sedi cõsulere Neqz illa excusatio ydonea est Non

audior recta monens Mutantur enim tempora. et qui olim cõtemptui fuit nunc pre
cipue honoratur Veni igitur obsecro veni Neqꝫ enī tua virtus est que inter niues et
vmbrosas clausa valles. longuescere debeat. Scio cõplures esse qui te videre audire
et sequi cupiunt inter quos me semp auditorem discipulumqꝫ obsequentem inueni-
es Ex vrbe romana die. xxviij. decembris. M. cccc. lvij.

Promotionē suā amico notificat.

Epistola. ccxj.

Neas cardinalis senenſ Johāni varadiensi episcopo. S. p. d. Quod ex
Nicolao pontifice maximo magnopere efflagitasti ad nostri honoris au
gmentū iam nunc calixtus successor eius executis est. Is enim proximus
quatuor temporibꝫ exactis ad cardinalatus ordinem nos assumpsit. Qua de re lon-
gemagis tuam paternitatem letari q̄ nosipsos non dubitamus Neqꝫ ab re quidem
Nam nos parum gauisi sumus ex hac promotione. Cum intelligamus honorem nõ
merenti creditum ignominiam potius esse q̄ decus Tua vero dignatio que me plu
ris existimat longe q̄ valeo. Non mirum si amicum libenter audit subleuatum. Ut
cunqꝫ sit id sibi persuadeat tua amicicia volumus quod re ipsa cõperiet nos suos eē
Nec aliam ob causam magis cupide hanc dignitatez cardinalatus accepisse q̄ vt si-
bi aliquando in aliqua re digna morem gerere possimus. Datum rome die. xxvij.
decembris. M. cccc. lvij.

Nouitates.

Epistola. ccxij.

Neas cardinalis seneñ senatui senensi. S. p. d. Que credimus expedire
vt vester senatus intelligat non tacebimus dum poterim⁹ honeste lr̄is aut
nuncijs cõmittere. Nunc quod significemus hoc est Rex aragonū graui-
ter egrotauit deinde cõualuit. Nobis relatum est eum recidiuasse nescim⁹ an verū sit
id Comes talocen⁹ pridē mortē obijt. q̄ res nõ nihil nouitatis paritura videt̄. Nam
comes euersus hereditatē petit Abbas vrsin⁹ cõtra nitit̄. Comes vrbias bellū fertur
idixisse malatestis Hec ad alios ꝑtinēt In rebꝫ vr̄is hec sunt. Orator ducis mediola-
ni ꝯmunicato nobiscū cõsilio enixe cõitatē vestram summo põtifici cõmendauit Qđ
habuerit ab eo responsū scietis. Dñs ribias ꝓ custodia montis acuti petit aureos
trecentos Dicit enī se tenuisse famulos plures ꝓ custodia. Cui cum dicerem⁹ nõ fuis
se necessariū. Replicauit penit⁹ oportuisse ꝓ securitate pascuorum at quid significet
ipsi intelligitis. Nūc de nouo reuerēdissim⁹ cardinalis de vrsinis petit a sanctissimo
dño nr̄o aureos trecentos q̄s mutuauit sibi tpe exercitus. Papa v̄o respondit illos
ꝑtinere ad rationes vr̄as. Scitis quid in hac re agere debeatis. nobis cõsultissimuz
videt̄. vt oratores vestros hic habeatis qui loqui aperte valeant. nobis nõ licēt omīa
Iuuabim⁹ tñ oratores ipsos cum fuerint summa fide vr̄eqꝫ rei publice q̄ntū facultas
tulerit nūq̄ deerim⁹. Datū rome die. xxix. decembris. M. cccc. lvij.

Refert grates ⁊ agere spõdet.

Epistola. ccxiij.

Neas cardinalis senenſ Johanni bichio senensi. S. p. d. Scientes q̄ntū
pro nobis conatus es in magistratu tuo illo capitaneatus ꝓpl̄i. reprehen
sibiles fuerim⁹ nisi nosipsos gratos ostendam⁹. Sed hoc modo prestare
non possum⁹. Quippe q nõ v̄bis ꝫ rebꝫ reddēdas eē gr̄as nõ ignoram⁹. At si qñ facul
tas se obtulerit cognosces nos tui amantes esse et accepti bñficij memores. Nūc nõ ē
aliud qđ scribam⁹ nisi qđ ꝓ republica vr̄a censemus expediens apud hunc pontifi-
cem oratores vestros ꝯmorari Quia mlt̄a indies occurrūt põderosa et vestrā ciuita-
tē tangētia. Scis qa nõ omnia nobis licent ꝫ oratoribꝫ vestris fideliter assistem⁹. Ex
vrbe romana die. xxiiij. decembris. M. cccc. lvij.

Indignum officij se agnoscens exora deū
pro vita que tante dignitati par sit.

Epistola. ccxiiij.

¶Neas cardinalis seneñ. A. bindio senensi. S.p.d. ¶Credim⁹ vt scribis pro motionem nostram tibi iocunditati fuisse. Ita enim exposcebat vetus amicicia nostra. ¶Nos autem ex hac dignitate nescimus tristari an letari debeamus. ¶Nam sublime decus non merenti traditum oneri potius q̄ honori est. Venit in mentem illud apolinis preceptum quo iubet vt nosipsos cognoscamus. Considera mus imperfectum nostrum. Et dum hinc paruitatem nostram inde altitudinem dignitatis adepte metimur horrescim⁹ et trepidamus. ¶Nam quanto altior est ascēsus tanto periculosior casus. Inter hec tāanxie mētis dubia nullū occurrit nobis aliud remedium nisi ad deum ipm recurramus. et ei supplicem⁹ vt qui dedit honorē et ipse conseruet. et nos eam vitam ducere donet que tante dignitati par sit. Tu vo de nob persuadeto tibi quoniam illi erga te sumus qui semper fuimus ⁊ amicitie iura incō minuta seruabimus. Vale et amicos illos nostros metropolitanos nostro noīe saluere iubeto. anthoniū panormitam. matheum malseritū. bartholomeū faciuz. matheū iohannē et reliquos q̄s nos offerto. ⁊ dato Ex vrbe rō die. xxviij decēb. Ad. cccc. lvij

Epistola. ccxv

Amicitiā nō abstulit dignitas adepta. ß aucta ꝓstās ē.

¶Neas cardinalis senenſ Leonardo benevolenti seneñ. S.p.d. Si quicq̄ amicitie nostre detractum arbitaris qm̄ aucti honore videmur lōge fal leris. ¶Nam verā amicicia nulla dignitas tollit. Sumus qui fuim⁹ dū pe dibo simul peteremus romā Si potuisset adhuc benivolentie nostre aliquid cardinalat⁹ noster ꝓfecto addidisset. Sz plena q̄ sūt vascula nihil ampli⁹ admittūt. nos igit erga te idem erimus vita comite. ¶Nec de te aliter arbitramur De dño dominico prepolito nepote tuo sumus memores. ¶Et qa breui senis venire nō possum⁹ cogitabim⁹ quō rem illā h diffiniamus. Erimusq̄ illi fauētes q̄ntū fert equitas que comes amicicie īseparabilis ē Vos viri senenses more vro prouidi fueritis si hac in curia sedulo habebitis oratores. Quib⁹ et nos magna fide assistem⁹. Vale laurentium nostrū iube saluere. et nos sibi offerto et dominum galganum pari modo quia scribere nō possumus omnibus. Ex roma die. xxix. decembris. Ad. cccc. lvij.

Epistola. ccxvj.

De eodem et seruatum locum pro suo aduentu pollicetur.

¶Neas cardinalis senenſ. ¶Nicolao pistoriensi doctori vtriusq̄ iuris. S.p. d. ¶Nihil nobis est dubij te vt scribis nostra ꝓmotione letatū esse Quis enim amicus amici honorem non libenter intuetur. Scis quo te loco habemus et q̄nti te facimus. Quid ni ergo leteris nos auctos dignitati esse. Cū et tu vna creueris. si modo creuimus. etenim nobis nondū liquet an letari an flere potius debeamus ad tante dignitatis culmen euecti ¶Nā qd miserius est q̄ id officij gerere cui nequeas satisfacere. Onus grauissimū et humeris nostris omnino impar subiimus nisi miserator dñs qui dedit honorem et retinēdi facultatē ꝓbeat. Intelligim⁹ q̄ntuz imminet ꝑcipiciū atq̄ idcirco de nobisipsis nescim⁹ iudiciū. vtcunq̄ sit nostra erga te benivolentia nunq̄ minuetur. nam qui te dilexim⁹ in episcopatu in cardinalatu magis ac magis amabimus Famulos quos polliceris recipere non possumus supra q̄ nostra ferat facultas onerati. Tibi vero semper erit in domo nostra seruatus locus. si saltem dignaberis apud nos esse et nos illi sumus qui tibi vsui possumus esse Optamus mulam aliquam perquiras pro nobis et requiras precium anteq̄ emas. vt tibi per bancum de miraballis pecuniam mittamus. Vale et dominum Ambrosium ac dominum allexium nostrum iubeto saluere. nosq̄ illis offerto et dato. Silencio amplius dicito ne oīno fidei renunciet q̄is indies indignos ad maiores assumi dignitates aduertit. vt nobis modo factum est. nam diuina potentia tunc potissime demonstratur cum subleuat que sunt minima et consilia eius nostra non possunt ingenia attingere. Iterum vale. Datum rome die vicesimotercio decembris. Anno domini. Ad. cccc. lvj.

Offert se promotorem quantū possit. **Epistola.ccxvij.**

Neas cardinalis senensis Alexio epō clusino. S.p.d. Cognoscim⁹ ex his q̄ senas ad nos venerunt promotionem nostrā tibi iocundā fuisse idq̄ multis signis monstratū esse. Multa hacten⁹ tibi debuim⁹ pro tua erga nos solita caritate. sed nunc magis ac magis obligamur. Erim⁹ itaq̄ tui semper memores et q̄ius dignitas nobis credita parum merentib⁹ oneri potius q̄ honori sit. Si tamen in ea boni aliquid erit id cōmune nobis cum tua dignatione futurum est atq̄ ita cupimus persuasum esse. Vale Ex vrbe die. xviij. decembris. An. cccc. lv.

Confidit in deo qui dignitatem dedit: insufficienti vires tribuat. **Epistola.ccxvij.**

Neas cardinalis senenſ Johanni episcopo grossitano. S.p.d. Si cui promotionem nostram placuisse credimus. id profecto de tua reuerenda paternitate non dubitamus. Scimus enī ga nos solide amas Ut ꝓterea nostri honoris augmentum veluti tuam gloriam ducis. neq̄ falleris Minime enim honorari possumus quin particeps nobiscum sis. nos tamen ignoramus an hec dignitas nobis credita cardinalatus decori sit cum impares sumus tanto muneri. Confidimus in deo qui dedit vt vires tribuat ad conseruationem huius status. vtcunq̄ sit tibipsi persuadere volumus nos erga te esse qui olim fuimus ad emolimenta et honores tuos omni tempore volentes. Tm̄ rogamus vt siqui sint qui episcopatum senensem desiderent id ex capite coneris detrahere quoniā viui non intendimus ecclesie senensi dulcissime matri et sponse nostre renūciare. Vale ex roma die. xxix. decembris. Anno. Mcccc. lvij.

Lubibet vlteriorē promotionē quia mauolt pauper amari q̄ diues odiri. **Epistola.ccxix.**

Neas cardinalis senenſ. Petro cardinali sancti Marci. S.p.d. Refero gratias humanitati tue que se tambenigne obtulit in materia comerariatus sacri collegij. Voluntatē pro facto suscipio Ut cū intelligā id alteri officiū haberi. supplico ne vlterius rez promoueas quia nulli reuerendissimorum dominorum meorum vel grauis vel iniuriosus esse volo. Maloq̄ pauper amari q̄ diues odiri. Spero tamē tuo auxilio et sanctissimi domini nostri clemētia ita mihi aliq̄n ꝓuisū iri vt hōeste vitā traducē possiz. Ex vrbe die. xxix. decēb. An. Mcccc. lvij.

Nouitates de terremotu cometa et thurcis. **Epistola.ccxx.**

Neas cardinalis senensis Viuo Friderico cesari. S.p.d. Audies ex latore presentium q̄ mirabilia et incredibilia damna fecerit terremotus in regno apulie. Nam multa opida funditus corruerūt. Alia magna ex parte collapsa sunt. In neapoli omnes fere ecclesie et maxima palacia ceciderunt plusq̄ triginta mlia corpora oppressa ruinis traduntur. populus omnis habitat in tentoriis. Rex aragonum qui aberat audito nouo incidit in febrem et colicam passionem ferebatur curatus. nunc dicitur recidiuasse et vita eius in periculo esse creditur. Quod si moriatur tantus rex (quod absit) non frustra cometam vidimus. cum thurci fugati et magna ex parte cesi fuerunt gubernator vngarie et frater Johannes obierūt. Lomes cicilie iterfectus occubuerit. Et prefectus vrbis comes taglotonus vita functus sit. Sed velit pietas diuina tantū regē adhuc diutius terris concedere cuius obitus magnam ytalie et hyspanie partem cōturbaret. Datum rome die. xxviij. decembris Anno. Mcccc. lvij.

Pollicetur se promotorem in requisitis. **Epistola.ccxxj.**

Neas cardinalis senenſ. Mariano sozino senensi. S.p.d. Promotionē nostrā ad cardinalatus ordinem iā te accepisse nō ambigim⁹. aucti honore ꝓter merita sum⁹. Pond⁹ lōgemaius impositū nob ē q̄ ferre possum⁹

Si quid tamen est in hac dignitate nobis credita quod tibi tuisq; cõducere queat. nisi libere nos reglueris amicitie nostre veteri iniuriam feceris. ¶Nam benivolentia que vera est superueniẽte quouis honoꝝ cumulo plus augeri q̃ minui ꝓsueuit. ¶Nos te tuisq; rebꝰ cœinceps ita vtemur quẽadmodũ olim soliti sumꝰ. Tu si erga nos secꝰ feceris hominis officio fungeris haud recte de amicitia sentientis. Vale ex vrbe die xxx. decembris. Anno. Mᵒ. cccc. lvij.

Epistola. ccxxij.

¶Pr omotionem suam notificat.

¶Neas cardinalis senẽs. Magistratui ¶Balie. S.p.d. ¶Nõ mea virtꝰ que scio q̃tennis est ß bonitas sũmi presulis calixti et interessio diui cesaris Friderici ad cardinalatus honorẽ hodie me prouexit. ¶Nõ est cur ex ß meꝰ turgeat animꝰ. ¶Nam dignitas minus merẽti credita oneri potius est q̃ honori Itaq; non veluti iactabundus collegio vẽo promotionem meam significo. Sed quia dignũ existimo quecũq; mihi obueniũt vobis nota efficere. ¶Nam siquid erit in hac nova dignitate mea vel honoris vl' emolumenti id totum desugat dulcissima patria volo. Ad me nihil nisi labores molestieq; pertinebunt. Datum rome die. xxvij. decembris Anno. Mᵒ. cccc. lvij

Epistola. ccxxiij.

¶Congratulatur promotioni.

Rancisscus pychonius. Enee cardinali senensi. S.p.d. Gratulor ytalie et reipublice xpianoꝝ et nostre ciuitati. quibus ob tuam promotionem bñ euenisse putaui. Cõmune est bonum et cõmunis de te est omiꝫ letitia nunq̃ fuit hic ciuitati tãtus animorũ consensus in idem gaudium. Hec diuinitus instituta credenduꝫ est. ¶Nã de sua ecclesia deo cura est. Videt quãta est hominis. id est tue reuerendissime paternitatis prestantia cui benigna est mens hominũ deorumq;. Ego q̃nto gaudio afficiar nõ possũ lr̃is explicare. q̃ quidem vincit gaudiũ magnitudinẽ omniũ epistolaꝝ. Bñi de balia elegerũt me oratorem necdũ me miserũt. Spero tñ añ festa natalis iter arripere. Interea rogo tuã reuerendissimam dignitatẽ digneris me auditorem tuũ eligere. Potes apud te hominem me peritiorem inuenire. hominem vo deditissimũ tue reuerendissime p̃nitati vt ego sum. qui te tuaq; omnia delligat inuenire nec in ytalia nec in germania poteris. Recõmẽdo me tue reuerendissime p̃nitati. Ex senis die. xxij. decembris. Mᵒ. cccc. lv.

Epistola. ccxxiiij.

¶Notabiliter de eodem.

Eorgius lollius doctor. Enee cardinali senẽ. S.p.d. Gaudeo reuerendissime p̃ domine mi sacrosancte romane ecclesie que talem virũ in sacro admisit senatu p quẽ res sua sũma in agendo industria et optimo in prouidendo ꝓcilio guberneꝫ. Gaudeo reuerendissime dominatoi tue. cui maximis in negocijs labor. et summis in periculis fortitudo. innumereq; ac ingẽtes virtutes partim debitis honestãtur premijs. etsi non ignorem labores cuꝫ gloria augeri: letor patrie q̃ tantũ glorie assecuta est quantũ fere petere decuit. Nõ etiam ad summum reipubli. maxime profuturum non dubitat. presertim in hac tammaxima temporũ difficultate. Gaudeo letorq; omniꝫ bonis quiꝫ vehementius adauctam esse bene agẽdi auiditatem qs nõ putet. Cum virtutes extolli premijs adornari vident. precipue litteraꝝ studijs dediti cum talem pre se studiorum suorum ducem intueantur. Letor sumopere mihipsi. Cui tota ciuitas gaudet. vniuersus ꝑpꝰ letaꝫ. singuli ciues congratulanꝫ. Lateruatim domũ ventitãt q̃si hec oia ipe sim adeptꝰ. Et id qdẽ iure. qd enim maius hoc in seculo assequi possim q̃ sũma gl'a extolli eũ. q me ab incunabulis vsq; seu teneris vnguiculis semp atq; vnice dilexit. Cui magis q̃ genitori sũ obnoxius nisi reus sim summe ingratitudinis. quo crimine apud persas nil olim detestabilius. Et si non ignorem fortem et constantem reuerendissime dominationis tue animum. huiusmodi in rebꝰ minime efferri ß incõcussuꝫ geri vt magnanimũ decꝫ Onꝰ aũt qcũq;

pro xpi religiõe. et sacrosancte ecclesie statũ equo animo ac libenti subire. Hoc tamẽ totũ vt tibi bonũ felix faustũq; sit deũ immortalem oro obsecroq;. Sitq; reuerendissime dñationi tue semper propitius Ego autem et sibi et reuerendissime d. tue cõmendatus optime ac feliciter valeo Senis. xx. decẽbris anno. Mo. cccc. lvij.

Epistola. ccxxv.

Promotionem suã notificat.

Neas cardinalis senenſ Petro noretano. S. p. d. Quod cepisti apud nicolaum pontificem maximũ nunc diu⁹ calixtus cõsũmauit sacro collegio cardinaliũ sumus aggregati immeriti et indigni quidem. Sed tũc ostentant principes suam potentiam cũ ex ifimis sublimes faciũt. Quod aduertẽs alexãder macedo in asia oztulanũ quendaz ad regni fastigiũ euexit. Et nos igitur sũmus dñs noster erexit ex puluere fecitq; cũ principibꝫ ecclesie sedere In qua re siquid boni ẽ id cõmune tibi nobiscũ esse volum⁹. Nã si quando te basilee dilexim⁹ nũc maxime amam⁹ hoc te scire volum⁹. Vale ex vrbe rõ die. xxviij. decẽbris. Mo. cccc. lvij.

Epistola. ccxxvj.

Se offert vsui tanq; frater.

Neas cardinalis senenſ Johanni cãpisio episcopo placẽtino. S. p. d. Audisti ex alijs opinamur nos cardinalatus ordinem adeptos. Et q̃uis indigni hoc honore sumus. id tamen tibi gratũ esse cõfidimus. Quis ei amicus est et amici exaltationẽ nõ querit? At pro meritis dices amicuz amici dignitatẽ expetere. Istã amicicia stoicorũ fortasse sentẽtia dictauit Amicicia nra ex meza phia est et pingui quadã minerua res metitur suas. Vtcunq; nobiscũ actũ est. nostrã promotionẽ tibi dulcissimã fuisse cõfidim⁹. Cum ad nos nuncium eius delatuz est. vellemus id primi enunciasse pri amantissimo Sed nulla litterarũ velocitas est que famã imitari possit. Audisti ex alijs nobis cardinalatus creditã dignitatem audi et nunc ex nobis Et persuade tibi nos eos esse erga te qui papie Mediolani basilee romeq; fuimus. Et nobis pro veteri amicicia tanq; fratre amãtissimo vtere. Ex roma die xxviij. decembris. Anno. Mo. cccc. lvij.

Epistola. ccxxvij.

Refert grates congratulatori.

Neas cardinalis senenſ Comiti Jacobo piccinino. S. p. d. Illustris et magnifice comes amice carissime. accepimus humãissimas litteras tuas quibꝫ de promotione nostra ad cardinalatũ cõgratularis. Offers officia et operas tuas ad beneplacita nostra et teipsum efficis nobis cõmendatũ. rogans vt negocia tua cum frequenti⁹ requiramur gratioso fauore exequamur. Respõdebim⁹ breuiter huiusmodi argumẽta tractãti qui facta magis q̃ vba requirit De gratulatiõe quã sincero ex aio pdire nõ ambigim⁹ gratias agimus idẽq; pro tuis oblatiõibꝫ dicim⁹ sentientes nos pterea tue magnificẽtie plurimũ obligatos. Honori tuo z cõmodo vbi p nos aliqd agendũ occurrat bono animo fauebimus. Vellemus iter te et seneñ eam vigere beniuolentiam que inter eos clareq; memorie genitorez tuum olim viguit. Sic enim liberiori et promptiori animo et loqui et scribere et subuenire alter alteri valeremus. Datũ rome die. xviij. Januarij. Mo. cccc. lvij.

Epistola. ccxxviij.

De cõsolatione super morte.

Neas cardinalis senenſ Johanni Miraballio equiti neapolitano. S. p. d. Non scripsimus tibi statim cum audiuimus dilectissimum filium tuũ mortem obijsse. Neq; enim consolari magnificentiam tuam poteramus. ipsi consolatioue indigentes. Nihil enim minus me afflixit prudẽtis et ornatissimi viri raptus q̃ te eius parentem. quippe tu filij mortem (vt natura iubet) grauiter et acerbe tulisti. nos z illius obitus et tuus meror non mediocri dolore affecit. At nunc paululũ ad nos reuersi et humanarum rerum conditiones animo reuoluentes arbitramur te pro tua sapientia finem luctui posuisse. neq; amplius velle angi super his

que mutari non possunt. Omnibus vna conditio posita est Tandem mori lex nature est immutabilis 7 ineuitabilis. que licet vnum q̄ alterū serius apprehendit. bono tñ viro nunq̄ tempestiuior putanda est qui ex tenebris transit ad lucem et ex laboribꝫ ad quietem. ex miseria ad felicitatem. Cum ergo filius tuus vitā mundam atq̄ optimam duxit. cōgaudere illi debem⁹. quia terrena et transitoria pro celestibꝫ atq̄ eternis permutauit Oramus igit̄ vt questibꝫ et lacrimis modū ponens tibi et reliquis filijs tuis hilaritatem sumens cōsulas. neq̄ enī nobis et ipsi proli tue quicq̄ gratius aut acceptius p̄stare potes q̄ tuā vitam cum iocunditate et letitia traducere. qō certe facies cum cogitabis diuinā pietatem 7 donis innumerabilibꝫ cumulasse. Nam et vitā longā et opes amplissimas et regū gratiam et sobolem electissimā et nomē bonū et inter omnes ytalos atq̄ externos maximā reputationē deus ipse magn⁹ et misericors cum sapientiam ante donasset liberaliter elargitus est. Datuꝫ rome die. xviij. Januarij. Anno domini. M.cccc.lvij.

Epistola.ccxxix.

Congratulatio sup̄ p̄motione amici.

Ogius florentinus Enee cardinali senēsi. S.p.d. Cum audissem patrem reuerendissime te factum esse sancte romane ecclesie cardinalem gauisus sum Sane maiorē immodū prout amor in me tuus et mea erga te observantia postulabat. Id vo maxime mihi fuit voluptati cernere eā dignitatem (que maxima est) in te collocatā. que nō ambitu vel gratia 7 virtutū studijs quesita esse videret. Accedit ad cōsolationē meā et sūmā iocunditatē q̄ vir eloquentissim⁹ optimis q̄ artibꝫ eruditꝰ fructum eloquentie et doctrine sit (quod peraro accidit) consecutus In quo gloriari quodāmodo mihi merito videor posse nr̄i quondaꝫ ordinis viz. hoc est eloquentie studijs et dicēdi exercitio prestantē eo in statu esse collocatū vt sue doctrine emulos extollere. et eis presidio atq̄ ornamēto esse possit Magnū p̄fecto eloquentibꝫ viris suffragiū ex hac tua dignitate propositū esse videt. cum sint habituri veluti certū refugium in quo illoꝝ desideria conquiescant Ego quidem primum tuum vo mea. tum eloquentium omnium causa gratulor et exulto te tam in insigni loco positum non secus ac si aliqua mihi prospera fortuna accessisset et illum mihi diem illuxisse felicem puto q̄ declaratus es cardinalis cum palam factum sit locū esse probitati et doctrine et non semp neglectā iacere virtutem Quod vo ad me attinet magnum rebꝫ meis existimo esse fructum. Scio enim te maiori animo ac promptiori diligentia curaturū que ad me pertinent q̄ bi quoꝝ mens et voluntas remissior est in doctis viris subleuandis Sentiant alij quod velint. virum doctissimū et omnū virtutibꝫ necesse est doctos diligere ac bonos Non mihi tamen tantū arrogo vt profitear me doctrina et virtute preditum esse. Id dicam dedisse me operam quoad facultas tulit vt non in postremos eēm reijciēdus. nolo (vt plures solēt) cōmorari in tuis laudibꝫ aut meritis enumerādis. ne videar (quod vicīū p̄cul abest a meis moribꝫ) adulatoris officiū assumpsisse. Hoc tñ p̄fitear tante dignitatis tibi gradū tāq̄ tuaꝝ vtutū p̄miū fuisse tributū Vale 7 pogij tui mēor Florētie die. iiij. Iānarij. M.cccc.lvij

Epistola.ccxxx.

Suadet fedus inire cū sūmo pōtifice.

Neas cardinalis senens Magistratui Balie. S.p.d. Decreuerat p bos dies sanctissim⁹ dñs nr̄ certū oratorē suū ad vos trāsmittē. qui vobiscum ad ea intercedat. per que pax vestre ciuitatis et securitas libertatis 7 reiminis vestri solidari posset. Et quantū eius mentem capere potuim⁹. sua sanctitas aliena non esset ad certā vobiscū intelligentiam habendā. p quā et vra erga eum deuotio et sua in vos protectio confirmaret augeretq̄. Id quā rē etiā nos suā pietatē hortati sum⁹. Vteret tñ ipse pōtifex maximus. ne suus orator frustra de bis apud vos ageret. que res nō eet apostolici sedi honorifica atq̄ ideo suspendit illius missionem. Q̄ si vestre magnificentie ad hoc animate sint cupiantq̄ veram et efficacem habere intelligentiam cū ipso sūmo pastore. idq̄ nobis significauerint. speramus ita

efficere q̄ orator. predictus ad vos transmittetur. et ad effectus predictos operas suas interponat. Nos autem aduertentes animo quantas superioribꝫ diebꝫ vestra respublica passa est calamitates et ad ea sedulo ītendentes per q̄ vestrū regimen p̄rie vr̄e (vt quidem putam⁹) saluberrimū cōfoueat̄ et stabiliat̄. nihil arbitramur vtili⁹ q̄ hoc tempore ciuitatem vestrā cum omnibꝫ bonā amicitiam et vicinitatez cum summo vero pontifice specialē habere intelligētiā qua ille vos vt filios tueat̄ et vos eū vt p̄rez reuereamini. Sup qua re vr̄m responsum prestolamur. Datum Rome. xxij. Januarij. Anno. M. cccc. lvij.

De eodem et credita reposcit.

Epistola. ccxxxj.

Neas cardinalis senens Johanni bichio ciui senensi. S. p. d. Videbis q̄ scribim⁹ magistratui balie cogita super illis et nobis rescribe. Nos salutē vestri regiminis in eo cōsistere arbitramur vt cum vicinis omnibꝫ bonaz amicitiā tenentes cū summo pontifice specialē intelligentiā habeatis. etenī vos cum papa p̄re omniū specialiter colligatos nemo infestabit. De alijs aūt vestrū sit cogitare. Preterea nō habebūt locū rebelles vr̄i vnde quouis pacto vos offendant si pape vniti eritis. Verum hec cogitari nullo modo queunt nisi res pecuniaria a vobis absoluat̄. Suademus ne cum illo qui vobis libertatem tutatus ē et in futuꝝ tueri pōt. et vult si vos volueritis de pecunia modica cōtendatis. Nos insuper scientes tibi cōmissam esse expeditionē crediti nostri cōmendamus eam rem amico optio et singulari quē scimus nobis nō defutuꝝ. Ex vrbe. xxij. Januarij. M. cccc. lvij.

De eodem.

Epistola. ccxxxij.

Neas cardinalis senens Cristofero gabrielis ciui senensi. S. p. d. Scribimus magistratui balie aliqua que credim⁹ ad vtilitatem reipublice. ptinere. Ea videbis et intelliges. Scimus magistratus vr̄os omnia melius intelligere per sese q̄ nos cogitare possumus. Tamen vt hi qui patrie nostre tenemur cōsulere cogitauim⁹ que credim⁹ esse salubria eidem Rogam⁹ examīes oīa. ⁊ q̄ vobis meliora videntur nobis significes Nos eī vbi videm⁹ patrie vr̄e ⁊ presenti ei⁹ regimini posse bene consulere nō deerimus. Insuper quia tibi cōmissa est et aliquibꝫ alijs expeditio nostri crediti petimus vt tanq̄ amicus noster (de quo plurimum ꝯfidim⁹) operas tuas impartiaris cū effectu vt nobis fiat satis. quia multis vrgemur oneribꝫ. Datum rome. xxij. Januarij. M. cccc. lvij.

De eodem et petit responsum.

Epistola. ccxxxiij.

Neas cardinalis senens Leonardo de beneuolentibꝫ ciui senēsi. S. p. d. Sepe simul locuti sumus de republica seneñ. Fuitq̄ nostra (si recte meminimus) sententia expedire ciuitati seneñ cum vicinis omnibus pacem habere illisq̄ morem gerere vbi sine detrimēto magno id fieri possit. cum papa v̄o omnium communi patre amplius atq̄ amplius sese intelligere. Nā pape collegatos nullus ytalie potentatus vexare audebit. Secus si alterius principis aut populi vestra respublica federibꝫ implicetur perseueram⁹ nos eoipso in ꝓposito atq̄ ideo dominis balie super ea re scribimus. Fac rogamus vt responsū detur. Nāq̄ si vestros animos ad eam rem volentes inuenerimus. arbitramur salubrem rem procuratū iri ciuitati et patrie vestre et potissime regimini presenti. aufereturq̄ vestris hostibꝫ nocendi facultas. Verum difficile est de his aliquid tractare nisi res pecuniaria componatur et que pape et que piccinino debetur Nec nobis aut honorificum aut vtile videt̄ vestris magistratibꝫ cū eo de pecunia cōtendere qui ciuitatē ipsā vestrā de morte reuocauit ad vitam. De ꝓpsito tuo curabim⁹ ea fieri que digna sunt. Jāq̄ capl̄o vestro scripsimus respōsūq̄ p̄stolamur. Datum rome die. xxvj. Januarij. M. cccc. lvij.

Congratulatur promoto optans salutē plurimam confisus de patrocinio. **Epistola.ccxxxiij.**

Borcius dux Modutine Enee cardinali senen. S.p.d. Cum primum nobis nunciatū est cardinalatus dignitatem ad te reuerendissime pater esse de-latam maximum imodū gratulati et gauisi sumus. Nam cum tua virtus. doctrina. morum elegantia. et vite sanctimonia nobis iampridem cognita et perspecta esset. eam tibi iure optimo deferri cupiebam⁹. Augebat huiusmodi desiderium nostrum mutua caritas et singularis beniuolentia qua inuicē obstringimur. Itaq; certo teneas maiorem etiam quam declarare possumus ex tanto munere voluptatē cepisse. Sic ipse deus noster a quo omnia bona procedunt longeuū te faciat presteq; vt eo bene beateq; semper vsq; ad extremum perfrui possis. Reuerente clarissimo iurisconsulto domino iacobo nostro intellerimus q̄ pleno cordis affectu tua reuerēdissima dñatio nobis afficiatur. Et quod de ea deq; statu suo omnium q̄ntūuis amplissimo non minus q̄ de nobisipsis ac nostro disponere possem⁹. Et ita hac spe et fiducia freti decetero in bis que nobis rome semper tractanda erunt ad tuam reuerēdissimam dominationē vt ad dominum et presulem in quo sūmam fidem et spem locaui mus audacter recurrem⁹. Quod vero reliquū ē tue reuerendissime dominatiōi nos nostraq; omnia plenissimis manibo offerim⁹. ita vt eis vti et aburi possit pro sua voluntate et arbitrio. qō q̄nto liberius id fecerit reuerēdissima. d. tua sciat nobis tanto gratius esse futurū. Datum die. xv. Januarij. Ad. cccc. lvij.

Benūciatur promotio vtrorūq; amici. **Epistola.ccxxxiv.**

Riores et gubernatores ciuitatis senarum Borcio duci Modutine. S.p.d Nuncius hodierna die nobis allatus est quosdā nuper cardinales esse de signatos immortalis dei gratia. inter quos vnū esse reuerendissimū i xpo patrē et dominū. dominū eneam ciuem et episcopū nostrū dignissimum. Quē virum iā dudū cognouim⁹ integerrimis moribo. sūma ꝓbitate. mirificisq; virtutibus et doctrina preditum. natūq; claris parentibo et ex modestia et antiquissima familia nre ciuitatis. Quod quidem nō modo vrbi nostre veq; vniuerse reipu. salutare admodū faustūq; fore existimauimus. Idcirco cum omnia que accidant cōmunia nobis esse cū tua illustrissima dominatione arbitremur. significandum durimus congratulandu quoq; eidem illi dominationi tue quam perpetuo felicem esse vehementer cupimus. Ex senis die. xix. decembris. Anno. Ad. cccc. lvij.

Polliceē diligentiā super cōmendatis. **Epistola.ccxxxv.**

Neas cardinalis senenſ Johanni frunt prothonotario colonieſi. S.p.d Accepimus litteras tuas qbus rem tue prepositure nobis efficis cōmendataq; Amamus te z sp loco frīs amauim⁹. Nec mō de nra mēte decidisti nec decidere potes dū fruimur aura. obtulim⁹ ꝓcuratoꝝ vō nras operas. Sigd erit qō ille nobis expetierit baud qq̄ frustrabit̄ si mō res erit q̄ vires nostras non superet Cupimus te videre atq; amplecti aliqū (si deus dederit) anteq; hac luce migrem⁹ Ex veteribo enī veris ac solidis amicis q̄s basilee dilexim⁹ pauci tecū supsunt et vita nra instar fluminis rapidi abit. Nō possum⁹ tenere lacrimas cū prisce beniuolentie nre mentio icidit. Itaq; iā vale et reuerēdissimo dño colonieñ cōmendatos nos effice. nā sui sumus. Tilmanno prepositi sancti Florini et Johanni polart nro noie salutes dicito. simulq; Johanni vinderos nosq; illis ad q̄uis bñplacita offerto. Iterum vale

Grates refert de cōgratulatōe ꝓmotionis sue. **Epist.ccxxxvj.**

Neas cardialis senenſ Anthonio petri collen. S.p.d. Tāiocūde fuerūt nobis lre tue qbo de suscepto cardinalat⁹ honore ꝓgtularis q̄ tibi gtā respōsionē nraz eē ꝓfidim⁹. Nihil nobis dubij ē et āthonio et tibi nrm cūe decus sumope acceptū esse. Sed vtinam dignitati satisfacere possimus et ita nobis

deus agere vitã tribuat ne munus qđ nobis splendori est ex nobis polluatur qñquidẽ impares sumus qui hoc gradu potiri debeam⁹. Speramus (si deus ãnuerit) esta te proxima patriã reuisere. Tũqꝫ et anthoniũ et te illic cõuenire et amplecti. Quos amamus et amabim⁹ dum presenti fruimur aura neqꝫ vera beniuolentia supuentu dignitatis auferet. Rogasti vt rescriberem⁹. fecimus non inuiti et manu ꝓpria qđ iam nobis perrarum est breuem hãc epl'am exarauimus. Sumus in scribendo breues. In loquẽdo longiores erimus. Vale et nomine nostro anthonium valere iubeto Ex vrbe die. xxij. februarij. Anno. M. cccc. lvij.

Petit moniales pro se deum exorare vt collato honore digne p̃esse possit.

Epistola. ccxxxviij.

Neas cardinalis senens. Dorothee sanctemoniali sue cõsobrine. S. p. d. karissima soror et filia ĩ xp̃o amantissima letati sumus ĩ tuis litteris q̃s tua vice videmus. Cõsolatur nos tua vita. deo (vt confidimus) accepta. Perge et seruito deo qui seruos suos sui regni consortes facit. Congratularis nobis pro dignitate cardinalatus. Graue pondus accepimus et magis q̃ nostri queant humeri ferre. Tu ancilla dei fac quod dicis roga deũ ꝓ nobis. Idẽ quoqꝫ vt reliquę sorores tue faciant exhortare. nisi enim diuina opituletur gratia non est q̃ tãtaꝫ ferre sarcinam valeamus. Confidim⁹ in tuis orationibꝫ et aliarum personaruꝫ deo dedicatarũ. Priorissam tuã vt nostro nomine salutatã reddas volumus quam sanctam esse virginem et matrẽ accepimus et optime filias suas in monasterio gubernare. Placet deo placet ciuitati et nobis Perseuerate Omnis breuis est vita Et q̃uis est labor esse inclusum nõ sũt tñ passiones hui⁹ seculi que cõparari possent ad futurã gloriam que reuelabit̃ in nobis. Gregorius lollius frater tuus et noster nobiscuꝫ est et bene habꝫ noli ei⁹ cã te afflictare. Bene vale. ex rõ die. xxij. februarij. M. cccc. lvij.

Expedire scribit oratorem apud sanctissimũ haberi et incarceratum emancipare.

Epistola. ccxxxix.

Neas cardinalis senens. Magistratui balie. S. p. d. Retinuim⁹ tabellariũ vr̃m in hanc vsqꝫ diẽ vt (si possem⁹) rei vr̃e melius ꝯsulerem⁹. et circa negocia tritici et circa mõtẽ acutũ. ꝫ non potuim⁹ aliud obtinere q̃ pridẽ imo nescimus vnde procedat sanctissimus dñs noster qui prius ait velle pecunias ex pascuis prouenientes cõuerti in solutionẽ castri custodie. nunc mutat⁹ est neqꝫ audire vult verbum Itaqꝫ (sicut in alijs litteris vobis scripsimus) vtile videtur nobis mitti huc aliquem oratorem laycũ qui audacter loq possit. Nam sua sanctitas statiꝫ nos tacere iubet cum de hac re loquimur. Et dignum est nobis obedire. Oratori vestro aliter eueniet cui nos etiam assistemus. Et profecto q̃ntoplus hec materia montis acuti differtur tanto peius est. Speramus si mittetis oratorem fortasse domin⁹ de vrsinis cõtentabit̃ de pascuis si tamen proueniatur solutio eoꝝ. Alioquin de bursa pape nihil extrahetur. in mora periculum est multis respectibꝫ. Videbitis que scribit dñs noster ĩ breui suo et de pascuis mutatum est vt prefert̃ De tritico nõ est mirum si haberi nequit. Nam nec per vsum subditi ecclesie triticum (vt petebãt) habere potuerunt. Et franciscus venerio ob rem frumentariam male administratam in carcerem coniectus est. itaqꝫ desperata est huiusmodi materia. Scripsimus nuper de domino Gregorio. Facietis nobis rem gratissimam si eum absoluatis ab impositis sibi calumnijs. neqꝫ dignum est vt ad relationem nepharij hominis et in tortura loquentis ac de auditu asserentis. non de visu vir bone fame doctor insignis et ciuis nõ ex vltimis dehonestetur. Cũ si ceteri deessent illud suffragari deberet q̃ noster frater est et viuit nobiscum qui vere reipublice. non vulgariter seruiuimus et in futurũ (si vita comes fuerit) possimus aliquando prodesse. qđ fecimus et faciemus omni tẽpore animo volenti. Mittimus vobis quitantiam pape per suum breue nobis directum et comitis Jacobi per publicum instrumentum. Superest vt de futuris solutionibus ĩ tempore prouideatis. Datũ Rome die. xxij. februarij. Anno domini Millesimo. cccc. lvij.

¶Notificat suam promotionem et offert se ad beneplacita obsequiosum.

Epistola.ccxl.

¶Neas cardinalis senensis Theoderico archiepiscopo colonien̄si.S.p.d Scio semper me carum ac acceptum fuisse dignatiōi tue postꝙ germaniā incolui a quo tempore iam.iiij.et.xx.anni decurrerūt.¶Plurima enim beneficia plurimosꝙ fauores impendisti mihi sed non valui rependere vicem.¶Quid enī ego vermiculus cōtra tātum principem prestare poterā.¶Non fui tamē ingratus (siquidem gratia etiam solo animo impendit)colui ego dignatiōez tuam amaui obseruaui supra ceteros nostri seculi principes et cum aliud nihil possem nomen tuum quocunꝙ diuertebam.etsi nō paribꝫ virtuti tue.at saltem quibꝫ poterā laudibus extollebam.¶Nihil est quod vltra tunc principi de me optime merito exhibere quirem.¶Nunc fortasse etsi minimum est quod valeo aliquid tamē plus dignationi tue conferre ꝙ prius licebit qñ cardinalatus honorē non meis vllis meritis sed diuina caritate et summi presulis beneficentia sū obsecutus Atꝙ hoc est qō his litteris tue dignationi notificare libuit.nā ego qui tu⁹ clericus presbiter et episcopus fui.tuus ꝙ cardinalis esse non desinam.Utatur me igitur dignatio tua neꝙ mihi vllo ī tempore vllo in labore ignoscat.nam tunc me viuere iuuabit cum pro te.tuis consanguineis.amicis.beniuolis exercebor.Datū Rome.xxiij.februarij.Ad.cccc.lvij.

¶Consiliatur amico quomodo cōsequatur notabile cōmendatū monasterij.

Epistola.ccxlj.

¶Neas cardinalis senenſ Roderico cardiali sancti ¶Nicolai.S.p.d.Trine iam mihi reddite sunt littere tue suo more suauissime et ab amātissimo pectore prodeuntes. prioribus respondi non vt debui sed vt potui.¶Quis enī tam euiscerate caritati satisfacere possit.Scio quid debeo.facio quod valeo.Ad vltima scripta propero nō repeto quod de beninolentia vltro citroꝙ dici posset.meus animus tuus est.dabunt aliquando testimonia non verba sed opera.Summo pontifici nō desino.de carissimo sibi nepote cuꝫ se offert occasio loqui.nec pretereo intactā cancellariam.nihil adhuc solidi est manet arbitror alta mēte repostū consilium.¶Nō omnia prodit senex que facturus est.cum negat tunc maxime cupit.¶Nō cessabo cū licebit iterum atꝙ iterū perloqui.fama hic est vacasse epatum tulensem.¶Episcopus eius loci monasteriū cōmēdatū habuit.cuius animus valor mille ⁊ quingentoꝙ aureoꝙ esse ferē sub ditione ducis burgundie.Bñs noster id tibi cōmendaturū se ait.rogat Qō si feceris noli me ꝙquo mō nominare atꝙ hec secreta sint.Ita ei expedit.Intelleri que scribis de presidatu fabriani.Rogo velis hortari ciues eius oppidi vt ex nunc eligant bartholomeū massanū illum doctorem et affinem meum neptis mee virum pro ser mensibus sequentibꝫ amicum magistri symonis.¶Electio enim solet fieri post introitū potestatis noui iter duos menses Itaqꝫ vtile fuerit preuenire.Scio illos cōplacituros dignationi tue.Summus pōtifex bene valet.Batari⁹ (vt fama ē) thesaurari⁹ creabit et bartholome⁹ regnati⁹ ꝓthonotarius dignitatē assequet.cardinalis papien̄ infra biduum aduenturus fert.De neapolitano nihil ē certi cuꝫ rem ille nō oīno cū pietate aplica cōsonet.Florētini arbitrali dñi nostri sententia ī.xviij milibus aureoꝝ damnati sunt dñis de gābatritis ob certa que illis obpida abstulerūt nihil plus noui est.¶Commendamus nos tibi cui seruire presto sumus.Ex vrbe die.xxiij.februarij.Ad.cccc.lvij.

¶Refert ḡtes clero suo ꝓ ꝓcuratore suū de caritatiuo subsidio et ꝓcipit satagē vt tetē⁹ emācipet

Epistola.ccxlij.

¶Neas cardialis senēſ Frācisco picbolomeo.S.p.d.Accepim⁹ tuas lras triplicatas Ad pores rñdim⁹ qbꝫ de locatōe epat⁹ mirari videris.¶Nihil ē ꝙ inde cōmouearis.¶Nos clero nr̄o nunꝙ oneri fuimus nec volum⁹ esse Quippe q plebē nō mō cleꝙ affectu colim⁹ singulari ¶Nō disponem⁹ vt putam⁹ de illo regimīe añ aduētū vr̄m.Et tunc faciem⁹ vt bonū pastorē decꝫ q nō cōmēdat oues lu-

pis. Placet quod fecisti cū clero. Sumusq; de ducentis ducatis contentissimi sciētes inopiam in qua estis. Placet quoq; differre ad tempus exactionem medie partis. Volumus vt nostro nomine ipsi clero gratias agas et dicas nos semp futuros ad ea que illis conducant paratos. Miramur capitulum in facto prepositi non aliter de nobis q̄ scribat fidem adhibuisse. nec scimus an velimus hoc onus indiciale accipere et strepitum illum audire. cupimus leonardo benevolenti hec ipa referas. In fcto Gregorij laudam⁹ diligētiā tuā vtq; cōtinues hortamur donec bon⁹ assit exitus. Nā gregorius vt vidim⁹ ex copia citationis, prsus est innocens. Ait enim q eū criminat Anno domini. M.cccc.lvij. mense aprili locutum esse gregoriū cū aliquibo ī sancto desiderio Jtez eodem mense paulopost fuisse in domo omnimode bellantibo Jterū eodem mense paulpost fuisse. vt audiuit accusator ipsum gregorium in domo ozatozis veneti et ibi scripsisse cum alijs cum iacobo piccinino. Cides cum nō ponatur dies mensis rē ptendi verisimiliter ad. xv. et. xx. diem aprilis ātez scriberet piccini no. at gregorius q̄rta mens die ex senis abijt ad regez aragonū. accusator insuper de audito loquitur Jsta nō coherent Preterea velis hominem innocētem iuuare et po tissime nostro intuitu immo iussu. Tibi enim precipim⁹ vt prelatus tuus ne quo pacto hanc defensionē ptereas. Scimus viros magnificos Johannē gucci et Frāciscū luctiū et cristoferum nantis amicos esse nostros nobisq; saueze. Vos autem alios adito et cura hāc causam ꝑ nr̄o desiderio terminari q̄quidē nos semp ad ea tendimus q̄ sunt illi regimini vtilia et honorifica. Vale ex rō die. xxij. februarij. an. M. cccc. lvij. De nepte nr̄a dicito cum parentibo nos manus lauimus..

Gratanter suscipit carmen de eius preconijs compositum.

Epi. ccxlij.

Neas cardinalis senenſ. Lodusio crebello mediolanensi. S. p. d. Accepimus carmen tuū. Lodusi nobis amantissime non sine animi singulari voluptate q̄uis nobis plura tribui vis q̄ debita sunt. Scimus imꝑfectū nostrū et q̄procul ab eo sim⁹ homine quem describis non ignoram⁹ At si peccari erga nos aliquem oportet. malim⁹ laudando q̄ vituperādo metas ab illo trāsgredi Jfecisti qō amantes cōsueuere. Dixisti de nobis nō que modo sciebas verūetiā que voluisses eē vera. Permittim⁹ omnia dilectōi tue. Nesciebam⁹ ante hos dies vbi locorū eēs vel que te fortuna teneret. nūc certiorati sum⁹ et tuis scriptis et ducalis oratoris ōbis. esse te optimo loco apud illustrissimum et magnanimū ducem mediolani ab eo que diligi. Jd est supramodū nobis gratissimū Videm⁹ eīm tue virtuti quā semper magnifecim⁹ suū locū eē tributū Dign⁹ est ille cui seruias. Nā cui hoc tempore honestius famulēis q̄ ei. qui totius ytalie splendor eē et decus singulare. omniū iudicio existimatur Perge ozamus et illi vt tua ꝓbitas te hortat indefesse tuos prebe laborez Neq; eīm sinet ille tuā virtutem iacere Cum autem facultas aderit nos illius excellentie commendatos efficies. q ꝓ singulari munere ferem⁹ siqn̄ aliquid accidat ī q̄ sibi fuire ac ꝓdesse possim⁹. Vale ex vrbe die. xvij. febzuarij. āno. M. cccc. lo.

Amicitiam suā notificat et se cōmēdari exozat principi.

Epistola. ccxlij.

Neas cardinalis senenſ. Stephano de curte. S. p. d. Expectauim⁹ insignis eques post nr̄am ad cardinalatū assūptiōz duos mēses si forte aliqd nobis scriberes Videbat eīm nob a te scribēdi initiū sumēdū. ne gloriabūde nouā dignitatē nobis creditā significare videremur. nescim⁹ qd factū sit. nulle ad nos tue lr̄e allate sūt nec de te qd q̄ audiuimus. Fatemur nos victos eē silentio tuo. neq; posse tamdiu tacere q̄ diu ipse taces. Fortasse tibi equius videtur nos antescribere debuisse. Credimus tibi. et ab optimo singulariq; amico non egre vicimur Habeto igitur has litteras qbo nō ꝓmotionem nostrā (quā p multoz cognouisti lr̄as) ꝑ animum nostrum erga te illū esse scias q sp fuit Amauimus te vnice in epatu Amam⁹ et ī cardinalatu nō min⁹. tu nosti naturā et mozes nr̄os. ñ tumem⁹ nouis bonori

bꝫ q̃s nobis oneri cognoscimus. horrescimus: cum eo loco nos euectos cernim⁹ quez
viris clarissimis debitum intelligimus. Ueremurqꝫ ne gradus nostra virtute altior
ad ruinam nobis sit atqꝫ ideo si vnq̃ amicis eguimus nunc potissime illorum nobis
copia necessaria est. Et quoniã te veracẽ et amantissimum experti sumus. non possu
mus te pro veteri cõsuetudine nõ colere et obseruare. Cupimusqꝫ idẽ erga nos te agẽ
et eundẽ eẽ modo qui fuisti actenus. Expectam⁹ tuas litteras quibus de tua fortuna
et tui principis optima valitudine atqꝫ felicitate certiores nos efficias. Gratum autẽ
nobis fuerit si nosipsos dño duci cõmendaueris et q̃nta sit nostra in eum deuotio de
monstraueris. Est enim siquis principum est ytalici nomĩs cuius prosperitati faue-
amus. is vnus est cuius ingenti virtute et clarissimis rebus gestis nostrum seculum
illustrabitur. Cunqꝫ ille in hac curia plurimos habeat seruitores nobis quidem cir-
cumspectione. doctrina. autoritate prestantiores At fide et effectu qui nos erga eum
superet neminem Atqꝫ hoc te illi nomine nostro dicere et affirmare optamus. Uale
Ex vrbe die. iij. februarij. M. cccc. lvij.

Congratulatur promoto ex virtu
tibus enarratis e merito.

Epistola. ccxlv.

Andreas contrarius venetus Enee cardinali seneñ. S. p. d. Postq̃ mihi
neapoli allatum est reuerendissime pater et domine sacrosancto collegio
te associatum Sane (vt debui) congratulatus sum ecclesie dei Behinc vt
tui amantissimus atqꝫ obseruatissim⁹ maximo gaudio ita me deus amet atqꝫ incre-
dibili leticia affectus sum. Tu enĩ reuerendissime pater cum pro viribꝫ de sacrosan-
cta romana ecclesia nunc publice nunc priuatim semꝑ benemeritus sis profecto nũc
egregie tue virtutis premia cum ingenti laude et gloria pulcerrime es consecut⁹ Pre
sertim cum semꝑ ea de te omniũ esset opinio ꝓ tuis amplissimis atqꝫ maximis in rẽ-
publicã xp̃iana meritis et officijs pro gloria rerũ ad te gestarũ. ꝓ tua summa integri
tate. cõstantia. religione. sanctimonia. prudentia. doctrina. eloq̃ntia et (vt vno verbo
perstringam) diuinaꝝ atqꝫ humanaꝝ sciẽtia vt ab omnibꝫ sũmo sacerdotio dignissi-
m⁹ habereris. Nõ scribo hec temere. noui aĩum. noui ingeniũ. noui cõsiliũ tuũ. nem
pe quãti te fecerit vir ille diuinus Nicolaus quintus pontifex maxim⁹ q quidem cũ
esset (vt ita dicã) spectator personaꝝ vt omĩbꝫ notũ est. mirũ in modũ delectat̃ suaui-
tate ingenij tui. ꝓbitate. v̇tute. ĩnocẽtia atqꝫ incredibili sapientia. vt te nõ solum dile
xerit verũetiam amauerit ardentius Argumẽto sunt suis in rebus maximis et gra
uissimis ad mũdi reges et p̃ncipes tot clarissime legationes quibꝫ q̃dem ꝓ repu. pro
ecclesia dei ac ꝓ totius xp̃iani ꝓpl̃i pulcerrime. ĩtegerrime atqꝫ sanctissime fũctus es
Quid dicã de illustrissimis atqꝫ inuictissimis orbis p̃ncipibꝫ. s. Friderico cesare au
gusto romanoꝝ imperatore. atqꝫ aragonũ rege inclito alphonso. quoꝝ alteri tuis p̃
stantissimis rebꝫ gestis q̃car⁹ q̃iocundus q̃qꝫ gratissimus fueris. quippe amplissi-
ma atqꝫ maxima ista tua fortuna atqꝫ dignitas declarat. Alter v̇o sepenumero mul
tis audientibꝫ. ita regie ita honorifice. ita generose. ita magnifice atqꝫ splẽdide de te
loquitur. et quidem cum summo omniũ fauore atqꝫ assensu vt et mihi dictu fortassis
et tibi suasu difficile eẽt: Sed quid ago respu. sane cũ in presentiaꝝ congratulatione
vtendum esset abundantia q̃dam amoris mei erga te vt tibi animus meus multo no
tior atqꝫ illustrior eẽt hoc tempore facere nõ potui quin parum de tuis laudibus scri
berẽ Ueꝝ ꝯsultius eas ĩ aliud tp̃s differã⁹ Beindeqꝫ ne lõgior sim excellẽtiã tuã oro.
vt postq̃ fauente deo immortali ad tãte dignitatis culmen euectus es. hoc est ad api-
cem cardinalatus q̃ humanissime quemadmodum superiori parte solebas me ani-
mo complectare. Is enim sum reuerendissime pater ⁊ domine qui pro mea vice. fide.
caritate ac beniuolentia vehementer cupio excellentiam videre tuam et alloqui quod
breui spero me cõsecuturũ. Ualeat excellentia tua. Ex neapoli pridie idus Januarij
Anno. M. cccc. lvij

De eodem.

Epistola.ccxlvj.

Artholome⁹ factius Enee cardinali senensi. S.p.d. Et lr̃as meas reuerendissime pr̃ dñationi tue a legato senensi redditas ⁊ ꝯgr̃tulatõz meam tibi g̃tam extitisse letor. Teqz existimare magne mihi voluptati fuisse dignitatis tue ascensionem. Ego em̃ nullum meũ in te officium sine magna rep̃hensione videor mihi posse p̃terire. Tanta ẽ em̃ tui erga me amoris magnitudo vt q̃uis maxima tibi optare atz amplitudini tue ꝓuire debeam. Hr̃e te multos existimo q dignitati tue faueãt: qqz te in amplissimo statu cupiant. Sz certe non ꝯcedam vt eoꝝ qsq̃ tibi aut vehementi⁹ affect⁹ aut honoris tui cupidior sit. De q̃ plura ad te scribẽ vereor. ne dubitare videar aĩm in te meũ dñationi tue non satis exploratum esse. Policitatões tuas mihi g̃tissimas fuisse scito p̃sertim ꝙ eas ab optimo animo ꝓfectas scio ac ꝓ his dñationi tue gr̃as ago. Ubi op⁹ fuerit ⁊ opa tua libenter vtar ⁊ qd a te agi velim p̃scribam. Expectam⁹ regem breui ex apulia beneuentum iaz ꝓfectum. Ego ad vrbem redij q̃uis de terremotu nonnulla adhuc suspitio sit. Libꝝ quem de viris illustribꝰ scripsi regi dedicaui ac tradidi. In q̃ ope vt aliqñ videbis si non q̃ntũ v̄tutũ tuaꝝ magnitudo postularet. At q̃ntuz in genij mei ꝑuitas potuit q̃ntũcunqz res ip̃a passa est tibi a me tributum cognosces. Siqd v̄o est qd̄ a me agi dominatio tua cupiat iube. Uale pr̃ reuerẽdissime ⁊ dñe mi p̃cipue. Ex neapoli die.

Iniuste damnatum excusat.

Epistola.ccxlvij.

Neas cardinalis senenꝭ. Bartholomeo massano. S.p.d. Intelleximus eximie doctor ⁊ fili noster amantissime q̃ ad nos scribis de fratre nostro Gregorio. non tuo ex indicio ꝓdijsse sed alium quempiã vt ad nos ea scriberes suasisse. Respondebimus tamen tibi breuiter Gregorium nos iniuste damnatum: non arbitramur modo sed scim⁹. Si tamen pena ea esset q̃ tolerari ab eo possz suaderem⁹ collum summitteret ⁊ fortune nouercãti cederet. Sz qd tibi vt videt̃ ducẽtos aureos soluere ⁊ viginti annis relegari. Quo argento papiam Gregorius petet omni ere vacuus ⁊ nihilomnin⁹ auro mulctatus. faciet qd̄ sibi libuerit impossibilia non suadebim⁹. Quod si patria idcirco nobis indignabit̃ si ꝓpl̃i senenꝭ fauore p̃uabimur. si maledictis ⁊ obprobrijs subijciemur. Non erit hoc p̃mum. Sufficit nobis conscientia nostra. Scimus indigna nos esse passuros. Et id qdem verum est. Omnes q pie ac iuste viuere volunt ꝑsecutionem patiunt̃. Seruiuimus hacten⁹ patrie magnis in rebꝰ ⁊ fideliter ⁊ vtiliter. non meremur hec p̃mia fratrem nostrum in domo nostra manentẽ virum bonum atqz innocentissimum de republica optime meritum tamacroci sententia oꝓprimi. Putabamus etiam si noxius idem fuisset ob nr̃a tamen in patriam merita eundem nobis condonari. ⁊ tu bone vir times ne popularem auram ⁊ plebis rumusculos admittamus. Utentur arbitrio suo seneñ. Nunqd in nobis causam inuenient cur nos oderint? Si Gregorius ius suum apud romanum pontificem ꝓsequat̃ ⁊ auxilium petat. oꝓpressus vir est. etatem habet ꝓ se respõdebit. Nos nihil male eum agere arbitramur q̃ iudiciali via suam innocentiam oñdere conat̃. Scripsim⁹ balie ⁊ ciuibꝰ pluribꝰ. nihil valuere preces nostre. patimur nec ꝓpterea populo indignamur. At si populus contra nos ipse mouetur: deus inter nos disiudicabit. tu (vt videris) senis perseuerare vis ꝓcul a ꝓposito de quo olim locuti sumus. ⁊ ad Stephanum scribis. Uincat tuus sensus ⁊ tibi habe delicias seneñ. nos rome etiam sine te tuisqz viuemus. nunc proficiscit̃ ad vos episcopus aretinus legatus pape. Iube eum in domo nostra recipi ⁊ sibi cuncta ministrari pro ꝑsona ac iumentis dum ibi manserit. Uale ex Roma die. iiij. Marcij Anno. M. cccc. lvij.

Demandat procuratori vt legatum summi pōtificis, puisum r̄cipiat ⁊ audact̄ illi assistat. **Epistola.ccxlviij.**

Neas cardinalis senenſ. Bartholomeo ꝓcuratori suo. S.p.d. Uenit inp̄sentiaꝝ ad ciuitatem seneñ reuerendus pater dominus Angelus ep̄s Aretinus sanctissimi domini nostri legatus ꝓ nonnullis rebꝰ arduis. Et inter cetera etiam de Gregorio nr̄o verba faciet. Uolumus igit̄ vt eum in domo nr̄a recipias sibiq; ⁊ familie sue iumentisq; honestas ac decentes ministrare studeas expensas dū ibi manserit. ⁊ ita secum te ⁊ cū suis habeas. vt in reditu eius optimaꝫ de te relationem habeamꝰ. Tu q̄ꝫ ⁊ vicarius noster sibi in agendis assistetis. ita tñ vt non meticulose (vt soletis) sed ardenti animo. ⁊ audaci mente causam iustissimā gregorij tueamini ⁊ ita nostro nomine ip̄i vicario dices. Scripturas insup̄ de qbꝰ scripsisti nostras. ꝑ ip̄m ep̄m ad nos remittere poteris. cogitauimꝰ de tritico sonitille. vtile videt̄ id adhuc non alienari nisi aliud scripserimus ⁊ ita illi p̄sbitero iubebis. Datum rome die. iiij. Marcij. Anno. M.cccc.lvij.

Scribit ne affectōꝫ tacit̄nitas diminuat. **Epistola.ccxlix.**

Neas cardinalis seneñ. Ludouico cardinali sanctoꝝ. iiij. coronatoꝝ legato bononie. S.p.d. Nihil scripsi reuerendissime paternitati tue ab ea die de q̄ hinc recessisti vsꝫ nunc. Nihil em̄ erat scriptōne dignum. Fuit tñ animꝰ meus erga dñationem tuam semꝑ intentus memorq; suauissime ꝯuersationis nostre. nec modo qcq̄ est quod magnope memorandum sit. Sed vincendum fuit silentium ne taciturnitas affectionem diminutam significaret. cupio nosse q sint tue reuerendissime dominationis successus. Neq; ego qcq̄ audiam libentius q̄ꝫ ꝓ voto cūcta tibi succedere. Hinc qd̄ scribam nihil aliud est nisi sanctissimum dñm nostꝝ bñ optimeq; valere ⁊ reip. ꝓ sua ꝯsuetudine vtiliter p̄esse. Siqua sint in qbꝰ dignationi tue aut voluntati vtilis eē possem. cupio ꝓ impio tuo me vtaris ad mandata patissimum amicum ambrosij nostri Jo. de spannochijs digneris ꝯmendatum habere q ambo tui sunt. nec plura. Recommendo me iterum atq; iteꝝ tibi. Ex roma die. viij. Marcij. Anno. M.cccc.lv.

Nouitates refert ⁊ dire cum captiuo egisse reprehendit. **Epistola.ccl.**

Neas cardinalis senenſ. Magistratui balie senenſ. S.p.d. Que de Jacobo piccinino scribitis accepimus etiaꝫ aliunde. sed absq; fundamento neq; putauimꝰ dignam rem eē quam scriberemus. nunc q̄ꝫ non arbitramur futurum hocip̄m sed accepimus aliquos ex comitiua illius venturos in auxilium comitis euersi contra vrsinos q̄ꝫprimum herba vireat pazalia ⁊ nescimꝰ. qs alium peditum ductores multi sunt. dies cassi sunt nō a capitaneo sed ab ip̄o domino nostro cum nimis multa peterent. An hi sunt q cum luca sclauo territorium vestrū inuadere conent̄ ignoramꝰ. Utile est oportune ꝓuidere ⁊ reipu. bene consulere. nos papā alloq̄mur (vt petitis) ⁊ rñsum significabimꝰ. Gaudemꝰ de aduētu leonardi oratoris vr̄i quem viꝝ ⁊ solertē ⁊ circūspectū nouimꝰ. Utilis erit eiꝰ mora in h̄ loco. De gregorio nr̄o longe al̄r q̄ꝫ nos sentitis. Non em̄ misc̄diter h̄ seuē ⁊ dire secū egistis. nec satis facit q̄ꝫ dicetis. mēsem datū ad purgatōꝫ siq velint se innocētes oñdē nisi id fieret in loco tuto. Uidebimꝰ tñ quō rñdebitis oratori apl̄ico. Et siqd valēt dicta pape ⁊ p̄ces nr̄e. Datum ro. viij. die marcij. M.cccc.lv.

Commendatoria cum clausula credentie. **Episto.cclj.**

Neas cardinalis senenſ. Sacre impiali maiestati. S.p.d. Reuertit̄ ad maiestatē tuaꝫ vir bonꝰ ⁊ honore dignꝰ heinricꝰ senftlebē sublimitati tue ⁊ ipio sacro deditissimꝰ. mihi at̄ singularis amicꝰ. Et q iussu tuo ꝓmotōꝫ meā mag̃ fide exacta ac singulari prudētia ꝓsecutꝰ ē. Nō ē cur eū tuo culmini ꝯmen-

tem quem scio acceptissimum. His referet que apud nos aguntur omnia ⁊ habet in mandatis exhortari vice oratoris serenitatem tuam in expeditione contra thurcos. Persuadeo mihi eam rem tue glorie psuasaz esse. Nam pfecto nihil est quod nomini tuo autoritatiq; augustali magis ꝓueniat q̄ p defensione fidei catholice ⁊ xp̄iana salute arma ⁊ scutum sumere. Cum omnes in tuam maiestatem oculos ita intentos habeant vt ea pficiscente pfecturi. ea quiescenti geturi videanť. Scribo hec p fide q̄ tuo solio sum astrictus. nihil hesitans omnia in partem recipi meliorem. Vex serenissime cesar cum ego tuo munere ad cardinalatus honorem assumptus sim. nihilq; magis mihi in hoc officio incumbat q̄ ea gerere que putem glorie tue conducere. Reliquum est vt de meo statu cogitare digneris vt habeam vnde viuam. Nam ego hactenꝰ fui diues satis: ⁊ quanq̄ pauca possideam erant tñ illa dignitati mee sufficientia. Nunc o pauperimus sum ⁊ iam p̄imum qd sit miseria expior. Tua sublimitas absq; damno suo inopie mee consulere pt si patť aliq̄ beneficia ex suis territoriis me impetrare quēadmodum p̄fatus Heinricus latius mansuetudinem tuam alloquetur. Cui p̄cor in his que nomine meo dixerit plenam digneris fidem ⁊ benignus aures adhibere. Ex roma die. viij. Marcij. Ad. cccc. lvij.

Decima ⁊ indulgentia p̄dicať contra thurcos. Epistola. cclij.

Neas cardinalis senenſ Johanni cardinali sancti Angeli. S. p. d. Per suaues ⁊ (vt optaui) p lōgas epl̄as tuas redditas nob. xj. ianuarij die cognoui q̄s conscribis de conflictu thurcoz. illum. s. non sine cura ⁊ diligētia tua diuinitꝰ datū. Nec ego secus qd arbitrabar. q̄uis scripserim dignatione tua mea opinione egreferre q̄ vbi gesta res est non interfuisti: non est q̄ his addam aliqd. doleo obijsse illum x̄piani exercit⁹ ducem vaynodam siue (vt aiunt) humatem. Naz morte illius spes q̄z nostra interijsse videť. Nil em̄ relig x̄pianoz principes cogitare videnť. nemo opponit p nostra salute manum. Pontifex maxim⁹ clamat ⁊ nō audiť. minať ⁊ non timeť. Et q̄ sua. b. pt̄ non sufficit tante belloz moli. Rex portugalie aduenturus ferť. Sed timeo ne aliorum desidia illius diligentiam impediat. Quid em̄ solus agat ex vltimis terraz ⁊ occidentis finibꝰ in greciam asiamq; pfecturus. nisi data opa vt theutones bohemi hungari ꝓmuni animo copias parent. Non intelligo quid alij acturi sunt. Hec dixi patri optimo. Papien̄ cardinalis ex alemania decretaq; sibi ꝓuincia reuersus ait theutones ad expeditionem inclinatos esse sua opa si modo conuent⁹ agere pmittanť sine quentibꝰ nihil putat eos acturos. Cardinalis neapolitanus x̄pe diem ingressurus credit. cum rege aragonum non est ea sinceritas quaz negocia nostra requirerent. Ex francia multa referunť: que mihi p nugis sunt. Rex vester castelle in granatam ducturus copias dicit. Patť ⁊ decimas ⁊ indulgentias in suis regnis p̄dicari. medietatem pecuniaz inde ꝓuenientem sibi in id bellum recipit. Alteram medietatem contra thurcos pape largit. Domino sancti Marci cardinali commissum est vt de vacatione ecclesie prageñ se informet vt ille pficiať in archiep̄m datarius pape. Nec habe ex nobis ⁊ dilige tuum eneam vt soles. Tuam omnem familiam cum dignatione tua optime cupio valere. Ex vrbe viij. die marcij. Ad. cccc. lvij.

Se offert promotorem. Epistola. cclij.

Neas cardinalis senenſ. Ulrico epo Surceñ. S. p. d. Reuertitur ad te heinricus senftleben vtriusq; nostrum amantissimus. Non est cur multa scribam⁹. ipse nostra erit epla qui nouit animi nostri secreta. Qui fuim⁹ olim erga te. illi idem semꝑ erim⁹. nec obliuiscemur vnq̄ suauissime consuetudinis nostre. nec immemores erimus tuoz erga nos meritoz. Cupimus si qua sunt que tibi grata possumus ne nobis ignoscas. Confide in hac curia nullum habes qui maiori affectu tua negocia sit acturus q̄ nos q̄uis plurimi sint tui amantes qui plura

q̃ nos possunt. Sed quid agimus. Iniuriam heinrico facimus dum tot scribimus. Ipsi omnia ꝯmittimus. Illud tm̃ addimus vt nos diuo cesari ⁊ modo ⁊ semꝑ ꝯmendare velis. cui omnia debem⁹ cum ab eo omnia habeam⁹. Datum rome die. iiij. marcij. Anno. M. cccc. lvij.

Epistola. ccliiij.

Se g̃tum refert obsequia p̃stare.

Neas cardinalis seneñ. Diue leonore impatrici. S. p. d. Nihil est serenissima augusta qd̃ nunc aliud velim. nisi mansuetudinem tuaꝫ bene valere ⁊ ꝓ suo desiderio felicitate potiri. Ego q consortis tui diui cesaris rogatibus ad cardinalatum nil meritus sum vocatus. debeo tanti doni tantiq̃ boni omni tempore memoriam tenere. ⁊ ita facio qdem atꝫ idcirco ⁊ sibi ⁊ tibi sepius scripsi ⁊ nunc scribo. scribamq̃ freq̃nter vt opa mea fidelissimi mancipij omnibꝫ in rebꝫ vtamini. Nam beatum tunc me existimabo cũ vestris negocijs exercebor. Nil aliud his lr̃is volui commendo me sublimitati tue. quam vt diuina pietas ad vota dirigat feliciter obsecro. Ex vrbe roma. die. x. Marcij. M. cccc. xlvij.

Epistola. cclv.

Hortat̃ bono xp̃ianitatis consulere ⁊ imperatorẽ ad id inducere.

Neas cardinalis senenſ. Johanni vnguardio imperiali camerario. S. p. d. Reuertitur ad cesarem venerabilis vir Heinricus senftleben. Cui papa nonnulla commisit cesareo culmini referenda sup expeditione cont̃ thurcos ducenda. Velis suadere cesari vt circa rem illam animum intendat suum. quoniam ita glorie sue competit. Omnes em̃ in suam maiestatem oculos direxere ⁊ nisi sua maiestas aliquid agat. timendum est ne xp̃iani plaga affligant̃. Insuper aliqua nostro nomine dicet tibi heinricus. Velis ei benignas aures ⁊ fauores vt speramus gratos impertiri. Datum rome die. x. Marcij. M. cccc. lvij.

Epistola. cclvj.

Cupit scire quomodo valeat.

Neas cardinalis senenſ. Johanni nihili astronomo bohemie. S. p. dic̃. Ex heinrico senftleben intelliges que apud nos agunt̃. Et quid roratus somniet in eccl̃ia prageñ ⁊ que in tua dispensatione acta sunt. nos tui cõmodi semꝑ erim⁹ auidi eque ac tuipse. Perge vt nos ama ⁊ vt soles. Si quid heinricus nostro nomine ex te petierit assistito sibi ⁊ facito ꝓ nobis vt consueuisti. Vale ex roma. x. Marcij. M. cccc. lvij.

Epistola. cclvij.

Promotionem suam notificat ⁊ se commendatum haberi exorat.

Neas cardinalis senenſ. Dyonisio cardinali Strigonieñ. S. p. dicit. Que fuerit mens mea. quis antehac animus erga te non ignoras. nam semꝑ dignationem tuam optimi patris ⁊ benignissimi domini loco veneratus sum. Ita tua bonitas merebat̃. Verꝫ si vnq̃ fui tuus vel filius vel ſuus. nunc me potissimum id p̃stare oportet quando ad eum ordinem sine meritis sum vocatus. in quo tu iure optimo iamdudum sedes. Placuit apl̃ice pietati me cardinalium collegio nil merentem aggregare. Sentio q̃ntum ⁊ tue dignationi ⁊ ceteris reuerendissimis patribꝫ debeo. Precor igr̃ meam voluntatem amplectaris. Et me veterem seruitorem iam factum nouum mancipium tuum intelligas. Imperes mihi omni tempore si quid est in quo tibi obsequi possim. nam mihi voluptas erit quotiens videro in tuis aut in tuoꝝ amicoꝝ negocijs me posse exerceri. Cupio insuper serenissimo regi ⁊ domino communi aliquando me commendes vt sit memor sua maiestas que deuotio fidei erga se mee. quia omnibꝫ meis scriptis. ⁊ verbis vbicunq̃ fui ius suum ĩ regno hungarie ꝯ polonos tueri sum conatus. Valeat optime dignatio tua. Cui me humilime ꝯmendo. Ex ro. die. x. Marcij. Anno. M. cccc. lvij.

Pollicet gratitudinem ꝓmotionis sue. **Epistola.cclvij.**

Neas cardinalis senen̄ Varadien̄ epō. S.p.d. Scripsim⁹ nuper de nr̄a ad cardinalatum assumptione quam tua ꝓmotione factam non ambigimus quantum tibi teneamur id etiam tunc diximus. Non est cur modo iam dicta repetam⁹. Nos in hac dignitate ꝑstituti quantum hungarie regno q̄ntū regie ꝑsone quantum dignationi tue debeam⁹ ante oculos semp habebim⁹. Tuum erit opa voluntarij hominis vti. nobis in tuis negocijs exerceri voluptas. Interea rogam⁹ regie sublimitati nos ꝓmendes. studeasq; vt de nostra ꝓmotione summo pōtifici z sacro collegio gr̄as agat. cum ꝓ nobis sepi⁹ scripserit. Vale optime z nos vt soles ama. nam nos dignationem tuam vti patrem colim⁹ z obseruabim⁹. Ex vrbe Romana die. xj. Madarcij. lvij.

Hortatur vt rex bohemie gr̄tes referat summo pontifici z cardinalibꝫ de sua ꝓmotione. **Epistola.cclx.**

Neas cardinalis seneñ. Nicolao listio. S.p.d. Gratissime fuerūt nobis lr̄e tue quas de nece comitis cilie ad nos scripsisti. non q̄ mors illius nos letificaret. neq; em̄ alicui⁹ malo gaudem⁹. sed q̄ rem gestaz ex ordine narrasti quam p̄us confusam accipiebamus. Ecce q̄ vana est huius seculi pompa q̄ caduca gl̄ia q̄ breuis potentia. Cecidit q suo nutu maxima regna rexit. At q sanguinē sitiuit in sanguine perijt. Percussit gladio alios z ipse gladio p̄cussus interijt. non potest veritas nostra mentiri q̄ ait gladio ferientes gladio pituros. Sed ignoscat illius anime deus. z regno hungarie consulat ne discidijs agitet. Scribimus domino ꝓcopio aliqua de archiep̄atu pragensi fac vt ip̄e ad nos rescribat. Res em̄ in piculo est. Insup cupim⁹ tes opaz vt regia maiestas sanctissimo domino nostro z sacro collegio gratias agat de nostra ꝓmotione q̄ ad suas p̄ces nos extulerint. Cupim⁹ etiaz aduertas vt quando scribit de negocijs hungaricis domino nostro z cardinalibꝫ ita efficias vt videamur q̄ sumus ipsi. s. regi etiam affectissimi. naz sunt qdam q nos superare nituntꝫ tanq̄ magis regij sint q̄ nos. Putam⁹ tamen suam maiestatem non esse oblitam nostre erga se deuotionis ac fidelitatis. z eoz que sibi puero scripsimus. z quomodo contra polonos omni tempe ius suum defendimus. Impar fuerit si noui recentesq; locum nostrum inuaserint. Hec rogam⁹ agites cum reuerendissimis dominis nostris strigonien̄ cardinali z ep̄o varadien̄ qbꝫ nos commendatos reddas. In ecclesia colocensi fecimus quecunq; potuim⁹ vt plane referre poterit nuncius ad causam missus. Iterum vale. Ex Roma die decima. Madarcij. Anno domini. Mccc. lvij.

Postulat eccl'ie pragen̄ sponsus dari. **Epistola.cclxi.**

Neas cardinalis senenꝫ ꝓcopio Cancellario bohemie. S.p.d. Perrazo sunt lr̄e ad nos tue. vellem⁹ freq̄ntius scriberes q te vnice amam⁹ z tuas epl'as veluti apollinis oracula ducim⁹. sep̄sim⁹ tibi qd egerim⁹ in re bohemica neq; a te responsum habem⁹. Interea tuus rorat⁹. homo multinolus z magnuolus ex bohemia ꝓcurauit offerri postulationem ad pragensem eccl'iaz cuiusdam datarij apostolici boni qdem viri ꝑ cathelani z sermonis bohemici ꝓsus ignari. Postulationem attulit lucas tibi notus monach⁹ quē lucrifasium appellare soles Impediuim⁹ hucusq; ꝓmotionem hui⁹ rei. ne rei nostre nocumentum inferret. Timem⁹ ne diuti⁹ impedire possim⁹. Nam datarius plurimos fauentes habet. Et rorat⁹ die nocteq; hos illos adit. suadens nil regno esse vtili⁹ q̄ ꝓmotionem hanc fieri Velis de his z regem z gubernatorem ꝓmonefacē vt sciant qbꝫ in terminis res sunt Et an ista placeāt eis nos certiores facito. Naz regi z regno vestro fuire p̄sto sum⁹.

Cupim⁹ des opam vt rex de nostra ꝓmotione summo pontifici ⁊ sacro collegio gratias agat. Idq; q̃ꝑrimum. Et q̊tiens aliqd emergit vt nobis scribat̃ qꝛ maiestati sue semꝑ erimus ad seruiendum proni ⁊ voluntarij. Ex roma die. x. Marcij. Anno domini. M. cccc. lvij.

Spondet facile obtinere quod presta re potest.

Epistola. cclxj.

Neas cardinalis senens. Johanni troster theutonico. S. p. dicit. Ingrata est nobis eque ac tibi q̃ te fortuna exagitat. Vellem⁹ tibi qetum esse locum in q̊ tibi ⁊ musis viuere posses. ⁊ aliqñ nobis. nunc tñ q̃ apud archiep̃m saltzburgeñ diuertisti. speram⁹ rem tuam meliorem futuram. neq; em̃ ille est q suos amicos iacere sinat. Dabit̃ tue v̊tuti p̃mium. ⁊ pt⁹ tenebras seqt̃ aliqñ lux. Cupim⁹ ipsi archiep̃o ꝯmendatos nos efficias ⁊ offeras q̃cunq; possum⁹ ad eius nutum parata. Tu v̊o si qd vides posse nos tibi p̃stare. scito illud facile obtentum. ⁊ ꝑsuade tibi te nobis carissimum eẽ. Johannem q̃ Lauterbaceñ nostro nomĩe saluum eẽ iubeto. Ex roma die. xiij. Marcij. Anno. M. cccc. lvij.

Littere credentiarum.

Epistola. cclxij.

Neas cardinalis seneñ. Ladislao hungarie atz bohemie regi serenissimo S. p. d. Nonnulla meo nomine referet maiestati tue venerabilis Heinricus senftleben decanus vratislauieñ q̃ ꝯcernunt ꝑtim regnum tuum bohemie. ꝑtim meipsum. Rogo vt illi plenam credentie fidem p̃stare digneris. ⁊ in agẽdis eum fauorem de tua sublimitate mihi ꝑsuadeo. Postremo meip̃m regie mansuetudini ⁊ do ⁊ commendo. Ex roma die. x. mensis Marcij. lvij.

Congratulatur promotioni sue in cardinalem.

Epistola. cclxiij.

Redericus diuina fauente clementia Romanoꝝ impator semꝑ august⁹ ⁊ austrie stirie carinthie ⁊ carniole dux ⁊ comes tirolis. Enee sancte romane ecclesie cardinali. Ep̃o seneñ p̃ncipi ac ꝯsiliario nostro carissimo. Salutem ex lr̃is heinrici senftleben conciliarij nr̃i vlrico ep̃o Gurceñ etiaz principi ac consiliario nostro pridem ex vrbe destinatis accepim⁹ paternitatem vestram nuꝑ in ꝓximis q̃tuor tp̃ibꝫ ꝑ sanctissimum dñm nr̃m papam ad dignitatem cardinalat⁹ ꝓmotam extitisse. de q̊ ꝓfecto leticiam ⁊ consolatõz habuim⁹ valde singularem. p̃sertim cum id multo iam tpe desiderauim⁹ ⁊ summope expectauimus. Gaudemus em̃ nos voti nostri compotes effectos. ac tot p̃ces ⁊ scripta nostra non vsq;quaq; incassum porrecta fuisse. Q̃q̃ paternitas vestra hmõi g̃dum in eccl̃ia suis etiam meritis ⁊ laboribꝫ ꝓ sede apl̃ica multipliciter ꝑspectis digne fuerit consecuta. Optam⁹ itaq; vt ea dignitas vobis felix fausta ac longo tpe duratura existat. Sperantes per hanc aptam esse viam paternitati vr̃e ad maius aliqd̃ fastigium dño ꝯcedente ꝯscendendi quemadmodum ⁊ sepius sumus auguriati. Nec dubitam⁹ eaz qdem dignitatem in p̃mis sancte romane eccl̃ie ⁊ vobis plurimum decoris ⁊ ornamẽti. nobis v̊o ⁊ sacro romano impio ac inclite domui nr̃e austrie (cui in minoribꝫ sꝑ fructuose ⁊ vtil̃r p̃fuistis) non mediocriter ꝯmodum ⁊ vtilitatem allaturam. cum id longemagis efficere poterit. Confidim⁹ em̃ ac ꝓcerto tenem⁹ paternitatem vr̃am in ea dignitate ⁊ loco ea q̃ ꝑsonam nr̃am statum atz dignitatem nr̃az ⁊ sacri imperij necnon dicte iam domui nr̃e ac nr̃m ac nr̃oꝝ honorem ꝯmodum atz vtilitatem respicere videbunt̃ ꝓ sua solita in nos fidelitate ⁊ ꝯsuetudine. necnon singulari prudentia vestra taz apud sanctissimum dñm nr̃m. q̃ etiam sacꝝ collegium cui modo scripta est. diligenter ꝓmoturaz ⁊ vbicunq; opus fuerit optime defensuraz. Rogam⁹ at̃ ⁊ hortamur pr̃nitatẽ vr̃am q̃ tenus nos suis lr̃is nobis semꝑ iocundissimis crebro visitare nec suum circa nos officium intermittere velit. Et nos ꝓ occurrentibꝫ singulis ad vos tanq̃ patronum ⁊

ꝓmotorem negocioꝝ apud sedem apostolicam agendoꝝ continuo recurremus. Paternitatem vr̃am bene valere ⁊ optimis successibꝫ ꝓsperare desiderantes. Datum in Gretz die dominica. xxx. mensis Januarij. Anno. M.cccc.lvij.

Constantiam sue amicitie refert.

Epistola.cclxiiij.

Neas cardinalis senens. Bartholomeo factio genuensi. S.p.dicit. Iocundissime fuerunt nobis lr̃e tue qbꝫ amicitiam inter nos apud neapolim contractam ex tuo latere affirmas inconcussam solidamqꝫ ꝑmanere. Idem tibi ꝑsuadeas volumus ex ꝑte nostra fieri. Neqꝫ em̃ sumus q more adolescentuloꝝ nunc amem⁹ nunc odio habeam⁹. non sum⁹ in contrahenda amicitia faciles. at neqꝫ postq̃ contracta est illaꝫ leuiter dissoluim⁹. Dilexim⁹ te postq̃ nouim⁹ quanti esses neqꝫ decepti sum⁹ in eo qd̃ de te iudicium fecim⁹. Itaqꝫ par est. amorem erga te nr̃m dum vixerimus duratuꝝ qñ ⁊ tua v̄tus te minime relictura est. Qd̃ scribis in eo quem de viris illustribꝫ eui nr̃i composuisti libro datum nobis esse locum non meritis nostris ꝫ tue caritati ascribim⁹. Et in hoc qdem confitemur imbecillitatẽ nr̃aꝫ non tam inuiti sup̃ meritum laudamur q̃ vituꝑamur. Ita em̃ natura comparatum est vt nulli laus onerosa videat̃. nos ei libꝝ cũ volueris cupide videbim⁹ legemusqꝫ Nunc quod tibi aliud scribam⁹ nihil se offert. Cupim⁹ anthonium panormitam illustrem poetaꝫ ⁊ matheum malfericum. Iurisconsultum egregium. etsi qñ candidũ oratorem p̃stabileꝫ offenderis nr̃o nomine saluos dicas. Carissimum q̃ꝫ fuerit si qñ maiestati regie nos ꝯmendaueris. quaꝫ ꝓ ceteris nr̃i seculi potestatibꝫ ⁊ veneramur ⁊ colim⁹. Ex vrbe ro. die. xxv. Marcij. M.cccc.lvij.

Gratissim⁹ est de amicitia regis adepta.

Episto.cclxv.

Neas cardinalis seneñ. Ludouico putio mgr̃o de montesio. S.p.dicit. Quis ex vulgato ꝑmone ⁊ rebꝫ hispanicis ad nos scribis. plurimum tñ oblectant nos lr̃e tue. multum em̃ salis in illis multum beniuolentie ad nos oñdit̃. Scimus nos amari a te. ⁊ id qdem nobis est iocundissimum. diligimur em̃ a magno ⁊ ꝓbato viro. Et ab ipso quem nos ꝓ sua ingenti v̄tute proqꝫ suis ĩ nos meritis ⁊ amam⁹ ⁊ obseruam⁹ vnice. qd̃ refers de caritate erga nos regia q̃uis rñso egeat. responsum tñ non inuenit. nam qd nos vermiculi dicamus cur tanti regis gratiam adepti sumus. Superat hoc non verba solum verumetiam cogitationes. Vtinam possimus aliquando vna saltem in re monstrare quantum nos illi excellentissimo regi debere fatemur. Veꝝ cum sciamus nihil esse in nobis cur ab eo culmine diligamur. petimus rogamusqꝫ vt tu hanc nobis gratiam conseruare studeas. Et si em̃ indigni sumus quos p̃mus nostri seculi rex amet: nollemus tamen non amari. ⁊ tantum bonum ꝑdere. Qꝫ suades eius maiestati sepius scribamus. parebimus consilio tuo. Et nunc qdem cum his lr̃as nostras habebis. q̃s regie mansuetudini nr̃o nomine restituas. Eiqꝫ nos ⁊ ꝯmendes simul ⁊ des. nam mancipij loco nos semꝑ habebit. nepoti tuo nobili ⁊ modestissimo viro quotiens ab eo requisiti fuerim⁹ nunq̃ deerimus nec minus in eis curiosi erimus q̃ tuipse. Vale optime. Ex vrbe romana die. xxv. marcij. Anno. M.cccc..lvij.

De morte comitis Cilie ⁊ prestigio cometes.

Episto.cclxvj.

Neas cardinalis senens. Alphonso aragonum cecilie regi. S.p.d. Si maiestati tue rari⁹ scribo. nihil obsecro vel negligẽtie vl̃ aduerse volũtati ascribat̃. Cupio siqdẽ freq̃ntes lr̃as meas ĩ man⁹ tuas dari. nã sic potẽtissime memoriã mei tua mãsuetudo tenaci⁹ apud se hr̃et. Veꝝ materia quam ego scri-

bere vellem non occurrit. que occurrit hanc scribere nolo. neq; em̄ tutum est omnia mandare lr̄is ⁊ hoc p̄sertim tp̄e quo nec qui via recta incedunt careant suspitione. Ceterum q̄ hac in curia gerunt̄ sunt q̄ plures qui tue sublimitati ea conscribunt. Et nonnulli quidem multo plura ⁊ secretiora q̄ ego nouerunt. De germania tantum est sic arbitror q̄ emulante nullo significare possum. Curabo igitur quotiens illis ex regionib⁹ ad me aliqua referant̄ nota digna. ne p̄ me tuam maiestatem lateant. nunc v̄o que habeam paucis explicabo. Ulricum cilie comitem apud albamgrecam quaz vocant alij albam occisum. iam pridem accepisti hoc opidum nostri belgradum vocitant. apud veteres taurinum dictum inuenio. qui fauum flumen misceri danubio apud thaurinum tradunt. In quo loco nunc belgradum iacere constat. Occisorem comitis non est ambiguum ladislaum fuisse filium iohannis humatis. eius qui sepe thurcos debellauit. Et hoc anno sup̄biam mahometis apud eundem locum confregit. Creditum est non minus filium ꝓfuisse reipublice xp̄iane in occisione comitis q̄ patrem in ꝓfligatione mahometis. cum mahometes ⁊ comes hostes religionis essent. Ille externus. iste domestic⁹. Memorabilis hic annus est quo thurci debellati sunt. ⁊ magn⁹ comes magni regis gubernator obtrūcat⁹ est. Cometes q visus hoc anno est. opinioni q̄ de se fuit abunde satisfecit. Apud thaurinum nāq; q̄ dicta sunt patrauit. Terraz in regno tuo supra auditum antea sic horribiliter mouit. Impletisq; ciuitatib⁹ seditiones excitauit. maxime apud senaz vrbem. vnde non parua ciuium pars exclusa est. Pestis multis in locis debachata magnam ꝓpl'i p̄tem ⁊ p̄sertim in hungaria deleuit. Caritas annone non ytaliam modo s̄ germaniam greciam ⁊ orientis plurimas regiones afflixit. Sed maiora sunt q̄ astrorum p̄iti vel vates timenda p̄dicant. Quos vt deus ipse mēdaces arguat optandum est. Sed vt ad germaniam redeam. morte comitis apud austriam cognita. non parua de hereditate eius cōtrouersia suborta est. Que fuerunt illi bona sub corona hungarie ad regem Ladislaum sine contentione p̄tinent. Que sub impio iacent multi sibi p̄tinere asserūt. alij ab intestato. alij ex testamento heredes se dictitantes. vt albert⁹ ⁊ sigismundus austrie duces. tum michael comes madeburgeñ ⁊ vlrice comitis georicie filius. Sed potissimum ius ad imp̄atorem spectare visum est. Concilium p̄latoꝝ baronumq; ⁊ ciuitatum stirie carinthie carnioleq; ⁊ marchie sclauonite haberi placuit apud gretzium baioraricum. In eo auditi sunt omnes q comitis cilien⁹ hereditatem ad se dixerunt p̄tinere. Deniq; diffinitum est oꝓpida castella arcesq; q̄ comitis cilie sub impio fuissent in manu imp̄atoris tradi. Tum si q̄s ius in illis sibi competere dixerit ab eo petendum eē. atz hoc pacto p̄fecti vrbium locorumq; q̄rumcunq; possessionem imp̄atori tradidere. Ita multomelior hodie cesaris conditio est q̄ pridem fuit. qñ non soluz ab hoste liberatus est pessimo: s̄ ⁊ q̄ fuerunt illi vires sibi accesserunt. Hec volui scribere serenitati tue. haud ignarus cuncta ei esse gratissima q̄ ad gloriam cesaree maiestatis cedunt. Imp̄atrix ipsa augusta optime valet. De apparatu contra thurcos in hungaria cum nihil certi habeam nihil scribo. Sanctissim⁹ tamen domin⁹ noster ⁊ germanos ⁊ hungaros nunc lr̄is ⁊ nunc nuncijs excitare atz vrgere conat̄. Mihi non magna spes fuerit nisi viderim celsitudinem tuaz classe instructa in magne illi⁹ memorande nauis puppe armatam. signum ꝓfectionis contra thurcos dare. Nam reliq̄s orbis principib⁹. etsi voluntas est. non adest facultas q̄ gretiam inuadere possint. Tue sublimitati si voluntas affuerit nihil deerit. neq; plura modo. me tue mansuetudini dedo. a cuius mandatis nunq̄ discedam. Ex roma. vj. kl'. Aprilis. Anno M.cccc.lvij.

Epistola.cclxvij.

Regi neapolitano petit ꝯmendari.

Neas cardīalis seneñ. Iohanni soletio electo barthinonēsi. S.p.d. Quis raro p̄ñtia tua fruamur: eius tamen memoria apud nos dulcissima ē. quotiens eius consuetudinis que inter nos neapoli fuit recordamur. qd̄

quidem sepe contingit. neqz em̃ obliuisci possumus amicitie suauissime. que z lucz est quod ex neapoli reportauim⁹. existimam⁹ em̃ magni tuam beniuolentiam nos ee consecutos. cupimusqz ea vt perpetua sit q̃uis non aliter credere debeamus. cum vera sit amicitia nostra ex honesta conuersatione nata. Amicicia vo que desinere potest. vt Hieronimo placet nunq̃ vera fuit. sed de hac satis. Lupimus nos aliquando regie mansuetudini ꝓmendatos efficias. Sui em̃ non minus sum⁹ q̃ illi q ex aragonia vel catbelonia nati sunt. q̃uis quoddaz naturale ius eos regie maiestati obnoxios teneat. nos beneficia q̃ ab eo recepim⁹ obligauerint. Elez illoz aliq fortasse absqz scelere se nibil regi debere dixerint. nos absqz ingratitudine quod est viciоz pessimū id dicere non valemus. Sciat p te clementia regia nos fateri debitum z cupidos esse id ꝓsoluere etsi obligatio maior est q̃ p nos dilui possit. Insuper dñm de montesio amamus ardenter q nobis amicissimus fuit. Rogam⁹ vt illi nr̃am opam ad queuis eius beneplacita offeras. Postremo si qd est quod tui causa efficere valeamus scis nos esse qbo vti p voluntate possis. Ecclesiam barbinonen̄ confidimus tuam esse futuram. Etsi modo aliquid subest impedimenti. tempus omnia domat. Vale ex roma xxvj. Marcij. Ad. cccc. lvij.

Reprendit consolari nolentem super morte filij.

Epistola. cclxvij.

Neas cardinalis senen⁹. Johanni miraballio equiti neapolitano. S. p. dicit. Referunt q ex neapoli ad nos veniunt. magnificentiam tuam adhuc mestam esse z consolationem nullam accipere de morte filij. id nobis molestum est. Rogamus ne temet affligas. nō est sup ea re dolendum que amissa nequit recuperari. Sunt tibi alij filij virtute fama bonore p̃stantes. Isti tibi in terra seruiunt. In celo ille locum parat. age. cogita. quid est hui⁹ mundi gloria. Caduca sunt omnia que in terris acgrimus. nibil stabile. nibil certum. nemo sibi horam vite promittere potest. nemo de crastino habet noticiam. fugit etas. fugit omnis terrena voluptas. nibil habemus nisi presens z id momentaneum est. Quid igit̃ tristamur si privamur momentaneo bono. Dicimus bec sapienti viro z q ista optime nouit. libet tam̃ dicere homini amico z bene de nob merenti. Precamur ne deinceps in bac re scribere cogamur. quod tunc fiet cum magnificentiam tuam bilarem atz iocundam esse audiuerimus. alioqn non possumus tacere. cum tua mestitia nostra sit molestia. Lupimus te indulgere bone valitudini z viuere animo leto. Sic em̃ z nos z reliqs amicos tuos consolaberis. Albericum filium tuum optamus bene valere. Alexander florentie bene valet vir magni precij z verus tuus filius in quo tui mores expresse sunt. Vale ex roma. die. xxv. Marcij. Ad. cccc. lvij.

Refert grates congratulatori promotionis sue.

Epistola. cclxix.

Neas cardinalis senen⁹. Urbano epo Sabinen̄. S. p. dicit. Ex aladia ad nos tue lr̃e venerunt quibo de nostra ad cardinalatum vocatione cōgratularis. non est noua erga nos tua caritas. Scimus te nos amasse ab eo tempe quo vienne simul versati sumus vsqz bodie absqz simulatione. nec nos minus te dilexim⁹ z diligim⁹. Itaqz si quid honoris nobis accessit z tibi aucta dignitas est. quando inter amicos veros omnia esse communia decet. Tu itaqz deinceps cardinalatum nobis creditum z tibi communicatum p nostra inuicem caritate iudicabis. Quod speras amplius de nobis. rogamus ex cerebro tuo pcul amoueas. nam q̃ huc euecti sumus plus est q̃ meruimus. Et vtinam nos geramus auxiliante deo ne dedecori dignitati simus. Liberationem tuam audiuisse priusq̃ capturam voluptati fuit. nam si prius te captum accepissemus non caruissemus grandi molestia. nunc euasisse te piculum dulce est z aliquando suaue tibi fuerit meminisse laboriq. Vale z nos ama vt soles. Ex roma.

Laudat industriam ⁊ nouitates rescribit. **Epistola.cclxx.**

Aeas cardinalis senens Roderico cardinali sancti Nicolai. S. p. dicit

Quod nihil tuaꝝ lrāꝝ iam ꝑdem acceperim. causam esse arbitroꝝ ingentes ac grauissimas occupationes tuas ⁊ illaꝝ terraꝝ pericula. Ego tamen gaudeo q̄ in aduersis ⁊ arduis reb⁹ tua virtus elucet. nam qui ex agro piceno venit: tua cura. diligentia. studio. ⁊ singularissimo ingenio ex grauissimo discrimine seruatam ꝓuinciaꝝ aiunt. In senatu aplico magnifice summi sacerdotis verbis tua dignatio commendata est. Senatus ipse omnis se obnoxium ꝓbitati tue fatet cum tua opa ciuitas esculana saluata sit. q̄ ꝑdita. non marchia solum sed omne patrimonium beati Petri ibat pessum. Perge igit incumbe ꝓmuni cure. intende neruos ꝓ conseruatione rerum ecclesiasticarum. vt facis. Hinc em̄ gloria hinc sempiternum decus. non tue solum dignationi sed vniuerse burgiorum familie redundabit. Prothonotari⁹ tuus allocutus me est tuamq̄ erga me caritatem mihi qdem notissimam conatus est amplius atq̄ ampli⁹ inculcare. Sed ita mihi psuasus est amoꝝ tuus vt psuaderi magis non possit. ait ille cupere dignationem tuam huc reuerti. vtinam id det ⁊ q̄ celerius. Etenim vtilissim⁹ esset reditus tuus. Consolareris grandeuum illum summum pontificem patruum tuum. q assiduis curis intentus nullum habet leuamen. Pñtia autem tua in ꝑmis letificaret eum. neq̄ em̄ sine dulcedine q̄dam mentis ⁊ anime. suo sanguine sanguis beret. Exinde partem curaꝝ susciperes nec oporteret illum omnia solum subire onera. Curia q̄ vniuersa tuo aduentu exultaret hoīem ad quē posset vrgente necessitate recurrere. nam modo multi frustrant non valentes adituꝫ habere pontificis. q̄uis audientie die nocteq̄ sua sanctitas sine intermissione intenta est. Nescio qd deliberabit de tuo reditu. Ego qdem si qd in eam rem potero non ero deses. Scripseraꝫ vsq̄buc cum tue mihi lre reddite sunt eloquio plene suauissimo. Mirabar ꝑus non te scribere. nūc demiroꝝ in tanta reꝝ mole qua ꝑmeris id ocij fuisse vt ad me dare lras poueris. Sed nihil est amanti difficile. Omnia vincit amoꝝ. nullus grauis laboꝝ q nō leuissim⁹ ei videat q ex amore opat. Intelligo igr esse non vanam opinionem meam q me amari a te arbitroꝝ ⁊ mihipsi ꝓsuadeo. sed de hoc fortasse nimis inter veros amantes. Queris q̄ apud nos nouitates. eas rescribam ⁊ dicam breuiter qd audeo. Jacob⁹ piccinin⁹ ad pontificem misit q se purgarent in esculanis insidijs nihil a se ꝑdisse. Pontifex rndit id magno regi aragonum suadendū ee q ei⁹ exꝓmissoꝝ fuit. Sunt q putāt comitem iacobum velut indignabundum (nam ei stipendia negata sunt) aliqd noui patratuꝝ incendij. Alij referunt eum ad maiestatem regiam ꝓfectuꝝ: siue vt se expurget. siue vt aliqua exquirat in rem suam. Vtcunq̄ sit vigilandum est ne quid detrimenti ager ecclesie patiat. Inter comitem euersum ⁊ vrsinoꝝ dominum feruet discordia. Concordia sepius agitata in lucem non prodijt. Nocte ante hanc diem tercia transiuerunt copie comitis euersi ꝑ hanc vrbem deceptis portarum custodib⁹. Premiserunt em̄ quatuoꝝ viros q se germani tui illustris capitanei famulos dicerent. sumptis vestib⁹ q̄ fidem facerent ad morem eoꝝ q capitaneo seruiunt. ⁊ bi intromissi captis custodib⁹ ianuas aperuere vehemēti exercitui comitis euersi. Hoc aī copie ꝓfecte sunt ad opidū cui mōticello nomen est illud cum arce ferunt occupasse. Non habem⁹ rem comptam. Sepe em̄ plura referunt in hac vrbe q̄ ab ipso vero procul sunt. Et id qdem vicium late patet apud omnes gentes. De thurcis hec ferunt dispotus rascie senioꝝ mortem obijt. filij eius ad thurcos defecere. thurci magnas parant copias rursus hungariam inuasuri. In hungaria non est pat⁹ exercit⁹. nec aurilia expectant ex alemani q̄ cito illuc pergere possint. In gallia ⁊ sup rodanum triremes fiunt breuiq̄ armāde credunt vt in thurcos eant. Rex portugalie in ꝓposito pseuerat. nescio tamen quid facturus sit vbi viderit paucos secum principes ituros. Dominus noster ꝓ suo more feruet zelo exterminandi mahometicam sup̄stitionē. ⁊ que ab eo pendent summa cura ꝓ

sequit̃. De beneficijs sum curiosus ⁊ tibi ⁊ mihi consulaz. Sed decipimur ⁊ fallimur falsis rumoribꝫ. His q nup̄ apud nurembergam obijsse ferebat̃. ꝓximis diebꝫ hic fuit ⁊ mecum pransus fuit. Simil'r ⁊ tulleñ eps̄ q apud nouam ciuitatem austrie defunctus vita affirmabat̃. ad ducem burgundie incolumis redijt. Ero tñ attent⁹ si qd vacet. ꝫ tua dignatio habet optimum ꝓcuratorem dñm nr̃m sanctissimum. Et puto iaz tibi aliq̃ monasteria ꝯmendãda eẽ ꝑ curatorem cuiusdam ꝓthonotarij de monte ferrato ad quandam abbatiam ditissimam. Spero etiam cum rege aragonum si vera sint q̃ ferunt̃ ꝯcordia fiet dignationi tue admodum vtilis. Nec plura modo. Cõmendo me dignationi tue cui cupio ꝯplacere omni tp̄e. Ex ro. die. j. ap̄lis. M.cccc.lvij.

Refert summum pontificem bñ valere.

Episto.cclxxj.

Neas cardinalis senens̃. Johanni cardinali sancti angeli. S.p.d. Quis nihil modo scriptione dignum offerat̃. ne tñ sine meis lr̃is ad te nuncij ex h̃ loco ꝑtingant. scribam pauca ex his q̃ apud nos agunt̃. Summ⁹ sacerdos corpe ⁊ mente ita valet vt ante ꝯplures annos. Anim⁹ illi ad exterminationem machometice secte magn⁹ est ⁊ ardens. Nihil ab eo p̃termittit̃ ex his q̃ suo arbitrio pendent. Utinam p̃ncipes eius desiderio satisfacerẽt. Sed qd germani. galli. hispani. hungari. poloni faciant tu meli⁹ q̃ ego nouisti. ytalia ip̃a pace fruit̃ duobꝫ tm̃ in locis fremunt. apud genuam liguris caput. Et circa nos inter comitẽ euersum ⁊ familiam vrsinoꝝ. Quesita concordia nondum est inuenta. Summi tñ pontificis sapientia hanc rem optimo sedabit termino. Comes iacobꝫ piccinin⁹ his diebꝫ delatus est ad pontificem tanq̃ esculum furto voluerit occupare. Is sese multis argumentis purgat nondum tñ pontifici fidem fecit. Timor est ne qes ytalica turbet̃. nimis em̃ diu qeuim⁹: ⁊ a nostro more ꝓcul fuim⁹. Hec est ytalia. Cupio dignationi tue ita bñ esse vt cupis. Scio durum esse ꝓuinciam tuam neq; aliud ab initio putaui. nunq̃ iudicio meo res hungarica bñ a thurcis defendet̃ nisi ⁊ imꝑator vnum sapiat. Pereãt q discidij sunt auctores. Hec volui scripsisse. Vale optime ex vrbe ro. kl'. aprilis anno. M.cccc.lvij.

Suadet regem bohemie postulare vt cãcellari⁹ suus eccl'ie prageñ eps̄ p̃ficiat̃.

Epistola.cclxxij.

Neas cardinalis senens̃. Nicolao liscio volaterano. S.p. dicit. Scripsimus ad te iampridem. Itidem procopio cancellario de re bohemica. exinde sperauimus non nihil in eo negocio fieri posse. nihil audiuim⁹. Miramur ⁊ feremus molesto animo tot nos incassum subijsse labores. perisseq; salutiferum ⁊ necessarium opus. Fortasse ita deo placitum est. De prageñ eccl'ia. multi sermones habiti sunt. admittenteq; roratu nostro causa cammissa fuit cardinali sancti Marci. vt plebi bohemice datarius pape preficeretur episcopus. Et ille quidem vir bonus ⁊ doctus ⁊ quem dignum hoc honore putamus. nobis tamen non est visum ad talem ecclesiam quenq̃ ꝓmoueri nisi consulto rege. Ideoq; qnoad potuimus differri ꝓmotionem conati sumus. Tu hec procopio dicito ⁊ curato vt responsum habeamus. vellemus regia sublimitas ꝓ ip̃o cancellario instaret. Arbitramur enim non frustra conaret̃. Que nobis de comite cilie scripsisti cogniuimus ⁊ communicauimus non sine tua laude. Plurimum optamus sepe ad nos scribas ⁊ nihil subticeas de thurcis ⁊ de rebꝫ alijs cognitõne dignis. Apud nos timor belli est futuri. Credimus tamen summi presulis sapientia obuiam ibit. Rogamus procopium regie maiestati nos efficiat commendatos. Tu v̄o reuerendissimis dominis Strigoneñ cardinali ⁊ varadiensi episcopo commendabis. Ex vrbe roma. kl'. Aprilis. Anno M.cccc. lvij.

Admonet ꝓmissa diligenter exequi. **Epistola.cclxxiiij.**

¶Neas cardinalis senenſ. Heinrico senftleben. S.p.d. Lredim⁹ te ad curiam cesaris incolumē pueniſſe. Idq; cupim⁹. Rogam⁹ igit imperatorie maiestati nos ꝓmendatos efficias. Lesar em̄ est quem in terra vnice colimus. z illi pre ceteris q viuant obligati sum⁹. loq̄re secum de reb⁹ ꝓmissis diligentie tue. Maxime autem hoꝛteris suam excellentiam ad bellum ꝓtra thurcos gerendum Excitandosq; germanie ꝓlos qm̄ ipse ꝓmus est quem xp̄iani respiciunt. Hic em̄ rumoꝛ est non sine auctoꝛe certo. magnas apparare copias thurcoꝝ dominum vt rursus hungariam inuadat. ¶Quod nisi theutones p̄sidio fuerint. actum de regno illo n̄ dubitaſ. Hec agito cum reuerendiſſimo patre nr̄o epo ¶Surcensi z singulariſſimo amico prepoſito friſingensi quos noſtro nomine iube benevalere. Rem varmiensez curabis ꝓ tua prudentia expedire. neſcim⁹ quomodo ad aures ꝓcuratoꝛis dilata est prutenoꝝ. ille tn̄ non oñdit se credere. moꝛa piculoſa est. ¶Nos si difficultas eēt in reſeruatione ꝓterea quia in cardinalatu sum⁹ offerim⁹ apoſtolicas lr̄as obtinere q⁹ reſeruatio auferaſ. quemadmodū z plures alij fecere cardinales in gallia z alemania. Reliqua ꝓmittim⁹ prudentie tue. Vale optime. Ex roma. iiij. aprilis. Ad. cccc. lvij.

Offert opam suam q̄d poteſt. **Epistola.cclxxiiij.**

¶Neas cardinalis seneñ. Vlrico epo gurceñ. S.p.d. Que sunt apud nos nouitates ſcribim⁹ cesari. non repetim⁹ q̄ illis in lr̄is videbis. Precamur nos cesareo culmini ꝓmendes. eiq; ꝓtra thurcos expeditionem suadeas. Ita em̄ exposcit xp̄iane religionis neceſſitas. Dilationem a creditoꝛibꝰ tui p̄deceſſoris obtinuit heinricus senftleben sicut ab eo relatum tibi non ambigim⁹. Si q̄ amplius sunt q̄ cupias ex nobis. tantum aderit voluntas q̄ntum sinet poteſtas. Scim⁹ em̄ nos tibi eē obnoxios z cupim⁹ aliquando partem debiti p̄soluere. Vale ex roma die. iiij. aprił. Anno dn̄i. Ad. cccc. lvij.

Petit cesarem induci ad bellum ꝛ thrucos. **Epistola.cclxxv.**

¶Neas cardialis seneñ. Vlrico ridrer. S.p.d. Heinric⁹ senftleben tu⁹ z nr̄ apud te est. z que sunt apud nos scitu digna tibi exposuit. ¶Non est cur fatigem⁹ aures tuas. cum pt⁹ eius abitum nihil noui emerserit scitu dignū. Rogam⁹ vt exhoꝛteris cesaream maiestatem ad bellum contra thurcos. Ita em̄ suus honoꝛ z reipublice xp̄iane salus exposcit. ¶Nam thurci vt fama non vana est, prima estate rursus hungariam sunt inuasuri. Si qua sunt q̄ cupias ex nobis scis nos eē tui amantes z cupere voluntati tui moꝛem gerere. Velis nos mgr̄o camere ꝓmendatos facere. Et arthongum nr̄o nomine saluum dicere. Ex vrbe die. iiij. aprilis Anno domini. Ad. cccc. lvij.

¶Nouitates ytalie scribit. **Epistola.cclxxvj.**

¶Neas cardinalis seneñ. Diuo frederico imp atoꝛi. S.p.d. Que nunc scribam pauca sunt. fama hic est. dispotum raſcie seniozem obiſſe moꝛtem filios eius ad thurcos defeciſſe. Janq; xp̄ianis insidiari. si ita est credimus non latere maiestatem tuam. Accipio illoꝝ sozoꝛem esse in caſtro cilie que foit vxoꝛ comitis. Cauendum est ne mulier fraternam labem sequaſ. At puto sublimitatem tuam id non negligē. Quia tn̄ aliq; inſſeꝛt me h̄ scribē. non fuit ꝓciliū vt retticerē. In ptibꝰ mot⁹ ē futuri belli. Et multa eius rei signa sunt. de⁹ meli⁹ ꝓsulat. Linita

seneñ discordijs ciuilibꝫ agitaꝫ. Rex aragonū suo more venatoribꝫ opam dat. fuitqꝫ (vt aiūt) in piculo primis diebꝫ ne p apzum interficereꝫ cū cecidisset in quo sedebat equus. Rex portugalie venturus cū classe affirmaꝫ mēse primo. qō mihi nō fit vere simile cū nec terrestris p hūgariā pareꝫ exercit⁹. nec ex italia classis alia panda pateꝫ nisi aplica. Indigem⁹ tei auxilio si bñ optam⁹ nr̄as res dirigi. Cōmēdo me tue sublimitati ad eius mādata pmptissimū. Ex ro. die. iiij. aprilis. āno M.cccc.lvij.

Infozmat amicū de gestis ī rebꝫ suis. **Epistola .cclxxvij.**

Neas cardinalis seneñ Johāni binderbach S.p.d. Ex fratre tuo credimus te nosse q̄ hic agunt. nos rē tue pposituꝛe accepim⁹ apud dñm nr̄m. de pbenda ratisponeñ faciem⁹ q̄ poterim⁹. Sed durus ē aduersarius tuus. z fauoꝛē habz cardinalis zomereñ. quez nosti dñm eē imutabilē nos tñ vt amicū decet tuas pces iuuabimus. nouitatesqꝫ apud nos sunt scribimus cesari. videbis litteras nr̄as. nō ē cur laboꝛē sumam⁹ inanē. Ceterā ann⁹ iste pterito z getioꝛ sit z melioꝛ. mēdacesqꝫ vates z astrologos faciat. quoꝝ iudicia raro aliquid boni psagiunt. nos ea tpa optauerimus q̄ aduersa sint pbaꝝ z astrologoꝝ iudicijs. Cupim⁹ amicos nr̄os iacobum de lodrano nobilem equitē. iohannē nibili astronomū pstabilem nō noīe saluos dicas. Impatrici aū auguste nos būlime pmendatos facias. cui pariē z voluntarij z accincti sumus quotiēs nobis aliqd impauerit qō in nr̄a fuerit facultate. Vale ex roma die. v. aprīl. Anno M.cccc.lvij.

Preconia regis aroganū enumerat **Epistola .cclxxviij.**

Neas cardinalis seneñ Johāni soletio S.p.d. Pergrate fuerūt nob littere tue qbꝫ bonam valitudinem tuā z animū tuū erga nos eū eē q prius fuit abunde intellexim⁹. Illud q̄ nobis iocūdissimū fuit q regiā maiestatem paruitatis nr̄e memoziā tenē. z nos amare asseueras. Nihil est em̄ qō magis cupiamus q̄ inter seruitoꝛes suos pnumerari. q̄ndoqdez ipse rex vnus ē q nr̄m exoꝛ cupiamus q̄ inter seruitoꝛes suos pnumerari. q̄ndoqdez ipse rex vnus ē q nr̄m exoꝛ nat seculū. Vnus autē inter principes doctus est. z terraꝝ cultoꝛ. vnus liberalissimus. vnus in armis peritissimus. Vnus q dom bellicꝫ magnus euo nr̄o videri possit. Vnus denicꝫ q religioni indefesse fuiat. Q si animū ad perdendum thurcorum pfidiā intendēt. vt sepe pfessus ē. nō mō q nūc viuūt regibꝫ pferēdus erit: ꝫ oīes pculdubio antecedet q̄s prisca secula inclitos pmemoꝛāt viros. Est igit nobis dulcissimū cū tanti regis fuitoꝛes sumus z credimur. De re tua non minus cupidi sum⁹ q̄ tuipe. imo vel tantomagis q̄nto tu p humilitatē tuas vtutes extenuas nos p vitatez illas magnificamus. Scim⁹ em̄ que sūt merita tua z q̄ tibi debeaꝫ pmia z que pñt tibi dignitates pmitti. Q si aliq̄n vt speram⁹ res tua in mediū adduceꝫ. audiēt cardinales q̄le de te iudiciū faciam⁹. Nullus tñ ē q pbitate ac doctrine tue nō sit affectus. Illud solū impedimento est pmotioni tue. q alia negocia nō cōponūt. Atqꝫ ita fit vt vtile p inutile vicieꝫ qō leges abhoꝛrē solent. Putamus tñ bis rebus breui modū imponi z honoꝛi tuo psultum iri. Suadendum est sublimitati regie vt in promotionibus eccl'iarū ea media pplectaꝫ q̄ tolerari possunt. Valde autē pducit christiane rei hos duos. principes esse caritate pjunctos. Et q dissidium querūt neutruz amant. Audimus libenter que scribis de voluntate regia erga senenses. Alterum ꝺo quod subnectis vt senenses ipsi cauti sint neqꝫ seipsos implicent malis. quibꝫ cuz velint explicare nequeant. salubre consilium est. Sed nos multum illi reipublice timemus. tum q ciuilis discoꝛdia populum exagitat. tuz q presidia querūt qualia fugienda essent. Sed ipsi viderint nos patrie z si bene volumus illi tamen consulere non possumus. quia nobis non creditur. Cardinalis sancti angeli scribit thurcum proxima estate in hungariam maioꝛi conatu q̄ prius venerit rediturum. Non esse hungaros ad resistendum potentes nisi externa habeāt auxilia. Petit classem apostolicam augeri z infestare maritimas thurcoꝝ hoꝛas. nostro iudicio regis op⁹ ꝫ

magis q̃ pape fuerit. nec plura modo. Rogamus sublimitati regie iterum atq; iterum nos cõmendes. Et dominum de montesia singularem amicum nostris verbis saluere iubeas. Ex ro. die. v. aprilis. Anno dñi M.cccc.lvij.

Epistola. cclxxix.

Recitat metũ de thurcoꝝ feritate.

Neas cardinalis seneñ alphonso aragonuz regi cecilieq; S. p. dic̃. Hac ip̃a die rex inclite ac potentissime allate sunt littere ex hungaria summo pontifici. omnemq; curiam conturbarunt. Referunt enim machometez thurcorum dominum cum soldano egypti. cum caramanno cilicie. cum tarcaro scichie inito federe coactis ingentibus copijs rursum ad hungariam properare albã. quod alij castrum belgradum vocant summis viribus obsessurum. Jamq; iter accepisse. nec dubium est quin diebus quindecim cum toto exercitu ante opidum sese collocet. Ferunt quoq; iurasse eum etiam si asie maiorem partem amissam audierit ñ sese retro abiturum. Hec albenses legato apostolico scribunt pleni metu. Quippe q̃bus sola spes de celo ẽ. neq; eĩ tamsecuri homines dei. quin humanum expectant auxilium. Incredulum est mortale genus neq; illud ponderat quod scriptum est in sacris eloquijs maledictus homo qui confidit in homine. Sed miserandum illis est. si semel diuinitus liberati rursus pietatem diuinam temptare verentur. Percussit de celo deus hoc anno thurcos. neq; eĩ humana victoria fuit que apud albam parta est. Voluit experiri deus quidnam reges agerent. ceteriq; christiani populi rectores profligauit hostes. occidit qui ferociores videbantur. Abstulit innumerabiles machinas. spacium dedit quo si vellent christiani populi sese accingerent. redituroq; thurco armati occurrerent. Sed q̃tomagis indulget deus. tantonegligentiores sumus abutentes ocio. Ecce redit hostis ⁊ nemo est qui laboranti hungarie opem ferat. ⁊ vereor ne hungaria pessumeat. ⁊ nobile illud regnum hostilis gladius euertat. Quod si deus tulerit cadit murus nostre religionis. ⁊ itinere plano per carnos ⁊ forum Julij in italiam thurcorum turme decurrent. Ad hec accedit filiorum olim gubernatores hungarie captura. qui per regem in arce budensi deprehensi custodiuntur. Cunq; his non parui nominis prelatus interceptus est. Johannes varadieñ episcopus. Feruntq; ⁊ alijs plerisq; nobilibus inclita vincula. Incomperta est adhuc cã. sed vero simile est necem comitis cilie hoc peperisse. Infelices christiani. quos tanta cecitas exagitat vt nec prementibus hostibus domestica deponant odia Surgat igitur tua serenitas. ⁊ quod potuerit huic periculo remediuz adhibeat. Ceteri principes in tuam sublimitatem cuncti fere contorquent oculos. eamipsam q̃cquid egerit secuturi. Neq; enim rex est in orbe christiano apud quem plus auctoritatis q̃ apud te sit. qui regnorum potentia. rei militaris peritia. experientia rerum multarum. ⁊ incredibili sapientia ceteros europe principes antecellit. Hec per me ad tuam mansuetudinem fide dicta sint. Datum rome die septima Aprilis. M.cccc.lvij.

Epistola. cclxxx.

Refert noua regi scripsisse.

Neas cardinalis seneñ Johanni soletio S. p. dicit. Scribimus aliqua de thurcis sublimitati regie. que cupimus sibi offeras legasq;. Nisi eniz ipse laboranti christiane religioni opem ferat. id imminet discrimen ex quo vix alius liberare non possit. Nunc opus est arte ingenio ⁊ viribus vti. Nec apud eum nisi inueniamus vbi perquirenda sint ignoramus. Vale ex roma die. vij. aprilis. M.cccc.lvij.

Epistola.cclxxxj.

Equo aīmo fert fortune ludum

Neas cardinalis seneñ Johāni hinderbach S.p.d. Ad nos de statu curie cesaris nouitas puenit. Ita se hūane res habent. nūc iacem⁹. nūc i alto sum⁹. deo laus q cesarē omni piculo liberauit. Volemus vicē gurceñ episcopi nr̄i amici optimi. ꝓmiserati sum⁹ z vnguodio cui nō dubitamus admoduz nocere diuitias. Facta sunt hec que fieri potuē. executoriales misse lr̄e z mō nunci⁹ apostolicus eo pgit sacre theologie ꝓfessor laurentius reuarella. quem tibi cōmēdamus si eum videris. Ambrosio nostro dixim⁹ que misisti. Expectabit adhuc aliqn tulum. Etsi molestū fert tamdiu suspensum teneri de prepositō barthescadeñ expectabimus quid agas. Lupimus si quod mōasteriorum vacare ꝓtigerit id nobis significes vt tandem aliquid conseq possimus quo leuioz fiat nostra paupertas. In cā prebende tue veramur marime ob dominum zamozeñ qui tuum aduersarium tuet Juuamus tamen te quoad possumus. Vale z senatui tergestino episcopoqz ac preposito pisini nostro nomie salutes dicito. Ex vrbe romana die. iiij. Julij. Anno Ad. cccc. lvij.

Epistola.cclxxxij.

Nouitates italie.

Neas cardinalis seneñ Johanni cardinali sancti angeli S.p.dic. Scripsi nuper reuerendissime pater z domine mi colendissime non paucas litteras dignationi tue. nescio an potuerit ad te penetrare cū audiuerim z te postea dimissa hungaria bosnam petiuisse. nūc pauca subiciā z casui mea scripta ꝓmittam. nam que littere tot montes tot flumina tot barbaras nationes nisi casus inopinatus ptransire iubeat. Scripsisti mihi de pragen ecclesia tuo more paucissima verba. sed pter ꝓsuetudinem mozdentia. Dicis em̄ nos h̄ omnia bene expedikos nec dubiū ē qn ſmo tuus ironicus fuerit. non dicā amplius. etsi opinoz quozsum ea verba tendant me nō ignozare. Ego ꝓ mei animi libertate sp apte cū dignatiōe tua sum locutus. Et ita faciaz si qñ redieris qō deus breuissime ꝓcedat cū sospitate z hoze. Tūc si quid erit qō mihi velit tua pēnitas obiicere. audiā patient. Et vel obiecta purgabo vel petā veniā. nisi qō plericz agūt alta mēte archanū tuū includē volueris. Et de h̄ satis. Audiui vt dictū est de tuo transitu. credo fuisse vrgētē cāz. Sz do leo armis plenā eē hungariā qbo nō in thurcos sed in sese barones eius terre depugnent. Illud quoqz molestissimū est q int̄ umpatozem z hungarie regē vetuste ꝓtētio nes reuiresciit. Mallem tua studia huic mozbo mederi. z q̄ sunt in visceribo nostris auferre mala conari potius q̄ q̄ cutē attigūt. Sz cūcta optime nouit prudētia tua cuius iudiciū nunq̄ meo postposuerim. Venio ad res italicas. Bñs noster bñ valet ad cruciatā totis intentus animis. Apud esculū latrones cū iosia z octauiano arcem munitissimā ecclesie occupauere. Legatus adductis eo copijs oēs in deditionē accepit. Vrsini cū comite euerso ꝓtendunt. z columnenses qui hactenus quieuē. nouissime se bello miscuerunt. Rex aragonū cum genuensibo bellū gerit. De pace nullum ōbum. Dux mediolani quiescit z veneti q̄uis nuper nōnulli ciues i exiliū acti sunt z aliqui manus amiserunt. Senenses intestino mozbo laborāt. piccininus r̄gis homo ē nec putaē hoc anno arma sumpturus. Ex reno audiuimus aliqua que ñ placent. nescio an erūt vera. papa nuper interrogauit cur non impedires. rñdi vt soleo libere suam sanctitatem cū esset in bispania. italica negocia curare non potuisse. tu am reuerendissimam paternitatem in bosna valde a reno distare. Camerarius legatus ozientis duos pape nepotes in vincula iecit qui cypruz populati fuerāt. Que scribam alia non habeo. Ex vrbe die quarta Julij. Anno Ad. cccc. lvij.

Pollicet̃ rogatu opam dare.

Epistola.cclxxxiij.

Neas cardinalis seneñ Illustri p̃ncipi ludouico duci bauarie S.p.dic̃ Reddite sunt nobis littere tue humanitatis ⁊ beniuolentie plene. quib⁹ rogas vt illustri principi ruperto nepoti tuo ad consequendam ecclesiaꝫ ratispaneñ nostros fauores impertiamur. Reducisq; nobis ad memoriam clare memorie genitoris tui erga nos caritatem. ⁊ tuaꝫ illam quam simul habuimus in noua ciuitate consuetudinem. Uidimus libenti animo epistolam tuam ⁊ mirati sum⁹ subscriptionem proprie manus. Scribis enim optime quod ē in tanto principe val de laudabile. Recordamur quotiens in curia cesaris suaues habuimus sermones insimul ⁊ cum de lapide inuisibilitatis inquisitionem faceres. Tenemus memorie in ditione tua possedisse nos ecclesiaꝫ hispaceñ ⁊ fuisse a genitore tuo benigne tractatos. Scimus q̃nobilissima est inclita domus bauarie. ⁊ q̃ illi sedes apostolica tenetur. Intelligis vti confidimus nos non esse ingratos. de nepote tuo sunt egregia testimonia quia tamen commissarij sumus in causa huius ecclesie ratispaneñ. nō possumus aliud dicere nisi ꝙ inuenies nos veram relationem fecisse ⁊ paratos esse nūc ⁊ in futurum vt tue voluntati morem geramus. Datum in vrbe romana die quinta Julij.

Refert bella italie.

Epistola.cclxxxiiij.

Neas cardīalis seneñ nicolao missio vollatriano S.p.d. Audiuim⁹ vario relatu inclitum hungarie regem wiennam redijsse. Et nobis placꝫ ꝓ quiete illius regis vt sit extra turbinem hungarie. Bolemus tamē r̃gnū illud inter se diuisum esse. veremurq; ne christiani inter dissentiones thurcis aperiant ianuas. deus meliora permittat. Nos in italia magnis etiam afflictamur mal' Rex aragonum cum genuensibus bello implicitus est. Magnam romani agri partem vrsini ⁊ comes euersus vastant. Seneñ discidium indies augent. nouiq; indies ciues aut plectuntur aut in exilium aguntur. nec videmus quo pacto quiescere possint. Aiunt cancellarium ad vos ex bohemia redijsse dicito illi multas nostro nomine salutes. Commendamus tibi laurentium rouarellam nuncium apostolicum qui has tibi restituet. non fuit in austria prius. Commonito eum atq; instruito in agendis. Si non est dimissus episcopus varadieñ pro eo verbum faciet ⁊ litteras assert. quarum nos promotores fuimus pro veteri amicitia ⁊ quia innocentem esse confidimus. Uale ex vrbe die quarta Julij. Millesimoquadringentesimoquinquagesimoseptimo.

Commendatur nuncius pape captos redimendos.

Epistola.cclxxxv.

Neas cardinalis seneñ heinrico senftleben S.p.d. Dominus noster sanctissimus mittit laurentium rouarellam qui has litteras secuꝫ affert ad serenissimuꝫ hungarie regem. Non fuit homo al's in austria. Necessaria erit ei instructio ⁊ directio tua. Cōmendam⁹ eū tibi. bonus vir ē. doctus theologus. Cura ei⁹ erit vt captiui impatoris dimittant̃. varadieñ relaxet̃. Et pax si fieri p̃t illas demū ꝑtes inspiciat. Ab eo intelliges italicaꝝ reꝝ ⁊ h⁹ vrbis statuꝫ. pl⁹ mali q̃ boni audies. Neq; em̃ italia qescē ꝯsueuit. vosq; germani didicistis mores nr̃os ⁊ n̄ mō vicinos ꝫ frēs atq; ip̄os ꝑentes bello p̃mitis. Nihil ē vsq̃ tutū. Dānosissimū ē ꝙ austrie inclita dom⁹ in seip̄a discidiū hꝫ. De⁹ illos p̃ncipes aliqñ meliori respiciat oculo. Et q̃s fecit maximos faciat amicissimos. In cā varimeñ expectam⁹ qd sequatur qꝛ ibi multuꝫ spei collocauim⁹. alioqn ad mēdicitatē redacti sum⁹. Sed si quid in partib⁹ illis vacat qd̄ obtineri posse ꝯfidas. velis nobis significare. gratias agito regie maiestati ꝓ litteris missis pape regratiando de mea ꝓmotōne. Bene vale Ex roma die quarta Julij. Anno M.cccc.lvij.

De eodem.

Epistola.cclxxxvj.

Neas cardinalis seneñ Johãni inhili S.p.d. Que scripsisti ꝺ curia nostri cesaris iã pridẽ noueramus. Fuit nbois res ꝑmolesta agimus ꝺo ḡtias q ꝑsonã cesaris custodiuit. Credimꝰ imꝑatricẽ aĩo ꝯturbatã eẽ. eiusq; ꝯpatimur adolescẽtie. q̃ ad calamitates in germaniã venit ꝑferẽdas. Putamꝰ tñ eã ip̃az sibi ꝯsulẽ. ⁊ ꝯsolatões q̃rẽ. Cõflictões hũgarie didicimꝰ. oĩa sũt ad thurcoꝝ potentiã augendã. ferenda sunt q̃ deo volente fiũt. Ille ex malo bonũ elicit. Si dabit̃ aliqñ facultas cogitabimus de te nõ alit̃ q̃ de nr̃o fideli ⁊ singulari amico. Laurentiũ rouarellã q cũ presentibꝰ ad te veniet nunciũ apostolicũ tibi cõmendamus vt assistas ei ⁊ ꝯsulas si q̃ ex te quesierit. Tu q̃ si aliqꝺ monasteriũ vel prepositurã bonam vacare ꝑceperis fac nos q̃primũ certos. Potes ꝑ venetias mittẽ lr̃as. Illic eĩ frequẽtes ad nos currũt tabellarij mercatoꝝ. q̃renda suffragia sunt. Uale ex roma die tercia Julij. M.cccc.lvij.

De eodẽ ⁊ consolatur sup̃ morte amici.

Epistola.cclxxxvij.

Neas cardinalis seneñ procopio rabensteyno S.p.d. Ex wienna tuas accepimus lr̃as cũ bohemiã petẽs. Nescimꝰ an redieris. Audiuimꝰ insignẽ fratrẽ tuũ ⁊ amicũ nostrũ singl'arẽ iohãnẽ eq̃tẽ extremo die functum. Credimus te turbido ⁊ amarulento eẽ animo. Nã ⁊ nos tali socio ꝑuati nõ dolẽ vehementer nõ possumus. Sed qd agamus trita est hec via. aut nõ nasci oꝑtet. aut natũ mori. Nos parentes preire. fratres sorores amici. pauci admodũ sunt cũ quibus iã viuẽ delectet. Nam etate graues. parare nouos amicos nescimus. Et vetẽs paucis demptis mors abstulit. Nec mõ aliud expectamꝰ. nisi aut eripi nobis eos quos amamus reliq̃s. aut nos auferri ab illis. Atq; qñcũq; dies illa venerit nõ erimꝰ inuiti vt olim. qbꝰ ad maiorez amicoꝝ cumulũ erit eundũ. Credimus te ista etiã meditari nec egere ꝯsolatõe. ideo preterimus hec. Accepimus turbulẽtas esse res germãie neq; imꝑatori bñ eẽ cũ rege hungarie. Dolemus. Nã res pessima ẽ ⁊ noxia nõ modo austrie ꝫ vniuerse reipublice xp̃iane. Deus meliora ꝑmittat. Cupimus de rebus bohemicis fieri certiores. ꝫ ⁊ quid sperandũ sit. Laurentiũ rouarellam qui has ad te defert. Cupimus tibi ꝯmendatuz esse frater est archiep̃i rauennatis tibi amicissimi ꝯsiliũ tuũ optabit in rebꝰ agendis. Ne desit sibi rogamus prudẽtia tua. Uale ⁊ nicolaũ nr̃m ꝓ tua ꝯsuetudine ꝯmendatũ habe. Ex vrbe die. iij. Julij. M.cccc.lvij.

Petit ad possessiõz ep̃atꝰ varimeñ ꝑ ꝓcuratores suos induci plerisq; captãs beniuolentiaz regis.

Epistola.cclxxxviij.

Neas cardinalis seneñ Casimiro regi polonie S.p.d. Cuz vacaret nup̃ eccl'ia varimeñ. ꝯueniẽtes canonici eiꝰ in glogonia maiori ⁊ cogitãtes ꝺ futo põtifice. vota sua ĩ me direxer̃t postulãtes a summo põtifice vt eccl'iã illã mihi ꝯmittẽt. Idẽq; fecer̃t serenissimi p̃ncipes dñi imꝑator ⁊ rex hungarie atq; bohemie ꝯsanguinei ⁊ affines tui. Annuit bt̃issimus põtifex p̃cibꝰ eoꝝ. ⁊ sũmo cardinaliũ ꝯsensu eccl'iaz illã mihi ꝯmẽdauit. Mittã ꝓpe diẽ ꝓcuratores meos ad serenitatez tuã cũ lr̃is apl'icis. qbꝰ p̃cor vt ad possessiõez capiẽdã necessarios vel' impartiri fauores. Scio eñ qz sine tua opa paꝝ ꝓficẽnt. eũ iã pruscia in manu tua pene tota eẽ ferat̃. Intelligo me magno munẽ donatũ a tua mãsuetudie. si mei ꝓcuratores vt non ambigo tuis adiuti presidijs ecclesie possessionem consequantur. Facies rem gratissimam summo pontifici ⁊ sacro collegio. simulq; imperatori ⁊ regi hũgarie q̃s non dubito maiestati tue pro me scripturos esse. Ego ꝺo conabor nocte dieq; oĩ studio ⁊ diligentia tue serenitati me gratuz ostendẽ. atq; ita efficere vt mihi profuisse tuam clementiam non peniteat. Jamq; pro mea virili in sacro collegio honorẽ tuuz tutare cepi. Namq; cum ageretur de culmine ecclesie pro qua scripseras. erãtq; qui

omnino illam committendam esse dicerent procuratori magni magistri ordinis be
ate marie teuthonicorum. Ego prorsus restiti. meaq; suasione factum est vt res su-
spensa sit. cuz tue maiestatis preconia. simulq; genitoris tui ⁊ germani qui pro fide
catholica iu bello contra thurcos obijt clarissimas virtutes retulissem. Quibus au
ditis sedes apostolica que prius inclinata erat ad promouendum procuratorem or
dinis. mox sententiaz mutauit. decreuitq; supersedere. vt interea temporis aliquid
de concordia ⁊ pace illarum partium tractari possit. ⁊ medio tempore rectorem ali-
quem siue administratorem illi ecclesie dare. qui tue serenitati merito displicere nõ
debeat. Verum ego pro ea qua tuo culmini deuotiõe afficior. audeo suadere. idq; vti
le arbitror. vt tua serenitas simul cum illis de terra pruscie oratores suos ad sedem
apostolicam mittere q̃totius studeat. viros prestabiles ⁊ auctoritate insignes. qui
offerentes viam iuris ac concordie cum aduersarijs coram sanctissimo domino nr̃o
censuras ecclesiasticas in terra pruscie quomodolibet fulminatas aut tolli aut su-
spendi petant. Spero enim eo modo res magnifice ad honorem tue sublimitatis et
illarum partium tranquilitatem conduci posse. cum sanctissimus domin⁹ noster ad
hec optime sit inclinatus. Et multi sunt in sacro collegio cardinales reuerendissimi
qui maiestati tue sunt affectissimi. Inter quos est reuerendissimus dominus rotho-
mageñ. Ego vero minimus inter omnes nihil omittam ex his que ad augmentum
status ⁊ glorie pertineant tue sublimitatis. Cui me humilime recommendo. Ex ro-
ma die vltima augusti. M.cccc.lvij.

Recommendat illis ecclesie rati-
spaneñ prouentus.

Epistola.cclxxxix.

Neas cardinalis seneñ ottoni ⁊ ludouico bauarie ducib⁹ S.p.d. Obti-
nuistis tandẽ ecclesiã ratispaneñ. reuerendo pr̃i ruperto filio ⁊ nepoti ve-
stro ꝯmendari. Satisfactum est desiderio vr̃o. Merebat̃ inclita domus
vr̃a exaudiri in suis p̃cib⁹. Nec talis est ecc̃ia ratispaneñ q̃ vel ꝓbitati vel nobilita-
ti eiusdẽ rupti satisfaciat. Duo tñ obstabãt petitõnib⁹ vr̃is. etas scz ꝓmouendi mior
⁊ capituli ipsius ecc̃ie desideriũ a q̃ erat ali⁹ electus nõ indign⁹ neq; ignobil'. Sed
cũ reperisset pietas dñi nr̃i electõez ip̃am min⁹ canonicã eẽ ⁊ hic rupti merita libra
ret. pretulit nobiliorem. Nec putauit in etate momentũ eẽ faciendũ. quã tante dom⁹
claritas communisset. Est igit̃ vr̃m recognoscẽ h̃ beneficiũ ab ip̃o dño nr̃o sanctissi-
mo. Qui etsi fecit qd̃ debuit. honorãdus ẽ tñ iuuand⁹ ⁊ extollẽdus q h̃ tp̃e nobilita-
tis cultor ⁊ ꝯseruator existit. Verũ cũ ecclesiã ratispaneñ q̃ olim florẽtissima fuit ⁊
a progenitoribus vr̃is fundata magnis opib⁹ abũdauit. iã paupez. ac pene ruentez
⁊ vndiq; lacerã eẽ intelligamus. nobilitatẽ vr̃az rogam⁹ obnixe. vt postq̃ ad manus
vr̃as redijt ⁊ caro vr̃a illi p̃est. ita efficẽ velitis vt palã oĩb⁹ fiat vos nõ v̄bo h̃ opere
ip̃ius ecc̃ie ꝓtectores ⁊ aduocatos existẽ. Sit vobis ꝯmẽdata cleri libtas. date ope-
rã vt distracta ⁊ ĩpignorata bona ipsi⁹ ecc̃ie absq; g̃uamine cleri recupent̃. Sit ip̃e
ruptus ouiũ suaꝝ nõ lupus h̃ pastor. sit canonicoꝝ ⁊ alioꝝ clericoꝝ nõ tyrãn⁹ h̃ pr̃.
Meminerit qꝛ iubet apl's vt nõ dñemur in clero h̃ tanq̃ forma facti gregis ecc̃ie p̃-
sideam⁹. Nouerit nõ se ecc̃ie h̃ ecc̃iaz sibi ꝯmẽdatã eẽ. Cõmendam⁹ deniq; etiã excel
lẽtie vr̃e venerabilẽ heinricũ de habsperg. c⁹ electõ nõ suis demeritis h̃ ꝓpt̃ omissas
iuris solennitates reiecta ẽ. dign⁹ ẽ certe cui rupt⁹ ⁊ q res suas gerũt nõ insultẽt sed
ꝯpatiant̃. nõ iniurient̃ h̃ faueãt potius ⁊ ip̃m amẽt. Est em̃ vir bon⁹ c⁹ nobilitati in
genui corrñdent mores. Etem̃ manifesta ẽ nobis ei⁹ ꝓbitas. Nã licz mlta in eũ q̃si-
ta sunt testimonia ad ei⁹ famã denigrãdã. nemo tñ reptus testis est q ei⁹ honori det̃-
xerit. Passus est vir bon⁹ nõ modicã iacturã. Venit romã cũ g̃uib⁹ expensis. fuit h̃
ea parte anni quando est ardentior ⁊ periculosior aer. ⁊ perpessus est complures la
bores. ⁊ tandem succubuit. Prosequebatur causam suam. quesierat honorem quem

sibi debitum existimabat. Fecit quod ceteri mortales agunt. Nam quis est qui electus in episcopum alicuius ecclesie non conetur electionem suam tueri. & a summo pontifice confirmationem suam obtinere. Qui episcopatum querit inquit apostol⁹ bonum opus querit. Verum ea vsus est modestia. ea gravitate in suo iure prosequēdo. vt nullius vnq̄ honori detrarerit. nullius fame preiudicauerit. nullius personaz in discrimen adduxerit. Idem fecere & qui cum eo missi sunt a capitulo. Testes nos sumus coram quibus causa agitata. Tātū est q̄uis in electum ipsuz & eligentes nō nulla crimina obijcerentur per procuratores ruperti. Ipse tamen electus & sequaces nihil aliud quesiuere q̄ se purgatos atq; innocētes ostendere. De ruperto nihil vnq̄ reprehensione dignum dixere. Sed tam ipsum q̄ progenitores suos & excellentias vestras. ipsamq; bauarie domum cum magna veneratione cum summa reverentia & singulari quadam maiestate nominauerunt. Quibus ex rebus iustum & supra q̄ iustum esse putamus vt eundem heinricum & qui cum eo venere commendatissimos suscipiatis. eisq; fauentes ac consilijs assistentes & auxilijs quod est vere nobilitatis erga eos ostendatis. que victisse contenta non insultat victo sed victum sepe iacentem eleuat & in partem felicitatis assumit. Hec pro nostra erga vos caritate & inclitam domum vestram affectione dixisse volumus. q̄uis sciremus nobilitatem vestram quod scripsimus per seipsam id fuisse facturam. Datuz Rome die quarta septembris. Anno. Ad. cccc. lvij.

Epistola. ccxc.

De eodem.

Neas cardinalis seneñ Ottoni & Ludouico bauarie ducibus S. p. dic̄

Annuit sanctissimus dominus noster precibus vestris ac ratispaneñ ecclesiam reuerendo patri domino ruperto filio & nepoti vestro commendauit. Voluisset apostolica pietas eam ecclesiam multo maiorem & ditioreż fuisse. & talem que nobilitati & moribus ipsius ruperti satisfaceret. Sed qualiscunq; est recipi debet alacri animo. & habende sunt ingentes gratie eidem domino nostro. qui valde libere desiderio vestro studuit complacere. Cōmendamus igitur excellentie vestre ecclesiam ipsam & clerum eius. q̄uis certi sumus fundationem progenitorum vestrorum in manibus vestri sanguinis constitutam felicibus incrementis augendā esse. Insuper quia venerabilis vir heinricus de babsperg qui fuit electus a capitulo in prosecutione iuris sui modestissime se habuit. idemq; fecerunt qui cum eo missi fuerunt ad confirmationem electionis petendam. dignum censemus vt eos benigne recipere & tractare velitis. non permittentes eis aliquam inferri molestiam vel iniuriam. Nam cum ipsi tam de prefato Ruperto q̄ de vobis & inclita domo bauarie cuz summa semper veneratione locuti sint. & prosequendi ius suum honestam modestiam habuerunt. non esset propterea iustum eos iacture aliquid ferre. Scimus hec p se nota esse prudentie vestre ideo non plura scribimus. Tantum rogamus vt si qui sint qui eos in conspectu vestro criminari voluerint tanq̄ litigando in hac curia honori vestro detrarerint. nolite illis credere. sed nobis potius fidem prebere coram quibus est causa agitata & qui vobis scripsimus. Datum Rome die septima septembris. Anno. Ad. cccc. lvij.

Epistola. ccxcj.

Grates refert de promotione & eflagitat iterum promoueri. Refert etiam nouitates vrbis.

Neas Cardinalis seneñ Imperatori Frederico Salutem plurimam dicit. Accepi superioribus diebus litteras tuas super negocio concernente reuerendum patrem episcopū laurieñ. Introduri ad sctissimum dñm

nostrum nuncium tuum. obtinui lr̃as fieri ꝑm desiderium maiestatis tue quas idez
nũcius apportabit. Supplico serenitati tue digneris ita facẽ vt capitaneꝰ in vorchtẽ-
steyn nõ sit nimis onerosus illi eccl̃ie laurieñ. qꝛ reuera multũ exorbitat ⁊ g̃uat cle-
rũ. tua maiestas sꝑ pia fuit ⁊ sacre religioni affecta. Cõtinueť in hac sua gloria tua
pietas nec patiať a suis officialibꝫ vexari clerꝫ quẽ sꝑ miscditer tractauisti. Hec di-
co qꝛ cupio sꝑ honori tuo bñ ꝯsultũ eẽ. Accepi ⁊ alias lr̃as q̃s in fcto ratispaneñ ec-
clesie trãsmisisti. rupto fauẽtes iã ille ꝓmotꝰ erat ad ip̃aꝫ eccl̃iaꝫ qꝛ repta fuerat ele-
ctio capituli inualida. Cã mihi ꝯmissa erat. Et ego in ꝯsistorio relatõem fecerã. Po-
stq̃ dñs nr̃ ꝯsiderauit scripta q̃ p̃us tua maiestas miserat fundata sup electõe cano-
nica. nõ dubitauit qn ea repta inualida ꝓmotionẽ rupti ꝯmendares qđ ego etiã ita
putaui futurũ. Et ita cõplacitũ est illi nobilissime domui. Insup gr̃as ago maiestati
tue ꝓ lr̃is sanctissimo dño nr̃o ⁊ sacro collegio sup facto varieñ eccl̃ie in meum fa-
uorẽ missis. Nũc cũ idem dñs noster eccl̃iaꝫ illã mihi cõmendauit. supplex oro vt di-
gneris lr̃as oportunas in bona forma scribere ad serenissimũ polonie regẽ. subscri-
bendo illas manu ꝓpria. vt maior videať affectio. rogãtes eũ vt ꝓcuratoribus meis
possessionem ipsius ecclesie assignari faciat. Ueniet eñ infra paucos dies vnꝰ ex ꝓ-
curatoribꝫ ipsis ad serenitatem tuam ꝓ lr̃is accipiẽdis quẽ cupio celeriter expediri
De nouitatibꝫ haꝫ ꝑtium hoc tantummõ scribere possuꝫ. Rex aragonũ maximam
⁊ potentissimã habet in mari classeꝫ minať genuensibꝫ. Sꝫ et alijs q̃pluribꝫ terrorẽ
incutit. Comes iacobꝫ piccininus cũ exercitu regnũ apulie exiturus est ꝓpe diẽ. Di-
cit se ꝯtra sigismundum maletestam arma sumpturum. sunt tamen qui senensibus ⁊
qui eccl̃ie romane timendum putant. Ursini ⁊ comes euersus inter se ꝯtendunt. nec
finis potest inueniri discordie. Cardinalis de vrsinis quasi papam timeret ex vrbe
iam pridem recessit. ⁊ inde simultates non pauce exorte sunt inter ipsum ⁊ romanũ
presulem. Missus est tamen modo ꝑ collegium cardinalis sancti marci q eũ aposto-
lice pietati reconciliet. Nescio quis fructus sequetur. Non sumus sine ꝑiculo inte-
stini belli si vrsinoꝝ domus implicata remanserit. Ex oriente nouitas allata ẽ frẽm
cardinalis portugalieñ veneno perijsse in cypro. q reg̃turus eo ꝓfectus erat ac filiã
regis duxerat. Thurcoꝝ classis mithelenã insulam conatu vexatura fertur. sed au-
xilio illi erit legatus apl̃icus cũ triremibꝫ suis ⁊ rodiensi manu. Alia que scribã nõ
habeo. Commendo me humilime. sublimitati tue ad cuius mandata semꝑ ero ꝑatꝰ.
Ex roma die vndecima septembris. Anno dñi M.cccc.lvij.

Epistola.ccxcij.

De eodem.

Neas cardinal̃ seneñ Ladislao regi hungarie S.p.d. Que scripsisti mi-
hi sup negocio vratislauieñ electi. curaui atqꝫ diligenť ꝑegi. q̃uis res eẽt
difficil̃ ⁊ pecuniaria. Gestus ẽ mos tue serenitati ⁊ remissa ẽ electo mag̃
pecunie ꝑs. Laboraui vt satisfieret desiderio tuo circa ratispaneñ eccl̃iaꝫ ⁊ obtẽta ẽ
tua volũtas. Prefectus est ei illi eccl̃ie illustris p̃nceps ruptus bauarie dux ꝯsãgui-
neus tuꝰ. fui ego in ea cã ꝯmissariꝰ. ⁊ quẽadmodũ debui conatus sũ eã relatõeꝫ facẽ
q̃ cũ veritate eidẽ rupto vtil̃ eẽt. Feci id libenť qꝛ intelligebã me sblimitati tue. sil̃ et
inclite domui bauarie ꝯplacẽ. ⁊ eccl̃ie illi bñ ꝯsulẽ. nec đ ħ plura. Ueruꝫ serenissime
rex cũ tua pietas dignata fuerit dño nr̃o pape ꝓ me scribẽ atqꝫ instanť supplicare vt
eccĩa varinieñ mihi ꝯmẽdareť. idqꝫ iã factũ ẽ rogo ⁊ supplico vt ceptũ ꝯtinuãs bñfici-
um. serenissimo regi polonie sororio tuo vrgenť scribẽ digneris ꝓ possessione ip̃iꝰ
ecclesie meis ꝓcuratoribꝫ danda. quemadmodum heinricus senftleben decanꝰ vra-
tislauieñ tue sublimitati latius declarabit necessarium esse. Idez etiam celsitudini
tue nouitates harum partium quas sibi scribo seriosus exponet. Nec aliud impre-
sentiarum nisi q̃ me tue sublimitati iterum atqꝫ iterum ꝯmendo ad eius semper mã-
data paratũ. Ex roma die. xj. septembris. Anno Millesimoquadringentesimoqui-
quagesimoseptimo.

Hortatur vice sua promotiones principum ad regez polonie impetrare.

Epistola.ccxciij.

Neas cardinalis senēsis heīrico senftleben S. p. dicit. Scripsisti nobis his diebus frequentes litteras pro quibus gratias agimus tibi. qui veri ⁊ optimi amici officium imples. Intelleximus illarum disturbia partium. Bolemus principes vestros non tam se beniuolentia q̄ sanguine contingere. Cuius rei causam non ipsis ascribimus sed illis quorum voces pre ceteris audiuntur. Infortunium est hoc nostri temporis vt tunc potissime diuisi simus cum expediret maxime esse vnitos. sed dabit deus his quoq; finem. Pro electo vratislauieñ laborauimus diligenter. ⁊ tandem confecimus quod petebatur. Nam tria milia ferme ducatorum remissa sunt. In qua re intelliges ex wenceslao que fuerīt partes nostre. Rogamus velis esse cum maiestate regia ⁊ ab ea litteras oportunas impetrare ad serenissimum polonie regem ⁊ alios vt opus esse putabis duplicatas. Naz ipse wenzeslaus offert se iturum nomine suorum dominorum in poloniam. ⁊ nos statiz mittemus bartholomeum canonicum varinieñ cum litteris ⁊ procuratorijs oportunis. ⁊ necessarium est ꝙ ambo habeant litteras regias. Nam nos eisdem ducibus per hos dies non paruum obsequium fecimus. qui pugnantibus fere ceteris cardinalibus. sanctissimo domino nostro suasimus consanguineum eorum rupertum ad ratispaneñ ecclesiam promouendum esse. cum essemus commissarij ⁊ alterius electōnem inuenissemus non valere. Mittimus tibi litteras credentiales quarum vigore poteris eis supplicare vt tibi assistant ad regias litteras impetrandas. Procopio et nicolao scribimus quos arbitramur suos fauores non negaturos. Cardinalem sācti angeli vellemus apud se esse vt eius summa prudentia lites australice componerentur. Rogamus vt nostras litteras sibi transmittas. Et deniq; cures vt venientibus dictis wenzeslao ⁊ bartholomeo littere que necessarie sunt in promptu habeantur. De nouitatibus harum partium pauca sunt que scribere possumus. Eaq; sunt huiusmodi vt supra in littera imperatoris. Vale optime ex roma die septima septēbris. Anno millesimoquadringentesimoquinquagesimoseptimo.

Petit patrocinari vt promotio regis impetretur.

Epistola.ccxciiij.

Neas cardinalis seneñ Procopio cancellario bohemie S. p. dic̄. Quis raro nobis scribis. Ex Nicolao tamen simulq; heinrico senftleben intelligimus te veterem erga nos beniuolentiam retinere ⁊ omni officio veri amici satisfacere. non repetimus que pro nobis fecisti. Sūt enim plurima. nec nos hi sumus qui referre gratias valeamus. Illud tamen quod possumus facimus. redamamus magnificentiam tuam. ⁊ animum habemus paratum omnia facere que tibi grata sunt ⁊ nobis possibilia. Id ostendemus si quando pro venerabili germano tuo preposito vice gradeñ aliquid acciderit quod sibi vtile futuruz putemus ⁊ in nostra potestate consistat. Interea rogam⁹ te vt perseueres in officio caritatis ⁊ tuienee semper memineris. Insuper quia mittemus propediem procuratores nostros cum litteris apostolicis ad capiendam possessionem varinieñ ecclesie si saltem haberi poterit. Rogamus amicitiam tuam vt eas litteras impetrare velis a regia maiestate quas heinricus predictus dixerit oportunas. Nam tantum pondus huiusce rei consequende in serenissimo rege ipso hūgarie atq; bohemie consistit. ⁊ qui ceperit perficiat. Erimus ineternum sue maiestati ⁊ tibi obligati. Quippe qui ecclesiam eam suo ⁊ tuo fauore obtinuerimus. Conati inq̄ semper sumus nos gratos ostēdere. Credim⁹ cardinalē scti angeli iā apud vos ꝯstitutū eē. Qd̄ si ita ē ꝯmēda nos sue dig̃tati tāq̄ pr̄i veneratu dig̃ssimo. Que sūt apd̄ nos noua scribim⁹ ip̄i heīrico

tibi communicanda. Feruet apostolica mens desiderio exterminādi thurcos sed p̄n-
cipes xp̄iani inter se discidentes piū propositum prorsus deserunt. De⁹ meliora p̄-
beat. quod speramus. Uale optime. Ex roma die. xj. septembris. Anno dñi Mille-
simo. cccc. lvij.

Hortatur concordie imperatoris ⁊ regis hungarie intendere.

Epistola. ccxcv.

Meas cardinalis seneñ Johanni cardinali sancti angeli S. p. dic̄. Bre-
ues more tuo scripsisti ad me nuper epl̄as. Uidi eas libenter quia signifi-
cabant te ex bosna reuersuz ꝓpe hungariam degere. ac bene valē qd̄ p̄ ce-
teris mihi iocundissimū fuit. Spero hec scripta mea repertura esse in austria ꝑsonā
tuam. inter mitiores gentes. Utinam ita fiat. Nam presentia tua futurum opinor
vt principes illarum ꝑtium prorsus ꝯponant̄. Ait em̄ cardinalis papieñ se cum an-
no supiori ageret in austria omnes lites inter imperatorem ⁊ regem hungarie adeo
attenuasse. vt parum ad integram concordiam superfuit. Cōposuisset omnino ꝑtes
ipsas vt est opinio. nisi coactus fuisset nurenbergā ascendē. Existimo igit̄ haud du-
bie dignationem tuā fide debito terminaturā quod ille infectuz reliquit. si tamē ita
est vt ꝯpositioni tamparua vt referunt res defuerit. Utcūqz sit elaborandū est eo ne-
gocio. Nec minus erit ꝯposuisse imꝑatorem ⁊ regem q̄ thurcum deleuisse. Et ego q-
dem hanc coronam tue dignationi auguror ⁊ opto. Nouitates haꝝ ꝑtium non du-
bito intelligis ex aliorum litteris. Ex me tamē hec pauca habe. Rex aragonū maxi-
mam habz in mari classem galearū supra. xxx. magnaꝝ onerariaꝝ septem. minoruz
nauigioꝝ q̄plurium. Dicit se iturum in catholoniā vt inde fortior redeat cōtra thur-
cos. Inde factū est vt rex portugalie aduentū suū suspenderit. Genuenses hāc regis
classem ꝯtra se armatā putāt. silꝫ cū eis florentini ⁊ senenses timent. certitudo nll̄a
est qd tandē rex intendat. Comes iacobꝰ piccininus cum exercitu circiter duoꝝ mi-
lium bellatoꝝ exitur⁹ bellū fert̄. Territat eccl̄iaz silꝫ senenses. cū se ꝯtra sigismun-
dū maletestā ꝓfectuꝝ minat̄. Ursini ⁊ comes euersus adhuc inter se litigāt. Cardi-
nalis de vrsinis iā pl̄ibꝰ diebꝰ e curia recessit. verit⁹ ne qd sibi sinistri accidēt. cū pa-
pa exercitū misisset aduersus frēs ei⁹. Nūc rex aragonū vrsinoꝝ familiā in suā ꝓte-
ctionē recepisse fert̄. Timor est ne romanus ager nouis inuoluat̄ litibꝰ. Missus est
cardinalis sancti marci ex ꝑte collegij ad ipsuz dñm d̄ vrsinis vt si possibile ē cōtro-
uersie ꝯponant̄. Dñs noster sanctissimus iterum duas galeas cū pecunia ad legatū
mittit in oriētez. facit pius pr̄ qd̄ p̄t. ꝫ relinquit̄ a p̄ncipibꝰ nec sol⁹ p̄t tāti belli molē
sufferre. Imꝑator thurcoꝝ ꝯ mithelenā missur⁹ classez fert̄ ñ modicam. ꝫ dñs insule
spe legati fret⁹ ⁊ auxilio genuēsiū nauale bellū instupid⁹ manet. In albania dicunt
scāderberchiū mag̃lia ꝑpetrasse ꝯ thurcos. Qd̄ si veꝝ ē meli⁹ tua pr̄nitas r̄uēndissi-
ma q̄ ꝑ id tꝑis ꝓpe fuit exploratū habuit. Cupio vt tandē redeas nec vel̄ triēniū cō-
plē nisi p̄ncipes ꝯ thurcos excitari posse ꝯfidis. Recōmēdo me dig̃tōni tue ad e⁹ mā-
data sꝑ ꝑatū. Ex roma die. xj. septēbris. Anno dñi M. cccc. lvij.

Petit auxilio eē vt ꝓmotōes impetrent̄.

Epistola. ccxcvj.

Meas cardinal̄ seneñ Nicolao listio S. p. d. Grate fuerūt nobis lr̄e tue
qbꝰ germanica negocia nobis significasti vtinā meli⁹ se res haberēt. Sz
ferēda sunt q̄ nobis tꝑa dant̄. Faxit de⁹ vt p̄ncipes illi vr̄i aliqñ ꝯcordes
sint. ne qui sunt sanguīe ꝓximi odio disiungant̄. Gaudem⁹ ꝓcopiū ꝯualuisse ⁊ nr̄i
memorem esse. Cupim⁹ nos sue magnificētie sepius efficias ꝯmēdatos. Scribimus
regie maiestati ⁊ sibi de lr̄is necessarijs ad obtinendam ecclesiam varinieñ. Roga-
mus in ea re tuo more sis vigil. Et ita efficias quemadmodum heinricus seufleben
expetierit qui ꝯditiones illius patrie nouit. ⁊ noster est fidelissimus amicus. Ab eo
scies que sunt hic noua. Fluctuamus ⁊ nos more hominum nauigantium. Frat̄ tu-
us vulterras repetijt. italia multis in locis peste laborat. sed potissime sena. Nam q̄

bello afflicta fuit ⁊ caritate annone. nunc quod tercium erat morbo langueſcit. Vale ⁊ nobis ſepius ſcribe. Datum rome die vndecima ſeptembris. Anno dominj m il leſimoquadringenteſimoquinquageſimoſeptimo.

Pollicet pecuniā ꝓcedē ꝓ redimēdis lr̄is. **Epiſtola.ccxcvij.**

Neas cardinalis ſeneñ Vlrico ridrer S.p.d. Recepimus litteras tuas quas reddidit nobis iacobus imperatorie maieſtatis nuncius. Agim⁹ tibi gratias pro litteris ſcriptis in facto eccleſie varinieñ. Scimus enim te eas dict aſſe ⁊ expediri feciſſe. Nunc opus eſt vt alias iterum expediri facias ad ſereniſſimum regem polonie ⁊ alios pro vt opus fuerit. latius te admonebit procurator noſter quem ſtatim mittemus ad poſſeſſionem capiēdam. Super facto laurioneñ expediuimus litteras iurta deſiderium maieſtatis imperatorie. quas ipſe Jacobus ſecum apportabit. Rogauit enim nos vt concederemus ſibi pecunias. Conceſſimus primo ſex aureos. Et deinde iteruꝫ rogauit nos vt alias ſibi pecunias mutuaremus pro reditu neceſſarias. Fecimus ſibi illas per bancum concedi. Et obligauimus nos pro eo intuitu maieſtatis imperatorie. cui debemus omnia. Voluiſſemus ꝙ ipſe habuiſſet aliqua ſcripta vel maieſtatis eiuſdem vel tua. Libentius ſibi ſubueniſſemus. tamen quia nuncius imperatoris. noluimus eum derelinquere ſicut ab eo intelliges. Rogamus de operam cum eo poſtq̄ redierit vt nobis ſatiſfaciat. Intellexim⁹ de diſpenſatione tua. erimus enim correctore. ⁊ videbimus quid faciendum ſit. ſcito ꝙ littere nulle poſſunt obtineri gratis ab iſto papa. niſi pro perſona imperatoris. Si vis ꝙ exponamus pecunias pro te ſcribe nobis ⁊ libenter id faciemus. q̄uis pauperes ſimus. adhuc tamen pro te inueniemus centum aureos cum opus fuerit. Habebis cum preſentibus litteras ad Johannem hynderbachium. Rogamus eas ſibi mittas vbicunq; fuerit. Et nos ſublimitati imperatorie commendes ad cuius mandata paratiſſimi ſumus Ex vrbe die vndecima ſeptembris. Anno milleſimoquadringenteſimoquinquageſimoſeptimo.

Significat concordiam factam ⁊ exorat auxilio eſſe pro poſſeſſione eccleſie aſſequēda. **Epiſtola.ccxcviij.**

Neas cardinalis ſeneñ Johanni hynderbachio S.p.dicit. Laborauimus diu tui cauſa aduerſus aduerſarium tuum ſuper prebenda ratiſpaneñ ⁊ deinde peperimus tibi pacem. Obtinuimus nanq; prebendam prouiſi ratiſpaneñ dari domino humanno vt tibi quies eſſet. Et ita factum eſt. Hoc ſcribimus ad conſolationem tuam. Rogamus vt nos imperatorie maieſtati commendes ⁊ iuues nos ad poſſeſſionem habendam eccleſie varinieñ. Vale le optime. Ex roma die vndecima ſeptembris. Anno milleſimoquadringenteſimoquinquageſimoſeptimo.

Credentiarum littere. **Epiſtola.ccxcix.**

Neas cardinalis ſeneñ Ludouico bauarie duci S.p.dicit. Veniet ad excellentiam tuam venerabilis vir heinricus ⁊ aliqua noſtro nomine referet. Cui rogamus vt plenam credentie fidem preſtare velis. Et in his que vice noſtra petierit benignum impertiri fauorem quemadmodum de tua erga nos caritate plene confidimus. Ab eo etiam ſcies negocium eccie ratiſpaneñ pro tuo deſiderio expeditum eſſe. In qua re fecimus quod vires noſtre potuere vt honori tuo ſatiſfieret. Ex Roma die vndecima ſeptembris. Anno milleſimoquadringenteſimoquinquageſimoſeptimo.

Epistola.ccc.

Lre commendatorie.

¶Neas cardinalis senensis Ludouico duci bauarie S.p.d.Sigismūdus schretel bone indolis adolescens pmus huc venit in causa ecclesie Ratispanen.¶Primusq; lras tuas nob reddidit.Institit die noctuq; diligentissime laborans vt desiderio tuo satisfieret.¶Cū res sit ad votum expedita dignus est qui digno fauore tracteť.Rogamus igitur vt ruperto administratori ratispanen cō sanguineo tuo eum commendare velis.atq; ita efficere vt de primo beneficio vacaturo & conuenienti.sibi omnino prouideatur.Reddes eñ mercedem condignaz suis laboribus.& nobis singularem complacentiam facies.qui eum iam pridez nouim⁹ & pro sua virtute dilexim⁹.Datū rome die.xj.septēbris.Anno domini millesimoq; dringentesimoquinquagesimoseptimo.

Epistola.cccj.

Contra negantes auctoritatem summi pontificis a christo institutā esse.

¶Neas cardinalis seneñ ¶Martino mayer S.p.d.Sunt nonnulli natōis tue homines parum pensi habentes.qbꝰ romani pōtificis auctoritas neq; necessaria esse videť neq; a xpo instituta.¶Cōtra q̄s hanc epl'am scribere & tibi transmittē decreuimus.vt si qñ tales homines te adierint.habeas ex nobis q̄ gladio eoz temeritatem ꝓfodias.¶Nam qñ eos nō solū scripta iura reuellunt & auctoritas eccl'ie lōge lateq; diffusa:ꝫ ipa quoq; naturalis ratio eis aduersa est.q̄ lex nature immobilis & inuariabilis adeo fixa est.vt neq; epicheiam ferat.¶Iudi ergo quo modo istos reuincimus.reuellimus.prosternimus.cū xp̄ianis nobis questio ē q euangelium recipiunt & christū filium dei pro nostra salute incarnatum & passum fatentur.Hi nobis haud quaq̄ negabunt sacramenta in ecclesia ab ipso filio dei instituta.quibus ad salutem nostram vtimur.baptismi.confirmatōis.eukaristie.penitentie ordinis.matrimonij & vnctionis extreme.quoz vnum qd est pricipalissimū scz ordinis alioz duoz̄ que potissima esse videnť.eukaristie ac penitentie misteri um in se continet.¶Nam sacerdotes hac potissimuz causa sunt instituti.vt purgātes per penitentiam homines a peccatis suis & in gratiā di redeūtes.idoneos faciāt ad corpus xp̄i pticipandum.Deinde corpus xp̄i ꝓsecrātes illud eis administrēt.Videmus autem natura ita ꝓpatum eē vt omnis potestas que ad principalem aliquē ordinata est effectum.inferiores ordines sibi subseruientes habeat.qd maxime in artibus apparet.¶Nam arti que formam materialem inducit alie subꝑuiunt que materiam disponunt.Et rursus ars illa que formam induit alteri seruit ad quam ptinet finis perfecti operis.¶Nam qui ligna cedit arti nauifactiue deseruit.Et hec rursus gubernatorie illa do militari vel iconomice quēadmodum ad diuersos ordinanť fines.¶Cum ergo potestas ordinis in eum finem constituta sit vt purgatis hominibus corpus christi ministret palam est inferiores ordines ei deseruire.ea ꝑparantes que ad hoc opus necessaria sunt.Et infimi quidem ordines sacerdotali deseruiūt populum prepantes.Ostiarij quidem arcendo infideles a cetu fidelium.Lectores instruendo catbecuminos elemēta fidei tradētes.ꝓpter quod eis scriptura veteris testamenti legenda committitur.Exorciste do eos purgant q per demoniorum vexatiōes a sacramentoz perceptione impediuntur.Atq; ita hi tres ordines disponendi populi curam habent.Est & quartus accolitoz ordo.cui vasa nō sacra credita sunt in quibus sacramenti materia preparatur.Subdyaconi do ministeriū habent super vasa sacra & super dispositōe materie nondum consecrate.Dyaconi do vlterius procedunt.administrant eñ atq; contingunt materiam iam ꝓsecratam christi sanguinez populo dispensantes.Subseruiunt autem hi ordines sacerdotali etiam preparatione populi.¶Nam dyaconibus committitur euangelica doctrina preparanda populo Subdyaconibꝰ epistola.Accolitis luminis commissa est cura.quod ad solennitatē doctrine proculdubio pertinet.Atq; ita hi sex ordines ad septimum referuntur qui

sacramētalis appellaꝫ. At cum ordinū hoꝝ collatio cuꝫ sacramento q̄daꝫ pficiaꝫ. sacramenta aūt eccl'ie dispēsatores reqūt ydoneos. necessariū ē supiorem aliquā potestatem eē in ecclesia altioris ministerij que ordinis sacrāmēta dispensent. Hanc autez maiores nostri episcopalē appellauere. que q̄uis ī p̄secratōe corpis xp̄i sacerdotalē non excedat. supat tñ in bis que ad regimē populi ptinent. ¶Nam et ipa sacerdotalis potestas ab episcopali diriuaꝫ. Et que sūt ardua circa populi curā epis reꝛuaꝫ. ¶Nec sacerdotes ipsi dū corp⁹ xp̄i pficiūt rebꝰ alijs vtunt q̄ p episcopuꝫ cōsecratis vt altari calice vestibus. Est igit manifestū summā regiminis qđ in populo xp̄iano geritur ad episcopalē ptinere potestatem. Ueruꝫ q̄uis populi p diuersas dyoceses ac ciuitates distinguantur. sicut tñ vna est ecclesia sponsa xp̄i. ita et vnū oportet eē populū christi anum. Et sicut in vno ꝓp̄o speciali vn⁹ reqūtur eps ad quē sūma rei referaꝫ. ita et in toto populo xp̄iano pnecessariū ē vnū eē toti⁹ eccl'ie caput. vnū p̄ceptorē atqꝫ mgr̄ꝫ ad quem maxia queqꝫ et difficilia referātur. ¶Cunqꝫ ad vnitatē eccl'ie cōseruādaꝫ illud potissimū requiraꝫ vt vna sit oīm fides. circa ea vo que fidei sunt questiōes varias suboriri cōtingat. vnū esse p̄cipē vnūqꝫ caput oportet ꝛ iup̄emū iudicē qui questiones ipsas dissoluat. Alioquin sententiaꝝ diuersitas eccl'iam ipsam diuideret. atqꝫ solueret vnitatē. ¶Quēadmodū factū esse videm⁹ ante cōsiliū nycenū. duꝫ sibi quisqꝫ viuebat et ad romanam ecclesiam puus habebaꝫ respect⁹. Et nos qđē palaꝫ videmus omnes qui tempestate nostra pegrina inuenerint dogmata. ꝛ erꝛores predicant illud in p̄mis sibi vsurpare vt romane eccl'ie auctoritatē et p̄incipatū diffiteantur Ut cū christus deus noster sponsaꝫ suā eccl'iaꝫ tamferuēti amore dilexerit vt sanguinē suum pro ea effuderit crucis tormentum perpessus. ¶Nequaq̄ credendū est euꝫ in bis que necessaria sunt eccl'ie non oportune consuluisse. cum de synagoga per ysaiaꝫ dicat quid vltra facere debui vinee mee et non feci. Itaqꝫ cum necesse sit ad perfectum regimen vnum p̄esse a quo ceteri dependeant. minime dubitandū est quin ex ordiatione christi vnus eccl'ie p̄esit. Et nos hunc romanū p̄sulem appellamus. vulg⁹ papam nominat. Insup cū eccl'ie regimen ab eo institutum sit per quem reges regnāt et legis conditores iusta decernūt. non est ambigenduꝫ quin eccl'ie regimen optīe sit ordinatū. Optimum aūt multitudinis regimen illud est quod ab vno regitur. Id aē ex fine patet. ¶Nam finis optimi regiminis pax est et vnitas subditorum. Unitatem aūt que pacis est nutrix nemo dubitauerit longe meli⁹ ab vno seruari q̄ a pluribus. Unus eñ dignitati congruit. Ob quam rem non est ambiguum quin eccl'ie regimi ni tanq̄ optimo p̄esit vnus. Nunc accedit qđ in apocalipsi Iohannes ait se scilicꝫ vidisse hierusalem descendentem de celo. Et moysi mandatum est vt oīa faceret ꝑm exemplar ei monstratum in monte. Quibus ex verbis quid aliud colligimus q̄ militantem in terris eccl'iam. instar esse triumphantis eccl'ie in celo. Ut cum in illa vnus sit dominus dicente eodem iohanne rursus in apocalipsi. ipi populus eius erunt. et ipse deus cum eis erit eoꝝ deus. Quis non intelligit eccl'ie militantis vnum eē p̄incipem oportere. Recte igitur osee primo scriptum est. Congregabuntur filij iuda et filij israbel pariter et ponent sibimet caput vnum. Dominus quoqꝫ apud iohannē ait Fiet vnum ouile et vnus pastor. Et ad ephesios doctor gētium paulus. Soliciti ingt sitis seruare vnitatem spiritus in vinculo pacis. Unum corpus et vnus spiritus sicut vocati estis vna spe vocationis vestre. Unus dominus. vna fides. vnū baptisma. vn⁹ deus. Sed dices fortasse vnum caput. et vnus pastor eccl'ie christus est qui est vnus et vni⁹ eccl'ie sponsus. et ꝫ cuncta gubernat. nec opus est alium adhibere pastorem Uana est argumentatio tua. ¶Nam cum omnia ecclesiastica sacramenta christus ipse perficiat. Ipse est enim qui baptizat et peccata dimittit. ipse est enim verus sacerdos qui sese obtulit in ara crucis. et cuius virtute corpus eius quottidie consecratur: possemus dicere minime necessarios sacerdotes quod quante sit absurditatis nequaq̄ te latet. Scimus enim christum cum ex hoc mundo transiturus esset ad patrem. cū coꝛe affuturus erat: elegisse ministros per quos sacramenta fidelibꝰ dispensaret. Ea-

dem eñ ratione neceſſariũ fuit aliquẽ eligere cui vniuerſalis eccleſie curam cõmitte/ ret quod fecit. Dixit eñ petro añ aſcẽſionẽ ſuã. Paſce oues meas ⁊ añ paſſionẽ tu in terim cõfirma frẽs tuos. Et rurſus petro ait. Tibi dabo claues regni celoꝝ. Quibꝰ verbis palã oſtẽdit poteſtatẽ clauiũ ꝑ petrũ ad alios diriuãdã vt eccleſie ſeruareť vni tas. ¶Nec fas ẽ dicere hanc dignitatẽ petro dataꝫ ad ſucceſſores eius nõ diriuari. ¶Nã xp̃c eccleſiam vſqꝫ ad finẽ ſeculi duraturaꝫ inſtituit. ſm illud Iſaie. ix. capitulo. Su per ſoliũ dauid ⁊ ſuper regnũ eius ſedebit vt confirmꝫ ⁊ corroboret in iudicio ⁊ iuſti cia ammodo ⁊ vſqꝫ in ſempiternũ. ¶Nam poteſtas apud eos q cũ chriſto vixere. ita i/ ſtituta eſt vt ad poſteros diriuaretur pro vnitate eccleſie vſqꝫ ad finez ſeculi. Et hoc eſt quod ipſe ſaluator ait Matth. vltimo. Ego vobiſcum ſum vſqꝫ ad cõſummationez ſeculi. Itaqꝫ liquet vnuꝫ eſſe põtificẽ qui preſit eccleſie vniuerſe. Et hic poſt chriſtuꝫ petrus fuit. illo añt vita functo ſucceſſores eius vſqꝫ ad calixtũ tercium chriſti vicari atum tenuere. ¶Nec poteſt dici aliã quempiaꝫ eccleſiã hoc prerogatiuo gaudere. ¶Nec ipſa quidem hieroſolimitana in qua fuit officina noſtre ſalutis. ⁊ cui iacobus frater domini magnus prefuit apoſtolus. ¶Nam chriſtus cum vicariũ ſuum petrum elegit. ei loco hanc dignitatẽ conceſſit quem petrũs ipſe ſuo ſanguine conſecraret. Hieroſo/ limitanam añt eccleſiam q̃uis nycena ſynodus ab omnibus honorãdã eſſe voluerit ſaluum tamen eſſe decreuit ius ceſaree paleſtine. que tũc eius erat metropolis. Ro/ mana igitur eccleſia vt ſacri canones aiũt caput omniũ eſt. que principis apoſtoloꝝ et doctoris gentium ſanguine dedicata ibi apud ſe celeſte regnũ habere meruit. vbi ẽ renum vſqꝫ ad ſummum creuerat imperium. ¶Nam ſicut romulus et remus initium ibi mortalis imperij fecere. ita petrus et paulus celeſte regnũ fundauere.

Epiſtola. cccĺj.

Preconizat ſcripta eius.

¶Neas cardinalis ſenenſis. Epiſcopo oneteñ. S. p. d. Litteris tuis et leta ti et oblectati ſumus. Letati quidẽ q̃ tempora noſtra claris florere inge/ nijs et viz eloquẽtie paſſiz creſcere atqꝫ ad exteras penetrare natões anim/ aduertim⁹. Oblectati aũt q̃ in epiſtola tua multum leporis. multumqꝫ ſalis inuen⁹ Et cũ omnia que ſcribis grauia dignaqꝫ philoſopho proculdubio ſint. tum nobis il/ lud precipuam quandam exhibuit voluptatem. q̃ in exemplis tetro ⁊ moyſe quibus impugnabaris. quaſi armaturis tuis quibus et defendereris et aduerſarium tuum ferires vti nouiſti. Eſt eñ ſimile hoc illi quod de virgilio legimus. qui cum crimini ſi/ bi dareť. q̃ homeri verſus operi inſereret ſuo. At hoc inquit quod vituperatis lau/ de precipua dignum eſt. tanq̃ ego clauaꝫ ex manu herculis arripuerim. Hoc itidem et nos de tuo ingenio dicimus. Perge igitur et florentes eloquij tui vires ſepe exer/ ce. Sic eñ erit inter diſertos oratores nõ vulgare nomen tuum. Vale quãti es Ex vr be tercio octobris. Anno domini Mdilleſimo. cccc. lvij.

Epiſtola. ccciĺj

Ex humilitate ſe indignũ cardinalatu confert.

¶Neas cardinal' ſeneñ Leodrisio cribello. S. p. d. Affecerť nos haud modi/ ca voluptate preſtans vir et amice ſingularis littere tue quas ex mediola/ no. xvij. kl'. ſeptẽbris ad nos ſcripſiſti. legim⁹ Jobis criſoſtomi epl'aꝫ. quã ex athica romanã feciſti. ¶Neſciebam⁹ te añ greci ſmois gnaꝫ eẽ. pri⁹ trãſlationẽ hãc vidim⁹ q̃ te grece doctũ audirem⁹. Tãto te magis ertimamus quãto magis eſt duas linguas q̃ vnam noſſe. ¶Non eſt nobis iudicium de grecis. At quod latine ſcriptum eſt ex greco verſum. ſi quid eſt qõ ſentimus admodum laudabile eſt. terſum. ſuaue. nitidum. Gaudemus te huic doctrine profectum vt laudari ab omnibus tua ſcripta deant. At qõ õ nob iudiciũ facis. Lõge maius ẽ q̃ nr̃a exigãt mẽita. noſcim⁹ noſipos nec fallimur cũ laudamur. Ex ad cardialatũ euecti ſum⁹ diuĩe miſatõis ẽ. ñ nr̃e vtu

tis. Nec omnia consilia dei humana potest inuestigare cogitatio. Sepe ad nostram ruinam tendūt que nos q̄si felicia vel cupimus vel admiramur. Neqz dignitas cardinalium tantum in se boni habet quantuz pre se ferre videt. ⁊ qdem nobis qui tante glorie impares sumus instar est potius miserie q̄ felicitatis. Itaqz probe ad nos epistolam de exilio militis misisti vt solamen nostre calamitati afferres aliquod. egem⁹ em̄ consolatione nō parua. Nam sicut prestantissimi patres int̄ viles exulant hoīes itaqz et ignari nostriqz similes quasi a patria fugati sunt cuz cetui admiscentur probatissimorum. Idqz nobis accidit in sacrum collegium accersitis in quo trementes viuimus. Faxit deus vt si non implemus opiniones hominum. at saltem ne confundamus eos qui de nobis bona predicāt. Viri prestantes et euo nostro singulares Nicolaus arcembold⁹ et scena cortensis dū nos cōmendant faciūt magis quod se decet q̄ quod meremur. Stephanus cacia nouarien̄ ad quem scribebas diē obijt. Nos loco suo tuas legimus litteras. Amauit te ille et amat proculdubio in paradiso viuēs Non em̄ perit anima cum a corpore abit: neqz viri boni et stephano pares ad inferos migrant. dū fatis funguntur. sed recta via celuz petunt ei seruituri. eoqz fruituri a quo receperunt esse. Ex vrbe romana die. xxij. octobris. Anno dn̄i. M. cccc. lvij.

Spondet ꝯmendato proficere.

Epistola. cccuij.

Neas cardinalis senensis Nicolao arimboldo. S. p. d. Mille annis si tacuisses nihil ad me aut de me scribens. nihil tamen de nostro erga te amore diminuissemus. Neqz em̄ nos latet quocunqz in statu simus nos caros esse et amatos in mente tua. Accepimus modo litteras tuas quibus amicū comariū nobis cōmendas. Erit nobis cure causa sua. et intelliget si opus fuerit tuas cōmendationes sibi fuisse vtiles. Hic cardinalatus quē sine vllis meritis consecuti sumus. nulla in re nobis voluptati est. nisi vt aliquando prodesse possumus amicis nostris. inter quos tua probitas precipuuz habet locum. Tuum est igitur vt opera nostra cōfidenter vtaris. Cupimus tibi consortiqz et liberis bene esse. Vale optime. ⁊ nos q̄ndo facultas sese exhibet domino duci cōmendatos effice. Ex roma die. xxij. octobris. Anno. M. cccc. lvij.

Leodrisius Crebell⁹ ad eneam siluium Cardinalem senen̄ in epistolam Iohis crisostomi ꝓlog⁹.

Epistola. cccv.

O patrem reuerentia cultuqz dignissimū dominum eneam siluium episcopum senensez et sacrosancte romane ecclesie presbiteruz cardinalez benemeritissimum Leodrisius crebellus. S. p. d. Existimo dignissime presul ingentem iam esse litterarum aceruuz. earum que ex omni ytalia germaniaqz et ab optimo quoqz viro studio cōgratulandi per hos menses ad tuā dignitatem sunt conscripte. Et q̄uis virtutes alias. alia merita. spes etiā in futuruz vberiores singillatiz et facile et vere. ex magna copia vt cuiusqz animus tulit (etsi non ijsdem verbis) āno tauerit. eandē tn̄ seriem eādemqz volūtatez videre videor omēs imitatos esse. Quo numero cū et ipse fuerī ab amplitudīe tua nō ab ingenio meo vires capiēs. statui in presentiarū. nouo ac diuerso scemate felicitatē tibi tuā ⁊ diuīe maiestatis propitiū numen añ oculos ponere. Hec est epistola iohis crisostomi. qui cū ex pontificali throno suo pulsus ⁊ exilio dānat⁹ eēt. amiciqz exin̄ sui sueqz sc̄titatis et eloquij diuī cultores merore et cruciatibus afficerēt. ad ciriacū ep̄um et ip̄m exilio dānatū hāc ep̄lam luct⁹ ⁊ miseriaꝝ p̄rio. de in̄ ꝯsolatiōis plenā scripsit. Quā ego dū e greca latinā fecissez statui p̄stātissime dignitati tue: ea potissimū cā dare. vt intelligas q̄nto meliore ꝯditione tecū diuina pietas agat. Illū em̄ viꝝ sapiētia et sc̄titate p̄riariū. inimicoꝝ fraus potētiaqz pessundedit: tu oīz aduersantiū inuidiā mirabili ingenio ⁊ vite candore superasti. Ille ex p̄ria crudeliter pulsus ē. tu a remotis regionib⁹ q̄uis ibi etiaz felicit̄ degeres felici⁹ tn̄ in p̄riaz es reuocat⁹. Ille de throno suo eiectus ē. tu ad maiorē sublimat⁹ es. Illius ruina suos oēs miserabili calamitate inuoluit. tua v̄o felicitas tū cetēis oīb⁹ amicis ⁊ cliētib⁹ tuis. tū mihi maxīe ꝑhēnis leticie materiā p̄buit. Itaqz le-

ges hec diui crisostomi scripta nõ ingratis oculis. Sz ita tñ vt scribẽtis grauitas in-
terpretis nouitate nõ ledat̃. Tuã vo reuerẽdissimã pr̃nitatẽ diutissime bñ valere pre
cibꝰ p̃cor. cuiꝰ grauissimi p̃cones. nicolaus archemboldus ⁊ scena curtenſ ñ in ꝫ cla-
rissimo senatu tm̃ ꝫ in oĩ ytalia primarij viri eidez sese sũmo affectu ꝯmẽdãt. Medio
lani. xvj. kl̃. septembris.

Johannes crisostomi Archiepiscopi Cõstantinopolitani in exilio cõstituti ad Ci
riacum episcopum et ipsum exulem Epistola e greco in latinum traducta a leodisio
Crebello.

Epistola. cccvj.

Ge rursus exhauriam merorẽ tui vultus ⁊ dissipabo cogitationes q̃ hanc
nubẽ efficiãt. Quid eĩ ẽ q̃ ꝯtristaris ⁊ meres. qꝛ grauis ẽ ꝓcella ⁊ acerbuz
naufragiũ qbꝰ ecclesia ꝑturbat̃. Nec et ego scio nec qsq̃ inficiabit̃. Sz si
velis haꝝ tibi reꝝ imaginẽ fingã. mare cũ videt̃ ab ymo fundo ventis ꝯuelli. nautas
vo ipos ⁊ clauis et remis manus genubꝰ ꝯplicare. ⁊ ꝓpter tempestatem desꝑatiõe de-
ficẽ. nõ celũ aspiciẽtes. ñ pelagꝰ. ñ aridã. ꝫ ꝑ trãstra iacẽtes lamẽtari et flere. atqz hec
qdẽ in mari ꝓueniũt. Nũc aũt in nr̃o mari peior tumlt̃ꝰ peiores etiã fluctꝰ. ꝫ tu roga
dñm nr̃m ihm xp̃m q nõ arte supat tẽpestatẽ. ꝫ spũsc̃to ꝓcellaz dissoluit. Et q̃uis ro
gaueris neqz exaudit̃ꝰ sis ne deficias animo. Huiusmodi em̃ ꝯsuetudinez ſuat beni-
gnꝰ deus. nec em̃ ille tres pueros libare non poterat ne infornacẽ ignis mitterent̃. sed
cũ captiui facti eẽnt ⁊ ĩ barbaroꝝ regionez deꝑtati. nudati insuꝑ pr̃na hereditate. et
ab oĩbꝰ derelicti. nihilqz eis reliquũ supesset. tũ subito xp̃c verus deꝰ repẽtio miracu-
lo dissipauit ignẽ. Cũ eĩ sc̃toꝝ vtutes ignis ñ ꝑferret. exilijt foras. ⁊ q̃tq̃t circa fornacẽ
inueĩt chaldeoꝝ absumpsit. Eccl̃ia igr̃ ill̃ fuit fornax. ipi vo creaturã oẽz inuocabant
visibiliaqz angelos ⁊ potestates atqz ita oĩa colligẽtes dicebãt. Bñdicite oĩa opa do
mini dñm. Vides vt sc̃toꝝ patiẽtia ⁊ ignẽ ⁊ rorẽ mutauit. ⁊ tyrãnũ ꝯuertit. Lr̃is eĩ i
vniuersũ orbẽ dimissis. magnꝰ inqt deꝰ sydrach misac ⁊ abdenago. Quãtam insuꝑ q̃
qz acerbã penã imposuit si qs vbũ aduersus eos ꝓtulisset. publicet̃ eiꝰ domꝰ oĩsqz sub-
stãtia diripiat̃. Ne igit̃ deiecto atqz pusillo aĩo esto. Naz et ego cũ a ciuitate expelle-
bar nihil hoꝝ nõ cogitabã ꝫ mecũ ipe dicebã. Si qdem voluerit. impatrix me exilio
dãnare. dãnet. Bñi ẽ t̃ra ⁊ plenitudo eius. si mediũ secari voluerit. secet. Isaiã hẽo ĩ
exẽplũ. Si ĩ pelagꝰ me ꝓijci iubeat. ionã remĩscor. Si me velit in fornacez mitti. tres
pueros hẽo ꝫ ꝑpessos. Si me vult feris obijcẽ danielẽ in fouea leonibꝰ appositũ recor
dor. Si me lapidare voluerit. lapidabit. stephanꝰ mecũ ẽ ꝓthomartir. Si caput au-
ferre. auferat. habeo iohem baptistaz. Si facultates arripe. arripiat. nudus exiui de
ventre mr̃is mee ⁊ nudus reuertar. Hortat̃ me apl̃us dicẽs. Personã hois deus nõ
accipit. ꝫ si hoĩbꝰ placerẽ xp̃i ſuꝰ ñ eẽm. Armat me dauid ingens. Loq̃bar in ꝯspctu
regum et ñ ꝯfundebar. Mlta aduersũ me ꝯfinxerũt dicẽtes. me ĩ cõmũionẽ q̃sdã ac-
cepisse postq̃ iaz comedissent. Qd si qdẽ a me factũ ẽ. deleat̃ nomẽ meũ de libro apo-
stoloꝝ. neqz scribat̃ in libro fidei orthodoxe. Nam si hmõi qꝓpiam a me factũ sit eij-
ceret me xp̃c de regno suo. Si vo maxĩe hec dicẽtes ꝯtendũt. ꝯdẽnent et pauluz q cena
facta integraz domum baptizauit. condemnent et ipsum christum qui postq̃ cenasset
apostolis communionem dedit. dicunt me cum muliere iacuisse nudate corpus meuz
et inuenietis membrorum meorum mortificationem. Verum hec omnia liuore im-
pulsi fecerunt. Tu autem valde cõtristaris ciriace frater propterea. q̃ hi quibus au
ctoribus in exiliuz pulsi sumus summa fiducia per forum ambulant stipati satellitũ
turba. Veꝝ et tu rursus diuitẽ ⁊ lazaꝝ memoria repete. vtri coruz in presenti seculo
afflictiões vtri gaudia ꝯtingẽt. Quid illi nocuit pauꝑtas nũqd velut athleta ⁊ victor
in sinu abrahe deportatꝰ ẽ? Quid aũt illi ꝓfuere diuitie in purpura ⁊ bisso suꝑbienti
vbi lictores. vbi satellites. vbi in aureis frenis equi. vbi parasiti et regalis mensa.
Nunquid tanq̃ latro ducebatur ad monumentũ nudam animã de mundo efferens
et exclamat inani voce. Pater abraham mitte lazarum vt irriget extremum digiti

et refrigeret mihi linguam. Uror em̄ vehemēter. Quid patrem vocas abrahaz cuius
vitam non es imitatus. Ille domus ve cūctis hominibus hospitiū prebuit. tu autez
nulli⁹ paupis vnq̄ curā egisti. Non est q̄ lugeam⁹ aut defleamus. Naz q tantaꝝ ēat
diuitiaꝝ domin⁹. aque gutta dignus non fuit. Cum participē micaꝝ nō faceret pau-
perem. guttā aque nō recepit. In hyeme nō seminauit misericordiā venit estas et nō
messuit. Et hec dn̄i est dispensatio. q ex aduerso statuit ꝑditionem impij s et iustis re-
tributionē. vt sese respiciāt et īuicē ꝯgscāt. Tūc etei qlibet martir ꝓpriū tyrānū cog-
scet. et tyrānus ꝓpriū martirē quē afflixit. sed nequaq̄ hec mea verba sunt. Tu audi
sapientiā dicentez. Tūc in mlta fiducia stabit iustus in ꝯspectu tribulātiū se. Quem-
admodū eī viator in estu ꝑambulās sitiqz ardēs si limpodissimū inuenerit fontem. ⁊
multa correptus fame si ad mensaz oībus repletā cibarijs consederit. ꝓhibeat aūt a
potentiore aliquo mensaz attingere aut cibis vesci torq̄bit vehemēti animi dolore. et
affligetur quoniā iuxta fontem cōsederit aque vsus negetur. Sic in die iudicij vide-
bunt impij exultātes sanctos: a regalis aūt mēse fruitione acerbunt et bona tm̄modo
vidētes eoꝝ vsu carebūt. Etem̄ cū vellet deus vlcisci adam. fecit e regione ꝑadisi ter-
rā. vt ꝑ singulas horas ad illaz respiciens optatam regionē vnde exierat animi dolo
re torqueretur. Sic et nos hic inuicem nō cōgredimur. illic em̄ nullus nos a mutua
cōuersatione ꝓhibebit. Uidebim⁹ aūt illos qui nos in exiliū dederūt quēadmodum
lazarus diuitē et martires tyrānos suos. Ne igit desperaueris sed recordare ꝓphete
dicentis. subsannationē hominū ne timueritis ⁊ eoꝝ cōtemptu ne vincamini. Sicut
eī lana a tinea sic corrodentur ⁊ tanq̄ vestis inueterascēt. Animaduerte aūt ⁊ ip̄m do
minū quēadmodū statim ab incunabulis ꝑsecutionē patit: ⁊ in barbarā terrā eijcitur
is q mundū cōtinet. exemplū nobis factus ne moleste aduersa feram⁹. Memoria re-
pete saluatoris passionē quāta obprobria ꝓpt nos sustinuit. Quidā em̄ eū samarita-
nū vocabāt. quidaz vo demoniacū ⁊ gulosum ⁊ pseudo ꝓphetā. Dicūt em̄. Ecce homo
edax et vini potator ⁊ qui in principe demonioꝝ demonia eijcit. Quid aūt cuz eū ad
patibulū ducerent. Quid etiā cum aceto ⁊ felle potarēt eū. Quid cū caput eius arun
dine ꝑcuterent. Quid insup cū clamidem induerēt ⁊ spinis eū coronarēt ⁊ ꝓcidentes
eum illuderēt: oēmqz in illū cōtumelie speciem exercētes. Cunqz circūducerent illuz
sanguinarij illi canes. tūc cū nudus ad passionis locū cōduceret. Cunqz illuz omnes
deseruissent discipuli. et vnus quidē ip̄m negauit. alius vo eum prodidit: ceteri fuga
sese occultarēt: ⁊ solus stetit in medio turbe illius. dies em̄ festus tūc omēs congrega
uerat. tanq̄ maleficū in medio sceleratoꝝ eum crucifixerūt: Cūqz insepultus pende-
ret. non ante euz a cruce deposuerunt q̄ ip̄m quidaz expetijt. quoniā sepultura cuz ce
teris dignus nō videbatur. cum tamē nullā in eū culpā adinuenissent. Et dixerūt q̄ ñ
resurrexit sed furati sunt eum discipuli eius. Recordare rursus ⁊ apostolos quemad
modum oībus ex locis ꝑsecutiones patiebātur abscondebanturqz per ciuitates cum
non possent in publicū prodire quēadmodū petrus apud simonem coriarium latuit.
et paulus apud venditricem purpure mulierem. Nec em̄ diuitibus fidebant. Post-
modū aūt omnia plana facta sunt eis. Tu quoqz non tristeris. Audiui em̄ et ego de
illo delirante nectario. quem cōstituit imperatrix in throno q̄ fratres et virgines af-
flixit. qui coīcare secum noluerint. multi etiam eorum propter me in carcere mortui
sunt. Etem̄ sub specie ouis lupus ille figuram ostendit episcopi. Mechus autez exi-
stit. Sicut em̄ mulier adultera est que viuente marito alteri iungitur. sic et ip̄e adult
est non carnis sed spiritus. viuente me ecclesie mee thronuz inuasit. Hec em̄ tibi scri
psi a syracuso cecilie vbi nos regina mandauit exulare. Multe vo tribulationes in
via nobis acciderūt. at nos nullius curam fecimus. Cum autem venissemus in regio
nem capadocum ⁊ in thauro ceciliam. coree inq̄ nobis obuie fuerunt patrum sancto
rum virorum. nec solum hi sed et multitudines monachorum et virginum immorta-
les lacrimarum fontes effudentium. Flebant cum viderent nos exilium abeuntes di
cebantqz secum vtilius solis radios obscurari q̄ a Johannis ore silentium agi. Hec
me perturbauerunt et afflixerunt. cum viderem omnes flentes circa me qui cetera

omnia paruifecerã. Ualde aũt benigne nos suscepit episcopus ciuitatis huiꝰ mltãqꝫ in nos caritatem oñdit vt etiã si possibile eẽt thronũ suũ nobis cõcessisset nisi nos lege teneremur. Obsecro et tua genua tangẽdo obtestor abijce hꝰ mesticie luctũ ꝓ nobis memoriã habẽs ad deũ. Ut ⁊ nobis scribas obsecramus.

Epistola .cccvij.

Preconizat scripture ornatum.

Neas cardĩalis seneñ. Pogio florẽtino. S.p.d. Rure datas pogi amãtissime lr̃as tuas accepimꝰ q̃ nobis et iocũditati ⁊ voluptati fuerũt. Neqꝫ eĩ est alius quisq̃ hoĩm cuius scripta libẽtius q̃ tua legamus. Est em̃ in eis ⁊ dicendi ornatus ⁊ sine q̃ sacrificiũ veteres fieri noluerũt debiti salis ꝯdimẽtũ. Gaudemꝰ te bñ valere. Et int̃ rusticãdũ philosophari. Utinã ⁊ nos par vita teneret. Sũt q egreferũt inter rusticos vitã agere ex qbus nihil queãt discere. Nobis aũt molestuꝫ est int̃ eos versari quos nihil docere possumus. Tedet semꝑ discere ⁊ magistri voces oĩbꝫ horis auribus inculcari nostris. Qꝛ si alteꝝ eligenduꝫ ẽ: auditores libentius q̃ doctores feremus. Naꝫ si pueris molestũ ẽ semꝑ audire. quid senes agãt? Poeta insignis in opis sui initio. Semꝑ ego inqt auditor tm̃ nũq̃ ne reponam vexatus totiens rauci theseide codri. Multi sunt hodie ⁊ codri et trasones q̃s audire inuite cogimur et nihil discentes discẽ. Nos igit̃ te felicẽ dicimꝰ q apd̃ eos euũ traducis q te plane sapientem fatent̃ et audiũt ꝑcupide. Quis alio in loco fueris idẽ tibi accidat necesse ẽ. cuiꝰ etiã apud pr̃es nostros nomẽ laudatissimũ fuit. Ad oblatõnes tuas nihil mõ respondemꝰ. Cũ prioribꝫ lr̃is ⁊ q̃ te loco habeamꝰ ⁊ quales erga te sumus abunde a nobis scriptũ fuerit. Credimꝰ te arbitrari nos et tibi ⁊ tuis esse deditissimos. ꝙ si eo es animo nihil falleris. Nos oĩa de te nobis ꝑsuademus. Uale ex vrbe. xv. kl̃. decẽbris. Anno dñi. M.cccc.lvij.

Epistola .cccviij.

Refert nouitates ytalie.

Neas car. seneñ. Johi cardĩali sc̃ti ãgeli. S.p.d. Ex buda iteꝝ lr̃as tuas accepi pr̃ colẽdissime. Ex qbꝫ didici ñ cõperto cõuentu australes reges dignationẽ tuã cũ iaurinũ venisset retrocessisse. Nõ est mihi dubiũ q̃dcũqꝫ facis optĩo ꝯsilio fieri. Turbines illaꝝ ꝑtiũ nõdũ esse sedatos. et publica ⁊ priuata causa moleste fero. Sed nouit deus (sine cuius nutu nihil agit̃) qd rei xp̃iane expediat qd̃ redeas in germaniã pragãqꝫ petes et ꝓbo et laudo. Qd̃ times in re bohemica. credito nihil ego temptabo. sileo et silebo q̃diu volueris non tñ adulabor. Non suꝫ in opinione tua vt scãdalizari teuthones illa in re putẽ. Sꝫ q̃uis mihi nõ ꝑsuadeas. Non tamẽ plꝰ mihi q̃ tibi credo. Cedo et captiuo ingeniũ meum. et vbi nõ ẽ ratio auctoritati cõsentio. Illud tñ vaticinor. Nunq̃ vl̃ tua dignatio vel mea paruitas bohemiaꝫ ex integro apostolice sedi vnitã videbit. Atqꝫ ego vtinã fallax sim vates et inueniar in hac prophetia ignauus. De rebꝫ nostris nihil ẽ qd̃ scribã memoratu dignũ. Ursini cũ comite euerso sicut heri ⁊ nudiusterciꝰ bello sese agitãt. Cõcordia sepe quesita nunq̃ inuẽta ẽ. Cardinalis eiꝰ familie abest neqꝫ se tutũ rome arbitrat̃. Apostolica pietas eo est vultu q̃ fuit dũ abijsti. Prefectꝰ vrbis e g̃uissima febre cõualuit. Piecininꝰ e regno neopolitano cũ copijs suis in agꝝ picenũ ꝓfectꝰ sigismundo malateste bellũ intulit. castellaqꝫ nõnulla ei ademit. Genuẽses a regis classe admodũ opprimũtur. Legatus marchie indies expectat̃ cancellariam intraturus. Que scribam nõ habeo plura. Cõmendo me reuerendissime dignatõni tue. rogãs vt si regẽ hungarie adeas. Apud eũ causaꝫ ecclesie mee varinieñ adiuues. Nã is cũ rege poloĩe plĩmũ pt̃.

Episto .cccix.

Refert grates de rescriptis materiã scribẽdi q̃rẽs.

Ogius florentinus. Enee cardinali seneñ. S.p.d. Cũ quererem aliquod epistole argumentum pater et dñe mi reuerẽdissime nihil sane occurrebat qd̃ aut mea scribẽ aut tua scire maxĩe int̃esset. Et tñ cũ scribẽ cupiã r̃currã ad illd̃ qd̃ teiplũ credere arbitror. me penitus tuũ esse tibiqꝫ satisfaciendi cupidum.

si qua in re mea tibi cura studio ope diligentia op⁹esset. q̃uis hec mea pollicitatio in anis esse videtur cũ ruze habitẽ vbi nec mihi quidẽ videor satisfacere posse. nedũ alijs meaz opezã polliceri. Recessi iã dudum cũ familia ab vrbe. declinandi morbi gratia. Vbi suffultus libris inter hos rusticos aliquid mihi sapere videor. legens tñ sepi⁹mi tigo solitudinẽ q̃ hoc tpe videẽ esse salubris. sed legendo assequor vt minime videar eẽ solus sed inp̃stantissimoz virorz cetu quoz vocibus melior fio. z ab inani appetitu re motior. Verum qđ in primis scribi oportuit. postremuz erit. Ago tibi gratias q̃ntas possum maximas p litteris quibus mee epistole tãelegãter tãhũaniter tamamice re-spondisti atqz adeo suauiter z beniuole vt ne filio qdẽ parẽs aliqs tãta caritate ac be-niuolentia scribere potuisset. Hec scripsi paucis tecũ loq̃ndi materiaz querẽs. Ne foz te mea taciturnitate antique erga me beniuolẽtie obliuiscaris. Vale diu et felix z me vt soles ama. Die terci a. Nouembris rure.

Conquerit de odio cancellarij imperialis. et petit promotiões p cãcellariũ austrie ꝓmitti.

Epistola.cccr.

Neas cardinalis seneñ. Friderico impatori. S.p.d. Accepi lras a bar-tholomeo canoico varinieñ procuratoze meo. q scribit mihi se circa negotũ meum benignissimũ et humanissimũ habuisse responsuz. Nã vt retulit si-bi heinricus riedzer: tua maiestas litteras requisitas ad serenissimũ regez polonie mei causa scribi iussit. Fecit tua clemẽtia vt consueuit erga me seruulũ suuz cuius auxilio atqz fauoze ad cardinalatũ eleuat⁹sum. Sed seruauit etiã suã in me ꝓsuetudinem cã cellarius vlricus qui rogatus et interpellatus multis vicibus quas iussus erat lras expedire contempsit. Expectauit procurator meus sex diebus et tãdez sine litteris tue maiestatis recessit. Ob quã rem negocium meum magnũ patiet detrimẽtũ cum vide-boz tuo fauore priuatus. Nescio cur me ille adeo psequat. Nam si ego illam ecclesiã non obtinuero non tñ aliquis amicus suus eam adipiscetur. Supplico igitur vt tua clemẽtia p aliã cãcellariã lras regsitas expedizi iubeat. Et dinceps si quid occurzat mea causa scribendũ. in cãcellaria austrie digneẽ mansuetudo tua id ꝓmittere expedi endũ. Nam ego vlrici gratiaz inuenire nõ possum nescio sua an mea culpa. Ego his diebz suuz ꝓsanguineũ apõ põtificẽ maximũ adiuui z cũ illi deesset pecunia in domo mea alui donec expediretur. Deus sibi meliorẽ mentez ꝓbeat. Noua istaz ptiuz bec sunt. Vrsini et comes cuers⁹ adhuc bello se verant. Comes iacobz piccinin⁹ sigismũ dũ malateste armis lacessit. Rex aragonũ genuenses classe ꝓmit. z in riparia genue plura oppida vi et tractatu cepit. Papa sospes est et in rem contra thurcũ feruentior indies assurgit. Ex oriẽte certũ est nunciũ allatũ thurcos apõ mitelenã bello victos fugatosqz eẽ. Alia nõ occurrũt. Facio me cõmendatũ sublimitati tue ad eius semper mandata paratũ. Ex vrbe. xxij. decembris. Anno. cccc. lvij.

Excusatoria q ꝓposituram nõ impetrauerit

Epistola.cccrj.

Neas cardinalis senensis Jolbi nihili. S.p.d Accepim⁹ lras tuas quibz rogas ꝓpositurã brumeñ tibi impetremus. Voluissemus nõ puentã ami citiã tuam. Fecissemus p te qđ nostre vires potuissent. Nã te sincere ama mus z fris habemus loco. Sed iã circiter menses tres elapsi sunt. q dñs vicesla⁹bo-hemus. cum hic esset orator dñoz de rosis. eam in nostra presentia a dño nr̃o petiuit et papa nobis cõmisit vt aduenient tpe sibi ad mẽtem deducerem⁹. Itaqz nõ potẽa mus fidẽ ñ seruare. Heri ea ꝓpositura vicesiao collata ẽ q̃uis maiestas regia reser-uari illã postulato cuperet. Rogam⁹ igitur vt equo animo feras qđ factuz est. Nos dinceps curabimus pro viribus tue voluntati morem gerere. si quid occurzat in q̃ possimus tibi adiumento esse Nam certe anxij sumus pro tua virtute tibi non esse pro uisum. Si obtineremus varinieñ ecclesiam tibi aliquid pingue tibi ꝓcederemus. Sz res longa est atqz perplexa. Agimus tibi gratias q nouitates illarum partiuz nobis sepe numẽo scrib. Idqz vt sedulo facias rogamus. Datum rome. xxij. die nouembris Anno. Mdilleſimo. cccc. lvij.

Arguit de negligentia. **Epistola.cccxij.**

Neas cardinalis seneñ Johãni hinderbachio S.p.d. Accepim⁹ ex littẽis Bartholomei canonici varinieñ ꝓcuratoris nostri lr̃as in causa nostra petitas q̃uis a cesarea maiestate ꝯcessas. nõ tñ obtentas fuisse: qm̃ cancellari⁹ eas expedire suo modo neglexisset. Ob quã causaz bartholomeus q̃uis sex diebus expectasset sine illis recessit. Et licet artongus illas ad nouã ciuitatem deferre debuisset nihil tñ factũ est. Non miramur de cancellario. Ille em̃ erga nos seruat suaz cõsuetudinẽ. Sed miramur te passuz esse res nostras in man⁹ illius peruenisse q nosti et nos ⁊ illum. Poteras insup cum eius ꝓcrastinatonẽ videbas cesarem accedere et rei nostre alio modo cõsulere. Nos hic nullam habemus curam aliam q̃ cesari et suis morem gerere. et scimus nos id obnoxios facẽ nec cessabimus vita comite. Equũ tñ putamus aliter nos in curia cesarea tractari. Et cũ nõ dubitemus p̃ricipis gratiam nos habere: nõ possumus nõ vehemẽt admirari rem ita nostram esse neglectam Ceterꝫ cũ preterita reprehendi facilius q̃ corrigi queant. Rogamus deinceps nõ patiaris. qd nos tangit ad imperialem deferri cãcellariam et cũ nos hic vestri sim⁹ vos illic nõ sitis nobis alieni. Si videt aliqua via q adhuc lr̃e mitti ad regez polonie possint. facito q amico credis esse vtile ⁊ purga moraz. Vale ex roma die. xxij. octobris. Anno. M.cccc.lvij.

Hortatur in rebus suis nõ ita negligẽt agẽ. **Episto.cccxiij.**

Neas cardinalis seneñ Vlrico ridrer. S.p.d. Littere cesaree ad regez polonie nostri causa scribende vt ex bartholomeo sum⁹ edocti q̃uis a cesare cõcesse benigne. obtineri nõ potuer̃t. Nescimus an vel vlrici culpa rẽnuit expeditionem an tua q hoi nobis paꝝ amico expeditionẽ ꝯmisisti. Nos certe nõ sine grandi dãno frustrati sumus. Si quid a nobis ẽ ꝓpter qd ita debeam⁹ in curia vestra tractari rogamus nos certiores efficias. Etsi peccatũ nr̃m est id emẽdabimus. Nos certe q a cesare veniũt sũma eos diligẽtia ꝓseqmur. ac nõ solũ verbis sed etiaz pecunijs adiuuamus. velit deinceps tua amicitia negocia q̃ nos ꝯcernũt ad aliaz deferre cãcellariã vbi amicos habemus. Et litteras nostras cesareo culmini legito. Datum rome. xxij. nouembris. M.cccc.lvij.

Cõq̃rit ꝓmotiões suas a cãcellario neglectas. **Episto.cccxiiij.**

Neas cardĩalis seneñ Vlrico ep̃o gurgeñ. S.p.d. Gaudemus de reditu tuo et q maluisti magnã pecuniã q̃ corp⁹ negligere. Si potuissem⁹ tibi eẽ adiumento id quidẽ cupide egissemus: neqz negleximus qd in nobis fuit q̃uis ꝓfuit nihil. Ita nũc res se habẽt. neqz hũana neqz diuĩa iura põdus habẽt. Sz putamus adhuc illũ daturũ penas q tãtũ admisit scelus. Nũc qd scribam⁹ nõ est aliud nisi qd tecũ cõquerimur nõ potuisse nos in curia cesarea litteras obtinuisse ad regem polonie cõmendatiuas. Qd quidez nõ de cesare dicimus nã sua mansuetudo benigne ãnuit lr̃as scribi debere. Sz cãcellaria impedimẽto fuit. Cui⁹ rector ꝓcrastinãdo negauit expeditionẽ ⁊ ꝓcurator nr̃ delusus abijt nõ sine dãno magno nr̃o. q lr̃as cesareas nobis admodũ ꝓfut̃as arbitramur. Rogamus te vt cesareo culmini exponẽ vel. Etsi qs ẽ ꝓuidẽdi mod⁹ rei mee cõsulito. Ex roma die. xxij. nouembris.

Etsi se tanta laude indignum sciat maiuult laude q̃ vituperio transgredi. **Epistola.cccxv.**

Neas cardĩal seneñ. Frãcisco philepho. S.p.d. Lr̃as tuas frãcisce amãtissime et qdẽ suauissimas accepim⁹ mediolani ad. viij. kl. nouembris scriptas. Cũqz his dulce carmen sale cõditũ optimo. Priores quoqz nob red dite fuerãt ⁊ vsus impes ex officĩa tua ꝑiocũdi tersiqz. qbꝫ iãpridẽ respondim⁹. Nũc pauca ad noua scripta dicem⁹. Johes papa terci⁹ ⁊ vicesim⁹ cũ pl⁹ eq̃ laudaretur. scio inqt me ludi. ꝫ falsa q̃z laus me delectat. Idẽ ⁊ nos dixerimus. ñ sunt nr̃e q̃s nob attribuis laudes. Scim⁹ q̃ pede claudicam⁹. quẽ dolem⁹ dentẽ. Laudari tñ falso q̃ vero

vitupari malimus. Tibi gr̃as habemus q nos immortales facis. Librum tuum iaz dudũ ĩ cathaloniã abijsse putamus. Nihil ẽ qd̃ d̃ illo speres. Vacua bibliotheca est. p̃ter v̄bosas leges nihil hz. zenophõtẽ filiũ tuũ optimũ adolescẽtez et tuis imbutũ disciplinis in familiã nostrã recepissemus ⁊ sui ⁊ tui cã libẽter si facultates nr̃e tulissent Sed ñ sunt opes nr̃e q lõgũ ferãt famulorꝫ ordinẽ et curiã splẽdidã. Viuim⁹ tenui mẽsa et int̃ vltimos hr̃i cardĩales satis eẽ putam⁹. Vale et nos ꝑge amare. qñquidem id reciprocũ sit. Ex vrbe romana. vij. kl̃. decembris. Anno dñi. M.cccc.lvij.

Epist.cccxvj.

Cõq̃rit̃ ꝓmotoriales lr̃as ꝑ cãcellariũ neglectas.

Neas cardĩalis seneñ. Heinrico senftlebẽ. S.p.d. Negligẽter factũ est q̃ lr̃e impiales nõ sunt hĩte. Ita illi amici sunt nos aliter cũ eis agim⁹. Curandũ est ne desint. Fortasse ita placet deo. regi tñ sum⁹ obnoxij. Scimus impatorẽ ñ esse in culpa cui⁹ benignitatẽ expti sumus. vlrici ea malignitas ẽ. Cura expediende rei tua ẽ. Qd̃cũqz mãdatũ ꝓcuratoribꝫ nr̃is dederis. id volum⁹ ratũ eẽ. Credimus tñ necesse erit paulũ eo ꝓficisci. alioqn paꝝ spamus cũ te huc redituꝝ audiamus. Alia q̃ mõ scribamus ñ occurrũt. ytalia ita se habet sicut heri et nudiusterci⁹. Nepos pape adhuc egrotat ⁊ putat̃ euasurus. Legat⁹ ex marchia ꝓpe diẽ rediturus expectat̃. Vale optime. Ex vrbe romana die. xxij. nouembris.

Epistola.cccxvij.

Prepositurã amico impetrauit.

Neas car. seneñ. ivenceslao boheĩo. S.p.d. Seruauim⁹ qd̃ ꝓmisim⁹ ⁊ ãnuente deo satisfecimus tue volũtati. Prepositurã brumeñ ꝯsecut⁹ es et munere apl̃ico ⁊ nr̃a potissimũ solicitudĩe q iuuãte reuerẽdissimo dño rothomagensi cardĩalẽ papieñ alteri cõsulentẽ vicim⁹. Tuũ nũc est vt possessionẽ asseq studeas ⁊ ꝓ nobis in eccia varinieñ tuas opas imꝑtiaris in q̃ re noue indies difficultates emergũt. Faciũt dñi de rosis rẽ nobis gratissimã si hac de causa ad regez polonie te miserit. Vale. Ex vrbe romana octauo kl̃. decembris.

Epistola.cccxviij.

Excusat q̃re nõ scripserat.

Neas cardinalis seneñ. Latino cardinali de vrsinis. S.p.d. Quis non scripsi hacten⁹ pr̃nitati tue. nõ tñ min⁹ illi et dedit⁹ et affectus fui. Sed cãz mee taciturnitatis tua singularis prudẽtia ꝑ sese optime nouit. Non sunt ea tempa q̃ missitatiões litteraꝝ exposcãt. Nec vidi meis lr̃is aliqd̃ afferri posse presidiũ rebꝫ tuis qd̃ si vidissẽ etiã cũ ꝑiculo scripsissẽ. Ita em̃ dignatio tua de me merita est. Nũc v̄o taceo ⁊ simul superos oro vt finẽ aliqñ tuis tempestatibꝫ tribuant. et reddant nobis ꝑsonã tuam: q̃ nõ sine incõmodo sacrum collegiũ caret. Nouitates nll̃as habeo scribendas q̃s nõ putẽ dignationi tue notas. nisi forte germanicas. ꝫ impliciti bello ꝓprio homines nõ solent externa curare. Hec scripsi ne ꝑpetuũ silentiũ meũ accusares q̃uis scio tuã circũspectionẽ ita me suũ seruitorẽ amare. vt nihil in sinistraz ꝑtem recipiat. Cõmẽdo me iteꝝ atqz iteꝝ paternitati tue ad eius mãdata ꝑatissimũ Ex vrbe die. xxvj. mensis nouembris. Anno. Millesimo. cccc. lvij.

Epistola.cccxix.

Cõsulat̃ ꝯq̃rẽtibꝫ g̃uamĩa vrbis ꝯ alamãnos.

Neas cardĩal̃ seneñ. Theodorico Archiep̃o coloĩeñ. S.p.d. Ex lr̃is q̃s mihi q̃sqz sc̃tissimo dño nr̃o scripsisti serenitatẽ tuã erga sc̃taz romanã primãqz sedẽ plane cognoui. neqz ambigo vbi tua dignatio sit. ibi nihil concludi posse ñ iustũ sc̃tmqz. Ago gr̃as benignitati tue q̃ palã mihi dignata ẽ apire qd̃ sentit. Veꝝ qꝛ certificat⁹ ẽ dñs noster in ꝯuẽtiõibꝫ q̃ in germania fiũt aliq̃ tractari q̃ hãc sedẽ ꝯcernũt. Oro ne tua circũspectio his aures adhibeat q nouitates efficẽ cupiunt vt vel sic emergant. Namqz si romane sedis autoritas deprimeret̃. credito qꝛ nec tua nec aliorum episcoporum salua manebit. Audito tñ que ꝯsulis vt h̃ q̃z ea reformentur que odium tue nationis pariũt. et ego si mea vox audietur ad id opam dabo

BIBLIOTEKA GŁÓWNA w Poznaniu

Nam et hic aliqua cõmittũtur que non laudo omnia. Veruz illud salubre puto vt su
per grauaminibus q̃ vestri allegãt ad romanuz põtificem recursus habeatur. qui nõ
negabit assensuz iusta petẽtibus. Mihi ea cura ẽ vt ea semper agaz que natiõi tue de
qua quodãmodo vnũ me puto ⁊ honori et vtilitati sint. In rebus aũt que tue proprie
sunt ita me habeo et habebo quoad vixerĩ tanq̃ mee sint. Scio em̃ quãtuz dignatiõi
tue debeo c⁹ hũanitas multis me affecit bñficijs. Ceteꝝ quia prepositura santẽsis q̃
nũc mihi cõmẽdata est. in dyocesi. ac dominijs tuis sita ẽ. placeat patentibus litteris
mandare vt officialibus meis quatinus cõsuetum ẽ absqz cõtrouersia pareant. ita vt
gaudeat ea dignitas se mihi cõmissaz esse. Et cardinalem senẽsez apud presulem. co-
lonieñ intelligat non esse in vltimo loco. Nec alia modo Cõmendo me tibi ex roma-
na vrbe quarto nonas decẽbris. Anno. M.cccc.lvij.

Petit se cesari cõmendatũ fieri. ob neglectas litteras ꝓmotoriales.

Epistola.cccxx.

Neas cardinalis senensis. Vlrico epõ gurgeñ. S.p.d. Susceptis littẽis
tuis vocauimus ad nos euestigio ꝓcuratorẽ herfordẽsiuz cũ quo plura lo
cuti sumus. Illud ab eo tãdẽ obtinuimus vt in cã illa testamẽtaria nõ ꝓce
datur nobis inscijs. Et putamus eũ qetuꝝ iuxta desideriũ tuũ donec adueniat noster
senftlebẽ. Est em̃ hic ꝓcurator vir bon⁹ et infortunio tuo cõpatit̃. Soluz timet ne pri
cipales sui eũ tergiuersari suspicẽtur. Nec alia modo rogamus vt noe maiestati cesa
ree cõmẽdes et nos in gratia eius retineas qꝛ ipe ẽ cui p̃ ceteris qui viuũt obligati su
mus. Displicet nobis nõ habuisse nos illaz fortunã vt ꝓ nobis cesarea maiestas regi
polonie scripserit in cã varinieñ eccĩe. Fecit hec vetus vlrici consuetudo qui gratiam
cesaris nobis impediuit. Id nobis ẽ nõ dãno solũ sed etiã infamie. Naz qui nos an-
nis.xv. seruisse cesari sciũt nostrã ꝑuifaciũt existimatiõez. cũ lr̃as ꝯmẽditicias ex cu-
ria eius obtinere nequerim⁹. Beiñ rogamus aliter agat̃ nobiscuz q dies noctesqz ce-
sari seruire ⁊ suis curialibꝫ morẽ gerere studem⁹. Vale optime. Ex vrbe romana die
sexto decembris. Anno. M.cccc.lvij.

Denegatam dispensationem vt in sacris constitutus nubat significat

Epistola.cccxxj.

Neas cardinalis senensis Johanni frunt. S.p.d. Affecerunt nos littere
tue non paruo gaudio vir prestãs et amice singularis. qñ nude scribis ⁊ i-
terna animi tui pandis. Credim⁹ te vti nõ ĩsulso ꝯsilio si cũ nequeas ꝯtine
re ꝯiugiuz q̃ris q̃uis id prius cogitãdũ fuerat anteq̃ initiareris sacris ordinibꝫ. Sz
nõ sum⁹ dij oẽs q fut̃a ꝓspicere valeamus. Qñ huc vẽtũ ẽ vt legi carnis resistẽ neq̃as
meli⁹ ẽ nubẽ q̃ vri. nõ tñ hec põtificis snĩa vt dispẽsandũ cẽseat. stat in sua serenitate.
nec putat vni ꝯcedẽdũ qd̃ mltos in noxiũ vertat malũ. ⁊ vnũ pati ꝓ multis ñ incõue-
niẽs arbitrat̃. Expectãd⁹ ẽ g̃ vt tute agas alteri⁹ apl̃at⁹ q mitior sit. Nescimus tñ an
vita tãdiu comes erit. Nã sepi⁹ agni p̃moriũt̃ ouibꝫ. Tu quã de nob̃ geris opinionẽ
vt deponas rogamus. neqz em̃ nos hi sumus q̃s arbitraris. Vtinã ita viuam⁹ ne car
dinalatũ indigne videamur adepti. Cupim⁹ nos sepe reuerẽdissimo p̃ri dño nr̃o co-
loniensi facias cõmẽdatos c⁹ vitã diut̃nã cupim⁹ ⁊ sue dignatiõi rẽ grataz facẽ opta-
mus. Preposito sc̃ti florini ⁊ tilmãno vt nos offeras petim⁹ q̃s int̃ amicos obseruam⁹
Nec sec⁹ de Johe polart dicim⁹. Sum⁹ em̃ oĩbꝫ obligati. Vale ⁊ ꝓcuratores nr̃os vt
aliqd ꝯseq̃mur adiuua. Datũ rome die. vij. decembris. Anno. M.cccc.lvij.

Cõmittit diligentiaz ꝓfectus sui et indulgentias impetrauit.

Epistola.cccxxij.

Neas car. seneñ Johi tolner. S.p.d. Que scribis oĩa cuz voluptate legi-
mus aduertẽtes q̃ nos aĩ sincẽitate ⁊ amore ꝓseq̃ris. Tua nobis ⁊ fides
⁊ ꝓuidẽtia magno emolimẽto ẽ. Circa rẽ p̃posit̃e expectam⁹ decanũ ꝓcura
torẽ. Sz ille fortasse iõ tardior ẽ qꝛ spat nouis q̃ cudũt̃ legibꝫ sese magnũ fieri. Vtiaz
magn⁹ sit cũ reipublice vtilitate xp̃iane. Intelligim⁹ eccĩaz quã nobis ꝓ p̃posit̃a di-
mittẽ intẽdit domũ hr̃e ruinosaz quã palatin⁹ comes eccĩe sumptibꝫ repari vult. Qd̃

si forte redditus plurium annorum in eam conferantur id nobis esset onerosum. Rogamus igitur attente ista penses ⁊ cũcta nob̃ rescribas. Pro eccl̃ia collegiata impetrauim⁹ septẽ ãnoꝝ indulgẽtias plures obtinere nequiuim⁹ et illas ad .x. annos duraturas. Si volũt expedire poterũt hi quib⁹ ea cura cõmissa ẽ. Nos q̃ possum⁹ cũ honestate ꝓ ecclesia varinieñ efficere volũtarij sum⁹. Cõmenda nos ep̃o ⁊ decano ac iohãni de pakenstein amicis optimis. Et vale in dño semꝑ. Ex roma die .vij. septẽbris. M.cccc.lvij.

Notificat animũ de se sentientiũ.

Epistola.cccxxiij.

Neas cardĩalis senensis. Johãni cardinali sancti angeli. S.p.d. Accepi ex laurino lr̃as tuas. Scripsisti nos hic omnia bñ agere. Putaui id yronice dictũ eẽ. nũc yroniã oẽm abfuisse cõtendis. Cedo vincentiqꝫ do manuꝫ. De re altera bohemica nõ ẽ q̃ modo disputem⁹. libris nõ lr̃is eẽt agenda et tãdeꝫ sua cuiqꝫ sentẽtia remaneret. Vellẽ dignatio tua in germania potiusq̃ in hũgaria degerꝫ Idqꝫ putarẽ vtili⁹. Res ꝑniciose agitãtur. qui ꝯtra nos sunt gallicanaꝫ appetũt sanctionẽ q nobiscum sentiũt papatũ ex apostolica sede requirunt. Tua prudẽtia mlt̃um vtilis est. ad obuiandũ priusq̃ vuln⁹ infligat̃. Sũt quidã de hic stãtibus q se oĩa vno verbo modificaturos aiũt si cũ impio ad ꝑtes illas emitterẽtur. Sꝫ ita ẽ hũana cõditio omnis pluris apd̃ nosip̃os q̃ apud alios sumus. Cũ verba finut de tua ꝓuisione apud põtificẽ maximũ abũde se sua sanctitas tue dignationi necessaria mĩstrare affirmat. De bñficijs hispaĩcis scis nõ dubito meã vocẽ eẽ tenuissimã q nec senẽsia impet̃re valeo. Noua sũt apd̃ nos sicut heri ⁊ nudi⁹ terci⁹ Rex aragonũ classe ingẽti liguribus mĩat̃ ⁊ tuscos t̃ritat. Jacob⁹ piccinin⁹ obsidionẽ tenere fert̃ ꝯ ꝑgulã sigismundi oꝓpidum. Sed met⁹ ẽ maxim⁹ ne sigismũd⁹ ⁊ ip̃e simul ꝯueniẽtes iussu regis ꝯ senam ꝓficiscant̃ diuisiõib⁹ laborãtem. Nã finito octobri nõ ẽ iacob⁹ ãpli⁹ senensib⁹ obligatus. Nec alia mõ. Cõmendo me reuendissime pr̃nitati tue ad ei⁹ mãdata ꝑatum. Ex roma die .ij. nouembris. Anno. M.cccc.lvij.

Excitat ad satagendũ tꝑe congruo ⁊ instãti.

Episto.cccxxiiij.

Neas cardinalis senensis. Procopio de rabenstein. S.p.d. Presumptio nr̃a fortasse ẽ q̃ tibi in pr̃ia int̃ necessarios inter dulces amicos constituto lr̃as dãtes ab ill̃ te vertere ad scripta nr̃a ꝯfidim⁹. Sꝫ nos sum⁹ etiã amici ⁊ timem⁹ ne int̃ delicias tuas obliuioni demur. q̃ si presumim⁹ nimis. p̃sumptionẽ caritas peperit. Tibi certe ñ erit facultas qn viso epigramate nr̃o ad interiora trãseas inqrenda. Scis em̃ qꝛ ñ frustra solemus scribẽ. Sꝫ qd ẽ dicis magnũ ẽ. Scis q̃to labore ꝯclusionẽ in re bohemica deduxim⁹. scis q̃t sint aduersantes ⁊ magni et rubri capitis. Nũc tp̃s ẽ neruos intendas tuos ⁊ oꝑam naues dũ rex apd̃ te ẽ. cudito ferrum dum calet et nobis q̃celerrime scribito q nunq̃ in facto illo deerim⁹. Nescimus an cardinalis sancti angeli pr̃ optimus ad te venturus sit quẽadmodũ papa sibi mãdauit. crederemus dignatiõeꝫ tuã vtilẽ eẽ in tãto ꝯuẽtu qd̃ deus ꝯcedat. Rogam⁹ te vt ĩ causa varinieñ eos fauores nobis p̃beas q̃s ĩpam⁹. Nã luko tibi notus nobis aduersatur ⁊ hꝫ fauorẽ regis polonie. ytalia satis qescit. Sꝫ metus maximus ẽ ne finito mense octobri. rex aragonum etruriam infestis signis terra mariqꝫ petat. Naꝫ et classem habet ingẽtem. ⁊ iacobũ piccininuꝫ cũ exercitu misit in marchiam. Deus meliora ꝑmittat. In causa olonunerensi faciemus ꝯtemplatione tui quecũqꝫ poterim⁹ Tu aũt deinceps curato vt littere regie ad papam dirigende in causis episcopalib⁹ ad nos trãsmittãtur. Et sic poterimus magis prodesse. Nam cause illis cõmitti solẽt qui litteras regias p̃sentant. Et ita nunc factũ est cũ dñs papieñ illas habuisset. Expedit igitur post hec cõsiderare qui sint illi quib⁹ lr̃e cõmittuntur afferende. Cupim⁹ vt nos maiestati regie et magnifico gubernatori sepius cõmendes. Vale optime. Ex roma die .ij. nouembris. Anno. M.cccc.lvij.

Hortatur vt rex conuersetur fidēs his quos longa expiētia nouit.

Epistola.cccxxv.

Neas cardinalis seneñ Heinrico senftlebē. S.p.d. Litteze tue. xxvij. septembzis scripte hodie nobis reddite sunt. Cognouimus rex gestaruz apō vos ordinē. Omnia placent preterq̄ discordia que principes exagitat Sed post bellum erit aliquando paci locus. Rouarella si cōmendauit amicum non miramur. ambo gallizant. ardet homo incredibili desiderio. vt theutonicus videatur. et theutonice rector. Rex si sapiat his vtetur cum quibus salis comedit modiū Cardinalem sancti angeli probatissimuz patrem cupimus albaniam reuisere et cōsulere rebus agendis. mitto sibi litteras apostolicas super facto varinieñ ecclesie in fauorez nostrū et contra lutikonē curato vt sibi q̄celerzime tradantur. ne nostri procuratores impediantur circa possessionem si quis p mendacia regē detineret. scribēdo q̄ papa spem daret pro lutikone. cōmendamus tibi paulū legendorff vt iuues eum in adipiscēda possessione decanatus glogouie maiozis quaz sibi cōferri fecimus. bonus vir est z omni fauore dignus. Si placuisset tibi olomūzeñ ecclesia. idqz tuis litteris intellexissemus omissemus ad honorē tuū procuranduz sed visum est reuerētiam tuā nō habere in ea re animū. ideo supsedimus ne credentes placere displicezemus. Hic nō sūt noua memoratu digna nisi q̄ piccininus iaz ē in marchia et obsidet locū cui nomen est pergula Sigismūdi malateste. Prefectꝰ vrbis egrotat sed conualituzus creditur Vale optime. Ex vrbe romana die. ij. nouembzis. Anno. Mō. cccc. lvij.

De eodē z petit regis nuptias eē faustas.

Epistola.cccxxvj.

Neas cardinalis seneñ Johanni rhode secretario regio. S.p.d. Facis pbe q̄ ad nos sepe scribis. Ostendis em̄ te nostri amicum. et voluptate nos afficis ornatissimo dicendi genere regiam maiestatez nihil credimus non iuste non prudenter agere. Tum quia sua natura in bonū fertur. Tum quia stipatꝰ est cōsiliarijs optimis. Cupimus eius nuptias faustas eē et orbi futuras q̄les speran tur. Cōmendasse rouarellam in suo recessu hominem de quo scribis nihil miramur ambo parisius studuere. ambo gallizant. sed maior ille rectorem se germanie z patrē regis videri vult. Regia vō maiestas si more patrio vtetur illis se credet quibus cuz salis modium edidit et amicitias veteres preponet nouis. Gaudemus te consecutuz eē beneficium et iam deniqz obligatum ecclesie. videbimus te proculdubio magnuz si virerimꝰ. Es em̄ apud cū regē qui tue virtuti debita nō denegabit premia. tm̄ perge vt cepisti et ab optimo regis latere nunq̄ discedito. Cui si nos aliquādo pmēdaueris facies qō de tua erga nos caritate non dubitamus. Datum die. ij. nouembris. Anno. Mō. cccc. lvij.

Cōmendat se foueri in causa varinieñ epatus.

Epist. cccxxvij.

Neas cardinalis seneñ. Nicolao listio. S.p.d. Credimus te miro p frui gaudio in bohemiaz reuersum. Rogamus ne diuitie pragenses memoriā tibi nostri auferant. sed cures potius quomodo res inchoata cōcordie suum teneat cursum z nobis rescribas persepe. Causam quoqz varinieñ ecclesie tanq̄ tuam tibi cōmendamus. neqz em̄ nobis sine te frugifera erit. stude vt frequentibus litteris ex curia regis procuratores nostri ad possessionem capiendam missi iuuamē habeant: et confundantur tuo patrocinio qui nobis aduersi sunt. videbis que scribimus magnifico cancellario. Cura ita fieri vt cupimus ne plus apud regem videanē valere qui iuniores sunt in eius gratia. Credimus te plane intelligere que dicimus. Nostra ytalia nunc quiescit. soli genuenses cū rege aragonū lites habēt z Sigismūdꝰ malatesta p quē missus ē iacobo piccininꝰ magnꝰ timoz ē ne sigismūdꝰ ipe cū comite iacobo cōueniens aduersus etruscos nostros incēdiū vertat et regia classis thelamonem aggrediat. Nā id iā boies auguriari videt. Letēa apud nos gescūt. Vale optime et serenitati regie siliqz gubernatori nos aliqñ cōmenda. Ex roma.

Petit creditum restitui.

Episto.cccxxviij.

Neas cardinalis senēsis Ulrico riedrer. S.p.d. Miramur nō eē reuersū eum cui mutuas dedimus pecunias. cū in cā laurimeñ ab impatoria maiestate fuisset miss⁹. Si quid de eo audiueris velis ꝓcurare vt nobis fiat satisfactio. De tua dispēsatiōe faciem⁹ cū dño correctore quātū erit nob possibile. qz ꝯgnoscim⁹ nos eē obligatos in omibꝫ morē gerere volūtati tue quantū facultas adest. Fuissz tñ necesse vt alias cū de prioribꝫ dispēsatōibꝫ noticiā nō habeamus. In causa varinieñ credimus iā te expediuisse nunciū nr̄m. si qd fiēduz deinceps ē causā illā amicicie tue cōmendamus. Gaudem⁹ reuerēdū pr̄ez dñm gurceñ libertati restitutuz eē. Sed dolem⁹ graui eū pecunia mulctatū. sue sapīe fuit equo aīo tolerare hui⁹ mūdi ꝯsuetudinē in quo nihil est certi. Cupim⁹ tandē pacem eē inter cesarē ⁊ regē quaz deus ipe largiat. Nos hic alia nō habemus noua. nisi ꝙ rex aragonū comitē iacobuz piccininū ꝯtra sigismundū malatestā misit. sed multoꝝ opinio ē illos duos duces inter se ꝯcordiā habituros. iūctis viribꝫ ꝯtra senā ituros. Nescim⁹ de futuris iudicare. Classis magna regis. tyrenū nauigat equor. ⁊ dū genuēsibꝫ minat. genueñ. ⁊ florētinos sil' territat. reliqua oīa quiescūt. Hec impatorie maiestati significare poteris. nosqꝫ sibi cōmēdare ad eius sp mādata paratū. Datū rome die .ij. nouembris Anno. M.cccc.lvij.

Creditū repetit vt fideiussoria liberet.

Episto.cccxxix.

Neas cardinalis seneñ Johi hinderbach. S.p.d. Accepimus lr̄as tuas q̄ nobis gratissime fuerūt. Cōgaudemus tibi bñ succedē. vtinā ⁊ pacē in ꝯmūi hr̄es. Expectamus fratrē tuū. vt q̄cito redeat ⁊ ambrosio satisfaciat. q nos sepe in cā pecuniaria molestat. Expectam⁹ tandē aliqd grati audire. Commēdamus tibi eccias nr̄as in gretz. ⁊ ī hirninge vt tuo fauore iuuētur ⁊ nobis deniqꝫ vtiles eē possint. Sil'r ⁊ iacobū nr̄m sucher tibi ꝯmēdam⁹ in agēdis suis. Cupim⁹ vt nobis sepe scribas ⁊ nos impatorie maiestati cōmēdes. In p̄positura tua vsqꝫ mō nihil sentim⁹ aduersi. si quid senserim⁹ erit nobis amici cura vt dt̄. Alia nō occurrūt Vale optime. Ex roma. die. ij. nouembris. M.cccc.lvij.

Cōgaudet redēpto ex vincul'. ⁊ se totū pollicet.

Epi.cccxxx.

Neas cardinalis seneñ Ulrico ep̄o gurcēsi. S.p.d. Quis ꝑmolestū nobis ē ꝙ audiuim⁹ de magna pecunia tibi imposita. gaudem⁹ tñ ꝙ carcerē euasisti ⁊ tādē libtas parta ē. Si qua sūt q̄ tui cā facere possum⁹ hēs nos in oē desideriū tuū ⁊ ꝓnos ⁊ voluntarios. ⁊ illi sum⁹ in amicicia q sp fuimus. Rogamus vt equo aīo feras fortune nouercātis impetū. quia hic est mūdi cursus. ⁊ is recte vtit̄ eo qui minus mouetur aduersis. Vale optime. Ex roma vt supra.

Pollicetur promotionem.

Epist.cccxxxj.

Neas cardinal' seneñ Johi nihili. S.p.d. Jocūda sūt nob omnia scripta tua quibꝫ germanica negocia patefacis. q̄uis nō ea sunt q̄ vellem⁹. Deus aliqñ finē imponet diutine calamitati ⁊ consanguineos reges nō sinet inter se odijs amplioribus deflagrare. Italia nostra non minus q̄ germania discors est. vbi semper aut viget bellum aut belli metus instat. De beneficijs postulati olomunzeñ non videmus quid pro te fieri posset cum postulato reseruata petantur ob ecclesie tenuitatem. Curauimus conferri tibi iam pridem canonicatum vratislauieñ quod tibi venceslaus exposuisse debuit. Si varinieñ consequimur ecclesiam erimus tui in primis memores ⁊ dices nos te proculdubio amauisse. Vale ⁊ serenissime imperatrici commendatos nos facito. Datum rome die. ij. nouembris.

Excusat se de gestis contra varadieñ.

Episto.cccxxxij.

Neas cardinalis seneñ Johãni troester. S.p.d. Scripsim⁹ tibi ꝑ nicolaum creivl quid fecerimus in re varadieñ p̃ris optimi. Respondisti nobis om̃ia bñ se habuisse fuit nobis id gratũ. Sed accepim⁹ postea rouarellaꝫ verbis suis om̃ia in honorẽ alteri⁹ trãstulisse que nosip̃i feceram⁹ ⁊ pomposum illum ventosũ ac fumo plenũ quẽ optime nosti oĩm rerũ auctorẽ dixisse credimus p̃rem illũ sapientẽ nõ plus credere q̃ necesse sit. ⁊ optime nosse que sit natura galloꝝ quos necesse est cacumina petere. vt inde clamãtes meli⁹ audiant̃. Sed ista quorsũ velint ꝓrũpant dilabant̃q̃. Nos qd̃ fuim⁹ id erim⁹ erga varadieñ. Tu cura vt valeas ⁊ nob q̃sepissime scribas c⁹ lr̃as scim⁹ veraces eẽ. Datũ rome eodẽ die quo supiores.

Cõmiseret̃ ꝯpatit̃ merenti sup morte amici. **Episto. cccxxxiij.**

Neas cardinalis seneñ Andree vicecomiti. S.p.d. Accepimus hodie litteras tuas antea v̄o nullas. Obitũ reuerẽdi p̃ris ep̃i nouarieñ vna tecuꝫ deploram⁹. deus illi misert⁹ sit ⁊ locũ pacis dederit. Vellem⁹ audire de te meliora ⁊ oĩa tibi ad votũ succedere. Nã te loco fr̃is amam⁹ cui⁹ nobis amicitia quõdã dulcissima fuit. ⁊ nũc gratissima recordatio. Miramur magnificũ scaraumã nõ te fr̃nis oculis intueri. Scribem⁹ sibi ⁊ ꝓ virili nr̃a hortabimur ne carnẽ suã deserat Laudam⁹ magnificũ alexandrũ qui tibi nõ deest ⁊ nomini suo satisfacit cui⁹ est eẽ liberalẽ. Nos si qñ pinguior fortũa respexerit. nõ dabim⁹ obliuioni andreã nr̃m cui ⁊ ꝓ sua v̄tute tenemur. Et qꝛ ex illa domo nat⁹ ẽ cui debem⁹ oĩa ꝓ beneficijs que inde accepimus Vale.

Dispẽsatiõꝫ sup bigamia obtinere nõ potuit. **Epist. cccxxxiiij.**

Neas cardinalis senẽsis Johi de lisura. S.p.d. Nõ potuim⁹ dispensationem pro amico tuo obtinere super bigamia. Difficilem hanc rem summus pontifex arbitratus est. pro eo quia contra concordata vexari dicebatur. Fecimus verbuꝫ domino nostro mandauit sua sanctitas vt vocato iudice cause preciperemus ne vlterius procederetur. Judex erat bernardus de busco quem nosti. vocauimus euꝫ ⁊ voluntatem summi pontificis notam sibi fecimus. Is paritu rum se ait. vbi constiterit illum contra concordata vexari. ⁊ nunc id discutit̃. Quantum nostre facultatis erit nõ violabitur concordia nationis pro cuius honore semper pugnabimus. Per viganduꝫ secretarium moguntini misimus tibi alphabetuꝫ ⁊ nunc duplicamus si forsitan illud nõ recepisti. poteris scribere mentis tue conceptum. ⁊ consulere ecclesie necessitati. Notum est nobis acumẽ ingenij tui multumq̃ tuo iudicio deferimus. Labore tuo nostroq̃ quietaꝫ consecuta est ecclesia nostris diebus apud germanos. Faxit deus ne lacerari videamus quod aliquando resarciuimus. Multa rumor affert. ⁊ germanos fieri gallos imitatione contendit. Nobis illa via salubrior esse videtur qua patres nostri ambulauere. Si noua tentabuntur itinera nouaq̃ pericula inuenientur. Nec facile sua in dyocesi quisq̃ pontifex papatũ habebit. ⁊ sunt qui querunt. ⁊ eius rei causa nigrum in candida vertunt. Sed tu bene vale. Audies vocationem oratoris principum que hic facta est. Vtinaꝫ ea aliqd boni pariat. Datum rome. iij. die nouembris.

Pollicet̃ se germãice proficere. **Episto. cccxxxv.**

Neas cardinalis seneñ Johãni tolner Accepimus lr̃as tuas pro quibus gratias tibi agimus qui nostris in rebus fideli solicitudie vteris. grauamus te. sed nõ potest fieri quin amicorum vtamur opera. Et nos aliquãdo si deus dabit aliquid ꝓ te faciemus. Expectamus cyriacũ qui veniet in facto p̃positure ⁊ quantũ in nobis erit ꝯcordabimus cũ decano. qꝛ postq̃ ꝓmissũ est nolumus retrocedere. De p̃benda wormaciensi scripsim⁹ vt petro morẽ gereres. habita aliqua recompensa. nescimus quid ille fecerit tecũ. Idẽ quoq̃ de prebenda collegiata sentire cupimus quõ se habuerit ille cui promisimus cedere. Quod nouissime accepta sit

alia p̄benda noīe nostro nō placet. Volum⁹ esse in pace cū istis puis bn̄ficijs. nec intendim⁹ si possum⁹ cuipiā esse molesti. bn̄ficia q̄ ꝯtra ꝯcordata nolum⁹ acceptare id ē monasteria. ⁊ vtinā possemus facere etiā sine p̄positura. qꝛ nolem⁹ illi nationi quouis mō displicere. sed necessitas vrget. si statū tenere debem⁹ ꝯuenientē ⁊ reputam⁹ nos eē germanos q tanto tpe illi nationi seruiuimus. Qd̄ si natio illa nos ꝓrsus excludere vult. ferem⁹ equo aīo. nec minimū bn̄ficiū amplius ī illa querem⁹. Qd̄ de benignitate illoꝝ p̄latoꝝ nō arbitramur eē. Vale ex roma quarta nouembris.

Magnifacit xenia ex amore mittētis ⁊ mallet facto q̄ v̄bo gratus esse.

Episto. cccxxxvj.

Neas cardinalis seneñ Luduico bt̄oꝝ quatuor coronatoꝝ cardinali legato bononieñ. S. p. d. Et oliuas ⁊ tutera qbus me honorare voluisti cupidissime accepi. tū q̄ hoc gen⁹ alimēti hic raꝝ et p̄ciosū ē. Tū q̄ id gen⁹ alimēti ex amātissimo ⁊ mihi p̄cipuo ⁊ bn̄factori singl̄ari venerit. A quo quecūq̄ venerit nō pn̄t mihi nō eē gratissima. ⁊ xenia qdē tanto acceptiora sūt quāto is qui mittit amātior ē. Qua rōne nō potuissent mūera tua apud me eē iocūdiora q̄ sūt q̄m ⁊ me amari a dignatōe tua nō vulgarit̄ sum expt⁹ ⁊ ego tue reuerēdissime p̄nitati tāq̄ p̄ri optimo ⁊ dn̄o benignissimo sū affect⁹. Vellē aūt ea ī me facultas eēt qua possem me gratū on̄dere nō v̄bo sed facto. Scio tn̄ prudētiā ⁊ māsuetudinē tuā ex me nihil āplius expectare. q̄ possim ⁊ in redditōꝝ bn̄ficioꝝ aīmi tm̄ inspicere ꝓmptitudinē. Sed ne multis dignatōꝝ tuā morer qd̄ semel dictū est id nūq̄ indictū erit. Nosti q̄ fuerūt inter nos v̄ba dū agerēt de me ad cardinalatū ꝓmotōe. nūq̄ ex aīo meo illa cadent. nec vnq̄ id ꝯmittā vt tāti bn̄ficij īmemor dici possim. Qd̄ si nō scribo ad tuā benignitatē. nō minor est mea deuotio nec min⁹ amo. Id tua reuerēdissima p̄nitas experiet̄ si qua in re mihi possibili mea opa vti dignabitur. Nec plura modo. Datum rome die. viij. marcij Anno. M. cccc. lvij.

Excusat q̄ ꝯ ꝯmēdatū sn̄iaꝫ ꝓtulit iustitia exigēte.

Epi. cccxxxvij.

Neas cardinalis seneñ Latino cardinali vrsino. S. p. d. Reddite fuerūt nobis lr̄e tue qbꝫ gūdissalui familiaris tui cām ꝯmēdas. Legi tua scripta nō sine iocūditate cū plena eēnt caritatis ⁊ beniuolētie. Illud aūt molestū fuit q̄ desiderio tuo morē gerere nō potui. Nā iudex in cā ꝯstitut⁹. solū verū sequi debui. neq̄ fas fuit ad dextrā vl̄ ad sinistrā declinare q̄ad tn̄ licuit ptē familiaris tui iuuare nō destiti. Accersiui ad discussionē negocij tres ex rota viros p̄stabiles. q̄s ptes ipe delegerūt cū his fuit ⁊ auditor me⁹ ⁊ Johes de cesarinis nō indoct⁹ legū inter pres. viderūt hi reg istra. ⁊ pluribꝫ inter se diebꝫ de meritis cāe ꝯsultar̄t. Postea corā ꝯstituti retuler̄t familiari tuo haud q̄ ius ꝯpetere. Idq̄ p̄ter vnū oēs affirmauere Volui ⁊ ipe ꝯgnoscere cām ne lippis oculis iudicarē. Neq̄ his ꝯtent⁹ seorsū aduocaui aliquos iurisconsultos ⁊ deniq̄ nemo fuit qui gundissalui partes tuendas diceret Ea propter interpellatus ꝓ sententia feci quod iudicis fuit. Si tua reuerendissima paternitas iudex fuisset. haud aliter sese habuisset q̄ ego. Vnum quod potui nō obmisi. Induxi aūt partem aduersam ad expensarum dimissionem. si familiaris tuus nō appellauerit. Hec acta sunt per me in causa gundissalui. Boleo nō fuisse ius pro eo. secutus sum iudicia collectorum auditorum. Scio dignatiōem tuam non plus ex me velle q̄ ferat honestas. De reliquis que apud nos aguntur nō scribo paternitati tue quia nihil hic fit quod te fugiat. De germania credo audiuisti mathiam vaynode filium in regem electum hungarie annis. xviij. natum q̄uis in bohemia esset captiuus. sed quinquaginta milibus aureis redimitur. Bohemie regnum adhuc pendet ⁊ status austrie ad bohemiam aspirat simulac dux saxonie wilhelmus. ⁊ gubernator regni Georgi⁹ dispotus rascie mortuus est. Cardinalis auinioneñ reuersurus breui creditur. Vtinam idem faceres cum tuo honore ⁊ commodo tuipse posses. Ex roma die. ix. marcij. Anno. M. cccc. lvij.

De morte diui ladislai regis.

Episto.cccxxxviij.

Neas cardinalis seneñ Johi roct. S.p.d. Calamitatē illā lugubrem deplorādamq; regis ladislai mortē. alioꝝ officio tue dignatōi innotuisse autumo. Ob quā rē ꝓ tua erga ipm deuotōe iā plene inueterata. incredibili te dolore affectū eē certuz scio. Nūc aūt e praga ad quā infausto toti⁹ orbis auspicio cū regia celsitudine ꝯcessi wiennā remigrassez. putaui mihi de hac re ad te aliqd scribendū eē. conantē tñ id facere suspiria lacrime ⁊ singult⁹ ita impediūt. vt mihi ex ea morte ꝯcept⁹ dolor non mō renouari sed augeri videt. Quid aūt potissimū in hac publica clade explicez nescio. Magna est varietas sermonū q̄ genere mortis fatū obierit. Ego v̄o ⁊si scio nemini ꝓrsus me cedere optere habitudine noticie huiusce rei. q̄ q̄creberrime apud regem etiā egrotātez sim versat⁹: tñ silendū poti⁹ eē dico hoc tpe q̄ loquenduz. sciā rem illā indies magis clarescere. An adolescentē regē robustissimū nullū prorsus vel doloris indiciū sentientē. cū quo die lune p̄tereunte mortē. vsq; ad noctis horā terciā sūma postrema ⁊ facili leticia fui. xxxvij. horaꝝ interuallo aliq̄d gen⁹ mortis naturalis ꝓsternere potuisset añ quez vel minimus quisq; ex e⁹ familia neq; post eum vllus. etiam eoꝝ qui ei egrotanti quotidie astetim⁹: aut alioꝝ quispiā minime sortis. hoc genere mortis interijt. Sed reprimā ego me ne dolori nimiū indulgere videar. Scio ꝓcopiū ⁊ nicolaū tuū alit̄ ad te scripsisse qbꝫ certe nihil cedo hui⁹ rei noticia. Naz neuter eoꝝ regē egrotantē al's vidit. Et vt quisq; optime d̄ bohemis sentit. ita hāc rez maxime dissimulat. De hoc satis ego hic ago dies admodū molestos. ita ⁊ legati illi q̄ om̄ez frāciam petierūt ꝓ regio thalamo. Legati illi q̄ infelici hoī frāciā petierunt ꝓ regio thalamo ad nuptias sepulcꝝ comperirēt. O inanes nr̄as cogitationes. O caducā fallacemq; spē ex tāto ⁊ tāmagnifico nuptiaꝝ appatu ⁊ splēdore. tāincredibilē merorem subito interuenire posse quis credere quisset. Sz illam cladē qua totus orbis ꝑculsus ē in salutē mutare nequim⁹. Et tantū de publico detrimēto. De priuatis rebꝫ nihil est qd̄ magnope tue pietati scribere queaz. Ea que mihi nūc scribis de electo olomunzeñ curare vt mihi mos gerat̄. magna voluptate ꝑcepi. Deus faxit vt sedulitas tua voto potiat̄. Dux albert⁹ hic agit expectās portionez hereditatis ex regia morte ad se deuolute. satis modestus est in petitione sua quantū ad se ꝑtinet. Cesar in noua ciuitate expectat̄. Post hec de ip̄is ꝯponendis cardinalis sancti āgeli aget ⁊ meditabit̄. Qm̄ sigismundus dux in itinere eē dicitur. ego rationibꝫ meis ita ꝑspiciā vt regia morte nō oīno attenuatus aut fract⁹ videar. Que dū ꝯfecero nō patiar id tuam dignationem diu latere quā immortalis deus diutissime incolumem conseruare dignetur. in quam etiaz spes mea nititur. Ego ad ecclesiam meā me recipiam donec turbationum australiū euentum serenitas illuxerit ego quoq; emergā wienne die. xx. decembris. Anno. M.cccc.lvij.

Hortat̄ circa pl'a de diligentia et solicitudīe.

Episto.cccxxxix.

Neas cardinalis seneñ Heinrico senftleben. S.p.d. Gratissime fuerūt nobis littere tue quibus regium in bohemia transitū significasti et nuptias excellentes in praga futuras. Retulimus singula sanctissimo dño qui mox litteras scribi iussit ad cardinalez sancti angeli legatū mandans ei vt e vestigio hungaria post habita ad regiam maiestatē se ꝯferat eius nuptias honoratur⁹ Mittimus tibi litteras ip̄as siue breuia sunt rogantes ne graueris q̄totius ea sibi trāsmittere qz pond⁹ hn̄t in se nō modicū de rorā nr̄o fecim⁹ v̄bū apl'ice pietati negat ip̄e dñs nr̄ decimaꝝ aliquas bullas illi ꝯcessas eē. Laurentio rouarelle bñ a te ꝯsilia ⁊ auxilia p̄stita sūt. eū caritati tue magis magisq; ꝯmēdamus. Rem iuratislauieñ episcopi oportune absoluimus sicut ex vinceslao ꝯgnosces. restat episcopū ipsum nobis in agendis nr̄is fauorabilem fore. Audies ex bartholomeo canonico nostro quid actum sit in eccīa varinieñ. Rem totā suis cōmisimus humeris vt ab eo finis habeatur qui dedit initium. Gaudemus te de reditu cogitare. Sed prius cu-

pimus negociũm nr̃m epatus absolui q̃ redeas. qđ facile fiet si quẽadmodũ fama ẽ rex palonie ad pragã se ptulit. Cura inter cetera vt ea obligatõ habeat in q̃ magn⁹ nigr̃ pussie antecessori nr̃o i qnqz milibꝫ florenoꝫ quos mutuo recepat sese obnoxium fec̃. quẽadmodũ bartholome⁹ pfatus plene instruct⁹ ẽ. Nona alia hic nõ sũt. nisi q̃ int̃ vsinos z comitẽ euersũ beri treuge vsqz ad ānũ pmansure indicte fuerũt et ab vtraqz pte recepte qđ saluberrimũ z rebꝫ agẽdis apprime ꝓducit. Inter regẽ azogonũ z sigismũdũ malatestã ꝓcordia tractat̃. que si quereret vt spes est res ytalicas ad modum quietabit. Vale. Ex roma die prima octobris.

Epist.cccxl.

Amonet pmotõez regis sponsi erigere ad regem polonie vt episcopatum varinien̄ ꝓsequat̃.

Neas cardinal̃ senensis Nicolao lisio. S.p.d. Jocũde fuerũt nobis lr̃e tue quibꝫ regiã maiestatẽ in bohemia trãsiturã eẽ ꝓgnouim⁹ ꝑclaras ibi nuptias pacturã. Vtinã oĩa pissimo illi z sereniss̃imo regi ex sn̄ia cedant. Credim⁹ quentẽte secum potẽtissimo rege polonie z aduentẽtibꝫ principibꝫ vt fama ẽ ꝓpluribꝫ. in eo ꝓuentu aliqđ tractari debere qđ religioni xp̃iane saluberrimum fiat. Legat⁹ aplicus sicut sibi mãdatũ est ad vos si ꝓualebit prorsus se ꝓferet. quo cũ sapienter erit de re tibi nota tractãdũ nã ei nõ oĩa que alijs placẽt. Rogam⁹ rẽ nr̃i epatus varinien̄. si rex polonie affuerit curandam suscipias. nã vbo vno sublimitas nostri regis eã absoluet. Stude vt magnific⁹ cancellarius bocip̃m cordi habeat. nihil ẽ em̃ qđ dubitemus fieri nõ posse. in quo sua magnificẽtia neruos intẽderit suos. Cõmẽda nos ꝓbitati sue. eiusqz bone valitudini ꝓsule. Nã ei⁹ sanitas. z nr̃a z multorũ ꝓsperitas est. Cõmẽda nos etiã veteribꝫ amicis z p̃sertim varidien̄si affuerit. gubernatori. dn̄is de rosenberg. z dn̄is de cleua. similiterqz selẽchoni z alijs illius regni ꝓceribꝫ quoꝝ cõmoditatibꝫ semp studere ꝓni erim⁹ z voluntatij. Bellũ qđ in forib⁹ vbis huius accusabas tãdiu mãsisse. beri p inducias ānales sublatũ ẽ interea pax integra cõponet̃. Turbide fuerunt res nostre bacten⁹ nunc sereneścũt z vie secure fiunt. Jacobus piccininus in marchiã petit transitum sigismũdo maltaesta illaturus bellum. Sed hoc quoqz incendiũ extinguere annitit̃ pontifex maximus. qđ si ꝓ spe fecerit tota ferme ytalia ꝓquiesceret. z ad tutandum ptra thurcoꝝ pfidiam verã xp̃i religionẽ liberius intendere poterit. Hec ꝓcopio z cardinali si assit cõmunicata eẽ cupimus. Tu vale ꝓ tua ꝓsuetudine nostri memor. Ex vrbe tercio kal̃. octobris.

Epist.cccxlj.

Indignat̃ papa episcopo herbipolen̄ ꝓpẽ pecuniam sublatã. et beller iniuriatum.

Alixtus epūs seruus seruoꝝ dei Theoderico archiepo mogũtino Salutẽ z aplicaz bñdictionẽ. Ex lr̃is tuis quas in fauorẽ venerabilis fratris nostri. Johis epi herbipolen̄ nup ad nos misisti. plane ꝓcepimus fraternitatem tuã de gestis ip̃is epi aliter instructã eẽ q̃ veritas ipa requirit. nũq̃ em̃ tua moderatõis integritas tamefficaces apud nos ꝑces ꝓ eo porrexisset. si facta ip̃ius apta tibi cognitaqz fuissent. Intollerãda nãqz z detestãda prorsus est ei⁹ ꝓsumptio. qui pecunias auctoritate aplica collectas z apud fideles manus recõditas. auctoritate ꝓpria violenẽ eripe z in vsus suos ꝓuertere nõ erubuit. Et cũ nostro noie ad restituti onẽ ip̃az pecuniaz reqrerẽt. nõ solũ mãdata nostra ꝓtempsit. sed in nos quoqz probra iacere z maledicta ꝓferre nõ dubitauit. nũcijs q̃z nr̃is quos bonoraze tenebat. minas inferẽs eos ex territorio suo nõ tam recedere q̃ fugere compulit. cum nostra z apostolice sedis iura reqrerẽt. Nec est cur sub coloze carissimi in xp̃o filij nr̃i regis cipri illustris excusationez ꝓtẽdat. tanq̃ ad illum ex ordinatione nostri predecessoris dicte pecunie ptineant. Scimus em̃ abunde qđ cum ip̃o rege sit agendũ. nec quis q̃ est tampaz habens ingenij qui romanum pontificem de talibꝫ pecunijs liberã habere dispositionẽ ignoret que cuz ita sint. tollerauimus tn̄ iam septem mensibus epi contumaciam z rebellionem. expectantes nõ sine mansuetudine si forsitan ad coz reuersus cum debita humilitate errorem suum recognoscens oportune satisfaceret: sed quanto mitius secum agimus. tanto duriozem eius contumaciam experimur. Adi-

raremur certe si quisq̃ alius ep̃us eo modo erga nos se haberet. Sed multomagis ĩ isto miramur quẽ nosip̃i ꝓmouim⁹. Et nisi fallimur prim⁹ ep̃s est quẽ nos in pontificatu nr̃o ꝓnũciauerim⁹. Dolem⁹ tales eẽ p̃mitias nr̃as ⁊ eũ potissime nobis infestũ esse quez nr̃i honoris p̃ ceteris cupidissimũ eẽ decebat. Omittim⁹ iuramẽtũ ab eo nobis p̃stitũ ⁊ verba que sui ꝓcuratores nobis de eo fecerũt. cũ p̃sulatũ cõmisimus. longe aliter sese habz q̃ vt putauim⁹ vel nobis de ip̃o ꝑsuasũ fuit. Uez q̃uis ꝓ tanta ⁊ tãnotoria dicti ep̃i rebellione merito ad vlteriora ꝓcedere ⁊ ꝯueniẽtis animaduersionis in eũ censurã extẽdere deberem⁹. vt tñ p̃cibꝫ tuis quãtũ cũ deo possum⁹ deferamus. ⁊ quãto maior est dicti ep̃i ꝯtumatia. tãto clemẽtia nr̃a lucidi⁹ oñdat̃. mãdauimus in cã ipsa sic pedetẽtim ꝓcedi. vt posset interĩ. si velit tua fr̃nitas dictũ ep̃m ad debitã satisfactiõz inducere. ip̃e v̄o sese corrigẽs cũ camera nr̃a sicut tenet̃ ꝯcordare. Qꝛ aũt cãm aliã dilectũ filiũ Johez hesiler. ⁊ liberos ei⁹ ꝯcernẽtẽ ad ꝑtes alemanie r̃mitti petis. ñ est ꝙ tuo desiderio ꝯcedẽ valeam⁹. nosti eĩ vt arbitramur q̃ dure q̃q̃ acerbe seuitũ eẽ dr̃ ꝑ dictũ ep̃m ĩ scultetũ vxorẽ ⁊ liberos. Quos postq̃ diris carceribus mãcipauit. ⁊ aliq̃diu grauioribꝫ afflixit molestijs. vix tandẽ cũ ꝓmissione vt ad mãdatũ suũ redirent extra territoriũ suũ dimisit. bonis oĩbꝫ excussos pauꝑes ⁊ miseros. nulloq̃ nisi amicoꝝ leuamĩe sustẽtandos. quibꝫ q̃difficile sit in ꝑtibꝫ illis cũ tali ep̃o iudicial̃r ꝯtẽdere nõ ignoras. Sed agit̃ cã ip̃a coram iudicibꝫ rote nostre inter graues ⁊ optimos iuris interp̃tes. q tã pauꝑi q̃ diuiti iusticiam mĩstrare ꝯsueuerunt. apud quos nõ potentia vel gr̃a sed sola veritas valet. Si iusta est ep̃i cã poterit ꝑ ꝓcuratorẽ idoneũ se defendere. si minus tolerandũ erit iudiciũ qđ rite ꝓculdubio in hoc negocio statuet̃. Nos aũt fr̃nitatem tuã exhortamur vt p̃missis ꝯsideratis ip̃i ep̃o ea suadeas que sibi ad salutẽ ⁊ honorẽ cedant. nec velis eius opera qualiacũq̃ sint ita tueri vt illi magis errãti q̃ nobis ⁊ apostolice sedi recta monẽti fauere videaris. Datum rome die. x. quinta octobris. M.cccc.lvij. Dictata per eneam.

Littere credentiaꝝ.

Episto.cccxlij.

Neas cardinalis seneñ Jodoco electo iwratislauieñ. S.p.d. Commisim⁹ aliqua paternitati tue referenda nr̃o nomĩe bartholomeo canonico ecclesie nostre varinieñ. sup rebus eccl̃iam ip̃am ⁊ antecessoris nostri bona cõcernentibꝫ. Rogamus igit̃ vt sibi in his que nostro noĩe dixerit plenã credentie fidẽ ⁊ in agendis oportunum fauorem prestare velis. sicut de tua erga nos singulari caritate plene confidimus. Nos ad beneplacita tua omni tempore parati ⁊ voluntarij sumus. Er roma die. xv. octobris.

Laudat diligentiam legati ⁊ mandat concordiam inter impatorẽ ⁊ regẽ hungarie conari.

Epist.cccxliij.

Alixtus episcopus seruus seruorum dei Dilecto filio iohanni cardinali sancti angeli apostolice sedis legato Salutem ⁊ apostolicam benedictionem. Ex litteris tuis diaci. xvij. iulij datis. intelleximus te in partibus illis moraturum per aliquod tempus. vt quid thurci agant quid ve parent facilius intelligas. ac nobis ⁊ filio carissimo nostro regi hungarie q̃celerrime significes. Intelleximus et antea que gesseris in regno bosne. Laudamus opa tua ⁊ om̃ia ꝑ te gesta prudenter ⁊ accurate recognoscimus. Commẽdamus q̃ circumspectõz tuã ⁊ aĩ ꝯstantiam ac bonitatẽ que dum xp̃i dei nostri negociũ agit. nec labore frangit̃. nec timore deijcitur. neq̃ ꝑiculo vllo a sancto proposito detiet̃. Multa tibi debet apostolica sedes. et quidem pro singulari virtute tua. ꝓq̃ grauibus laboribus quos perpessus est scimus nos plurimum tibi obligatos. conabimurq̃ vita comite pro tuis meritis ꝑsonã tuã honorare. nũc tñ necesse ẽ vt ꝑseueres ĩ sc̃to ope. ꝑsonã q̃ tuã a labore cepto ñ ret̃has: s̃ ꝓ tua excellẽti prudẽtia in his cõtinues q̃ salus eccie ex te de-

poscit. Cũq̃ ad res fidei ꝯtra thurcos ꝓspecte dirigendas maxime necessariũ sit. vt carissimi in xp̃o filij nostri. fridericus impator romanoꝝ. ⁊ ladislaꝰ hũgarie atq̃ bohemie rex inter se conciliati. in thurcos arma cõuertant. sitq̃ modo quedam dieta inter eos indicta ad pacem tractãdaꝫ. in qua dilectꝰ filius nobilis vir ludouicꝰ bauarie dux tanq̃ mediator futurus asseritur. vtile nobis videt̃ ⁊ quodãmodo necessarium. vt ⁊ tu quoq̃ eo te conferas in tãsancto ope nostro nomine tuas partes adhibiturus. Eapropter mandamus tibi vt nisi alia causa magis necessaria in hũgaria te retineat ad imperatorem ⁊ regem prefatos gressus tuos q̃totius dirigas eos ad pacem ducere coneris ⁊ omnia facias que tibi videbũtur ad recõciliationẽ ipsorum principum necessaria. Etenim videtur rebus agendis oĩno cõducere. q̃ tu dictos principes adeas. siue ꝑ ip̃m ducem ante tuũ aduentũ pax ꝯcludatur siue nõ. nãq̃ si pacem factam inueneris quod deus ꝓ sua misericordia largiatur. habebis expeditam viam qua principes ip̃os ad ducendũ cõtra thurcos exercitum efficaciter inuitare possis. ⁊ alia multa sunt in alemania gerenda que tuam p̃ntiam exposcũt. Sin vero quod absit concordiam nõdum factam inueneris. laborandum tibi erit totis viribus vt eam perficere possis. Nisi enim principes ip̃i depositis inter se discordijs ad ꝯmune bonum vnanimes fiant. nõ videmus quid per hungariam ꝯtra thurcos patrari possit laude dignũ aut existimatione. Verum quia sepe occurrũt in quibus ꝑsonaliter adesse nõ vales ⁊ tamẽ tuam diligentiã exposcunt. misimus ad te dilectum filiũ laurentiũ rouarellã sacre theologie professorẽ ⁊ subdyaconuꝫ nostrum quẽ mittere possis ad ea loca que tuipse adire nõ vales. Is em̃ sicut in mandatis a nobis habet quicq̃d iusseris exequet̃. ⁊ a tua voluntate nullatenꝰ deuiabit. Insuꝑ vt intelligas que nunc in partibꝫ reni ꝑ electores imperij tractãtur. facimꝰ tibi copiaꝫ lr̃arum nostrarum quas imperatori transmittimus. vt scd̃m scripta nostra ⁊ tuam singularẽ prudẽtiã eo te meliꝰ gerere valeas. q̃ fueris de singulis occurrẽtibꝫ pleniꝰ informatꝰ. datũ ro. die. xvj. octobris. M. cccc. lvij. dictamen enee.

De liberatione habita respondere pollicet̃. **Epist. cccxliiij.**

Alixtus ep̃s seruꝰ seruoꝝ dei. Carissimo in xp̃o filio nr̃o karolo regi frãcorum illustri. S. ⁊. a. b. Audiuimꝰ ea que dilectꝰ filius nicolaꝰ parui secretariꝰ tuus ex ꝑte tua seriose nobis exposuit. suꝑ nõnullis negocijs venerabilẽ fratrẽ nostrũ wilhelmũ ep̃m rataneñ. ⁊ quendã iohem de albiest militem nouateñ. diocesis ac nõnullos officiales tuos cõcernẽtibꝫ. Intelleximꝰq̃ plane desideriũ tuũ eo intendere vt p̃fatus miles simulq̃ dicti officiales tui a nõnullis excõmũicatõis ⁊ alijs censuris eccl̃iasticis ꝑ dilectũ filiũ iohem tinctoris cãꝝ sacri palacij nr̃i auditorẽ ⁊ capellanũ nr̃m. ad instãtiã dicti ep̃i fulminatis absoluãt̃. ⁊ nihilominꝰ aduersuꝫ dictũ ep̃m cã ꝯmittat̃ suꝑ nõnullis excessibꝫ. q̃ ab eo siue eiꝰ ꝓcuratore in ꝑsonis executoꝝ quarũdã lr̃aꝝ nr̃aꝝ ad petitionẽ tuã venerabili fratri nr̃o archiep̃o turoneñ. directaꝝ ꝯmissi ⁊ ꝑpetrati dicũtur. voluimꝰ ꝓ nr̃a informatõe etiã ip̃ius ep̃i ꝓcuratores q̃d dicerẽt intelligẽ. ⁊ ꝯsideratis omnibꝫ hincinde relatis. q̃uis cã nobis perplexa videatur ac difficilis. serenitati tñ tue que de nobis ⁊ apl̃ica sede plurimũ merita ẽ ꝯplacendũ duximꝰ. quẽadmodũ secretario tuo prefato plene respondimus. Datũ ro. iiij. kl̃. decembris. anno. M. cccc. lvij. dictamen enee.

Hortatur ratõnibus notabilibꝫ ad ꝯcordiã cũ imperatore ⁊ excusat se de rumoribꝫ aggr̃uatõis germaĩce natõis. **Epi. cccxlv.**

Alixtus ep̃us seruus seruoꝝ dei. Carissimo in xp̃o filio ladislao regi hungarie illustri. Salutem ⁊ apostolicam benedictionem. Intelleximus nõ sine graui displicentia mentis nostre et amaritudine cordis. q̃ adhuc inter carissimum in xp̃o filium nostrum fridericum romanorum impatorem augustũ ⁊ tuam serenitatẽ. nõ solum discordia sed aptum bellũ ꝑduret. ⁊ hincinde subditi vestri vexantur ⁊ lacerãtur. Que res tanto molestior nobis est quãto maiꝰ exinde xp̃iane reip. detrimentũ resultat. Est ꝓfecto res detestabilis. q̃ vos qui vna ex familia

nati estis. ꝓrimi sanguine. fratresq; patrueles: tantis adinuicē odijs feruetis. vt eti
am armis decertetis. Bolendum ē ꝙ opulentā 7 nobilē patriam vestram nūc ferro
nunc igne dissensio vestra deuastat: 7 illas vires inter vos consumitis quas debere
tis in hostes fidei ꝓ tutela xp̄iane religionis effundere. Et q̄uis imperatori prefa
to tā q̄ primo inter seculi principes aduocato ecclesie 7 protectori fidei catholice po
tissime incumbat: pace in suo imperio procurata: totis conatibus in eos militaria si
gna transferre qui nomini xp̄iano insultare nituntur. Tibi tamen non minor cura
esse debet ad hostes fidei propulsandos. 7 maxime thurcos: qui regno tuo būgarie
latissimo 7 quondam florentissimo non solum vicini sunt. illiq; molestias indies in
ferunt: sed etiam non paruas eius prouincias sibi vsurpauerunt. Bolemus certe 7
angimur vehementer. cum indies ex illo regno xp̄ianos capi 7 in barbaricaz dedu
ci captiuitatem accepimus. miramurq; te non maiori studio teneri pro defensione
ipsius regni q̄ videamus. qui dum in austria cum patruele tuo contendis prefati re
gni curam postposuisse videris. tanq̄ plus doleas vnam tibi per xp̄ianos villam au
ferri. q̄ si per thurcos vna prouincia surripiatur. Certe illud palam est ꝙ cum tu et
victus imperator inuicem discordes estis 7 domestico bello impliciti: non solū bun
garia sed tota fere xp̄ianitas in periculo ponitur. nam quomodo gallici 7 hispani
vel anglici contra thurcos exercitum ducere curabunt in remotis agentes: quando
vos qui prope estis. 7 quorum potissime res agitur. inter vos dissidentes nihil cogi
tare videmini. super his que thurcoruz perfidia gens aduersus xp̄ianos indies mo
litur. Est igitur super q̄ dicere possumus periculosa hec vestra discordia. nec vidi
mus quin mala infinita prorumpant: nisi q̄celerrime tu 7 imperator fatus sumi cō
ciliemini. Audiuimus tamen vnum quod nobis consolationi est. dilectum filium
nobilem virum ludouicum bauarie ducem in austriam descendisse: concordiam in
ter vos tanq̄ cōmunem amicum practicaturum. nos autem dilecto filio nostro Jo
hanni cardinali sancti angeli apostolice sedis legato: qui iam dudum pro salute re
gni tui hungarie. proq; cōmuni xp̄ianorum vtilitate non sine magnis laboribus et
expensis ibidem cōmoratus est. litteras dedimus vt ad imperatorem 7 tuam sereni
tatem confestim se conferens: omne studium suum ad id conuertat vt tandem lites
vestre tollantur 7 penitus sopiantur: redeatq; ea inter vos beniuolentia quam pro
pinquitas vestra requirit. 7 nos desideramus. Jnterea dilectus filius laurentius
rouarella sacre theologie professor nuncius 7 subdyaconus noster. simul cum dile
cto duce ad eam pacem pro viribus se agitabit. Celebit igitur tua serenitas ad ea que
pacis sunt animum inclinando ita se habere: vt iam deniq; finis imponatur dome
stice dissentioni vestre. nec velis audire eos qui fomenta suggerunt dissentionuz. sed
modos quoslibet idoneos perquire: vt in austria ceterisq; tuis dominijs pacificatus
ad defensionem hungarie predictorumq; thurcorum ericium insurgere possis: 7 ita
efficias vt imperator tuam erga se caritatem intelligens vna tecum vocatis ex ale
mania subsidijs exercitum pro tutela fidei 7 regni tui salute ducere inuitetur. Jnsu
per quia nonnullos per germaniam rumores esse audiuimus tanq̄ nos nationem
ipsam diuersis modis aggrauemus. mittimus copiam litterarum nostraruz quas
imperatori dirigimus tam super pace tecum habenda q̄ super rumoribus hutusmo
di. vt si forte ad aures tuas oblocutōes istiusmodi peruenerint: habeas ex nobis vn
de serenitatem 7 innocentiaz nostram tueri atq; ostendere possis. hec scribimus ti
bi pro ea caritate qua personam tuam prosequimur. qui postq̄ te hic rome in mino
ribus constituti vidimus. 7 tuam indolem adhuc in etate tenera considerauim9. ab
illo tempore personam tuam tam singulari quodam affectu dilexim9. 7 existiman
tes te pro magno aliquo xp̄ianitatis bono ad maxima reseruari: de bona valitudi
ne tua ac felici statu semper curiosi fuimus. Tuum nunc est que a nobis scribuntur
bona mente recipere: 7 spem quam de tua probitate concepimus adimplere. Datuz
rome kl̄. anno. Mͦ. cccc. lvij. Dictamen enee.

Consulatur meliorem esse pacem certam, q̄ desperatam victoriam.

Epi.cccxlvj.

Neas cardinalis seneñ. Sigismūdo malatesta. S.p.d. Fuim⁹ hoc mane cū sanctissimo dño nr̄o dum cancellari⁹ tuus audiret̄. ⁊ intellexim⁹ q̄ dicta sunt tā ꝑ sanctitatē dñi nr̄i. q̄ ꝑ ip̄m cācellariū sup ꝯtrouersia q̄ inter serenissimū regē aragonū ⁊ te est. circa quā rem etiā seorsuz dñs nr̄ nobiscū locut⁹ ē In sūma videmus ip̄m dñm nr̄m affectum esse statui tuo velletq; ei semꝑ bene consultū esse. Oportet tñ suā sanctitatē habere respectū nō modicū ad p̄fatū regē aragonum: ⁊ habere oculū ad terras eccl̄ie. ⁊ ideo necesse est prudēter se habeat: nec pt̄ sꝑ omnia facere que vellet. Quibꝫ ex rebꝫ. ꝯsideratis omnibꝫ ꝓ directione rerū tuaruz ad euitanduz pericula que possunt emergere. videtur nobis consultum esse. q̄ tu de summa pecuniarum quas regia maiestas a te petit offeras illam quantitatem sine vlla dilatione ꝑsoluere que liquida est. De parte autē alia sup qua p̄tendis nō teneri. p̄beas mensaz in qua dicta pecunia parata sit ad requisitionē regis casu quo sanctissimus dñs nr̄ decerneret te obligatū esse. ⁊ affirmes te velle stare determinatōni dñi nr̄i. Et hec videt̄ nobis via ratōnabilis. nec putam⁹ alio modo rem bene sopiri posse. Rogam⁹ vt ꝯsideres oīa: ⁊ recipias consilia eoꝝ qui te amāt. nec velis ꝓ modica pecunia te in periculo ponere: quia non est paru⁹ aduersari⁹ tu⁹. nec res bellice semꝑ ex opinione succedūt. Melior ē multo certa par q̄ desperata victoria. Scim⁹ te nō libēter audire ꝯsilia. Quia tñ periculū ꝓuincie timem⁹: nō possum⁹ facere qn ea que nobis vident̄ vtilia significemus. Tuū est in bonam partē recipere que a nobis sincera mente scribunt̄. Datum rome sexto kl̄. decembris.

Petit adiuuari ad consecutionem episcopatus varinieñ.

Epistola.cccxlvij.

Neas cardinalis seneñ. Jacobo lodonio medico. S.p.d. Habuimus ex fararia lr̄as tuas libētius te vidissem⁹ ꝓ caritate qua sumus tibi affecti. Det de⁹ vt aliquādo simul reꝑiamur. Facerem⁹ libēter oīa que possemus ꝓ tuo honore ⁊ vtilitate. ꝫ nō videm⁹ mō cōmoditatē tꝑa em̄ mala sunt. ꝫ si quid occurrat nō erimus tui īmemores. Rogam⁹ vt ꝯmēdes nos imꝑatorie maiestati. ⁊ iuues latorē p̄ñtiuz ad expeditionē suā in facto nostre eccl̄ie varinieñ. quā si obtinere poterimus. nō erit quin vtilitas tibi redundet. Salutes ex ꝑte nr̄a vlricum ridrer ⁊ iualterum zebinger ac cancellariū imꝑialē ⁊ alios amicos nostros. Dolem⁹ multuz de captura ep̄i gurgeñ. ⁊ iohis vngnad ⁊ alioꝝ vtinā possemus eoꝝ liberationē ꝓcurare. nihil omitteremus ex nobis possibilibꝫ Johānem hinderbach cupim⁹ nostro nomine salutari. simulq; dilectū filiū nr̄m fridericū cū ꝯiuge tua honestissima. Vale in xp̄o optime nr̄i memor ⁊ amās vt soles. Datū rome. vij. kl̄. decembris.

Emittūtur plura apostolica scripta. contra murmurantes de grauamine nationis germanice.

Epi.cccxlviij.

Neas cardinalis seneñ. Laurentio rouarelle. S.p.d. A latore p̄ñtium recipies quatuor bullas apostolicas ⁊ vnum officium transfigurationis Ex bullis vnam reddes imperatori simul cum officio ⁊ breui sibi directo Alias bullas curabis mittere tribꝫ principibꝫ electoribꝫ simul cū breuibꝫ suis. Extant ⁊ alie tres bulle apl̄ice simul cū duobꝫ officijs ac tribꝫ breuibꝫ. Officia dirigēt̄ regi hūgarie ac dño legato. bulle quoq; eisdem: tercia v̄o strigonieñ. sed hec oīa mittimus ꝑ aliū nunciū qui post biduuz recedet. Si te inueniat in curia regis hungarie assignabit tibi ea. sinautem: tradit per seip̄m regie maiestati que sibi diriguntur Alia v̄o curabit transmitti archiep̄o et legato. Nec alia circa hec. De negocijs reni multa referunt̄ nō bona ꝓpter q̄ necessariū erit vt q̄ꝑprimū cum ꝯsilio imperatoris ⁊ cum lr̄is suis ad partes illas te transferas: ⁊ labores iuxta ꝯmissionem tibi traditā Interea bonū est vt procures q̄ imperatoria maiestas scribat archiepiscopo magdenburgeñ. simulq; rigensi. et in primis treuereñ. et saltzburgeñ. vt si querant̄ ad aliquā conuentionē in factis eccl̄ie nō ꝯsentiāt. ꝫ ad seip̄az oīa referāt q̄ querūt̄. Et

suadeat vt si qui sunt qui nouitates querant illis nõ assentiant qꝛ periculũ est in mo
ra. Habebis mox alias litteras domini nostri q plenius de hac materia ad te scribꝫ
ꝛ intelliges rei grauitatẽ ac periculũ. Bonũ est etiã laborare apud ducẽ bauarie lu
douicũ: vt scribat palatino reni ꝯsanguineo suo ne se implicet cõuentionibꝫ eoꝝ qui
ꝯtra sedem apostolicam aliquo modo moliunt̃. ꝑsuadendo sibi ꝙ multo facilius fi
lij principum ꝓmouebuntur per sedem apostolicam q̃ per capitula vel ordinarios
Et hoc bene cura in auribus principum conculcare quia veritas est. Vale ꝛ scribe
sepius quomodo tibi succedat. Datum rome. viij. kl̃. decembris.

Epi. cccxlix.

Hortat̃ ad excusatõez grauamĩs germanice nationis.

Alixtus epus ꝑuus seruoꝝ dei. Dilecto filio Heinrico leubing notario
nostro. S. ꝛ. a. b. Intellexim⁹ veridico relatu nõnullos esse ꝑncipes ger
manie natõnis ecclesiasticos ꝛ seculares. qui de nobis ꝛ de nostra curia
murmurãtes nationem germanicã nimiũ per nos grauari ꝑtendũt. Id faciũt more
hominũ qui sepe bonũ quod habẽt nõ cognoscũt. nec sub alicui⁹ regimine quãtũcũ
qꝫ optimo quiescẽ possunt. Scimus te deuotum esse sancte sedi apl̃ice: ꝛ nostri hono
ris cupidũ. nec placere tibi ea que ꝑter ordine fiunt. Ea ꝓpter mittimus tibi copiã
nõnullarum litterarum quas karissimo in xp̃o filio nostro frederico romanoꝝ im
peratori semꝑ augusto suꝑ hac materia direximus. vt intelligas plenissime mentem
nostrã. Et habeas ex nobis quomõ his respondere possis qui nobis detrahũt. Hor
tamur etiam ꝓ zelo quẽ geris ad romanã ecclesiã. vt sumpta oportunitate venerabi
li fratri nr̃o archiep̃o magdeburgeñ. qui sicut accepim⁹ ad nouitates mutat̃. que im
peratori prefato scribimus: aut litteris aut verbo cõmunices: ipsũqꝫ horteris ne pe
grinas sequatur opiniones: sed more ꝑdecessoruꝫ suoꝝ in solida sancte sedis aposto
lice doctrina conquiescat. Idem etiã facies apud dilectum filium nobilez virum fre
dericum marchionem brandeburgeñ. sacri romani imperij electorem ꝛ apud alios
vbi videris esse necessarium. In qua re non soluꝫ nobis sed ip̃i deo cuius res agitur
plurimum ꝯplacebis. Datum rome. Dictata per eneam.

Epistola. cccl.

Horatatur audire suo nomine loquentem.

Alixtus epus seruus seruoꝝ dei. Carissimo in xp̃o filio ladislao regi hũ
garie illustri. Salutẽ ꝛ apostolicã benedictõez. Audiuim⁹ ea que dilect⁹
fili⁹ ivẽcesla⁹ canonic⁹ ivratislauieñ tuo noĩe nobis exposuit. ꝛ quãtuꝫ cũ
deo potuim⁹ ꝛ vt semꝑ in aĩo gerim⁹. desiderio tuo satisfecim⁹. Dixim⁹ eidem quãto
desiderio cupiam⁹ te cũ carissimo filio nr̃o frederico romanoꝝ imꝑatore recõciliatũ
ad ea tendere q̃ ꝓ defensiõe fidei catholice ꝛ tui regni hũgarie tutela necessaria esse
videnť. Et quãto cũ ardore cupim⁹ regnũ illd̃ bohemie sub tuo regimĩe extirpatis
heresũ dogmatibꝫ ad vnionẽ verã scte mr̃is eccl̃ie reuerti. suꝑ qbꝫ rebꝫ velis ip̃m ivẽ
cesl auꝫ nr̃o noĩe loquẽtẽ audire. ꝛ sic̃ de tua ĩ ꝯmũe bonũ affectõe ꝯfidim⁹. nos tan
dem in ꝑmissis consolari. Datum ro. kl̃. decẽbris. M. cccc. lxvij. Per eneã dictata.

Episto. ccclj.

Excusatoria grauaminis germanice nationis.

Alixtus epus seru⁹ seruoꝝ dei. Dilecto filio nicholao cardinali scti pe
tri ad vincula. Salutem ꝛ apostolicã benedictionẽ. Considerauim⁹ dili
genter ea que nobis scripsisti suꝑ practicis quas nõnulli principes ac ꝑ
lati in partibus rheni tenere dicũtur in negocijs ecclesie. perpendim⁹ quoqꝫ consili
um tuũ salubre ꝛ optimum esse. Eapropter scripsimus carissimo filio nostro frede
rico romanoꝝ imperatori semꝑ augusto. sicut per copiam ꝑsentibꝫ insertã videbis.
cuius tenore ꝑlecto habebis ex nobis quomodo his obuiare possis. qui nr̃m ꝛ apo
stolice sedis honorem ꝯfundere nitũtur. Hortamur igitur vt scripta nostra vbicũqꝫ
necessariũ esse videris publicari ꝛ mentis nr̃e serenitatẽ sic̃ teneris ꝛ de tua in ꝯmu
ne bonũ affectõe nõ dubitam⁹ manifestari ꝓcures. Datũ ro. Per eneam dictata.

Murmur grauaminis germanice nationis refera-
tur et notabilibus rationibus eneruatur.

Neas cardinalis seneñ. Martino cancellario archiepi moguntini. S.
p.d. Fuit nobis epistola tua non minus iocunda q̄ grata: ex qua valitu-
dinem tuam simulq; coniugis tue bonam esse cognouimus ⁊ natum tibi
esse filium quem archiepus moguntinus p̄o sua benignitate de sacro fonte leuauit
quod tibi ⁊ bonori esse ⁊ vtilitati non dubitamus. Farit deus vt filius supstes sit. et
tue virtutis heres atq; doctrine. Audiuimus deinde que vir probus ⁊ modest⁹ viga-
dus eiusdem archiepi secretarius tuo nomine nobis exposuit: que duo principaliter
fuere. Primo eñ que fiunt apud moguntinum ō sanctissimo domino nostro ⁊ ipius
curia indies querele narrauit ex ordine. Secō retulit quo aō sit idem moguntinus
ꝑtra romanam ecclesiam ⁊ ipm sanctissimum dominū nostrū: ⁊ quō ad obuiandum
peruersoꝝ hominū machinatōnibus necessarium tibi videtur intelligentiā quandā
fieri inter sanctissimū dominū nostrum ⁊ ipm archiepm. Intellexim⁹ etiā per que
media candē intelligentiā recipiendā esse putas. Sunt non parua que nobis signifi
cas neq; illotis attingēda manib⁹. Facis nobiscū vt amici cum amicis solent. libere
atq; apte loqueris ⁊ ꝓfidēter que geris in animo patefacis. Jd ō ex amore fieri co-
gnoscim⁹ teq; veteris amicitie memorē antiquū seruare morē animaduertim⁹. Cū
simul in noua ciuitate degeremus nihil tunc tā arduum fuit. nihil tā abditū atq; se-
cretum: quod alter nostrū non coīcaret alteri. facis ꝓbe qui longo licet loco ꝙ inter-
uallo disiūctus nobis nihil putas reticendū esse. Faciem⁹ ⁊ nos idē erga te. Aperie
mus tibi omni ex pte animū nostrū atq; (vt amicitie nostre ꝙuenit) summa cū liber-
tate loquemur. Consideraui⁹ igitur imprimis que dicunt ꝑtra summū pontificez
apud germanos fieri murmura. Nec miramur siquidē nullus vnq̄ locū beati Pe-
tri tenuit: qui nō latrantiuz dentib⁹ impeteret. Nec magnū putamus sigs detrahit
Calixto. cum mgro eius sciamus detractū fuisse xpo. Verax est em̄ saluator ipe: nec
poterit veritas nra mētiri. q; nō est discipulus sup mgrm nec seruus maior dño ger
mani tñ (si verꝝ fateri velint) similit̄q; reliqui xpiani. nihil habēt cur de calixto mur
murare possint. nisi q̄ eum pontificē tradidit nobis deus quo digni nō fuim⁹. Neq;
eñ hui⁹ sanctissimi presulis mores plebi sue conformes existunt: qui cum diuinaz in
terris agat vitā: angelis potius debuit p̄fici q̄ hominib⁹. Nihil pius pater q̄ō suuz
est querit. cogitatus suos oēs iactauit in dño. honorē xpi saluatoris nri. defensio-
nem fidei. decus ecclesie. salutez plebis toto conatu. toto studio. tota mente perqui-
rit. Nisi fuisset exacta ipius solertia ⁊ incredibilis ad ꝓmune bonū: iam thurcoꝝ
feritas nō hungariam modo ꝓtriuisset: sed ipam quoq; alemaniam infestis armis
petens: xpianis omnibus terrorem simul ac laborē incussisset. Nā si victi apud hū-
gariam ⁊ ꝓstrati sunt magni thurcoꝝ exercitus: nō est cui post deum alteri grās q̄
calixto xpiani debeant. Ipse em̄ solus fuit qui torpentib⁹ ac pene dormientib⁹ xpia-
ni orbis principibus. legatū in hungariā misit hungaros cum thurcis inducias
federa querentes p̄hibuit. labentes animos erexit. copias ꝓgregauit: bellumq; il
lud ꝓmittere suasit. in quo primū etate nostra thurcoꝝ dñs turpissime fugere visus
est: ⁊ salus xpiano populo parta. Tacem⁹ que gesta sunt in orīete p classez aplicā.
⁊ que in albania ⁊ alijs q̄pluribus locis ipius dñi nri pecunijs ꝑ tutela fidei indies
gerunt. Nihil aliud sua scītas in aio gerit: q̄ suo tpe ita inimicos salutifere crucis
humiliare: vt tandē vocat⁹ a dño credita sibi eccliaz in statu securo ac trāquillo reli
quat. Ob quā rem nescim⁹ ꝓfecto quid sibi velint qui tā scīm pīsulē ⁊ tātū de ꝓmuni
vtilitate solicitū calūniari psumūt. Nam q̄ auꝝ a vobis extorqueat iniq̄ ē ꝓsus ac
cusatio. Nihil em̄ ꝑter ꝓsueta iura recipit nisi forsitasse spōte sua nōnulli in classez cō
tra thurcos offerāt quos paucissimos esse pstat. Vltinā tot essent q tāte rei ac necessa
rie optime subuenirēt. Eccliaꝝ electōes canonicas q dicunt a sua scītate ꝓtēni. aut
ecclesias metropoliticas seu cathedrales in alemania referuari longe a veritate re-
cedunt. Nulla electio reiecta est quam cōstitit fuisse canonicā. pontificalis eccl'ia in

alemania nulla reseruata est. specialiter a dño nostro ꝓtra cõcordata vestra. nec est eius propositũ neq; fuit hactenꝰ quicq̃ agere. Et q̃uis nemo imputare possit si sua sanctitas dignitates principales in collegiatis ecclesijs siue primas post pontificales reseruauerit: neq; em̃ concordata in hoc aduersant: non tamen inuenietur facile reseruationes beneficioꝝ nisi pro cardinalibus aut aliquibus fortasse maximis viris ab eadez sanctitate emanasse. Itaq; nescimus quo vultu. quo ore. qua veniq; audacia ꝓsumant aliqui sanctissimo ꝓsuli nostro detrahere: tanq̃ nationi vestre onerosus existat. qui ꝓfecto non tantũ nationi hispanie vnde sibi origo est: quãtũ germanice affectus esse videt: et qui diuinitus nobis datus est vt hoc periculoso tpe ab infidelium incursione maximeq; thurcoꝝ impetu orthodorã xpi religionẽ non solũ tueretur sed etiã eleuaret et ꝓpagaret. Laudamus igit et omni honore dignum reputamus archiepm moguntinũ: qui reiectis malignãtiuz insidijs apud ipm dñm nostrũ sanctãq; sedem aplicam omniũ fideliũ matrẽ atq; magistraz pmanere decreuit. Facit qđ doctũ qđ prudẽtem qđ bonũ prelatũ decet: qui pegrinas respuens opiniones: in solida sancte romane ecclesie doctrina: et in ipa xpi petra pedes figit. Facit mõ qđ fecit dum alias eadem quererẽtur que modo tentãtur. Nunq̃ enim eugenio sancte memorie summo pontifici defuit: q̃uis multi ex germanis in illum deseuirent. nouit oĩa noster pontifex. eiusq; ꝓbitati miro mõ afficit. nec vnq̃ eius noĩs absq; singulari laude meminit. ita vt certissimi sumꝰ nũq̃ ipius petitões in ꝓspectu buꝰ presulis vanas fore. que digne audiri videantur. Ceterum quod scõo loco secretarius antedictus exposuit. nobis alienum visum est: q ex viro docto ex iuris interprete et magnis versato causis prodire debet. nouisti em̃ romanum presulem vnicum esse principem cui omnes obedire tenent: petri et pauli locum tenere: qui sedet in aplico throno. xpi vicarius est qui romane ꝓsidet vrbi. nõ est igit cur se cuipiam intelligẽtie nomine vel federis obliget neq; subditoꝝ est cum dñis suis federa querere. nec tamen fortasse ita loqueris vt romanoꝝ presulem ex intelligentia queras obligare qđ nesti quãtum iura pmittant. Sed aduertimus que petis intelligentie iam magna profecto et que nos aliquãtulum de tua cõpulerint admirari. Scimus quia cum amico omnia confidenter agis. Idem et nos facimus. Vltimur respondẽdo ea fiducia qua tu interrogando es vsus. Equidem indigna putauimus que nomine archiepi peterentur. nec arbitramur eos bene agere qui archiepo ea petenda suadent. q̃uis nec sue menti que semp modestissima fuit talia credimus esse ꝓsuasa. Sue nanq; dignationi id satis eẽ debet: vt antecessoribꝰ suis equalis existat. Neq; illa querit que ante centum annos nullus obtinuit archiepus. Rectum et laudabile fuit propositum eius: si neq; romanum pontificem minorem. nec se maioreꝝ suis antecessoribus esse velit. Illud quoq; attente considerabit quisquis ecclesie moguntine prefuerit. vt neq; romana sedes conculcetur aut quouis modo damnetur. Certum est enim quia lãguente capite nequeunt membra cõsistere: neq; possunt riuuli nõ arescere fonte sicato. Salus ecclesiarum omnium profecto ex romane sedis precellentia et summa auctoritate dependet. Quibus ex rebus non essemus ausi ea quoq; modo aperire domino nostro que nobis pro intelligentia contrahenda significasti. Sunt enim enervatiua apostolici iuris. et non minus profecto preiudicij pre se ferentia. Et illa presertim que de confirmationibus pontificalium ecclesiarum attigisti. non igneras vt credimus qualis sit ipse dominus noster. quanta est in eo circumspectio. quanta omnium rerum noticia. quanta grauitas atq; constantia. Etsi enim omnes laudandi sunt quos nouimus romani presules. hunc tamen omnibus preferendum putamus. qui cum vite mundissime sit et omnia gerat cõmendatione digna: tum vo his conditionibꝰ ꝑditus est vt falli non queat. Est em̃ etate grãdeuus. Versatus est in arduis et magnis negocijs. Doctrina ea ꝑfulget cui similem nemo est qui audierit in antecessore fuisse. Itaq; non facile decipiendus qui tum multa p etatẽ viderit: tũ conscientie lumẽ cum rerum magnaꝝ experientia coniũxerit. Rideret nos fua sanctitas siquid ei preponeremꝰ doctissimis eius auribus quoquo modo indignũ: atq;

ob hanc causam nõ p̃sumpsimus ea sibi referre que tuo nomine exposita sunt. Neq; em̃ sua pietas eos ꝓbare solet q res minus iustas sibi preponũt. Verũ vt ad grauamina nationis vr̃e redeamus. si quid est qd̃ emẽdatione egeat laudamus id sanctissimo domino nr̃o significari. Nec dubitamus quin sua sanctitas debito mõ ꝓuideat Illud aũt nobis exploratissimũ est. archiep̃m. s. prefatuꝫ in optima reputatõne apud sanctissimũ dñm nr̃m esse. fauoremq; sibi et oportunũ presidium ab eo nunq̃ defuturum. Certo scimus aduersus om̃es qui sibi molesti fuerint. q̃ si eoꝝ oratores huc venerint recipient̃ ꝓfecto benigne et humaniter tractabunt̃. nec duras inuenient apostolicas aures in his que cõcessu digna petierint. Qd̃ vo dicis serenissimũ imꝑatorẽ et ip̃m archiep̃m si se cũ sancta sede apostolica intellexerit facile impedituros aduersantiũ machinamẽta. Id quidem credimus et ita factũ esse nouimus in supioribus annis. At cum imꝑator prefatus cum sanctissimo dño nostro vnanimis sit. nec vnq̃ ab huius saucte sedis deuotõne declinauerit. curandũ est vt ip̃e archiep̃s idem agat In qua re cũ multa tua consilia possint. rogamus vt in hoc tuos intendas neruos. velisq; doctrine tue nomẽ in defendẽda romane ecclesie auctoritate poti⁹ q̃ impugnãda clarũ facẽ. sic em̃ ⁊ mogũtine ecclesie recte cõsules. ⁊ tibi ⁊ tuis amicis vtilitates crescẽt ⁊ accumulabunt̃ honores. Datũ rome. xij. kl̃. octobris. Anno. M. cccc. lvij.

Destinatur legatus apostolicus ad nuptias Ladislai regis.

Epistola. cccliij.

Alixtus ep̃us seruus seruorum dei. Dilecto Johanni filio cardinali sancti angeli. S. ⁊ a. b. Ex lr̃is que de partib⁹ austrie ad curiã nostraꝫ indices deferuntur. intelligimus dilectõem tuã cũ lr̃e ille scriberent̃ adhuc fuisse in hungaria. de qua re plurimũ admirati sumus. cũ iam pridẽ tibi scripsimus vt ad ꝑtes alemanie te conferres. eã discordiaꝫ ꝓ tua facultate sedaturum. que inter carissimos filios nostros fredericum romanoꝝ imꝑatorem et Ladislaum hungarie ⁊ bohemie regem versatur. que quantũ periculosa sit ⁊ quãtum reipublice christiane damnosa ꝓ tua singulari prudẽtia nõ ignoras. Nescimus que te res tamdiu retardauerit. cum non lateat nõ minus vtile fore dictos principes adinuicem recõciliare. q̃ thurcoꝝ ꝑniciosis obuiare conatibus. Si quidem noxiora multũ sunt intestina bella q̃ externa. et frustra his qui foris sunt resistimus si alijs q intus sunt vulneramur. Itaq; voluissemus te q̃primũ recepisti litteras nr̃as ad imꝑatorem ⁊ regẽ prefatos iter arripuisse. quod quidẽ fuisset nostro iudicio expeditissimũ. Verũ cũ nouissime nobis relatũ sit dictũ hungarie ac bohemie regem circa festum sancti martini ꝓxime futurũ. decreuisse bohemiã petẽ. vt sibi sponsam suã carissimi filij nostri karoli regis francie natã ꝯduci faciat. ⁊ cum eadem ibidem solennes nuptias celebret. pro qua iam fertur oratores misisse. Committimus tibi et haꝝ serie mandam⁹. vt oĩbus alijs posthabitis ad ip̃m regẽ q̃celerrime te ꝯferas. eiusq; nuptias tam sui q̃ dicti regis francie ꝯsideratione nostro et apostolice sedis nomie vt dignũ est tua presentia honores. Erũt em̃ vt fama est he nuptie plurimũ excellẽtes ac magnifice. tã respectu ꝑsonaꝝ inuicẽ ꝯtrahentiũ. q̃ principũ q ꝯuenturi eo dicũtur. cũ nõsolũ dilecti filij nobiles viri bauarie ⁊ saxonie. duces marchionesq; brandenburgeñ cũ ꝯiugibus. Etiam carissimus filius noster Casimirus rex polonie. simulq; consors eius regina earundem nuptiarum celebrationi asserantur interfuturi. Consideramus autem q̃ in tantorum conuentu principum multa tractabuntur. in quibus erit tua presentia nedum vtilis sed etiam necessaria. per quos religio nostra contra thurcorum impet⁹ defendatur commode tractare. Et cum sint ibi nõnulli male de fide catholica sentiẽtes. eorum malicia ne quid in tanta congregatõne nocere possit oportune obuiabis. Quib⁹ ex rebus necesse est vt eidem congregationi prorsus interesse cures. et ita nos dilectioni tue iterum atq; iterum cõmittimus et mandamus. responsum tuum super his q̃celerrimum expectantes. Datum Rome die prima octobris. Per Eneam dictata.

Hortat legatū q̄celerit nuptias regis adire.

Epstola.cccliiij.

Neas cardinalis seneñ. Johi cardinali sancti angeli. S.p.d. Cognosces ex litteris sanctissimi dñi nr̄i q̄necessaria sit pñtia tua in nuptijs. q̄s serenissimus rex hungarie celebraturus est in praga. Ob quā rē q̄uis nō puto necessariū dignatōem tuā adhortari vt q̄celerrime eo se ꝯferat. qꝛ tñ eiꝰ rei vtilitatē nō solū aīo ꝑcipio sed manibꝰ q̄ddāmō vt ita loquar palpare videor. non possum facere quin tanq̄ seruitor et filius tuus ea scribā q̄ honorē tuū cōcernere aniaduerto. Sane q̄uis pietas dñi nostri id iudiciū de tua dignatōne faciat. qd̄ de viro prudētissimo et optimo habendū est. q̄uisq̄ oīa q̄ ꝑ te facta sunt miro mō ꝯmēdet. Illud tñ plurimū admirat̄ ꝙ dissidentibꝰ inter se serenissimis principibꝰ romanoꝝ imperatore ⁊ hūgarie rege nō statim te ad sedādas eoꝝ discordias sepositis alijs negocijs prepauisti. cū certū sit illis inter se ꝯtendētibꝰ ñ solū nobilem illam austrie ꝓuinciā ꝯturbari. sed etiā thurcis viam preberi q̄ facilius ad xp̄ianitatis inuasionē ꝓrūpere possint. Uidetur igit̄ mihi admodū expediēs ꝙ tua dignitas ad prefatas nuptias iter suum acceleret. que vt extimat̄ mēse ianuario aut tardius februario celebrabunt̄. Erit ꝯuentus ille celeberrimus in quo duo reges ⁊ tot prīcipes ꝯparebūt. Nō dubito quin magna ibi tractent̄. et vt arbitror qn principaliter agitabunt̄ in eo loco negocia. nanq̄ cū lites impatoris ⁊ regis nō dum ꝯposite sint. erit cura illoꝝ principū in primis illas sedare. Inter polonie regē et fratres sancte marie theuthonicoꝝ agetur de ꝯcordia. Bohemi de suis articulis curiosi erūt. Illi q sunt in Rheno ⁊ res nouas ꝯtra sedē apostolicam practicare nitunt̄ nō omittēt ꝑ oratores suos ex ꝯuētu aliquid attentare. Postremo etiā de defensione fidei ꝯtra thurcos vt mea fert opinio inter tantos ꝓceres sermo fiet. Magna sunt hec ⁊ ꝓfecto tuā presentiam merito exigunt. Itaq̄ tanq̄ seruitor tuus suadeo ne quo pacto ei ꝯgregatōni absis. qd̄ esset et inhonestū ⁊ incōmodū apl̄ice sedi. ꝙ si interfueris ꝯplacebis ꝓculdubio nō solum regi hungarie. sed etiā regi francie cuius filie nuptias honorabis. obuiabis malis que ꝑ nōnullos ꝓcurant̄. Et multa bona opa ꝓcurare poteris tā ꝓ pace xp̄ianoꝝ q̄ ꝓ defensione fidei ꝯtra inimicos crucis christi. Piūq̄ sanctissimi dñi nostri desideriuꝫ hoc potissimū mō adimplebis. Et rem facies tua virtute dignā. Duabusq̄ maximis nationibꝰ gallice ⁊ germanie simulq̄ duobꝰ maximis principibꝰ hoc est impatori et patruelis sui. et regi francie in filie sue honoratōne rē gratam faciens demulcebis capita. Datum ro. die prima octobris. Anno dñi. M.cccc.lvij.

Scribit se bene valere nec supfluis curis angi velle.

Epistola.ccclv.

Neas cardinalis seneñ. Petro noxitano. S.p.d. Si nō scribimꝰ ad te sepius id facit negocioꝝ multitudo quibꝰ destinamur. simulq̄ tua humanitas qua nō veremur abuti. Extant apud nos scripta tua quibus satis eē dicis si quater tibi scribamus ī anno. Hoc nos pigros reddidit. dabimꝰ et sex et octo epl̄as in annos singulos amicitie tue. nunc hec prima sit anni huius q̄ nos bene valere ⁊ animo ⁊ corpore intelligas. q̄uis multa indies emergunt que conturbare cuiusuis hoīs mentem queant. sed nolumus affligere cor nostrū quando nihil est quod mesticia nostra reipublice prosit. Faciemus quod nostris subest viribus reliquum deo relinquimus. cuius est ⁊ nos perdere si velit. et saluare hancipsam mūdi machinam quam de nō esse in esse ꝓduxit. cum dubium nō ē ei curam esse operum que sue fecerunt manus. Hec tibi pauca scripsisse voluimus rogantes vt tu quoq̄ leto animo id vite traducas quod supest. Optamus te aliquando visere atq̄ amplecti. Bene vale. Ex vrbe romana octobris.

Negat se altiorē gradū ambire et collaudat poetice metrificantem.

Epistola. cccl vj.

Eneas cardinalis seneñ. Francisco philelpho militi et poete. S.p.d. Carmen tuū insignis eques z optime poetaz accepimus simulqz lras maturo scriptas eloquio. Fuerūt vtraqz iocunda ab amico missa z cōdita salibus In carmine plus aliquid est q̄ nobis ꝓueniat. nunq̄ id somniauimus qđ tibi de nobis polliceris. neqz grandia hec sine presagio vel fatuz vel somniozz solent euenire. nostra sors maior est virtute nostra. stulti sumus si volare altius ambiam⁹. Sed inest tuis versibꝰ incredibilis suauitas que nos etiā adulādo delectauit. Quod queris de paralellis plutarci. vanū est. perierūt oīa. nemo est qui de his loqui norit naufragiū passe sunt littere. et quidem apud rhodum vbi neqz reliquias relegere nautas licet. Tu si more tuo sapias amisso libro nō adijcies vt animū crucies. Apud reuerendissimū cardinalez de colūna vidimus z legimus forsiadaz tuū. opus tersum et dignum quod priscis poematibus annumeretur. Et tu Francisci ducis gestas res decantare dignus eras. vt illius virtuti tua musa debebat. Si tamē dignis ille te premijs prosequitur et egere vetat. si secus bortamur fistule vt ceram amoueas. nam magis illi tua taciturnitas q̄ sibi tenacitas detrimentū prestabit. Vale z nos ama vt soles. Ex vrbe die .xxv. octobris.

Mestus ex morte amici consolat̄ his medijs.

Epistola. cccl vij.

Eneas cardinalis seneñ. Johāni campisio epō placentino. S.p.d. Si nō scribimus sepe dignatōni tue das veniam nō ambigimus. nam et nos vegio poete ignoscimus q̄uis nunq̄ nos adierit nec nobis quicq̄ scripserit postq̄ cardinalatum suscepimus. Sumus memores legis nostre quando cōmendas nobis aliquos huc veniētes. et si nō respondemus operas tamen nostras illis offerimus. estqz nobis iocundissimū litteras tuas legere et illas audire que a te venientes bonam valitudinem tuam nobis enunciāt. Cupimus te aliquando hic videre etsi parum spei super aduentu tuo habemus qñ iam sedem elegisti z vite simul et morti. Nos mō quod scribamus nō habemus nisi obijsse stephanū catiā nouariēn cōmunem amicū. quo cum magna pars amicicie a nobis abijt. Afficit nos incredibili meroze suus obitus. illud tamen cōsolatōni nobis fuit q̄ fortem eum in transitu cognouimus nunq̄ em̄ eiulauit: nunq̄ verbum admisit nō christiano non sapiente viro dignū ecclesiasticis sacramētis deuotissima mente susceptis ad extremum vsqz anhelitum intellectum z verba prudentis homis retinuit. Sepultus est apud hospitale sancte marie theutonicoz die .xj. huius mensis. Vale optime z amici animam in oracionibus tuis recōmendatū habe. Datū rome .xx. octobris. Anno. Mcccc. lvij.

Mortē amici denunciat.

Epistola. cccl viij.

Eneas Cardinalis Senensis Scene. Salutem plurimam dicit. Stephanus noster Catia Nouariensis. communis amicus animam creatori reddidit. Hec scribimus vt non doleas amici obitum qui more christiano et vt sapientem decuit ordinatis rebꝰ suis ex hac luce migrauit. sed vt congaudeas illi ad meliorem vitam ꝓfecto. nobisqz compatiaris tali orbatis societate. cogitesqz aliquando de nobis qui hoc in pelago sine velis remisqz nauigamus. z fluctu antes ab ipo naufragio non longe absumus. Vellemus hic esses et rerum nostrarum cursus intuereris. Sed quid querimur ferenda est fortuna quam deus mittit. neqz enim dubitandum est quin deo sit cura huius mūdi quē sue cōdidere manus. si curat igitur quecunqz accidunt aut volente illo aut permittente fiunt. hoc nos consolatur et equo iubet animo expectare tempus. in quo et ad Stephanuz et ad reliquos qui nos precesserunt amicos euocemur. De re tua audiuisti que sit pontificis sentētia. non est que modo alia queras. deus ipse operam ferat Johanni caimo optimo

viro ⁊ amico tuo nostroq̃. diximus de scutifero nos esse facturos qd̃ tua iuberet ami
cicia nec mutauimus opinionẽ. rogam⁹ te principi simulq̃ Nicolao azimboldo nos
commendes. cuius benignas litteras his diebus accepimus. nec dubitamus eum ꝓ
veteri consuetudine nos amare. Vale optime. Ex ro. die. xx. octobris. M.cccc.lvij.

Pollicetur operas suas amico et cõcordatis minime derogare.

Epistola. ccclix.

Neas cardinalis senensis. Martino mayr. Salutez plurimã dicit. Scri
bimus tibi nõ sine fiducia singulari litteras breues. nõ scimus dare ina-
nia verba. Amamus ex corde amicos et his adulari nescimus. Crede o-
ptimo corde loquimur. si facultas assit nunq̃ deerim⁹ votis tuis et id cer
to certius habe. quia vetus amicicia nostra solida est. In facto ecclesie romane illd̃
tibi dicimus quia non leditur caput sine membris: nos hic curabimus ne concorda
tis derogetur. Deinceps non credimus natõnem vestram habere causam querele si
pacta seruent̃. De gratia nostra siue reseruatõne scripsimus et nunc repetimus. non
est animus noster vexare quenq̃ occasione illa nec intendimus concordatis ꝑ gra-
tias nostras in aliquo derogare. Vale ⁊ nos vt soles ama. Ex vrbe die. xx. octobris.

Denunciat desiderijs amici satisfactum.

Epistola. ccclx.

Neas cardinalis senensis Theoderico archiepiscopo moguntino. Salu-
tẽ plurimã dicit. Ex vigando secretario tuo accepimus litteras dignatio
nis tue. Cognitis his que cupiebas mox adiuuimus sanctissimũ dominũ
nostrũ q leto animo votis tuis annuit. Nouit sua pietas quo animo que
ue opera tua dignitas superioribus annis romanam adiuuerit ecclesiam. et vbi oc-
casio detur monstrabit se diligere tuam virtutem. nos autem in quacũq̃ re poterim⁹
erimus semꝑ et voluntarij ⁊ proni desiderijs tuis morem gerere. Datum Rome die
vicesima octobris.

Pollicetur sexingentos florenos amice ꝓ dote aut ingressu religionis.

Episto. ccclxj.

Neas cardinalis senensis Jacobo picholomeo. S.p.d. Litteris tuis q̃s
de montamia et andrea filijs tuis nepotibus nostris ad nos scripsisti. re-
spondimus semel et iterum. nescimus an nostra scripta in manus puene
rint tuas. Ideo hec pauca repetimus vt non putes mente nostra excidisse
quod illic immobiliter sedet. De montamia ob res que geste sunt difficile est rectum
ferre consilium. Intelligimus em̃ eam monasterium abhorrere. matrimonium autez
reperire sua conditione dignũ difficile est. nos igitur relinquimus tibi hanc prouinci
am. vt sibi persuadeas q̃ in rem suam sit prudens. Si essem⁹ pecuniosi ⁊ more quo-
rundam cardinalium abundaremus. daremus illi et viruz et dotem. At cum tenuis
sit conditio nostra. voluntatez potestas impedit. vtcunqz sit ex paupertate nostra se-
xingentos illi aureos spondemus quamcunq̃ viam ingrediatur. Scriptoriam apo-
stolicam andree tuo et si optamus acquirere tamẽ non valemus: nemo enim est qui
absq̃ mille aureis eaz consequi potest. Oportet igitur illas ingredi vias. nos vbi po
terimus non deerimus necessitati tue. Et si deus dabit vt possessionem varinien̄. eccle
sie consequi possimus. ita nos geremus vt intelligas nos amantissimi fratris locum
tenere. Datum rome. vicesima octobris

Refert mortem amici ⁊ se ꝯmendari orat.

Epistola. ccclxij.

Neas cardinalis Senensis. Latino equiti ciprio. Salutem plurimã di-
cit. Duabus epistolis tuis gratias nobis egisti super his que tui cause
fecimus. Cognoscimus nos. nec pro debito. nec pro voluntate satis-

feciſſe. ſed tua benignitas parua p̄z magnis accipit. Gaudemus obtigiſſe tibi deſiderium tuum. nam et tua virtus maioza meretur. Afficitur tibi ſummus pontifex 7 deſideriis tuis vbicūq; poterit faciet ſatis. Amicus tuus et noſter ſtephanus cacia. cuius fine lacrimis nō poſſumus meminiſſe creatori deo aiam reddidit. rogamus te vt eius nepotes apud illuſtriſſimū ducem cōmendatos habeas quibus beneficia ſua collata ſunt. Et nos etiā vnā ꝑpoſituraꝝ tenuē obtineaꝝ. velis nos p̄cipi 7 ꝓzti eiꝰ ꝓmēdaē q ad eoz bñplacita ſp inueiemur attentiſſimi. Batū rome. xx. die octobris.

Cōcordatis eccl'ie opam dare, ꝑmittit ne violētur. Epiſt. ccclxvij.

Neas cardinalis ſeneñ. iobanni leſure. S. p. d. Amauimus ꝓbitatē tuaz ante ꝓmotōem nr̄am et nūc potiſſime colimus obſeruamuſq;. Inuenim⁹ eiñ in te et veritatem et prudentiā. Credimus plene illud eē. ſ. aliquos q vulnerent. vt medendo lucrētur. ſed nō pacietur caput ſine dolore damnoq; membro rū. Mittimus tibi cū p̄ſentibus alphabetum quod optaſti. qō ſignatū recipies. poteris illo vti et nobis que grauiora erūt ſignificare. habebiſq; reſponſa ex nobis que res ipe exiget. Decet bonos viros curare ne vnitas eccleſie magno parta labore iterum ſcindaꝝ. De cōcordatoz obſeruatōe ſoliciti ſumus. damuſq; operā ne violentur. Amideus p̄z quo ſcribis ſi inuenietur fuiſſe in poſſeſſione tpe ꝓcordatoruz habebit pacem. idq; dñs noſter nobis ꝓmiſit inquirere. vale optime 7 ſcribe nobis frequēter nam litteris tuis quaſi perſona tua tuemur. Ex roma. xx. octobris.

Excuſat ſe contra ꝓcordata eccl'ie feciſſe. Epiſtola. ccclxvij.

Neas cardinalis ſeneñ. ℘etro knoꝛren doctoꝛi. S. p. d. Grate fuerūt nobis littere tue q̄b̄ nouitates germanicas ſignificaſti et dietarū inſtitutōnes. Scimus nos eē tibi caros qui omnia vt amico ꝓmunicas. Eſtq; nob nō parua voluptas te tenere memoriā veteris amicicie. vellem⁹ nationē tuā vti ſano ꝓſilio et nō reptene ad nouitates, prūpere. multo labore parta ē pax eccleſiaſtica. facile rumpetur ſi volueritis. At erit non nobis ſolum damoſa ſed etiam vobis. Cum volueritis reſarcire non poteritis leuiter. Quod nobis dicis imputari de reſeruationibus ac penſionibus. neſcimus quid id ſibi velit. niſi forꝛaſſe de vno monaſterio p̄ope conſtantiam quod impetrauit p̄othonotarius de lapide. ō quo nobis penſio centuz flozenoꝛum aſſignata extitit. id ille aiebat placere p̄cipi patrie. nec erat cō tra concoꝛdata cum electio ibi canonica non fuiſſet. De alia penſione nunq; nos intromiſimus. De reſeruationibus eſt verum q̄ habemus bullam ꝑ duobus milibus flozenis. Credebamus nationem illam non egreferre ſi nos qui i ea nutriti ſumus tantum in beneficiis haberemus. Et nihilominus diximus pape. et ſcripſimus archiepiſcopis moguntino. treuereñ. et colonienſi. nos illa bulla nullatenus vti velle. vbi cōcoꝛdatis cum natione aduerſaretur. Itaq; neſcimus cur nobis aliquid imputari poſſet. Cōmendamus tibi vnionem eccleſie vt facias quemadmodum conſueniſti quia nihil pace melius. Contra p̄utenos ſedes apoſtolica vſa ē ſuis armis. reſtat vt veſtris vtamini. Si qua in re natio ipa grauetur. poteſt recurrere ad ſedem apoſtolicam. Credo nō ſpernētur p̄eces ſue. Fuim⁹ locuti ſanctiſſimo domino noſtro de iuramēto tuo. ſanctitas ſua viue vocis oꝛaculo nobis dixit q̄ iuramentum illud ſuſpendebat ad effectum vt poſſes romane eccleſie vtilius ſeruire. Et ita poteris affirmare te non eſſe obnoxium iuramento. Age igitur vt cōſueniſti. nos ſemper inueniemur paratiſſimos ad ea que tibi grata ſint et inclite nationi vtilia. Cupim⁹ vt nos cōmiſſos facias p̄cipi marchioni Alberto cuius eximie virtuti omnia debem⁹. Vale ex roma die. vij. nouembris.

Captata beniuolentia petit amicum suo nomine audire.

Epistola. ccclxv.

Neas cardinalis senensis. Francisco duci ediolanensi illustri. S.p.d. Quis in curia serenissimi imperatoris ⁊ alijs in locis vbi moram traxi. semꝑ honoris et glorie tue cupidus fuerim. illisq; ꝓ mea virili ꝯsulere studuerim. vt testes sunt magnificus eques scena de curte ⁊ alij q̊s tua excellentia ad impialem maiestatē ⁊ romanā curiā aliquando transmittit: fateor tamen me nunq̄ aliquid egisse ꝓpter quod presumere debeam gratiā quātumcūq; minimā ex tua mansuetudine deposcere. sed audaciam petēti quā mea nō prestant merita tua liberalitas ⁊ in omnes beneficia concedit. que cum vel ignotis prodesse solet. mihi vt existimo nō claudet aures. neq; ego illam implorare auderem. nisi me necessitas vrgeret. sed cum vocatus ad cardinalatus honorē eos nō habeam redditus qui huic dignitati conueniant. cogor ad eos recurrere quos ꝓ sua singulari bonitate mihi bene velle arbitror. Inter quos excellētiā tuam veneror. nam ⁊ amici quos mediolani habeo hec mihi et litteris ⁊ nuncijs indies confirmāt. Quibus ex rebus commisi prefato scene integerrimo amico meo. vt aliqua meo nomine mansuetudini tue exponat. Cui precor ⁊ benignas aures impertiri. et preces suas quas vice mea attulerit bono animo exaudire velis. nam ⁊ opus pietatis exercebis et me seruitorē tuuz magis ac magis obligatū habebis. Ex roma quarto nonas decēbris. Anno. M.cccc.lvij.

Instruit de mente sua apud principem exequenda.

Epistola. ccclxvi.

Neas cardinalis senensis. Scene de curte. S.p.d. Raphaelem capinum nobilem adolescentem (quem ad nos misisti) recepimus in familiam nostram. et tui causa ⁊ sui libenti animo. nā et nos tibi obnoxij sum⁹ ⁊ in omnibꝫ morem gerere cupimus. et ipe pre se fert modesti ⁊ prudentis indolē iuuenis. Utinam hi simus qui virtuti sue satisfacere possimus. Qd ꝓmittis te apud illustrissimū ducem ꝓcuraturū nostri causa nō est apud nos dubiū. nouimus animū erga nos tuū et amicum verū te esse nō ambigimus. Si bona principis mens in ea re fuerit tua nō deerit opera. Ita nobis persuasum est. Scribimus excellentie sue litteras quarum exemplaria cum presentibus ad te mittimus. Si putas reddendas esse reddito. si minus vtere consilio tuo ⁊ rem nostram pro tua circūspectiōe curato. nos tantum volumus quantū licet. Pauperes nati sumus ⁊ in hanc vsq; diem viximus tenues. nunc si aucta est dignitas nō tamen accreuerunt opes. Confidimus in bonitate summi vt qui nos nunq̄ destituit neq; in cardinalatu deseret. quando non hi sumus qui maria montesq; cupimus. Satis nobis fuerit nō egere. Quod illustrissimi ducis auxilio futurum confidimus ⁊ tua solicitudine. De maxima illa concubina ñ est quod mirere. lata est romana curia ⁊ oīm rerum capax. boni et mali apud nos v̄santur. hic suꝑbia ⁊ humilitas. hic auaricia ⁊ largitas. hic luxuria et frigiditas. hic libido et continentia. hic summa virtus et summum vicium. Sagena hec est in mari missa omniū genere pisciū plena. Triticū adhuc simul ⁊ palea in area est. et magna fatuitas et summa sapientia simul habitant. Quid mirum si opera aliquando preclara efficimus digna laude. aliqñ sic agim⁹ vt reprehendi vel a minimis valeamus.

De palacio Budeñ. et aliquid contra basiliense concilium.

Epistola. ccclxvij.

Ambrosius camalduleñ. Reuerendissimo ac sacratissimo imperatori Sigismūdo semꝑ augusto fidelitatē et subiectōem. Habeo gratias ingentes maiestati tue clemētissime prīceps. q̄ priusq̄ pannonia discederē pulcerrimi ⁊ magnificētissimi oīm qd vnq̄ videriz spectaculi te esse ꝑticipē voluisti. Inspexim⁹ summa cū admiratōe p̄cipuoq; stupore edificatū abs te palaciū tātaq; occurūt

singulariter miranda vt quod magis mirari quod primum predicare debemus non occurreret. Tam multa ad se trahebant atq; in se rapiebant obtutum affectumq; nostrum. Deniq; structure moles tam vasta est vt nullam toto orbe maiorem reperire posse arbitremur. Eius omnia membra adeo magnifice tamdecenter instructa sunt vt ad gratiam nihil possit accedere. singuleq; vt dictum est partes secum de pulchritudine et magnificentia certare videntur vt quod primum admiremur non occurrit. nisi q̄ simul omnia inspecta excedunt omnem admirationez. vixq; arbitremur persis illam formosissimam regiam de qua tam multa predicantur huic tue conferendam. Transimus ad contuendum peripatum illum spaciosissimum prospectum omnino mirabilem plerumq; voluptatis. Neq; his contenti piscinas quoq; et ortos circuire plena occurrebant oculis. Pauca de multis que me mouent in vnum congressi execratione digna tueq; serenitatis oculis legenda subiecti. Equidem cōsideratis scandalis que indies ex huius perpetuatione concilij prodeunt huius sententie sum vt ꝓfirmo et rato habeam nihil a tua pietate posse fieri vel deo gratius vel acceptius seculo vel ecclesie matri vtilius q̄ huius eneruatōem abhominationis pro viribus moliaris. Et oro ne tua me pietas temeritatis arguat ita sentientem. Nam si ex habundantia cordis os loquitur ego istam sententiam ex alto cordis eructo. Deus autē noster omnipotens serenitati tue que ad pacez sunt inspirari dignetur annosq; tuos benedicere religiosissime princeps et auguste pijssime. Ex wienna. Anno. M.cccclvij.

Commendat causam suam et spōdet operas suas in reciprocum.

Epistola.ccclxviij.

Neas cardinalis Seneñ. S.p.d. Gumforto iurisconsulto ac serenissimi domini ducis mediolani secretario. Ex leponsijs hac preterita hyeme super re prepositure mee litteras ad te dedi vt illustrissimo principi duci mediolani pro me loquēris te rogans. obsecrans. nihil exīde responsi a te suscepi. quod non tibi sed tuis occupatōnibus imputo. Scripsit autem mihi paucis ante diebus q̄ moreretur mediolaneñ. antistes de tua erga me optima voluntate dixitq; tuum esse consilium vt cesaris litteras ad ducem impetrarem. Factuz est vt ambo suasistis Litteras defert vir vrbanus et tuus meiq; amantissimus laurentius de rotella cōcanonicus meus tridentinus. Is te alloquitur et meam agitabit causaz. Precor illi cōsilio et auxilio vt sis. Utq; reprobes quod epistolis d̄ te mihi prefatus repromisit antistes. Habeo in te quicqd spei habeo. Fiaz voti compos si me iuueris. Sin deseras nil est quod sperem. Scio mores curie vestre et aliarum. Nemo aliquid obtinet nisi magnis fultus amicis. Ego et si iusticiam prosequar. nisi te habeam ad quem recurram habeo neminem. Nec te quo iure teneam video qui nullis beneficijs mihi obligaris. Sed confido in tua humanitate. Similiterq; studia et officia quibus dediti sumus paria fiduciam prebent vt opera consilio. auctoritate et gratia tua. amice vtar. Ego si quid intelligam aut ad voluptatem aut ad cōmodum. aut ad amplitudinem tuam pertinere. etiam non rogatus faciam nec ad me vnq̄ pro te vel pro tuis frustra scribes. si modo quod petieris in mea fuerit potestate. Uale et spem meaz imple. Ex vrbe sexto ydus Julij.

Excusatio precũ nõ exauditaꝝ.

Epistola. ccclxix.

Neas cardinalis senensis preposito spirẽsi. S. p. d. Accepim⁹ lr̃as tuas q̃bus rogas vt ius nr̃m in prebẽda ecclesie maioris wormaciẽsis in nepotẽ tuũ transferre velim⁹. Cõplacuissemus certe tibi. cui libenti aĩo tanq̃ singulari amico ⁊ homĩ virtuoso gerim⁹ morẽ. nisi preuenti fuissemus. Scripserũt eñ nobis. Decanus et cantor wormaciẽsis. q negocia p̃positure nr̃e gerunt de vacatõe p̃bende hmõi. multũq; suaserũt vt ius nr̃m illi dimitterem⁹ q p capitulũ ad possessionẽ q̃uis de facto erat admissus. cui iam p̃posituram nr̃am arendauerãt. Deinde etiã supuenerũt littere illustris principis comitis palatini ꝓ eodẽ dictã p̃bendaꝫ petẽtes. q̃bꝫ inducti animũ inclinauimus ad ꝯplacendũ prefato possessori. siue vt rectius dicamus intruso. Nam q̃uis spreti fuerimus a capitulo. qꝛ tñ natura litigiosi non sumus: decreuimus bonũ ꝓ malo rependere. Rogam⁹ aũt te vt equo animo feras. si hac vice precibꝫ tuis nõ annuimus. cũ sicut prediximus alioꝝ scripta preuenerint. deinceps si quid occurrerit qđ tui causa facere possimus: nõ erimus reqsitioni tue quoquo mõ aduersi. Sed quãtũ vires nostre tulerunt ⁊ tibi ⁊ amicis tuis conabimur rẽ gratã facere. Datũ rome die vicesima secũda Julij. M. cccc. lvij.

Annuit precibus. et petit se excusare de grauamine germanice nationis.

Epist. ccclxx.

Neas Cardinalis Senensis decano wormaciensi. S. p. d. Cognouim⁹ que scripsisti de prebenda q̃ nup vacauit in ecclesia wormaciensi. Suades ne nos de illa intromittamus ⁊ ius nr̃m possessori tradam⁹. cũ neq; vtile nobis sit dictã prebendã obtinere ꝟm statuta ecclesie. neq; dispẽsari aduersus ea ꝯsuetũ sit. multũ tribuimus ꝯsilio tuo. et crede qꝛ nõ est mens nr̃a grauare ecclesiã illã. nec litigiosi sumus vt velimus supra modũ ꝯtendere. Nos si eã p̃bendã obtinuissemus nõ ꝓpterea violare statuta vr̃a voluissemus aut aliqđ vobis afferre grauamẽ: sed iuxta ꝯsiliũ tuũ fecissemus. et cõfidimus q nõ fuisset capitulũ vestrũ de nobis male contentũ. Ueꝝ vtcunq; res se habet. q̃uis consiliarius. Palatini nullum ius habeat in predicta prebenda. et nobis spretis in ea se intruserit: tñ quia vir nobilis est ⁊ illustris: Palatinus pro eo scribit: tuq; plurimum id suades. et Johannes Tolner etiam hortatur: erimus ꝯtenti transferre ius nostrum in predictũ ꝯsiliariuꝫ si cũ eius procuratore qui hic est cõuenerimus. et deniq; confide quoniam ecclesiam vestram iuuare atq; extollere. nõ deprimere aut quoquo mõ ledere intendimus. Uerũ qꝛ capitulũ ecclie sancti andree animo deliberato nobis spretis et litteris nostris contemptis. ad possessionem prebende per nos acceptate alium intrusit. intendimus experiri de iure. quis sit potior. Itaq; rogo ne mireris si litem pro parua re ingredimur. quia cotemptum potius q̃ prebendam animo metimur: quam etiam si obtinuerimus alteri eiusdem nationis resignabimus. Postremo scribit nobis Jo. Tolner querimonias factas eẽ apud aliq̃s Germanie prelatos de reseruationibus cardinalium quas habent in partibus illis. nescimus an propter nos et gratiam nostraꝫ is rumor fiat. Nos quidem supra. xxiiij. annos in alamania seruiuimus. et semper honorem illius natõnis pro virili nostra promouimus: et nunc ad cardinalatum q̃uis insufficiẽtes vocati. id conamur. id studemus. id tota mẽte querimus: quod illi nationi vtile decorumq; esse putamus. cum nonnullis aliquando vehementer contendentes ita vt in sacro collegio nos magis germanum q̃ Italum esse dicant. Quibus ex rebus non sumus arbitrati germanice nationi futurum odiosum. si beneficia in ea pro duobus milibus ducatorum in annuis redditib⁹ obtinerimus. Et q̃uis in bulla reseruationis nostre fiat mentio de monasterijs: nunq̃ tamen intentio nostra fuit ad ea monasteria litteras trahi. que per ꝯpactata reseruari nõ possent. et ita sanctissimo domino nostro diximus. adijcientes q pro nullo monasterio vnq̃ litigaturi essemus: sed solum id reciperemus quod cum bona gratia principum in quorum terri-

torio eēt habere possemus. Itaq; nō existimamus aliquos p̄latos occasionez habere vt de nobis cōqueri possent. Quapropter rogamus te qui soles cū pluribus cōuersari. vt mentē nr̄am omnibus declares. et p̄sertim archiep̄o magūtino. apud quē nō dubitamus nos haberi cōmendatos. cum et nos sui status et honoris quātum vires nostre ferunt semper defensores sumus. Datum Rome die. xxij. Julij. M. cccclvij.

Frustra conat̄ impetrare vt cler⁹ coītatis seneñ. ꝓ ꝯfirmatōe studij vl'is ꝯtribuat ⁊ auisat de exercitu ꝯgregato. **Epi. ccclxxj.**

Neas cardinalis seneñ. Balie seneñ. S. p. d. Que ornamēto splēdori glorieq; isti ciuitati vestre patrie nr̄e eē possent. nūq̄ tedio nobis eēt aut querere: aut si in potestate nostra essent exhibere. Ea ꝓpter cum nuper nobis scripsissetis vt ꝓ studio legū aliarumq; facultatū ī vrbe vestra reformādo. Sanctissimo domino nr̄o verba faceremus vtq; clerus vr̄e ditionis ad eam rem certā pecunie quātitatem cōferret impetrare conaremur. Fuimus e vestigio cum eodez sanctissimo dn̄o nostro. Oratore vestro spectato viro Leonardo ad id accersito. Perorauimus cām. vt arbitrati sumus oportere. ꝫ nō exorauimus. quō aūt pietas dn̄i nr̄i ad eam rem responderit nō ambigimus Leonardum p̄fatum collegio vestro significasse. Itaq; non est cur plura circa hec dicamus. Illud adijcimus quod nosse magnificentias vestras non inutile arbitramur. Hodie littere ex neapoli aduenerūt. quibꝫ certior fama sit. Comitem iacobū piccininum ab inclito rege aragonum pecunias n̄ paucas accepisse. quibus copias suas instruere possit ad regni metas exire. Ferunt cū aduersum Sigismundū malatestam arma moturuz instante vrbinate comite. Sz mille sunt hominum insidie. nec sagitta semper eo tendit qui directa videtur. Sapiunt magnificentie vestre. et quod ex vsu fuerit cogitabūt. Nos pro debito nostro hec reipub. vestre significando putamus. cuius trāquillam quietem indesinenter optamus. Datum Rome die. xxij. Julij. M. cccclvij.

Petit pro captiuo vt benefacta cum malefactis pensatis. liberum emittant. **Epistola. ccclxxij.**

Neas cardinalis Seneñ. Balie seneñ. Sa. p. d. Accepimus litteras vestras quibus ꝯgnouimus. que de comite iacobo piccinino et eius transitu suspicamini. Fuimus sepe cum spectabili oratore vestro de eadez re locuti et eadem videbantur nobis formidanda que vobis si homo ille regnum exiret. Nunc scriptis vestris cōmoniti statuimus de re illa certiorem pontificez facere. Sz cum podogra nos impediret ne presentiam domini nostri accedere possemus. scripsimus que nobis videbantur apostolice maiestati. et rogauimus. vt oratori vestro audientiam preberet qui latius loqueretur. Placuit id clemētie sue. Oratoremq; vestrū mox post scedulam nostram audiuit. et ita semper omnibus rn̄dit quemadmoduz ꝺ patre optimo et diligentissimo ꝯseruatore vestre libertatis sperandum erat. Scribet omnia seriosius senatui vestro Leonardus orator. Itaq; non est cur nos ea repetamus. Sumus ⁊ erimus soliciti in his que vestre reipublice trāquillitatem respiciūt Postremo quia franciscū patricium in vinculis cōiectum accepimus. virū fama clarū ⁊ qui ornamētū ciuitatis vr̄e nō parū hacten⁹ fuit. Rogamus ī eius iudicio benefacta cū malefactis pensare velitis. ⁊ hoīem in vita relinquere q suis scriptis vr̄am vrbē illustrauit ⁊ in futuꝝ splēdorē ei maximū adijcē pōt. Quod si feceritis oēs collegiū nr̄m cōmēdabūt ī q̄ pl⁹ beneficij q̄ iniurie recordatio valuerit. Datum Rome die. xxiiij. Julij. M. cccclvij.

Captat beniuolētiā ⁊ offert ꝯmēdatū nepotē suum. **Epi. ccclxxiij.**

Neas cardinalis Seneñ. Episcopo tridētino. Sa. p. d. Redeūtē ī alemaniā Nicolaū creiul capellanū nr̄m et cōpatriotā. tū cū Tridēto transiturus sit. noluimus sine nr̄is ad te litteris dimittere. qbꝫ intelligas nos veteris amicitie et quō sil' ad sacros ordīes ꝓmoti fuim⁹. memores esse. cupidosq; magnope aliqn̄ aliqd agē qd tibi g̃tū existat. Reliq̄ ꝺ nr̄a erga dignitatē tuā volūtate ⁊

de statu romane curie. idē nicolaꝰ plenius referet. cui velis tāq̄ nobis plenā credētie fidē prebē. Insup quia nepos noster franciscus grām expectatiuā habet ī ecclia tua Rogamꝰ vt ī cuētu vacatōis alicuiꝰ p̄bēde auxilio sibi eē velis ad obtinēdā possessionē. quēadmodū de tua erga nos beniuolētia et amicia veteri plene cōfidimus. Datū Rome kal. augusti. M.cccclvij.

Epistola.ccclxxiiij.

Refert noua italie ⁊ vrbis Romane.

Neas cardinalis Seneñ. Nicolao cardinali sancti petri. S.p.d. Reuertit̄ ad ptes germanie. Capellanꝰ meꝰ nicolaus Creiul. quem ī agēdis suis dignatōi tue quātū valeo ꝯmēdatū efficio. diu nihil noui de tua dignitate accepi. Puto eā bene valē. qñ ī ꝯtrariū nihil accipio. De p̄latis germanie ⁊ dietis eoꝝ multa h̄ dicunt̄ ñ bona. Tuā dignatōez nihil latē opinor. Nisi tua circūspectio illis obuiet rebꝰ. nescio qs aliꝰ occurrē possit. Ego tñ te ī hac curia p̄ntem potiꝰ eē vellē. q̄uis paꝝ ē q̄ cardinales reipublice ꝯsulē possint. Sz iuuaret me sepe in p̄ntia tua eē. ⁊ ꝓ veteri more dulces miscere ſmōes. Fortasse aliqñ nō tedēt dignatōez tuā ī curia morā traxisse. Quis sit statꝰ haꝝ ptiū nō dubito ꝑ familiares tuos dignatōni tue scriptū eē. Referā tñ paucis quō res se habeat. Dñs nr̄ in p̄mis bñ valet. Roma q̄ p̄ter solitū hucusq̄ sana eē vidr̄. Obijt cardinalis neapolitanꝰ. in curia potiꝰ medicorū q̄ aeris grauitate. Vrsini ⁊ comes euersus adhuc inter se armis ꝯtēdūt. q̄ res facit vt annꝰ vberrimꝰ sterilis videat̄. Huc accedit indignatō quā pōtifex ꝯtra vrsinos accepit: tractat̄ ꝯcordia nescio q̄ facilē habebit exitū. Comes iacobus piccininꝰ q hactenꝰ ī regno fuit. nūc suscepta a rege aragonū magna pecunia: exituꝰ regnū dr̄. ⁊ cōtra sigismūdū malatestā quē rex odit arma moturꝰ. q̄ cū ꝓfectuꝰ ē comes vrbinas. alij arbitrātur hec fingi ꝯ malatestas. vt improuisi Senēses īueniāt̄. Quicqd egerit piccininꝰ. si regnū exierit. arbitrātur oēs totā italiā rursus ī arma tuiturā. Atq̄ hec mō gerēt̄ bellū ꝯ thurcos. nec meliꝰ ī germania res se habent. qñ imꝑator ⁊ rex hungarie sic̄ nosti inter sese acerrima ꝯtētōe depugnāt. deꝰ ecclie sue meliꝰ ꝯsulat. Cōmēdo me dignatōi tue ad eiꝰ mādata oī tpe ꝑatū. Ex roma kl. augusti. M.cccclvij.

Epist.ccclxxv.

Cōmēdatoria singularium amicorum.

Neas cardinalis Seneñ. Archiep̄o saltzburgeñ. S.p.d. Nicolaꝰ Creiul capellanꝰ nr̄ dilectꝰ vēturus ē ad dignitatē tuā quā rogamꝰ ī agēdis suis ꝯmēdatū hr̄e velis. ab eo intelliges Romane curie statū ⁊ quō res Italie sese habeāt. Itaq̄ ñ ē opus de his aliqd scribamꝰ. Nō sumꝰ immemores beneficiorū q̄ a dignatōe tua ꝑcepimꝰ dū ī germania eēmus. et quō ī Saltzburga sepiꝰ a tua dignatōe gratāter accepti ⁊ honorati suimꝰ. ob quā rē erit nobis sp cura vt tibi ⁊ ecclesie tue ꝓ nostra possibilitate vicē rependamus. Insuper quia duo sunt ī tua curia nobis a longo tpe dilecti Johannes lauterbachiꝰ ⁊ Johānes troster viri boni ⁊ fidelissimi. eos dignatōi tue quoad possumꝰ efficimꝰ ꝯmēdatos. reputaturi nobis impensum qcqd ī eoꝝ ꝑsonis boni ꝑ te collatū fuerit. Datū rome kl. augusti. M.cccclvij.

Epistola.ccclxxvj.

Gratulat̄ de liberatōe ep̄i varadieñ. cuiꝰ noīe regi scripsit ⁊ ab aplico scribi īpetuit.

Neas cardinalis Seneñ. Johanni Troster. S.p.d. Fecisti probe q̄ nobis ex vngaria wiennaq̄ singula scripsisti que tū gerebantur. audiuimus inuiti illaꝝ ptiū tribulatōes. velit deus vt tādem p̄ncipes inclite demus austrie inter se recōciliētur. Illud aūt libēter intelleximus qd̄ de ep̄o varadiensi viro optimo significasti. cuius innocētia libertatē ꝯsecuta est. Nihil profecto hoc tempore nobis iocūdius significari poterat. tu de nobis sibi omnia vera dixisti. Nā cū audiuimus capturā eiꝰ vehemēter ꝓbatissimi patris fortunio: ꝯmoti fuimꝰ. scripsimusq̄ mox regie maiestati que nobis d̄ patre sincero ⁊ optime merito testificāda videbātur. Rogauimus etiā pontificē maximum vt litteras ad regē daret quibꝰ relaxatōez ep̄i peteret. easq̄ bis obtinuimus. Prunas ꝑ casualem quēdā tabellerium misimus.

Secūdas vo p laurētium Rouarellā destinauim⁹. qui nūcius aplicus ad regez ꝓfectus est. que ꝙuis tarde hinc venerint testimoniū tñ ꝓbebūt nostre in episcopū caritatis. Postremo que suades fecimus. Cōgratulatorias eñ epistolas eidē epo z misimus z mittemus. Itaqz nō ē cur verearis officiū nr̄m requiri posse. De r̄bus curie nr̄e supersedim⁹ scribere. cū Nicolaus nr̄ creivl te ꝙuēturus sit. ex quo cūcta vel minima que in italia gerūtur habūde cognosces. Reliquū ē vt bene valeze studeas. archiepoqz fideliter seruias apud quē tua obsequia nō erūt sine ꝑmio. Nos aūt semp tui memores erimus. Vale et si iacob lotronus istic ē. mille ei salutes nr̄o noie dicito. Ex vrbe Roma kl̄. augusti. Ad. ccccl vij.

Familiaris vt bene valeat. Epistola. ccclxxvij.

Neas cardinalis Seneñ. iobāni lauterbachio. S. p. d. Ex Nicolao nr̄o Creivl tibi amicissimo ꝓgnoscēs q̄ apud nos gerūr̄ z q̄ nos ī te aīo sum⁹. Nā quēadmodū te iāpridē dilexim⁹. ita et nūc amam⁹. cupimusqz tibi bene eē z si qñ aliquid ꝑ te facē possem⁹. nō eēt ī nobis mora. ꝓfidim⁹ tibi bene futurū apud archiepm Saltzburgeñ. Qui ꝑ sui singulari virtute seruitijs tuis debita ꝑmia nō negabit. Vale igitr̄. et nos eidē archiepo ita offeras vt intelligat nos sibi cōplacēdi cupidos esse. Datū rome kl̄. augusti. Ad. ccccl vij.

Consolatoria super morte filij. Epistola. ccclxxviij.

Neas cardinalis Seneñ. Bño de rosenberg. S. p. d. Adagno meroze affecerūt nos lr̄e amicoz. qbz clarissimū z spectatissimū filiū tuū heinricū die clausisse extremū cognouim⁹. Doluim⁹ certe illū in floze sue iuuētutis ex hac luce migrasse. cū multa z ꝑ domo tua z ꝑ inclito regno bohemie facē poterat. tū vo istud molestissimū fuit. q̄ senectuti tue z baculū z solamē ereptū eē videbamus Dz cū cogitamus animi tui sapiētiā. nō dubitam⁹ qn ꝓsolatōem ipe rex mortalium vius tibi ꝓbeat. Frequēter accidūt hec. sepe filij pres ī morte ꝓcedūt. raro est sener q̄ pluzes ex suis filijs nō ꝑmiserit. Tolerāda sunt hec. nec doloze ꝓsilū ē. vbi doloz nihil affert ꝑsidij. Acquiescēdū ē diuine volūtati. oia deus ī vsuz meliorē ꝙuertit. nihil ipe ꝓperā. nihil temē agit. Ille sapiēs hō ē qui ea vult que velle deū nouit. Nos filiū tuum in eo statu ī eo tpe vocatū a deo nō ambigim⁹. in quo illi melius fuit eruisse hominē. Itaqz ꝙuis nō dubitamus magnificētiā tuā quieto eē aīo. z ea velle que de⁹ voluit: tñ ꝑ nr̄o officio rogamus vt hec humana equa mēte feras. z qđ restat eui cuz reliquis tuis filijs dulciter ac suauiter traducas. Id erit nobis supza q̄ dicere possumus acceptū. Diligim⁹ eñ summope ꝑsonā tuā. nec obliuioni dare possumus quāta nos caritate ī vienna quondā ꝓplectebaris. z de niqz semp nobis añ oc̄los est hūanitas illa atqz vrbanitas. quā nobis z ꝓcopio Rabensteyno oñdisti in crūmenauia. ita eī nos ardēti caritate et vt aiūt euiscerata dilectōe suscepisti. vt oī tpe nos et tibi z natis tuis z his qui nascētur ab illis obnorios eē putemus. z hoc quidē oñdem⁹ si vnq̄ sese facultas obtulerit. Reliqua referet nicola⁹ creivl capellanus nr̄ dilectus quē tue magnificētie ꝓmendamus. cui tāq̄ nobis credētie fidē plenā adhibere velis. Datum Rome kl̄. augusti. Ad. ccccl vij.

Post regiā maiestatē recōmendatam refert grates de ēpi varadien emancipatione. Epistola. ccclxxix.

Neas cardinalis Seneñ. Ladislao regi hungarie. S. p. d. Cū supioribz diebz iobes varadiēsis epus apud budā in vincla ꝓiectus esset. Idqz tuo iussu factū diceret. egre id mihi duplici de cā fuit. Nā z ꝑsulis integerrimi ac mihi amicissimi infelicitati ꝓpatiebar. z honorē tuuz parūper obnubilari dolebā. cū ēpm de tua serenitate optime meritū z doctrina p̄ditū singlari. tua sublimitas ī carcerē retrusisse affirmaret. Scripsi itaqz mor excellētie tue q̄ mihi ī ea re faciē da videbat. ꝑ gloria tua. quēadmodū fideles famuli benignis dñis suis ꝓsulē aliqñ solēt. Scripsit et sc̄issimus dominus nr̄ semel atqz itez. Nā q̄ varadiēsem pontificem

et virtute ⁊ nomine optime p̄ditum intellexisset: nō poterat ei (cū indigna ferret) non opitulari. Nescio an hmōi lr̄e tuā sublimitatē adierint. Illud nunc relatū ē. q̄ tuaz hanc curiā gaudio repleuit. nō sine p̄cipua et ingēti laude tue sublimitatis. Nā cuz ep̄us idē nō tuo motu. ꝫ aliquoꝝ potentū impulsu. quibꝫ nō facile resistere poteras i captiuitatē ductus affirmaret̄. nūc illud plane dr̄ qd̄ innocentē p̄latum quē alieno i pulsu ceperas. tuo sponte solūmodo relaxasti. ex qua re patefacta ē animi tui innata ꝓbitas et ep̄i innocētia liquefacta. Quippe sanctissim⁹ dn̄s nr̄. totusq̄ cardinalium cetus rectitudinē animi tui ⁊ singularē prudentiā magnis extollunt p̄conijs. Ego vo qui eūdē ep̄m iādudū virū ꝓbatissimū eē ꝯgnoui. eiq̄ singulari amicicia suz ꝯiunct⁹ nō solū laudo circūspectōez ⁊ beneficētiā tuā. ꝫ gr̄as quas possuz tue serenitati ago ꝓ salute hoi amicissimo restituta. Intelligēs nō me minus ea d̄ cā tue gl̄ie obligatū q̄ ip̄m ep̄m. Erā etiā añ seruitor sublimitatis tue mlt̄is de causis obnoxius. ꝫ accedē te hoc beneficio. nihil ē qd̄ iā mihi reliqui sit. quin totū qd̄ possum maiestati tue debeam. Ex roma nonis Augusti. M.cccclvij.

Captat beniuolentiam ⁊ capellanū suuz cōmendatum facit.

Epistola.ccclxxx.

Neas cardinalis Seneñ. Electo Vratislauiensi. S.p.d. Reuertitur ad ptes istas dilect⁹ capellan⁹ nr̄ nicola⁹ creiol. canonic⁹ Vratislauiēsis. tibi iā pridē not⁹. ab eo senties quecūq̄ apd̄ nos gerūt̄. ⁊ qs anim⁹ nr̄ erga te sit. q ⁊ tibi ⁊ domui tue nobilissime tāto magis afficimur. quāto indies p̄ris tui fratrū ⁊ tua erga nos merita magis recolim⁹. Itaq̄ ñ erim⁹ i scribēdo lōgiores. Tātū dignatōi tue nicolaū ꝯmēdā⁹. Rogātes siq̄ sūt q̄ p nos tui cā fieri possint. ita de nob ꝯfidas. quēadmodū veri aīci int̄ se ꝯsueuer̄t. Datū rome nonis augusti. M.cccclvij

Epistola.ccclxxxj.

Mere familiaris.

Neas cardinalis Seneñ. Heinrico Senftleben. S.p.d. Per nicolaum nr̄m canonicū Vratislauiēsez q nūc i alamaniā reuertit̄. ñ putam⁹ nc̄criū eē mlt̄a scribē. Ita ei repēte factur⁹ ē iter. vt mlt̄i eū p̄cessuri sint. Visitabit em̄ quocūq̄ i loco suo ex more cōpatres atq̄ cōmatres. Nec dubitam⁹ eū cum ad te venerit qn volūtates italicas meli⁹ referre q̄ ab eo discere valeas. Itaq̄ partim⁹ vbis. Tm̄ rogam⁹ vt i re illa Varimēsis eccl̄ie si qd ei ꝯmittēdū vidr̄. id ꝓ tua prudētia facias. Est em̄ Vratislauiā petitur⁹ vt ait. ⁊ a nobis habebit lr̄as ad ep̄m illum credētiales. vt si op⁹ fuerit eis vti possint. Reliq̄ ex eo audies quē fortasse licētiatū i decretis habebis. Vale ⁊ amicis nostris nos effici cōmēdatos. Datū rome nonis augusti. M.cccclvij.

Refert noua italie ⁊ se quantulus sit in toto pollicetur.

Episto.ccclxxxij.

Neas cardinalis Seneñ. Johāni cardīali sc̄ti angeli. S.p.d. Que supioribꝫ diebꝫ apud nos gesta sūt. ea iā p alias lr̄as tue dignatōi significaui Nūc subijciā q̄ secuta sūt. exinde scies qd sperādū sit. qd ve timēdū cōmūi xp̄ianoꝝ cause. Dn̄s noster sanctissimus nōnullā aduersus Vrsinos indignatōnem induit. adeo vt etiā nepotē suū eccl̄iastice militie ducē ꝯ illos miserit. castrūq̄ sancti gregorij ab eis extorserit: nūc ꝯcordia tractat̄. Expectam⁹ exituz rei pacēq̄ magnope cupimus. Nā bella huic ciuitati caritatē annone nō p̄uā inducūt. Iuit ip̄e sanctissimus dn̄s nr̄ his diebꝫ aliquātis per egrot⁹: nūc diuino munē cōualuit. cui⁹ prudētia nō ē dubiū. qui reipublice salubriter ꝯsulat. Nepotes ei⁹ q patriarchā legatū i oriētē secuti fuerāt. atq̄ ibi ob quedā malefacta ꝯprehēsi nudiusquart⁹ rediē. vtq̄ se crimine purgent. patriarcham criminantur. sed domino nr̄o et sacro collegio cognita ē illius legati integritas atq̄ constantia: nec sinistri quicq̄ de eo facile creditur. An autem nepotes ip̄i culpabiles sint vt legati nuncij tradunt. id alij inuestigent. Ego ⁊ accusatores ⁊ excusatores eoꝝ equis auribus accipio. Rex aragonū bellū habet ꝯtra Ianuēses acerrimuz. ⁊ nūc vna nūc altera ps naues in mari p̄dit. sed ip̄a ianua mi

ro afflicta est. q̄ non regis tm̄ sed etiam suoꝝ exulum armis pmit̄. Hermus dux eius magno vir aio ⁊ manu ꝓmptissim⁹. miseros ciues territat. q se non alio mō q̄ morte impium posituꝝ affirmat. ⁊ nūc hūc nunc alium ciuē ad necē rapit. q suis ꝓsilijs adversat̄. Rex at̄ ꝑ hos dies vt fama est insigne opidū. Scarlinum noie in tuscia luet⁹ est. si vex est qō hodie mercatoribꝫ scptum ferunt. Id erat in pate dñi plumbinē. Ob quā rem sunt q arbitrant̄ non getuꝝ regem nisi ⁊ plumbini dñio potiat̄. Quod si obtinuerit locum hēbit oportunissimum vnde seneñ florentinos ac ianuenses cum velit lacessere possit: atꝫ vtinam non ex ꝫ pax ytalica ꝓturbet̄. hoc est ytalia. Que at̄ in germania gerunt̄ optime nouit dignatio tua. Cupio scire vbi locoꝝ atꝫ gentium sis. qd agas q̄bene valeas ⁊ q̄ spes sit rebꝫ agendis. Sunt em̄ q dignationem tuam egrotantem se reliqsse affirmāt: q̄ res mihi molestissima est. Ea ꝓpter suadeo hortor ⁊ obsecro vt sanitatis curam geras: curesqꝫ vt aliqñ reuertaris huc let⁹ ⁊ sospes. qō omnes amici tui maxime cupiūt. Ego ōo nihil magis desidero q̄ te in domo tua rome sepe vidē ⁊ alloq. ac ꝑ veteri ꝓsuetudine māsuetudie tua ⁊ benignitate ꝓfrui. Nō offero me dignationi tue. aut familie tue vel amicis aliqd apud summū pontificē ꝓcuratuꝝ. Naꝫ ⁊ minimū est qō possum ⁊ dignatio tua potentissimos cardinales hꝫ q ei⁹ negocia fidelissime gerunt. Itaqꝫ non est cur mea indigeas opa. Ego tm̄ q̄ntul⁹ sum ⁊ tuus semp fui ⁊ ero. Ex roma nonis Augusti. Mcccc.lvij.

Excusatio contra murmur g̃uaminis Germanice nationis.

Epistola.cccl.xxxiij.

Neas cardinalis seneñ. Martino mayer. S.p.d. Jocunde nob fuer̄t lr̄e tue. q̄s in causa decani mogūtini ad nos scpsisti. erāt in eis ꝓles ꝓtes q̄bꝰ breuit̄ rñdebim⁹. Longaudes de nr̄a ad cardinalatum ꝓmotōe. non ē ea res nob dubia. Siqdem nr̄ honor tu⁹ honor est. ⁊ hāc dignitatē non min⁹ tibi creditā q̄ nobis esse: equū est te arbitrari. q̄ñ int̄ nos vera est ⁊ stabilis amicicia. q̄ iubet int̄ amicos omnia estimari ꝓmunia. Quippe si q̄ñ aliqd occurrerit in q̄ vel tibi vel ꝓsanguineis aut amicis tuis ꝓdesse possum⁹: oñdem⁹ nos memores esse veteris beniuolentie ⁊ dulcis vsure. quaꝫ simul in multis locis habuim⁹. Que scpserunt nobis ꝑn cipes electores. ⁊ tu etiam ꝑ decano moguntino non obaudiuim⁹. nāetsi ꝓposituram vormatiensem apud nos libent̄ retinuissem⁹. ꝓcordauim⁹ tm̄ cum ꝓcuratoribꝫ eiusdē decani de ꝓmutatōe. vt tam dictis ꝑncipibꝫ q̄ tibi ⁊ ipi decano quē iamdudū cognouim⁹ ⁊ amauim⁹. rē g̃tam facēm⁹. dam⁹ nūc opam vt lr̄e expediant̄ oportune. Illud aliq̄ntulū duꝝ est qō in calce lr̄aꝝ tuaꝝ scribis q̄relas. s. magnas fieri ō romana curia. q̄ natōꝫ germanicā multis incōmodet modis. Quatuorq̄ capita tangis. Unū ē q̄ decreta Constantien̄ ⁊ Basilien̄ ꝓciliorꝫ ꝓpactataqꝫ nationis minime obꝰuent̄: ⁊ q̄uis in ꝫ articulo omnia ꝓtineri videant̄: tm̄ specificas. q̄ electōes canonice facte nō ꝓfirment̄. q̄ magna vis pecuniaꝝ ab his q bñficia ꝓsequunt̄ extorq̄t̄. q̄ sub colore indulgentiaꝝ ⁊ decimaꝝ varijsq̄ modis ex alamania pecunie hauriunt̄. ⁊ denicq̄ subiungis de g̃ra nr̄a quā obtinuim⁹ de bñficijs in ꝓmēdam habēdis quaꝫ insolitā esse assueras. Cogimur ad hec nō nr̄ rñdē. ⁊ in ꝑmis qdem fatemur q̄ scribis inclitaꝫ. s. natōꝫ vr̄aꝫ olim fuisse florentem ⁊ suis vtutibꝫ romanū impium meruisse. Adijcim⁹ tm̄ ⁊ illud excellentissimā bti petri sedem postq̄ ille martirio coronat⁹ est. sp rome fuisse. in q̄ q sederunt. vicariatum xp̄i tenuere. clauesqꝫ ligandi atꝫ soluēdi penes se habuere: siue greci: siue ytali: siue germani aut ex alia gente fuere: nec nunq̄ regni celestis introire ianuaꝫ potuisse. q romanoꝝ pontificum auctoritatem ꝓtumaciter contempsere. nec hodie illis gloriandum esse q auctoritate ꝓpria leges sibi ꝓstituunt. qbꝰ ꝓ suo libito romane sedis iussiones spernere possint. Nos em̄ catholica veritas nisi resipuerint ante obitum: ignis eterni mancipio sine intermissione deputat. Fatemur insup aliquando in romana curia quam regunt homines aliqua fieri que digna eēnt emendatione. nec dubitam⁹ ipos romane vrbis p̄sules etiam inq̄tum homines falli errare. labi ac decipi posse. Sz vt ad q̄relas tuas veniam⁹ dicim⁹ tibi. dignum eē vt compactata cum vr̄a natōne fuent̄. Idqꝫ semꝑ p̄dicauim⁹ ⁊ in futurum predicare

non omittemus . Sigdem nationi tue a q̄ plurimum sum⁹ honorati. non min⁹ q̄ nr̄e
afficimur. Uez cū dicis decreta basilien. pcilij ñ custodiri. Idq; putas iniuriosuz eē
natōi indignā dicim⁹ eē q̄relā tuā. Propter decreta em̄ basilien pcilij int̄ sedē ap̄licā
z natōz vīam di scidium cepit. cū vos illa, prsus tenēda diceretis. ap̄lica vo sedes oia
reijcēt. Itaq; fuit deniq; ꝓpositio facta. in q̄ nos impatorio noīe int̄fuim⁹. eaz certaz
legem dedit deinde inuiolabilr obſuandam. p quam aliq̄ ex decretis pcilij p̄dicti re-
cepta videnr̄ aliq̄ reiecta. Itaq; non iuste agis. si p omnia ſuanda esse decreta ꝓten-
dis. Sz venio ad electōnes. q̄s passim ꝓtemni refers. ꝟ nos non inuenimus ita eē vt
asseueras. naz postq̄ ex alamania huc venim⁹: plures eccl̄ie cathedrales eiusdē na-
tōis vacauerr̄. in q̄bz vel postulatōes facte vel electōes fuere. De postulatōibz nihil ē
q̄d obijci possit: nam ille ex gr̄a pendent etiam vetusto iure. libeq; est pontifici ma-
rimo eas admittē vel reijcē. Electiones aī si canonice fuerint ꝓpactatoz vigore ꝓfir-
matōz merenr̄. nec repelli p̄nt. nisi de vtiliori ꝓsona. Roman⁹ pontifex de ꝓsilio fra-
trum suoz sancte romane eccl̄ie cardinalium duxerit, puidendum. ꝟ neq; h̄ est aliqd
q̄d rep̄hendi merito possit. De tpe dicim⁹ quo ro. curiam sequmur. Neq; em̄ (iam bie-
nio tm̄ est q; h̄ sum⁹) vlla electio huc allata est. q̄ rite z canonice facta ꝓpta sit. Nam
traiectenſ electio de q̄ magni rumores habiti sunt. in ꝓsonam excoīcatam ceciderat.
Alie vo alios defect⁹ habuere. Itaq; vides non eē cur vr̄a natio circa electōes iustaz
q̄relam hēat. Qd deinde subiūgis extoz q̄ri multum auri ab his q dignitates vel alia
bn̄ficia assequunr̄. non est cur de hac sede ꝓqramini. ꝟ poti⁹ de cupiditate z ambitōe
vīoz hoīm. q currentes, p epatib⁹ inuenientes ꝓpetitores. his q̄bz palatium patet
certatim pecunias offerunt. Illi vo q alloq pontificem p̄nt. non sunt oēs sil̄es angel̄.
ꝟ q̄les in almania. Galliaq; multos repias. recipiunt em̄ qd offerr̄ non extoz q̄nt. ro
man⁹ aī p̄sul solus in thalamo suo nūc hos nūc illos audit. z illos, pmouē solet q ma-
gis cōmendanr̄. nec scit nec etiam arbitraī pecunie cā hos aut illos ꝓmendatōne p̄-
ferri. Nec sibi plus auri daī q̄ ꝓcordata pmittant. nisi fortasse. aliq̄n occasione expe-
ditionis ꝑ thurcos. aliq̄n sup annata recepit. qd sibi, pfecto non fuit in tanta neces-
sitate negandum. habes q̄ in hac pte rn̄sionem nr̄az. de pecunijs indulgentiaq; mira
mur fieri q̄relam. Nam ille postq̄ collecte fuerant, pfecto romani pontificis arbitrio
non alteri⁹ erant distribuende. De decimis q̄z credim⁹ non eē indignum qd refers.
Nam si alie natōes, p expeditōe ꝑ thurcos bn̄da decimas exhibent. non videm⁹ cur
eē theutones ñ ꝓtribuant. Laudam⁹ tm̄ in ea re debitos adhiberi modos. Letq; cū to
ta q̄stio de pecunia vtaī. dicim⁹ hanc vetustissimaz eē q̄relam. q̄ nunq̄ auferri potuit
sp em̄ sunt boies pecuniaq; auidi. z qdammō insatiabile. q cū multa lucri velint: ex-
ponē aliqd sacrilegiū putant. nec vlla gens est q̄ aīo eq̄ ex regione sua asportari auq̄
ferat. Hungari alamanos ea potissimū cā detestanr̄. q in regno suo negociātes mul-
tum auri asportant. Eadem q̄rela ē polonoz. eadē danoz. In alamania q̄z q̄plures
gentes repiem⁹. q̄z altera incusant alteram. q̄si argēti sui extoztricē. nec curie vīoz
pontificum accusatōibz carent. Patz itaq; longe lateq; h̄ gen⁹ q̄relaq;. Uez q; dicis
Germaniam vīam quondam ditissimam fuisse. nūc vo, prsus exhaustam z omni ere
vacuam esse: nos ꝑ sentim⁹ illudq; audacter dicim⁹. nunq̄ germaniam ditiorem fuis-
se q̄ hodie. nunq̄ ornatiorem. nunq̄ armis potentiorem. si vni dño paruerit. Nanq;
si legam⁹ vetusta tpa. inueniem⁹ germanos olim ritu viriſse barbaro. vestibz vsos la
ceris. Uenationi tm̄ z agroz culture dediſse opaz. feroces qdem homines z belli ap
petentes. ꝟ argenti, prsus inopes. qbz quippe nec vini vsus erat. Ipsa q̄z germania i-
tra mare z danubium. rursusq; intra renum z albini ꝓtinebaī. nunc vo q̄ntum trās-
gressa sit suos limites non ignoram⁹. Nam plus fere est qd extra nati estis in gal-
lia Retia Notico. Uindelico atz in ipa Scithia seu Sarmatia: q̄ quod intus habu
istis. Quid memoremus nobilissimas vrbes vr̄as z splendidissimas. ditissima tem-
pla. opulentissimos principes ac prelatos. certe non videmus, puinciam esse q̄ com-
putatis omnib⁹ vr̄am supet. q si resurgēt aliquis illoz theutonum qui tpe Julij ce-
saris virit. germaniam peragrazet. vt arionistis: pfecto diceret non esse eam terram

quam olim viderat. negaretq; suam esse patriam. cũ vineaꝝ ⁊ arboꝝ fructiferaꝝ ꝯsi-
tiones: vestit⁹ hoĩm: vrbanitatem ciuium: splendorem vrbium: tantamq; nitidaꝫ po-
litiam apud vos ꝯtuereť. Ueꝝ hanc mutatõꝫ qs fecit in vobis nisi religio xp̃i? Cult⁹
quippe xp̃iane religionis a vobis barbariem omnem expulit. atꝫ ita expoliuit: vt iaꝫ
Greci ipsi barbari. vos ať recti latini appellari mereamini. Cultum ať salutifere re-
ligionis si veꝝ fateri vultis. Roma vobis ⁊ apl̃ica sedes dedit q̃ p̃dicatores ad vos
mittens ydoloꝝ relinq̃re cultum. ⁊ veꝝ deum colere docuit. Plus est ħ martine q̃ au-
rum ⁊ argentum. plus est qđ accepistis q̃ qđ datis. Itaq; decet vos accepti beneficij
memores esse. qđ qdem tantum est. vt nulli possit thesauri compensari. Transimus
modo ad eam epl̃e tue ptẽ q̃ nos concernit. dicis nos ⁊ alios plerosq; sancte romane
ecclesie cardinales insolitas apud nos reseruationes habuisse. indeq; multos exori-
ri rumores. Nos ⁊ metensem olim cardinalem. ⁊ alios nonnullos sil̃ibꝫ vsos g̃tius
comptum habem⁹. ⁊ ab illis lr̃aꝝ nr̃aꝝ formaꝫ extraxim⁹. Rep̃hendis q̃ he lr̃e ꝯpa-
ctatis aduersari videanť. dicim⁹ nihil in eis esse ꝯ ea q̃ concordata vocanť. nisi fortas-
se illud recenseať. q̃ etiam monasteria reseruari videnť. in qbꝫ electõi locus esse dꝫ.
Nos de hac pte abunde satisfecim⁹ dño nr̃o. Duo em̃ dixim⁹ eius beatitudini. Pri-
mum q̃ nullius monasterij electionem impedire vellem⁹. Alteꝝ q̃ nullum monaste-
rium acceptaturi essem⁹ ꝯ voluntatem ei⁹ p̃ncipis in c⁹ ditione situm esset: ⁊ ita ꝓcu-
ratoribꝫ nr̃is dedim⁹ in mandatis. Quod si putas etiam collegiataꝝ prepositurаꝝ
electiones ꝯfirmandas esse. neq; debuisse nos eaꝝ reseruationes acceptare: longe fal-
leris. nam ꝯcordata ip̃a dignitates p̃mas pt⁹ põtificales ⁊ in collegiatis ecclesijs p̃n-
cipales. apl̃ice sedis dispositioni p̃mittunt. in alijs ať beneficijs inferioribꝫ hꝫ ip̃a se-
des suos mẽses: q̃ si sup hmõi bñficijs ac dignitatibꝫ reseruationes obtinuim⁹. acce-
pim⁹ a summo pontifice qđ nobis ꝯcedẽ potuit. sine cuiuspiam iniuria. Sꝫ arbitr̃is
fortasse bñficia q̃ in germania sunt: germanis poti⁹ ꝯmitti debẽ q̃ extraneis. nec nos
aliť sentim⁹. Sꝫ cũ nos iam annis sup̃. xxiiij. germaniam incoluerim⁹. nõ reputam⁹
extrane⁹ existimari debere. cũq; imp̃atori ipsiq; nationi longo tpe sũma fide magnis
laboribꝫ ꝓuierim⁹. ⁊ nũc ad cardinalatũ recepti. ea curem⁹ q̃ natõis ip̃i⁹ honori atꝫ
vtilitati ꝯducant. ⁊ ita ꝓrsus agam⁹ vt natõne germani poti⁹ q̃ ytali putemur. Non
iudicauim⁹ tribꝫ illis ꝓuincijs Moguntine Coloniensi Treuerensi indignũ videri
aut g̃ue censeri. si annuo duo milia ducatoꝝ in eis obtinerem⁹ ex illis bñficijs q̃ se-
des apl̃ica ꝯferre hr̃et. Putauissem⁹ etiã maiora in eadẽ natõe cui sp ꝓuiuim⁹ sponte
offerri: ħ non sum⁹ nos insatiabiles. Contentamur eo qđ ꝓ debiti stat⁹ ꝯꝓuatõe suf-
ficiat. nec plura circa ħ. Q̃ ať opas tuas ad id offers vt gr̃e nr̃e fructũ ꝯseq̃mur. agi-
m⁹ tibi gr̃as q̃ ptes amici non negligis. Idq; rogam⁹ vt inťueniente casu oportuno
ꝓrsus efficias. Scis q̃ sit mens nr̃a ⁊ quõ gr̃am nr̃aꝫ restrictaꝫ esse volum⁹. si q̃ pre-
positura vacauerit aut eccl̃ia p̃rochialis magni reddit⁹. velis ita efficẽ vt ad ꝯplemẽ-
tum gr̃e nr̃e ꝑuenire possim⁹. Deniq; reqris an aliqd dicẽdũ faciendũ ve sit circa eã
ptem q̃ natõeꝫ vr̃am ⁊ apl̃icam sedẽ ꝯcernit. Rñdem⁹ futuꝝ eẽ ad p̃ncipes electores
nũcium apl̃icum laurentiũ Rouarellam. cũ eo poteris sup hac re plen⁹ loq. sibiq;
cuncta ꝯñicare. q̃ ꝓ sua circũspectõne non ignorabit. q̃ via sit in talibꝫ incedendum.
Nobis tñ illud ꝯsiliũ videreť. q̃ p̃lati ⁊ p̃ncipes vr̃i si q̃ in re g̃uamina sibi nõ digna
inferri putant. legatos suos ad romanũ pontificem mittẽ nõ postponerẽt. Et q̃ sunt
illa in qbꝫ g̃uarenť exponerẽt. peterentq; debitam fieri reformatõꝫ. Naꝫ sedes ista ꝓ
sua insita masuetudine. vr̃is votis (q̃ qdem rõe subnixa eẽnt) nunq̃ denegaret assen-
sum. Nos ať etsi paꝝ valem⁹. studia tñ nr̃a sp in eo dirigem⁹: vt inclite natõi germa-
nice dũ eq̃ postulauerit mos gerať. Uale optime archiep̃o Moguntino cui ꝓ veteri
noticia sum⁹ affectissimi effice ꝯmendatos. Ex roma die. viij. augusti. M. cccc. lvij.

Congr̃tulať ep̃o varadieñ e vinculis emancipato.

Epistola. ccclxxxiiij.

Neas cardinalis senenſ. Ep̃o Uaradiẽsi. S. p. d. q̃ntũ de captiuitate tua
indig̃ ⁊ acerba dolui⁹ tãtũ mõ de liberatõe gauisi ⁊ sũmope exhilarati su-

nus. Quippe non solum dignationi tue cui⁹ bonitas ac innocentia magnifice pate⁹ facta est: verũetiã serenissimo regi ladislao ꝓgaudem⁹. c⁹ bñficẽtia ⁊ animi rectitudo indies magis ac magis eluceſcit. Nanq; sic nob relatũ est. cũ psona tua ĩ arce budẽsi retenta fuit. mĩme anim⁹ regius ad eam rẽ inclinat⁹ erat: ꝟ seduxerẽt eũ coꝛ ꝓsilia q tue ỏtuti inuidebãt. nec rex adhuc iuuẽculus ⁊ in regno nou⁹ magnis psultoribꝫ adꝫ uersari audebat. cessit furoꝛi loco ⁊ tpi. Illud tñ cauit ne qd in coꝛp⁹ tuum emuli tui molirẽt. Sꝫ nunc q̃ sua mẽs fuerit apte liq̃t. Naꝫ q alieni ꝓsilio atꝫ importunitate dignatoꝫ tuam in carcerẽ ꝓiecit. idẽ suopte ingenio libertatẽ tibi restituit. O quã rez nemo ẽ q ñ intelligat capturã tuã ab emulis tue ꝓbitatis. Libẽatoꝫ ỏo ac salutẽ a so lo rege ꝓcessisse. Est igr̃ qỏ ⁊ tu serenitati regie quẽadmodũ bacten⁹ feciſti. ita ⁊ ĩ posteꝛ summa cũ integritate fuias. Nos aũ ⁊ ceteri q te amam⁹ gr̃as r̃eram⁹ qỏ nos q dem mĩme negligem⁹. Eram⁹ bacten⁹ occupati vt liberatoꝫ tuam lr̃is aplicis ⁊ nr̃is ꝓcurarem⁹. q̃s bis regio culmi trãsmissim⁹. q̃z ꝓmas moꝛ intellecta nouitate trãsmitti curauim⁹. Alteras ỏo laurẽti⁹ rouarella nũci⁹ aplic⁹ secũ attulit. Cui eẽ ỏbo ꝓcuratio tue salutis nob annitẽtibꝫ ꝓmissa fuit. Sꝫ intelligim⁹ eum tuam dignatoꝫ iam restitutã liberati inuentuꝫ. qỏ qdem gr̃tissimũ est. nam ⁊ reg̃tiari regi q̃ supplica re longe est p̃stãti⁹. ⁊ bonoꝛ tu⁹ maioꝛ ꝓculdubio reddit. cum non ꝓcibꝫ ꝟ innocẽtie libertatem tuã ꝓcessam eẽ manifeste liq̃at. Rogam⁹ igr̃ ꝺeinceps bono aĩo sis ⁊ iocũ/ ꝺe viuas. ꝺe nobis ỏo tanq̃ ꝺe veteri ⁊ fideli amico fiduciam obtineas. sciens q vo⁹ tis tuis q̃ qdem nr̃a in p̃sate fuerint nunq̃ ꝺeerim⁹. Vale ⁊ reuerẽdissimis p̃ibꝫ sfri gonensi ⁊ sancti angeli cardinalibꝫ aplice sedis legatis si qñ cum eis ꝓuenies mẽoriam nr̃i facito. Datum ro. die. x. Augusti. M. cccc. lvij.

Excusatoria ꝺe g̃uamine nationi germanice illate ⁊ p̃cat pacẽ cũ ladislao inire ⁊ p̃ thurcos gladium vibrare. **Epistola. ccclxxv.**

Alixt⁹ epus seruus seruoꝝ ꝺei. Carissimo in xpo filio Friderico rõnoꝝ impatoꝛi sp augusto salutẽ ⁊ aplicam bñdictoꝫ Ex quo aplice sedi sic placuit altissimo p̃sidẽtes. ea nos sp cura tenuerit. vt inclite natõi germanice, p̃ nra possibilitate ꝓplacẽm⁹. ⁊ oĩbꝫ illic ad nos ꝓcurrẽtibꝫ faciles ac benignos p̃beam⁹ aures. Nup tñ sic nob relatũ est. nõnulli ex venerabilibꝫ fribꝫ nr̃is ac ꝺilectis filijs nobilibꝫ viris rõni imp̃ij electoribꝫ ⁊ alij plerisq; p̃ncipes ac p̃lati natõnis ciusdẽ: ꝺicta q̃daꝫ sine ꝓuẽtu int̃ se celebrato oꝛatores suos ad te miserũt: q ꝺe nob ꝺeniq; curia nr̃a ñ puam q̃relã faciẽtes int̃ cetera exposuisse ferunt. q̃ nos diuer⁹ modis natõꝫ ipam aggꝛuantes q̃ int̃ te noĩe natõis ⁊ añcessorẽ nr̃m felicis recoꝛdatõis Nicolaũ papã. v. ꝓcoꝛdata fuerũt. mĩme adimplẽ aut obseruare curem⁹. Quibꝫ ex rebꝫ ⁊ si ñ ꝺubitem⁹ serenitatẽ tuaꝫ p̃ sua erga rõnaꝫ eccl̃iaꝫ eximia ꝺeuotõe. illoꝝ q̃relas acrit ac ꝺebite ꝓsutasse: dignũ tñ putabim⁹ sup his q̃ nob obijciunt̃ sinceritatẽ ⁊ innocẽtiã nr̃aꝫ tue sublimitati p̃spicuã ac manifestã efficẽ. vt si qñ posthac siles q̃monie ad tuas aures ꝺeferanꝫ. habes ex nr̃is lr̃is qỏ murmurãtibꝫ ac ꝺetrahentibꝫ hoĩbꝫ rñdẽ atꝫ obijcere possis. Eqdem cũ nos oẽs xp̃iani oꝛbis natões benigne q̃ntũ cũ ꝺeo possum⁹ tractẽ curem⁹. p̃cipue tñ germanicos p̃ncipes ac p̃latos singulari q̃dam caritate ⁊ p̃cipuo ꝓsecuti sum⁹ affectu. Neq; eñ nos latet q̃ fauoꝛe amplectẽdi sunt eccl̃iaꝫ p̃sules. ⁊ seculi p̃ncipes honoꝛe p̃uenientiã: vt illos fratꝝ ⁊ istos filioꝝ loco sua cuiq; ꝺigtate fuata hr̃e ꝺebẽ⁹. Sunt euãgelia sac̃ sp añ oculos mẽtis nr̃e: scꝛoꝝq; patꝝ ꝺecreta sedulo in aĩo voluim⁹. Nouim⁹ qd epis liceat. qd p̃ncipes ꝺeceat. qd officio summi sacerdotis incũbat. Neq; coꝛdi nr̃o qq̃ teneati⁹ hꝛet. q̃ ita sacros canones obseruare: vt ꝺo nei misterioꝝ xp̃i dispẽsatoꝛes inueniamur. Nota ẽ oĩbꝫ aplice sedis auctoꝛitas. manifesta cuiq; p̃me sedis ꝺignitas. vulgata p oꝛbẽ vicarij ꝺei p̃as. Cui dictũ ẽ a dño. Pasce oues meas. ⁊ qꝺcũq; ligaueris sup trã. erit ligatũ ⁊ in cel̃. ⁊ reliq̃ qbꝫ in euãgelio. Rõni p̃sulis eminẽtia diuinit⁹ ꝺeclarat. Quibꝫ ex rebꝫ ñ ẽ. cur aliqs opa nr̃a crimiari possit tanq̃ latiꝰ euagemur q̃ nob liceat: aut tãq̃ in alienã messem falcẽ mittẽ videãt. cũ ñ h⁹ aut illi⁹ puicie ꝟ vniuersi oꝛb p̃sulatũ ĩ aplice sedis specula ꝓsecuti sum⁹. q̃ cũ ita sint. scim⁹ tñ eos q vocati sunt in ptẽ solicitudis ñ eẽ turbãdos: suamq;

cuiqz iurisdictionem nisi forsitan abutant seruandam esse non ignoram⁹. Eapropter ita nos gerē in hāc vsz die curaturum⁹. ne q̄ de nobis cuiuis hoīm q̄rela ꝓpetē possit. nec putam⁹ aliqs eē q se lesos aut spretos a nobis dicant. nisi fortasse aliq fuerint q desideria sua non recte metientes. tūc se ꝓtemptos ac gūatos arbitrant: cū petitōibz eoz iniustis ñ ānuim⁹. Sz audiuim⁹ rumozē eē tanq̄ nos auz ex natōe tua sup̄ quā deceat extoz̄am⁹. Iniuriant ꝓfecto nob. z a vero longe recedūt. q talia dicunt. nihil vnq̄ nr̄o noīe ab his extortum est. qbz bñficia ꝓtulim⁹ vt illi garriunt. Nihil exactū. nihil petitum. ꝓter annatam vetusto iura debitaz. At si q̄ turcos pecuniaria nob subsidia obtulerī. non recusauim⁹ nec recusare qdem debem⁹. ꝓ tanta xp̄iane religionis necitate. Pecunias aī hmōi z alis vndecunqz venientes. non vsurpam⁹ nobis. Non recondim⁹ in arcba: non exponim⁹ in iocalibz. non ꝓsumim⁹ in delicijs. ß in defensionem fidei ꝓuertim⁹ z in oppressione pfide turcoz gentis ad nr̄m exterminium sp̄ intente. Innumerabiles sunt z intolerabiles nobis q̄s indies subim⁹ expēse. nūc in orientē legato classis nr̄e. nunc in albaniaz Scanderbechio fortissimo xp̄i athlete indefessoqz bellatori. nūc legatis z oratoribz in diuersas mōi ptes emissis: nunc istis nūc illis p̄ greciam z asiam laborantibz. ne destituti piclitarent pecunias mittim⁹. nec fuerī inanes huiuscemodi sumpt⁹. Licet eī nob in dño gl'iari q̄ p̄ mīstros suos torpentibz ac pene dormientibz cūctis ferme xp̄ianis ꝓncipibz. nobis tm̄° instantibz atz vrgentibz turcoz superbissima cornua. z insollentissimas acies apud hungariaz ꝓfregit. magnumqz illum z potentissimū exercitum ꝓstrauit. q sibi non hungariam modo. ß germaniam totam galliaz atz ytaliam ꝓterere: legemqz xp̄i funditus euertē ꝓmittebat. Itaqz liberauit dñs pl'm suum sub p̄sulato nr̄o: plebemqz suam ex ipis quodammodo faucibz crudelissimi siue imanissimi draconis eripuit. nunc q̄z classis nr̄a rodum tuet. Lyprum mithilenem Chium z omnes in orienti xp̄iani nois insulas. q̄ sine tali p̄sidio haud quoq̄ turcoz nauibz indies incursantibz resistē potuisset. qōqz laudabili⁹ est ac diuino nobis munē ꝓcessum. non tm̄ q̄s dixim⁹ insulas. legat⁹ nr̄ sua prudentia z armoz roboze tutat⁹ est: ß alias pleraſqz turcoz dño subtē tes. ad aplīce sedis deuotōz obediētiāqz redegit. nouissimeqz nō pauca eozundē turcoz nauigia ad oppugnandas xp̄ianoz insulas exercitia. potent inuasit: debellauit: ī ptatē recepit. Nec albania ingruētes barbaroz ipet⁹ primis diebz inclinare potuisset. nisi nr̄az inuenissent pecuniaz auxilia. q̄ schanderbechio misim⁹. In his nos rebz pecunias ꝓsumim⁹. in his pfundim⁹ qcqd vndecūqz corradē possim⁹ auri vel argenti. honorem dei non nr̄m q̄rim⁹. ꝓ salute p̄li nob ꝓmissi laboram⁹. non ꝓ puata vtilitate nr̄a. Curam⁹ ne nr̄o tpe xp̄ianū nomen spurcissimi turcoz pedes ꝓculcaē possint. Sz nō sunt hec onera q̄ nos soli portare q̄am⁹. vl' sedes aplica valet p̄ seip̄az tolerare. facim⁹ tm̄ qd̄ possum⁹. z gescentibz alijs q nobis auxilio eē deberēt: instam⁹ acceleram⁹. vrgem⁹: nihil omittim⁹ ex his q̄ facultates nr̄e pmittunt. Necia nob detrahim⁹ vt incumbenti necessitati ꝓ parte nobis possibili subueniam⁹. Que cum ita sint: audent tm̄ nonnulli paz qdem religiosi z ad ꝓmune bonū min⁹ intēti. nos redarguere: q ab his pecunias recipim⁹ q ꝓmouēt. q̄uis spōte ablatas in classem ꝓ turcos emissam. Qd̄ q̄ iniq̄ agunt iam plane ꝓspicis. Sz aiunt plerīqz ꝓcordata de qbz mentōz sup̄ fecim⁹ p̄ nos minime obſuari. affirmantes electōes. Epoz alioqz platoz nos quipendē. ac ꝓsus abijcē. qd̄ pari mō neqz vē neqz iuste nobis obijcit. neqz eī electōes platoz in germania factas q̄uis pacto ꝓtemnim⁹. neqz ex ꝓcordatis oēs passim electōes ꝓfirmare tenemur: ß illas tm̄° q̄ canonice expiunt. qd̄ qdem a nobis diligent custoditum est. Nunq̄ eī aliquam electōz repim⁹ quam repimus eē canonicam. Ciros aī q̄plures illis eccl'ijs siue mōsterijs p̄fecim⁹ ī qbz electis etiā minus canonice p̄tendebant. Oz si alīq sunt q ꝓfirmatōz petentes non obtinuerint. sunt aūt pauciſſimi. sciant se idcirco ex sua petitōe cecidisse. qz nec canonica fuerat eoz electō nec ꝓmotō eccl'ijs ad q̄s vocabant fuisset vtilis. Prate aī illa q̄ nobis ex diuino atz bñano iure sil'qz ꝓcordatis ex p̄dictis ꝓpetit. puidēdis eccl'ijs ō p̄sona magis idonea et si canoica ī ill' electō fcta reperiat: adhuc ñ sum⁹ vsi. nec vti ꝓponim⁹. nisi ex magna z

vrgentissima causa. Sup reseruationibꝫ aꝯ ceteriscꝫ beneficiorꝫ puisionibꝫ. de qbꝫ si-
militer accepim⁹ q̄relas coram tua serenitate fuisse ꝓpositas. non sum⁹ mēores aliqd
a nob eē ꝓcessum ꝫ ꝓcordata ꝑdicta. Q̄ si qd tale factū est vt sepe in multitudine ꝛra-
rum ac negociorꝫ aliq̄ transeunt. neqꝫ bñ gesta neqꝫ bñ reuisa: non est intentōis nr̄e
aut ordinariorꝫ mensibꝫ derogare. aut ꝓcordatis ipis ꝓtrauenire. Quinimo q̄uis li-
berrima sit apl̄ice sedis auctoritas. nulliscꝫ debebat pactionum vinculis coherceri:
ex mera tñ liberalitate nr̄a. ex zelo quem gerim⁹ ad pacē. ex caritate q̄ te tuamqꝫ na-
tionem ꝓsequmur. ꝓcordatis ipis locū eē voluim⁹. nec patiemur ea temē violari dum
Romana sedis gubernacula retinebim⁹. Si qd ꝑterea est qꝺ ipsi nationi molestum
videaꝝ: ex his q̄ ꝓdeunt ex nr̄o solio. Idqꝫ fortasse dignū emendatōe censeꝝ: possum⁹
eñ ꝛ nos vt hoies aliqñ labi atꝫ errare. in his maxime q̄ facti sunt: non decet eꝑos
aut alios q̄uis mortales sup apl̄icam sedem auctoritatē sibi vēdicare. aut illos imi-
tari q̄uomō q pessimo more detestabilicꝫ exemplo in pnitiem eccl̄iastice ierarchie
in ꝓfusionem mistici corꝑis xp̄i: in aiarꝫ suarꝫ ruinam. leges sibi ꝓstituūt. ꝑ qs licitū
sibi eē arbitrañ apl̄ice sedis mandata ꝓtemnē. acꝑ suo velūtatis arbitrio eccl̄iasti-
ca disponē. spūaliaqꝫ negocia. Nam q talia ꝑsumunt. alieni sunt. deum pr̄em suum
appellare non pñt. q mr̄em eccl̄iam recognoscē nolūt. ß tanq̄ mēbra vel putrida vel
arida a reliq̄ corꝑe recidi dñt. Nulli eñ pmissa facultas est. vt ꝫ romanaꝫ eccl̄iam
oim fideliū mr̄em ac mgr̄am. recalcitre possit: vel se ab illi⁹ impio subtrahē. Cōmēden
dus est vna in domo pascbalis agn⁹. manē optꝫ in archa regnāte diluuio. cui cura ē
ne peat. Vn⁹ de⁹. vna fides. vnū baptisma. Vn⁹ xp̄i vicari⁹ i fris ē. q celos bñ merē-
tibꝫ apit. claudit aꝯ malignātibꝫ. Si qs aꝯ arbitraꝝ secū non bñ agē apl̄icam sedē. re
curre ad eam dz. q̄uamē suū exponē: remediū petē: nunq̄ pia mr̄ filiorꝫ desiderio de-
erit. qꝺ viderit ad salutē eorꝫ ptinē. Et tu ḡ serenissime imperator. si qd arbitraris tue
natōis ꝑlatos hr̄e qꝺ ꝑ nos emendari debeat: admone eos. hortare ꝛ vge vt ad nos
venientes suas nob nc̄itates exponant. q̄uamina referant. desideria ꝓferant. Naꝫ
votis eorꝫ q̄ a rōis tramite non discordēt: tantolibenti⁹ ānuem⁹: q̄nto ꝓfidēti⁹ eos ad
nos recursum hr̄e videbim⁹. Letetꝫ qr carissimū in xp̄o filiū nr̄m ladislaum būgarie
ac bohemie regē illustrē nondū reconciliatū tibi eē precepim⁹: ß adhuc inē te atz ipm li-
tes eē ferunt pungentes: q̄uis nō dubitam⁹ ꝑ tua te sapia ea dumtaxat seu q̄rere seu
velle q̄ sint eqtati ac iustitie ꝓsona: qr tñ discordia vīa tantomagis nos angit. q̄nto
magis xp̄iane reipublice damnū resultat. Serenitatem tuam rogam⁹ vt añ tuos po-
nas primum cū q̄ ꝓtendis. ꝛ vbi ꝓtendis. qr cum carne tua. cuꝫ sanguine tuo. cū fratre
tuo. ꝛ in domo tua. i agris pr̄nis. in hēditate auita bellum geris. in q̄ nec pdē nec vin
cere tutū est. Considera q tu imperator es aduocat⁹ eccl̄ie. ꝓtector fidei catholice. pri-
m⁹ inē seculi pncipes. Prim⁹ q arma ꝑ defensione religionis nr̄e induē dēas. Consi-
dera q tu ille es in quē oim xp̄ianorꝫ oculi ꝓiecti sunt. q si (quēadmodū tibi ex officō
incūbit) aduersus impiaꝫ thurcorꝫ gentē arma ꝓmoueris. vniuersos ferme reges ac
pncipes vt te seq̄nt̄ ꝓuocab. labentēqꝫ rem xp̄ianā magnifice subleuabis. Sin vo domi
mās̄eris alijs occupat⁹ curis: nemo erit q bellū xp̄i gerē velit. eriscꝫ tuipse cā cur nr̄o
tpe fides catholica negligaꝝ. Intellexisti q̄ fecerunt thurci supioribꝫ annis. vt Con-
stantinopolim orientalis imperij caput. ac toti⁹ grecie columen inuaserunt. vt vbes
q̄plurimas incenderēt: vt xp̄ianum sanguinem effuderēt: vt altaria euerterēt. vt sc̄orꝫ
reliqas canibꝫ obiecerēt: vt ymagines dei nr̄i gl̄ioseqꝫ mr̄is ei⁹ aut lanceis effoderūt
aut sputis lutoqꝫ deturparēt. Scis q̄ nunc cogitant: q̄ pant: q̄ molliunt̄. nullum illis
studium ardenti⁹. nulla cura ꝓpensior est. q̄ vt ea agunt ꝑ q̄ possint xp̄ianam gentem
fundit⁹ pdē. vincula. ūbera. neces. fidelibꝫ oībꝫ pminaꝝ. Prope est eorꝫ gladi⁹ ꝛ adesse
festinant tpa. ꝛ tu interim ac patruelis tu⁹. arma q̄ merito in hostes fidei deberēt:
ꝫ subditos ꝛ vasallos vr̄os exercetis. Dices fortasse genuissem nisi me magna nc̄itas
impulisset. ß pate fuerī insidie mihi. hēditas mea in piculo posita est. Coact⁹ sum ar-
ma ꝑ defensione capesc̄e. Innuit⁹ pugno cum sanguine meo. possibile est qꝺ ais nihil
inficiamur age. sint vera q̄ refers omnia sit iustissima tua causa. at iustius est ꝑ xp̄o

52 L

pugnare ⁊ maior necessitas est hereditatem xpi q̃ tuam defendere. Si tua perit est adhuc vbi saluēris. Si perit xpi hereditas (quod tñ nullo pacto futurꝫ putam⁹) ⁊ tu am hereditatem perire oportet. ⁊ xpiane reipublice fundamenta corruere. Cogita igr̃ de ꝓmuni piculo prius ⁊ maiora minoribꝰ antepone. Exgrito omnes vias qbus cum patruele tuo quantum sanguine iungeris. tantum dilectõne ⁊ affectu sincero co puleris: nec illi imputes quoquõ que p alios etati tenere subgerunt. Audiuim⁹ dilectum filium nobilem virꝫ Ludouicum bauarie ducem inter te ⁊ ipm patruelem de pace actuꝫ in austriam descendisse. Credim⁹ ⁊ dilectum filium nr̃m Johannem cardinalem sancti angeli aplice sedis legatum quemadmodum sibi scripsimus eisdem tractatibꝰ inter futurꝫ. Age flecte aĩm ⁊ amplectere bona mente concordiaꝫ. noli omnia que tibi debent exgrere. esto contentus his q̃ potes obtinē. Nec g̃ueris ꝓ bono pacis de tuo iure pauca dimittere. Deus ꝓ cui⁹ causa pacem accipies. maiora tibi retribuet. Commendabunt omnes tuam sapientiam. que furori tempantiam. arrogantie humilitatez. duricie mansuetudinem: tenacitati largitatem obiecerit. Sit finis aliq̃n ciuilis ⁊ intestine discordie vt tandem cum patruele tuo reconciliatus: ⁊ tu ⁊ ipse ceteriq̃ germanice terre ꝓceres quoꝫ consuevit in armis eẽ inuicta virtus vnitis iaꝫ viribꝰ ac concordibꝰ animis in thurcos militaria signa feratis. Infelices xpianos: q ꝓ greciam captiui merent. a iugis seruitutis eximatis. ac regiam ciuitatem. q̃ de constantino cesare nomen habet q̃ turpiter pridem amissa fuit. tam gloriose recupetis. Hec scripsim⁹ tue serenitati non sine fiducia singulari. ꝓ ea q̃ tibi ⁊ inclite nationi tue ingenti caritate sum⁹ affecti. Tuum est vt hec tam bono animo recipias. q̃ sunt a nobis optimo corde ꝓlata. Batũ ro. apud scm̃ pet x. pdie. kl̃. Septẽbris. Ad. cccc. lvij. dictata p eneaꝫ cardinalem senen̄.

Excusat rõne se p̃ces nõ posse eraudire. **Epistola. ccclxxxvj.**

Neas cardinalis senen̄. Bartholomeo etensi artium ⁊ medicine doctori phisico archiep̃i Moguntini. S. p. d. Reddidit nobis vigandus lr̃as tuas q̃ g̃tissime fuerunt tuam bonam valitudinem indicantes. Voluissem⁹ petitioni tue morem gerere. sed nos non decet p̃ primarias p̃ces imperatoris aliqd attemptare: qr illas impetrauimus ⁊ sepe defendim⁹. ⁊ imperatorie maiestatis honorez tueri debemus qui ab illa ꝓmoti ⁊ magnificati sum⁹. Si qua alia in re possemus tibi complacere esset id nobis voluptati. Vale ex Roma die. xviij. Octobris. Ad. cccc. lvij.

Certiorem reddit amicum largum esse aĩm sibi complacendi. **Epistola. ccclxxxvij.**

Neas cardinalis senen̄. Nicolao arzimboldo. S. p. d. Quis raras ad te lr̃as dederim⁹. Nam he secunde sunt. post q̃ cardinalat⁹ honorem ꝓsecuti sum⁹. Nihil tñ min⁹ te amam⁹. ⁊ reueremur. Est idelibilis memoria illius dulcissime ꝓsuetudinis quam sit florentie habuim⁹. Recordamur q̃nto fauore nos mediolani dum legatione cesarea fungeremur: ꝓseq̃baris. Neq̃ obliti sumus eoꝫ q̃ rome in coronatione imperatoris vna agitauim⁹. Que omnia suauissimã mihi reddunt recordatoꝫ tui nois. Ad hec accedunt amplissima in me merita Caspar is schlick cancellarij cesarei. q̃ suis necessarijs ⁊ amicis mirũ immodũ nos obligatos tenent. Hec scribim⁹ semel ꝓ multis vicibꝰ. vt scias nobis aĩm esse complacendi ⁊ tibi ⁊ tuis omnibꝰ. Nam quotiens tuo nomine regreremur. totiens in memoriam carissimi amici non sine voluptate q̃dam reuocamur. Ex te aliud nihil petimus nisi vt nos ames ex veteri consuetudine. ⁊ illustrissimo ꝓncipi duci mediolani ꝓmendatos efficias. Cui⁹ clarissima vtus omnem inuidiaꝫ superauit. Vale ex vrbe ro. iiij. nonas decembris. Ad. cccc. lvij.

Rñdet francoꝝ regi sup materia epatus tornacen.

Epistola.cccl xxxviij.

Jus epūs ꝯuoꝝ dei karissimo in xpō filio karulo regi frācie illustri salutem ⁊ aplicam bñdictōz. Que ad nos de ꝓditionib⁹ tornacen ciuitatis tua serenitas scpsit. non diffitemur ita eē vt scribis. abundans ei multitudo ꝑsecutionū ꝑsecutionib⁹ q̄ manſit in tua ⁊ ꝓgenitoꝝ obtia seculis multis. ꝓbetq; tibi oportunitate loci ꝓmoda ꝓmulta ⁊ magna. Dō vo adiungit ecclīam ipam ꝓmissam tibi in ꝑsonā cardinalis ꝓstantien fuisse. in eo vel tua maiestas informata vere non est. vel q̄ de ea nos ꝓpellarunt rñsa nr̄a interptati bñ non sunt. Diuentium bñficia cuiq; ꝓmittē mos nr̄ non est. nec fuisse in hunc diem (adiutore deo) meminim⁹. Recordamur oratoribus dixisse cū vacare illam ꝓtingēt. rem facturos de q̄ ꝓtentari merito posses. Daturos aī cui velles eā ecclīam nec dixim⁹ vnq; nec cogitauim⁹. Aduenīente tñ obitu trāslati epi facē maiestati tue rem g̃tam in aiō gessimus. ꝙ obitum non vacauit. Senex g̃ndeuus incōmoda multa ꝑferre in ea ciuitate non valens. ꝑcar⁹ est illuc robustiorē trāsferri. Fuit iusta ⁊ pia eius petitio. Rare vel nulle supplicatōes hmōi a sede aplica solent repelli. Si doles hoiem duci burgundie subditum illic eē ꝓpositum. minor culpa hec nr̄a est q̄ fuerit ꝓdecessoꝝ nr̄oꝝ q plures burgundos illic statuerī. Nos rem nouam non fecim⁹. veterem ⁊ vsitatā sumus secuti. Hoc q̄q; ad trāsferendum tulleñ ꝓniores nos fecit. ꝙ sic serenitas tua intelligit. tota tornacen diocesī sub dñatu ē burgundoꝝ. nec putam⁹ videri incōueniens posse. si ex dominio illo dareī epūs. inē cui⁹ limites maior est ⁊ amplior iurisdictōnis illius ps. Nam ꝙ tua serenitas q̄rit ⁊ bis ⁊ alīs rebus se cernē ꝓmoda regni tui ⁊ cōsanguineoꝝ tuoꝝ nob⁹ paꝝ cordi esse. In ꝟ credimus euenire tibi qđ nobis. vt ei tu ꝓplaceri tibi a nobis sepe non putas. sic nos sepe exaudiri a te vota nr̄a non cernim⁹. Non tñ ꝓterea de tua in nos voluntate siniſtꝝ aliq̄d credimus. cogitam⁹ sp causas tibi aliq̄s eē ꝓpter q̄s non fortasse posses q̄ volumus. Accusamus nccitatem mentis. ⁊ aīo egissimi sumus. Par officium a te reqrimus carissime fili. nec vellemus q̄tiens tibi obtemptatum non est. totiens de aīo nr̄o iudicium facēs. Adeo enim⁹ in gr̃az tuam multa fecisse honore tuo. multa multis dedisse. Si sp nō dedim⁹. non sp eē aplica sedes pī vt vult. Adulta illam circūspicē oportz. multa metiri. Ita sp actōnes suas dirigē. vt reddē illaꝝ rōez deo ⁊ hoīb⁹ possit. Postremo ꝙ nobis denūcias te ꝓmissuꝝ non eē vt idem Tulleñ tornacen eccl̄ie pōsit. Nihil in ꝟ aliud rñdemus. nisi maiestatem tuam sane intelligē q̄d regem catholicum deceat. Et nos ꝓstanter spare te iustum nr̄m diligentius ꝓsiderare volueris. nihil dissimile a claris ꝓgenitoribus tuis eē factuꝝ. q̄s non minus veneratio in ecclīaz dei ⁊ obedientiā in sc̄am sedem aplicam q̄ cetera gl̄iosa facta illustrarunt. Jpam aī translationem cum facta solenniter sit. mutare sine repbensione non possumus. Unum a te petimus karissime fili. vt detractoribus sedis aplice semp non credas. multa illoꝝ passionib⁹ tribuas. ꝑcerto bēas nos serenitatem tuam amare. Illi cum possimus obseq cupe. nec ptermissuros vnq; occasionem aliquam eē in qua tue bonitati placē cum deo possemus. ꝙ si in aliquo ꝑiudicatum tuis iuribus putas. parati sumus tue celsitudini iusticiam cum omni benignitate administrare. Datum ro. ix. decembris anno. lx. pontificatus nostri. anno tercio.

Ad eundem in eadem causa.

Epistola.cccl xxxix.

Jus epūs seruus ꝯuoꝝ dei. karissimo in xpō filio karolo regi francie illustri. S. ⁊ a. b. Nisi tua signata manu ⁊ tua fuisset im ꝑssa sigillo. nunq; tuam putauissemus epl̄am quaz tuo noīe Adichael secretarius tuus nouissime ad nos detulit. Multa em̄ ꝓtinet q̄ a tua ꝓudentia ⁊ tuo scribendi more videnē aliena. Sz neq; portitor neq; signum neq; subsc̄ptio patiē vt tuas l̄ras eē dubitemus q̄ tanq; abs te misse reddite sunt. eas ob res cogimur rñdere ⁊ nr̄am excusare innocentiam. Neq; em̄ nos sumus q vel tuam serenitatem vel alium quempiaz odio

ꝑſeq̃mur. aut odij cauſa qcq̃ agam⁹. ¶Nos qdem tuaz manſuetudinem ſp amauim⁹. ſp magficauim⁹. ſp obſeruauim⁹. Tum ꝓpter maiorꝫ tuorꝫ gl'iam ⁊ magnifica geſta. Tum ꝓpē modeſtiam ⁊ religionē q̃s in te ſitas didicim⁹. ¶Neqꝫ ſane vnq̃ in aio nr̃o fuit qcq̃ agē qđ tibi aut incōmodū eēt aut moleſtū. Sz al'r tibi ꝑſuaſum eſt vt ſcꝑta tua oñdunt tam nob q̃ ſacro collegio nr̃o directa. Ignoſcat his diuina bonitas q ta lia ſuggerunt q̃ꝫ magnū eſt pcm. ſumma iniqtas. mala mens. malus anim⁹. Illoꝝ eſt q tuam excellentiam aduerſus nos irritare aut ꝓmouē nituñ ſil'es illis ſunt q fi lium tuum a te alienaueŕt. Illi em̃ carnalem ꝑi filium abſtuleŕt. bi nob ſpūalem au ferre nituñ. ß minime obtinebūt ſi tuam ꝓſtantiam ⁊ moderatōez retinebis. ⁊ nr̃is vocib⁹ auſcultab q̃ ñ tā nr̃e ſt̃ q̃ dei. ⁊ filij ei⁹ xp̃i c⁹ vicariatū ñ nr̃is meritis ß ſua di ſpēſatōe in terris gerim⁹. Audi g̃ nos fili ⁊ in caritate accipe q̃ ad tua ſcꝑta rn̄dem⁹ Scribis de toznacenſi eccl'ia ad quā trāſlatum eē. Tulleñ epm̃ haud eq̃ aio fers. pu taſq̃ tibi iniuriam factaz q ꝑces tuas non exaudiuerim⁹ q̃s ꝓ cardinali ꝓſtantie ad nos pozreriſti. ⁊ plurima ſubiūgis q̃ paulopoſt capitulatim attīgem⁹: ß puſq̃ ß agi m⁹ rem geſtam accipe. ſic em̃ ⁊ tua ⁊ nr̃a cā meli⁹ cognoſceŕ. Fuerŕ ozatores tui vt bis vel ter puſq̃ vacaret eccl'ia toznaceñ. direŕtq nr̃m añceſſoz̄ eccl'az ipam diſpōi ſue reſuaſſe. vt ꝓtingēte vacatōe illi, puidēt de ꝑſona tibi accepta. petieŕtq vt nos idem efficēm⁹. cum tue ſolēnitatis plurimū inteſſet in ea ciuitate q̃ tua eēt. epm̃ ꝑſidē tue maieſtati fidum ⁊ acceptū. Idem egē nobiſcū ducis burgūdie legati nō ſeŕ ß itez atz itez. dicentes dioceſim toznaceñ fere totam ⁊ redditū maximaz ꝓtem in pāte ipi⁹ ducis ꝓſiſtē. ad quem magnopc ꝓtinēt epm̃ toznaceñ eū creari q̃ ſibi amic⁹ ⁊ car⁹ eēt. ꝓpē magnas ⁊ opulētas flandrie ciuitates vicinas anglicis. in qb⁹ ſtatus ſui robur ꝓtineŕ. adq̃cientes retroactis tpib⁹ maxime a. lxx. annis citra nunq̃ in ea eccl'ia ꝑſu iſſe. q nō ex caris ducis burgundie fuiſſet. ⁊ q vn⁹ al'r ꝓnot⁹ ab eugenio tandē trāſla tus extitit ad eccl'iam narboneñ: cum pace illic potiri non poſſet. Intellexim⁹ rē vt cunqz arduā atz ꝓplexā. nec vel tuis vel ducis ozatoribꝫ qcq̃ certi ꝓmiſim⁹. ß negan tes nr̃i moꝛis eē. p aliq̃ noīatim eccl'iam cathedzalem reſuare: rn̄dim⁹ ꝓtingente vaca tione nos eccl'ie illi ita, puiſuros. vt nulli cā grele merito eē dēat. Cunqz tui ozatores ꝓ ꝓſtantieñ cardinali reſuari eccl'iam peteŕt. burgundi ꝺo, p epo traiecteñ. dixim⁹ a ꝓte nulli duas eccl'ias ꝓmiſſuros, put ipi eflagitabāt. Hec ſint, ꝓmiſſa nr̃a. hec acta vobiſcū ſunt añ vacatōz. eratqz nr̃m deſideriū vt nunq̃ hec vacatō nr̃o tpe inteciđt. cū viderem⁹ abſqz turba ⁊ moleſtia huic eccl'ie, puidēi non poſſe. Elex nobis Senas ex mantua reuerſis reddita ſunt autentica ſcꝑta ⁊ mādata. p q̃ toznaceñ ⁊ tulleñ epi ex iuſtis cauſis de ſiderabāt innicē eccl'ias ſuas reſignare. ⁊ ad alt'utra trāſferri. ad miſim⁹ nos reſignatōes. ⁊ trāſlationes fecim⁹ de fratz nr̃oꝝ ꝓſilio. Deinde cū vit bij eēm⁹. anteq̃ translatōes ꝓdicte effectū ſortite fuiſſent: nunciat⁹ eſt nobis obit⁹ epi toznaceñ. ꝓmiſim⁹ cām vt fit vni cardinali. ⁊ facta eſt relatio in ꝓſiſtorio libē ⁊ g̃uiter oēs frēs nr̃i ſn̄as ſuas dixere. Placuit oīb⁹ tulleñ epm̃ ad eccl'iaz ſic vacantē trāſfer ri. nihil ſine conſilio ⁊ matura deliberatōne fratz egim⁹. omnia eis aperuim⁹. q̃ vel tui vel alij ozatores in hac cā expoſuerant. quāq̃ p ſeſe cuncta noſſent. fecimus hanc tranſlatōz ſuadentib⁹ frib⁹ q̃ꝫ aliq affirmaueŕt tulleñ olim epm̃ tue ſerenitati ⁊ fide lem ⁊ acceptū eē. ac p ei⁹ mediū tibi vt duci burgundie ꝓplacitū iri. Cunqz pī ille an tiquus q multis annis cū laude toznaceñ admiſtraret eccl'ie. in extremis vite ſponſe ſue de hac perſona, puidendum eē cenſeret. non videbaŕ eius vel votum vel conſiliuz ſpernendum. Fecimus ergo banc, puiſionem. nec vidimus aut fratres noſtri videŕt penſata loci ⁊ tempoꝝ qualitate vtilius poſſe, puideri. q ſi hec tue ſerenitati nō pla cent nō eſt tñ q ea in tuam contumeliam facta eē diūdices. cum nos te amemus ⁊ honoratum ſemꝑ eē velimus. Sed iam ad ꝓtes tue ep'le reuertamur eiſqz q̃ad poſ ſum⁹ ſatiſfaciam⁹. Dicis impmis te nunq̃ ceſſatuꝝ q̃ſqz tua deꝑcatō exaudiaŕ. ¶ dō oportebit te diu ꝓtendē ſi ea petieris q̃ cū honeſtate ꝓcedē valeam⁹. ē ei lucꝝ nr̃m cū tibi ceteriſqz regib⁹ iuſta petentib⁹ complacemus. Dicis te loqui de re tui dominij

Jurisconsulti duplex dominium tradunt. Alterꝫ directum. alterꝫ vtile. Ciuitas (vt aiunt) vtroqꝫ iure ad te ptinet. diocesꝭ dircio tm̃. ¶ Naꝫ vtile ducis est qđ multipluris faciunt. nec tua excellentia ep̃atibꝫ hactenꝰ vim fecit q in ducatu burgundie vacauerunt q̃uis asseras ꝛ vere asseras p̃ncipatum illū sic̃ ꝛ flandriam a tua corona ꝛpendere. Dicis te instare ꝓ cardinali ꝓ plona digna ꝛ benemerēti. ¶ Nihil ꝺ̃ plonam eiꝰ dictum est. Laudamꝰ hoiem ꝛ q̃uis honore dignum cēsemꝰ. cui cardinalatꝰ insignia missimꝰ. Rubꝫ pileū. q̃uis egre ferimꝰ. si veꝫ est qđ aliq retulē eū. s. in tua curia non vti cardinalatꝰ insignibꝫ q̃si non acciperē cū honore ꝛcenti. qđ si ita est. ꝛcet tuam excellētiam q̃ dicit se cardinales amare in hac re ita ꝓuidē. ne dignitas cardinalatꝰ in tua curia minor vel abiectior q̃ i alijs videaṫ. Dicis nō ꝛcē cardinalē pati repulsam. nō patier̄ si ea petierit q̃ absqꝫ alterꝰ iniuria cū dei bñplacito ꝓcedi pñt. Dicis ecclīam fuisse refuatam ꝛ rē hanc a p̃decessore nr̄o calixto p̃concessam. Cum calixtꝰ obꝭt omnia eꝰ ꝓmissa interier̄t. si vixisset in hanc diem tui mos gestus eēt. nūc ꝛ eo nihil possumꝰ iudicare. Sciunt docti reseruatões suas ad nr̄a tpa non extēdi. Dicis tuos oratores impatient̄ a nobis auditos fuisse ꝛ vacuos remissos. Si legati nr̄i ita in tua curia benigne viderent̄ ꝛ audirent̄ sic̃ tui in nr̄a. multo freq̃ntiꝰ q̃ faciāt nūcij nr̄i ad te accederēt. ß tui q̃tiens volunt die noctuqꝫ nos adeūt ꝛ q̃ volūt dicūt. nr̄i vir plibꝫ in mensibꝫ tui copiam hñt. nec a tuis curialibꝫ benigne visunt̄. quanq̃ tua maiestas in omni audientia modesta ē ꝛ p̃humana. ¶ Nescimꝰ qs ille est q se dicat a nob impatient̄ auditum. Duo cardinales ex tua natõe int̄fuer̄t qñ vltimū in hac re oratorem audiuimꝰ Rothõgen̄ ꝛ auinionen̄. ipi testari pñt qz vsꝫ in finē omni cū mansuetudine hoiem audiuimꝰ. q̃q̃ rñdendo aliq eiꝰ ꝺba paꝫ moderata reꝑhendimꝰ. Remisimꝰ illum vacuū in petitione tua. ß plenū in suis. ¶ Nam gras q̃s a nob petiuit cūctas intuitu serenitatis tue ꝓcessimꝰ. libentiꝰ tuas q̃ suas audiuissemꝰ: ß rei difficultas non patieba. Ille cum satisfacē tibi non posset satisfecit sibi. ꝛ immemor acceptę gr̄e nos criminatꝰ est. Dicis neqꝫ adrianum karoli magni neqꝫ leonē ottonis ita int̄cessiones rēnuisse. vt nos tuas repulimꝰ. ꝛ q nemo ꝓsecꝭba eꝑs nisi laudatꝰ ꝛ inuestitus a tuis p̃decessoribꝫ. Quid fecissent illi duo romani pontifices in ß casu nescimꝰ. qđ fecimꝰ ipi scimꝰ ꝛ facti nr̄i rōem reddē possumꝰ. karolus ꝛ otto romani impatoēs fuere. ꝛ ß p̃uilegium a romana sede obtinuer̄t qđ refers ꝓpē ingentia merita. ꝛ qz ita tpa poscebant ꝛ arrianoꝝ alioꝝqꝫ hēticoꝝ factões q̃s impatoris malleo ꝓterē oportuit. ß cum p̃uilegiū ꝺgeret ad noram reuocatū est. ꝛ succesꝭres illoꝝ impatoꝝ illi renūciauer̄t in ꝓuentu vornatien̄. ¶ Nam sic̃ ezechias ꝛpentē eneum a moyse erectum in hēmo abstulit. idqꝫ ꝓflauit qm̃ ydolatriā inducebat. Ita ꝛ p̃uilegia auferēda sunt q̃ ꝓpē vtilitatem publicam ꝓcessa inueniunt̄ eē damnosa. Subiūgis q neqꝫ calixtus neqꝫ nicolaꝰ neqꝫ aliꝰ sic̃ aduersus te agē attēptasset eiꝰ qđ nos fecimꝰ. De mortuis non est nr̄m iudicare qđ facturi fuissent in humanis agentes. ¶ Nos certe aduersus te nihil ex ꝓposito egimꝰ. nec tibi aduersi sumꝰ. neqꝫ acta nr̄a attentata dici dñt q̃ fiunt in senatu aplico. in loco quē dñs elegit in p̃ma mūdi sede in beati petri auditorio. in ipsiꝰ saluatoris tribunali. Videant ne ipi attentatores sint q nobis resistunt. ꝛ ꝛcreta nr̄a impugnant. ꝛ aplicis aduersant̄ mandatis. Dicis p̃ter spē tibi euenisse q i re tam honesta aduersantem romanum pontificē ꝛc̄. Vide qd dicas. si tu id vis qđ papa non putat faciendum. non romanus pontifex tibi aduersab̄. ß tu ei aduersaris ꝛ p̃i ac mgr̄o tuo ꝺdicis. cuiꝰ est ꝛ honestate iudicium longe magis q̃ tuum. Dicis si tandem ita fiet vt ceptum est. te non ab re putatuꝫ aduersus te ꝓceptum odiū. absit a tua bonitate ista hec cogitatio. q̃cunqꝫ agemꝰ in iusticie trutina suspendemꝰ. ꝛ nos non vnq̃ aut odium aut gr̄a ex tramite recto ꝛturpabit. mitte bas suspitões. neqꝫ bis aures adhibeto q pessimū virus tuis auribꝫ instillare conan̄. velis cuncta pensare. neqꝫ hoibꝫ sue rei affectatis neqꝫ etiam tibipsi credito. Audi viros ꝛcum timentes. ꝛ an liceat tibi iudicare sedis aplice iudicia: plene cognosces ꝛ intelliges. nihil nos in tuam ignominiā aut molitos eē aut moliri velle. Adijcis tandem bona ꝛ digna bono regi ꝺba. Absit ings inter q̃s ꝛcreta patrum pacem ꝛ caritatem seruari

volunt scintillaz crescere dissidij. Idem votum nos facim⁹. nec nr̄a culpa inter te nos-
q̄. vnq̄ suborieť dissidium. Faxit diuina pietas ne castam tuā ⁊ piam mentē delato-
res eludāt. ⁊ ne tibi falsa ꝓ veris oñdāt. Dicis te obseq̄ntissimū ⁊ obediētē scte sedis
rōne filiū. h̄ peti⁹ ne moleste pauca feras p̄ris v̄ba. audies v̄ba caritatis ⁊ fidei neq̄
mouearis. si amaritudis aliq̄d h̄nt. dulcia fient ⁊ suauissima si bono corde audienť.
Dicis te filium obedientez parce fili si h̄ paꝝ ꝑnegam⁹. si fili⁹ obīe es. cur p̄gmaticā
sanctionem tenes atz defendis. Eugeni⁹ te hortat⁹ est vt illam dimittēs q̄ non est ſm
deum. Idē petijt nicola⁹. Idem rogauit calixtus. tres rōni pontifices scti ac venerā-
di p̄res. mō nūcijs ⁊ legatis. nūc lr̄is te rogauē. vt p̄gmaticā relinq̄res magni in eccle
sia dissidij ac mali. tñ nunq̄ audiuisti in hac ꝑte vocem eccl̄ie rōne. Ubi ḡ tua obīa
vbi deuotio vbi religio. Plus regni tui aliq̄bꝫ p̄latis q̄ rōne fidei auscultasti. Loq-
mur cum fiducia sine felle sine arrogantia. Amor in te nr̄ loq vrget. Deus in t̄ris
ꝑ filium suum ih̄m xp̄m crucifixum apl̄icaz sedē erexit. ⁊ p̄mum ac summū tribunal
esse voluit. nulla p̄tas est q̄ huic eq̄ri possit. hec de oībꝫ hoībꝫ ac dignitatibꝫ iudicat.
eam solus iudicat de⁹. Non est de grege dñico q romanū pontificē suum esse pastorē
negat. Audi q̄d dicat dñs. Qui non colligit mecum dispgit. Certe cum xp̄o non col-
ligit q cum vicario ei⁹ non seminat. Pragmatica sanctio quā tui subditi obſuant. nō
est ex apl̄ico semine. q̄ꝑpe q̄ neq̄ auctoritate apl̄ica neq̄ ꝯsilij generalis alicui⁹ autori
tate firmata est. Nametsi decreta aliq̄ꝝ ꝯsilioꝝ in ea inserta sunt ⁊ pontificum san-
ctiones. nihil tñ ita reptum est vt ꝓmulgatum fuit. h̄ vel additōes facte sunt vel mu-
tilatōes. q̄d p̄latis tui regni facē haud quaq̄ licuit ⁊ sine damno aīaꝝ suaꝝ illis vti
non p̄nt. Tacem⁹ q̄ multa laicalibꝫ manibꝫ p̄gmatica ꝯcedit. q̄ neq̄ humana neq̄ di
uina iura ꝑmittunt. Patē hec dici fili. neq̄ inuit⁹ audias veritatē. tui aliq̄n antecess-
sores p̄gmaticā ferme sil̄em ordinauer̄t. vidētes id sine sede apl̄ica facē non posse ab
stinuer̄t. Seq̄re vestigia maioꝝ tuoꝝ. ⁊ dimitte hanc p̄gmaticam quam xp̄ianissimi
tui antecessores ignorauer̄t: ⁊ siq̄d est q̄d reformādum sit in eccl̄iastico regni tui sta-
tu. ꝯsule apl̄icaz sedem q̄ tuis honestis desiderijs nunq̄ deerit atz h̄ mō filium te obe
dientem ⁊ obseq̄ntissimuz appellare verissime poterim⁹. sil̄q̄ tibi ꝯsules ⁊ regno. Di
cis te nunq̄ p̄ces porrexisse nobis nisi honestas. Mutanť tp̄a ⁊ negandas reddunt
multis ex causis. ⁊ multa faciem honesti h̄nt q̄ diligenti⁹ inspecta iniusticiam ꝯtinēt.
Addis te ad iniuriam receptuꝝ nisi que postules impetres. Iniurius eris ipse. si si-
ne causa te passum iniurias dixeris. ⁊ presertim ab ea sede que mater est iusticie ⁊
equitatis. Postremo per amicitiam per caritatem ꝑ pacem quam erga te seruare de-
bemus multopere rogitas. vt precibꝫ tuis annuentes tornaceñ ecclesiam cardinali
Constantieñ committamus. ⁊ tulleñ ep̄i translationem reuocemus. Non egem⁹ tot
adiurationibꝫ aut tot precibꝫ. nostrapte natura tibi morem gereremus. si res ipsa
ferret (sed audiuisti quomodo res gesta est) iam tulleñ translatus est ex consilio vni-
uersi senatus apostolici. ⁊ sue eccl̄ie alter p̄fectus. quomodo fiet q̄d petis sine iniuria
Iam v̄o ventum est vt parti quesitum ius sit. id sine cause cognitione auferri non de
bet. q̄ si (vt oratores tui dixere ⁊ lr̄e tue sonant) preiudicium tibi factum putas. ⁊
hanc translationem iure estimas reuocandam. iudicium tibi rectum equumq̄ offeri
mus. Causa hec de maioribus est et ad sedem romanam pertinet. persuade tibi.
⁊ nullatenus dubites. si causa cognita inuenerimus ita esse vt arbitraris. facile ob
tinebis ab hac sede que voles. Nihil eñ magis optamus q̄ tue serenitati per iustici-
am complacere. Hec ad tuas lr̄as. Ad ea que secretarius tuus exposuit non cense-
mus respondendum. Ea eñ dixit que de tua mente nullo modo esse putamus. Datū
rome. apud sanctum petrum. Anno incarnationis dñice. M.cccc.lxj.viij.kl̄. apri-
lis pontificat⁹ nr̄i anno.iij.

Hortat Burgundie ducem oratoribꝫ ꝓncipum
asie votiuum ꝓbeat auditum de passagio ꝯ thur-
cos conanter.

Epistola.cccxc.

Jus eps seruus seruoꝝ dei Dilecto filio nobili viro philippo duci burgũdie
S.z.a.b. Jnualescẽte magno thurco fidei xp̃iane aduersario. z infinitos
pene xp̃ianos saluatoris nr̃i ihu xp̃i sanguine in crucis patibulo abũde es-
fuso liberatos in suam seruitutem redigẽte. felicis recordatõis ꝓdecessores nr̃i. marie
Nicolaus quintus z calixt⁹ tercius curaz assumpserũt. ne thurc⁹ iste ꝓualeret ꝓ viribꝫ ꝓ-
uidendi. Et qz sperabant in europa posse tantũ efficẽ. q reges z ꝓncipes xp̃iani se vo
luntarios z fideles xp̃i milites in ꝑ necessario tpe oñderent. qsqz eoꝝ ad asiam z ori
entis ptes misit dilectum filium ludouicum de bononia. frem ordinis minoꝝ de ob-
seruantia regulari. vt is ꝓ sua prudentia reꝝ locoꝝ hoimqz noticia xp̃ianos orientis
z alios xp̃ianoꝝ amicos excitaret. ad faciendum sil'r arma ꝯ thurcum. Nos aũ cũ in
ꝓdecessoꝝ ꝓdictoꝝ laboꝝ diuina ordinatõe succedissimus: mantuam accedẽ sili spe
ibidem xp̃ianoꝝ exercitum adunandi. eundem frem ludouicum missum⁹ cũ instructõ-
nibꝫ opportunis xp̃ianos z amicos xp̃ianoꝝ ꝓcordandi. z vt in thurcos eos vires cõ-
iungerent incitandi. data ei spe nos in europa nullaten⁹ defuturos. accedẽs frater
ludouic⁹ oĩa sibi q nos ꝓmissa diligentissime z prudentissime est execut⁹. q vt optimã
illoꝝ regum z ꝓncipum obedientiam z deuotõz quã hñt ad hanc sedem aplicam in-
telligẽ possem⁹ curauit secum aduenire dilectos filios Michaelẽ imperatoris trappel-
sundaz Nicolaum regis psaz costopam ducis georgione mãnethem assenbech sol-
dani mesopotamie Horathum ỏbercht in armenia dñm. oratores z nuncios. q nob
lras attulerũt suoꝝ dñoꝝ. exꝑmẽtes fauorem ad ꝑsumptuosissimi thurci destructõz z
sil' motiuaz nr̃oꝝ desideroꝝ executõz. Qm̃ ỏ talium regum z ꝓncipum ꝓclusiones
ipsisqz iniunxim⁹ vt cũ ꝑfato frẽ ludouico nũcio z oratore nr̃o ad tuã veniant celsitu-
dinem. z singula q nobis ỏbo z scptis rñderũt plene referant. Desideram⁹ itaqz a tua
excellentia vt tam ipm̃ ludouicum q̃ ipos orientalium oratores etiam nr̃a ꝓtempla-
tõe ad tuam admittas audientiam. z suoꝝ dñoꝝ ad ea q̃ xp̃i sunt deuotõz attente ꝓsi
dere. attendatqz tua nobilitas. q nõ min⁹ q̃ orientis reges obligat ad filia z maio-
ra in ꝓnis hostis destructõz ꝓ viribꝫ impẽdenda. z de ꝑ nos ac ipos sil' z totã ecclĩaz
ratam z ꝓsolatam reddes. eosdemqz q̃ntoti⁹ ad nos remittas votiue expeditos. Com-
misim⁹ aũ dicto fratri ludouico vt nr̃o noĩe celsitudinẽ tuam reddat certiorem. nos i
oĩbꝫ mãtue ordinatis ꝓnos z patos sine defectu futuros q̃ntũ ad nos attinet gnetiã
vlẽ q ibi ꝓclusa sunt z nos ꝓcernũt oĩa nobis possibilia in dei laudem adũciem⁹. Da-
tum ro. apud scm̃ petz. anno incarnatõis dñice. M.cccc.lx. ydibꝫ ianuarij pontifi
cat⁹ nr̃i anno. iij. sic signatum A de birspato.

Hortat ꝯ turcum agẽ bellum z refert q̃nto

Epistola.cccxci.

auxilio potentissime ibidm̃ obtinere z eum re-
gem terre sancte ꝓstituere.

Illustrissime dux burgundie. Ego dauid imperator trappelssundaz pl⁹plu-
rimam salutem. libenter ad te scribo de his q̃ hic apud nos occurrũt vt cuz
certior fact⁹ ꝓ tua religione z amore erga fidẽ nr̃am possis deliberare qd
tibi agendũ sit. Nup em̃ ego z reliq xp̃iani ꝓncipes q in istis summis regionibꝫ fed⁹
atz ligã iniecim⁹ int̃ nos. bellũ gerendi ꝯ thurcos. z ego filiam cathoianis fris z ꝓ-
decessoris mei vxoẽ duxi asambech q fili⁹ fuit carailuch potentissimi ꝓncipis. Et ꝑ fe
ci vt ipe firm⁹ sit z fidel' in liga quã nobiscũ fecit: z vt ꝓseueret i bello gerẽdo ꝯ thurcũ
q tenet ꝓstantinopolim: cũ q̃ iam bellũ gerẽ incepit multasqz illi regiones z opida pu
gnando cepit q̃ ꝑpe ꝓsinia sua erãt. nũc ỏ reuersus ẽ in ptiaz suã. Itaqz nos z ipi pati
sum⁹ z expectam⁹ aduentũ vrm̃ ꝯ infideles. quẽadmodũ dñs papa ad nos scripsit z ꝓ
suum oratorẽ nobis significauit. q vos latini ꝓncipes debeatis inire ꝓsilium in ciuita-
te mantuana vt faceretis exercitum ꝯ infideles. Quod si facietis nos parati sumus

Ego cū.xxx.biremibus 7 cū.xx.milibꝫ hominū. Aſambech ꝓmptꝰ eſt exire ad bel
lū iſtud cū quinquaginta milibus hominū ad debellandā 7 ſubiugandā burſiam et
totā nataliā. Quapꝛopt rogo illuminatiſſimā dominationē tuā vt placeat tibi dare
aliqꝺ̄ principiū huic bello ex ptibꝫ hūgarie. Nā ſi vos aliqꝺ̄ ipedimentū etiā puum
thurco iferetis. vt ipe ad diuerſas ptes diſtrahat nos adeo ipm vrgebim⁹ ex latere
noſtro: vt facile deſtrui 7 debellari poſſit. Et ſi domiatio tua deliberat ad hoc inten
dere 7 venire 7 aliquē tuoꝛū mittere: nos oēs oriētales prīcipes ꝓmittim⁹ tibi ꝑſta
re omne auxiliū opē 7 quicqꝺ̄ i nobis erit ad recuperandā Ierlm. 7 te illi⁹ regē con
ſtituem⁹. Et vt ſcias q ſum⁹ q cōfederati ſumus 7 ß tibi ꝓmittim⁹. Ego i pꝛimis q
patus ſum (vt dixi) cū.xxx.biremibꝫ 7 .xx.milibꝫ hominū Georgi⁹ rex ꝑſaruꝫ ꝓm
ptus ē cū.lx.milibꝫ hominū Gozgoza dux geoꝛgiane patus ē cū.xx.milibꝫ equituꝫ.
Bendian rex mirigzelie cū ſuo filio ꝓmptus ē cū.lx.milibꝫ hominū qꝺ̄ illi facile e
rit. Rabia cū ſuo fratꝛe 7 ſuis baronibꝫ cū trigīta milibꝫ hominū. Natio githorū 7
aranoꝛū. ꝓmittūt militare ſub vexillo geoꝛgij regis perſarū Barbebech dñs armē
nie minoꝛis cū decē milibꝫ hominū Aſambech affinis meus (vt dixi) iſidelis ꝓmi
ſit nobis dare trāſitū 7 ꝑſonalit̄ venire cū quinquagīta milibꝫ hominū. Sūt etiam
nobiſcū cōfederati duo alij iſideles domini. Laroman⁹ 7 dñs. Sinoꝛpi. q continue
querūt quomō poſſint ſe vidicare de thurco cōſtātinopolitano 7 terꝛas ſuas recupa
re. aliud in preſentiarū ad dominationē tuā nō ſcribo. niſi q cōmēdo tibi michaelē
de algeoꝛij baronē 7 oꝛatoꝛē meū quē ad te mitto. cui fidē plenaꝫ ſup iſtis rebꝫ adhi
beas q verbis omnē intētionē 7 deliberationē noſtrā exponet. Iterū te oro vt ne pet
mittas hoc noſtrū piū negociū 7 inceptū fruſtra fieri. qm̄ a deo factū credimus. Ego
ex illo tēpoꝛe quo amicicīā cōtraxi cū hominꝫ tuis q ad has ptes puenerūt. ſemp mi
hi agnit⁹ es. tuiqꝫ honoris. 7 dignitatis fautoꝛ ſp fui eroqꝫ. Ual alei xp̄o. Bata trap
peſſunde in palatio noſtre reſidētie. Anno dñi. M.cccc.lix. die. xxij. aprilis.

Aſſertio p̄miſſoꝛū. 7 declarat ligā orientaliū principū contra thurcuꝫ.

Epiſto.cccxcij.

Illuſtriſſime dux burgū die. Ego gozgoza dux geoꝛgiane mitto ad te plu
rimā ſalutē. Qm̄ itellexi te eſſe fideliſſimū xp̄ianū 7 deſideraſſe ſemp ali
qꝺ̄ agere qꝺ̄ honoꝛi 7 amplitudini eſſet ſancte fidei noſtre ſicut tui feceꝛt
anteceſſoꝛes. Ideo multū deſidero tuā habere amicicīā. Nā ego xp̄ianus ſum 7 pro
defenſione 7 amplitudie illi⁹ ſanctiſſime fidei moꝛi cupio. Nec quicq̄ libētius facio
q̄ bellū cū iſideliꝫ gerē. maioꝛū meoꝛū veſtigia 7 cōſuetudinē imitādo. Poſt enim
obitū patris mei multa cū illis bella geſſi. 7 ſepiſſime gr̄a dei de illis victoriam ha
bui multaſq̄ ciuitates ipſoꝛū debellādo cepi. 7 niſi bis ſupioribꝫ annis bella quedā
iter me 7 aliquos prīcipes xp̄ianos finitimos meos oꝛta fuiſſent. maiora ꝓfecto cō
tra iſideles geſſiſſem. Sz in pñarū qm̄ mādato dñi videlicet ludouici noſtri patriaꝛ
che pacē feci cū oībus xp̄ianis finitimis meis. oīno decreui omnē meā facultatē 7 vi
res omēs adhibeꝛe cōtra thurcos. Et quēadmodū ꝓmiſi dño patriarche noſtꝛo. ego
ꝑſonaliter cū .xx. milibꝫ equitū ad hoc bellū cōtra iſideles aggꝛediar qꝺ̄ vt facili⁹ fi
eri poſſit. nō ſolū pacē ſz fed⁹ 7 ligā feci cū omibꝫ prīcipibꝫ xp̄ianis q i iſtis ſunt regi
onibus. vt cōibus copijs thurcū q tenet cōſtantinopolim inuadam⁹. Cōfederati enim
ſum⁹ ego 7 geoꝛgi⁹ rex ꝑſarū Bauid impator trappeſſunde. bendian rex mirigrelie.
Rabia dux anocaſie Bedebeth dominus armenie minoris. 7 alij domini oriēta
les. Habem⁹ etiam nobiſcum in noſtra confederatione. iij. potentes principes infi
deles qui thurci conſtantinopolitani ſunt inimici. caramanū. ſ. 7 Iſmailberch filiū
quondam diſpendiarij. 7 aſſembech filium quondam carailuci. qui aſſembech cum
confinia habeat ex iſta noſtra parte cum thurco conſtantinopolis promiſit nobis
dare aditum ad inuadendum nataliam. 7 nobiſcum perſonaliter venire cum omni
ſua potentia. 7 in primis capere ciuitatem burſie. 7 illam poſſideat pro ſe 7 potiaꝛ
omnes nos capitulis 7 pactionibus concluſimus cum hac. ſ. ꝺditione. vt ipſe ſit ſem
per amiciſſimus xp̄ianorum. Et ſi vos latini principes 7 populi venietis ad recu.

perandā domū sanctā ierl'm. ipse debeat p̄stare vobis omne quod potuerit auxiliuz
7 fauorē. Nobrē nos hec omnia pacē ac ligā ex pte nostra fecim⁹ que a quingen-
tis annis citra in his nostris regionib⁹ nō sunt audita. idq; fecim⁹ p̄suasi. tū autori
tate dñi patriarche nostri. tū litteris dñi pape q̄bus ad nos scripsit se. 7 omnes prin
cipes latinos in ciuitate mātue debere cōuenire. 7 ibi cōgregato cōsilio in exercitū p̄
pare cōtra infideles. Nos vo qr id vehemēter cupimus. vt possimus vos vna nobi-
scum vnire ad hāc rē p̄ficiendā mittim⁹ nostros oratores cū domino patriarcha no
stro. ad vos omnes principes latinos. 7 p̄sertim ad te qm̄ accepimus te 7 omnes de
domo tua diu multumq; desiderasse terrā sanctā recuperare. 7 vt possitis ex ip̄is no
stris oratorib⁹ ītelligere quē animū habeamus omēs ad hoc negociū fidei. 7 quid p̄
nos actū sit hoc tēpore. Cupim⁹ etiā 7 rogamus vt nostros oratores certiores facia
tis vt ipsi postea referre possint an p̄ati sitis 7 prompti sumere hoc bellū iustissimuz
vt sciamus quo tēpore ad arma progredi debeamus. Hoc vnū vobis pollicemur in
vna estate debellare 7 auferre totā nataliā 7 quicq̄d domin⁹ othonianorū. id ē ipse
thurcus cōstantinopolitan⁹ possidet ex nostro latere. Alterā vo p̄tem dominij sui q̄
grecia est quā mare euxinū diuidit vobis expugnandā relinq̄mus. quod vobis faci-
le erit. nā ipse thurcus in medio posit⁹ duorū exercituū cū resistere minime poterit
cito succūbet. 7 nomen suum e terra delebimus. Quas ob res te ante omnes alios
principes latinos oro. vt super hoc velis cogitationem 7 curam suscipere. 7 non si-
nas hanc commoditatem quam vobis offerimus preterire. nec dedigneris nos imi
tari qui omnibus rebus postpositis fidei vtilitati intendimus 7 vacamus. Quod si
hanc rem (quod absit) neglexeris. nihil a nobis actum esset. nam hac cōditione nos
obligati sumus ad hoc bellum si vos domini latini vna nobiscum eritis. Alioquin
soluti sumus ab ista liga 7 cōfederatione. Omnia enim nostra concilia 7 ratiōes de
pendent a litteris domini pape. per dominum patriarcham ad nos allatis. quas ve
ras esse presupposuimus. Et finaliter hoc vno considerato q̄ si hoc tempore cum a
nobis sitis. iuuati 7 adiuti nihil facietis. hic iniquissimus thurcus interim tantas
vires 7 animos sumet. vt quando ipsi resistere volueritis. nullo modo poteritis. et
omnes nostri conatus si vos non respondeatis inanes forent. eritq; fere impossibi-
le iterum nos in istis regionibus tampronis voluntatibus vniri sicut nunc sumus.
Multa essent dicenda q̄ per meum oratorem poteris agnoscere. cui fidem indubita
tam prestare poteris. habeasq; eum oro cōmendatuz Vale in xp̄o Data in carceche
anno. M. cccclix. nouembris.

Episto. ccclxxxxiij.

Assertio p̄dictorū.

Illustrissime dux burgundie. Ego Georgius rex persarum te plurimum
saluto. 7 vt intelligas q̄ res geste sunt inp̄ntiarū per nos in oriente istas
litteras ad te scribo. Scias igitur me 7 omnes p̄ricipes xp̄ianos qui mo
ramur in istis regionibus fecisse inter nos pacem 7 fedus ac ligam. 7 cō-
iurasse inuadere cum omni nostro conatu 7 potentia thurcos. sed presertim illos q̄
sunt in constantinopoli. qm̄ sunt xp̄ianorum inimicissimi. In qua quidem liga nos
singuli apparatum 7 copias nostras obtulimus. Ego promisi personaliter exire cuz
.xl. milibus hominum. dauid imperator trappessundarum obtulit 7 paratas habet.
xxx. biremes cum viginti milibus hominum. Hendian rex mirigrelie omnem suam
potentiam exhibuit. Gorgara dux georgiane personaliter veniet cum viginti milib⁹
equitum. Rabia dux anocasie cum suis fratribus 7 baronibus p̄misit nobiscum. et
ipse veniet cum omni sua potētia. Herdebech dominus in armenia minori pollicit⁹
est ad hanc nostram expeditionē. xx. milia hominum. Sūt etiam in dicta liga. 7 alij
populi githiarani 7 sasoni 7 tres domini potētes thurci. q̄ p̄mptissimi sunt mouere
bellum domui othonianorū hoc ē thurco domino cōstantinopolis. quorū vnus est
Garamān⁹. alt Ismailbech fili⁹ q̄ndā stipēdiarij. terci⁹ Assēbech rex Mesopotaie

filius quondã carailuci. qui z potens z capitalis inimicus thurci cõstantinopolitani ẽ patissim⁹ adiplere oĩa q̃ ꝓmisit. Que qdẽ oĩa supradicta iter nos capitulis penis z alijs viculis ꝓmisim⁹. rataqꝫ fecim⁹ hac. s. cõditiõe adiecta. si vos latini vos monebitis z nobiscũ vna eritis ex vestris ptibꝫ bellũ thurcis iferẽdo. aliogn si vos ñ intẽditis ꝫ bellũ suscipe. nos ad exoluẽda ea q̃ ꝓmisim⁹ nullo mõ sum⁹ obligati. ꝙobrẽ rogo vt omibꝫ rebꝫ postpositis. velis ad ꝫ bellũ intẽdẽ. nec te distrahant aut diuertãt a tãsancto ꝓposito alia quecũqꝫ sint obstacula quẽadmodũ ego feci. q si difficultatibꝫ q̃ mihi occurrebãt intẽdẽ voluissez. nũq̃ dño patriarche nr̃o paruissem. cui⁹ opa z mãdato hec nostra liga z cõcordia iter nos facta ẽ. ¶ Nũc vo lz i qbusdaz rebꝫ tẽporalibꝫ mihi dãno hec cõcordia fuerit. tñ cõtẽtissim⁹ sum illud pegisse. cũ spirituale a deo p̃miũ ꝓpter ꝫ expectẽ. Inpñarũ aliud ad te ñ scribo qñ mitto ad te ora toꝛẽ meũ vna cũ dño patriarcha nr̃o cui⁹ verbis fidẽ adhibeas. qñ ex ipso oĩa poteris cognoscẽ habeasqꝫ eũ cõmendatũ. z vt des illi tuas lr̃as respõsionis te oro. vt possim ĩtelligere tuã sententiã z opinionẽ. Vale in xp̃o Data i castris nostris ꝓpe tẽtorium. Anno. Mᵒ. cccc. lix. die. v. nouembris.

Oratio legatorũ orientaliũ principũ ad ducem burgũdie ad bellũ cõtra thurcũ cõgregandũ. **Epi. cccxcviij.**

Ece magi venerũt ab oriẽte ad stellã quã viderũt i occidẽte. Si hodierno die xp̃ianissime princeps de priuatis rebꝫ aut parũ necessarijs essem apõ tuã dominationẽ ỹba factur⁹. nõ auderẽ ꝓfecto sine aĩ cõmotiõe quadaz aut formidie dicẽ. ¶ Nõ enĩ ignar⁹ sum quãta tue celsitudis diuĩa sapĩa toto terraruz orbe celebrata ac diuulgata. z mee tenuitatis mĩme suz oblit⁹. ¶ Leterũ quotiens breuis hui⁹ orõnis nostre necessitatẽ z publicã sanctissime religiõis vtilitatẽ mecũ cõsidero. totiẽs aĩ timorẽ atqꝫ formidinẽ abijcio. Vellẽ noster religiosissime p̃ceps. vt dignitati ac magnitudini rerũ de qbus i p̃tiarũ agit̃ par esset oratio z igeniũ. Sz qñ necessitate muneris mihi iniũcti id recusare nõ potui. fret⁹ icredibili benignitate ac sapĩa dñatiõis tue. q̃ acumĩe ĩgenij ex paucis multa pcipe solet. vtcũqꝫ potero dicã. Et dicã breui⁹ q̃ tãta res dici possit. qd. s. afferãt qd petãt hi clarissimi orientaliũ p̃cipũ oratores. quos apõ dñationẽ tuã astare vides. z tuã p̃tiã augustissimã ĩtueri. magnific⁹ dñs michael ỹ alguri orator serenissimi dñi dauid impatoris trapessundarũ excellẽtissim⁹ cõsul. ¶ Nicola⁹ orator georgij alexãdri magni regis pharũ diligẽtissim⁹ i rebꝫ agẽdis. machomet⁹ machometista orator asserebech thurcuma ni regis mesopotamie ifidelis strẽnuus miles. Eustodã orator bellicosissimi gorgore ducis georgiane lr̃atissim⁹. morat⁹ vautberch armeĩe mĩoris orator. Et i primis religiosissim⁹ p̃r z dñs dñs frat̃ Ludouic⁹ patriarcha anthiocenus. orator sanctissimi dñi nostri pape. q qñ ab ineũte etate i regionibꝫ oriẽtis versat⁹ sit. tãto vsu rerũ diuinarũ z humanarũ pollet. vt cõsilio z auctoritate sua (q̃ pluzimũ valet) apõ illas exteras natões effecerit. vt oẽs vniuersalẽ pacẽ z vnitatẽ amplecterenẽ. z hui⁹ legatiõis potissima causa fuerit. Sz qz ꝓpter moꝛã diuturni temporis quo apud illas gẽtes versatus ẽ. nõ recte tenet vsuz z cõsuetudinẽ latini ꝑmonis. licet i alijs liguis sit peritissimus. z ipsi oratores sint latine lingue penitus expertes. Idcirco voluit et mandauit vt ego vice oĩm mea voce latine eorum sententiã explicarem. mihi vo causam aduentus eorum ad. d. tuam diligentius consideranti. nimirum illud euangelicum dici posse videtur. Ecce magi venerunt ab oriente ad stellam quam viderunt in occidente. non aurum nõ thus. nõ mirzam (q̃ caduca sunt) afferentes. sed alia quedam multo maiora deferentes. pacem. s. z vnionem cum occidentalibus denuncian tes. xp̃ianos ad communem fidei nostre defensionem z amplitudinem exhortantes. z te ad decus z ad gloriam z immortalitatem tue domus illustrissime exultãtes. Ad stellam inq̃ veniunt occidentalem hoc est ad tuam. d. q̃ cum fidei lumen xp̃ianissimum semper extiterit. tum vo istis diebus tanto splẽdore effulsit. ad orientem vsqꝫ chozuscans. tum fama puulgatissima omnium gentium z nationum. tum predicatione. R. d. patriarche vt orientales p̃cipes z nationes illuminans. noua cõsilia

inire nouasq; res moliri pro amplitudine sanctissime fidei xp̄iane docuerit ⁊ orato-
res suos clarissimo lumine ad tuā vsq; pñtiam augustissimam ꝑduxerit. ⁊ (vt spera-
mus) amplissimo lumine vniuersum orbem illustrabit. Non enim casu aut repenti-
no quodam consilio vel temeritate aliqua ducti hi oratores ab illustrissimis princi-
pibus eorum ⁊ populo missi veniunt ad. d. tuam. sed matura deliberatione ⁊ diui-
na dispositione ducuntur. Nam quēadmodum magi illi ab oriente ad saluatorem
nostrum deum verum ⁊ autorem religionis xp̄iane peruenerunt. initium ipsius sur
gentis fidei significantes. sic ex hisdem regionibus principes ad te dei nostri veruz
imitatorem pium pacificum ⁊ religiosum principem patronum ⁊ conseruatorem il-
lius sanctissime fidei confugiunt. proclamant. ⁊ inuitant. vt pro vetusta consuetudi-
ne tua vna secum nō solum illam tuearis q̄ a barbaris ignominiose vexatur ⁊ lace-
ratur. sed exonerare ⁊ amplificare velis ⁊ domum sanctam irl̄m a fedissima infide-
lium seruitute liberare. quēadmodum eam superioribus temporibus religiosis vi-
ris coli inhabitariq; curauisti. Nam licet nonnulli principes xp̄iani pace eoruz di-
xerim regio nomine ierosolomitano soleant insigniri. tu tamen ne verbis sed re illū
titulum iampridem tibi attribuisti ac vendicasti. tum aspera contra infideles ge-
rendo bella. tum xp̄ianos homines ibi degentes ac commorantes opibus annuisq;
sumptibus sustentando. Sed cum hec luce meridiana clariora sunt. ⁊ in ore omniū
gentium ⁊ nationum versentur. non ero in pñarum in his exponendis occupatus.
Veniam ad sanctam piamq; deliberationem principum orientalium qui superiori
bus annis tum propter antiqua odia q̄ inter se exercebant acerrima gererent bella.
tum autore ⁊ persuasore. R. do. patriarcha pacem ⁊ vnionem expetiuerunt. fedus
ac ligam omnes iecerunt. ⁊ tum contra ceteros xp̄iane religionis inimicos. tū ma-
xime contra turculentissimum ⁊ immanissimum thurcū constantinopolitanum xp̄i-
ani nominis inimicissimum. admirabili quodam consensu coniurauerunt. q̄facile
se deliberaturos hoc tempore pro cōperto habent. si modo ex istis occidētis ꝑtibus
bellū vel paruum illi moueatur. Cogitantes igitur ipsi principes diu multuzq;. ad
quem potissimum occidentis principem pro tanta re peragenda mittere deberent.
occurrebat in primis illustrissima. d. tua q̄ multa pro fide ⁊ xp̄ianorum vtilitate cō-
muni clarissima sanctissimaq; facinora peregit. Itaq; communi omnium vtilitate
atq; sententia postq̄ rem mature inter se examinauerunt. communibusq; copijs ma
ximum exercitum compauerunt. nōnullisq; principibus infidelibus thurci tamen
constantinopolitani inimicissimis onera secum adscitis. ac confederatis. decreuerīt
tandē mittere suos oratores cū lr̄is ⁊ nūcijs ad oēs prīcipes occidētis. sz in primis
ad illustrissimā potētissimāq;. d. tuā tanq̄ ad autorē ⁊ prīcipē hui⁹ belli felici auspi-
cio gerēdi Mādauerūtq; ip̄is oratoribꝫ. vt prīo denūciēt tibi qd ip̄i prīcipes ī oriē-
te ꝑfecerīt. Deīde te orēt ⁊ ꝓtestent̄ vt cū sīs sacri baptismatis fonte renat⁹. ⁊ xp̄i sal
uatoris noīe īsignit⁹. ⁊ īter xp̄ianos prīcipes maxim⁹ ac potētissim⁹. tāte cōmodita
ti tibi diuinit⁹ oblate deesse noli. īmo ad defendēdū ⁊ amplificādū xp̄ianū nomē cū
summa laude ⁊ gloria noīs tui te ꝓmptissimū ac benignissimū p̄beas. Hec magna-
nime prīceps oblatio nō ē ꝓfecto cōtemnēda. nec vllo pacto negligēda. ī tāta p̄sertiz
aīorū gentiū oīuz orbis terrarū cupiditate atq; ardore belli suscipiēdi. cōtra ip̄issi-
mos hostes saluatoris nr̄i iesu xp̄i ⁊ violatoris gentiū. Verū. qz xp̄ianū nomē e terra
delere ⁊ penit⁹ extīguere oī conatu viribusq; nitunt̄. nec aliud cōmodi⁹ tēpus expe-
ctare oz. ecce remotissime gētes a nostro climate se offerūt. orāt. obtestant̄q; (qd nūq̄
auditū nec lectū superiori tēpore ausim affirmare) teipsum eligūt oriētales. īter tot
principes occidētis. te omnes prīcipes. te omēs populi ⁊ natiōes occiduarū ꝑtiuz se
quentur. te deniq; oēs xp̄iani sitibūdo pectore ⁊ accicti armis expectāt. tm̄ prīcipio
opus est. Adeo enim xp̄ianorum omnium animi quos audiuim⁹ ad hoc iustissimū
bellum suscipiendum sunt parati atq; inflammati. vt si principiū aliquod fiet. ingēs
⁊ incredibilis hominū multitudo cōfluet ad militādū sub fortissimis signis ac vexill̄
illustrissime. d. tue. Quid dicā d̄ sāctissio nr̄o pōtifice pio. ij. hoīe (vt oībꝫ ꝑspicuū ē)

ingētis animi ac sapientie. qui ꝓ suis in repub. xp̃ianam meritis. nūc in terris pro altero colit̃ deo. ꝓfecto dies noctesq; nil aliud cogitat. nil aliō molit̃ nisi q̄ mō. qua via. qbus medijs thurcū ipm̄ imanissimū aggredi possit. cui⁹ quidē rei testionio sūt ꝛ clarissime legatiōes. quas vt primū pōtifex maxim⁹ declarat⁹ ē ad omnes orbis terrarū p̄cipes ꝛ natiōes diligētissime misit. ꝛ ipse ꝑter valitudinē suā a sprimo hiemis tēpore dimissa vrbe mantuā se cōtulit. quo facili⁹ ibi celebrato cōsilio. compatisq; singulorū principū ꝛ populorū copijs cōtra conat⁹ ipij thurci īsurgeret. ꝑrincipio itaq; op⁹ ē. qui igit̃ ꝟ p̄cipiū faciet nō p̄cipiū tm̄ sz totā rē pfecisse videtur. Sz hec ꝛ huiusmōi illustrissime p̄ceps. d. tue ꝓ tua singulari sapia cōsiderāda reliquo. Reuertar nūc ad oratores nostros. nihil ipsi postulāt. nec pecuniā nec subsidiū regionū suarū. sz vt tu quē occidētales sequētur ex hūgarie oris atq; ꝓfinijs thurco cōstātinopolitano bellū iferas. Ipsi vō orientales ex alio latē thurcie (quā natalia appellāt) ipm̄ vrgebūt adeo vehemētissime. vt virtute duorū exercituū ex diuersis latebris ꝑssa ceruice man⁹ victas ꝑbere cogaṫ. sz de ꝟ satis. Nā qd ipsi petāt qd offerāt qd polliceanṫ. q̄ etiā res sit facilis. si mō aliqd̄ principiū iaciaṫ satis certi orataz. d. tuā ꝛ lr̄is ꝛ verbis arbitramur. Itaq; ne idē sepi⁹ recēsendo aures tuas ī rebz arduis occupatas videar obtūdere. illa cōsulto ptereo. Illud vō qd̄ ꝓpriū ē hui⁹ orōnis nostre ꝛ votū ac desideriū oīm xp̃ianorū mime ptermitto. orare. s. ꝛ obsecrari vt animi tui religionē ꝛ pietatē erga deū nostrū (quā semp in pluribz difficilibusq; rebz ostēdisti) nūc glorioſe p̄ceps ꝓ fide. ꝓ salute oīm xp̃ianorū aīm ostēdas. suscipe patrocinīū fidei sanctissime. Sentiāt ꝛ male expianṫ hostes. crucis potētiā ꝛ felicitatem tuā ī re militari. Et vt finē aliquādo faciā. cū null⁹ sit ꝑter te cui hui⁹ belli gerēdi ꝓuincia sit demādāda. q pietate. religiōe. q nō min⁹ fortuna ꝛ potētia q̄ sapia. ꝛ igenio atq; magnitudīe excellis. q deniq; rei militaris gloria omēs facile superas q scis paci ponē finē ꝛ parcē subiectis. ꝛ debellare supbos. Incūbe oramus ꝓ imortalē deū ad ꝟ suscipiendū. defende religionē ꝛ fidē xp̃ianā ab icursibz barbarorum. Vidica sanguinē tot xp̃ianorū humi sparsum. ꝛ qd magis dolendū ē animas tot fideliū xp̃ianorū ī spurcissimā ac fedissimā sectā. Mdachometi ꝓlapsas atq; ī posterū euēturas. ad fidē sanctissimā revoca barbaricū impetū ac rabiē inauditā. q̄ ritu ferarū oī hūanitate sublata ī xp̃ianos turculētissime seuitū ē. cōpesce atq; ꝑtere. Neq; eo aio quo aduersus alios hostes pugnare soles. sz cū idignatiōe quadā atq; ira. velut si ꝓuos tuos cōtra. d. tuā repetē videres. Vlciscē etiā aliquādo p̄ceps iustissime tantā ignominiā imissam xp̃iano populo ꝛ saluatori ꝛ deo nostro. q vt nos redimeret p̄ciosissimū ac sanctissimū sanguinē effundere nō dubitauit. in direptiōe iclite olim vrbis ꝛ nūc infelicissime cōstātinopolis. Expugnata enī. ꝛ i seruitutē redacta ipa vrbe. q̄ fedissime ac crudelissime gesserūt truces canes. quāta cedes ꝛ cruor manauerit dictu incredibile ē. homies ptim trucidati. ptim acerbissimo seruitutis iugo subacti sunt. tēpla dei religiosissima polluta. ꝛ tetro Mdachometi ritu fedata. sanctorūz statue ī frusta diuise. Imagines vō pietibus depicte ptim luto ptim sterco ribz detupate. ꝛ ī primis ipsi⁹ beate Mdarie virginis ꝛ matris. vt fidedigno testimonio acceptum es imago. ꝟ nefas ignominiose tractata. altaria diruta. relige marti rū porcis obiecte. sacerdotes occisi. matrone ꝛ puelle ipeq; sacre virgines rapte. Nobiles vrbis iter vina ꝛ epulas ipius thurcorū ducis crudelissimi iugulati. simulacrum saluatoris nostri ī cruce pēdentis. ī derisionē atq; cōtemptuz sputo. luto ac feditate iactatū. O fides. o pietas. qs hec credet. Sūt tm̄ ꝛ hec. ꝛ multo nephādiora in obprobrium fidei nostre ab illis canibz gesta. nec qcq̄ augēde crudelitatis cōfictū ē cā. Sz sic se res habuit. vt ab his q tātis facinoribz iterfuerūt fidelit̃ ē relatum sanctissimo .d. nostro summo pōtifici ꝛ sacro collegio cardinaliū. Sz qd veteza recensemus. q̄si desit aliquod indignū recētes ꝛ nudiustercī⁹ ab ipsis ꝓpetratū. quotidie de xp̃ianis triumphāt. nouas villas opidaq; nanciscunṫ. nō enim cōtenti sunt victoria miserie vrbis cōstantinopolis. vbi contra ius falsq; superbe imperant. crudelitez dominanṫ. sed in nos nephanda dictu moliuntur. noua consilia in pectore suo volutant. vt pro-

priū sibi cōstituāt imperiū. leges cōmutāt. ⁊ sua sanxiūt. oia iura diuina ⁊ humana peruertunt atq; contaminant. xp̄i vo cultores ⁊ eius morte ⁊ sanguine redempti ad decus ⁊ ad libertatem nati. ⁊ animo quo victi esse solent. q̄ turpissime per vim per arma sub seruili atq; intollerabili iugo premunt. Quas ob res iuictissime princeps si contra furorem ⁊ rabiē insurgas. primum a deo immortali cuius res agit supra q̄ humana lingua dici possit. mirumimmodū glorificaberis. Deide amicis tuis. et his qui p̄o tua celsitudine te colunt ⁊ obseruant carior indies efficieris. Inimicis vo tuis (si qui fortasse sint) terrorem ⁊ formidinē nō paruam incuties. Et demum deo nihil acceptius. nihil in terris prestantius. ⁊ maximo xp̄ianissimoq; p̄ricipi dignius agere posses. q̄ omnia missa facere ⁊ omni cura ⁊ cogitatione de omni republica xp̄iana bene mereri. Omnes profecto xp̄i cultores qui sunt. quiq; futuri erūt vt grati vt memores vt iure optime esse debebunt. glorie ac sapientie tue fauebunt. ⁊ q̄ reipublice xp̄iane tantum consiliū. ingeniū tui ostenderis. in tanto ac tamcommuni bono. immortales atq; ingentes gratias habebunt. nomenq; tuum ad sidera tollent. Vode etiam q̄ si iurta philosophorum sententiam omnibus qui patriā conseruauerint adiuuerint. auxerint. certum est in celo diffinitum locum esse. vbi beati sempiterno euo fruantur. quid tibi pissimo ac xp̄ianissimo p̄rincipi p̄o maris atq; amplissimis meritis in remp. debebitur. profecto immortalia atq; simul perpetua vtriusq; vite premia compabis. Et stella q̄ in occidente clarissima visa est. q̄ semper in fide xp̄iana resplenduit. orientales illuminabit. ⁊ oratoribus iter ostendet. ⁊ p̄ enni lumine vniuersum terrarum orbem illustrabit per infinita seculorum secula. Amen.

Epi. cccrcv.

Conat̄ ducē burgūdie istigare cōtra palatinū reni ⁊ episcopū maguntinū. ꝓpter triū p̄ricipū captitatē.

Ius episcopus seruus seruorum dei. Dilecto filio nobili viro duci burgundie. S ⁊ a. b. Scripseram⁹ superioribus mensibus karissimo in xp̄o filio Frederico romanorū imperatori augusto q̄ potuimus accuratius. vt causam defensionis ecclesie moguntine amplecti vellet ac operam daret liberati oni venerabilis fratris nostri georgij episcopi meten. ⁊ dilectorum filiorum karoli marchionis baden. ⁊ vdalrici comitis wirtenburgen. qui superiori estate rebus adverse gestis a Frederico comite palatino reni capti extiterunt. Requisiuimus suaz serenitatem vt aggredi vellet hec opera in quibus ⁊ laudem ⁊ gloriaz sibi pare posset. Rescripsit nobis nuper sua sublimitas animūq; promptum quidez ⁊ optime dispositum demonstrauit. Adiecit autem inter cetera nonnulla de peruerso proposito palatini predicti. eumq; accensum contra bonorem nostrum ⁊ apostolice sedis esse significauit. q̄q; post indutias nurenberge initas inter ipsos idem palatinus astu ⁊ dolo nōnullis principibus ⁊ prelatis ac cōitatibus se coniungere ⁊ colligare nitit. est eo consilio. vt apostolicam imperialemq; dignitatem pro damnabili sua libidine confundere ⁊ pessundare posset. Suadet imperator obuiandum esse tante iniquitati. ⁊ ad conseruationem vtriusq; dignitatis pre ceteris vnam ⁊ expeditam viam nobis obtulit. qua via vna opera occurri possit malignitati palatini ⁊ cōplicum. ⁊ liberatio episcopi meten. aliorūq; captiox ꝓcurari. Ea ē vt nos simul cū ipso imperatore cōmuni nomine nobilitati tue aut dilecto filio karolo nato tuo. contra palatinum ⁊ ditherum de ysemberch ⁊ comitem de katzenbelleboge. ⁊ illis adherentes ac sequaces. capitaneatum cōmittamus. litteraſq; apostolicas cum cēsuris ⁊ penis ecclesiasticis ad coercendum rebelles ⁊ hostes ꝓcedamus. Placuit nobis ⁊ placet imperatoris consilium. idq; amplecti animo decreuimus. Sed quia nescimus q̄ sit in hac re intentio tue nobilitatis. deliberauimus prius ad te scribere vt nobis significes quid intendas. Nam si nouerimus tibi cordi hanc rem esse alacri animo. capitaneatum huiusmodi. vt imperator censet deferemus. Nobis enim gratū supra modum futurum est. vt nobilitas tua aut filius tuus onus ipsum assumat. ⁊ vt assumē

volet affectuose hortamur ac requirim⁹. Id etiã postulãtes vt sup eã rez tuã intentionez nobis notã facias. si eaz acceptandaz duxeris: nos ꝯfestim lr̃as apl̃icas ad te transmittem⁹. Confidẽtes nihilomin⁹ ꝙ ꝓpter h̃ nõ deseres religionẽ xp̃ianã. qn ei ꝯtra thurcos (vt sepe pollicitus es) auxilia oportuna ipse prestes. Erit igit̃ prudẽtie tue examiatis rebꝰ id ꝯsilij cape. quod dignũ sit tãto p̃ncipe. ⁊ quod tibi ⁊ domui tue laudez ⁊ gloriã afferat. Ceterꝫ ex ipsis Imp̃atoris lr̃is leto aĩo accepim⁹ euz decreuisse. nostra p̃sertim ꝯtemplatõne ꝯcedere tibi regalẽ inuestiturã. sup q̃ in tui fauorẽ sepius ad celsitudinẽ suã scripsisse meminim⁹. Et nõsolũ h̃ facere deliberasse. h̃ etiaz affinitatẽ tecũ ꝯtrahere rõne filij sui ⁊ filie tui nati. ac tibi vicariatũ imperij in terris gallicanis vltra renũ ꝯcedere statuisse. quod ꝓfecto nobis est g̃tissimũ. Idqꝫ serenitati sue ⁊ generositati tue ꝓsperꝫ ⁊ felix esse optam⁹. ad pacẽ ⁊ ꝑpetuã ꝯsolationẽ vtriusqꝫ vestꝫ ac sedis apl̃ice ⁊ xp̃iane religiõis ꝯseruatõz ⁊ augmentũ. Datuz ro. apud sc̃tm petꝫ. anno incarnatõis dñice. M.cccc.lxij.xiiij.kal̃. Februarij. Pontificatus nostri anno q̃nto.

Hortat̃ ducẽ burgundie vt voto ⁊ ꝓmissis satisfaciat. ⁊ secũ bello intersit ꝯ̃ thurcos.

Epistola.cccxcvj.

Ius eps̃ seruus seruoꝝ dei. Dilecto filio nobili viro Philippo duci burgundie. S. ⁊ a. b. Rumor ad nos delatus ẽ nobilitatẽ tuã q̃ magno ⁊ alto aĩo Italiã petere cũ valida classe ac deinde in expeditõz ꝯ̃ thurcos immanẽqꝫ beluã mahometẽ xp̃ianũ sanguinẽ sine fine sitientẽ nobiscũ ꝓficisci ꝓmiserat. mutato ꝯsilio domi remanere. certũqꝫ bellatoꝝ numeꝝ q tuã vicẽ impleãt mittẽ Dubia res nobis ẽ nondũ veritate ꝯpta. nescim⁹ an qd̃ refert̃ credẽ debeam⁹. fidez exposcit scribẽtis auc̃tas. de q̃ ⁊ timor exorit̃ q ⁊ magn⁹ ẽ ⁊ hr̃e se g̃uia testionia dic̃ Concrescat ꝯstantia tua ⁊ votũ ⁊ ꝓmissio ⁊ honor ⁊ ipsa reꝝ nccitas. Nouim⁹ te cõstantẽ eẽ ac ꝑseuerantẽ in ꝓposito: diu meditari soles ac deliberare anteq̃ aliqd̃ magni decernas. decretũ incõcussuz seruare. Nõ est verisimile quod d̃ ꝓfectiõe tua iãpridez ꝯsulto statuisti nũc mutatũ ire. Scim⁹ aũt mltos ⁊ magnos viros postq̃ audiuere te ventuꝝ conatos fuisse tuam ꝓfectõz impedire. multasqꝫ tibi vel ratões vel causas exposuisse cur nõ esset veniendũ. Inter quos ⁊ soror tua nobilissima ⁊ carissima ⁊ amantissimus filius tuus (vt relatũ ẽ) dissuadẽtes iter v̄ba fecere vehementibus precibꝰ teneras lachrimas ac suspiria miscentes. nec te tamẽ flectere potuerũt. Mansisti penes tuam sententiaz solidus ⁊ immutabilis sicut annosa quercus borealibus frustra concutit̃ spiritibus. aut aspera cautes assiduis incassum agit̃ procellis. nec loco suo dimouetur. Ita ⁊ constans animus tuus eo prĩcipe dignus. suasionibus quibuscunqꝫ reiectis vsqꝫ in hanc diem propositum suum tenuit. Non est credibile perseuerantiam tuam nunc perijsse. Accedit votum publice factum quod sui natura inuiolabile est tanq̃ deo debitum. Uouete inquit scriptura ⁊ reddite. Non est fallendum numen dei. Si seruanda est hominum fides. quantomagis deo perstringere vota impune non cedit. Ipse deus dominus est ⁊ iudex. nec decipi potest. tua nobilitas non consueuit homines fallere verax ⁊ dicti sui tenax. Non ẽ cur credamus te modo in voto tamsolenni. tampublico. tamsancto a tua bonitate recedere ac mutare naturaz. Obstant ⁊ promissa tua ferrarieñ. episcopo nomine nostro ad te misso facta. Tenes memoria que illi dixisti. cum te lectulo decumbentẽ ⁊ egritudine laborantem inuenit. affirmasti sanitatem cum illo ad te missam ⁊ omnia facturam tuam nobilitatem pro defensione fidei. missuramqꝫ in breui legatos cuz potestate concludendi tam de transitu tuo q̃ de rebus alijs ad expeditõnez necessarijs. Uenere legati tui viri prestantes ⁊ in consilio tuo primarij. qui nos tybure conuenientes. inter prima colloquia percunctati sunt a nobis. an adhuc profecturi essemus quod tibi per ferrariensem episcopum fuerat significatum. hoc est an personaliter contra thurcos in bellum profecturi essemus. R̃ndim⁹ nihil nos eẽ mutatos. vẽturoqꝫ tibi ꝓculdubio futuros comites. q̃ dicto subintulẽ legati se hr̃e ĩ mãdatis vt affirmarẽt nobis excellẽtiã tuã aut venturam ad nos esse. ⁊ in sancta profectione

ituram aut in itinere moriturꝫ. Credidimus oratoribꝫ tuis. ⁊ adhuc credim⁹. Se
cuta est promissio in consistorio publico facta. asseruerũt oratores tui in magno cõ
uentu Rome coraꝫ nobis te prorsus venturꝫ. nec vllo pacto remansurꝫ domi. nisi ta
le impedimentũ intererit quod toto mundo iudice legittimũ estimet. vulgata ẽ per
orbem fama. nobilissimũ ac potentissimũ burgundie ducem statuisse vna cuꝫ roma
no pontifice bellum thurcis inferre. totisqꝫ conatibꝫ defensionez religionis ample
cti. Audiuit tota xp̃ianitas hanc tuã ꝓmissionez. Ererere exinde aĩos veneti. atqꝫ
in thurcos multo q̃ prius audaciores effecti sunt. Vngaris spes pulcherrima inie
cta est. qua se tandez de immanissimis hostibus vlciscanť. regnumqꝫ suum perpetuo
thurcorꝫ molestia liberet. Grecia tota omis illyricus tractus de libertate cogitare
cepit. thurcorꝫ aĩos non paruus inuasit metus. Tanta est noĩs tui estimatõ. Quis
nũc arbitret generositatez animi tui post tot ꝓmissiones ac spem tantam de re pre
stitam velle mutare consiliũ. tristesqꝫ fideles xp̃i populos reddere. ⁊ letosqꝫ crucis
hostes. ¶Nullum intercessit impedimentum quod mundus legittimũ iudicat. immo
nec tuipse excusationez vllaz iudicasti sufficientez. quippe q̃ neqꝫ seniũ neqꝫ debilita
tem tui obijceres atqꝫ idcirco te remorari conatibꝫ asseruisti. ¶Nũc te ob has causas
aut alias remansurꝫ putet. qui excusatum senserit nõ excusante mundo. Vbi honor
vbi estimatio tua remanet. quid dicet ꝑplus? ¶Nonne illusos se omes xp̃iani cẽsebit.
Inclita francie domus bonorez sem ꝑ ceteris rebus anteposuit. nec tu frãcie sanguĩ
nis vnq̃ fuisti ꝓdigus. ¶Nunquid aduersus bonorẽ sepe facere magna subijsti peri
cula. aut nũc potissime q̃ hactenus ꝑstantissim⁹ ⁊ ꝓmissi dictiqꝫ tenax atqꝫ obseruã
tissimus fuisti. ¶Nihil apud te iuuenem honore carius fuit. ¶Non est q̃ modo in etate
matura ⁊ cum marime sapis honoris ꝓemptorez putemus. cui⁹ nobis sola vel pau
cis alijs relicta ẽ sp̃ voluptas. Cõfidim⁹ ꝓterea te ꝑ tua prudẽtia nõ ignorare. q̃ pi
culosa sit tua domi remansio. quantũ reb⁹ gerendis noceat. quantũ xp̃ianos debili
tat. quantũ robur adijciat hostibꝫ. ¶Naz qz audito aduẽtu tuo exterriti erãt. ꝓgnita
remãsione cornua erigẽt. ⁊ in sanctũ euangeliũ ferocius insultabũt. nobisqꝫ amãtis
sime fili si verũ fuerit quod arbitrari ñ possum⁹ mutati ꝓsilij tui fama haud parua
afferet. ¶Naz q̃ de victoria belli spez ꝓpe certã ꝓcepam⁹. te nobis deficiẽte rem dubiã
cernim⁹. Eexemur ne tuũ exemplũ sequẽtes socij remissiores efficiant. atqꝫ quezẽt cũ
hoste ꝓditiões vt est natura mortaliũ regni q̃ fidei tenaciorez. ¶Nec tua auxilia sine te
tuũ satis implere officiũ poterũt. ¶Nullus exercitus tuus tantus est quanti tuipse.
¶Nihil tantũ valet in bello q̃ auctas ⁊ sepe iã vincit opinio. Tu si nobis desis cui⁹
nomẽ est apud formidandos ⁊ apud nostros honoratissimũ. facile intelligis quãtuz
rebus gerendis officias. ¶Nõ est igit̃ cur opprimeris te ꝓsilio mutato velle domi ma
nere. q sepe dixisti. etsi tibi moriendũ eẽt in hac ꝓfectõne venturꝫ te. tũ q̃uis si veias
(vt ꝓfidim⁹) in dño vita tua longior erit ⁊ validi corpis. ⁊ redibis cũ gloria domum
victor hostiũ. xp̃iane religionis ꝓseuator. In domo timenda est ira dei. Scis q̃iens
infirmitates q̃i monitões quedã te inuaserũt. Tu teipsuz monitũ dixisti fuisse. vi
de qd agas. Caue ne monitões dñi irritas facias. nec preferas hũana mãdata di
uinis. ¶Nos quidez nisi aliud audiam⁹ expectam⁹ excellentiã tuaz cum desiderio. ⁊
te venientez ꝓcupide videbimus ⁊ amplectabimur. tecuz ꝓficiscemur in hostes q̃s
tota Italia comes erit. Decretum. n. nostrũ de decimis vicesimis ⁊ tricesimis ⁊
dulgentijs ab omnibꝫ italie potentibꝫ receptũ est. ⁊ omes auxilia ꝑ suis facultatibꝫ
ꝓmittunt. nec florentini desunt viri prudẽtia potẽtes ⁊ opibꝫ. q̃uis de his aliq̃n fu
erat dubitatũ. nũc certum est eos egregie in thurcos de expeditõne laturos opẽ. ¶No
bilis vir Hanciscꝰ Sforcia dux mediolañ. vnũ ex filijs suis se nobiscuz ꝓmittit. ⁊ cũ
eo equitum peditũq̃ validum. Successura sunt omia te venturo quemadmodũ spe
ramus ex voto. Quod si deo ꝓmittente ꝓpter peccata nostra tuus aduẽtus fuerit im
peditus. nõ tamen iter nostrũ retardabimus. Et q̃uis nõ fuerit ꝓfectio nostra pro
missa nisi te veniente. ibimus nihilominus nec fraudabim⁹ sua spe ꝑplm xp̃ianũ. fa
ciemus qđ ꝓmisim⁹ ⁊ vltra q̃ ꝓmissuz ẽ. ¶Nemo dicturꝰ ẽ. ꝙ ꝓmisit pius põtifex ⁊ ñ

fecit. Itur se dirit ꝛ nō iuit. Magnifica ꝺba ꝓtulit ꝛ nō ꝓpleuit. Ibim⁹ autore dño mare intrabim⁹. In hostes nauigabim⁹. ꝓ victoria nois xp̄iani. ꝓ ꝺefensione fidei totis viribꝫ nitemur. Nō grauis etas nos retinebit. nō impedita morbis arteticis mēbra. nō ꝓsimonie ecc̄e cura. nō ꝓcula maris. nō mortis metus. Scimus morien ꝺū nobis esse. nec honestius vnq̄ vitā finiri posse q̄ in exercitu ꝓ xp̄o saluatore ꝛ ei⁹ lege ꝺecertāte. Si xp̄iani principes ꝓncipesq̄ auxilio fuerint. neq̄ ꝓ fide laborātes ꝺeseruerint: nihil ē qꝺ ꝺe victoria ꝺespemus. Si min⁹ nō ꝺerit vt ꝓfidim⁹. ipe ꝺeus ꝛ saluator ihs xp̄us cui⁹ res agit. Cōsuevit. n. ꝺīna pietas in se sperātes haud quaq̄ ꝺesereꝛe. cui tam facile est cū paucis q̄ in multis vincere. ꝛ ibi cepit diuinū repetitū

nam esse maiorez ecclesiam q̃ vel tu sis. vel qcũqz alius qui tibi opẽ offerre voluerit. Prudẽs es ⁊ nosti q̃ pñt aduersus te fieri ⁊ plane intelligis. qz ñ p̃t vinci veritas. ⁊ q̃ iniuste agẽti nulla satis tuta pñt inueniri presidia. Datũ ro. vij. kal'. marcij.

Notificat p̃isiensibꝫ se papã electũ ⁊ p̃cat̃ p̃ se orare. vt digne submĩstret.

Episto. cccxcviij.

Ius eps seruꝰ seruoꝝ dei Dilectis filijs vniuersitati studij parisieñ. S. ⁊ apl'icaz bñdictõz. Pius ⁊ misericors deus noster vniuerse ꝯditor creature. qui sapientia fundauit terraz. omĩa ordinans celestia ⁊ terrestria. sacrosanctam romanã eccĩaz ea ꝯplectit̃ caritate: vt p̃ successiuaz vicarioꝝ suorum mutatõz: nulla aduersus eaz ꝓcella. nullus preualere possit spũs tempestatis. Sane felicis recordatõnis Calixto papa tercio predecessore nostro de hꝰ mortalis vite valle. viij. idus augusti ad celestez patriã euocato. ⁊ ip̃ius funeris ac exequiaꝝ celebratõne solenni ac debita subsecuta. Nos vna cum fratribꝫ nostris sancte romane ecclesie cardinalibꝫ de quoꝝ numero tũc eramꝰ. rome in apl'ico palatio apud sancti petri apostoloꝝ principis basilicã. in quo dictus predecessor habitauerat. ac debitum nature p̃soluerat. modo ac tempe ꝯgruis ꝓ futuri creatõne pontificis curauimus conuenire. nobisqz cũ eisdez fratribꝫ sub deliberatiõis magne negocio quã tãte rei qualitas exigebat aliq̃diu tractantibꝫ. tandez ipsi fratres lz potuissent in alios maioris meriti consentire: tamen sanctispũs (a quo sancta romana ⁊ vniuersalis ecclesia christi sponsa regit̃) infusione. ipsoꝝ aĩos sic afflante. ad p̃sonaz nostraz dirigentes. vnanimit̃ vota sua nos tunc t̃t̃ sancte sabine p̃sbrm cardinalez. nescimꝰ quo occulto ꝫ nobis tremendo iudicio. ad celsitudinis apl'ice fastigiũ ꝯcordit̃ elegerũt. Nos aũt imbecillitatis nostre conscij. nostraꝝ paruitatẽ viriũ ad tanti oneris sarcinam digne p̃ferendaz agnoscentes. postq̃ diu quid agendũ foret cogitauimꝰ. tãdẽ ꝯsiderantes romani pontificis electõez nõ ab homĩbꝫ ꝫ a diuina inspiratõe ꝓcedẽ. cuius nõ licet resistere voluntati. sperantesqz eum qui ab initio fundatõnis ecclesie infirma mundi elegit vt cõfunderet fortia. vires suas nobis ad tanta gubernacula subministratuꝝ. cupidi bñ agere ⁊ prodesse potius q̃ preesse. in spiritu humilitatis colla submisimus iugo apostolice seruitutis. Quapropt̃ deuotionez vestraz precamur. quatenꝰ om̃ipotẽtez deũ instantius exoretis. a vestrisqz om̃ibꝫ exorari curetis. vt nos p̃ suã gr̃az roboret ⁊ dirigat in agẽdis. Nos. n. ꝓ nostre erga vos mẽtis affectu dispositi sumꝰ. ĩ casibꝫ occurrẽtibꝰ vr̃az deuotõz spẽaliũ gr̃aꝝ p̃rogatiuis ⁊ alijs bñplacitis quantũ cũ deo poterimꝰ ꝯfouere. Datũ ro. apud sanctũ petꝝ. ãno incarnatõnis dñice. M. cccc. lviij. pridie nõs septẽbris. põtificatꝰ nr̃i anno p̃mo.

Vocat p̃sonalit̃ ꝯgregatõi mãtuane interesse. aut legittio impedimẽto p̃pedito oratores cum pleno mandato illac mittere.

Epi. cccxcix.

Ius eps seruus seruoꝝ dei carissimo in xp̃o filio karolo francoꝝ regi illustri. S. ⁊. a. b. Ut p̃solueremus om̃ipotẽti deo ⁊ fideli ꝓplo vim ab infidelibꝫ patienti id cuiꝰ causa ad hanc sedez sumꝰ assumpti. de venerabiliũ fratꝝ nostroꝝ sancte rõne eccĩe cardinaliũ ꝯsilio ⁊ assensu. p̃ certas nr̃as lr̃as quas celsitudini tue pñtibꝫ mittimꝰ. oẽs reges ⁊ p̃ncipes catholicos ad dietã solẽnẽ mantue vel vtini in ꝓximis kal'. Junij celebrandã. apl'ica voce duximꝰ ꝯuocandos. statuendo ꝯcedente altissimo eo loco eodemqz tempe ibidez p̃sonaliter adesse: impedimentis posthabitis que circumstant nos vndiqz. Et si erga ea mẽs tua fuerit semp̃ ad tuendum nomen sanctum dei. vt non apostolice sedis nec cuiusq̃ alterius exhortatione multum egueris: tamẽ quia hec nonsolum nobis est cordi. sed dñico gregi in primis necessaria. sublimitatem tuam hortamur in dño. ⁊ per illud sanctum baptisma in quo in christo renatus es ⁊ nomen christianum geris. requirimus. vt velis p̃ os nostrum vocatus. abiectis respectibꝫ omĩbꝫ qui pro honore dei nõ sunt attẽdendi. ad eadem loca ⁊ ad diem prescriptum personaliter interesse. Etenim cuz vicarius ihu christi in terris hoc agat. quez recte vadentẽ sequi xp̃ianus ꝓplus debet.

nõ debent pricipes terre grauẽ sibi ducere laborẽ ab illo susceptũ amplecti. Habit⁹ es carissime fili deuotissim⁹ princeps fidei. ⁊ religionis nr̃e p̃cipuus. nec immerito ob xp̃ianũ nomẽ egregie a ꝓgenitoribꝫ tuis defensuꝫ. nomẽ xp̃ianissimi ab illis hereditariũ habes. Accedit potẽtia singl̃aris qua ideo om̃ipotẽs deus insigniri te voluit. vt eẽt qui tpe nec̃cio quale nũc immiet: illã ad ꝓtectõeꝫ sui gregis ꝯferret. Erit (vt in dño ꝯfidim⁹) aduẽtus tuus maxĩe ad h̃ salutare op⁹ vtilitatis. ñ eo solũ ꝙ sapienti ꝯsilio tuo dirigẽ tantã moleꝫ gloriosissime poteris: ꝫ qꝛ gẽtes ⁊ regna audientes xp̃ianissimũ regẽ francoꝝ relictis sedibꝫ suis ad augendã ⁊ tuendã cõmunẽ causam altissimi cũ rõno põtifice ꝯuenisse. erubescẽt ipsi exemplũ tuũ ñ sectari. vt pene ob hocipsuꝫ plus momẽti ceteris om̃ibꝫ allatur⁹ appareas. Pro deo igit̃ carissime fili. ꝓ ꝯmẽdatõe eterna nois tui. ꝓ ꝯpassiõe fidelis ꝑpl̃i ꝯtinue feritati thurcoꝝ sanguinẽ suũ fidelit̃ dantis: exaudire clement̃ velis pias nr̃as hmõi p̃ces: ⁊ fletu ⁊ lachrimis oppressoꝝ nobis impositas: hec. n. vera sunt opa regũ. h̃ camp⁹ in quo honeste decertare ⁊ triumphũ vere salutis reportare cuꝫ gloria p̃nt. Cetera fluxa sunt ⁊ caduca. vix solide laudis in se h̃ntia. etiã ꝑsepe ingrata. Qꝛ si casu aliq̃ qd̃ deo nõ placeat carendũ nobis erit tua p̃ntia. ⁊ ꝑ oratores ꝯplere h̃ mun⁹ cõstituas. reqrim⁹ eo casu celsitudinẽ tuã. vt cũ pleno mãdato illos transmittẽ velis. nõ ad decernenda solũ ea quoꝝ causa vocatus es: ꝫ ad ꝯponendã pacẽ vel indicẽdas treugas cuꝫ illis cũ quibꝫ esset tibi forsan ꝯtentio. vt demũ pacatis vtiqꝫ fidelibꝫ ꝯcordius ceptũ op⁹ ꝓsequi possum⁹. Speram⁹ tñ ꝯcessuꝝ om̃ipotẽteꝫ deuꝫ. vt tua serenitas poti⁹ ꝑ seipsaꝫ q̃ꝫ ꝑ oratores suos sit affutura. Attento. ꝙ mantuanã ciuitatẽ tui potissimuꝫ causa delegim⁹. vt vel serenitas tua quod primũ expetim⁹: vel saltẽ principes aliq de latere tuo illuc accedere facilius valeãt. Hortamur q̃ꝫ ⁊ requirim⁹. vt ꝑ presentẽ nunciũ velit sublimitas tua optatũ nobis responsuꝫ dare. Datũ ro. apd̃ sc̃tm petꝝ. Anno incarnatõis dñice. M.cccc.lviij. tercio id⁹ octobris. põtificat⁹ nr̃i ãno p̃mo.

Epistola.cccc.

Responsio Regis francie.

Beatissime pater paucis abhinc diebus beatitudinis vestre litteras ꝑ latorem presentium suscepimus. earũqꝫ tenorem attente intelleximus. Et quideꝫ in primis ꝑsoluende sunt ipsi pietatis fonti gratiaꝝ actiones amplissime. qui hoc tempe forte tristissimo. ad resartiendas ecclesie sue sponse immaculate. ꝑtes labefactas eandẽ beatitudinẽ vocare dignatus est. Attollẽdũ q̃ꝫ plurimũ ꝓpositũ eius salutiferꝫ ⁊ pie exhortatõnes sincero aĩo amplectẽde. Ueꝝ cũ hec res q̃ nulla maior ꝓ seipsa satis exorare videat̃. ⁊ principes catholicos ad id ꝑsuasos nimirũ esse credam⁹: matura ⁊ salubri deliberatõne ꝯcilij. nõ paꝝ egre ꝯspiciat̃ ꝯuocationeꝫ solenneꝫ p̃latoꝝ principũ ⁊ alioꝝ viroꝝ notabiliũ ecclesiasticoꝝ ⁊ seculariũ regni nostri intra dietã assignatã facere: ⁊ tũc que deliberata ꝯclusaqꝫ extiterint. per nostros solẽnes oratores debita potestate suffultos: eideꝫ beatitudini patefacere plane decreuimus. Porro etsi in rebꝫ humanis fluxis quidem ⁊ caducis ꝑsepe soleant turbatiões accidere. In illius tamen misericordia ⁊ pietate sperandũ est qui nescit abesse pie sperantibꝫ in se. quiqꝫ tantam ecclesie sue dedit potestatem. vt quanto grauissimis persecutionibus impiorum seuius impugnatur. tanto postmodum ipsius miseratione adiuta. potentior consurgit in aduersis. Beatitudinem vestram cui h̃ sanctum propositum pie credimus celitus fore inspiratum. ad ecclesie sue felix ministerium dirigat ⁊ conseruet is cuius vices in terris geris pius ⁊ misericors dñs. Scriptum ⁊c̃.

Epistola.ccccj.

Collaudat de collisione pragmatice ꝯstitutõnis. ⁊ hortat̃ ꝯtra thurcũ bellũ inire.

Jus eps seruus seruoꝝ dei. carissimo in xpo filio Ludwico regi frācie sa
lutez z aplicam bñdictōnez. Accepim⁹ ex lris venerabilis fratris nostri
Johannis epi attrebateñ. quanta erga caritate cōplexus sis. z q̄ piū erga
nos z romanā ecclesiaz geras affectum: z q̄ ad tollendum de regno tuo pstitutiōez
illam que pragmatica dicta est. volenti z erecto sis aio. Laudamus deum z sue ma
iestati bñdicimus. qui talez tibi mētez dedit. Nam quid aliud dicere possumus. niſi
q̄ dei bñficio ex maximis piculis liberatus es. z in hec tempa reservatus. vt esses q
suscepto regno paterno. sublatis erroribus libertatez sancte romane ecclesie instau
rares atq; restitueres. z maioꝝ tuoꝝ equata gloria xpiano nomini quietē fundares
Benedictus dominus qui tue psone custos fuit z spiritū tuum erexit. vt cogitares
que pia z omni laude digna sunt. Sic magnus Constantin⁹. sic duo Theodosij. sic
karolus magnus. z plures ex tuis pgenitoribꝫ. immortale nomen z inextinguibilē
consecuti sunt gloriam: quia romanam ecclesiam matrem suam debito sunt honore
prosecuti. quorum te vestigijs inherentez z diligimus totis precordijs. z laudam⁹:
z omis te posteritas celebrabit. Illud autez inter cetera pmendamus. q̄ absq; quen
tu z consultatione multoꝝ pragmaticā auferre constituisti. quemadmodū idem eps
nobis significauit. Sapis certe z Regez te magnū ostēdis. qui nō regaris ℞regas.
Optimus. n. princeps est. qui per se recta cognoscit z operat: qualez te eē pfidim⁹.
Nec scriptura que ait. vbi multa consilia ibi salus multoꝝ multitudinē regrit. ℞ cō
silioꝝ maturitatē z digestionē q̄ res in paucis magis q̄ in multis repiūt. Neq; eni
aut honestas aut iusticia multitudini facile suadet. q̄ varijs affectibꝫ agitata ad p
na frequēter inclinat pfusioni. subita est psulentiū multitudo. neq; bñ se res hz. vbi
suffragia numerant: ñ ponderāt. Sepe. n. fit vt maior ps meliorē vincat. Facis q̄ te
decet. q scies pragmaticā cē absq; deo: eā de regno tuo eliminare decreuisti. Nec vis
in deceptatoꝝ ducē an fieri debeat q̄ tuipse faciēda nouisti. Hoc ē regē esse z bonum
regē. z quē boni amēt mali timeāt. Nā q p alios regūt. nec p se intelligūt q̄ sunt agē
da: cōtemptui sunt. Probamus igit z pmendam⁹ admodū q̄ de tua liberatōe circa
pragmaticā eps attrebateñ. scribit. hortamurq; vt que ꝓposuisti i aio: cito effectu fa
cias. neq; cum possis hodie bñfacere cras faciam dicas. Hilarē datoꝝ diligit de⁹
que iusta z honesta sunt nolūt moras. Fac tuā sapientiaz sicut nos cognoscim⁹. ita
z mundus omis q̄ primū cognoscat. neq; aliquis dicere possit diu noluit. q diu de⁹
liberauit. Q si plati tui z vniuersitas aliquid ex nobis desiderent. te mediatore ad
nos recurrant. nam si quis vnq̄ pontifex fuit gallice nationi affectus vt multi fue
runt. nos certe inter pmos repiemur. qui nomen z gentez hmōi honorem⁹ z diliga
mus. ne vnq̄ postulatis honestis aduersabimur. sciusq; dignuz esse vt fratribꝫ no
stris coepiscopis in multis differam⁹. eosq; honorem⁹. piteq; viris doctis z q de
cti esse cupiūt in vniuersitatibꝫ litteraꝝ studia sectantibꝫ subueniendum esse ñ igno
ramus. Ab his. n. catholica fides defendit z doctrine lumē ꝓpagat. Age igit fili. q
fice quod in animo geris. z confide nos tibi z regno tuo animo pcessuros. que ratō
z honestas suadebit. Letez quia regina Cypri ad nos ex regno suo directa z ex ter
ris pfecta est. z ad tuam credimus serenitatē pficiscet. psilium z auxiliū petēs. naz
regnū eius soldani egiptij gente occupatū est. Et quia (sicut accepim⁹) Aldahome
tus thurcoꝝ dns greopin z trapesuntez z multas alias in asia ciuitates ac pucias
de nouo sibi subiecit z in europā victor ac tumens eo ꝓposito reuertit vt xpianitatē
pterat z deculcet. serenitatē tuam rogam⁹ z flentes petim⁹. vt respicias in quo statu
est catholica fides. qūo ex vno latere thurci. ex alia saraceni vrgent. Pone añ oculos
los lamentabiles xpianoꝝ voces. qui p asiam z greciam in medio natōnis peruerse
constituti miserabilibus modis affliguntur. Cogita in quo loco est sacrū domini se
pulchrum. quod inspicere absq; mahometorū voluntate non possum⁹. Sancta ter
ra que nobis lucem fidei prebuit nūc in tenebris est. totus oriens plenus est spurci
cia mahometica. que etiam in europaz suum virus effudit. inde grecie. hinc hispa
nie pte occupata. nec dies est in qua nulle christianoꝝ anime pereant. Rhodus in

piculo ⁊ nobilis insula maris quondã dicta pelopõnesus in potestate thurcoꝝ ẽ pau
cis exceptis locis. Epir⁹ tota ad eos ꝓfluxit bulgaria walachia. ⁊ rauẽna ex pte thur
cis pẽt. Hũgaria vuln⁹ expectat. qz mltis afflicta cladibꝫ. ñ pt̃ tãtos belli mot⁹ susti
nere. nec est q ꝓsoleꝫ eam. timet victorẽ Mdachometẽ iã spoliis oriẽtis ⁊ asie viribus
auctũ. Timem⁹ sane illi gẽti. timem⁹ ⁊ alijs q sũt in hostiũ circuitu. nec nos sumus
q succurrere possum⁹. volum⁹ oculos nr̃os mõ huc mõ illuc. ⁊ lustratis oibꝫ xp̃ianoꝝ
rũ ꝓuincijs nemo regũ nemo principũ nobis occurrit q tãte rei subuenire possit. nisi
tu solus quẽ pi⁹ de⁹ sui ꝓli saluatorẽ (vt ꝓfidim⁹) bucusqꝫ saluauit incolumẽ. nec p
misit i man⁹ te psequẽtiũ incidere. Tu dei ope hereditariũ regnũ i pace ꝓsecutus es
mortuo pẽ. Philipp⁹ burgũdie dux clarus ⁊ potẽs tibi obsequẽtissim⁹ẽ. ⁊ ceteri du
ces et comites regni gl̃iant̃ ⁊ tibi sine ꝓtroversia parẽt Ex anglia (si volueris) nihil
tibi aduersabit̃. hispaniã hẽs amicã. Oẽs p circuitũ te veneranť ⁊ colũt. ⁊ legatões
ex longinqs ptibꝫ ac ex ipa ytalia te honoratũ ⁊ salutatũ veniũt. Magna est gloria
tua. magnũ est dei donũ. Intellexit diuina pietas cogitatões tuas. ⁊ mlta ꝓgnouit in
aio tuo ꝓposita eẽ ad ꝓmũe bonũ. nec dubitam⁹ qn cum eẽs exul q̃dãmõ a regno tuo
tecũ sepe direris. Osi pẽno in solio aliqñ sedeã. q̃nta faciã tibi de⁹ grata. Certe ñ pa
triaz tuã hereditatẽ thurcoꝝ insania laniazi. Audiuit te de⁹. ⁊ oia tibi aduersa repu
lit. planauit iter tuũ. ⁊ te i aucto regno collocauit excelsũ p regibꝫ terze. Oia tibi tã
quilla dedit siqd aliqñ intra te deo ꝓmisisti id seruato. si nõ ꝓmisisti (qđ nõ est verisi
mile) recognosce bñficia q̃ accepisti a dño deo tuo. q te filiũ regẽ creauit. ⁊ regnũ cũ
diu ex terzis fuisti sũma cũ gl̃ia restituit. oñde te gratũ diuine pietati. ⁊ p tantis bñ
ficijs vicẽ repẽde. tolle vt factuꝝ oratori nr̃o spopõdisti pragmaticã ꝓstitutõz. ⁊ lz fa
cto qđ nõ est difficile. erige te totũ in exiliũ xp̃iane religionis ꝓtra thurcos. Stude vt
expeditio aduersus hostes xp̃i fiat. Exhibe te huius rei ducem ⁊ caput. Nec dubi
ta cũcta erũt tibi ꝓspera. hoc est negociũ te dignũ. tibi hec gl̃ia seruata est. Nihil est
in quo te laudabilius exercere possis. hereditaria hec tibi ꝓuincia est. Naz pugnare
ꝓtra thurcos ⁊ vinceze ⁊ terrã sanctã recupaze. ⁊ fidẽ saluaze. ⁊ romanã eccl̃iã bene
staze. francoꝝ regum ꝓpriũ est. ⁊ hec tu cõmodissime pstaze potes. vera frãcoꝝ sobo
les sapiẽtia. ⁊ rex expiẽtia p̃ditus. i opulẽto ⁊ pacifico ⁊ potẽtissimo regno sublima
tus. Dim oculi in te respiciũt. oẽs afflicti te inuocãt. ⁊ nos ꝑter te non videm⁹ q hec
possit pstaze. Jdeo ad te vnũ recurrim⁹ xp̃iane fidei defensorẽ. Tu ergo ⁊ a nobis ⁊ a
toto xp̃ianoꝝ populo rogar⁹. ⁊ inꝑmis a do cõmonit⁹: ꝑpara te huic ꝓuincie ad quã
feliciter dirigendã oia obtinebis a nobis que a iusto ⁊ pio christi vicario ⁊ beati pe
tri successore obtineri debeãt. Datũ ro. xxvj. octobris ãno. Mcccc. lxj. põtificatus
nostri anno. iiij.

Responsio Ludouici regis Frãcie

Epist. cccciij.

Ludouicus dei gr̃a francoꝝ rex. Tibi sanctissimo ⁊ beatissimo patri nr̃o
pio pape. ij. Obedientiam filialem ⁊ plenos deuotionis affectus. Deum
solum sciẽtes esse. cui⁹ ꝓuidẽtia bñ consulit̃ rebus humanis. meliusqꝫ re
gna ⁊ vrbes religione cingi atqꝫ defendi. q̃ armis et membris. te vicariũ dei viuẽtis
ea veneratione prosequimur. vt sacra presertim i ecclesiasticis rebus tua monita ve
luti vocẽ pastoris audire. illisqꝫ parere prompta mente velimus. Quapropter beatis
sime pater etsi cõstitutio quedã in regno nostro quam pragmaticam vocant. magno
prelatoꝝ ꝓuentu. magna tpis deliberatione ꝓclusa fuerit ⁊ iam callum obducta quie
tum prope fixerit statuz. tu tñ tuis ad nos litteris illã a regno nostro auferri. explo
di. abrogariqꝫ flagitas: nobis quoqꝫ dilectus et fidelis consiliarius noster Joban
nes epũs attrebacen̄ quẽ cũ potestate legati de latere ad hoc nr̃m regnum misisti. cõ
memorauerit ea ad que p ipm tibi nostro nomine pollicenda. vouenda. ex promittẽ
da. nos anteqꝫ regnũ suscepissemus religionis instinct⁹ quidã deduxerat. nos nostra
promissa exequi accedente moderatrice rerũ ecclesiasticaꝝ tua auctoritate studem⁹
ac volumus. Et id quidẽ tanto volumus aĩmo propensiori. quãto nobis regnũ fran
cie florẽs ⁊ bello vacuũ tuet̃ deus ⁊ ꝓtegit. Oibꝫ itaqꝫ victimis potiorẽ obediẽtiam

intelligẽtes. assensi sum⁹ his que tuo noĩe nobis apta sũt. ipam. s. pragmaticã sãctionẽ. tibi tueq; sedi eẽ infensã. vtpote que ĩ seditõe ⁊ scismatis tpe. atq; p seditõz sectionisq; a tua sede figurã nata sit. ⁊ que dñi tibi a quo sacre leges oriunt̃ ⁊ manant q̃n tũlibet eripit autoritatẽ. oñe ius ⁊ oẽm legẽ dissoluit. Illud eñ eroꝛit̃ qõ idẽ ꝓsiliarius nr̃ noĩe tue sãctitatis astruxit. vt dñi p pragmaticã ipam summe in eccia tue sedis auctoꝛitas minuit̃. dñi platis in regno nr̃o quoddã licẽtie templũ p illã pstruit̃: dum ꝓgruens vnitas ad alia regna ꝓfoꝛmitasq; tolli videt̃. abꝛogãda sit ipa pragmatica pellẽdaq; a regno nr̃o. Quippe que aduersus tuã sedẽ oĩm eccl'iaꝛ matrẽ ab inferioꝛibꝰ platis lata sit tanq̃ vt scꝛiptura loquit̃. Quõ si eleuet̃ virga ꝓtra leuãtez se. aut baculus q vtiq; lignũ est. que quidẽ beatissime pr̃. licz pleriq; docti hoĩes ꝓfutaꝛe niterent̃ atq; diluere. multaq; nos ꝛehoꝛtaꝛent̃ abꝛogaꝛe sãctionẽ ipam: Te tñ pricipẽ toti⁹ eccl'ie. te ãtistitẽ sacroꝛ. te dñici gregis pastoꝛẽ. pfitemur ⁊ scim⁹: teq; iubẽte seq mur. Tibi ⁊ beatissime petri cathedre ꝓsentim⁹ ⁊ iungimur. Itaq; sicut mãdasti pgmaticã ipam a nr̃o regno nr̃oq; vienneñ ꝛelphiatu ⁊ oĩ ditõe nr̃a p pñtes pellim⁹. ꝛejcim⁹. strepitusq; abꝛogam⁹. Et quã qualẽꝛe añ pragmatice ipius editõz circa ecclesiaꝝ beneficioꝝ aliarũq; reꝝ spũaliũ dispositõz censurã. moderatõz in regno nr̃o oĩmq; ditõe nr̃a tui pdecessoꝛis Martinus. v. ⁊ Eugeni⁹. iiij. romani pontifices habebant ⁊ exercebant. talem candẽq; nostro adiutoꝛi beatissimo petro tibiq; ipi⁹ successoꝛi reddimus. pstamus. ⁊ restituimus. cũ sũmo impio. cum iudicio libeꝛo. cũ potestate nõ coaꝛtata. Tu eñ cũ scias quid autoꝛitate diuinit⁹ tibi tradita possis. qs p regni nr̃i ⁊ eccl'iaꝛum in eo trãquillitate postulabim⁹: nõ negliges res necessaꝛias poteriscq; semper quod optimum fuerit iudicare. Altere igitur ꝛeinceps in regno nostro potestate tua vt voles. atq; illam exerce. nam vt hominum membꝛa nulla contentione capite vno atq; vna mente ducuntur: sic tuis sacris ꝛecretis. ecclesie prelati in regno nostro ⁊ ꝛelphinatu consonantiam ⁊ obedientiam plenam refundent. Qõ si forte obnitentur aliqui aut reclamabunt. nos in verbo regio pollicemur tue beatitudini atq; pmittimus exequi facere tua mandata. oĩm appellationum aut appellationis obstaculo. pꝛorsus excluso. eosq; qui tibi contumaces fuerint pro tuo iussu cõprimemus ⁊ refrenabimus. Datum Turonis sub magno sigillo nostro die. xxvij. mensis nouembꝛis. Mcccc. lxj. ⁊ regni nostri anno primo. Sic signata per regem in suo consilio verone Boilloit.

Bat ꝓuilegia transeuntibus per terras et dominia pꝛincipum vt sint liberi a geꝛauamiꝰ. **Epist̃o. cccciij.**

Ius epus ꝛc. Francisco foꝛcie duci mediolañ. salt. ⁊ ap. b. Bene cogitũ putamus esse tue nobilitati. pium sanctumq; pꝛopositum nostrum succurrendi fidei catholice. ⁊ populi xp̃iani tutele ꝓsulendi. Id vnũ opus mente agimus. id totis sensibus sumus complexi ⁊ (qõ antea inauditum est) pꝛopriũ coꝛpus ꝓ salute ouium nobis commissaꝛum exponere ꝛecreuimus. Inuitauim⁹ xp̃ifideles toto xp̃iano oꝛbe. misimus lr̃as cũ plenissimis indulgentijs. pmia vite eterne. p posuim⁹ sequentibus nos ad hoc certamen diuinũ. Quo fit vt ꝓfidamus de beingnitate dei q̃plures christianos vndequaq; conuenturos. qui pꝛesulem romanum. pastoꝛem oꝛbis. patremq; aĩarum in bella pro ꝛefensione sancti euangelij vadentem sequentur. Decet nos ad hanc partem pie etiã respicere ⁊ curam gereꝛe. vt qui crucem tollentes iuxta p̃ceptum dñi vias nostras secuturi sũt. humaniter ⁊ benigne recipiãtur. ⁊ vt ipi bñ susceptos se videãt ⁊ ceteri ad id auxiliũ veniendũ aienẽ. Hoꝛtamur itaq; nobilitatẽ tuam. cui nõ dubitamus hoc sanctum opus coꝛdi esse. vt in teꝛris ⁊ dñijs tuis has facias oꝛdinatões. mandesq; diligẽtissime obseruaꝛi. Pꝛio vt pegrini oẽs siue cruce signati fuerint siue non. q ad hanc expeditõz vẽturi sũt. in oĩbꝰ teꝛris ⁊ locis tuis oĩi humanitate ⁊ gꝛa tractent̃. ⁊ sub gũibꝰ ⁊ foꝛmidabilibꝰ penis nemo pꝛesumat eos dicto vel facto ledere seu molestaꝛe. Mdonete eoꝛundem venientium tam aureo q̃ argentee ⁊ ere. expendantur ⁊ recipiantur. videlicet pro valoꝛe

et ꝓcio ⁊ pondere eaꝝ. nec a quoꝝ possint vl' debeãt recusari. Victualia cuiꝰ cũqꝫ generis ac pãni ⁊ alia vtẽsilia humano vsui necessaria. vendãt solito ꝓcio. nec cariꝰ extimẽt q̃ bactenꝰ ꝓsueuerũt. Electigalia ⁊ gabelle ñ exigant ab eisdẽ. nec passus fluminũ aut portaꝝ seu portuũ ⁊ scafaꝝ soluere ꝓpellant. Beniqꝫ oñi gra hũanitate ⁊ benificẽtia eos tractari facias. Decet eñ fideles ad tam necessariũ bellũ ꝓ xꝓo vadẽtes oĩ auxilio ope ⁊ fauore ꝓsequi. Datũ petrioli dyocesis seneñ. Pontificatꝰ nr̃i ãno. vj

Copia cuiusdã breuis ad eundem. .cccc.xiij.

Dilecte fili intellexim⁹ ea que significata nobis tuo noĩe fuerũt ꝓ dilectum filiũ ottonẽ oratorẽ tuũ. s. nobilitatẽ tuaz iam adeptã eẽ ciuitatẽ ianuen. qͦ nobis singlarẽ attulit leticiã. Quecũqꝫ eñ tue generositati ⁊ ꝓspera succedere intelligim⁹. nõ minori gaudio nos afficiũt q̃ si nos ad ipos spectarẽt. Oramus deũ imortalẽ: cuius benignitate tue felicitati oĩa aspirãt. vt noua hec dñi accessio felix sit ⁊ fausta. tibi liberisqꝫ tuis stabilis ⁊ diu pmanẽs. vt quo potẽtia tua aucti ore crit. eo ⁊ gl'ia ⁊ felicitas sit ãplior ⁊ maiora fidei xpiane labãti subsidia impẽdere possis. ac exinde vniuerse ytalie totiusqꝫ xpianitatis paci ⁊ quieti ꝓsulaꝛ. Nos eĩ nõ sine diuino numie hec tã leta tibi venire arbitramur. vt q optimã ptem geris ad amplectẽdũ defensionẽ ꝓpli fidelis. opes ⁊ facultates hẽas. quibꝫ possis ea que ꝓclare cõcepisti exeq ⁊ adimplere. Letaꝝ vt ꝓprie tibi scripsim⁹. florẽtini lẽte admodũ ⁊ cunctãter se hñt in executõe eoꝝ que ex tua declaratõe polliciti sũt. hortamur tuã nobilitatẽ cui scim⁹ cos merito plimũ tribuere. illos cohorteris ⁊ inducas. vt sine dilatõe faciãt q̃ ꝓmiserũt. Angustia eñ tpis ⁊ sũma necessitas q̃ istat nihil segniter aut taz de fieri postulat.

Copia cuiusdã Breue ad epm vintemilien guberna- **Episto. ccccv**
torẽ perusij quemadmodum exigat stipendia ab illis.

Carissime in xpo fili nosci serenitas tua. quo mẽtis feruore. quo ardore aĩ ampleri sum⁹ tutelã ꝓpli xpiani. vt etiã qͦ prioribꝫ sclis inauditũ est ꝓprium corp⁹ q̃uis senio ⁊ morbis affectũ. ꝓ salute nobis ꝓmissi gregis laboribꝫ ⁊ piculis obiectare nõ formidem⁹. sed magno aĩo piũ scẽmqꝫ ꝓpositũ iãdiu publicatũ adimplere oĩno intendim⁹. Cũqꝫ res oposa sit. ⁊ nemini dubiũ eẽ debeat magnaz molẽ sũptuũ nobis subeundã eẽ. ad quã nequaq̃ substãtia nr̃a est sufficturа. quam quãtacũqꝫ sit: cũ corpe simul equo aĩo exponere decreuim⁹. Requisiuimus a xpianis oibꝫ ⁊ pcipue a nr̃is ⁊ aplice sedis subditis oportũa subsidia. Inter quos regsti pusini polliciti sũt certã pecunie ⁊ frumẽti sũmã impẽdere in subsidiũ. q̃uis maiora ab ea ciuitate expectari debuisset. que opulẽta ⁊ potẽs ⁊ inter alias nr̃a ⁊ eccie romãe maxia singlaria bñficia ⁊ idulta ꝓsecuta ẽ. Contẽti tñ exam⁹ eo qͦ polliciti erãt arbitrãtes bona fide eos adimpleturos in tpe que xpo obtulerãt. Sed multũ nõa decepta opinio est. ⁊ cũ tps adimplẽdi. ꝓmissi instat. cernim⁹ pusinoꝝ dicta factis nõ respondere. vt appeat eos simulate nobiscum egisse ⁊ verba dari voluisse. Cunqꝫ eorũ ꝓmissa certis fucatis coloribꝫ ⁊ exqsitis velamẽtis palliare conent. rem ĩ longũ ꝓtrahunt. dũ labaꝝ tps vt vel nihil faciãt eoꝝ que ꝓmiserũt. vel paꝝ ac pene nullũ fructũ afferãt opi. Sed nos nõ hi sum⁹ q veros filios a falsis ⁊ verã deuotionẽ a simulata ñ ꝓgnoscam⁹. Volemus tñ vt paz est ⁊ angimur aĩo. q peruſini quoꝝ vt eos decet ꝓcipuũ studiũ ĩ hoc scẽo opere futuꝝ opinabamur. ñ bona fide nobiscũ incessisse videantur sed nihil agunt. Cum deo res agit qui falli nõ potest. ⁊ vt est scrutator cordium ꝑmia diligentibꝫ se in veritate. penam bo reprobis statuit. Et qz causa a nobis suscepta talis est vt ꝓ eius auxilio xpianos oñes ob periculi magnitudinẽ nõ solum inducere sed compellere etiã merito debeam⁹. pcertim subditos nostros. Et ne perusini se nobis verba dedisse iactent. volumus vt eis iterum cõmemores beneficia ⁊ priuilegia que a sede apostolica pre ceteris ecclesie ciuitatibus obtinẽt ostendas quãtũ deo immortali debeant qui eos in sũma felicitate ⁊ quiete locauit. Experias necessitatem fidei catholice. demõstres vanorem nr̃m. Beniqꝫ q̃m q̃ nobis ꝓmiserũt obseruare

vel negligant vel ꝓtemnũt. ne se nos ludificasse gr̃ient. volumus eis mãdes nr̃o noĩe vt vsq; ad mediũ mensem maij instãtis quindecim milia ducatoꝝ auri ō camera solui debeãt. Qō si recusauerit vel distulerint. declares ipo facto. singulares ꝑsonas ipius ciuitatis excõmunicatas. ⁊ ciuitatẽ eccl̃iastico subiacere interdicto. Et nihilominus decernim⁹ ⁊ mandam⁹ vt ꝑsone dicte ciuitatis earũq; bona vbilibet cõstituta tã mobilia q̃ ĩmobilia in nr̃is ⁊ dicte eccl̃ie ciuitatibo ⁊ terris capiant̃ ⁊ detineãtque ex nũc huic opi applicam⁹ ⁊ ꝑfiscamus. Tu vo hãc rem toto pectore ꝓplectaris. atq; ita te erigas vt intelligamus te nõ pati vt bonis verbis ⁊ pollicitationibus possis illudi. Datum petrioli vt supra.

Responsio ducis mediolani ⁊ pollicetur in ꝑsona ꝓpria contra thurcum ire.

Epistola.ccccvj.

Litteras tuas beatissime pr̃ vt grauissimas ⁊ ornatissimas. ita ardentissimi desiderij plenas. xp̃ianeq; reip. studiosa s. nõ mioꝝ delectatõe q̃ dolore. sũma tñ cũ reuerẽtia vti par ẽ legi atq; ac curatissime plegi. In quibo cũ tampie atq; elegãter xp̃iane religiõis fideiq; catholice calamitatẽ nõ modo vt lector is sat erat narratã. vex sculptã effigiatãq; aduerterẽ: nõ potui nõ vehemẽt̃ dolere ⁊ angi. Nã o tpm nr̃oꝝ ignominiã singularẽ. O ꝑpetuã etatis nr̃e infamiam. O execra bile apud posteros nomẽ eoꝝ qui viuunt. Di populi quos cyrus vniuersa asya subacta in citeriorem scytiã primus ducere ausus ẽ. q vere a thamazi vidua fusi, pstrati ⁊ ad interemptionẽ deleti sunt. regis capite ĩ vtrem sãguinis misso. cuꝰ ex probatõe illa. satia te humano sanguĩe quẽ sitisti. Quos inde post tpm spacia a pse. maiori cũ apparatu. maioriq; exercitu terra mariq; ĩ greciã ductos. q̃ quisq; alius quarũuis añ se aut post se etatũ nationũ gentium duxerit. temistodes parua manu vicit. fudit. ⁊ in asyã redire coegit. alexãder macedo subegit. Et qui nõ modo a romanis olim rex dñis: vexetiaꝰ a quibusuis alijs imperatoribo nõ secus ac femine fugati. in potestatẽ acti ⁊ pecoꝝ more domiti sunt. eosdẽ populos eẽ dixi. Nãetsi thurci illi prisci bis se populis ĩmiscuerũt. eoꝝ mollicies ⁊ vetus patrie ꝓsuetudo atq; habitus desides illos effeminatosq; reddiderũt. ita vt nomẽ dũtaxat thurcoꝝ apõ eos mãserit virt⁹ mox eẽ in scõa generatõe extincta est. Quotiẽs em̃ post ea tpa a finitimis victi sunt: Et ne longa exempla petamus. cũ patrũ nostroꝝ memoria. eius q hac etate thurcis impat auus. sepius a tãberlano fusus. tãdẽ captus ⁊ cathenis nudus iniectus est. nunc tandem prochdoloꝝ nõ modo in europam transire ausi sunt. verũq; nobilissimam illius partem ⁊ apud quam imperium olim fuisse fertur cum plerisq; alijs non ignobilibus nationibus occuparunt: diripuerunt. ferro igneq; vastarunt. templa dei sanctissima ⁊ vetustissima prophanarunt. cum maxima non populoꝝ modo. verumetiam procerum ⁊ ipoꝝ quoq; principum immanissima strage. cum grauissima ⁊ ignominiosa nominis dñi nostri ihesu christi iniuria. velut sanctitas tua distinctius copiosius seriosius scribit. Errata debinc mea ex illis cum facile recognouerim. ⁊ q̃ multis me deus optimus. maximis donis gratijs beneficijs auxerit. nullo eum grato studio fuerim prosecutus. Et quod mihi grauius succensẽ dũ fore existimo. cũ ꝓtumar illi vt ais rebellisq; fuerim. multaq; in legem suam supbe deliquerim. quod neq; negare possum ⁊ facile fateoꝝ. nullo saltem digno opere satisfecerim. dolui quidem. atq; vehementer ingemui. Cum tamen quibus procellis q busve periculis petri nauicula agitetur littere tue me attẽtum reddiderunt. etsi pleraq; alia hoc vnum vel maxime lenito dolore in spem pariter delectationemq; me ꝺ tit. q̃ intelligam te quasi celo ad hanc rem dimisso rectore ad salutis portum. ⁊ quidem incolumem eam reducere fore. Accedit ad hoc potentissimi illius principis philippi ducis burgundie votum insuperabile laudeq; immortali dignissimum. cuius virtus potentia auctoritas ad spem ipsam plurimum conferunt. Verum ne epistole modum excedam. ad eam partem me ꝓferam. vnde oĩis litterarum tuarum videãt oriri intentio. Hortatur me sanctitas tua. ac multis ⁊ quidẽ robustissimis teq; ipo dignissimis argumẽtis. suadet pia atq; iusta arma ꝓ salute publica ĩ mahometem

monstrũ spuricissimũ capere. magnanimiq; philippi imitari exẽplũ. Et vel in p̃mis
sup̃mã maiestatẽ tuaz sequi. que ⁊ eternã filij dei rep̃sentat ⁊ vices illi⁹ gerit in terris
Fateor beatissĩe pr̃ nullã eẽ ad eternã felicitatẽ aut expeditiorẽ aut certiorẽ viã. aut
fama et gl̃ia digniorẽ. q̃ q̃d supest mihi vite ꝓ noĩe ⁊ gl̃ia illi⁹ exponẽ. q humanaz se
induit carnez. ⁊ mori elegit quo hũanuz genus nõ mortale mõ ꝓ peccaco. sed mortuũ
factũ ad vitã reduceret sempiternã. Fateor me philippo maiorẽ natu nõ eẽ. Verũ rei
militaris scĩa virtute auctoritate felicitate ꝓprijsq; necessarijsq; imꝑatoris mũeribꝫ
nõ mihi mõ. sed oĩbꝫ multaꝝ etatuz imperatoribꝫ p̃ferendũ eẽ. Nũera clarissimas
ei⁹ victorias. gẽtes domitas. natiões subactas. ꝓpl̃os sub imꝑiũ missos. et tandẽ reꝝ
ab eo gestaꝝ gl̃iaz añ oculos pone. quaꝝ testis est germania. testis gallia. testis bri-
tãnia. q̃q̃ sãctitati tue longe notiores eẽ q̃ mihi certior sint. Et facile inde intelliges
eũ dignũ eẽ ĩ quẽ moles tãti ⁊ tãamplissimi imꝑij deferat̃. ⁊ cui⁹ auspicijs xp̃iana ar-
ma ⁊ signa militaria moueant̃. Hũanissimũ eũ atq; modestissimũ principẽ. ⁊ digni-
tatẽ tuã clemẽtissimã ac sapiẽtissimã scio. Sed vereor ne vires meas pace vtriusq; di
xerim sup̃ modũ existimãtes opinione fallamĩ. Nolim tñ beatitudo tua dictũ h̃ opi
net̃. quo equũ hũeris meis fugiã on⁹ ĩponi: quo ve parere tibi fortassis recusem. Pa
rebo em̃. ibo quo iusseris. ⁊ oĩa ꝑagã que xp̃ianũ hoĩez ⁊ tue sãctitatis studiosissimũ
decet. tũ ob reuerẽtiã clauiũ. timorẽ dei ⁊ pietatẽ ĩ ꝓximũ. tũ q̃ innata quadã ĩdigna
tione afficior. q̃ etas nr̃a tãta ⁊ tãinsigni ignominia notata sit. Opinaris ne bt̃issi-
me pr̃ quicq̃ vel nature mee cõmodi⁹ vl̃ ꝯsuetudĩ apti⁹ q̃ exercitiũ castrẽse. p̃sertĩ in q̃
ab adolescẽtia mea educat⁹ sũ ⁊ vsq; ad hãc etatẽ versat⁹. Pax mihi fateor ⁊ ĩ p̃mis
ytalica placet. ꝓ qua edificãda ꝯseruãda ãplificãda. nullã opã. nullũ studiũ. nullaz
industriã aut p̃termisi aut p̃termissur⁹ sũ. Veꝝ ociũ tãq̃ nature mee inimicũ abhor-
rendũ sꝑ fugiendũq; institui. quo velut scribis. testant̃q; medici in hãc nouissimaz q̃
me ad exitiũ ꝓpe inuasit valitudinẽ incidi. Neq; vxoris igit̃ aut natoꝝ blãdimenta.
neq; delectatio prĩcipatus. neq; deliciaꝝ mollicies in ociũ me cõpellũt. neq; labores
⁊ ꝑicula quibꝫ assuetus sũ a capessendo bello hoc absterrebũt. neq; necessarioꝝ aut
amicoꝝ ꝯsilia mẽtẽ ab instituto diuertẽt. quin xp̃i crucẽ sequar. quin facultates oẽs
meas ⁊ ip̃az quoq; vitã ꝓ xp̃iana religiõe tuẽda exponã. Sed sup oĩa ꝓ eterna felici
tate adipiscẽda. quam ꝑ ꝓphetas p̃mũ de⁹. inde ꝑ filiũ. nũc ꝑ te his oĩbꝫ ꝓponit. q ca-
put suũ ꝯtra blasphematores ⁊ inimicos fidei catholice deuouerint. Cõsueui bt̃issi-
me pr̃ ab ãnis etiã min⁹ grauibꝫ fidelia amicoꝝ ⁊ necessarioꝝ ꝯsilia. ⁊ quidez attẽte
studiose diligẽt̃ audire ĩdeq; ꝓ p̃uatis aut publicis negocijs. q̃d meli⁹ arbitrat⁹ sũ eli
gere delibare dispõere. facẽ. Nũq̃ satis apd̃ me ꝓbata ẽ eoꝝ ꝯditio. q cũ apd̃ eos sũ-
ma ĩperij vl̃ r̃gimis sit. r̃gi malũt q̃ regẽ. Existĩat ne clem̃tia tua apd̃ me eẽ quẽq̃ q ĩ
eũ furorẽ vl̃ demẽtiã vergeret. q dignitatis mee curã. q salutis publice studiũ. q feli-
citatis desideriuz dissuadere auderet. aut me tãte fortassis ignauie. vecordie. desidie
vt tãfacile ĩ falsoꝝ suasoꝝ sn̄iaz traherer. de⁹ a me pi⁹ hãc mẽtis stupiditatẽ auertat.
neq; stat⁹ etiã mei iacturã formido. Est mihi vt tu dicis vxor v̄tute ac reꝝ expiẽtia p̃
dita. nõ min⁹ dilecta q̃ desiderata a ꝓpl̃is. Est ⁊ galeaci⁹ p̃mogenit⁹ me⁹ iã grãdis et
sup̃ etatẽ prudẽs. Sũt ⁊ veneti nõ federe solũ mihi h̃ amicitia singulari beniuolẽtia
q; ꝯiuncti. Florẽtinos eo loco hẽo q̃ tuip̃e dicis. A xp̃ianissimo frãcoꝝ rege in oẽm
casum fauorem rebus meis auxilia. subsidia. p̃sidia. prestolarer. Cuz ceteris v̄o fini
timis nulle mihi ꝯtentiones nulle simultates. nulle inimicitie sũt. Et sup oĩa dei mi-
hi filiũ spero ꝓ cui⁹ gl̃ia ⁊ noĩe pugnatur⁹ sũ optimũ defensorẽ. Itaq; neq; etas neq;
molliũ deliciaꝝ cupiditas. neq; domi reꝝ meaꝝ metus. neq; pecuniaꝝ defect⁹ quibꝫ
te inueniẽdis optimã operã nauatuꝝ existimo. a sãctissimo me desiderio tuo atq; ab
instituto meo diuertent. Vereor tñ beatissime pr̃ ne circa duo nos breuitas temꝑis
vrgeat. ⁊ q̃ ad tantũ apparatũ terra mariq; disponendũ quantus huic maxĩe expedi-
tionis moli necessarius est. paruz ad ver vsq; primũ spacij datũ eẽ existimẽ. ⁊ q̃ quia
plerisq; malis pristine egritudinis reliquijs teneor. que nisi quottidie magno studio
⁊ diligẽtia curarentur in maximũ me ꝑiculũ traherẽt. Instituerũt medici adhibito

magni examinis ꝯsilio balneis illas curare atꝫ ꝯsumere. pollicenꝫq; illis me ad salu
brē ⁊ integram valitudinē restituere. qđ si factū vt spero fuerit. aliaq; (qđ deus auer
tat) legittima causa nō aduenerit. institui q̄tū supest mihi vite. ꝓ defendēda xp̄iano
rū religione. ꝓ fide catholica ampliāda ꝓ dei euāgelio ꝯseruādo. ꝓ mahometis ydo
latria ex sāctissimis dei tēplis iam nō solū ꝓphanatis sed adulteratis. pessundatis.
dirutis. expellenda deducere. Nā si decius pariter ⁊ decij filiꝰ. ꝓ senatus ꝓplꝫq; sui
victoria. si pleriq; alij romani ꝓ patria. si innumerabiles pene oīm etatū gentiū na
tionū ꝓ mortali dumtaxat gloria sese deuouerunt. quid nobis faciendū. qbꝫ celestis
glia ac beatitudo eterna ꝓponit. Ibimus ꝓfecto in expeditionē hāc. ⁊ ꝑtē nr̄am ꝓ in
corruptibili corruptibilē. ꝓ celesti terrestrē. ꝓ eterna mortalē. ꝓ ꝑpetua caducā ex
ponemus. Et q̄q̄ ꝓ tua singulari prudētia magnaq; rerꝫ experiētia oportūe te deside
rasse existimē. que ad hāc maximā expeditōꝫ necessaria sint: tua tñ singulari bonita
te ⁊ clemētia fretus. velut qui rei bellice studiosissimus fui dicā quid sentio. Primū
qđ in bellis suscipiēdis ꝯsiderāduꝫ est. ⁊ magno ꝯsilio explorādum. quāta sit inimi
corꝫ potētia. quātus ⁊ qualis exercitꝰ. que sit eorꝫ militādi disciplina atꝫ industria.
q locorꝫ sitꝰ. qbꝫ vel se valeat exteris p̄sidijs auxilijsq; tueri vel impugnare hostē atꝫ
repellere. Dehinc ita se ad bellū parare. vt optima spes de victoria hēat. Thurcorꝫ
qdē potētiaꝫ adeo spernēdaꝫ. vt que ad victoriā necessaria sunt negligamus nō cen
seo. neq; vt ab inferēdo bello desistamus timendā. Vide quid capl'a istinc ad me trās
missa. dehinc illa eadē diligentius ac maiore studio a viris (vt par est credere) ini
micarꝫ viriū ⁊ facultatū expertis. examinata atꝫ digesta ostēdāt. Trecēta milia mi
litū thurcorꝫ imꝑatorē ducturū fore affirmāt. plerosq; deinde alios mahomete secte
reges. tū ob eorꝫ ꝑfidiā. tū ꝙ sibi ac rebus suis gētibꝫ populis regnis timebūt. thur
corꝫ ruinā desolatōemq; passuros nō recte existimāt. Ad q̄ lr̄e tue eos ꝓplos inermes
effemīatos imbelles eē rñdēt. Fateor q̄ beatissime pr̄ maximā eorꝫ ꝑtē eiusmodi esse
Verꝫ ī armis bellicisq; expeditōibꝫ vti facile meminisse possumꝰ. mltos etatis nr̄e ā
nos cū maxīa xp̄ianorꝫ strage versati sint. arma hñt ad eminꝰ cōminusq; pugnāduꝫ
Pro eorꝫ lege atꝫ imꝑatore nō mō parere impio sed mori q̄ docti atꝫ parati sūt. Hñt
p̄terea ⁊ ad inuadēdū ⁊ ad fugiēdū eq̄s agiles corꝑaq; eorꝫ agilia. Adde etiā castris
sexdecim vt pl'es affirmāt pugnatorꝫ milia q̄s zanectarios vocāt robur firmamētū
q; militie phalangis. instar armis assuetos. rei bellice exptos. diuersarꝫ nationū di
uersarūq; gētiū mercede ꝯductos. Huic sicut nō timēdo ita nō spernēdo exercitui. q̄
les ꝓ adipiscēda victoria vires oꝓponēde sint. q̄lesq; exercitus ꝯducēdi. ⁊ si cū philip
po ceterisq; in tuis lr̄is noīatis satis erit gētiū ytalicarꝫ earꝫ. s. que in hāc expeditōꝫ
ducēt ad monstrꝫ hoc virulentū ⁊ fetidū. ꝯculcādū. te nō p̄uidisse mō ꝫ ꝓuidisse cer
tior sū. Noui em̄ sicut acumē ingenij. ita ⁊ maximarꝫ rerꝫ expiētiā. ita singularez ac
ꝓpe diuinā sapīaꝫ tuā. Itaq; aliarꝫ te nationū xp̄ianarꝫ p̄ricipes potētatusq; ad sup
plēdas exercitus tui vires aut vocasse aut vocaturꝫ nō dubito. Et q̄q̄ cōmonitiōes
has p̄sūptōe certe nō carere ꝙ mineruā instrui velim plane ꝯgnosco. fidel'r tñ beni
gnitati tue dictas pie atꝫ hūane suscipias oro. Si igit vt soles cetera oīa. ita hec q̄
recte instituisti. ñ mō europa mahometeā ydolatriā depellemꝰ. verꝫ xp̄iana signa in
asyā t̄ducemꝰ. irl'm đi sacrariū recupabimꝰ. Ihu nomē fidēq; catholicā sc̄tmq; euā
geliū ī ea loca restituemꝰ. in qbꝫ ꝑ apl'os tradita olim atꝫ ꝓpagata fuerāt. desideratū
triumphū romā ad sedē tuā reportaturi. Capitoliū q̄ obliterata laurea barbaricis
oriētaliū ꝓplorꝫ spolijs cingemus. quibus tandē laterañ petriq; basilicā exornabimꝰ
Verū qm̄ huic expeditōi p̄ñtiā tuā p̄staturꝫ affirmas. cogitāti mihi atꝫ ip̄m accura
te pēsanti. quid vtilitatis ad hāc rem gerendā. quidve detrimēti ea ip̄a afferre vale
at. multis hinc atꝫ inde argumētis. ⁊ quidē firmissimis agitata. mens nequit ñ tra
hi in varias diuersasq; sentētias. hoc vnū quietē mihi ipsā speiq; optime plenā red
dit. ꝙ intelligā rem hāc a te mature vt eius mos exposcit grauiter studiose diligent
ꝯsideratā. Itaq; quicqd a te excogitatū deliberatūve fuerit. id mihi ñ hūano ꝫ dīno
ꝯsilio factū esse ꝑsuadebo. Datū mediolani. viij. kl'. nouēbris. Anno. M. cccc. lxviij.

hortat rationib⁹ ne virū ꝓhibeat ire ꝓtra thurcū. **Epist. ccccvij.**

Ius eps seruus seruoꝝ dei. Dilecte filie nobili mulieri blance mediolani ducisse. S. ꝫ apostolicā benedictionē. Virum tuum aduersus impios thurcos arma sumere iubet deus. hoc eniz ei scribimus. vide ne obsies. Periculosum est diuine voluntati resistere. Periclitat xp̄iana religio. In fozibus hostes assunt. Ꝓpe ad radicem posita est securis. nisi vigilam⁹. nisi fozti aīo resistim⁹ hosti: actū est de nomine xp̄iano. Spes magna salutis i tuo viro sita ē si sūpserit arma ꝫ scutum: ductozēqz se xp̄ianis p̄buerit: liberabit dñs in manu eius populum suum ꝫ imanissimū draconē ꝓteret. Qđ si ꝓuinciam hanc recusauerit: nec diuine vocationi paruerit: ceteri quoqz se subtrahēt. impedieťqz sua culpa xp̄iane fidei expectata defensio. qđ de sua magnanimitate haud quaq̄ putam⁹. cui magna semp ꝫ preclara cozdi fuerunt. Teipsaz veremur ne viri ꝓposito aduerseris. ne retētes ire volentem. obijciesqz more mulierū mille pericula amantis est ab amato nō posse diuelli. Concedim⁹ ista ꝓiugio. nec miramur acerbā tibi futuraz eius absentiā. sic maritalis exposcit affectio: sed maioz est xp̄i caritas. Si plus virū q̄ deum diligis nō es deo digna. In euangelio hoc legisti. Deo nihil negari pōt. Caue ne tui amoris causa viz a deo seiungas. Odire hoc esset nō amare. Noli esse impedimento his q̄ diuina maiestas ordinat. Recozdare quot accepisti a deo bona. nec velis ingrata videri. Deus hūc tibi quē diligis virum dedit. audebis ne ꝓ paruo tpe reposcēti negare? Concessum in multos annos. in paucos mēses ꝓcedēti nō pmittes. Caue ne celestem maiestatē offendas. in cui⁹ manu est viz tuum auferre cum velit. nihil ei negandum est qui pōt cogere. Siue veniat ꝓuinz tuus vt ea faciat q̄ iubeť. siue deleat peccata sua hoc itinere ꝫ sue saluti ꝓsulat. eris tu quoqz meriti sui ꝓticeps. si ꝓ seruitio dei mariti absentiā equo aīo tuleris. Ꝓpone tibi ꝫ ꝓiugi mozīedū esse aliqñ: ꝫ q̄ etate ꝓuecti ambo diu simul in hoc seculo esse nō possitis. Fugit vita mortalis. ꝫ q̄ fumus cito euanescit. querēda ē altera q̄ neqz molestias habet neqz finē. Illic thezauri sandū est. illuc aspirāduz. Si virū tuū in ꝓuinciā sibi decretam iusseris ire. aut ire volentem nō impedieris ꝫ illi ꝫ tibi optime ꝓsules. ambo post hanc vitam cum xp̄o regnabitis. alioquin ꝫ illi ꝫ tibi timemus. Hortamur igitur ne viam viri impedias. ne absentiam parui temporis inuita sustineas. Redibit ne dubita cito ad te gloriosus: gaudebisqz ꝫ tui ꝫ sui causa. Ambo in hoc opere celestis vite premia conseqmini: ꝫ qui fuistis in hoc mūdo felices: in altero eritis beati Pius ꝫ misericors deus in aīo tuo ponat que sue sunt beneplacita voluntati. Datum rome.

Mandat electū ep̄m assūmere ꝫ nullis adu **Epistola. ccccvij.**
ersis ꝓtra ire.

Ius ꝛc. Dilecti filij. S. ꝫ. a. b. Cōmissa nobis desup cunctoꝝ fideliū cura. nos vigilare cogit. ne sathan diuisionis auctor aduersari⁹ noster p̄ualeat: ꝫ creditas nobis oues aut mactet aut dissipet. Hinc est q̄ cause ecclesiastice libertatis ꝫ iurisdictōnis ꝓseruāde ꝓtra vos p dilectum filiū electum leodien. dñm vestrum mota: ꝫ ob hoc ecclesiasticū interdictum positum: offeratisqz vt intellexim⁹ ea que ad hui⁹ differētie sublationē oportuna credunť. Dignū arbitrati sum⁹ vt vices nostras in ea causa taliter interponam⁹. q̄ ecclesia leodien. releueť ꝫ diuin⁹ cultus resumať: atqz inter vos ꝫ ip̄m dñm vr̄m bona pax ꝫ ꝓcordia fiat ꝫ ꝓseruetur. Ob quā rē felicit pagendā mittem⁹ de primo vizū ꝓbatū sufficiēti de hac potestate fulcitū. Quapropter vos in caritate hortamur: atqz aplica auctozitate districte p̄cipiētes mādam⁹. ne p vos aut p vestros seu aliū quēq̄ dicto dño vro electo. seu alijs quibuscūqz i hac causa aduersarijs moueatis guerras: aut via facti ꝓtra ipos quicq̄ attentare p̄sumatis. sed venturum ad vos nostri ex parte expectetis: ne sanguinis effusio (si qđ absit interuenerit) deum offendat ꝫ causam ipam difficiliozem desperatāqz reddat. Datum rome apud sanctum petz sub annulo piscatoris die. ij. Januarij. anno. Mo. cccc. lxiij.

Penitet olim cõposuisse tractatum de duob⁹ se amantib⁹.

Ractatum de amore olim sensu pariterq; etate iuuenes: cum nos scripsis
se recolimus karole fili dilectissime: penitẽtia immodica pudoreq; ac me-
ror animum nostrum vehementer excruciant. quippe qui sciamus quiq;
ptestati expresse fuimus duo contineri in eo libello: apertam videlicet sed heu la-
sciuam nimis prurientemq; amoris historiam: z morale quod eam consequitur edi-
ficans dogma. Quorum primum fatuos atq; errantes video sectari ꝙplurimos.
Alterum heu dolor pene nullos. Ita imprauatum est atq; offuscatum infelix mor-
talium genus. De amore igitur qua scripsimus olim iuuenes contemnite: o morta-
les atq; respuite. sequimini que nunc dicimus. z seni magis ꝙ iuueni credite. Nec
priuatum hominem pluris facite ꝙ pontificem. Eneam reijcite. Pium suscipite.
Illud gentile nomen parentes indidere nascenti. hoc christianum in apostolatu su-
scepimus. Porro si quẽ descripsimus curiali lucrecieq; amorem deuoti vt accepim⁹
O miseri O insipientes perlegitis huc propensius iamiam accedite. Quando qui-
dem non duorum modo sed omnium amorem. immo vt poete fingunt deum amoris
cupidinem quanto valemus ingenio quanto possumus artificio describemus. Si
artem queritis o scriptorum nostrorum curiosi lectores: plus artis profecto hic ꝙ
ibi reperietis. Si fructum. si cõpendium. si ornatum hic totus est fructus cõpendiũ
totum: de ornatu aliorum detur iudicium.

Idimus effigiem lasciui nuper amoris
Que nimium mentem mouit imago meam
Nec barbã malis. nec corpe tegmen habebat
Nudus terga manus pectora crura pedes
At humeris ale suberant et flexilis arcus
Lumina sub tenero ceca supercilio
Cur puer imberbes nulla lanugine malas
Cur melius nulla corpora veste tegat
Lumine cur careat pharetram cur gestet et arcum
Cur habeat pennas calliopea refer
Sic ego. Sic retulit quesitas ilico causas
Maxima pegasei calliopea chori
Qui sapit euitat malesana cupidinis arma
Et tiñ pueros intrat ineptus amor
Sine ꝙ est puero similis qui cepit amare
Et perit mente. pingitur inde puer
Pingitur et nudus. nullum seruare pudorem
Et meminit simplex et manifestus amans
Pingitur et cecus quia non bene cernit honestum
Nec scit quo virtus quo ferat error amans
Vel quia que peccet credat secreta latere
Cuncta nec in sese lumina versa videt
Sic est omnis amans sic se sic omnia nescit
Consilium famam federa iura deos
Aurea ꝙ curuo torquebat spicula cornu
Pungere corda ferus significatur amor
Et leuibus volucres humeris suspendeat alas
Causa est. huc illuc ꝙ leuis errat amans
Vel ꝙ amor cursum non semper seruat eundem
Nunc abit et paruas post redit inde moras
Dixerat. et pressis ommutuit orsa labellis

Effudi tales protinus ore sonos
Quam vidi effigiem pharetram gestabat et arcum
Fax tamen in vertera non fuit vlla sua
Sed quoniam veterum finxere poemata vatum
Quos ego quid temere commemorasse putem
Dic quare nam tedas fertur gestare cupido
Dic precor armatas cur habet igne manus
Quesitam verbis respondens musa duobus
Sic leuiter causam reddidit Vrit amor
Accipe lasciui quenam sit amoris imago
Carole cypriace gloria magna soli
Vt melius miserum caueas dum noris amorem
Et redeas ad te dum mea metra leges

On insule igitur vt est apud lactantium quidam poeta triumphum cupidinis vescribens non modo potentissimum verum cupidinē sed etiā victorem facit. Enumeratis em̄ moribus singulorq quibus in potestatē cupidinis ditionēq venissent. instruxit pompā in qua iupiter cum ceteris dijs añ currum triumphantis ducitur catbenatus. Elegant id quidez a poeta figuratum. ß tamen nō multum distans a vero. Qui em̄ virtutis est expers: qui cupiditate aut libidinibo vincitur malis. non cupidini vt ille finxit sed morti subiectus est sempiterne Stultus añt marcustullius inquit lactantius. qui gayo verri adulteria obiecit: eadem em̄ iupiter quem colebat admisit. qui P. clodio sororis incestum. At illi optio maximo fuit 7 soror 7 piunx. Quis est ergo tam excors. qui hunc regnare in celo putet. qui ne in terra quidem debuit. Aspice quoq phos vite magistros. moresq eorum 7 vitam diligenter inquire: 7 inuenies paucis exceptis iracūdos. cupidos. libidinosos. arrogantes. proteruos: 7 sub obtentu sapientie sua vicia palliantes: cum domi faciant ea que in scolis arguissent. Aldentior fortasse accusandi gra. Nōne idipsum tullius fatetur 7 querit in bec verba. Quotus quisq phorum inuenitur. qui sit ita moratus. ita animo 7 vita institutus. vt ratio postulat: qui disciplinam non ostenta tionem scientie legem vite putet. qui obtempet ipe sibi 7 decretis pareat suis. Vide re licet alios pecunie cupidos. alios glorie. multos libidinum seruos: vt cum eorum vita mirabiliter pugnet oratio. Hec cicero. Qua de re coacti sunt ꝯplures. bij do maxime qui sequuntur in venerem. inq libidinosos et molles. immo in brutales veneris mundiq amatores taliter exclamare.

Prudentius

Ha venus ad nutum trabis omnia numina celi
Astra moues alioq rotas errore planetas
Accendis gelidam sub fratris lampade phebem
Tu fera. tu ceca. ceci tu ianua leti
Corpora tu maculas animas in tartara mergis
Abde caput tristi: iam feruida pestis abysso
Occide prostibulum. manes pete. claudere auerno
Inq tenebrosum noctis detrudere fundum

Arbitrenius

Combussit frigium pastorem pergama grecos
A veneris surgens faculis amor ignis et ira
Languit alcbides veneris messiq faulla
Hoc sale sal hominum salomon insulsos amari
Demeruit. morem qui amaro gessit amori

Sunt qui vicia Herculis inuadunt. z de virtute loquuti
Lunem agitant ego te ceuentem serte vereboz
Infamis varillus ait. quo deterioz te
Lozipidem rectus derideat ethiopem albus
Lactācius. Igitur qui docent tm̄ nec faciunt. ipsis preceptis suis detrahunt pōdus
Quis enim obtemperet cum ipsi preceptores doceant non obtemperare. Bonuz est
recta z honesta precipere sed nisi z facias mendatium est. Et est incongruens atq;
ineptum. non pectoze sed in labijs habere bonitatem
Seneca in epl'is. Pleriq; pboz tales sunt vt sint deserti in cōuicium suum. Quos
si audias in libidinem in auaritiā in ambitionē pozantes. iudiciū suum pfessos pu
tes. adeo redūdant ad ipos maledicta in publicū missa. Quos nō aliter intueri de-
cet q̄ medicos. quoz tituli remedia habēt pirides venena. Quosdam vo nec pudoz
tenet vicioz sed patrocinia turpitudis sue fingūt. vt etiā honeste peccare videātur.
Faciet em̄ sapiēs que nō pbabit vt etiā ad maioza transitū inueniat. ꝫ reliquet mo-
res bonos ꝫ tempozi aptabit z quibo alij vtunt in gloriā aut voluptatē vtet agende
rei causa. Lactanti9 institutionū libzo tercō Aristippo cirenaicaq; mgro cum thaide
nobili scozto fuit psuetudo. Qō flagiciū grauis ille phie doctoz sic defendebat: vt di-
ceret multū inter se z ceteros thaidis amatozes interesse: q ipe haberet thaidē. alij
a thaide haberent. O pclara z bonis imitāda sapientia. Huic viro liberos in disci-
plinam dares. vt discerēt habere meretricem. Aliquid inter se z pditos intesse dice
bat: q illi sua bona pderent ipe gratis luxuriarēt. In quo plane sapiētioz meretrix
fuit: que sic phm habuit p lenone. vt ad se omnis iuuētus doctoris exemplo z aucto
ritate corrupta sine vllo pudoze pcurreret. Quid ergo interfuit. quō phs ad meretri
cem famosissimam pmearet: cum eum populus z riuales sui viderent omnibus per
ditis nequiozem. Nec satis fuit ita viuere sed etiaz docere libidines cepit: ac mozes
suos de lupanari ad scolas trāstulit. disserēs voluptatē corpis esse sūmuz bonū. Que
doctrina execrabilis z pudenda nō in corde phi sed in sinu meretricis est nata.

Reserat thurco fidei nostre veritatem. et colli-
dit errozes machometi atq; sectam suam. **Epi.cccc.**

Jus epūs seruus seruoz dei. Illustri machometi principi thurcoz. Ti-
mozem diuini nois. z amoze. Scripturi ad te aliq̄ p tua salute z gloria.
proq; pmuni multaq; gentiū psolatione. z pace. Hortamur vt benigne au
dias verba nostra nec prius damnes q̄ iudices. nec prius iudices q̄ singula diligē-
ter intelligas. Accipe que scribim9 in bonam ptem. z vsq; in finem patienter audi.
Si bona sunt que suademus. amplectere: sin mala. respue et in ignem mitte. Neq;
idcirco epl'am reiscias qz xp̄iani bois est. z ei9 xp̄iani qui ceteris p̄est. Non enim te
odio psequimur. neq; tuo insidiamur capiti. q̄uis nr̄e religiōis hostis exist as. z ar-
mis xp̄ianam vrgeas plebem. operib tuis non tibi sumus infensi. diligim9 iubēte
dño inimicos nr̄os. z p psecutoribo nostris ozam9. Sapientibo z insipientibo debi-
tozes sumus. z omnes cupim9 fieri saluos. Grecos. Latinos. Judeos. Saracenos
omnibo optamus bona. Sed scimus vera bona neminē assequi posse. qui extra eua
gelium degit. z a xp̄o dño nostro est alien9. Noli aūt aures claudē aut oculos auer-
tere. cuz xp̄m noiam9. quē machometea lex in qua natus es. z virū sanctū z apbetā
magnū. z virginis filiū. z miraculis clarū dicit. Adulta tibi p eum z maxima bona
aduenient si ei crediderīs z eius sacris initiari volueris. Horresces hec cum princi
pium accipies: sed audiēda est tota lex. deinde iudiciū pmendū. Audi quo tendim9
Adulta tibi z tuis pgenitoribo cum xp̄ianis bella fuerūt. Adultus sanguis effusus
est. Adulte vrbes delete. Sacre edes incense. Rapte virgines. Violate matrone.
Vastati agri. Scelera perpetrata sunt. quecūq; in mentem venire pnt dum thurc9
z xp̄ianus vter imperet gladio ptendit. Tibi vt fama z opa ipa loquuntur. ingens
desiderium est xp̄ianos sub iugum mittē. z imperiū latini nois obtinere. Et sūt foz-

tasse qui hoc facile suadent. ⁊ omnia tuis armis peruia dicunt: ⁊ alij tuas vires am
plificantes xp̄ianas attenuant. alij in diuisionibꝫ ⁊ odijs que gentem nostram exce-
dunt spem collocant. haud difficile existimātes eos vinci ab exteris posse: qui domi
dissident. Nos nō ita ignarum te credimus nostraruꝫ rerum: quin scias quanta est
xp̄iane gentis potentia q̄ valida hispania. q̄ bellicosa gallia. q̄ populosa germania.
q̄ fortis britannia. q̄ audax polonia. q̄ strēnua hungaria. q̄ diues ⁊ animosa ⁊ bel-
licarum perita rerum italia. Sola hungaria diu progenitores tuos ⁊ teip̄m fatiga-
uit Octuagesimum iam annū aduersus hungaros thurcoꝝ signa ferūtur: ⁊ adhuc
circa sanum ac danubium herēt. vna te gens tuasq̄ vires agitat. quid facias si tibi
cuꝫ italis. aut gallis. aut germanis res fuerit amplissimis. ⁊ robustissimis populis
Fortasse est q dicat iustinianū imp̄atorem cōstantinopoli sedentem misso in italiam
Bellisario. cum parua manu militum p̄ditam Romam ⁊ reliqua loca vsq̄ ad al-
pes recup̄asse. nec te Justiniano minorem esse. Caue ne te fallant adulatores. dome-
stica regum ⁊ assidua pestis. facilem principes magna de se loquentibus aurem p̄-
stant atq̄ idcirco sepe decipiuntur. Rarus est qui non se vero maiorē credat. Justi-
nianus vniuerse grecie ⁊ illirici ⁊ asie ⁊ libie dn̄s erat. ⁊ italiam non acquisiuit. sed
recens p̄ditam recup̄auit: ⁊ a gothis gente barbara: non ab italis abstulit. nōdum
amor imperij romani in mentibus italis refriguerat. neq̄ vllus erat qui barbaricū
iugum equo animo ferret. cuncti arma pro imperio ⁊ pro patria magnis animis su
sceperunt. nec tam bellisarius italis libertatem restituit. q̄ itali suum decus vendi-
carunt. Tui progenitores nunq̄ aut possederunt italiam aut viderunt: nec tibi ius
vllum in ea est: q̄ si pergas italiam inuadere: senties tibi cum viris bellum esse. Fa-
temur res claras tui maiores egere. nec tua minora sunt opera qui constantinopo-
lim expugnasti. et peram e regione ianuensium. coloniam et peloponesum. magna
ex parte in deditionem accepisti. et in rastia et in walachia non paucum agri ad-
eptus es. et sepe tuos hostes fudisti. ⁊ hoc anno. Synopem vetustam vrbem metis
eupatoris patriam ⁊ eius tyrānum cepisti. ⁊ trapezunte direpta incolas eius ⁊ im-
peratorem in captiuitatem abduxisti. Et Johem cassanum prelio congredi ausum
superasti. Magna hec tibi videntur. nec nos parua dicemus. At Julius cesar cum
de victoria pontica triūpharet in curru quo vehebatur hec verba iussit inscribi. Ve-
ni. vidi. vici. imbelles eas gentes ⁊ parui momenti existimans. quas pompeius pau
loante domuerat. ⁊ tu hac estate superasti. Alia est italoruꝫ natura. alie vires. alia
ingenia. alij animi. nesciunt subesse qui soliti sunt p̄esse. ⁊ nunc tota italia armata ē
equis ⁊ hominibus plena. nec pecunia caret. que neruꝰ belli dicitur. Nō pugnabis
contra feminas. aut italiam. aut hungariam. aut aliam in occidenti prouinciaꝫ in-
gressus: ferro hic res geritur. non asiaticis sudibus calibeus torax pectora tegit. eq
simul ⁊ homines tecti pugnant. ordines seruant. nec vano metu pauent. Fortior sit
necesse est ⁊ manu promptior ⁊ animo prestantior: qui eos loco depellat. Nec chri-
stiana discidia desiderio tuo conducere putes. aut in his confidas: vnientur xp̄iani
omnes. si quādo te audiant interiora xp̄ianitatis accedere: nec tu melius xp̄ianoꝝ
paci consulere potes: q̄ validis ⁊ magnis copijs xp̄ianitatem inuadens: cessabūt p̄-
uata odia vbi publica senserunt: ⁊ ꝯiunctis viribus aduersus ꝯmunē hostem arma
sumentur. Nec tu necesse arbitreris ad ꝓpulsandas tuas incursiones ad ꝯprimēdū
tuum impetum. tuasq̄ vires elidendas. totam xp̄ianitatem vniendam esse: qd̄ fate-
mur difficile. Sed vna ex quatuor nationibꝫ satis fuerit sup̄q̄ satis tuas copias ꝓ-
fligare. Atq̄ vt de alijs taceamꝰ ꝯplures esse in tuo palacō arbitrant̄. qui terrā ita-
liam lustrauerūt. ⁊ vires ⁊ ingenia noscūt. ip̄os audi atq̄ interroga: an equari tuis
viribꝫ italia possit. an vinci tuis armis. an tuo imperio subijci. Plus negocij roma-
nis fuit italiā acquirere: q̄ orbi reliquo frena imponere. Dicet aliquis qd̄ supra te-
tigimus intestina odia que nostrā gentem exagitant. introitū tibi in italiaꝫ posse p̄-
bere. etsi vnus principum te excludat: alteꝝ inclusurū daturūq̄ aditū. Sūt diuisio-
nes sane ⁊ inimicitie ⁊ simultates int̄ italos plures ⁊ graues ⁊ p̄iculose. ⁊ vtinā nō

essent. Sed nullꝰ est qui dñm pati non xp̃ianum velit oēs in fide orthodoxa mori volunt. ¶Nulli animꝰ est a religione recedē. ¶Nō hic inuenies. qō tui maiores apud grecos. qui ꝓtendentibꝰ de impio duobꝰ. nūc vni. nūc alteri minus potēti auxilia ministrauere: donec ambos eneruatos ⁊ exhaustos eiecere. ⁊ sibi principatuꝫ arripuere Alie sunt italie potentie. alij regū oculi. alia ciuitatū ꝑsilia Venetoꝝ respublica. sapientia diues ⁊ auro. xp̃o deuota. vt nostra fert opinio prius euerteꝫ fundit⁹ q̄ hostem religionis in italiā patiatur intrare. atq; hec quidē p sese quādo statuerit. nullis adiuta vicinis. tuas opes euertet tantū terra mariq; potest. An florentine vrbis magnificentiam ignores. et vires ⁊ opes ⁊ quantꝰ est in ea religionis cultus. quāta erga Ihm reuerentia. quantus amor. credis ne fieri posse vt hec ciuitas italiam diuerse religionis hominibus aperiri sinat. Sunt alie multe vrbes insignes. multi principes clari ⁊ magni. ¶Nihil de regno sicilie dicimus. quod armis hac tempestate ꝓcutitur. non possumꝰ multa nobis de illo ꝓmittere. licet tamen hoc asserere: q̄ q̄ duo reges de ipso litigent ⁊ bello decertent: maluerit tamen vterq; regno ꝓuari q̄ tuis auxilijs victoria potiri. q̄ si ad te alter confugerit totius italie in se odia concitauerit. In gallia cis alpina que ⁊ ipsa pars est italie. dux Mediolanensis in armis excellit ⁊ potentia: par regibus habetur. ¶Nec parue sunt ducis mutine vires aut Januensis qui liguribus ꝓest mari. ¶Non contemnendus ducis Sabaudie opulentus ⁊ validus in italia principatus. Adest marchio mantuanus. Sunt alij ꝓplures vrbium domini. quibus nihil potest esse molestius. q̄ nobilem Italiam vane superstitōnis ritu fedari. De nobis ⁊ ecclesie romane ciuitatibus ⁊ prouincijs tacemus. quando nostram tibi professionem haud ignotam esse confidimus. quibꝰ sola cura ē seruande et ampliande fidei domini nostri ihu. Hec si accepisti ab alijs gaudemus. veritatem enim accepisti. Si minis: hortamur hec discutias. et verum vestiges. inuenies nihil nos esse mentitos. ¶Non solium sibille. vt quidaꝫ ait. de cuā gelij pagina recitamus. Difficile est atq; adeo difficile. vt impossibile dici queat. te tua in lege permanentem. voti compotem fieri. si vt aiunt imperium christianorum desideras. Dices q̄ plurimos tibi christianos subesse. et de reliquis idem speras. nō est par ratio. paucissimi sub tuo imperio christiani sunt. qui ad veritatem ambulēt euangelij. Omnes aliquo sunt errore imbuti. Quis christum colant Armeni. Jacobite. Maronei. ⁊ alia quedam nomina greci a romane ecclesie vnitate aberant. cum tu constantinopolim inuasisti. neq; adhuc decretum florentinum acceperant et in errore stabant. neq; de sancto spiritu. neq; de purgatorio igne. consona recte fidei sentientes. ¶Pauci fortasse inopes veri christiani. necessitate non voluntate tibi obediunt. At vrbes Italie potentissimas non est tuum cogere. validiores sunt q̄ tuis queant exercitibus superari. ¶Nosti que tibi acciderunt cum Taurinum inuasisti. quod nostra etas Belgradum vocat. ¶Pauci cruce signati. innumerabiles tuas copias prostrauerunt. ¶Non est de italis speranda victoria quibus aduersa fuit i hungaris pugna. ¶Quocirca vt eo tandem veniamus quo nostra festinat oratio. et id dicamus quod ad scribendum compulit. tuamq; gloriam et tuam salutem tibi demq; ostendamus. Adhibe bis paucis animum. Si vis inter christianos tuum imperium propagare: et nomen tuum q̄ glorioſum efficere: non auro. non armis. non exercitibus. non classibus opus est. Parua res. omnium qui hodie viuunt. maximum et potentissimum et clarissimum te reddere potest. Queris que sit. non est inuentu difficilis neq; procul querenda: vbiq; gentium reperitur. id est aque pauxillum. quo baptiseris ⁊ ad christianorum sacra te conferas. ⁊ credas euangelio. Hec si feceris. non erit in orbe princeps qui te gloria superet. aut equare potentia valeat ¶Nos te grecoꝝ ⁊ orientis imperatorē appellabimꝰ. ⁊ qō mō vi occupas ⁊ cum iniuria tenes. possidebis iure. xp̃iani te omnes venerabūtur ⁊ suarū litiuꝫ iudicem facient. Oppressi vndiq; ad te veluti ꝓmūe patrocinīū ꝓfugiēt. ex toto fere orbe ad te ꝓuocabitur. multi sponte sua sese tibi subjciēt. tribunalia tua sequent. ⁊ tributa ꝑstabunt Licebit tibi surgētes extinguē tirānides. iuuare bonos. oppugre malos. nec roma-

na ecc̃ia te arguet recta via vadẽtẽ. Eadẽ erit erga te caritas p̃me sedis. q̃ ī ceteros reges ⁊. ⁊ tãto maior quãto eris ipe sblimior. Facile ꝑ pacto sine sãguie sine armis multa poteris nãcisci regna. vladislaus lituanie prīceps vituldi frat. cũ aspiraret ad regnũ polonie. eẽtq; infidel': vt voti sui ꝓpos fieret. xp̃ianus effect⁹ ẽ ⁊ regnũ obtinuit. c⁹ nũc fili⁹ Casimirus regnat. alt fili⁹. q etiã apd̃ bũgaros reg̃uit in bello ꝑ genitorẽ tuũ gesto supat⁹ occubuit. Quid reris ꝺ te fiet xp̃ianis initiato sacris. Magnus erit ad te ꝓcursus. ⁊ felicitatis gen⁹ exīstimabit int sbiectos tuos annumerari Quippe vt arbitramur si xp̃ianus fuisses. mortuo ladislao bũgarie ac bohemie r̃ge: nemo p̃ter te sua regna fuisset adept⁹. Sperassent bũgari p⁹ diutna bellor̃ mala sb tuo regimīe pacẽ ⁊ illos bohemi secuti fuissent. Sz cũ eẽs nr̃e religionis hostis. elegerũt bũgari viri fortes ⁊ fidelissimi. religionẽ poti⁹ cũ bello retinẽ: q̃ ea ꝓdita pacẽ ꝓseq. Quot sũt in epiro. ī pelopõneso. ī macedonia. ī reliq̃ grecia. ī dalmacia. ī insul'. Egei. Carpacij. ⁊ Ponij maris. q̃ tuũ imp̃iũ nõ alia ꝛe cã refugiũt. nisi q; alien⁹ es a xp̃i ritu. ⁊ hi mõ ad nos mõ ad alios recurrũt. opẽq; petũt. extrema oĩa sbituri p̃sq̃ te circũcisũ ⁊ alienigenã. dñm ferãt. ⁊ nos eos aliq̃ argẽto aliq̃ frumẽto alĩ q̃ reb⁹ alijs sublevam⁹. Qd si baptizat⁹ eẽs ⁊ nobiscũ ambulares in domo dñi cuz ꝓsensu. nec illi tuũ imp̃iũ tãto tpe formidarẽt. nec nos eis aduersus te ferrem⁹ opem Sz tuũ potius brachiũ ī eos implorarem⁹. q iura ecc̃ie romane nõnũq̃ vsurpãt. ⁊ p̃ mr̃ez suã cornua erigũt. Et sic̃ nr̃i añcessores. stephan⁹ adrianus leo aduersus baesulphũ ⁊ ꝛesideriũ gẽtis lõgobarde reges pipinũ ⁊ karolũ magnũ accersiuer̃t. ⁊ liberati ꝺ manu tyrãnica imp̃iũ a grecis ad ipos liberatores trãstulerr̃t. Ita ⁊ nos in ecc̃ie necc̃itatib⁹ tuo p̃ocinio vtẽmur. ⁊ vicẽ reddẽm⁹ accepti bñficij. O q̃nta eẽt abũdãtia pacis. quãta xp̃iane plebis exultatõ. quãta iubilatio in oĩ terra rediret Augusti tpa. ⁊ q̃ poete vocãt aurea secl'a renouarẽt. Hĩtaret pardus cũ agno. ⁊ vitulus cũ leone. Gladij ꝺterent̃ ī falces. ī vomeres ac ligones rediret oẽ ferrũ. excolẽt agri. euellereẽ aspera dum⁹. terra nitescẽt. vici reparent̃. ⁊ vrbes resurgerẽt. templa deo sacrata q̃ ceciderũt emergerẽt. collapsa mõasteria ⁊ plena viris religiosis ꝺinis laudib⁹ ꝓsonarẽt. O quãta tibi redũdaret felicitas q̃ ad eterni pastoris ouile cũctas redigẽs oues. O quãtũ te oẽs amarẽt. obs̃uarẽt. extollẽt: q ꝓmũis oĩm pacis ⁊ salutis fuisses auctor. Licet aliqs hãc pacẽ hãc vnionẽ hãc ꝓmunẽ leticiã haberi posse sb tua lege. Errat q sb censet. mltos reges. mltos ꝓlos vnitos eẽ optet. p̃sq̃ tuã legẽ sctam esse ⁊ verã ⁊ salutarẽ. nec ꝺmoueri ab ea p̃nt. q̃uis aliq aut libidie ducti. aut auaricia tracti. aut voluptati illecti. aut metu mortis attoniti. aut cruciatu supati. nõnũq̃ cizcũcidanẽt. ⁊ ī tuos ritus ꝓcedãt. q̃z si corda posses inspicẽ: intelligẽs neminẽ eẽ q libẽter ꝓsultoq; recesserit ab euãgelio. Oñdim⁹ sup̃ quãtũ p̃cellãt xp̃iane gẽtis vires. Et q̃difficile sit tot natões xp̃m colẽtes euicere. Nõ ẽ q; pacez speres sub lege mahomethea. ī q̃ nõ ẽ salus. difficultates expimẽtis ipe vides q etsi mltis xp̃ianis bisq; oĩno ñ veris impas. mime tñ eis tuã legẽ psuadẽ potes min⁹ psuadebit veris q̃ ñ ī argumẽtatõib⁹ rõnũ. ꝺ ī solo ferro fundata ẽ. ⁊ q̃ vincere disputãdo nõ sperat. ⁊ vici formidat. Non sunt xp̃iani. q vel bello supari possint. vel disputatõib⁹ decipi. qñ ⁊ armis excellũt ⁊ rõnib⁹ munitissimi sunt. nõ solũ ꝺine scripture. ꝺ etiã phice. Impossibile ẽ sb lege mahomethea vnionẽ fieri. sb xp̃iana facile fieri p̃t. Et id magẽ ex pte ī tua voluntate ꝓsistit. Tu vn⁹ si annuas. tburci oẽs annuent. Nec syri aut egyptij aut arabes aut libies aduersabunt̃. tecũ qcqd ẽ intra bellespõtũ ⁊ euphratẽ ⁊ qcqd possides in europa ꝓuerteẽ. Quid faciet baculus egyptiorum arundine⁹. qñ xp̃ianũ te viderit effectũ. Quid imbell' arabs. quid nud⁹ aser. Oĩb⁹ his ethiopes imminẽt. p̃sbitero iohãni parẽtes. q xp̃ianus ẽ nõ poterr̃t ⁊ ill' ⁊ reliqs xp̃ianis obsistẽ. Nili cursum retinere possunt ethiopes. ⁊ ꝓgregatam aquam ꝺimittere que rumpat aggeres. Et totam inundet egyptum. atq; submerget cum sidus apparet arcturi hyspani ⁊ siculi facile mauritamam inuadunt ⁊ catbalani cum ianuensibus. Scis quantuz valeant occidue classes. ⁊ quãtus ẽ terroz vel tirijs vel alexandrinis vl' ceteris orientalibus

quando christiane triremes ad eos nauigāt. Tua certe auctoritas ⁊ animi magni-
tudo. ⁊ in bellis felicitas. apud omnes ammiratōni est. qui mahometeaꝫ sequuntur
legem. Qꝛ si te nobis adiungeris. breui totus oriens reuertetur ad christum. vna
tm̄ voluntas pacare orbem potest. Et ea tua est si ad baptismi gratiam se conuertat
In te est crudelibus bellis imponere finem ⁊ tantum prestare mortalibus bonū q̄n-
tum effari non possumus. Queret aliquis quomodo quiescet orbis. thurcis ad chri-
stum conuersis. quando nec ipsi christiani inter se concordes existunt. ⁊ multa ꝑ ita
liam. germaniam. galliam. ⁊ reliquas prouintias deseuiunt bella. Diximus disside
re inter se concordes existunt. E multa per italiam. germaniam. galliam. nostre gen
tis homines. non negamus. ⁊ pluribꝫ in locis ferro contenditur diuino olim cōsilio
sub octauiano propter reuerentiam saluatoris qui tunc ſm carnē natus est. ea pax
in orbe fuit que nec antea nec postea visa est. Difficile est ⁊ prope modum impossibi
le quiescere in terris omnia. vbi homines sunt affectibus subiecti reprobis. Illum
ambitio exagitat. hunc cupiditas trahit. libido alium impellit. multa est inter mor
tales belli materia. sed non sunt tamatrocia inter christianos prelia. q̄ inter thur-
cos ⁊ christianos. Christianus cum christiano de agri possessione. de regno. de im-
perio. de gloria contendit: cum thurco de religione. de libertate. de vita. Inter chri-
stianos qui bello vincuntur positis armis nec vitam nec libertatē amittunt. ⁊ mul-
tis etiam patrimonia dimittuntur. principes imperio priuantur. inferiores domi-
num mutant. reliqua tenent. In preliis que geruntur aut cum thurcis aut cum sara
cenis. qui succumbunt si vitam non amittunt. in seruitutem rediguntur. ⁊ multi eti-
am religioni renunciare coguntur. Hec acerbissima sunt ⁊ immanissima bella. que
si tollantur quod in te situm eē monstrauimus. pax maxima exoritur ⁊ vniuersalis
quies. Non sunt reliqua bella huic compata. faciem quodammodo pacis habent ⁊
ocij. nec illa tammulta erunt quando vnus assit qui solo nutu compescere possit iiu-
rias. qualiter te futurum non ambigimus si cum tua potētia christianus efficiaris
Vides ne quantum tibi laudis affert baptismi lauacrū quantum cum christo subli
mis ⁊ conspicuus redderis. Quis prohibet aquam. quid metuis. Voces fortasse au
licoꝝ times tuoꝝ. quoꝝ non dubitamꝰ dicturos tibi aliq̄s. qd cogitas. qd agis. q̄r-
sum te tua volūtas trahit Vis baptizari vis xp̄ianus fieri. Nescis qđ ꝑiculū adis.
om̄es te thurci deserent. ⁊ vbi existimas fieri magnus fies nullus. ⁊ thurcus natus
thurcos deseres int̄ thurcos creuisti. thurcoꝝ te manus extulit. thurci asiā ⁊ greciā
gubernāt. thurci exercitibꝫ p̄sūt. q si vl' mimā famā tue mutatōis acceperit: e vestigio
sumptis armis te deiecto. impatorē aliū substituēt tu nudꝰ et expulsus euaseris. apđ
xp̄ianos mēdicab̄ panē. nā qs thurcꝰ ē quē sue religiōis peniteat. moriemur oēs p̄-
usq̄ nr̄i ꝓphe iugū excutiamꝰ. Nō sunt ꝑua q̄ isti obijciūt. adhibēda ē ⁊ huic ꝑti me
dela. quā nemo teip̄o meliꝰ inuenerit. Nosti tuos hoīes ⁊ qbꝫ ꝓuintias ꝯmiseris. ñ
ignoras q̄nta sit cuiq̄ fides. ⁊ qs aīmꝰ nō te latet nō fit sine ꝑiculo magnū facinus ⁊
memorabile. vilia sunt q̄ ꝑuo emunt̄. diligētia h̄ ⁊ labore opꝰ ē. ꝑuestigāda sunt ami
coꝝ ꝯsilia. noscēda subditoꝝ ingenia. ⁊ his vtendū ē quos fidos ⁊ prudētes videris.
Seruiūt tibi ñ pauci ex xp̄ianis nati. q q̄uis circūcisi sūt ñ tm̄ xp̄ianū nomē oderūt.
His exercitus. his p̄fectas reddē potes. q tui sint amātissimi. ⁊ ita regnū ordinare.
vt qñ velis p̄sto sint oīa. tui subditi mag̃ ex ꝑte greci sūt ⁊ armeni vt diximꝰ. Jacobi
te. q etsi aliq̄t erroris hn̄t. xp̄iano tm̄ noīe cēsent̄. nec aliud magis cupiūt q̄ te sil'em
eis eē. ⁊ illū deū colē quē colūt ip̄i. sperarēt meliori esse loco fut̄os. q nc̄ mācipia q̄ui-
lissima sūt. tributa exsoluūt g̃uia. iiurijs afficiūt̄ q̄tidianis. ad bellū ducūt̄ iuiti ⁊
inermes cedibus exponuntur. priuantur liberis ⁊ vxoribus. miserrima res ē postq̄
filios educauerunt. eos perdunt. rapiuntur in palacium pueri. circuncidunt̄ ⁊ ma-
hometheis ritibus imbuuntur. Vident infelices ꝑentes nō mō corꝑa liberoꝝ. veruꝫ
aīas etiā ire ꝑditū. ⁊ angustiati īter tot calamitates plorare ñ p̄sumūt. maiora mala
timentes. Nemo horum te diligit. neq̄ em̄ natura fert vt eos amemꝰ a qbꝫ patimur

mala. q̄ si te xp̄ianū cernerēt. mirū inmodū diligerēt. felicitatē tuā cuperēt. z oīb⁹ studijs tuā gl̄iaz q̄rerēt. z filios suos z seipos q̄libentissime tibi donarēt magᵍ ē boz multitudo. z p̄ sua religiōe p̄stātia. Q̄z si prudēter eos tractaueris. nihil tibi ō religione thurcoz verēdū erit. ꝑ medios int̄ xp̄ianos sese videtes tue pot⁹ voluntati p̄sentiēt. fortunas et dignitates fruaturi: q̄ mortis piculo se subijciāt. Nō suademus rē nouā aut insuetā. tritū ē iter qō oñdim⁹. Multi ō z magni reges ingressi sūt. Apud frācos. z gētil' z ydolatra xp̄ian⁹ effect⁹ ē Clodone⁹. z simul cū eo regni proceres baptizari ñ recusarūt. Apud būgaros stephan⁹ nr̄is initiat⁹ sacris. oēz illaz gētē xp̄o acq̄siuit. Apō vesogotas q lōgo tpe i hyspania regnauerūt. z vsq̄ in hec tempa eiusce gētis sāguis impat. Ricard⁹ lemugildi fili⁹ suadēte leādro ipsalēsi epo arria ne renūciauit hēsi. z cū oi gēte sua catholicā fidē p̄plex⁹ ē. Apud longobardos agilphus suasu p̄iugis theudelinde. reliqt ydola: z cuz oi ꝓle xp̄iane sese legi subiecit. Apud hyberos q sunt i asia impante p̄stātino maiore. rex gētis cū p̄iuge z oi nobilitate atq̄ plebe: ad p̄dicatōez vni⁹ captiue mlieris. relicta ydoloz insania baptizat⁹ ē. Sz qd moramur. z ñ exēplū illud adduxim⁹: qō oīm maxīm p̄stātin⁹ ipe impator ac monarcha viā apuit. quā tu z tui sl'es ingredi absq̄ vlla cūctatōe possetis. Oēs q eū p̄cesserāt impatores excepto philippo gētiles fuē. Jouē. Mercuriū. apollinē. herculē. z alia q̄ sūt mōstruosa noīa tāq̄ deos colebāt. Senatui z oi rōno ꝓle. stulticia xp̄s erat. Proponebāt passim edicta q̄ xp̄ianos p̄phēdi iubebāt. z nisi sacrificarent ydol': crudelibꝫ modis int̄fici. Nil vil⁹ erat noīe xp̄iano. Infame gen⁹ z maleficum hēbaī oīm q xp̄o crederēt sb nerone. sub domiciano. sub dyocleciano crudelissima in xp̄ianos dseuit p̄secutō. ac p̄stātin⁹ acceptis impij fastibꝫ postq̄ p̄suas⁹ ē a siluestro p̄decessore nr̄o i simulacris demōia coli z vnū tm̄ deū ee. cū pze z spūsc̄to. xp̄m ihm. z euāgelica tātūmō lege salutē iueniri: ñ ē cūctat⁹ xp̄i fidē āplecti. ñ dixit senat⁹ mihi aduersus erit. resistet ꝓceres. copiaq̄ duces alienabunt. impio deijciar. Sz alto aīo ia ctās i deo spē suā edidit q̄ publice xp̄m coli iussit. z eā fidē teneri ab oīb⁹ impio subiectis. quā bēi apl'i petr⁹ z paul⁹ rōnis tradidissent: nec Pterea siniſtri aliqō sibi accidit. Sz tūc potissimū excellēs z gl̄iosus euasit. cū i vexill' suis crux dñi ihu aposita resplenduit. Viderat p getē i aere signū crucis. z vocē audiuerat dicētē. i hōc p̄stātine vince. paruit. vexilla crucis erexit. ciuilibꝫ bell' finē iposuit. supauit hostes. barbaros afflixit. impiū ampliauit. pacē sbditis dedit. eccl̄ias apuit. pcilia sacerdotū celebrauit. bēses eliminauit. lucē quā accepat ab euāgelio cūctis gētibꝫ comūicauit. Magnific⁹ z excelsus sup oēs cesares iuent⁹. grecis z latinis nr̄is celebrat⁹: impauit annos s. xxx. sedē impij apō bisantiū erexit. Et ampliatis ciuitatis menibꝫ. mlt̄isq̄ tū publicis tū p̄uatis edificijs magnifice p̄structis. de suo noīe p̄stātinopolī appellauit. z plen⁹ diez apō nicomediā edito testamēto i q̄ filios impij successores reliqt. vt xp̄ianū decet sacramētis eccie receptis e vita decessit. Quid erat qō ille amplī⁹ i terra posset optare. impio potit⁹ est oīm. maria vita ei z lōga fuit. z paucū obnoxia morbis. inimicos būiliatos vidit. z qō hoīb⁹ dulcissimū ee solz. hēdes amplissime fortune filios dimisit. Nec alienū fuerit tantū impatorē q xp̄ianā fidē tātopere ampliauerit i alio seculo. cū xp̄o regre vt ē credē. cui fuiuit dū ō viuēt. Qō si oīb⁹ q patriā aurerīt. iuuerīt. defenderīt. certū ē eē i celū diffinitū locū i q̄ bēi euo sempiterno fruant. sic̄ phi doctissimi tradiderī. mlto id certi⁹ ō ill' sperādū ē. q p lege dñi r'l'seruāda vel augēda sūmis studijs ꝓtenderī. sic̄ ō p̄stātino oñsuz ē. quē sic̄ i tra felicē fuisse didicim⁹. ita z i celo bēm credim⁹. Eadē ꝓculdubio euēta tibi eē p̄fidim⁹ si nobiscū sapiēs xp̄m colas. z magnū p̄stātinū imiteris: quēadmodū romani cū suo impatore xp̄iani sūt effecti. ita z thurci vna tecū baptizabunt. eritq̄ tuū regnū sup oīa q̄ sunt i orbe. z nomē tuū nulla silebit etas. Latine te lr̄e z grece. z barbare celebrabūt nemo int̄ mortales erit q te potentia aut gl̄ia p̄cedat. Magᵍ sūt hec q̄ p̄mittim⁹. maiora q̄ sequūt. de regno. de potētia h⁹ secl'i. de gloria hūana. sum⁹ locuti. Caduca hec z incerta sunt z fluxa. oēs morimur. oīa nata occidūt. z oīa orta senescūt. breuis est humane ꝓsperitatis cursus cito regnū deficit. nulla potētia lōga ē. Solria q̄z clari

nominis q̃uis de maximis rebꝫ diu ꝑseueret: finit̃ tñ aliqñ. ⁊ cum tpe deficit. nihil
est inter mortales non mortale. conterit omnia tp̃s esto: duret ꝑ multa secula nomẽ.
q̃ dulcedo ptꝰ obitum laudis. aut damnatꝰ est homo in altera vita ⁊ nihil ei ꝓdest fa-
ma q̃ remansit: aut saluatꝰ est. ⁊ ea non eget beatitudine. donatus eterna. q̃ omni ex
ꝑte plenissima est. filios ac nepotes. p̃clara maioꝝ nomina iuuant. ⁊ nobis q̃ꝫ dum
viuimꝰ dulce est talem hereditatem posse relinq̃re. que sit posteritati solatium. Est id
qdem aliquo modo bonum. ꝫ meliora querenda sunt ⁊ stabilia bona. q̃ nostra sint.
neqꝫ vnq̃ nos deserant. Philosophi q̃s ꝑipatheticos vocauit antiqtas: tria bonoꝝ
genera posuerunt. ⁊ alia eẽ animi dixerunt. alia corꝑis. alia externa. Stoyci ea dũ-
taxat bona existimarunt que animum excolerent. Hoc facit iusticia. prudentia.
moderatio. fortitudo. ⁊ que sunt alie in animo dotes. egregiam corꝑis formam. robo-
ris multitudinem. nobilitatem. cliẽtelas opes. inter bona non acceperunt: que neqꝫ
sunt in potestate nostra neqꝫ possessori felicitatem p̃stant. Sed neqꝫ ille q̃tuor v̄tutes
q̃ principales existimant̃ tranquillam homini mentem reddunt. nisi aduniant̃ alie
tres q̃s theologicas appellant. ⁊ in animo site sunt. spes. fides. caritas. Tristis est ⁊
in anxietate morat̃ ⁊ torpet ⁊ angit̃ ⁊ nihil boni opat̃ q spe future vite priuatus est.
Sine fide impossibile est placere deo q est vltimum hominis bonum ⁊ finis in quem
tendimꝰ. Caritas diuino amore feruet. curiosa est. aĩe nr̃e ⁊ ꝓximo ꝯsulit. quez iubet
lex vt tanq̃ nosipsos diligamꝰ. Si ḡ animi bona cupimꝰ. ⁊ moralibꝫ v̄tutibꝫ opꝰ est
⁊ theologicis. neqꝫ in his vlla est nobis cum tua lege ꝯtentio. Alia sunt in qbꝫ discre
pamꝰ. Fatebit̃ tua lex. ⁊ vitam et̃naz in altero seculo repiri. ⁊ in his itineribꝫ ad eũ
ꝑueniri. dicet fidem nc̃ciaz eẽ. veꝝ non eam fidem quã nos recipimꝰ amplectet̃. Lau
dabit caritatem ꝫ alia eiꝰ officia dicet q̃ xp̃ianꝰ. Sine spe non posse bñ homini eẽ fa-
tebit̃. ꝫ spei finẽ longe diuersum a nr̃o recipiet. pax erit in hoĩbꝫ. bellum in rebꝫ. Fa-
tescat hec nunc ꝯtentio. ⁊ quõ vera ⁊ eterna bona ex fide xp̃i ꝯseq possis. ⁊ aĩe tue cõ-
sulere. q̃ immortalis est oñdamꝰ. Etsi em̃ huiꝰ seculi q̃ dicunt̃ bona ꝯcupiscis. ⁊ int̃
mõrles magnꝰ videri vis. non tñ aĩe tue oblitũ te credimꝰ nec ex illoꝝ numero cense
mꝰ. q cum epicuro ⁊ alijs qbusdam delirantibꝫ ph̃is. extingui aĩaz sil̃ cum corꝑe pu
tauer̃t. nec rursus te sine deo eẽ censemꝰ sic̃ olim de callecis in hispania traditum ẽ.
q nullum collebant deum. Et de pitagora quẽ ferunt dicẽ solitum eẽ. non liq̃re sibi an
deꝰ aliqs eẽt. Que disputatõ adeo impia iudicata est. vt ab atheniensibꝫ auctor eius
eiectꝰ sit. Et libri in qbꝫ ea ꝯtinebant̃ exusti. Possidonius scp̃sit Epicuꝝ nihil de deo
sensisse. ꝫ ea q̃ de dijs locutꝰ est inuidie depellende cã dixisse. Stultoꝝ hec est assertio
sic̃ in ꝓph̃a legimꝰ dixit insipiens in corde suo non est deꝰ. Haud eqdem te adeo rudẽ
existimamꝰ. vt celum credas rectore carẽ. ⁊ hanc pulcerrimam mundi machinaz ca-
su emersisse. ⁊ omnia fieri fortuito. Sz arbitramur te deum nr̃m ꝯfiteri. ⁊ in eum cre
dere q celũ creauit ⁊ terram ⁊ oĩa q̃ in eis sunt. ⁊ q̃ q̃ creauit ñ negligit. Nec te igno-
rare censemꝰ incorruptibiles eẽ aĩas hoĩm. ⁊ cum e nr̃is corꝑibꝫ migrant in alias re
giones transferri. ⁊ bonas. leta sortiri loca. malas ad supplicium rapi. qd̃ non solum
in euangelio nr̃o scp̃tum est ⁊ in ꝓph̃is. ꝫ tua q̃ꝫ lex idem docet. q̃uis in h̃ mundo tpa-
lia q̃ putant̃ bona casu quodam fortuito euenire non recte arbitrat̃. Socrates ⁊ pla
to ⁊ aristo. ph̃oꝝ p̃ncipes. de mundi regimine. de immortalitate aĩaꝝ. de deo eadem
crediderunt q̃ xp̃iani. q̃uis aliq̃ noue legis archana q̃ nondum edita erant ignora-
uerunt. Platonis in epl̃is hec v̄ba legunt̃. Credendum est at̃ semꝑ veteribꝫ sacrisqꝫ
ꝑmonibꝫ nobis asserentibꝫ aĩam eẽ immortalem. iudicesqꝫ hr̃e ac penas dare maxi-
mas cum a corꝑe fuerit sepata. qd̃ intelligendum cum male vixerit. Non est h̃ locus
apd̃ te altiꝰ examĩandꝰ. q ꝑ tua lege deũ eẽ intelligis q oĩa videt. ⁊ oĩa iudicat. ⁊ aĩas
corꝑea mole solutas. ꝑ suis operibꝫ in alio seculo. vel p̃mia recepturas vl̃ supplicia ñ
dubitas. Que cum sint. stultum cognoscis terrenis rebꝫ ita aliquẽ inherere. vt cele-
stia negligat. ⁊ dum corpori studet: animam perdat. Breue est omne quod viuimus
euum. etiamsi Mathusalem. aut etiam Nestoris annos possimus attingere. quic-

quid eternitati ꝓpaꝛ mometaneū ẽ. Quotꝰ hodie repiꝛ q centesimū videat autumnū Quotꝰ q octuagesimū impleat annū. Elita hois vt ingt ꝙpha in ipis septuagita annis in potētatibꝫ. aliqñ ad octuaginta ꝓtendiꝛ. vlterius labor ⁊ dolor. Quotꝰ itez ex eis q nascūꝛ ad pfectā puadit etatē: q̄ multi moriūꝛ infātes: q̄t pueros extinguunt morbi: pauciſſimi iuuētutē supant. Angustiſſima ẽ vita hois ⁊ incerta. mille instāt in oēs horas picula. mille mortis fauces vite nre insidiantꝛ. mīma res cursuz nrm iterrūpit. Alieno h arbitrio sumꝰ. vocat nos dꝰ qñ vult. ⁊ vbi vult. ⁊ cū mīme credimus tūc citamur. pemptoria monitio ẽ. nec licet ꝓuocare aut ꝓniti. parendū ẽ altiſſimo dño. ⁊ villicatois rō reddēda. Sapiūt q ita vitam instituūt. vt vocati alacri aīo abeāt. ⁊ cozā iudice q nihil ignorat impauidi ꝓsistāt. in die illa tremēda ⁊ amara valde. in q̄ nihil amplꝰ mereri licz. ⁊ ois spes ac metꝰ ex his q̄ acta sunt pendet. nec supplicare iuuat neqz negare Est igiꝛ ō aīa curādū. q̄ post hāc vitā aliā hz vitaz in q̄ vel dolet vl gaudet. Quid ꝓdest hoi si vniuersū mūdū lucreꝛ. ingt ī euāgelio dominꝰ: aie ō sue detrimentū patiaꝛ. aut quā ꝓmutatōez dabit hō ꝓ aīa sua: hac viui mus. hac sapimꝰ. hac ō sites sumus. hec melioꝛ ps nr̄i est. rebꝫ oibꝫ ꝑciosioꝛ. hec dimisso cozpe in alias regiōes ingrediꝛ. cozpꝰ in ēra iacz. ⁊ ī puluerē ꝙuertiꝛ. ⁊ vsqz ad vltimū maximqz iudiciū sensu carebit. tūc ō ꝓ meritis q̄ illi cū aīa fuē cōmūia. vel ad gliaz vel ad penā rsurget. Quid nino ꝓdest late p asiā impasse. Quid semirami di. qd dyonisio. qd herculi ad indos vsqz penetrasse: qd ydanthirso scithie atqz asie iugū imposuisse. Quid nabuchodonosoꝛo ad gades vsqz prexisse. qd osiridi dimissa egypto. p syriā ⁊ asiā ī traciā duxisse copias. qd agamēnoni yliū exussisse. qd ciro ꝓfaz impiū ꝓstituisse. Quid alexādro magno illud euertisse. ⁊ vsqz ad hyspasim ī oriētez. ⁊ ad iaxartē fluuiū septētrionē ōsus arma tulisse. qd hānibali italiā vexasse. qd scipionibꝫ cartaginē deleuisse. Quid põpeio orientales reges debellasse. Quid iulio cesari subacta gallia romanū impiū inuasisse. qd hunoz regi athile pānoniaqz potita aglegiā in italiā sbuertisse. Quid tamerlano tot asie syrieqz vrbes icendisse. atqz auū tuū ꝓlio supasse. Quid genitori tuo amirati. sepe ō grecis. sepe dꝰ hungaris triūphasse. Quid ceteris regibꝫ atqz impatoribꝫ res magnas ⁊ claras gessisse ꝓdest si absqz ꝙgnitōe verī dei mortui sunt. Et nūc eoz aie apud inferos cruciantꝛ. laudāt hz ⁊ ardēt illic. Que sane voluptas ī cruciatu eē pt̄. Que dulcedo glie in doloribꝫ. dura vox ẽ eoz. q vel ī thauro phalaridis bītudinē eē dicūt. Nō bn̄ cohītāt dolor ac voluptas. nec vllus ẽ ī felicitate meroz. In celo plena felicitas ẽ. apō inferos plena miseria. cū eo ventū est nihil iuuat gloria q̄ ꝑcessit. ⁊ fama seculi. Studēdū igiꝛ ẽ vt pꝰ obitū (q ꝓ oēs se horas infert. certꝰ ⁊ incertꝰ) aīabꝫ nr̄is bn̄ ꝓsulamꝰ. Preueniēdꝰ ẽ pijs opibꝫ dies mortis. ⁊ oēs actus nr̄i ita dirigēdi: vt deo placeamus. Jpe ẽ ei finis oīm ⁊ summū bonū. ad qō aspiramꝰ ⁊ ipa bītudo cꝰ cupiditas oibꝫ mortalibꝫ inest Querendū ẽ iter ad eā. Jd recta fides oñdit. ⁊ opatō iusticie. qz nec iusticia sine fide nec fides sine iusticia suffiꝛ. Justꝰ ex fide viuit vt scriptū ẽ. ⁊ sine fide nemo ẽ acceptꝰ deo. Tua lex vt aiūt. ī sua quēqz religiōe saluari hoiem censet. si aliogn caste iusteqz diuat nisi mahometea traditōe relicta ad aliā trāsierit. dicūt ⁊ ī tua lege scriptū esse (est em̄ sibipī sepe ꝙria) nulli salutē patē nisi i ea. Nos ꝓ sentimꝰ ⁊ certi sumꝰ viā vite soli xp̄iano si bn̄ agat aptā eē. Ait em̄ veritas nr̄a ī euāgelio. Qui crediderit ⁊ baptizatꝰ fuerit saluabiꝛ. q nō crediderit ꝓdemnabiꝛ. Tu g̃ si futuz credis seculuz. si vis fieri saluus. si aie tue bn̄ ꝓsultū cupis. vt fidē romane eccie ex quā nō ẽ salꝰ ⁊ baptismū recipias optet. Jdis duabꝫ clauibꝫ fide ⁊ baptismo apiūt paradisi porte. Jlle tñ q apposite ad fidē viuūt. nā sine opibꝫ fides mortua ẽ. Euāgelio pbende sūt aures ⁊ xp̄i doctria sequēda que nullū fallit. Dices nolle tue legi nr̄am ꝓponē. aut mahometē reliq̄re ꝓphaz magnū. rogauimꝰ ab initio vt benigne audiree. idez nūc petimus ⁊ nūc maxime attentis auribꝫ ⁊ pia mēte opꝰ ē. ⁊ iudicō recto. q̄ñ ad radicē arboris infructuose admouemꝰ securi. Audi seriē rez. nosse hystoriam fidei. prebe aures vero. cui praro ē in altis edibꝫ locus Calistenem pḧm crudelibꝫ modis laceruz in custodiam rapuit alexander. qui vera loquens diuinum cultum homini denegauit. ⁊

clitū philippi laudes ꝓmemorantē lancea transſodit. timēt hoīes exempla z videntes melius adulatoribꝫ ſuccedē q̄ recta monētibꝫ ad nugas ſe ꝙuertūt. z q̄ placeant loquūt. Anthigonus aliq̄n vnus ex ſucceſſoribꝫ alexandri q regnauit in aſia. interuenandū mutata veſte. relictis comitibꝫ. errabūdus apud agreſtes hoīes in vili tugurio pnoctauit incognitus z ꝓbibēs: de ſeipo tanq̄ de altero pcūctatus aſtātes. oia q fecerat mala ab eis audiuit. Mane q̄ſitus atq; inuētus. cū veſtē allatā z regiū ornatū vidiſſet. date ingt purpurā. quā vt pmū induī. vez ō me niſi hac nocte nunq̄ audiui. Et auguſtus mortuo varo. idcirco ſeipm ſup modū dolē aiebat. qz nō eēt a q̄ verū audiret. Ad paupes phos relegata ē ingſitio veri. q ꝓpter ea ſapie amatores vocant qz veritati ſeruiūt z nolunt decipi. Turpe ē cuiq; hoī errare. marie regi. q ſi p ſeipm nō ſatis intelligit. ꝙpe bz mgros q̄s interroget. tm̄ placeat audire nec pudeat diſcere q̄ ignoras. Tria ſunt hominū genera vt ingt heſiodus. primi z optimi ſunt q p ſeſe oia noſcūt. His ꝓrī q̄ recta monētibꝫ auſcultāt. Tercij ꝓfus dānādi ſunt q neq; ipi vident neq; videtibꝫ credūt. ß nulla ī re piculoſius errat q̄ in his q̄ ptinēt ad fidē. neq; vtilius inuenit vez. Recte ad antipatz ō alexādro ſcribit ariſt. monēs ne ꝓ tot exercitibꝫ victoriſq; z ſubiugatōe orbis terraz gloriet: ß cogitet q̄ ſi qs deo recte ꝓgnoſcat. nō minori gloria dignus eſt. q̄ ipe ꝓ tātis rebꝫ geſtis tātaq; potē tia. Et in ethicis ſapiētē ingt ee amiciſſimū deo. ſapiēs aūt nemo exiſtimādus ē. q a recta fide ē alienus. In his ꝺo q̄ ſunt fidei neq; tuus legiſer ſatis intellexit. neq; tu ī hāc vſq; diē ſatis didiciſti. An ꝺo recta monētē audire z ſequi vel. futur⁹ dies oñdet Si ꝺo hec q̄ ad te ſcribimus audieris. ſignū erit ad diſcēdū pati: ſi feceris q̄ moneris eris ꝓculdubio ſapiēs. Nemo ſapiaz ꝓtēnit. Nemo odit. nemo ē q nolit eſſe ſapiēs. Vez prim⁹ ſapie gradus ē nolle errare z vez q̄libentiſſime audire. marie in his rebus vñ hoī ē ſalus: ſic ē religio q̄ ordinat ad eternā vitā. Audi q̄ vez circa religionē. Si nō ſcribimus vez argue ſcribētes z deſpice tanq̄ ſtultos. Sz noli falſuz dicere niſi ꝓgnoueris falſuz ee. Et narrabimus breuiſſime ab initio mundi vſq; ad obitū ſaluatoris xpi nr̄i legis archana. Deinde aliqua de tua lege dicem⁹. ea q̄ ꝓfē mus adinuicē. z quātū interſit oñdemus. Conabimurq; quantū ex alto dabit lucez tibi oñdē. p quā poſſis ad eā lucē puenire. q̄ illuminat oēm hoiem veniētē in būc mūdum. Cū creaſſet de⁹ ī ꝓncipio celū z terrā z maria z lucē z ſolē z lunaz z alia ſidera. z plātas z herbas. z volucres z piſces z q̄drupedū gen⁹ inexīmiabile vt ſcribitur ī geneſis ꝓncipio. ac reptilia z alia aiantia. Poſtremo adā creauit z inſufflauit in eū ſpiraculū vite z poſuit eū ī padiſo delicia. z fecit adiutoriū ſibi ſibi. Euaz ex coſta eius eductā. z data licētia q̄ poſſent ceteros plātatōnū deguſtare fruct⁹. vt abſtinerēt a plātatōe prudētie impauit. z ambos cū puaricati eēnt ex padiſo deiecit. atq; ꝓpagata creatā rōnat. cū rurſus aio rebelli ꝺinā maieſtatē ꝓtemnēt. z ī vitia q̄ ꝓpagata erāt. diluuio deleta ē. Noe cū ꝓuge z ſex alijs aiabꝫ ī arcba ſaluat⁹ ē. z ab his octo hoīes q mō ſunt z p⁹ diluuiū fuerūt originē ducūt. Tres filij noe ſem cam z iapbet redeūtibꝫ aqs ī locū ſuū būanā gētē repauert. adeo vt tradit pulcq; noe mozētuz octuoz milia hoīm ex ſuis z filioz lūbis exiuiſſe. ex qbꝫ etiā iniq emerſert. Nembroth filius cham. z q cū eo in ꝓtumeliā dñi turri babel edificare cepert. Jn ea diuiſuz ē labiū vniuerſe terre z ꝓfuſiōe impeditū opus. ſecuta ē pcm peſſimū pētapolitana ſbmerſio. z abraba z loth inuēti religioſi. ī ſemie abrahā bñdicte ſunt gētes. z circūciſiōis pactū cū eo pcuſſuz ē. fuit em̄ iuſtus z placuit deo in opibꝫ ſuis. cum filium yſaac diuino impio immolare ñ detrectaſſet. Neq; yſaac pris viā deſeruit cui nat⁹ eſt iacob. q alio noīe dict⁹ ē iſrl. z huic duodecī filij fuert a qbꝫ duodecī tribꝫ emanarūt. Js ꝓgnito q̄ ioſeph quē putabat extinctū magnus z potēs eēt ī egypto. cū reliqs iſrabelite. ſurrexiſſetq; rex alius q ioſeph z opa ei⁹ ignoraret: ḡuiſſimis laboribus oppreſſi ſunt z ꝓtumelijs innumerabilibꝫ affecti. Et miſerāte deo p manus moyſi et aaron ſeruitutez effugerunt. z ſicco veſtigio rubro mari traiecto per annos quadra-

ginta cibo celesti vitã in deserto egerũt. ⁊ circa mõtẽ sinay dinã legẽ ĩ tabulis lapide
is acceperunt. Acquisita est terra promissionis sed non tota in manu moysi. Post
obitum eius mirabilia fuerunt opera Josue ⁊ aliorum iudicum. inter quos etiã ꝓ-
phete claruerunt viri excellentissimi. Successerunt deinde reges ⁊ alij prophete in
populo dei. ⁊ non sine celesti munimine conseruata est gens hebrea. ⁊ prophete qui-
dem interpretati legem salubria tradidere precepta. virtutem extollentes. ⁊ vicia ef
fulminantes. ⁊ multa per illos scripta sunt diuinitus reuelata. que de futuris noti-
ciam prebuere. non tamen pauca perpessi aduersa iudei. cum legem domini contem
nerẽt ⁊ in traditionibꝫ patrum non permanerent. ceperunt eos caldei ⁊ in seruitutẽ
redegerunt. ⁊ nunc syri nunc arabes nunc egyptij in eos arma verterunt. multe fue-
runt eorum tribulationes. multe calamitates ac miserie: sed de omnibus liberauit
eos dominus. cum ad deum clamauerunt ⁊ tota mente redierunt. quia cor contrituꝫ
⁊ humiliatum non despicit diuina maiestas. Hec vt arbitramur communia tibi no-
bisqꝫ sunt. ⁊ in alcorano mahometeo magna ex parte continentur. Verax igitur et
tuo ⁊ nostro iudicio lex iudeorum. verax moyses ⁊ dauid ⁊ salomon. ⁊ ysaias. ⁊ Je-
remias. ⁊ ezechiel. ⁊ daniel. Veraces omnes prophete domini. vera iudeorum fides
qui ante christum in lege manserunt. mendaces omnes gentes que coluerunt idola.
Notus ante christum solum in iudea deus. Nihil hic vsqꝫ contendimus. concedis
hec nisi fallimur omnia. In his que sequuntur discordia erit. Sed nos in luce am-
bulamus neqꝫ offendimus ad lapidem pedes nostros. ⁊ ne decetero tu quoqꝫ offen-
das magnopere cupimus. ⁊ vltra ne decipiaris lumen offerimus. Tu creatura dei
es ⁊ ouis eius sed errabunda extra caulas. in alienis pascuis procul ab ouili domi-
nico letiferum carpis cibum. ⁊ pestifera aleris herba. nos boni pastoris exemplo q
relictis nonagintanouem ouibus in deserto vnam que aberrauerat secutus est. te
querimus: ⁊ in viam salutis optamus reducere. Volemus te virum excellentem. no
bilitate maiorum illustrem. gestarum rerum gloria clarum. imperio magno predi-
tum. ⁊ pluribus nature dotibus eminentem: non incedere in vijs domini. non nosse
mandata eius. non esse in lege sua. Compatimur tibi. ⁊ tuorum subditorum infelici
tatem deploramus. qui tecum pereunt. nec te credimus libenter errare. cuius natu-
ram bonam esse confidimus. Ignorantia veri te retinet. tui te parentes ⁊ seipsos ꝑ
ignorantiam decepere: cum progenitoribus laberis. Sed timenda est scriptura que
ait ignorans ignorabitur. Qꝛ si ceteris in rebus precipuam curam. exactam diligen
tiam. summum studium adhibes. ne quis fallat te: circa religionem potentissime cu
randum est ne fallaris. in qua tantocautiorem te esse esse oportet. quanto in ea cum
maiori periculo delinquitur. Ceterarum reruꝫ ignorantia. hec que sunt temporalia
in hoc seculo adimere potest. Religionis error alterius vite bona. i. aĩe felicitatẽ eri
pit. quod ne tibi accidat si nobis aures ⁊ fidem p̃stiteris: facile adiumento erimus
Audiuisti ea que de veteri testamento diximus. nunc de nouo agendum est in q̃ plu-
rimũ discordamꝰ. Audi q̃ subiũgimꝰ. Sic ⁊ tue legis tenebras odio nẽbis vt spera
mꝰ. ⁊ nr̃e lucẽ amab. Duo ĩ veteri testamẽto vaticinia repiũt. Quoꝝ alteꝝ illd ẽ. qꝛ
nõ auferet sceptꝝ d iuda neqꝫ dux de femore eiꝰ donec veniat q mittẽdꝰ ẽ. siue vt cal-
dei dicũt. Messias. Alterũ ẽ qd ait. Cum venerit sc̃tussc̃toꝝ cessabit vnctõ vr̃a. his
vaticinijs predictum est in aduentu xp̃i iudeos ⁊ regnum amissuros esse. ⁊ sacerdoti
um. sicut ⁊ factum est. Regnum quod iudeorum fuerat ydumei acceperunt. regnã-
te nanqꝫ primo herode antipatris filio genere ydumeo ⁊ alienigena. christus ex ma
ria virgine natus est dei filius. verus deus ⁊ verus homo: qui sacerdotium iudeo-
rum ad christianos transtulit. Petro sibi successore delecto. in quem pontificis
maximi potestatem transfudit. Neqꝫ vlterius apud iudeos pastoralis ouium cu-
ra ꝑmãsit. dicẽte dn̄o ad petrũ. Pasce oues meas. Pastor ip̃e bonꝰ ⁊ põtifex magnꝰ
xp̃s. pastores deinceps ⁊ põtifices xp̃ianos nõ iudeos eẽ ꝯstituit. q̃uis petrus ⁊ alij
plures ex iudeis nõ amplꝰ iudei. sũmuꝫ pontificiuꝫ acceperunt. atqꝫ in hunc modũ

iudaica cessauit vnctio 7 trãslatũ ẽ sacerdotiũ. ¶Quo facto 7 lex ipa trãslata ẽ. dicẽte
apl'o. qz trãslato sacerdotio. necesse ẽ vt legis etiã trãslatõ fiat. Deus igit̃ q mltifari
az multisqz modis olim pribꝫ in pphis locut⁹ fuerit. nouissime p filiũ suũ quẽ cõsti-
tuit heredẽ vniuersoꝝ. p quẽ fecit 7 secula: allocut⁹ hoies nouã legẽ edidit. 7 noua
dedit pcepta qbꝫ fuatis vitã merent̃ eternã. In tpe igit̃ qñ i altissimo trinitatis con
silio ab eterno fuerat diffinitũ. regnãte apud hebreos herode. impante apud rõnos
augusto. qescẽte mũdo 7 aduẽtũ dñi mirabili 7 inaudita poribꝫ seculis pace bonoꝝ
te. ¶Missus ẽ gabriel angel⁹ ꝺ celo. q marie felicẽ pceptõez 7 sacratissimũ partũ ãnũ
ciaret. Sz añ pcursoꝝ natus ẽ iohes. q penitẽtiã pdicaret 7 viã dño ppararet. Lõcepit
õgo ꝺ spũ vt pdixerat angel⁹. 7 fuata dignitate ginitatis: filiũ sil' 7 dñm peperit.
¶Natus ẽ rps 7 saluator octauo kalẽdas ianuarias. 7 in ipis kalẽdis circũcisus ẽ. et
iuxta vocẽ euangelicã Ihs appellat⁹: qz salutẽ attulit hũano generi. ¶Plurima de in
fantia saluatoris scripta sũt. nec dubiũ ẽ qn ois etas signis 7 miracul' plena fuerit. ẽ
ecclie nr̃e gũitas 7 acre iudiciũ ea tñ recipit q certa sũt. apocripha ptermittit. Duo-
decimus saluatoris annus memoriã hz. qz templũ ingressus cũ legis doctoribus di-
sputauit. 7 aliqua ex pte splẽdoz̃ sue dignitatis oñdit. Sz circa tricesimũ annũ ful-
gor ille plen⁹ emicuit. Tũc ei baptizat⁹ ẽ a iohe. 7 iohez ipe baptizauit. 7 pna vox
audita ẽ. Hic ẽ fili⁹ me⁹ dilect⁹ i q mihi pplacui. ¶Lõuertit aquã i vinũ 7 in innume-
rabilibꝫ chorusca uit miracul'. ¶Elegit sibi discipl'os qs võm⁹ apl'os. 7 circuies regi-
onẽ 7 mẽtes hoiz 7 corpa sanauit egrotãtiũ. 7 faciẽs ipe q docebat toto triẽnio pdica
uit euãgeliũ. p iudeã 7 vicinas puincias bt̃issima vox e⁹ intonuit. ¶Que vita hoim eẽ
debẽt oñdit. 7 pcepta tũ vetera innouauit. tũ noua poribꝫ vtilioꝝ instituit. abdita 7
obscura q erãt i veteri lege mlta reuelauit. 7 abscõsos pphaꝫ aperuit sensus. 7 q de
se pdicta fuerãt palã exposuit. mysteriũ scẽ trinitatis oñdit. 7 vnitatem in trinitate
mõstrauit. docẽs tũ pez. tũ filiũ. tũ spm̃sc̃m diuinis honoribꝫ psequẽdum. ¶Et hos
tres vnũ eẽ deũ. ¶Predixit nõ mõ mortẽ suã. verũetiã gen⁹ mortis. 7 p tercia die rsur
gere. 7 p ascẽsurus i celũ rediturus eẽt in fine seculi iudicare vivos 7 mortuos. ¶Lõ-
phensus ẽ sic̃ ipe voluit. 7 tradit⁹ pilato psidi q eoz neci daret. ¶Testes i eũ citati sũt
nec ẽ inuenta mortis cã: qz peccatũ nõ fecit. nec reptus ẽ dolus i ore ei⁹. ¶Maximũ cri
men obiecer̃t: qz filiũ dei se fecit. 7 regẽ dixit. 7 pp̃ veritatẽ occisus ẽ. crucifix⁹ atqz
sepultus. 7 iux ꝺbũ suũ resurrexit a mortuis. ¶Et quadragita diebꝫ cũ discipul' omo-
ratus. cũ eos pfirmasset 7 corroborasset atqz in ozbẽ ire iussisset euãgeliũ dissemina-
turos. ¶Tandẽ videtibꝫ illis eleuatus ẽ 7 nubes suscepit eũ ab oculis eoꝝ. ¶Ascendit
ditur⁹ vnicuiqz fm opa sua. ¶Interea spũsc̃tus ab eo missus oia suggerit eccie q ne-
cessaria sũt ad vitã eternã. Hec nos rpiani firmiter credimus. Hec ẽ fides nr̃a quã
cũctis gẽtibꝫ pdicamus. 7 imptiri oibꝫ cupim⁹. Hec ab apl'is 7 eoꝝ successoribꝫ p fi
deles man⁹ immutilata 7 incorrupta ad nos vsqz delata sunt. Hec vos thurci 7 sara
ceni magꝫ ex pte negatis. etiñ cñ rpm ex ꝺgie natũ 7 sc̃m virũ. 7 ꝺi flatũ. 7 pphaz ma
gnũ. 7 mirabiliũ operũ effectorẽ. 7 adhuc viuẽtẽ pfitemini. deũ tñ 7 dei filiũ esse infi-
tiamini. ¶Nec sibi nec sanctos spũ diuinitatẽ pceditis. 7 trinitatẽ psonaꝝ in ꝺinis re-
spuitis. 7 rpi mortẽ deridetis. quẽ trãslatũ 7 aliũ sibi sil'em loco suo interfectũ arbitr̃
mini. nec eius aduentũ i extremo iudicio expectatis. 7 alia nõ pauca rpiane legis re
iicitis 7 plurima creditis q apõ nõs risu digna viden̄. 7 q ñ dimittem⁹ intacta. Et
que nos credim⁹ nõ solũ ex noua lege ẽ ex veteri mutuamur. Vos mahometi 7 alco
rano ei⁹ fidẽ tantũmõ adhibetis. 7 hoiez mortuũ sine pteste. sine rõne. sine miracul'
seqmini. ¶Nos vivo credim⁹ vivit ei võ testimonio rps. ¶Nos deo pstamus aures. et
viter nr̃e legis splẽdidã lucẽ 7 tue obscurã caliginẽ detegem⁹. Sz op⁹ ẽ pijs 7 atten-
tis auribꝫ qñ fidei sblimitas attingit̃ 7 magni dei pandunt̃ archana. Sepe iocis et
inanibus fabulis te pũtem adhibuisti 7 leuiores audisti narratões. nõ ẽ cur hec gra
uia ptemnas aut ea nosse recuses. ex quibus tua pendet salus. ¶Nõ ẽ aia nobilis cui

non insit veritatis amor. non est homo q nolit saluus fieri. Audi ergo q generosus es. audi q̄ te saluari pñt. Quid est inter xp̄ianos thurcosq; ꝓtrouersie: in q̄ simul ꝓtēdim⁹: q̄ discidij causa. Sane non ali⁹ discordie fons est. nisi qr circa diuinitatem nō eadem sapim⁹. de patre. de filio. de spūsancto ꝓtendim⁹. ℔ est p̄cipuum discidium. q̄ sublato facile omnia ꝓtemnent. Attingem⁹ hec q̄ sit inter nos de diuinitate dissensio lati⁹ exponem⁹. ¶Nos in deo tres dicim⁹ psonas. pr̄em q filium q spiñsanctum. vos vnam tm̄. quam nec p̄rem nec filium dicitis. ℔ deum tm̄⁹ appellatis: q huc vnicum eē dicitis. Creatorem celi q terre q omnium q̄ in eis sunt. ¶Nulla est de vnitate ꝓtentio. nō latent nos ōba moysi dicentis in exordio legis. audi isrl' dñs deus tuus vnus ē. Et rursus in lege scriptum est. Ego sum dñs deus tuus q te eduxi de terra egipti. ¶Non erunt tibi dij alij p̄ter me. Et rursus ego sum q sum. Et si q̄sierint nomen meum: vade q dic eis. q est misit me ad vos. Et in cantico Exodi dr. Domin⁹ omps nomen eius. q̄ testimonia vnum eē deum q vnum dñm manifeste declarant. q vnaq; p̄tem q vnam naturam. nomen fatemur idem qđ vos. ℔ amicitia est atq; ꝓcordia vobis vn⁹ deus est. ¶Nam de⁹ nature. dñs p̄catis nomen est nob vn⁹. Dicitis p̄ncipium oīm rex eē deum. nos idem affirmam⁹. in q̄ igr̄ dissentim⁹. ¶Multa sunt q̄ de deo alr xp̄iani dicunt. alr saraceni seu thurci. Vos deum corpeum dicitis. nos incorporeum. Vos fortuita eē q̄ hic in terra gerunt arbitramini nec curare de his deū. nos gubernare eū q creauit omnia non dubitam⁹. Vos deum p̄rem in diuinitate negatis. nos p̄rem q filium cognoscim⁹. Vos spūm̄sctm ex diuina maiestate reiicitis. nos ponim⁹ veneramur. ¶Multam⁹ alia. hec aggrediamur in q̄ plus ponderis est. ¶Nos xp̄m dei filium dicimus vos negatis. Cur negatis. sane qr nec vrorem ℔ deus ex q̄ filium p̄creare posset. Qr si vror fuerit filiosq; genuerit: mundus q vni⁹ impio regi. in plures diuisus dñs diu stare non posset. In vnitate ꝓcordia est q̄ fuat impia. in plurali tate discordia q̄ maxima regna subuertit. Sed qs tam rudis. tam uecors. tam demēs xp̄ianus est. q generare deum ex ꝓnubio q pmixtione femine arbitret. ¶Non sumus adeo hebetes xp̄iani vt tantum nephas admittamus. Saracenis suaderi ℔ posset. q deo q corpus q caput q man⁹ q cetera membra concedūt. ¶Nos deum spm̄ eē asserim⁹ incorporeum. immortalem. eternum. q incomp̄hensibilem. q dum seipm intelligit in mente sua ōbum ꝓcipit. qđ nos filium dei eē dicim⁹. ¶Nec aliud est in deo seipm nosse atq; intelligere q̄ deum esse. ¶Nihil etem̄ in deo nisi deus. Deus autem cui⁹ est ōbum nominam⁹ patrem. q ꝓcessum ipsius verbi generationem filij dicimus. ¶Nec veritas hec de ōbo dei apud xp̄ianos tm̄ illuxit. Gentiles phi ante xp̄i aduentum eadem q̄ nos asserim⁹ nonnulli affirmauerunt. si quidem ℘Platonici in suis libris apertissime dixerunt. q in principio erat verbū. q verbum erat apud deum. q deus erat ōbum. hoc erat in principio apud deum. Omnia p ipm facta sunt q sine ipo factum est nihil Et reliqua ferme omnia comprobant de verbo dei q̄ Iohannes in euangelio suo tradit vsq; ad incarnationem verbi quam ignorarunt. qr nondum natus erat xp̄c. q alta legis misteria absconderat de⁹ a sapientibo hui⁹ seculi. que reuelauit parvulis. Qr igr̄ platonici verbum dei nominant q deum esse dicunt. nos filium vocam⁹ ex deo genitum q deum eē fatemur. nec ruinam mundi ex filij generatione timem⁹ quando vn⁹ dumtaxat filius est. pater q filius vnum sunt. vna potestas. vna voluntas. vna maiestas: nec verbum ꝓceptuz ab intellectu ꝓcipiente discordat. Obscura hec videbunt at si voles p̄sto erunt q lumen afferant q aptissima omnia reddāt. Et tu solem hunc corporeum cernis q noctem abiens efficit. rediens hic a se ipo lucis ꝓducit radios. Hec ꝓductio generatio quedaz est in sole. q radij solis filij solis non inconuenienter vocant. q̄ similitudo q̄uis multifarie est inepta. ¶Nam solis pluris sepe vidim⁹ radios. deo vnic⁹ est fili⁹. in eo tamen conuenit. quia vna est q solis q radioꝝ substantia. q vna est patris q filij diuinitas atq; essentia. q̄uis comparatio corporalium rex nulla satis cum diuinis equiparari potest. Sz accipe testimonia. q q̄ rōne non capis: cede auctoritati. Vetus testamentū q iudeis q xp̄ianis q saracenis ꝓmune ē. Eructauit

(inquit dauid ex ꝑsona dei) cor meū ꝺbū bonū. ℔ ē qꝺ dei filiū dicī⁹ ⁊ vnigenitū ꝓis
ē ni. nō ex carnali ꝓiugio aut hūano ꝓplexu: ℔ ex corde dei. i. ex intellectu ꝓductū asse
rim⁹. ⁊ rursꝰ filiꝰ me⁹ es tu. ego hodie genui te. Hodie dicꝫ. qz ꝺo nec heri ꝓterit. nec
cras iminet. ℔ hodie sp adest cui pñtia sūt oia. Itez añ lucifez ingt gen ui te. vt itel
ligas qz nō logt̄ ꝺ salomōe dauid. ℔ dꝰ pz. ꝺ filio deo: qz añ lucifez nemo fui vl tein
libro sapie legim⁹ sapietiā q̄ dei filiꝰ ē dicēt̄. ¶Nōdū erāt abissi ⁊ ego iā ꝓceptt. era m
añ mōtes ⁊ colles ego parturiebar. ¶Nūq̄ ei pr̄ sine filio fuit. nec sine ꝓle filiꝰ az ℔ est
qꝺ i euāgelio ingt iohes. In ꝓncipio erat ꝺbū ⁊ ꝺbū erat apꝺ deū ⁊ deꝰ erat. ꝺbum.
¶Que mysteria ꝓfūda ⁊ alta cū ñ intelligēt arriꝰ nec mahometes cōphendēt: negare
maluit dei veritatē. q̄ suā ignorātiā ꝓfiteri. ⁊ suas ineptias imprudenť ingerē: q̄ ali
oz sapiaz hūiliť discē. Stulta hec ⁊ dānosa ptinatia ē. ꝺo ei ⁊ ꝗbetis optz credere
etsi qꝺ ē cꝰ rōnē ñ capim⁹. debem⁹ cū paulo dicē. O altitudo diuitiaz scie ⁊ sapie dei
q̄ incōphēsibilia sūt iudicia ei⁹ ⁊ iuestigabiles vie ei⁹. ¶Fatenť iurisconsulti. nō oim q̄
a maioribꝫ suis instituta sūt. rōnē reddi posse. ⁊ tñ legi parēdū ee: qz ñ sine cā ꝓdita
fuerit. ¶Quātomin⁹ archana dei licz agnoscē. ¶Plurime sūt occulte cause ad qs nll⁹
potuit curiositas hoim puenire. sic̄ oculi noctue ad solē. ita ⁊ nr̄ intuit⁹ ad ea q̄ sunt
ꝺinitatis. ¶Nō ē g̃ mirādū si neqz generatōez filij neqz spūsscti ꝓcessionē. neqz trinita
tē i ꝺinitate itellexit carnal⁹ hō vl arriꝰ vl mahometes: ℔ illō i eis dānabile ac dete
stabile fuit. qꝺ sacre scripture ꝺinisqz testimonijs nō acqeuert̄. ¶Nā qꝺ op⁹ ē argumē
tis vbi deꝰ ipe logt̄. De pithagoricis traditū ē qꝺ i disputādo soliti erāt dicē. Ipe aūt
erat pithagoras. tāq̄ ei⁹ auctoritati ñ licēt aduersari: quātomin⁹ ꝺo q verar ē. ⁊ ois
hō mēdax. Sz negabis hec ee dei q̄ afferim⁹ testimonia. De his posteri⁹ asseremus.
nūc de spūsscto agēdū ē. cui tua ler ꝺinos honores abrogat. ¶Nō ē hmōi errozis maho
metes inuētoz. arrij ⁊ nestorij ⁊ macedonij hec olim demētia fuit. qs sac̄ patrū ꝓsilia
dānauert̄. ℔ eoz virꝰ apꝺ egyptios ⁊ arabes aliq̄diu latuit. ⁊ postremo auctore ma
homete ⁊ mgro ei⁹ sergio late diffusū ē. ¶Ne mouearis dū vera logmur. ¶Aue ne seq̄
ris cecos. disce spm̃san. ee deū ⁊ terciā fore i trinitate psonā. Dixim⁹ pauloañ deuz
pez dū se cognoscit ꝺbū ꝓcipe ⁊ filiū gignē. ¶Nūc qꝺ seqt̄. Addijcim⁹ ꝓgnitōni annexā
ee appetitiuā quādā opatōez. cꝰ principiū volūtas ē. Int opatōes ꝺo qs volūtas pro
ducit. ꝑcipua ē amare. adhibe ℔ aures ⁊ mētē erige. i deo pfectā ⁊ absolutā fateri co
gnitōez optz. ⁊ amorē pari mō. cꝰ ꝓcessus p appetitiuā opatōem exprimit̄. sic̄ ⁊ ꝺbi
generatō p intellectiuā. ⁊ alia ē opatō q̄ intelligit alia q̄ appetit. Intellectiua ex his
ꝓpleť q̄ sunt qꝺammō in ipo intelligēte. ¶Nā sic̄ sensibilia i sensu. ita intelligibilia in
intellectu dicim⁹ ee. Appetitiua aī ꝓplemētū accipit ſm quēdā ordinem vl motū ad
eas res q̄ obijciūt̄ appetitui ⁊ occultū quoddā principiū sui mot⁹ habz. ea ꝺo q̄ a prin
cipio ferūt̄ archano spūs nomē acceperť. nā ⁊ ventos spūs dicim⁹ ⁊ i scripťis ꝓcel
laz spūs appellanť. qz ñ apparet afflatiōis spūs initiū. ¶Respiratōez ee ⁊ arteriarum
motū ab intrīseco ⁊ occulto ꝑncipio manantē vocam⁹ spm̃. atqz ℔ mō ꝓgruēti qꝺam
silitudie q̄ntū ꝺina hūanis ꝺbis iudicari pñt. ꝺinus ipe amor a pze filioqz ꝓcedens
spūs dictus ē. In nobis duplici ex eā ꝓcedit amor. Aliqñ ex corporea. ⁊ materiali
naťa. ⁊ is plerūqz imꝺus ē ⁊ mēti noxi⁹. Aliqñ ex ipa ꝓprietate spūaľ naťe. cū bona
intelligibilia ⁊ rōni puenientia adamam⁹. ⁊ ℔ pur⁹ est amor ⁊ laudabiľ ⁊ aime salunta
ris. In deo corpalis amor seu materiaľ locū ñ habz. ℔ ille tm̃ repiť q simpler ē ⁊ niti
dissimus ⁊ purissim⁹. quē spm̃scm̃ appellam⁹. ¶Nec nos intellectuali ⁊ scto amore qc
q̄ ꝓsequmur. nisi qꝺ intellectu ꝓcipim⁹. ¶Cōceptō aī vt dixim⁹ q̄ fit intellectu ꝺbū ē. at
qz ita necesse ē amorē ex ꝺbo oriri. Amat ei deus qꝺ ꝺ seipo intelligit. i. ꝺbū qꝺ ē. at
intelligēdo. Verbū aī dei dicim⁹ filiū dei. q ⁊ ipe pzem nouit ⁊ amat. Atqz ita fit. vt
amor ipe cui sc̄us spūs ē nomē. ex pze filioqz ꝓcedit: fitqz cū pze ⁊ filio piter deꝰ. ¶Nā
sicut diuinum intelligere essentie diuinitatis est. ita ⁊ amare. ⁊ sicut deus se semper
intelligit ita ⁊ se semper amat: ⁊ omnia amat: suam bonitatē dum amat. Ruſusqz si
cut dei filius qui est verbum dei in natura diuina subsistens patri coeternus perfe
ctus ⁊ vnus deus est. ita ⁊ spiritussanctus deus est patri ⁊ filio coequalis ⁊ coetern⁹.

Et quia omne quod subsistit in natura intelligibili apud nos persona dicitur. apud grecos ypostasis. cõsequens est vt tres personas in diuinitate ponamus. quia tres sunt subsistentes pater ⁊ verbum ⁊ spiritussanctus. Neq; personas dicimus esse per essentiam diuersas sed per solas relationes distinctas. q̃ ex processione verbi ⁊ amoris proueniunt. Atq; in hunc modum christiana religio diuinitus illustrata. distinctas tres personas confitetur in diuinis. non tres deos. sicut mahometes falso opinatus est. sed patrem ⁊ filium ⁊ spiritumsanctum esse ab eterno deuz asserimus. nec tñ ipsum patrem qui filius est. nec filium qui pater est. nec spiritumsanctum qui pr̃ est aut filius. Una est enim patris ⁊ filij ⁊ spiritussancti essentia in qua nõ est aliud pater. aliud filius. aliud spiritussanctus: q̃uis in personis. alium patrem. alium filium. alium spiritumsan ctum diuina docente auctoritate dicamus. Nec similitudo in his que creata sunt summe deest trinitatis. Inuisibilia dei (sicut apostolus ait) ꝑ ea que facta sunt intellecta conspiciuntur. sempiterna quoq; virtus eius ac diuinitas. Relucet quippe in anima nostra ⁊ quedam diuine trinitatis imago. Est em̃ aĩa nostra substantia quedam incorporea ⁊ ratione predita. ⁊ actus quidem siue forma organici corporis: que dum corpus mouet ⁊ regit. sui meminit. se intelligit. ⁊ se diligit. quibꝫ in rebus quedam apparet trinitas. memorie. intelligentie. ⁊ amoris. Tria hec ad seipsa referuntur. quia non est amor sine memoria. nec memoria sine noticia. Nam quis meminit aut amat quod nescit. Inseꝑabilia sunt hec a semetip̃is: ⁊ tamẽ quodlibet eoꝝ ⁊ simul omnia vna essentia sunt. ⁊ vna vita in anima vna. Differunt quia memoria non est intelligentia vel voluntas. nec intelligẽtia volũtas siue amor Q̃ si hec diligenter inspicias. inuenies summe illius trinitatis atq; vnitatis vestigium ⁊ imaginem quandam q̃uis imparẽ. Quicunq; enim sempiternam ⁊ incommutabilem naturam. ꝑ memoriam reminiscitur. intuetur per intelligentiam. amplectitur per dilectionem: profecto reperit in seipso summe trinitatis imaginem. non tamen omnino similem: sed qualẽcunq;. ita vt in similitudine magna inueniatur dissimilitudo. etsi enim homo meminit. intelligit. ⁊ diligit. non tamen memoria est. nec intelligentia nec dilectio: sed sunt hec in eo ⁊ in vna substantia. non sicut accidentia in subiectis que possunt abesse. sed substantialiter existunt in anima. ⁊ vnus homo ẽ qui habet hec tria. non ipse est hec tria. in simplici ꝺo natura que deus est. q̃uis vn⁹ sit deus. tres tamen persone sunt vt dictũ est. ⁊ ipse deus est ⁊ tres persone. sed illud satis ad rem nostram est. quia tria hec aliquo modo vnuz sunt. Reperitur ⁊ sb̃ alijs nominibꝫ ⁊ alio modo in nostra natura illius summe ⁊ ineffabilis trinitatis imago Nam mens ⁊ noticia eius. ⁊ amor. tria quedam. mens enim nouit se ⁊ amat se. nec amare se potest nisi etiam nouerit se. duo quedam sunt mens ⁊ noticia eius. Duo et̃ sunt mens ⁊ amor eius. Cum se nouit mens ⁊ se amat. manet trinitas scilicet mens amor ⁊ noticia. ⁊ hec tria q̃uis distincta inuicem sint. vnum tñ eẽ dicuntur: quia in aĩa substantialiter existunt. Et est ipsa mens. q. parens. ⁊ noticia eius. q. proles ei⁹ mens em̃ cum se cognoscit noticiam sui gignit. ⁊ est sola parens sue noticie. Terci⁹ est amor qui de ipsa mente ⁊ noticia procedit. dũ mẽs ꝯgnoscẽs se. diligit se. non em̃ possꝫ se diligẽ nisi ꝯgnoscẽt. Amat em̃ placitã ꝓlẽ noticiã suaꝫ. Et ita amor quidam complexus est parentis ⁊ prolis. nec minor est amor. parente ⁊ prole id est mente et noticia. cum tantum se diligat mens. quantum se nouit ⁊ quãta est. Considerat hec ratõnalis hõ. ⁊ videns tria in vna eẽntia ꝯcurrẽ. extẽdit se ad ꝯtẽplatõeꝫ creatoris ⁊ intelligit vnitatẽ in trinitate ⁊ trinitatẽ in vnitate. Et vnũ deũ colit. vnaꝫ eẽntiã et vnũ principiũ sic̃ ⁊ p̃riarche ⁊ ꝓphe atq; apl̃i tradideꝛt. Sꝫ audiamus tandem ip̃os ⁊ d̃ine legis auctoritatẽ ⁊ testimõia ĩ mediũ afferam⁹. sine qbꝫ oĩs ẽ vana argum̃tatio. Deũ p̃rez oẽs sacre lr̃e ꝯfitẽt̃. ⁊ dei nomẽ p̃nitatẽ ad oĩa refert. etsi filiũ dici⁹. ñ possum⁹ p̃rez negaẽ. De filio adducta sũt testimõia legis. ꝯ ⁊ p̃ oñs⁹ ẽ. sic̃ ⁊ saluator ait. Philippe. q vidꝫ me. videt ⁊ p̃rez meũ. Nc̃ de. ss. qd̃ cepim⁹ ꝓseq̃ndũ ẽ. In geñ. legimus quia spiritus domini ferebatur super aquas. Quis tunc dominus nisi deus fuit. Et cuius spiritus nisi dei? Et quomodo dei spiritus nisi deus. Deus ẽ quicquid dei ẽ. Nec aliud illi ĩmixtũ ẽ. Incõpositus ẽ. simplex ẽ ⁊ pur⁹ de⁹. In iob scp̃tũ

est. Spiritus dñi fecit me. z spiraculū oīpotētis dei viuificauit me. dei sūt hec opa nō hominis. quid facit hoiez nisi deus aut viuificat hoiez nisi deus. Est igit spi ritus dñi. ꝑter qđ dictū est in psalmis. Spūs dñi repleuit orbem terraꝝ. z hꝫ q cō tinet omnia. qs hic spūs nisi deus. cui celum sedes ē. z terra scabellū pedū ei⁹. Et apud poetas deū nanqꝫ ire p omnes terras. tractusqꝫ maris. celūqꝫ ꝓfundū traditū est. Et rursus est ne dei sedes nisi terra. pontus z aer z celū z virtus ꝑter qđ recte inquit dauid quo ibo a spū tuo. z oñdens non eē locum in quo possit fugere spiritum dñi. q est vbiqꝫ. Esse aūt vbiqꝫ implere z ptinē mundū. soli deo tributū ē. Dē⁹ igi tur sanctus spiritus ē. q hec pagit z futura p̄noscit z predicit. sicut scriptū ē. Rūsum accepit symeon a spiritu sancto q non moreret nisi videret xp̄m dñi. Nō est cur de um negemus qui dei efficit opera. Non igit solus pater deus est. neqꝫ solus filius: ꝫ spūs sanctus cū patre simul z filio deus ē. q nō aduersaī rationi trinitas psonarum in vnitate diuitatis. quemadmodū superius ostensum est. Sz iam trinitatem ipam z sacris codicibꝫ demonstremus. z moysen ante omnes audiamus. cuius hec sūt vo ba. In capite libri quem geneſim nr̄i vocāt. In principio creauit deus celū z terraꝫ Terra aut̄ erat ianis z vacua z spūs dñi ferebaī sup aquas. tria ꝓmemorat. dei. principiū. z spiritū. vbo in do patrē intelligimus. i principio filiū. in spū dñi spūsā ctum. Et accipiaī ꝫ in loco principiū ꝑ filio. sicut i psalmis de suo filio dicit de⁹. De cū principiū in die vtutis sue in splendoribꝫ sanctoꝝ ex vtero añ luciferuꝫ genui te. Atqꝫ ita in exordio nascētis mūdi. trinitas ipa i diuinis psonis adducit. Hic si pla ceret. iterseri posset de heloym ſm Jeronimū ad marcellū. temptās dyabol⁹ ꝓmos pentes. interposito serpente z suadēs vt edāt de ligno ꝓhibito. eritis inqt sic dij. scie entes bonū z malū. qđ ꝓinde accipiendū acsi dicēt. eritis sic diuine psone qbo igno tuꝫ ē nibil. Et cū eiecit adā ō paradiso inqt dñs. Ecce adā factus sic vnus ex nobis qbo nobis p̄i. s. z filio z spūsancto. Sz manifestius eadē trinitas oñdit cū dr. Faci amus hoiez ad imaginē z silitudinē nr̄aꝫ. cū ait faciamus z nr̄am. plures psonas i ducit. cū dicit imaginē vnitatē dinitatis oñdit. nec solitarius ē cū dicit faciam⁹. ne qꝫ alieno a se loqtur q nr̄am ait. Duo sunt pluralia vba. faciam⁹. z nr̄am: vt videaī pater cū filio z spūsancto misceī ſmonē. qđ nō sono vocis sed intellectu q singularia sunt. qz vnus ē de⁹. Et vna exp̄ssa ē diuinitatis eēntia. Dixerat creauit deus celuꝫ z terrā. mox subiūgit faciam⁹. z nr̄am: vt pluralitas in psonis intelligaī. Idē z psal mista canit regius dū ait. vbo dñi celi firmati sūt z spū oris eius oīs vtus eorum. Quid manifestius dici potuit in ꝓditiōe celoꝝ tres psone ꝓcurrūt. dñs. vbū. z spūs. Dñs p̄ez exp̄mit. i vbo filiū accepim⁹. spiritū is quē sc̄m vocam⁹. Et rursus ꝑba vt trinitatē psonaꝝ i dinitate ꝓgnoscas. ter deū ꝓuocat in bñdictiōe. Bñdicat nos inquit de⁹ de⁹ nr̄. bñdicat nos de⁹: z metuāt eū vniuersi fines terre. Trina dei ꝓfes sio. trinitatē exp̄mit psonaꝝ. z cū subdit. metuāt eū vniuersi fines terre. vnitas apit dinitatis. In ps. lxij. multū exp̄sse trinitatē innuit. cū dicit filio. sedes tua deus in seculū seculi. z postea subdit. ꝑteres vnxit te deus de⁹ tu⁹. i. p̄ z spūssanct⁹. z cuz seqt̄. p ptcipibꝫ tuis: mysteriū incarnatōis apit dq suo loco ꝓsequmur. Ysaias i visi one sua clamātia introducit seraphin. sc̄us. sc̄s. sc̄us. dñs de⁹ sabaoth. ter sc̄s ad tres psonas referī. z semel dñs z semel de⁹ dr: qz vn⁹ est dñs z vn⁹ ē de⁹. Et rursus idē vates ex psona xp̄i loqt̄ z dic. Dñs me⁹ misit me z spūs ei⁹. dñs me⁹ inqt. i. p̄ misit me. s. filiū. z spūs ei⁹ qđ ē sc̄us spūs. Quis ꝫ nō intelligat trinitatē: nō latuit ꝑbas ꝫ mysteriū ꝓssent z alia plura bmōi testimōia ex veteri testamēto afferri. q trinitatē plane oñdūt. plani⁹ tñ locut⁹ ē i euāgelio dñs. q cū i orbē mittēt discipl⁹s Eūtes inqt docete oēs gētes. z baptisate eos i noie p̄is z filij z spūssc̄ti. Tres noīa uit psonas. In noie dixit nō i noibꝫ. vt eēntie vnitatē i psonaꝝ trinitate mōstraret. z iohes euāgelista q ō pectore dñi veritatē hausit i epl'a sua inqt. Tres sūt q testimo niū dāt i celo. p̄. vbū. z spūssc̄us: z hi tres vnū sūt. Et apl's paul⁹. Misit inqt spūs filij sui in corda vr̄a. z alibi. Spūs ei⁹ q suscitauit ihesū habitat i nobis. Et itez ex ipo inqt z p ipm z i ipo sunt oīa: ipi honor z gl'ia. ex ipo dic ꝑ p̄ez. z p ipm ꝑ filiū.

in ipso ꝑter spiri tūsanctū .¶Nō dicit ex ipsis aut ꝙ ipsos siue ī ipsis.nec ī ipsis.sed ipsi bonoꝝ ꝛ gloria ingt.vt trinitatē simul ꝛ vnitatē cognoscerem⁹.Atq; his testimo nijs ꝛ auctoritatibꝫ illumīata ē desup xp̄iana religio.Sūma.n.fiducia cōfitet ꝛ p̄di cat vnū esse deū.q ē cā causarū.p̄cipiū ꝛ finis omniū rerū.ꝛ oīs auctor creature ꝛ summū bonū.ꝛ nihilomin⁹ tres psonas ī deo recognoscit . ꝛ trinitatē ī vnitate vene ratur.Cui q aduersat.salutis expertē se redet.ꝛ ābulat ī tenebris ꝛ veritas nō ē ī eo.Tu vo si sapias de tenebris emerges.ꝛ cādida luce pfulsus.sacratissimā trinita tem ꝛ cognoscēdo coles ꝛ colēdo cognosces.¶Nec aduersaberis sacroſancto euāgelio in quo legit.Verbū caro factū ē.¶Negat tu⁹ legifer īcarnationē verbi.¶Nā cur ingt factus ē deus hō ꝛ ī ligno crucis passus.q alio mō humanū gen⁹ redimere poterat. ¶Negat tua lex xp̄i necē.ꝛ aliū suo loco interfectū exīstiat.nec deū īcarnatuꝫ cogno scit neq; crucifixū aut mortuū.¶Nos vtrūq; p̄dicam⁹.qz factus ē hō deus.ꝛ passus ē. ꝛ ꝑter salutē homīs hec facta esse testamur. Ait enī de seipso dñs.Venit fili⁹ hois saluare qō pierat.Cōstabat primi parētis erzato omnes homīes culpa tenet.Clau sa erat paradisi porta.nec mortalibꝫ patebat ī celū adit⁹.Decebat summā dei boni tatē hominē q ceciderat reparare.nec miserū esse ppetuo sinere.q ad beatitudinē p fruēdā creat⁹ fuerat.Sz obstabat iusticia dei que ꝓ peccato satisfactionē exigebat. Dign⁹ erat īfinita pena.q maiestatē offenderat infinitā.¶Nec hō tāti erat vt infini tā posset redimere culpā.Stabat hinc diuīa iusticia vltionē petēs.illic diuina boni tas miserendū esse cōtendēs.Audiēda fuit vtraq; vox.qz vniuerse vie dñi misericor dia ꝛ veritas.quare ꝛ si poterat de⁹ aliter humane ibecillitati cōsulere.ē enī omni potēs.hic tñ cōueniētissimus fuit mod⁹ quē elegit.vt assumpta humana natura.ipe penas solueret.Fact⁹ ē deus hō.vt hō fieret de⁹.Veritas de terra orta ē.ꝛ iusticia ō celo ꝓsperit.Cōiuncta ē humanitas diuinitati vt accipet de plenitudīe bonitatis. q̄ sue defectū supleret īfirmitatis.Fuit hic mod⁹ saluādi hūani generis diuini bo nitati cōuenies.Satisfactū ē iusticie simul ꝛ misericordie.Satisfactū est amori ꝛ odio.Placuit hoc diuine potētie.q̄ omnē defectū nostrū sua virtute supat.Placuit ꝛ sapiētie.q̄ nihil frustra nihil nō decēter ac cōueniētissime facit.Et licet necessitate absoluta q̄ necessariū dicim⁹ sine quo aliud esse nō pōt.īcarnatio verbi necessaria nō fuit.eo tñ mō quo necessariū accipit id quo cōueniētius ꝛ cōgruētius puenit ad fi nem.dicere nō pudet.ad repationē hominis īcarnationē filij dei necessariam fuisse. Ego sum de⁹.ego sum dñs.ꝛ nō ē absq; me saluator.ex psona xp̄i ingt Isaias.qz nō poterat hō saluare seipsum.Et necessariū fuit vt hō fieret de⁹.ꝛ de⁹ hō saluaret ho minē.ꝑter qō pulcrzie ꝛ ad ꝓsitū.aptissime ingt ex nostris ꝓfessoribꝫ vn⁹ ī hūc modū de misterio diuīe īcarnatiōis. Suscipit a maiestate humilitas.a virtute īfir mitas.ab eternitate mortalitas.ꝛ ad dependēdū cōditiōis nature debitū. natura i uiolabilis ē vnita passibili.deusq; ver⁹ ꝛ hō ver⁹ in vnitate tēperatur.vt qō nostris remedijs cōgruebat.vn⁹ atq; idē hominū deiq; mediator.ꝛ mori ex vno ꝛ resurgere posset ex altero.¶Nisi enī esset ver⁹ de⁹.nō afferret remediū.nisi esset ver⁹ hō.nō pre beret exemplū.Intelligis q̄ cōueniēter fili⁹ dei.carnē assumpserit vt de⁹.ꝛ mortem obiret vt hō.Sz queris testimōia antiq̄ legis . nō negabim⁹ p̄sto sunt . Ecce inquit Isaias.ꝺgo cōcipiet ꝛ pariet filiū ꝛ vocabit nomē ei⁹ emanuel qō iterp̄tatur nobi scū de⁹.Quō nobiscū de⁹.nisi qz verbū caro factū ē ꝛ habitauit ī nobis. Et iterū ei usdē ꝓphete ꝺba sunt.Puer nat⁹ ē nobis ꝛ fili⁹ dat⁹ ē nobis.cui⁹ imperiū sup hūeꝝ ei⁹.ꝛ vocabit nomē ei⁹ admirabilis.cōsiliari⁹.deus fortis.pater futuri seculi.prin ceps pacis.An nō sic misteriū īcarnatiōis plane ostēditur.ꝛ que tūc futura erāt tā q̄ p̄terita manifestātur.Puer ingt nat⁹ ē nobis.qz nat⁹ ē in humana puitate . ꝛ da tus ē fili⁹ quēadmodū Jobs ait.qz sic de⁹ dilexit mundū vt filiū suū daret vnigeni tū.Bat⁹ est christ⁹ ex diuinitate.nat⁹ ex hūanitate.nat⁹ ex virgine.cui⁹ imperiū su per humerū ei⁹.qō ē imperiū xp̄i.nisi lignū crucis.ī quo pepēdit.mundū vicit.aere as potestates debellauit.ꝛ subacto triūphatoq; dyabolo regnū suū potēter ītrauit. Oportuit enī xp̄m pati.ꝛ sic intrare ī gloriā suā.vt habet ī euāgelio luce.Imperiuꝫ

igit̄ sup humerū ei⁹ fuit. qz crucē suā suis gestauit būeris. q̄ uis eo fatigato Simō cirene⁹ angariat⁹ sit eā tollere. Dicit̄ admirabil̄ ꝓpter signa z ꝓdigia q̄ fecit lumē cecis. auditū surdis. claudis ābulationē. debilib⁹ fortitudinē. z mortuis vitā restitu ens. Cōsiliari⁹ appellat̄. ꝓpter euāgelica cōsilia q̄ adiecit antiq̄ legi. De⁹ asserit̄. ne putares purū hominē natū. nā de⁹ būane nature cōiunct⁹ ē. Fortis. qz spoliauit ifer nū. z portas ereas cōfregit. z vectes ferreos dissipauit. Pater futuri seculi. qz celuz aperuit electis z regnū homini ꝓparauit eternū post hāc vitā i celesti irl̄m. Princeps pacis. qz nato xp̄o clausum ē apud romanos templū iani. z mira pax ē orta. z gloria i excelsis deo cātauerūt āgeli. z i terra pax hominib⁹ bone volūtatis. Ult̄ dicit z alio loco idem ysaias incarnationē verbi dicens. Bñs. n. iuder nr̄. dñs lucifer nr̄. dñs rex nr̄. ipse veniet z saluabit nos. qđ pinde accipiendū est. ac si dicat carnē accipiet z mortē ꝓ nobis subibit. Et rursus. vere tu es de⁹ absc̄dit⁹. de⁹ isrl̄. saluator absc̄ ditus inqt. qz in carne latuit. saluator isrl̄. qz sua morte nostrā mortez redemit. Et ne putes temporalē esse salutē. saluatiōis gen⁹ addidit isrl̄. saluat⁹ ē inqt i dño in virtu te domini. z subdit salute eterna quā consecuti sunt oēs q ex israel xp̄o crediderunt. Aptissimū testimoniū ē Isaie. sed audi Jeremiā sua sunt hec verba. Ecce dies veni ent dicit dñs. z suscitabo germē iustū ex semine dauid. z regnabit rex z sapiēs erit. z faciet iudiciū z iusticiā. z i diebus illis saluabit iuda z habitabit isrl̄ cōfidēter. et hoc ē nomē qđ vocabūt eū. deus iust⁹ noster. Cōsidera verba z attēde misteria. Su scitabo inqt germē iustū. i. xp̄m sanctū z iustū. ex semine dauid ſm carnē. qz ex prosa pia regia z de sanguie dauid Maria mater dñi nata ē. z regnabit rex. quomodo re gnabit. sane quēadmodū ipse apud Matheū i euāgelio dicit. data ē mihi oīs pote stas i celo z i terra. quod ē regē esse. z sapiēs erit ait sapiētia. s. creata q̄ hominis ē. et increata q̄ dei est. z que ē ante secula. z faciet iudiciū discretiōis z iustitiā discussio nis nūc discretiōis dū elegit ex mortalib⁹ quos vult. z alios suo arbitrio dimittit. z in fine seculi iustitiam discussionis. quando reddet vnicuiq̄ ſm opera sua. In dieb⁹ illis saluabitur iuda id est. quicunq̄ crediderint z baptisati fuerint salui erūt. z ha bitabit israel confidenter in statu ecclesie triumphantis. z hoc est nomen quod vo cabunt eum deus iustus noster. vt scias quia xp̄us ex semine dauid natus est. non so lum homo sed etiam deus est. nec alteri q̄ christo hec verba conuenire possunt. Ac cedat z alius prophete baruth nomine. Quid ille ait. Hic est inquit deus noster et non excitabitur alius aduersus eum. Hic adinuenit omnem viam discipline z tradidit illam Jacob puero suo. z israbel dilecto suo. post hec in terris visus est. z cum homi nibus conuersatus est. docent hec omnia incarnationem verbi z hominem factū dei filium manifestant. ¶ Nūc de morte audi z eos contēnito qui christum volunt esse translatum z nondum mortuum. Sed incredibili clementia citra diem suprem⁹ iu dicij cum omnibus angelis interficiendum putant. O nephandam audaciam z stul ticiam alijs inauditam. dimittimus angelos quorum substantia incorporea est z i mortalis. Xp̄m interfectum negant z aiunt interficiendū. ac dauid ex persona chri sti. que nō rapui tunc inquit eroluebam. quia non peccauit z penas dedit. z p alie no delicto mortem subijt. Quod manifestius Isaias ostendit dicens. Vere languo res nostros ipse tulit. z dolores nostros ipse portauit. Ipse vulneratus est ꝓpter ini quitates nostras. attritus est propter scelera nostra. disciplina pacis nostre super eum. z liuore eius sanati sumus. Omnes enim nos. q. oues erauimus. et vnusquis q̄ in via sua declinauit. z deus posuit super eum iniquitatem id est penam pro iniq̄ tatibus expiandis omnium nostrum. z subditur. oblatus est quia ipse voluit z non aperuit os suum. z paulopost. tradidit in mortem animam suam z cum sceleratis deputatus est. ipse multorum peccata tulit z pro transgressoribus rogauit. Si vidis set ꝓpheta passionē xp̄i vir potuisset apti⁹ log. ¶ Nec Jeremias tacuit torūta dñi q eū i lig⁹ crucis ita loq̄ntē iduc̄ O vos oēs q trāsitis p viā. attēdite z vi. si ē do. sicut do. me⁹. Et ipe saluator ō se ait. Ecce ascēdim⁹ iherosolimā z fili⁹ hois tradet̄ prī-

cipibꝫ ſacerdotū ⁊ ſcribis ⁊ cōdemnabūt eū morte. ⁊ tradēt eū gētibꝫ ad illudēduꝫ ⁊ flagellandū ⁊ crucifigendū. ⁊ tercia die reſurget. Et iterū alibi. Sicut moyſes exaltauit ſerpentē i deſerto ita exaltari oꝫ filiū hominis. vt oīs q credit in eū nō pereat. ſꝫ habeat vitā eternā. Et ne de morte dubites ſcribit euāgeliſta. Luꝫ accepiſſet Jeſus acetū dixit cōſummatū ē. ⁊ inclinato capite emiſit ſpiritū. Prophete xp̄m morituꝝ ⁊ a mortuis ſurrecturū prediderūt euāgeliſte. ⁊ obijſſe in cruce ⁊ ſepultū reſurrexiſſe tercia die affirmāt. certa res eſt. nihil ambiguitatis hꝫ veritati omia conſonāt. reſurrexit dom̄ⁱ. aſcēdit ad celū ⁊ vēturus ē iterū ⁊ faciat iudiciuꝫ in fine ſeculi. Tua lex hec nō recipit qꝛ nō ſapit de xp̄o que ſapere oꝫ. Cuiⁱ alterū aduentū nō ſolū euangeliū. ſꝫ antiq etiā vates oſtendūt ſicut pauloañ de Jeremia dixim⁹ cōteſtis eiⁱ ē Baniel dicēs Ecce i nubibꝫ celi quaſi filiⁱ hom̄is veniebat. ⁊ vſq ad antiquū dieruꝫ p̄uenit. ⁊ ſequiē. ⁊ dedit ei poteſtatē ⁊ honorē ⁊ regnū. ⁊ omēs populi tribꝫ ⁊ lingue ſeruiēt ei. Quibꝫ verbis veri doctoꝛes iudiciū xp̄i facile inueniūt i fine mūdi. Et ipe xp̄s de ſeipſo loqtur. Dico vobis q̄ vos q ſecuti eſtis me i regeneratiōe cū ſederit filius hom̄is i ſede maieſtatis ſue. ſedebitis ⁊ vos iudicātes duodeci tribꝫ iſrl̄. Et i actibus apoſtolorū legim⁹ cōſtitutū eſſe xp̄m a deo patre viuorū ⁊ mortuoꝝ iudicē. Hec nos de deo ſentim⁹. hec ⁊ firmiter credim⁹. hec ſalubriē p̄dicam⁹. eternā vitam p̄mittētes omnibꝫ q xp̄o credūt ⁊ i trinitatis noīe baptiſati opa faciūt euāgelio digna. Queris que ſit iſta vita eterna. Quid agat illic hō. qua voluptate leteē. ⁊ quaꝫ beatitudinē aſſequaē. reſpōdemus cū euāgelio Johis. Hec eſt vita eterna vt cognoſcāt te verū deū ⁊ quē miſiſti Jh̄m xp̄m. ſumma ibi felicitas erit videē deū i ſua natura. ⁊ eiⁱ p̄frui bonitate gaudiū noſtre mētis erit. hac ſatiabimur. hac iplebimur. hīc ſumma felicitas erit habere deū ⁊ deū cognoſcē. Videm⁹ enī nūc p̄ ſpeculuꝫ vt ait apoſtolⁱ. tūc facie ad faciē. ⁊ i iubilo. teſte Job in facie dñi videbim⁹ lumē. ⁊ ſatiabimur cū apparuerit gloria eiⁱ. ⁊ erim⁹ ſibi ſimiles ſicut ait. Johs. Nec oculⁱ vidit īgt Iſaias nec auris audiuit nec i coꝛ hoīs aſcēdit. q̄ p̄miſit dñs diligentibus ſe. Et Apo. nō eſſe dignas cōpaſſiōes hui⁹ ſeculi dicit ad futurā gloriā que reuelabiē i nobis. Tua lex i alia vita flumina lactis ⁊ mellis ⁊ vini p̄mittit. ⁊ cibaria delicata ⁊ vxoꝛes multas ⁊ cōcubinas ⁊ virginū coit⁹. ⁊ angeloꝝ in turpibꝫ obſequijs miſteria. ⁊ quicqd caro deposcit. bouis hec padiſus ⁊ aſini potiⁱ q̄ hom̄is ē. Nā qs mortalis eſt hominis habēs faciē. qui p̄ omnē vitā ſuā coꝛpoꝛi ſeruiat. quis ñ aliquādo in mētis ſeceſſum abit. quis nō paſcit itellectū aliquādo ⁊ a ſenſibus recedit ſpeculando. An nō ē honoris ⁊ glorie voluptas multo iocundioꝛ q̄ veneris. An nō dulcior ē bene acte vite laus q̄ cibꝫ ipſe vel potⁱ. Bibit ſapiens atq edit vt viuat. tua lex iō vitā appetendā homī eſtimat vt edat ⁊ bibat. Sicut in ß ſeculo carneⁱ fuit legifer tuⁱ ita ⁊ i futuro carni ſtudendū putauit. neq curauit ſatiare mētem cui omne ſtudiū fuit iplere ventrē. atq in ea re ſummū bonū eſſe putauit. qō neq̄ gētiles p̄bi p̄ter paucos admiſiſſent. inter quos ſumma fuit de ſupremo bono diſſenſio. Alij i doloris priuatiōe felicitatē poſuerūt. vt Bidoniⁱ. Alij i honeſtate voluptati cōiuncta. vt Calipho ⁊ ſinomachⁱ. alij i ſciētia vt erilus. alij i ſola virtute atq honeſtate. vt zenon ⁊ ſtoici. alij i bonis animi ⁊ corporis ⁊ fortune. vt Ariſto. ⁊ pipatetici. Soli ariſtipⁱ ⁊ epicurⁱ ⁊ eorū ſcola ſummū bonū in voluptate locauerunt: atq his tua lex cōformis ē qui fex omniū p̄borū ⁊ fetidū ſcenū fuere. Nec tamē illi i eo erꝛoꝛe fuerūt vt hāc felicitatē i altero ſeculo expectarūt. q̄bus future vite ſpes nulla fuit. mortalē animā exiſtimantiū. Noſtri p̄bi ſummū bonū nec i terra nec in ſenſu. ſꝫ i celo ⁊ i deo querendū cēſent. ⁊ eo ſatiandā mentē exiſtimāt. Et natura iſtituit nos vt celū aſpiciētes eo votis omnibꝫ aſpirē. ſicut ē illud poeticū. Os hom̄ ſublime dedit celūq̄ videre iuſſit. ⁊ erectos ad ſidera tollere vultus. Quis neſcit finē his p̄ſtare que ſunt ad finē. omia hec coꝛpoꝛea oblectamenta eo reperta ſunt. vt ſpes hominis conſeruari ⁊ in ſuum finem qui eſt deus per hec adduci poſſet. Quis aut ederet aut biberet aut p̄creandis liberis operā daret. niſi eſſet in his aliqua delectatō. at hec nō eſt finis hominis qui ad deum factus eſt. ⁊ niſi ad deum veniat nunq̄ ge-

scit. nec p carnales delectatiões ad deũ ipsuz puenit. sed quãto his magis imersus ẽ
hõ. tãto ẽ ab ipo deo remotioz. q aliquãdo eo beatioz exstit. quãto angelice diuineq
nature magis ac magis adheret. ¶Nec curat carnalia desideria q bonis fruit spũali
bus. sicut ignis z aqua simul esse nõ possunt. sic delicie spiritales carnalibz nõ cohe
rẽt. trabũt ille ad se humanã naturã z totã i se rapiũt. nec sentire sinũt que caro appe
tit. ¶Gustato spiritu desipit ois caro. vt ingt vnus ex nostris. Tua lex i paradiso vo
luptates admittit quas nec salõ nec ligurg⁹ pmisit i terra. ¶Quot feditates de cibo z
potu. z alijs voluptatibz oriunt. quas i paradiso nephas fuerit nominare. aut eni gi
nerent sine fine homies z iplerẽt omia nunq moriturí. aut frustra esset permixtio
maris z femie sine fructu. que etiã i hoc mũdo damnat. Dicis qd ergo feminis op⁹
est si nõ ẽ coit⁹. Dicim⁹ z nos qd opus ẽ coitu si nõ ẽ generatio. ¶pter voluptatẽ di
ces. at hec feda voluptas ẽ z idigna. q paradisum nõ ingredit. nã quomõ illic pmissa
erit hec turpitudo. que hic tãq obscena ꝓhibet. z tñ ¶pter sobolẽ aut euitãdi maio
ris mali cã pmittit Ypocrates diuine vir scietie. venereũ coitũ ptem esse quãdã mor
bi teterimi existiabat. quẽ nostri comicralẽ dixerũt. ¶Quis igit habẽs aliqd humani
pudoris. ac vt verbis cuiusdã gẽtilis vtamur. voluptatibz istis duabz coeũdi atq co
medẽdi. q homini cũ sue atq asino cões sunt gratulet. nõ sunt hec q pia mẽs i celo re
quirat. Dicis iterũ nõ erit plena felicitas i padiso si aliqd defuerit oblectamẽti ge
nus. ergo vt existias cũ varijs rebz oblectent homies. saltatiõe. venatiõe. piscatiõe.
ludo. lucro. cãtu. cibo. potu. venere. z alijs q̃pluribz. eadẽ oia i padiso tuo requires
z cũ virgilio dices. Que gra curruz armorũq fuit viuisq cura. nitẽtes. pascere eqs
eadẽ sequit tellure repostos. Vana hec phia ẽ. quã nulla vnq ciuitas. vnde ifitita
recepit. nos vt dixim⁹ mẽtis gaudia z spũales delicias querim⁹. ¶Beatitudo nostra
quã expectamus i altera vita. ẽ ipsa dei visio qua nihil optabilius iueniri põt. Vi
debit enim beatus animus. z que sunt in celo z q sub celo. quid erit quod eius aspe
ctum fugiat qui videbit videntem omnia. ¶Que nunc videntur obscura de deo. de tri
nitate. de incarnatione verbi. de processione sanctispiritus. de sacramentis ecclesie
de ceteris archanis. tũc aperta erunt z manifesta. nullum deerit oblectamentuz. ni
hil requiret vltra plenus animus. nam quid pleno opus est. nihil illi deest qui nihil
cupit. desideria nostra implebit optimus ac maximus deus. in quo omia bona sũt.
nec vllum cupiditatibus nostris relinquet locum. Erit deus omnia in omnibus q
sine fine videbitur. sine fine amabitur. sine defatigatione laudabitur. q lingua dice
re. vel quis intellectus capere sufficit illius superne ciuitatis quãta sint gaudia. an
gelorũ chorus interesse. cum beatissimis spiritibus glorie conditoris assistere. pre
sentem dei vultum cernere incircumscriptum lumen videre. nullo mortis metu affi
ci. incorruptionis perpetue munere letari. ¶Neq illic beatitudo humani corporis i
epulis erit. aut in vino aut in coitu. Ex redundantia beatitudinis anime glorificabi
tur corpus ipsum z similitudinem eius induet. Fulgebit tanq sol in conspectu dei.
tenuitati eius nulla resistet materia. leuitas z agilitas infinita spacia in ictu oculi
permeabit. nihil erit quo amplius ledi posset. Inuiolabile erit z ipassibile. more ani
me. Et ita totus homo exultabit z dicet cum prophetа. cor meum z caro mea exul
tauerunt in deum viuum. ¶Nec frustra erit differentia seruum aut artus reliqui sup
fluent. resurgent viri z femine integris membris. z non solum in specie. sed in ipso i
diuiduo humane nature perfectio reintegrabitur. nec tamen animales operatio
nes aderunt. nec cõmixtio maris z femine. quia cessabit causa propter quam fuerat
introducta. Erit enim completa multitudo hominum a deo prefinita. nec vllus exit
carnalis appetitus. nec pulsabit tẽptatio inimici. non patebit insidie locus cum per
uentũ fuerit ad triũphũ. ¶Pax ibi fiet icõcussa z ges z summa cõcordia vigebit. Vi
des int tuã z nostrã bitudinẽ quãtũ itest. ¶Nra felicitas nobiliori hois pti. i. aie rñ
det. tua viliori. i. corpi. ¶Nra mtal ẽ. tua carnal. ¶Nra fulgẽs z nitida. tua obscura z
fetida. nra cũ ãgel ipo vo cõis ẽ. tua cũ suibz z alijs pecoribz. ¶Nraz docti oẽs laudãt

tuã vitupant. ¶Nostra celo digna ẽ. tua etiã ī terra reprehẽditur. Sz dices in sacris etiã codicibꝫ cõuiuia repiri. q̃ futura videnť ī celesti irrim potu ciboꝫ plena. Ingt n. Isaias. Faciet dñs exercituũ omnibꝫ populis ī mõte hꝫ cõuiuiũ pinguiũ. Et in sapiẽtia legim⁹. ¶Miscuit vinũ ⁊ posuit mẽsam. Et iterũ. vẽite ⁊ comedite panẽ meũ et bibite vinũ qꝫ miscui vobis. Et ī ecclesiastico ¶Libauit illũ de⁹ pane vite ⁊ itellect⁹. ⁊ aqua sapiẽtie potauit illũ. Et dñs apud lucã. Ego ingt dispono vobis sicut dispo suit mihi pater me⁹. vt edatis ⁊ bibatis sup mẽsam meã ī regno meo. Omnia hec ⁊ his similia spũalẽ habẽt intelligẽtiã. qz de mẽsa ipsa sapie nõ corpalis vel cibꝫ vl̃ potus assumiť. Sz mẽtalis q̃ suauissim⁹ ẽ ac mũdissim⁹. ⁊ hic ẽ quẽ nos expectam⁹ in futuro seculo. Tãto ẽ igiť nostra dignior q̃ tua felicitas. quãto nobilior ⁊ diuie beatitudini ꝓpinquior. Sz attingam⁹ nõnullas alias tue legis ieptias q̃ tũ sacris lr̃is adversanť. tũ phicas rõnes excludũt. Dicit legifer tu⁹. q̃ tetigit eũ de⁹ manu sua inter humeros. ⁊ vsqꝫ ad medullã dorsi ei⁹ penetrauit frig⁹. qꝫ pinde ẽ ac si corporeũ esse deũ affirmet. qz tact⁹ nõ ẽ nisi ꝑ corp⁹. nos ĩcorporeũ dicim⁹ deũ. Ait enī Isaias ex ore dei. Celũ ⁊ terrã ego iplebo. qꝫ nõ posset fieri si corpore⁹ esset. Et ꝓpterea dicit ī psalmis dauid Spirit⁹ dñi repleuit orbẽ terrarũ. Spirit⁹ ingt dñi. nõ corp⁹ dñi. Et Johs ī euãgelio. Spirit⁹ ẽ de⁹. Phi deũ purũ actũ dicũt esse pricipiũ omniũ rerũ. nature omnino simplicis ⁊ eterne. q̃ si corpore⁹ esset. esset compositꝰ ex elemẽtis aut alia materia. ⁊ posterior suis ptibꝫ. neqꝫ simpler. neqꝫ pur⁹. neqꝫ origo rerũ. Et creaturas haberet seipso excellẽtiores angelos. ſ. ¶Nobiliora sunt enī spiritualia q̃ corporea. qꝫ ẽ opinari absurdũ. ne dicam⁹ asserere. ¶Nec simul stare põt. vt causa causarũ sit de⁹ sicut phi volũt ⁊ recte volũt ⁊ cõpositus inueniať. esset enim ab alio cõpositus. ⁊ illũ nos potius dicerem⁹ deũ q cõposuisset. nõ est igiť corpore⁹ de⁹. qz cõpositus nõ ẽ. ¶Nec mouemur. qz ī sacris lr̃is. ⁊ caput ⁊ man⁹. ⁊ pedes ⁊ oculi. ⁊ digiti. ⁊ cor. ⁊ uter⁹ ⁊ huiusmõi attribuanť deo. vtiť enī spũs sanct⁹ q̃ loquiť in scripturis vocabulis q̃ sunt in vsu ꝑ similitudinẽ quandã. sicut dicit. Ezechiel ex psona dei ego visionẽ multiplicaui. ⁊ ī manibꝫ ꝓphetarũ assimilat⁹ sum eis. est enim naturale homini ꝑ sensibilia ad itelligibilia puenire. ⁊ oĩs nostra cognitio a sensu capit exordiũ. Vtqꝫ idcirco spũalia nobis ī sacris codicibꝫ sub methaphora corporaliũ exhibeneť. qꝫ ita fit. vt etiã rudes aliqd capiãt qui aliogn essent diuie sapie minus idonei auditores. Dixit ꝓterea. tu⁹ machometes. omniũ peccatorũ cãm esse deũ. ⁊ exclamans his verbis vtiť. O deus qbus vis bonã. qbus vis malã viã ꝑbes. ¶Nos mortale peccatũ auersionẽ quãdã esse dicim⁹ ab vltimo fine. nec possibile cẽsemus deũ qui vltim⁹ finis ẽ voluntatẽ cuipiã a se auertere. esset enī sibipsi cõtrarius. ⁊ si deus oĩa diligit quecũqꝫ fecit. vt ẽ illud sapiẽtie diligis omĩa que sunt. ⁊ nihil odisti eorũ q̃ fecisti. quõ cõsentaneũ est. vt peccati cã sit ipse deus. Cui dixit ī psalmis dauid. odisti omẽs q̃ opantur iniquitatẽ. ⁊ in ecclesiastico legim⁹. omne detrimentũ errorꝭ odit deus. cõtraria sunt amor. ⁊ odiũ. Audi vlteri⁹ itollerabilẽ tue legis errorem. Si nobis ingt aduersa incũbunt. incubuerũt ⁊ ceteris. Sũt enī iste dies casus atqꝫ fortune. negat diuinã prouidentiã curare mortalia. ¶Nos de diuina sapiẽtia dicim⁹. q̃ attingit a fine vsqꝫ ad finẽ fortiter ⁊ disponit omĩa suauiter. nec summe dei bõitas cõuenit ea negligere que creauit. ꝓpter qꝫ inquit per Adathẽũ domin⁹. omnes capilli capitis vestri numerati sunt. Addit machometes angelos creatos ex flãma ignis ⁊ peccare ⁊ mortuos esse. nos cũ ꝓpheta dicimus. q̃ deus fecit angelos suos spirit⁹. ⁊ creauit eos ex nihilo. ⁊ phos nobiscũ sentiẽtes habemus. qui omnes angelos quos vocãt intelligẽtias ĩcorporeos esse direruṫ. nec peccatũ in angelis repiri posse censemus. qui deũ in essentia videntẽ omnia vident. ⁊ oĩa intelligũt ad suã pfectionẽ necessaria. nec ẽ in eis ignorãtia peccati mater. ¶Nec subiectã corruptiõi naturã angeli cam arbitramur. in qua nõ est materia que separi possit a forma. sed ipsa forma ꝑ se subsistit incorruptibilis ⁊ imortalis. Origenis preclari excellẽtis ingenij viri. sicut multa extant preclarissima opera. ita ⁊ nõnulli errores puersissimi reperiunť. inter quos vnus ille est. q̃ demones per dei misericordiam liberandos esse aliquando a

penis asserit. ℍūc secutus ē machometes. q̄ saluādos p̄ alcoranū malos angelos af
firmat. ¶Nos cū Ysaia de omnib⁹ dānatis siue hominib⁹ siue angelis vnā sententiā
habemus. q̄ vermis eoꝝ nō morieť. ⁊ ignis eoꝝ nō extingueť. Et saluatoꝛ i euāge
lio dānatis in vltio iudicio ignē eternū repꝛomittit dyabolo ⁊ āgelis ei⁹ pꝛeparatū.
¶Quid q̄ tu⁹ legifer animā humanā portionē asserit aīe dei. sic nō nulli pbi pala tra
diderūt ⁊ manichei secuti sunt. ¶Nos humanā animā ad imaginē ⁊ similitudinē dei
factā dicim⁹. sicut scriptū ē i genesi. Faciam⁹ hominē ad imaginē ⁊ similitudinē no
straz. quod de aīa dictū ē nō de coꝛpe. q̄ si anima hominis poꝛtio esset dei. esset vtiq̄
deus. nec esset hō nō deus. quod dicere stultissimū ē. cū manifestū sit labi homis ani
mam a bonitate in malicīā. a veritate i erꝛorē. a gaudio in tristitiā. a spe in despatio
nem. quod est a dei substātia penit⁹ alienū. ¶Nec illud verū ē. q̄ in vestra lege tradi
tur. aīas hominū ex materia ꝓductas esse omnes. Asserūt enī pbi ab extrīseco esse
homini itellectū. sed q̄ inatus sit spirit⁹ vite iussu dei. Et theologi rōnales aias oēs
ex nihilo creatas dicūt. ⁊ Adā cū factā vidisset feminā. hoc os ingt de ossib⁹ meis et
caro de carne mea. nō dixit aīa de anima. Et ꝓpheta in psalmis canit. Qui finxit
sigillatim coꝛda eoꝝ. ℙonit enī coꝛ p̄ anima qz sedes ei⁹ in eo ē. Et deus sibi aīaꝝ
ꝓductionē reservauit ꝓpter earū dignitatē. qui per Ysaiā ait. omnē flatum ego feci.
quod intelligit de flatu spirituali. qui ē rationalis aīa. ℙreterim⁹. q̄ celuz ex fumo
factū dicitis. quod si verū esset coꝛruptioni subiacet. ℙreterim⁹. q̄ solē ⁊ lunā equa
les ab initio virtutis ⁊ luminis tuus ꝓpha testať. ¶Nos dicim⁹ celū ex nihilo creatū
⁊ duo luminaria magna fecisse deū ab initio. luminare maius vt preesset diei. ⁊ lu
minare minus vt preesset nocti. Ad illud trāsimus quod i vestra lege dulcissimū. et
saluberimū esse putatis. Ꝯꝛores multas ducere. q̄ si deo placuisset. creato homini
ab initio nō vnā tm̄ sociā p̄buisset sed plurimas. nec dixit deus relinquet hō patreꝝ et
matrē ⁊ adherebit vꝛoꝛib⁹ suis. sz vꝛoꝛi sue dixit. ¶Nec amicicia iter virū ⁊ vꝛorē ve
ra esse potest vbi nō ē equalitas. cuz vir pluribꝫ misceať. mulier vo vni tm̄ adhereat.
cui⁹ ē in alias plures distract⁹ amoꝛ. ¶Nec ꝓpterea numer⁹ homi nū augeť. qz plures
vni nubant femie. nā totidē viri priuati cōiugio sine ꝓle decedūt. ⁊ pīsertim cū mulie
res numero pancioꝛes existāt. Iniqua insup res videť ⁊ naturali aduersa libertati
vni⁹ vrbis ciuiū alios multiplici matrimonio vti. alios i solitudine degere. ¶Nec ꝓ
pterea laudāda cōsuetudo. q̄ i veteri lege pleroscꝫ sanctos viros pluribꝫ vꝛoꝛibꝫ fu
isse cōiunctos legim⁹. qz nō id ex lege aut ex voluptate fecerūt. sz diuīa quadā dispē
satione. et ad sobolē ꝓcreandā q̄ creꝛceret in cultu dei. Tacem⁹ de diuoꝛtio qđ per
mittitur apud vos cōtra legē euangelicā. ⁊ de adulterio. ⁊ foꝛnicatiōe. ⁊ alijs sceleri
bus. q̄ licet antiqua lex detestať. ⁊ noua pꝛorsus abomineť. apud vos tamē concessa
videtur. ¶Nō est quod oīa tue legis erꝛata ꝑcuramus. quādo neqꝫ nobis scribēdi ne
qꝫ tibi legēdi satis ē ocij. Et tuipse ꝓ tuo īgenio multa itelligis adeo stulta esse. vt nul
la possent rōne defendi. Tota de deo questio ē hic oīa referunť. totū in hoc cōsistit.
vt xp̄m Ihesum deū esse credam⁹. quo cōcesso necesse ē eius legi obedire ⁊ ei⁹ verbis
credere. qui verax ē ⁊ mētiri nō potest. Jn eius lege trinitatē. de qua supradixim⁹ in
vnitate diuinitatis cōperim⁹. ⁊ incarnatiōe verbi. ⁊ ꝓcessiōe spirit⁹ sancti. ⁊ reliq̄
omnia q̄ retulim⁹ vsqꝫ ad extremū iudiciū. Qz autē xp̄s deus sit iā supra ostensum ē
ex veteri lege atqꝫ ꝓphetis. Licet etiā ex tua lege monstraze. q̄ ꝓphetā ⁊ sanctū viruz
fuisse xp̄m asserit. Si ꝓpheta ⁊ sanct⁹ ergo verax. si verax ⁊ de⁹. ¶Nā deū se ipse testa
tus est dicēs. Ego ⁊ pater vnū sum⁹. ⁊ qui videt me videt ⁊ patrem. ⁊ si creditis in
deum ⁊ in me credite. ⁊ alia multa huiusmodi per que diuinitas xp̄i colligiť. ⁊ equa
cum patre ⁊ spīritusancto maiestas. Bene ē igitur vt legē nostraz amplectaris q̄ ve
rax est ⁊ salutaris a deo data. ⁊ tuam relinquas in qua non veritas neqꝫ salus. hō
illam tulit. peccatis ⁊ ignorātia plenus. Jntelleristi quanta adducimus ex veteri le
ge testimonia quibus deus ostenditur. ⁊ homo xp̄s Ihesus et ꝓ nostra salute sup
plicio crucis affectus. Audiuisti sacꝛosancti euangelij attestationes. ⁊ ipsius xp̄i vo
ces q̄ tua lex sanctū habet. Quid igitur obstat baptismo. quis prohibet aquam. qđ

moraris? ingredē. iaz tandez salutis iter cū precellentibꝫ viris ⁊ magnis impatori-
bus ad eternā salutē sub xp̄o ꝑuenies. Biximꝰ de Constātino seniore ⁊ philippo qui
rempublicā tenentes in xp̄m credidere. post ꝯstantinū creati cesares idez iter secuti
sunt. ⁊ in fide nostra dormierūt. excepto iuliano apostata. q ex monacho cesar factꝰ
transiuit ad ydola. que vitā laxiorez ꝓmittebāt: ꝫ ille ī bello parthico penas dedit.
⁊ sagitta ꝯfossus in incertū missa. coactus est cadens dicere. Vicisti galilee. Sic enī
ꝑ ꝯtumeliā vocabat xp̄m. Fuerūt ⁊ aliq scismatici ⁊ heretici. qui etsi christiano noīe
nō tñ recta incesserūt via. Impatores christiani nullo errore polluti inuēti sunt Jo
uinianus. Gracianꝰ. Justinianꝰ. Valentinianꝰ. Justinus. duo Theodosij. Archa-
dius. Honoriꝰ. karolus magnꝰ. Ludouicus. ⁊ plures frāci ⁊ theutoīci. tres otho-
nes. Henrici aliquot. ⁊ nō pauci sub alijs nomībus. Preterimus alios reges fama
claros. qui vel in gallia vel in hispania vel in anglia vel in alijs ꝓuincijs xp̄ianis sa
cris initiati fuerūt. ⁊ in dño mortui ad vitā credūt̄ migrauisse beatā. cū his nō ē cur
te pudeat xp̄i iugū subire ⁊ sub eo regnare. ꝑ quez reges regnāt ⁊ leguz ꝯditores iu-
sta decernūt. Multos inuenies reges q te colentē xp̄m honorabūt. etsi. n. aliqñ hor-
rebant reges xp̄i nomē. ⁊ ꝓpter ydola xp̄ianos ꝑsequebāt̄: postea tñ ꝓpter xp̄m ydo
la deleuerūt. Honesta hec societas est cū q̄ te vocamꝰ in viaz veritatis ⁊ pacis. Illa
nihil dignitatis hz cū qua te tua lex in deuia rapit. Naz p̄ter othomanoꝝ familiaz
de qua natus es ⁊ illustres ꝓgenitores tuos. quis est qui magnope laudari int̄ sa-
racenos queat. Celebrat̄ Saladinꝰ quidā. ⁊ aliq pauci nomē habēt. q res memoria
dignas gessere. At xp̄ianoꝝ excellētissima noīa oēs historias impleuerūt. Noti sūt
in syria ⁊ in egipto ⁊ in asia. Godefridus. Balduinꝰ. Bohamūdus. Tancredus.
Conradus. Philippꝰ. ⁊ alij admodū multi qui ab extremis galliaꝝ ⁊ germanie fi-
nibus cum ingētis copijs hierosolymā petiere. iterqꝫ sibi ꝑ medios hostes ferro pa
rauere. Hos tibi comites damus. cū his te xp̄o iungere cupimꝰ. honestiores hi socij
sunt q̄ egiptij effemiati. aut imbelles arabes. Tua origo (sicut accepimus) scythica
est. Inter scythas multos fuisse viros in armis claris memorie tradit̄. q̄ vectigalem
asiam pluribus seculis tenuerunt. ⁊ egiptios vltra paludes eiecerunt. Non sunt cō
parandi aut egiptij aut arabes scythico generi. non est forti ⁊ gnano equa societas.
Mirandum est tantum potuisse suis fascinationibus arabes. vt audaces ⁊ prestan
tes scythas in suam societatem adduxerunt. Quid dicimus societatem? Non ē hec
societas. seruitus est quando eorum legi subiectus es. que vtinam lex esset ⁊ non de-
ceptio ac prestigium. Conformior tibi cum christianis societas erit. Fortibus viris
facile amicantur fortes. virtus virtuti placet. Pulchra ⁊ stabilia sunt inter equales
consortia. si eadez religio est idemqꝫ cultus dei. Age igitur. accipe christianos soci-
os. accipe fidem ⁊ baptismum. qui te hic faciet in terris magnum quoad vixeris. ⁊
post obitum in celo beatum reddet. Audisti promissa euangelica. ⁊ quomodo cūcta
que diximus veteris legis auctoritate probātur. Sed times ne te decipiamus. Re-
cordaris tue legislatoris qui asserit legem ⁊ prophetas a iudeis. euangeliū a chri-
stianis esse corruptum. tantumqꝫ de veritate vel noui testamenti vel veteris reman-
sisse. quantū alkorano continet̄. Exploratū id forsitan arbitraris ⁊ verū esse. atqꝫ id-
circo testimonijs nostris nō adhibes fidez. nec baptizari audes aut in xp̄m credere.
Vtinaz tam bonus fuisset tuus legifer q̄ callidus. taz verax q̄ versutus. taz iustus
q̄ iniquus: tota est artificiosa ⁊ fraudulēta lex eiꝰ. Nā q diuinū sibi abesse auxiliuz
nō ignorabat. ad hūanas ꝯfugit astutias. Cupiebat legē edere q̄ sibi nomē daret. Fa
māqꝫ etiā ꝑ flagitia exoptabat. vt nicostratꝰ ille q Biane ephesie tēplū incendit. Et
animaduertēs antiquā ⁊ nouā legē. q̄uis honesta eēt. durā tñ vulgo videri ⁊ ꝯuatu
difficilē. fieri posse existiauit vt innūerabiles ꝑpl̄i ī suas traditōes ꝯcederēt. Nā gen
tiles q̄uis laxiori lege tenerēt̄ q̄ xp̄iani. ꝯtinētiā tñ ⁊ modestiā ⁊ frugalitatē ꝯmēda
bāt. ⁊ ph̄is auscultabāt v̄tutis amatoribꝰ neqꝫ sinebāt suos ciues corrūpi vicijs aut
voluptate marcescē. Creuit igit̄ secta saracenoꝝ licētia vicioꝝ. placuit vxores ducē
quot mallent. easdēqꝫ dimittē cū displicere cepissent. habere concubinas q̄ plures.

ꝛ in omne libidinis genus posse ꝓuolui. Indulgere ventri cuncta que vellet ꝛ oi ꝑ-
ter vinū. vniuersis immergi voluptatibꝫ. Etsi. n. aliqua ieiunia in lege tua ꝓcipiūt.
id etiā ad irritandā voluptatē factū est. Naz saraceni diez ieiunātes. nocte ꝙlonga
est epulanť ꝛ bibunt. nec aliam ob causam vini vsus interdictus est. nisi qꝛ noceret i
ardenti terra qualis est arabia. ꝛ maioꝛ est in frigidis voluptas poculis. Hoc vnuz
ergo mahometis inuentū fuit. vt legez ꝓpagaret suam. ea precipiēs que grata essent
auditoribꝫ. ꝛ maxime plebibꝫ que iumētis similes exiſtūt. nec fefellit eum opinio in
hac parte. Placuit noua lex ꝛ breui tempe ita coaluit. vt in multis ꝓlis. gentibꝫ ac
linguis recipetur. cui fundamēta in voluptate iacta fuerūt. Uez sicut agricola non
imprudens postꝙ vineam plantauit fossam circūducit ꝛ sepem. ne destruaťa feris.
ita ꝛ mahometes suam legē conseruare ac munire statuit. Animaduertit homo sa
gax duobus modis suum dogma conuelli posse atqz confundi. auctoritate scilz ꝛ ra
tione. Atqz aduersus hec duo que poterant inueniri remedia non neglexit. Auctori
tati apposuit. quod pauloante retulimus. antiquam sez ꝛ nouaz legem deprauataz
esse. nec qcꝙ veri restare nisi quod alkoranus haberet. Ratōi arma obiecit. iubēs
ne quispiaz de sua lege disputaret. neue ratōz quereret. in cuz qui ꝓtra niteretť ferro
vindicandū esse. atqz hmōi vallo suam legem callidus veterator cōmuniuit. Sed ñ
est hic adamantinus murus neqz ferreus neqz ex viuo lapide. Fragilis materia est
creta ꝛ luto munita domus. facile oppugnabiť neqz resistet telis nostris. Facile ruūt
edificia in arena fundata. aggrediamur hec telis tue legis munimēta. Corruptioez
in primis sacraz litteraz obijcitis. hoc ei ꝓbādū fuerat q factū asserit. nobis satis
erat negare factum. libet tecum aliter agere. ꝛ apertā tui legislatoris calumniā oste
dere. Lex iudaica quam moyses ꝛ ꝓphete tradiderunt anteꝙ mahometes nasceretť
pluribus seculis scripta fuit. ꝛ multis in locis ꝓmulgata. ꝛ in alienas trāslata lin
guas. nec fuit vnus interpres sed plurimi. Rogante ꝓtholomeo philadelpho. lxx.
presbiteri legez interꝑtati sunt ꝛ ꝓsona dixerūt. Aquila etiaz ꝛ Theodosion ꝛ Sy-
machus ꝛ alij vetus testamentuz tradurerūt. Facta est antiqua lex ꝛ greca ꝛ latina
multis etatibus anteꝙ tua ꝓmulgareť. Implete sunt omēs bibliothece moysaica ꝛ
alioꝛ ꝓphetaꝛ traditōne. Alexandrie. Rome. Athenis. Carthagine Syraculis.
Toleti. Lugduni. ꝛ in omnibus locis que insignia eēnt. siue apd grecos siue apd
latinos. vetus testamentuz ex hebraica veritate traductum. ꝛ habebaťꝛ publice le
gebaťꝛ. Quis ille iudeus tampotens fuit qui corrumpe legem vbiqz gentium potuit.
Nondum natus erat christus. cum. lxx. interꝑtum editio facta est. quo tempe nulla
erat causa corrumpende legis: cum nulla esset cuz xꝑianis nondum natis de lege cō
tentio. nec ꝓpter alios oportebat legi aliquid detrahere: qui legē nō accepāt. nec ꝓ-
pter se qui talez accepant ꝛ laudabant. Siqua corruptio interuenit. in ea potuit in-
teruenire que apud hebreos remansit. nō in ea que inter latinos ꝛ grecos diuulga-
ta est. ꝛ ꝓ infinitas diffusa ꝓuincias. ꝙꝙ nec iudaica corrupta est. que vsqz i hāc die
cum greca ꝛ latina traditōe ꝓcordat. difficilis ac pene impossibilis fuisset corruptō
in tot manibꝫ. Mahometi leue fuit vnū codicē corrumpe ꝛ illum tanꝙ verū his tra
dere qui sibi ab initio crediderūt. ꝙ si multi sunt hodie apud vos codices vni? cōti-
nentie. non tamen ideirco veritas in eis est. Ab vno. n. qui falsus erat. emanantes
omēs falsitatez ꝓtinēt. quia nō defluūt ex amaro fonte dulces riuuli. Querim? ex te
magne ꝓnceps. si te iudice duo rationū codices afferanť. quoꝛ alter ex altero trans-
scriptus exiſtat. ꝛ in eo de quo est facta transscriptio Sempron? mille debere tale
ta scriptus est: in exemplari duo milia: cui potius fidē dabis? an ñ exemplo magis
ꝙ exemplato? Hebrei parentes antiq legis exiſtūt. ꝛ apud eos exempla legis bñť.
apud alios exemplaria. Rursus ex te querim?. quatuor inueniūť rationū libri apd
quatuor negociatores. seiū. gaiū. titū ꝛ sempronū. In eo quē sempron? ꝓduť. cre-
ditor ipse lucij in centū talentis script? inueniť. in alijs debitor. cui credes? qd rñde-
bis? an ñ tres libros vni ꝑferes? Certe nō dubitabis ꝑferre. Si ita iudicas soluta
questio ē. Quatuor libri vet? bñt testamētū. Un? ē hebreoꝛ. alter gētilū. ꝛ tercius

xp̃ianoꝝ. vltim⁹ saracenoꝝ q a ceteris discrepat. Medar. n. est. nã reliq' pfozmes i-
uenĩũt. Naz z greci q gentiles erãt añ xp̃i aduentũ. z latini añ mahometẽ vetus te-
stamẽtũ nõ alio mõ habuerũt q̃ nos hodie habem⁹. Hoc fortasse inficiari posses. qz
nõ repiũt hodie gẽtiles q bibliothecas hẽant veteres. Sz interroga iudeos. inueni-
es vera eẽ q̃ dicim⁹. z adhuc extat Josephus hebre⁹. q translatõz antiq̃ legis in ma-
nu ꝓtholomei quẽ noiauim⁹. gẽtilis hois attestaꝫ factaz. ex q̃ postea traductões
emanarũt. q̃ vsqz in hanc diẽ pseuerãt z hebraice vitati pcordãt. Stulta ẽ igit̃ maho
metis fictio z turpis inuẽtio. nec qcq̃ hz visile. nec taz pfutatõe q̃ irrisiõe digna est.
qõ dicim⁹ de veteri testamẽto idẽ licet de nouo intueri. qõ nec ab vno scriptũ ẽ. nec i
vna lingua. nec i vno loco. nec i vno tpe: z tñ vna sñia est. z vnica pcordia. Qõ greci
bñt. ß latini. ß hebrei. ß syri armeni. ß oẽs barbari xp̃m eolẽtes. q̃uis hẽtici aliqui
ad tuẽdos errozes suos corrũpe nõnullos codices ausi fuerĩt. Quid ages? qd dices?
cui fidez adhibebis? an soli saraceno. an latino. an greco. an hebraico? Adultoanti
quioz ẽ xp̃iana lex q̃ saracena. Audita ẽ i omi terra euãgelij tuba. sic̃ scriptũ est. In
oẽm terrã exiuit son⁹ eoꝝ. z i fines orbis terre vba eoꝝ. Vulgata ẽ z recepta lex xp̃i
p totũ rõnũ imperiũ. pulq̃ tuus legifer ꝓdiret i lucẽ. Et idẽ euãgeliũ qõ nũc hẽm⁹
oẽs gẽtes suscepere. Nec fuit maioribꝫ nr̃is aut facultas corrũpẽdi rẽ adeo vulgatã
aut necessitas. cũ ñ eẽt mahometes cũ q̃ de fide ptẽderẽt. Corruptio ei necꝯia fuit q nouã
legẽ edere voluit. veteri z noue ptrariã: nec dubiũ faciet iustus iudex qn xp̃iano ma
ioz fides adhibẽda sit vel xp̃i legi q̃ saraceno. Jpe. n. pseruatoz ẽ sue legis. z manet i
traditõe patꝝ. Saracen⁹ ab ea recessit z inuẽtões seqt̃ nouas. q̃s sui maiozes igno
rauerũt. Euangelia apud nos q̃tuoz recepta sunt. q̃ summa diligẽtia. vigẽti studio.
z acri discussione. sancti pres i generalibꝫ pcilijs ñ pri⁹ amplexi sunt. q̃ eẽ verissima
multis modis recognouerũt. ñ ẽ igit̃ q tuus legifer de corruptõe sacraꝝ lr̃aꝝ possit
obijcẽ. De ciuitate dñi q ẽ eccia ingt i ps. dõ. Fũdauit eã ineternũ. Nõ eẽt fundata
ineternũ eccia. si fundamẽtũ ei⁹ qõ ẽ euãgeliũ violari aut corrũpi potuissz. Nec vez
fuisset qõ ait ꝓpha baruth loquẽs de lege dei. lex q̃ ineternũ. Nec illud staret qõ di-
ceret ineternũ pmanet verbũ tuum. z in seculũ seculi veritas tua. Nec Jsaias vera
fuisset de christo locutus dicens. Sup solium dauid z sup regnũ eius sedebit. vt cõ-
firmet z corroboret illud in iudicio z iusticia vsqz in sempiternũ. Nos gabrieli ange
lo credimus qui de xp̃o marie virgini sic ait. Babit illi dñs deus sedem dauid pr̃is
eius. z regnabit in domo Jacob ineternuz. Quomodo regnat christus in domo da-
uid nisi per fidem? Quomodo per fidem nisi p euangelium? Quomodo p euange-
lium ineternum si corruptum est euangelium? mendax lingua. falsa calumnia. Ego
vobiscũ sum inquit dñs vsqz ad pfummatõez seculi. Et Osee ꝓphe vba ad ecclesiaz
pferunt. Sponsabo te mihi in fide vsqz in sempiternũ. Et ad petꝝ vicariuz suũ ingt
saluator. Tu es petrus z sup hanc petrã edificabo eccĩam meã. z porte inferi nõ p-
ualebũt aduersus eam. Et itez. Rogaui pro te petre vt nõ deficiat fides tua. Pre-
ualuissent porte inferi z defecisset fides petri. si falsum esset euangelium quod sequi
mur. Sed manet fides magni pastoris in ecclesia romana. que nunq̃ inuenta ẽ er-
rasse. neqz errabit ineternum. Magistra est enim z mater omnium fidelium z disci
plina veritatis. Caue mahometes caue magne princeps ne sequaris errozez Por-
phirij siculi. qui tue legi consona dixit. Js ex christiani sinu ad ydola transiens. ait
se deos consuluisse quid de christo sentirent: z illos respondisse bonum virum fuisse
christum: sed peccasse discipulos eius. qui diuinitatem ei attribuerant quam sibi
ipse nunq̃ erogasset. hoc dezum testimonium est ydolozum. que tu demonia esse nõ
dubites. An non intelligis fraudem. an non vides tui legiferi z demonum esse vnũ
argumentum. vnam collusionem. vnam fallaciam: z christo dyabolum inuidere
eiusqz glie z maiestati detrahẽ. Cui⁹ ꝓsilio atqz suasu tua lex edita ẽ. euãgelice atqz
mosayce ꝓmia. Dices pari mõ xp̃iaña legẽ mosayce aduersari. Naz q̃ iussit moyses.
plurima vetat. z pmittes que ille vetuit. Nescis antique legis archana que diu gra-

uida fuit. nouã in vtero gerens. ⁊ cũ statutũ diuino ꝓsilio temp⁹ venit. cã pepit. Di
dit Jeremias ꝓ spiritũ legẽ hãc nouã cũ ait. Ecce dies veniẽt dicit dñs. ⁊ feriã̃ do
mui isrl̃ ⁊ domui iuda fedus nouũ. ñ ſm pactũ quod pepigi cũ pribꝫ eoꝝ: ꝑ ꝑ ezit pa
ctũ quod feriã cũ domo isrl̃. Post dies illos dicit dñs. dabo legẽ meã in viſceribus
eoꝝ. ⁊ ĩ corde eoꝝ ſcribã eã. ⁊ ero eis in deũ. Nouũ fedus ingt. qz baptiſm⁹ circũci
ſioni ſucceſſit. ⁊ legẽ meã ingt ſcribã in corde eoꝝ. qz vet⁹ lex in tabulis lapideis ſcri
pta fuit. Noua ꝓ caritatẽ ĩ corde hoĩm radicata. ⁊ ero eis in deũ. qz noue legis au
ctor ⁊ ꝓmulgator xp̃us deus ⁊ hõ eſt. antiq̃ ꝓ moyſen innotuit tm̃ hoiez. ⁊ aduen
ente pfecto euacuatũ eſt impfectuꝫ nec amplius in prepucio nobiſcũ de⁹. ꝑ in corde
paſcit. dicẽte apl̃o. Circũcidami nil ꝓdeſt vobis. Nec vlterius cerimonie legis
hñt locũ. venit. n. ille de quo loquit̃ in deut̃. moyſes ꝓpha. De gente tua ſuſcitabit
te deus. ipm ſicut me audies. Et ſubdit. Ponam verba mea in ore eius. loquet̃q; ad
eos omia verba que p̃cepero illi. De xp̃o hec ꝓpheta locut⁹ ẽ ex ore dei qđ verꝫ erat
os. in cuius aduẽtu legata ⁊ cerimonie defutura erãt. ſicut apud matheũ ſcriptũ eſt.
Lex ⁊ ꝓphe vſqꝫ ad Johãnez. Sac̃mẽta. n. que veteres obſeruabãt. annũciatiua erãt
vẽturi xp̃i. que in eius aduentu ꝓpleta ceſſauerũt. ⁊ alia inſtituta ſunt. virtute maio
ra. veritate melioza. actu facilioza. numero pauciora. Et ſicut ſacerdotiũ mutatũ ẽ.
ſub cui⁹ adminiſtratõe lex erat: ita ⁊ legẽ mutari oportuit. Nõ eſt igit̃ aduerſa veteri
noua lex. que in eius ventre pcluſa erat. Et aduenięte xp̃o ⁊ euãgelij luce clareſcẽte
patefacta circũciſioni ⁊ alijs cerimonijs antiqt⁹ obſeruatis. ſicut prefinitũ erat finẽ
impoſuit. Eſt aũt xp̃iana lex tãto dignioz q̃ iudaica: quanto nobili⁹ ẽ oraculũ dei q̃
hoĩs. Cognoſcis iaꝫ (niſi fallimur) veritatẽ ⁊ maieſtatẽ nr̃e legis. nec vtilitatẽ igno
ras. incipiſqꝫ de tua diffidere ⁊ ardes deſiderio diſputãdi. veliſqꝫ latius cũcta diſcu
tere. Sz obſtat legifer tu⁹ ⁊ ingrere verũ ꝓhibet. ⁊ interminat̃ ⁊ clamat. nõ eſt mea
lex que diſputatõni ſubijciẽda ſit. Cave ne quid loq̃ris arma ſunt in manu tua. dũ
mihi credis multũ imperij adept⁹ es. q nõ audiũt meã vocẽ gladio ꝓterẽdi ſunt. En
ſis mee legis dignitatẽ tuet̃. In arabia ortus eius fuit. ex pazuo ꝓncipio quãtũ cre
uerit vides. Egiptũ adieci mee legi. ⁊ ſyriã ⁊ meſopotamiã. ⁊ libyam ⁊ numi diaz ⁊
mauritaniã. ⁊ ꝓtez hiſpanie. ⁊ dinitẽ aſiã. ⁊ doctã greciã. ⁊ fortẽ traciã. ⁊ nobilẽ ma
cedoniã. Sunt ⁊ alie q̃plurime regiones ſub imperio mee legis. que armis non ver
bis queſite ſunt. muliebre eſt verba verbis reuellere. viri ferro dcertãt. ſi nõ fuiſſet
vera mea lex: nõ dediſſent ſuperi imperio noſtro necnõ dñatõni noſtre tãtos ſucceſ
ſus atq; ꝓſperitates. Amat nos deus ⁊ legis odorez ſentiẽs gratulat̃. ⁊ ſternit iter
victorijs noſtris. Scis q̃feliciter ſepe in hoſtes pugnaſti. ⁊ modo in ponto ⁊ ſepe in
grecia. En fili quid cogitas. quid moliris. tot triumphis ſub mea lege illuſtratus.
xp̃m ſequeris cui⁹ cultores ſtrauiſti totiene. ⁊ interitionẽ vſqꝫ cecidiſti. Cave ne me
am linquẽs legez. relinquaris a deo. Credimus his te verbis ñ paꝫ ꝓmoueri. ⁊ ali
quem ineſſe in tua mente timorez. Sed audi q̃inanis eſt timor. Omis qui malũ fa
cit inquit in euangelio veritas odit lucez. Fures noctu domos pfodiũt. ⁊ in obſcuro
adulteri latitant. nõ adhibent teſtes qui peccãt. nolũt dephendi mendaces. Cũ his
ſentit tuus legifer. Vereꝫ ne diſputãdo ſue legis vanitates innoteſcãt. Vereꝫ ne pu
denda ſua deteganꝫ. Prohibet diſceptari verbis. armis defendi ſuã legem iubz. nec
aliũ iudicẽ q̃ ferrũ depoſcit. Adultũqꝫ gloriaꝫ de ſue legis incremẽto. dirim⁹ cur cre
uerit. plebes voluptas allerit. neqꝫ inficiamur multas tue gentis victorias paꝛtas
⁊ ingentia confecta bella. Et tuiple in prelijs clarus euaſiſti. Viciſti hoſtes nõ pau
cos ⁊ triumphaſti ſepe. fuiſti tamen etiaꝫ aliq̃n victus. Parua chriſtianoꝝ manus
tuas ingentes copias vt ante dixim⁹ apud confluentes ſanũ ac danubium paucis
ante annis delenit. non milites veterani. nõ duces in bellis ante probati. ñ viri no
biles armis potentes ⁊ equis: ſed pauci cruce ſignati. ex agris collecti. inermes ⁊
nudi. fide tm̃ armati. ferro fulgentes ⁊ auro tuos fuderunt exercitus. Q; ſi victoria
veritatez legis oſtendit. hoc vno prelio ſatis admonebare. ĩ quo multi fugerũt pau
cos. tue victorie nihil mirabili habent. ad quas nũq̃ ſine grandi tuoꝝ prerogatiua

ventū est. Sed quid agim⁹ nō his argumētatōnib⁹ stat recta fides. vici. fudi hostes
imperiū teneo. Si sic licet arguere: vera fuit sub alexādro magno tot victoriis illu-
strato. ⁊ sub ei⁹ successorib⁹ religio: q ⁊ ī grecia ⁊ ī asia ⁊ ī syria. ⁊ ī egipto ⁊ ī libya
⁊ ī pside ⁊ in scythia ⁊ ī Indis regnauē. impio ꝓ arma q̄sito. Vera etiā rōnoꝝ fi⁹ tes
vsq; ad priorē ꝓstātinū. q orbē sibi ferro subiecerūt. ⁊ oēs domuere q̄s adiere gentes.
Scim⁹ tñ ⁊ alexandꝝ ⁊ ei⁹ hēdes. rōnos ⁊ q sub eis erāt. iudeis exceptis. ydola co
luisse. alij Iouē. alij martē. alij mercuriū. nōnulli solē ⁊ alia sidera. multi etiā vt egi-
ptij aīalia bruta colebāt. qs nescit ingt vn⁹ ex poetis. volusi bithume. q̄lia demens
egiptus portēta colat. crocodillon adorat. Et qō stulti⁹ fuit. ⁊ alliū ⁊ porros ⁊ cepe
iné numia posuerūt. ¶Preclare tñ egiptioꝝ victorie memorāt. sic de Osiridi ꝓditū
est. q victū pagrauit orbē. ḡ ⁊ nos egiptioꝝ recipiem⁹. ⁊ verā eoꝝ religionē fatebi-
mur qꝛ vicerūt. ¶Nō. nō sic rō suadet. neq; sic iudei sensere. q victi ab assyriis ⁊ ab an
thiocho ⁊ a romanis ⁊ in seruitutē ducti. nō tñ victoꝝ leges de his acceperūt. ß vi-
cti ⁊ angariati ⁊ mille modis oppressi ī sua lege mānserūt. ¶Nec nos xp̄iani cū prelio
supamur aut alijs calamitatib⁹ affligimur. legē nr̄aꝝ aut relingm⁹ aut accusamus:
ß arbitramur piuꝝ deum. nos tanq̄ filios ꝑpē pcā q̄ ꝓmittim⁹ ꝺberare. qꝛ ñ pare-
mus euāgelio. ñ seruam⁹ legē nr̄aꝝ. neq; manem⁹ ī traditōe sc̄oꝝ patꝝ: ß victi fragi
litate aberram⁹ ⁊ labimur vt boies. Ipse ꝺo lapsos corrigit ⁊ plagis multis nr̄as i-
iqtates emēdat. ¶Cognoscim⁹ errata nr̄a. ⁊ ꝓsidezātes q̄ fecim⁹: mioreꝝ eē penā q̄ de-
lictū ñ ignozam⁹. Si cadim⁹ ī bello. si amittī⁹ regnū. si iugo seruitutis oppriminur
dicim⁹ cū daniele ꝓpha. Deū eē ī celo. q revelat misteria. mutat tpa. ⁊ trāsfert regna
vt vniuersi ꝓgnoscāt. q dñaī excelsus ī regno hoim. ⁊ cui voluerit dabit illō. ¶Nouī⁹
deū ⁊ iudeos ⁊ xp̄ianos posse cū velit. ⁊ voluisse aliq̄n. alteri⁹ secte hoib⁹ subijcē ꝑpē
offensas ꝑpli. q eū ad iracūdiā ꝓuocauit: ß quersi ad eū nō deseram⁹ misc̄oiaꝝ ꝓseq
Cuius. n. iralcit de⁹ vt ingt ꝓpha. ñ tñ obliuiscit miserari. ¶Pius ē ⁊ benign⁹ nec de-
serit clamātes ad se. Absit aūt vt ꝑpē victoriā meliorē eē credam⁹ religionē victoꝝ.
Sic. n. fatendū esset. omēs qui vicerūt hebreos meli⁹ de deo sensisse q̄ ipsi victi. qō
neq; tu diceres neq; tuus legifer. q defensionē sue traditōis in armis collocat ⁊ om̄e
genus ratiocinatōnis effugit. maximū iniquitatis indiciū. ¶Nō sic beatus petrus. q
donatus a xp̄o dño celestis regni clauib⁹ ⁊ pastor ꝓstitut⁹ gregis xp̄iane. paratuꝝ se
ait rōnez omīb⁹ reddere de ea q̄ erat in ea fide. nec aliter suos auditores edocuit be
atus Laurentius martir. ¶Mea nox ingt obscuꝝ ñ hz ß oia ī luce clarescūt. Et ī euā
gelio. nō probat dñs eū qui lucernam accendit ⁊ sub modio ponit. sed sup candela
brum eam esse vult. vt luceat omīb⁹ qui sunt in domo. ⁊ predicari ꝺba sua sup tecta
iubet. ⁊ de seipso dixit. Ego palā locutus suꝝ mūdo. Deceptores ⁊ pseudo ꝓphete in
angulis predicant. ⁊ volunt occulta esse que dicūt. at iuramenta taciturnitatis exi-
gunt. Sicut Rome accidit in his qui baccanaria celebrabant. In occulto enīꝝ deo
suo sacrificantes nullum flagicium libidinis omittebant. q si alia non essent aduer
sus tuam legem iudicia. hoc vnuꝝ sufficere potuit. quia prohibuit eius latoꝛ ī dispu
tationez venire. Sciebat non equa esse neq; vera que tradiderat. Videbat veterem
⁊ nouam legem contra se stare. intuebatur philosophorū acutissimas rationes sibi
aduersas esse. nec sperauit in cetu hominum aut in scolis virorum excellentium sua
deliramenta posse defendi. Animaduertit homo sagax ⁊ ingeniosus in malo. gen-
tiles qui deos colebant damnatos esse. ⁊ iam ꝓpemodum exterminatos. nec iudeis
locum esse quorum lex translata esset cum sacerdotio ad christianos. Cunq; statuis-
set nouam legem idemq; sibi nomen daret. sperauit quod modo euenit. iratuꝝ deuꝝ
christianis. qui sua legis mandata transgrediebantur aduersus transgressores vi-
ctoriam concessurum. atq; idcirco sue legis defensionem in armis collocauit. quam
alioquin hominibus gratā ꝓpter licentiā voluptatū ñ ambigebat. dyaboli ß fuit ī-
uentū. antiquus banc viaꝝ sue nequicie serpens excogitauit. qui cum vidisset sese ꝑ-
cul ejici ex christiana religione augescente. ydola deleri. nec amplius deorum mul-
titudini locum esse. sed vnum tñ deum adorari. cum patre ⁊ spiritusc̄o ihm christū

Heraclio impante. mahometis spiritum excitauit. eumq; sibi ministrū elegit hoiez vanum prius ydolatrā. fortuna paupez. mēte supbum. natōne arabem. cōsilio vsus quozundā iudeoz ⁊ xpianoz puersoz. inter quos fuit Sergius spiritu ambitōnis inflatus. legez terciā edidit. ex veteri ⁊ noua conflataz. multis ineptijs extrinsecus adiectis. Legez dirim⁹ qz ipse legē vocat. nos blasphemiaz rectius appellabim⁹. rugasti frontez. auertisti oculos. horruisti. turbatus es. subiratus es. dū hec dicim⁹. At si veritatis amicus es. audienda ē veritas: neq; tuus legifer si tibi amic⁹ ē veritatez interdicet. q̄ tāto magis amica est. quāto salubrioz. ⁊ homī ab ipsa natura cōuenientioz. Audi verū ⁊ disce qūo sit appellanda lex. Legez dicūt esse phi qō ratiōe precipiť. Et sunt q nil aliud legez esse affirmāt q̄ rectā rōnē a diuino numie ductā. Quicqd igiť ratōni aduersuz est. legis nomie caret. At tuus legifer rōcinari de sua lege phibet. ⁊ solū arma illi suffragari vult: nō est igiť dicenda lex. nisi ex illis q̄rū ꝓditoꝛes apud Ysaiā dns maledicit. Bocet nos dauid ꝓgnoscere legez dñi. dum ea que ꝓria sunt expoit. Attende ⁊ videbis an mahomethea lex de celo ⁊ a numie tracta diuinoꝛ. an aliūde? Lex dñi ingt ꝓpheta immaculata ꝓuertēs aīas testi. dñi fidele sapientiā pstans parzulis. Immaculata est lex dñi. qz mala queq; excludit. neq; libidinez neq; turpitudinē vllaz admittit. Sic apud eundez ꝓphetā. eloga dñi casta dicūť. Et apud Job legiť. nō inuenietis in oze meo iniquitatez. nec in faucibo meis stultricia pfonabit. Et apl'us lex sancta inquit ⁊ mādatū sanctū. ⁊ iustū. ⁊ bonuz. At qūo mahomethea lex immaculata. que stupra ⁊ adulteria ⁊ oēs libidinuz maculas ac feditates admittit. Bices. quia ieiunia quedā precepit ⁊ oziones ⁊ elemosinas. ñ damnam⁹ hec: absit vt ea mala dicam⁹. Inuentoꝛez eoꝛ mahometem eē negamus. absq; mahomete sciebam⁹ hec esse bona. Ieiunauit Helias. ieiunauit xp̄us. oꝛare ⁊ frangē esurienti panē suū ⁊ egenos ⁊ vagos ī domū ducere. multoantiquus est q̄ tue legis inuentū. Multi nos legislatoꝛes ad opa pietatis inuitarūt. Nec adulterari. fornicari. seruire ventri. ⁊ in sceno voluptatū iacere: solus tuus legifer inē bona colocat. Solus mahometes est q turpia docet ⁊ flagitia p̄cipit. q̄uis hereticoꝛ more vt facilius decipiat bona simul ⁊ mala ꝓmiscet. At lex que dñi dicit vt ingt ꝓpheta aīas ꝓuertit ad vltimū finez. At lex mahometea nō ꝓuertit ad deū ß auertit ab eo. Dicit. n. dns deus. Estote sancti qz ego sanctus sum. Mahometes vxoꝛes ingt ducite ⁊ ꝓcubinas quot placet. naz ego quadraginta viroꝛ ī meis lumbis vires habeo ⁊ vxoꝛibus atq; ancillis ꝓmisceoꝛ plurimis. Quid de testimonio fideli. Cum data ē moysi lex dñi in monte synai. fulgura ⁊ choruscatōnes apparuerūt ⁊ signa de celo q̄ testimoniū legi prebuerūt. Lex xp̄i mirabilis admodū multis ꝓfirmata est. dicente ipso. Si opa nō fecissez in eis que nemo alius fecit. peccatū sez infidelitatis ñ hr̄ent Et ꝓpterea de veteri quo ꝓuertit ad suū creatoꝛez ad summū bonū. ⁊ noua lege ingt dauid. Testimonia tua credibilia facta sunt nimis. Et in euāgelio luce circa finem legim⁹. Illi aūt ꝓfecti p̄dicauerūt vbiq; deo coopante ⁊ sermonē ꝓfirmāte sequētibo signis. At mahometis legē que signa que miracula ꝓbāt? Audiam⁹ eū. Non sum missus ingt nisi in virtute gladij. ⁊ q ñ suscepit meā ꝓphetiā occidať. aut reddat tributū preciū ꝓ infidelitate sua. qd ß. nūqd manifeste negat se miraculoꝛ vtute carē. ⁊ ficta falsaq; esse oia signa demonstrat. que tui legis doctoꝛes in ꝓp'tis p̄dicāt. Non amus ⁊ qūo sapiaz pstet puul'. i. pp'tis tua lex animaduertam⁹. Sapia (vt antiq tra diderūt) diuinaꝛ ⁊ hūanaꝛ reꝛ sciam ꝓtiet. estq; admodū sapida ⁊ dulcis. dū amorē dinitatis mētibo nr̄is instillat. ꝓť qō ingt psalmigraph⁹. Dulcia faucibo meis eloga tua. sup mel oꝛi meo. Tua lex neq; de deo sapit neq; de celestibo. neq; terrena satis intelligit. q̄ putat superis cure ñ esse. Magna olim ⁊ florida ī alexādria phoꝛ scola fuit. ⁊ multi ꝑ syriā ⁊ asiā viri doctissimi claruerūt. q̄ꝛ nomia ad nos vsq; pue nerť. At postq̄ lex mahomethea cursū habuit paucissimi noiant̄ q nature archana pscrutati excellētes euaserīt. qz ñ pstat puul' sapiaz tu⁹ ꝓpha aut tua lex. cui⁹ fundamētū voluptas ē ⁊ tutela gladij. Int nos vo liberaliū artiū studia admodū florēt

Legit̃ publice philosophia. auditur in scolis theologia. Nullū doctrine genus ꝓtermittit̃. gimnasia lr̃aꝝ in pluribꝫ italie ciuitatibꝫ clarissima reꝑiunt̃. nec trāsalpes in hispania in gallia in germania in britānia collegia desunt viroꝝ excellentiū. q sapiē tiā prestāt pauls. Est em̃ ingēs xp̃iano⁊ cura. vt indocti erudiant̃: et veritatē intelligāt in nr̃a lege. que nunq̃ mētita est. diuinitus ꝓbensa. At legiser tuus nō mō mētit̃. sed leuiter. ꝑ indocte. ꝑ imprudēter. ꝑ insipide mētit̃. et sibiꝑi sepe ꝓtrari⁹ est. quēadmodū sue legis inspector plane intelliget. Innumerabiles sunt eius ineptie ⁊ annales fabule et pueriles nuge. de quibꝫ libet ꝑ loco pauca referre q̃ de ceteris iudicium ꝑbeāt. Exponēs machumetes capitulū alcorani qō dicit̃ filioꝝ isrl̃. in hāc sententiā logtur. Sit laus ei. qui seruū suū ab oratorio qō est helcarata ipa est dom⁹ mesche vsq̃ in oratoriū sancte domus hierl̃m nocte vna transtulit. Circa quā benedixim⁹ deum. O vos hoies audite et intelligite. cū abij a vobis venit ad me Gabriel sero post psalmodiā vespertinā q̃ vltima ē ⁊ ait. O machumetes iubet deus vt se adeas. cui respondi ⁊ vbi eū visam. ⁊ ait gabriel. vbi ipe est. ⁊ iumentū illico adducit magnitudine inter asinū ⁊ mulū elberabil vocans. hūane vocis capacez. Et vna nō amplius hora iter egi annoꝝ quinq̃ginta miliū. ⁊ ait gabriel ascēde animal. ⁊ ito ad sanctā domuz. ascēdere volētē fugiebat iumentū ⁊ iussuz est stare. qz machumetes ascēsurus esset. nū quid accersitus est ingt. et rn̄dente gabriele accersitū esse. nō sinaz addidit. nisi ꝓ me deū roget. obtuli preces deo meo ꝓ iumento. qō me insidente suaui gressu incessit. ponēs vngulā pedis anteriozis in orizonte sui visus. ⁊ minozi spacio q̃ ictus impletur oculi. ad sanctā domū pueni. comes aderat gabriel. q duxit me ad domū sanctā in hierusalē ⁊ vicinaz rupē. dixitq̃ descende qm̃ ex rupe in celū ascendes. et colligato illic iumento portauit me humeris suis in celū. et cū applicuissemus ad celum mūdi et ad portā eius. pulsauit gabriel. ⁊ quesitū est qs esset. et rn̄dit gabriel ego sum. et iterum querenti quis tecū adest: rn̄dit machumetes. et subdidit ianitoz. nunqd vocatus? Et ait gabriel. vocatus. et apta est porta. et vidi angelos. et bis genua flectēs orauī pro eis. Et accepit me rursus gabriel et vexit ad secundū celum. et fuit distantia inter celum et celum. quātū est iter quingētoꝝ annoꝝ. et sicut in primo celo ita in ꝑ celo pulsatū extitit. ⁊ respōsum. pari solēnitate ad septimū vsq̃ celū ꝓcedit. equā celoꝝ distātiam ponēs. Et ait in septimo celo vidisse se angeloꝝ populū. ⁊ longitudinem angeli cuiusq̃ instar mūdi fuisse. ⁊ aliquoꝝ mille vicibꝫ extēsiozē. ⁊ inter eos vnū aliquē inuenisse cui septies centena milia essent capita. ⁊ in q̃libet capite totidē ora. Et in q̃libet ore lingue totidē. q̃ septingenis mille milibꝫ ideomatibꝫ laudabāt deū. Et rursus alterū angelū oñdisse qui fleret. et q̃ssiuisse cām fletus. et cū ille dixisset culpas esse. orauī ꝓ eo. ⁊ tunc ꝓmendabat me gabriel alij angelo ⁊ ille alij. donec fui in ꝓspectu dei. et tribunali eius adhesi. tetigitq̃ me manu sua de⁹ inter humeros. ⁊ frigiditas man⁹ eius puenit vsq̃ ad medullas dorsi mei. His nugis atq̃ deliramētis implet machumetes aures populi. Sed audiamus alterā fabulā. in libro cui titulus est de doctrīa machumetis. duo angeli noiant̃ arathes ⁊ narathes. q̃s ille asserit iussu dei in terraz descēdisse. vt genus humanū regerēt atq̃ instruerēt tribꝫ mādatis acceptis. Primuz ne quēq̃ occiderent. Alterū ne quid iniuste decernerent. Terciū ne vinū biberēt. Cū aliq̃diu rexissent. et iam ex toto orbe ad eos iudicia deuoluerent̃. mulier quedā decenti forma ⁊ oīm pulcerrima aduersus maritū suū cām habens iudiciū ab eis petijt. atq̃ vt sauentes haberet iudices. vt apud se prandiū habeāt mltis ꝑcibꝫ inuitat. Nō abnuunt angeli. pat̃ splendidū puiuū. epulas et pocula mulier ipa militat. apponūt̃ fercula multiplicia ⁊ cū his vinū. qō cū angeli recusarēt. instāte sepius muliere. ⁊ mltas obijciēte blādicias tandem biberūt. et inebriati vino in hospitā incaluert̃. eiusq̃ ꝓcubitū postularūt. spondet mulier ea ꝓditōe vt alter eoꝝ ascensum in celū oñdēt. alter descensum. placet ꝓditio illa. Et iter didicit. mox in celū. relictis atq̃ irrisis angelis. quā deus recognitā inter sidera collocauit. cui lucifer est nomen. Angeli ad iudicium euocati. catenis ferreis in puteo profundissimo religati sunt vsq̃ in diem iudicij permansuri. cum elegissent in hac potius vita q̃ in altera plecti. Hec est sapien-

tia machometis quã docet puulos. hec eius theologia. hec doctrina diuinitus reuela
ta. Mira homĩs audacia ne dicamus stulticiã seu dementiã. Quot sunt in his fabu-
lis deridenda somnia? Nõ obiurgamus iumẽti verba. quãdo et asinam sacre littere
locutam ꝓdũt. et gẽtiles bouẽ. Sed quid est ꝙ vna hora iter quinquaginta miliũ an-
noꝝ ꝑgitur. metire hec et diligenter cogita. an corpi nõdũ glorificato id possit accide
re: quo iuit? vbi fuit? quid circuiuit? nõ adhuc celum ascẽderat. quibꝫ in locis tantuꝫ
spacij peragrauit? nec iumẽtũ eũ tulit. quis tulit euꝫ? vnde venit? quõ venit? nihil ho
rum dixit. quid peccauerat iumẽtum vt precibꝫ egeret? cui nõ est lex alia nisi nature
et illi paret. quid ostiarius in celo collocatus rogamine Machometis egebat? an-
nõ satis felix erat? fortasse altius cupiebat ascendere: tanq̃ nõ sit illic perfecta omni-
um beatitudo. et regnet adhuc ambitio. Distantiam celoꝝ ostendit. et speraꝝ quãta
sit crassitudo demõstrat. quingentoꝝ annoꝝ iter ex celo in celum ponit̃ et patere spis-
situdinẽ. Quid hoc? quis credat? gentilium fabulis simile somnium est Aiũt illi dyo
nisiodorũ quẽdaꝫ geometrie scientie nobilẽ in patria senectã diẽ obijsse. ꝓpinquos fu
nus ei duxisse. ad quos ꝑtinebat hereditas. hos consecutis diebus cum iusta perage
rent. inuenisse in sepulchro eius epistolam dyonisiodori noĩe ad suꝑos scriptam. q̃
diceret eum a sepulchro ad infimam ꝑuenisse terram. esseq̃ illuc vsq̃ quadragĩta mi
lia stadioꝝ. Nec defuer̃t geometre (vt plinius ait) qui interpretarent̃ significare epi-
stolam a medio terraꝝ orbe missam. quo deorsum a summo longissimũ esset spaciuꝫ
et ibidem pile mediũ ex quo ꝯsecuta ꝯputatio est. que circuituꝫ terre. id est totius pi
le ambitum ducenta quinquagintaquinq̃ milia stadiorum pronunciauit. Sed ar-
monica ratio que cogit rerum naturam sibip̃m ꝯgruere eodẽ plinio teste: addit huic
mensure stadiorum septem milia. Herastotenes huiuscemodi reꝝ solertissimus in-
dagator. vniuersuꝫ terre ambitũ: ducentoꝝ quinquaginta duoꝝ miliũ stadioꝝ pro-
didit. Hipparchus stadioꝝ paulominus vigintiquinq̃ milia adiecit. Repiunt̃ ⁊ a-
lioꝝ sentẽtie admodũ dissone. neq̃ in hanc vsq̃ diẽ mortali cuipiã satis exploratã cre
dim⁹ terre mensuram. cuius neq̃ septẽtrionẽ neq̃ meridiẽ versus cogniti fines sunt.
At tuus legifer maiora ꝯcepit animo qui tanq̃ celum ascenderit. quingẽtoꝝ annoꝝ
itinere distare celũ a celo ꝓdidit. qm̃ tanta esset crassitudo sperarum. hoc idem asse-
rit rabi moyses hebreus genere ph̃s. qui apud egiptios claruit. At ph̃i quos nostri
ꝓbant nõ ita sentiũt. nec ptolome⁹ alexandrinus astronomoꝝ facile p̃riceps de cras-
situdine lunaris spere cum tua lege ꝯcordat. in qua iter annoꝝ sexagintanouẽ ⁊ aliq̃
rum mensium ac dieꝝ posuit milibꝫ passuũ vigintiqnq̃ seu stadijs ducentis ꝓ quali
bet die ꝯputatis. Alij ꝺ̃o astronomi qui hec diligenter indagauerũt. sperã solis plus
q̃ sexcentis vicibꝫ suꝑare lunã tradiderũt. rursusq̃ martis sperã q̃uis sole altior est
et longe maiorẽ habet ambitũ. spissitudinẽ tñ multis vicibꝫ suꝑari. Improbum hũa-
ne mentis ausum. verũ ita subtili argumẽtatõe cõprehensu vt pudeat aliquos nõ cre-
dere. plurimi hec incerta respuũt. Tue legislatori fortasse credendũ fuerit. non q̃ il-
luc angelo bono deferente ꝯscenderit. sed q̃ cum ꝑuerso ceciderit ꝙ si hac de causa fi
dem expetit, credimus: alioquin cum sacra scriptura dicimus. celum sursum ⁊ terrã
deorsum ⁊ cor regis inscrutabile est. Sꝫ alia ꝑcurramus. angelos se vidisse affirmat.
eosdemq̃ corporeos: si mũdo maiores angeli sunt. necessarium est aliquã eoꝝ partez
extra mundũ esse. At ph̃i mundi circũflexu oñia ꝯtineri dicunt. neq̃ quicq̃ exterius
esse. Tuus legifer quando aliquid solito plus adbibit. sopori deditus quicq̃d somni-
auit ꝓ vero retulit. et oĩa sibi licere putauit. quo errore ⁊ angelos corporeos. et pec-
care et egere veniam. et se rogasse pro eis dixit. Simili somnolentia tactum se super
hũeris affirmauit manu dei. cui⁹ gelu vsq̃ dorsi medullas penet̃uerit. q̃ oĩa supi⁹ cõ
futata sunt. Quis illd̃ patiẽt̃ audiat. ꝙ angli dei vino iebriati spẽ mlieris decepti. cõ
cubinatũ ei⁹ appetierint. q̃ iter ĩ celũ edocta ad ꝯspectum magni dei ꝑuenit. ⁊ honori
fice accepta inter astra locũ obtinuerit. angeli penas dederĩt. atq̃ idcirco vinũ homĩ

interdictū ꝙ tanti mali cā fuerit. Commemorat hec tuus legifer. et tanq̄ ex penu dei recepta hoībꝫ inculcat. Vide q̄grauiter. q̄uere. q̄perite loqtur: poetaꝝ figmēta que pueris legūt̄. inter archana legis inserit. Pueri nostri nō sine risu audiūt. cū rapte ī celū femīe referunt̄. et in astra ꝯmutate. que maior ⁊ minor vrsa vocātur. pigri circa sarraca boete lucentes. Credimus ꝓ tua sapīa te iam ꝑuifacere atq; contemnere tue legis figmēta. Sed miraris vehemēter ꝙ indies aliq relicto dogmate xp̄iano ad tuū migrant. et asserētes iniquā legē nr̄am. amplexi tuā circūcidunt̄. et tuis initiant̄ sacris. et qui trinitatem predicabant. nūc detestant̄. et qui xp̄m cruci affixū colebant ⁊ laudabant: nūc derident. Sunt qui hoc agūt nō dubitamus. Sed quinaꝫ homines. sane aut libidinis serui aut ambitionis. et quibus nullus erat locus in nostra lege. Spreti a nobis ⁊ eiecti tanq̄ vilia ⁊ inutilia mancipia ad te transiuerūt. nec tamen illos inextinguibilis ꝯsciētie vermis rodere cessat. Q̄ si posses eoꝝ introspicere corda: intelligeres ꝓculdubio eos aut vite future spem nullam habere. aut admodū eē anxios. q̄ fontem aque viue reliquerūt xp̄m ih̄m. et nesciūt quo pacto redeāt. maius suū peccatum existimātes q̄ dei misericordiam. Sed quid miraris si ad opes ꝯsequēdas. ad voluptates exhauriendas. nōnulli tue legi sese subijciunt: nō est hoc nouū nec dignū admiratōni. Idem quoq; et saracem faciūt. qui sepe ad vos migrant. Illud ē mirabile. illud stupendū. illud magnope celebrādū. ꝙ tot milia populoꝝ xp̄iano insignita nomīe. sub tuo imperio degunt. grania tributa pendūt. nūc liberis priuantur nunc ꝯiugibꝫ opprimunt̄. durissima seruitute lacerant̄. vexant̄ mille modis. nec tamē xp̄iane legi renunciant. Q̄ si tuā accipent. mitius ferrent impium. fierēt liberi. honores et opes spare possent. ꝫ malūt tolerare seruitutis iugū. et in squalore ac miseria viuere. q̄ xp̄m negare. Hoc stupendū est ⁊ diuinū opus. et q̄d te precipue mouere debet. nō ꝙ pauci a nostra lege aberrēt. ꝫ ꝙ tammulti in ea ꝑseuerēt. ⁊ ꝙ tāta sit vel in aduersis ꝯstantia miraculū est. facit hoc bonitas legis. et securitas eterne vite quaꝫ nemo sapiens p̄nti postposuit. Quid tu hic dicas? quid ꝯtra hiscere. aut nutare poteris? Vera est christiana lex. ex vtero recepta mosayce. ex ꝓphetis. ex diuinis oraculis. deus auctor eius est. filiꝰ dei eā tradidit. ex ore dei manifestata est. pura est et nitida ⁊ immaculata et sancta. ꝑfecta ex om̄i parte. nullā habet rugam. nusq̄ deficit. nusq̄ claudicat. in ea qui querit inuenit. qui petit accipit. et pulsanti apitur. Ip̄a est fons clemētie. iusticie culmen. pietatis speculū. mansuetudinis et misericordie plena. pro ea martires innumerabiles sunt occisi. senes. iuuenes. pueri. matrone. virgines. vidue. innupte puelle. crudelia carnificū non expauescere tormēta. scientes beatos esse mortuos qui moriunt̄ in domino. Preterimus signa ⁊ ꝓdigia q̄ certitudineꝫ xp̄iane legis ostentant. Quis viros ꝯmemorare queat ex xp̄iano genere diuini ⁊ humani iuris excellentissimos ꝓfessores. vera mundi lumina. scientie fontes. q vsq; ad mortem in fide xp̄i ꝑseuerantes. preclara volumīa ediderūt. q̄ tanq̄ sidera quedā doctrine humanas mētes illustrāt. Et que nam vllo in loco lex est q̄ alterum habeat augustinuꝫ. alteꝝ Ieronimū. alterū Ambrosium. alterñ Gregorium. Et ne grecos pretereamus que religio virū vnq̄ habuit qui origeni ꝯpari posset. q̄uis hic in plerisq; locis errauit. Quis Iohanni crisostomo exequabit̄. quis magno basilio. quis Cyrilio. q̄s Eusebio. quis Gregorio nazanzeno? Nō sufficiet dies si numerare ꝑgimus illustres nostre legis doctores siue viuos siue mortuos. q̄uis nō sint mortui ꝫ nūc maxime viuūt ⁊ tanq̄ stelle in firmamēto lucēt. qui fidem sacratissime trinitatis elucidarūt. Quid dicemus de religiosis domibꝫ in quibꝫ angelica ducitur vita. et pro peccatoribꝫ assidue effudunt̄ preces domino. nec vnq̄ cessant diuīe laudes ac psalmodie. Benedictꝰ mirsiensis apud nos multoꝝ monachoꝝ doctor et pater extitit. apud grecos magnꝰ Basilius. secuti sunt Bernardus abbas clareuallis. et Bruno qui carthusiaꝫ instituit. quotidie sanctoꝝ viroꝝ apud nos augetur numerus. edificant̄ noua monasteria et sancta renouant̄ instituta. Quos fructus edidit seraphicus Franciscus eximius paupꝫtatis amator in vmbria (que pars est italie) natus. Quot eū discipuli secuti sunt? Quot sub eius regula viri sancti floruerūt? Anthonius pataui iacet miraculis

clarus. Bernardinus senensis in aquila. quem nostra etas quasi alterū paulum predicantē audiuit. Nicolai lyritani extāt opera que omnes admirantur. Dominicus in extremis hispanie natus horis. quasi alius vesp emicuit. qui nouū quendam sanctum et nitidū viuendi morem suis auditoribꝫ tradidit. et predicatorum instituta regula vniuersum illustrauit orbez. Multi ex discipulis eius clarissimi euaserunt. sed precipua est magni Alberti fama. qui nullum doctrine genus ignorasse creditus est. Nec minor eo Thomas aquinas fuit in litteris. et si maior extitit sanctitate. Claruit et meo seculo sub eadem regula Vincentius hispanus. quez noster antecessor inter sanctos christi confessores retulit. Et in ordine diui augustini Nicolaus tolentinas pauloante inter celestia relatus sanctorum agmina. Noua indies prole florescit nra religio. ꝙ si non desunt peccatores diuinam ꝓuocantes maiestatem. non desunt etiā consiliatores viri sancti deo accepti. et virgines immaculate precibꝫ assiduis diuinā iram auertentes. nec timemus ruinam tantis adiuti patrocinijs. Tu ergo princeps nobilis qui nō es ratōnis incapax neqꝫ ingenij obtusi. collige que dixim⁹ et ꝑserua in mente tua. et consule tibi et tue genti. et noli esse incredulus sed fidelis. relinque tenebras et lucem sequere. intellige quo pede claudicat tua lex. et quantis scatet erroribꝫ et q̄procul a veritate recedit. et ꝙ non est in ea salus. noue ⁊ antique legis inimica. Intelligis q̄solida est euāgelica doctrina. q̄uera. q̄sancta. q̄munda ⁊ immaculata. ⁊ ꝙ ea tm̄ iter in celum ostendit ⁊ nō alia. Intelligis si verba nostra memorie tenes. ꝙ trinitas in vnitate ⁊ vnitas in trinitate colenda est. neqꝫ altera cōtradicit alteri. Intelligis quonam modo pater sibi filium equalem genuit. et quomodo a patre et filio sanctus procedit spiritus. qui est caritas et amor ⁊ simul colendus est et deus est. et ꝙ filius ꝓ nostra salute incarnatus est. mortem tulit et spoliato inferno tercia die resurgens. quadraginta diebus cum discipulis conuersatus ascendit in celū. sedet ad dexteram patris. venturus in fine seculi iudicare viuos et mortuos. quo facto malis perpetuo penam ignis subibunt. boni eternam beatitudinem consequentur. nō in carnalibus desideriis aut impudicicijs. nō in cubilibus. sed in dulcedine mentis ⁊ in caritate christi que superat omnem sensum. Ante omnia vo monstratum est non posse te assequi inter christianos gloriam et potentatū quem videris optare. maxime apō europeos ⁊ occidētales populos. dum tua in secta ꝑseueraris. Q̄ si velles christianis initiari sacris magnam tibi spem fecimus ⁊ potentie ⁊ glorie. Demēto igit̄ verborum nostroꝝ et accipe fidele consilium: sume baptismum xp̄i ⁊ lauacrum spiritus sancti. Amplectere sacrosanctum euangelium et illi te totuz committe. Sic tuā animam lucrifacies. sic Thurcoꝝ populo bene consules. sic tue cogitatōnes adimpleri poterunt. sic tuum nomen in secula celebrabitur. sic te omnis grecia. oīs italia. omnis europa mirabitur. sic latine te littere sic grece. sic hebreice. sic arabice omnes barbare celebrabunt. sic nulla etas de tuis laudibꝫ contiteſcet. sic pacis auctor ⁊ fundator quietis appellaberis. sic te Thurci animarum suaruz repertorem ⁊ christiani sue vite conseruatorem vocabunt. Siri. Egiptij. Libici. Arabes ⁊ quecūqꝫ sunt alie gentes extra christi caulas. aut bis auditis tuam viam sequent̄. aut tuis ⁊ christianis armis paruo negocio domabunt̄. Et si noluerint in nostra lege te socium habere. experientur dominū in sua. nos te iuuabimus ⁊ omniū eorum assistēte diuina gratia legittimū principem cōstituemus. Hec sunt que tibi cū baptismo premia promittūtur. His te bonis diuina pietas proculdubio cumulabit obsequentē euangelio. ꝙ si respueris consilia nostra. peribit tanq̄ fumus gloria tua. et tu more hominuz reuersus in cinerem totus morieris. Xp̄us regnabit ineternū cui est honor ⁊ gloria in secula seculorum Amen.

Oratio pij pape.ij.habita in ꝯuentu mantuano.sexto kalendas octobris. Anno domini. M.cccc.lix.

.ccccxj.

Um bellū hodie aduersus impiam thurcoꝝ gentem pro dei honore ac salute reipublice christiane suasuri sim⁹. Bene est venerabiles in christo fratres ac filij dilectissimi: prius q̄ vos verbis aggrediamur. diuinitatem ip̄am cuius in primis auxiliū expetendū est. paucis in hūc modū affari. Protector nr̄ aspice deus ⁊ respice in faciē populi tui. Respice sup̄ hāc familiā tuā: ꝑ q̄ dn̄s nr̄ ih̄s xp̄s nō dubitauit manib⁹ tradi nocētū ⁊ crucis subire tormētū: Miserere plebis tue: ⁊ ne des hereditatē tuā in ꝑditōem quā ꝓpe mō instare videmus. Surrexerūt em̄ iniq ⁊ impij q te nō nouerūt. Venerūt gētes in hēditatē tuā: polluerūt templū sanctū tuū: posuerūt Hierl'm pomoꝝ custodiā. Vineā tuā exterminauit aper de silua: et singularis ferus depastus est eam. Nos q̄uis hoc in loco tuo vt arbitramur ad tuendā religionē tuā ꝯuenimus: nihil tn̄ possumus nisi ades ⁊ p̄sidiū affers: nihil sine te valet hūana fragilitas: tua est ptās: tuū impiuz: tua oīs virt⁹ Tu fundasti celū et terrā: mare et om̄ia q̄ in eis sunt. Idē est tibi velle qd̄ posse. Nihil est qd̄ tue valeat resistē volūtati. Adiuua nos in te vno sp̄antes. ⁊ te solū deū pura mēte colētes. Fac nobiscū signū in bonū: et mitte nobis auxiliū de loco sancto tuo. Da nobis cor vt faciamus volūtatē tuā: et in p̄ceptis tuis ambulemus. Scim⁹ qꝛ nō dees tu dn̄e deus opē tuā supplicit̄ implorātib⁹: ꝫ nosip̄i desum⁹ nobis. Frigēt pectora nr̄a: ingere calorē. ingere flāmas: vre corda ⁊ renes nr̄os: vt tuo tm̄ igne succēsi. q̄ tibi sunt placita meditemur. ac fedā ⁊ peccatricē thurcoꝝ gentē (si tua volūtas ē) de xp̄ianoꝝ finib⁹ eijciamus. Vos aūt magnanimi ⁊ generosi ꝓceres q adestis: ne claudite p̄camur aures: ne diuertite mētē. Apite deo interiora vr̄a: q mox volētib⁹ vobis in aīas vr̄as illabet̄. ⁊ vos sibi tēplū atq̄ habitaculū faciet. Audite nos sua vice loq̄ntes. Verba nr̄a v̄ba dei sunt: q filij sui ih̄u xp̄i q̄uis indigni vices in terris gerimus. ip̄e nos fari iubet: ip̄e ī ore nr̄o v̄ba posuit: ip̄e nos bellū suadē ī thurcos impat. Nō vos hodie cardaīles aut ep̄os aut minoris ordinis sac̄dotes sermōe nr̄o ꝯpellabim⁹ quos ꝯstat armis ineptos esse ⁊ piaculum ac sacrificium fuerit: nisi per seip̄os in causa fidei q̄ sunt ab eis expetenda: hoc est aurum et oratōes sua sponte obtulerint. Vos illustres duces: vos marchiones: vos comites: vos regū ac p̄ricipū oratores: vos fortes et exercitatos in bellis viros verba nr̄a ꝯmonifaciāt: vos tangēt: vos reqrent: q̄bus datū est arma sumere: nō vt inter vos dimicetis: ꝫ vt ecclesiā vt religionē vt fidē xp̄ianam a barbaroꝝ ⁊ infideliū incursib⁹ defendatis. Potestas em̄ vt inq̄t Paulus gladiū portat ⁊ vindictam malorū. Laudē v̄o bonoꝝ videtis in quo statu: in quo discrimine sumus: et quantum a thurcis vrgemur: premimur: infestamur. non ignoratis. nisi arma sumentes eorū impetum retunditis: haud dubiū quin lex euangelica ⁊ oīs nr̄a religio pessundet̄. Audite igit̄ viri fortes atq̄ attētas aures adhibite: belluz suasuro: qd̄ hodie nobis nimis incūbit. Tria vt nr̄a fert opinio p̄ricipalit̄ explicāda ⁊ suadēda sunt. Primū est vt cās iustas atq̄ vrgentes ostendat ꝓpter quas pugnare oporteat. Scd̄m vt facultates adesse doceat belligerēdi. ⁊ certaz quodam mō victorie spem faciat. Terciū ac postremum vt magna secuturos premia victores patefaciat. In his hodie nobis elaborandū est: atq̄ in his tota nr̄a ꝯsumet̄ oratio. De causis belligerendi primū dicere oportet: que due sunt precipue ⁊ maxie. Prima est vt susceptas iniurias vlciscētes: res amissas recupemus. Altera vt futura (que prope imminere videmus) pericula euitemus. Ostendamus que nam sunt illa que amisimus q̄s nobis et deo nostro iniurias intulerunt thurci. Inflicta christianitati vulnera. illatas contumelias: iniustam notam facile cognoscetis: si que fuit olim christiana religio ⁊ que nunc sit omnino estimabitis. Cognoscite hoc rogamus ⁊ quantum gloriari possitis animaduertite. Sacrosanctum euangeliū quod ablatis ydolorū spurcicijs: saluator noster mundo inseruit: non vnum dumtaxat terre angulum aut vnā ꝓuinciam: sed vniuersum ferme orbem impleuit: quemadmodū regius propheta mul-

tis ante seculis de beatis apostolis futuris preuiderat dicens. In om̄em terrā exiuit
sonus eoꝝ ⁊ in fines orbis terre verba eoꝝ. Per hos em̄ euangeliū mundo innotuit.
quos ex piscatoribꝫ saluator ip̄e predicatores effecerat dicens. Uenite post me faci-
am vos piscatores hoīm. Nec vana promissio fuit. Piscati em̄ sunt apostoli: nō sibi-
ip̄is. sed xp̄o dn̄o vniuersum ferme orbem. Om̄es reges: oēs ꝓpl̄i ī eoꝝ seu retia seu sa
genas inciderūt. Impletū est em̄ illud Danielis vaticinum dicentis. Omnes reges
om̄es tribus: omnes lingue seruient ei. Uerius xp̄o q̄ augusto virgilianū istud attri
bui potest. sup̄ garamantos ⁊ indos proferet imp̄ium. Jacet extra sidera tellus. ex-
tra anni solisq̄ vias vbi celifer atlas: axem humeris torquet stellis ardētibꝫ aptum.
Nā circa tp̄a Cōstātini magni: natū ex maria pueꝝ: Indi sil̄ et hispani colebāt. Nec
septētrio nec meridies xp̄m ig̊rabat. Uox romani p̄sulis tāq̄ ih̄u xp̄i vicarij maria et
terras penet̄bat. Par alta p̄ oēs ⁊ trāqlla qes xp̄ianos ibat. iacebat pard⁹ cū agno
⁊ leo cū vitulo accubabat. Gens sancta: gēs electa: ꝓpl̄s acq̄sitōis xp̄iani habebant̄.
Tributa ex gētibꝫ accipiens ⁊ in capite ꝓpl̄oꝝ positi. Hec fuit olim o christiani ma-
iorū vr̄oꝝ gloria: hoc imperiū: hec autoritas. Nunc quo nos thurci ⁊ saraceni redi-
gerūt paucis animaduertite docebimus. Indi q̄uis christiani ferunt̄ ⁊ armeni p̄ asi
am dispersi ⁊ pariter ethiopes. in multis tamen versantur erroribus: et ignorantes
quam nosse debuerant xp̄i legem: ignorantur a domino. Quid reliquū est. asie atq̄
affrice christi nomen atq̄ legem in pacato prosequitur odio. Cepit hec calamitas sb̄
Heracleo cesare. Nam cuꝫ aperta esset omnibus via salutis per christi dei filiū. qui
annis antea circiter sexcentis mortem nostram moriendo destruxerat. inuidens hu-
mano generi dyabolus et nimium dolens christum vbiq̄ regnare pseudo prophe-
tam excitauit. In arabia machometum nomine sceleratum hominem qui se dei nun-
cium ementitus contrariam euangelij legem condidit: de qua paulo suo loco dicem⁹
Degenerauerat iam apud grecos imperium ⁊ romana virtus sub aliud translata ce
lum elanguerat: que res christianos opes paulatim euertit. Manserunt tamen in
asia complures christiani vsq̄ ad tempora pipini francoꝝ regis. q̄ anno ab hinc cir-
citer. de. magno nomine apud germanos ⁊ gallos regnauit. Tunc v̄o digressi a Sci
thia thurci: capadociam: Ponthum: Bithiniam: Troadem: Ciliciam. ⁊ omnē mi-
norem Asiam occuparunt: ⁊ nostra negligentia potentes facti nō solum veros chri-
stianos ex asia pepulerūt. sed transmisso nauibus hellesponto macedoniam: traciaꝫ:
atticam: boeciā: phoadem. achaiam. acharnamiā. epirū. pormam. et vtranq̄ misiaꝫ
armis inuasere: et in egeo ac ianio mari ciclades ⁊ alias q̄plures insulas subijciētes
hos xp̄ianis ad orientis terminos posuere. Ad meridiē barbari ex affrica nō solum
inferi maris insulas: sed ip̄a quoq̄ italie littora classibꝫ inuestant. In occidente ma
gnam Bithice partem quam granatam vocant Mauri occupant. et hispanos agi-
tant reges. Ad septentrionem geledamq̄ arcton luctuani: polonis cōtermini magna
ex parte ritu gentilium viuunt. Ueteres hungari ad ortum chanais iacentes: ⁊ Tar
tari cum quibus liuonij pugnant. christum prorsus ignorant. et vltimi norwegij po-
puli cum semiferis hominibus bellum gerunt. Hi sunt termini vestri o christiani. sic
circumdati estis: sic in angulum coartati potentissimi quondā dn̄i et orbis possesso-
res. En quantum imperium amisistis: quot nobiles vrbes: quot ditissimas prouinci
as perdidistis. Inter quas etiam iudeam neglexistis: terram nobilem: terrā sanctaꝫ
terram lacte et melle fluentem. terrā in qua primi nostre fidei flores apparuere. Heu
pudor: heu dolor. fons et origo nostre salutis. Sion ad hostes defecit. Templum il-
lud Salomonis fama clarum: In quo dominus totiens p̄dicauit: Bethleem in qua
natus est: Jordanem in quo baptizatus est: thabor in quo transfiguratus: caluariā
in qua crucifixus: ipsius crucis possident inimici: sepulchrum domini gloriosum: le-
ctumq̄ illum purpureum crocos spirantem ⁊ suauissimis fragrantem odoribus. in
quo propter nos vita nostra obdormiuit in domino. nisi hostes velint inuisere nō po-
testis. At saraceni machometaꝫ habent in potestate: in qua si vera est fama. falsi ꝓ-
phete cadauer in archa ferrea conditum: vi magnetis pendet in aere. Uos v̄o infeli-

ces ac miserrimi xpiani sepulcro dei vri et vrbe clarissima hierosolima priuati estis. Tacemus alexandriã. thebas. mẽphim ac omnẽ egiptum. tacemus antiochiam in q̃ primum xpianorum nomen est auditum. tacemus ephesim et alias aplicas sedes in asia perditas. Tacemus septem ecclesias ad quas iohannes scripsit apocalipsim. Hierosolimam noui ac veteris testamenti matrẽ in hostium esse potestate. Satis flere et dolere nõ possumus. pro qua recuperanda nullus labor euitari deberet. nulluz declinari bellum. Nam si pro repetendis rebus iustam belli cãm veteres putauere. quis vnq̃ inscius induit arma q̃ vos xpiani. quibus tot vrbes. tot puinție sunt erepte. tot adempta regna. tantũ ablatum imperium. Iudei cum federis archam amisissent pro recuperatõne nullum belli periculum vitauere. Greci ob raptam helenaz decennale bellum gessere. Carthaginenses ꝓpter fines paululum ampliandos cruentissima prelia cum cirenensibus cõmisere. pro quibus etiam phileni fratres interierunt. Romani sepe sociorum causa sumptis armis in pugnam eriere Reuoluite historias. nullum vnq̃ bellum tot causas habuit. quot vobis aduersus thurcos occurrunt. Sed quid ad nos vetera dicat aliquis. tolerauerunt hanc infamiã proaui nostri. cur nos illis meliores sumus. cur tanta glorie cupiditas vt maiorũ iniurias nostro sanguine vindicemus. Esto patres vestri negligentes fuerint. honoremq̃ suum paraifecerint. An ꝓterea vestrum negligetis et duplici notari turpitudine hereditaria. s. vestra patiemini. an potius magnificis operibus deterſa ꝓgenitorum infamia gloriosum nomen acquirere conabimini. Sed negligamus si sic libet antiquã ignominiam. vetusta damna. nec nos vrgeat quod nos pupugit anos. Transeat omnis Asia. omnis affrica. Europam saltem inspiciamus et nostri temporis rõem reddamus. an parum nostra etate nostra culpa perditum est. Constantinopolim orientalis imperij caput et totius grecie columen. nõ patres nostri sed nosipi amisim⁹. Qui dum torpentes in ocio domi sedemus. vsq̃ danubium et sanum thurcorum arma penetrare pmisimus. Capta est nobilissima vrbs regia culpa nostra. quam pausamas primus cõdidit. Constãtinus magnus instaurauit. et in emulatõnem antique rome amplificauit et magnificauit. In ea gentis imperator et ipe eõstantinus nomine interemptus est. turba ingens trucidata. templa dei magni polluta sunt. Inter que nobile opus iustiniani sancte sophie vocatum. tetro mahometis ritu fedatum est. Beate virginis matris domini et aliorũ sanctorum imagines delete sunt. altaria dirupta reliquie martirum porcis obiecte. sacerdotes occisi. matrone et puelle ipeq̃ sacre virgines ad libidinẽ rapte. Nobiles vrbis inter vina et epulas ipius thurcoꝝ ducis iugulati. Saluatoris nri simulacrũ in cruce pendentis in derisionem atq̃ ꝓemptum pcedentibus qui dicerent. hic ẽ xpianorum deus. in castra delatum. sputo. luto. atq̃ omni feditate iactatũ. Noua sunt hec et sub oculis nostris gesta. Hec fiunt et tamen excitari nõ possumus. cum vitulis marinis cũ druso dormimus. letargum patimur. qui tot cõtumelijs agitati e somno surgere non valemus. Heu furias. heu artes demonum. pugnare potius inter se xpiani volunt. q̃ thurcos adoriri. Ciuilia bella magis cupiũt q̃ externa. et sepe paruis de causis cruentissima cõmittunt prelia. Pulsatus modo villicus mõ seruus. magnos traxit in arma reges. In thurcos qui deũ nostrum blasphemant. ecclesias nostras diruunt. et omne xpianum nomẽ perdere sata gũt. nemo audet arma sumẽ. Oẽs i arcũ prauũ dati sumus. declinauim⁹ oẽs. simł inutiles facti sum⁹ nõ ẽ q faciat bonũ nõ ẽ vsq̃ ad vnũ. Sed cogitabitis meli⁹ viri prudẽtes et fortẽ induẽtes animũ. recupare q̃ sunt amissa. et acceptas iniurias vidicare conabimini. Ac tantũ de priori belli gerẽdi cã sit dictũ. Nũc alterã attingam⁹. hoc ẽ vt futura et ꝓpe imminentia nris ceruicibꝫ mala euitemus. Possent fortasse aliq̃ mõ tolerare ꝑterita si finis maloꝝ eẽt. et nõ maiora impedirent discrimina. Sz q̃ pacto sperare qetẽ ab ea gẽte possum⁹ q̃ sanguinẽ nr̃m sitit. Que occupata grecia i vngariã i. i viscera nr̃a gladiũ adegit. Iuueis ẽ aduersari⁹ nr̃ etate florida. robusto corpe. aio vasto. tumido cursu victoria ꝓ. q̃s sibi nr̃a negligẽtia pepit. van⁹ ẽ. 5cept⁹ ẽ si qs arbitraꝛ adolescẽtẽ qetuꝝ eẽ. auro abũdãtẽ. armis assuetũ. et dñandi cupiditate iflãmatũ

Ponite hanc spem: nūq̄ ille arma deponet: nisi aut victus: aut omniū victor extite-
rit. Proxima illi queq̄ victoria: gradus erit alterius. donec subactis occidētalibꝰ re-
gibus. deleto xp̄i euāgelio. mahometicā legem vbiq̄ gentium inserat. Neq̄ arbitre-
mini lōgam morā priusq̄ vos adeat. Nā vicine ille gētes tot bellis attrite nisi opem
fertis amplius carpere nō audebant. Soli fideles hungari perseuerant. non tamen
diu stabūt nisi adiuti. Et hi quidē muri loco vobis ad orientē remāserunt. quo diru-
to neq̄ theutones neq̄ bohemi neq̄ poloni satis tuti erunt. Nō asperi montes. non
alta flumina iter impediēt. Nihil erit victa hungaria thurcis inuiū. nihil insupera-
bile orbis imperiū querētibus. Per caruos et foruz iulij terrestribus copijs facilis ī
italiā patebit trāsitus. Naualis exercitus ex vallana quā thurci possident: vnꝰ no-
ctis nauigatōe Brundusium patet. ⁊ in superiori parte et in inferiori aperta est thur-
cis italia. Utinā mēdaces et falsi ꝓphete simus in hac parte. Sed credite nos foliuz
recitare sibille. Veniēt veniēt thurci nisi obuiā imus ⁊ auferēt nobis locū et gentez.
Nō timent hec fortasse hispani et galli neq̄ theutones qui renū accolūt. neq̄ angli-
ci occeano circūfusi. Ac prudētes reipublice gubernatores. bellū foris q̄ domi malūt
et remotissimā laudant militiā. Perniciosa et funesta sunt que gerimus in nr̄is lari-
bus bella. Romanis orbis domitoribus nulla suscepta calamitas durior q̄ in italia
fuit. Nec illi hanibal felicꝰ q̄ ī affrica vicerūt. Credite nobis ꝓceres credite nobis.
Nō est cur amplius dissimuletis. nō est cur amplꝰ differatis arma sumē. Si agros
vestros. si focos. si liberos. si vxores si libertatem. si fidem ip̄am in qua baptizati et
renati estis retinere cupitis. bellum nobis credite belluz geratis oportet. Neq̄ nos
bellum iniustum suademus. qui eius locū tenemus: de quo scriptū ē iusticia et iudi-
ciū preparatio sedis tue. Nec plura de primo et principali membro. Audistis viri
prestantissimi ac nobilissimi quas ob causas in thurcos pugnare oporteat. Nā et su-
scepte iniurie id exposcunt et in futurum xp̄ianorū indemnitati cōsulendū ē. Nūc qd̄
erat ꝑm nostri ordinis membrū. i. an possitis hoc bellum gerere. et an victoria sperā-
da sit animaduertite. Cū xp̄ianis nobis sermo est. qui diuitem italiā. nobilē galliaz
fortem hispaniam. bellicosam ac populosam germaniā incolunt. his arma. his equi.
his homines. his pecunie abunde suppetunt. His vires longe maiores q̄ thurcis as-
sunt. Audimus tamē nōnullos esse qui thurcos supra modum extollūt. nec supabi-
les putant tot preliorum victores. Nos magnas eē thurcorū opes fatemur. ꝑ multo
minores q̄ fama ferātur. neq̄ nr̄is quouis modo ꝯpando. Illi em̄ et si omnes cona-
tus adhibeant. supra tn̄ ducēta milia hominū nō educent. Sed quos hoīes inbelles
atq̄ inermes ex asianis ⁊ grecis mixtos nostis. quāti faciat asianos. Remus ille vir-
gilianus cuius illa sunt verba. O vere phride neq̄ em̄ phriges ite per alta dindima
vbi assuetis bifforem dat tibia cantum. Timpana nos buxasq̄ iuuant berechintea
mr̄is dee. Sinite arma viris et cedite ferro. Greci quoq̄ illustres quondā aīe haud
quaq̄ vigorē antiquum retinent. Degenerauerunt ferme omnes qui thurcis parent
neq̄ in armis neq̄ in litteris pristinum referunt spiritum. Ceciderunt omnia cū im-
perio. Non stant simul fortia pectora ⁊ seruitus. qui fortes viri in castris thurcorum
militant ex xp̄ianis sunt. ad summaz quadraginta milia. nigre atq̄ infelices anime
que vbi vos armatos viderint furijs agitate suorum scelerum et vltorem deum ante
ora cernentes. ferrū stringere nō audebunt. Reliqua turba in prelio nulli est vsui. ni-
si cede sua fatiget hostes. Percurrite gesta maiorum. Asiana bella muliebria puta-
uerunt. Alexander magni alexandri ꝓpinquus. cum bellum gereret in italia. Frater
meus inquit in asia cum feminis pugnat. Mihi aūt cuz viris certamen est. Iulius
cesar cum de poticibus gentibus triūpharet que asiam incolunt. in curru suo hec ver-
ba iussit scribi. Veni vidi vici. ac si solo aspectu superandos diceret asianos. Gotfri-
dus et alij qui secum in asia militarunt parua sepe manu innumerabiles hostiuz co-
pias deleuerunt ac ip̄os thurcos tāq̄ pecudes mactauerūt. Sed arbitramini fortai-
se meliores hodie thurcos eē. victa grecia q̄ olim fuerīt. At quales sint pugna thau-
rinensis ostendit. anno ab hinc tercio gesta. Thaurinū vocauere prisci opidum. ad

ꝑfluentes Danū et danubiū ſitum. Hoc euo noſtro alij albam. alij beldradū vocāt
Apter ſitum. nō magni momenti caſtellū. id cūctis viribus ſuis thurci expugnare ad-
nixi ſunt. Pugnatū eſt inter diu noctuq; ſumma cōtētione. Erāt xp̄iani milites qui
opidū tuebātur pauci cruce ſignati. nō nobiles aut diuites. nō bellis aſſueti. non ar-
mis tecti. ſed rudes incompoſiti agreſtes. Et hi tamē thurcos vicere. nō tam ferrum
q̄ fidē boſtibus opponētes. Ab his tumidus ille thurcoruq; imperator. inſuperabilis
antea creditus et terror gentiū appellatus in acie victus. ab obſidione deiectus. ca-
ſtris exutus turpē arripere fugā compulſus eſt. Quid iohānis de himiad victorias
referamus. Quid georgij albani triūphos cōmemorem. cuius cōſpectū nūq; ferre
thurcor acie potuere. vnus nobis exemplo ſat eſt. Johānes vintimilius qui cū trecē
tis militibus in epirū ꝓfectus ſuppetias nepoti ferens ſupra decē milia boſtiū fudit.
ſtrauit. delevit. Hi ſunt boſtes veſtri o xp̄iani. Cū his vobis hominibus pugnandi ē
qui neq; ferire neq; feriri niſi in terga nouerūt. Quāq; ſi fortiſſimi eſſent et bellaciſ
ſimi. In deo tñ ſperādum erat q cauſe ſue nequaq; deeſſet. An mō ſcriptū ē. in deo fa
ciemus virtutē et ipe ad nihilum deducet inimicos noſtros. Orabat moyſes in mon
te z populos vincebat in acie. Sol retinuit curſum ſuū ne victoris ioſue retinēt cur-
ſum. Adadianitaq; pleniſſima z minutiſſima caſtra cū trecētis viris diſſipauit gede
on Ammonitaq; numeroſū exercitū cū paucis militibꝰ ſupauit iepte Superbiſſimos
philiſteos ſolus humiliauit ſampſon. Nec in manu femine cum deus voluit victoria
defuit. Potētes in armis cananeos exterminauit delbora. ſiſarā interfecit ihael. Et
holoferne obtrūcauit iudith. Multa ſunt huiuſcemodi in veteri lege. Nec noua ma
gnificis caret exemplis cōſtantino magno pugnā timenti. ſignū crucis in celo mon-
ſtratū ē. et vox diuinitus audita que diceret. In hoc cōſtantine vince. De theodoſio
pijſſimo imperatore illi ſunt verſus. Omniū dilecte deo cui militat ether. Et cōiura
ti veniūt ad claſſica vēti. In britania que nūc anglia nūcupatur vt autor ē beda. bar
barorū ingētes copias pauci admodū xp̄iani z inermes alta voce canentes alleluia
delevērūt. Nō ē abbreuiata manus dñi. q̄uis elōgata ē a nobis miſericordia ſua ꝓ-
pter peccata noſtra. ß ꝓpiciabilis eſt dominus deus noſter z multus ad ignoſcendū.
ſi redierimus ad eū et ipe ad nos redibit. Facile ꝓ obediētiam placabimus quem ꝓ
cōtumaciā irritauim⁹: qui vt primū nos viderit humiliato corde. mox odiū i nos cō
ceptū vertet ī boſtes z nobis victoriā mittet. Hāc deā eē veteres putauere quā iupit
mitteret. Illam vo tāq; regi deor obtemperātez ad eos ire quos iuſſerit. z in eor ꝓ-
te cōſideret. At hoc verū ē ſicut ait aug. Nō de illo ioue quē deor regē ꝓ ſua opinio
ne finxerūt. ß de illo vero rege ſeculor. q mittat ñ victoriā q̄ nulla ē ſubſtātia. ß ange-
lū ſuum. z faciat vincere quē voluerit. Sicut in caſtris aſſiriorū accidit ezechiā regē
obſidētibꝰ. in quibus angelus dñi centum z octuagintaquinq; milia hoīm vna no-
cte interfecit. Hec victoria id eſt hic angelus. omnibus procul dubio de celo mittitur
qui pro cauſa dei recto et magnanimo pugnant. Verum cum in eo hoſte nobis pu-
gnandum eſt qui deo noſtro prorſus aduerſatur. libet hoc loco pauca de Saraceno
rum lege referre. quam thurci ſequuntur. vt cōfidentius pugnam ineatis. quo fedio
res ac magis impios cognoueritis. Sceleratiſſima eſt mahometea ler. que nō ſoluz
xp̄i diuinitatem reſpuit. ſed innumerabilibus alijs ſcatet erroribus. Nāq; vt preteree
am deliramenta et ineptias illas. quibus angelos corporeos de flamma ignis crea-
tos intertinos affirmat. et origeni cōſentiens demones aliquando ſaluādos tradit.
z celum de fumo factum. et lunam eque ſplenduiſſe cum ſole. ſed volitantis angelis
gabrielis ala tactam fulgorem amiſiſſe. Quis illud tolerare queat. q mundum cuz
Democrito ſentiens fortune caſuiq; ſubmittit z diuinam prouidentiā auſert. Quid
q ſacroſanctam trinitatem reſpuit et impoſſibile ait deū habere filiū. Et q̄uis xp̄m
ex virgine natum conſentit. iuſtum et ſanctum hoīem. qui cunctas curauerit egritu-
dines. deū tñ eſſe cū arrio negat. nec ꝓ nob obijſſe cēſet. ß ſublatū a bo ī fine ſeculi mor-
tuq; z tū deiq; ſurrectuq;. iudeos aī aliū ſibi ſilez crucifixiſſe blizat. nec ſeipſe digni-

tati glorieq; ꝯsentit: quem creaturā cū nestoreo macedonioq; mentit. Et omne fidei
me ritū auferens. In sua quēq; secta saluari hoīem ꝑhibet. Alioquin recte viuētē ni-
si a sua lege abierit. Et quia nō cōstant inter se mēdacia. Alio loco neminem saluari
asserit extra legē a se traditā. In qua beato paulo ꝯtradicēs. Circūcisionē seruari ꝑ-
cipit. Et vini tm̄ ꝯsuetudinē ꝓhibēs. ceteras voluptates indulget. stupra et adulte-
ria cū captiuis et emptis mulieribꝰ admittit. Vxores plurimas: ⁊ cuꝫ his diuortia
passim cōcedit. Nec ꝯcubitus nature aduersos inhibet. Postremo hō et bestialis fu-
ture vite beatitudinē sola carnis voluptate metitur. En sapiētem hominē q̄ se dei ꝓ-
phetā audet nominare temerator antique legis: corruptor noue: ꝓstitutor aīaꝝ: ver⁹
ꝓcurator orci. Et primus sathane satelles. cuius auditores inferni mācipia sunt: q̄-
les thurcos eē nō dubitamus. aduersus quos armis cōtendere sacrificiū deo fuerit
⁊ acceptissimū spectaculū. Ceterū quia diuinitatē xp̄i vt diximus impia saracenorū
⁊ thurcoꝝ secta prorsus excludit. nō ab re fuerit hoc in loco maiestatē eius ⁊ gl̄iam
in mediū afferre cūctisq; palā facē xp̄m quez colim⁹ ⁊ cuius cā bellū suadem⁹ verum
deū eē sibiq; thura deberi ⁊ diuinos honores. Aggrediamur igit̄ hūc articulū. Sem
per em̄ conādū ē vt veritas magis atq; magis eluceseat. Agemus at̄ pingui minerua
nō more ꝓhoꝝ quos vix illuminatissime pn̄t intelligere mētes. vt quisq̄s cum ꝓximo
suo loquit̄: ita et nos hodie vobiscū loquemur. Cupimus em̄ etiā a piscatoribꝰ intel-
ligi qui fidē a piscatoribꝰ accepim⁹. In primis aūt illud assumim⁹ qd̄ omēs ferme cō
cedūt. deū. s. vnuꝫ eē a quo oīa cōdita sunt ⁊ gubernātur vniuersa. Docēt tātū viri sa
piētes mūdi machinas ⁊ tantū rerū ordinē: quātū ī mūdo cernimus stare nō posse
nisi et vnus eēt rector oībꝰ imperās. Recipim⁹ igitur confessa maiorum qui mun-
dialis machine rectorē ⁊ quidē vnū eē fatētur. cūq; deū vocāt. quo nihil maius nihil
melius aut inueniri aut excogitari queat. hūc nos xp̄m eē luce clari⁹ oñdem⁹. ad qd̄
efficiendū tutissima et aptissima via ex miraculosis eius opibus patet. Nā et ip̄e in-
terrogatus a iudeis an xp̄c eēt. Loquor vobis inquit et non creditis mihi opa q̄ ego
facio in nomine patris mei: ip̄a testimoniū ꝑhibent de me. Iacessant igitur dyaleti-
coꝝ silogismi et oratoꝝ inductōes. ip̄a nobis xp̄i opera. xp̄i diuinitatē oñdant. reli-
gionisq; nr̄e fidē cōfirmēt facta nō verba. Ponatur igitur añ oculos nostre mentis
homo. qui vocatur ad nuptias aquā in vinū ꝯuertat. quocūq; iter faciat egrotos so-
lo verbo sanitati restituat. mutoꝝ linguas in eloquiū soluat. Claudis gradiēdi facul
tatē tribuit. Cecis lumen. surdis auditum p̄beat. paliticoꝝ membra cōsolidet. Re-
spersos elephantie maculis repurget ac nō solum vires imbecillis adijciat: ꝫ ip̄os q̄-
q; mortuos in sepulchro quadriduanos tāq̄ somno solutos ad vitam reuocat. Se-
creta et cogitatōes hominū intelligat. futura p̄nunciet. demonia eijciat. super aquis
siccis pedibus ambulet. ventis imperet atq; mari. Postremo volens iuxta sermonez
suum prius habitū. captus a iudeis. Crucifigatur. interficiatur. sepeliatur. ⁊ tercia
die resurgens. tractandū palpandūq; corpus suum discipulis offerat. edat et bibat
cū eis. Et tandē post quadragīta dies videntibꝰ illis in celū ascendat. Quid hic post
tot signa dicem⁹. An nō interrogatus a discipulis iohannis. Tu es qui ventur⁹ es
an alium expectamus. Interrogatores ip̄os ad miracula remisit. Certissima quippe
diuinitatis argumētatio est miraculoꝝ ostensio. Q̄ si nōnulli philosophoꝝ naturā
ip̄am deam esse putauerunt. cur nō magis deus ille credendus est. qui nature domi-
nium se habuisse miraculis patefecit. Dicat fortasse aliquis Moysen. eliā. elizeum
ceterosq; prophetas ⁊ ip̄ius xp̄i discipulos. signa et portēta fecisse ac nature cursum
retinuisse. nō tamen fuisse deos. Verum est id quidem: sed neq; illi deos sese dixerūt.
Mentiri em̄ et miracula facere supra naturam. que xp̄c fecit nulli est datum. Sicut
apud iohannē testatur cecus a domino liberatus. Scimus inquiens quia peccato-
res hoc est mendaces deus non audit. Et Nicodemus rabi. Scimus inquit quia a
deo venisti. Nemo em̄ potest hec signa facere que tu facis nisi esset cum eo deus. Ad
hec que retulimus et alia q̄plurima d̄ xp̄o miracula sacrosancta quatuor euangelia
tradunt. quatuor vberrimi testes affirmant. Accedunt epistole doctoris gētiū pauli

⁊ actus apl̄oꝝ. Ex quibꝫ palā fit ea signa xp̄m fecisse ꝑ que nature dn̄s oñderetur. Fuit igitur cū deus ⁊ ip̄e verax: neq; em̄ mēdacibꝫ deus ꝯiūgitur. Si verax xp̄c igit̄ ⁊ deus. qui de seip̄o dicit in euangelio. Ego suꝫ via veritas ⁊ vita. ⁊ qui videt me videt ⁊ patrē. et rursus. Ego et pater vnū sumus. Et alio loco. Pater clarifica me ea claritate quā habui apud te priusq̄ mundus fieret. quibus verbis se deum eē manifestissime testatus est. Qꝫ si quis euangelio nō credit. nō videmus cur moysi credat ⁊ alijs antique legis scriptoribus. Creduut greci herodoto. tuciclidi. pollibeo. xenophonti. diodero. Credunt romani liuio. salustio. trago. cornelio. suetonio. Credunt et alij suis historicis. Cur nos nō credimus nostris. Quāq̄ illi minime cum nostris cōpandi sint. illi em̄ nullius autoritate recepti sunt sanctum euangeliū multa patrū cōsilia prius approbauerunt q̄ legendum ecclesijs traderetur. Ad cuius robur etiaꝫ martires accedunt. qui ꝑ testamento dn̄i sua corpora tradiderunt et lauerunt stolas suas in sanguine agni. Inter quos etiā virguncule magno miraculo nō expauē supplicia. Accedunt et sanctissimi doctores. qui cū eēnt ꝑspicacissimi nequaq̄ euangelio credidissent. nisi verā eius historiā cognouissent. Sicut apud grecos dyonisius ariopagita. iohes crisostomus. gregorius nazāzenus. cirillus athanasius. magnus basili⁹. ⁊ alij q̄plures. Apud latinos quatuor doctores fama illustres. gregorius. ambrosius. hieronimus. augustinus. ⁊ vltra illos ciprianus carthagineñ. ysidorus hispalensis. hilarius pictauieñ. eusebius versaleñ. ⁊ ꝓximi euo nr̄o. Thomas aquinas et albertus magnus. natione sueuus. et alij pene innumerabiles. qui fide xp̄i diuinitate nō more ph̄oꝝ qui sibip̄is aduersantur. Sed omnes vno ore loquuntur vt sine deo putanda nō sit tanta vnitas atq; cōcordia. Cōfert ⁊ multū romanorū auctoritas. q cū eēnt sapiētissimi atq; potentissimi q̄ndā dn̄i et orbis possessores collū euāgelio nūq̄ submisissent. nisi aut rōnibus victi. aut miraculis tracti. Quis propterea viros fortes eosdemq; prudentes hispanos. gallos. ac germanos euāgeliuꝫ suscepisse crediderit. nisi magnis rationibus persuasos. Sane cum lex gentium mollis essꝫ xp̄ianorum durior. nemo hanc subire voluisset nisi auctorem eius deū esse didicisset. Sed illud omnem ambiguitatem excludit. omnem titubatōnem auertit. omneꝫ credendi moram expellit. quod multis seculis priusq̄ xp̄c carnem induēt. natiuitas ei⁹ ex virgine. sanctimonia vite. miraculorum patratio. legis editio. captiuitas. tormentum. perpessio. crucifixio. mors. resurrectio. in celum ascensio. et reliqua que de ipso legimus. ita in prophetis scripta reperiebantur. sicut postea gesta sunt. Legite Isaiam. hieremiam. danielem. ezechielem. dauid. salomonem ⁊ alios prophetas quecūq; de xp̄o iam facta cōmemorant. euangeliste eadem diuino afflati spiritu. Prophete futura predixerunt deum et hominem in xp̄o recognoscentes. Nec sibillarum contēnenda est autoritas. que longo tempore ante natiuitatem dominicam vaticinate vt firmianus et augustinus affirmant. plura de xp̄i deitate cecinerunt. His coniungit̄ honestissima lex xp̄i omni ex parte venerabilis ac modesta. Nam quid aliud episcopus docet q̄ celestem agere mortales in terris vitam. Iubet em̄ nos deum colere. festos dies sanctificare. proximos quasi nosip̄os diligere. pauperum misereri. viduas ⁊ pupillos atq; omnes imbecillos protegere. Infirmos et in carcere clausos visitare. mortuos sepelire. castis nedum manibus sed etiam oculis esse. adulteria. stupra. fornicatōnes. iurgia. lites. ebrietates fugere. Primos in cenis accubitus et omnes mundi pompas. omnes blandicias deuitare. Reges ac parētes honorare. magistratibus ac sacerdotibus obedire. Postremo thesauros veros ip̄amq; felicitatem non in terra sed in celo querere. Hec lex xp̄i est. hoc preceptum. hoc testamentū eius. Cōiungite nunc omnia simul. Xp̄c ex virgine natus castissimaꝫ vitam ducit. signa ⁊ miracula facit. nature imperat. legem perfectissimam edit. que orbis cōsensu recipitur deū se dic et hoīem. ꝓphete. matires ⁊ doctores sibi astipulāt̄. Quid hec inferūt simul iūcta. nisi verū eē testimoniū xp̄i de seip̄o. ⁊ ip̄m veꝝ atq; indubitatū eē deū. Mahometē ara bicū. falsum mendacem. ꝑditum. ac omnino respuendum. qui hec negauit.

Verus igitur xpc. deus ver⁹. verus deus ⁊ hō xpc ihs. qui cū patre ⁊ spūsancto i p⁹
sonarū trinitate colendus: misertus humani generis primi parentis culpa vt iā pri
mi damnati. vt nos redimeret. ex arce celesti et altissimo dei throno splendor eterne
glorie. figura substantie dei. moderator orbis. iudex futuri secli ad nos descēdit. Ne,
q̄ rapinam arbitratus est se eē equalem deo: sed formam serui accipiens: exinaniuit
scip̄m factus obediens vsq̄ ad mortem: mortem autem crucis. Neq̄ ista sine suppli
cijs atq̄ tormentis: sed dorsum suum vt inquit Isaias posuit ad flagella. Maxillas
suas ad palmas. Genas suas a feditate sputorum nō auertit. Speciosus forma pre
filijs hominum. speciem atq̄ decorem amisit: ductus est tāq̄ ouis ad victimam ⁊ in
ter latrones reputatus est. Diuiserunt sibi vestimenta eius et super vestem suam mi
serunt sortem. In siti sua potatus est aceto ⁊ spineam coronam posuerunt super ca
put eius. Non fuit dolor sicut dolor suus. a planta pedis vsq̄ ad verticem nō erat in
eo sanitas: nec tamen eiulatus emisit. sicut agnus coram tondente siluit. O homo. o
xp̄iane. o qui fidelis videri vis. Et cur ista xp̄m tulisse existimas. Iustus erat: ⁊ dol⁹
inuentus nō est in ore eius. Cur tot suplitijs subijcitur innocēs. Pro te doluit homo
Peccata tua ip̄e portauit homo: et tu suo liuore sanatus es homo. Bon⁹ pastor ani
mam suam posuit pro ouibus suis. et mortem tuam morte sua redemit. Et quas tu il
li gratias reddis. Quid facis. quid cogitas vt gratus inueniaris? Thurci nomē su
um blasphemant. altaria sua diruunt. legem suam. hereditatem suam perdere cōna
tur. et tu domi iaces in ocio. O reges. o duces. o viri potentes surgite iam tandem et
xp̄i dei vestri religionem ac honorem defendite. quando nec opes nec vires vobis q̄
thurcis minores sunt. et certissimi estis pugnaturis vobis pro lege domini diuinum
auxilium implorantes minime defuturū. Nec plura de secundo et principali articu
lo. Tercium et vltimum modo si placet q̄ breuissime absoluamus hoc est que p̄
mia cōsecuturi sint aduersus hostes fidei pugnaturi. Audite adhibite aures fortissi
mi milites. magna sunt et inestimabilia bona. que huius honestissimū belli victores
adipiscemini. In primis quecūq̄ in hoc bello acquiretis. arma. equos. vestes. argen
tum. aurum. seruos. ancillas. agros. vrbes. puincias. regna. iuste et licite. p nostra
distributōne possidebitis. et vltra hoc clarissimum nomen et famam eternam cū vi
ris illustribus cōsequimini. Sunt hec quidem more gentium expetenda. Nec maio
ra quesiuere romam greci barbari belligerentes. At vobis o proceres premia longe
maiora. pmittūtur. Naz regni celestis possessio ⁊ xp̄i hereditas vobis offertur. ⁊ hec
quidem non solum vincentibus. verumetiam fortiter occūbentibus. Nam quid pre
decessores nostros vrbanos. eugenios. innocentios. alexandros atq̄ alios fecisse cō
stat. xp̄ianos omnes cruce signabimus in hanc expeditōem ituros. et pugnaturis p
lege domini plenissimam omniū peccatorum suorum veniaz largiemur. ⁊ aplicis cla
uibus paradisi portas aperiemus. Omnib⁹ inquit rator qui patriam inuerit. aure
rint. defenderint. certum est esse in celo diffinitum locum in quo beati cuo sempiter
no fruantur. Clarius et certius hoc illis pmittitur qui religionē xp̄ianam et orthodo
xam fidem tuebuntur. ⁊ aduersus impios thurcos inuictis animis bellum gerent.
Festinemus igitur ad hoc bellum in quo moriētes veram inuenientes vitaz. Nō hec
quā viuimus vita ē: sed potius mors que fugit velut vmbra et nūq̄ in eodem statu p
manet. Sic lilia ⁊ flores deficim⁹. Leuissima res ē q̄ homem extīguit. Bestiole mime
nob insidiāt ⁊ puule serpētis morsu ⁊ aranee nonnūq̄ ictu pim⁹. Anaeres poeta ac
no vue passe. ⁊ fabr⁹ senator i haustu lactis vno pilo strāgulat⁹ē. Nihil fragili⁹ huma
na vita. q̄ tū incerta tū brevissima euū nr̄m vt q̄lōgissimū sit teste dauid. i ip̄is septu
agīta vl' octuagita finiē ānis. Quid āpli⁹ labor ⁊ dolor. At esto nestoreos viuas ānos
⁊ matusalē impleas etatē. Quid tibi postq̄ curzsus pact⁹ē. Breue ē gcqd finiē ⁊ stulti
tia est in his spem ponere que p̄terecūt. O homo moriēdum ē quisqs es. et hec relin
quenda que sunt in terris carissima. Nemo natus n̄ moritur. A morte mortales ap
pellamur. Nemo nr̄m nouit an horā victur⁹ sit. ⁊ tñ hec terrena diligim⁹ q̄ mor reli
cturi sum⁹. qn potius trāsitoria p ppetuis ꝓmutā⁹. ⁊ b thurcēse bellū aggredimur p

quod possumus imortales fieri. et ad illã ciuitatẽ hierlm puenire. quã summ⁹ rerum opifex mira pulcritudine ⁊ artificio inenarrabili molitus ẽ. Jn q̃ deum ipm facie ad faciẽ videbim⁹ ⁊ ipsi⁹ bonitate fruemur. Jn qua scõs intuebimur angl'os et oĩm spirituũ bẽor ordines q̃si ꝓcives ⁊ ꝓtubernales habebim⁹. Jn q̃ nihil nos latebit eorũ q̃ vbiq; fiũt. Liberat⁹ em̃ hac terrena ꝓpage anim⁹. oĩm rerũ sciam non vt sensit plato recupabit: ꝫ vt arestoli ⁊ nr̃is placet doctoribꝫ cõsequtur. Illic nihil timebim⁹ nec planete neq; camete nob formidabiles erunt: q̃s phorrescant reges. Sedebim⁹ (vt ꝓpha testatur) in pulcritudine pacis: in tabernaculis fiducie. Jn requie opulẽta. Jnueniemus sabbatũ sine vespero: id ẽ requiẽ sine fine. Renouabĩt vt agla iuuent⁹ nr̃a: que nullo senio: nulla tpis longitudie corrũpetur. Saciabimur apparẽte gl'ia saluatoris nr̃i quẽ sine fine videbim⁹: sine fine amabim⁹: sine fatigatõne laudabim⁹. O igit̃ nobile bellũ. O felix p̃miũ. O expectabilẽ pugnã ex q̃ siue vincim⁹ siue vincimur semper reges euadim⁹. ⁊ cũ deo nr̃o triũphantes lucidas padisi sedes q̃rim⁹. ꝑ quibꝫ conseq̃dis stephan⁹ ꝓthomartir lapidibꝫ cesus ẽ. Petr⁹ ⁊ andreas ĩ cruce suspẽsus. paulus securi pcussus. Hartholome⁹ viuẽs cute nudat⁹. Sebastian⁹ sagittis ꝓfossus: laurenti⁹ flãmis exust⁹. Sz nõ hec ex vob viri fortes suppliciа regrunt̃. Admiroꝛ pcio celum ꝓmittit̃. Pugnate tm̃ fortibꝫ animis ꝑ lege dñi: ⁊ oĩa ꝓsegmini. de quibꝫ scribit paulus. q; nec ocul⁹ vidit nec auris audiuit nec in coꝛ hois ascendit q̃ ꝓmisit dñs diligentibꝫ se. O stulti ⁊ tardi ad credendũ in bis q̃ sacre ꝓmittũt lr̃e. digito dei revelate atq; ꝓscripte. O si adessent nũc godefridus. baldeuin⁹ eustachius hugo magnus boemund⁹ tancredus ⁊ alij viri fortes: q quondã hierosolimaz ꝑ medias thurcorum acies penetrãtes armis recuperauerũt: nõ sinerẽt ꝓfecto tot nos ꝺba facere. ꝫ assurgentes vt olim. coꝛã vrbano scdo ꝓdecessoꝛe nr̃o: de⁹ vult deus vult: alacri voce clamarent. Vos taciti finẽ oꝛonis expectatis: nec hortamentis nr̃is moueri videmi. Et forte sunt inter vos q aiũt. Adulta h̃ pontifex loqtur vt nos mittat in aciẽ ⁊ coꝛpa nostra hostibꝫ obĩciat gladijs. Sacerdotũ h̃ mos ẽ. Alligãt alijs onera gũissima q̃ ipi digito nolũt attingẽ. Nolite ita putare filij. Nemo patrũ vr̃oꝛ mẽoria in hac sede sedit q ꝑ fide xp̃i maioꝛa fecerit q̃ nos iuuantibꝫ vobis: ⁊ dño fauẽte facturi sumus. Venim⁹ huc vt videtis nõ paꝛ debiles: neq; sine piculo nr̃i coꝛpis: neq; sine damno terraꝛ eccl'ie: plus defensionẽ fidei q̃ patrimoniũ b̃ti petri fecim⁹ ⁊ q̃ valitudinẽ ⁊ q̃etem nr̃am. Accreuerũt ex pẽse mirũmodũ. Reddit⁹ aũ apprime diminuti sũt. Neq; ista gl'abundi referim⁹. Tedet pudetq; nos plura facẽ nõ potuisse. O si q̃ fuerãt iuuenili ĩ coꝛpe vires: he nũc adessent: nõ iretis sine nob ad belluz: neq; piculũ sine nob subiretis: ipi añ sig̃ ꝓcederem⁹: ipi crucẽ dñi portarem⁹: ipi vexillũ xp̃i pfidis hostib⁹ obĩceremus beatosq; nosipsos arbitraremur: quibus datum essz pro ihu mori. Et nunc si censetis non recusabimus egrotum coꝛpus fessamq; animam in banc felicem expeditõnẽ christo devouere. Per castra: per acies: per medios hostes si suadetis lectica vehi generosum putabimus. Nec magnifica verba ignauo prosequemur animo. Consulite quid magis christiane rei conducat: nihil aduersabimur de corpore nostro: de persona: de pecunia nostra. Vestrum iudicium amplectimur. Adetimini vires apostolicas. Estimate quid temporalia: quid spiritualia simul conferant. Et quod vobis videtur humeris nostris onus imponite: nihil recusabimus. Duos habet ecclesia thesauros: spiritualem alterum: materialem alterum: vtrumq; liberaliter erogabimus: et illum qui nunq̃ exhauriri et hunc qui nunq̃ impleri potest. Jn ꝑsentiarum tm̃ nihil aliud ex vobis petim⁹ nisi vt bellum ꝓtra thurcos gerenduz decernatis. De pecunijs ꝓquirendis: de ducibꝫ eligẽdis: de classibꝫ instruendis: de sede belli: de tpe expeditõnis: postea disserem⁹. Neq; difficilis ꝓsultatio erit: quando nec arma nec equi nec naues nec pecunie nec fortissimi milites nec peritissimi duces xp̃ianis desunt. Adsit tm̃ ꝓmuns volũtas hui⁹ honestissimi belli gerendi: Quã vt mentibus vestris inserat ille rogam⁹. qui cum patre ⁊ spiritusancto sine fine regnat ihs christus Amen.

Jus eps seruus seruoꝝ dei. Uniuersis et singulis xpifidelibꝫ Salutez et apl'icam benedictõem. Ezechielis pphete magni sententia est. Uenientez gladiũ nisi annunciauerit speculator animaꝝ. q̃ perierint sanguinem de manu eiꝰ requirendũ fore. Oõ veriti sancte memorie pdecessores nri nicolaus. v. z Calixtus. iij. ab eo tpe quo thurcoꝝ effrenata rabies Constantinopolim expugnauit. venturũ ad interiora xpianitatis hostilem gladiũ clamare nõ cessauerunt: pmonere xpianos principes ac populos. quanto in piculo essz nostra religio nisi occurreret hostibus priusq̃ amplius inualescerẽt. suasere vt arma sumerẽt defensionez catholice fidei subirent. furentibꝫ bestijs obuiã irent. nec sinerent immanẽ draconem machometem fideles deuorare animas. Uidebant ferocẽ illiꝰ animũ occupata pstantinopoli minime quieturũ: cuius inexplebilis esset dominandi cupiditas. Nec dubium quin orientali subacto imperio ad occidentale aspiraret. Annunciata est in tempore futuro calamitas: sed non fuit credita. Non fuerunt audite sanctoꝝ pastorum voces. vtiles admonitõnes: surda ptransiuit aure xpianus pls. Hungari tm sub calixto vigilantes arma sumpserũt. q de tuendo regno soliciti: duz suos fines obseruãt custodiunt nostros. Ex ipsis vngaris ac theutonibus et alijs vicinis non pauci q̃uis magna ex pte pauperes z fm seculum ignobiles. incliti vo in conspectu dei crucem domini assumpserunt: et magno in hostes spiritu prexerunt. quoꝝ potissime ausibus apud albam grecam quam nostri belgradum vocant: thurcoꝝ ingentes copie pfligate fuerunt: et machometes ille terribilis ac verox turpem azripuit fugã. Nationes alie tanq̃ nihil ad eos thurcoꝝ facta ptinerẽt: in suis sedibus quiete manserũt Nos deinde (sicut domino placuit) q̃uis indigni tanto munere Calixto successimus qui mox in apl'atus initio Mdantuanũ pcentum indiximus: in quo de communi vtilitate. de communibꝫ xpianoꝝ cõsilijs ageremus. Uenit in mentem quod per Ysaiam scribitur. Super montem excelsum ascende tu qui euangelizas syon. exalta in fortitudine vocem tuam qui euangelizas hierusalem: exalta noli timere. Dictum id nobis putauimꝰ. Satisfecimus (vt arbitramur) pcepto. Affuimus in tempe pfinito nõ sine sumptu et labore graui. Ostendimꝰ fidelibꝫ xpianis vulnera sua. et que passi fuerãt et que passuri videbant: nisi seipos aduersus thurcos defenderent. Clamauimꝰ quasi tuba exaltauimꝰ vocem nostram. Audiuit omis ecclesia. sed nõ exaudiuit verba nostra. Non fuit plus ponderis nostris q̃ predecessoris vocibus. Frustra conatus sumus. Incassum abiere labores. Interea quantũ creuerunt thurcoꝝ vires difficile dictu est. auditu miserũ A mari pontico vsqꝫ ad amnem sanum: z ab egeo pelago vsqꝫ ad danubium nobilissimas interiacẽtes puncias sue possessionis fecere. Transiuerunt et ipm danubium ivalachieqꝫ magnam ptem occupauerunt. Penetrauerũt et sanum. atqꝫ agros hungarie lõge lateqꝫ vastauerunt. Hoc anno bosnam inuaserũt vniuersumqꝫ regnum sibi subiecerunt et insulam lesbon. Quãta vo crudelitate in sibi actis vrbibus ac puincijs vsi sunt: horret animus dicere. In constantinopoli grecoꝝ imperatoꝛ obtruncatus est. et caput eius hasta suffixum per castra delatum. Fastigiatis principibus eruti sunt oculi. In lesbon multitudo puberum palo transfixa. In bosna regem qui salutem pactus sese dederat cum patruo suo machometes ipse humano sanguine insaciabilis sua manu (vt fertur) iugulauit. Quis nobiles viros. qs sacerdotes commẽoraverit ad cedem raptos? Senes ac iuuenes in plateis immaniter trucidatos. vbiqꝫ cruor cesorum visus: vbiqꝫ morientium gemitus auditus. nulla reuerentia matronarum. nulla virginum. Seduz relatu est quantũ hoc genus hominum in libidinem sit immersum. Cui omnes abominationes gentiuz pseudo prophetam quem venerantur indulsit. Quid de sacrosanctis ecclesijs dicemꝰ. Templum illud sancte Sophie Justiniani opus toto vrbe memorabile Mdachometis spurcicijs reseruatum est. Reliqua sacraria aut diruta sunt aut polluta. Altaria diiecta

atq; protrita. imagines sanctoꝝ delete aut luto fedate. ¶Nulla saluatoris xpi aut glo rioſiſſime matris ei⁹ statua ſine ſingulari ꝓbro dimiſſa. Simulacrū crucifixi p deri ſiones in caſtra delatū: ſaxis et luto petitū: et tandē in ſceno relictuꝫ. O dñe de⁹ vene runt gentes in hereditatem tuā. polluerūt templuꝫ ſcm tuum. poſuerunt morticina ſeruoꝝ tuoꝝ eſcas volatilibꝫ celi. carnes ſanctoꝝ tuoꝝ beſtijs terre. Effuderunt ſanguinem eoꝝ z non erat qui ſepeliret. ¶Quis non poteſt ledi tua maieſtas. nec tua gloria minui: decet tñ ſeruos tuos. decet nos miſeros xpianos. q̄ tuam veluti in con tumeliam fiūt. totis conatibꝫ auertere atq; vlciſci. ¶Non tulit Phinees adulterantes ſambri. ſed zelo incenſus domini Madianite ſcortū et illū interfecit. Vidit matathi as ſacrificantē y dolis hebreum et doluit: et cōtremuerunt renes eius. et accenſus eſt furor eius ſm iudicium legis: et inſiliens trucidauit eum ſup aram. Sed quis eſt ze lus noſter? que cura religionis? Blaſphematur ſancta trinitas. cōculcatur euange lium. ſacra noſtra prorſus abiciuntur. Chriſtianum nomen funditus eradicatur: et ſubticemus. ¶Nemo eſt qui pro communi ſalute aſſurgat. Stat mater eccleſia dolens et gemens: et non eſt qui conſoletur eaꝫ. Et quid dici de nobis poteſt infelicibus xpi anis niſi prophetícum illud. Facti ſumus obprobrium vicinis noſtris: ſubſanatio z illuſio his qui in circuitu noſtro ſunt. Maiores noſtri Hieroſolimam perdidere et omnem aſiam et libiam. ¶Noſtro tpe Grecia eſt amiſſa et europe maxima pars. In angulum orbis redacta chriſtianitas eſt. Dei et domini noſtri ihesu chriſti ſepulcrū niſi ſaraceni velint videre non poſſumus. Queſtus cauſa nobis illud oſtendunt. Pa triarchales ſedes veneratu digniſſime conſtantinopolitana anthiocena. Alexandri na z hieroſolimitana iugo ſeruitutis oppreſſe a ſaracenis occupantur aut a thurcis ¶Non ſine dedecore z ignominia xpiani nominis romanam eccleſiam matreꝫ omniū fidelium ac magiſtram. quā beati apoſtoli Petrus z paulus ſuo martirio dedicarūt nunc nobis eripere machometes interminatur. et faciet niſi tandē excitemur a ſom no z conatus eius ſtudemus eludere. De nobis xpianis principibus. ve nobis. vt qd nati ſumus videre ꝓtritionem populi noſtri et contritionem ſacre religionis. Vide mus fratres noſtros in manus inimicorum rapi. z diuerſis excarnificari ſupplicijs et non mouemur. Videmus indies xpianorum prouincias ab infidelibus inuadi et non angimur. ſed in domo quieſcimus. Quot iam regna ab euangelio ſunt aliena? que gens iam non hereditauit terram domini et non obtinuit ſpolia eius? Siue orē tem reſpicimus. ſiue meridiem. ſiue in arcton vertimus oculos: omnis eccleſie com poſitio ablata eſt. Ancillam videmus que fuit libera et domina gentium. Ecce ſan cta noſtra et pulcritudo noſtra et claritas noſtra magna ex parte deſolata. Coinqui nauerunt eam thurci et ſaraceni et alie fediſſime gentes. Quid nobis adhuc viuere: niſi cogitamus de tanta infamia ſurgere. ac priſtinum recuperare decorem. Commo uemur vehementer dū talia mente voluimus. angimur. cruciamur. ¶Nec aīmo poſſu mus eſſe quieto. niſi principes chriſtianos pro tutela ſacre religiōis aduerſos impi os thurcos arma ſumere videamus. Paſtoralis officij noſtri eſt. quis neſcit domini ci gregis curā gerere. qui ei⁹ loco ſucceſſim⁹. cui dictū eſt a domīo. Paſce oues meas. Oues xpi fideles ꝓli ſunt. his conſulere nos oportet. has ꝓtegere et totis conſeruaē conatibus. ne lupoꝝ aut aliarum beſtiarū morſibus pereant. Sed quid agat infe lix paſtor. vbi lupoꝝ innumerabiles turme gregem inuadunt. iuſſiq; canes inſur gere latrare ac defendere caulas obaudiunt ac diffugiūt. Nec in preſentia z conditō noſtra eſt. Thurci tanq̄ lupi et īmanes beſtie ouile dominicū. i. xpianā plebē lacera re conanē z lacerant. Clocamus in auxilium ꝓncipes tanq̄ cuſtodes chriſtiane ple bis. Aures claudunt. nolunt audire vocem paſtoris. Poſt ſua quiſq; deſideria ꝓgit Quid agemus? Soli ne lupos. hoc eſt Thurcos aggrediemur? ¶Non ſunt vires no ſtre que tantam vim ferre queant. ¶Nimium creuit thurcoꝝ potentia. ¶Nec pōt eo rum imperium deleri. niſi chriſtianoꝝ magno conatu magniſq; claſſibus et exer citibus. ¶Non habet apoſtolica ſedes vnde iſta conquirat niſi chriſtiani reges xpia-

nicq populi opem offerant. At hoc eis hactenus suadere non potuimus. Conuentuz fecimus. legatos misimus. Omnia tẽptauimus que visa fuerunt ad excitandos animos pro tempore necessaria. Non profecimus. Quomodo nunc proficiemus? Quid ergo? Negligemus ne fidei defensionẽ? Minime quidem. Pastor bonus ingt in euãgelio veritas animam suam ponit pro ouibus suis. Mercenarius aũt et qui non est pastor: cuius non sunt oues proprie. videt lupum venientem et dimittit oues 7 fugit et lupus rapit et disperdit oues. Admonemur his verbis quidnam agere debeam9. Extrema omia tẽptanda sunt pro salute dominici gregis. In grauioꝛib9 morbis gꝝ uioꝛa adhibent remedia medici. Idem et nos facere conuenit. Non decet pastorẽ suas oues relinquere. Occurꝛere lupis opoꝛtet etiamsi sit anima pro grege ponenda. Pastor bonus imitandus est dominus noster ihesus: et optimi preceptoꝛis vestigijs inherendum: qui verbo quod docuit opere adimpleuit. Alios hactenꝰ exhoꝛtati sumꝰ defensionem fidei suscipere. atq in bellum ire: missuri legatos et alia facturi que nostre facultates sufferꝛe possent: mansuri pro necessitatibus ecclesie apud septa ouium que restant nonduz expugnate. Nunc maioꝛa promittemus et quando aliter excitare christianoꝛum toꝛpencia coꝛda non valemus: nosipsos periculis obiectabimꝰ, nostrumq caput aduersus thurcos offeremus in bellum: et quantum nobis ecclesia romana et patrimonium beati petri ministrare poterit: tantũ pro fide catholica protegenda exponemus et profundemus in hoc itinere. Nec soli proficiscemur in hostes. Clarissimo genere natus et amabilis deo princeps: philippus burgundie dux ĩ banc expeditionem venturum se offert: non sine delecta militum manu et exercitu valido. Potentis et clari venetoꝛum ducis christoferi mauri ingens et foꝛmidanda classis superioꝛibus mensibus in greciam nauigauit: totamq fere Peloponnesum vi atq armis eripuit hosti. Ischumẽq peninsulo qui sex milibus passuum inter duo maria patet vndecim (vt aiunt) diebus excitatis: muris ac turꝛibus clausit: memoꝛabile factum et inter preclaꝛa veterũ opera numeꝛandum. Nec eadem classis (vt promissum est) nobis nõ deerit. Spondẽt q7 et ceteri y talie potentatus, p sua religione 7 in ꝓmune bonũ affectõne: ꝑcipua taz sancto digna ope auxilia. Fauente nobis altissimo maritimũ bellum feliciter absoluemꝰ. qm̃ nõ sunt thurci pares in pelago venetis. Ex altera paꝛte in teꝛza pugnabunt Hungari genus hominum in bello feroꝛ: et iam thurcos vincere didicerunt. Inclitus reꝛ gentis Mathias iam coꝛonam et pacem in regno consecutus: ingentes poterit deriuare atq in prelium ducere copias. Nec nob certissima sunt belli presidia. Cum his ibimus. Cum his dei prelium decertabimꝰ. Erunt et albani nobiscum et multi per greciam (vt speramus) et alis hosti subactas pꝛouincias a Thurcis deficientes: castra nostra sequentur. Christiani enim sunt oderuntq machometem. Hosti parent coacti metu: qui non est diuturnus magister officij. Vt primum spes libertatis affuerit aduersus insolentes dominos coꝛnua erigent. Nec deerunt in Asia metus vt sunt in omni gente atq in omni pꝛouincia male pacati homines: et nouitatum cupidi qui tempus expectant. Non erit facile Thurcis tot locis occurrere. Difficile defenditur quod vndiq a multis oppugnat. Quod siquis innumerabiles hostium copias esse dixerit: nec putauerit in castris fidelibus parem numerum cogi posse? Respondemus multũ inter se distare homines et alios natura imbelles esse. alios feroces. Virtus spectanda est magis q̃ numerus. Nõ est in multitudine exercitus victoꝛia belli. De celo foꝛtitudo conceditur. Taz facile deo nostro est in paucis vincere q̃ in multis. Nostra causa dei est. pro lege dei pugnabimus. ipse deus conteret hostes ante faciẽ nr̃am. Audimꝰ susurꝛare aliq̃s. Nõ desunt q murmurantes aiunt. Quid ages in bello senex egꝛotus sacerdos. Nõ est bellare tuum. nec potes nec debes ferire gladio: qui loco eiꝰ suffectus es cui precepit dñs vt gladium in vaginã mitteret. Reges tuo iussu tenent enses exeꝛeꝛe tuũ ẽ iusta bella gerẽtibꝰ bñdicere. Fatemur nõ conuenit nobis effundere sanguinẽ: qñ per alios possumus iusticie fideiq necessitati subuenire. q̃ si religio in piculo est 7 absq nostro nõ potest feꝛo defendi: nõ est nob vetituz qõ samueli 7 helie legitur fuisse permissum. Sed nec

est hoc ꝓpositum nostruꝫ vt gladio pugnemus in bello. Nam quo pacto strinxerimꝰ ensem qui vix manū ad benedicendū populum possumus eleuare. Oratione pugnabimus non ferro. precibꝫ adiuuabimus preliantes nō brachijs. Erimus in alta puppi aut in aliquo monte ꝓpinquo dum preliabitur et nostris benedicemus. hostibꝫ vo maledicemus: quemadmodū de moyse legitur in bello amalechitaꝝ: quo orante vincebat israel. cessante orare succumbebat. Orabimus et nos sine intermissione ꝓ bellatoribus nostris. hoc prestare poterimus. hoc sedulo faciemus. Cor ꝯtritum et humiliatum nō despiciet dominus. Possemus et hocip̄m domi manentes facere nec minus valerent preces sed non est sola or̄onis causa que propriā sedem relinquere cogit et in bellū trahit. Ut alios excitemus ꝑgimus. Exemplo nostro q̄plurimos inuitaē studemus. Sequent̄ et nos venerabiles fratres nostri sancte romane ecclesie cardiales: quemadmodū ad hocip̄m qui validi sunt sponte se obtulerunt. Sequent̄ et episcopi complures ⁊ alij minoris ordinis sacerdotes et clerici: non oraturi tm̄: verūetiam pugnaturi cū res ip̄a postulauerit. Expertas quoqꝫ belloꝝ et robustissimas militum cohortes ⁊ fortia pectora iuuenum ex agris ecclesie ducemus ad prelium: q nobis oratōne pugnantibꝫ ferro pugnēt. Ibimus extenso dn̄ice crucis vexillo. Sacratissimum christi corpus precedet et sanctaꝝ reliquiarum arcula. Saluatorem in bella vadentez sequemur. Ipsi coherebimus. ipsi preces assiduas porrigemus. ab ipso salutē implorabimus. Miserebitur nostri (vt arbitramur) pijssimꝰ ihs: nec populuꝫ suum in hostiū manus venire permittet: cuius preciosissimus sanguis in ara crucis effusus a maligno nos hoste liberauit. Et quis erit christianorum tamferi. tamlapidei. tamferrei pectoris: qui audiens romanum pontificem beati Petri successorez domini nostri ihesu christi vicarium. eterne vite clauigerum. patrem ac magistrum vniuersorum fidelium. cum sacro senatu cardinalium clericꝫ multitudine in bellum pro tuenda religione proficiscentem: libens domi remaneat? Et que poterit excusatio quenq̄ iuuare. senex. debilis. egrotus in expeditionem pergit: et tu iuuenis sano ac robusto corpore domi delitesces. Summus sacerdos Cardinales episcopi preliuꝫ petunt: et tu miles. tu baro. tu comes. tu marchio. tu dux. tu rex. tu imperator in edibus proprijs ociabēis. Siccine peruerti hominum officia patieris. vt que sunt regū sacerdotes agant: et que nobilitati conueniunt subire clerū oporteat. Necessitas ire nos vrget: quia non possumus alio pacto pro diuine legis defensione christianorum animos commonere. Utinam et hoc modo commoneamus. Non pergimus in bello tanq̄ nostri sit officij: sed quoniam aliter consulere fidei non valemus. Nescimus an hoc sufficiens remedium erit. Mandauit dominus beato petro vt titubātes fratres sua cōuersione firmaret dicens. Ego rogaui pro te petre vt non deficiat fides tua: et tu aliquando ꝯuersus confirma fratres tuos. Quod petro dictuꝫ est: et nobis dictū intelligimus. Confirmare fratres qui titubant debemus. Confirmabimus vos frēs et filios (vt speramus) hac ꝓfectione nostra: et ita nō preualebunt porte inferi aduersus ecclesiam dei nobis ꝯmissam. An denegabitis nobis auxilia vestra: et caput vestrum. patrem ac magistrum in hostes ꝓficiscentem. fideles xp̄iani relinquetis. En quanta gloria vobis erit crucem dn̄i cum sacratissimo corpore ihu. ip̄mqꝫ romanum p̄sulem sine vestris p̄sidijs in hostem pergere. Noscite reges ac principes officiuꝫ vestrum. Idcirco gladiuꝫ geritis vt ecclesiam fidemqꝫ tueamini: atqꝫ vt malos ⁊ iniq̄s homīes debita pena coerceatis. Et q nam homīes peiores q̄ thurci reperiunt̄. q fidē sancte trinitatis abijcientes: et saluatorem xp̄m verū deū esse negantes. abomīabilez machometis ꝯplexi legē in oīa scelera ꝓlabunt̄: et iam maximaꝫ orbis ꝑtem suis nephandissimis abusibꝫ fedauerūt: ⁊ legē conant̄ euangelicā dissipare. Aduersus hos gladiū dedit vobis diuina maiestas. In hos illū exercere debetis ac diuinam vlcisci ꝯtumeliam. An nō pudet tādiu. tamfedā gentē. tamturpit̄ in xp̄ianos esse grassatā. An bellū non satis iustū. nō satis nccīū esse putatis: aduersus natōnes q̄ cōuenerunt dispdere vos ⁊ sancta vr̄a? Accingamini iam tandē. ⁊ qm̄ sine nob̄ ire non voluistis: ite nobiscum. sumite arma ⁊ scutū ⁊ venite in auxilium nostrū: immo vo vestrum et

522

vniuerse reipublice xp̃iane. Exemplum de philippo recipite quem nec domestice deli-
cie (quibus prouincie sue plurimum abundant) nec suorum preces. nec itineris lon-
gitudo aut difficultas. aut senectus ipsa ex proposito suscipiēdi contra thurcos bel-
li vsq; in hanc diē deiicere potuerūt: neq; fauēte dño in futurum deiicient. Imitami-
ni hunc nobilissimum principem. mementote professionis vestre quaz in baptismate
subiistis. Cogitate q̄ntum deo tenemini 7 q̄ntum proximo. Reddite vicem pro suscep-
tis beneficijs. Estote grati altissimo qui vos creauit ex nihilo. Nec animalia bruta
aut lapides. sed homines rationales esse voluit. Et cum primi parentis culpa dam-
nati essetis ac mancipia facti demonum: misit filium suum in similitudinem carnis
peccati qui morte sua mortem vestram deleret. Stupenda et inextimabilis caritas
vt seruum redimeret: filio suo non pepercit. Dominus ihesus in cruce pro nobis in-
ter latrones pependit. Innocens agnus cum sceleratis deputatus ē. Speciosus for-
ma pre filijs hominum euerberatus. laceratus ab impijs: deformis apparuit. A plā-
ta pedis vsq; ad verticem non erat in eo sanitas. neq; species. neq; decor. Sic placi-
tum patri qui propter peccata nostra tradidit illum. Propiciatorem enim proposu-
it eum per fidem in sanguine suo. Iniquitates nostras ipse portauit: et liuore ei⁹ sa-
nati sumus: qui cum inimici essemus reconciliati sumus deo per mortem filij ei⁹. O
crudelis xp̃iane. O ingrate. O mentis inops. Potes ne ista audire 7 non animo cō-
moueri. et non cupere pro illo mori qui pro te mortuus est? De honore illius agitur
qui te de dyabolica seruitute pretiosissimo sanguine suo redemit. De christi nomie
disceptatur. de fide catholica. de baptismo. de ceteris ecclesie sacramentis. de sacro
sancto euangelio. Aduersus hec omia thurci militant. Hec euertere ac prorsus dele
re conantur: 7 tu nihil contra moliris. Quid agis iners? Redde te gratum deo: 7 co
gita quo nam pacto creatori redemptoriq; tuo aliqua ex parte satisfacias. Et q̄niaz
peccator es. redime tuas iniquitates hac tamsancta 7 salutifera profectione. An di-
uitias bonitatis domini et patientie et longanimitatis eius contemnis? An ignoras
quoniam bonitas dei ad penitentiam te adduxit? Caue ne ſm duriciam tuam et im-
penitens cor: iram tibi thesaurizes in die ire. 7 revelationis iusti iudicij dei: qui red-
det vnicuiq; ſm opera eius. Conuertere et agito penitentiam ab omnibus iniquita-
tibus tuis: et non erit tibi ruina. Propterea expectat dominus vt misereat tui. Pro
ijce preuaricationes antiquas et fac tibi cor nouum: et spiritum nouum et veni. Mi-
lita pro domino ne morte moriaris eterna. Cogita de proximis tuis et fratribus xp̃i
anis: qui vel sunt in captiuitate Thurcorum dura seruitute pressi. vel captiuari in-
dies atq; in seruitutem rapi verentur. Si homo es. humanitas te trahere debet: vt
opem feras homini indigna ferenti. Si christianus: pietas euangelica qua iubemur
proximos tanq̄ nosmetipsos diligere. Considera proximorum tuorum christifideli-
um crumnas. in quos Thurci deseuiunt. Filij e complexu parentum et infantes ab
yberibus matrum eripiuntur. Violantur vxores in conspectu virorum. Senes tanq̄
inutiles occiduntur. Juuenes tanq̄ boues aratro iunguntur et terram vomere ver-
tunt. Miserere fratrum tuorum. Affer opem iaz dura ferentibus. Quod si nihil mo-
rum te trahit: at saltem de tua salute cogita. Nec te tutum idcirco existimes quia mā
sionem fortasse procul a thurcis sortitus es. Nemo tamremotus est quin reperiri q̄
at. Si vicinū dimiseris in periculo qui ante te proximus est igni: dimitteris et ipse
similiter a vicino qui retro te habitat. Tales oportet nos esse in alios: quales erga
nos illos cupimus inuenire. Nolite auxilia gallorum sperare theutones: nisi et vos
hungaris. Nec vos galli. hispanorum. nisi theutonicis opem fertis. Qua enim men-
sura metieritis eadē remetietur et vobis. Nec propterea sibi quispiaz blandiatur
quoniaz principatu polleat aut regno. Constantinopolitanus imperator et Trape-
zuncius et rex bosne et rascie domini: et alij q̄plures principes capti et crudeliter oc-
cisi: quid sit expectandum edocent. Nihil tam contrarium machometi q̄ nomen re-
gium orientis adeptus imperiuz ad occidentale festinat. Nouaz erigere monarchi-

am conatur. vni thurcorum imperio. et vni Machometee legi cuncta submittē stu-
det. Si potestis talia ferre principes ac populi christiani manete domi. nec iam de
subuertenda formidabili thurcorum potentia cogitare. At si seruile iugum horre-
tis. si contumeliam dei et proximi tolerare nequitis. si pudet semiuiros asiaticos
grecorum gentem (quod nūq̄ antea fecerunt) subegisse. eoq; superbie prorupisse. vt
Europā sibi totā breui tempore pariturā sperent. Si cor virile vobis est. cor nobile
cor altū. cor christianū. sequimini vestigia patris vestri. sequimini castra nostra. Ue-
nite in auxiliuz fidei. Uenite in auxiliuz fratrum vestrorum. Opponite vos muruz
pro domo dei. Cogitate de vestra salute. de vestra gloria: nolite permittere vt sine ve-
stris auxilijs proficiscamur in thurcos. Mittite subsidiarias acies. Iuuate christi-
anum exercitum. Quanto fortiores ibimus. tanto citius (auxiliante domino) cum
victoria reuertemur. Nec putetis insuperabiles thurcos esse. Uinci et possunt et se-
pe victi fuerunt. Quantum valerent arma thurcorum belgradus ostendit. Minor
est thurcorum potentia q̄ fama feratur. Imbellem atz inermem multitudinem ad
prelium ducunt. quam tanq̄ pecudum gregem dissipare licebit. Nec ip̄a thurcoruz
agmina grauioris armature vsum didicere. Raras loricas. rariores toraces in-
duunt. Nec galeas more nostro lucentes ostendunt. Raro teguntur corpora ferro.
Ucinate vtuntur et arcu. Parma se protegunt et galeis pilosa quadam materia du-
raq; contextis. Quod si latinas inciderint acies. rigentes calibe ferratasq; hastas
et cathafractos equos et manu balistarum sagittas. intelligent cum mulieribus se
hacten⁹ pugnasse. nunc cum viris esse certanduz. Diximus que nobis hactenus ꝓ-
missa sunt auxilia. et quanta spe victorie procedamus. Quod si vos quoq; coniun-
xeritis arma et auxiliares addideritis turmas. multo alacriores ibimus. Nec du-
bium quin orientales ingressi prouincias tanto maiorem ad nos concursum inue-
niemus dedentium se populorum. quanto validior fuerit noster exercitus. Si mo-
uebimini vos christiani occidentales. et animarum vestrarum pastorem secuti fue-
ritis. mouebuntur et multi ex grecia atq; asia christiani. qui verum esse christi vica-
rium romanum pontificem non dubitant. Iam dudum non fuit in oriente roma-
nus presul. Ut primum innotuerit aduentasse latinam classem. romanum vehentez
presulem. innumerabiles turme non dubitamus ad visendū bt̄i Petri successorez.
cum fletu et lacrimis sacros osculaturi pedes accurrent. seq; et sua promittent ei.

Hac spe freti venerabiles fratres ac filij dilectissimi. his rationib⁹ persuasi. his
consilijs moti. venerabilibus fratribus nostris cardinalibus hocipsum suadenti-
bus. corpus nostrum caniciemq; nostram. et seniles ac debiles artus huic sancte ex-
peditioni consecramus. dominoq; commendamus. statuētes circa nonas Iunias
(que proxime instant) anchonam petere. atq; in eius portu nauem conscendere. et
cum ea classe quam interim nostro et aliorum sumptu poterimus instruere. adriati
cum ingredi pelagus. et vlterius recto itinere aduersus hostes fidei proficisci. Nō
dubitantes quin Philippus burgundie dux. maritimis armatus copijs ad idem
tempus presto adsit. Uenetiq; validam classem (de qua dictum est) expeditam ī ma-
ri habeant. et tam ille q̄ isti sese nobis coniungant. sub vexillis ecclesie ac viuifice
crucis signo aduers⁹ impios thurcos autore dño felicit̄ pug̃turi. Cruce signati au-
tem qui suis aut mittentium sumptibus in hac pia expeditione militaturi sunt. vt
nauigia equo precio ad traijciendum venetis habeant curabimus. Eapropter vos
oēs ⁊ singl̄os cardiales. pr̄iarchas. archiep̄os. ep̄os. abbates et cuiuscūq; ꝯditōis
viros eccl̄iasticos. religiosos et secl̄ares q de sorte dñi effecti estis. Uos q̄ ī patorez.
reges. duces. marchiōes. comites. ꝯñitates. barōes. nobiles. milites. ciues ⁊ alios
quoscunq; fideles siue in vrbibus commoremini siue in agris. per viscera misc̄die

487

dñi nr̄i ihu xp̄i. ꝑ passionē eius qua nos redemit. ꝑ iudiciū extremū ī q̄ stabitis an̄
tribunal eius accepturi vnusq̄sq̄ ꝟm opa sua. Per spem vite eterne quā repromisit
dñs diligētibꝫ se obnixe monem⁹. reqrim⁹ et obsecram⁹: vt q̄ cōmode potestis. ī hāc
sc̄taz expeditōem nobis auxilia p̄bere nō differatis. ꝟ ī tpe p̄dicto ad nos mittatis.
Veniat ꝑ seip̄m qui validus ē et cōmode potest. Qui vo nō venit mittat aliū aut
alios iuxta vires suaꝝ facultatū. Si neq̄ aliū potest mittere. de bonis sibi a deo col
latis. quātum ꝟm ꝯscientiaz suā potest ꝑ fideles man⁹ in hanc expeditōem contri-
buat. aut in cistis reponat que ad hoc opus in singulis dyocesibꝫ cōstituent̄. Nec
dubitet quispiā magna p̄mia cōsecuturos a dño eos. qui hoc sc̄tm opus et tamneces
sariū ꝓ suis viribꝫ adiuuerint. Maīfestum em̄ exploratūq̄ est om̄ibꝫ. qui sacrosan
ctam religionē fidēq̄ orthodoxam adiuuerint. auxerint. defenderint: certum eē in
celo diffinitum locum in quo beati euo sempiterno fruant̄. Credendū est semꝑ sa-
cris veteribusq̄ sermoībꝫ. post hanc vitā migrandū esse in alterā asserentibꝫ. Et qui
pie in hoc seculo vixerūt legemq̄ dñi seruauerūt in altero vitā beatam sine fine con
secuturos. alios vo miserā infallibile ꝓpheticum illud est quod neq̄ oculus vidit.
nec auris audiuit. nec in cor hominis ascendit que promisit dominus diligentibus
se. et q̄ (Paulo teste) nō sunt cōdigne passiones hui⁹ seculi ad futurā gloriam que
reuelabitur in nobis. Iustissimus est retributor domin⁹. qui nec bona sine premio
nec mala sine pena p̄terit. Confidite in deo et nō cōfundemini. Date de bonis vr̄is
ei qui dedit vobis. et centum accipietis ꝓ vno et vitam eternā possidebitis. quam
vt certius consequi valeant qui nostris exhortatōnibus obedientes hoc sanctū op⁹
et necessariū iuxta possibilitatem suā adiuuerint. Nos deom̄ipotentis dei miseri-
cordia. et beatoꝝ Petri ⁊ Pauli apl̄oꝝ ei⁹ autoritate cōfisi. de plenitudīe ptāstis
celitus nobis cōcesse. om̄ibus vere penitētibꝫ et cōfessis qui in hanc expeditōem no-
biscum venerint. aut ꝑ hungariā aut aliam viam cōtra thurcos arma ꝓtulerint. et
ꝑ annum aut adminus ꝑ sex menses si amplius nō potuerint in bello ꝑseuerauerīt
plenissimā omniū peccatoꝝ suoꝝ remissionē et veniam elargimur. ita vt ꝓ satissa-
ctione delictoꝝ et penaꝝ que fuerāt imponende. succedat labor itineris atq̄ militie
Nec sacerdos aliā penitētiam cōfitentibꝫ iniūgat qui venturi sunt. Volētes eos q̄
(vt p̄missum est) ad hoc sanctū opus ꝓficiscent̄. om̄em gratiā et indulgentiā conse
qui. quā nostri p̄decessores ꝓficiscentibꝫ in subsidium terre sancte et in anno iubi-
leo romam petentibꝫ dare cōsueuerunt. non dubitātes quin aīme illoꝝ quos ad h̄
bellum proficisci bona mente contigerit. cum beatissimis sanctorum patrum et an
gelorum dei spiritibus post hanc vitam in celestibus sedibus collocentur. et cōsor-
tes imperpetuum christi facte eterna felicitate fruantur. Quod si forsitan anno nō
exacto ipsorum aliquos post iter arreptuz in prosecutione tampij et tamsancti ope
ris ex hac luce migrare contigerit. volumus ⁊ concedimus: vt tales nihilominus.
prefatam indulgentiam integraliter consequātur. Similiter ⁊ eos qui nō venien-
tes alium vel alios suis expensis ꝟm suarum virium facultatem transmiserint vi
ce sua ad annum aut adminus ad sex menses in hoc bello militaturos. ita vt non
solum mittentes indulgentiam et gratiam huiusmodi consequantur sed etiā missi
Et vt omnis etas et sexus et cuiuscunq̄ professionis homines huius sancte indulgē
tie participes esse possint. volumus vt persone quorumcunq̄ monasterioꝝ seu lo-
corum religiosorum marium siue mulieruz cuiuscunq̄ ordinis seu professionis exi
stant. que pro singulis decem suppositis claustri sui vnum bellatorem destinauerint
hac eadem indulgentia et gratia planarie gaudeant et missus ip̄e gaudeat. Idem
concedimus et indulgemus vniuersis fidelibus qui non valentes ꝑ se singuli aliuz
mittere. duo simul tres ve aut quatuor aut plures vsq̄ ad decem vnum miserint. q̄
vice eoruz in bello pugnaturus aut aliud opus vtile facturus interfuerit. volentes
vt et ipse pariter gratie particeps fiat si per annum aut adminus per sex menses
continuauerit. aut p⁹ iter arreptū ī via decesserit. Insuper qui cōmode venire aut
alium per se vel cum alio aut alijs mittere non valens. quantum per hebdomadam

cuz familia sua exponere cõsueuerit in arcba in sua ciuitate vel dyocesi ob hãc causam constituenda imposuerit. indulgentias huiusmodi pariter assequatur. Volumus autem et apostolica auctoritate mandamus. vt quicũqz huic operi tam sancto se obligauerint. salutare signum viuifice crucis vestibus imprimant. z in humeris suis illius memoriam portent. cuius passione ab eterna damnatione redempti sũt ipm imitantes cui ob nostram redemptionem crux imposita fuit. cum factus ẽ prĩcipatus super humerum eius. et qui nos admonens ad sectanda vestigia sua. Qui vult inquit venire post me abneget semetipm et tollat crucem suam et sequatur me. Ne vo hec nostra ꝓfectio et ipm profectionis tempus fideles populos lateat mandamus omnibus et singulis p totum orbem metropolitanis in vim eius quam nobis debent obedientie. vt ipi primum in ecclesijs eorum cantata missa solenni spiritus sancti. et conuocato populo bas nostras litteras publicent. et in circuitu ecclesiarum processiones faciant. Deinde copias earum autenticas suffraganeis suis quantocius mittant. illos monentes vt et bocipm in suis ecclesijs cum deuotione et diligentia faciant. Ceterum in tanto christiane religionis discrimine quãtũ a thurcis in presentiarum cernitur imminere. nulli dubiuz esse debet. quin christiani omnes tam reges et principes q̃ alij potẽtatus et priuati homines. ad defensionem catholice fidei et sancte legis euangelice iurta possibilitatem suam cum bonis et corporibus suis. de necessitate salutis viriliter assurgere et indesinenter assistere teneãtur. Eapropẽ fideles ipos ihu xpi cultores. vniuersos et singulos cuiuscunqz stat⁹ et conditõnis fuerint. siue põtificali siue imperatoria vel regali pfulgeant dignitate. harũ serie monemus ac requirimus. et in vim ꝓmissionis facte in sacri susceptione baptismi. et in vim iuramenti prestiti cum dignitatum suarũ insulas susceperũt. et per obedientiam nobis debitam. eis et eorum singulis mandamus: vt banc sanctã expeditõem ad quam profecturi sumus. nõ sine maximo corporis nostri dispẽdio. modis quibus possunt q̃celerrime adiuuare z promouere festinent. ab illo cui⁹ causa agitur eruberantia suscepturi premia. et in pseuti vita et in futura. Negligentes aũt negligẽtur et in extremo iudicij die minime inter illos inuenientur quibo dictus est dominus. Venite benedicti patris mei pcipite regnum. Nam quo pacto cũ xpo regnaturus est. qui temporale regnum aut delitias aut voluptates pro christo non vult relinquere: cum dicat ipe christus in euangelio. Qui diligit patrem suum et matrem suam aut vroz aut filios plus q̃ me. nõ est me dignus. Cõsiderate ista fideles christiani. et mente reuoluite diligẽter. ne ignorantes ignoremini. et tandez peniteat nõ adiuuisse in periculo cõstitutam ihesu christi religionem et fidem. Caueant sibi qui tales extiterint. Tu vo quicũqz fueris christiane fidelis. qui p tuis facultatibus expeditionem contra thurcos subeundam adiueris. Benedict⁹ esto in ciuitate. et benedictus in agro. benedictus fructus ventris tui. et fructus terre tue fructusqz iumentorum tuoz et armentorum et gregum. benedicta orrea tua et benedicte reliquie tue. benedictus esto ingrediens et egrediens. Det dominus inimicos tuos qui cõsurgunt aduersus te corruentes in conspectu tuo. et mittat dominus benedictõem sup cellaria tua et sup omnia opera manuũ tuarum et abundare te faciat omnibus bonis et constituat te in caput et nõ in caudam. Tibi autem qui nolens audire verba nostra. nõ modo iuuare opus sanctissimũ ad qõ anbelamus negligis. verumetiam volentes adiuuare impedis aut deterres. Nõ solum nouissima illa tremendi examinis dies coram redemptore tuo cui omnia dedit pater ĩ manus. ad sempiternum supplicij ẽ expectanda: sed misera interi p oẽm vitã timẽda calamitas. Justũ ẽ ei veri di iudiciũ. Juste vltões sue. Cõsiderat semitas pedũ tuoz. nec falli ĩ faciẽ pt. Paratã vo bõz z maloz opũ gerẽs mercedẽ nec irremuneratũ

quod bene. nec impunitum quod male gesseris esse ꝑmittet. Fidelis aũt populi sui
et sancte eccl'ie sue et legis sue catholicã fidẽ ꝑturbãs. vbicũq; eris ĩuenieris ab eo
et que diuĩe voces iniqs denũciãt. erũt tuo capiti horis om̃ib⁹ trepidãda. ne videli
cet maledict⁹ sis in ciuitate. maledict⁹ ĩ agro et ne mittat dñs sup te esuriẽ ⁊ sitim
et increpatõem in om̃ia tempa tua. ne egestate. febre. et frigore te ꝑcutiat. ne sis sem
per calũniam sustinẽs et oppssus cũctis dieb⁹ et stupẽs ad terrorẽ eoꝝ que videbũt
oculi tui. ne det tibi dñs cor pauidũ et deficiẽtes oculos et aĩam errore cõsumptam
et ne sit tibi vita tua quasi pendẽs ante te. et ne timeas nocte ac die et nõ credas vi-
te tue. Aduersus v̄o hãc iram dñi dei tui ꝑtas nulla tua. nomẽ nullũ tuũ. nec terre-
num priuilegiũ poterit preualere. Sagitte eius acute penetrãt ad intima cordis. et
carbones desolatorij aĩam nocentẽ exurũt. Vos v̄o infelices pirate ⁊ infelices latro
nes qui vel terra vel mari dyabolo militãtes in xp̃ianos latrocinia exercetis. si eun
tes ad hanc sanctã expeditõem. si redeũtes ab ea impedire. carpere vel spoliare q̄cũ
q; ꝑtextu eritis ausi. Vos ĩquã cũ adiutorib⁹ vestris. cũ fautorib⁹ ac r̃ceptorib⁹ ana
thema estote. et ab eccl'ia xp̃i penitus alieni. Vos q̄ qui sciẽter his venditis aliqd
emitis ab his aliquid. portum aut loca eis cõceditis. cũ eis publice vel occulte cõ-
municatis. ꝑiter anathema estote. In vos aũt vniuersitates locoꝝ ⁊ ciuitatũ mãda
mus ꝑ eccl'iaꝝ prelatos interdicti sententiã ferri. nolentes vllum priuilegium sedis
cõcilioꝝve quãcunq; verboꝝ vim habeat. vos ab hac pena defendat. etiãsi de ver-
bo ad verbum inseri vel ꝑticulatim illud exprimi et recenseri oporteret. At tu dñe
deus q nosti corda hoĩm ⁊ renes illoꝝ scrutaris. et nihil ignoras eoꝝ que fiunt. si
bene agunt christiani principes priuatiq; homines. si de tuo honore soliciti sunt. si
expeditioni quã ꝓ tuendo euãgelio p̃paramus q̄ prestare pñt auxilia nõ denegant
Adiuua eos. dirige gressus eoꝝ diesq; multiplica. retribue mercedem ꝓ bñfactis
cõserua eis regna et principatus. pr̃imonia et possessiones auge. et tãdem ad pin-
guia pascua tua et diuites mẽsas accersito. Qꝛ si corde indurato sua potius q̄ tua
querẽtes. priuatas cãs magis q̄ publicas curant. auaricie student. voluptatib⁹ ac
delitijs indulgẽt. et nos ad tua bella vadẽtes nolũt associare aut auxilio iuuare cuꝫ
possunt. quinpotius opem ferre volẽtes impediũt. aut cõuerte illos dñe et sana qd̄
infirmũ est. aut qd̄ noxiũ est ne noceat cohibeto. angustias nr̃as aspicis pie deus de
excelso sancto tuo. et nosti qꝛ ꝑter gloriã nomĩs tui et ꝑter salutem gregis dominici
nil aliud querit vox nostra. Memento dñe ihu xp̃e. qm̃ beato Petro et successorib⁹
eius claues regni celoꝝ tradidisti. volens quecũq; ligarent̃ ab eis in terris ligata
esse in celis. que soluerentur soluta. Ecce assum beati petri successor Impar meritis
auctoritate nõ minor: indignus vicarius tuus. Respice ad p̃ces nostras et exaudi
nos de alto solio tuo. Benedicito quib⁹ ipi benedicimus. et quib⁹ maledixerimus
maledicito. Ne memineris iniquitatũ nr̃aꝝ antiquaꝝ cito anticipent nos miseri-
cordie tue. Adiuua nos deus salutaris noster. et ꝓpter gl'iam nomĩs tui dñe libera
nos. et ꝓpitius esto peccatis nr̃is ꝓpter nomen tuuꝫ. Da felicem cursum ceptis no
stris Vltio sanguinis seruoꝝ tuoꝝ qui effusus est a thurcis introeat in conspectu
tuo. Aut gemitus compeditoꝝ. et redde inimicis nostris septuplum in sinu eorum
improperiũ qd̄ exprobrauerũt tibi. Respice sup populũ tuũ benignis oculis. Fac
nos ire cum prosperitate ad bellum tuũ ac reuerti felices. Da nobis victoriam de
tuis hostibus. vt tandem recupata grecia ꝑ totam europam dignas tibi cantemus
laudes. tibiq; ꝑpetuo seruiamus. et om̃is terra te adoret et nomĩ tuo psallat in secu
la seculoꝝ. Datum Rome apud sanctum Petrũ. Anno incarnatõis dñice Mille
simo quadringentesimo Sexagesimotercio Vndecimo kal'. Nouembris Pontifi-
catus nostri. Anno sexto.

Olent pleriqz oēs beatiſſime pr̄ marie pōtifex q ad tradēdā obediētiam
huic ſacroſcte romane ſedi mittūt.nō ſolū pſone ſedēti ī ea:ſ eius etiam
q ſe mittit ampliſſimis ōbis exponē laudes.Idē nūc et mihi faciēdū eſſz
q cū collega meo pſtāti et optio iuris interpte Johāne hinderbach ceſa-
rio noīe obedientiā ad te defero.At cū cū ſim certus in hac tui ſūmi pſulat⁹ adepti
one.quā diuinit⁹ inſpiratā cūcti fatenē.cōfluxiſſe ad te huc q̄plurimos.tū p̄cipū.
tū ciuitatum legatos.tui cōſcios et dicēdi ptos.nō ſum neſcius illos tñ tibi et ro-
mane eccl'ie cōgratulēter et apl'icū ſacrū ſenatū q delegit.et pietatē tuā. q demāda-
tum munus accepit magnifice atz ornatiſſime ꝓmendaſſe.Per hoſce vt arbitroz ho
mines.et veteris ꝓſapie tue alta nobilitas.et maioz tuoz illuſtria facta.ac oīs vi-
te tue curſus.ita in lucem ꝓdiere:vt nemo in hoc auditorio ſit qui neſciat q̄ p̄clare
ſis natus.q̄ ſcolaris acutus fueris.q̄ diſputator ſubtilis ⁊ vehemēs. q̄ doct⁹ doctoz
et eminēs.q̄ prouidus apud reges cōſiliari⁹.q̄ iuſtus in magr̄atib⁹ iudex.q̄ caſtus
in eccl'ia p̄ſbiter.q̄ ſcr̄us et amabilis epūs.q̄ verax et incoꝛruptus cardinalis. Nō
eſt igit̄ cur tp̄us in exponēdis ferā tuis laudib⁹. Nametſi vita tua in hanc vſqz diez
hmōi fuerit.vt vel milies dictitata delectet nō ſum tñ ego qui tuas eximias ac pene
diuinas virtutes.equo preconio celebrare poſſuz. Neqz tu is es qui rumuſculos q̄-
res et inanes aures ꝓpl'i captes.ſufficit tibi cōſciētia tua.que nō ab hoīe ſ ab ipo
rege ſclōz iuſto iudice qui nō fallit̄ coronā expectat merito ꝛ. Nos igz de tua beati
tudine nihil aliud dicem⁹.niſi qz tu veluti ſydus quoddā clariſſimū et ſaluberrimū
e celo miſſum credim⁹.ſub quo beati petri nauicula q̄ miſere mergit̄ felicit̄ emerge
tur. Cōſueuit ei ẽra hiſpanie nobiliſſima vnde tibi oꝛigo ẽ.induſtrios ſp et foꝛtiſſi-
mos viros apl'ice ſedi.atz ipis dare.quēadmodū damaſi et theodoſi maifestāt.qbꝫ
te nullo pacto cenſemus miꝛorem et nūc potiſſime.cū ex vꝛbis illi⁹ impialis Senaz
mr̄is mee.l'raz cultricis ⁊ ocij.tamacrem defenſionē.et certiſſimā cōſeruatōz aīad
uertim⁹. De ceſare vo a q̄ ſum⁹ miſſi dicē nō nihil eoz temeritas vrget.q̄ neſciūt ver
bis extollere ſuos dños niſi deprimāt alienos. Sz hoꝛrem⁹ ingredi cū puo nauigio
magnū mare.neqz eiñ nr̄a oꝛo ẽ.q̄ maieſtatē tāti p̄cipis.p ſua dignitate valeat ex-
plicare.cū nō vno tñ.ſ q̄tuoz ex fontib⁹ nr̄i friderici laus abunde manat. Ex rōno
ipio cui p̄eſt. Ex natōe germanica.q̄ ſibi p̄ ceteris obſeq̄t. Ex domo auſtrie q̄ ſe genu-
it. Et demū ex pſona ꝓpria q̄ coꝛpis ⁊ aī dotib⁹ egregie pollz. Si qs igz fridericū nr̄z
vt par ẽ.ꝓmēdare voluēit. Huic p̄io vetuſtas ip̄ et ap̄litudo ēt auctoꝛitas et p̄tas
et magr̄ficētia ⁊ gl'ia ī mediū deducēda erit. Deinde qō ſibi velit ingēs danielis ſta
tua ꝓpē ferreas tibias q̄uis imperia pterētes. Quid grādis Ezechielis impoꝛtz aq
la Cur aſſyrioꝛ regna mutē ab ytalia balaā enarrād⁹ oīs agle volat⁹.vt cretēſez
illū ioue ſtulte creditū deuz. Et theocum vt troyanos reliquos.vt potiſſime pium
Eneā.in bellis adiuuaret.vt r̄gib⁹ albanis aliqñ fauerit.vt rōnos rerū dños.gen
temqz togatā.vt grecos impatoꝛes.vt germanos ceſares victoꝛes hoſtiū.et mundi
denictores effecerit. Quecūqz ei de romano ipio p̄clare dicūt̄ ad rectoꝛē ei⁹ ꝓculdu
bio cū laude redūdāt. Nā ſic apl'i petri et ſilueſtri et leonis ⁊ alioꝛ pōtificū lauda
bile nomē.te q loco eoꝛ ſedes agit ſblimē:et auguſti ꝓmi et Cōſtātini magni.⁊ ka-
roli victoꝛis.et alioꝛ ceſarū excellēs gl'ia: Friderici nr̄z q eis ſucceſſit ī altū tollit.
Secūdo exponendum erit q̄lōga et lata ſit germanica natio. q̄religioſa. q̄verax
q̄iuſta.q̄ promiſſi tenax.q̄ppoſa.q̄diues.quāta illic nobilitas.q̄foꝛtis ⁊ expta mi
litia.quāt⁹ eccl'iaz ornat⁹.quāta gl'ia cleri.quāta p̄cipū magnificētia.quāt⁹ ſplē-
doꝛ vꝛbiū.q̄ celi facies q̄ ꝛe vbertas:cū ꝓuinciaz et pp̄li dec⁹ cū p̄ncipe ſit p̄ne. Ter
cio deſcribēda ſuccurrit iclita dom⁹ auſtrie ex q̄ ſ frideric⁹ ꝓgnat⁹ ẽ. Mater ⁊ ipa
regū ⁊ ipatoꝛū. q̄ ſepe vngarie ſepe bohemie ⁊ aliqñ polonie r̄ges dedit demōſtrāda
⁊ quāt⁹ fuerit magn⁹ ille Rudolph⁹ ipatoꝛ.q ⁊ bononiā Rōne eccl'ie dono dedit. Et
otto karolū potētiſſimū bohemie regē q auſtriā ⁊ ſtyriā rōno ipio ſurripuerat anci-

piti bello victũ intemit. Tũ duo alberti occurrerẽt. duo martis filij. duo sulmina
belli. quoꝝ alphonsum de nasaw. fastes imperij vsurpantem. apud renum magno
prelio vicit ⁊ occidit. Alter impios hussitas eccl'ie nr̃e seua bella mouentes q̃si mal
leus cõtriuit. De patre ladislai loquor incliti regis hũgarie ac bohemie. cesaris no
stri patruo. deniq; admiranda probata te nihil satis dici posset. Ponendi ante ocu
los essent Ernesti leopardi. Friderici. et alij q̃plures anime condidissime hui⁹ ex-
celse failie. q̃rũ virtutẽ admirari magis q̃ recensere valemus. Postremo qꝛ nõ imi
tanti maiores dedecus est paterna laus filio. ad fridericũ ip̃m cõuertenda erit oro.
De mãsuetudine sua. de religione. de iusticia. de prudentia faciendũ verbum. expo-
nendũ eius iter in terram sanctam. declarandus felix reditus. enarrãda paucis cõ
silia. cõmendanda pietatis opa. dicendũ quo pacto. ad imperiũ vocat⁹ fuerit. Ad
coronã regni germano apd̃ ciuitatẽ aquensez. Impialẽ ĩ hac vrbe sũmo cũ honore
suscepit: vt cõiugem nobilissimã ex domo portigalie duxerit. Alphonsi p̃clarissimi
regis neptem. Vñ sibi om̃s hispanie potẽtissimos reges affinitate cõiunxit. vt neu-
tralitatem eccl'ie romane nocẽtissimam. ex natione sua sustulerit. vt obediẽtiã ger-
manici populi magno labore maiori sumptu atz industria. tuis p̃decessoribꝫ Euge
nio et nicolao restituerit. Vñ secuta est que nũc fruimur et quã tãtope cõmendaui
mus ecclesiastice societatis vnitas. q̃uis ei⁹ rei gl'iaz plerique in alios detinẽt. quoꝝ
opera ea fuit. q̃ solet illoꝝ esse qui fugatim ab alijs sessumq; termĩ intcipiunt. De
his g̃ et alijs q̃plurimis rebus cumulãtissime putandũ illi erit. qui fridericũ nr̃m
digne ꝓ meritis laudare decreuerit. Sed nõ sunt hec onera que nr̃is humeris cõ-
mitti debeant. Satius est tacere q̃ maiestatẽ tanti principis reum vt nr̃a est orõne
pcurrere. Pretermittim⁹ igit̃ morem ab alijs seruatũ et omissis hoc loco tuis ac ce
saris nr̃i laudibꝫ. ad ea veniem⁹ q̃ corã te dicere ac agere iussi sum⁹. Munusq; nr̃z
q̃breuit̃ absoluem⁹. Sane cũ accepisset Frideric⁹ impator. sc̃tissime atz indeli-
bilis mẽorie. N. papã quĩtũ p̃decessorẽ tuũ ex hac mortali luce migrasse. cõplẽs illũ
dies luxit. Nõ quidẽ cui⁹ cã quẽ ꝓ suis gl'iosis opibꝫ et aĩ rectitudine ĩ cõcilio bea-
tissimoꝝ spirituũ ⁊ ĩ regno dei cũ petro et paulo. iã receptũ ñ dubitabat. ꝫ ꝓpt̃ rem
pu. xp̃ianã. cui mortẽ. N. hoc tempe funestissimã existimabat: timẽs ne ꝓ successo-
ris electõe sacri senatus opiões in diuersa tendẽtes. incõsutilẽ xp̃i tunicã scinderẽt.
et imminẽti ceruicibꝫ nr̃is hostili gladio vires addicerẽt qd̃ licet de tãto lumĩe non
eẽt credibile: qꝛ tñ acciderãt aliqñ peiora. ñ fuit absonũ formidare sil'ia. Sz quẽad
modũ exprimatura ⁊ infausta migratõe tui p̃decessoris merorẽ accepit cesar ingẽtẽ
ita ex tempestiua et felici vocatõe tua. sũmũ gaudiũ maximãq; leticiã adept⁹ ẽ. No-
uit em̃ te cesar cũ adhuc in minoribꝫ ageres. et cũ se visitatũ in hac vrbe sue corona
tõnis adisses: quãtum intellectu et doctrina. et p̃sertim ciuili sapiẽtia que mundi gu
bernatrix existit: quãtum cũ magnitudine et vite sanctimonia valeres diligent̃ ex-
pendit. te vnũ esse iudicauit. qui. b. p. locũ iuris meriti aliqñ tenẽs. qd̃ nũc ex con-
cordi voluntate sacri senatus impletum cognoscit et gaudet. Ac cũ serenissima cõ-
thorali sua leonora prudẽtissima et sanctissima femĩa que de tuo põtificatu maxĩo
incredibilit̃ exultet festos dies agit illos. qꝛ secum serio triũphat q̃ tu solus es. qui
post gregoriũ. xj. ꝑ annos octuagĩta et ampli⁹ sine cõpetitore cert⁹ et indubitatus.
b. p. successor inueniaris. Ea ꝓpt̃ letus de nũcio tue assumptõis cesar. solicit⁹ ꝓ de-
bito recognitõis. nos duabꝫ de causis ad te misit. Prima ẽ vt ꝓ vetusto more san-
ctitatẽ tuã recent̃ assumptã. suo noĩe veneremur. Secũda vt defendendã ꝯtra thur
cos catholicã eccl'iam tue beatitudini cõmendemus. In primo negatio nõ est cur
immoremur faciat impator qd̃ se decet. accipiat tua pietas qd̃ tibi debet̃. Nos igit̃
iussione parentes eius nomine. qui sacro romano imperio presidet. sanctitatez tu-
am domini nostri ihesu xp̃i locum tenentem in terris ac in gratiam et ducem vni-
uersalis ecclesie. recognoscimus te certum et indubitatum. b. p. successorem et pa-
storem dominice gregis. Te sanctorum euangeliorum verum interpretem. Te do-
ctorem salutarem. Te clauigerum eterne regni celestis profitemur. Tibiq; omnẽ

reuerentiã et obedientiã exhibem⁹.quã romanoꝝ imperatores ꝑdeceſſoribꝫ tuis ca nonice intrantibꝫ preſtare cõperti ſunt ſiue iure ſiue ꝓſuetudine ſuadẽtes.q̃ quantũ nobis ꝑmiſſũ ſit preſenti ſacra lr̃a docebitur. ¶Nunc de ſcõa noſtre cõmiſſiõis cã tranſigere oportet hoc eſt de tuendo nomĩe xp̃iano ꝓtra thurcos.nõ dico teucros. ¶Nunq̃ ꝙ hic erroris ꝓlaboꝝ.vt genti barbare atq; immundiſſimo nõi eoꝝ attribuã qui romani ꝓpꝫ patres habent. Theucri enĩ idem et troyani fuerũt.a quibꝫ exortuꝫ gen⁹ meandrũ et gens Julia profecta romanũ fuderat imperiuꝫ. Thurci aũt etſi nunc occupant loca in quibꝫ fuit ylion et neptune troya.ſcite tñ ab origine ſunt.qui regnante apud francos pipino in aſiam miḡuere Eamq; pedetẽtim ꝓuinciam ſui iuris fecere. Gens ſpurciſſima et ignominioſa.foznicaria in cunctis ſtuproꝝ generibꝫ.tunc quidem ydoloꝝ cultrix.nunc impĩj machometi ſectatrix. Nec hoſtis peſſima noſtre religionis. Quõ aũt debachati ſunt temporibꝫ noſtris thurci in grecia.z quo impetu Cõſtantinopolim expugnauerũt.Galatos deleuerint. Raſtiã que ſuperioꝝ olim miſia dicebatur oppreſſerint.In peloponeſum In euboeam cũ exercitu venerũt.cunctiſq; per circuitũ xp̃ianis vincula.verbera. neces cõminati ſunt.nõ eſt ꝓpoſiti noſtri nunc cõmemoꝝare.Satis eĩ et ĩ ratiſpana et ĩ frãckfoꝛdia et ĩ noua ciuitate.z aplici z ceſarei et alioꝝ ꝑncipũ legati ruinã grecie eccleſie noſtre vulnera deflenerũt.In ꝫ etiam adiutoꝛio non me fugit ſepe de his rebꝫ oꝛões habitas eſſe.et ab illis qdẽ diſſertiſſimis viris.quibꝫ ſi velim equari dicendo manifeſte de ſapientia.¶Nunc vo non vbis nec lacrimis.ꝫ armis regũ et populoꝝum eſt opus Que aũt bacten⁹ aduerſus hãc thurcoꝝum inſolentiã.Pro tutela fidelis populi temptauerit imperatoꝛ Optime nouit tua beatitudo. ¶Nec te latet promiſſa fuiſſe vngaris ſubſidia que preterierũt.Sed qua iã rõe perturbata ſunt ei⁹ cõſilia.et quibꝫ artibꝫ impedita ſit hoc anno ĩ thurcos expeditõ malo tecũ cogites q̃ extra me publice audies. Illud tñ nõ recitabo que franckfoꝛdeñ cõſiliũ facienda decreuit.duabꝫ cõditionibꝫ ſubnixa fuiſſe. Altera vt certitudo claſſis ytalice.que cum terreſtri exercitu cõcurreret ſuo tpe haberet Altera germanoꝝ controverſie que poſſent impedire pactum de medio tollerentur. Primam cõditionẽ irritã fecit tui predeceſſoꝛis obitus. Scõa ne poſſet impleri ab his ꝓcuratum eſt.qui ex publico malo proprium commodũ querunt. Atq; ita dum xp̃iani cũctantur thurciq; ꝓperãt religionem nr̃am funditus delere nituntur qui nõ contenti viciſſe greciaꝫ vngarie nobili regno iminent Vngari vo magnanimi et fideles populi annis ſupra.lxx.bunc hoſtem perpeſſi nunc victi nunc victoꝛes ſuũ ſanguinem tutati ſunt.qui cum nos ſeruant.optimates ſuos cum regibꝫ et pontificibus miſerunt. ¶Nulla domus in vngaria eſt digno nomine que duobꝫ nouiſſimis bellis cõtra thurcos habitis egregiũ et foꝛtem aliquẽ virum nõ deploꝛauerit.hodie vo non eſt hoc regnũ.qõ thurcoꝝum ipetũ ſuſtinere poſſit.Attenuatum atq; externa idiget opelegati eius et in franckfoꝛdia et in noua ciuitate cum ceſare ſuperos atq; homines teſtati ſunt.Si reliquoꝝ xp̃ianoꝝum preſidia ſentiunt ſe iterum atq; iterum belli pericula ſubituros.Sin relinq̃ntur a nobis leges accepturos.quos thurci dederint. ¶Neq; enĩ conſilium eoꝝum eſt ſine ſpe victoꝛie.vꝛbes et agros igni.vꝛoꝛes et filias lupanari.ſua et liberoꝝ capita hoſtili ferro cõmittere.quocũq; tandẽ modo ad hoſtes vngaria deficiet.ſiue ytaliam ſiue germaniam percurrere ac predari voluerit in vtranq; terram patenti porta aditum habet. ¶Durus vero vngaria eſt z antemurale foꝛtiſſimum.ſiue clipeus noſtre religionis.ſub quo longe iã ei protecti ſumus. At hic nũc clipe⁹ nob ſubtrabitur.¶Durus vo bombardis arietibꝫ et quatitur et nos de re medio anima nulla remoꝛdet.O ingratitudinem noſtram quã nũc vicem defenſoꝛibꝫ noſtris reddimus vngaris.O ſtulticiam populi xp̃iani.o cecitatem atq; amentiã ab externis inuadimur hoſtibus.et nos in ciues arma conuertim⁹. Sed digne patimur pro noſtris iniquitatibus ¶Nulla intra nos concordia.nulla obedientia ẽ.¶Neq; ſpirituali neq; tpali paremus capiti Jacet ſpreta religio iuſticie ¶Nullus honos. fides pene icognita.ſed rex quiſq; ſibi aut põtifex eſſe videt quot capita tot ſentẽtie Scinditur incertum ſtudia incõtraria vulgus.Illic germaniam mille conturbant

lites inter galliam et angliã vetus odium viret. Hyspanie reges immutat ambitio.
ytaliam magno labore pacatã. Nouus iam turbo ꝯcutit. Noua exurũt apud senas
incendia. Quid sperem⁹ his moribꝫ ꝓcuratores machometi sumus. Nã ipsi patefa
cimus hosti. et terga nudamus que feriat. Quid tanta inter nos est iuidia et maliuo
lentie pestis. tantum venenum tanta rabies vt videre videat complures nostre religi
onis homines seruire thurcis malle. q̃ xp̃ianũ ferre aliquẽ principem. Tot demum
sunt in xp̃iano populo vectigalia. tot pecuniarũ extorsiones. tot rapine tot principũ
ne dicam tyrannorum nostroꝝ in subditos cõtumelie. vt magnopere verear. ne veni-
ente thurco et onera relaxanti. Plebes nostre libenti animo celsa submittant. Mari
me vo si vt est callidus hostis libertatem de fide fecit. Sed o xp̃ianum ꝓpl̃m. o plebem
electam. o vineam dñi sabaoth. o xp̃i hereditatem. o testamentũ. o regnũ dei quo nũc
redacta es xp̃iana societas? ex quatuor patriarchalibꝫ ecclesijs xp̃iana subnixa fides
in orbem vniuersum palmites extendit. maiores nostri duas per ignauiam et secor-
diam cũ Jerosolimitana sede turpiter ꝑdiderunt nos terciã. et illam quidem. que p⁹
romam scd̃a fuit. in qua tot nobilissimi imperatores tot sancti pontifices claruerunt
tot generalia cõcilia celebrata. tot sacri canones editi. tot sacratissime leges promul-
gate sunt non minori damno. maiori tamen desidia prorsus amisimus. Euangelium
saluatoris qd̃ in omnem terrã intonuit. sola iaꝫ audit europa. nec ipsa quidem omis
In occidenti sarracenis premimur. Septentrionis magnã partem ceca gentilitas
inuasit. ex oriente qua grecia ꝓtenditur thurci nos pepulere: ꝓpe est nisi vigilam⁹ni
si consurgimus. Nisi deus adiuuat nisi tua sanctitas vt temperet animose occurrat
vt et hũc tuũ thronũ. et qcquid restat xp̃iani noĩs machometus occupat qui iam sine
resistentia terre domin⁹ ac maris esse videt̃. Aduersus hanc pestiferaꝫ bestiam et ad
uersus hec mala conatus est imperator. vt nosti remedia cõquirere. sunt p̃cepta. sunt
eius vt ante dixi cõsilia. non proposito cadit. neqꝫ animo deficit: deceptus est nõ defa
tigatus. Hac vo successit alia aggredieť via. quecũqꝫ sibi vt imperatori romanoruꝫ
vt aduocato ecclesie. vt protectori fidei orthodoxe. vt austrie duci. vt religioso pricipi
vt homini christiano ĩcumbere videntur. procuranda religione minime postergabit
Sed qm̃ propulsare thurcos. et illatam xp̃iane plebi cõtumeliã vlcisci oĩno opus est
omnium fideliũ magnoqꝫ sumptu et magnis viribꝫ indiget. Supplex orat tuam bea-
titudinem cesar que christi vicarium gerit. vt anteq̃ hostis appropĩquet magis vna se
cũ ad ea intẽdas animũ. per que xp̃iane potentatus inter se pacẽ tenentes. aduersus
infideles arma conuertant: et cõmunem hostem ex europa deturbent. Quod licet dif
ficile videatur hac infelici tempestate nostra in qua tantopere diuisi sumus: nihil est
tamẽ q̃ diligentis hominis studium non perficiat Vigilanti. instanti. vrgẽti. pro vo-
to cuncta succedunt. labor improbꝫ omnia vincit Incidisti beatissime pater ĩ hec luc
tuosa. et vt ita dixerim fastidiosa tempora. que fidẽ catholicã pene concussã. et vndiqꝫ
laniatam christianã plebem ostẽdunt. Tu ne cede malis. ꝫ contra audentior ito: q̃
difficilius eo preclarius ages. non est impossibile si mihi credis cõstantinopolim. to-
tamqꝫ greciã de manibꝫ thurcorum eripere: si mõ his itineribus incedam⁹. que sunt
aptissima. neqꝫ mare neqꝫ terra christiane potentie thurci sunt pares et hominibus ⁊
equis et nauibꝫ et curribus et quibuslibet armis et rei militaris pericia superiores
sumus et auro Qꝫ si armetur christianũ robur fugiẽt hostes sicut stipula a facie ven
ti Sarmatiaqꝫ nr̃is relinquent spolia sine vulnere et sanguine. Mira res neqꝫ facul-
tas nob̃ deest. q̃ possum⁹ thurcos exterminare: neqꝫ voluntas. Nam viribꝫ multo q̃
illi prestamus. ⁊ nemo est christiano nomĩe ĩsignitus qui nolit perire thurcos Quid
igitur obstat. cur stamus. cur non exurgimus. cur non defendimus plebem nostram
cur non propulsamus iniuriam? Sed vnum nobis de istis vnũ inquirendum est. quo
habito facile terrebimus et consternemus hostẽ. Hoc vnum ẽ ordo sine quo nihil est
quod valeat rite explicare. Ordine caremus beatissime pater: et modo at nunc tua ĩ-
terest et nostri cesaris. et adherere rebꝫ agendis. Nisi enĩ vos duo luminaria magna
Vos primi orbis capita. vos sal terre et mũdi p̃sules ordinẽ ponitis quo christiane

vires in hoc opus vniant. nõn est q̃ vel nos speremus vel thurci timeant xp̃ianũ cõflari exercitum. Age igitur summe pontifex. fortem sume animum: erige nobilissimã mentem. laudatissimũ illud in omni gente vulgatũ. quod ĩ assumptiõe tua votũ emisisti ante oculos semper habeto. Intelligis q̃ cesar p̃mittit clarissimũ illũ arrogonie regem potẽtia et sapientia incõparabilem in hoc opus valentissimum habes philippo duci burgundie nobilissimo z p̃ssimo maximis rebus comparando. nihil magis cordi est q̃ pugnare in thurcos. Vngari auxilia expectant. belli fortunam sub tuo vexillo iterũ expituri in germania multi sunt principes qui corpora sua aduersus hos hostes deuouere Carolus rex francoz et re et noĩe xp̃ianissimus. suoz progenitorum vestigia non deseret. quoz fortia facta omis decantat ecclesia. ne queq̃ fortes vt opinor anglorum manus deerunt. Castellanis et portigalensibꝫ rerũ gestarũ gloria clarissimis innatũ est p fide certare Voluntarij sunt et prompti omnes populi pro christi fide arma suscipere. ꝝ omnes in te oculos direxẽ. omnes ex te modũ atq̃ ordinẽ expectant. Erurge igitur api eccl'ie thesaurũ. aperi celi portas promitte dignam laboze mercedem. Effunde largiter spiritualia dona ĩ xp̃i milites mitte operarios in messez dño gratissimam metent. Hoc tuũ est opus. hoc est in quo deo possis et hominibꝫ cõplacere. Scio multos tibi deberi titulos postq̃ celum potieris: sed nullius illustrioz sacrofago tuo inscribi poterit: q̃ si perdite sub p̃decessoze tuo cõstantinopolis recupatorũ et vltoz cõis ĩ vrie vociteris Atq̃ vt aperte dicam qõ sentio. Hec certissima via est p quã xp̃iani reges et fideles cuncte nationes. tibi vt xp̃i vicario ceruices suas libenter inflectant. si defensionez fidei nostre fortiter et magnifice suscipias et quemadmodum fouendo ytaliam pacem iuuando et sapientissimos legatos designando spẽ dedisti exterminãdũ thurcoz sedem et impiam gentem totis conatibꝫ erect⁹ atq̃ intẽtus esse videare Pleraq̃ alia ad rem hanc ydonea semotis arbitris. cum tue pietati videbitur latius exponemus.

Oõ Enee cozã sc̃tissimo et senatu cardinaliũ ĩpatoze cozonato p̃ñte z ei⁹ noĩe ad passagiũ ducẽdũ. **.ccccxmj.**

Oyses vir dei btissime p̃ marie pontifex cum sibi successoꝛẽ ordinaret Josue filium Nun diuinam vocem ad se dicentẽ audiuit. p hoc si quid agendum erit Eleazar sacerdos cõsulet dñm. ad verbũ eius egreditur et ingreditur ipse. et omnes filij Israhel cum eo et cetera multitudo. quibꝫ verbis non populi solũ sed reges et principes mouentur. magnis in rebꝫ summi sacerdotis cõsiliũ quere et imperiũ sequi. Quod postmodũ et in nouo testamẽto ac in tẽpoze gratie multis exemplis z autoritatibꝫ est firmatũ. Sicut et cõstantini magni et theodosij et Justiniani et aliorum xp̃ianoz cesarũ gesta testant. Eam ob causam cupidus atq̃ auidissim⁹ Cesar diuinus Fridericus roman⁹ iperator Augustus filius tuus obsequentissimus. suo tpe aduersos impios machometi cultores generale passagium ficret. atq̃ in illud suũ studium suasq̃ curas omnes cõuertere: te pri⁹ magni dei vicariũ. xp̃iane plebis sacratum religionis magnum caput perfectũ ducẽ. optimum rectorem. veracem magistrum. cõsulendũ. audiendum et sequendum censuit. Cuius prouidentiã nostre autoritas mouere potestas implere põt: quid sit agendũ. Venit igitur hodie ad te tuumq̃ sacratissimũ senatum cesar super vniuersali passagio. cum tua beatitudine locuturus. Coronatus enĩ iam triplici corona. eiusq̃ regni tua bñficẽtia rex cõfirmatus cuius potentiã daniel ferro cõparauit. cui⁹ limites solus claudit ocean⁹ cuius fundator Romulus. confirmator Julius amplificator august⁹. Approbator dñs ihesus fuit. cuius autoritas in terris nisi tue cedit nulli. Cuius officium est pce re subiectis. et debellare superbos. Quid aliud cogit q̃ passagiũ. p qõ et xp̃iani fortiores. et inimici xp̃i nominis credũt imbecilliores. Princeps inq̃ sapiens. que sunt digna principi cogitabit Reges apud modos vt heredot⁹ ingt apud oẽs vt cicero sẽsit iusticie fruende cã creati sũt. velut iniuriaꝝ pulsores. q si platũ auscultare volũt ceterisq̃ phis recta mouentibꝫ obedire Procuratione reipubli. non ad suã ꝝ ad eoꝝ qui sibi cõmissi sunt vtilitatem gerere dicuntur. Atq̃ hoc est q̃ de passagio cesarem et

solicitum et anxiũ fecit. Super qua re dicturus eo que mihi sua maiestas imperat oratiõnẽ meam in tres partes diuidã. In prima dicẽs quid sit passagiũ qđ queritur In scđa cur petat. In tertia facile ne passagiũ fructuosũ sit futurꝫ. Quibꝫ ĩ rebꝫ si lõgior fuerĩ cũ rexꝫ magnitudini ọ̃ba ꝓpãt sic fortasse breuior videbĩt: ego tñ reuera breuis qm̃ ẽpedocle teste sola breuitas ꝓmẽdat ĩdoctos Sꝫ iã ꝑmũ absoluam⁹. passagij vocabulo nihil aliọ̃ designam⁹ qm̃ expeditõꝫ militarẽ nũmerosissimã aduersus ĩfideles p xp̃iãos ĩdictã. quã si ꝓsequũt cruce signati. plenariã pccoꝫ oĩuꝫ r̃missiõꝫ merẽt. Appellatꝫ passagiũ r̃mone ytalico q̃si transit⁹. Nã sic aues q̃dã gregatĩ certis anni temporibꝫ de regione in regionem trãseũt. dicunt ꝙ passagiũ facere: et xp̃iani nõnũq̃ sumptis armis turmatim incedentes. Atqꝫ in hostes fidei ex aplice sedis iussu ꝓsilientes. et visi et dei dicti sunt passagium habuisse. Neqꝫ verũ passagium videri põt nisi multorum fiunt populoꝫ: qui migrare magis nouas sedes quesituri q̃ bellaturi videãt. Sic cymberoꝫ ĩ ytalia ĩundatõ ac gothoꝫ t hunoꝫ excursio: habem⁹ qđ sit passagiũ. Nunc cur petatur exponam⁹. Tria sunt que cesarem passagij cupiduꝫ reddant. Cõmiseratõ. vtilitas. atqꝫ honestas rei. Unde ọ̃ ꝓmiseratio prodeat. paucis (aduerte) docebo. Quis infirmatur inquit aplus et ego non infirmor? Qui vidit afflictos et nõ affligitur? cuius pectus adeo durum est. vt dolentibꝫ non condoleat? gementibꝫ non cõgemat? Tristantibus non cõtristet? Cesar qdẽ postq̃ discretiõis attigit annos cepitqꝫ noscere nostre fidei sacram: morꝫ religionis induit zelum: cepitqꝫ rebꝫ oĩbꝫ diuini cult⁹ augmẽtũ ꝓponẽ. qđ sibi et sue nature bonitas et nobilitas sanguinis suadebat. Nam domus austrie princeps inter quos plures ac reges ac imperatores floruerunt: tunc sibi prospere succedere sperauerunt. cum diuino nomini bene et cõstanter famulati fuissent. Quoꝫ vestigia fridericus secutus defunctis parentibꝫ q̃primũ tutelam eriuit. vt locum videret ĩ quo nostra redemptõ celebrata est. adhuc adolescẽs trãsmare nauigauit. cõteritqꝫ pelag⁹ digitis asperit locũ vbi nat⁹ saluator noster xp̃c. Ubi positus in presepio. Ubi p̃sentat⁹ in templo Ubi baptizat⁹. Ubi temptatus. vbi predicauit. vbi lazarum suscitauit. vbi cenauit. vbi captus. vbi derisus. vbi iudicat⁹. vbi crucifixus. vbi sepultus est. et vñ ascendit in celum. Quid multa dicam osculatus ẽ cesar terrã vbi fuerũt pedes eius q nos redemit. Sꝫ quo tunc aĩo fuisse arbitraris cũ spurcidos illic. Sarracenos immũdos horridosqꝫ dñari videret. sanctissima loca possidentes. Quid aliud dicere poterat nisi ꝓpheticũ illud. Deꝰ venerunt gẽtes in hereditatẽ tuã. Polluerũt templũ sanctum tuum posuerũt iherusalem in pomorũ custodiã. Et iterum. Quomodo sedet sola ciuitas plena populo facta ẽ vidua dña gentiũ. Princeps ꝓuinciaꝫ est sub tributo. Prech quãtuꝫ vrgebat angebatqꝫ cesarẽ ciuitatis hui⁹ oppressio: et illoꝫ q sunt transmare xp̃ianoꝫ ꝓculcatõ. Sꝫ qđ grecia lr̃aꝫ mr̃. Jnuẽtrix legũ. cultrix moꝫ. et oĩuꝫ artiũ bonaꝫ mgr̃a. quẽ nõ miseret gẽtis illi⁹ afflicte oppsse pessundate. cuius imperium non sub alexandro macedone solum suisqꝫ successoribus. Sed sub athenien sibꝫ thebanis ac lacedemonien sibꝫ olĩ florẽtissimũ. et potẽtissimũ fuit. Nũc vbilibꝫ effemiatis thurcis ſuire coacta ẽ. qđ regnũ illọ̃ vngarie nobilissimũ. terra ãtiq̃. potẽs armis: atꝫ vbera plebe. Deu q̃nta passi sũt vngari diebꝫ nr̃is? q dũ nr̃m ſuãt sãguinẽ. fudũt suũ q̃ pectora nr̃i sũt muri obligamur recte oẽs xp̃iãi vngarice gẽti q ꝓ nob mortificãt tõ die. t facti sũt sic ouis occisiõis. Et cũ p̃ntẽ illoꝫ regẽ puerꝫ pupillũ. orphanũ. ladislaũ nobilissimũ: t regũ et ĩpatorũ ꝓlẽ. q suo regno suisqꝫ subditis. auxiliũ nũc. tã sctitatẽ tuã q̃ cesareã. sue ꝑces sue lacrie moueãt. nã illi gẽti postulat auxiliũ. q̃ toto xp̃iãorũ ꝓlio affert p̃sidiũ. accidit vt aliaꝫ calamitas ꝓuinciaꝫ massagete et scitaꝫ q̃plures ꝓli liuoniã verãt. Adauri ọ̃ puĩ hyspanoꝫ occupãt regnũ. siliciã Jammiarius ĩ siluas Ciprũ Rethũ Cretheũ. Sicilią. q̃re et ĩpi ytalie littora barbaroꝫ sepe classes ĩuadit aspnantqꝫ xp̃ianos O nr̃aꝫ mariaꝫ negligẽtiã. o tpa. o mores. Bũ gẽtiles fuerĩ cesares ydoloꝫ cultores augebatur indies credẽtiũ numer⁹. Nũc cũ xp̃iani sũt reges ĩpatores duces minuit cult⁹ xp̃i. q totũ fere orbẽ cõpleuerat. ĩ angulũ europe deduct⁹ ẽ. Affricã et Asiã amisim⁹. Europa ꝙ ꝓculcauit cur ꝫ refriguit ardor. tepuit caritas. Prechdoloꝫ maioꝫ est Sarracenoꝫ ardor ĩ sua pfidia q̃ noster ĩ fide zelus. Cernim⁹ xp̃ianorum minu-

rias et tacemus. Opprimit iugulatur nostra religio. et auertimus oculos. Sed ali⁹ est cesaris anim⁹. aliāq; arbitrat tuā esse mētem. Nā qui nō defendit oppressos. aut amicos. aut patriam deseret qd ne tibi neue sibi quispiaz imputet passagiū expedit in quo magnam vtilitatē esse ītelligit subuenire laboribꝫ. Vngaros liberare. grecos a seruitute propagare. diuinū cultū sanctā terrā. ex manibꝫ īpuroꝝ vendicare. Monstrūq; illud ⁊ abhominabile ydolū machometi exterminare. Vnde placentes inmarcessibilem celestis regni coronā adipiscantur. En magnaz vtilitatē. ꝫ non est vera vtilitas honestatis. Maiores nostri iustū bellū gerere honestā rē censebant. Erat autē belli equitas sanctissimi senatus ꝓ iure descripta denunciata q̄ bella īdicta iusta putabant In quibꝫ qui viriliter pugnassent. non viuentes solū. ꝫ occumbentes que honore dignos. gloriososq; iudicabāt. Quid de ꝫ bello dicem⁹ qd non terren⁹ hō. ꝫ diuinus imperator indicat. In quo non impij ꝫ diuini cultus ꝓpagatō querit. In quo fides catholica defēdit. et honor saluatoris nr̄i. q cū ī forma dei eēt ñ rapinā arbitratus est esse se equalem deo ꝫ formam serui accipiens. seipsū exinaniuit factus obediens vsq; ad mortem mortē autē crucis: vt nos de dyabolica seruitute redimeret. ⁊ tumet aduersus eos machomet. inflat. cornua erigit. ⁊ nos quiescim⁹. An non arma ꝓ xp̄o sumem⁹. qui ꝓ nobis sumpsit humanitatē. Maxīa esset īgratitudo nostra. si nō ad incertā mortē pro xp̄o irem⁹ qui certā ꝓ nobis tulit. si nō illi vitam offerem⁹ a quo suscepim⁹. En bellū honestissimū in quo patris. in quo dñi. in quo magni dei causaz tuemur. In quo qui vitā tpalem amittit acquirit eternā. et famam clari noīs adipiscitur sempiternam. Quid plura tantū obestis. vt non sit gloriosum pugnare ꝓ fide vt infame fedumq; sit non pugnare. qñ necessitas vrget sicut iam crassantibꝫ vndiq; ī fratres nostros sarracenos: et nomē xp̄i magna īcrudelitate atq; immanitate persequētibꝫ. Et tantum de scda parte dictum in qua cur passagium peteretur monstrandū fuit Supererit nunc de possibilitate congregandi passagium deq; spe fructus dicere plurimi sunt beatissime pater. qui cum nominari passagium audiunt. Ecce vetus somnum iniquum. vetus deliramentum. inanes fabulas. Verum vrbanus antecessor tuus cum vexaretur a paganis orientalis ecclesia. Sarraceni qui thilum cōculcarent. motus allexij qui cōstantinopolim tenebat et alioꝝ xp̄ianorum qui sub tributo thurcoꝝ vitam egebāt. p̄cibꝫ. igni et laborioso itinere in galliam profect⁹ maximū exercitum cōgregauit. Atq; hominū tricenta milia vt Otto frisingeñ scribit nō futilis auctor in greciā asiam syriamq; transmisit. quibꝫ mille sarracenoꝝ vires obsistere valuerunt qñ et anthiochiam expugnauerunt et hierosolimam obtinuerunt. Vñ adhuc vrbanus q conuocauit passagiū et gotfridi qui indixit illustre nomen habetur. Sed pensem⁹ hodie spes bona possit haberi passagij. qñ nemo sciens impossibilia tēptat Neq; aggredit quisq̄ quod assequi desperat. Magnū facinus spes nutrit Quid hic respondemus duo cōsideranda sunt vnū an christiani facile possint in passagium trahi Alterū an inchoato passagio spes sit magna vincendi. Nam q̄uis omnium bellorum dubius sit exitus Nunq̄ tñ cōmittendum est bellum sine spe quadam et argumento victorie Ne (sicut Octauianus cesar prouerbiū habuit) aureo piscari hamo videamur. ī quo maior damni q̄ lucri rō possit haberi difficile ergo p̄mū videtur xp̄ianos. qui inter se sunt discordes. apertisq; fragrant odijs in vnam passagij summam ducere. Sed quid multi obstare putant passagio sapientia cesaris cōducere indicat. Omninoq; si pax xp̄ianos haberet. incassum quietos p̄ncipes atq; torpentes populos excitaremus. Neq; vtiles bello manus inuenirentur timerent mortes. ferrū. neq; signū neq; tubam ferre possent. Nunc vo excitata bellis ꝓplo vltro sese offerrēt. facili⁹ ex bello vocatur bellū. q̄ ex ocio miles. Bonū ē viro sicut ꝓpheta testat. cū portauēit iugū ab adolescētia sua. qs xp̄iāoꝝ ē postq̄ pugnare oz. q nō poti⁹ ī thurcos q̄ ī xp̄ianos stringē gladiū velit. Placebit oibꝫ arma ī sarracenos vertē patriā vt getā reliquūt. Et fortasse vnica parādi xp̄ianos via ē cōuocatō passagij Marciales enī et feroces europe ꝓpli nescientes quiescē. nisi aduersos exteros prelientur. in se manus vertūt. Qua rōe ductus olim catho excidi carthaginē disuadebat ne pa-

cē habētes ī circuitu romani ī sese ruerēt. Sic et reges isr' victis hostibꝫ mutuis re-
cidē vl'neribꝫ Jā pacē ꝯ vt habeāt xpiani: bellū ī dextris ē ēnsserēdū. Ad quā rē neqꝫ
germanoꝝ illustris animꝰ. Nec coꝝ nobile gallice gentis. neqꝫ mens sublimis hyspa
noꝝ. neqꝫ honesti cupidꝰ ytaloꝝ verit spūs. Oēs qō tua iubet scītas. pstāti aio ex
eqārē. Quis dubitat fieri passagiū: qō romani pōtificis autoritate decretū ꝛ īperato-
ris mādato fuerit cōuocatū: videoꝝ videē rē pfectā. Nec me dubiū hꝫ vllū. Si tu obuz
apponis: cesar adūcit manū. Nā si qs obedire neglexēit vel tuis iussibꝫ vl' cesaris im
perio ꝓpellet. Sz dic fortasse gspiā q Bracciꝰ q̄us hostis ecclie. aliqñ tñ vir sensatꝰ
freqnti ꝑmone vsurpare solebat. ebꝫ potētissime rebꝫ bellū indigē. Et hoꝝ triū vnū
eē pecuniā Ubi ꝯ corrodemꝰ aurū ad tātū et tālonginquū bellū: necārīū sunt. ꝛ modi
ī ꝓmpto huius inueniemꝰ argentū qs vulgare nō expedit Illud dicē possū. Liuita-
tes q̄ ob eā causā bellū suscipiūt. vt sine minis ī pace viuant. libenter passagiū cōtribu
ant curas vt pacē nihil insidiaꝝ hñtē cōseq possūt. nō erit difficile ꝓuocare passagiū
Nec rursus spes magna victorie derit. Nouit maiestas īperatoria thurcoꝝ assirio
rū egiptiorūqz gētē. imbecilles iermes effemīati sī Neqꝫ aīo. neqꝫ ꝓsilio. marciales.
saumacida erūt spolia siñ sudore et sanguīe. Quis trūcatos mitratosqꝫ thurcos. aut
brachatos timeat egiptiacos. qs rabsaces ad ezechiā regē loqns bacculo arundineo
cōfracto cōpauit. Oz si aliqñ nr̄i exercitꝰ victi ab eis sūt. neqꝫ viribꝫ neqꝫ re militaris
pericie. ꝫ inumerositati hostiū ascribēdū ē. Oēs si xpianoꝝ copie tot fuerūt vt oppri-
mi tot saracenoꝝ multitudinē neq̄ant. et q passagiū nomē exposcit: certa nihilominꝰ
in manibꝫ erit victoria sic ꝓsca exēpla nos instruūt Juuabūt et diuisiōes eoꝝ et odia q̄
in tartaris hñt assidua certamina. Juuabit ꝛ gētis illiꝰ desperatō. Nā et machome-
tū cui maxie credūt sectā suā ī ottigētos vsqꝫ annos augēdā. Exinde diminuendā asse
rūt ꝓbasse. q sub eraclio cesare malignari accepit. postq̄ supputāt anni. xl. et octigēti
ꝛ ꝫ thurcos admodū terrītat. xpianos eleuat. Nāetsi falsus ꝓba machometē. nō ē
tñ falsū vaticinū estimādū: qō Jeremie sacris ꝑmonibꝫ ꝓsonū esse videmꝰ. dū gnq̄gesi
mū ca. libꝝ sui q̄si tuā sctitatē ac cesarē hortatꝰ Nolite tacē sup iniqtates eꝰ qm̄ tps vl
tionis ē dūmodo vicissitudiez ipe rēbuet ei. Possez ad hāc tñ plura deducē: ꝫ neqꝫ do
ctissimis tuis auribꝫ neqꝫ reuerēdissimis sapiētissimisqꝫ pribꝫ q assidēt dāda sī vba. sa
tis ē nob absoluisse ea q̄ ꝓmisimꝰ. ea q̄ cesaria dignitas dicturū me voluit. Intelligis
xpi desideriū suū itegrū ꝓpositū Cesaris mētē itueris: totū tñ et ꝓsilio et iudicio tuo
relinquīt. Cesar cū esset hac vice apō tuā btūdinē noluit hāc rē intactā relīquē. que
sibi ab ineunte adolescentia sp cordi fuit. Al's aī cōciliū generale petiuisset aut infor-
matōz decreta aut aliud quispiā Cesari suscepta ex tua sacra manu īperiali corrna-
nihil antiqus visuz est q̄ de passagio tecū agere. Quod si fortasse ꝓma frōte arduū vi
deat. Nihil tñ est tā difficile. qō q̄rendo nō fiat facile ōtus circa difficile opaī Aspe-
ris in rebꝫ. ꝛ vir noscīt et gl'a q̄rīt. q magno aīo et fortiter et excellenterqz gerūt Ne-
scio quō pleniozi bucca laudare solemꝰ: clari et illustres sūt tituli tui btissime psul. q
vnionē feceris Jubileū indulseris cesarē corronaueris. Passagiū tñ titulus et dignioz
anitas orat ꝛ tibi corronato cesare q̄us multa incūbāt nihil tamen est de quo vel vti
liꝰ agere. vel glorioſius q̄ de passagio.

Gregorius heymburg denun-
ciatur excommunicatus.

Epistola. cccc. xv.

Jus papa. ij. Dilectis filijs burgimagistris ꝛ psolatui oppidi nuremberg
salutē et aplīcā bñdictōz Saluatoz humāi generis ī būc venīēs mūdū. vt
ex mortalibꝫ genitꝰ. dei filios et sibi ipi ī sūmi pīis sui regno cohēdes effi
cēt: Unū ex oībꝫ fidelibꝫ ī eū credētibꝫ regnū ꝓstituit idqz vnā ipi ecclīā nūcupauit
cuiꝰ ipe caput eēt et regnatoz sēpitern. Uisibilē vo būanis oc'lis pntiā sui p admira
bilē ad pīez oipotētē ascēsū. mūdo subtractur: petꝝ ap'loꝝ pncipē. eiusqz legittimos
successoꝛes vicarios sibi cū plenitudine ptātis ad ꝓprie gubnatōz eccleſie substituit
tribuēs oīmodā p tpalē successiōz vicarijs ipis ī terris ac ī ce' oīa ligādi soluendiqz
Precipiensqz districte ipos audiri. ꝛ ī eoꝝ iussiōibꝫ pmonstrari. Oz si q transgresso

res veneno ibuti eos nō audirēt. huiusmōi oēs p exclusis a suo regno eiectisq; a scta ecclia iter ethnicos et publicanos. cū pditōis et mortis filijs voluit cōputari. Cū ei nullū regnū vt ipius dñi nr̄i vbis vidicim⁹ in se divisū stare possit. q̄ nā mō sacrosanctū stabit ecclie regnū. si illi q xpi supremi regis vicario parere contemnūt. dc regni non valeant sorte dcpelli. Aduersus hoc in quassabile fundamentū et ecclie firmā petram beresis quedā a paruo tpe citra sensū visa suboriri pullulauit. q̄ sub ouium vestibus lupos rapaces itrinsecus celās sub appellatōis spē ecclie satagit vnitatē cōuellere. Nā si qua xpi vnicus vicari⁹ canonibz sacris etiā et iurisscripto iherēdo dcreuit statuitq; z ꝓuari vt dignū ē. ꝓcepit calumniatores maliuoli et puersi subterfugere iustitiā plumentes. p ludibria friuolarū appellationū ad futurū cōsiliū. ceu ad id q̄ nus q̄ ē. ac supra christi vicariū esse aut reperiri nequit. obedientiam q̄ ē dc necessitate ecclesie et salutis vniuersoz ipzobe dcliant ac temē. Hāc igit dyabolico spū et istructu nouitatē exortam cōsiderantes. i totius ecclesie catholice nō tm̄ eneruatōez ꝟ euersionē. i mōtuano cōuētu sepe et mltūue discussaz dc venerabiliū fratrū nr̄oz sācte rōne ecclesie cardinaliū pluriūq; alioz plulū et peritoz q aderant. maturo cōsilio et cōsensu illiusmōi appellatōes dānauim⁹. Atq; ita appellātes. Notariosq; ac testes et adherētes oēs excōmunicauim⁹. leseq; maiestatis hēt crimia et penes eoipo illos diffiniui m⁹ icidisse: put i aplicis lr̄is su pde cōfectis plen⁹ cōtinet. Cetez bis oibz nō obstā tibz qdē ex pze dyabolo mēdacioz artifice nat⁹ Gregori⁹ de beymburg noie. auaricie ptamiat⁹ illunie z supat⁹ ardoribz q̄ ē fuit⁹ y doloz. De mēse augusti prime pterito a nza solēn dclaratoria snia. q̄ scis existētes. i piū sigilsmūdū ex pncipibz austrie: ob notoziū sacrilegiū xpē hostilē psecutōz ipsonā dilcti filij nr̄i Nicolai. tt. S. pe. ad vincula sācte rōne ecclesie pbiteri cardinalis et epi Brixinenſ. et rapinā bonoz ecclie illi⁹ ppetratū. iurisscripti penas dclarauimus incurrisse a nob ad futurū cōciliū impbā nefariā temerariā sedicionsā dniq; appellatōz dictauit Et illi⁹ iterpositōis p dictū Sigismūdū facte. ipe dictator in originali istrumēto florētie ad valuas ecclie affixo testis iscribit. Nō ga loqr̄ ille psumptuosus z pceps mēdax atq; turbulēt⁹ temerari⁹ ob istud facin⁹ excōmunicat⁹ existit. crimiaq; z penas icidit lese maiestatis atz hēsis. adeo vt vltra exercatōz honore oi et bonis iure sit puat⁹ Deuotōes vr̄as i dño regrētes admonem⁹. h⁹ mōi pestiferū hoiez. p tīi excoicato habeatis z puato. a vīsq; ciuibz oibz habēi mādetis. Ipmq; n̄ solū vitetis. ꝟ pcul ejciatis ab oppido z dnio vr̄o et bona q̄cūq; hz apud vos tā mobilia q̄ ītmobilia fisco vr̄o applicetis. et alia omia faciatis q̄ p hēticos dc iure canonico fiēi mādāt. In q̄ vos nob ostēdetis exhibebitisq; catholicos sic plene pfidi⁹ et dco gtos ciues i talē pniciosū ecclesie xpi psecutorē vos fideles z scte rōne ecclesie obedietes ostēdendo Nobisq; i hoc eo magis dcuotiōes cō placebūt. q̄nto scimus plurimum eē dco carū. et ecclie sue pentele ac i primis necessariū q̄ pfugus iste pestiferq; sacroz cōtēptor ab oi expellat puersatōe et cōsortō xpi anoz. facite nob qd egēitis p lr̄as vr̄as rescribat. Datū rome apud sanctū petrū sub anulo piscatoris die. xviij. octobris. Ad. cccc. lx. pontificat⁹ nr̄i anno tercio.

Absoluit wratislauiensē et namslauiēsez a iuramēto homagij geozio bodibrat regni bohemie noie prestito. **cccc.xvj.**

Ius epūs ru⁹ fuoz dei venēabilibz frībz Creteñ ad r̄gnū bolonie terrāq; Slesie ac prussie nūcio et oratori sedis aplice z gnezeneñ archiepīs Salutē et aplicā bñdictōz Hodie motu ꝓprio ex iustis ac fidē catholicā pcernētibz cāis Dilectos filios clez Capitāeos Cōsules pmunitatē wratislauiēn et vniuersitatē opidi Nāpslai ab hōagio pstādo geozgio ō podibrat ad nr̄m et sedis aplice beneplacitū absolutos foze dclaram⁹: ac eos in nr̄am et apostolice sedis protectōz suscepim⁹. mādātes singlis xpifidelibz cuiuscūq; stat⁹ seu grad⁹ existāt ſb peis z cēsuris ecciasticis. ne pfato geozgio ō wratisla. z nampsla. vigore dci homagij auxiliū fauorē z pstiū pstēt qnimo eis tāq; catholicis z scte mr̄i rōne ecclie obedientissimis oi pstio fauore ac pō assistāt. put i nr̄is lr̄is dcsup pfectis plen⁹ ptiet. q̄ circa fr̄mitati vr̄e p apostolica scripta mādā⁹. q̄ten⁹ vos vl alt vr̄m z si p⁹ q̄ pntes lr̄e vobis pntate fuerit per vos vel aliū seu alios ipsas lr̄as ac omnia et singula i illis cōtenta

in dicti regni ac aliarū partiū vicinaꝝ eccleſijs. Dominicis et feſtiuis ceteriſqꝫ diebꝫ qñ et quotiens vobis videbiť ſolemniter publicetis. et exponatis ſeu publicari et exponi faciatis vt melius et clarius intelligatur etiā i vulgari Et nihilominꝰ quaſlibꝫ pſonas qs excōmunicatiōis ſnīam occaſione ꝯueniēdi predictis lr̄is nobis īcurriſſe cōſtiterit q̄tiens vobis opoꝛtunuꝫ eſſe videbiť. Tamdiu dñicis feſtiuiſqꝫ diebꝫ in eccleſijs cū maioꝛ inibi ꝓpl̄ multitudo ꝯuenerit ad diuina excōmunicatos publice nūcietis faciatiſqꝫ ab alijs nunciari et ab omnibꝫ artius euitari donec a cōtraueniendo deſiterint et lr̄is predictis obedierint. Ipſeqꝫ perſone excōmunicate ab huiꝰ modi excōmunicatōis ſententia. abſolutōis beneficiū meruerint obtinere. nō obſtāt̄ibꝫ omnibus illis que in p̄dictis lr̄is voluimus non obſtare. Aut ſi dictis perſonis vel quibuſuis alijs cōmuniter vel diuiſim a dicta ſit ſede indultū. q̄ interdici ſuſpendi vel excōmunicari nō poſſūt p lr̄as apoſtolicas nō facientes plenam et expreſſam ac de verbo ad ꝓbū ꝛe indulto huiuſmodi mētionē ſ Cōtradictoꝛes p cenſurā eccleſiaſticā appellatōe poſtpoſita cōpeſcendo. Datū rome ad ſanctū petrū. Anno incarnationis dñice. M.cccc.lxij. quarto kl̄s Aprilis pōtificatꝰ noſtri anno quinto.

Refert g̃tes ꝛe munē oblato et poeſiꝫ p̄coiſatā reddit ꝓfertqꝫ ꝛe voladiſlao q̄ iure regnū vngarie occupauerit. **Epi.cccclxvij**

Euerendiſſimo in chriſto patri dño Sbigneo ſacroſancte romane eccleſie t̄t̄ Sancte priſce p̄reſbitero Cardinali ac pōtifici cracouiēſi. dño ſuo colendiſſimo Eneas eps Senenſ. S.p.d. ſeqꝫ cōmendatū facit Veraldus alfonſi Regis portugalie Nicolaus chiꝛaſtronſtrij tuas mihi exꝑectatiſſimas lr̄as. cūqꝫ bis aduerſus hyemis et aquilonis ferocem ſpiritū armaturam egregiam reddidit veſtem pelliceam marꝺurinam. In hac regione non ſolum vtilem verumetiam neceſſariam Confiteoꝛ magnū munus nō tam recipiente q̄ mittente dignum Referrē tue liberalitati gratias. niſi ſcirem male reddi beneficium verbis qꝺ factis acceptū ē. Sed cū ſim ego ex his epiſcopis quos noſtra ytalia nutrit. qbꝫ eccleſie frandoſe magis q̄ fructifere ſunt: cogoꝛ tecū id agere q̄ priuati homines erga reges factitant. Nam cum nec equos nec tabulas pictas nec theuromata remittere poſſint. animū illis offerunt. Sūme igitur et tu animū meū q̄uis hunc tibi iam diu dicaueri. neqꝫ rē modo nouā afferā. Sed qꝺ moroꝛ. partem beneficij magnā reꝺidit. qui libenter accepit: ego non modo libenter ꝫ cupide donū tuum admiſi. nō tā q̄ precioſum eſt. q̄ q̄ a te miſſum claro et preſtantiſſimo patre qui me nunq̄ vidiſti. ꝛ tamen amare dignatus es. Sed hoc miſſo ad litteras trāſeo. eaꝝ quia plurime ꝓtes ſunt. p captu meo ad ſingulas ex oꝛdine reſpondebo. In capite epiſtole tue quoniaꝫ diu ad me nō ſcripſeris veritum te ais. ne tarditatem ſcribendi tuā ſiniſtroꝛſum acciperem. Rationemqꝫ reddis cur tamdiu ſuper epiſtolis meis ad te olim miſſis referri bere diſtuleris. Ego etſi mille annos tacuiſſes. nihil tñ ꝛe te ſiniſtri concepiſſem. neqꝫ te mihi mutatum credidiſſem. Taciturnitatis aliam q̄uis cauſam q̄ mutationez animi reputaſſem. Scio enim te virum conſtantem et in amicitia ſoliduꝫ. qui neqꝫ moꝛe adoleſcentuloꝛum modo amas modo odis. neqꝫ contra theofraſti precepta ꝓ q̄ amaueris ꝛe amico iudicas. Expendis hominem diu anteq̄ recipias. receptū toto admittis pectoꝛe. et quaſi te alterum colis. neqꝫ ſi receptus ſis ſtatim abs te hominē repellis. diſſuere inutilem amicitiam quam rumpere ſoles. Quis ergo conſcius mihi ſim. non eſſe in me virtutem que tuam ſuſtinere amicitiam poſſit: eſt in te tamē moderatio que illam facile ruere non ſinit. Huc accedit quoniam litterarum cauſa inter nos beniuolentia nata eſt que licet in me tenues ſint. poſtq̄ tñ amare cepimꝰ nihil illis ꝛetractum eſt. aucte magis ſunt quando neqꝫ me ſenem diſcere pudet Ita qꝫ perſuadeo mihi me tibi eſſe. qui ab initio fuerim ſiue ſcribas ſiue taces. Cum ſilere te video tuas occupationes accuſo. cum ſcripta tua recipio dilectionem tuam commendo. Cur ego ꝛeniqꝫ te tacentem arguerim. qui ſum ipſe nimium erga te tacitus. accipio libens tuam purgationem: vt excuſationem meam tu quoqꝫ admittas. Scio q̄ multe ſunt dignationi tue pontificales cure. que ſunt tibi cum tuo rege nego

cia.noui te Cardinalem esse.et in polonia post regem primum hominem nulla sine te placita fieri.grauia queq; iudicia tuam sententiam expetere.neq; belli neq; pacis consilia sine te discuti.pono ante oculos tuos quãtũ inter nos fluminum ac terraruz est.q̃periculosa itinera et obsessa latronibꝫ.q̃pauci ex te ad nos veniant quibꝫ committi tuto littere queant.Ago meã causã dum tuam defendo.da mihi et tu veniã tacenti obsecro.non inuenio facile homines qui ad te recte proficiscantur.nec audeo cuicunq; scripta credere.nec sum ociosus vt scriberem q̃ frequẽtissime possim.nunc cesaris cõcilium.nunc apostolice sedis mandata me detinent.non sunt tamẽ tot mea neq; tamardua negocia q̃ tua.necesse est silentio tuo me parcere.ne si te scribẽdi tardum arguerim.me pigrũ ostendã et desidem.Condonem⁹ igitur et tuam negligentiã cõpensem⁹.si tñ aliqd est qõ tibi ad ierciam valeat ĩputari.sit tñ ex p̃terito tibi mihi q; venia.neq; in futurum licẽtiam p tue taciturnitatis causam accipiam⁹.fac quod modo feciſti.furare te regi et regno.et reipublice subtrahe manus.Enee aliqñ te prebe.itidem facim ego.neq; cesar.neq; romanus p̃sul.neq; si reuixerit genitor meus Siluius.in me tantum imperiũ possidebit.vt tibi non aliqñ subseruiam.scribam.et qua possum arte litteratoria absentem me tibi p̃sentẽ reddaz.Plurima mihi de ꝓmo dirate lr̃aq; et scite et prudentissime cõmemoras.et docte scribis.et vere vnicum est ꝟ inter absentes amicos solatiũ.cõiungit epistola quos terra mariaq; disiungit.Nulq̃ tã ꝓcul amicus abĳt vt litterarũ beneficio adiri non possit.O maximũ et diuinũ litterarũ donũ.quod non mõ longe recedentes amicos.ꝟ quos aut nunq̃ vidim⁹ hominesseu viuentes siue mortuos in nr̃m reducit alloquiũ.et quos carne intueri nõ possum⁹.mẽtibꝫ offert comspiciẽdos.O sanctos illos ac memorabiles viros siue fenices siue alĳ fuerunt huius muneris inuentores.quo prisce viros etatis et intueri possum⁹ et affari.Licet mihi si velim nunc alexandrũ.nunc dariũ cernẽ possum bambalem.Scipionẽ Cesarem Augustũ videre.illos mihi curcius aut atrian⁹ ostendet hos liuius Suetoniusq; monstrabit.dat cuiuis docto platonẽ.Aristotelẽ Ciceronẽ Senecã Tertullianũ Cyprianũ Lactantiũ Jheronimũ Gregoriũ Augustinũ Ambrosiũ et infinitam q posteritati scripserunt turbã audire loq̃ntẽ.En q̃nta mortuoz turba nõdũ mortua ẽ.nõ vidi ego te vnq̃ corporeis oculis.ex amicoz tñ lr̃is scio q̃ statura.qbꝫ oculis qbꝫ manibꝫ.quo pede.quo capillo es.Ex tuis autẽ epl̃is ad ĩteriora ꝓgredior et q̃ neq; pingi neq; fingi possũt.ĩspicio tue mẽtis ĩpetus.oẽs aĩ tui motus adnoto.Quid speres ĩtelligo.qd metuas video.q̃re cõgaudeas quaq; tristeris aduerto.Totũ te mihi tue lr̃e exprimũt.nec minus apud te meaz viriũ esse cõsidero dũ mea scripta reuoluis.me intus et in cute noscis.Democritus actõis vmbram dixit oz̃onẽ esse.nec aliud epl̃a est.q̃uis enĩ raro viuãt hoies vt scribãt.sentiũt tñ ita viuendũ eẽ.nec fieri potest quin aĩuz suũ ꝓdat is qui plĳma scribit.et sic sepe virtutis p̃conia ꝓmemoret q vicia sectat.Utamur igit̃ hac vicissitudie scribẽdi.et quãtũ negocia sinũt iuicẽ suauibꝫ epl̃is colloq̃mur.Jd ergo tibi de me spondeo.et tenebo si reddi vicẽ cognouero.Trãseo nũc ad volumẽ epl̃az meaz qõ tua dignatõ mĳtis ꝟbis z ꝓbat et magnifacit.minime ego mihi tãtũ arrogo q̃ntũ tribuis.lõge ego abill̃ absũ qbꝫ me ꝓparas.parẽq; facis.sentio q̃tenuis ẽ mihi vena dicẽdi.q̃brenis z inornata ꝟboz̃ suppellex.nulli de me magis q̃ mihi credo.fateor tñ garrulus⁹ sũ et apte loq̃r.nõ vtor phaleris.vestẽ oẽm reĳcio.nec laboro cũ scribo qm̃ nõ attĳgo res altiores z mihi nõ cognitas.trado q̃ didici.facile se ceteris ĩtelligẽdũ p̃bet.q seipsũ tenet.p̃bẽ alteri lucẽ neq; q sibi tenebrosus ẽ.fugio nodositatẽ et lõgas sniaz piodos.Si assũt elegãtia ꝟba nõ refugio illa cõterẽ:si min⁹ nõ q̃ro remoti⁹.p̃sentibꝫ vtor vt ĩtelligar.id solũ mihi studiũ ẽ.pcipio tñ rudẽ z incõptũ ꝑmonẽ meũ esse neq; dignũ qui doctas aures pulset.Eapropter cum meas epistolas ad te mitti petiuisses substiti.Biuq; dubitaui an tibi ꝓbato et doctissimo viro meas ineptias aperirẽ.videbatur leue põd⁹ qõ tuas man⁹ icideret.pudebat me multorũ errorũ neq; adhuc cuipiã fecerã copiã.Et q̃uis aliq̃ epl̃e mee vulgo legẽnt.ñ ego illas ĩ lucẽ ꝺderã.ꝟ q mecũ ꝓuiũt familia

res nunc bas nunc illas furati ex manibꝫ librariorum in volumen redegerant edide-
rantqꝫ. sodalibꝫ existimantes aliquid esse quod nihil erat. ¶Nam qui preter cōmenta-
rios in alexandrū gramaticum et brunelli poete fabulas et buridani vulgariū dya-
leticorꝫ sophismata et troyanaꝫ quandam hystoriam nihil vnq̄ legissent. lucem esse
in tenebris putauerunt. Atqꝫ vt ceci ducatum monoculo prebēt sic rudes isti pmas
eloq̄ntie partes mihi tradiderūt. qui nōdum merui inter proficientes discipulos nu-
merari. Tulli hunc honorem. et q̄uis sciebam non posse durare inanem gloriam. no-
lui tamē ipsū me cōfundere. Impertiebar bis qui ad me veniebant quantū poteram
luminis. etsi lactis aperire fontes nō poteram. amicorū tamen sitim pura limpha se
dabam. non magna dabam mala. non ministrabā. nō erant preciosa que tradebam.
at neqꝫ damnosa. Cunqꝫ ingenia inuenissem sublimia que haustus capere. nobilissi-
mos apta viderent. his vnde biberēt scaturigines vinas ostendi. Quintiliani cicero-
nis. et aliorū quos ytalia sequitur vestigāda flumina docēs. ¶Patiebar igitur apō no
vos eloquentie auditores equo aio scripta mea reuolui. quibꝫ cōtemptui esse nō pote
rā. At cū tu ea petiisti q omniū poetarū et oratorū opera rimatus es: q omnē seculā
rem atqꝫ ecclesiasticam sapientiā calles. cui nota sunt quecunqꝫ latina lingua marie
admiratꝫ. non videbam quo pacto meas tibi nugas traderē. que rara esse cōfidūt ne-
gociatores ea in nundinas ferūt. Oratiū vetuit tali cum voce Quirinus post mediaꝫ
noctem visus cum somnia vera in siluā nō ligna feras insanus. Intelligebam nō si-
ne mei nominis iactura lecturū te opus qō flagitabas. Verum cum illud semel atqꝫ
itez peteres. elegi etiam cum damno fame mee tue voluntati parere. ¶Misi ad te li-
brū. nō vt iudicares qui a meipso censebatur insulsus minus vo vt laudares qō meo
iudicio vituperandus erat. sed amico. sed patri. sed domino nolui quicq̄ negare. Ex-
istimaui autē cum primā libri legisses paginaꝫ. statim te satietas caperet. diriqꝫ libro
cuꝫ manumisi. perge audacter. sed scito te non sine magno diserimine tuo doctas car
dinalis aures aditurum. Aut ille igni te dabit. Aut ad formacopulā mitteris. qd
enim aliud meis scriptis augurer. q̄ ille suis qui ait. sunt tectura piper cumama thu
ra crocū. Sed accidit mihi quod nuper in vienna cuipiam cennensi monacho ordi-
nem diui francisci professo. Is ¶Patauii studens cum accepisset egregios in austria
magistros qui oratoriam docerent. cupidus eius artis ad summum ediscende. cuius
prima elementa teneret insalutatis amicis festinus in austriam migrauit. non min⁹
auidus peregrinas hauriendi doctrias. q̄ ille qui ethiopiā adyt. vt gimnosophistas
et famosissimam solis mensam videret in sabulo. At cum viennam ingressus gymna-
sia philosophorum percurrisset. tanti eam scolam fecit. vt qui venerat auditur⁹ mor
cathedrā ascenderet audiendus. et quos queritabat magistros hos discipulos insor
mazet. simile mihi euenit. Expectaui cōtemptū. existimationem sum consecutus. Ere
debam vituperari ⁊ accipio laudē. timui odiū. amorē reporto. Quid dicā. Tene in-
genū tardioris imperitumqꝫ iudicem predicem. qui lippis oculis albuꝫ pro nigro re
cipias. dicasqꝫ malum bonum et bonum malū. Stat cōtra epistola summa eruditōe
plena. cuius an sententias graues. an sūmaꝫ exornationē magis demirer hesito. Vni
uersas quas libro meo laudes accumulas. vnica epistola tua cōplexa est. tue sūt qs
mihi virtutes ascribis Quid ergo est qō meam erexit in laudē. noluisti me cōtristari
Inuenisti epistolas quibꝫ me poetam vocitent q̄plures. diristi intra teipsum. Bran-
de hic homo de se iudicium facit. qui grande sibi nomen vsurpat. Adeministi eorum
que Flaccus de poetis ait. Ingenium cui sit. cui mens diuinior. atqꝫ hos magna so-
licimo archia ponuntur dum ait. At qui sic a summis hominibꝫ eruditissimisqꝫ ac-
cepimus ceterarū rerum studia et doctrina et preceptis et arte constare poetam natu
ra ipsa valere. et mentis viribus excitari. et quasi diuino quodam spiritu afflari q̄
re suo iure noster ille. Ennius sanctos appellabat poetas. quasi deorum aliquo do-
no aut munere commendati nobis esse videantur. Cogitasti ergo si mea scripta pro-

merito reprehenderes. grãdem me molestiam habiturum. qui cũ sanctis ascribi poe-
tis cuperem: et inter vetustissimum edoctis genus meipsum collocarim. tua sentẽtia
nedum poete titulis. sed neq; mediocris scriptoris nomine dignum me reperirem.
nisi opinioni mee faueres. Putasti me animo cadere. spem ponere. stilum ꝛcinceps
scripturamq; omnem negligere. Noluisti me vulnere tali confodere. prouidisti que
amico vtilia credidisti. voluisti me scribere. ingenium exercere. conari indies magis
vt si non essem modo quod vellem. fierem aliquando qui possem. Noluisti ꝛcinde me
is epistolis que iam currere per germaniam ceperant opinionẽ ꝛcmere Ago gratias
humanitati tue. que ꝛc suo iudicio q̃ ꝛc mea fama maluit hesitari. Nomini meo vel
cum tuo ꝛctrimento consulere voluisti. Videor videre commendatione tua ingentez
meis epistolis fauorem accedere. Quis enim posthac illas carpere audeat. quas no-
uerit tuo testimonio comprobatas? Ego equidem quod a te modo scriptum est in ca-
pite voluminis collocabo. ne quis mea prius legat. scripta q̃ tua nouerit autoritate
legenda. Etsi enim apollinis illud responsum memorie teneo. quo se quẽq; noscere iu
bet: Gaudeo tamen nomen meum quocunq; pacto illustrari. Cur non laudari falso
malim q̃ vero vituperari. potis ẽ tua commendatio facere vt me ceteri quoq; commẽ
dent. Non omnia nomen ad verum habent. multa erecta sunt et habentur in precio
que rectius vilipensa iacerent. Multum in omni re fortuna dominatur. Nec pro li-
bidine sua nunc obscurat mortalia. nunc celebrat. Neq; in poetis ac ceteris scripto-
ribꝰ vim perdidit. Plurimi eius beneficio magis q̃ propria virtute claruerunt. Non
nulli cum essent digni memoria nominis sempiterna. fortune malignitate ꝛcpressi ne
quaq̃ emergere potuerũt. Quid si meis scriptis tuo beneficio nõ fortuna (que nihil
est nisi diuina vel prouidentia vel ꝓmissio) ꝑ ꝛcus ipse subriserit. nũquid letabor? nũ
quid gloriabor? et tuo nomini fatebor me omnia ꝛcbere qui me reddideris immortalẽ
Vt emeneus quoniam in epistolis incidit epicuri. atticus ciceronis. lucillus senece.
eternam memoriam consecuti sunt. Tu quia medius inter scripta mea venisti. mihi
mortalitatem eripis. et quod illi ex alienis acceperunt. hoc tu meis epistolis prestas
Quidni igitur te amem. te obseruem. tibi omni fficio seruire studeã. Sed dixi me tu
um ab initio. nõ muto sententiaz. Illud me discutere amplius cõuenit quod supra
ꝛc poetis est tactum. Neq; enĩ idcirco poetã prius q̃ sacris ordinibꝰ initiatus essem
me appellaui. quoniã vel mantuano vl̃ peligno vellẽ videri silis. aut par alteri cuipi
am veterũ. quos vates et claros et sanctos vocant. mentis diuine participes. sed ita
hoc nomen mihi ascripsi. quemadmodũ in vna epistolarum seneca suscipit. qui omni
bꝰ versus facientibꝰ hoc nomen commune dicit. q̃uis absolute pronunciatum apud
grecos homeꝛ. apud latinos virgilium ꝛcnotet. Edidimus ⁊ nos aliquãdo versus.
scripsim⁹ elegias eglogas satiram q̃ dictauimus. nõ tamen poete nomen propria te
meritate suscepimus. nec prius hoc titulo sum⁹ vsi q̃ nos frideric⁹ cesar apud frãck
fordiam. visis quibusdam epistolis nostris laurea nos donauit. Quemadmoduz au
tẽ q iuri aut canonico aut ciuili operam ꝛcderunt. postq̃ magisteriũ acceperunt cum
lras ad amicos missitant. aut ꝛccretorum aut leguz doctores se inscribũt: ita et nobis
poete nomen assumere licitum arbitrati sum⁹. ne vel cõcessum honorẽ vel cõcedentem
cõtemnere videremur. et nos enĩ manũ ferule subduxim⁹ ⁊ lucum nouimus martis
et quas torqueat vmbras eatus. et quantas iaculetur monichus ornos: videbamur
nostro vti iure si eius artis titulos assumerem⁹. in qua non paruam etatis partez cõ
sumpsissem⁹. Sed fuit alia non minor ratio que me hoc nomine frequentius vti co-
egit. Etenim cum venissem in Austriam. in secretarium cesaris assumptus. offendi
omnes qui periti apud viennenses habebantur. poeticam veluti rem pernicioſam
et abominabilem ꝛcteſtari. Cepi ergo eos arguere. disputare sepe cum eis. ostendere
poeticam qui recte vterentur. His frugiferam esse. nomenq; talis doctrine haben-
dum et honorabile et sanctum. Tumq; nequis me nomen horrere crederet quod
laudarem. poetam me scribere cepi. Neq; dimisi titulum illum donec ad ecclesiam

veniẽs sacros ordies subiui. et ad sacerdotiũ ꝓmot⁹ q̃ seculi põpã saperẽt postergaui
Habes cur me poetã dixeri ⁊ qd de meipõ sub tali titulo sẽseri. Nũc qm̃ de poetica
admodũ perite nõ nihil disputasti. nõ erit ab re qd mihi de poetica tenendũ videat
in medium proferre. in cuius defensionẽ sepe scripsi. sepius aduersus cõtentiosos ser
mones serui. quos in hac epistola succincte repetam. Omnes qui poetice sunt infesti
si modo aliqua sunt imbuti doctrina. his argumentationibus in eam vtuntur. Pla-
to (qui fuit omnium philosophorũ proculdubio excellentissimus) ex ea ciuitate quã
finxit cum mores optimos et optimum reipublice statum exquireret poetas eduxit.
quod minime fecisset si vtiles fuissent: nõ sunt igitur admittendi poete. Cicero in Tu
sculanis cum de dolore disputat. Vides ne inquit poete quid mali afferant. lamentã
tis inducunt fortissimos viros. molliunt animos nostros. ita sunt deinde dulces vt ñ
legantur modo. sed etiã ediscantur. Sed ad malam domesticam disciplinaꝫ vitamq̃
vmbratilem ⁊ delicatam cum accesserunt. etiam poete neruos omnis virtutis elidũt
Totum hic cõprehenditur quod dici cõtra poetas potest. Pergunt tamen qui verbo
siores sunt atq̃ amplius aut mansuetiorem musam insectantur. Boetius inquit vir
sane peritissimus et vite sanctioris philosophiaꝫ inducit sibi loquentez. que scenitas
meretriculas et poeticam et oratoriam videtur appellare. que dolores egrote mentis
non modo vllis remedijs non fouent. ꝫ dulcibus insuper alunt venenis. hominumq̃
mentes assuefaciunt morbo nõ liberãt Catho qui fuit Romanorũ seuerissim⁹ Mar
co nobiliori velut probrum obiecit quoniaꝫ poetas in prouinciam duxisset. duxerat
enim ille ĩ echoliã enniũ Jeronim⁹ clarũ iubar ecclesie. verberibꝫ sese cesum ab ange-
lo scribit. qm̃ ciceronianus magis q̃ christian⁹ esse videtur. qd si virgilianũ aut Te-
rentianum illũ angelus inuenisset? Carpunt ab eo nõnulli episcopi qui codices euã
gelicos postponentes lectione poetica se oblectãt. Quo pacto insuper poetas ample
ctemur. quoꝝ scripta nõ solũ hominũ sed deorũ quoq̃ et stupra et adulteria comme
morãt. potare. amare. scortari. adolescentes instruunt. qs maior ad imitãdũ q̃ deus
inueniri põt. aut quis eum coarguat q se dei secutũ exempla demonstrat. Jouis exem
plo tenerã corrupisse virginem. Terencian⁹ se chereas iactitat. Multũ ẽ cũ deus au
tor habet Pictura ĩquit ille hec merat. Jouẽ quo pacto damne misisse aiunt quõdã
in gremiũ imbrẽ aureũ. Egomet q̃ id spectare cepi. et qa cõsimilem luserat iã olim il
le ludum impendio magis anim⁹ gaudebat mihi deũ sese in hominẽ cõuertisse atq̃ in
alienas tegulas venisse clanculũ ꝑ impluuium fucum factum mulieri. At quẽ deum
qui templa summa sonitu cõcutit. Ego hoc homuncio nõ facerem. Ego illud ṽo feci
ac iubens Facessant ergo poete qui talia de dijs referunt. que sibi turpes indigna le
nones ducerent. Quid agat cũ ea legerit imberbis iuuenis. cereus in viciuꝫ flecti sic
natura iubet felocius. et cicius nos corrumpũt exempla magnis cũ subeant animos
autoribꝫ. Nõ erit igitur bene instituta ciuitas. que poetis nõ occluserit ianuas. Sic
mecũ sepe contendisse aliquos memini. Quibꝫ ego in hunc modum respondere con
sueui. Quid vos mihi ciuitatem Platonis obijcitis. que nulla vnq̃ in prouincia se-
dem reperit. quid curet ex ea se ciuitate poetarum choros exulare. que neq̃ in celo ne
q̃ in terra visa est vnq̃. At cum poetarum fictiões bicipitis plerũq̃ parnasi somnia
referant. non possum non admirari. cur somniatores ex ciuitate somniata plato de-
duxerit. Cur ego non exulare ex ea ciuitate voluerim. quam conditor eius inhabita-
re non possit. Aut equidem suam ciuitatem necesse fuisset. Platonem relinquere. aut
secum introducere poetas. cum fuerit ipse poeta Cuius apud macrobium versus nõ
nulli referuntur. magis petulci q̃ tanti viri grauitati conueniant. Nec cicero illaꝫ in
gredi ciuitatẽ ꝑmitteretur. que poetas repelleret. cum et ipse tres libros de tempori-
bus suis carmine cõscripserit. Sed licet laudet ipse Platonẽ de sua ciuitate poetas
excludentem. non tamen ipse de roma cui se oĩa debẽ fatet poetas excludit. Archiaꝫ
poetam egregium dñi cũ Gradius negaret ĩ ciuitate retinẽdum. quis illũ defẽdit ni-
si Cicero? Extat ei⁹ oratio de q̃ sup̃ memini ĩ q̃ hec ṽba ponũt Sic igit sãctũ apd nos

humanissimos homies ꝫ poete nomẽ. qđ nulla vnq̃ barbaries violauit. sara ꝛ solitudines voci rñdẽt. bestie sepe immanes cãtu flectunt. atq; ꝓsistũt. nos instituti rebꝰ optis ñ poetaꝝ voce moueamur. Ecce cũ ad seriũ. cũ ad veꝝ vẽtũ ẽ. ñ abigit ex sua ciuitate poetas cicero. ꝫ rtinẽdos. ꝫ admittẽdos. ꝫ honoribꝰ cumulãdos suadꝫ. Quid ꝺ boetio dicã. Quis risũ teneat cũ dãnari a poeta poeticã audiat? An ñ ẽ ipe boetiꝰ tãmarie poeta. cũ poeticas carpit musas. q phiaꝫ secũ ꝺsilibꝰ agẽtẽ ꝛ vtentẽ fictõnibꝰ introduc. Quot apud eũ fabule sũt. Quot metroꝝ genera. Bũ poeticã dãnat boetius. similis illi videt q iurabat nõ esse iurãdũ. Sꝫ altioꝛ boetio mẽs fuit q̃ vl poetaꝝ hostes apprebẽdant. vel hac eplari disputatõe possit exponi. Quippe aut legẽdi sunt poetarũ libri. aut ipe toto fugiẽdus orbe. cũ sua cõsolatione boetius apud quẽ phia (cũ de ꝓuidentia disserit) magni dei familiarẽ suũ appellare lucanũ nõ vereꝫ. ꝛ illiꝰ inserẽ mortui sententiã victrix cã deis placuit. ꝫ victa catboni. Nec me catbonis auctoritas frangit. cui nec nobilioꝛ auscultauit. neq; senatꝰ cessit. apud quẽ maximo sp honore poete sunt habiti. Habeo clarissimoꝝ viroꝝ copiã. q̃s catboni valeã obiectare. de qbꝰ posteriꝰ dicã. Ad Jeronimũ transeo cꝰ optarẽ q viuunt oẽs fieri plil'es. sic em̃ ꝛ sanctimonia vite ꝛ eloquẽtie copia omẽs valẽmus. Scatet ꝫ vndiq; poetaꝝ dictis. neq; vel tractatũ eius refẽs vl' eplaꝫ. vbi nõ tulliana redoleat eloquẽtia. Sic de ceteris eccl'ie doctoribꝰ licet inuenire. q̃ facũdiã q̃ muta fuisset aliogn illustrauẽ pote. Sane Jeronimꝰ cũ secl'aribꝰ plenꝰ l'ris essꝫ. gẽtilesq; disciplinas q̃suis ebibisset: tũ se ꝺberibꝰ affectũ dirit. ꝑmitto id oẽs agãt cũ poetas oẽs viderint. legerit. didicerit. tũ secularꝝ studia l'raꝝ abiurẽt. nil obsto. nil aduersor. neq; ego is sũ q põtifices marios relictis euãgelioꝝ codicibꝰ. aut titize tu patule aut arma virũq; canẽtes laudaueri. Sint nõsolũ etati. verũetiã dignitati sua cuiq; studia. Sicut em̃ grãmaticaꝫ atq; ꝺyaleticã ep̃m didicisse nõ discere voluerim. sic poetas illi notos optaueriꝫ. noscendos iã mime suaserim. Sꝫ ieronimi qd sit iudiciũ inferiꝰ exponemꝰ. Ultimũ qđ isti g̃uius putãt illꝺ affert. qꝛ poetas plurima tradẽ demõstrãt. qbꝰ nõ solide mentes capte delabunt. siue cũ deoꝝ mentõeꝫ efficiũt. siue cũ voluptates cõmẽdant. De ꝺijs aĩ nõ esset cur poetis sit irascendũ. tpis illꝺ nõ ꝓsonaꝝ est viciũ. Etas eoꝝ dei vniꝰ haud plenã noticiã habuit. Gẽtiles fuerꝫ q iouẽ. iumonẽ. saturnũ martẽ. ꝓ ꝺijs habuẽ. neq; id erroris poetas magis q̃ phos inuasit. Socrates. plato. arestotiles. zeno. eleander. ꝺyogenes. aristippus ꝺijs litauẽ. Quid miꝝ si poete hos deos collaudant. q̃s sua credidit etas. celũ incolẽ. publicꝰ error excusatõi est. si ñ licꝫ poetas legere qꝛ deoꝝ faciũt mẽtõem. neq; phos intueri licꝫ q̃ꝝ scripta deoꝝ noibꝰ sunt referta. ꝫ qs hodie tãbebetis est ingenꝫ. q ꝓterea ioui sacrificet aut thurificet herculi. q̃ niã deos illos poetaꝝ carmina vocitãt. oẽs pueri etiã q nõdũ ere lauant. hoies illos fuisse impuros atq; nepharios didicẽ. de qbꝰ sane rectiꝰ poete q̃ phi scribũt. Referẽtes em̃ turpia illoꝝ facta. manifeste nobis oñdũt ꝺinitatẽ lõge ab his fuisse. deliraſſe q̃ oẽs vetẽs q eis aras dicauẽ. Qꝛ aĩ voluptates approbãt. doloꝛeq; summũ esse. malũ sentire. vident. amores referũt. ꝓpotatões ꝓmendãt. ꝛ laute fercula mẽse magnis extollũt vocibꝰ. nõ est qđ mouẽ nos deꝺeat. Inducũt poete diuersas ꝓsonas. tenẽtesq; legẽ artis. cauent ne forte seniles mandent. Juueni ptes pueroq; viriles. Alius sardanapalli ꝑmo. Alius arbatis erat. interit dauus ne loq̃tur. An audax pitbias catboni seueritas Bayo cesari clemẽtia tribueꝫ. Alius bonis fauebit. lꝛatos reget. amica ꝓsilia ꝑbebit. peccare timentes amabit. breuioris mẽse laudabit dapes. salubrem iusticiam ꝓmendabit. Alius ꝺtutis inimicus. cedis auidus. nulli fidus. vẽtri atq; veneri deditus. ꝓsentanea suis moribꝰ verba ꝓfundet. Optet em̃ poetam eorũ exemplar intueri. quorum personas in medium profert. atq; illinc viuas deducẽ voces. Cum ꝺo ex persona sua poeta loquitur. tum quid p̃ie deꝺeamus. q amicis edocet. quo sit amore parens. quo frater amãdus ꝛ hospes. quod sit officium senatoris. quod iudicis. quod ducis in bella vadentis. monstrat que laus ꝛ quanta bonis sit viuere paruo. quo virtus quo ferat error indicat. omnes ad summum bonum viam parare contendunt. siquis autem callem non rectum aperit. ꝛ aut in voluptate. aut

in honoribus aut in potentia felicitatem asserit vestigandam. ¶Non est quod mire, mur quando z philosophorum in hac ipsa re multas hereses esse constat. Eapro pter cum vehementi quodam impetu commotus in tusculanis ¶Cicero. poetas acri us momordisset. qui fortes viros muliebriter ferre dolorem traderent. mox tamen se se correxit. z quasi durius esset inuectus penitens ait. Sed quid poetis irascimur? virtutis magistri philosophi inuenti sunt qui summum malum dolorem dicerent. At si vitare poetas idcirco volumus. quia aut eiulantem herculem aut querentem suas penas prometheum siue priamum filiorum necem. aut andromathei viri obi tum deplorantem referunt. Vereor ne sacre derogemus hystorie. que Dauid san ctum virum z acceptum deo. mortem filij impatienter tulisse commemorat. fili mi Absalon ingt ille Absalon fili mi: quis mihi tribuat vt ego moriar pro te Absalon fi li mi fili mi Absalon. ¶Nihil est quod apud poetas neges esse legendum. cuius nō simile sacra volumina contineant. Mundi principium paricidio contaminatur. Preuaricantes filij dei diluuio causas prebent. Sodomam z Gomorram turpissi ma libido subuertit. Ebrietatem z incestam venerem Loth somnolentus ostendit. Ysaac ab vxore decipitur. a fratre supplantatur Esau. Rachelis nuptias bis se ptem annis venatur Jacob. videbanturq; illi pauci dies pre magnitudine amoris. Venditur a fratribus Joseph. Judas ex nuru filios accepit. Samson in sinu me retricis obdormit. ¶Filiam iepte sacrificat. Innorium effundit sanguinem atha lia. Transi iudicum facta. inspice regum. Inuentus iuxta cor dei Dauid tradi mentum adulterium homicidiumq; committit. Sororem viciat Amon fratrem in terficit. Absalon regno patrem deiecit ad concubinas eius ingreditur. Inter con cubinas atq; vxores corrumpitur Salomō. lapidibus ruitur ¶Nabuth iniquis duz regem regit Jesabel non est quod epistole committi possit quantū sceleris sacra no bis hystoria manifestat. Legimus tamen hanc fructumq; de his sugimus. cum malam vitam male finitam. z bonos bonorum reperimus exitus: nec secus in alijs gentium hystorijs aut in narrationibus accidit poetarum. Ob quam rem credo abunde probatum esse. non idcirco vitari poetas oportere qm̄ turpe sepe comme morent. quando z honesta frequentius incultant. Supererat nunc ad exempla de scendere virorum illustrium. qui poetas ardenter amarunt ac eorum operibo sunt delectati. Quippe non singularium modo virorum sed publico ciuitatum consensu commendatos poetas accepimus. Orpheum qui fuit ex vetustissimis oagrij filius. tracem poetam adeo vetustas coluit. vt imaginem eius in templo pieridum collocauerit. Que sicut Arrianus auctor est vsq; in Alexandri tempus perseue rans. Cum vicisset illos ille triuallos. subiecisset illirios. thebas dirimisset. athe nis pacem dedisset continue sudasse visa est. significans vt Aristander diuinator ait. ingentem instare laborem poetis. qui alexandrini essent. z Alexandri res ge stas versibus commissuri. Homerum vt ¶Cicero tradit ¶Colophonij ciuem suum es se dicunt. hi suum vendicant. Smirnij vo suum esse confirmant. itaq; etiam delu brum eius in oppido dedicarunt. Athenienses sacratissimis Solonis legibus in stituti. adeo poetas in honore habuerunt. vt non senatum solum. verumetiam bel li curam eis crederent. bello enim quo cum spartanis acerrime dimicatum est. duos duces delegerunt periden spectate virtutis virum. z sophoclen scriptorem tragediarum. qui diuiso inter se exercitu. z spartanorum agros vastarunt z mul tas asie ciuitates athenienſium imperio adiecerunt. Quid de spartanis eisdem di cam. qui q̄uis essent duris lygurgi formati legibus z moribus asperi. bello tamen contra messenios occupati. cū iuberent ducē militie ab atheniēsibo petē: hiq; tirteū poetam claudum pede misisse parem poete non recusarunt. sub quo victi duobus

prelijs. victoriã hostibꝫ ꝑculdubio reliquissent. nisi ꝓposita thirteus carmĩa exerci
tui ꝑ ꝓtione recitasset. in qbꝫ hortamenta ỽtutis. dãnoꝝ solatia. belli ꝑcilia scripse-
rat. Itaqꝫ tantũ ardoꝛez militibꝫ iniecit. vt nõ ỽ salute sed ꝛe sepultura soliciti tesse-
ras insculptas suis ꝛ patrũ noibꝫ ꝛextro brachio illigarẽt. vt si oñes aduersuꝫ plĩũ
ꝓsumpsissent. ꝛ tempoꝝ spacio ꝓfusa coꝛpoꝝ lineamenta essent. ex iudicio tituloꝝ tra-
di sepulture possent. Atqꝫ sic animatis militibꝫ ꝓmissa pugna victoꝛes tandẽ lacede
mones euaserit. Vides vt grecie ciuitates apud se natos gaudent esse poetas. ¶Nec
latine minus letanꝫ suis vatibꝫ. ¶Notũ ẽ illud carmẽ. ¶Mantua virgilio gaudet vero
na catullo. ¶Coꝛduba lucano ꝛ seneca gloriaꝫ oꝛato venusuꝫ pacuuio ỽrunduſiũ sta
tio burgdegalis. ¶Peligni nasonẽ memoꝛãt. ¶Aquinates iuuenalẽ biblis marcialem
ꝓlorentini q̃uis materna voce locutũ. tamẽ apꝺ senatũ dantẽ inter maxĩa ciuitatis ꝑ
conia ducũt. ¶Quippe vetẽs etiã vijs suis ꝗs celũ colere putabãt. cuꝛe fuisse poetas af
firmãt. ¶Cũ lisander lacedemonius obsideret athenas a libero pẽe ꝑ quietẽ monitꝰ
phibeꝫ. vt ꝛelicias suas sepeliri sineret. Jacebat tũc inhũatũ coꝛpus sophoclis tra-
gici. ꝛe ꝙ supra mentõnem fecimus. ¶Quo ꝓperto lisander iducias ꝛedit. vt claro poe
te ꝓgrue fierẽt exege. Simonides apud hospitẽ suũ ĩ thessalia cenãs castoꝛis ac pol
lucis monitu triclinij ruinã euasit. Sed pergite regum ac ducuꝫ exempla referam⁹
Solon qui leges (vt tactuꝫ est) athenien̄sibus ꝛedit. vt salaminan insulam quã me-
garenses sue ciuitati surripuerant vendicaret: progressus in publicum etiam cõtra
naturam suam poetam se simulans. insolitis sibi versibꝫ cõtra megarenses vt arma
sumerent suis ciuibus ꝑsuasit Themistodem illum summum athenis virum. cũ ex
eo quereꝛeꝫ cuius vocem libentissime audiret. rñdisse aiũt. eius a ꝙ sua virtus optĩe
ꝑdicaretur. excellentez ꝓfecto poetam significans. in cuius ỽbis indita virtus sicut
in auro gemma plucet. Alexander aminte filius diues habitus. cui ante oñes iouí
ꝛelfico statuas aureas misit pindaꝝ. liricũ poetã aprime dilexit archela⁹. qui ab eo
regnũ macedonie accepit. Euripedi tragico consiliꝝ summam credidit. cuius sup̄-
ma nõ ꝓtentus prosequi sumptu funeris. ꝛ crines tonsus est. ꝛ merorem quẽ aĩo cõ-
ceperat vultu publicauit. ¶Cũ transiret in asiam magnus alexander q̃uis multos re
rũ suarum scriptoꝛes secum haberet. cuꝝ tamen in sigeo tumulũ inspexisset achillis.
O foꝛtunate inquit adolescens. qui tue ỽtutis p̃conẽ homerũ inueneris. Et vere vt
ait cicero. nam nisi illi ars illa extitisset. idem tumulus ꝙ coꝛpus ei⁹ ꝓtexerat. nomẽ
etiam obruisset. Jdẽ ꝙꝫ alexander cũ thebas dirueret. pindari ꝛe ꝙ supra memĩmus
ꝛ domũ ꝛ stirpem teste arriano ob reuerẽtiam poetici noĩs ꝓseruauit. Lisimach⁹ ex
successoribꝫ alexãdri philipide poeta comico familiariter ỽsus ẽ. Cernitis vt greci
ꝓceres poeticam veneranꝫ. accipite mõ latinos Africanus poꝛ qnti ennij statuam
imponi suo sepulcro iussit. Alter scipio terentiũ comicũ ex carthaginensi captiuita-
te redemptũ. in triũpho suo quẽ rome egit. pileatũ duxit tanq̃ libertate ꝺonatuꝫ Lu-
cullus archiam poetã ingentibꝫ honoribꝫ cumulauit. Dictatoꝛ gilla gallos atqꝫ hy
spanos poetas. ꝺonis q̃pluribꝫ ꝓsecut⁹ est. nec sedulitatẽ mali poete indignaꝫ p̃mio
duxit. ¶Metell⁹ pi⁹ eꝫ coꝛdube natis poetis ac pigue ac pegrinũ sonãtibꝫ auꝛes accõ-
modauit. ¶Põpeius magnus theophanem mitileneũ. rerũ suaꝝ scriptoꝛẽ in cõtione
militũ ciuitate ꝺonauit. ¶Nemo est vt cycero testaꝫ. tã musis aduersus :q nõ mãderi
versibꝫ eternũ suoꝝ laboꝝ p̃conium facile patiaꝫ. Itaqꝫ ille gaius marius. q̃uis ma
rimus impatoꝛ. natura tamen feroꝝ ꝛ inurbanis moꝛibꝫ. eximie lucium plociũ dile-
xit. cui⁹ ingenio putabat ea que gesserat posse celebrari. Julius autem cesar nõ mo-
ꝺo poetas dilexit ꝟ in collegio poetarum ascribi voluit. ¶Neqꝫ actio poete succesuit.
q̃uis sibi collegiũ intranti non assurgeret. cum a latꝛonibus captus ꝺonec pecunias
cogeret obseruaretur. oꝛationes ac poemata que scribebat teste plutarcho eis lege-
bat. Et qui minus ea vehementer laudassent. fatuos ac barbaros appellabat Augu
stus octauianus q̃benignus q̃liberalis in varrum. virgilium. flaccũqꝫ fuerit. nemo
qui vel primas ꝺidicerat lr̃as nescit. Fuitqꝫ ipe vt tranquillus perbibet poematum
non imperitus. ꝛelectabaturqꝫ comedia veteri. ꝛ sepe eam exhibuit publicis specta-

culis. Ingenia nanq; seculi sui omnibus modis fouit recitantes. ⁊ benigne ⁊ patien
ter audiuit. Nec tm̄ carmina ⁊ hystorias. sed etiam orationes ⁊ dyalogos. Com-
poni tamen aliquid de se nisi ⁊ serio ⁊ a prestantissimis offendebatur. Uespasian⁹
qui dirum in saluatore nostro commissum piaculum expiauit. ingenia ⁊ artes vel
maxime fouit. primus e fisco latinis grecisq; rethoribus annua centena constituit.
prestantes poetas necnon ⁊ artifices coemit. Titus quem generis humani delici-
as vocauerunt. latine ⁊ grece lingue peritissimus. vel morādo vel in fingendis poe
matibus promptus ⁊ facilis fuit. Seuerus cesar appianum poetam qui genera ac
naturas ⁊ captionem piscium versu descripserat. per singula metra aureo nummo
donauit. vnde aurea post appiam nuncupata sunt. Gratianus litteris haud medi
ocriter institutus. carmen facere. ornate loqui. explicare controuersias rethorum
solitus erat. Quid nobis tot tantiq; viri greciq; latini. idonei ne videntur quos
cathoni platoniq; opponamus. Sed dicitis fortasse ethnicos istos esse nec vocem
habere que apud ecclesiam audiatur. Transeo ad nostros quos reuellere nemo
possit. Dauid quem tota canit ecclesia. nunquid poete officio fūgitur. metro a-
pud hebreos canens. Salomon quoq; ⁊ aliqui prophetarum versuum mensuris
vtentes. poetarum locum ⁊ nomen obtinent. Quid christiani autem doctor ex-
ercitus ⁊ orator inuictus apostolus paulus. nunquid ad grecum scribens epy-
menidis versiculm reddit. Cretenses semper mendaces male bestie ventris pigri.
In alia quoq; epistola meandri senarium ponit. Corrunpunt mores bonos con-
fabulationes male. Et apud athenienses in martis curia disputans aratum vt
Ieronimus scribit testem vocat. Quid tertullianus. quid cyprianus. lactanti-
us. firmianus. ambrosius. augustinus. gregorius. ⁊ ipse de quo sepe locuti su-
mus ieronimus. nulla istorum opuscula leges in quibus nihil poeticum redo-
leat. q̄uis cyprianum firmiano narrante nonnulli momorderint. ꝙ aduersus de-
metrianum scribens. testimonijs vsus sit prophetarum ⁊ apostolorum. que il-
li ficta ⁊ commenticia esse dicebant. ⁊ non potius philosophorum ⁊ poetarum
quorum auctoritati vt ethnicus contraire non poterat. Nempe augustinus de
virgilio grauissimum testimonium prebet. dum in primo de ciuitate libro. pro-
pterea inquit eum paruuli legunt. vt videlicet poeta magnus omniumq; precla-
rissimus atq; optimus. teneris ebibitus annis. non facile obliuione possit abo-
leri. ſm id oracij. quo semel est imbuta recens seruabit odorem testa diu. Ne-
gat clarissimus ecclesie doctor obliuioni esse dandum virgilium. nunquid ergo
et legendum suadet. Nec ieronimus ab hoc sensu est alienus. qui necessitatis
in pueris esse asserit virgilium tenere in manibus. q̄uis id crimen in episcopis
dixerit esse voluptatis. Quis preterea centenas damnare presumpserit. quarum
ex altera homeri versibus apud grecos. altera ex virgilij carminibus apud la-
tinos incarnationem saluatoris. predicationem. signa. mortem. resurrectōnem.
et in celum ascensionem poetico more conscripsit. An non dignus laude legendus
cunctorum ore dicetur? Inuentus presbiter qui sub constantino cesare hystori-
am domini saluatoris versibus explicauit. nec timuit euangelij maiestatem sub
metri mittere leges. Quid de apollinari syro dicam. qui heroicis versibus he-
braycam scripsit antiquitatem. vt sozomeni placet. ⁊ imitatus meandri come-
dias euripidisq; tragedias. ⁊ lyram pindari euangelicas lectiones poetico sce-
mate conclusit. Quidni legatur si sit in manibus aduersatus christiane religi-
oni iulianus apostata. cum peruasisset imperium. tunc se plurimum nocere pu-
tauit. cum lectionem homeri ceteraq; grecorum studia christiano populo prohi-
buisset. Cui ⁊ nostri hostes concordare videntur. En q̄rudis inepta ne dicam
feral' vox illoꝝ ē. q poetas oēs asseꝛt eliminādos. Exeāt ip̄i poti⁹ ⁊ q lr̄as hūanitatis
abhorrēt. fugiāt hoīes sibiq; silibꝫ brutis associēt. En qd ais dicz qspiā diuo ieroni-

mo maledicis. sãctissimũ obiurgare audes virũ. speculũ xp̃iane religiõis obnubila-
re ꝯtendis. Ieronimus si nescis quo nemo duri⁹ in poetas inuehit̃. Demonũ cibus
est inqt carmina poetaꝝ. secularis sapiẽtia. rethoricoꝝ põpa. verboꝝ. hec sua om̃es
suauitate delectãt: ⁊ dũ aures v̄sibꝫ dulci modulatõe currentibꝫ capiũt. aĩam q̃ pe-
netrãt ⁊ pectoris interna deuincũt. Verũ. vbi cũ summo studio fuerint ac labore ꝑ-
lecta. nihil aliud nisi inanẽ sonũ ⁊ sermonũ strepitũ suis lectoribꝫ tribuũt. nulla ibi
securitas veritatis. nulla iusticie refectõ repit̃. Studiosi eaꝝ in fame ⁊ veri ⁊ v̄tutũ
penuria ꝑseuerãt. Nõ me latet ad damasuꝫ de filio ꝓdigo talia scribẽ ieronimum.
ꝫ lege totã epl̃am. non subsideo in ꝓhemio. nihil iudico nisi tota lege ꝑspecta prose-
quor magni verba doctoris. Inuenio illũ his verbis nõ poeticã solum ꝫ rethoricam
ph̄iam ⁊ omnẽ secularem sapientiã detestari. quia plus floris q̃ fructus habeat nec
viam vite in veritate docet. fallatq̃ sepe legentẽ. Nec ego inficias eo. si de gentilibꝫ
tm̃ poetis ac ph̄is verba fiant. q̃s ignorasse christũ ⁊ crucis p̃mium palam est. Sũt
tamen in illis ꝯplurima vite documenta. que nobis turpia disuadent. ⁊ honestia de-
mõstrãt. vtq̃ aliqd in mediũ ꝓferamus. Quid illis iuuenalis v̄sibꝫ ad v̄tutẽ suadẽ-
dam dici potuerit efficacius. Orandũ ẽ vt sit mens sana in corpe sano. Fortez posce
aĩm mortis terrore carẽtẽ. Nesciat irasci cupiat nihil ⁊ potieris. Herculis erũnas
credat seuosq̃ labores. Et venẽ ⁊ cenis ⁊ pluuia sardanapalli. Et alibi. Esto miles
bonus tutor bonus arbiter idem. Integer ambigue si qñ citabẽ testis. Incerteq̃ rei
falleris. licet imperet vt sit. Falsus ⁊ admoto dictet ꝑiuria thauro. sũmum credo ne-
phas aĩaꝫ p̃ferre pudori. ⁊ ꝓpter vitã viuẽdi ꝑdere cãs. ⁊ paulopost. Pone ire frena
modũq̃ pone ⁊ auaricie miser inopũ socioꝝ ĩteger vite scelerisq̃ purus inqt orati⁹.
nõ eget in auris iacul̃ nec arcu nec venenatis g̃uida sagittis fusce pharetra. Quos-
cũq̃ ferãt tutũ esse bonis viris iter oñdit. qs iustum illo melius ꝯscribit. Iustũ ait ⁊
tenacem ꝓpositi virũ. non ciuium ardor praua iubentũ. nõ vultus instãtis tyrãn
mente quatit solida. Quid virgilius sibi vult. dũ inferna loca describit ⁊ elisios cã-
pos: nisi v̄tutis amorẽ. odiũ suadere vicioꝝ. Hic inquit apud inferos quibus inuisi
fratres dũ vita manebat. pulsatusue parens ⁊ fraus inuexa clienti. aut q diuitijs so
let incubuere reptis. nec ꝑtem posuere suis. que maxima turba ẽ. quiq̃ ob adulteri
uꝫ cesi. quiq̃ arma secuti impia. nec veriti dñoꝝ fallẽ dextras ac beatoꝝ sedes. Au-
di qbꝫ assignet h̄ manus ait ob patriaꝫ pugnando vulnera passi. qq̃ sacerdotes ca-
sti dũ vita manebat. qq̃ pij vates ⁊ phebo digna locuti. Inuentã aut q vitã excoluẽ
ꝑ artes. Quiq̃ sui memores alios fecẽ merendo. Quid theseus ille apud tragedu
senecam. nonne sororia his de inferno refert. quod quisq̃ inqt ille fecit patit̃ aucto-
rem scelus repetit. suoq̃ p̃mitur exemplo nocens. Stacius quoq̃ malefactis insta-
re suꝓpliciũ asserit. sed videt hec ait videt ille deũ regnator ⁊ ausis sera quidem ma-
net iratũ. Deq̃ inferis inquit stridor ibi. ⁊ gemitus penaruꝫ atroq̃ tumultu feruet
ager tanq̃ legisset euangelium. vocemq̃ saluatoris audisset. mittite illũ in tenebras
exteriores. ibi erit fletus ⁊ stridor dentium. Quid postremo sibi lucanus querit. duꝫ
cathonem hammonis responsa contemnentem inducit. versusq̃ illos in eum fudit.
Ipse manu sua pila gerens precedit haneli militis ora pedes monstrat tolerare la-
borem non iubet. nulla vehitur ceruice supinus. Carpente sedens somni parcissim⁹
ipse vltimus haustor aque. Cum tandem fonte reperto indiga cogatur laticis pota-
re iuuentus. stat dũ lixa bibat. ⁊ paulopost. hunc ego per sirtes libiesq̃ extrema triũ
phum. ducere maluerim q̃ ter capitolia curru scandere. pompeij q̃ frangere colla.
Iugurte nonne aperte ⁊ magna voce. O homines inquit sit vobis cura virtutis.
Alacres subite laborem. vincite sitim. famem. somnum. sic itur ad astra. Quid dici-
mus noscere ista bonum an malum putamus. Hec ne magnus ille ieronimus fugi-
enda suadet. Pretereo philosophorum libros doctrina salutari plenos. quos auide
legimus. q̃uis nonnulla veneni semina in se habeant. nec ieronimus omni lectione
secularis sapientie abstinendum precipit. sed docet ille vt ante dictum est damasum
quo pacto sint seculares philosophi ac poete legendi. Tipus inquit secularis sapie

in deutronomio sub mulieris captiue figura describitur. de qua diuina vox precipit vt israbelites si eam habere voluerit vxorem. caluicium ei faciet. vngues presecet. pilos auferat. z cum munda fuerit effecta. tunc transeat in victoris amplexus. hec si p̄m litteras intelligimus nonne ridicula sunt. itaq; z nos hec facere solemus quando z philosophos legimus. quando in manus nostras libri veniunt secularis sapiētie. Si quid in eis inutile reperimus ad nostrum ꝺogma conuertim⁹. si quid vo superfluum de ydolis. de amore. de cura secularium rerum. hec radimus. bis caluicium inducimus. ¶Donit z hanc similitudinem alio loco Jeronimus. ad magnū oratorem verbis rome scribens. Et adiecit. Quid ergo mirum si z ego secularem sapiētiam propter eloquij venustatem z membrorum pulcritudinem de ancilla atq; captiua israbelitem facere cupio. z quicquid in ea mortuum est ydolatrie voluptatis erroris libidinum. vel precido vel rado. z mirtus purissimi cordis corpori vernaculos ex ea genero domino sabaoth. z labor meus in familia christi proficit. hec est libera vox z ex proposito diui Jeronimi sententia. Jnterrogatus ille philosophos ne christiani poetasue queant salua conscientia legere. non omnibus legere negat. sed illis negat quibus animus est in eorum lectionibus quiescere. Sequimurq; et nos hoc iudicium. damusq; sancto doctori manus. ¶Nam cum varij multiformes sint poete. non omnibus que ab ipsis dicuntur adhibendam mentem sentimus. sed cum excellentium virorum dicta aut facta commemorant. tota mēte moueri atq; inflammari debemus: vt tales ipsi sumus. quales ipsi fuere. ¶Cum vo improborū hominū mentionē incidunt. fugienda est illoz imitatio. auresq; claudende nō secus atq; ipsi ferunt ad syrenarum cantus clausisse. Accōmodatissimus est ad hoc propositum quem greci mirantur magnus basilius. sic ille (vt aretinus transfert) de poetis iudicium tulit. ¶Nos igitur inquit laudamus poetas. non cum scurras aut amantes aut ebrios aut dicaces imitantur. neq; cum diuite mensa cantuq; dissoluto felicitatem diffiniunt. minime vo cum de vijs aliquod dicunt mentionem. Deinde apium introducens vt enim ex floribus ceteri quidam nihil sumunt inquit preter odorem z colorem. apes etiam mella sciunt inde excerpere. Jta qui non solum festuitatem sequuntur verborum. fructum aliquem ex poetis percipere possunt. z subiungit. ille enim nec pariter omnes flores ademit. nec si quos ademit eos totos assumit z nos quoq; si sapimus cum id exceperimus quod veritati amicum consentaneum sit. cetera omnia transgrediemur. ¶Neq; his contentus prosequens adiecit. Et q̄niam ad hanc nostram vitam per virtutem ascenditur. virtus autem ipsa multum a poetis. multum ab hystoricis. multo etiam a philosophis laudatur: eorum verbis maxime est inherendum. At quoq; basilius ex quodam viro se qui ad vestigandas poetarum mentes acutissimus habebatur audiuisse. cum diceret totam homeri posesim laudem esse virtutis. omniaq; illius poete huc tendere. nisi si quod interdū incidens sit. Sic de poetis secularibus magni z sancti viri diffiniunt. Ecclesiasticos autem quos plures esse manifestum est. q̄uis hesitatione legendos approbant. venerandumq; nomen eorum z dogma suscipiunt: qualis fuit hilarius. ieronimi coetaneus. z qui dulces hymnos in ecclesia conscripserunt. ¶Nonnulli autem nostri temporis qui vt docti videantur. quecunq; non didicerunt damnant. digni sunt quibo cuz Jeronimo dicamus ne vescentium dentibus inuideant. edentuli z oculos caprearū talpe contemnent. Trarit me diues ad disputandum materia. z dum epistolam credo scribere tractatum edo. sed claudo sermonē de poetis. cetera contra garrulos sapientie tue non derunt. si quis contentus his esse noluerit. ¶Nunc ad vltimam transeo partem in qua pro rege ladislao facis apologeticum. multa in laudem tanti principis scribis que dicta sunt aduersus eum. non minus ornate q̄ caute reuelens. Cogitaui z ego futurum hoc cum libzum epistolarum ad te direxi. ¶Neq; inutile reputaui aduersus scripta mea te dicere. que ipse non tanq̄ visa sed tanq̄ audita retulissem. Sic enim veritas facilius inuenitur. Tu ergo modo q̄uis z prudentissime z fundatissime regis causaz tuearis. das tamē mihi causam nonnulla vt reme-

morem. tecumq; paulisper ꝯtendam. non quia te velim impugnare sed quia magis instrui cupiam. Nametsi magni viri fuerunt quibus aures prebui. ⁊ quoruꝫ dictis hystoriam struxi. meam plus tamen tuo nomini tribuo. Tum quia rebus de quibus locutus sum interfuisti. Tum quia ⁊ nature ⁊ dignitati ⁊ etati tue mentiri alienum est. Sed audis pauca que me obsistere tuis dictis impellunt. dixi prioribus meis epistolis nobilissimum adolescentem wladislaum polonie Regem. suorum concilio victum. regnum hungarie occupasse. hoc durum ⁊ a vero remotum tua dignatio esse contendit. affertq; rationes que iustum illum hungarie regem possint ostendere. quarum maxima illa est. quia defuncto alberto. regina ⁊ vniuersi regni accole wladislaum regem accersiuerint. cuius ope ⁊ auspicio catholica fides ⁊ regni populus ab infestatione thurcorum defendi possit. qui tunc hungarie vicini clades q̃plurimas inferebant. Addis ⁊ oratoribus qui ob eam causam missi fuerant apertum dictum aperte extitisse. quia regina pregnans ex alberto remansisset. non licere regem exterminium regnum transire. illosq; confutasse. quicquid petionibus rerum obijceretur victis insuper ⁊ decreti copiam quo regni prelati ⁊ proceres quecunq; aduersus coronationem wladislai dici possent inania esse diffiniunt. fateor omnia ista ita gesta esse vt scribis neq; de tuis dictis adimo quicq̃. Sed audi quid me moueat. dicis Albertum hungarie regem fuisse. mortemq; relicta vxore obijsse. natumq; ladislaum eius filium. addo ego ⁊ coronatum regem priusq̃ q̃ wladislaus eius hungariam ingrederetur. Quid hic dicemus? Nunquid regum filij solium paternum tenere debent? Quis excluso regis filio regnum possidens non dicitur occupator. Aut successioni locus est apud hungarios. aut electioni: cum rege mortuo filius in promptu est. Si patri succedit filius. non video quid iuris in wladislaum popularis electio transfuderit. Si regem electio facit. attribuo tue parti victoriam. Mihi tamen qui regni se mores affirmant succedere patribus apud hungaros in regno filios. in iussu populi dicunt. idemq; romanum pontificem diffiniuisse apostolicis demonstratur apicibus. Neq; menti mee satisfacit quod de thurcis in medium proponit. tanq̃ necesse fuerit pro regni salute. pro christi nomine tuendo. regem habere qui regeret. Nanq; si hec permittimus. rarus patri succedet in dominatu filius. Poterat wladislaus si zelo fidei succensus erat. si vicinorum saluti consulere volebat. si tanta eum charitas mouebat. ⁊ hungaris succurrere et pupillo infanti regnum conseruare. ac veluti tutor vicini regis regnum administrare. Sed vteris tu mecum ea purgatione. qua trogus Philippum macedonem defendit. cum regnum nepotis vsurpauisset. Itaq; inquit ille Philippus. diu non se regem sed tutorem pupilli egit. Ac vbi grauiora bella immine bant. serumq; auxilium in expectatione infantis erat: compulsus a populo regnum suscepit. Melius tamen lygurgus qui cum fratre suo polibiti spartanorum regi successit regnumq; sibi mendicare potuisset. Carulo filio eius qui natus postumus fuit cum ad etatem adultam venisset. regnum summa fide restituit. Sed pauci sunt quos dominandi non frangit cupiditas. placet cunctis prouerbium cesaris. Si violandum ius est. regendi causa violandum est mihi. Non videtur aut mater aut populus aut instans belli metus ius infanti auferre atq; alteri concedere potuisse. nisi tua sapientia nouis me rationibus instruxerit. Scio illud quod dicis regnum polonie longe lateq; florentissimum esse neq; viros illi. neq; opes deesse. Constat inter omnes qui terram circuierunt polonos et fortes homines esse. quibus qui dominatur. inter christianos ⁊ clarissimum nomen habet. abundat diuitijs potentissimis creditur satis illi super q; satis honoris est. si quicq̃ mortale pectus satis existimat. Ac diues asia xersi non sufficit. greciaꝫ imperio cupit adiũgere. Alexander victo dario babilonia capta. egypto subacta. supatis indis estuat ĩfelix angusto limite mũdi. vt gyare clausꝰ scapul' par-

uaq; scapha. Hanibalez non capit africa. addit impio hyspaniã. pireneũ transilit. supat alpes. ingredit̃ italiam. nihilq; actum a se putat nisi vexillum in capitolio ponat. Athla rex hunoꝝ toti⁹ scithice gentis solus imperium tenẽs inuasor germanie. galliarum populator. vastator italie. inopem miserũq; se iudicat. nisi p̃mas mũdi gentes. romanos vesogatasq; sibi subijciat. Sed quid miramur viros. Cõditrix babilonie semiramis non contenta q̃sitos amro regni terminos tueri ethiopiã imperio adiecit. indisq; bellũ intulit. Quo p̃ter illam dyonisiũ herculẽ ⁊ alexandrum armatus intrauit nemo. Insatiabilis est dñandi cupiditas. Nulli satis ampla sua potestas videt̃. Semper in alieno melior seges agro. vicini formosior coniunx. pinguius apud alios pecus apparet. Nimirum si wladislaus adolescens. alto sanguine natus. spiritu fretus. nobili glorie cupidus. hungarie regnum affectauit. Humanus est hic morbus adeoq; communis vt iam vicio detur. Animus paterna hereditate contentus siquis est cui sua placent. inter principes ociosus. paci dedit⁹. nulli molestus. belli execrator. En inquiunt deses homo est meticulosus. pusilli animi. vẽtris semiq; seruus. monachum esse non regem oportuit. mulieri non viro seruimus. Huiuscemodi sepe voces regum atria implent. inde commoti quibus feruet anim⁹ iuuenes iniusta bella suscipiunt. Qꝛ si wladislaus hac re ductus in hungariam venit. secutus est vt philosophi volunt erroneam viam. vt populi sentiunt laudabilem ⁊ gloriosam. dignus qui fortibus vmbris animum meretur. Hec placuit ad tua scripta referre. non quia impugnare illa velim. sed vt solutionem eorum a te suscipiam que mihi dubia superant. Nam etsi multe sint ⁊ maxime laudes que wladislao regi. suisq; prelatis vel proceribus attribui possint: cupio ⁊ hoc illis ascribere preconium sine controuersia posse. ꝙ hungariam non humano solum sed etiam diuino iure sibi subegerit. Qd̃ v̄o presente rege victos ⁊ etiam prostratos a polonis thurcos astruis. sequor testimoniũ tuũ. q̃uis iulianus cardinal' sancti angeli q tũc in hũgariam legatũ apostolicũ agebat. suis litteris omnem belli victoriam in iohem transtulerit. quẽ ego ad pontificẽ patauiensem scribens habui testẽ. Ceteraq; de wladislao refers. nullo apud me dubio sunt. Cognoui ex o ñibus qui eum nouere fuisse illo in adolescente vastũ animũ. singularem prudentiam. summam liberalitatem. ingeniũ ꝑspicax. admistrãde iusticie g̃ndẽ. curã nullã ĩ eo desideratã ex his q̃ r̃gie v̄tutes appellant̃. ob quã rẽ optarẽ si fas eẽt. cũ tua dignatõe ĩ hanc vsq; diẽ vixisse illũ. melius vt arbitror regno hungarie meli⁹ xp̃iano sanguini successisset. Neq; fortasse memorabilis illa ciuitas bisantina orientalis ecclesie caput. grecie columen. in potestatem thurci redacta. cũ tãmagna xp̃ianoꝝ clade fuisset q̃ ꝑ ꝯstantinum primũ instar romane vrbis amplificata fatali quodam solebat dicere decreto. sub vltimo cõstantino deuicta ⁊ spurcitie saracenoꝝ tradita est quã viuo wladislao nec intueri imꝑator audebat. Sz obijt ille vt ais rex clarissimus cũ maiori q̃tum credidimus non polonie solum sed hungarie ⁊ totius ecclesie damno. Verũq; illud oñdit quod ad sororem scribere methodoꝝ anneus seneca tradit. mortale eẽ mortaliũ omne bonũ. Vale ⁊ iam non epl'am ꝫ libꝝ cũ vacauerit legito. Ex noua ciuitate austrie sexto kalendas nouẽbris. M.cccc.liij

Mittit litteras summo pontifici presentandas.

Epistola.ccccxviij.

Neas ep̃s seneñ iohãni capistrano ordinis mioꝝ ꝓfessori S.p.d. Nicolaus capellan⁹ me⁹ lr̃as tibi restituet. q̃s cesar romano põtifici ac duob⁹ cardinalib⁹ ⁊ mgr̃o heinrico senftleben procuratori suo in romana curia scribit. Ego q̃ eisdem cardinalib⁹ lr̃as dedo quẽadmodũ frater philipp⁹ expostulauit. q̃ꝝ exẽplaria sil' r̃cipies. Intelligesq; ⁊ qũo ab imꝑatore ⁊ qũo a meip̃o scriptũ sit. tuũ erit scripta hec q̃totius ad romanam curiã dirigẽ. ac curare vt mgr̃o heinrico signẽt̃. q ea apl'ice sedi offerat ac rñsum exigat. si q̃ deinceps vel ꝓ dig̃tõne tua vl' ꝓ fratrib⁹ curare me volueris. q̃ad facultas fuerit nõ deerit voluntas. Vale in xp̃o optime ĩ orõnib⁹ tuis meis memor. Ex noua ciuitate.

Significat bohemos rokezanam in archiepiscopum petere.

Epistola.ccccxix.

Johannes capistranus ordinis minorum professor enee episcopo senñe. S.p.d. Quando capellanus tuus me conuenit. tandem a me summe rogatus abijt vt meis precibus ⁊ supplicationibus id ageret. vt tu de die ⁊ tempore recessus hinc ad nos mei me certiorem faceres. expectaui sitiens ⁊ magis prestolor. Fertur eī hic conuentum ipsum huc ad nos wiennam translatum iri. cum non videatur in ciuitate noua omnes principes cum oratoribus hospitari posse pro commodo suo. Ea de re te iterum atq; iterum exoratum velim. vt dubium me clarefacias. ⁊ quid acturus sim certiorem reddas de principibus qui huc conuenerunt. Etsi mihi persuadeam te non latere. hoc tamen dicam. Cum serenissimo rege ladislao intrauerunt gubernator bohemie ⁊ plures barones de hungaris episcopus varadieñ tm̄. expectantur ceteri sed adhuc incertus est eorum aduentus. Erit non alienum vt significem tibi rem detestabilem. ac cuiq; bono viro solo auditu abhorrendam. Queritant nonnulli bohemorum summas preces diuo cesari porrigere. quibus fauorem ⁊ gratiam suam impetrent. vt ad S.d. .n. litteras summo studio petentes confirmationem nefandi heresiarche Rokezane in archiepiscopum prageñ dirigat. ⁊ hoc pacto fieri poterit vnio ecclesie. quam iuste bene recte ⁊ sancte procedere intendant. Tu mi pater pro tua singulari equitate ⁊ prudentia iudica. Quid autem ad hanc rem facturum velit catholica fides cogita. ego indignitatem tacitam non equo animo fero. Postremum vt me de his que acturus sim admoneas te oro vehementer. Vale longissimo euo cui me vnice ꝯmendo.

Determīat ꝯgruū tp̄s veniēdi ad dietā ī noua cītate celebrādā. Refertq; p⁹ nouitates italie obstacl'a ne ꝯ̄ thurcū ꝯcludāt.

Epistola.ccccxx.

Larissimo verbi dei predicatori fratri Johanni de capistrano ordinis minorum professori Eneas episcopus seneñ ⁊ apostolice sedis legatus indignus S.p. dicit. Dabis mihi veniam pater optime si tue responsurus epistole non plurali quemadmodum vsus modernorum habet. ꝫ singulari te numero compellauerim. Sic enim ⁊ Jeronimi ⁊ Augustini ⁊ omnium veteruz obseruantia fuit. meo iudicio q̄ nostri temporis consuetudo multomelior atq; conuenior. Quid enim absurdius aut ineptius esse potest. q̄ si vnum allocuturus hominem audite inq̄. Maiores certe nostri hoc viciuz inter barbarismi species numerassent sed mitto hec que te minime fugiunt. ⁊ ad ea venio que tuis in litteris continentur. Scripta tua iocundissima ⁊ acceptissima mihi fuerunt. que te sospitem ac suo more letum in austriam remeasse nunciarunt atq; in vrbem venisse tibi deditissimā flauiam quam nunc wiennam dicimus. Scio te illic magno exceptum gaudio. multuzq; illa in plebe proficere. Est enim wienna aptissimus ager cui ⁊ committere semen domini ⁊ multiplicatum sperare non frustra possis. Quod queris de tuo ad cesarez transitu paucis absoluaz. videbit te libenti animo quouis tempore maiestas imperatoria. ac velut apostolum christi veneranter amplexabitur. Erit quoq; presentia tua diue auguste ad singl'arē leticiā q̄ qm̄ ml'ta d̄ p̄cellēti doctrina. viteq; tue sc̄itate ex auditu didic̄. magnope cupit tuis aliqñ ꝑmōibꝫ int̄eē. vidē ac audire te p̄dicantē ac dulcedinē celestis eloquij degustaē. q̄cūq; igr̄ die huc te ꝯtuleris. ⁊ honorifice ⁊ iocūde ac studiosissime ꝓ beniuolētia cesaris ⁊ auguste desiderio r̄cipieris. Non tñ vt mea fert qdē snīa sp eq̄ frugifer tu⁹ aduēt⁹ erit. Ml'tū ē ī tpe positū tp̄s seīandi ⁊ tp̄s colligēdi. Veīsti ī tpe qd̄ ē oīm p̄mū inqt ille. Et apd̄ aliū scp̄tū ē. Fati pl⁹ eteī vz hora benigni q̄ si te veneris ꝯmēdet epl'a marti. Fateor ego tuā p̄ntiā ī hac ciuitate ⁊ ī ꝫ ꝓpl'o sp futurā vtilē. ꝫ ml'tomagis ecc̄ie dei ꝯsules. si ꝯgregato consilio huc venias. Nam quēadmodū franckfordie mētes hoīm ad tuēdam religionem tuis sermonibus erexisti. ita ⁊ in loco si qua tepido ⁊ somnolentia fuerit. te vrgente atq; incre-

pante pelleꝫ. Ego vt animi mei ſecretū aperiā ⁊ aliqñ dicā manifeſte qđ ſentio. non
ſum ſine magno metu. neruāt edificia nr̄a q̄ apud franckfordiam erexim⁹. Titubāt
vt video mētes p̄ncipū. torp̄et reges. languēt p̄li. nauicula piſcatoris grandioribus
eliſa ꝓcellis in medio mari pene demergit. Flant hinc atq; illinc ꝓtrarij venti. ſcin
dunt vela. frangit malus. carina debiſcit. nulla remigibꝰ cura. neq; mgr̄o ſpes ſalu
tis eē videt. Dēs. q. attoniti tēpeſtati cedim⁹. Opus erit igit̄ ꝟmone tuo. calcari tuo
igne tuo excitādi. vrgendi. incendēdi ſum⁹: niſi ꝓpellimur bñfacē. nr̄apte ingenio ni
hil ē qđ de republica cogitemus. atq; vtinā vel ꝓpulſi aliqñ vigilem⁹. Ederūt h̄ niſi
fallor ex alemania ex bohemia ex hūgaria multi ꝓceres. Ex italia q̄ atq; ex ipa gal
lia nonnulli aduētabūt. ageꝫ tuēde religionis nr̄e negociū. q̄ mediata ſunt q̄ cōcluſa
ſunt franckfordie in manus recipiēt. Tū q̄ mens p̄ncipes nr̄os habeat intelligem⁹
ſi feruē videbim⁹ aios: agemus deo nr̄o gr̄as. q ſuā nolit eccīaz nr̄is diebꝰ extermia
ri. Laudabit oꝛo tua fortes ac magnimos ꝓcēs plenoſq; ſpei reddet ac bñ vadētes
in curſuz ꝓuocabit. Atſi vl timidos vel diſcordes p̄li nr̄i duces inueneris. tūc tuo
fungeris officio. tūc ſine ceſſatōe clamabis. at. q. tuba exaltabis vocē tuā. accuſabis
ignauiam. ſuꝑbiā crimiaberis. auaritiā detestaberis. De ſunt em̄ tres pnitioſiſſime
peſtes que religionē noſtrā thurcoꝝ gladio pene ſubiciūt. q̄ ſi humiles. ſi ſollertes.
eēt audaciam ꝓterere. ß alios retinet ambitio ne cuiuſq; impio ſubeſſe velint. Dēs
iaſonis morbo laboramus. q̄ vt ē apud areſtotilē in politicis grauiter ferebat ſi non
regnaret. q. neſciret priuatus eē. Sz ille fortaſſe gnarus imperādi fuit. Nos q̄uis
domui nr̄e vtilit̄ p̄eſſe neſciam⁹. in alios tñ magiſtratū affectamus. alios in delicijs
natos in plumis enutritos in voluptatibꝰ merſos vecordia domi ꝓſtratos hz. hi ne
q; famē neq; ſiti neq; labores vllos pfere p̄ūt. rempublicam perire malit q̄ etbē tur
bido domū exeāt. neq; ſi generis būani impedire ruinā poſſint. id agēt ſi vni⁹ diei ꝓ
pterea fuerit voluptate carendū. Alijs nihil ſatis ē qđ bñt. vnicū ſtudiū ē rapē. ⁊ ad
se cūcta trahere. q̄ mari ac tra vehunt. nihil magnifice nihil ſplendide agitāt. geḡd
lis agūt. ⁊ cūcta maiora q̄ optet ſe facē exiſtimāt. Triſtius haud illi mōſtr̄ (vt nobi
liſſimi poete obis vtamur) nec ſenior vlla peſtis ⁊ ira deū ſtigijs ſeſe extulit vndis.
ginei volucꝝ vultus fediſſima ventris ꝓluuies vnceq; manus ⁊ pallida ſp ora fa
me. Sic ille ſub arpiaꝝ forma deſcripſit auaros. difficile ē cū his hoim mōſtris ⁊mo
certe impoſſibile rē xp̄ianoꝝ ſoſpitē eē. Ruim⁹ atq; inp̄ceps labimur. niſi has beſtij
as. aut occidimus aut nr̄is ex finibꝰ ꝓpulſamus. aut p̄ire optet. aut mutare p̄ue aut
puerſe introductū morē. Tua erit igit̄ hec ꝓuintia tuū erit cū biſce beſtijs ꝓgredi. ſi
q̄s nim̄ ꝓſiliū huc aduexerit. ego qđē nō ambigo aduēturas q̄ plurimas. Theatruz
bi in loco futurum ē ludos circēſes habebim⁹. aiūt ediles nr̄i ſpectacula magnificen
tiſſima ſe edituros. q̄lia neq; iulij ceſaris neq; gnei p̄pei. neq; poſterioꝝ ceſarū fuiſ
ſe tradunt. neſcio cuiuſmodi erūt hec. neſcio an ꝓducent̄ beſterni orbis mōſtra. an
ſolummō q̄ apud nos habent̄ fere. Nā ⁊ iſte horribiles ac teterrime ſunt. p̄ūt iā ex
audiri gemitus ireq; leonū victa recuſātū. ⁊ ſera ſub nocte rudentū. Setigeriq; ſu
es. atq; in p̄ſepibꝰ vrſi Seuire. ac forme magnorum vllulare lupoꝝ. q̄s hominuz
ex facie dea ſeua potentibus herbis induerat arte in vultus ac terga ferarum. Ly
tus quoq; archadum deus neſcio quomodo ad nos conuolauit qui ſui cultores con
uertit in lupos fortaſſis ⁊ bohemia nob aliquā ex apocalipſi beſtiam mittet. que ar
cum bicornis ambiat. Si fuerit venatio noſtra vel mediocris mlta in caſſes noſtros
dabitur preda. implebitur arcus feris duerſis niſi acutus oꝛis tui gladius dimica
uerit. Nemo eſt qui talibus beſtijs obuiam eat. neq; tu hanc pugnam infamez du
ces. quia inteſtabiles velint leges qui cum beſtijs pugnant. iam ſupra. xxx. annos h⁹
cemodi bellū geris. nē italie. nē gallie. nē germanie beſtias inſectaris. ⁊ alias q̄dez
occidis alias in humanam redigis formam. Nam quas citie quaſue litus ex homi
nibus veneno ſuo feras effecit. has tu⁹ ſermo ancipiti gladio penetrabiliꝰ ex feris

iterum homines reddit. quod si victrix tua virtus theatrum exierit. spes certissima maioris victorie dabitur. tunc enim exercitum aduersus hostes externos parare poterimus. cum domestici fuerint separati. absit auaricia. faceſcat ignauia. ejiciatur superbia. nihil est q̄ thurcorum potentiam formidemus. vincat se quisq̄. necesse est vt sui potens suiq̄ dominus sit qui superare alios contendit. Est igitur mea sententia si voci mee placet auscultare. Huc te demum conferas cum principes ad diem constitutam comprauerint. Eadem quoq̄ maiestati cesaree q̄ de re hac consultam habui mens est. medio tempore pulcerrimam excoles ivienne vineam. vbi iam torcular erexisti quod vina in cellam domini purissima exprimit. Hec ad quesitum tuum q̄uis tua prudentia per sese melius omnia noscat. Nunc de nouitatibus pauca subjciam Italia nostra excepta etruria vniuersa quiescat. sed angulus ille patrie mee turbulentus est. domini de pitiliano qui ex familia vrsinorum dicuntur. rupto fedele contra ius fasq̄ senenſ agrum populati sunt. Comes euersus eius fidei cuius nominis illis auxilio est. neq̄ tamen simul iuncti pares senensibus esse possent: sed habent occulta subsidia. Sunt qui clanculum pecuniam sumministrant. Veneti mille equites misere. qui senensium partes adiuuant. His karolus Gonzaga prefectus est. Sigismundus dux exercitus seneñ habetur. pugnatum est vtrinq̄ summa vi. patria mea & igne deletur. vicini quasi ludum respiciunt. Solus Romanus pontifex eius litis arbitratorem se fecit. sed hic propter aduersam valitudinem parum hactenus profecit. Spero tamen eius sapientiam hoc incendium prius extincturam q̄ vltra serpat Januenses quasi clarissim⁹ ille rex aragonum & sicilie sibi fuerit iniuriatus. cum grandi & admiranda classe in portum vsq̄ neapolitanum nauigauere. ac veluti incussuri metum. tum regi tum regno se ostenderunt. Et quoniam parum dilectos in terra cathelanos crediderunt metus aliquos procerum speraueré. Rex autem Alphonsus quem neq̄ secunda extollere neq̄ aduersa deprimere consueuerunt. forti animo contra restitit vrbem ac portum magnifice communiuit. bombardis ac alijs machinis hostes appropinquare prohibuit. regni proceres nunc terrendo nunc cohortando in fide retinuit. Adeoq̄ prudenter & accurate cuncta dispositi. ne vel minimus toto regno tumultus exortus fuerit. Eiecti igitur e spe sua Januenses. relicto rege. gilium paruam insulam in etrusco maritelamoni oppositam. que regi parebat occupauere. Burgum castri leonis quod & in tuscia eiusdem regis deprehendati sunt. Rex interea ipse classem non paruam armauit. qua Januensium triremes insecuta. ex his septem apprehendit atq̄ excussit. Veneti & qui nunc ducatu mediolanen̄ potitur Franciscus Sforcia vicecomes. Florentinorum quoq̄ respublica inter se fedus iniere. quod omnibus italie communitatibus volūt esse commune. Bursius dux Modutine. vnus etiam ex confederatis habetur. Aiunt & Januenses inscriptos esse. Sunt qui dicunt & Romanum pontificem cōfederationi consentire atq̄ accedere rogatum respondisse. qui pater sit omnium communis eum non debere filiorum vinculis alligari. Laudasse tamen italiaz esse vnanimem q̄ eo modo thurcorum conatus facile possit elidere. Alphonsus rex de quo ante locuti sumus q̄uis pacem italie complexus fuerit. de fedele tamen nihil adhuc recepit. neq̄ puto magnanimum illum regem sapientia & auctoritate preditum. equo animo ferre. nunc pacem nunc colligationes se nescio fieri. sibiq̄ demum quas nequeat immutare leges offerri. Cognoscit et ipse statum suum. & que sue dignitati conueniant mente reuoluit. Missi sunt ad eum legati trium potentiarum. cunq̄ his profectus est Cardinalis sancte crucis apostolice sedis legatus. quem firmanum appellant. Illius prudentia auctoritate

ac vite mūditia memorabilis. q medius int̄ regē ⁊ oratores eo missos arbitrū ꝯcor-
die gerat. Rex ob eā cāz caietā se ꝯtulit atq; ibi legatōes audit. nescio quid inde spe
rē. qꝛ tñ inclito illo regi res alte ac mag̃fice sp̄ cordi fuerūt. fortasse vt aduersos thur
cos bellum gerē possit qđ ē vnicū ei⁹ ꝓpositū. vnionē italie ꝯplectet̄. Veneti pacē cuz
thurcis habent. quā coacti fecerūt. ne ciuitates orientis amittent. Id manifestāt le-
ges vtrīq; dicte. q̄tum ad xp̄ianos ꝑtinet parum honorifice. nequeo meditari quid
actura sit illa respub. si de bello gerēdo ꝯtra thurcos agamus. neq; de ranuensibus
qd dicam scio. Om̄es de dñio retinendo q̄ de fide ſuanda solicitiores existūt. Cedit
fides honori nūmis honor. Quid em̄ saluis infamia nūmis inquit ille emat̄ italia
Tota xp̄ianitas se reperiat emptorem. parebunt omnia thurco. si dabit aurum ve-
nalis est nr̄a religio. Caramānus ꝑ hos dies ad cesarem nr̄m lr̄as dedit. quarū exē
plar tue paternitati cum pñtibꝫ edo. videt̄ ille aduersus thurcos inflāmatissim⁹ si
xp̄ianoꝝ arma ꝯcurrere sentiat. vetuste littere sunt ⁊ augusto mense signate. multa
interea interuenire potuerūt que principis eius abalienarūt animum. nihil ille fa-
ciet nisi ex commodo suo. Nam quo pacto saracenus cum damno suo xp̄ianoꝝ sig̃ se
quatur. quando nec xp̄ianus cum ꝑiculo xp̄ianis assistit. Johannes comes bistriceñ
q nunc gubernat hungariam. vnicus thurcoꝝ metus ac fortissimus nostre religiōis
gladius. xxxij. milia thurcoꝝ superioribus diebus apud senderolum ꝯflixit. Fritz-
begū ducem exercitus vinctum abduxit. cedem magnam fecit. agros hostiuz vsq; ad
ip̄am zophiam ferro ⁊ igne vastauit. Mahometus aūt thurcoꝝ impator h̄ accepto
vulnere magnum ꝯflauit exercitū. iāq; intra bulgariam in campo sedet. hinc biduuz
inde pyrothaz respiciēs eo ꝓposito. vt ꝓximo vere regnū hungarie populetur. Ni-
hil sibi dubius quia terram ac gentem sibi subijciat. Idē quoq; ⁊ hungari timent ni
si ceterorum xp̄ianoꝝ manibus adiuuentur. Hec nouissime scripsit iohes iste cesa-
ree maiestati. tantum est qđ de nouitatibꝫ scribere possum. Cupio te cum fratribus
bene valere. ⁊ in orationibꝫ quas diuine pietati dies noctesq; porrigis mei memorē
esse. M.cccclxv.

Corrigit dyalogum confectum in quibusdam punctis.

Epistola .ccccxxj.

Neas ep̄s seneñ iohanni troster S.p.d. Legimus tuas lr̄as iohes amā
tissime ꝑcurrim⁹ dyalogū tuū oblectati sum⁹ vehement̄ qꝛ te ꝑitū diſtuz
factūq; cernim⁹. nō tñ tantū nobis arrogam⁹ q̄ntū tribuis. Neq; ei quā
in te cernim⁹ dicēdi vena ex nr̄o fōte ditata ē. aliūde tibi copia venit. qđ si fateri vo-
lum⁹ aliqđ in te nr̄m fuisse magisteriū. illud q̄ꝫ ꝯcedē optebit q̄niam supati a discipu
lo sum⁹. Est dyalogus tuus ⁊ tersus ⁊ limatus. aptis ꝯpositus v̄bis. sententijsq; g̃-
uibꝫ refert⁹. cui⁹ lectores necesse ē de te grāde iudiciū faciāt. creuisti admodū breui
tpe. crescesq; si ꝑgis. virū te clarum reddes. ornabis tuaz p̄riaz. nomēq; tibi efficies.
qđ ñ theutones solū ſ galli q̄ꝫ atq; itali celebrēt. At ne putes q̄ nō viderim⁹ a nobis
adulantiū more digna atq; indigna laudari. ānotauim⁹ quedā pauca. q̄ nr̄o iudicio
visa sunt emēdatōis egētia. Scis qꝛ facilius aliena q̄ nr̄a vicia cernim⁹. nihil erra-
re sapientis ⁊ ꝑfecti est hoīs. errata ꝯgnoscē vel rudes q̄unt. Audi ergo q̄ nobis nō
detestanda ſ nobis meliorāda in tuis dictis visa sunt. In ep̄la q̄ dyaloguz añcedit.
hec annectis v̄ba. de amore qd sentirē scriberē. dixisses elegantius quid sentirem de
amore ⁊ scriberem. hñt em̄ sentirē ⁊ scriberē ꝯcentum. dum simul exeunt venustum
⁊ in continuum. Simileq; illud est qđ ais. ex vulcano venereq; natum. Nam ⁊ cice
ro in eo v̄su calumniam tulit cū de temporibꝫ suis scribens illud expressit verbum.
O fortunatam natam me ꝯsule romam antoni gladios potuit contemnere si sit. Om
nia dixisset. inquit iuuenalis ⁊ salustius. O fortunatam natam repetens atq; irri-
dens. Nam inquit cicero. fugiende sunt huiuscemodi voces que apud eruditos insul
se ac ridicule sonant. Cum de porta cornea efficis mentionem si futile somnium tuū
nihil veri habere intelligis. nō recte locutus es. veris em̄ hac porta facilis dat̄ exit⁹
vmbris vt maroni placet. Sed vera somnia existimari maius nihil imitandum est.

Algores nisi fallimur apd veteres legim⁹. nõ vt tu ais hybernalia algora. Archiregnũ hunoꝝ q̃ archihunoꝝ. poti⁹ dictũ videri poterat: hũgaros p̃terea nũc ñ hunos appellare debemus: quõ eã incolũt terrã q̃ olim pãnonia dicta est: etsi nos aliqñ aliter dixim⁹ i errore cõmuni fuim⁹. Huni em̃ aliqñ pãnoniã tenuere: ꝫ illis elimĩatis subintrarũt hũgari ab extremis sythie ꝑtibꝫ veniẽtes. quẽadmodũ in Jordano licꝫ intelligere. Sũt et hodie vltra tanaim ad paludes meethidas ꝓpl̃i q̃ hungari dicũtur eãqꝫ linguaꝫ loquũtur quã nostri circa budã et hystrũ. nec teucros vero vocabulo nomĩamus qui ãno ꝓxime decurso ꝯstãtinopolĩ expugnauere. q̃uis eã regionẽ occupẽt q̃ quondã teucrorũ fuit. thurco noĩe appellandi sunt et hi schitaꝝ soboles hñt. vt ethicus hpilosoph⁹ in cosmographia sua cõfirmat: ꝓpe eã accersam accurrã. limati⁹ dicẽdum fuit ꝓpius eã accurrã accersaꝫ. nisi bñ auspicar mlta nimis interponis priusq̃ adijcias v̄bum illud quod potissimũ est: captant quo facto et que sequũtur. Subnectens amoris causam primitiuã antecedentem coniũctamqꝫ cõmemoras. dyaleticorum hi termini sunt. Haud quaq̃ oratoꝝ siue hystoricoꝝ infuriatũ et inamoratum q̃uis latine dici posse fatemur. melius tñ furiosuꝫ amorosumqꝫ dixeris. neqꝫ nos latet virgilium furiata mẽte cerberũ posuisse. Ex demone nisi ex muliere nisi non belle dictum videt. nõ bene subiungis infestiuũ: quod minus importat orationẽ augeri ñ diminui oportet. Si vos ergo thorũ cũ dixeris prius amatã fugiendã. necessariũ ẽat anteq̃ huc ꝓlabereris p̃mittere necessitatẽ. q̃ si forte ꝯpellaris apd amicã iacere. lucem admitte et reliqua q̃ nõ insule consulis. suffultros parũ latine videris dicẽ quas ꝓcul citra posuisse poteris existimari. Suadeo vt ad alias pluresqꝫ aĩm adiungas remediũ hoc et si nasonis ẽ: paꝝ tñ honeste apponitur. et a te p̃sertim sacerdote. cui⁹ est nihil suadere qd crimĩ ꝓximũ sit. Jñ clericis coniungatis primo capitulo: oratori satis erat obmisso capitulo. calixtũ atqꝫ gregoriũ astipulatores inseruisse inde clericis nõ belle dicit orator. p̃positiones nisi cogat metri necessitas vel inuitet ornat⁹ a suis casibus nõ disiungim⁹. Hoc habuimus quod ad tuũ dyalogũ diceremus. tu ꝑge atqꝫ vt facis castalidas amato sorores. Et vale optime. Ex noua ciuitate. vij. Id⁹ iulias. M.cccc.liiij.

Excusat se q̃ paulũ vergeriũ aliter misit q̃ prius statuisset.

Epistola.ccccxxij.

Neas episcopus seneñ. Anthonio panormite. S.p.d. Paulum vergeriũ qui arrianũ transtulit insignis atqꝫ elegãtissime vates. cum superioribus diebus ad inclitum Alphonsum Sicilie et aragonie regem. vt tu ip̃e olim rogasti mitterem. iussi eum in tuas manus dari ac ꝑ se reddi maiestati regie. tibi quoqꝫ ad eam rem litteras misi. cognoui postea recta via librum in potestatem regiaꝫ venisse. neqꝫ te illũ vidisse. q̃ res vt accepi egre te habuit. cũ inter amicos diceres. Eneas in vno filio duos cõpatres quesiuit. Equidẽ anthoni nimirũ si et tibi et regi ꝓ tãto munere fecisse rem grataꝫ putaui. neqꝫ em̃ alius preter me fuit. q̃ arrianũ ꝫ tempe latinum haberet illius manu conscriptum qui transtulit. At nunc cum meus ordo pretermissus sit. nec regis sentio gratiam. et te mihi succensere intelligo. Sed q̃d ego ad hec: q̃uis magnifacio tantum regem non tamen fame peream arbitror: si eius erga me benificentiam non experior. scio qꝛ me odio nõ habet. si non amor: non sum solus eius expers beniuolentie. Tu v̄o etsi nunc subiratus es: cuꝫ omnia plene cognoscis. dices me nihil errasse et in tuam me rursus amicitiam suscipies: eius noticie memor que inter nos senis fuit. verum quia non respondisse mihi regem questus ẽ mercator meo nomine apud te. nescio quis id fecerit. scito imprudenter actum esse. Neqꝫ enim ego mihi responderi optaui. qui scio quanta inest suꝑbia regibus. sed ad imperatricis litteras non nihil mea causa responsum petentis exquirebam. nihil tamen exinde moueor. Ego quecunqꝫ accidunt in meliorem recipio partem: si sit quod querito: deo gratias ago. si mitius: existimo me nõ recte opinauisse: neqꝫ placuisse suꝑis

quod nolebam qui ꝓ iocũdis optima prebent. Ego quocũqꝫ in me animo fuerit rex ille magnificentissimus: ac nostri seculi clarissimum iubar. semꝑ eius nomen in celũ tollam et cõmendabo gesta eius que priscos duces fama claros non modo equare. sed superare intellige. Neqꝫ mirabor nunq̃ si mei memor neqꝫ cultor est: qđ ego et statui regio cuius ẽ parua cõtemnere. et mihipsi adscribo conscius mee et vilitatis ⁊ ignorantie. Sed vale tu etsi quid est erga me rubiginis in tua mente. deponito. mea erga te sinceritas minime imminuta est. Cum his mitto tibi sententiam eius oblationis quam dux burgundie apud ratispanam fecit Ex noua ciuitate dte. xxix. Junij.

Nõ vult se in orthographia quẽq̃ sequi. **Epistola. ccccxxiij.**

Neas episcopus senensis. Nicolao voleterrano prothonotario regio. S. p. d. Nimiuꝫ mihi credis nicolae amantissime. si meis ex litteris quas raptim et inconsulte scribo sequendam orthographiam putas. minime ego is sum qui sine menda scribam. labor et erro. maxime circa iuncturam litterarũ. Nolim auctore me decipiaris. etiamsi ex proposito dixerim hoc atqꝫ illud ita scribendũ est: querito meliores et qui certiora tradant. De prothonotariatu certum est quia ñ debet aspirari. non dico nunc rationem: quia extractatu casparini quem nunc transscribi facio vt ad te mittam: plenius rem intelliges. Vale ex noua ciuitate. iij. kl. maias. M. cccc. liiij.

L

Cur captus fuerit pedagogus regis hũgarie. **Epist. ccccxxiiij.**

Neas episcopus senensis. Dominico cardĩali firmano. S. p. d. ceteroruꝫ littere quibus dietim visitor ad respondendũ me quidem inuitãt. tue autẽ quas nuper accepi vehementer vrgent atqꝫ compellunt. que propter captiuitatem casparis. qui pridẽ illustrissimi regis hungarie pedagogus extitit. estimationem meam in discrimine adductam esse demonstrãt. Nisi em̃ quo pacto sese res habeant meis scriptis ostendero: vereor ne de me sinistra que cõcepta est opinio noxiuꝫ edat partuꝫ. qui me sine culpa et tibi et ceteris sancte romane ecclesie cardinalibꝫ dominis meis efficiat odiosum. Accipe igitur rem gestam et an sim culpabilis tu iudica. Caspar de quo sermo est humili loco natus. admodũ pauꝑ litteras apud iuiẽnam didicit vt est mos patrius mendicando se nutriens. emersit non sine labore. vicit fortunam virtus. vocatus est in cancellariam austrie. Deinde sibi in aulam sumpto credita est ladislai regis puericia. cum iusiurandum p̃stitisset nihil se contra cesaris aut honoreꝫ aut vtilitatẽ facturum. et quod ceteri familiares iurant. auertere quoad possit. queuis incõmoda cesareo culmini imminẽtia promisisset. suscepta pedagogia fuit circa puerum diligens. litteris et moribus illũ pro captu instituit. Factus igitur cesari et omni curie carus. intrauit consiliũ: sedit cum principibꝫ. in mensa regia cibũ suscepit. Cunqꝫ vacasset in austria ecclesia vna ex maioribus iurispatronatus. multiqꝫ illam barones magniqꝫ nobiles peterẽt. prelatus omibus caspar. ecclesiam munere cesaris consecutus est. q̃uis et alia prius beneficia non modici valoris obtinuisset. Erat igitur in curia potens caspar: nomenqꝫ paruum nõ habebat et bonitatis ⁊ doctrine. Nec dubiũ putabatur quin breui ad episcopalem ascenderet apicem. laudabilis hucusqꝫ homĩs vita dignaqꝫ diligi. Sed nescio quomõ posthac mutatus est. qđ ve homini ĩ mentẽ venerit. vt maiora cupe et ĩdigna se negocia agitare cepit. Intelligens em̃ australes nouãdaruꝫ rerum cupidos. occl'ta cũ eytzingero colloquia iniuit q cesari capital' inimi⁹ habebat̃. Cũqꝫ veĩsset ex hũgaria eps Argẽs noĩe paul⁹ m'ta cũ eo apđ greciũ de abducẽdo rege ladislao clanculuꝫ ꝑtractauit. In noua insuꝑ ciuitate barõe q̃dã đ alto mõte ꝯsiliũ hũit emittẽdi ad portã puẽi. vbi pati eẽnt q cũ eũ eq tes abducerẽt cũqꝫ nihil horꝫ ꝓcessissꝫ lr̃as puẽo dictauit q̃s sc̃beret austrnlbꝫ mau-

dans eis vt ceptum ꝓpositum ꝯtra cesarem retinerent: inuitũq; sese ytaliam petẽ sci-
rent. In roma q̃ non nihil tentasse ꝯfessus est: sed omnia superat ꝙ florentie aggres-
sus est facinus. Cum cesar ex vrbe rediens illac transituz faceret. expectabant ibi ce-
sarem vngaroꝝ et australium oratores. inter quos aug. episcopus iaurineñ huiusmo
di cum caspare apud ecclesiam sancte crucis colloquiũ habuit. hic inquit locus ẽ in
quo nostruz regem libertati reddere possumus. Fides publica data est non cesari tm̃
verũetiam ladislao. Suade igitur puero cum cesar abire voluerit vsq; ad portã eum
sequatur: eo cum venerit velle se diebus aliquot florentie ĩmorari dicat equumq; re-
trouertat. Quod si cesar ad exitum voluerit eum ꝯpellere: presto erimus. vim regi fi
eri indignũ esse dicem⁹. Fidez ciuitatis implorabim⁹: puer ip̃e coactũ sese vociferans
ad miscdiam ꝑplos ꝯmouebit: prius tñ apud senatũ vrbis dabim⁹ opam. p̃sto ad por
tam armatos hẽat quibꝫ cohiberi cesaris violentia possit. Ciuis hic est quẽ bude ne-
gociantẽ nouim⁹ is se opam senatus impaturũ pollicetur. Tu regis animum prepa
ra: nos hanc ꝓuinciaz cum magistratibꝫ ciuitatis suscipiemus. Annuit caspar atq;
ad regez ꝓfectus ex ꝯdicto cuncta disposuit: fuissetq; pactum facinus: nisi apud florẽ
tinos plus quieta concilia q̃ seditiosa valuissent. Nam ciuis ille de quo pontifex iau
rineñ fecerat mentionem: cum de tali negocio magistratum alloqueretur grauibus
verbis reprehensus atq; correptus: ad episcopum rediens impeditas cogitatõnes ex
posuit: nõ tamen conquieuit caspar sed regem cum bononiam peruenisset in hãc sen-
tentiaz summo pontifici propria manu persuasit scribere accipi. S. pater aduersus
fideles nostros qui pro mea in austria liberatione laborant. sanctitatem tuam nõnul
los ꝓcessus decreuisse: que res mihi aduersa est. Precor igitur quicquid ꝯtra me actũ
est reuoces. Id erit eĩ officij tui. cuz scriptuz sit pupillo et orphano astabis. id nisi fe-
ceris: compelles me maiores iudices appellare: alia fuerunt epistole verba effect⁹ au
tem quem refero. Clausa epistola est et signata missa est Augustino episcopo. an vo
beatissimo pape nicolao reddita sit sua sanctitas nouit: me quidem latet. Hec omnia
suspicante non tamẽ sciente cesare hactenus gesta sunt. Cum essemus ferrarie: vellet
q; cesar nauigio venetias petere. conscius erratorum caspar eum adit. marinas aq̃s
nauseaz sibi mouere: ac nocentissimas esse iturumq; terrestri itenere teruisium si pla
cet cesareo culmini dicit. obtenta licentia et cum patauuz venisset receptis vniuersis
que secum attulerat: et que in ytalia coemerat bonis. veronem versus iter festinus di
rexit. vt qui per tridentum et vallem athesis ad ynum transire decreuerat. vnde con
scensa naui in danubium nauigans ioiennaz deniq; perueniret. Tenuisset proculdu
bio propositum nisi tabellarius quidam cesaris. ex verona veniens. hunc se obuium
habuisse dixisset: tunc enim duo post eum equites cum familia missi sunt. qui nõ lon-
ge a tridento ipsum comprehenderunt. vinctumq; duxerũt venetias: vbi omnia que
supra memorata sunt. sponte confessus est. suaq; manu conscripsit. Ibi primũ casus
hominis ad meam noticiam venit: nam cesar me vocans cuncta mihi exposuit: volu
itq; meas in manus hominem dare: quia sedis apostolice legationem in austria me
nosset habere. Indolui certe aduersam amici fortunam: caspare multis iam annis
amicissime vsus eram. rebarq; virum bonum esse et omni beniuolentia dignuz. exhor
rui ergo cum intellexi que de ipso narrabantur. multumq; me cum ipse accusaui con-
ditionis humane defluxum: que nihil certi. nihil fixi habet. caduca et fluxa oĩa sunt.
hodie leti sumus cras mesti erimus. modo sublimes modo infimi reperimur. Cesa-
ri autem respondi auctoritatem mihi nullam apud ytalos esse. vtq; misericorditer
ageret cum presbitero porrexi preces. Ductus est deinde ad nouam ciuitatem caspar
hic rursus requisitus sum hominem ad me recipere: iudiciumq; super huiuscemodi
criminibus agitare. Grauis res mihi visa est. At cum legati auctoritate fungerer. ñ
videbam quo pacto cesaris petitionem recusare possem. Habita vo deliberatõne. iu
dicem me dixi futurum. si rite et iuxta canonicas sanctiones procederetur. Personã
aũt rei nolui custodiendã assumẽ: q nõ haberez locum in q̃ eum oportune recluderem

Placuit cesari responsio mea. qui neqz se pl⁹ velle ait: q̄ sacri canones ordinarēt. Ad
duct⁹ ē aūt semel ad p̄ntiā meā caspar p̄nte notario marescallo ⁊ ꝓcopio eqte bohēie
q vltro sese peccasse cōfessus vniuersa q̄ sup̄ de ipo scripta sunt ex ordine cōfirmauit. ⁊
acceptās me sibi iudicē deputatū. vt sui misererer. seqz cesari ꝯmendarez cū mltis la-
crimis flagitauit. Jussi eū boni eē aī: qr quātū honestas patereť saluti sue cōsulerez
P⁹ hec reclusus ē in carcere. nō squalido aut tetro ꝫ lucido et spacioso. q̄uis securo
et optīe munito. Ibi ⁊ locū secessus hz et plumas in qbꝫ iacet et breuiariū ꝑ qd oret.
Cibus ad eū bis in die deferť. Ex his bibit et comedit q̄ familie cesaris apponūť. Fa-
teor misera vita ē ꝫ hāc freq̄nter suis delictis hoīes asciscūt. Judicis ī eū nō p̄ricipis
habeo p̄tatez. legē me scriptā ñ meū seq arbitriū ꝯuenit. Qr si libera mihi p̄tas eēt: cū
sim ego peccator in ꝯspectu dei. dignusqz graui fulmine. p̄starem me caspari qualem
mihi vellem deū eē. Nec difficilis venie reperirer. cui⁹ dies noctesqz indigētez me nō
scio. At modo iudex ligatas habeo ad leges man⁹: neqz seuire in casparē debeo. neqz
illum ꝑ indulgentiā impunituz remittere. dū pars ē q̄ iudiciū petit. Facio igiť nisi fal
lor qd mihi incumbit. Eapropť vellent aliq qui cesari ꝓximiores sunt et in consilio
primi casparem torquere vt plura ꝯfiteret. Idqz ꝑ me sibi licere deposcūt. negaui me
qcq̄ ꝑmissuꝝ nisi qd iudiciari⁹ ordo reqrēt. Sic hō vsqz in hanc diē ītact⁹ ē: q̄uis sua
culpa custos eius capite plex⁹ sit. quē ipe ad relaxādū sese induxerat. Inter hec habi
ti sunt. q̄ pl'imi tractat⁹ pacis cū australibꝫ. Modo rex ladisla⁹. mō hūgari. mō bohe
mi liberationē ei⁹ efflagitarūt: qbꝫ hō neqz negat⁹ ē neqz cōcessus. Mihi dū talia pē
dent. nō ē visuz expedire aut officij mei esse solicitare ꝓcessuz. Taceo igiť neqz pl⁹ q̄-
ro q̄ queror. Cesari tñ sepe vt captiui misereať verbū feci. quē libenť extra miseriam
viderem. tuz sui cui exceptis crimībꝫ faueo. tū ꝓpter me vt onus ꝫ nō leue deponerem
Sic res in hāc vsqz diē deducte sunt. si sum culpa dignus acre tuū iudicium excutiat
Male vt arbitror mecū agūt q mihi in ꝫ negocio q tuis vl' modicū imputāt reddūtqz
ꝓ bono malū dicētes lucē tenebras ⁊ tenebras lucē. Veritas tñ enatabit. nec me re-
or falsa calūnia opprimet. Sū mihi cōscius. ⁊ qcqd reliq sentiāt. Gaudeo conscientia
mea. Hec volui ad scripta tua dixisse: qbꝫ me nōnll'oꝝ vocibꝫ male notatuz scrib. Si
qs dignatiōi tue deinceps incusauerit. habebis q̄ possis ꝓ defensione mea obijcere.
spero aūt qr ñ cuiqz mihi detrahēti credas. Quātū v̄o ad litteras sacri collegij attiet
ego illas diuo cesari r̄ddidi. ⁊ q̄ visa sūt ad rē addēda v̄ba bis terqz subiunxi: maie-
stas sua deliberaturā se ait ⁊ sacro sancto senatui q̄ meliora cogitauerit responsuraz
Ago tibi ingētes gr̄as ꝙ negocia bohemica me rogāte. S. dño nr̄o exposuisti. Vale
ex noua cinitate die. xij. mēsis nouembris. Anno. M. cccc. liij.

Pogius de scola Epycure factiōis. q̄ regnat in theutonia. i. balneo naturali domīoꝝ d̄ badē.

Episto. ccccxxv.

Pogius florentinus ad leonardum aretinum. Salutem plurimam dicit.
Si vales. Ego quoqz valeo. Per quendam contribulum meum ad te scri
pli ex constantia. x. kalendarum marcias vt opinor epistolam quandam.
quam si recepisti profecto ad risum te debuit promouere. Erat em̄ longiuscula iocis
referta et salibus. dicebam multa de litteris hebraycis quibus operam dabaz. Plu
ra iocabar in doctorem ipsum vt captus eorum est. qui ex iudeis christiani efficiuntur
Vtrum leuem insulsum atqz inconstantem. Litteras v̄o ad doctrinam vt rudem in-
cultam atqz agrestem facecijs quibusdam leniter perstringebaz. verum suspicor eam
epistolam et item alteram quā leonardo aretino dabam vobis redditas non esse. Nā
medius fidius que tua est diligentia in officio litterarum. rescripsisses postmodum
aliquid et vel saltem mecum congratulatus esses. hanc nouam noue doctrine discipli
nam ad quam perdiscendam me sepius es hortatus. q̄ etsi vsus nll'i⁹ eē ꝯspiciā ad sa-
piētie facl'tates. ꝯfert tñ aliqd ad nostra studia hūanitatis. vl' ex ꝫ maxime ꝙ morem

Hieronimi in transferēdo cognoui. has vo litteras ex his balneis ad te conscripsi: ad que cuz me contulissez. incerta re manus curaui de causa rē dignā putaui vt eoz situm atqz amenitatem simul et mores harum gentiū tibi describerez et consuetudinem balneandi. Multaqz dicunt ab antiquis. Rex scriptoribo de balneis puteolanis ad que vniuersus popul⁹ Romanus causa voluptatis cōfluebat. Sed neqq̄ arbitror illa ad hoz iocunditatē accedere potuisse. aut cū his nostris fuisse comparanda. Nam voluptatem puteolanam magis afferebat locoz amenitas et villarū magnificentia q̄ festiuitas hominū aut balneoz vsus: hec vo loca cuz nullam vel admodū paruam prestēt animi relaratiōem. reliqua omnia in mensam tribuūt iocunditatē. vt plepe existimem et venerez ex cipro et quicqd ē vbiqz delicioz: ad hec balnea commigrasse. ita diligenter illi⁹ instituta seruant. Ad vnguem eius mores ac lasciuiaz repzesentāt vt quāq̄ nō legerint heliogabali concionē. tamē ipa natura satis docti satis instituti esse videantur. Sed quoniā balnea hec tibi sum descripturus: nolui ptermittē viaz q̄ huc itur ex constātia. vt cōiecturare possis qua pte gallie sunt situata. Prima die nauicula p renum veniens ad oppidū schaffhusen milibo passuū quatuor et viginti. Cū deinde ppter ingentem flumis descensum p abruptos montes z confragosa saxa iter essz pedibus pficiendū. super renū nomine keyserstul hoc est eoz lingua cesaris sedes hunc locū opinor ex eius nomīe ppter ipsius oportunitatem. Est eñ colle excelso imminens flumīe. qui dum pco ponte galliam piungit germanie: quōdaz romanoz castra fuisse. hoc in itinere rez vidim⁹ casum ex alto mōte scopulis interruptuz magno fragore ac sonitu et ipemet casuz suū queri ac lamentari possis existimare. Cū mihi veit in mentem illud eoz que ferunt de nili descensu tampcipiti. nec miror accolas circuz vicinos ppter admirabilē ipi⁹ strepitū et fragorē surdos putari. cuz h⁹ flumis terzores ex eo loco existimari possit instaz nili. tribo vo stadijs rumoz exauditur. Oppiduz ē deinde Baden satis opulentū: qō ē balneū alemanoz lingua. situm in pualle montibus circum imminentibus penes quoddam flumen ingens rapidissimi cursus: quod in renum fluit longe ab oppido milibus passuum sex. Prope oppidū stadijs quatuor ē villa super flumen pulcerrima in vsum balneorum fabricata. Area pampla ē media parte ville et circū hospitia magnifica: multaz receptacula gentium. Singule dom⁹ sua habent balnea interius. i quibus abluuntur hi soli qui ad eas diuertere. balnea enim publica tum priuata sunt numero triginta. publica tñ duo existunt palam abvtraqz parte aree. lauacra plebi et ignobilis vulgi. ad que matres atqz viri pueri nupteqz puelle. et omnium circūfluentium fex descendit. In his vallis quidem intercapedinis vtpote inter pacificos constructus vizos a feminis se iungit. Ridiculum ē videre vetulas decrepitas simul et adolescentes nudas i oculos omnium agras ingredi. verenda et nates omnibus ostentantes hominibus. Risi sepius hoc tampreclaruz spectaculi genus. mentem reuocans ad florales ludos: et mecūmet istoz simplicitatem admiratus sum. qui neqz ad hoc oculos aduertūt. neqz quicq̄ suspicantur aut loquūtuz mali. At vo balnea. que in domibus sunt priuatoz perpolita sunt. et ipsis viris femineisqz communia: tabulata quedam eos secernunt: et in his feneſtrelle perplures demisse quibus et vna potare simul colloqui et vtriqz videre atqz attractare queant. vt eorum frequens est consuetudo. Nec desuper cingunt deambulatoria in quibus cōspitiendi confabulandiqz causa homines consistunt. Nam cuiuslibet visendi. colloqn di iocundi ac laxandi animum gratia aliozum balnea adire et prestare. adeo vt cum exeunt. et ingrediuntur aquas femine maiori parte corporis nude conspiciantur nulle aditus custodie seruant. nulla ostia prohibent. Nulla suspitio inhonesti pluribus in locis. idem qui viris et mulieribus quoqz ad balnea ingressus est vt sepissime accedat et virum seminude femine. et feminam viro nudo obuiam ire. Masculi capestribus tantummodo vtuntur. At vo femine lintheis induuntur vestibus crurum parte tenus ab altero latere scissis ita vt neqz collū. nec pectus. nec brachia. aut lacertos tegant. in ipsis aquis sepe de symbolis edunt composita mensa desuper aquaz natante

quibꝫ viros assistere consueuerũt. Nos quidem ea in domo quibus lauabamur semel vocati sumus ad eam consuetudinẽ. Equidẽ simbolũ cõtuli: inter esse nolui. Licet sepe rogatus nõ permotus pudore q ꝓ ignauia habeť ac rusticitate. sed iusticia ſmõis fatuũ qdẽ mihi videbať et hominẽ ytalũ ad esse. Preter has mltiplices iocũditates ẽ ⁊ alia nõ mediocris. pratũ est ingẽs pꝰ villã secus flumẽ multis arboribꝫ cõtractum. Eo post cenã cõueniunt vndiqꝫ omẽs tamuarij ludũ faciant. qdam choreis gaudẽt. cantant qdaꝫ. plurimi pila ludũt. nõ qdeꝫ more nostro: sed viri ac mulieres pilaꝫ tintinabulis plenã: alter ad alterã dilectiorẽ ꝓijciunt. tũ cõcurriť vndiqꝫ ad illã excipiẽdam. qui illã accipit potior habeť. Isqꝫ eã iteꝝ ꝓijcit ad ꝑsonã sibi acceptiorẽ. Cum illaꝫ mlti expectãt porrectis manibus atqꝫ ipe mõ ad illã simulet se iacturuꝫ. Multi preter hos ioci fiũt. q̃s longũ esset recensere. Hos aũt retuli vt ex paucis comprehendas quãta hec sit scola epycure factionis. At q ego hũc locũ illũ esse credo: in quo primũ hoĩeꝫ creatũ ferũt. quẽ gaudẽ hebrei vocãt. hoc est ortum voluptatis. Nã si voluptas vitaꝫ beatã efficere possit. nõ video quid huic loco desit. ad ꝑfectam et omni parte cõsũmatam voluptatẽ. Qꝫ si que virtus aquaꝝ sit queris. tum varia ẽ et multiplex tũ ꝺo illa est admirabilis. eaꝝ virtus vt pene diuina. Nego vlla etiaꝫ in orbe terrarũ balnea ad fecũditatẽ mulieꝝ magis accõmodata. Itaqꝫ cũ plures sterilitatis causa accesserint mira illaꝝ virtute expertunť. Seruãt eñ diligenť precepta quibꝫ adhibẽtur remedia ad eas que cõcipe neq̃unt. Inť cetera illꝺ est memoria dignũ innumerabilis multitudo. Nobiliũ pariter et ignobiliũ ducenta mille passuũ huc venientiũ. nõ taꝫ valitudinis causa q̃ voluptatis. Omnes amatores. omnes ꝓci. omẽs quibus in delitijs vita est posita. huc cõcurrũt vt fruantur rebus concupitis. Multe corporuꝫ simulent egritudines. cum animo laborãt. ita videbis innumeras forma prestantes sine viris sine cognatis. duabus ancillis et seruo. Aut aliqua affini anicula. quam leuius sit fallere q̃ nutrire. Singule aũt q̃ad possunt. vestibus auro argento gemmisqꝫ veniunt ornate. vt non ad balnea sed ad celeberrimas nuptias eas diceres accessisse. Hic quoqꝫ virgines vestales vl' vt rectius loquar florales. Hic abbates monachi fratres sacerdotes. maioriqꝫ licentia ceteri veniũt. et simul quandoqꝫ cuꝫ mulieribus lauantes et sertis quoqꝫ comas ornãtes. omni religione abiecta. omnibus vna mẽs est tristiciam fugere. querere hilaritatem. nihil querẽ nisi quẽadmodum leti viuant. gaudijs fruantur. Non de communi diuidendo agitur sed de communicando diuisa Mirabile dictu est in tanta multitudine. Est enim fere hominuꝫ mille in tamuarijs moribus. turba tamebria. nullam discordiam oriri. nullam seditionem. nullum dissidium. nullum murmur. nullum maledictum. Cernunt viri vxores tractari. Cernunt cum alienioribus loqui. et quidem solam cum solo. Nihil his promouentur nihil admirantur. Omnia bona ac domestica mente fieri cogitant. Itaqꝫ nomen zelotipi qꝺ quasi omnes maritos nostros oppressit: apud istos locum non habet. Incognitum ẽ id verbum. inauditum. Nesciunt hoc genus morbi. nomen quo hec passio appelletur non habent: nec minor eius rei nomen apud istos non esse. cuius rei causa non subsit Neqꝫ eniꝫ quisq̃ est in istis inuentus qui zelotipus esset. O mores dissimiles nostris qui semper omnia accipimus in deteriores partes. qui vsqꝫ adeo calumnijs delectamur ⁊ obtrectationibus: vt si quid per vllam videmus coniecturam. statim pro manifesto crimine attestamur. Inuideo persepe istorum quieti et nostras exequor animi peruersitates: qui semper querimus: semper appetimus. qui celum terram maria peruertimus ad pecuniam eruendam. nullo contenti questu. nullo lucro saciati. dum futuras expauescimus calamitates: continui calamitatibus anxietatibusqꝫ iactamur. Et ne miseri fiamus nũq̃ miseri esse desistimus. semper inhiãtes opibus: nũq̃ animo nũq̃ corpi indulgemus. At isti ꝑuo cõtẽti in diem viuũt q̃flibet dies festos agũt non appetentes diuitias. minime futuras opibꝫ. gaudent suis nõ pauẽt futuris. Si quid aduersi euenit bono animo ferũt. Ita hac sola dictante sentẽtia vixit duꝫ vixit bene.

Sz hec omittam⁹. Neqz em̄ ꝓpositū est meū vel hos collaudare vel nos reprehendē. Uolo epl'am totā iocūditate plenaz esse. vt eius voluptatis quā pñs in balneis ꝑcepi. Tu q̄z abūde et lr̄is meis porciunculam aliquā cōseq̄ris. Uale mi leonarde iocūdissime ⁊ eaꝝ lr̄aꝝ leonardo aretino (cū amicoꝝ inter se cōmunia oīa sint) ꝑticipem facito. verbis meis omnes salutate.

De ꝯdēnatione Hieronimi heretici in ꝯcilio constancieñ.

Epistola. ccccxxvj.

Ogius. S. p. d. Leonardo aretīo. Cū pluribꝫ diebꝫ ad balnea fuissez scripsi ad nicolaū nostꝝ ex ip̄is balneis epl'am quā existimo te lecturū. Deinde cū cōstātiā reuertissez paucis p⁹ diebꝫ cepta ē causa Hieronimi quē hereticū ferūt quidē publice. Hanc v̄o tibi recēsere institui tum ꝓpter rei grauitatē. tū maxīe ꝓpter eloquētiā hoīs et doctrinā. fateor me nemīem vidisse vnq̄. q in cā dicēdi p̄sertī capitali magis accederet ad facundiā priscoꝝ q̄s tātopē admiramur. Mirum ē vidisse qbꝫ v̄bis. q̄ facūdia. qbꝫ argumētis. q̄ vultu q̄ ore. q̄ fiducia rñderit aduersarijs. Ac demū causaz ꝑorarit vt dolendū sit tānobile ingeniuz. tanqz excellēs ad illa heresis diuertisse studia si tñ vera sunt q̄ sibi obijciūtur. nō em̄ mea int̄est tantaz causam diiudicare: acqesco eoꝝ sententijs q sapiētiores habent̄. Neqz tñ existimato me in oratorijs more. singulatim causaz r̄ferre: lōgū id eēt et ml'toꝝ dieꝝ op⁹ ꝑtingā q̄sdā locos illustriores quibꝫ viri doctrinā possis ꝑspicere. Cū ml'ta in hūc hieronimū gesta eēnt qbꝫ argumēta heretic⁹ atqz ea testibꝫ firmata. tandē placuit vt publice singulis q̄ sibi obijciebātur rñderet. Ita in cōtōnem deductus. cū iubēt ad illa rñdē. diuti⁹ recusauerit: asserēs se pri⁹ cāz suā agē. q̄ rñdere maledc̄tis aduersarioꝝ. Ita se pri⁹ ꝓ se dicētez audiēdū eē asseuēabat. tū ad emuloꝝ suoꝝ ꝓbra in eū cōgesta deuenīēdū. Sz cū hec ꝯditio sibi denegaret̄. tū stās in medio cōtiōis. Que naz ē hec iniqtas inquit. vt cū. cccxl. diebꝫ qbꝫ in durissimis carceribꝫ fui. in sordibꝫ. in squalore. in stercore in compedibꝫ. in reꝝ oīm inopia. aduersarios atqz obtrectatores meos. semꝑ audieritis me vnā horā audire nolitis. Hīc ē vt dū illis singuloꝝ aures paterēt atqz in tālōgo tꝑe vobis ꝑsuaserīt me hereticū hostē fidei eccl'iasticoꝝ ꝑsecutorē. mihi aūt me defendendi nll'a det̄ facultas. vos me pri⁹ improbū hoīez iudicaueritis in mētibꝫ vr̄is q̄ q forē potueritis ꝯgnoscere. Atqz inqt hoīes nō dij estis. ñ ꝑpetui ꝫ mortales. labi errare. falli. decipi. seduci potestis. Hic m̄di lumina. hic orbis terraꝝ sapiētiores eē dicunt̄. maxīe vos decet elaborare. ne qd temē. ne qd incōsulte. neue qd p̄ter iusticiā faciatis. Eqdez ego homūcio suz. c⁹ de capite agit̄ nec ꝓ me hoc loq̄r. q mortalis existo. Ueꝝ: indignū mihi videt̄. sapīa aliqd tot viros aduersuz me statuere p̄t cqtatē. nō tā re q̄ exemplo nocituꝝ. Hec et ml'ta p̄terea ornate disserēs strepitu et murmure plurimoꝝ. ꝫmonē eius interpellāte. Tandē decretū ē vt primū ad errores q in eū cōserebantur respōderet. Deinde loquendi que vellet daret̄ facultas. Legebant̄ igitur ex pulpito singula capitula accusationis. Deinde testimonijs confirmabant̄. tū rogabat̄. an qd vellz obijcere incredibile dictū. q̄callide respōderat. quibꝫ se tueretur argumentis. nihil vnq̄ ꝓtulit indignū bono viro. vt si id in fide sentiebat. quod verbis ꝓfitebatur. Nulla in eū nedū mortis causa inueniri iusta possit. sed nec quidem leuissime offensiōis omnia esse falsa dicebat. omnia crimīa ꝯficta ab emulis suis. Inter cetera cū recitaretur illū sedis apostolice detractorem. oppugnatorem romani pontificis. Cardinaliū hostem. persecutorem prelatorū. et cleri xp̄iane religionis inimicuz. Tum surgens querebunda voce. et manibus porrectis. Quo nunc me vertam inqt patres conscripti? Quorum auxilium implorem? quos deprecer? quos obtester? vos ne? At isti ꝑsecutores mei. vestras mentes a mea salute abalienarunt. cum vniuersorum hostem me esse dixerunt. eorum qui me sunt iudicaturi. Nempe arbitrati sunt si etiam que in me finxerunt. leuia viderentur tñ vos vestris sentētijs opp̄ssuros coēz oīm hostē atqz oppugnatorē. qualem me isti falsissime mentiti sunt ita si eoruz verbis

fidem dabitis: nihil ē quo de mea salute sperandū sit. Multos salibꝫ perstrinxit. mlt-
tos ledorijs. multos ꝑsepe in re mesta ridere coegit iocando in illorum obiurgatiōes
Cū rogaretur qd sentiret de sacramēto. Inqt antea panē. in cōsecratiōe ⁊ postea verꝫ
xp̄i corpus. et reliq̄ ꝑm fidem. Tū qdē aiunt te dixisse post ꝯsecratiōem remanere pa
nem. Tum ille. apud pistorem inqt panis remanet. Alius qdē ex ordine predicatorū
acrius inuehente. Tace inquit ypocrita. Alteri ꝑ ꝯscientiam suā cont̄ se iurāti. Hec
inquit tutissima est ad fallendū via. Quēdā p̄cipuū aduersariū nunq̄ nisi canem aut
asinum appellauit. Cū vo ꝓpter criminū mltitudinē ac pond⁹. res ea die transigi ne-
qret. in diē terciū dilata est. Qua die cū singulorꝫ criminū argum̄ta recitata essent. ac
subinde plurimis testibꝫ affirmarentur. Tuꝫ surgēs ille qm̄ inquit aduersarios me-
os tamdiligenter audistis. ꝯueniens est. vt me quoqꝫ dicentē equis animis audiatis
Data tñ licꝫ mltis ꝑstrepentibꝫ facultas dicendi. Hic primū adeo exorsus deprecatus
ē eam sibi mentez dari. eā sibi dicendi facultatem. q̄ incōmoduꝫ ac salutez aīe sue
verteretur. Deinde scio inqt. R. d. plures fuisse excellentissimos viros. indigna suis
virtutibus ꝑpessos. falsis opp̄ssos testibus iniquissimis. iudicijs condēnatos. Inci-
piens aūt a socrate quē iniuste a suis ꝯdēnatū retulit. nec cū posset euadere voluisse vt
duorꝫ q̄ asprima hoībꝫ viderent̄. metū demeret carceris scꝫ et mortis. Tū platōis ca
ptiuitatē. Anaxagore fugā. ac zenoīs tormenta: mltorꝫ p̄terea gentiliū iniq̄s donatio
nes Rupilij exiliū Boecij sil̄ et aliorꝫ quos ipe boecius refert. indignā mortem ꝯme-
morauit. Deinde ad hebreorꝫ exempla transijt. Et primū moysen illū liberatorē po-
puli. legū latorez. sepissime a suis calūniatū eē dixit. tanq̄ seductor esset. aut cōtēptor
populi. Joseph insup a fr̄ibus venditū ob inuidiā: p⁹ ob stupri suspitionē ī vincula ꝯ
iectū recensuit. Preter hos ysaiam danielē et ferme ꝓphas oēs tanq̄ cōtemptores dei
tanq̄ sediciosos iniquis circūuentos sentētijs. Hinc etiam susanne iudiciū. mltoruꝫ
p̄terea qui cū viri sc̄tissimi extitissent. iniustis tñ sentētijs ꝑierunt. Postea ad iohan-
nem baptistam. Deinde ad saluatorē nr̄m descendēs. falsis testibꝫ. falsis iudicibꝫ con
demnatos inquit oībꝫ cōstare. Deiñ stephanuꝫ a sacerdotū collegio interfectū. Apo-
stolos aūt oēs morti damnatos. nō tanq̄ bonos ꝫ seditiosos ꝓplorū ꝯcitatores. ꝯtē-
ptores deorꝫ. et malorꝫ opuꝫ effectores. Iniquū esse cōdemnari iniuste sacerdotē a sa
cerdote. et id factū fuisse docuit iniquissime a sacerdotū collegio. Atqꝫ id exemplo ꝓ-
bauit Iniquissimū vo a sacerdotū concilio id etiā accidisse mōstrauit. Hec diserte. et
mag̃ cū oīꝫ expectatione disseruit. Atqꝫ cū omne pond⁹ cause in testibꝫ situm essꝫ. mlt-
tis ratiōibꝫ docuit nullā his testibꝫ fidem adhibēdā. p̄sertī cū nō ex veritate ꝫ ex odio
ac maliuolētia et inuidia dixissent. Tū odij causas ita explicuit. vt haut ꝓcul fuerit
a ꝑsuadēdo. Ita eī vēisiles. vt excepta fidei cā. ꝑua illis testionijs fides adhibita essꝫ
Cōmote erant oīm mentes. ⁊ ad miscdiaꝫ flectebant̄. addiderat em̄ se spōte ad cōcili
um venisse ad se purgandū: vitā suā et studia exposuerat: officij plena ac virtutū. dixe
rat hunc morem priscis doctissimis viris ac sc̄tissimis fuisse. vt ī rebꝫ fidei inuicē sen-
tēcijs disceptarēt. nō ad pessundandā fidē. ꝫ ad veritatez repiēdā. Ita augustinum et
Hieronimū dissensisse. nec solū diuersa sensisse ꝫ etiā ꝯria. nlla hēsis suspitōe. Expe-
ctabant aūt oēs vt vl̄ se purgaret retctādo obiecta. vl̄ erratorꝫ veniā postularet. At il
le nec se errasse asseuerās. nec se retractare aliorꝫ falsa crimīa velle ostēdēs. Tandem
descēdēs in laudatiōez iohānis hussi dudū ad ignē dānati. Virꝫ illū bonū. iustū. sc̄tꝫ
appl̄ans. ⁊ illa morte īdignū. se q̄ꝫ ꝑatū qdūis suppliciū adire forti aīo ac ꝯstāti seqꝫ ini
micis cedē. ⁊ testibꝫ ill̄ impudēt̄ mētientibꝫ. q tñ aliqñ corā deo. quē fallere nō potēāt
eē rōez eorꝫ q̄ dixissent redditi. Magn⁹ ēat circūstātiū aī dolor. Cupiebāt em̄ virꝫ tam
egregiū saluari. si bona mens affuisset. Ille at̄ in snīa sua ꝑseuerās. vltro mortē appe
tere videbat̄. laudās iohem hussi. ait eī nihil illū aduersus eccīaꝫ dei statū sēsisse. sed
aduers⁹ abusus cl̄icorꝫ aduersus supbiā. fastū ac pompā p̄latorꝫ. Naꝫ cū eccīarꝫ p̄ri-
moīa prīo deberent̄ pauperibꝫ cū hospitibꝫ. deiñ eccīarꝫ fabricis indignū illi bono viro
videri dispdi illa mētricibꝫ ꝯuiuijs eq̄rꝫ ac canū sagine. cultui vestimētorꝫ ⁊ alijs r̄bꝫ ī-
dignis religiōi xp̄i. Hic aūt maxī ingenij fuit. cū intr̄ūpet̄ sepi⁹ oratio sua varijs rūo-

ribus lacescere ꝗz a nonnullis eius sentētias carpētibꝫ neiem eoꝝ intactū religt. pari terqz omēs vlciscēs vel erubescere coegit vel tacere. Surgēte murmure silebat. ꝯbam qñqz increpans: postea oꝛonē ꝓsequat. Orās atqz obtestās vt eū loq paterent. cū nō ꝗpli⁹ se eēnt audituri. Nūꝗ ad hos rūores expauit mēte fixa atqz ītrepida. Illō vo admirabile memorie argumētū. cccxl. diebꝫ fuerat in fundo turris ꝯtide atqz obscure cui⁹ aspitatē ipemet ꝗsiē. asserēs se vt bonū et fortē viꝝ decz. ñ ꝓterea ingemisce ꝙ indigno ꝓpessus est. ß mirari aduersus se inhūanitatem. q̄ in loco ne dū legendi ß ne videndi quidē hūit facultatē. Addito anxietatē mētis. q̄ oportuit illū q̄ttidie agitari q̄ oēm memoriā excutere debuisset. Cū tot doctissimos ac sapiētissimos viros in testes suaꝝ opinionū allegauerat tot doctores eccīasticos in mediū ꝓtulit in sniaz suam vt satis supqz satis fuisset. si toto hoc tempore summo in ocio summa quiete sapientie studijs operam dedisset. Color eius suauis apta resonās erat. Quadā cū dignitate gest⁹ oratori⁹. vt ad indignationē exprimendā vt ad ꝓmouēdā ꝓmissionē. quā tñ nec postulabat nec ꝓseq cupiebat. Stabat impauid⁹. intrepid⁹. mortē nō ꝓtemnens soluz ß appetens vt alteꝝ cathonē dixisses. O viꝝ dignū memoria hoiz sempiterna nō laudo si qd aduersus instituta ecclesie sentiebat. doctrīam admiror plimaꝝ rez scientiā eloq̄ntiā dicēdi suauitatē z argutiua respōdēdi. Sed vereor ne hec omia in pestē suā sibi fuerīt a natura cōcessa. Datū deinde spaciū penitendi biduo. Multi ad illuz ac sibi fuerīt a natura cōcessa. Datū deinde spaciū penitendi biduo. Multi ad illuz ac cessere viri eruditissimi vt ipm a sua snīa dimouerēt. Inē quos cardinal⁹ florentin⁹ eū adijt vt illū flectēt ad viā rectā. Sz cū ptinati⁹ in erroꝛibꝫ pseuerabat p cōsiliū hereſi damnat⁹ z igni cōbust⁹ iocūda fronte z alacri vultu ad exitū suum accessit nō ignem expauit ñ tormēti gen⁹ ñ mortis. nll's vnq̄ stoycoꝝ fuit taz cōstāti aīo. tā forti. mortē ꝓpessus: q̄ iste appetisse videt. Cū veisset ad locū mortis seipm exuit vestimētis. Cū ꝓcūbens flexis genubꝫ venerat⁹ ē palū. ad quē ligat⁹ fuit. Primū funibꝫ madētibꝫ cū cathena nud⁹ ad palū cōstrictus fuit. lingna deinde circūposita pect⁹ tenus nō minuscula. ß grossa paleis interiectis. Cū flāma adhibita canere cepit ymnuz q̄ndā quem fumus et ignis vix interrupit. Hoc mō vir (pret fidē) egregi⁹ cōsumpt⁹ ē. Elidi būc exituz. singl'os act⁹ pspexi. sine pfidia. sine ptinacia ß egerit. certe ex philosophie scola ī tēitū viri descpsisses Lōgā tibi cātilenā narraui ocij cā. Nihil ei agēs aligd agē volui et res tibi narrare paꝝ dissiles hystoriis pstoꝝ. Nā neqz muti⁹ ille tamfidēti aīo passus ē mēbrū vri. q̄ iste vniuersuz coꝛpus. Neqz socrates tāsponte venenū bibit. q̄ iste ignē suscepit. Sz hec satis pce verb meis: si lōgior fui. res tñ maiorē narrationē posce bat ß nolui nimis eē loquax. Vale mi iocūdissime leon. Constañ. iij. kl'. Junij q̄ die h Hieronim⁹ hereſis penas luit. Vale meqz dilige.

Epist. cccc. xxvij.

De crudeli amoris exitu Guisgardi z Sigis' munde Tancredi solernitanorū pricipis filie.

Leonard⁹ arētin⁹ bidactio Ricassolano viro pstātissimo. S. Cū sepi⁹ mecū egisses vt fabulā illā Boccacij de Tācredo pricipe solernitano. eiusqz filia Sigismunda vulgari ꝼmone scriptā in latinū cōuertereꝝ: recepi me tandē eē factuꝝ. ea maria suasiōe induct⁹ q̄ frācisco petrarchā viꝝ clarissimū aliā eiusdem libri fabulā marchiōis vicz mōtis ferrati in latinū ꝺtisse agnouerā. Recepta igit ea re tpa q̄dā occupatissima interuenert. p q̄ differre q̄ ꝓmissam ptigit. Itaqz nē tādez eaz fabulā vt voluisti. latinū p me fctum ad te mitto. Et ne mora. Hec dilatioqz inter posita sine vsuris trāsiret aliā ꝺ meo adiūxi fabulā. selaici et ātbiocij filij ꝓrio penit⁹ exitu euētuqz pclusaz eā vulgari ꝼmōe scpsi. vt vnā ꝺ vulgo sumerē. aliāqz p eo rdde rem ñ mi⁹ amenā. Tu igī eas leges cetcisqz legēdi copias facies si in eo digne videbimur. que in man⁹ exeant alioꝝ. Vale.

Tācred⁹ fuit pricepe solernitan⁹. vir mitis qdē ac benigni ingenij: si mō ī senecta manus suas amātiū sāgne non fedasset. Hic toto vite spacō sobolē ñ suscepit pē filiā vnicā. lōgeqz meli⁹ secū actū esset sine ipaz q̄z suscepisset. Filiā vo hāc vt vnica erat sic vnice dilexit eaqz eximia caritate affect⁹. Et si multi puelle ei⁹ ꝓiugiū affectabant. tñ q̄z egre diuelli a se patiebat vltra legittios ānos illam domi retinuit. Tandē vo filio campani ducis ī mrimonio collocata. non mlt̄os post ānos marito defuncto. vidua ē ad pīez ruersa. Erat hec formosissia corpe atqz pulcria vultu plēaqz nate venustatis

Ingenio aũt et intelligẽtia maiore q̃ fortasse mulieri cõueniret. Mdozã igit̃ trahens
apud pr̃ez. z vtpote magna mlier. mltis delitijs affluẽs. qñquidẽ aĩaduertebat. pa
trẽ xpi eximiã sui dilectoz ỏ altero sibi r̃dẽdo ꝓuge mine cogitãtẽ. et ꝫ pudozẽ erat
hoc ab eo postulari. Secũ ipa statuit vt si fieri posset occulte amãtez aliquẽ genero
si aĩ sibipi cõgrere. Erat paterna dom⁹ plena nobiliũ ignobiliũq. vt aule magnoz
pricipũ cẽ ꝓsueuerũt. q̃z mltoz pẽsatis moribz vitaq; z forma. demũ ad iuuenẽ quẽ
daz noie guisgardũ humili natũ genẽ. ꝫ moribz egregiũ nobilẽ. sup oẽs alios mẽtez
dilexerit. eũq; freq̃nter intuẽs. et indies magis ac magis illũ ꝓbãs: ardẽter amare
iuuenẽ cepit. Ipe q̃z nequaq̃ ingenio tardus. dꝛehẽsa mlieris mẽte. ita illi⁹ amoꝛe
incensus ẽ. vt cũctis alijs ꝓhabitis curis. de illa sola. noctesq; diesq; cogitaret. Per
hũc imodũ. sese mutuo amantibz cũ nihil magis optaret mulier q̃ in vnũ cõuenire
nec cuiq̃ alteri mentẽ suã aperire ỏ ea re vellet talẽ demũ viã excogitauit. Iuueni scri
bit et quid facere illũ velit ꝑ lr̃as monet. Eas vo lr̃as vano barũdinis baculo in
cludit eamq; barũdinẽ q̃si iocans iuueni dat. Iubens vt eã ãcille sue tradat p cõmo
dũ instrumẽtũ ignis suscitãdi. Guisgard⁹ aũt barũdine suscepta cogitãs nõ ab re si
bi traditã fuisse. domũ abijt. barũdine q̃ patefacta. lr̃as repit. quibz lectis. et quid il
la fieri vellet edoctus. incredibili leticia ꝑfusus est. Cõfestimq; dare opam cepit: q̃
ad illam quẽadmodũ ipa oñderet ꝓficisceretur. Erat iuxta pricipis edes antiquũ
antrũ. desup foramẽ. Etem iamdiu ipo antro nullus vtebatur vepres arbustaq; ve
stierãt. Ex antro aditus erat secretus ad cubiculũ. in quo tũc tpis mulier degebat.
licet magno roboze postis clausus z obserat⁹. Et qz penit⁹ in desuetudiem veneꝛat
nemo eius adit⁹ tenebat memoriã. Sz amoz (cui⁹ oculis nihil abscõfuz est) reduce
rat hũc in mentẽ amãtis mulieris. q̃ sagaci cõsilio ãnixa affixa. ne quẽ cõsciuz facti
bret. ipa (licet p se) longo conatu apiendi ostij inuenerat facultatẽ. Inde ipa sola
aneram descẽdens ac foramẽ illud vnde lumen infundebatur speculabatur p eum
locum vt ad se veniret guisgard⁹ scripserat. Altitudis etiã mẽsura lr̃is denotata q̃
ille pato instrumẽto descẽdere posset Guisgard⁹ igit̃ his oĩibz p mlieris lr̃as co
gnitis. qua cã exequeret: funẽ nodis capistriq; impigre ꝑparauerat. p quẽ descende
re et ascẽdere valeret. coziocq; indut⁹. quo a vepribz tutoz fieret. nullo penit⁹ comitã
te vel conscio nocte insequẽti ad foramẽ puenit. ligatoq; funis altero capite. ad ar
bustũ quoddã i oze foramis natũ. p funẽ sese dimisit in antroq; vt optabat cõsistẽs
mulierẽ ꝑstolabatur. mulier vo vbi dies allurit. neq; pr⁹ arciscẽdi facultas aderat
finxerat se regetis somni indigẽ. ac eo ꝑtextu comitibz ancillisq; dimissis. Ipa int⁹
sola ostiũ aperuit reptũq; in antro iuuenẽ cupiẽtissime in cõplexũ recepit. Ingressiq;
subinde mlieris cubiculũ inenarrabiles dictu ceperũt voluptates sumptaq; insecu
turũ tꝑus. quo amoꝛes eoꝝ secreti⁹ foret. ingeniosa forma. Guisgard⁹ in antrũ re
uersus est. Mulier aũt obserato ostio ad ancillas iã suas. comitesq; regredit. Ia
cta deinde nocte Guisgard⁹ p funẽ ascendẽs foramẽ ipm vñ descẽderat egress⁹. ne
mĩe penit⁹ sentiente domũ suaz repetijt. Cũq; id iter didicisset freq̃nter eo reuersus
cũ amãte mlliere. ipe nõ minus amãs cõgrediebatur. Sz fortũe tãlonge voluptatis
ĩuidia tristissimo tandẽ euentũ duoꝝ amãtiũ in luctũ amarissimũ acerbissimumq;
cõuertit. Cõsueuerat eñ Tancred⁹ sine vllo comite i cubiculũ filie descẽdere. ubiq;
sermone aliquo instituto: cũ ea aliquãto moꝛari ac postmodũ abire. Ex hac igitur
cõsuetudine. cũ forte die quadam p meridiẽ in cubiculũ filie tancredus descendisset
nemie ibi repto. Propterea sigismũda (sic ei filia vocabaꝫ) vt ancille i ortis erat no
lens eam ex suis delectatoibz auocare cũ feneſtre cubiculi clause. ac pistromata le
cti dimissa eẽnt. iuxta lectũ ipm i postrema pte sup pului no quodã sedit reclinatoq;
ad lectũ capite ac pistromate añ se tracto sopoꝛari cepit. Cũ ita dormiret Sigismũ
da et infausta p cum diem facto. guisgardũ ad se venire fecerat. relictis in oꝛto an
cillis. pedetentim i cubiculum se recepit. Clausoq; cubiculo (nec viso pr̃e) ostiũ an
tri reserat. Guisgardoq; intromisso sup lectũ vt cõsueti erant. ludentes plaudẽteſq;
ꝓsilẽ. His excitat⁹ Tãcred⁹. cũ vigil fact⁹ esset. sensit z vidit oĩa q̃ fiebãt. Sũmoq;

dolore cōcitus primū exclamare voluit. postea meli⁹ illi visum est silentio latere. quo cauti⁹ ac magis tecto dedecore suo. vt iā cepat aīo suppliciū sumēt. At duo amantes securi ꝓtin⁹. ac nulli⁹ insidie gnari cū satis diu voluptatib⁹ ꝑfuncti eēnt. tandē surgē tes Guisgard⁹ qdā in antrū Sigismūda obserato postea ostio ad ācillas reuersa est. Tancred⁹ eadē q̄ venerat solitudīe. cubiculo filie egressus. īcredibili dolore suffusus in suū cubiculū abijt. Missisqz ꝑ noctē famlis. q foramē illud custodirēt. ꝑ qd Guisgard⁹ exitur⁹ erat corio indut⁹ q̄ ꝯphēso ꝓrīcpi pñtat⁹ lacrimās Tancred⁹. sic eū allocutus ē. Benigtas mea guisgarde quā erga te habui. neq̄q̄ hoc dedec⁹ ⁊ iniuriaz in meis fieri rebꝰ a te merebat. vt ego sum hodie meis oclis ꝯspicat⁹. Ad hec guisgard⁹ nil alid rñdit. q̄ hec. Prīceps inqt. mlto maior ē amoris ptas quā tua aut mea. Imperauit igit Tancred⁹ vt secreto custodiret. Sequēti mox die. ignara oīm Sigismūda. cū varia ac diuersa Tancred⁹ cogitasset ī cubiculū filie quēadmodū ꝯsueuēat p⁹ prādiū descendit. Remotisqz arbitris lacrimās ita cū illa locut⁹ ē. Cū viderez mihi ita Sigismūda et honestatē et virtutē tuā satis ꝑspectā hr̄e ⁊ cogtaz ꝑsuadē aīo meo nlls potuisset vnq̄ iā mō cōsuasisse ꝫ ne cogitasse qdā de pudicitia tua alieno viro ꝓstituēdo. nisi hip̄z ꝓprijs oclis ꝓspexissez. Itaqz breuissimū ꝫ vite spaciū. qd senectuti sup ē mee in luctu sp ac merore dego. refricāte memoriā aīo flagicij ꝑ te ꝯmissi. Atqz vtinā postq̄ ad tātū scel⁹ descēsura eras. viruz saltē delegisses talē. q̄lis nobilitati tue ꝯgruebat. Sed ex tāta mltitudīe eoꝝ q aulā freq̄ntāt nr̄am. Guisgardū tibi delegisti hūili ac sordido genē ꝓcreatū. ⁊ a nob ob inopiā ꝑentū suoꝝ ab ip̄a adolescētia (q̄si q̄dā ꝯmiſatōe) nutritū. Quā ob rē. q̄ me vtā nescio. vt qd cōsilij sumā. Nā de guisgardo qdē. q hac nocte meo iussu capt⁹ apd me custodit: qd faciēdū sit ip̄e mecū statui. de te aūt incert⁹ sū ꝯsilij nec statuere adhuc potui. qd agē debeā: cū ex altera ꝑte dilectio quā ego maiorē q̄ vll⁹ vnq̄ parēs erga te hūi me retrahat. altera vera ex ꝑte. Iusta indignatio tua. culpa flagiciūqz impellat q̄ꝝ alteꝝ vt ignoscā alteꝝ vt soluā adhortant. Sz priusq̄ certū aliqd sup te statuaz. qd de ꝫ rñdeas audire cupio. His dictis vultū dimisit. Instar puēi lacrīans vapulātis. Sigismūda vo p⁹ q̄ guisgardū captū et amores suos patefactos intellexit. incredibili dolore ꝑculsa vix a feminili ꝓlatu ac vociferatione sese potuit cōtinere. Magnitudine tñ aī femineā vincens fragilitatez Constanti vultu fronteqz elata respondit. secū ip̄a statuēs e vita decedere velle. qñqdem eius amans guisgard⁹ vl decessisset. vel certe decessurus esset. Ita nec veniā petere nec placare p̄ris iraz ꝑrexit. ꝫ forti inuictoqz aīo. vitā despiciēs ad hūc modū locuta est. Tancrede neqz negatīa eqdem. neqz deprecatura sum. quoniaz alterum mihi prodesse nō potest. alterum nolo vt ꝓsit. Preterea nulla penit⁹ in re captare beniuolentiā. aut inclinare mansuetudinē tuā constitui. ꝫ factū plane cōfitendo. verbis efficacib⁹ verissimis ratiōib⁹ purgare famā meā primo: deiñ pari magnitudine aī. facta vbis cōsentanea oñdere. Fateor igit amasse guisgarduz et donec vita suppetet (qd erit ꝑbreue) nūq̄ amare illū desistā qnetiā si post mortē sēsus aliqd remanet. tūc quoqz illum amabo. Sed in eius amore nō tamcupiditas mliebris me impulit. q̄ negligētia tua. Cogitare ꝓfecto debuisti Tancrede. cū tu e carne sis. filiaz quoqz tuam e carne gēuisse. nō aūt lapideā au ferreā meīsse etiād buisti. q̄uis tu in senecta nc̄ sis. quales et q̄ violenti sint in iuuenta nature feruores et impetus. Et licet melioribus annis magnā vite ꝑtem in armis militiaqz ꝓfuēis. Considerare nihilomin⁹ debebas q̄ntū ocia delicieqz non in iuuenibus modo. sed etiam in senibus possint. Sum igitur femina vtpote a te genita et etate iuuenis et vtraqz de causa cōcupiscibilis desiderij plena. Cui quidē cupiditati innūerabiles insup flammas addiderunt. ex parte quadam nupta dum essem huiusmodi cupiditatis explende voluptates. His ego stimulis noctes diesqz vrentib⁹. cuz resistere nequirem tandem succubui. Adhibita nihilominus diligentia quantum fieri humano consilio potuit: ne infamiam res ista tibi mihiqz afferret. Cui nempe voto pius amor et fortuna benigne annuerat occultamqz viam mihi ostenderat: per quam latenter et a carne nullo alio consilio

ad optatū desideriū peruenirem. Hoc aūt vndecūqz tibi indicatum sit. vl' vñcūqz co-
gnoris eqdē nō inficior verū eē. Guisgardū verz nō fato vt solēt mlieres. ꝫ cogitate
deliberateqz quē amare delegi. sagaciqz cōsilio introduxi. ⁊ ꝯstāti ꝑseuerātia: fructū
amoris mei longo tpe sūmo cum gaudio suscepi. Qd a te mihi de ignobilitate illius
obijcitur ꝙ minus pctm a me foret. si nobilē aliquē delegissem. In ꝫ falsaz opinionē
vulgi ꝯsecutus es nec vides te non guisgardū. sed fortunā accusare. q̄ freq̄nter indigs
ad alta leuat. Dignosqz hūi deprimit atqz pessundat Verū vt omittam⁹ hoc et prin-
cipia rerum cōtemplemur. Certū est nos oēs hoīes ab vno homine originem habuis
se virtus sola equaliter nos natos distinguit ⁊ quoꝝ opa extollūt. eos nobiles et cla-
ros reddit: et q̄uis vulgi opinio ignara quidaz atqz indocta aliter sentiat veritas tñ
suo demoueri loco haud quoqz pōt. Itaqz is est vere nobilis existimandus cui⁹ opera
virtuosa conspiciunt ⁊ q alit eū appellāt nō illi detrahit quē appellat ꝫ seip̄m igrātie
stultitieqz cōdemnat. Intueare igit Tācrede nobiles tuos. vitamqz vniuscuiusqz
mores examīa: aliaqz expte guisgardi mores vitamqz recense. Certe si iudicare vo-
lueris nō dubito qn eū nobilissimū fatearis. Contra vo nobiles istos tuos longe ab-
est a nobilitate. Eqdē d guisgardi virtute atqz p̄stātia: nlli⁹ vlteri⁹ magis q̄ tuis assen
tiōibꝫ et p̄dicatiōibꝫ credidi. Quis vnq̄ vsqz adeo laudat⁹ ē a te vt ille in cūctis opibꝫ
q ad exercitationem ꝑtinēt vtutis nec sane in merito. Naz nisi meū fallabat iudicium
nlla laus illi tributa ē. quā ñ mirificēti⁹ etiā quā a te dictuz esset ad impleret Dices ḡ
me mihi hominē ignobilē delegisse. Certe falsuz dices. Atqz si inopem dicis ꝯcedo eq
dē id cū dedecore tuo. q virū p̄stātē. familiarē tuū nllis afficē p̄mijs studuisti. Verūtñ i
opia gener ositatē nō tollit q̄q̄ opa impediat. Multi deniqz reges pricipesqz fuere.
nati sūt ab initio tenues atqz inopes. Mlti etiā nc inopes atqz ꝓprijs maibꝫ op⁹ faciē
tes. vl' pastoritiā exercētes. Jā ipi ⁊ sui dinitijs habundaret. Qz aūt extremo loco dixi
sti ābiguā tibi de me eē sniaz. nec statuē adhuc potuisse qd sit agēdū. Pone q̄so hāc ā-
biguitatē Si in guisgardū seuire cōstituisti verte in me crudelitatē tuā. q̄ deliq̄ndi cā
atqz pricipiū fui. Eqdē nec penā dep̄cor nec formido. addo et illd. in guisgardū qcqd
a te factū erit etiā si in me idē nō feceris. mea tñ man⁹ ipa efficiet. nūc muliebri more
lacrimas sparge et vno eodēqz ictu. illū et me (si ita meriti videmur) int̄fice. Sē-
sit magnitudinē aī. Tācred⁹ in filia cōcitari nō tñ estimauit ad extremū vt vba sig-
ficabāt eē facturā. Itaqz ab illa digressus. cū secuz ipe statuisset nullomō ī filiā seuire
alieno sangne cogitauit amoris incēdiū in illa restringē. Precepit ergo custodibꝫ q
guisgardū obꝑuabāt. vt ꝑ silētiū natis sine vllo tumltu iuuenē strāgulant. corqz illi⁹
detctū ad se deferrēt id cū fecissent. Tācred⁹ patēa aurea cor illd impositū. deferri ad
filiā iussit cū his vbis. Pr̄ tu⁹ ꝫ tibi dono mittit: vt ꝯsoleris te de ea re. quā tu plium
amas quēadmodū et tu cū ea re quā ipe plium amabat ꝯsolata es. At sigismūdā fir
mo parendi ꝓposito p⁹ pr̄is a se digressuz herbas. radicesqz venenosas distillauēat eā
qz distillatiōez ꝑuauēat ad mortis viā si qd (vt formidabat) d guisgardo ꝯtigis ꝫ. Ad
quā p⁹ q̄ patera ē delata et verba desup dicta intēto vultu: recepto dono. patera desup
apta cor aspexit. ⁊ verba secū ipa reuoluit. statī haud ambigua fuit. cor illud esse guis
gardi. Itaqz ad famulū q donū detulerat conuersa inqt. Non aliud ꝓfecto sepulcruz
q̄ aureū tali conueniebat cordi. et in ꝫ qdē decent factuz est a patre his dictis ad mo
tū cor ad labia osculata est: deinde subiūxit. Cūctis rebꝫ semp vsqz ad hoc extremum
vite mee. reperi erga me teneraz admodū patris mei caritatē. Veruntñ nunc multo-
magis q̄ vnq̄ als. ideo ad extremas gratias quas ꝓ tanto munere sibi debeo ꝓ mei
parte illi referes. Cōuersa post hec ad paterā quā strictis tenebat manibus. cor ipsū
intuens sic locuta est. O iocūdissimū ac suauissimū hospiciū voluptatū mearuz. Pe
reat illius crudelitas q vt te oculis ꝯspaciā facit. Nam satis erat mente et aīo intuēi
peregisti cursum tuum et quem tibi fortuna dedit. et functus es fine. Et ab inimico
tuo id sepulcrum habuisti. quod tua merebatur prestantia. Nec quicq̄ deerat funeri
tuo preter lacrimas eius. quam tu tamardenter (dū viueres) dilexisti. quas vt asse-
querere deus parenti meo posuit in animo. vt te ad me mitteret et ego persoluaz eas

ꝑsoluã eas: ꝛ siccis oculis statuisset mori. His ꝺo solutis vt aĩa mea ꝓiũgaꝫ efficiar q̃ eñ comite mihi iocũdi⁹ cẽ possꝫ iter aut tuti⁹: ꝑsuadeo eñ mihi aĩm tuũ. hic ad esse ⁊ circũ hec volitare. loca sue voluptatis ꝓtemplantez. Cũqꝫ adhuc amore mei teneaꝫ ne mihi ꝑstolaꝫ. ac sine me abire nõ vult. His dictis nõ aliꝫ q̃ si fons qdez in oculis affuisset. nullo clamore edito vt femie solent. ꝫ tacite in patera inclinata mariaz vim lacrimarꝫ ꝑfudit. Innũerabilia sil' oscula mortuo cordi infligẽs. Que aderãt ancille qd cordis id eẽt: aut qꝺ sibi vellent ꝺba illi⁹ ignorabãt. Commiseratiõez tñ affecte lacrimabãt omẽs. cãm ab ea scissitates tã vehemẽtis doloris ꝓsolabanꝫ certatim vt q̃q̃ marie. Ipa ꝺo cuz satis sibi ꝺeplorasse visa foret: sblato vultu ac siccatis oc'lis ait. O amãtissimũ mihi cor ꝑsolui eqdẽ tibi officiũ meũ. nec aliud r̃stat iaz: nisi vt te comitẽ seq̃r. Sbindeqꝫ acceptũ poculũ illud mortiferũ inpauida hausit. Cũ ꝺo potasset lectũ supascẽdit: pateraꝫ cũ corde manibꝫ tenẽs. amãtisqꝫ cor: cordi suo appropinquãtẽ mortem iaz tacite ꝑstolabaꝫ. Sz q̃ illaz circũstabãt mulieres atqꝫ ancille q̃q̃ nescirẽt qd poculi esset. qꝺ biberat. tñ ex actu ipo lamẽtoqꝫ suspicãtes rem oẽz ꝓpere ad Tancre ꝺum ꝺetulerãt. Qui ⁊ ipe formidãs. ne qd duri⁹ in seipam filia moliret. ꝓfestim ĩ cubiculũ ei⁹ ꝺescendit. ꝫ tarde qdẽ et sero ferre auxiliũ ⁊ ꝓsolari afflictã conat⁹ intellcta mortis necessitate miserabil'r seipm ac filiã ꝺeplorabat. Cui sigismꝺa loquens. Conserua ingt tancrede lacrimas tuas. ad casus illos q ꝑ te optati nõ sint. nec mihi eas impende: qz nec ꝺesidero illas neqꝫ volo. Et qs vnq̃ ꝑter te plorauit: id ipm qꝺ fieri corrupit. Sz tñ qcquid etiã nũc supest eius caritatis quã erga me habuisti extremuz ꝫ mun⁹ oro. ꝑcorqꝫ corp⁹ vt meũ cũ guiscardi corpe. vno atz eodẽ sepulcro collocet: vt postq̃ tacite ac abscõdite cũ eo me viuẽ noluisti: mortuã saltẽ palã atqꝫ apte. cum illo (vbicũqꝫ eũ ꝓieceris) reponas. Magnitudo doloris atqꝫ gemit⁹: ꝑcluserat tancredi fauces nec r̃ndere poterat. Sisgismꝺa ꝺo sentiens finez vite supuenire stringẽs ad se guiscardi cor velatis oculis oẽs valẽ iubẽs expirauit. Hũc acerbuz habuere guiscarꝺi et sigismꝺe amores. Tancred⁹ ꝺo p⁹ multos ac miserabiles gemit⁹: ꝺuct⁹ sera penitẽtia. publico et doloroso salernitinoꝝ funẽ in eodẽ sepulcro ambos sepeliri fecit.

Vindicta illate violentie: quã ꝺe se extorsit Lucercia romana speculum pudicitie. .ccccxxviij.

Clrecia spurij lucrecij filia ⁊ collatini latini vxor a sexto tarqno regis tarqni filio ꝑ vim coacta ipa ꝓsentiẽte. solũ ifamie metu. ne tarqn⁹ sic mĩabaꝫ sibi occise iugulatũ fuũ ei sociaret. Clocatis ad se pr̃e ⁊ viro eis rez narrat. vltoz ꝓmitti faciaꝫ. ⁊ ꝺemũ se vult occidẽ vetãt pr̃ ⁊ ꝓiur eiusmõi ꝺbis. Noli te afflictaẽ lucrecia satis magnũ argumẽtũ ꝺedisti te adultero nõ ꝓsensisse. tibiqꝫ vim illatã quam penã ei⁹ expectas q̃ vltro qꝺ celaẽ poteras accusas. Hoc adiuuat vita p̃cedẽs tua. q̃ nõsolũ ĩ hoiz oc'lis: ꝫ eẽ ĩ seczetis dom⁹ penetrabilibꝫ et frugalitatẽ pudicitiã coluisti. an recolis mea lucrecia. cũ paucis añ diebꝫ vnacũ improbo illo adultero. prĩa facie huc aduenĩ⁹ tu int' fuas lanificõ es r̃pta. intẽa ĩprouisa. incauta. nec virũ nec hospitẽ tũc expectãs. ea dies illa ꝺeprhensio castitatis tibi victoriã ꝺedit. Regis nur⁹ ⁊ filias ꝓmessatoribꝫ occupatas iuenim⁹: tu illis ꝑlata es. tibi in corruptibilis gl'a pudicicie pata ẽ. Nos iuriã vleiscemur. q̃ mesta violẽtos ꝓssus iprobi iuueis ptulisti. ꝺũ ille mala gaudia ex iuita capiebat. videbis leta meritũ regia ꝺ, ple suppliciũ. Cur coacta ꝑbuisti sibi ꝺe libidie nephãda solaciũ. tua morte. tuoqꝫ cruore vis ferocẽ aĩm ei⁹ saciare? An tibi nõ satis nõ crudelitas p̃is imanitas filiorũ. iste corruptor tui corpis q̃t cedes expleuit ĩ gabios: q̃t ibi interiẽt inocẽtes. Si ipm odis: si sibi ex aio suppliciũ eroptas: fac viuas. fac vt te videat ĩ suis penis exultare: fac q ꝑ cũ se viderit ĩ vsuz et infamẽ piturũ. te c⁹ corp⁹ attigit. videat itegro fame luĩe supesse. Noli lucrecia viduare ꝓiugẽ. orbare pentẽ. ⁊ filijs mrez auferre. Opta vitã. vt aspicias aliqñ vindictam nõ habes vñ mori velle ꝺebeas. pollutũ ẽ corp⁹. ꝫ iteger aĩm⁹. nulla sine ꝓsensu culpa ꝑbiť. Quis nescit te nõ potuisse resistẽ. nudã. dormiẽtẽ. incautã. ⁊ nihil tale vexentez. Armato iuueni ad hoicidiũ vel adulteriũ ꝑpato. potuit ille etate florida: ⁊ aũcte regia. quãlibet aliã ꝓmulcere. et secũ ĩ illecebras trahẽ: rigidũ ꝺo pect⁹ tuũ mollire nõ potuit. Sol⁹ ille cũ duo tñ essetis violẽtiaz tulit. ⁊ ĩ corp⁹ tuũ adulteriũ patrauit atqꝫ ꝑfecit. Tu qꝺ mliebris fragilitatis ẽ. Iniuriã ptulisti. mentẽ intẽ ꝓcubit⁹ violentiaz

pudicissimā ꝓfuasti. Si gl'az q̄ris: nihil hinc gl'e potes adiicē. que iuueni amanti z auide libidinē suā explenti: te nō mulierē carneā. ß statuā marmoreā ꝓbuisti. Adde caza lucrecia q̄ tu nō mortē illo violēto ꝓsensu. ß infamiā effugē voluisti. Tūc em̄ temū patiaz ꝓbuisti tyrānо. cū se tibi iugulande fuū nudū occisurū iuꝛ corp⁹ tuū miat⁹ē. Te pr̄ te vir culpa absoluunt. ¶ Noli sola teipam illa quā vocas culpa damnare. infamiam mortē fugem⁹. Tu famā corrūpis tristiciā vite nob morte illata finim⁹. Tu vidicte gaudia mortē ꝓpans. nō expectas veniq̄ scel⁹ aliq̄ō. dū man⁹ nob inicim⁹ expiam⁹. Tu innocētiam occupata. morte corrupta es. Vir pr̄ brutus z alij ꝓiūcti q̄ te culpa absoluūt. ne te occidas vetāt. Cur te occidēdo iudiciū ipoꝛ vānas. si te occidis culpā tibi q̄ cares. quā ve fugis icurris. ¶ Nunq̄ iputabit innocēs: q̄ se nocentē supplitō afficit. Rñsio lucre cie anteq̄ se ense pfodiat. ¶ Nolite me pr̄ sc̄tissime tu q̄ luce q̄ndā mihi cariоr ꝓiūr: morti ꝓhibē nisi me occidero. nunq̄ fides erit me pot⁹ infamiā q̄ mortē vitare maluisse. quis vnq̄ credat. q̄ ille me seruicidio terruerit: meq̄ magis ꝓsociādi serui ignomiaz suspicios az timuisse q̄ mortē: nisi mortēdi fortitudīe audaciaq̄ ꝓbauero. Restabit me miserā turpissima labes infamie lucrecia pot⁹ adulterā voluisse viuē: q̄ pudicam mori. ¶ Nōne videtis. q̄ me nō vite vultis: ß ifamie ꝓseruare. Cōsulitis q̄ō pmisistis iiurie. Sāctitate mr̄ionales thoꝛos facite q̄ vltro tāti flagicij securos reddat aliaꝛ somnos. Si negligēti⁹ hoc egeritis vagabit effrenis libido. z nedū viris absentibꝰ. ß et in mazitoꝛ ꝓpleribꝰ romane mulieres ꝓteruoꝛ iniuria iuuenū ꝓprimen̄t. Etem̄ q̄ mulier erit tuta. violata lucrecia: tu aūt carissime ꝓiūr. quō poteris ire in meos amplex⁹. q̄ te nō tenere vxorem tuā: ß scoꝛtū targnij recoꝛderis. Et tu pr̄ sc̄tissime. quō me tuā filiā appellabis: q̄ pudiciam quā sub optia tua disciplina ab infantia didici: tam infeliciter amisi tanq̄ iniuri ose coꝛrupi: me miserā videbo ne natos intueri quoꝛ ventrē adulter oppressit. Quid si semē infelix infaustū visceribꝰ inhesit meis. an expectabo donec ex adulterio mater fiā ¶ Noli mihi splendoꝛē eracte vite ante oculos ponere. q̄ si quicq̄ sincerū tot annis īmaculatūq̄ fuaui infelicissima vna nocte dū accipio nō hospitē: ß hostez amisi. ¶ Nō est vlteri⁹ mea vita iocūda. Sentio q̄ pudicicie studiū oportunā me fecit iniurie. nō formaz sed castitatē meā expugnare voluit nephand⁹ adulter. Si hūc fructū ꝓtinentie tuli. qd pollutū stuprū et adulteriū manet: nisi q̄ nō meretrix lupanaribꝰ includar: sed passim vbiq̄ diuolans feda. pstituoꝛ. Heu mihi poterit ne iste anim⁹ insons et sine culpa flagicij vlterius cū isto coꝛpe coꝛrupto pmanere. ¶ Non putatis vllā esse coꝛpis coꝛrupti voluptatē. ¶ Fateboꝛ occultū nephas. parce parens. parceq̄ marite: et vos dij castazum mentium indulgete. ¶ Nō potui fateoꝛ tantā aīmo ꝓcipere tristiciam. nec ab illo ꝓplexu mentem adeo reuocare: qn suberit male obedientiuz membroꝛ illecebꝛe. qn agnouerim vestigia maritalis flāme. ¶ Illa tristis et ingrata. lz qualiscūq̄ tñ voluptas feꝛo vlciscenda est. Vlstrū aūt erit. si quid in vob romani spūs et scelus istud vlciscī. Extinguatur quicq̄ habuit aliq̄ō voluptatis. ¶ Nimie sunt vires veneris. nolo q̄ vnq̄ tanti facinoꝛis imago añ oculos vr̄e mentis agat. ¶ Nihil muliere mobili⁹ egritudinē animiq̄ mot⁹ne dum mollit: sed ne duz extinguit tpus si distulero. forsitan incipiēt flagiciosa placē. Dimittite feꝛo transfigam hoc pect⁹ q̄ō ille violentus amauit. In quo pmuz excitamentū libidinis infixis māmillis digitis ꝓtractauēit suis. ¶ Nolite me ad mei miscōiaz excitare: si vite parco. iaz adultere parcā. si parcaz adultere: iaz parcam adulterio. Si parcā adulterio iam placebit adulteriuz: iamq̄ placebit adulter. Inceptuz est in me flagiciū si vite morte ꝓhibeam ne aliq̄n viuet inceptū explere. nunq̄ scelus remanebit vbi incepit. ¶ Credant oīes mei infamiā timuisse nō mortem: q̄ō testib⁹ ꝓbare non possum: sanguine meo ratū efficiam. I. mi. aīme incorrupte īmaculate testibꝰ innocētie mee. apud minoys z achazōtis tribunal. Ibiq̄ ꝓlem regiam violate pudicicie et polluti coꝛporis accusabis. Tuq̄ terꝛestre coꝛpus. quia tibi causam adulterij peperisti: effunde animaz effunde cruoꝛez. hoc omen vt hr̄e incipiat supbi regis et infauste ꝓlis excidium. Tuq̄ vir quondā carissime. Tuq̄ pr̄ sanctissime quoꝛ ꝓspectuz pudoꝛe et infelicitate libēter mea effugio vosq̄ amici valete: nulli romane mulieri detur in exemplum lucrecia vt sibi ꝓsuadeant impudicis licitam foꝛe vitam.

Cōmēdat fratres beati francisci de obseruātia. **Epi.ccccxxix.**

Neas episcopus seneñ Dominico car. firmano. S.p.d. Quis scribente cesare ad negocia fratrum beati Francisci de obseruantia commendante modestius fuerit me silere: quia tamen ob memoriam diui Bernardini conterranei mei. huic familie singulariter afficior: nequeo me comprimere. cogor assistere sancte familie: neq; mea patrocinia his negare possum. que non me solum sed omnes xp̄ifideles suis orationibus ac pijs operibus adiutant. vtinam essz in me auxilij copia et aliquid posset patrocinium meum: profecto nihil his de seruis denegarem. Nametsi sum ipse peccator et iniquitate circumdatus: diligo tamen eos quorum vitam castam mundamq; video. quia quanto minus est in me virtutis. tanto eos iuuare attentius debeo: quorum probitas in aperto est. Ut si nequeam meis actibus deo placere horuz saltē ꝯmendationibus reddar acceptus: sic̄ em̄ pauidi ac pusillanimes in prelio seculari milites fortium virorum virtute saluantur: ita ⁊ ī beati Petri nauicula prudentes et animosi naute: vecordes atq; ignauos seruiant remiges. facit hoc religio beati francisci que apud obseruantes habetur. Hec enim veluti lectissima militum manus vndiq; christianoꝝ lustrat exercitum: nunc istā nunc illam partem tuetur. arcet insidias. impetum frangit hostium. semper armata. semper in vigilia. semp in negocio: nobis vt ocium pariat. Scimus quantū sub bernardino senensi iam supne hierusalē curie hec religio ecclesie catholice ꝓfuerit: quantūq; modo sub fratre Johanne capistrano vtilitatis attulerit. et quid hec religio aliud agit: q̄ q̄ iubere nouim⁹ euangeliū sentes ac tribulos ex agro dominico diuellit: semē bonum seminat. zizaniā et lolium sarculo veritatis p̄cidit: exterminat auariciā. pellit libidines. fulmiat illecebras voluptates. strangulat ambitōes et odia fugat. ignauie ac secordie stimulū adigit: ⁊ aperiens in ecclesia diebus singulis os suū penitentiam suadet: et viam domini in veritate docet. Hec sunt opera fratrum qui de obseruantia nuncupātur. Nescio cui hec non placeant. Credo que non sunt omnino precisa ab ecclesia membra. omnibꝫ horum gratam esse ꝯuersationem: nec me dubium habet quin sancta sedes apostolica his xp̄i militibus afficiatur. Nam et romani p̄sules q̄plurima huic familie priuilegia ꝯtulerunt: quibus ab infestationibus hostium ꝑseueraret illesa. Sed audio nouissimis diebus non nihil suggestum beatissimo patri nostro nicolao quinto aduersus h⁹ mōi sanctam sacramq; congregationem. Fertur enim sanctitatem suam litteras eugenij predecessoris sui. que in fauorem horꝝ de obseruantia fratrum emanauerant. seu reuocasse seu suspendisse: quod minime fecisset nisi vt aiunt sinistre de ꝯuersationibus horum fratrum fuisset instructus. Perniciosa res est lingua fallax et subdola: multumq; damni sepe in ꝯmuni affert. sed magna vis veritatis: que cōtra ominū insidias facile ip̄am emergit. Vita horum fratrum in aperto est. Non potest abscondi ciuitas supra montem posita. Est hec familia quasi lucerna ardens supra candelabrū: que domum domini hoc est ecclesiam miro splēdore irradiat. Venit aduersus eam princeps huius mundi: et nihil habet in illa. Fundata est domus supra firmam petram. Nihil est quod in eam valeant aquilones. At q̄uis creditur hec celestis impatoris sustentata manu. neq; timeat versucias serpentinas: cupit tamen eius consilio confoueri: qui locum magni dei tenet in terris. Naz etsi domus ipsa dirui siue demergi beati francisci nauicula nequeat: possunt tamē ex inquilinis siue ex nautis nōnulli periclitari. neq; omnino tuta est nisi apostolice sedis presidio muniat. Meum nihil est de alto iudicio sacri sanatus censere: aut de p̄ma sede quicq̄ dicere: cui⁹ opera iudicare in terris mortaliū nemo potest. non tamen errare me putauerim si apud dignatōem tuam animi mei secreta aperuerim. ⁊ quod ex vsu crediderim. sapientie tue palam fecerim. Nam et hoc iurasse memini me facturuz. cum sacris pontificalibꝫ initiarer. Ego vt aperte loquar tua dignitate vehementer timeo: ne nouitas hec scandalū pariat. si fratres de obseruantia ad conuentuales migrare ꝑmittantur. Hoc enim in primis non intelligo licitum esse. Vouete et

reddite scriptuz scimus. seruanda sunt que sane mentis promittunt puberes. Clau-
denda est porta que ducit ad interitum. aperienda que monstrat vitam. Sunt prete
rea vt fama est supra viginti milia fratrum qui de obseruantia dicuntur. Tota xpi-
anitas his plena est non est leue tantam offendere multitudinem: incautum est cuz
his contendere. Et si dicatur multo plures esse conuentuales: doctrinamqz horum
perspicatiorez videri. predicatões quoqz in omnibus vrbibus audiri. Nihil moue
or. Parum pdest sermo cui vita contraria est. Neqz scientia sine sapientia proficit.
Monasteria conuentualiũ comminui ac ruere cernimus. Obseruantiuz augentur
et florent. his principum aures patent: neqz pontifices alij aut alij plati his aduer-
santur. Nihil eniz ab his parochialium iura leduntur. subsidio plebanis non oneri
sunt. Conuentuales autem nunc offertoria recipiunt: nunc ō iure sepulcrali conten-
dunt. ob quas res acceptiores omni populo sunt obseruantes q̃ conuentuales. La-
ceo de vita dispari que ipso nomine designatur: mihi profecto non videtur expediens
romanum pontificem hanc familiam contristari debere. Et quoniam tua dignatio
veritati fauere ac diuertere scandala pro sua virili cõsueuit: presumpsi hec tibi scribe
re. Intelliges er litteris cesaris animum. eius vtile censeo prouideri. Frater ioban-
nes homo dei est: populi germanie quasi prophetam eũ habent: posset cum vellet ele-
uato digito magnam turbam facere. sentio ex his qui penes eum sunt egre sibi esse
quod de bulla eugenij fertur. sed homo sapiens spem vultu simulat. premit altuz cor-
de dolorem: q̃uis scio constantiam eius immobilem neqz timendum esse que semper
apostolice sedis dignitatem ac eminentiam predicauit retrocedere linguam. Decet
tamen summi pontificis prouidentiaz his benefacere. cosqz consolari qui de roma-
na ecclesia sunt benemeriti: qualem esse hunc iohannem cum suis fratribus nemo q
sapiat inficias ibit. Hec bona venia dixisse voluerim: tua dignatio que libera voce
dico in partem recipiat meliorem. meqz suo more commendatum habeat. Ex nova
ciuitate die. xj. Januarij.

Epist. cccc. xxx.

Reprehendit scribentem insolito latino.

Neas episcopus seneñ Ambrosio spannochie. S. p. d. Lincurellus pape
tabellarius tuas litteras ad me detulit: quas rectius direrim liturras. Ne-
scio grece an hebraice scripsisti. Latine quidē minime. Non intelleri vni-
cum verbum: nec penes me quisq̃ fuit qui tuos caracteres ꝓnosceret. perinde est igi
tur acsi nihil ad me scripsisses: reseruo penes me scripturam tuam: vt cum rome ve-
niam. tibi reddam et a te petam expositionem. Interim non est quod possim respon-
dere nisi mihi glosulas miseris. Vale et scias me deinceps latinas litteras non vnci-
nos mercatorios didicisse. Ex ratispona die. iij. Maij. Anno. M. cccc. liiij.

Tractatulus de educatõne liberoꝝ per Eneam siluium editus: ad ladislaũ nobilissimum hungarie et bohemie regem.

.cccclxxij.

Serenissimo ꝓncipi domino ladislao pannonioꝝ ac bohemie regi et potẽtis austrie duci. dño suo. Eneas epus tergestinus. Si quẽ virtuti operaꝫ dare: totũqꝫ se bonis ꝓbere actibꝫ oportet: hũc esse te ladislae rex inclite nemo q sapiat inficias ibit. Maximis nãqꝫ regnis et amplissimis ꝓncipatibꝫ postꝙ tutele finieris ãnos expectaris impaturus. Quibꝫ nisi ꝓsummate prudentie fueris diu dñari nõ poteris. Regna virtuti parent ꝛ resistũt vitijs. Sic olim impatoris ignauiã roma nõ tulit. sic hodie regis desidiã yngaria detestaꝫ. Nulli magis ꝙ regnanti opus ẽ sapientia q̃ pacto recte gubernauerit alios. Et quem ꝓrius subuertit error rex insipiẽs se pdit et populum. Sapienti in meliꝰ oĩa cedunt. Per me inquit sapiẽtia reges regnant et legũ ꝓditores iusta decernũt. Tu g̃ dum puerum agis. et cũ natu grandis fueris: optimis te p̃ceptis imbui sines. Ad qs res ꝓuocare te quoqꝫ maioꝝ tuoꝝ exempla debebũt. qui romano imperio cũ maxima laude p̃fuerunt paterni atqꝫ materni ꝓgenitores. Et qui te genuit diue atqꝫ indelende mẽorie p̃ Albertus. quibꝫ dignare fedissimũ fuerit. Maioꝝ qui regna suscipit. et virtutes q̃ꝫ suscipiat ꝓsentaneũ est. Succedis in nobilitate: cura vt mozũ simili modo successoꝛ fias. Nobilitas sanctis vestita moribꝫ laudi datur. Nihil ẽ nobile qꝺ vitiosuꝫ. Quis em̃ generosum dixerit hũc qui indignꝰ genere est. et p̃claro noĩe tantũ insignis. Sane vt animalia muta q̃uis laudatis orta parentibꝫ nemo generosa optat nisi forcia Sic homies appellari nobũes iure nequeũt. nisi virtute ꝓpria ꝓmendati. Miserũ est vt iuuenalis ait: aliene incũbere fame. ne collapsa ruãt subductis tecta colũnis. Ad virtutem autẽ capescendã litteraꝝ studia plurimũ adiumenti p̃bent. Nec cuiq̃ magna q̃ regi doctrina ꝓgruit. Quod intelligẽs romanus impator francozum regi cui tũc amicitia iunctꝰ erat: p epistam magnopẽ studebat liberos vti suos litteris eruditi curaret. Illitteratũqꝫ regẽ nil aliud q̃ coronatũ asinũ esse dicebat. Nec ego romanorum p̃cipes dum respublica flozuit illitteratos esse ꝓperi. sed domi atqꝫ militie. ꝛ in senatu et in exercitu dominatã esse doctrinã. manifestũqꝫ oĩbꝫ est. postꝙ exclusę sunt littere oĩes elanguisse ỏtutes. Nam ꝛ armate q̃ militie infirmata est manus: et ipi ꝓncipatus quasi p̃cisa radix. Socrates quidẽ (vt est a boccio relatũ) fortunatas esse respublicas opinabaꝫ. si rectoꝛes eaꝝ studere sapientie cõtigisset. Soli nãqꝫ perfecti sunt homies q ciuiles cũ philosophia ptes querũt immiscere: sibiqꝫ gemina vendicãt bona. Nam et eoꝝ vitam q ꝓmuni seruit vtilitati: et summa cuꝫ tranqllitate nullis obiecta fluctibꝫ: p sapientie studia versaꝫ. Principibꝫ igitur et qui r̃gnaturi sunt experiũdum est totis viribꝫ. vt et publica ꝓficiaꝫ negocia et p̃bia vendicetur: quemadmodum ꝓ temporibꝫ attinere videbiꝫ. Sic em̃ Pecieles ciuilia tractauit officia. sic archita tarentinꝰ. sic dyon syracusanus. sic Rabanꝰ epamunidas. quozum duos (teste plutarco) platonis constat fuisse discipulos. Pretereo nr̃os scipiones fabios. Lathones. marcellos cesares. quibus summa laus summa eruditõ fuit. Ad horum g̃ tenodum cũ tempꝰ aderit cupimus regnaturum: vt fatigata magnis calamitatibꝫ yngaria. ac seuis erroribꝫ cõculcata bohemia: te duce respirent. splendoriq̃ pristino restituantur. Quod ꝓculdubio ꝓsequemur. si spem quam de te p̃bes secuta res fuerit Odorem nãqꝫ bonum de te hausimus. sicut odoꝛ agri pleni cui dñs benedixit. Magnum est future ꝓbitatis indicium. quia nec videre nec audire turpia potes. Nemo tibi non modestus sodalis placet. Morales historias totis hauris auribus. indiesq̃ fieri melioꝛ p̃ceptoris tui monitu niteris. Sic mihi qui te instruit teqꝫ obseruat et amat maxime. vir tum doctus tum ꝓbus de te locutꝰ est caspar: cuius hortatu libellum hũc de te scribere sumus aggressi. Precatus em̃ summo studio nos fuit: vt aliqd scriberemꝰ ad eruditõem institutõnemqꝫ tuam: aptũ et ꝓpendiosum. Optauissemus hoc oneris alteri fuisse mandatũ: qui et pulcriora et melioꝛa q̃ nos tradere potuissꝫ. Neqꝫ enim tu es quem mediocria deceant: neqꝫ nos sumus qui sublimia prestare va-

teamus. Sed neq; obsequiũ tibi neq; preceptori tuo voluntatẽ negare debuimus. ne vel maiestati tue vel dilectioni sue videremur aduersi: nũc p̃sertim qñ saluatoris nr̃i natalitia celebram⁹. in quib⁹ mos est fidelib⁹ xp̃ianis inuicem munera missitare. donanduz quidẽ tibi aliquid hoc tp̃e fuerit. Sed quid est qd̃ elargiri tibi nr̃a pauptas queat? Non possum⁹ cuz piscatore dicere. surge ⁊ ambula. quia nec h⁹ meriti sumus. nec tu deo fauente h̃ indiges auxilio. Sed aurũ et argentũ nõ est mihi experiri licet et dicere. Quid g̃ tibi donare aliud possum⁹: q̃ tui quod mgr̃i p̃cib⁹ flagitamur. prestant auro atq; argento virtutũ p̃cepta. quib⁹ si qs equos vestimẽta lapillosq; p̃tulerit. is equo aut lapidi q̃ sapienti viro similior ẽ. Ex his g̃ succinctũ opusculũ tue seruituti deuoueram qd̃ tibi nascente dño iuxta rep̃sentatõez eccl̃ie tot annis institutuz dono darem⁹. Nescio q̃ pacto in manib⁹ creuit opus: obscuritatẽ dũ fugim⁹: breues esse desinim⁹. Est tñ operi modus: nec fastidiẽti plixitati nec tenebrose obnoxi⁹ breuitati. Tu paruũ mun⁹ ex paupe domo benign⁹ suscipe boniq; ꝯsule. paruũq; p̃cio non vtilitate pensabis. Hoc em̃ libello quez in ptes q̃tuor diuisim⁹. q̃ regis pueri. q̃ iuuenis. q̃ viri queq; senis esse studia dicant̃. vt ex claris auctorib⁹ accepim⁹ tue sublimitati mõstram⁹. Speram⁹ em̃ has om̃es etates nõ ingressurũ te modo. verũetiã egressurum. ad quas beate beneq; dirigendas: qd̃ defuerit scriptis nostris (non quippe id paucum erit) ex aliorum fontibus hauries. Vale.

De pueroruz ingenio naturali. Et quomodo natura ip̃a ceca est sine disciplina. Rubrica p̃ma.

Omnib⁹ q ad virtutis culmen ducẽdi sunt pueris. naturã in p̃mis bonam et discipline capacẽ esse oportet. Sed hãc p̃stare neq; tuũ est neq; humani studij solius dei mun⁹ est celesteq; bonuz. Pauci reperiunt̃ quib⁹ natura indocilis sit. Sicut em̃ aues ad volatũ. Quitilian⁹ ait. eq ad cursuz ad seuiciã gignunt̃. sic hominis est ꝓpria agitatio mentis atq; solercia. Ebetes v̄o atq; indociles nõ magis ꝑm naturã q̃ prodigiosa corpora ⁊ insignia monstris edunt̃. Et q̃uis alius alium p̃stet ingenio. nemo tamen reperit̃ qui nihil sit studio ꝯsecutus. Sed accipim⁹ naturaz tibi esse rectã et docilem: sup̃ est igit̃ vt disciplinã et exercitationẽ suscipias. Sicut eniz ceca est sine disciplina natura: sic sine natura macerata est disciplina: in vtraq; parũ momenti fuerit si subtraxeris exerciciũ. ꝑ hisce trib⁹ absolutõ ꝯparat̃. Accede igitur fauente numine. ⁊ acceptis discipline regulis exercitatõez virtutis amplectere.

Q̃ in duob⁹ precipue pueri sunt erudiendi.

Vo sunt in pueris erudiẽda. corp⁹ et anima. de cura corporis prius. Naz in matris vtero quidẽ formari corpusculũ prius: deinde aĩam infundi dicem⁹ eruditõem. Deinde mẽtis annectem⁹. interdũ mixtim agem⁹. Quidam fieri vtrũq; simul censent ab infantia: et p̃mis vt aiũt vnguiculis incipe debẽ institutõem pueri. Sed p̃terita sunt hec tp̃a tibi (vtinã nõ ignaue) ad etatẽ tuaz festinandũ ẽ. ad hec te puerũ hẽmus. audi p̃cepta q̃ damus puero: dum te alloquor teq; ꝯmoneo: ⁊ p̃ceptores tuos q tuam curã gerunt omnes alloquor. Meminisse nanq; illos oportet: eorum que ad troyanum cesarem plutarch⁹ scribit. q publico sermone discipulorum delicta in p̃ceptores refundi ꝯmemorat. deprauatũ em̃ neronis ingeniuz: nõ defuerũt qui senece asscriberẽt. Socrates cũ malo inductũ bone indolis pueruz aspexisset: pedagogũ ei⁹ p̃cussisse tradit̃. Relatũ ẽ a babilonio dyogene Leonidã alexãdri p̃ceptorem q̃busdã illũ vicijs imbuisse: q̃ robustũ q̃ ⁊ iaz maximũ regẽ ab institutõne pueri sunt ꝓsecuta. Insulsi g̃ atq; aĩo deliri sunt. q filio ꝝ suoꝝ curã q̃busq; ⁊ sine vllo delectu ꝯmittũt. Ego illos aut eruditos esse voluerĩ qd̃ p̃mũ ẽ. aut se non eruditos scire. Nil em̃ pei⁹ ẽ his qui paululũ aliqd vltra primas lr̃as ꝓgressi: falsam sibi (vt quintiliani verbis vtamur) scientie p̃suasionẽ induerũt. Recte igit̃ philipp⁹ macedo alexãdro filio suo p̃ma lr̃aꝝ elemẽta ab arestotile tradi voluit: sũmo illi⁹ etatis pho. Nescio qs error leonide locũ fecit. Recte et̃ pele⁹ achillis cure phenicẽ p̃fecit vt ei dicẽdi piter ⁊ agẽdi ductor foret ⁊ mgr̃. Oportet aũt p̃ceptorũ vitã nullis obnoxiaz esse criminib⁹. irrep̃hensos mores. optimũ experimẽtũ vt nec hẽant vicia q̃ vetant. Nõ sint

austeritate tristes. nec cõmunitate nimia dissoluti. quos nec odire nec contemnere iure possis. quoꝝ sermo plurimũ de honesto sit. ne ab his vicia discas q̃ postmodũ sit opus dediscere. in quib⁹ exuẽdis magna difficultas est. ⁊ onus dedocẽdi graui⁹ est q̃ docendi. ꝓpter qd̃ Timotheũ clarũ in arte tibiarũ duplices ferunt ab his q̃s alius instituisset solitũ exigere mercedes q̃ si rudes discipulos accepisset. Tecum certe actum est optime. qui tales sortitus es magistros: quoꝝ si p̃cepta tenueris. ⁊ optimi viri possis ⁊ clarissimi regis assequi famam. Hoꝝ officiũ est vt sicut coloni suis arbusculis circũponũt sepes. sic tibi cõsona laudabilis vite instituta admonitionesq̃ circũferãt. vnde rectissima moꝝ germina pullulãt. honestatis enĩ fons atq̃ radix est legittima disciplina. Tecũ tñ monitis non plagis agant. q̃uis enim cedi discipulos sit receptũ. ⁊ Crisippus nõ improbet. Iuuenalisq̃ v̄ba ferãt. Metuens virge iam grãdis achilles cantabat patrijs ĩ mõtib⁹. Maius tñ apud me pondus habẽt Quintilianus atq̃ plutharc⁹. qui ad honesta pueros studia non plagis aut verberib⁹. ꝫ monitis ⁊ rõnib⁹ ducẽdos aiũt. verbera seruos decẽt nõ liberos. Nobilib⁹ pueris ⁊ maxime regũ maioꝝ laudes at vituperia q̃ verbera cõmoditatem afferunt. Illa ad honesta concitant. hec a turpitudine cohibẽt. In vtrisq̃ tamẽ adhibendus est modus ne quid nimis sit. Pueri nãq̃ in modicis celebrati laudatõnibus intumescũt. nimis aũt affecti iniurijs frangũtur animoq̃ deficiũt. at ex plagis odia surgunt que ad virilem etatem vsq̃ ꝑdurant. Addiscenti autem nihil magis aduersum est q̃ p̃ceptores odisse. quos tu si recte facere volueris non min⁹ amabis q̃ ipsa studia. ⁊ parentes esse non quidem corporis ꝫ mẽtis tue iudicabis. multum hoc ⁊ pietas studio ꝯfert. Audi rursus Iuuenalem. Dij maiorum vmbris tenuẽ inquit ⁊ sine pondere terram. Spirantesq̃ trocos ⁊ in vrna perpetuũ ver. Qui preceptorem sancti voluere parentis. Esse loco.

De cura corpoꝝ ⁊ qualiter nutriendi sunt pueri.

E p̃ceptoribus satis dictũ est. Nũc videndũ arbitramur quomõ illi corpi tuo curam p̃bere debent. Quã consuetudinẽ puerile corpus accepit. eandẽ seruare succedente tpe cupit. Cauendũ est igit̃ ne nimis molliter enutriat̃ ne somno plus q̃ satis ẽ. aut qeti indulgeas. Mollis educatio quã vocam⁹ indulgentiã. neruos oẽs ⁊ mentis ⁊ corpis frãgit. Vi tãda est plumaꝝ mollicies. herere sericũ carni nolim. interdũ grosso lino vtẽdũ est. sic fiũt mẽbra solidiora. ⁊ laboris magis patiẽtia. Cũq̃ sis natura pulcherrim⁹ ⁊ digna sceptro soboles: studendũ ẽ vt gest⁹ forme respõdeãt. vt recta sit facies ne labia detorqueas ne linguã sugas. ne viciũ ebrietatis effingas. ne seruilẽ imiteris vernalitatẽ. ne supin⁹ sit vult⁹. ne deiecti in t̃rã oculi. ne inclinata vtralib⁹ ceruix. ne inducte rustice man⁹. ne status indecor⁹. ne sessio irridẽda. Ciliorũ mot⁹ apte retinendus. recta sint brachia. neq̃ in ꝓferendis pedib⁹ rusticia. Nihil potest placere qd̃ nõ decet. Nouit ꝫ Philippus alexandri pater. q cum multos quos bello cepat venũdans. sublata impeditaq̃ tunica sederet nequaq̃ decore. ⁊ vnus ex his q venundabant̃ clamaret. Ignosce mihi philippe. nam a patre mihi amicicia tecũ ẽ. Vñ sibi amicus esset hõ interrogat. Et illo ꝓpius accedente atq̃ submissa voce dicẽte. parũꝑ inferi⁹ clamidẽ demittito. ita enĩ inept⁹ sedes. istũ ait philipp⁹ dimittite. Nã q beniuolus atq̃ amic⁹ eẽt latebat. Seruãdus ẽ igit̃ in motu oĩq̃ statu decor. In q̃ re tãcuriosi greci fuerũt. vt gestus legẽ ꝯscripserũt. quã Ciro noĩa vocauerũt. eã socrates ꝓbauit. Plato ĩ ꝑte ciuiliũ actionũ posuit. Crisipp⁹ ĩ p̃ceptis de educatõne liberoꝝ nõ omisit. Sũt etiã corpis quedã certamina que minime cõtẽni debent. ꝫ eius rei p̃ceptores audiendi sunt. vt quãtũ satis erit in his elabores. quo ⁊ apta quedã mẽbroꝝ cõpositõ simul ⁊ robustitas acquirit̃. Bona enim in pueris corpis habitudo bona q̃ senectutis fundamenta iacit. Cũq̃ regem inesse p̃lijs sepius oporteat. militarib⁹ certamib⁹ exercere pueros ꝯuenit. quẽ regni gubernacula manẽt. Bellum enĩ educatũ ĩ vmbra corpis habitudinẽ repudiat. Macillẽtus aũt miles ⁊ bellis assuet⁹ ĩ certamib⁹. pugiles feroces ⁊ structas p̃lio ꝓpulsat acies. Nõ ḡ ab re fuerit te quẽ sepe ꝯ thurcos pu-

gnare necessarium erit. arcum in puericia tendere. fundam iactare. rotare. sagittã dirigere. hastam iacere. equos ascendere. cursitare. saltare. interesse venationib. nãcisci. nãdi periciam. ¶Nihil est turpe discere qõ licet honeste facere. Audi virgili um de pueris ytaloꝝ que refert. ¶Natos ad flãmã primũ deferim⁹. seuoꝝ gelu du ramus et vndis. penatu inuigilãt pueri siluasꝝ fatigat flectere equos ludos et spi cula tendere cornu. ¶Ceterum nec puero ludos interdixerim qui nõ sunt obsceni. lu dere cum equalib⁹ pila. quẽadmodũ tibi Johãnes hinderbach viꝛ doctus precepta cõscripsit. et laudo et probo. ¶Est locus. sunt et alij pueriles ludi. qui nihil turpitu dinis habent. quos tibi nõnũqꝫ preceptores pmittere debent vt sic laboris remissio fiat. et alacritas excitetur. ¶Nõ est semp lris seriosisqꝫ reb⁹ incumbendum. nec im mensi labores sunt pueris adijciẽdi sub quib⁹ defessi corruant. et alioquin pondere molestiaqꝫ pressi doctrinaꝫ minus mansuete pcipiant. Plante nanqꝫ cum modicis aluntur aquis. multis suffocantur. ¶Posse oportet vitam nostram in duas pres esse diuisam. in studium ac remissionem. Sic vigilie somnus par bellum estas hyems operosi festiqꝫ dies laboris cõdimentum est ocium. Itaqꝫ nec laborem sumere ni mium. nec ocio nimis indulgere oportet. Hostes em̃ disciplinarum vt a platone di ctum est labores et somni.

Quali cibo et potu pueris vti cõuenit.

Oꝛporalia puerorꝫ exercitia qui regnũ expectant qualia debent esse. qua lesqꝫ ludi iam tenes. ¶Nũc de cibo potuqꝫ dicamus. Modicus ac tem peratus cibus. vt hieronimus ad rusticum scribit. et carni et aĩme vtilis ẽ Assit igit̃ ratio vt tales et tantas assumas escas. quib⁹ nec corpus oneretur. nec li bertas aĩme pregrauetur. Et q̃uis cibi refutandi sint qui difficulter digeri possũt prouidendum tñ est ne delicatis assuetus cibarijs cõmunia demum fastidias. ¶Nõ semp est i vrbibus degendum. Eris nõnunq̃ in castris. in siluis in deseꝛtis locis vbi necessarium erit grossioꝛib⁹ vti cibis. Sic nutriendus est puer. ne cum tempus expostulet. bouinas carnes abhoꝛreat. Adde q̃ bellatoꝛi huiusmodi futuro conue nit porrigere dapes. nõ que delicatum. sed que robustum corpus efficiant. Si quis pter a passulis. amigdalis. cõfectis ex succaro cibis. puis auiculis. hedulis. agni culis leniorib⁹qꝫ semp mensis vtaꝫ. quib⁹ demũ mensis releuari restaurariqꝫ po terit si ceperit egrotare.

De supfluitate in esu quarundam patriarum.

Dtingã nũc aliquid qõ multi ex tuis subditis repꝛobant. Quis em̃ vel australis ẽ vel vngarus vel bohem⁹. qui de frugalitate mensaꝫ libenter audiat disputantẽ. ¶Quid em̃ est qõ in his regionib⁹ maioꝛib⁹ offeratur pconijs cibarioꝝ luxurie et laute glozia mense? Quid est qõ familia magna pꝛobet magisqꝫ predicet. q̃ diuitis cene numerosa fercula? Ille magnificus inquiũt. ille ce lebꝛandus. illi voluꝑe sezuerim. cui⁹ culina semp fomat. semp vncta est. cui⁹ gule nulla obstant pꝛecia. qui splendide cenat. et raris et longe quesitis vtitur ferculis. Cui⁹ cellaria redundant ferculis patentqꝫ omnib⁹. Sic histriones loqui. sic para siti scurreqꝫ solẽt. qb⁹ vinẽdi curia i solo palato cõsistit. Et q sardanapalli seq̃ntes ingluuiẽ. gruis collũ mallẽt bre q̃ suũ. Sz nihil ẽ optie puer idolis. qõ eque effugẽ sapiẽtẽ opteat. q̃ viuẽ ad ostẽtatõz. pꝛ̃ares aures seq; nõ aĩ verã rõz vsqzadeo viuẽ di ducẽ bre. Spernẽdi sũt inanes rumusculi. fugiẽdi assentatoꝛes. ¶Nõ ẽ appetenda laus q̃ oꝛe ab insani manat. Clarissim⁹ patruelis tu⁹ fridericꝰ cesar. q nũc monar chiã tenz iperij. tãq̃ sapiẽs tãsobꝛiũ se oñdit. ñ vino ñ cibo se iplet. castigata pꝛãdia nia venaĩ. Sz ne lõgi⁹ euagemur. Quid sibi vult tãta ferculoꝝ nũeꝛositas. q̃ diuer sitate carniũ atz sapoꝝ delectatõe puiuas q̃si captiuos tenet. ¶Nõne moꝛbi ex nimia saturitate pcitãt. Quot sũt q postq̃ gule voluptatẽ expleuerit. vomit⁹ cogũt sustinẽ molestiã. vt qõ turpiter ingesserũt turpi⁹ egerãt. Affezẽt mistri tui si sapiẽt cozam te nõ plurimas epulas. noli pfinize nũerũ. Qui te regũt q sanitatis q vtutis q maie

statis ⁊ temporis ⁊ loci ꝓsideratione habeãt. Imperatoriã domũ Julius cesar nisi solẽne ꝓuiuiũ fuisset tribus voluit ferculis cõtentari. Cesar augustus in sũmo fasti gij culmine secũdario pane ⁊ pisciculis ꝓtentus iubilus erat. Dicet aliquis Quid nero. quid caligula. quid vitellius? Nunqd cõmessatiões in modice frequẽtamus. haud inficiamur. ꝫ imitari optimos nõ pessimos. ⁊ glorioſos nõ illaudatos decet. Rursus adijciaꝫ aliter in italia vbi famẽ caloꝛ extinguit. aliter in germania vbi frigus comedendi ꝓuocat appetitũ regulanda est mensa. Neq; hoc negamus. At nõ multũ comedere cuius ardet stomachi rabies. ꝫ varia illũ sumere ꝑciosaq; ꝓhibemus. Deminisseq; te volumus dicti ꝓuiuarũ vocabuli. Non enĩ vt greci. sic ⁊ maiores nostri cõpotatiões cõmessatiõesq; voluerũt. quasi vini cibiq; gratia ꝓueniaꝫ. ꝫ ꝓuinia vt simul viuerẽt. Socrates multos ꝓterea velle viuere dicebat vt ederent ⁊ biberẽt. se aũt ꝓterea ⁊ edere ⁊ bibere vt viueret. Ad quẽ modũ quicũq; se limitauerit is ꝓfecto nõ magnos sumpt⁹ in cenis habebit. paucis nãq; ⁊ mimis rebus natura ꝓtenta est. Aristoteles vir clarus ⁊ inclitus cũ de voluptate gustus atq; tactus id est cibi ⁊ veneris disputaret. ab his ꝓficiscerẽtur sensib⁹ delectatiões solas boibus cõmunes esse cum bestijs asserebat. Atq; idcirco ĩ pecudũ haberi ferarũq; numero quisq; esset his voluptatibus impeditus. Cetere ex rebus alijs ꝓdeuntes homĩ tm̃ ꝓne sunt sicut apud macrobiũ in saturnalib⁹ Eustachi⁹ affirmat. Quis igitur habẽs aliqd bũani pudoris voluptatib⁹ his duab⁹ coeundi atq; comedendi gratuletur. q̃ cõmunes sunt cũ asino ⁊ sue. Sz de venere adolescẽtẽ magis q̃ puerũ mouefacere oportebit. Interim cũ cenarũ sumptus reꝓhendim⁹. Catonis ꝓmo venit in mentẽ. Qui cũ apud romanũ populũ in ꝓdigalitatẽ ⁊ in modicos sumpt⁹ inueheretur. Oĩ ingt difficile est ad ventrẽ oꝛonẽ habere q aures nullas habet ⁊ c̃.

Ne pueri imoderati sint ĩ bibẽdo. ⁊ q̃ turpe est eis vinũ appetere.

Verum cũ delectatio gustus pleroſq; nõ minus in potu q̃ in cibo detineat. Cauendũ est tibi ne vel multibibus vel optimibibus fias. oẽmq; inebriem vitabis. Sit moderata bibitio non que mentẽ grauet ꝫ que sitim auferat. Multũ suci i pueris ẽ. lacte sunt ⁊ sanguie pleni. raroq; sitim sentiũt. Appetitoꝛe vini puero nil turpi⁹ ẽ. Usus vini sicut Valeri⁹ ait. romanis olĩ feminis ignot⁹ fuit Quid pueris ferem⁹ ne pueroꝝ bachari mẽtes aut vini surgentẽ ingenij iugulabimus mero. Quis theutunico moꝛe in vas vino miscere aquã. mihi tñ nullo ratiõe ꝓsasũ fuerit sumosũ vinũ nisi aq̃ castigatũ pueroꝝ mẽsis apponi debẽ. Relatũ est mihi ex bohemis ꝓceri⁹ quẽdã fuisse q liberos ab infantia suos atz ab ipsis incunabilis solius. Maluiatici aut Reuolij magnis ⁊ crebris hauſtibus assuefaceret. Sic enĩ aiebat. Postq̃ viri fuerint multũq; biberit. nulli⁹ vini potẽtia mẽtẽ amittũt. Sic fortasse nutrit⁹ fuerat Cir⁹ iunioꝛ q cũ lacedemonios vt secũ societatẽ inirent hortareꝫ. Loꝛ sibi dicebat lõge graui⁹ eẽ q̃ fratri. Nã ⁊ pl⁹ meri q̃ ille bibẽt ⁊ meli⁹ ferret. Stulta ⁊ inanis cautio. ne sis aliqñ ebri⁹ sp ebriũ eẽ. nõ pdũt q sic nutriti sunt mentẽ. cũ marie bibũt. ꝫ stultã adherentẽq; sp ebrietatẽ cõtinuãt. Nõ ibi memoria est. nõ viuoꝝ ingeniũ. nõ bonaꝝ cupido artiũ. non glorie non honestatis studiũ. Elegꝝ ne cũ istiusmõi beluis ꝓflictari videamur. qbꝫ int̃ boies locũ dare scelus arbitramur. ad platonẽ trãseam⁹ ⁊ quã ille dĩn⁹ vir de vini potu sniam tulerit audiam⁹. Nic enĩ nõ passim hauriẽda vina ꝫ modicis ⁊ honestis inter bibẽdũ remissiõib⁹ refici integrariq; aĩos ad instaurãda sobrietatis officia sapiẽt exist̃auit. nec diffugiẽdas eẽ oĩno vini potatiões. qꝛ null⁹ ꝓtinẽs ꝓsus aut tpat⁹ satis fidelit̃ videri pt̃. c⁹ vita ñ int̃ picula viciꝝ ⁊ in medis voluptatũ illecebris explorata sint. Nã tui libẽtie grẽq; oẽs puinioꝝ icognite sũt. qq illoꝝ oĩno exps sit. si eũ forte ad pcipiẽdas has voluptates aut volũtas tulerit. aut casus indixerit aut neccitas impulerit. mox deliniri ⁊ capi. neq; mẽtẽ ei⁹ aĩmq; ꝓsilẽ necẽ ẽ. Muniẽdus ẽ q̃ puer aduers⁹ vini maliciã. ñ fuga sic egyptij faciũt. neq; igurgitatõe sic bohemis placuit ꝫ ai vigoꝛe ⁊ ꝓstãti pñtia. vt vsus moderatõe tpat⁹ fiat ⁊ ꝓtinẽs. Ultimur aũt vino nõ nobis vti dominet̃. ꝫ vt calefacto simul refectoq; aĩo si qd ĩ eo vl frigide tristicie

vel torpentis verecūdie fuerit diluam⁹. qō tūc faciam⁹. cū modicū ⁊ tolerabile vinū sumimus. Sint ergo cōuiuia q̄ te p̄nte fiūt et in cibo et potu castigata. suisq; regul' limitata. sobria sine luxuria. ne vel aīme vel corpis officia p̄pediāt. ¶Nō sit illic tristicia nec vultus nubili. assit ⁊ aliqñ risus. ¶Nō laudo Crassum quē semel ī vita risisse Cicero scribit. ¶Nā saluatorē nr̄m risisse nūq̄. alteri⁹ q̄ hoīs officiū fuit. Assit in cōuiuio ḡnitas sed leticiā nō excludat. Assint voluptates ß lasciuiā nō inducāt. Assit musica oblectamēta ß nihil turpitudinis afferant.

De corpalibus delitijs cōpescendis.

Eterum q⁹ corp⁹ adhuc tractam⁹ cultū. succincta platonis sn̄ia referēda est. His tātū indulgeri corpori vult. vt phie misteriū p̄stare possit. Quod dictū p̄udēter putam⁹. si reipublice curā sub phie studio volum⁹ p̄tinere. ¶Nā qui corp⁹ optīe curant. aīam v̄o que ei⁹ seruitio uti debet negligūt. nihil ab his differūt. q vt organa pfectissima possint hre oīi studio congrūt. artē v̄o cuius gr̄a cōparant organa oīno despiciūt. ¶Cōtra seruādū est. ¶Nā castigare ⁊ ꝑpescere ei⁹ impet⁹ velut immanē quandā beluā oportēt. et ei⁹ aduersus aīam temerarios motus rōis habena cohibere. ¶Pitagoras cū itellexisset ex familiaribꝫ suis quēdā ergastis vt pinguis fieret indulgē cibarijs. Hic ingt nō cessat molestioꝛē sibi carcerem struere. ¶Cneus v̄o ¶Pompei⁹ cui magno cognitōe fuit. cū aduersa valitudie laboraret. iussit medic⁹ vt turdo vesceret. Illū sui frustra q̄siuere. Erat eñ p̄ter ān̄i temp⁹ Cūq; ex familiaribꝫ qdā dixisset foꝛe vt apud Lucillū turdi. quē penes ān̄ū integrū nutrirēt inueniri possent. Tū ille q̄ vis egrot⁹. Ergo ingt nisi Lucillus studeret delitijs. viuere pompeius nō posset. ac dimisso medico paratu facillimis ac vilibꝫ vs⁹ est. Illud solū cibo cūrādū est. vt necessitas corpi tribuat. vt possit eē laboris patiēs Itaq; vētri nō ad voluptatē. ß ad sustētatōem porrigere oportet. ¶Naz qui cenas spatq; coquos mēte agitāt epularūq; gratia terras mariaq; pscrutātur. miserabili admodū seruitute premūtur. et grauissima dño tributa pendūt. mihi leuius patiētes. q̄ qui apud inferos penas dant veluti ignē diuidētes et cribꝛo aquaz ferentes. ac p fossum vas implere anhelātes sicut basili⁹ ait. Queris tū quid de vestitu ceterisq; corpis cultibus sentiamus. absolutā paucis quid arbitrer faciendū. Tonderi aut aīmari vltra q̄ necessitas sit aut miseꝛoz est (testimonio dyogenis) aut iniuriaruz itaq; occupatū esse in corporis ornatu aut leuis est hom̄is aut oīno vani. aut illius qui probarū insidiat virginū. matronarūq; castitati. Obseruāduz est supuacue moliaris ne plus corpi tribuas q̄ aīme cōmodū sit. turpeq; regi fuerit. ꝑ nimiam corporis curā effeminatū videri. Est aūt adhibēda oīni cultu mūdicia. nō odiosa nec exquisita nimis. sed agrestemq; fugias et ī hūanā negligētiā. ¶Nā demosteni et boꝛtensio probꝛo datum est. q⁹ vestitu et cetero cultu corpis nitido venusto nimisq; accurato fuisse tradūtur. ¶Puero tñ et viro regi dignitas habenda est. ¶Nedū iactantie rumoꝛem fugit in auaricie labaꝫ infamiā. qua nihil est in p̄cipāte detestabili⁹.

Q⁹ nihil est in terra p̄ciosius nihil p̄stantius illumiato intellectu.

Absolutis breuiter his que de corporis cura dicēda sensuim⁹: ad institutōem mētis festinat oratio. In qua re pſuadere volim⁹ nihil eē q̄ hoīes in terra possideāt p̄ciosius itellectu. Cetera quidē humane vite bona pusilla sunt atq; indigna. que multis laboribus insectemur. ¶Pulcra nobilitas sed alienum bonū. ¶Preciose diuitie. ß fortune possessio. venusta gloria: ß incōstans. ¶Forma decēs ß caduca quoq; durās tempoꝛe. Optāda sanitas ß pmutatōi proꝛs⁹ obnoxia Cōcupite vires ß egritudie aut senectute facile ꝓtabescūt. ¶Nihil p̄stanti⁹ itellectu et rōne. Hoc null⁹ fortune tollet incursus. nulla calūnia distrahet. Cūq; reliq̄ oia tempoꝛe minuātur. sciam et rōem senectus auget. Bellū singula trahens atq; oīnia ferens. solā doctrinā nequit eripe. Megarā cū demetri⁹ captā solo equalq; Stilphonem p̄m illic oīm nudum interrogauit. an suoꝛ quicq̄ amisisset. Cui stilphō haud equidem inquit. bellum enim nulla ex virtute spolia ducit. De socrates cum Gorgias percontaretur. an persarum regem felicez esse putaret. ¶Nescio inquit quantum

vtutis habeat ⁊ discipline. Perinde ac hisce nõ aũt fortune bonis ꝑsistat bt̃itudo. Acci hoc dictũ est ⁊ memorie cõmendato Ladislae rex olim ditissime q̃uis regna tibi maxima debent̃: nõ tamẽ felix dici poteris. nisi vtute p̃ditus ⁊ anime magis q̃ fortune bonis habũdaueris. Regna nãq; ⁊ opes non magis possidentiũ sunt q̃ cuiuscũq;. sed vt in seculari ludo nũc huc transeunt nũc referunt̃ illuc. Sola virtutis ⁊ viuẽti ⁊ mortuo stabil̃ ẽ ⁊ firma possessio Jureq; diuitibꝫ solõ ĩqt. Et nos ñ ꝑmutabim⁹ cũ virtute diuitias. Tibi ergo cũ diuitie affluãt. curandũ ẽ ne vtutes desint sine quibꝫ nedum regis sed nec viri nomẽ quisq; meret̃. Sicut hyemi necessaria ꝑ serenitatẽ parare ꝯuenit. ita ⁊ boni ⁊ optimi ad senectutẽ vtutis viaticũ ĩ puericia vendicare debent. Quis nouit hũane vite variabiles casus? Nihil ẽ sub luna fixũ nunc diuites homĩes sunt nũc pauꝑes. nũc regnãt nũc seruiũt. nũc sanitate gaudẽt nũc egrotãt. Nemo scit mane qd vesper vehat. Nemo tam diuinos habuit fauẽtes crastinũ sibi vt policeri possit. Ob quã rem Theseus vt scriptũ apud Eutripedem Licero refert. sic dicere solitus erat. Nã q audita a docto meminissem viro futuras mecũ comentabar miserias. aut mortem acerbam aut exilij mestã fugam. aut semꝑ aliquã molem meditabar mali: vt siqua iniecta duritas casui foret ne me impatuꝫ cura laceraret repens. Sed nulla res est que aduersus nouercantis fortune impet⁹ certius q̃ ph̃ia solamen p̃beat. Hinc iunior Dyonisius cũ eiectus tyrãnide ⁊ in exiliũ actus interrogaret̃ quid sibi Plato ⁊ philosophia profuissent. vt equo respõdit animo facileq; ferrem fortune mutabilitatẽ. Siue igitur aduerse nobis siue secũdores fuerint. ad philosophiã qd̃ ẽ virtutis studiũ recurrere debem⁹: cuius potissime reges ꝯuenit amatores existere. Plurima sunt necessaria regi. qui sicut Arestotili placet lex est quedã animata. Magnũ est regni põdus. qꝛ nõ tm̃ sui curã rex habẽ debet vt saluus fiat: ꝫ populi q̃ꝫ vt creditã sibi multitudinẽ recte dirigat ꝑ iusticiã in viam salutis ⁊ pacis. Scriptũ est enĩ: Rex insipiens dissipabit populũ. sapiens autẽ ciuitates ditat. Vere q̃ꝫ Vegetius inqt: Nullus est quẽ oporteat vel plura vel meliora scire q̃ p̃ncipẽ. cui⁹ prudẽtia debet oĩbꝫ ꝓdesse subiectis. Ideoq; Salomõ cum tanti põderis grauitatẽ in se sentiret. optionẽq; habuisset. vt que vellet a dño postularet. Dabis inqt ꝓuo tuo cor docile vt iudicare possit populũ tuũ. ⁊ discernẽ inter bonũ ⁊ malũ. Philippus aũt macedo cũ alexãdrũ filiũ suũ cõmoneret. iubebat eũ vt ⁊ Arestotilẽ obseruaret ⁊ ph̃ie studeret. ⁊ adiecit: Ne multa huiuscemõi agas que me penitet egisse.

Qꝛ philosophie studiũ sicut oĩbus sic ⁊ regibus vtile esse dinoscitur.

Uemadmodũ tibi iam ꝑsuasũ eẽ putam⁹ puero q regnatur⁹ sit necessariũ ẽ ph̃andi studiũ. Ph̃ia v̄o oĩm mater artiũ. quã plato donũ. Licero inuentũ vocat absq; litteris haud facile ꝑcipi põt. Hec te primũ ad dĩnũ cultũ. deinde ad ius hoĩm qd̃ situ ẽ in generis hũani societate tuũ ad modestiã aĩm erudiet. ⁊ ab aĩo tãq̃ ab oculis caliginẽ remouebit. vt oĩa supa prima media ⁊ vltĩa videas. Quis igit̃ litteris insudare noluerit qñ tãtus ex his fructus ꝑcipit̃. in qbꝫ est boni ac mali noticia. q̃ nobis p̃terita referãt. p̃ntia moderent̃. futura inducant. Sine litteris oĩs etas ceca est. Nec alieno carere ducatu põt illitteratus princeps Cũq; adulatoribꝫ plene sint regũ aule. qs verũ principi dixerit? An nõ cõducibile est regẽ litteras nosse. vt in ph̃orũ libris ipse v̄itatẽ sibi vendicet. Demetri⁹ quippe valerius Ptolomeũ regẽ monebat. vt libros de regno impioq; sibi cõpararet atq; ꝑlegeret. Que enĩ amici nõ audent monere reges. Hec ĩ libris scripta repiunt̃.

Quo tempore pueri litteris tradi debent.

Anda ẽ igit̃ summo studio lr̃is opa. Sꝫ q̃situ olim fuit. q̃ tpe tradi litteris pueros oportꝫ. Añ septimũ ãnũ nõ placebat theodosio. qm̃ illa pueri etas ⁊ disciplĩe capax ⁊ laboris patiẽs videt̃. Idẽ q̃ꝫ p̃cepit heresthotenes. ꝫ aristophones atꝫ Crisipp⁹ qbꝫ ⁊ Quĩtiliã⁹ assentit̃ nullũ tp̃s cura vacaẽ voluer̃t. Fuisset igit̃

ab ipis cunabilis incipiendū vt nutrices etiā nō nihil tibi cōtulissent. quas si fieri posset sapientes Crisippus optauit. ne quid ab illis cōtagionis cōtrahi posset. tetrioza nāq; ptinaci⁹ berent. et bona facile mutanť in peius. Maternus sermo sapiētia cōditus et elegātia sepe filijs ꝓfuit. vt de Cornelia graccoꝝ matre pleriq; scribunt. cui⁹ eloquētia in filijs redūdabat. Multū itereſt facūde sint an rudes: prudentes an stulte q̄ pueros nutriūt. siue matres sint siue alie queuis. Sz tu nutricis iaz euasisti iuguz. matrē clarissimā ⁊ vltra modū eloquētissimā prius amisisti q̄ nouisse potuisti. Sed omittam⁹ p̄tertta que magis culpari q̄ reformari p̄nt. ad temp⁹ in quo nunc es veniamus.

Qualibus precipue instrui debent pueri xp̄iani.

Redimus te instructū eē vt xp̄ianū decet. Oꝛoem scire dn̄icam. Salutatōem beate marie virginis Johānis euāgeliū. Simbolū fidei. Collectas quoq; plures. Que sint mortis peccata. Que spūssancti dona. Que magna p̄cepta dei. Que opa misericordie. Que deniq; saluāde aīme et in celū referende sit via. psuasū tibi nō ambigim⁹. post hanc vitā repiri aliam. que bonis leta dulciq;. malis amara sit et molesta. Hoc em̄ nō sacri solū codices. sed ipe gētiles quoq; ostendunt littere. Socrates em̄ vt apud Ciceronem legimus. duplices esse vias duoſq; cursus aīmaꝝ a coꝛpe excedētiū differebat. Nā q būanis vitijs atz flagitijs inquinati essent et totis se libidinib⁹ dedissent. vel in republica violanda fraudes incepissent. his deuium quoddam iter esse secluſū a cōsilio deoꝝ. Qui aūt integros se castoſq; seruassent. essentq; in coꝛpib⁹ būanis vitā imitati deoꝝ. his ad illos a quibus essent ꝓfecti reditū facile patere. Quid nos dicem⁹ quib⁹ euāgelia p̄dicata sunt. Et qui saluatoꝛis incarnatōem tot miraculis cōfirmatā scire magis q̄ credere videri possumus. Nos qdem si recte sapim⁹. hāc būanā vitā nihil eē arbitramur. nec bonū quicq; existimādū eē censebim⁹ qđ ad vitam alterā nō suppeditat vtilitatē. Nō itaq; dignitatem. nō amplitudiem maioꝝ. nō coꝛpis vires. nō formā nō magnitudiem. non a cunctis homib⁹ habitos honoꝛes. nō ipz imperiū. nō qcqd dici potest in hac vita excellens. ꝟ vltra ꝓcedere spes nr̄e debēt: et ad alteri⁹ vite p̄paratōem cūcta moliri. Que aūt illa sit vita aut quo pacto illa viuat. plus negocij eēt oñdere q̄ nos in p̄tia suscepim⁹. Maioꝛes etiā auditoꝛes q̄ ipe sis ad pcipiendū res ipa requirit. Sz hoc solū diſſe sufficiat. Si qs oñem post creatos homines felicitatē mente cōcipiat. simulq; in vnū cōgerat vniuersū: quā qdē ptē illoꝝ bonoꝝ adeq̄re cōperiet. Sz illi⁹ vite bona oīa būana simul collecta. magis abeē q̄ vmbrā et somniū a veris reb⁹. Ad hāc poꝛro vitā sacri ducūt sermones p occulta nos erudientes. ad q̄rum ꝓfundū sensū dū tibi p etatē venire nō licet: nō ē ab re vt in alijs doctoꝝ tū viroꝝ libris eruditaris. Est em̄ et poetis sic Basili⁹ ait actoꝛib⁹ et scriptoꝛib⁹ ceteris et oīnib⁹ boīb⁹ inberendū. vñ nobis ad ingenij exercitatōz aliqua sit vtilitas accessura. Sic deū p̄ceteri s oñes colendū littere clamitāt. Huic te primū dabis cōmendabisq;. hic tuus ē auctoꝛ. tuus pr̄. tuus dn̄s. huic oīa debes. Cunq; oñes boīes deo referre gratias debeāt. tu illi maxime regratiari et seruire teneris. cuius munere factū est vt rex nascereris. poteras vn⁹ ex plebe aut vn⁹ ex rure nasci. Sz inscrutabile dei iudiciū i sublimi te solio collocauit. Nō efferri debes nō tumescere. nō supbire: qđ tibi datū est. alteri dari potuit. Quāto maioꝛ es natu tāto debes te humilius gerere. subijcere collū regi vni. intereſſe diuinis officijs. Nā cui diuin⁹ cultus ē coꝛdi. facile reliqua famulāt. Primū querite regnū dei scripta dicit. et post hec oīa adijcient vobis. Romani q̄ quis gētiles erāt oīa post religionem ponenda duxerūt. etiā in quib⁹ summe maiestatis ꝓspici decus voluerūt. Nec dubitauerūt sacris imperia seruire. Ita se būanaꝝ rerū futura regimia erūtia. si diuio subesſent bene atz constanter fuiſſent famulata. Quid nos veri dei noticiam hūtes facē debem⁹? Cane ne tibi religionē putes eē subiectā q̄ quis maximi p̄cipis nōmie gaudes. Non dn̄s sed filius eccl̄ie. sacerdotis impio in his que dicta sūt dei sub. ect⁹ es. Theodosius cesar q̄ quis potētissimus eſset et romanū gubernaret im-

perium. Ambrosio tamen Mediolañ ecclesie presulatum tenenti collum subiecit. imperatamq; penitentiam peregit humiliter Constantinus autem maximam sacerdotõ reuerentiam exhibuit Iudiciũ super episcopis in cõcilio niceno ferre nõ voluit asserens deos ab hominibꝫ non esse iudicandos. Nec mirum. Ait enim in epistola sua Clemens. qui beato petro in apostulatu successit. Omnes principes terre et cunctos homines sacerdotibꝫ obedire. aut capita submittere debere. Eos autem a solo dño iudicandos: quia sui sunt et non alterius. Et quis est qui alterius iudicet seruum? Nam si ista non paciuntur homines. nec deus deorum et dominus dominantiũ hec vlatenus patietur. Sic sanctissimus ille presul beatum petrum eterne vite clauigerum predicasse commemorat. Tu ergo presbiteros qui dei ministri sunt honorabis. non sines opprimi. non grauari. non affici quibusuis iniurijs. Nec dices ineptus sacerdos est. indignus. immundus Nihil ad te. iudicem habet. non erit inultum quod cõmiserit scelus Tu dignitatem et sacramentum veneraberis. Nec audies disculos enormesq; iuuenes qui tibi ꝑ adulationem secus nitũtur ꝑsuadere.

Cum quibus expedit pueros conuersari.

Equirit hic locus vt quales tibi iuuenes ꝯuiuere ministrareq; pueros iusta ratione velimus palam fiat. Et hinc enĩ potest vtilitas dominiũq; redundare. Sint ergo qui tibi assistunt moribꝫ instituti. nulluꝫ sit in eis vicium. non vtantur vocibꝫ deprauatis. facile enim imitandis turpibꝫ ac prauis oẽs sumus. Et in prouerbio dicitur. Si claudo vicinus habitaueris et ipse nonnunq̃ claudicabis. Multum est in teneris consuescẽ sicut virgilius ait. Caueãt autẽ preceptores tui. ne quis tibi adolescens assentator adhereat. Est enim pestiferũ genus hominum qui laudant quecũq; audiunt laudari. et rursus cum vituperante vituperãt negant si quis negat. et affirmant nisi audiunt affirmantez. atq; vt Polipus ad speciem subiecti soli colorem mutat: ita et isti ad voluptatem audientiũ sententiam variant. parati et aduersus iusticiam et aduersus deuꝫ testificari: si placitum esse putarint audienti. Abigatur ex tuis edibꝫ hec pestis. Sint veraces tecum pueri. verecundi. pudici. modestie cultores et sanitatis. non ficti. non fallaces. non pertinaces. non vinolẽti. nõ crapulosi. non iniurij. Ex his quidam vngaricũ quidã patriũ qdã bohemicũ. omnes autem latinũ sermonẽ norint. vicissimq; obloquãtur. Sic absq; labore et q̃si ꝑ ludũ hec oĩa ꝑdisces ydeomata. et alloqui tuos subditos ꝑ teipsum poteris Nihil est ꝙ suo principi fauorem populi cõciliet q̃ gr̃a ꝑmonis. Et indignꝰ quodãmodo regno vidr. q cõquerentes aut aliquid expostulantes regnicolas nõ intelligit. Auo tuo materno maximi cordis regi tantũ ꝓfuit linguas nosse cõplures. quantuꝫ patri tuo nocuit ignorasse. Metridatem qui regnauit in Põto. quis non cõmẽdabit qui viginti duabꝫ gentibꝫ quibus imperauit absq; interprete loquebatur. Nec ego te plus Australibus populis affectũ q̃ bohemis vngarisq; voluerim. Tui sunt omẽs equali studio dirigendi. indignã rem agit teste platone. qui vnam partem reipubice sic curat. vt alteram deserat. Que res maxime sepe calamitatis causa principibꝫ fuit. Atq; ratio hec potissima est que nobilissimam ytalie prouinciam subtraxit imperio. Quia contenti patrio solo reges theuthonici nimisq; suis affecti laribꝫ ytalie regimen neglexerunt. Regna non minus amor q̃ ferrum tuetur. sed amari qui non amat impossibile fuerit. amoris autem conciator lingue cõmerciũ. Tibi ergo cum ꝑ etatem licet intendum est vt audire ꝑ te subditos intelligere et affari possis. Contingũt sepius aliq̃. q̃ tibi soli referre subditi velint. nec interpreti cõfidũt. Princeps insuꝑ q ꝑ aliũ semꝑ loq̃t nihil recti maꝯis q̃ regis nomẽ meretur. Mulieri vt Homerus inquit taciturnitas decus affert at non item viro.

Quibꝫ modis ꝑmonis vsus in pueris formari debeat.

Unc qa de ꝑmone ĩcidit ꝑmo. Quibꝫ mõis ĩ puero ꝑmonis vsus formari debeat dicendũ existimamꝰ vt cũ virilẽ togã ĩduerit. nõ solũ loqui ꝑ ornate loq prudẽterq; valeat. ꝙ regi negligẽdũ nemo putauit. maxĩa nãq; ꝑconia sibi cõparãt. q loq̃ndo ceteros suꝑãt. atq; hec vna res fuit q̃ vlirẽ ẽ q̃uis ĩbellẽ pugna

ci prefecit Aiaci. Achilles namq; postq̃ interemptus est arma non forte brachium ℔ florida lingua tulit. Haud igitur recte Ciceronis illud nonnulli carpũt. Cedãt arma toge. Concedant laurea lingue. Nam vt idem Cicero dicit. Cũ idcirco homines a bestijs differant q̃ aliqui possunt. Qua demũ laude dignus est. qui in ea re ceteros superant. in qua homines bestias antecellũt. At nos lingue q̃uis erudite sermonem magis q̃ taciturni principis morem probamus. non tñ impremeditatũ puerum logq̃ cõmendam⁹. Quod enĩ inconsulto ac temerarie dictum factumue fuerit. id pulchrũ esse nequit. Inprecogitati sermones. nedũ pueroꝝ ℔ virorum q̃ plurima leuitate atq; in curia referti sunt. Considerata vo premeditatõ. orationẽ vagari nõ sinit. Quid dicam de pueris. qñ illustres oratores Pericles et demosthenes se alloqui ꝑm recusarunt. quia imperatos se esse dicebant. Si quis vo ex tẽpore sinat dicere. extreme causã garrulitatis instituit. Nolo tibi nimiam puero sermonis patere licentiã. Magne sapientie tempestiuum silentium est. Nonnunq̃ sermone prestanti⁹ plures dixisse q̃ tacuisse penituit. Quod silentio retentum est effertur facile: quod semel ediderís. reuocari nullo modo potest. Nam semel emissum teste flacco volat irreuocabile verbũ Quid ergo dicem⁹ cum et silencij et orationis magna vtilitas sit. tenere te mediu⁹ volumus. neq; tacere semp neq; loqui semper. Non exigimus Pithagoreũ id quinquẽnale silentiũ. neq; tersitis loquacitatẽ. Linguam dicebant veteres debere non esse liberam nec vagam: ℔ vinculis de pectore imo et de corde aptis moueri et quasi gubernari. Nam q sunt faciles leues et importuni locutores. horũ orationẽ bene existimatũ est in ore nasci non in pectore. Elixem cõtra Homerus sapienti facundia preditum vocẽ mittere ait non ex ore ℔ ex pectore. Nempe verborũ cohercende petulantie vallũ positum ẽ dentiũ. vt loquẽdi temeritas nõ cordis tñ custodia cohibeaẽ. ℔ et quibusdam quasi excubijs in ore positis sepiatur. Cauendũ est ne obijci possit id Epicbamj Cum loqui nesciret tacere non potuit. Aut salustianũ. Loquax ingt magis q̃ facundus. Opus est vt loquendi vires radices agant. tumq; cum tẽpus aduocarit fandi libertas detur. Nimia tacicurnitas loquendi facultatem adimit. Sicut enĩ qui longo tpe cõiecti ĩ vinculis fuerit. si posteri⁹ soluanẽ. ob viciox cõsuetudinẽ nequeunt ambulare: ita qui ſmonẽ diutius astrinxerunt. si quando loquendũ ex improuiso fuerit cõmutescunt. Vt autẽ recte formare sermonem possis. qõ attinet puero nõ nihil dicẽdũ est. Formanda ẽ in ꝑmis vox. ne feminea exilitate frangaẽ. neue sil'r tremat: aut nimium boet. expressa sint verba. suisq; lr̃is totis enunciẽtur. non excidant extreme sillabe. nõ audiatur vox in faucibo. atq; expedita sit lingua et os. absolutius expressi oraq; sermo. Nomina q̃dam ꝑceptores tui versusq; offerent tibi affectate difficultatis ex pluribo ⁊ asperrime coeuntibo inter se sillabis concathenatos. et veluti cõfragosos q̃ citissime vt vuluas atq; prouincias. Naz et demosthenes cum lingue tardioris esset. acceptis in ore lapillis solus sibi pronunciabat orationes. quibo emissis facillime ac expolite demum in senatu conconabatur.

Quales orationes quos ornatus pueri scire debẽt. et q̃ turpiloquia caueant que solent bonos corrumpere mores.

Is postq̃ preceptis institut⁹ fueris. equales tuos oratõis ornatu grauita teq; superare contendas. victor euadas tum in hoc tum ĩ omni laudabili exercitio. dolebis vinci. vincere gaudebis. Licet enim ipsa vicium sit ambitio. frequenter tamen causa virtutum fuit. et ille nimirum cõmendandus est puer quem laus excitat. qui victus flet. quem gloria iuuat. Absit autem in omni sermone turpitudo. qñ actionis vmbra. vt ait democritus extat oratio. Corrumpunt atq; bonos mores testante apostolo cõfabulationes male. Quod ex Menãdo receptum Jeronim⁹ astruit. Et quoniã plerũq; sermones qui festiuitatem habẽt. latenter aliqd admittũt mali. vt venena melle pmixta bibantur: in omni turpiloquio imitandus ẽ vlixes. qui seras affixit auribo. ne sirenaꝝ cãtus eraudiret. Assit in colloquendo facilitas. ĩ obuios cõpellẽdo suauitas in respondendo benignitas. Nam graues in colloquiõibo mores digna in se odia contrabunt. Absit in contentionibus pertinacia. vincat prudentia. obtineant rationes. non solum vincere. sed forte vinci speciosum

est. Tenenda est euripedis sententia. qui duobꝫ colloquentibꝫ. cũ alter furit. eũ lõge sapientiorẽ affirmat qui verba frenat. Absit in omnibꝫ verbis iniuria. Naꝫ mentiri seruile viciũ est. et a cunctis mortalibꝫ odio insectandũ. Quãtoqꝫ dignior est qui mentitur. tanto scelus est detestabilius. Omne enim viciũ Iuuenalis quit tãto prestãciꝰ i se crimen hꝫ. quãto maior q peccat hr̃. Sit isup ꝑmo tuꝰ neqꝫ humilis neqꝫ depssus nimis neqꝫ tumidꝰ aut arrogãs. Que tumet orõ inciuilis est. q̃ tenuis ẽ nusq̃ mouet. quẽadmodũ corpus non solũ incolume. verũetiã bone habitudinis esse oportet. Ita et orationem non modo non egram. sed etiam robustã esse cõuenit. Maiora sũt hec q̃ possis capere. patebit tamẽ et his suũ tempus. Atqꝫ hanc ꝑmonis materiã quã natura ministrat grãmatica dirigit. acuet dyaletica Rethorica illustrabit. philosophia condiet atqꝫ perficiet. quibꝫ de rebꝫ suo loco dicetur.

Ut memoriam puer exerceat.

Et cũ loq̃ndi facultas cuiꝰ ꝺba et sñie laudẽt̃ absqꝫ ope memorie eẽ nõ possit. opꝰ ẽ vt memoriã puer exerceat. ꝫ igenij signũ i pueris ẽ triplicẽqꝫ ꝺtutẽ habet. sine labore percipit fideliter retinet et facile imitatur. Huic diebꝫ singulis est cõmittendũ siue sint versus siue sententie graues ex illustribꝫ auctoribꝫ Memoria nanqꝫ penu scientie dicitur ac discipline ⁊ i fabulis musaꝝ mater appellatur. qa gignit et nutrit. hanc tu in vtraqꝫ parte iuuabis siue natura memor siue obliuiosus fueris Aut enim roborabis habundantiã aut supplebis defectuꝫ ac versibꝫ parebis hesiodi. Sic enim ait Paruula si temptes supradixisse pusillis. Idqꝫ frequens peragas grandis cumulatur aceruus.

Hic commendat exercitium grãmatice artis.

Uia ꝺo grãmatica doctrine cuiusuis ostium esse dinoscitur. ac plus in recessu hꝫ q̃ in fronte. ꝓmittit desperataqꝫ videri potest. nisi ab epheb̃ puerisqꝫ percipiat̃. admonere te paucis volumꝰ ne hanc ꝯtemnas artem. quasi regio culmine minus dignam. Nihil eni ex grãmatica nocet. nisi qd̃ superuacuuꝫ est Cuius maximos viros cõstat fuisse studiosissimos. Ostendit hoc in epistolis ad filium scriptis Marcustulius orator. idemqꝫ cõsul et patrie tutor Iulius cesar summus imperator. adeo diligens huius artis fuit. vt emendatissimos scripserit de analogia libros. Augustus q̃ octauianꝰ q̃peritus grãmatice fuerit in epistolis ad ip̃m cesarem scriptis manifestat. q teste quintiliano emendatius dici calidum q̃ caldum maiult. nõ qa id nõ sit latinum: ꝫ quia sit odiosũ. Non ergo pudeat te discere qd̃ maximi orbis principes magno nancisci studio curauerũt. Dixeramꝰ supra doctrinam regibꝫ necessariam esse. q̃ si parum mihi habes fidei: regius ꝓpheta te cõmoneat. Et nunc reges intelligite precipit ille. erudimini qui iudicatis terram. Quomodo erudiri et disciplinam discẽ poteris nisi totius eruditionis initiũ et fundamẽtum acceperis qd̃ est grãmatica. Sed dedisti tu hactenus huic operã arti. nec inuitus p̃ceptoris tui monitis auscultasti. nõ tamen adhuc pfectus grãmaticus euasisti. pergis eni adhuc discere pfectius. quibꝫ ex rebus decreuimꝰ tibi nonnulla de gramatica scribere. nõ qa velimus ipse te grãmaticã docere. ꝫ breuiter ipsos fontes ostendemꝰ. ex quorũ potu veri grãmatici fiunt. ad quos vt tui preceptores te ducãt tanto magis optamus. quanto id magis tibi cõducibilius arbitramur.

Q̃ grãmatica habet tres partes principales.

Rãmatica sicut quintilianus ait in latinum translata litteraturam designat. habetqꝫ partes tres recte loquendi scientiã. poeticam et alioꝝ auctoꝝ enarrationem scribendiqꝫ rõnẽ. Detigamꝰ ex his aliquid quod tibi audire sit vtile et nobis dicere nõ indelectabile. Prima pars est recte loquendi scientia. Rectã locutionẽ hoc ideo accipimꝰ loco. que verbis aptis et rite cõiunctis enunciat̃ q̃uis alias viciosa et procax minusqꝫ iusta fuerit. Si ergo grãmatice recteqꝫ loqui volumus. noscendus est verboꝝ vsus. Aliq̃ nr̃a sunt. aliqua peregrina. aliqua simplicia. aliqua cõposita. aliqua ꝓpria. aliqua translata. aliq̃ vsitata. aliq̃ sita. atqꝫ i his tota vis recte loquendi consistit. vt his apte compositeqꝫ vtamur. Nostra dicun-

tur omnia que ab ytalicis inuenta sunt. vt amor lectio scriptio. peregrina ex oĩbꝫ ꝓ
pe gentibꝫ recepta reperiuntur. vt a gallis. Reda ab hyspanis gurdi qui vulgo stoli
di reputãtur. Ex theutonicis. Macrbio. Infinita vo ex grecis. vnde romanus ser
mo vt plurimum versus ẽ. Et ĩ verbis quidem grecis vtendũ est declinatione latina
q̃uscꝫ patit̃ decor. vt Plato palemo. non platon Palemoncꝫ dicat̃. quia rectus ĩ on
latinus erire non cõsueuit. Nõ tñ admoduꝫ absurde greca quocꝫ declinatõ nõnũq̃
recipitur et presertim in carmine. vt apud Virgiliũ audiat hoc tantũ vel qui venit
ecce palemon. Et nobis idem Alchimedon duo pocula fecit. Et orphea quẽ ĩ medio
posuit et phillida amo ante alias. Et aulay in medio libabãt pocula bachi. Nec pa
tiebantur antiqui in as greca nomina masculina finiri per rectum. ideocꝫ apud ple
roscꝫ reperit̃. Enea pelea. Anchisa. hermogora at modo viciũ esset nisi Pelias Ene
as anchises hermogoras diceret̃. vt iã latinũ declinatio greca vsuꝫ obtinuerit. Sim
plicia verba sunt amo lego. probus territus et his similia. Composita vo vt adamo
perlego improbus perterritus. fiunt cꝫ cõpositiones aliquãdo ex duobꝫ. vt pterrit⁹
ex p et territus. aliquando ex tribꝫ vt imperterritus. ab in per et territus. Putat cꝫ
Licero Capreꝫ ex eo fieri quod ẽ cape si vis. Et sunt q̃ Lupcalia interpretent̃. Lu
dere per caprũ. Junguntur aũt verba ex duobꝫ latinis integris vt superfui et subter
fui. q̃uis ex integris an cõposita sint queri possit. aut ex integro et corrupto. vt mali
uolus. Aut ex corrupto et integro vt noctuagus. Aut ex duobus corruptis. vt pe
disseq⁹. Aut ex nostro et peregrino vt biduuꝫ. aut ecõtra vt antichato. Aut ex duo
bꝫ peregrinis vt epiredia ⁊ antixps. Epi greca ꝓpositio est Rede gallicũ vehiculũ
necꝫ grecus inde necꝫ gallicus dixit epirediũ. Romani suũ ex alieno vtrocꝫ fecerunt
ꝓpria vo verba illa dicunt̃. que illud seruãt ad qõ primũ denominata sunt: vt flumẽ
qõ aq̃rũ multitudine fluit sꝑ Torrens q̃ inundatõe tumescit siccitate deficit. Atqꝫ ĩ
his cognoscendis rectecꝫ locãdis non parua diligentia opus est. vt edem pro templo
dei ꝓ domo magni viri. non ecõtra dicamus. Aut laborẽ pro dolore aut dolorem pro
labore ponamus. Trãslata vo dicunt̃ que alium natura intellectũ. aliuꝫ loco prebẽt
veluti gemma. Fm naturam preciosum lapillum significat. ex loco translata in lo
cũ significare guttam põt. quam vitis putata mittere solet: seu pullulantez primo ve
ris tpe ramusculũ. Transfertur autẽ vbũ ex loco in q̃ primum fuit: in alium in quo
aut ꝓprium deest aut translatũ pro ꝓprio melius esse videt̃. Compellitqꝫ nos verba
trãsferre aut necessitas. aut vtilitas. Necessitas vt iam de gemma diximus. Nec enĩ
nomen aliud habuit rusticus. quo se mõstrãtẽ primo ramusculũ siue guttã liquoris
exinde manantẽ appellaret. Necessitate cꝫ durum hominem dicim⁹ atꝫ asperũ. quia
non habemus ꝓpriũ qõ demus his effectibꝫ vocabulũ. vtilitas bifariã diuidit̃. ga
vel significanti⁹ vel ornatius q̃ ꝓprijs translatis vtimur. Significanti⁹ dũ dicimus
hominem ĩcensum ira. aut inflammatum cupiditate aut errore lapsũ. Iratuꝫ enim ⁊
cupidũ et errantem proprie licuit ꝑ minus significãter. Ornatus causa multa inter
poni trãslata solent. vt lumẽ orationis. generis claritatem. cõcionum procellas elo
quentie fulgura. Modicus tamen atqꝫ oportunus translationis vsus illustrat orati
onem. frequens autem et nimius obscurat et tedio complet. Continu⁹ vo in allegori
am exit atqꝫ enigmata. Nec parũ iudicij necessarium est. vt que continua que vel de
formis translatio sit cognoscatur. Honesta profecto mihi atqꝫ iocunda diui Augusti
ni translatio videtur. dum in sermone innocentum inquit. Qui vo dicuntur martirꝫ
flores. quos in medio frigore infidelitatis exortos. velut primas erumpentis ecclesie
gemmas quedã persecutionis pruina decorit. Licero castrataꝫ morte Affricani rem
publicã inepte dici existimauit. Quid si illum audisset qui psicatum ait monetare
verba. ga voces emulari nostras conatur. Usitata sunt verba que communi terun
tur vsu. et his tutius vti possumus. Licero dicit que primo dura fuerunt vsu molliri
nec tempore suo satis audacter vrbanum dicebant. nec viuo Quintiliano practicaꝫ
at hec hodie trita sũt qs ãtiq̃ꝫ vl̃ scãdalũ l̃ gehẽnã dirissꝫ. ꝫ ista nob lcõ euãgelica tra
didit. Hic id oratij vex reddit̃. Multa renascẽt q̃ iã cecidẽ cadũtcꝫ. q̃ nũc sũt ĩ honore

vocabula si volet vsus. Quem penes arbitrium est ⁊ ius ⁊ norma loq̃ndi. Ficta vocabula sunt q̃ sibi qsq̃ nouiter fingit vt apud oratium Inimicat vrbes. hoc est inimicitias facit. Idem q̃ꝫ v̄bum fingere videt̃ alio loco. Volucrisq̃ fati tardauit alas h̄ est distulit. Seruius ait q̄busdam herbis olim sacerdotes amasculari fuisse moris vt ampli⁹ coire non possent. v̄bum est ex masculo fictum. Sed non licet omnib⁹ v̄ba fingere. v̄ba noua. Qd̄ em̄ ait Flaccus Licuit semꝑq̃ licebit signatum p̄nte nota ꝓducẽ nomen. Vt silue folijs patronos mutant̃ in annos p̄ma cadunt ita v̄boꝝ vetus interit vsus. Et iuuenum ritu florent modo nata vigentq̃. ad eos referendum est. q iam orando atꝫ scribendo magnum sibi nomen fecerunt. Sicut Therenti⁹ q p̄mum dixit obsequm ⁊ beat⁹ inuentor messalia atꝫ mirabilium excogitator. Augu⁹. Qui mediocri sunt ingenio non inuenire vocabula ꝫ inuentis vti debebunt. In omnib⁹ at̃ v̄bis siue noua sint siue antiq̃ siue nr̃a siue aliena siue ꝓpria siue translata. nullus honor fuerit nullaq̃ laus nisi bn̄ reb⁹ accõmodet̃. Cunq̃ duo sunt tantũdem significantia. eo vti p̄stat qd̄ meli⁹ sonat vt facili⁹ intelligat̃ vt beatitudinem q̃ poti⁹ dicas.

De variatione dictionum ⁊ declinatione tempoꝝ ⁊ casuum.

Ognita v̄o natura v̄boꝝ diminutiones declinatõnes deriuationesq̃ prenoscẽ oportebit. Memineris scabellum ex scamno. vinum ex villo. ex paruo pusillum. Ex pinna qd̄ est acutum bipennem q̃ securis est vtrimq̃ habens aciem. At ex recto q bos est fieri bouem ⁊ a lauando fieri lotum atꝫ illotum. variant̃ nanq̃ plurimum dictiones ⁊ in casib⁹ ⁊ tp̄ib⁹ ⁊ in numeris ⁊ in modis. vt hec tradita sunt apud g̃maticos admodum diffuse. Nec p̄positio ꝯiuncta v̄bis semꝑ eũdem remanere patit̃ sonum. vt cadat excidit. calcat exculcat testimonio sunt. fuerũt q pepigi ex v̄bo paciscor descendẽ putauerunt qd̄ minime veꝝ est. Paciscor nanq̃ p̄terito tp̄e pact⁹ sum ex se format. non pepigi qd̄ Quintilian⁹ ab eo affirmat ꝓficisci qd̄ est paco. Inuentum est em̄ in duodecim tabulis pacunt. cui⁹ est simile cadunt. at h̄ ex cado sumit̃. sic g̃ ⁊ pacunt dixeris ex paco. Cado cecidi p̄teritum habet. paco pepigi. Ad hec adijcienda sunt genera ne masculinum dixeris qd̄ femininũ sit aut neutrum aut ꝯmune. Pt⁹ hec qd̄ maius est ꝯnexiones v̄boꝝ ⁊ nominum quo pacto fieri debeant. Sciendum est vt apte ꝓnomina ꝑticipiaq̃ locant̃. nec aduerbia p̄positõnes interiectionesq̃ negligant̃. Cauẽdumq̃ totis animi viribꝫ erit. vt in omni v̄borum ꝓnunciatione barbarismi feditas absit.

Barbarism⁹ ꝯmittit̃ in ꝯmixtione ydeomatum.

Arbarism⁹ q̄dem ex multiplici manat fonte. Ex gente vt si latina in oratione vocabulum afrum vel hyspanum vel theutunicum misceas. quod non sit vsu latinum. Ex natura vt si insolenter minaciter ac crudeliter loquaris. barbare nanq̃ dixisse videberis ex alteratione dictionum vt si detrahas vel addas vel varias sillabas vel lr̃as aut de loco suo transeuntes. vt Tinga placentinus qui ꝑcula pro gula dicebat. duplicis ab hortensio barbarismi notatus vicio. Hoc tamen apud scriptores carminum aut veniam sepius aut laudem meretur. vt Virgilius. Nec spes libertatis erat nec cura peculi pro peculij. Et alibi. Cingite frõte comas ⁊ pocula priorgite dexteris. Priorgite tanq̃ priorigite dixit. Et iuuenalis adijciens sillabaꝫ de nerone sic ait. Quales sunt epulas ipsum glutisse patamus induperatorem. pro imperatorem metri mensura deposcit. Quedam sunt verba. q̃ si proferant̃ singula viciosa sunt. iuncta v̄o sine rep̄hensione dicunt̃. Nam ⁊ dua ⁊ tre ⁊ pondo barbare sapiunt. Et duapondo ⁊ trepondo recte dici. Quintilian⁹ affirmat. Nec barbarismus abfuerit si que longa est sillaba breuiter pronunciaueris. aut correptam ꝓduxeris quod poetis aliquando ꝑmissum est. vt ytaliam fato ꝓfug⁹ lauinaq̃ venit. Virgilius em̄ ytalie primam sillabam que breuis est vbiq̃ productam facit.

Qualiter et qñ cõmittitur vicium ſoleociſmi.

Oleociſmi quoq; vicium multiuariam cõmittimus vt cum ſuum rei non redditur genus. vt ſi hunc arborem dixeris quod feminium eſt. Corticem tñ et amaꝝ poſſum⁹ꝫ amarã dicẽ cũ ſit vtriuſq; Virgili⁹ auctor. ſi vbo vl' participio vel prepoſitioni non redditur ſuus caſus ſoleociſmus adeſt. ſi vnuz ad te vocans venite dicas. aut ſi plures a te dimittens ita loquaris abi. aut ſi dicenti quẽ video ita accurris. aut reus eris ſoleociſmi ſi magnum peculiolum aut grandẽ te dixeris equulum poſſidere q̃uis impropꝛie loqueris nõ tamẽ cõmittis ſoleociſmuz. an et aut cõiunctiões ſũt. ſi tamen requiras. hic aut ille fuerit in vicium cadis. Nec minus peccabis ſi pro illud ne feceris non feceris dicas. Quia licet ne et nõ aduerbia ſunt. alterum tamen negandi alterũ vocãdi eſt. In ſacra tamen ſcriptura repertũ eſt Non furtũ feceris cũ furtum fieri pꝛohibetur. ſed ibi quoq; vt in poetis multa licenter q̃ ſignata magis dicunt. Quedam ſunt que ſingulariter dũtaxat efferunt. quedã pluraliter tm̃. Quedã per paucos caſus dici volunt. cõmutata vo ſoleociſmũ habẽt Nec enim nex michi inſtat dicere licet. neq; mortes imminẽt q̃uis et hoc aliquando pmittatur ſi referat ad plures. Nã vnus vnã tm̃ mori mortẽ poteſt. Nec pꝛno mani ſacra factio dicendũ eſt. ß paternis manibꝫ. Habẽt autẽ nõnulla ſoleociſmi faciẽ nec tamen vicioſa ſũt. vt Tragedia thieſtes. Ludi flozalia et megalenſia ſtemata. hec nominant frequentioza quidẽ apud poetas. ß ozatoribꝫ q̃ pmiſſa ſunt et nomina feminina quibꝫ mares vtuntur et neutra qbꝫ femie vt Silla. Catilina Jugurta. Meſſalia. Balba. Bolobella. Agrippa. Glicerium Boꝛtiũ philoꝛtiũ Euſtochium. Nec vicium habent In quibꝫ omnibꝫ ſi quis vicio carere vult. quatuoꝛ eum noſcere oporte bit. Rationem vetuſtatẽ. autoꝛitatẽ. cõſuetudinẽ ꝛ ratõe primũ eſt trãſigendum tẽ.

De analogia et Ethimoloia.

Ationẽ que ꝛ grãmatica põt Analogia preſtat. aut Ethimoloia. Ex his tñ non tantũ ratio q̃ exemplum valet: quia cõſuetudini ſeruiũt. ob quam rem inepti ſunt qui pertinaciter ꝛiuationibꝫ aut ſimilitudinibꝫ magis herent q̃ cõſuetudini. vt qui audaciter dicere volũt. nõ audacter. et conire nõ coire. et frugalis nõ frugi. licet omnes ozatoꝛes aliud ſeq̃nt. Analogia ex latini greco i latinũ tranſlata ꝓꝛtio nũcupat. põtq; dici ſimiliũ ratõ. Hui⁹ vis eſt. vt illud qꝺ dubiũ eſt. ad aliqꝺ ſimile referamus ꝛ quo non queritur. vt incerta certis probemus. vt ſi queramus. finis feminiũ ſit. an maſculinũ. ſimile illi ſit panis. ſi dubium eſt domu dicẽdũ ſit an hac domo. ſimilia ſint anus manus. Si ſcire cupias an ferueo. es ſit media ſillaba longa vel breui. Erũt illi ſimilia ꝓandeo ſpondeo pendeo q̃ ſponde re prãdẽ pẽdẽ faciũt. mediãq; pꝛoductã retinent. Sed multa eſt in his ꝛceptio. Repertum eſt apud lucillum feruit aqua et feruet nunc ad omnia vt ſit feruio. is. it. Virgilius quoq; feruere litora late. media correpta dixit. Nos etiã in domo fuim⁹. nõ i domu dicere ſolemus. Lupus et lepos nõ minus conformia ſunt q̃ panis et funis. lepus tamen epizenum. lupus maſculinum eſt q̃uis Barro lupum femineam dixerit Eunium ſecutus et fabium pictoꝛem.

De ethimologia que verboꝝ requirit oziginem.

Thimologia que verboꝝ exquirit oziginẽ multam habet eruditionem. Hanc alij notitionem appellauerunt. alij veriloquium. ß qui vim potius ituiti ſunt originatõz vocitaret. Eius erinde Marcus telius in ſe poſuit tamen ſe eẽ hominẽ frugi pꝛobare voluit. nõ qa eſſet abſtinẽs. Nam id quidem mentiri non poterat. ſed qa vtilis multis id eſt fructuoſus vnde ſit dicta frugalitas. Huius ethimologie quidam nimis ſtudioſi verba paululum ꝛclinata varie et multipliciter. aut coꝛreptis. aut productis. aut abiectis. aut ꝛtractis. aut mutatis ꝛ loco litteris vel ſillabis ad ſuum vſum reducere conãtur. Ita vt in paruis ingenijs a fediſſima vſq; ad ludibria dilabãtur. vt ſunt qui hominem pꝛopterea appellari putãt quia ſit humo natus: tanq̃ primi mortales ante nomẽ impoſuerint terre q̃ ſibi Licet enĩ geneſis teſtimoio aride nomẽ ꝛeus ididerit. nõ tñ humum appellauit ß humi

vocabulum postea natũ est. Alij verba quasi ab aere verberato et stellam quasi lumi
nis stillam. Et celibes veluti celites. quia grauissimo vacent onere. et iviennam qua-
si biennam dici stultissima ratione iudicãt. qa duobꝫ annis Julij Cesaris obsidionẽ
pertulerit. Cum viuente iulio nõdum cõdita fuerit. et in eius initio non iviennа. sed
flauianum appellaret. Sed cui non venia dabit qñ teste Quintiliano magnus varro
deceptus ẽ Is enĩ agrũ ꝓpterea dictũ putat quia in eo aliquid agatur. Et graculos
qa gradatim volãt Quintilianus autẽ alterũ ex greco duci. alterũ ex vocibꝫ suis de
nominari cõfirmat. Nec desunt q ꝓpterea Merulã dici censeãt. quia sola volat qua
si mera volans. Sed non est in omnibꝫ originatiõibꝫ auscultandũ. nisi fuerint ab il-
lustribꝫ oratoribꝫ approbate. vl manifestam deriuatiõem pre se tulerint. vt Consul. a
cõsulendo vel adiudicando. Nã et hoc cõsulere veteres vocauerũt. Unde est illud ro-
gat vt boni cõsulas idem bonũ iudices Nec te lateat ethimologiam vt predictũ ẽ ser
uire cõsuetudini. Hinc triquatrã siciliciam nõ triquadriã. Et meridiẽ non medidiez
dicimus. vetusta verba maiestas quedã vt ita dixerim religiose cõmendat. Nam que
sunt a vetustate repetita. non solum magnos assertores habent ꝫ etiã afferunt graui
tatem orationi non sine delectatõe. cũ et auctoritatem antiquitatis habeant. et quia
intermissa sũt gratiam nouitati similiter pariũt. Sed opꝰ est que crebra sunt nec ma
nifesta. quia nihil odiosius affectione nec vtiqꝫ ab vltimis et oblitteratis repetita
tẽporibꝫ. Meminisse oportet fauorini phi. qui vt est dictũ apud Agellium de noctibꝫ
adolescenti verboꝝ cupidissimo plerasqꝫ voces nimis prestas et ignotissimas ĩ quot
tidianis cõmunibusqꝫ sermonibꝫ exprimẽti Euniꝰ inquit Et fabritius et Comenta-
nus antiquissimi nostri et his ãtiquiores Oraciꝰ. Trigimera et plane et dilucide cũ
suis fabulati sunt. Neqꝫ Aruncoꝝ aut siccanorũ q' primi coluisse ytaliam dicuntur
qcq̃ dictasse peregrini reperimus. ꝫ etatis sue vbis locuti sũt. Tu autẽ ꝑinde ac cum
matre Euandri nũc loq̃re sermone adhuc mltis annis iã desito vteris. qa scire atqꝫ ĩ
telligere neminem vis que dicas. Nonne homo inepte vt quod vis cõsequaris abun-
de taceres. Sed antiquitatem tibi placere ais ꝙ honesta et pulchra et sobria et casta
sit. Uiue ergo moribꝫ preteritis. Loquere vbis presentibꝫ. Ad id quoqꝫ a G cesare
excellentis ingenij ac prudentie viro in primo de Analogia libro scriptum est. Habe
semper in memoria atqꝫ in pectore. vt tanq̃ scopulũ sic fugias inauditu atqꝫ insolẽs
verbũ. Adhibenda est igit moderatio. ne vel nimia sint vel nimis obscura vel omni-
no refutata que a vetustate verba reperiuntur. Quis enĩ nunc nox pro nocte. aut ym
pro eum diceret. at hec habẽt duodecim tabule. sic enĩ illic scriptum fuit. Si nox fa-
ctum furtum fuit. si ym siue occiderit iure cesus esto.

Quos autores imitari licet et a quibꝫ ẽ auctoritas requirenda.

Utoritas ab oratoribꝫ vel hystoricis peti solet. Nec minus a poetis qñ nõ
magis hoc q̃ illud modulatio metri deposcit. Qualia sunt ĩmo de stirpe
recisũ et aeree quo cõgessere palumbes. Et silice in nuda ex quibꝫ scimꝰ
stirpem masculini generis. Et palumbẽ et silicem femini esse. cum metrum in mutati
one generis nil requisiuerit. Sũmorũ aũt in eloquẽtia viroꝝ iudicium pro ratione
et velut erret honestus ẽ magnos duces sequentibꝫ. Sed hoc qꝫ videndum est ne ni-
miũ antiquos imitemur aut nimis obscuros. Nã ⁊ si põt videri nihil peccare qui vti
tur his vbis q̃ sũmi auctores tradiderũt multũ tñ refert nõ solũ qd dixerint aĩaduer
tere. ꝫ etiã quid ꝑsuaserint Oro ꝑterea cuiꝰ sũma vis est ꝑspicuitas q̃q̃ viciosa fuerit
si egeat interprete. Quis mõ nocte ꝯcubia dixerit et hac nocta filio pendebit Eutru
ria tota q̃uis vtriusqꝫ sit Euniꝰ autor Quis lucrum et habundum vt Catho. Quis
gladiola sicut Messala pronunciauerit.

De vsu loquendi et deriuationibꝫ terminorum.

Uperat igitur cõsuetudo certissima loquẽdi magistra. Cui et rationes ce-
dunt et vetustas ⁊ autoritas oĩs parẽ cogit. Utẽdũ est ꝑmone vt numero
cui publica forma ẽ. Nã pene ridiculũ fuerit. malle ꝑmonẽ quo locuti sũt
homines q̃ quo loquuntur Exposcebat ratio vt inuidere te sicut videre te diceremus

quod actius in menalippo dixit. Quis non florem librũ inuidet meũ. Cicero tamen dicit hoc ꝯsuetudine prohiberi yduare. vnde ydus dicte sunt. vetusti Eutrustorum populi idem esse aiebant quod diuidere. vnde vidua q̃i valde ydua. id est diuisa. aut a viro diuisa. Hodie nemo dixerit yduare q̃uis nobis ydus sit yduasq; consuetudo dimiserit. Nec diequinte vel diequinti copulate ꝓ aduerbio quisq̃ scribere ausus fuit. q̃uis Pompeyani versus suffragetur autoritas. qui est ex attelliana que mathia inscribitur dies hic sextus cum nil egi diequarte. moriar fame die pristine Eodẽ modo auctoritate nõ indoctorum veterum reperitur dictuz ꝙ significabat diepristino idem priore qđ nunc pridie dicit. cõsuetudine magis hoc q̃ illa probante. Sed ẽ hic quoq; iudicium necessarium. ne passim vulgus imitemur. Cõstituendũ est in primis quid sit ipsum quod consuetudinem appellamus. Nam si ex eo ꝙ plures faciunt nomen accipiat. periculosum dabit preceptũ vt Quintilianus ait. non orationi modo. sed quod maius est vite. Unde enĩ tantum boni in pluribꝫ que recta sunt placeant. Non in multitudine sed in paucitate sapientia reperitur. Nec eloquentia populi. ꝫ est paucorum. Maximus est eorum numerus qui comas nutriunt et in gradus frangunt. Et qui perpotant in balneis. qui summo studio cenas insectantur. qui lucris illicitis qui libidini ꝯuiunt. Pauci qui ab his abstinẽt. absit vt illos imitemur. istos fugiamus. q̃multi sunt qui verba latina deprauãt. Pro eo quod est amare atq; insequi veneris cupiditate. feminas houisare huius terre populus dicit. Sumptus qui fiunt ab itinerantibus ceralia vocant. Quãdo venturũ quẽq̃ significare vult ipe inquit non veniet sed erit cito venire. Quid igitur. sequemur ne istos quia plurimi sunt. et loquendi consuetudinem ex multitudine recipiemus? fatescat hic error. Non enim quod viciose q̃uis multis insiderit pro regula sermonis accipienduz erit. quia non vicia sed mores boni consuetudinem faciunt. Sicut ergo viuendi consensuz bonorũ sic et loquendi cõsonantiam eruditorũ appellari et imitari consuetudinẽ oportebit Succinte tibi et admoduz breuiter que sint fontes prime partis grãmatice. nõ expressius sed indicauimus quibꝫ potare te tui poterunt. debebũtq; preceptores pristiani et aliorum qui signate locuti sunt libros aperientes. Nos interea secunde partis intentio que sit in medium afferamus.

Ex peritiã loq̃ndi null⁹ asseq̃t nisi poetas hystoricos ⁊ oratores ꝑlegẽit diligẽter. Oncathenate sunt inter se discipline. nec vnamquisq̃ adipisci potest nisi lumen alterius consequatur. Quis enim recte loquendi peritiam habet nisi poetas viderit hystoricos et oratores perlegerit. Quod rationis est quod autoritatis est ac cõsuetudinis in grãmatica: vnde nisi ab his sumitur. vult ergo secunda huius discipline particula nõ solum prefatos auctores legi atq; intelligi sed omne scriptoꝝ qui diserti fuerint et probati discuti genus. Non propter hystorias modo. verumetiam propter verba que frequenter ab autoribꝫ sumũtur. ideo cõducibile et necessarium est. vt ad colligendos preceptores tui non parum diligentes sint. veteres instituant vt ab homero atq; virgilio lectio incipiet. q̃uis ad intelligendum eorum virtutes opus esset firmiori iudicio. Sed huic rei superest tempus. Neq; enim semel legentur Interea vero et subtilitate Heroici carminis animus puerilis assurget. et ex magnitudine rerum spirituz ducet et optimis imbuetur. quod Augustinus quoq; probat in primo qui de ciuitate dei inscribitur libro. Sed tibi nõ video quomodo greca tradi possit. cuius rei preceptor abest. Dicerem autem etiam illa tibi addiscenda si facultas adesset. Nam et ad regnum vngarie melius dirigendũ cui greci cõplures subsunt non parum conduceret. e ad latinam orationem multuz tibi luminis afferrent littere grece. quas non pauci latinorum imperatores maximi didicerunt. Plus enim apud me valet magni Cathonis autoritas. qui vel senex grecis litteris operam dedit. q̃ Gaymarij qui eas litteras turpe putauit discere quaꝝ mgr̃i ꝯuient. sed nobis voluntas adest facultas abest. iõ de latinis dicam⁹ quoꝝ nõ tãta ĩopia ẽ vt cũ his efficẽ latinã orõez nõ possum⁹ ⁊ pleniorem et ornatiorem.

Quomodo germanie ꝑtes poetas despiciunt et theologiam colunt.

Oeuturo mihi de poetis eorumq; lectiones suasuro. mihi turba illorum insultabit qui videri magis q̃ esse theologi volũt. Quid tu nobis ex ytalia poetas adducis inquiunt. sanctosq; germanie mores eneruata poetaꝝ lasciuia corrumpere ꝓperas? Nunquid obiectũ est vt probrum a romanis tuis marco nobiliori. q̃ in Etholiam consul poetam Euniũ duxit. Nũquid tuus Licero quẽ sequeris quẽ imitaris in Tusculanis questionibꝫ recte poetas eductos a platone cõmemorat ex ea ciuitate quam finxit. cum optimos mores et optimum reipublice statũ exquireret. Quid boecius. nunqd poetaꝝ musas scenicas meretriculas appellauit. Quid diuus Iheronimus inquit ꝓpterea se verberatũ ab angelo dicit. quia litteris incumberet secularibꝫ. Abi tu procul a nobis atq; poetas tecũ referto. Neq; ab his Iuriste quidam discrepabant. quorum doctrina nõ in textibꝫ ꝫ in glosis heret. quiq; nihil ornatius in iure ciuili reperiri censent. Autenticorũ libris quibꝫ pauca respondentes dicim⁹. Si omnes qui sunt homines in germania idem sentiẽt. libentius migrabimus: q̃ cũ tanta ignorãtia aut cecitate morabimur. Sꝫ sunt etiam his in regionibus viri docti qui poetas et oratores magnopere colunt. nec argumentis mouent̃ aduersariorũ. Licet enim detractores nobilior tulerit non tamen detrahenti multitudini cessit. imitatusq; ipsum est affricanus maior. qui non contentus poetaꝫ dilexisse statuam eiusdem Eunij suo ⁊ maiorũ suorum sepulchro imponi iussit. vt si decertatuꝫ de autoritate fuerit. plus ponderis in affricano nobilioreq; dixerim. q̃ reliqua populi multitudo possit habere. Nec difficulter auertitur platonis auctoritas que a cicerone refertur. Audi que Licero subiunxit. hec eius verba sunt. Sed quid poetis irascimur. virtutis magistri phi inuenti sunt. qui summum malum dolorẽ dicerent. Atq; subinde refert exempla philosophorum q̃multa. qui doctrinam introduxerũt perniciosam. Qua ergo ratione poetas excludit Plato. eadem philosophos oportuisset expellere. Quid de theologis dixerim. Quis error in fide non a theologis profectus Quis arrianaꝫ induxit vesaniã. Quis grecos ab ecclesia separauit. Quis bohemos seduxit nisi theologi. Romani quõdã omne medicorum genus ex vrbe pepulerũt. qa multa in his facinora sunt reperta. postmodum ꝺo castigatis sontibus innocẽtes receperunt. Quid oratores. Nonne ait Licero ciuitates cõplurimas propter facũdiã maloꝝ hominum funditus fuisse delatas? Ac sicut nec oratores. nec medici. nec theologi nec philosophi. omnes propter aliq̃s malos respui debent: similiter nec vniuersi poete ꝓpter non nulloꝝ vicia sũt abhorrendi. Alioquin et ipse Plato fuisset ex ciuitate quã formauit eijciendus. Cũ et tragedie deditus fuerit et carmina ei⁹ apud macrobium ferantur. ex quibꝫ cõstat ipsũ fuisse poetã. nec Licero in ea ciuitate mãsisset qui non solũ poetarum maximus cultor fuit: ꝫ libros quoq; tres de suis temporibus poetico more carminibusq; descripsit. Quod ex Boecio videtur obiectũ non tã solutionem q̃ risũ meret̃. Quis enĩ cachinum retineat. cũ damnari poetã a poeta referat̃ An non est ipse boecius vir poeticus? Nã ipsa phia que cũ eo loquit̃. vt plurimũ ꝺsibꝫ agit et fictionibꝫ. Quot sunt ibi fabule. quot metrorũ genera. Similis illi videt̃ boecius. qui iurabat nõ esse iurandum. Sed non hoc boecio imputam⁹. magno tum pho tum poete. isti sentiunt: ꝫ aliam illi fuisse mentem existimam⁹. de qua nunc dicere longum esset. ad hieronimũ venio cuius optarem qui viuũt omnes sequi vestigia Sic enim eloquentia viteq; sanctimonia cuncti essemus prediti. Quod opus est illũ obijcere qui postq̃ gẽtilia studia ꝑlustratus est omnia. tamẽ demũ verberibꝫ affectũ se dicit. feci me iudice hoc in negocio sicut in re familiari prouerbium est florentinorũ. Sic illi aiunt. Cum domum vndiq; oppleueris. tunc vt recte viuas memento. Si caret hic vndiq; poetaruꝫ dictis. nec versus est vsq̃ eius. qui non Tullianam redoleat eloquentiam q̃uis et Ciceronem et seculares quosuis codices abnegauerit. Sic de ceteris ecclesie doctoribꝫ dixerim quoꝝ facundiam que muta fuisset alioquin illustrauere poete. Nec mirum cum doctor xp̃iani exercitus et orator inuictus apostolus paulus poetarum volumina perlegerit quorum versus in epistolis eius inserti repe-

riuntur. ¶Nam quod ad Titum scribit Jheronimo teste. Cretenses semper mẽdaces male bestie ventris pigri. versiculus est Epimenidis poete. Alibi quoq; Menandri senarium posuit. ¶Corrumpunt mores bonos cõfabulatiões male. ¶Nec mirũ si apud latinum metrũ non seruat ad verbum expressa translatio. ¶Cum homericus eadem lingua versus in prosa vix cohereat Latus ad disputandũ campus et materia diues ¶Possent infiniti pene adduci. qui litteras seculares et presertim poetas cõfirmãt legendos. ¶Nempe Cyprianus vir eloquẽtia clarus. et martirio firmiano narrãte mortuus. q̃ aduersus Demetrianum scribens testimoniis usus sit prophetarũ et apostolorũ. que ille ficta et cõmentaria esse dicebat. Et nõ potius philosophorum et poetarum. quorũ autoritati vt ethnicus cõtrarie non poterat. Sed quid opus est alios p̃ paulum citare testes. aut cui fidem prebebit: qui paulo non credit? Sequat quisq; si vult errorem suum. nos cum paulo ceterisq; sanctis et eruditissimis viris poetarum lectionũ ne dum non vitabimus. ℈ amplectendam ceteris modis legibusq; suadem⁹.

¶ non omnibo poetis dictis adhibenda est mens.

¶On eĩ possim quosq; poetas legi atq; his herere totos puerorũ precipim⁹ animos. ¶Nam cum pleraq; in his amatoria viciosaq; sint non omnibus que ab ipsis dicuntur adhibenda est mens Sicut nec theologi nec philosophi omnes audiendi sunt. Sed cum excellentium virorũ dicta aut facta cõmemorant tunc tota mente moueri et inflammari lectorẽ debet. maximeq; conari: vt ipe talis sit quales illi fuerunt. Cum vo improborũ hominum mentio incidit. fugienda est illorũ imitatio. Audi Basiliũ sanctissimum atq; peritissimum virũ. ¶Nos inquit ille laudamus poetas. cũ non iurgiam referunt. neq; cum scurras aut amantes aut ebriosos aut dicates imitantur: neq; cum diuite mensa cantuq; dissoluto felicitatem diffiniũt Minime vo cum de dijs aliquid dicunt. et maxime cum de illis ita narrãt quasi plures sint atq; discordes. et pauloplus eadem hec dicenda ¶sunt ait de ceteris scriptoribo. et tunc maxime cum ad voluptatem leguntur. Et iterum. ℈ tunc potissimũ oratores amplectimur. dum aut virtutem extollunt aut vitia efulminant. In lectionibus igitur poetarum et aliorum scriptorum imitari apes decebit. Vt enim ex floribus ceteri nihil sumunt preter odorem et colorem: Apes vo etiam mella sciunt inde exerpere. Ita qui non solum festiuitatem sequuntur. verboꝝ aliquem fructuꝫ percipere possunt. ¶Nec ĩsuper apes omnes pariter flores adeunt: nec si quos adeunt eos totos absoluunt. sed eo ablato qõ operi suo apertum sit. reliquum omne valere sinunt. ¶Non possumus facere qui diui Jheronimi rursus vtamur testimonio vt inde remedium prebere doceamus vnde vulnus fuit inflictũ. Dic cum in epistola ad oratorem vbis scripta non ignorasse paulum gentiles litteras et vsum poetarum carminibo ostendisset. mox ita subiungit. Legant enim in deutronomio dñi voce preceptum mulieris captiue. radendum caput supercilia omnesq; pilos. et vngues corporis amputãdos esse. sicq; eam habendam in coniugio Mox q̃ de seipso subiecit. Quid ergo mirũ si et ego sapientiam secularem propter eloquij venustatem et membrorum pulchritudinem de ancilla atq; captiua israhelitam facere cupio: et quicquid in ea mortuum ẽ ydolatrie. voluptatis. erroris. libidinis. vel prescindo vel rado. habes iam formam legendi poetas et autores alios. Luz enim id ex his exceperis quod veritati cõsentaneum sit. cetera omnia transgredieris. et velut in rosis legendis sentes vitabis. Ita q̃ntũ vtiliter scriptum est accipiẽs. reliqua que nocere possunt declinabis. principio nãq; cuiusuis discipline que nam illa sit desiderare oportet et ad finem dirigere. Et quoniam ex hac vita per virtutem ad meliorem perducimur. virtus autem q̃ multuꝫ a poetis multum ab hystoricis multo etiam magis a philosophis laudatur. eorum verbis maxime inherendum est. ¶Nec enim parum habet vtilitatis consuetudo quedam et familiaritas virtutum mentibus puerorum et animis infusa recentibus: cuꝫ valde inherere soleant. et pene indelibiliter. que in tenera etate discuntur. vnde Ora-

tius. Quo semel imbuta recens seruabit odorem. Testa diu. Sic ex lectione veterum et nonor qui scribunt prudenter autorum duplex te autoritas comitatur. Nam ꝛ vi tam studio virtutum efficies meliorem. et grāmaticam periciamq; sermonis optimo rum et ornatissimorum verborum et sententiarū magnā suppellectilē tibi comparabis

Qui autores quive poete pueris sint legendi.

Ed accipe rursus a nobis aliam regulam. et qui sunt autores tibi legendi dum puer es nosci to. Sunt poete. sunt hystorici. sunt philosophi. sunt ora tores. Nam theologos in aliud tempus reseruamus Quis et hos multi sine periculo vt post dicemus tradi puero possunt. qui tamen et ipsi philosophorum nomine con tinentur. Nihil enim est quod ignoratum philosophia pretereat. In poe tis legendum qui tibi credendi sint preceptoris iudicium assit. Inter heroicos virgi lium cunctis preferant. cuius tanta eloquentia tantaq; est gloria. vt nullius laudibo crescere. nullius vituperatiōe minui possit. Apud quem dicendi singula genera que quatuor esse putantur. breue. copiosum. siccum. et floridum studiosus lector inueniet Lucanus grandis autor hystorie. et statius admodum limitatus preteritum iri non debent. Ouidius vbiq; tristis vbiq; dulcis est. in plerisq; tamen locis nimium lasciuus. preclarissimum tamen opus eius. cui methamorphoseos nomen indidit. propter fabularū periciam quas noscere non parui fructus est. nullo pacto postergandū est. Ceteri qui carmine scribunt heroico. remotissimi ab his sunt. versificatorumq; magis q̄ poetarum nomine sunt appellandi Claudianum et qui Argonauticū scripsit minime contemnendos iudicauerim. Sathiri apud nos hodie tm tres inueniuntur. Horacius Iuuenalis. Persius: potest ꝛ marcialis coquus satyrus videri. sed carmen satyre legem preterit Horacius vir fuit multe eloquētie. doctrine virgilio parū minor. vtilis est vbiq; siue Odas siue poetriam siue Sermones siue epl̄as legeris. Sūt tm in eo q̄dā que tibi nec legere voluerim nec interpretari. Iuuenalis alto ratis ingenio pleraq; nimis licenter locutus est. In aliquibo autem satyris tam religiosum se prebuit. vt nostre fidei doctoribo in nullo cedere iudicatur. Persius nimis obscurus est. vtilis tamē. Marcialis pernicios⁹ q̄nis floridus et ornatus. ita tamē spinis densus est. vt legi rosas absq; punctione non sinat Elegiā qui scribunt omnes puero negari debent. nimium enim sunt molles Tibullius propercius Catullus et que translata est apud nos sapho. raro namq; nō amatoria scribunt. de sertosq; conqueruntur amores. Ammoueantur igit. aut ad firmius etatis robur reseruētur Comedi plurimum conferre ad eloquentiam possunt. cum per omnes personas et affectus essent. Ex isto genere tm duos habemus Plautum atq; Terētium Tragedie quoq; perutiles sunt. sed latinum hodie preter Senecam (qui fuit magni senece nepos) nullum habemus nisi Gregorium Lozario venetum qui Medmeterei fabulaꝛ que apud Ouidium habetur in tragediam vertit. Cunq; in oratione grauitas et elegantia requiratur. illam in tragedijs hanc in comedijs reperies. Animaduertere tamen preceptores oportet. dum tibi comedos tragedosq; legit. ne qd vicij persuadere videatur. Sz personas q̄ loquūtur et effectus q̄ sequūt cōsiderari pōderariq; iubeat

Qui oratores legi debent. ꝛ q̄ Cicero pre omnibo.

Ratorum qui legi possunt maxima turba est. sed omnium candidissim⁹ est Cicero. qui iocundus incipientibo et appertus est satis. Nec prodesse tm sed etiam amari potest. Cuiusq; de officijs libris tibi nedum vtiles rerum necessarios arbitror. Scripsit et Ambrosius ad eius imitationem de officijs non despiciendum opus quod cum illo legendum aptissime putauerim. vt que fidei nostre ex Cicerone non cōsonāt. ex Ambrosio moderamen accipiant. Sunt opera Lactancij limatissima Nihil Iheronimi non er politum Augustini sunt emendatissimi libri. Gregorio vti non inutiliter potes. Nostri temporis Leonbardi aretini Guarini veronensis Pogij florentini Ambrosij monachi Camaldulensis volumina tersa sunt. legentibusq; fructifera. Sunt et hystorici legendi pueris. Liuius atq; Salustius. q̄uis ad eorum intelligentiā pfectu sit opus Justinus et Quintus

Curcius et quẽ petrus paulus transtulit Arrianus. in quibꝫ vt nõ fabulosa sunt. Alexandri gesta pcurri debebunt. quibꝫ adiungi Valerius hystoricus et pbus simul nõ indignus. Suetonius puero nõ est cõmittendus. Ex genesi quoqꝫ ex. Regũ libris ex machabeis ex Judith. Esdra. hester. ex euangelijs. ex actibꝫ apostolorꝫ hystorie nõ sine magno fructu recipiuntur. Hystoria nãqꝫ vt dicit Licero. est testis tpm. lux veritatis. magistra vite. nuncia vetustatis. vtilissimũ ergo est hystoricas cõplures nosse. atqꝫ in his se exercere. vt aliorũ exemplo vel vtilia sequi vel noxia vitare scias. Non tamẽ vsqꝫ ad superuacuũ laborem te volum⁹ occupari. sed receptas aut a claris autoribꝫ memoratas satis est hystorias didicisse. Nullo autem pacto vel bohemorꝫ hystorias vel vngarorum atqꝫ his similes si me penes autoritas fuerit tradi puero pmiserim. Sunt enim ab indoctis scripte. multas ineptias cõtinent. multa mendacia. nullas sententias. nullos ornatus. Nam q̃ ait plinius nullus liber est tam malus. ex q̃ nõ possit aliquid vtilitatis excerpi. ac propterea scriptorũ genera q̃uis lectõi cõmittere videaꝫ. non ad pueros referri. ꝫ ad viros iã doctos debet. Pueri namqꝫ nisi ab initio rebus optimis imbuantur. ingenia deprauant. Nec possunt verum adipisci iudicium. Tantũqꝫ de secunda parte grãmatice satis dictum esse putato. Sed tamen pueris hos autores nõ ingeri. simul neqꝫ omẽs tibi de necessitate audiẽdos nos arbitrari. et oĩ curãdũ studio duxeri⁹: ne cumulatio laboris nimiũ odiosas tibi lras reddat.

De reges et principes eruditi debent in scribendo.

Erciã grãmatice partem superius in orthographia dictũ est cõtineri. doctrina bene scribendi leuiuscula. res fortasse videbiꝫ. si tibi de hac quoqꝫ pte precepta tradiderim quasi ridiculũ sit. Regem scribẽdis se lris occupare beneqꝫ scribere ac velociter ac honestus vero negligi soleat. Sz nõ est alienũ hãc etiã regi puero tradi ptem. que ad cognitionem et intelligentiam autorum non parũ luminis prebet. Ceteres quidẽ cesares relatum est cõplures scribendi peritissimos extitisse. Maximus pontifex qui nunc romane presidet ecclesie Nicolaus qntus ornatissime scribit. Et anteceſſoris sui similis virtus fuit Eugenij quarti. Nec patruelis tui glorioſissimi principis cesaris friderici scriptionem quisq̃ reprehenderit. Quis enĩ raro principem scribere oporteat. cauendũ tñ est dum scribit. ne muscarum lituras sed margaritas potius pingere videatur. Que res alphonsi maximi et aliquando excellentissimi reges laudes non nihil obnubilat. duz litteris que de curia scribũtur suum ꝓprium nomen adꝺiciens serpentes figuret an litteras ignoratur. Quod vicium vt tibi desit. aspice que circa orthographiam monem⁹. In tenui labor est Virgilius ait non gloria.

De forma litterarum seruanda in scribendo.

Rthographiam in duas diuidimus partes. altera est vt nitide. altera vt recte scribas. In primo videndum est vt elemẽta in suis caracteribus affingantur. vt neqꝫ macra sint neqꝫ corpulenta. vt que rotunda que quadrata que oblonga. que retorta sunt. suã formã custodiant. Et hic q̃ duplex modus est. alter modernus. alter antiquus. vetustatũ forma litterarũ legibilior ẽ mundior. castior. ac grecis a quibus originem duxit ꝓpinquior. Quẽcũqꝫ modũ sequi puer voluerit. ĩ eo necessariũ est exemplum dari sibi pulcherrimũ atqꝫ emendatissimũ. Optima namqꝫ sp ad imitãdũ ꝓponi debẽt. Que si non possum⁹ attingere. hoc tamen prestãt ne cũ vltimis despiciamur. Prouidendũ quoqꝫ nõ inutiliter fuerit. vt versus ad scribendum assumpti sententias habeãt non ociosas. nec nomina barbara cõtineant. ꝫ honestũ aliquid moneant. ex claris electa poetis et autoribꝫ fama celebribꝫ. vt sic puer quasi per ludũ pbari discat et scribere. In secunda parte que rectam scripturam ĩtuetur plures traduntur regule. noscende sunt vocales. cõsonantes. mute. liquide z duplices littere. Consideranda sunt verba simplicia quibꝫ signentur elementis. vt compositorum simul obseruatio fiat Sed hoc quoqꝫ multam patitur exceptionem. pluresqꝫ fiunt et indeclinationibus et in compositionibus ne dum litterarum. verũ.

51 2

etiam sillabarum mutationes. Verba vero simplicia quibus scribenda sint litteris. vsu magis q̃ regula discimus. In qua re magnum prebet adiuuamen lectio poetarũ In quibꝫ mensurari versus breues aut longas sillabas demonstrantes. aut duplicari litteras aut detrahi iubent. Hac ratione perdoctum est oppida p littera duplicata scribi oportere. quia poete longam eius primam sillabam ponunt. vt est illud virgilij Tot congesta manu prerupitis oppida saxa. Breuis enim prior sillaba fuisset si vnum tm̃ p sibi retinuisset vt est oportet. Opportunus autem q̃uis ab eo descendat duplicare p voluit. sicut vsus doctorum manifestat. Regule v̄o que de mutatione litterarum tradi solent. compositionem plerumq; respiciunt. que cum prepositionibus fieri solet. Expedit ergo nosce quomodo Ad. prepositio cum diuersis dictionibꝫ cõponatur. et aliquãdo d mutat in sequentem litteram a qua dictio incipit cui iungitur. vt curro accuro. fero affero. gero aggero. ludo alludo. nuncio annuncio porto apporto. rideo arrideo. surgo assurgo. tollo attollo. De ceteris cõpositionibus. que cum dictionibꝫ fiunt ab his litteris incipientibꝫ. s. cũ ad prepositiõe cõponãtur. aliquando autẽ pdit vt aperio ex ad et perio. agnitus. aspectus. ascendo. asto ascribo astruo. qd̄ vbiq; seruandũ est. quãdo dictioni iungitur ad que. a. g. n. s. p. s. t. siue qua cõsonãte icipit. In ceteris v̄o immutata d manebit. vt adhibeo. adhereo. aduoco. adquiro. non vt pleriq; volunt acquiro. In quo forsitan hodie consuetudo rationem vicerit. Ad et sum quãdo simul cõponunt̃. sunt qui adsum et qui assum scribunt. et tam docti hinc atq; inde sunt. vt in vtranq; partem videri possit valere cõsuetudinez. Absum et apsum. obtimus ⁊ optim⁹ vt Quintiliano placet scribi põt. quia b et p sonuz cognatum habent. Preteritum v̄o verbi absũ et affui reperitur scriptum et abfui: ß hoc rationi magis cõgruit. Ab autem prepositio non cõsueuit b perdere cum quacũq; dictione societur. vt abdo. abitio. abero. abripio. Quod si b mutatur in consonãtem sequẽtẽ. ex ad potius q̃ ex ab facta opulatõ videtur. Amitto tñ non abmitto scribere cõsuetum ẽ. et absporto s interposito figuratur cum sit ex ab et porto.

Quomodo cõsonantes geminari possunt et littere mutari.

Osse autem oportet scriptorem nullã cõsonantem gemĩari posse. si sequatur aut precedat cõsona. nisi L fuerit ante R que sequitur aut precedit vt affluo. affringo. suffragor: non dicimus transsũmo q̃uis ex trans ⁊ sũmo cõpositũ sit. Possunt tamen tres cõsonantes inuicẽ cõcurrere si nulla geminatur vt obscenus. strutio sextus. Nã x duarũ consonantium vim tenet. c s simul g s. Ex. p̃positio quando dictionibꝫ adiungitur ab s incipientibꝫ. non patitur s simul cõcurrere ß abijcit illã. vt exurgo. exigo. exãguis. extinctus. At si cum dictione componatur ab f incipiẽte x mutabit in f vt effugio. effero. effringo. In ceteris nec mutat nec mutatur. vt excurro. exquiro. expello. extendo. exlex. Nec alia reperitur ab L dictio inchoans que cum ex componãtur. E vero prepositio plerisq; dictionibꝫ adiungitur. ad quas ex ꝯponi nõ potest. vt si dictionis prior littera d fuerit. vt educo. vel consona vt euoca. euacuo. cueho. vel l vt eluo. vel n vt enitor. vel m vt emineo vel r vt eruo. nec geminantur quouis modo tales consonantes. q̃uis eijcio per duplex ij scribatur. qa scd̄m I vocalis est non consona. seruatq; verbum eijcio per totam declinationem I duplex vnum scilicet consonans ⁊ aliud vocale. nisi cum e littera sequitur. vt eieci In prosa quoq; verba queuis a iacio venientia p duplex ij scribi dñt. vt eijcio obijcio reijcio abijcio In carmine v̄o aduertẽdũ est. an longa sit an breuis prior sillaba. si longa est duplicatur. si breuis simplex erit. Quisq; enim horum verborum vsus apud Virgilium reperitur. Titire pascentes a flumine reijce capellas. Nec est in quinto pede procelcumaticus. vt quibusdam visum est Ouidius. Quid mihi liuor edax ignauos obijcis annos. Apud statium. Pectoraq; inuersis obicit fumãcia muris. Et iterum. fontibꝫ itẽtos abicit monstratq; cruorẽ. Atq; alibi. Abicit tectorẽ culmĩe sũmo. Conijcio quoq; p duplex ij scribi Quintiliano placet. in et cõ quando componuntur cum dictionibus ab L vel M incipientibus N in sequentem mutant litteram et geminant. vt Ludo Illudo. Colludo. Ruo. Conruo. Immuto commuto. Im-

mitto est autē con prepositio in seperabilis. que nō inuenitur nisi in cōpositione. et quando dictioni sociatur que vocalē vel aspirationem habet in principio. āmitit n vt cohereo. coherceo. cohortor. fallit ī hoc verbo comedo. cōposito ex con et edo. vbi propter consonantiam meliorem non abijcitur n ꝫ cōmutatur in m.

Quomodo varientur littere et deriuentur dictōnes a supinis et p̄positionibꝫ.

Ub et ob si dictionibꝫ iuncte fuerint ab. r. p. c. g. f. vel. m. incipientibꝫ. ī sequentem cōsonantem. b. mutari cōsueuerūt. geminationēq; facere. vt succuro. occurro. succido. occido. succumbo. occumbo. succino. occino. sufficio. offcio. suggero. sūmitto. ommutesco. suppono. oppono. surripio. Ab his tamē excipiende sunt aufero. aufugio. in quibꝫ. b. mutatur in. v. Item abrogo. abrado. abrodo in quibus manet integra. Sub si verbo quatio adiūgatur. b. mutatur ī. c. fitq; suc quatio. Itē omitto nō ōmitto vel obmitto. scribendū ē. Opio et eius passiuū operior sīplicis p. scriptōe ꝯtētat̄ Opperior ꝺponēs. ꝓp. duplex reqrit. Opior. opinio. opitulor opulēt⁹ vnū. p. ꝺposuit. Ob q̄ nōnūq̄. r. seq̄nte ñ mutat̄ euphōie cā. vt obruo. obrepo obripio. Obscur⁹ ex ob et cura cōfectum. non mutat. b. ꝫ propter cōsonantiā accessit. s. Sic et in obsceno fit ex ob et ceno cōposito. Si ꝺo ob et sub. cū alijs q̄ vt premissuꝫ est. dictōnibꝫ cōponūtur. incōuulsam. b. reseruāt litterā. vt subdo et obdo. dis quoq; et di prepositiones inseparabiles in solis cōpositionibꝫ reperiuntur. dis quidem cū dictionibꝫ. a. b. c. p. f. t. J. consonante. vel. s. ꝯponi potest. vt discerno ex dis et cerno dispono. distraho. disiungo. dissuo. seruaturq; sententie mutatione s. in verbo diffundo mutatur in f et geminat̄. sicut et in differo et diffido. diminuo q̄ ex dis et minuo. ꝫ variat̄ s in m. que duplicatur. Neq; pōt cū hysce verbis sic incipientibꝫ di cōponi nisi cum minuo. et tunc simplici m scribitur diminuo. Cum ceteris di sepius q̄ dis copulatur. vt diduco. diluo. dinumero. digradior. diripio. Trans prepositō cōposita cum dictionibꝫ a. b. d. m. vel. J. cōsonante principium habentibꝫ: n et s. amittit. vt traduco. rano. traijcio. Inuenitur tamen et integra. vt transmigro et transduco. que videri possant non esse cōposita N littera neq; ante. b. neq; ante m. neq; añ. p. locari pōt. siue cōposita dictio fuit siue simplex. vt summa ꝑ duplex m Rombꝫ pōpeius. cōmunis. immunis. combibo. cōputo īputo. In cōpositis q̄ ꝑ figurā Themesim diuiꝫ vt enūq̄ prudēs nūq̄ potēs vsus doctorū hꝫ. vt m ponatur loco n. q̄uis videri posset ad suā naturā in p̄positōe reuersā q̄ dū separata ē quāq̄ sequens dictō sup̄ dictas in principio lr̄as habeat nō mutātur. vt in binis in pōtificio ī magistratu. Contra ꝺo fit. vt. f. c. d. q. s. t. in simplicibꝫ ac cōpositis dcōnibꝫ iuxta se perire ñ sūmāt m vt Tonsus Linquo. cācer. mendax. centum. anfractus. quēcūq;. quicūq;. tantundem identidē. In grecis quoq; dictionibꝫ q̄ ꝑ. ph. figurantur idē seruandum est. Sed scribi m ꝓnunciari n peritiores volunt Pomphilus nimpha. Circum prepositio quādo componitur cum dictione a vocali incipiente. integram seruat m. vt circūeo scribat̄ pronuncietur circueo. Cum prepositio per c. n. m. scribi debet. Atsi aduerbium temporis fuit. per. q. u. o. m. vt Quintiliano visum est. Verum et quondam non condaꝫ scribi. Caiū Cneū figurare. Gaiū Gneū ꝓnūciare vetusti moris fuit. Et sunt q hoc etiā seruant docti viri et vetustatis amatores. Ex quo fit. vt non semper vocis verum depositū reddāt lr̄e: ꝫ alterius altera sonū nonnūq̄ exhibet. vt amantium et amentium per t scribamus. et sonum c proferamus. Litium tamen et vitium qui sunt litis et vitis genitiui plurales non mutant vocem. ne Licium ij vicium vicij putentur Econuerso scdm Quintilianum Gaium mulierem significat. sed C virū. Idē Quintilianus quicquid scribendum censuit. victorinus quidquid quasi diuisum sit et repetitum quid. quod Casparino Pergamensi magis placuit Idcirco non icirco docti scribant quasi nil aliud sit q̄ circa id. Quicq̄ tamen scribitur non quitq̄ et inde nequicq̄. Sepe etiam contingere solet. q̄ C in G mutetur. vt in dictionibus numerorum si precesserint N. vt quadrīgenti. ac si precedit N perseuerat immobilis C vt Trecenti ducenti. Interponuntur et aliquando littere vt sonus melior fiat C vt sicubi ex si et vbi T. vt idemtidem ex idem et idē. p. vt emptum quod ab emi venit. b. vt

ambio ex particula m imperfecta et eo. S vt obscurus ab ob z cura. L vt obliqus ex ob et equus. R vt dirimo ex di et emo. A cõsonãs vt bouis ex bos nominatiuo. k littera inutilis est Quintiliano teste cum in omnibus loco sui C sit Usus tamen habz vt karolus. kle per k non c scribantur. Et quoniam Orthographia multum consuetudini seruit. non est ab illa recedendum. cum nõ scribendi solum ꝫ loquendi quoqz atqz viuendi modum. quam boni doctiqz viri cõstituant. magistram habere consuetudinem deceat. Aduerbium interrogandi Cur per c potest et q scribi. sed cum q duplex v desiderat. vt Quur Grece dictiones que ab r principium sumunt aspirari debent. vt rhetor rhodus rhadamancus. Aspirantur ꝫ rhenus rhodanus. Priscis nãqz temporibus tã germani q̃ galli grecis lris vtebãt et a grecis hec flumia noia hñt.

De aspiratione.

Alia vo de aspiratione mentio intercessit. prosequemur latius hanc partem. Omnia q̃ ab ipso descendunt aspiranda sunt in principio et per y et vnum p scribenda. vt hyperbole hyperboreus hypoteca hypocrita. Similiter que ab ypos veniunt aspirationem habent. ꝫ per latinum i et p duplex scribunt vt hippotenthaurus. hippomanes. hippodamia. hippolites. Atsi hippus in finem compositionis cadit aspirationem amittit. cetera seruant vt Philipp⁹ quod est a philos. et amor et hippus equus. quasi amator equorum. Hypo vo greca prepositio est. que apud nos sub significat. Apud latinos nulla consona aspiratice. Seruius tamen excipit pulcher. Antiqui quoqz sepulchrum aspirabant Inchoa et inchoo aspiratum inuenitur. quia papias ex greco deriuatum putat. Seruius latinum esse contendit. Adibi et non michi Nibil et non nichil scribendum ratio suadet. cum c nusq̃ aspiretur q̃ in pulchro. et vt quidam volunt in inchoo et sepulchro. Quatuor preterea sunt consonantes. que nostro more in grecis vocabulis aspirantur c. p. r. t. vt Cbremes. Philosophus Rhetor Thraso. Que ab archos veniũt omnia aspirantur vt Archidyacon⁹ Archipresbiter Architriclinus Archiepũs Patriarcha Adonarcha. Silr q̃ a Cyros veniũt. vt Chiromãcia Chiromãtic⁹ Chiroteca Chirologia. Que deteriorem ad nos ex grecis dictionibo in quibo f sonare videt. per ph scribẽde sũt. vt phebo pheton. phar⁹. Orpheus. Excipit filius et fama q̃ licet a grecis dilapsa sint p f tñ scribũt. Dicit enim filius a philos. i. amator. vel a philos qõ est amor et fere grecũ est z in pma sillaba nibil a greco differt. ac prima persona dicunt illi fero is it. Et fama ex phim ex greco verbo quod est dicto. quia ex multorũ dictis siue sermonibo oritur fama. Quecunqz veniunt ab ether et ethra et ethereus aut ab ethus. vt ethica. et ethicus. aut ab orthos vt orthographia orthograph⁹. aut a theca vt bibliotheca Cyrotheca. aut a theos vt theolog⁹ theologia. aut a thesis vt sinthesis hippothesis. p t scribi et aspirari debent. Contra vo que a prothos anticato metaqz veniunt. vt protho martir. pthonotari⁹. ãtithesis anticatho Catolog⁹ Adetamorphoseos metaplasm⁹.

y Greca nunq̃ transit in consonantem. atqz idcirco decipiũt qui yhesus yerusalem yheremiamqz scribunt. Quis enim aliena sunt verba. nostro tñ i non alienum volunt. Inter m et n nulla ratio patitur locari p. maleqz a multis scribit columpna. tirampn⁹. cõtẽpno authumpnus. Autumnus vo scribendũ ẽ. p nõ idiget Sic somnium somnus amnis omnis solennes sũmũ. Adneste⁹ apud virgilium m ante n in principio seruat. At contempsi contemptum prompsi promptum. dempsi demptum. Carpsi carptum. emi emptum. cõpsi comptũ p retinẽt. Pessimus per duplex ss non per x scribi debet. cum superlatiua in ximus nulla nisi maximus et proximus terminentur. Adoralia siue imitantia verba tam per ss duplicatũ vt patrisso matrisso fratrisso. q̃ per z scribi possunt. Patrizo matrizo fratrizo Nitor niteris verbum quando ad conatum corporis refert per x nixus. Ad animam vo relatum nisus per vnicum s preteritum formal. At ista tibi de generalioribus orthographie regulis scripsisse sufficiat. Quod reliquum est de singulis vocabulorũ scriptionibo ex autoribo frequẽti lcõne ipse tibi vsus ministrabit.

¶ pueri docendi sunt in Rethorica ⁊ dyaletica.

¶Nter grāmatice studia solent. ⁊ Rethorice precepta monstrari. ¶Nam ⁊ dum legunt oratores ⁊ poete. ipsius vis rethorice pandit. Sunt ibi scolares. sunt ornatus. sunt sententie. vituperant. laudantq; homines. Assunt iudicia. suasiones. ¶Nulla rethorice pars est in poetis atq; historicis non exculta. Sz in his vsus est. Regule apud oratores tradunt Ciceronē potissimum atq; Quintilianum. Est ⁊ Aristotelis rethorica hoc nostro seculo in latinum translata admodum vtilis. In his te exercebis. ceteros fugito. qui seducere magis q̄ docere videri p̄nt. Sicut is qui nuper apud viennam nouam rethoricam edidit. in qua tametsi plurima ex Cicerone que sunt vera atq; vtilia commiscuit: deprauatis tamen exemplis ⁊ verbis fecit. vt nec vtilia sint nec vera que docet. fugiendus est hic. ⁊ abhorrendi si q̄ sunt ei similes. Et in fonte fuerit potius q̄ in riuo potandum. Erunt ergo tibi nonnulla artis rethorice tradenda precepta. ex probatis ⁊ fama cultis autoribꝫ recepta. vt scias oratoris officium quod sit. ⁊ orationis partes inuenire disponere. eloqui. memorari. pnunciareq; rite possis. At quia te non taq; bonum oratorem q̄ perfectum regem desideramus. non exigimus a te Ciceronis aut demostenis eloquentiam: optaremus tamen te illa fore ornatum. plurimum nanq; tibi ⁊ splendoris ⁊ vtilitatis afferrent. Sed q̄m multa sunt q̄ necessario imminent regibꝫ ediscenda. ne alteq; obsit alteri. satis erit regi facundia mediocris. Neq; cum inter p̄cepta rethorice silere dyaletica non consueuerit. Sunt em̄ quodammodo inter se conuertibiles. ¶Nam ⁊ ambe tum q̄rere. tum ratōnem reddere ⁊ defendere ⁊ accusare conant. ¶Non ab re fuerit regem puerum dyaleticis initiari p̄ceptionibꝫ. atq; ita doceri. vt logice quam differēdi diligentem rationem. Licero diffinit cognitis partibꝫ ⁊ diffinire ⁊ partiri ⁊ colligere sciat. Colligendiq; facultatem triplici diuersitate tractari non ignorat: quia vel veris ac necessarijs vel tantum p̄babilibꝫ aut apertissime falsis argumentatōibꝫ disputatio decurrit. ¶Non tñ in hac re quosdam vienne magistros imitatione dignos dixerim. ¶Nimis em̄ multum tp̄is in sophisticis ⁊ cauillosis exponunt argumentis. vt apud eos logice studium non vtilitate sed morte terminet. Ob quaq; rem nō p̄bat inofficiosi beremum supplicium neq; sertum p̄peium Licero. q nimis magnam nimisq; multam opationem in Geometria posuerūt. ¶Neq; q se totos dyaleticis ac iuriciuili dederunt. Quis em̄ artes hmōi in veri inuestigatione versant: eaq; tñ studio a rebꝫ gerendis abduci p̄tra officiuz est. Quia vtutis omnis laus vt ille dicit. in actione p̄sistit. fugienda est omnis artis supuacua imitatio. q̄ licet nihil mali videat habere. vacuum tñ laborem deposcit ⁊ ab vtili negocio detrahit. Qualis fuit illius q teste Quintiliano grana ciceris ex spacio distante missa in agq; ptinuo ⁊ sine frustratione inserebat. quem cum spectasset Alexander: donasse eum dicit eiusdem legu minis modio. qō qdem p̄mum fuit illo tpe dignissimum.

An puero regi musica scientia sit p̄mittenda.

Veri p̄t an musice regi puero sit doctrina tradēda. cum vel paq; vel nihil ad rem publicam gubernandam videat afferre. ¶Neroni p̄bro dictum est ⁊ augusto. qz musicam nimis studiose sectent. Et augustus qdem correptus abstinuit. ¶Nero peramplius insecutus est artem. Cum psaltem quēdam Philippus macedo inter cenandum vellet emendare. ac depulsandis cordis cum eo disserere. ait psaltes. Superi id abs te mali rex auertant. vt hec q̄ ego melius teneas ipse. Contra themistodes dux grecie. dum in quiuio recusasset liram. habitus est indoctior. Socrates phorq; fons institui lira non verebat in senio nanq; indoctus a musis atq; a grecis abesse vbum fuit. Exercitus Lacedemoniorq; musicis instructus modulatōibꝫ victoriam reportauit. Graccus suoq; tempore orator p̄cipuus. consonantem sibi musicam p̄sonare volebat. Quid dauid. nonne huius artis peritus fuit. concentuq; lire laborāti sauli subuenire solebat. Hāc certe doctrinā Ligurgus q̄q; p̄mēdauit. q̄uis leges Lacedemonijs durissimas dedēit. Hic apō vetēs moris fuit i quiuijs vt laudes heroq

atq; deoꝝ ad citharā cantarent. Quid yoppas ille virgilianus. nonne canit errantē lunā solisq; labores. Et cicero quib; cōfirmat autor eminentissimus musicū esse. cuz diuinarum rerū cognitionē cūctam. Quid nos in tanta reruz varietate dicemus. cū alij suadeāt hanc disciplinā alij dissuadeant. Sed certe nō ars despicitur. neq; illius reprehendit vsus: ꝫ nimius vsus excludendus est. Nō esset hui⁹ discipline mediocris fugiēda cognitio. si preceptores non viciosi reperierent. Plurimū nāq; spūs reficit ⁊ ad tolerantiam laboris. exhilarat mentes non immoderatus neq; lasciuus musicoꝝ cōcentus. Hinc pitagoricis mos fuit. et cū irent cubatū et cū mane surgerent. siquid tristicie foret: vt lyra suauiter cōcrepante diluerent. Artis autem huius repertorez alij pitagoram. alij moysen. alij tubal predicant. Sed miror ego de pitagora fuisse gētilium opinionem. cum nemo poetaꝝ non orpheum musice peritissimuz referat. qui pitagoram non annis sed singulis antecessit.

An iuuenib; tradenda sit Geometria et Arismetrica.

St et geometria teneris etatibus ostendenda. Nam et ingeniū acuit. et animum ad percipiendū celerem reddit. Hec et arismetricā secuz trahit. cū sit in numeros et formas diuisa. Et numeroꝝ quidem noticiā etiā regib; necessariā nemo negauerit. Itaq; simul Geometriā ⁊ Arismetricā pueꝝ īsectari regē nō dedecet. Oꝝ si quis geometriā duxerit cōtemnēdā. syracusanoꝝ vocib; obrui pōt. q ꝯ Marcellū vrbi machinas admonentē. vni⁹ Achimenidis īgenio ⁊ geometrie viribꝫ. obsidionē protrahere longius potuerūt. Est preterea ī ea multū eruditionis. multūq; cautionis affert. cū sepius ea q̄ dyaletice cōcedenda videntur. ars hec minime cōcedat. Nā quis ita proponenti non credat. quoꝝ locoꝝ extreme linee eandem mēsurā colligūt. eoꝝ spaciū q̄ qd̄ his lineis cōtinetur par sit necesse est At id falsuz est. Nā primū refert cui⁹ sit forme illius circuitus. Reprehensi q̄ sunt a geometricis vt refert Quintiliani hystoria. q magnitudinē īsularū satis magnificari nauigatōis ambitu erediderūt. Nā vt queq; forma pfectissima est: ita ⁊ capacissima ē. Ideoq; illa circūcurrens linea. si efficit orbem. amplius spaciuz cōplectet q̄ si quadratū paribus horis reddat. Rursus quadrata triangulis: et triangula plus spacij equis lateribꝫ q̄ inequalibꝫ cōtinebūt. In collibꝫ autē et vallibꝫ etiā imperito patet plus esse soli q̄ soli celi iugeri mensurā ducentos ⁊ quadragīta longitudinis pedes esse dimidio q̄ in latitudinē patere notissimū est. et qs sit circuitus et q̄ntum campi claudet expeditū colligere. Sed tenteni et actoceni in quamq; partem pedes idē spacium terminant: sed multo amplius claudūt Quelibet vtilia captu sint atq; delectabilia. nimiū tamen impendi temporis hisce artibꝫ non suaserim. quia etsi sunt per illas transeuntibꝫ vtiles. diutius tamen circa eas noxie fieri possunt.

An puer in astronomia sit instituendus et rex precipue.

Ec astronomie moderata lectio regi puero negari debet. que celos ostendit. et archana superum mortalibꝫ pādit Huius noticia magnis sepe ducibꝫ adiumento decoriq; fuit Perides athenienꝭ cum solis obscuratione territi milites essent. meditarentq; fugā. redditis eius rei causis exercituz retinuit et victor euasit. Gallus quoq; sulpicius cum in exercitu Lucij pauli propter lune defectionem militum animi. velut prodigio diuinitus facto terrerentur. naturali ratione monstrata: securos reddidit animos. Nec dyron syracusanus cum ad delendam dyonisij tyrannidem venisset. quia platonis discipulus fuerat ⁊ astronomie perit⁹. tali casu territ⁹ ē. Qd̄ si Niceas ī syciliā veniēs ñ eodē ꝯfisus metu: pulcherrimū atheniensium exercitū perdidisset. Imbuendus est igitur et hac doctrina puer. sine qua neq; poete plenius ītelligi possunt. Semper autem cauendum est. ne sic vni iungamur arti. vt reliquas deseramus. Neue naturalibus inherentes studijs ac cōtemplationibus eorū que moralia sunt postponamus. et rebꝫ abducamur agēdis. Querēt aliqs forsitan quo pacto discēda sūt hec. et an tradi et ꝑcipi simul possunt. Nega-

būt aliqui. quia confundatur animus et fatigetur tot disciplinis in diuersum tendē-
tibus. At hi non satis perspicient quantum natura valeat humani ingenij. que ita ē
agilis et velox: vt in omnem (vt ita dixerim) partem spectat. vt nequidem possit age-
re aliquid vnū tm̄. ℔ vti plura. non eodem die modo. quin ⁊ eodem tpis momēto: vim
suam impendit. reficit. ac etiam reparat animos varietas ipsa. Quis vo non obtun-
dat si p totā diē vni⁹ artis vnū mgr̄m ferat. ℔ ī mutatōe recreabit spūs: sicut ī varieta
te moderata cibox reficit stomach⁹. Agricole simul arua vineta oleas arbusta co-
lūt. pratis. pecoribꝫ. auibꝫ. et aialibꝫ curam acōmodant. Cur nō pueri diuersas eo-
dem tpe non momento dixerim disciplinas ediscāt. quox ingenia multo docilioza sūt
q̄ iuuenū? Curabunt igitur qui te purū regunt. per diem diuersos vti magistros au
dies. Et nunc grāmatice nunc dyaletice, nunc alteri discipline incumbas. nec suum
locis suumq̄ corporis exercitijs tempus negabunt.

Quid eligēdū sit et quid fugiendum puero Capitulum vltimum.

Etex discipulis huiusmōi q̄uis plīmū itellect⁹ illuīnat. nō tm̄ qd honestū
qd turpe. qd iustū. qd iīustū. qd eligēdū. qdue fugiēdū sit. p̄sus ostendit.

Obūbrata sūt ī poetis et oratoribꝫ: atq̄ hystoricis nō penit⁹ exp̄ssa signa
vtutū. Quibꝫ ex rebꝫ altius volādū et ad phīā ipāx tot affectibꝫ trāsmigrādū ē. de q̄
fecim⁹ tibi ī p̄ncipio mētoez. At hic dicit fortita ex cōtuberalibꝫ tuis q̄spiā. Quid tu
agis Enea. dū puer artibꝫ iīudat. q̄rū septē superi⁹ meministi. Quid rursus huc re-
mitt amur? ℔ nesciet h̄ qd phi nomē ip̄ortet. cui⁹ p̄stat iuētorē fuisse pitagorā. Nāq̄ vt
autea viri boni et docti sapiētes appellarēt. fugit h̄ arrogātiā. phmq̄ se dici h̄ ē ama-
tē sapientie nō sapientē voluit. Hinc amor sapientie interp̄tata ē phia. Sapiētia
vo nō solū artes septē cōplectit supra memoratas. ℔ omniū diuinax humanarūq̄ re-
rū ac causarū. qbꝫ he tres p̄tinētur sciētiā. p̄fitet. Ob quā rē nō q septē artes libera-
les p̄currit aliqs phūs appellabit. phie tm̄ ptē adeptus erit. Phi ab initio solis natu
ralibꝫ causis itēdebāt. Taletēq̄ milesiū sequebāt. q p̄mus de illis traditt disputasse
Successit deinde Socrates q moralē phiam euocauit de celo. Ex q̄ factū ē vt bifa-
riā phiam diuideret. et altera qdem naturalis. altera moralis appellaret. Supueni
ente vo diui Platonis ingenio. terciū adiicere mēbrū placuit. et rōnale nuncupat. At
nos hucusq̄ de moribꝫ q sūt ex phia recipiēdi parū dixim⁹. Eapropter ī calce libri ñ
aūt ī calce studij. puerū rursus ad moralē phiam remittim⁹. Nec ei qs sit erga diui-
nā maiestatē cult⁹. quō pentibꝫ. quō natu ḡndioribꝫ. quō peregrinis. mgr̄atibꝫ. mili
tibꝫ. amicis. vroribꝫ. ciuibꝫ. rusticis. Huius vtēdū sit: certa rōe mōstrabit. Hec te Rex
idite docebit auariciā cōtemnē. que pecunie studiū habet. quā teste salustio nemo sa-
piēs p̄cupiuit vnq̄. Admonebit ī mulieribꝫ Huare modestiā. Caros habē liberos et p̄-
pinq̄s. minime seuire. venerari seniores. legibꝫ obtēperare. iracūdiā ꝓpescē. ꝓtemne
voluptates. misereri oppressis iopibꝫ. ꝓferre dignis p̄mia. ius suū vnicuiq̄ reddē. pu
nire nocētes. et qō maximū ē ī prosperis fortune successibꝫ te leticia nō sinet effundi.
Nec ī aduersis casibꝫ tristicia dep̄mi. viāq̄ prestabit q tibi recte vinē possis et subdi
tis vtiliter iperare. Nec ei sūt hec puero claudēda. ℔ mō libroz delectus fiat. vt dul-
ces ⁊ apti facūdi limatiq̄ sibi tradāt. vt supꝫ de pleriſq̄ dixim⁹. qbꝫ adiici p̄nt Tu-
stulane q̄stiōes tullij. de senectute. de amicitiā. et qcqd ē illi⁹ de moribꝫ scripti. Utilis
seneca capiēd⁹ ī ep̄lis p̄mis. ⁊ ī cōsolatōe Boeci⁹. Nec negaueri absq̄ his q̄plura
doctoz viroz reperiri volumina. q̄ tuto pueris exhiberi p̄nt: ℔ iudiciū p̄ceptoris exi-
go. vt limatos tersosq̄ nozit libros. et ī auctoritate receptos. Sz q̄m hec phie portio
quā vocāt Ethicā. nullū humane vite tp̄s dimittit intactū. ℔ viuēs ipa gubernat vi-
ros et senes q̄nta puero tradēda. qbꝫ ex locis recipienda sint satis p̄ pte credim⁹ esse
mōstratū. In ceteris libris sicut etates ipe regsuerit. si lōgi⁹ fabricator maxi⁹ orbis
et aīe cōditor vo vitā p̄durēit. loquēdū neruosius erit. nisi p⁹ tot ilignes q̄s tibi legē-
dos dixerī autores. tacē poti⁹ q̄ dicē q̄q̄ ap̄li⁹ existimauerim⁹. Tu tm̄ interī q̄ tibi
puero p̄ducē doctū ē. sic te exercē ac dilige studē. vt aliax h⁹ opusculi partū cupidissi-
m⁹ videare. Vale ex noua ciuitate. Mdēse februarij. Mcccc.l.

BIBLIOTEKA GŁÓWNA
w Poznaniu
Uniw. Im. A. Mickiewicza

Refert grates ꝓmotori singularis amici sui. **Epi.ccccxxxij.**

Neas epus senens Alto et potenti viro Petro de noxeto Comiti palatino. S.p.d. In eo loco ad quē te tua virtus euexit vt pmus romani pontificis latꝰ stiparis mlta abs te acta sunt q̄ me tibi mariope deuincūt Nullū tñ ⁊ ex oibꝫ tuis opibꝫ qd mihi vl iocūdiꝰ vl accepti⁹ fuēit. q̄ iohis nr̄i campisij sub leuatō. quē diu iacētē humi calcatū. fortune pedibꝫ iopia pssū tua ope tuoqꝫ studio ⁊ igenti conatu iā erectū et iter pncipes eccl̄ie collocatū suis lr̄is accepi. Fecisti ꝓbe qd bonū virū qd amicū qd te decuit. Nā phie discipline imbutꝰ. i oī genē doctrinaꝝ apprime peritus. ingenio perspicaci facundia teriti. moribꝫ mansuetus amicicie tenax. (si verū fateri velimꝰ) nimis diu inter īfimos habitꝰ ē. nā siue hoīs v̄tutes pensitas. siue obseqa q̄ rōne curie. nūc apud vngaros. nūc apud theutonicos pluresqꝫ gētes prebuit mente reuoluas. non est cur ei quisq̄ preferri debuit. sed habet iam tandem virtutis iam bene mihi serū videri debet quod non sit. Quo longior miseria fuit. eo dulcior felicitas aduētat. Pauci sūt qui vitā omnē feliciter agant. Alios pma. alios postrema tpa fortunata recipiūt. Recte cū his agit̄ qbꝫ ps vite posterior leta est. Eos fortuna hostes hꝫ. quos ex felicitate ī erūnas pcipitat. qbꝫ miserrimū ē fuisse felices. Ac nr̄ cāpisius dū iuueis fuit. dū ferre labores potuit. sudare. algē acriter pugnauit. Nunc victor factus seniū leuiꝰ feret Jā securꝰ ē. iā tutꝰ ē a tegete et baculo. Gaudeo illi mihiqꝫ. tibi gr̄as ago cuius et cōsilio et ope res gesta est Nihil est q̄ tibi nō debeā Tuus sū quantus sum. Multa sunt ī me tua beneficia q sepe me iuuisti extulisti maxime. Ac pus mediā mei ptem fouebas. Alterā q̄ in cāpisio viuebat īcultā relinq̄bas Nūc agrū totū excoluisti. Inteḡ totꝰ gaudeo. diuīa tibi pietas beīgna sit. teqꝫ cū mario psule diu beatūqꝫ nūq̄ te deserat. terrā tibi viuēti sbsternat. moriēti celū apiat. Vale et me mario pōtifici facito ꝯmēdatū. ex noua ciuitate pdie idꝰ maias. M.cccc.liij.

Oratio de laudatissima maria. que ihesū humani generis saluatorē genuit. nec minus claustra pudoris post partū retinuit. ab Enea vt fertur cōposita: postq̄ ad sūmam in terris dignitatem vocatus. digne Pius noīatus est. quā Anthoniꝰ koburger ciuis Nurēbergensis. non incōpetēter ī libri huiꝰ calce poni iussit. ccccxxxiij.

Irgo theutunicis multum celebrata sacellis.
Mater et ipsa dei mater et ipsa hominis.
Virgo latinarum spes et tutela meoꝝ.
Virgo quā multo gallia thure colit.
Virgo nec hyspanas paulum laudata per vrbes.
Cui patet et celum tota terra patet.
Virgo que magnum potes exorare tonantem.
Et potes irati celi sistere dei.
Ipse ego peccati seruus scelerisqꝫ minister.
Et mādatorū fractor vbiqꝫ decem.
Ad te confugio. fateor mortalia septem.
Sepius admisi crimina: modo penitet.
Ille licet nulli veniam negat autor olimpi.
Et reduci brachia semper tendat amans.
Quis tamen offensi vultum quis iudicis audet.
Intercessore nudus adire sui.
Ergo meos genitrix semper miserata labores.
Nunc etiā nostris casibꝫ affer opem.
Ipse mihi de te natus sine crimine culpas.
Condonat veteres. ꝓhibeorqꝫ nouas.

Pij.ij. pōtificis maximi cui ante sūmū epatū pmū qdē impiali secretario: tādē epo deide cardinali senen̄. Eneas siluiꝰ nomē erat. familiares epl̄e ad diuersos in q̄druplici vite eius statu trāsmisse: impensis Antonij koburger Nurēberge impsse. finiūt xvj. kl̄s octobris. Anno salutis christiane ⁊c̄. M.cccc.lxxxj.

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA w Poznaniu

Ow 31555

4°

BIBLIOTEKA UNIW. W POZNANIU
Inc. 205 Q.
INKUNABUŁY